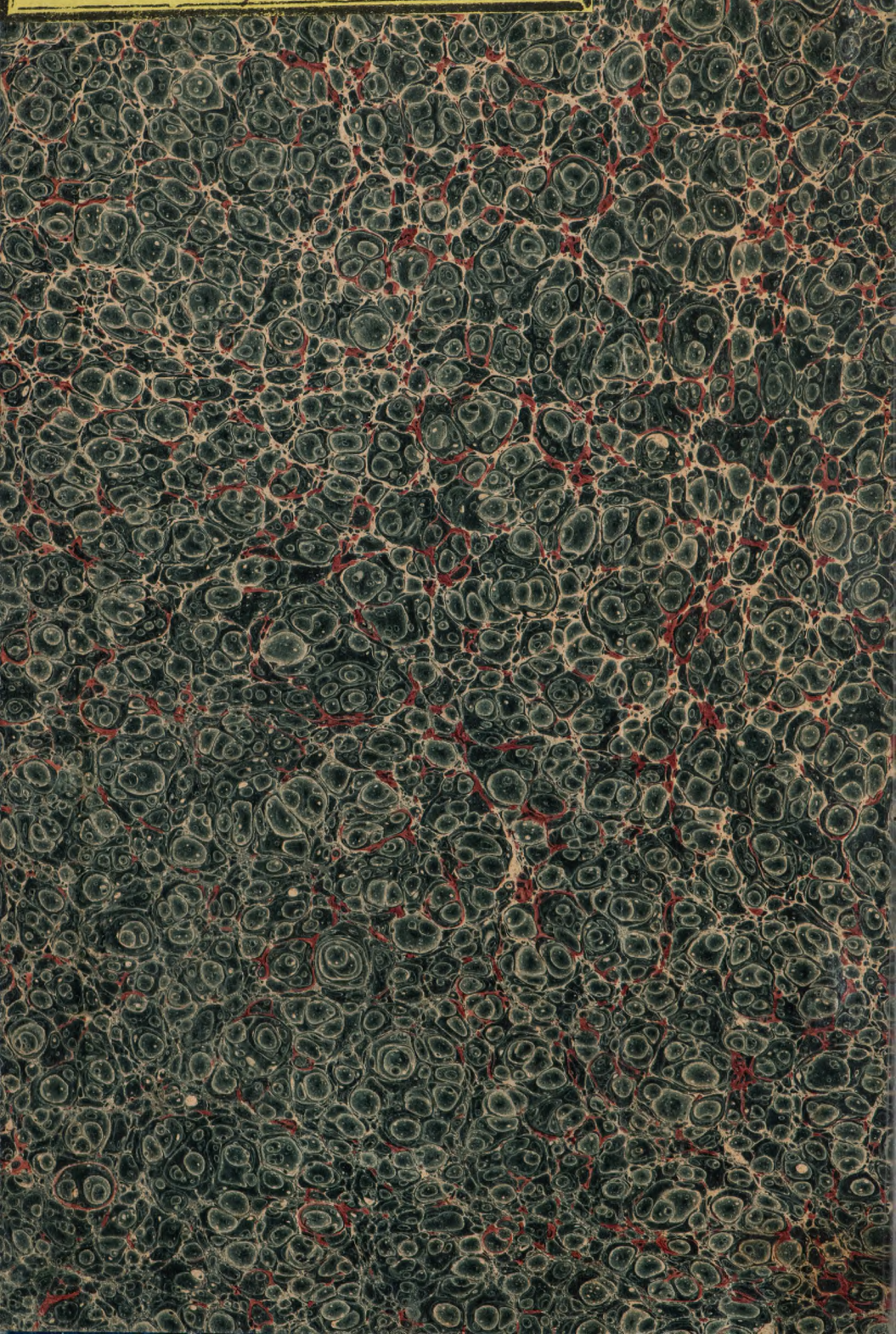
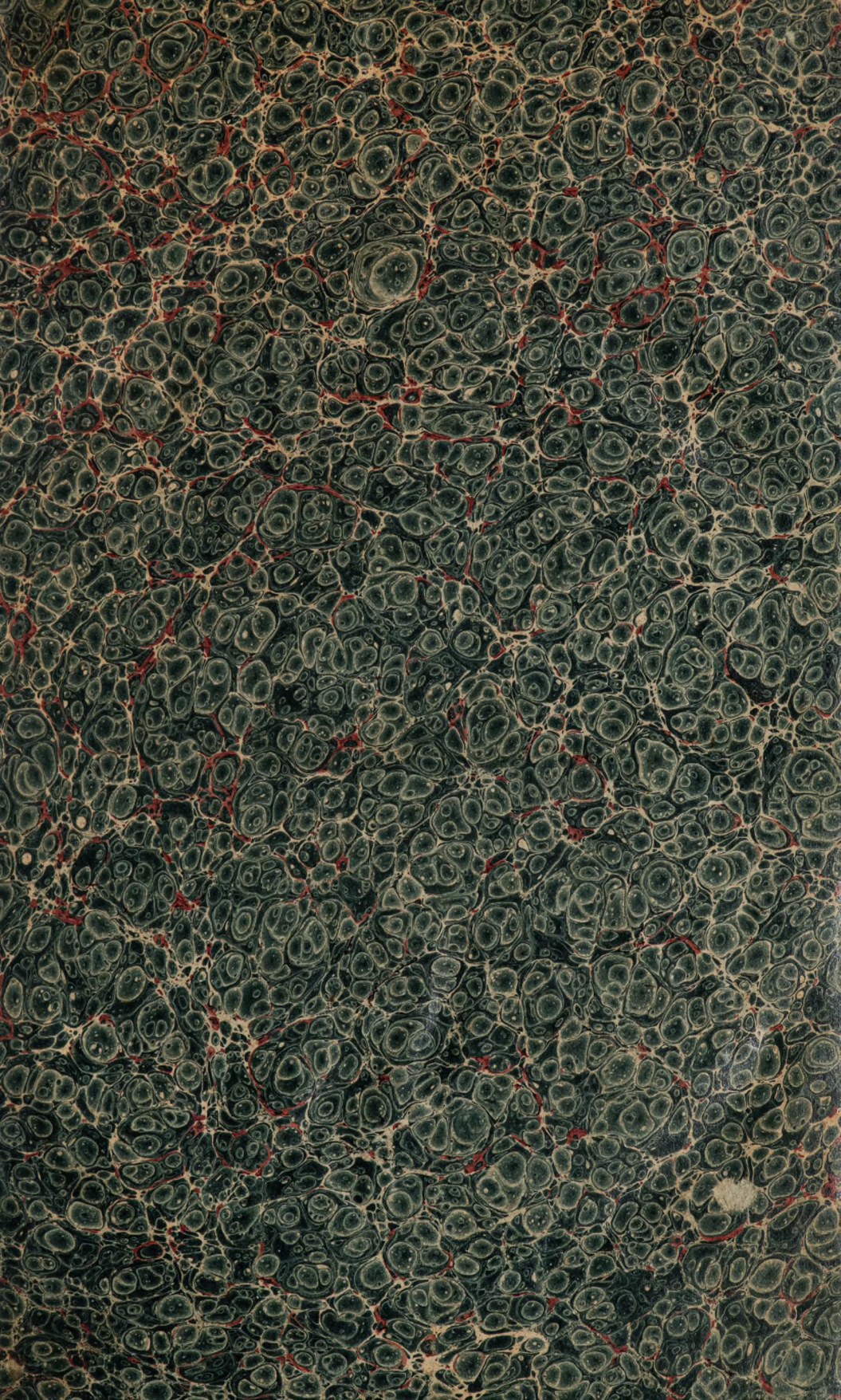

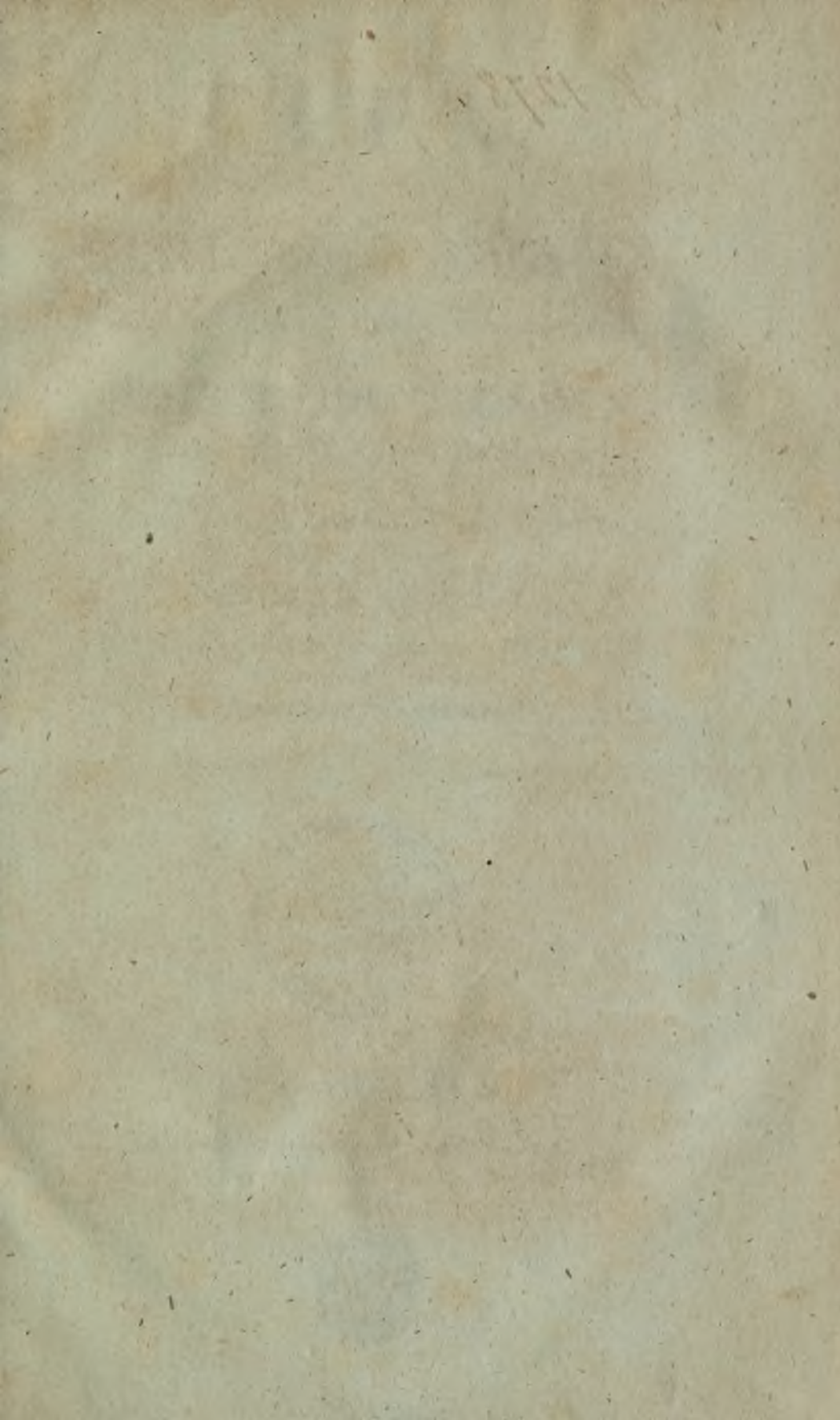
Н. КРІОНА П НИКОЛА

№ 1278.

N. 1278.

ΤΩ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΩ
ΒΑΣΙΛΕΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΘΩΝΙ ΤΩ Α.

ΚΗΔΕΜΟΝΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΤΗΝ

ΓΙΤΑΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΙΝΔΙΚΟΥ

παρά τοῦ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ

Εὐσεβάστως ἀνατίθησιν

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

① Τρίτος Τόμος τῆς Ἑλληνικῆς τῶν Ἰνδικῶν Μεταφράσεων Συλλογῆς περιέχει τὴν Γιτάν, ἣν Θεσπέσιον Μέλος ὀνομάζει ὁ σοφὸς Σχλέγκελος (1). Θεωρεῖται δὲ ὡς ἐν τῶν Ἐπεισοδίων τῆς Μαχαβαράτας, τοῦ μεγάλου Ἰνδικοῦ Ποιήματος, οὗ τινος τὴν Συντομὴν, ἢ Βαλαβαράταν ἐδημοσιεύσαμεν τὸ παρελθὸν ἔτος.

Κατὰ δυστυχίαν ὅμως τὰ χειρόγραφα τοῦ ἀοιδίμου Δ. Γαλανοῦ δὲν ἔλαβον, φαίνεται, τὴν τελευταίαν τοῦ μεταφραστοῦ ἐπιδιόρθωσιν. Ἐκ τούτου πολλαὶ παρατηροῦνται ἐν αὐτοῖς, καὶ ἰδίως ἐν τῇ παρουσίᾳ Γιτᾶ, μεταρρυθμίσεις, καὶ γραφαὶ διάφοροι, αἵ τινες μετ' ἀκριβείας ἐν τοῖς σχολίοις ἐσημειώθησαν διὰ τῶν στοιχείων ΠΓ. ΔΓ., ἤτοι Πρώτη Γραφή, καὶ Διάφοροι Γραφαί.

Ὁ Γαλανὸς, διδασχθεὶς τὴν Γιτάν κατὰ τὸ ἔτος 1802 παρὰ τοῦ Κανδαρδάσα, οὐ μόνον μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, τριάκοντα, ὡς ἔγγιστα, ἔτη ἀδιόρθωτον, οὕτως εἰπεῖν, ἐγκατέλιπεν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ παραμικρὸν περὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἐμπεριεχομένης ὕλης ἀναφέρει. Διὸ ἐν τῷ χειρογράφῳ μετὰ τὸν τίτλον Γιτᾶ, ἔπεται ἀμέσως τὸ κεί-

(1) *Goettlicher Gesang*, (*Chant Sacré*), θεσπίσιον μέλος *Adelung*, *Biblioth. Sanscr.* Σ. 238.—*Fr. Schlegel Bibl. Ind.* II. 2. σελ. 219.

μενον· « Τί ἐποίησαν, ὦ Σανζαίη, οἱ πολεμησεῖοντες υἱοί
 » μου, καὶ οἱ τοῦ Πανδοῦ, συνελθόντες εἰς τὴν Κουρου-
 » ξέτραν, τὴν γῆν τῆς ἀρετῆς; »

Ἡ Γιτὰ ἢ Βαγαβάδα — Γιτὰ ἐστὶ θεοσοφικός τις διάλογος μεταξὺ τοῦ Κρισναῖ (ὃς ἦν ὁ ἐνανθρωπήσας, παρ' Ἰνδοῖς, Θεὸς Βισνοῦς (1)), καὶ τοῦ ἐπιστηθίου αὐτοῦ Ἀρζούνα, (ὃς ἦν εἷς ἐκ τῶν πέντε υἱῶν τοῦ Πανδοῦ), ὃν ἐξαιρέτως ἠγάπα. Περιέχει δ' ἐν συνόψει πᾶσαν σχεδὸν τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν μυστηριώδη θεολογίαν τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν (2), καὶ ὡς θεοδίδακτον ἄσμα ἁσμάτων παρ' αὐτοῖς δοξάζεται, καὶ ὡς τοιοῦτον, μέχρι τοῦδε πρεσβεύεται καὶ τιμᾶται. Ἡ μελέτη ἐπομένως τοῦ μικροῦ τούτου ποιήματος καθίσταται λίαν περίεργος καὶ ἀναγκαία πρὸς πάντας τοὺς ἐνασχολουμένους εἰς τὴν πρόδον τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, τῶν φιλοσοφημάτων, καὶ τῶν θεοσοφικῶν δοξασιῶν τῆς Ἀσίας, τῆς κοιτίδος, τῶντι, τοῦ ἀνθρωπίνου γένους (3).

Τὸ μὲν Σανσκριτικὸν χειρόγραφον τῆς Γιτᾶς ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν Καλκούτᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1808—1815—1816, μετεφράσθη δὲ καὶ ἐτυπώθη ἄγγλιστὶ μὲν παρὰ τοῦ Ἰνδολόγου Καρόλου Οὐϊλκενς (Caroli Wil-

(1) Πολλὰς τοιαύτας ἐνσαρκώσεις τοῦ Βισνοῦ πρεσβεύουσιν οἱ Ἰνδοί. Καὶ καθὼς μετενσωματιῦται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλάκις, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἐνανθρωπεῖ· διὸ λέγει (Σ. 10) « οὐκ ἦν χρόνος ὅτε οὐκ ἤμεν αὐτ' ἐγὼ, οὔτε » σὺ, οὔθ' εὔτοι εἰ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες, οὐδὲ μὴν ἔσται, ὅτε οὐκ ἐσόμεθα. » Καὶ (Σ. 32) « Πολλαὶ γεννήσεις (λέγει πάλιν ὁ Κρισναῖς) καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ » ἐγένοντο, ἀς ἐγὼ μὲν ἀπαξάπασα; γινώσκω, σὺ δ' οὔ. » κτλ.

(2) Ueber metaphysische Gegenstände . . . und eine übersicht der ganzen mystischen Theologie des alten Indiens giebt. Adel. αὐτόθι.

(3) Fr. Schlegel. αὐτόθι.

kens) τὸ ἔτος 1785· καὶ ἐξ αὐτῆς πάλιν γαλλιστὶ παρὰ Παρρώδου μετὰ δύο ἔτη (1)· λατινιστὶ δὲ παρὰ τοῦ πολυμαθοῦς Φρ. Σχλεγγέλου τὸ ἔτος 1833. Ὁ δὲ σοφὸς Λάσσενος, πλουτήσας τὴν Σχλεγελιανὴν ταύτην μετάφρασιν διὰ πολλῶν καὶ σπουδαίων παρατηρήσεων, κατὰ τὸ ἔτος 1846 ἐν Βόννῃ μετετύπωσε (2).

Πολλὰς καὶ πολλοῦ λόγου ἀξίας παρατηρήσεις περὶ Γιτᾶς εὐρήσει τις ἐν τῷ περὶ Ἰνδικῆς ἀρχαιολογίας πονήματι τοῦ Κ. Λασσένου (3)· ἐν τῇ Ἰνδικῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Φρ. Σχλεγγέλου (4)· ἐν τῷ περὶ γλώσσης καὶ φιλοσοφίας Ἰνδῶν πονηματίῳ αὐτοῦ (5)· ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Λαγλουᾶ (6)· ἐν τῷ περὶ φιλοσοφίας Ἰνδῶν δοκιμίῳ τοῦ ἐνδόξου Κολεμβρωκίου (7), καὶ πλείονας ἄλλας ἐν ταῖς συλλογαῖς τῶν ἀπομνημονευμάτων τῶν ἐν Λονδίῳ καὶ ἐν Παρισίοις Ἀσιατικῶν ἑταιριῶν, κ.τ.λ. (8).

(1) Le Baghuat—Geeta, ou Dialogues de Kreeshna et d'Arjoon, contenant un précis de la religion, et de la morale des Indiens, traduit du Sanscrit, langue Sacrée des Brames, en auglais par Charles Wilkins, et de l'auglais en Français par Parraud Paris 1787. 8.

(2) Τὴν ἐκδοσιν ταύτην ἔλαβον μετ' ἄλλων αὐτοῦ συγγραμμάτων παρ' αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ Ἰνδολόγου Λασσένου, πρὸς ὃν ἔμολογῶ ἄπειρον εὐγνωμοσύνην.

(3) Lassen, Indische alterthumskund I. bd. (Bonne 1843).

(4) Fr. Schlegel, Indische Biblioth.

(5) Τοῦ αὐτοῦ über die Sprache und Weisheit der Ind.

(6) Langlois· monumens littéraires de l'Inde.

(7) Essay on the philosophy of the Hindus. By Henry Thomas Colebrooke — in Transactions of the Royal Asiat. Societ. T. I. p. 92, 439. 549.

(8) Sur la philosophie des Hindous, d'après les mémoires de M. Colebrooke. nouv. mélanges Asiat. par M. Abel Rémusat, Paris 1829. — Adelung. Bibl. Sansc. Σ. 238—243. καὶ Σ. 471—472. — Essai sur la philosophie des Hindous par Pauthier. Paris 1835. — Littérature der philos. der Hindu in Vyasa von Frank. — Langlois philos. et Relig. des

5
Περὶ δὲ τῆς Ἑλληνικῆς μεταφράσεως τῆς Γιτᾶς οὐδὲν ἔχομεν εἰπεῖν, πλὴν ὅτι ὁ αἰοίδιμος Γαλανός, ἐννοῶν καλῶς τὴν ἀρχαίαν Σανσκριτικὴν γλῶσσαν, καὶ πολλὰς ἄλλας ἀσιατικὰς διαλέκτους· γνωρίζων ἐπίσης τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα, καὶ τὰς θεοσοφικὰς δοξασίας τῶν Ἰνδῶν· καὶ ὧν μεμυημένος εἰς τὰ μυστήρια καὶ ἀγιστείας αὐτῶν· τοιοῦτος λέγω ὧν, ἐδιδάχθη, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος συγγράμματος, ὅπερ ἐστὶν ἐμελέτησε, καὶ μετὰ τοῦ Βραχμᾶνος Κανδαρδάσα μετ' ἐπιστασίας ἐξήγησεν, ἐν αὐτῇ τῇ ἱερᾷ τῶν Βραχμάνων πόλει, τὴν Γιτάν. Οὐδεμίᾳ ἐπομένως ἀμφιβολία, ὅτι καὶ κείμενον καλὸν μετεχειρίσθη, καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἀκριβείας αὐτὸ μετέφρασε· καὶ μετὰ πολλοῦ λόγου, καὶ μεγίστης ἀξίας σχολίων πλουτήσας ἐκόσμησε. Ταῦτά εἰσι τῆς παρουσίας ἐκδόσεως τὰ ἀνεκτίμητα καὶ σπάνια προτερήματα.

Ἡ Γιτὰ, ὡς ἐβρέθη, πραγματευομένη ὕλην ὅλως ὑψηλὴν, καὶ τὰ τῆς θείας, καὶ ἀνθρωπίνου παρ' Ἰνδοῖς

Indiens etc.. Mélange de littérature Sanscrite p. 235 — 268. Humboldt περὶ Γιτᾶς διατριβὴν καταχωρηθεῖσαν εἰς τὰ ἀπομν. τῆς ἐν Βερολίῳ ἀκαδ. 1828. Ritter's Geschichte der philosophie. T. I. μετάφρ. γαλλ. — V. Cousin. Cours de l'histoire de la philos. du XVIII siècle. Paris 1829. — Das alte Indien mit besonderer Rücksicht auf Aegypten. von Bohlen. — Windischman. Sankara, sive de Theologumenis Vedanticorum. Bon. 1833.

Πολλὰς φιλολογικὰς παρατηρήσεις χρεωστῶ εἰς τὴν ἀγαθότητα τῶν σοφῶν Ἰνδολόγων ΚΚ. Λασσένου καὶ Ἑρμάννου Βροκχάους, πρὸς οὓς ὁμολογῶ μεγίστην εὐγνωμοσύνην. Διάφορα δὲ ἐκ τῶν προειρημένων συγγραμμάτων μοι ἐπρομήθευσαν ἐκ Λειψίας μὲν ὁ φιλόμουσος Κ. Ἀθανάσιος Θεοχαρίδης· ἐκ Παρισίων δὲ ὁ ἐν Μασσαλίᾳ φιλογενέστατος Ἑλλ. Πρόξενος Κ. Ζ. Τζιτζινίας, τοὺς ὁποίους δημοσίως καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης εὐχαριστῶ.

σοφίας ἀπόκρυφα διαλαμβάνουσα, ἀπαιτεῖ διασάφησίν τινα, πρὸς πλειοτέραν τῶν πρωτοπεύρων νέων κατάληψιν, ἣν τολμῶντες μετὰ πολλῆς τῆς συστολῆς, ἐπιχειροῦμεθα, ἴλεον τὴν κρίσιν τῶν σοφῶν ἐξαιτούμενοι.

Π Ρ Ο Θ Ε Ω Ρ Ι Α .

Τὰ ἱερά τῶν Ἰνδῶν βιβλία, Βέδαι καλούμενα, διαιροῦνται ἐν γένει εἰς τρία μέρη· ἐξ ὧν τὸ μὲν ἐνασχολεῖται περὶ τῆς Πρακτικῆς Ἀρετῆς, τὸ δεύτερον περὶ Θεωρητικῆς, καὶ τὸ τρίτον περὶ Ἀθανασίας (1). Περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ἀντικειμένων καταγίνεται καὶ ἡ Γιτὰ ἐν τοῖς δέκα καὶ ὀκτῶ κεφαλαίοις, ἀνά ἐξ δηλονότι κεφάλαια ἐπὶ ἐκάστου ἀντικειμένου· ὥστε ἡ Γιτὰ σύνοψις ἢ συντομὴ ἐστίν, οὕτως εἰπεῖν, τῶν Βεδῶν. Καθότι ὁ μέγας λόγος Ἰὰτ, Ἰθάμ, Ἀσεῖ, ἦτοι Σὺ εἶ ἐκεῖνο τὸ Ὄν, εἶναι τὸ κυρίως ὑποκείμενον τῶν Βεδῶν· τοῦτ' ὀφείλει καὶ τὸ τῆς Γιτᾶς (2). Διότι ἡ ὕψις καὶ ἔθνοσωτήριος ἔννοια τοῦ ἐνὸς Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος, διασωθεῖσα μετὰ τῶν λειψάνων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπὶ τοῦ Ἀραράτ, περίπτατο ἐναγκαλιζομένη τὴν διάνοιαν παντὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου, καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀντιλήψεως ἐκάστου λαοῦ καὶ ἔθνους ἐξηγεῖτο εἰς τὰς ἱεράς αὐτῶν βίβλους. Ἐκ τούτου ἡ φαινομένη πολλακίς ὁμοιότης τῶν ὑψηλοτέρων θρησκευ-

(1) Τὸ μέρος τοῦτο τῶν Βεδῶν θεωρεῖται παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, ὡς θεόπνευστον. Τὰ δὲ λοιπὰ μέρη διαλαμβάνοντα τὰς ἐπιστήμας, ὡς ἔργα σοφῶν ἀνθρώπων.

(2) Γιτὰ Κεφ. ζ'. Δίς. 19. Σχόλ.

τικῶν πεποιθήσεων τῶν ἀνθρώπων, αἵτινες ὡς ῥύακες, ποτέ μὲν διαυγεῖς καὶ καθαροί, ποτέ δὲ βορβορώδεις καὶ μεμολυσμένοι, μετὰ μακρὰν ἀποπλάνησιν, ὡς εἰς ἀρχέγονον καὶ ζωοδόχον πηγὴν συρρέοντες συγχωνεύονται (1).

Ὁ ἄνθρωπος διανοούμενος εἶδεν ἑαυτὸν ἰστάμενον, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ τινος σημείου τῆς δημιουργίας, μεταξὺ ὑπάρξεως καὶ ἀνυπαρξίας· μεταξὺ τῆς ἐφημέρου στιγμῆς τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ τοῦ ἀπείρου μέλλοντος, καὶ φόβῳ συσχεθεὶς ἠρώτησεν ἀπορῶν πᾶσαν τὴν κτίσιν· ποῖος ὁ σκοπὸς, ποῖον τὸ τέλος τῆς προσκαίρου αὐτοῦ ὑπάρξεως; Ἀλλ' ἡ κτίσις, ὑποκειμένη εἰς τὸ αὐτὸ τῆς μεταβολῆς καὶ φθορᾶς πάθημα, ἔμεινεν ἄφωνος. Μόνος ὁ Θεὸς πασῶν τῶν αἰτιῶν καὶ αἰτιατῶν πρωτίστη καὶ ἀρχικὴ αἰτία, ὁ τῆς αἰδιότητος Κύριος ἠδύνατο λύσαι τὸ δυσεξήγητον ζήτημα, εἴτε ἀμέσως, ἢ δι' ἀποκαλύψεως, ἢ διὰ τοῦ ἐν ἡμῖν ἐνδιαθέτου ὀρθοῦ λόγου. (2) Τοῦτο φαίνεται ἐξηγεῖ ἐν τῇ παρουσίᾳ Γιτᾶ ὁ μέγας Βραχμὰν Βεάσας, διὰ τοῦ στόματος τοῦ Κρισνᾶ, πρὸς τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ μαθητὴν καὶ φίλον Ἀρζούναν.

Οἱ Ἴνδοὶ μίαν πρεσβεύουσιν ὑπαρξιν, ἐν ὄντως ὄν, τὸν αἰδιον, λέγω, καὶ ἀπόλυτον Βράχμαν· δύο δὲ ἀρχὰς τῶν ὄντων καὶ τῆς κοσμογονίας. Καθότι ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Βράχμα παρήχθη, λέγουσιν, ἡ Μαΐα, ἥτοι ἡ ἀρχέγονος ὕλη· εἰς δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐνεργῶν

(1) Ἴδ' εἰς τοὺς προειρημένους συγγραφῆς περὶ τῆς φιλοσοφίας τῶν Ἰνδῶν.

(2) Ἡ γοῦν ψυχὴ δια φιλοσοφίας, λαβοῦσα ἠγεμῶνα τὸν νῦν, ἐπεραιώθη καὶ ἐξεδήμησεν, ἀκοπιαστὸν τινα ὄδῳ εὐροῦσα . . . ῥαδίως οἶμαι τὰ συγγενῆ γνωρίσασα, καὶ Θεῶν ψυχῆς ὀμματι τὰ θεῖα καταλαβοῦσα τοῖς τε ἀνθρώποις προφητεύουσα. Ἀριστ. περὶ Κόσμου.

αὐτὸς ἐπὶ αὐτῆς, ὡς πλάστης Βραχμᾶς, ὡς διακοσμῶν Βισνοῦς καὶ ὡς διαλύων, πρὸς ἀνακαίνησιν, Σίβας, ἔπλασε τὸν σύμπαντα κόσμον· ὥστε Βραχμᾶς, Βισνοῦς, Σίβας ἐστὶν ἢ ἐν τρισὶ δυνάμεσι κοσμικῆ μονᾶς, ἤτοι ἢ ἐν χρόνῳ, καὶ τόπῳ ἐμφάνισις αὐτοῦ τοῦ Βράχμα. Ἐκ τούτου γίνεται δῆλον, ὅτι ἐκ τῆς μόνης προὑπαρχούσης οὐσίας τοῦ ἑνὸς ἀπορρέουσι τὰ πάντα· ὕλη δηλονότι καὶ θεοί, δυνάμεις καὶ φαινόμενα, αἰτίαι καὶ αἰτιατά· διὸ καὶ τὸ παρ' Ἰνδοῖς μέγα ἀπόφθεγμα τοῦ πανθεισμοῦ, ὅτι τὸ Πᾶν ἐν τῷ Θεῷ, καὶ ὁ Θεὸς ἐν τῷ Παντί, ἐξ οὗ ἐξῆλθε, καὶ εἰς ὃν ἐπιστρέφει (1).

Σημειωτέον ἐνταῦθα, χάριν τῶν νέων, ὅτι οὐσιώδης ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ δημιουργίας καὶ ἀπορροίας. Εἰς μὲν τὴν πρώτην ὁ Θεὸς, δημιουργῆσαι θέλων τὸν κόσμον, παρήξεν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὴν μηδόλως ὑπάρχουσαν πρότερον ὕλην· οὕτω χωρίζεται ὁ αὔλος καὶ αἰδίος Θεός, ἀπὸ τὴν ἐν χρόνῳ ὕλην, ἣν αὐτὸς εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἐκ τῆς ἀνυπαρξίας εἰς τὴν ὑπαρξιν, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε, πρότερον μὴ ὑπάρχουσαν, διὰ μόνης τῆς ἀκαταλήπτου καὶ παντοδυναμοῦ αὐτοῦ θελήσεως· ἐτεροῦτης ἄρα Θεοῦ καὶ ὕλης, Δημιουργοῦ καὶ Κόσμου. Μόνος ὁ Θεὸς αἰδίως ὑπάρχει· εἰς δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου εἶπε· γεννηθήτω τὸ Πᾶν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ ἐγένετο τὸ Πᾶν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.

Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ὁ Θεὸς παρ' Ἰνδοῖς, πλάσαι θέλων τὸν κόσμον, παράγει ἐξ ἑαυτοῦ τὴν ὕλην, ὅπερ ἐστὶ κυρίως

(1) Adelung. philosophische systeme Σ. 172 — 187. — Bohlen das alte Indien.

ἀπορροία, τουτέστι ἐμφάνις ἢ ἀπελευθέρωσις ὄντος δυνά-
 μει προϋπάρχοντος. Ἄλλως· ἀπορροία ἐστὶ παρουσία ὄντος
 ὑπάρχοντος ἠνωμένου ἢ κεκρυμμένου πρότερον εἰς ἄλλο
 ὄν καὶ διὰ τῆς θελήσεως αὐτοῦ ὕψερον χωρισθέντος· ὡς ε
 Θεός, κατ' αὐτούς, καὶ ὕλη συνυπῆρχον αἰδίως τὸ ἐν
 ἐντός, οὕτως εἶπειν, τοῦ ἄλλου· εἰς δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ
 χρόνου ὁ Θεὸς χωρίζει ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ τὴν ὕλην,
 καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐνεργῶν κοσμοποιεῖ· καὶ λαμβάνων μετ'
 αὐτῆς ἀπείρους μορφάς, δείκνυται αὐτός τε καὶ αὐτὴ εἰς
 τὴν πληθὺν τῶν φαινομένων τῆς φύσεως. Τὸ Πᾶν ἐπο-
 μένως καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, ὡς εἰς πλημμελῆ τινα κύ-
 κλον, ἐξῆλθον ἐκ τοῦ Θεοῦ, μετέχουσι τῆς οὐσίας αὐτοῦ,
 καὶ εἰς αὐτὸν ἐπιστρέφουσι καὶ πάλιν ἀναγεννῶνται. Ὁ
 Θεὸς ἐνταῦθά ἐστι ὕλη καὶ σχῆμα, πλάσσης καὶ πλάσμα,
 αἰτία, φαινόμενον καὶ στοιχεῖον τῶν ὄντων. Ἡ οὐσία
 αὐτοῦ, διαχυθεῖσα εἰς πάντα τὰ ὄντα, πληροὶ καὶ τὰ πάντα
 συνέχει ὥστε ταυτότης τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ὕλης.
 Εἰς μὲν τὴν πρώτην δημιουργεῖται τὸ ὄν ἐκ τοῦ μὴ ὄν-
 τος· εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἀπορρέει τὸ ὄν ἐξ ἄλλου ὄν-
 τος. Ἐτερότης Θεοῦ καὶ ὕλης εἰς τὴν πρώτην· ταυτότης
 Θεοῦ καὶ ὕλης εἰς τὴν δευτέραν. Ἐκ τῆς δοξασίας τῆς
 ταυτότητος παρήχθη ὁ πανθεῖσμός· ἐξ αὐτοῦ ὁ πολυθεῖ-
 σμός καὶ ἡ τῆς φύσεως ἀποθέωσις. Ἡ ἔννοια αὕτη τῆς
 ἀπορροίας ἀναπτύσσεται εἰς τὰς Βέδας καὶ τὴν Γιτάν
 ὡς Θεολογικὸν δόγμα καὶ φιλοσοφικὸν σύστημα, καὶ
 ἐπὶ τῆς δοξασίας αὐτῆς στηρίζεται πᾶσα ἡ τῶν Ἰνδῶν
 Θεοσοφία (1). Θεὸς ἐπομένως καὶ ὕλη εἰσὶ, κατ' αὐ-

(1) Die quelle aller Indischen philosophie sind die Veda's κτλ. Adel-
 αὐτοῦ. — Ὅρα τὴν Γιτάν Κεφ. ιε. § 8, 9, 12, 13, καὶ ἐφεξῆς.

τούς, συναίδιοι. Ὁ δὲ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ διάλυσις σχήματος καὶ μορφῆς, ἤτοι χωρισμὸς τῆς αὐλοῦ ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος (1).

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν, διπλῆν ἔχων φύσιν, ἔλαβε μετὰ τοῦ φθαρτοῦ σώματος ἀφθαρτον καὶ λογικὴν ψυχὴν καὶ τοῦ μὲν ὕλικου σώματος τὸ τέλος ἐστὶν ἡ διάλυσις εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη· τῆς δὲ ψυχῆς, οὐσης ἀπλῆς καὶ ἀφθάρτου, τὸ τέλος ἐστὶν ἡ αἰώνιος τιμωρία, ἢ ἡ αἰώνιος μετενσωμάτωσις, ἢ ἡ αἰώνιος ἔνωσις μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποθέωσις, ἀναλόγως δηλαδὴ τῶν ἐν τῷ παρόντι βίῳ πράξεων αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αὕτη ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ περὶ τοῦ ὄλου χρόνου δικάζεται, ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς μετὰ τοῦ σώματος ἐφημέρου αὐτῆς σχέσεως; Ἡ προσπάθεια, λέγει ὁ Βεάσας, πρὸς ἐπιστροφὴν καὶ ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ· ὡς ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τῆς λογικῆς ψυχῆς ἐστὶν ἡ πρὸς Θεὸν αἰδῖος ἔνωσις, ταυτὸν εἶπεῖν, ἡ ἀποθέωσις αὐτῆς, καὶ τὸ ἄκρον ἐφετὸν (2),

(1) Essri Sur le Panthéisme par Maret. Chap. IV. Paris. 1840. 8.

(2) Διαφωνοῦσιν ὁ τε Βεάσας, καὶ ὁ φιλόσοφος Μιμάνσας· ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ, καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ ἄκρον ἐφετόν· Ὁ μὲν Βεάσας δοξάζει ἄκρον ἀγαθὸν τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰδῖον ἔνωσιν τῆς ψυχῆς. Τὴν ἔνωσιν ταύτην ἀποκτᾶ, λέγει, τις διὰ μόνης τῆς θεωρίας· ἀναβαίνει δὲ εἰς θεωρίαν τις διὰ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς. Ἡ ἀρετὴ ἄρα εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς ἐπιτυχιάν τῆς θεωρίας, δι' ἧς μόνης ἀξιοῦται τῆς πρὸς Θεὸν ἐνώσεως.

Ὁ δὲ Μιμάνσας δοξάζει ἀρκοῦσαν μόνην τὴν ἀρετὴν, δι' ἧς, λέγει, ἀπολαμβάνει τις τὰ τε οὐράνια καὶ ἐπίγεια ἀγαθὰ. Καθότι ὁ ἐνάρτεος μετὰ θάνατον δὲν κολάζεται, ὡς μὴ πράξας τὴν κακίαν, ἀλλ' ἀναβαίνει εἰς ἐν μέρος τοῦ οὐρανοῦ· ἀφοῦ δὲ ἐκεῖ ἐντρύφησεν ἀναλόγως τῆς ἐν τῷ παρόντι βίῳ ἀρετῆς, καταβαίνει πάλιν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐνσωματοῦται. Διὰ δὲ τῆς ἀγαθοεργίας πάλιν ἀναβαίνει εἰς οὐρανὸν, καὶ πάλιν καταβαίνει, καὶ πάλιν, πολλάκις, καὶ αἰώνως. Τοῦτο δ' ἐστὶ, παρὰ τῷ Μιμάνσῃ, τὸ ἄκρον ἐφετόν, ὅτι ἐντρύφῃ καὶ ἐν

ὅπερ ἐπιτυχεῖν τις δύναται διὰ μόνης τῆς θεωρίας αὐτοῦ τοῦ Ὑψίστου· φθάνει δέ τις εἰς αὐτὴν τὴν θεωρίαν διὰ τῆς ἀπαθείας, τῆς διηνεκοῦς μελέτης καὶ τῆς πράξεως ἐν γένει τῆς ἀρετῆς. Ἡ ἀρετὴ ἄρα ἐστὶν ἀναγκαία, ὡς κλίμαξ, φέρουσα εἰς θεωρίαν, δι' ἧς μόνης, ὡς ἐβρέθη, κταῖται ἡ ἀθανασία.

Ὁ ἀνώτατος οὖν ὄρος τῆς θεοσοφίας καὶ θεολογίας, τὸ πᾶν ἀγαθόν, εἶναι ἡ πρὸς Θεὸν ἔνωσις. Καὶ καθὼς τὸ σῶμα διαλυόμενον ἐπιστρέφει εἰς τὴν ὕλην, ἐξ ἧς ἐλήφθη, οὕτω καὶ ἡ αὔλος οὐσία, ἡ ἐν θεωρίᾳ βιώσασα, χωριζομένη τοῦ σώματος, ἐπιστρέφει καὶ ἐνοῦται μετὰ τῆς ἀγνῆς θείας οὐσίας, ἐξ ἧς ἀπορρέει. Ὁ σκοπὸς ἐπομένως τῆς ἐν τῷ παρόντι βίῳ διατριβῆς τῆς λογικῆς ψυχῆς, ἐστὶν ἡ θεωρία· τέλος δὲ, ἡ μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰδιος αὐτῆς ἔνωσις.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ θεωρία εἶναι ἀφευκτος καὶ ἐνταυτῷ δύσκολος, ἀνάγκη πᾶσα ὅπως ἀκολουθήσῃ ἕκαστος τὴν πρὸς θεωρίαν ἀγούσαν ὁδὸν, ἣτοι τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ἣτις οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, εἰμὴ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος, καὶ πάντων τῶν νομίμων, ὅσα ἐνετείλατο ὁ Θεὸς εἰς τὰς ἱεράς βίβλους δι' ἐκάστην τῶν ἐν Ἰνδία φυλῶν. Καὶ ἐπειδὴ νόμος καὶ καθήκον τοῦ Ξατροῦ, ἡ πολεμιστοῦ, ἐστὶν ὁ δίκαιος πόλεμος, καὶ τοιοῦτος εἶναι ὁ ἡμέτερος, ἐγείρου καὶ σὺ, ὦ Ξατρῆ Ἀρζούνα, καὶ πολέμει, μὴ φειδόμενος τὴν φθαρτὴν σάρκα, ἣτις ἀενάως ἀλλάσσει μορφήν. Οὕτως ἐνεργῶν ἐντὸς τοῦ νόμου καὶ τῆς θείας

οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· ὥστε ὁ μὲν θεωρεῖ ἄκρον ἀγαθὸν τὴν πρὸς Θεὸν αἰδιον ἔγνωσιν· ὁ δὲ τὴν αἰδιον τρυφὴν καὶ ἡδονήν.

ἐντολῆς (1), λέγει ὁ Βραχμᾶν Βεάσας, ἂν δὲν ἀξιω-
θῆς τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνώσεως, ὡς μὴ θεωρητικός,
ἀναβαίνεις εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἴνδρα· καὶ ἀφοῦ ἐντρυ-
φήσῃς ἐν αὐτῷ ἀναλόγως τῆς ἧς ἐπραξῆς ἐν τῷ πα-
ρόντι βίῳ ἀρετῆς, πάλιν καταβαίνεις ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν-
σωματοῦσαι εἰς βελτίονα κατάσασιν. Καὶ μετὰ τὸ ποιῆ-
σαι θυσίας καὶ ἀγαθοεργίας πάλιν ἀναβαίνεις εἰς οὐρανὸν,
καὶ πάλιν καταβαίνεις, καὶ ἐφεξῆς οὕτως· οὐχὶ θεωρῶν τὸ
τοιοῦτον ὡς τὸ ἄκρον ἐφετὸν, ὡς τινες νομίζουσιν (ὁ Μι-
μάνσας)· ἀλλ' ὅτι οὕτως, ἐκπληρῶν τὴν ἐντολὴν τοῦ
Θεοῦ, καὶ τὸ καθῆκον τῆς σεαυτοῦ φυλῆς, καὶ διώκων
διὰ τῆς πρακτικῆς τὸν βαθμὸν τοῦ θεωρητικοῦ, ἴσως
ἐπιτύχῃς αὐτοῦ ἐπὶ τέλος εἰς τινα τῶν μετεμψυχώ-
σεων, καὶ τότε μόνον ἐνούμενος ἄγνός μετὰ τοῦ ἄγνου
Θεοῦ, διαμένεις ἐν αἰδίῳ ὀλβιότητι.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ μεμολυσμένη καὶ ἡ πλήρης
ρύπου ἁμαρτιῶν ψυχὴ οὐ δύναται ἐνωθῆναι μετὰ τοῦ

(1) Ὁ ἀνεκγνώστης περὶ τῆς ἐνταῦθα, καὶ πανταχοῦ τὸ Βραχμανικὸν συμ-
φέρον. Καθότι οἱ Βραχμᾶνες οὐδὲν ἐργάζονται· ἡ φυλὴ τῶν Ξατρῶν πολεμᾷ
ὑπὲρ αὐτῶν· ἡ φυλὴ τῶν Βαίσιων γεωργεῖ ὑπὲρ αὐτῶν· ἡ δὲ φυλὴ τῶν Σού-
δρων δουλεῖ ὑπὲρ αὐτῶν· εἰς ὅλους αὐτοὺς ὑπόσχονται οἱ Βραχμᾶνες μετεμ-
ψύχων, πικλιγγνεσίαν καὶ ἀθανασίαν, ἂν ἕκαστος πράττῃ τὰ ἐντελλόμενα εἰς
τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν, ἧτοι ἂν ἐνεργῇ ὑπὲρ τῶν Βραχμᾶνων, τῶν ὁποίων τὸ καθῆ-
κον εἶναι ἡ ἐγκράτεια, αἱ θυσίαι, ἡ ἀνάγκωσις τῶν Βεδῶν, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ,
ἡ ἀργία· ἐξ ὧς γίνεται δῆλον, ὅτι αἱ Βέδαι καὶ τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Ἰνδῶν εἰ-
σὶν ἔργα ἀνθρώπου, ἧτοι τῶν Βραχμᾶνων. Τὸ δὲ ἱερὸν καὶ θεῖον Εὐαγγέλιον,
ὡς θεόπνευστον, οὐκ ἐντέλλεται τὸ συμφέρον οὐδεμιᾶς προνομιούχου φυλῆς, ἀλ-
λὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς ἑκάστου, τὴν ὁποίαν ἀποκτᾷ τις διὰ τοῦ ἱεροῦ βα-
πτίσματος, τῆς ἐντελοῦς πίστεως, διὰ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀδελφικῆς ἀγά-
πης, καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀχραιφνεῦς ἀφοσιώσεως καὶ λατρείας. Οὕτω βιώσας
ὁ εὐσεβὴς χριστιανὸς μεταβαίνει εἰς τὰς αἰωνίους μανάς, καὶ μετὰ τῶν δικαίων
ἀναπαύεται ἐν θείᾳ καὶ αἰδίῳ ἀγαλλιάσει.

ἀχράντου Θείου· « μὴ καθαρῶ γὰρ, λέγει καὶ ὁ Πλά-
 » των, καθαρῶ ἐφάπτεσθαι οὐ θεμιτόν· » ὥστε ἀναγ-
 καία καὶ ἀφρευκτός ἐστὶν ἡ καθαριότης τῆς ψυχῆς. Κα-
 θαρίζεται δὲ ἡ ψυχὴ χωριζομένη τοῦ σώματος, ἡγουν
 τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν αἰσθητῶν, τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ
 ὀρέξεων, τῆς φαντασίας καὶ τῶν παθῶν, ἅτινα ταράτ-
 τουσι τὸν νοῦν, παρασύρουσι τὴν ψυχὴν, ἐμποδίζουσι τὴν
 ἡσυχον μελέτην τῆς θείας γνώσεως, τῆς θεοφροσύνης
 καὶ τῆς θεωρίας. Ὁ δὲ χωρισμὸς οὗτος τῆς ψυχῆς ἀπὸ
 τοῦ σώματος ἐστὶν ἡ νέκρωσις τῶν παθῶν καὶ παντὸς
 τοῦ σωματοειδοῦς, καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς λογικῆς οὐ-
 σίας.

Ὅθεν ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς νεκρώσεως τῶν παθῶν, ἤτοι
 τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ τῆς
 κυριότητος αὐτῆς ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν αἰσθητῶν,
 εἰς τρία εἶδη διαιροῦνται οἱ ἄνθρωποι· 1^{ον} εἰς φαύλους,
 2^{ον} εἰς πρακτικούς ἐναρέτους· 3^{ον} εἰς καθαρὸς θεωρη-
 τικούς.

1^{ον} ἡ ψυχὴ τοῦ φαύλου, ἡ μετὰ τοῦ σώματος ἐνω-
 θεῖσα, ἡ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ δουλοπρεπῶς ὑπηρετήσασα
 καὶ ἔνεκα αὐτοῦ μέχρι τέλους εἰς τὴν κακίαν διαμείναςα,
 αὐτὴ, λέγω, ὡς ἀκάθαρτος, οὐκ ἀξιούται τῆς μετὰ τοῦ
 Θείου ἐνώσεως, οὐδ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἴνδρα
 ἀναβαίνει· ἀλλ' ἡ διαμένει αἰωνίως ἐν τῶν ἄδη, ἡ ἐνσω-
 ματοῦται πλανωμένη εἰς ἀκαθάρτων ζώων, καὶ σαρκο-
 βόρων θηρίων, καὶ δαιμόνων εἶδη.

2^{ον} Ἡ δὲ τοῦ ἐναρέτου πρακτικοῦ ψυχὴ, ἡ ἀπομα-
 κρυνθεῖσα μὲν τῆς ὁδοῦ τῆς κακίας, ἡ τὰ νόμιμα δὲ καὶ
 τὴν ἀρετὴν πράξασα, ἀλλ' εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀπαθείας

καὶ θεωρίας μηδὲν φθάσασα, αὐτὴ, λέγουσιν, οὔτε ἐν τῷ ἄδη πορεύεται, οὔτε μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνοῦται· ἀλλ' ἀπέρχεται εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἰνδρα, καὶ μετὰ τινα ἐκεῖ διατριβὴν καταβαίνουσα πάλιν εἰς τὴν γῆν ἐνσωματοῦται εἰς εἶδος ἡμέρων ζώων, ἢ μετρίου, ἢ ἐνδόξου ἀνθρώπου (ἀναλόγως δηλονότι τῆς ἀρετῆς) καὶ διὰ νέων ἀγαθοεργιῶν πάλιν ἀναβαίνει καὶ πάλιν καταβαίνει, ἕως οὗ ἐπιτύχη διὰ τῆς θεωρίας τὴν αἰώνιον εἰρήνην καὶ τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν αὐτῆς.

3^{ον} Ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ θεωρητικοῦ, ἢ ἐν ὄλῳ τῷ βίῳ καὶ μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς διαμείνασα ἐν θεωρίᾳ τοῦ Ὑψίστου, καθαρὰ, ἐγκρατὴς καὶ ἀπαθὴς, ἢ κυριεύσασα τὰ αἰσθήσεις· ἢ νεκρώσασα τὰ πάθη, τὰς ἀλόγους ὀρέξεις, τὰς ἐπιθυμίας καὶ αὐτὴν τὴν φαντασίαν καὶ μνήμην τῆς σωματικῆς ἡδονῆς· ἢ τελέσασα τὴν ἀρετὴν καὶ μηδέποτε παντάπασιν εἰς τὸν καρπὸν τῶν ἔργων καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῶν πράξεων ἀποβλέψασα· ἢ τὸν Θεὸν ἐρώσα, καὶ εἰς αὐτὸν ἀείποτε ἀφορώσα, καὶ οὐδέποτε ἀπ' αὐτοῦ ἀπομακρυνθεῖσα· αὐτὴ, λέγουσιν, ἐπιστρέφουσα ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ αἰδίως διαμένουσα ἀποθεοῦται.

Γενοῦ λοιπὸν καὶ σὺ, ὦ Ἀρζούνα, θεωρητικὸς· εἰ δὲ καὶ τοῦτό ἐστὶ σοὶ δύσκολον, πράττε τὴν ἀρετὴν καὶ ὅσα ἐνετείλατο ὁ Θεὸς διὰ τῶν Βεδῶν εἰς τὴν σὴν φυλὴν, πρὸς τὸν Θεὸν ἀφορῶν, καὶ μηδὲν εἰς τὸν καρπὸν καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἔργων σου ἀποβλέπων. Ταύτην τὴν ὁδὸν πορευόμενος, ἢ φθάνεις εἰς τὴν θεωρίαν, ἢ ἀξιοῦσαι τῆς παλιγγενεσίας, δι' ἧς δύνασαι ἐπὶ τέλος ἵνα ἐπιτύχης βελτίονος καταστάσεως, ἥτοι τῆς ἀθανασίας. Οἱ γὰρ

θεόφρονες θεωρητικοί, φθάσαντες εἰς ἐντελῆ θεογνωσίαν καὶ τυχόντες τοῦ Θεοῦ, οὐ προσδοκοῦσιν ἔτι παλιγγενεσίαν, τὴν οὖσαν δοχεῖον ὀδυνῶν καὶ πρόσκαιρον· διότι πάντες οἱ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῆ πάλιν καὶ πολλάκις γεννῶνται καὶ μετασσωματοῦνται· τοῖς δὲ τυχοῦσι τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἔτι παλιγγενεσία γίνεται (1).

Μεταβαίνων ἀκολούθως ὁ Βεάσας εἰς ἕτερα ἀντικείμενα, ἐξηγεῖ πρότερον θεολογικούς τινας ὄρους, ἀναιρῶν ἐν παρόδῳ τὰς πρὸ αὐτοῦ δοξασίας τῶν θεοσόφων Μιμάνσα, Καπήλα κτλ.

Βράχμα, λέγει, ἐστὶ τὸ ἀφθαρτον θεῖον.

Ἄδδειβούταμ, ἡ φθαρτὴ οὐσία.

Ἄδεάτμαμ, ἡ ζωτικὴ ψυχὴ.

Ἄδδειδάιββαμ ἡ ψυχὴ τοῦ παντός.

Ἄδδειγέγνα, αὐτὸς ὁ διακοσμῶν Βισνοῦς.

Κάρμα, πᾶν εἶδος θυσίας.

Ἄφθαρτος ὄρος, ἡ θεωρία.

Ἡ δὲ θεογνωσία ἐστὶν ἡ βασιλεὺς τῶν μαθήσεων, ἣν ἀποκτᾶ τις διὰ τῆς ἐν πίστει καὶ πεποιθήσει σπουδῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ Θεῖον, καὶ δι' ἧς ὑφορᾶται καὶ γινώσκεται ὁ Θεός, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς οὐσίν ἐστι, καὶ πάντα τὰ ὄντα εἰσὶν ἐν αὐτῷ. Καθότι, λέγει ὁ Βισνοῦς, ἐγὼ εἰμι ὁ αἰώνιος σπόρος ὅλων τῶν ὄντων· ἐγὼ εἰμι ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ὁ προπάτωρ καὶ ὁ χορηγὸς τοῦ Παντός· ἐγὼ εἰμι καὶ ἡ θυσία, καὶ τὸ πῦρ τῆς θυσίας, καὶ ἡ σπονδὴ καὶ τὸ θυόμενον· ἐγὼ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος· ἡ γέννησις καὶ ἡ φθορά· ἡ ρίζα, ὁ σπόρος, τὸ ἔρεισμα, ἡ

(1) Γετὰ Κεφ. Η'. Διοσίχ. 15—16.

ἀρχή, τὸ μέσον, καὶ τὸ τέλος πάντων τῶν ὄντων (1).

Γνωσις ἐντελής ἐστὶν ἡ διακρίνουσα τὴν αὔλον ψυχὴν ἀπὸ τοῦ ὕλικου σώματος. Τοῦτο μὲν ἐστὶ φθαρτὸν, ἐκείνη δὲ ἀνώλεθρος, θεία, καὶ ὑπερτέρα τοῦ σώματος. Ἄλλ' οὔσα ἐν τῇ ὕλῃ, αἰσθάνεται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὕλης· ἐν δὲ τῷ συνδέσμῳ τῶν δύο οὐσιῶν, κυριευομένη μὲν ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις, μολύνεται· κυριεύουσα δ' αὐτάς, ἀγιάζεται.

Σύνδεσμος τῆς ψυχῆς μετὰ τῆς ὕλης γίνεται
 1^{ον} ἢ διὰ τῆς ἀληθείας καὶ γνώσεως· 2^{ον} ἢ διὰ τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς ὀρέξεως· 3^{ον} ἢ διὰ τῆς ἀπάτης καὶ τῆς ἀνοίας. Καρπὸς τῆς πρώτης ὑπερτερούσης ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἀθανασία· τῆς δὲ δευτέρας ὑπερτερούσης, ἡ ἡδυπάθεια καὶ ἡ παλιγγενεσία· τῆς δὲ τρίτης ὑπερτερούσης, ἡ ἀνοία, ἡ φαυλότης καὶ ὁ ἄδης.

Τριττὴ ἐστὶν ἐν γένει ἡ προθυμία τῶν ἀνθρώπων·

(1) Αὐτὸ τοῦτο εὑρίσκεται καὶ ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς αὐταῖς λέξεσι·

Ζεὺς πρῶτος γένετο, Ζεὺς ὕστατος ἀρχικέραυτος·

Ζεὺς κεφαλῆ, Ζεὺς μέσα· Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.

Ζεὺς πυθμῆν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.

Ζεὺς πνοὴ πάντων, Ζεὺς ἀκαμάτου πυρὸς ὀρμῆ.

Ζεὺς πόντου ῥίζα, Ζεὺς ἥλιος ἠδὲ σελήνη κτλ.

Ταῦτα δὲ πάντα ἐστὶν οὐκ ἄλλο τι, πλὴν ὁ Θεὸς, ὡς καὶ ὁ Πλάτων φησίν. Ὁ μὲν δὴ Θεὸς, ὡσπερ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων. (Ἄρις. αὐτ.) Ὁ παλαιὸς οὗτος λόγος, ὡς καὶ ὁ Πλάτων ἀναφέρει ἐν Φαίδωνι, ἐστὶν ἀναντιρρήτως ἡ Πυθαγόρειος, ἡ Ὀρφικὴ, ἡ Αἰγύπτιος, ἡ Ἰνδική, Χαλδαϊκὴ καὶ Ἀσιατικὴ δοξασία τοῦ πανθεισμοῦ, ἥτις ἀπομακρυνθεῖσα ἀπὸ τὴν ὕψιστον ἔννοιαν τοῦ ἐνὸς Θεοῦ, τοῦ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγαγόντος δημιουργοῦ, τῶν πρώτων πατριαρχῶν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα διδασκαλίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὑπέπεσεν, ἐκ τῆς ἡδουπάθειας ὠθουμένη, εἰς τὸν ὑλοθεϊσμόν, ἐκ τούτου εἰς τὸν πανθεισμόν, καὶ τοῦ πολυθεϊσμοῦ τὴν μωρολογίαν καὶ πλάνην.

Σατβική, Ῥαγική, Ῥαμική, ἤτοι λογική, ἐπιθυμητική, καὶ εὐήθης· ἐν ὁποίᾳ τούτων εἰσὶν οἱ ἄνθρωποι πρόθυμοι, τοιοῦτοι καὶ λέγονται.

Ὁ δὲ ἀπαθὴς θεωρητικὸς, ὁ νεκρώσας τὰ πάθη καὶ τὸν κόσμον νικήσας, χωρίζεται τὸν τευθεν ἀπὸ πάντα σωματικὸν δεσμὸν· οὗτος θεωρεῖ τὸν Θεὸν καὶ ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ.

Δύο εἰσὶ τὰ ἀρχικὰ ὄντα· τὸ ὑλικὸν καὶ τὸ ἄυλον· ἔστι δὲ καὶ τρίτον, ὃ καλεῖται Π α ρ α μ ἄ τ μ α, ἤτοι ἡ ὑπερούσιος τοῦ Θεοῦ δύναμις, ἢ τὰ πάντα ζωοποιούσα.

Ἀκολούθως ὁ Ἀρζούνας, ζητήσας καὶ λαβὼν τὴν χάριν, ὅσον ἔνεστι τῇ σωματικῇ ὁράσει, ἶδε τὸν Θεὸν Βισνοῦν πολυπρόσωπον, πολυόμματον, καὶ ὑπέρλαμπρον· πάντας δὲ τοὺς δευτέρους θεοὺς, καὶ ἅπαντα τὰ ὄντα πολυτρόπως καὶ ἀρρήτως συνόντα ἐν τῷ σώματι τοῦ Θεοῦ κτλ.

Ὁ μὲν Ἀρζούνας ἰδὼν καὶ πιστεύσας ἀνέστη εἰς πόλεμον.

Ἐγὼ δὲ, ὦ βασιλεῦ, λέγει ὁ Σανζαίας, ἀκούσας, χάριτι τοῦ Βεάσα, τῆς μυστικῆς διαλέξεως, φρίττω· ἀναπολῶν δὲ τὴν ὑπερφυᾶ μορφήν τοῦ Κρισνᾶ τρέμων ἐξίσταμαι. Ἐνθα οὖν ἔστιν ὁ Κρισνᾶς, ἐκεῖ καὶ τὸ δίκαιον, ἡ νίκη, καὶ πᾶν ἀγαθόν (1).

Τινὲς ἀσεβεῖς φιλοσώματοι, λέγει ὁ Βεάσας, φρο-

(1) Ἀπορίας ἄξιον πῶς μετὰ τοιαύτην πρῆρρησιν καὶ πεποιθήσιν ἐσυγχώρησεν ὁ Δρυταράσρας εἰς τὸν ἀδικούντα υἱόν του Δουρισθάναν τὸν κατὰ τῶν Πανδοῖδων πόλεμον, εἰς ὃν ἐγνώριζεν, ὅτι ἀπολέσει, ὡς τῶ ὄντι ἀπώλεσε, ζῶν καὶ βασιλείαν! Ἐκ τούτου καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων εἰκάζεται ἡ διαφορὰ τῆς ἐποχῆς τούτου τοῦ ἐπεισοδίου καὶ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μαχαβαράτας. — Αὕτη μὲν ἀρχαία· τὸ δὲ πολλὰ νεώτερον, ὡς ἀναιροῦν τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τοῦ Μιμάνσα, τοῦ Καπίλα καὶ ἄλλων θεοσέφων.

νοῦντες αἰδίου τὴν ὕλην, καὶ τὸ Πᾶν αὐτόματον, ἀφιερῶνται εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἡδονῶν, μηδὲν φροντίζοντες περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς. Ἄλλοι δὲ δεισιδαίμονες, παρεξηγοῦντες τὰς Βέδας, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀγνοοῦντες, περιορίζονται εἰς τὴν ἀπλὴν καὶ μηχανικὴν τῶν θυσιῶν καὶ ἱεροπραξιῶν ἐκτέλεσιν, ἢ εἰς ἀνωφελεῖς καὶ ματαίας νεκρώσεις τῶν παθῶν καὶ σκληραγωγίας τοῦ σώματος· ἀμφοτέρωθεν οὗτοί εἰσιν ἐκτὸς τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Μόνον οἱ ὀρθῶς δοξάζοντες λατρεύουσι τὸν Θεὸν, ἐκπληροῦντες ἀκριβῶς τὸ ἑαυτῶν καθήκον, κατὰ τὸν νόμον, ὃν ἐνετείλατο ὁ Θεός· πράττουσι δ' αὐτὸ ὡς καθήκον ἱερὸν, εἰς τὸν Θεὸν ἀφορῶντες, καὶ οὐχὶ εἰς ἀμοιβὴν τινα ἐλπίζοντες.

Ἔνεκα τούτου ὁ Βεάσας ἐκήρυξεν ἀντὶ τοῦ αὐτομάτου Παντός, τὸν ὑψιστον θεὸν Βράχμαν, γεννήσαντα ἐξ αὐτοῦ τὴν ὕλην, καὶ μετ' αὐτῆς ποιήσαντα τὰ πάντα. Δὲν ἐχώρισε τὸν Θεὸν ἀπὸ τῆς ὕλης· ἀλλὰ διέκρινε τὸ δόγμα ἀπὸ τῆς ἠθικῆς πράξεως, καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ Ὑψίστου, ἀπὸ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς, βεβαιῶν συγχρόνως, ὅτι ἡ μὲν θεωρία ἐνόησεν τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἐστὶ κρείττων πάσης ἠθικῆς πράξεως· ἄνευ δὲ τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς δὲν ἀποκτᾶται ἡ θεωρία· ὥστε ὁ πιστεύων, λέγει, εἰς τὸ δόγμα, ἐκπληροῖ πρῶτον τὸ ἑαυτοῦ καθήκον (1)· ἐκπληροῖ δ' αὐτὸ ἔνεκα τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐχὶ

(1) Ἐκαστος εἶναι υἱὸς, πατήρ, πολίτης, σύζυγος, ἀδελφός, φίλος, ἄνθρωπος· ἔχει θρησκείαν, ἠθικὴν, κοινὰ καὶ ἰδιαίτερα χρέη, ἱερά καὶ ἀνθρώπινα καθήκοντα ἐν τῷ βίῳ τούτῳ· ἀνάγκη λοιπὸν ὅπως, ἐκπληρῶν ἀκριβῶς ταῦτα πάντα, ὑποτασσόμενος εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς, φθάσῃ διὰ τῆς ἀρετῆς, μετριότητος καὶ τῆς μελέτης εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Ὑψίστου, δι' ἧς ἀποκτᾶται ἡ πρὸς Θεὸν αἰδίου ἔνωσης· τοῦτο εἶναι τὸ σύστημα τοῦ θεοσόφου Βεάσα.

ἔνεκα ὁποιασδήποτε ἀμοιβῆς, ὃ ἐστὶν ἔφθασεν ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν, ἔνθα ἠδύνατο πραγματικῶς ἵνα φθάσῃ ἢ διὰ νοια σεμνοπρεποῦς καὶ ἐναρέτου ἀνδρὸς, ἄνευ τῆς βοηθείας τῆς θείας καὶ ἀλανθάστου ἀληθείας. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον παρουσιάζεται ἀμέσως ὁ Γόρδιος δεσμός, ἡγγουν τὸ δυσεξήγητον ἐπιχείρημα καθ' ὅλων, ἐν γένει, τῶν πανθειστῶν.

Καθότι, κηρύξας τὸν ὑψιστον θεὸν Βράχμαν καὶ τὴν ἀρχέγονον πρὸς κοσμοποιίαν ὕλην ἀπορρέουσαν ἀπὸ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ὑλοποίησε τὸν Θεὸν αὐτοῦ, ἢ ἐθεοποίησε τὴν ἀρχέγονον ὕλην. Τὸ αὐτὸ δοξάζουσι καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἀπὸ τὴν ἀπόλυτον καὶ ἀναρχον Μονάδα γεννᾶται, λέγουσιν, ἢ ἀόριστος Δυάς, καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ ἀριθμοὶ καὶ πάντα τὰ ὄντα· ὥστε ἡ ὕλη ἐστὶ τροποποιήσις τῆς πρώτης ἀρχῆς, ἐξ ἧς ἀπορρέει καὶ γεννᾶται.

Ἄλλ' ὁ ὑψιστος θεὸς Βράχμας ἐν τῇ αἰδίῳ αὐτοῦ εἰρήνῃ ἐστὶ παντέλειος, καὶ τὸ Ἄγαθόν· ἐν δὲ τῇ ἐμφανήσει αὐτοῦ εἰς τὸ ὄν καὶ τὸ φαινόμενον, ἀτελῆς καὶ τὸ Κακόν; ὁ Θεὸς πνεῦμα ἐστὶν ἀγαθός; ὁ δὲ Θεὸς Πνεῦμα καὶ ὕλη κακός; εἰς μὲν τὴν αἰτίαν ἀγαθός, εἰς δὲ τὸ ἀποτελεσμα κακός; Καθότι ἡ ὕλη, εἰς ἣν ἀποδίδεται ἢ ἀπάτη, τὸ πλῆθος, καὶ τὸ κακόν, ἀπορρέει καὶ γεννᾶται ἀπὸ αὐτὴν τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ Βράχμα, ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον.

Ὁ Βεάσας λῦσαι θέλων τὴν ἀπορίαν, λέγει, ὅτι τὸ κακόν ἐστὶ περὶ τὴν ὕλην, ὡς ὁ καπνὸς περὶ τὸ πῦρ. Ἡ ὕλη, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸ παγκόσμιον ἐγὼ, ἀπορρέουσα ἀπὸ τὸν Θεὸν, ἔλαβε, κατ' αὐτὸν, τρεῖς ποιότητας· τὴν ἀληθειαν (Σάτβαν) τὴν ἐπιθυμίαν (Ράγαν), καὶ τὴν ἄγνοιαν (Γάμαν). Αἱ ποιότητες αὗται ἀλληλομάχονται ἀπαύστως

εἰς τὴν φύσιν, καὶ πολεμοῦσαι ἀλλήλαις ποτὲ μὲν ἰσοσταθμοῦσι, ποτὲ δὲ ὑπερτερεῖ ἢ μία τῆς ἄλλης. Κατὰ δὲ τὴν ὑπεροχὴν ταύτης ἢ ἐκείνης, παρουσιάζονται τὰ φαινόμενα τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ κόσμου. Ἄλλ' ὁ Θεὸς, ὡς ἀμετάβλητος, εἶναι ἐκτὸς τοῦ φαινομένου· οὗτος, δημιουργήσας τὸ πᾶν, πληροῖ μὲν τὰ πάντα, κεῖται δ' ἐκτὸς τῆς μεταβολῆς τῶν ἀλληλομαχομένων ποιότητων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν φαινομένων. Ἀνάγκη λοιπὸν, συμπεραίνει ὁ Βεάσας, ἵνα ὑπερισχύσῃ ἢ ἐν ἡμῖν θεία οὐσία, καὶ μετ' αὐτῆς ἢ πρώτη ποιότης, ἢτοι ἢ ἀλήθεια· αὐτὴ δὲ, καταβαλοῦσα τὰς δύο ἄλλας, ἢτοι τὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἄγνοιαν, φέρει ἡμᾶς ἀγνοῦς καὶ ἡγιασμένους εἰς τὸν κόλπον τοῦ ὑψίστου Βράχμα.

Τὸ συμπέρασμα τοῦ Ἰνδοῦ θεοσόφου ἔσται ὀρθόν, ἂν καὶ ἡ ἀρχὴ ᾗν τοιαύτη. Καθότι καὶ ὁ καπνὸς περιέχει μέρος τοῦ πυρός, καὶ τὸ φαινόμενον τὴν ποιότητα τῆς ὕλης, καὶ ἡ ὕλη, ἀπορρέουσα ἀπὸ τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ, Θεὸν, τὴν ἀπάτην καὶ τὸ κακόν, ἀποδιδόμενα εἰς τὴν ὕλην· ἐπομένως ἢ φύσις τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ μένει ἀδιόριστος, καὶ ἡ διαχωρίζουσα γραμμὴ ἀκατάληπτος· ὅθεν δυοῖν θάτερον, ἢ κακόν δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ὕλην, ἢ ἡ ὕλη δὲν εἶναι ἀπόρροια τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεός. Τοῦτο ἀνατρέπον τὴν βᾶσιν τοῦ πανθεισμοῦ, ἐπικυροῖ τὴν παρ' ἡμῖν πρεσβευομένην ἀλήθειαν, ὅτι τὸ κακόν οὔτε ὄν ἔστιν, οὔτε ἐξ ὄντος, οὔτε ἐν τοῖς οὓσιν, οὔτε ὄντος γενεσιουργόν· ἀλλ' ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἀπουσία καὶ σέρησις καλεῖται κακόν, καθὼς ἢ ἔλλειψις τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος καλεῖται σκότος καὶ ψύχος, τουτέστιν οὐχὶ κατὰ δύναμιν καὶ αὐθυπαρξίαν, ἀλλὰ κατ' ἀσθένειαν καὶ ἔλλειψιν.

Τὸ Ἀγαθὸν μόνον ὑπάρχει, καὶ πάντα τὰ ὄντα δι' αὐτοῦ εἰσὶ, συνέχονται καὶ διακοσμοῦνται. Διὸ καὶ τὴν θεαρχικὴν ὑπαρξίν ἀγαθότητα ὀνομάζουσι καὶ ὑμνοῦσιν· αὕτη δέ ἐστι τὸ ἀγαθὸν, τὸ ὄντως ἀγαστὸν, τὸ ἄκρον ἐφετὸν, ἀρχὴ καὶ πέρασ πάντων τῶν ὄντων, ἅπερ ἀγαθύνουσα διατηρεῖ (1).

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΓΙΤΑΣ (2).

§. 1. Ὁ ἥρωσ Ἀρζούνας, ὦν ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο παρατεταγμένων στρατῶν, τῶν τε Καουραβῶν καὶ Πανδοιδῶν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐν Κουρουξέτρα μάχης, καὶ ἰδὼν πολλοὺς ἀνδρείους πολεμιστὰς συγγενεῖς αὐτοῦ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, εἶπε πρὸς τὸν ἠνιοχοῦντα Κρισνᾶν (ὃς ἦν ὁ παρ' Ἰνδοῖς ἐνανθρωπήσας Θεὸς Βισνοῦς)· « οὐκ ἔστι θεμιτὸν πολεμεῖν τοὺς οἰκείους », καὶ ρίψας τὸ τόξον, ἐκάθησεν ἀθυμῶν.

§. 2. Ὁ δὲ Κρισνᾶς ἀπεκρίθη. « Σὺ ἀθυμῶν σοφοὺς λέγεις λόγους· ἀλλ' οἱ ἀληθεῖς σοφοὶ οὐκ ἀθυμοῦσιν (3). Ἄκουσον πάντες ἡμεῖς πάντοτε εἴμεθα, καὶ ἐσόμεθα. Μία καὶ ἡ αὐτὴ ψυχὴ ὑπάρχει εἰς ἀπάσας τὰς ἡλικίας τοῦ

(1) Διονύσιος Ἀρεισπαγίτης περὶ θείων ὀνομάτων Κεφ. δ'. σελ. 284—341. ἐκδ. Παρισ. 1562.

(2) Ἴσως λογισθῆ περιττὴ ἢ περιλήψις τῆς Γιτᾶς μετὰ τὴν ἐκτεθεῖσαν προθεωρίαν· ἀλλ' αὕτη μὲν διαλαμβάνει τὴν ὑπόθεσιν ὑπὸ ὑψηλοτέραν τινὰ ἐποψίν· ἐκείνη δὲ μερικιωτέρας. Καθότι ἕκαστος παράγραφος τῆς περιλήψεως περιέχει ἐν συντόμῳ τὴν ὕλην ἑκάστου κεφαλαίου· ὅθεν δέκα καὶ ὀκτὼ εἰσὶν αἱ παράγραφοι, ὡς καὶ τὰ Κεφάλαια τῆς Γιτᾶς.

(3) Οἱ ἀληθεῖς φρονοῦντες τοῦ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος.

ἀνθρώπου, νέου καὶ γέροντος· ἡ αὐτὴ ψυχὴ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἑνὸς σώματος μεταβαίνει εἰς ἄλλο σῶμα, καθότι αὕτη μόνη ἐστὶν ἀφθαρτος, τὸ δὲ σῶμα φθαρτὸν καὶ μεταβλητόν. Ὁ ἀληθὴς σοφὸς οὔτε ἐν τῇ φθορᾷ τοῦ ἑνὸς σώματος λυπεῖται, οὔτε ἐν τῇ γεννήσει ἄλλου χαίρει. Ἡ ψυχὴ, ὡς ἀναλλοίωτος, ἀλλάσσει σώματα, ὡς τὸ σῶμα ἀλλάσσει τὰ παλαιὰ αὐτοῦ ἐνδύματα (1)· αὕτη οὔτε γεννᾶται, οὔτε θνήσκει· οὐδ' ἀναιρεῖται, τοῦ σώματος ἀναιρουμένου. Ὁ φρόνιμος οὖν ἀδιαφορεῖ, βλέπων τὰς μεταβολὰς τοῦ σώματος, ἤτοι τὸν θάνατον· ὁ τοιοῦτος, μὴ καταπονούμενος ἀπὸ τὴν λύπην, μὴ ταραττόμενος ἀπὸ τὴν χαρὰν, οὐδ' ἀπὸ τὴν ἡδονὴν παρασυρόμενος, οὐδ' ἀπὸ τὴν ἀλγηδόνα νικώμενος ἀποκαθίσταται ἄξιος τῆς ἀθανασίας. Ταῦτ' οὖν πιστεύων ἐγείρου καὶ πολέμει, ὑποτασσόμενος εἰς τὸν νόμον τῆς σῆς πολεμικῆς φυλῆς· ὁ γὰρ ἀθετῶν τὸν νόμον καὶ τὴν ἐντολὴν ἁμαρτάνει· ἡ δὲ ἁμαρτία βλάπτει τὴν ψυχὴν οὔσαν ἀθάνατον. Ὁ Θεὸς, διαιρέσας τοὺς Ἴνδους εἰς φυλάς, διέταξεν ἐν ταῖς Βέδαις τὸν νόμον ἐκάστης (2). Ὁ πόλεμος

(1) Ἡ παρ' Ἀσianoῖς δοξασία τῆς μετεμψυχώσεως καὶ παλιγγενεσίας. Ὁ Πυθαγόρας μετέφερε πρῶτος αὐτὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὄθεν ὁ αἰοίδιμος Γαλανὸς ὀνομάζει τὸν Πυθαγόραν Ἑλληνοκὸν Βεάσαν. Ἴδε Γετᾶς Κερ. Β'. Αἰτιχ. 22. Σχόλ. 4).

(2) Τέσσαρες εἰσὶν αἱ φυλαὶ (castes) παρ' Ἰνδοῖς.

1ον Βραχμᾶνες (ἱερεῖς).

2ον Ξατροί (πολεμισταί).

3ον Βαίσσαι (γεωργοί, βιομήχανοι).

4ον Σοῦδραι (δοῦλοι, ὑπηρέται).

Τὸ καθῆκον ἐκάστης διορίζεται ἀπὸ τὸν θεῶν καὶ ἀνθρώπινον νόμον εἰς τὰς ἱεράς αὐτῶν βίβλους. Τοῦ μὲν Βραχμᾶνος ἐστὶν ἡ ἐγκράτεια, ἡ μελέτη καὶ ἡ διδασκαλία τῶν Βεδῶν, ἡ θυσία, ἡ προσευχὴ· τοῦ δὲ Ξατροῦ ἡ ἀνδρεία, ὁ

εἶναι ὁ νόμος καὶ τὸ καθήκον τοῦ Πατροῦ· ὁ δὲ Πατὴρ, ἐπιτυχῶν τοιοῦτου δικαίου πολέμου, καὶ πολεμῶν, ἐπιτυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ· μὴ πολεμῶν δ' ἁμαρτάνει, γινόμενος παραβάτης τοῦ οἰκείου νόμου, καὶ ὡς παράνομος ἀπόλλυται.

«Τινὲς τῶν σοφῶν (οἱ περὶ τὸν σοφὸν Μιμάνσαν) φρονοῦσιν, ὅτι ἡ πρακτικὴ ἀρετὴ ἐστὶν ἱκανὴ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ, ὑπολαμβάνοντες ὡς τοιοῦτον τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὴν παλιγγενεσίαν· ἀλλ' οἱ θεόφρονες (ὡς οἱ περὶ τὸν σοφὸν Βεάσαν) δοξάζουσιν, ὅτι ἡ ἀπόλαυσις τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἡ παλιγγενεσία οὐκ ἐστὶ τὸ ἄκρον ἀγαθόν, ἀλλ' ἡ πρὸς Θεὸν αἰδῖος εἰρήνη καὶ ἔνωσις τῆς ψυχῆς, ἣ γοῦν ἡ ἀποθέωσις αὐτῆς, ἣτις ἀποκτᾶται διὰ μόνης τῆς θεωρίας· ἐπομένως ἡ θεωρία εἶναι ὁ κυρίως σκοπὸς, ἡ δὲ πρακτικὴ ἀρετὴ ἐστὶν ἀναγκαία διὰ τὴν πρὸς τὴν θεωρίαν ἀνάβασιν. Ποίει οὖν τὰ καλὰ ἔργα, τὸν νοῦν ἀναβιβάζων πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ θεωρίαν καὶ εἰς τὸν νόμον αὐτοῦ ὑποτασσόμενος. Καθότι πᾶσα ἐνάρετος πράξις, μὴ ἔχουσα σκοπὸν τὴν θεωρίαν, ἣ γοῦν τὴν πρὸς Θεὸν ἔνωσιν, ἐστὶν ἀτελής· ἡ δὲ ἀρετὴ, ἡ γινομένη ἐπὶ τοιοῦτῳ σκοπῷ, ἐστὶν ἀναγκαία· διότι, δι' αὐτῆς, ὡς ἐρρέθη, φθάνεις εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον. Ὁ ἀπαθὴς θεωρητικὸς ἀφιεροῦται εἰς τὴν θεω-

πόλεμος, τὸ κυβερνᾶν· τοῦ Βαίσαα ἡ γεωργία, ἡ ἐμπορεία, καὶ ἡ βιομηχανία· τοῦ δὲ Σοῦδρα ἡ δουλεία, καὶ πᾶν εἶδος ὑπηρεσίας. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ Θεοῦ Βραχμᾶ ἐγεννήθησαν οἱ θεοὶ Βραχμᾶνες· ἀπὸ τὸν βραχίονα τοῦ Θεοῦ οἱ Πατρά· ἀπὸ τὴν κοιλίαν αὐτοῦ οἱ Βαίσα· καὶ ἀπὸ τοὺς πόδας, ἡ ἀγενέστερον αὐτοῦ ἄλλο μέρος, οἱ Σοῦδρα. Πάντες ὅμως γεννῶνται ἀπὸ τὸν Θεόν· ἀλλ' ὕλοποιήσαντες ἅπαξ τὸν Θεὸν αὐτῶν Βράχμαν, ἐξώκειλον εἰς τὸν Ἄνθρωπομορφισμόν.

ρίαν, ἥτις ἀνωτέρα ἐστὶ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς· οὗτος πρᾶττων τὰ καλὰ εἰς τὸν Θεὸν ἀφορῶν, καταφρονεῖ τὸν ἐκ τούτων καρπὸν. Ὁ μὲν ἐνάρετος διώκει τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν παλλιγενεσίαν, ὁ δὲ θεωρητικὸς τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν. Ὅταν οὖν ὁ ἄνθρωπος καταστῆ ἀνώτερος τῶν παθῶν, τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν αἰσθητῶν, τῆς φαντασίας καὶ πάσης ἐπιθυμίας· ποιῶν δὲ τὰ καλὰ βλέπει τὸν Θεὸν, περιφρονῶν πᾶσαν ἀμοιβὴν καὶ ἀκινήτως εἰς μόνον τὸν Θεὸν ἀφορῶν, οὗτος λεγεται θεωρητικός. Θεόφρων δὲ πάλιν λέγεται ὁ νεκρώσας πάσας τὰς ὀρέξεις τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ κόσμου, ὁ ζῶν ἐν τῷ Θεῷ καὶ ἐν αὐτῷ κορεννύμενος. Ὁ μὲν πρακτικὸς ἐνάρετος ἀπέχει ἀπὸ τὰς ἀλόγους ὀρέξεις καὶ ἀπὸ πᾶν ἐπιθυμητὸν ἀντικείμενον· ὁ δὲ θεόφρων ἀπέχει καὶ ἀπὸ τὰς ὀρέξεις, καὶ ἀπὸ τὸ ἐπιθυμητὸν ἀντικείμενον, καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν καὶ μνήμην· καθότι ὁ ἀπέχων τῆς κακῆς πράξεως, καὶ τοῦ ἐπιθυμητοῦ ἀντικειμένου, συλλογίζεται ὁμως ἐνθυμούμενος, πλησιάζει διὰ τῆς φαντασίας εἰς αὐτό· ἐκ δὲ τῆς μνήμης κινεῖται ἢ φαντασία· ἐξ αὐτῆς ἢ ἐπιθυμία· ἐκ ταύτης ἐγείρεται ἢ πρὸς τὸ ποθητὸν ὀρμή· ἐξ αὐτῆς προέρχεται ἢ παραφροσύνη καὶ ἢ λήθη τῶν θείων λογίων· ἔκτοτε, ἐπικρατούσης τῆς ἀλογίας, ὁ ἄνθρωπος παρασύρεται εἰς ἐμπάθειαν, καὶ ἀπόλλυται. Ὁ θεόφρων ὁμως καὶ θεωρητικός, κύριος ὢν πάσης σαρκὸς καὶ ἐπιθυμίας, ἀπαθῆς, γαληνιαῖος, θεωρεῖ ἐν ἰσότητι καὶ ταυτότητι τὸ ὑπερλαμπρον θεῖον φῶς ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ, καὶ δι' ὅλου τοῦ βίου, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τελευταίᾳ ὥρᾳ· καὶ ἀναχωρῶν ἀπὸ τὴν γῆν πορεύεται πρὸς τὸν Θεὸν, ἀπὸ τὸν

ὅποιον οὐδέποτε ἀπεμακρύνθη, ἐνοῦται μετ' αὐτοῦ, καὶ αἰδῶς ἀποθεοῦται. »

§. 3. Ἀρζούνας. « Ἄλλ' ἂν ἡ θεωρία κρείττων ἐστὶ τῆς πράξεως, διατί προτείνεις εἰς ἐμὲ πράξιν στυγεράν, ἥτοι τὸν πόλεμον; »

Κρισναῖς. « Ὁ ἔμφρων χρεωστέϊ ἵνα σώσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ἣτις ἐστὶν ἀθάνατος, καὶ οὐχὶ τὸ σῶμα, ὅπερ ἐστὶ φθαρτόν. Διττῆ δὲ ἐστὶν ἡ πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς ὁδός. Διὰ μὲν τοὺς ἐκλεκτοὺς θεόφρονας ἡ θεωρία, δι' ἣς ἡ πρὸς Θεὸν ἔνωσις· διὰ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς, σκοπὸν ἔχουσα τὴν εἰς θεωρίαν ἀνάβασιν. Οἱ πρῶτοι, ὑποτάξαντες τὰς αἰσθήσεις, τὴν φαντασίαν καὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν, πράττουσι τὰ καλὰ διὰ τὸν Θεὸν, μηδενὸς ἄλλου ἐφιέμενοι καὶ μηδαμῶς εἰς ἄλλο ἀφορῶντες οὔτοι ἐρῶσι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἠδυνόμενοι χορέννυνται καὶ, ὡς ἄριστοι, ἀξιοῦνται τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνώσεως. Σὺ οὖν γενοῦ ἀπαθῆς θεωρητικός· εἰδὲ, ἀκολούθησον τὴν ἄλλην ὁδὸν, τὴν φέρουσαν εἰς θεωρίαν· πράττων δηλαδὴ τὰ καλὰ καὶ νόμιμα, ἐννοῶν τὸν Θεόν, καὶ εἰς αὐτὸν ἀποδίδων τὰ πάντα. Ὅθεν ἐγέρθητι καὶ πολέμησον, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι τὸ σὸν καθῆκον. »

Ἀρζούνας. « Πόθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἄκων φέρεται βιαίως εἰς τὴν πράξιν τῆς ἀμαρτίας; »

Κρισναῖς. « Ἡ πρὸς τὴν ἀμαρτίαν βιαία ῥοπὴ γεννᾶται ἐκ τῆς κλίσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἡδυπάθειαν καὶ τὴν φιλαυτίαν· αὐταί, στηριζόμεναι εἰς τὴν αἰσθησιν, νικῶσι τὸν ὀρθὸν λόγον. Πολεμησάτω οὖν ἕκαστος τὴν τοιαύτην κλίσιν, καὶ ὑποταξάτω εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον τὰς αἰσθήσεις, τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν φαντασίαν· οὕτως μη-

24
δενίζεται ἢ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν βιαία ὄρμη. Τοιαύτη
ἐστὶν ἢ ὁδὸς τῆς θείας γνώσεως, ἣν ἐδίδαξά ποτε πρὸς
τὸν ἡλιογενῆ προπάτορά σου Μανοῦν, καὶ ἤδη πρὸς σέ,
καίτοι ἀπόρρητος οὖσα. »

Ἄρζούνας. « Ἄλλ' οἱ προπάτορες ἐμοῦ εἰσὶν ἀρχαιό-
τεροι σοῦ τε καὶ ἐμοῦ. Πῶς οὖν μεταγενέστερος ἐκείνων
ᾧν, ἐδίδαξας τὴν θείαν γνώσιν εἰς ἐκείνους τότε, καὶ
εἰς ἐμέ ἤδη; »

Κρισναῖς. « Εἶπόν σοι, ὅτι οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐγὼ πολλὰς
ἐλάβομεν, καὶ πολλὰς ληψόμεθα γενέσεις· οἱ μὲν διὰ
τῆς παλιγγενεσίας πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀθανασίας· ἐγὼ
δὲ δι' ἐνσαρκώσεως· καθότι, ὡς Θεός, εἰμὶ ἀγέννητος καὶ
αἰδῖος. Ὅσακις δὲ πλεονάζει τὸ κακὸν ἐπὶ τῆς γῆς, τότε
ἐνανθρωπῶ (ὡς καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ἐποχῇ) πρὸς κατα-
στροφὴν τοῦ κακοῦ. Ὅθεν ὁ ὑποτασσόμενος εἰς ἐμέ, ἐκ-
πληροῖ τὸ ἑαυτοῦ καθήκον, καὶ μετενσωματοῦται· ὁ δὲ θεό-
φρων, θεωρῶν καὶ ἐρῶν ἐμοῦ, ἐνοῦται μετ' ἐμοῦ αἰδίως, καὶ
οὐκ ἔχει χρεῖαν παλιγγενεσίας. Ἄρα ὁ πιστεύων εἰς τὸν λό-
γον τοῦτον σωθήσεται, ὁ δ' ἀμφιβάλλων ἀπολεσθήσεται. »

§. 5. Ἄρζούνας. « Τί δ' ἔστι κρείττων, ἡ ἀγαθὴ πρά-
ξις, ἢ ἡ θεωρία; »

Κρισναῖς. « Ἐρρέθη σοι, ὅτι ἀμφοτέραί εἰσι πρόξενοι ἀθα-
νασίας. Κρείττων μὲν ἐστὶν ἡ πράξις τῆς ἀπραξίας· προ-
τιμητέα δὲ ἡ πράξις τῶν καλῶν, ἐκτελουμένη ἄνευ ἐλπί-
δος ἀμοιβῆς· ἀνωτέρα δὲ ἡ πράξις, σκοπὸν καὶ τέλος
ἔχουσα τὴν θεωρίαν, ἣτοι τὴν πρὸς Θεὸν ἔνωσιν. Ἡ θεω-
ρία ἄρα ἐστὶ κρείττων τῆς πράξεως, ἀλλ' ἄνευ τῆς πρα-
κτικῆς ἀρετῆς οὐ κτᾶται ἡ θεωρία· ὅθεν ἀναγκαία ἡ τῶν
καλῶν πράξις πρὸς ἀνάβασιν εἰς θεωρίαν. Ὁ φθάσας δὲ

εἰς θεωρίαν νενίκηκε τὸν κόσμον καὶ τὴν σάρκα· οὗτος ἀφορᾷ εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἐν ἰσότητι καὶ ἀγιότητι θεωρεῖ τὸν Θεόν, καὶ ἐν αὐτῷ ἀγαλλόμενος κορέννεται· οὗτος ἐστὶν ἀνὴρ θεῖος, καὶ ἀθανασίας τυχὼν, οὐκ ἔχει χρεῖαν παλιγγενεσίας καὶ μετενσωματώσεως.

§. 6. « Ὁ δὲ πρακτικὸς ἐνάρετος, ὡς ἐρρήθη, εἶναι μὲν ἀνώτερος τοῦ ἀδιαφόρου, κατώτερος δὲ τοῦ πράττοντος τὰ καλὰ ἔργα ἀνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς. Καὶ τούτου πάλιν κρείττων ἐστὶν ὁ πράττων αὐτὰ, σκοπὸν ἔχων τὴν θεωρίαν· οὗτος μόνος νεκρώσας τὰ πάθη, τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν περὶ αὐτὰς φαντασίαν, κήθηται καθαρὸς καὶ γαληνιαῖος ἐπὶ τῆς ἱερᾶς πόας, καὶ προσηλώσας τὸν νοῦν καὶ πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς αὐτὸν ἀκλονίστως ἐμμένων, θεωρεῖ τὸ θεῖον, ἀγαλλόμενος ἄρρητον ἀγαλλίασιν. Ὁ τοιοῦτος θεωρεῖ καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸ Πᾶν ἐν τῷ Θεῷ (1), καὶ ὁ Θεὸς βλέπει αὐτὸν, ἐνοῦται μετὰ τοῦ θείου, καὶ τὸ θεῖον μετ' αὐτοῦ. »

Ἀρζούνας. « Ἡ θεωρία ἀπαιτεῖ σταθερὰν καὶ ἀκλόνητον διάνοιαν· ἀλλ' ἡ φαντασία ἐστὶν ἀστατος, καὶ ἡ διάνοια εὐκίνητος· πῶς οὖν δύναταί τις ἵνα περιορίσῃ αὐτάς; »

Κρισναῖς. « Ἡ ἀκατάπαυστος μελέτη, καὶ ἡ νέκρωσις τῶν παθῶν ἀποκαθιστῶσι καθεκτὴν τὴν διάνοιαν· ὁ ἐμμένων εἰς τοῦτο καὶ διηνεκῶς ἐπιμελούμενος, ἀποκτᾷ ἐπὶ τέλος τὴν ἀπάθειαν, καὶ φθάνει δι' αὐτῆς εἰς τὴν θεωρίαν. »

§. 7. « Νῦν δὲ καὶ περὶ τῆς θείας γνώσεως. Ἡ ἐμῆ θεία

(1) Καθότι ἡ γενικὴ ψυχὴ τοῦ κόσμου, καὶ ἡ μερικὴ τοῦ θεωρητικοῦ ἀπορρέουσι, κατὰ τοὺς Ἰνδούς, ἀπὸ τὸν Θεόν· ἐκ τούτου ἡ ταυτότης, ἡ ἰσότης, ἡ ἡρεμία τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν Πυθαγορείων.

φύσις ἐστὶν ὀκταειδής· γῆ, ὕδωρ, πῦρ, ἀήρ, αἰθήρ, διά-
 νοια, φαντασία, καὶ ζωοποιὸς δύναιμις· αὕτη ἢ ἐμὴ φύσις
 ἐστὶν ἢ ἀρχὴ τῶν ὄντων, τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς.
 Ἐγὼ εἶμι ἢ δύναιμις τῆς στερεότητος τῆς γῆς· ἢ γε-
 στική τοῦ ὕδατος· ἢ φωτιστική καὶ θερμαντική τοῦ πυ-
 ρός· ὁ αἰώνιος σπόρος τῶν ὄντων· ὁ νοῦς τῶν φρονίμων·
 ἢ ἀρετὴ τῶν ἐναρέτων· ὁ παγκόσμιος ἔρωσ· ἢ γενική
 ψυχὴ τοῦ παντός. Ἐγὼ εἶμι τὸ Ὄμ (1)· ἢ αἰτία πάσης
 μεταβολῆς, ἀλλ' ἀμετάβλητος. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν θεο-
 γνωσίαν φθάνουσι μόνοι οἱ ἀπαθεῖς, θεωρητικοὶ καὶ θεό-
 φρονες. »

§. 8. Ἐν ᾧ ἐξηγοῦνται οἱ ἐξῆς θεολογικοὶ ὄροι·

1^{ον} Βράχμα ἐστὶ τὸ ἀφθαρτον καὶ αἰδιδιον θεῖον.

2^{ον} Ἀδδειάτμαμ, ἢ δημιουργική δύναμις (Βραχμαῆς).

3^{ον} Ἀδδειγέγνα, ἢ διακοσμοῦσα δύναμις (Βισνοῦς).

4^{ον} Ἀδδειβούταμ, ὁ ἀπολλύων (Σίβας) (2).

5^{ον} Ἀδδειδάϊβαμ, ἢ ψυχὴ τοῦ παντός.

6^{ον} Κάρμα, ἢ θυσία καὶ προσευχὴ, δι' ἧς πλησιάζει
 ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸν Θεόν.

Ἄρζούνας. « Ποῖον δὲ ἐστὶ τὸ ἀνώτατον ἀγαθόν,
 καὶ ὁ ὑπέρτατος ὄρος τῶν θεολόγων; »

Κρισναῆς. « Ἐρρέθη πολλάκις, ὅτι ὁ ὑποτάξας τὰς αἰ-

(1) Ὄμ ἢ Αὐμ (ὁ Ὄν) ἐστὶ μυστηριώδης λέξις ἐξηγοῦσα τὸν ἐνιαῖον Θεόν καὶ
 τὴν Τριμουτήν. Τὸ μὲν Α ἐστὶν ὁ Βισνοῦς· τὸ Υ ὁ Σίβας· τὸ δὲ Μ ὁ Βραχμαῆς· διὰ
 δὲ τῆς μονοσυλλάβου φωνῆς αἰνίττονται τὸν Βράχμαν, ἐξ οὗ παράγεται ἢ ἐν
 τρισὶ κοσμικῇ μονάς. Δι' αὐτῆς τῆς λέξεως ἄρχονται καὶ τελειώουσιν αἱ εὐ-
 χαί, οἱ ὕμνοι, αἱ δοξολογίαι· τὴν λέξιν αὐτὴν θέτουσιν οἱ Ἴνδοι ἐπὶ κεφαλῆς τῶν
 ἱερῶν βιβλίων, τῶν ναῶν καὶ τῶν ἀναθημάτων· ἰσοδυναμεῖ δὲ μετὰ τοῦ Τ ἄ δ
 καὶ τοῦ Ἀραβικοῦ χ ο ὕ β ε, ὅπερ ἐστὶν α ὕ τ ὀ ς ὁ Θεός.

(2) Ἴσως οὗτος ἐστὶν ὁ ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών. (Ἀποκ. κεφ. Θ').

σθήσεις, τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὴν φαντασίαν· ὁ θεωρῶν καὶ ἐρῶν διὰ παντός τοῦ Θεοῦ· ὁ ἔχων ἐν νοῒ καὶ ἐν γλώττη τὴν ἱεράν λέξιν Ὁμ, ἦτοι τὸ ὑπέρκαλλον θεῖον· ὁ ἀναπολῶν ἐμὲ ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τελευταίᾳ ὥρᾳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, οὗτος ἔρχεται ἐν ἐμοί, καὶ μετ' ἐμοῦ αἰδίως διαμένει· αὐτὸς ἐνοῦται μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἡ ἔνωσις αὕτη ἐστὶ τὸ πᾶν ἄγαθόν, καὶ ὁ ἀνώτατος καὶ ἀφθαρτος τῶν θεολόγων καὶ θεωρητικῶν ὅρος, καὶ τῶν ἀγῶνων ἀπάντων τὸ ἔνδοξον καὶ ἐφετὸν τέρμα.»

« Πάντα τὰ ὄντα γίνονται, ἀπογίνονται, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις γίνονται ἐν τῷ ἡμερονυκτίῳ τοῦ Βραχμᾶ (1)· ὁ δὲ προαιώνιος καὶ αἰδίδιος Βράχμας οὐ φθείρεται, οὐδ' ἀλλοιοῦται, πάντων ἀλλοιουμένων. Τοῦτό ἐστι τὸ ἀναρχον καὶ ἀτελεύτητον θεῖον, καὶ ἡ ἐμοί ὑπερούσιος καὶ θεία οὐσία (2).

(1) Τὸ ἡμερονύκτιον τοῦ Βραχμᾶ, ἦτοι τῆς κοσμικῆς μονάδος, σύγκειται ἐκ χιλίων τετρακοσίων αἰώνων, καὶ τοιαύτη λογίζεται παρ' Ἰνδοῖς ἢ δίσρκια μιᾶς κοσμογονίας. Τὸ δὲ ἡμερονύκτιον τῶν δευτέρων θεῶν, τῶν πνευμάτων καὶ δαιμόνων σύγκειται ἐκ δώδεκα μηνῶν.

Σημειώσον ἐνταῦθα τὴν διαφορὰν τοῦ Βράχμα καὶ Βραχμᾶ· ὁ μὲν Βράχμας ἐστὶ τὸ ὕψιστον καὶ αἰδίδιον καὶ ἀπόλυτον θεῖον· ὁ δὲ Βραχμᾶς ἢ ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ αὐτοῦ ἐνέργεια καὶ παρουσία, ἐν τρισὶ δυνάμεσι· δημιουργικῇ, συνεκτικῇ, καὶ διαλυτικῇ· αὗται σχηματίζουν τὴν Ἰνδικὴν Τριάδα ἢ Τριμουτήν. Διὸ λέγει ὁ Κρισναῖς· « Τοῦτό ἐστι τὸ ἀναρχον θεῖον, καὶ ἡ μὴ ὑπερούσιος οὐσία· ἐνταῦθα ταυτίζεται, οὕτως εἰπεῖν, ὁ αἰδίδιος Βράχμας, καὶ ὁ ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ἐνεργῶν Κρισναῖς.

(2) Παρατηρεῖ ἐνταῦθα ὁ ἀναγνώστης τὴν ἀνωτέρω σημειωθείσαν διαφορὰν· ὁ μὲν ὕψιστος καὶ ἀπόλυτος Βράχμας, ὡς προαιώνιος καὶ αἰδίδιος, δὲν ἔχει ἀρχὴν, οὔτε τέλος, οὐδ' ὑπόκειται εἰς οὐδενὸς χρόνου διάστημα· ὁ δὲ Βραχμᾶς, ὅς ἐν χρόνῳ καὶ διαστήματι ἐνεργῶν, ἔχει ἡμερονύκτιον μεγίστης μὲν ἐκτάσεως, προσδιορισμένον δὲ εἰς ποσὸν καὶ μέτρον χρόνου. Ἐκ τούτου τὸ ἡμε-

« Δύο εἰσὶν αἱ ὁδοὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀνθρώπων· ἡ διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ θεογνωσίας φωτεινὴ, καὶ ἡ διὰ τῆς ἐμπαθείας καὶ ἀνοίας σκοτεινὴ. Οἱ μὲν θεωρητικοί, πορευόμενοι διὰ τῆς πρώτης φθάνουσιν εἰς τὸ πανέχλαμπρον θεῖον φῶς, καὶ ἐνούμενοι μετὰ τοῦ Ἀϊδίου ἀποθεοῦνται καὶ οὐκ ἐπανερχονται ἄλλοτε εἰς τὸν κόσμον καὶ τὸν πολύμοχθον τοῦτον βίον. Οἱ δὲ ἐμπαθεῖς, πορευόμενοι τὴν ὁδὸν τοῦ σκότους, ἐπανερχονται πολλάκις εἰς τὴν γῆν, ἕως οὗ ἐπιτύχῃσι διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ θεωρίας τὴν πρὸς Θεὸν ἔνωσην. Τὰς δύο ταύτας ὁδοὺς γνωρίζων ὁ θεόφρων οὐ προσκολλᾶται τῇ ἀπλῇ πράξει τῆς ἀρετῆς, εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς παλιγγενεσίας, ἀλλ' ἀφιερῶται εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν θεοφροσύνην, πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς αἰδίου καὶ ἀβρόητου ὀλβιότητος.

§. 9. « Ἀκουσον πάλιν περὶ θεογνωσίας καὶ ὀρθῆς λατρείας. Ἡ θεογνωσία βασιλὶς ἐστὶ τῶν μαθήσεων· ὁ ἀγνοῶν καὶ μὴ ἀκολουθῶν αὐτὴν ἐπανερχεται εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ θανατηφόρου τούτου κόσμου.

« Τὸ Πᾶν τοῦτο συνέχεται ἐμοὶ τῷ ἀκαταλήπτῳ, καὶ πάντα τὰ ὄντα ἐν ἐμοὶ εἰσιν· ἐγὼ δὲ οὐκ εἰμὶ ἐν τοῖς οὐσιν· οὐδὲ τὰ ὄντα συνάπτονται ἐμοί· διότι αὐτὰ εἰσὶν ὑλικά, ἐγὼ δ' αὔλος. Ἡ ἐμοὶ δύναμις συνέχει καὶ κυβερνᾷ τὰ ὄντα· αὐτὰ ἐπανερχονται εἰς ἐμὲ ἐν τῷ τέλει τῆς μιᾶς κοσμογονίας· ἐν δὲ ἀρχῇ ἄλλης κοσμογονίας ἐγὼ ποιῶ αὐτὰ κατὰ μέρος, καὶ ὅλον τὸ σύστημα τοῦ Παντός. Ἡ ὕλη δὲ ἐμοῦ κινεῖται καὶ γεννᾷ. Οἱ ἄφρονες, μὴ

ρονύκτιον τοῦ Βραχμᾶ διορίζει τὸ διάστημα τοῦ χρόνου μιᾶς κοσμογονίας. Καὶ ἐκ τούτου πάλιν, πολλά εἰσι τὰ ἡμερονύκτια τοῦ Βραχμᾶ, πολλαὶ αἱ κοσμογονίαι, καὶ πολλαὶ αἱ τοῦ Βισνοῦ ἐνανθρωπήσεις καὶ ἐνσαρκώσεις.

γινώσκοντες τὴν ἐμὴν ὑπερούσιον φύσιν, παραβλέπουσιν ἐμέ, ὡς λαβόντα δὴθεν μορφὴν καὶ σῶμα ἀνθρώπειον.

« Τούτων ἡ ἑτερολατρεία καθαρὰ ἐστὶν ἀσέβεια· οἱ δὲ ὀρθοφρονοῦντες σέβονται ἐμέ, μηδενὶ ἄλλῳ Θεῷ τῷ νοῦ προσέχοντες. Οὗτοι γινώσκοντες ἐμέ ὡς ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῶν ὄντων, ὑμνοῦσί με ἐγκρατευόμενοι· τινὲς θεραπεύουσιν ἐμέ δι' ὕλικῆς θυσίας· ἄλλοι διὰ νοεῶν· τινὲς ὑμνολογοῦσιν ἐμέ τῇ ἑτερότητι, ἐκλαμβάνοντες ὅτι πάντες οἱ ἄλλοι θεοὶ εἰσὶν αὐτὸς ἐγώ· ἄλλοι τῇ ταυτότητι, πρὸς ἐμέ δηλονότι κατ' εὐθεΐαν ἀποτεινόμενοι, καὶ γινώσκοντες ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ μεθ' αἵματος θυσία, ἡ ἀναίμακτος θυσία· ἐγώ εἰμι ἡ εὐχὴ καὶ τὸ πῦρ τῆς θυσίας, ἡ χοῆ καὶ ἡ σπονδῆ, ὁ θύων, καὶ τὸ θυόμενον· ἐγώ εἰμι ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ὁ προπάτωρ τοῦ κόσμου· ἐγώ εἰμι ἡ Τριάς καὶ τὸ Ὄμ· ἡ γένεσις, ἡ φθορὰ, τὸ ἔρεισμα πάντων· ὁ αἰδιος σπόρος τῶν ὄντων· ἐγώ εἰμι πᾶν αἰσθητὸν, πᾶν νοητὸν καὶ νοερὸν, ὄρατὸν καὶ ἀόρατον, ὅτι τὸ πᾶν, καὶ πάντες καὶ τὰ πάντα εἰμι ἐγὼ εἷς ὁ Θεός (1).

(1) Ὁ Βεάσας δὲν ἠδύνατο ἵνα ἐπιφέρῃ ἐναργέστερον τούτου παράδειγμα τοῦ πανθεισμοῦ καὶ τῆς ἀποθεώσεως τῶν φυσικῶν ὄντων· οὗτος ὑλοποιήσας τὸν Θεὸν, καὶ θεοποιήσας τὴν ὕλην, παρουσιάζει τὸν ἀνθρωπομορφισμὸν καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐντέλειαν. Εἰς μάτην προσπαθεῖ ἵνα ὑψώσῃ τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ θεωρίας τῶν γυμνοσοφιστῶν μέχρι τῆς θεότητος· ἡ βαρύτης τῆς ὕλης σύρει τὸν ἀποθεωθέντα θεωρητικὸν, καὶ τὸν ὑλοποιηθέντα Θεὸν αὐτοῦ εἰς τὸ γήϊνον ἰσόπεδον· ματαίως ζητεῖ ἵνα συστήσῃ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πνευματισμοῦ καὶ τῆς ἀυλότητος διὰ τῆς νεκρώσεως τῆς σαρκός, τῶν παθῶν καὶ τοῦ κόσμου· ὅταν ἡ ἐν ἐμοὶ ὕλη ᾖ ἀπόρροια Θεοῦ καὶ Θεός, ὅτι ὁ Θεός ἐστὶ καὶ πῦρ, καὶ ἡ σπονδῆ, καὶ εὐχὴ, καὶ θύων καὶ θῦμα, διατί προτείνει ἵνα νεκρώσῃ τις τὸν Θεὸν ὕλην ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ πνεύματος; ἐσφαλμένης οὐσης τῆς ἀρχῆς, ἐσφαλμέναι εἰσὶ καὶ ὅλαι αἱ ἐξ αὐτῆς συνέπειαι. Εἰς πρώτην αὐστηρὰν ἐξέτασιν πίπτει τὸ λαμπρὸν τῆς θεωρίας τοῦ Βεάσα σύστημα, καὶ τὰ σκόρα αὐτοῦ ἐπιχειρήματα, ὡς σωρὸς ἀπρηχαιωμένων ἐρειπίων,

« Οἱ χροῖόμενοι οὖν τῇ πρακτικῇ ἀρετῇ ζητοῦσι τὴν παλαιγενεσίαν· οἱ δὲ θεωρητικοί, οἱ ἐμὲ διηνεκῶς διανοούμενοι καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύοντες, ἐπιτυγχάνουσι τοῦ ἀνωτάτου ἀγαθοῦ, καὶ διαμένουσι διὰ παντός ἡνωμένοι μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ γὰρ τιμῶν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ τοὺς δαίμονας, τοῖς δαίμοσιν ἐντυγχάνει· οἱ δὲ τοὺς ἄλλους θεοὺς, μετενσωματοῦνται· οἱ δὲ ἐμὲ, ἐνοῦνται μετ' ἐμοῦ καὶ ἀποθεοῦνται. »

§. 10. « Πάλιν ἀκουσον τοῦ ἐμοῦ ὑψηλοῦ λόγου. »

« Οὔτε πάντες οἱ θεοί, οὔτε οἱ προφῆται γινώσκουσι ποσάκις ἦλθον φανείς ἐπὶ γῆς· ἀλλ' ἰκανόν ἐστι γινώσκειν ἐμὲ ἀναρχον καὶ πρώτην τῶν ὄλων αἰτίαν. Οἱ θεοὶ προφῆται, ἐξ ὧν κατάγονται οἱ Βραχυμᾶνες· οἱ πρωτογενεῖς τέσσαρες παῖδες, ἐξ ὧν ἐγένοντο οἱ Μανοῦ, νομοθέται καὶ ἐπιστήμονες, καὶ οἱ Μανουαβαί, ἐξ ὧν προῆλθον οἱ Ξατραί, πάντες οὗτοί εἰσιν ἀπαύγασμα τῆς ἐμῆς οὐσίας. Οἱ ἀληθεῖς σοφοὶ ἐμὲ ἐννοοῦντες καὶ ὑμνοῦντες, ἐν ἐμοὶ ἀναπαύονται εὐφραινόμενοι. Τούτοις διασκεδάσας τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας, δίδωμι τὴν θεῖαν γνῶσιν. »

Ἄρζούνας. « Σὺ οὖν εἶ τὸ ὑψιστον θεῖον. Σὺ ὧν ἀκατάληπτος πῶς ἂν σε γνοίην; εἰπέ μοι πάλιν σαφῶς τὴν σὴν οὐσίαν καὶ δύναμιν. »

Κρισνάς. « Εἶπόν σοι, ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχή, τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος ὄλων τῶν ὄντων, ἡ γένεσις, ἡ ὑπαρξίς, ἡ φθορά. Μεταξὺ τῶν δώδεκα πρώτων θεῶν εἰμι ὁ Βισνοῦς· μεταξὺ τῶν φώτων, ὁ ἥλιος· τῶν ἀστέρων, ὁ

ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ Μιμόνσα καὶ Καπίλα, καὶ συγχέονται τὰ πάντα εἰς τὴν αὐτὴν τέφραν καὶ σῆψιν.

λαμπρότερος· ἐν τοῖς θεοῖς Ῥούδραις, ὁ Σίβας· ἐν τοῖς τρίτοις θεοῖς, ὁ Κουβέρας· ὁ ἀρχηγὸς ὄλων τῶν τάξεων τῶν θεῶν· ἡ πηγὴ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ὑδάτων· ἐν τοῖς θεοπροφήταις, ὁ Ναράδας· ἐν τοῖς θεόφροσιν, ὁ Καπίλας· ὁ πρῶτος ἐν ἀνθρώποις, ἐν ἵπποις, ἐν ἐλέφασιν· ἐν Ξατραῖς, ὁ Ῥάμας καὶ Ἀρζούνας· ὁ ποιητικὸς τῶν ποιητῶν οἰστρος· ἡ ἐπιστήμη τῶν σοφῶν, ἡ θεολογία τῶν θεοσόφων, ὁ λόγος τῆς διανοίας, ἡ ἀρετὴ τῶν ἐναρέτων, ἡ φρόνησις τῶν φρονίμων· ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει, ὑπῆρξε καὶ ὑπάρξει ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις χθονίῳ, ὑπερχθονίῳ καὶ καταχθονίῳ δι' ἐμοῦ γίνεται, ἐγίνε καὶ γενήσεται· ὅ,τι καλὸν καὶ ἄριστον ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς, ἐστὶ μόνιον τῆς ἐμῆς δυνάμεως (1).»

§. 11. « Ἐκουσα τοῦ ὑψηλοῦ σου λόγου· ἔγνων τὴν σὴν παντοδυναμίαν· δεῖξόν μοι καὶ τὴν θεϊάν σου μορφήν. »

Κρισναῶς. « Ἴδες ἐμέ ἐν τοῖς θεοῖς καὶ ἐν τῷ στερεώματι· ἤδη δίδωμί σοι καὶ θεϊάν ὄρασιν, καὶ ὄρα τὴν ἐκ τοῦ προχειροῦ μορφήν καὶ δυνάμιν μου. »

Τότε ὁ Ἀρζούνας εἶδε τὸν Θεὸν πολυπρόσωπον, πολυόμματον, πολύμορφον, πολύκοσμον, περιβεβλημένον ὑπερλάμπρῳ φωτί· εἶδε τὸ στερέωμα καὶ ἅπαντα τὸν κόσμον, τοὺς θεοὺς, τοὺς ὀσίους καὶ τὰ στοιχεῖα τῶν ὄντων πολυειδῶς ἐνόητα τῷ σώματι τοῦ Θεοῦ· Τότε προσκυνήσας εἶπε· « Πιστεύω, ὅτι σὺ εἶ τὸ ὑψίστον Θεῖον, ἡ αἰδῖος ζωὴ, ὁ ποιητὴς τοῦ παντός· ἤδη πέπεισμαι ὅτι

(1) Οὕτως δαίκνεται ἢ ἐν πᾶσι τοῖς εἶσιν οὐσίαι τοῦ Θεοῦ· ἐστὶ δὲ καὶ Βραχμας, Βραχμαῶς, Βισνοῦς καὶ Σίβας, Μανοῦς, Προφήτης, καὶ Ξατρῆς, καὶ ἥλιος, ἄνθρωπος, ἵππος, ὕδωρ, ἄρος κτλ.

καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ στρατοὶ οὗτοι εἰσδύσουσι ταχέως εἰς σέ· ἐμὲ δὲ ἔκλεξας ὄργανον τῆς σῆς ἀποφάσεως. Εἰκότως οἱ μὲν δίκαιοι ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι ἀγάλλονται· οἱ δαίμονες δεδοικότες φεύγουσιν· ὁ δὲ ὄμιλος τῶν ἀγίων καὶ ὁσίων ὑμνολογοῦσι. Σὺ εἶ τὸ δοχεῖον τοῦ παντός· δόξα σοὶ τῷ παντοδυνάμῳ, δόξα σοι. Ἄλλ' ἔσο μοι ἴλεως· δεῖξόν μοι τὴν προτέραν μορφήν σου.» Ἦ τότε ὁ Κρισναῖς, ἐνανθρωπήσας καὶ αὖθις, ἐφάνη ἄνθρωπος.

Κρισναῖς. « Ἡ μορφή μου ἐστὶ δυσθεώρητος καὶ αὐτοῖς τοῖς θεοῖς. Μόνος ὁ ἐν ἀτενεῖ λατρεία θεραπεύων ὄψεται με οἷον εἰδές με. »

§. 12. Ἀρζούνας. « Τίνες εἰσὶν ἄριστοι ἐκ τῶν λατρευόντων σε· οἱ θεωροῦντές σε ἄϋλον, ἢ οἱ θεωροῦντές σε ὑλικόν; »

Κρισναῖς. « Οἱ ἐμὲ ἀεὶ θεωροῦντες ἄϋλον, ἐρῶντες καὶ θεραπεύοντες, εἰσὶν ἄριστοι· οὗτοι ὄντες ἀπαθεῖς καὶ εὐσπλαγχνοὶ ἀπολαύσουσί με· τὸ γὰρ ἄϋλον ἐστὶν ἀόρατον τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς. Προσῆλωσον οὖν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐν ἐμοί, καὶ πρὸς ἐμὲ ἐλεύσῃ· τοῦτό ἐστι τὸ ἄριστον καὶ πάνυ ἐφετόν. Μὴ δυνάμενος δὲ τοῦτο ποιῆσαι, φρόντισον διὰ τῆς πρὸς ἐμὲ ἀναμνήσεως διαμεῖναι πλησίον μου. Ἄλλ' ἂν καὶ τοῦτό ἐστί σοι δύσκολον, πράττε τὰ καλὰ καὶ νόμιμα ἕνεκεν ἐμοῦ, παραβλέπων τὸν ἐκ τῶν ἔργων καρπὸν, καὶ κτήσῃ τὴν ἀπάθειαν, ἣτις ἀναγκαία ἐστὶ πρὸς θεωρίαν. Καθότι ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς ἐστὶ καλὴ· κρείττων ἢ μελέτη καὶ γνῶσις τῶν ἱερῶν λόγων· καλλίων δὲ ἡ θεωρία, καὶ μετ' αὐτῆς ἡ παράβλεψις πάσης ἐλπίδος ἀμοιβῆς.

§. 13. « Τί δ' ἐστὶ σῶμα, τί ψυχὴ, τί γνῶσις, ἀκουσον.

« Ὑλη, σοιχεῖα, αἰσθήσεις, ἐπιθυμία, φαντασία, ἐνθουμασῖς, ἀγάπη, μῖσος, φόβος, φθόνος, κτλ. εἰσὶ συσατικὰ τοῦ σώματος.

« Ἡ δὲ ψυχὴ ἐστὶν οὐσία ἄυλος, ἀναρχος, θεία (αὐτὸς ἐγώ)· αὕτη ἀνευ αἰσθήσεων ζωογονεῖ τὰς αἰσθήσεις· αὕτη ἐστὶ νοῦς, νοερά, τῇ θεωρίᾳ καταληπτὴ· τὸ ἔξω καὶ τὸ ἐνδον τῶν ὄντων· ὑπερτέρα τοῦ σώματος καὶ ἡγεμῶν αὐτοῦ. Ἡ μὲν ὕλη ἐστὶ τὸ ὄργανον τῆς συσάσεως τῶν αἰσθήσεων. ἡ δὲ ψυχὴ ὄργανον τῆς αἰσθήσεως. Ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ὕλῃ αἰσθάνεται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὕλης· κυριευομένη ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις μολύνεται καὶ μετενσωματοῦται· κυριεύουσα δὲ αὐτὰς ἀποθεοῦται.

« Ἡ ἀληθὴς γνῶσις διακρίνει τὴν ὕλην ἀπὸ τὴν ἄυλότητα, τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ σῶμα. Ἡ διάκρισις αὕτη φαίνεται εἰς τὴν ταπεινώσειν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν ἀπλότητα, τὸν οἶκτον, τὴν ἰσότητα, τὴν εἰλικρίνειαν, τὴν εὐγνωμοσύνην, τὴν καρτερίαν καὶ ἐγκράτειαν, τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν χαλιναγωγίαν τῶν παθῶν, τὴν ἐν ἡδονῇ ἢ πόνῳ ἰλαρότητα, τὴν ἀκατάπαυστον λατρείαν καὶ σπουδὴν πρὸς κτῆσειν τῆς θεογνωσίας καὶ θεωρίας. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνήκουσιν εἰς τὴν ὀρθὴν γνῶσιν, δι' ἧς γινώσκεται ἡ ψυχὴ· ἡγουν τὴν διὰ τῆς θεωρίας, διὰ τῆς διανοίας, διὰ τῆς φιλοσοφίας, διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς τῶν νομίμων ἐκπληρώσεως, καὶ διὰ τῆς πεποιθήσεως εἰς τὰ παραγγέλματα τῶν Βεδῶν. Πᾶς ἀνθρώπος ὑπάρχει ἐκ τῆς συναφείας τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ὕλης· ἡ μὲν ὕλη ἀλλοιοῦται, ἡ δὲ ψυχὴ, ὡς ἄυλος, διαμένει ἀίδιος· ὁ γινώσκων οὖν τὴν μεταξὺ τῶν δύο τούτων οὐσιῶν διάστασιν, καὶ τὴν ὕλην μετὰ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ

συνεπειῶν αὐτῶν ὑποτάξας, οὗτος ἀξιοῦται τοῦ Θεοῦ.

§. 14. « Πάλιν λέξω σοι, ὦ Ἀρζούνα, τὴν ὑψηλὴν καὶ θεϊαν γνῶσιν, ἧς τυχόντες οἱ θεόφρονες ἀπολαύσουσι τῆς ἀθανασίας, οὔτε ἄλλοτε μετενσωματοῦνται, οὔτε ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος ὀδυνῶνται.

« Ἡ ὕλη ἐστὶν ἡ μήτρα, ἐν ἣ ἵθιμι τὸν γόνον, ἐξ οὗ γεννῶνται τὰ ὄντα μετὰ τῶν ἀναλόγων ποιότητων. Τρεῖς εἰσὶν αἱ ποιότητες τοῦ σώματος, αἱ συνδέουσαι αὐτὸ μετὰ τῆς ψυχῆς· 1^{ον} Σάτβα, 2^{ον} Ράγα, 3^{ον} Τάμα, ἧτοι ἀγαθότης, ἡδονή, ἄνοια, ἡ ἀλήθεια, ἐπιθυμία, ἄγνοια· ἡ πρώτη ἐπιφέρει χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, ἡ δευτέρα τὴν ἐμπάθειαν, ἡ δὲ τρίτη τὴν ἐκ τῆς ἀγνοίας ἀπάτην. Καρπὸς τῆς πρώτης ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, τῆς δευτέρας ἡ πλεονεξία, τῆς τρίτης ἡ εὐήθεια. Ὑπερτερεῖ ἡ Σάτβα, ὅταν δεσπόζη ἡ ὀρθὴ γνῶσις· ὑπερτερεῖ ἡ Ράγα, ὅταν κυριεύῃ ἡ ἐπιθυμία· ὑπερτερεῖ ἡ Τάμα, ὅταν κατακρατεῖ ἡ εὐήθεια καὶ ἡ ἄνοια. Εἰς τὴν πρώτην περίσασιν ὁ ἄνθρωπος εἶναι σοφός, καὶ ἔμφρων· εἰς τὴν δευτέραν πλεονέκτης, καὶ ἀκόρεστος· εἰς δὲ τὴν τρίτην εἶναι ἀνόητος καὶ εὐήθης. Τοῦ ἀνθρώπου βιώσαντος ἐν τῇ πρώτῃ, πορεύεται μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς φωτεινὸν οὐρανόν· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ μετενσωματοῦται· ἐν δὲ τῇ τρίτῃ πορεύεται εἰς τὸν Ἰάρταρον. Ὁ δὲ θεόφρων, νεκρώσας τὴν σάρκα καὶ νικήσας διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ τὰς τρεῖς συνδεούσας τὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ σώματος ποιότητας, ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἀχράντου Θείου καὶ ἀποθεοῦται. »

Ἀρζούνας. « Πῶς ὑπερισχύει τις τῶν τριῶν τούτων ἰδιοτήτων; »

Κρισνάς. « Διὰ τῆς ἀπαθείας· Καθότι ὁ ἀπαθὴς καὶ

θεόφρων οὔτε μισεῖ αὐτὰς παρούσας, οὔτε ἐπιθυμεῖ αὐτὰς ἀπούσας· ἐμὲ δὲ τῇ συνεχεῖ καὶ ἀδιαλείπτῳ λατρείᾳ καὶ ἀφοσιώσει θεραπεύει.

§. 15. « Αἱ τρεῖς ιδιότητες ἐναγκαλιζόνται πάντα τὸν ἔμψυχον κόσμον· μόνος ὁ ἀπαθὴς θεωρητικὸς κεῖται ἐκτὸς τοῦ κόσμου καὶ τῶν ιδιοτήτων. Οὗτος οἰκεῖ ἤδη τὴν ἀμετάβλητον ἐμὴν χώραν, ἔνθα ἀφικόμενος οὐκ ἐπανέρχεται πλέον εἰς τὸν βίον. Δύο εἰσὶ τὰ ἀρχικὰ ὄντα, σῶμα φθαρτὸν, καὶ ψυχὴ ἀφθαρτος· ἔτι δὲ καὶ τρίτον, καλούμενον παραμάτμα, τὸ εἰσδύον καὶ ζωοποιοῦν τὰ πάντα· τοῦτό ἐστιν ἡ ἐμὴ ὑπερούσιος δύναμις· ὅθεν ὁ θεόφρων θεωρητικὸς, γνωρίζων τό τε φθαρτὸν καὶ ἀφθαρτον, θεραπεύει ἐμέ. Αὕτη ἐστὶν ἡ ὀρθὴ καὶ μυστηριώδης ἐπιστήμη, καὶ ἡ θεία γνῶσις.

§. 16. « Ἡ μὲν ἀπαθεια ἐπιφέρει τὴν εὐδαιμονίαν τῆς παρούσης καὶ μελλούσης ζωῆς· ἡ δὲ ἐμπαθεια τὴν κακοδαιμονίαν ἀμφοτέρων. Δύο εἰσὶν αἱ φύσεις τῶν ἀνθρώπων· ἡ μὲν θεία (τοῦ ἀπαθοῦς), ἡ δὲ δαιμονιώδης (τοῦ ἐμπαθοῦς). Ἰκανῶς ἐρῶέθη σοι περὶ τῆς πρώτης (1)· ἀκουσον καὶ περὶ τῆς δευτέρας.

« Οἱ ἐμπαθεῖς, φρονούντες ὅτι ὁ κόσμος ἐγένετο ἐξ αὐτομάτου, νομίζουσιν ὅτι οὐκ ἔστιν ἑτέρα μετὰ θάνατον ὑπαρξίς· οἱ τοιοῦτοί εἰσιν ἐμπαθεῖς, πλεονέκται, μιαιοί· « ἔστι μοι τοῦτο σήμερον, λέγουσι, καὶ χεινο αὔριον· ἐτρύφησα, τρυφῶ, τρυφήσω. » Οὕτω

(1) Ὁμίλησε περὶ τοῦ ἀπαθοῦς θεωρητικοῦ, καὶ περὶ τοῦ πρακτικοῦ ἐναρέτου. Ὁ πρῶτος ἐνοῦται μετὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ δεύτερος ἀναβαίνει εἰς οὐρανὸν, καὶ πάλιν ἐνσωματοῦται εἰς εἶδος ἀνθρώπου· ἤδη ὁμιλεῖ περὶ τοῦ κυρίως ἐμπαθοῦς, ὅστις καταδικάζεται εἰς τὸν Τάρταρον, ἢ ἐνσωματοῦται εἰς εἶδος ἀκαθάρτων ζώων, ἢ σαρκობόρων θηρίων.

βιοῦντες πίπτουσι μετὰ θάνατον εἰς τὸν βορβορώδη ἄδην· ἐκεῖθεν μετενσωματοῦνται εἰς φύσεις λύκων, ὄφρων, σκωλήκων καὶ τῶν τοιούτων. »

§. 17. Ἀρζούνας. « Ποία ἐστὶν ἡ ιδιότης τῶν θυόντων καὶ ἀμελούντων τὰς ἐντολάς τῶν ἱερῶν Βεδῶν; »

Κρισναῶς. « Τρεῖς εἰσὶν αἱ ιδιότητες τοῦ ἀνθρώπου· τριττῆ καὶ ἡ προθυμία· Σατβική, Ῥαγική, Ταμική· ἐν ὁποῖα τούτων εἰσὶ μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι πρόθυμοι, τοιοῦτοι καὶ λέγονται. Οἱ πρῶτοι θύουσι τοῖς ἐπουρανίοις θεοῖς· οἱ δεῦτεροι τοῖς περὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἐπιθυμίαν θεοῖς· οἱ τρίτοι τοῖς δαίμοσι καὶ φαντάσμασιν. Ἡ δὲ θυσία, ἡ γινομένη κατὰ τὴν ἐντολὴν τῶν Βεδῶν ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς, ἐστὶ θυσία Σατβική· ἡ δ' ἐπ' ἐλπίδι ἀμοιβῆς, Ῥαγική· ἡ δὲ παρὰ τὴν ἐντολὴν, ἄνευ προσευχῆς, Ταμική. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διαιρεῖται ἡ ἄσκησις, ἡ ἐλεημοσύνη, ὁ οἶκτος κτλ.

« Τριχῶς ἐστὶ λεγόμενον καὶ λατρευόμενον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ· Ὅμ, Τάτ, καὶ Σάτ. Ὁ θεόφρων προφέρων τὸ Ὅμ, καὶ τὰ πάντα κατὰ τὴν ἐντολὴν ποιῶν, εὐαρεσεῖ τῷ Θεῷ. Ὁ ἐπιθυμῶν ἀπάθειαν προφέρει τὸ Τάτ· οὗτος ποιῶν τὰ πάντα κατὰ τὴν ἐντολὴν, ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς, πλησιάζει εἰς τὸν Θεόν· ὁ δὲ θεωρητικὸς προφέρων τὸ Σάτ, καὶ ποιῶν τὰ πάντα κατὰ τὴν ἐντολὴν, καὶ ἔνεκα τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὸν Θεόν, ἐνοῦται μετὰ τοῦ Θεοῦ. Τὸ δὲ γινόμενον ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων λέξεων, ἀνευλαβῶς καὶ ραθύμως, λέγεται Ἀσάτ, ἧτοι ἀνωφελές, μάταιον. »

§. 18. Ἀρζούνας. « Ἐπιθυμῶ γινῶναι τὴν σημασίαν τῶν λέξεων Σαννεάσα καὶ Τεάγγα. »

Κρισναῶς. « Οἱ σοφοὶ καλοῦσι Σαννεάσαν τὴν ἀποχὴν

ἐκείνων τῶν ἔργων, σκοπὸν ἐχόντων τὴν ἀπόλαυσιν καρπού ἢ ἐφεστοῦ τινός· Ἐάγγαν δὲ τὴν ἄνευ ἐξαιρέσεως ἀποχὴν τοῦ καρποῦ πάντων ἐν γένει τῶν ἔργων. Οἱ μὲν (οἱ περὶ τὸν σοφὸν Καπίλαν) θεωροῦσιν ὡς κακὸν τὴν πρῶτην ἀπραξίαν· οἱ δὲ (οἱ περὶ τὸν σοφὸν Μιμάνσαν) ὡς μὴ κακόν.

Ἄ Ἐγὼ δὲ λέγω σοι πράττε πάντοτε τὴν θυσίαν καὶ πᾶν καλὸν ἔργον· τοῦτο καθαρίζει τὴν ψυχὴν, καὶ ἐστὶ καλόν· πράττων δ' αὐτὸ ἕνεκα τοῦ Θεοῦ, τοῦτό ἐστιν ἄριστον. Ἡ παραμέλησις τῶν ἐντολῶν ἐκ βραθυμίας λέγεται Ταμική· ἢ δ' ἐκ τρυφῆς, Ραγική· ὁ δὲ πράττων τὰ καλὰ ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς λέγεται κυρίως Ἐαγγής.

Ἄ Τριττός, ὡς ἐρρέθη, ἐστὶ καὶ ὁ ἐκ τῶν ἔργων καρπός· τῶν μὲν φαύλων κακός (ὁ ἄδης)· τῶν δὲ θεωρητικῶν ἄριστος (ἢ πρὸς Θεὸν ἕνωσις)· τῶν δὲ μεσαίων μεσαῖος (ἢ μετενσωμάτωσις). Ὁ πράττων οὖν τὰ καλὰ καὶ νόμιμα οὐκ ἐπαίρεται ἐπὶ τοῖς ἔργοις· οὗτος πολεμῶν οὔτε φθείρει, οὔτε φθίρεται.

Ἄ Τρία εἰσὶ τ' ἀντικείμενα τῆς πράξεως· ἡ δόξα, τὸ δοξαζόμενον, ὁ δοξάζων (ἐξ οὔ, δι' οὔ. καὶ πρὸς ὅ). Μόνη ἡ ψυχὴ εἶναι μία, ὡσαύτως καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ γνῶσις. Οἱ δὲ φρονοῦντες πολλὰς τὰς ψυχὰς, πολλὰς τὰς ἀληθείας καὶ γνώσεις (ὡς οἱ περὶ τοὺς σοφοὺς Καπίλαν καὶ Γαουτάμαν) ἀπατῶνται· καθότι μόνη ἡ θεωρία καὶ θεογνωσία ἐστὶ κυρίως γνῶσις. Ἐκ δὲ τῆς ποιότητος καὶ ὁ πράττων, καὶ τὸ ἔργον λέγεται τριχῶς· τὸ μὲν ἀπαθῶς καὶ ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς πραττόμενον, λέγεται ἔργον τῆς Σάτβας, καὶ ὁ πράττων Σατβικός· τὸ δ' ἐμπαθῶς πρὸς ἐπιτυχίαν καρποῦ, λέγεται τῆς Ράγας, καὶ Ῥα-

γικός· τὸ δ' ἐκτελούμενον ἐξ οἰήσεως καὶ ἀνοίας, ἐστὶν ἔργον τῆς Τάμας, καὶ ὁ ἐκτελῶν Ταμικός. Τριττόν ἐστι καὶ τὸ εἶδος τῆς σκέψεως· ἡ μὲν διακρίνουσα τὸ νόμιμον ἐστὶ Σατβική· ἡ δὲ μὴ καθαρῶς διακρίνουσα, Ῥαγική· ἡ δ' ἐκ φαυλότητος τὸ κακὸν ὡς νόμιμον ἐκλαμβάνουσα, Ταμική. Ἡ αὐτὴ διαίρεσις φυλάττεται εἰς τε τὴν ἐκτέλεσιν, τὴν ἕξιν καὶ τὴν χαράν· ἡ μὲν ἐκ τῆς θεοφροσύνης, πικρὰ μὲν κατ' ἀρχάς, γλυκεία δ' ὕστερον (Σατβική)· ἡ δὲ μεμιγμένη τῇ αἰσθήσει γλυκεία κατ' ἀρχάς, πικρὰ δ' ὕστερον (Ῥαγική)· ἡ δ' ἐξ εὐηθείας, ὁμοία εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος (Ταμική). Πάντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ πάντα τὰ ἔμφυχα, τὰ διανοήματα καὶ αἱ πράξεις αὐτῶν ὑπόκεινται εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ποιότητας τῆς ὕλης, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοῦ συνδέσμου, τοῦ συνδέοντος τὴν ὕλην μετὰ τῆς ψυχῆς.

« Ὁ Θεὸς διήρσεεν εἰς τέσσαρα τὰς φυλάς, καὶ τὸ καθῆκον αὐτῶν, ἀναλόγως τῆς ιδιότητος ἐκάστης· 1^{ον} εἰς Βραχμᾶνας· 2^{ον} Ξατράς· 3^{ον} Βαίσσας· 4^{ον} Σούδρας. Τοῦ μὲν πρώτου τὸ καθῆκον ἐστὶν ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἀπάθεια, ἡ θεογνωσία· τοῦ δευτέρου ἡ ἀνδρεία, ἡ καρτερία, ὁ πόλεμος· τοῦ τρίτου ἡ γεωργία, ἡ ἐμπορία καὶ ἡ βιομηχανία· τοῦ δὲ τετάρτου ἡ ὑποταγὴ, ἡ ὑπηρεσία καὶ δουλεία. Ὅστις οὖν ἐμμένει σταθερῶς εἰς τὸ οἰκεῖον ἔργον, μετέχει τῆς ὀρθῆς γνώσεως καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν, ὑποτασσόμενος εἰς τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ· ὁ δὲ τάναντία πράττων ἁμαρτάνει.

« Ἀλλ' ὁ θεόφρων, ἐμμένων εἰς τὴν Σατβικὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀπάθειαν· νικήσας τὴν αἰσθησιν καὶ τὴν φαντασίαν, τὴν ἡδονὴν καὶ τὸν πόνον· ζῶν ἐν μοναξίᾳ, τὸν Θεὸν μόνον βλέπων, ἄνευ οἰήσεως, ἐπιθυμίας, ἐλπίδος·

συμπαθητικός ὢν, εὐεργετικός καὶ ἰλαρὸς, ὁ τοιοῦτος ἀποκτᾷ τὴν θεογνωσίαν, ἐξομοιοῦται τῷ Θεῷ, ἀγαλλόμενος τὴν ἄρρητον ἀγαλλίασιν. Τοῦτον οὖν μιμούμενος καὶ σὺ ἐργάζου, ἐμὲ διανοοῦ, λάτρευε, θύε, προσκύνει, καὶ πρὸς ἐμὲ ἐλεύση, καὶ πάντων τῶν νῦν καὶ μελλόντων δεινῶν ἀπαλλαγῆσθι· ἄλλως δὲ φρονῶν, καὶ τὸν νόμον τῆς σῆς πολεμικῆς φυλῆς παρακούων, ἀπολεσθήσθι·

« Αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν ἀποκρύφων μυστικωτάτη θεία διδασκαλία. Ταύτην τὴν θείαν Γιτάν οὐκ ἔξεστιν εἰπεῖν τῷ βεβήλῳ καὶ ἀμυήτῳ. Ὁ ἀκούσας καὶ πιστεύσας ἔσαι μετ' ἐμοῦ, καὶ γὰρ νοερῶς μετ' αὐτοῦ. » Ὁ δὲ Ἀρζούνας, ἀκούσας καὶ πιστεύσας, ἀνέστη πλήρης πεποιθήσεως καὶ χάριτος εἰς πόλεμον.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν περὶ τὸν Γάγγην θεοσοφικῶν δοξασιῶν, μικρὰ τις σύγκρισις τῶν ἀναλόγων ἐν Ἑλλάδι φιλοσοφημάτων ἀναδείξει ἴσως ὠφελίμους τινὰς ἀληθείας, καθὼς καὶ ἐκ τῆς προστρίψεως τῶν σωμάτων φωτεινοὶ ἀναφαίνονται σπινθῆρες.

Ἡ ἀρχαιοτέρα ἐν Ἑλλάδι πνευματικὴ φιλοσοφία ἦν αἱ ἀριθμητικαὶ θεωρίαι τοῦ Πυθαγόρου, ὡς ἐν τῇ Ἰνδία ἡ Σαγκχία, ἢ τοι ἡ ἀριθμητικὴ φιλοσοφία τοῦ Καπίλα (1), ἣτις καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Ἀσίαν καὶ Αἴγυπτον ἐπρεσβεύετο ὡς φιλοσοφικὸν σύστημα, καὶ ὡς θεοσοφικὸν δόγμα (2).

Ὁ Πυθαγόρας υἱὸς τοῦ Μνημάρχου ἢ Μνησάρχου ἦν ἀπόγονος τοῦ ἐκ Κεφαλληνίας Ἀγκαίου, τοῦ συσῆσαντος ἀποικίαν εἰς τὴν νῆσον Μελάμφυλλον, καὶ Σάμον ἀντὶ τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ Σάμης ὀνομάσαντος. Ἐκ τούτου κατάγεται ὁ Μνήμαρχος πατὴρ τοῦ Πυθαγόρου, γεννηθέντος 500 π. Χ. περίπου ἔτη (3).

Οὗτος παιδευθεὶς ἐν Ἑλλάδι καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ πᾶσαν τὴν ἐγκύκλιον μάθησιν («ποικίλοις παιδεύμασι καὶ ἀξιολογοτάτοις») (4) παρὰ τῶν δοκιμωτέρων σοφῶν Κρεοφίλου,

(1) Langlois monum. litt. de l'Inde. ch. I. p. 15.

(2) Παραβάλλουσι τινὲς τὸν Πυθαγόραν ὡς πρὸς τὸν Καπίλαν, καὶ τὸν Βεάσαν ὡς πρὸς τὸν Πλάτωνα. Langlois αὐτόθι.

(3) Λέγεται δ' οὖν Ἀγκαῖον τὸν κατοικήσαντα τὴν Σάμην τὴν ἐν Κεφαλληνίᾳ, οἰκῆσαι νῆσον Μελάμφυλλον, προσαγορεύσας τε τὴν πόλιν Σάμον, ἀντὶ τῆς ἐν Κεφαλληνίᾳ Σάμης. Φασὶ τοίνυν Μνήμαρχον, τὸν Πυθαγόραν γεννήσαντα, ἐκ ταύτης εἶναι τῆς οἰκίας καὶ τῆς συγγενείας τοῦ Ἀγκαίου. Ἰάμβλ. Χαλ. Βίος Πυθ. κεφ. 6'. σελ. 19—30. Ἔκδ. Kiessling. Στράβ. βιβλ. ιδ'. §. 15. Ἐκδ. Κοραῖ. Γαλλ. μετάφρ. T. IV. βιβλ. XIV. σελ. 280.

(4) Ἰάμβλιχος αὐτόθι, σελ. 24.

λέγω, Φερεκύδου, Ἀναξιμάνδρου, Θαλή (1), ἐδιδάχθη ὕστερον τὸν ἱερόν λόγον παρὰ τῶν ἱερέων τῶν προϊσταμένων εἰς τοὺς ναοὺς, καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς θεολογούμενα ἐπιμελῶς ἐγνώρισεν (2). Ἀκολούθως, κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Θάλητος, πλεύσας εἰς Σιδόνα ἐμύθη τὰ ἐν ἀπάσῃ τῇ Συρίᾳ μυστήρια, καὶ τὰς τελετὰς τὰς ἱερουρουμένας ἐν Τύρῳ καὶ Βίβλῳ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Συρίας μέρη (3). Ἐκείθεν ἐπορεύθη εἰς Αἴγυπτον πρὸς τοὺς ἐν Μέμφιδι καὶ Διοσπόλει ἱερεῖς, ὅπως καλλιόνων, καὶ θειοτέρων καὶ ἀκραιφνῶν μεθέξειν μυημάτων (4). Ἐνταῦθα ὑπομείνας γενναίως πολλὰς καὶ παντοίας δοκιμασίας, εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἄδυτα, καὶ ἐν διαστήματι δύο καὶ εἴκοσι ἐτῶν ἤκουσεν, εἶδε καὶ ἔμαθε τὰ παρὰ πᾶσιν ἀπόρρητα, ἀόρατα καὶ ἀπόκρυφα (5). Ἐπανελθὼν δ' εἰς Χαλδαίαν ἐδιδάχθη ἐν διαστήματι δώδεκα ἐτῶν παρὰ τῶν ἱερέων, ἱεροφαντῶν, ἀρχιπροφητῶν, μάγων καὶ ραββίνων πάντα τὰ παρ' αὐτοῖς θεολογούμενα, καὶ τὰ παρὰ πᾶσι τούτοις ἅγια καὶ ἄρρητα πρᾶξευόμενα, μηδένα τῶν ἐπί σοφίᾳ καὶ θειότητι διασήμων ἀνδρῶν παρατρέξας, μηδεμίαν μυσταγωγίαν ἢ τελετὴν τῶν ὅπως οὐδέποτε τιμωμένων παραβλέψας (6).

(1) Μετὰ τὸν Κρεόφιλον πρὸς Φερεκύδην διαπόρβησε καὶ πρὸς Ἀναξιμάνδρον καὶ πρὸς Θαλῆν. Ἰάμβλ. αὐτ. σελ. 30—32.

(2) Νῦν δὲ σχεδὸν ἅπασιν τοῖς τῶν ἱερῶν προϊσταμένοις παραβαλὼν αὐτὸν καὶ ἐγχειρίζων, ὡς ἂν καὶ τὰ θεῖα κατὰ δύναμιν αὐτάρκως ἐκδιδαχθεῖν. Πορφύρ. Β. Πυθαγ. καὶ Ἰάμβλ. αὐτ. σελ. 26.

(3) Πορφ. καὶ Ἰάμβλ. αὐτόθι, σελ. 38.

(4) Αὐτόθι σελ. 37—38.

(5) Δύο δὲ καὶ εἴκοσι ἔτη κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐν τοῖς ἀδύτοις διετέλει μυσόμενος πάσας θεῶν τελετὰς. Ἰάμβλ. αὐτ. σελ. 50.

(6) Ἀφίκετο δὲ καὶ πρὸς Αἴγυπτίους καὶ πρὸς Ἀραβας, Χαλδαίους, Μάγους,

Τούτων οὕτως ἐχόντων ὁ Πυθαγόρας καὶ αἱ θεωραὶ αὐτοῦ συγκεφαλαιοῦσιν, οὕτως εἶπειν, πᾶσαν τὴν φιλοσοφίαν καὶ θεοσοφίαν τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀσίας, ὅπερ καὶ παρὰ τῶν συγγραφέων βεβαιοῦται. « Φασὶ δὲ σύνθετον ποιῆται τὴν θεϊαν φιλοσοφίαν καὶ θεωρατείαν, ἃ μὲν μαθόντα παρὰ τῶν Ὀρφικῶν, ἃ δὲ παρὰ Χαλδαίων, Αἰγυπτίων καὶ μάγων κτλ. (1). « Ἐκ δὲ τῆς περὶ ταῦτα τὰ ἔθνη πλάνης ὁ Πυθαγόρας τὸ πλεῖστον τῆς σοφίας ἐνεπορεύσατο, » λέγει ὁ Πιορφόριος· ὁ δὲ Εὐσέβιος ὁμολογεῖ, « τὴν πᾶσαν σοφίαν ἐξ ἐράνου συστήναι, καὶ τὰ κάλλιστα ἐμπορευθῆναι εἰς φιλοσοφίαν παρὰ τῶν βαρβάρων. »

Ὁ Πυθαγόρας, συστήσας διδασκαλεῖον κατὰ μίμησιν τῶν ἐν Ἀσίᾳ ἀναχωρητηρίων, εἰσηῆξεν εἰς αὐτὸ τὴν τῶν Ὀμακῶν ὁμοδημίαν, καὶ συμβολικῶς ἐδίδασκε τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν ἢ ἐποπτικὴν φιλοσοφίαν, ἀπαιτῶν παρὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐχεμυθίαν, εὐπειθειαν, σωφροσύνην, ἐγκράτειαν καὶ καθαριότητα ψυχῆς τε καὶ σώματος. Οἱ δὲ τῶν ἐποπτικῶν δογμάτων ἀκόλουθοι, Σεβαστοὶ ἢ Θεωρητικοὶ καλούμενοι, ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἀρετῶν, ἤσχουν τὴν ἀπάθειαν, ζῶντες ἐν ἀγιότητι καὶ

Ἑβραίου κτλ. Ἰάμβλ. καὶ Πορφ. αὐτ. σελ. 22. Συμφωνοῦσιν εἰς τοῦτο οὐ μόνον οἱ κοσμικοὶ συγγραφεῖς παλαιοὶ καὶ νέοι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες, Κυρίλλος, Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Ἱερὸς Ἀγίουστίνος, Ἀμβρόσιος, Εὐσέβιος κλπ. Ὁ δὲ Κλήμης Στρ. 1. σελ. 131 ὀνομάζει καὶ τοὺς ἀρχιπροφῆτας λέγων « Ἰστορεῖται Πυθαγόρας μὲν Σάχηδι τῷ Αἰγυπτίῳ ἀρχιπροφῆτῃ μαθητεύσας· Πλάτων Σαχνούφιδι τῷ Ἡλιοπολίτῃ· Εὐδόξος δὲ Κονούφιδι κ.τ.λ. »

(1) Ἰάμβλ. αὐτ. κεφ. κη. σελ. 318. Πορφ. αὐτ. καὶ σχολ. σελ. 145. Ἡρόδ. Εὐτερ. 81. Ἰσοκ. πρὸς Βούσιαιν. Ἰδε ἱστορ. τῆς φιλοσ. παρὰ Ριτιέρου καὶ Βράνδου ἔγχειρ. τῆς φιλοσοφ. T. I. σελ. 418. καὶ ἑξέξ. Tiedem. Griechelands Erste. phil. p. 213.

θειότητι, ἐν ἰσότητι καὶ ταυτότητι, διηνεκῶς μελετῶντες ἑαυτοὺς τε καὶ τὰ ἀπόρρητα, καὶ ἐν θεωρίᾳ τῶν θείων διαγόντες, σύμφωνον τῇ θεωρίᾳ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς ἔχοντες· «ἀγνεύειν, λέγοντες, προσήκει τοὺς σπουδαίους·» ἔνεκα τούτου ἀπητεῖτο ἡ ὑπεροχὴ τῆς διανοίας ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων, τῶν αἰσθητῶν, τῶν ὀρέξεων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ἐπομένως ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ ἡ τῶν παθῶν νέκρωσις (1), ὡς ἴδομεν καὶ ἐν τῇ Γιτᾶ. Τριῶν παθῶν ἀποχὴν διδάσκει ὁ Βεάσας· φιληδονίας, πλεονεξίας, θυμοῦ (Γιτ. σελ. 18, §. 45)· τούτων καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (2). Πρέπει, λέγουσιν ἀμφοτέροι, ὅπως ἀπαλλαγεῖσα ἡ ψυχὴ ἀπὸ παντὸς τοῦ σωματοειδοῦς, φιλῶ τῷ νῶ τὸ θεῖον ἐποπτεύειν (3). Ὁ ἄνθρωπος, λέγει ὁ Βεάσας καὶ ὁ Πυθαγόρας, γίνεται ἑαυτοῦ βελτίων 1^{ον} ἐν τῷ ἀποθνήσκειν, ἤγουν ἐν τῇ νεκρώσει τῶν παθῶν τῆς σαρκὸς καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτῆς· 2^{ον} ἐν τῇ θεωρίᾳ, ἤγουν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ἐνώσει αὐτοῦ τῇ πρὸς τὸ Θεῖον (ἀνάγκη γὰρ προσιόντα τοῦ ἀχράντου, χωρίζεσθαι αὐτὸν πάσης κακίας)· 3^{ον} καὶ ἐν τῇ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἀλό-

(1) Φυλακτεῖν πάση μηχανῇ, καὶ περικοπτεῖν πυρὶ, καὶ σιδήρῳ καὶ μηχαναῖς παντοδαύταις κτλ. Πορφ. αὐτ. σελ. 52. σχολ. σελ. 169. Ἰάμβλ. κεφ. 7. σελ. 74.

(2) Τὰς εἰτίας δι᾽ ἀκαιρίων, δι᾽ ἧς ἀδικεῖν πέφυκεν ἄνθρωπος· φιληδονίαν μὲν ἐν ταῖς ἀκαταστάσει ταῖς διὰ τοῦ σώματος· πλεονεξίαν δ᾽ ἐν τῷ κερδαίνειν φιλοδοξίαν δ᾽ ἐν τῷ καθυπερέχειν τῶν ἴσων τε καὶ ὁμοίων. Κλεινίου Ταραντίου Πυθαγορείου παρὰ Στοιβ. περὶ ἀρετῆς A § 66. T. I. σελ. 30. Ἐκδ. Ὄξων.

(3) Ἐπιστραφεί τὴν ψυχὴν εἰς ἐκυτὴν ἀπὸ τα τῶν ἐκτός, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων παθῶν καὶ τοῦ σώματος. Συμπλ. εἰς Ἐπικτ. ἐγχειρ.—Βούλεται Πυθαγόρας, λέγει καὶ ὁ Κλήμης, ὡς δι᾽ ἀποστραφέντες τῶν αἰσθητῶν φιλῶ τῷ νῶ, τὸ Θεῖον ἐποπτεύειν. Στρ. 5. σελ. 249. Πορφ. καὶ Ἰάμβλ. κεφ. 16—20—23—21 καὶ ἐφεξῆς.

γων ζώων εὐποιᾶ· Θεοῦ γὰρ καὶ τοῦτο καὶ θείας μιμήσεως (1).

Τὰ πρώτιστα καὶ κυριώτερα δόγματα τῆς Πυθαγορείου φιλοσοφίας εἰσὶ·

Πρῶτον. Ἡ ἐννοια τοῦ ἐνιαίου Θεοῦ· εἰς Θεὸς ἐν πάντεσιν· αὕτη ἐστὶν ἡ κυρίως ὑπαρξίς, ἣν Βράχμα καλοῦσιν οἱ Ἴνδοι· μονάδα δ' ἀπόλυτον, ἀρχικὴν καὶ αἰδίον οἱ Πυθαγόρειοι, ἐξ ἧς τὰ πάντα, λέγει ὁ Φιλόλαος· αὕτη δὲ ἐξ οὐδενός· ἀγεμῶν καὶ ἄρχων ἀπάντων Θεός, εἰς αἰετῶν, μόνιμος, ἀκίνατος, αὐτὸς αὐτῷ ὁμοῖος (2). Δύο δὲ ἀρχαὶ τῶν ὄντων καὶ τῆς κοσμογονίας· καθότι ἐκ τῆς ἀκαταλήπτου οὐσίας τῆς μονάδος παράγεται ἡ ἀόριστος δυάς, ἧγουν ἡ ὕλη καὶ τὸ πλῆθος (3)· ὅθεν ὁ Φιλόλαος λέγει τὴν δυάδα σύννευον τοῦ Κρόνου, ἧγουν συνυπάρχουσαν καὶ συναίδιον τῇ μονάδι, ἐξ ἧς παρήχθη. Ἡ φύσις, ἀκολουθεῖ, ἀρμόχθη ἐξ ἀπείρων τε καὶ περαινόντων, καὶ ὅλος ὁ κόσμος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα . . . ἀνάγκα δύο ἀρχὰς ἤμεν

(1) Ἀνωνύμου βίος Πυθ. περὶ Φυσίφ. Ἰδὲ Περρ. Ἐκδ. Kiessling σελ. 102—104—106. Ὁ αὐτὸς λέγει παρακατιῶν ὑπερτεροῦτος τοῦ ἐν ἡμῖν Θεοῦ (τῆς λογικῆς ψυχῆς) ἀναγόμεθα ἐπὶ τὰ κρείττω· ἐπικρατήσαντος δὲ τοῦ θηριώδους (τῆς σαρκίς), ἐπὶ τὰ χείρω. Ἐάν οὖν τις θεραπεύσῃ τὸ ἐν ἡμῖν Θεῖον, δυνήσεται ἐκάστη τῶν ἄλλων δυνάμεων εἰς δεῖον χρησιεσθαι· αὐτ. σελ. 115—116. Τοῦτο εἶδμεν καὶ ἐν τῇ ὑπερχῆ τῶν ιδιοτήτων Σαφίας, Ράγας, καὶ Τάμας.

(2) Ἰδὲ τὰ τεμάχ. Φιλολ. ἐκδ.θέντα παρὰ Βουκκίου, καὶ Ἰταβλο αὐτ. κεφ. 28. σελ. 308. « Γὰν ἀριθμῶ οὐσίαν αἰδίον εἶναι μὲν ἀρχὴν προμαβεστατήν τῷ παντι τὸς οὐρανῶ καὶ γῆς καὶ τὰς μεταξὺ φύσις, ἐτι δὲ καὶ διαμνηᾶ· ῥίζαν. » Φιλόλ. αὐτ.

(3) Ἡ μὲν μονὰς τὸ ποιητικόν, ὅπερ ἐστὶ νοῦς, ὁ Θεός· ἡ δὲ δυάς τὸ ὄλικόν καὶ παθητικόν, ὅπερ ἐστὶν ὁ ὄρατός Κόσμος. Πλούτ. ἀρεσ. φιλ. κεφ. 3.— Πυθαγόρας τῶν ἀρχῶν τὴν μὲν μονάδα Θεὸν καὶ τ' ἀγαθόν· τὴν δ' ἀόριστον δυάδα τὸ ὄλικόν πλῆθος καὶ τὸ κακόν. Στοβ. Ἐκλογ. βιβλ. 1. σελ. 58. Ἀρεσ. στολ. περὶ οὐρανοῦ· Φιλόλ. Βουκκίου σελ. 46.

τῶν ὄντων (1)· δύο ἐπομένως εἰσὶ καὶ οἱ ὄροι· ὁ τῆς ταυτότητος καὶ ὁ τῆς ἑτερότητος· ὁ τοῦ ἀμεταβλήτου καὶ ὁ τοῦ μεταβλητοῦ· ὁ τοῦ ἀμερίστου καὶ ὁ τοῦ μεριστοῦ· ὁ τοῦ ταύτου καὶ ὁ τοῦ θατέρου, κατὰ τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ Πυθαγόραν (2)· ὥστε ἀρχὴ τῶν πάντων ἡ ἀίδιος μονάς· ἐκ δὲ τῆς μονάδος (εἰς τὴ πλήρωμα τοῦ χρόνου) ἀόριστον δυάδα, ὡς ἂν ὕλη τῆ μονάδι αἰτίῳ ὄντι ὑποστῆναι (3). Ἐπειδὴ δὲ ἡ δυὰς γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀγέννητον καὶ ἀναρχον μονάδα, καὶ ἐξ αὐτῶν πάντες οἱ ἀριθμοὶ καὶ πάντα τὰ ὄντα, βεβαιοῦσιν οἱ Πυθαγόρειοι, ὅτι ὁ μὲν Θεὸς εἷς, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐκτὸς τῆς διακοσμήσεως, ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ ὄλος, ἐν ὄλῳ τῷ κύκλῳ τῆς ἀρρήτου κοσμοποιίας, ὡς ὁ Φιλόλαός φησιν, ὁ ἐν Φιλήβῳ Πλάτων (4), καὶ ὁ Βεάσας ἀποφαίνεται λέγων, ὅτι ὁ Θεὸς ἐν τῷ παντί, καὶ τὸ πᾶν ἐν τῷ Θεῷ· ἐξ ὧν γίνεται καταφανῆς ἡ ταυτότης τῆς δοξασίας, τῆς ἀπορροίας καὶ τοῦ πανθεισμοῦ τῶν θεοσόφων Ἰνδῶν, καὶ τῶν Πυθαγορείων.

Δεύτερον. Ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ἣν ἐπρέσβευον ἔκπαλοι οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀσίας. Πυ-

(1) Φιλόλ. αὐτόθ.

(2) Ἔτερον γὰρ καὶ ἑτερότητα οἱ πάλαιοι οἱ περὶ τὸν Πυθαγόραν πυθμηνικῶς ἐν τῇ δυάδι θεωροῦν. Ταῦτόν δὲ καὶ ταυτότητα ἐν τῇ μονάδι, ὡς ἐν δισσιῶ ἀρχαῖς τῶν ὄλων. Καὶ Νικομ. εἰσγ. ἀριθ. σελ. 129. — Περφ. αὐτ. σελ. 84. Στεβ. καὶ Ἄριστ. αὐτ. Ἄξιαν. ἐν ταῖς τῶν φιλοσ. διαδοχαῖς παρὰ Λαερτίῳ βιβλ. VIII. 25. σελ. 507.

(3) Διογ. Λαερ. αὐτ. Πλούτ. ἀρεσ. φιλ. κεφ. 3, Βουθήρου περὶ ἀριθ. παρὰ Στεβ. Ἐκλ. φυσ. 5. Ἄριστ. μετὰ τὰ φυσ. I. 5. Σιξτ. Ἐμπ. ὑποτ. III, 152. Συγκατατίθεται εἶναι ἐκ περαινόντων ἅμα καὶ ἀπείρων συνιστᾶναι τὸν κόσμον· κατ' εἰκόνα διλονύτι τοῦ ἀριθμοῦ. Καὶ γὰρ οὗτος σύμπας ἐκ μονάδος καὶ δυάδος εὐχκαίται, ἀρτίου καὶ περιττοῦ. Νικομ. ἀριθ. Γ. I. σελ. 59.

(4) Πλάτ. εἰς Φιλήβ. καὶ Πρόκ. Θεολογ. βιβλ. I. σ. 26. Ἄριστ. μετὰ τὰ φυσ. Α. 5. Φιλόλ. Βοικ. σελ. 45—47.

θαγόρας γὰρ ὁ Σάμιος πρῶτος ἐτολμήσεν εἰπεῖν, ὅτι αὐτῷ τὸ μὲν σῶμα τεθνήξεται, ἡ δὲ ψυχὴ ἀναπτᾶσα οἰχθήσεται ἀθανῆς καὶ ἀγήρω (1). Ἡ δὲ τῆς ψυχῆς διαμο- νῆ καὶ αἰδιότης ἐν τοῖς μάλιστα τῶν Πυθαγορικῶν δογμα- τῶν γνῶριμόν ἐστι καὶ περιβόητον (2).

Τρίτον. Ἡ μετεμψύχωσις ἢ μετενσωμάτωσις καὶ πα- λιγγενεσία τῆς ψυχῆς, ἣν περιπόλησιν τῆς ψυχῆς ἐκά- λουν οἱ Πυθαγόρειοι (3).

Τέταρτον. Ἡ μετὰ θάνατον τιμωρία τῆς ψυχῆς τοῦ κακοῦ, καὶ ἡ ἀμοιβὴ ἢ αἰδῖος μακαριότης τῆς ψυχῆς τοῦ ἀγαθοῦ (4). ἐπομένως ἡ μὲν ἀκάθαρτος καὶ ἀμαρ- τιῶν πλήρης ψυχὴ τοῦ φαύλου, τοῦ φιληδόνου, τοῦ πλεο- νέκτου κτλ., μετὰ τὸν φυσικὸν χωρισμὸν, οὔσα ἀθάνατος τιμωρεῖται ἢ μετενσωματοῦται πλανωμένη εἰς παντοίων ζώων γένη κατὰ τινὰς περιόδους χρόνων, καθὼς ἀνα- καινίζεταί πᾶσα ἡ κτίσις, κατὰ διαφόρους κοσμικὰς πε- ριόδους, ἣν γενικὴν παλιγγενεσίαν τῶν ὄλων ὠνόμα- ζον· ὅτι κατὰ περιόδους τὰ γινόμενά ποτε, πάλιν γίνε-

(1) Μάξ. ὁ Τυρ. λ. ες'. σελ. 148. Πορφ. αὐτ. σελ. 40. Ἀθάνατον εἶναι φη- σὶ τὴν ψυχὴν. Ἡρόδ. Εὐτέρπη § 123. σελ. 408. Ἐκδ. Schweigh. Ἕνιοι διίσχυρί- ζονται, ὅτι ἔ διδάσκαλος τοῦ Πυθαγόρου Φερεκύδης πρῶτος ἐν τοῖς Ἕλλησιν εἶπεν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἐστὶν ἀθάνατος. Pherecydes Syrius primus dixit ani- mos hominum sempiternos. Cicer. Tuscul. Dispt. lib. I. §. XVI.

(2) Πορφ. αὐτ. σελ. 40. Πρῶτον μὲν ὡς ἀθάνατον εἶναι φησὶ τὴν ψυχὴν. Ἴδε καὶ σχολ. 159—162.

(3) Ἀποφῆναι τὴν ψυχὴν κύκλον ἀνάγκης ἀμείβουσαν. Λαερ. αὐτ. σελ. 570—576.—Ὡς ἀνθρώπου ψυχὴ ἀθάνατός ἐστι· τοῦ σώματος δὲ καταφθίνοντος, εἰς ἄλλο ζῶον αἰεὶ γινόμενον ἐσθύεται. Ἡρόδ. Εὐτερ. §. 123.— Πρῶτον μὲν ὡς ἀ- θάνατον εἶναι τὴν ψυχὴν, εἶτα μεταβάλλουσαν εἰς ἄλλα γένη ζώων. Ἰάμελ. καὶ Πορφ. αὐτ. σελ. 40.

(4) Προκλ. ἐν Τιμ. Πλάτ. βιβ. Ε'. σελ. 329.

ται, τὸ δὲ σῶμα διαλύεται » (1). Ἐπομένως ἡ ψυχὴ μόνη τοῦ ἀπαθοῦς θεωρητικοῦ, ἡ μηδέποτε ἐν τῷ βίῳ τοῦ Θεοῦ ἀποστᾶσα· ἡ ἐν θεοφροσύνῃ, κατὰ τοὺς Ἴνδούς, καὶ ἐν θεοκρασίᾳ κατὰ τοὺς Πυθαγορείους βιώσασα, χωριζομένη ὀλοτελῶς τοῦ σώματος, ἀνέρχεται εἰς οὐρανόν, καὶ αἰδίως ἐνοῦται μετὰ τοῦ αἰδίου Θεοῦ (2). Ἡ ἔνωσις αὕτη ἐστὶ τὸ ἄκρον ἐφετόν, καὶ ὁ ἀνώτατος ὄρος τῶν θεοσόφων, καὶ θεωρητικῶν. Ὅθεν τὸ πρῶτιστον παράγγελμα αὐτῶν εἶναι ἢ διὰ τῆς διηνεκοῦς μελέτης καὶ ἀπαθείας θεωρία, καὶ ἔνωσις· καὶ ὁ διὰ τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς τῶν παθῶν νεκρώσεως χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ ἡ οὕτω προσέγγισις αὐτῆς εἰς τὸ Θεῖον. Ὁ βίος ἐπομένως ἀμφοτέρων, θεοσόφων τε καὶ θεωρητικῶν, ἀποκαθίσταται θεῖος· οὐδ' ἐξεστίν, ἔλεγον οἱ τελευταῖοι, διασπᾶν καὶ ἀποχωρίζειν ἐν μηδεμιᾷ περιστάσει τὴν ἐν ἡμῖν θεῖαν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἀνάγκη, λέγει ἀφ' ἐνὸς ὁ Βεᾶσας, ζῆν ἐν θεοφροσύνῃ· οἱ δὲ Πυθαγόρειοι, κατὰ τὴν λαμπρὰν αὐτῶν

(1) Τὴν περιήλυσιν δὲ αὕτη γίνεσθαι ἐν τρισχιλίοισι ἔτεσιν. Ἡρόδ. Εὐτέρπη. Τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην, λέγει ὁ Ἡρόδοτος, λαβόντες παρὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἰσπανῶν, ἐχρήσαντο τινὲς τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ νεωτέρων Ἑλλήνων (ὁ Φερικύδης, Πυθαγόρας, Πλάτων κλπ.) ὡς ἰδίαν ἑωυτῶν εἶδον τῶν ἐγὼ εἶδῶς τὰ οὐνόματα, οὐ γράφω. Ὁ δὲ Πορφύριος λέγει· ἡ μὲν ψυχὴ ἀθάνατος, εἴτα μεταβάλλουσα εἰς ἄλλα γένη ζώων, ἢ ἄλλα σώματα ἀνθρώπων . . . καὶ ὅτι πάντα τὰ γινόμενα ἐμψυχα ὁμογενῆ δεῖ νομίζειν, σελ. 41—42· ἐξ οὗ φαίνεται πρῶτον ὁ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ζώων οἶκος καὶ ἡ συμπάθεια τῶν Ἰνδῶν καὶ Πυθαγορείων· καὶ δεύτερον ὅτι ἀμφοτέροι ἐφρόνουσιν γενικὴν τινα ψυχὴν τοῦ παντός· ὅθεν καὶ ὁ Πλούταρχος ἀποφαίνεται λέγων « τὴν ψυχὴν ἐξιοῦσαν » εἰς τὴν τοῦ παντός ἀναχωρεῖν πρὸς τὸ ὁμογενές. » Ἀρεσκ. φιλοσ. βιβ. Δ'. κεφ. 7.

(2) Πρόκλ. εἰς τὸν τοῦ Πλάτ. Τίμ. βιβ. Ε. σελ. 329. Ἰδε τὸν τοῦ Πλάτωνος Φαίδωνα καὶ Ἱεροκλῆα αὐτόθι.

ἤησιν, ζῆν ἐν θεοκρασίᾳ. Ὅθεν ἡ ψυχὴ, ἐλευθέρα ἀπὸ πάσης σωματικῆς καὶ κοσμικῆς φλυαρίας, καὶ ὅλως καθαρὰ καὶ ἡγιασμένη, τὸ ἄγνόν, καὶ ἅγιον Θεῖον θεωρεῖ: «οὕτως ἔσσειαι, τὸν τεύθεν, ἀθάνατος, καὶ Θεὸς ἄμβροτος» διότι μετὰ τὴν νέκρωσιν μόνην τῶν παθῶν, ἡ θεοποιία ἡμῶν γίνεται, οὐχὶ κατ' οὐσίαν, ἀλλ' ἐκ προκοπῆς ἐπιγενομένη (1). Ταῦτα δὲ πάντα πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνώσεως, ἤτοι τῆς ἀποθεώσεως τῆς ψυχῆς (2), ἥτις ἐστὶ τὸ ἄκρον ἐφετὸν, ὁ ἀνώτατος ὄρος τῶν θεολόγων, τῶν πόνων τὸ κάλλιστον, ὁ τελειότατος καρπὸς, τὸ πάνυ ἀγαθόν: ἤγουν «οἰκειῶσαι καὶ ἀναγαγεῖν πρὸς τὸ ὄντως καλόν, τὸ ὑψιστον Θεῖον· τούτοις γὰρ καὶ τοῖς τοιούτοις, λέγει ὁ Πυθαγόρεικος Ἱεροκλῆς, καὶ τὸ τῆς ἀποθεώσεως ἀπόκειται γέρας» (3).

Ὁ δὲ Πλάτων, (4) θεωρούμενος ἕννατος τοῦ Πυθαγόρου διάδοχος, θέλων ἵνα δείξῃ τὴν Πυθαγόρειον πηγὴν τῶν ἐν τῷ διαλόγῳ τοῦ Φαῖδωνος κενοφανῶν ἰδεῶν, παρί-

(1) Παρτήγγελον γὰρ θαμὰ ἀλλήλοις μὴ διασπᾶν τὸν ἐν ἑαυτοῖς Θεόν· οὐκοῦν θεοκρασίαν τινὰ, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν ἔνωσιν, καὶ τὴν τοῦ νοῦ, καὶ τὴν τῆς θείας ψυχῆς κοινωνίαν ἀπέβλεπε πᾶσα σπουδὴ δι' ἔργων τε καὶ λόγων. Ἰάμβλ. αὐτ. κεφ. 33. σελ. 470. Ἱεροκ. αὐτόθ. σελ. 313—314. ὑπομ. εἰς τὰ χρ. ἐπη τοῦ Πυθαγ.

(2) Ἱεροκλ. αὐτόθι.

(3) Ἱεροκλ. χρυσ. ἐπη αὐτόθι.—Ὅτι καὶ Πυθαγόρας, καὶ Σωκράτης, καὶ Διογένης τοιαῦτα (ὡς οἱ Ἴνδοι) λέγουσι· Στράβ. βιβλ. 1Ἐ. Ἰνδικὴ §, 65, §. 68. Ἴδὲ καὶ Πλούταρχ. εἰς βιβλ. Ἀλεξαν.—Ἄρριαν. βιβλ. 7.—Κλημ. Ἀλεξ. Στρ. Γ'. 7.—Πορφ. περὶ ἀποχ. βιβλ. Δ'. 6.—Φιλόστρ. βίον Ἀπολλ. βιβλ. Γ'. κεφ. 4—5. Καὶ Παλλάδιον περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας ἔθνων καὶ τῶν Βραχμάνων. ἐκδ. Λονδίνου 1668. Ἐν ἧ περιέχεται διατριβὴ τοῦ Ἱεροῦ Ἄμβροσίου de Moribus Brachmanorum, καὶ τινος ἀνωνύμου de Brachmanibus.

(4) Ὁ Πλάτων θεωρεῖται ἕννατος τοῦ Πυθαγόρου διάδοχος.

στησιν ἀκροατὰς τοὺς Πυθαγορείους Κέβητα, καὶ Σιμμίαν, καὶ αὐτὸν τὸν Ἐχεκράτην, ἄνδρα ἐπίσημον, ἀκριβῶς διατηρήσαντα μέχρι τέλους τὰς ἀρχὰς τοῦ Πυθαγόρου (1). Οὗτοι καὶ τινες ἄλλοι, συνελθόντες εἰς τὸ δεσμωτήριον τὴν τελευταίαν ἡμέραν, καθ' ἣν ἔμελλεν ἵνα πῆθαι ὁ Σωκράτης τὸ κύνειον, εὔρον αὐτὸν ἐν θεωρίᾳ φιλοσοφοῦντα (2).

Πρῶτον. Περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς.

Δεύτερον. Περὶ τῆς μετὰ τὸν θάνατον ὀλβιότητος τῶν ἀγαθῶν, καὶ τῆς τιμωρίας τῶν κακῶν καὶ φαύλων (3).

Περὶ τῶν αὐτῶν τούτων ἀντικειμένων ὁμιλεῖ ὁ Βεάσας ἐν τῇ Γιτᾶ, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς περὶ τὴν Κουρουξέτραν μάχης, καὶ ὁ Σωκράτης τὴν τελευταίαν ὥραν τῆς ζωῆς του ἀμφοτέρω, οὕτως εἰπεῖν, ἀπέναντι τοῦ θανάτου.

Οἱ θεοσόφοι Ἴνδοι καὶ Αἰγύπτιοι· ὁ Πυθαγόρας καὶ

(1) Τελευταῖοι γὰρ ἐγένοντο τῶν Πυθαγορείων Ξενοφίλος καὶ Ἐχεκράτης. Διογ. Λαερτ. Ἦσαν δὲ οἱ σπουδαιότατοι τῶν Πυθαγορείων Φάτων καὶ Ἐχεκράτης . . . Ἐφύλαξεν οὖν τὰ ἐξ ἀρχῆς ἦθη καὶ μαθήματα ἕως εὐγενῶς ἠτανίσθησαν. Ἰάμβλ. Β. Πυθ. § 250—251. Ὁ Κικέρων παρατηρεῖ τὴν ἀπ' Αἰγύπτου καὶ Ἀσίας μέχρι Σωκράτους καὶ Πλάτωνος συνέχειαν τῶν ἐν τῷ Φαίδωνι ἰδεῶν. Cic. de finib. V. 29.

(2) Δὲν ἀναφέρω τὰς περὶ κοσμογονίας δοξασίας τοῦ Πλάτωνος, αἵτινες συμφωνοῦσι, κατὰ μέγα μέρος, ὡς πρὸς τὰς θεωρίας τοῦ Πυθαγόρου. « Κινομένην (τὴν ὕλην) ἀτάκτως, εἰς τάξιν ὁ Θεὸς μετέγαγεν » ὥστε τὴν ὑπάρχουσαν κατ' αὐτὸν ὕλην ἐκ τῆς ἀκοσμίας, εἰς κόσμον ὁ Θεὸς μετέγαγε. Καθ' ἡμᾶς δὲ ὁ Θεὸς δημιουργήσας τὴν μηδὲ ὡς ὑπάρχουσαν πρότερον ὕλην, ἔδωκεν εἰς αὐτὴν καὶ ὑπαρξιν καὶ κόσμον.

(3) Ἀλλὰ περὶ ψυχῆς φιλοσόφοι, καὶ περὶ τῆς ἐν αἵθου ἐξηγεῖτο, ὅποσα μὲν ἀγαθὰ ἐκεῖ περιμένει, ὅποσα δὲ κακίαν, τιμωρήματα καὶ κολαστήρια. Θεμίσ. λ. 11. σελ. 58.

ὁ Πλάτων διήρουν τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν, εἰς ἐξωτερικὴν καὶ πάνδημον, καὶ εἰς ἐσωτερικὴν θείαν καὶ ἀπόρρητον, ἣν πρὸς μόνους τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ μεμυημένους μετ' εὐλαβείας ἐκοινοποιοῦν. Αὐτὴν διδάσκει ὁ Κρισναῖος πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ Ἀρζούναν· αὐτὴν ὁ Σωκράτης καὶ Πλάτων πρὸς τοὺς ἐπιστηθίους αὐτῶν μαθητάς.

Τρία ἐν τῷ Φαίδωνι, καὶ ἐν τῇ Γιτᾶ διακρίνονται: ψυχὴ, σῶμα, καὶ ἡ τούτων προσωρινὴ σχέσις ἢ σύνδεσμος, ἣτις ἐστὶ τὸ κυρίως ἐγὼ, καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ζωὴ.

Ἀποδεικνύει ἐκεῖ ὁ Βεάσας, καὶ ἐνταῦθα ὁ Πλάτων, διὰ πολλῶν καὶ ἰσχυρῶν ἐπειχειρημάτων, ὅτι αἱ δύο οὐσίαι διαφέρουσιν οὐσιωδῶς ἢ μία τῆς ἄλλης. Ἡ μὲν ψυχὴ ἐστὶν ἐνεργητικὴ, αὐλός, ἐπομένως ἄφθαρτος καὶ ἀθάνατος· τὸ δὲ σῶμα ἀδρανές, ὑλικόν, ἀκολούθως μεταβλητὸν, καὶ φθαρτόν. Εἰς τὴν πρώτην ἀνήκει ὁ λόγος, ἡ ἀλήθεια, ὡς εἰς ὅλα τὰ ὁμογενῆ αὐτῆς· εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἡ ἄγνοια, ἡ ἀλογία, καὶ ἡ ἀπάτη, ὡς εἰς πᾶσαν τὴν ὁμογενῆ αὐτοῦ ὕλην. Οὔτε ἡ ψυχὴ μόνη, οὔτε τὸ σῶμα μόνον ἀμαρτάνει· ἀλλ' ἐν τῇ σχέσει τῶν δύο οὐσιῶν κεῖται ἡ ἀπάτη, ἔνθα εἰσὶν αἱ αἰσθήσεις, τὰ πάθη, αἱ ὀρέξεις, τὸ ἐπιθυμητικὸν ὅλον καὶ φανταστικόν, καὶ παθητικόν. Ὁ καιρὸς ἐπομένως τῆς σχέσεως τῶν δύο οὐσιῶν, ἐστὶ λίαν ἐπικίνδυνος. Διότι ἡ ψυχὴ, ἀφ' ἐνὸς ἐφαπτομένη τῆς ταυτοτήτος, εἰς ἣν πρόσκειται ἡ ἀλήθεια, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ἑτερότητος, εἰς ἣν πρόσκειται τὸ πλῆθος καὶ ἡ ἄγνοια, ἀποκαθίστησιν ἐπικίνδυνον τὴν ἐν τῷ βίῳ πάλιν αὐτῆς· ὥσε ἀν ὑπερισχύσει ἡ ψυχὴ, φθάνομεν εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ Εἰλικρινοῦς, τοῦ ὄντως Καλοῦ· εἰ δὲ ὑπερτερῆσῃ τὸ σῶμα καὶ αἱ ὀρέξεις αὐτοῦ, φθάνομεν εἰς

τὴν ἀπάτην, ἣτις ἐστὶν αἰτία πλάνης, καὶ μυρίων ἀτοπημάτων. Ὁ καιρὸς λοιπὸν οὗτος, λέγει ὁ Πλάτων, (ὡς ἐν τῇ Γιτᾷ ὁ Βεάσας), ἀπαιτεῖ μεγίστην φροντίδα· καθότι δὲν πρόκειται « ὑπὲρ τοῦ χρόνου τούτου, ἐν ᾧ καλοῦμεν τὸ ζῆν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς παντοδαπῆς ζωῆς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς. » Καὶ ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Πλάτωνα, « ὅταν ἡ ψυχὴ τῷ σώματι προσχρῆται εἰς τὸ σκοπεῖν (τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ διὰ τοῦ σώματος σκοπεῖν), τότε ἐλκεται ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ σώματος) εἰς τὰ μεταβλητὰ, καὶ αὐτὴ πλανᾶται καὶ ταραττεται καὶ ἰλιγγιᾷ, ἅ τε τοιούτων ἐφαπτομένη· ἀνάγκη πᾶσα ὅπως, νικήσασα τὰς ἐπιθυμίας, καὶ τοῦ σώματος χωρισθεῖσα, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ σκοπῆ, ἐκεῖσε οἴχεται εἰς τὸ καθαρὸν καὶ αἰεὶ ὄν καὶ ἀθάνατον, καὶ ὡς συγγενῆς οὔσα αὐτοῦ, αἰεὶ μετ' ἐκείνου τε γίνεται· τότε μόνον πέπαυται τοῦ πλάνου, καὶ αὐτὸ θεωρεῖ τὸ Ἄληθές » (1).

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ψυχὴ, φθάσαι θέλουσα εἰς τὸ Ἄληθές, ἤτοι τὴν θεῖαν γνῶσιν, μεταχειριζομένη τὸ σωματοειδές ταραττεται καὶ ἰλιγγιᾷ, δῆλον ὅτι πρέπει ἐξάπαντος ἵνα νικήσῃ αὐτὸ, λέγει ὁ Πλάτων, ὅπως θεωρήσῃ αὐτὴ καθ' αὐτὴ, αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ Ἄληθές. Φθάνει δὲ εἰς αὐτὸ ἐν τῷ λογίζεσθαι· λογίζεται δὲ ὅτε, χωριζομένη ἀπὸ τὴν ταραχὴν τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ σωματοειδοῦς, ἐπιχειρῆ σκοπεῖν αὐτὴ καθ' αὐτὴ εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρωμένη· ὡς ἐδοῖν θάτερον, λέγει, ἢ οὐδέποτε ἀποκτᾷ τις τὴν σοφίαν, ἤτοι τὴν θεῖαν γνῶσιν, ἢ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ψυχῆς

(1) Ὅστις δὲ συστέλλων ἔλκει τὰς ἑαυτοῦ αἰσθήσεις ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν παντάπασι, καθάπερ ἡ χελώνη τὰ ἑαυτῆς μέλη, τούτω ἐστὶ θεοφροσύνη. Γιτ. Κεφ. 5. Δίς. 58—72.

ἀπὸ τοῦ σώματος (1). Χωρίζεται δὲ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοῦ σώματος διττῶς· ἢ διὰ τοῦ φυσικοῦ θανάτου, ὅταν ὁ Θεὸς κελεύσῃ, ἢ ὁ νόμος καὶ τὸ καθῆκον ἐπιτάξῃ (2)· ἢ διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ τῶν τούτου ὀρέξεων καὶ παθῶν. Ἡ ἀπαλλαγὴ αὕτη, φθάνουσα εἰς βαθμὸν τινὰ ὑψηλόν, ἀποκαθίσταται κυρίως χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, ὅστις ἐστὶν εἶδος θανάτου ἢ νεκρώσεως τοῦ σωματοειδοῦς, τῶν παθῶν, καὶ τῶν τούτου ἐπιθυμιῶν, τῶν αἰσθήσεων, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα ποιοτήτων, κατὰ τὸν Βεάσαν καὶ Πλάτωνα, ἤτοι τοῦ φανταστικοῦ ὄλου, τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καὶ παθητικοῦ (3).

Τούτων οὕτως ἐχόντων μία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἢ φέρουσα πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ ἀχράντου, καὶ εἰλικρινοῦς Θείου· ἢ ἀπάθεια, ἤτοι ἡ νέκρωσις τῶν παθῶν, λέγουσιν οἱ θεοσόφοι Ἰνδοί· τὸ θνήσκειν καὶ τεθναίνει βεβαιοῦσιν ὁ Σωκράτης καὶ Πλάτων, ὅπερ ἐστὶ τὸ αὐτὸ, ἡγουν ἡ νέκρωσις. Διὸ λέγουσιν οἱ περὶ τὴν Ἀκαδημίαν, ὅτι ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, οὐδὲν ἄλλο ἐπιτηδεύουσιν, ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθναίνει.

Τὸ ἔργον ἐπομένως ἀμφοτέρων τῶν τε Ἰνδῶν καὶ τῶν

(1) Ὁ σοφὸς, εἰδὼς ὅτι αἱ αἰσθήσεις ἀκολουθοῦσι τὰ αἰσθητὰ, οὐ προσφύεται οὔτε ταῖς αἰσθήσεσιν, οὔτε τοῖς ἐξ αὐτῶν ἔργοις. Γιτ. Βιβλ. γ'. Δίσιχ. 28—37—38—43.

(2) Ὁ νόμος τῆς φυλῆς τῶν Ἑατρῶν διατάττει τὸν Ἀρζούναν ἵνα πολεμήσῃ· ὁ νόμος τῶν Ἀθηναίων τὸν Σωκράτην ἵνα πῖῃ τὸ κώνιον. « εἰ μὴ δικαιοτέρον ἔμην καὶ κάλλιον εἶναι πρὸ τοῦ φεύγειν τε καὶ ἀποδιδράσκειν, ὑπέχειν τῇ πόλει δίκην, ἢν τινα ἂν τάττη. » Πλάτων εἰς Φαίδ.

(3) Κτᾶται δὲ ταύτην τὴν θεῖαν γνῶσιν ὁ πίστιν ἔχων, καὶ εἰς Θεὸν μόνον βλέπων, καὶ τῶν αἰσθήσεων κρατῶν. Κτησάμενος δὲ τὴν θεῖαν γνῶσιν ἐν βραχείᾳ ἀπάθειαν καὶ ἀθανασίαν προσεπικτᾶται. Γιτ. Βιβλ. δ'. Δίσιχ. 29.

Ἑλλήνων σοφῶν ἐστὶ τὸ αὐτό. « Καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτο ἐστὶ, λύσις δηλαδὴ καὶ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ τῶν τούτου παθῶν, ἥτοι ἡ τοῦ τεθνήσκειν μελέτη· θάνατος γὰρ ἢ νέκρωσις τῶν παθῶν ἐστὶ, λέγει ὁ Πλάτων, ἢ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ σώματος » (1). Καὶ ἡ μὲν προσπάθεια εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς ψυχῆς, καλεῖται θνήσκειν· τεθνήσκειν δὲ ἐστὶ τὸ τέλος, εἰς ὃ φθάνει ὁ ἀπαθὴς θεωρητικὸς, καὶ ὁ ἀληθὴς φιλόσοφος, ὁ νικήσας ἤδη τὴν σάρκα, καὶ τὸν κόσμον. « Ἀποθνήσκει μὲν γὰρ, λέγει, ὁ θάνατον μελετῶν καθαρτικὸς, καθαίρων (δηλονότι) ἑαυτὸν τῶν παθῶν· τέθνηκε δὲ ἤδη ὁ θεωρητικὸς, κεχώρισται γὰρ τῶν παθῶν. » Ὅτι διττὴ ἐστὶν ἡ κάθαρσις· ἡ μὲν ἐν τῷ καθαίρεσθαι· ἡ δὲ ἐν τῷ κεκαθάρθαι. Τὸ πρῶτον δηλοῖ τὴν προσπάθειαν· τὸ δευτέρον, αὐτὸ τὸ τέλος, εἰς ὃ φθάνει ἡ τοιαύτη προσπάθεια (2), ἣτις ἐστὶν ἡ κυρίως ἀπάθεια τῶν Ἰνδῶν.

Πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου ἀπαιτεῖται ἰσχυρὰ καὶ σταθερὰ θέλησις, ἐγκράτεια, καὶ ἀκατάπαυτος μελέτη (3). Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ φιλοσοφία, λέγει ὁ Πλάτων, παραλα-

(1) Ἀνελευστέρων ἄρα ἐκ τοῦ βυθοῦ τούτου τοῦ κόσμου τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ ὀρθοῦ λογισμοῦ κτλ. Πλάτ. εἰς Φαίδ.

Ὅτε δὲ οὐ προσφύεται οὔτε τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, οὔτε τοῖς ἐξ αὐτῶν ἀποτελέσμασι, καὶ ἀποβάλλει πάντα λογισμὸν τῆς καρδίας, καὶ ἀπέχει πάσης ἐπιθυμίας, τότε λέγεται ὡς ἀνέσθαι εἰς θεωρίαν (ἢ τοῦ τεθνήσκειν μελέτη). Γεν. Κεφ. ς'. Δίστ. 4 καὶ ἐφεξῆς.

(2) L'affanchissement de l'âme des besoins du corp porté à un certain degré, c'est la mort; la mort n'étant que la séparation du corps et de l'âme. Le philosophe opère en lui la mort dans le triomphe de la liberté sur les sens; et c'est précisément quand il meurt ainsi qu'il est plus en possession de la vie. Platon. par V. Cousin. Phédon arg. philos. p. 164.

(3) Τὰ αὐτὰ διδάσκει καὶ ἡ Γενὰ Κεφ. 6. Ἰδίως δίστ. 34—35—47.

βοῦσα τὴν ψυχὴν διαδεδεμένην καὶ προσκεκολλημένην διὰ τῆς ἐπιθυμίας ἐν τῷ σώματι, ἡρέμα λύειν ἐπιχειρεῖ, παρακελευομένη ἀθροίζεσθαι εἰς ἑαυτήν· ἀπέχεσθαι δὲ τῶν ἡδονῶν, καὶ ἐπιθυμιῶν, λύπης, φόβου, κ.τ.λ. Καθότι ἐκάστη ἡδονή, λύπη, ἐπιθυμία, ὡσπερ ἦλον καὶ καρφίον ἔχουσα, προσηλοῖ, καὶ καρφώνει, οὕτως εἶπεῖν, τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ σῶμα, καὶ π ρ ο σ π ε ρ ο ν ᾱ, καὶ ποιεῖ αὐτὴν σωματοειδῆ, ἀναπλέα τοῦ σώματος, καὶ ὁμοφυῆ αὐτοῦ· καὶ ἐκ τούτου ἀναξίαν τῆς τοῦ θείου, καὶ καθαροῦ, καὶ μονοειδοῦς συνουσίας, καὶ τοῖς παρ' Ἰνδοῖς, καὶ Πυθαγορείοις θεωρίας, καὶ τῆς μετὰ τοῦ ἀχράντου Θείου αἰδίου ἐνώσεως καὶ ἀποθεώσεως αὐτῆς (1).

Ἡ ἀληθῆς ἐπομένως φιλοσοφία, καὶ ἡ παρ' Ἰνδοῖς θεία γνῶσις διδάσκει, ὅτι ἡ τοῦ ἀκαθάρτου, καὶ ἐμπαθοῦς ψυχῆς, ἡ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ σώματος θεραπεύσασα, ὁμοιοῦται τῷ σωματοειδεῖ καὶ σύμφυτος γίνεται καὶ γεώδης, καὶ ὑπὸ τῶν παθῶν βαρυνομένη, ἄνω βλέπειν ἀδυνατεῖ· κάτω δὲ ἔλκεται δίκην τετραπόδων. Ἡ δὲ τοῦ θεωρητικοῦ καὶ ἀληθῶς σοφοῦ, καθαρά οὔσα, καὶ ἀπηλλαγμένη παντὸς τεῦ σωματοειδοῦς τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν αἰσθη-

(1) « Πόθεν προέρχονται ὅλα τὰ δεινὰ τῆς παρουσίας ζωῆς; Ἐκ τῆς σχέσεως τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ σώματος· ἡ σχέση αὕτη ἐπιφέρει ἐξ ἀνάγκης μεθ' ἑαυτῆς τὴν διαφωρίαν, τὴν ἀπάτην, τὴν κακίαν καὶ ἀθλιότητα. Τὸ ἔργον τῆς φιλοσοφίας εἶναι ἡ ἀπαλλαγὴ, ἢ ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς ψυχῆς, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον, ἀπὸ τῆν οὐλεθρίαν αὐτὴν πηγὴν, καὶ ἡ προσπάθεια αὐτῆς ἵνα ὑψώσῃ διὰ τῆς σταθερᾶς θελήσεως μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν λογικὴν τοῦ ἀνθρώπου οὐσίαν εἰς τὴν ἀλήθειαν, τὴν εἰρήνην, τὴν ἐνότητα, διδάσκουσα αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἵνα ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ πασῶν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ σώματος.» Κουσίνου φιλοσοφικὴ προθεωρία εἰς τὸν τοῦ Πλάτωνος Φαῖδωνα, σελ. 163—164.—Ὅ,τι συμβουλεύει ὁ Πλάτων πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας, αὐτὸ τοῦτο διδάσκει καὶ ὁ Βεῖσας πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς θεωρίας εἰς τὸς· Κεφαλαίον τῆς Γετᾶς.

τῶν, τούντεῦθεν πλησιάζουσα θεωρεῖ τὸ Θεῖον, καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὸ ὅμοιον αὐτῇ ἀπέρχεται, ὅπερ ἐς τὸ Θεῖον ἔνθα ἀφικομένη, πλάνης καὶ ἀνοίας, παλιγγενεσίας καὶ μετενσωματώσεως, καὶ τῶν ἄλλων κακῶν ἀπηλλαγμένη ἐστὶ (1).

Ἐκ ταύτης τῆς Θείας γνώσεως διακρίνονται τρία ἤδη ἀνθρώπων ἐν τε τῇ Γιτᾶ, καὶ ἐν τῷ Φαίδωνι:

Α^ο Οἱ φιλοσώματοι ἐμπαθεῖς, οἱ διὰ παντὸς τοῦ βίου τὸ σῶμα καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ θεραπεύοντες·

Β^ο Οἱ φιλομαθεῖς, ἢ οἱ πρακτικοὶ ἐνάρετοι, ἦτοι οἱ προσπαθοῦντες ἵνα ἀποκτήσωσι τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν· οἱ τὸ θνήσκειν μὲν ἐπιτηδεύοντες, μὴ φθάνοντες δὲ εἰς ἀπάθειαν, καὶ θεωρίαν· ἦτοι οἱ πράξαντες μὲν τὴν ἀρετὴν, μὴ φθάσαντες δὲ εἰς τὸν βαθμὸν τῆς θεωρίας, ἀπαθείας, καὶ τοῦ τεθνᾶναι.

Γ^ο Οἱ θεωρητικοὶ, ἢ ἀπαθεῖς, οἱ κυριεύοντες τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ αἰσθητά· οἱ νεκρώνοντες τὴν σάρκα, καὶ τὸν κόσμον, καὶ τὰ θεῖα θεωροῦντες. Ἐκ τούτων οἱ μὲν πρῶτοι μετὰ θάνατον εἰς τὸν ἄδην, λέγει ὁ Πλάτων, ἀφικόμενοι, ἐν τόπῳ σκοτεινῷ καὶ ἐν βορβόρῳ κείσονται. Κατὰ τινὰ δὲ παλαιὸν λόγον (2) αἱ ψυχαὶ τῶν

(1) Πλάτ. εἰς Φαίδ. καὶ Γετ. Κεφ. ιζ'.

(2) « Πρῶτοι δὲ καὶ τόνδε τὸν λόγον Αἰγύπτιοι εἰσὶ εἰπόντες, ὡς ἀνθρώπου ψυχὴ ἀθάνατός ἐστι· τοῦ σώματος δὲ καταφθίνοντος εἰς ἄλλο ζῶον αἰεὶ γινόμενον ἰσδύεται. » Ἡρόδ. Εὐτερ. §. 123.

Ὁ μὲν Ἡρόδοτος ἀποδίδει τὸν λόγον εἰς τοὺς Αἰγυπτίους· ὁ Πλάτων εἰς τὸν Ὀρφία· ὁ Δακίερος εἰς τοὺς προφήτας· ὁ Πρόκλος καὶ οἱ Ἀλεξανδρινοὶ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους· ὁ Κουσίνοσ εἰς τοὺς περὶ τὸν Γάγγην ποταμὸν θεοσόφους. Ἡ Γιτὰ θεικνύει τὴν ἀληθῆ πηγὴν τῆς δοξασίας ταύτης. Ἴδε Ἡρόδ. αὐτ. Cousin Phed. arg. phil. Etudes philolos. et crit. par M. le Comte d'Ouvaroff. pag. 14.

τοιούτων, μετά τινα περίοδον χρόνων, πάλιν γε δεῦρο ἀφικνοῦνται, καὶ γίνονται πάλιν, καὶ πολλάκις γίνονται (1) • πάλιν ἄγων τὰς ψυχὰς εἰς τὸ σῶμα, καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀνάγων, καὶ τοῦτο κύκλω πολλάκις (circulus æterni motus). Ἐπειδὴ δὲ διάφοροί εἰσιν οἱ βαθμοὶ τῆς ἐμπαθείας καὶ κακίας, αἱ ψυχαὶ τῶν ἀδίκων καὶ φαύλων πλανῶνται τῆδε κάκεισε, ἕως ἂν ἐνδεθῶσιν εἰς ἄλλο σῶμα· τῶν μὲν γαστριμάργων καὶ ὑβριστῶν, εἰς τὰ τῶν ὄνων καὶ τῶν τοιούτων θηρίων ἐνδύονται γένη· τῶν δὲ ἀδίκων καὶ ἀρπάγων εἰς τὰ τῶν λύκων καὶ ἰκτίνων κτλ.

Οἱ δὲ δεῦτεροι, οἱ τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν τῆς Γιτᾶς τελέσαντες, ἀλλ' ἄνευ ἀπαθείας καὶ θεωρίας· κατὰ δὲ τὸν Πλάτωνα, οἱ τὴν δημοτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρετὴν πράξαντες ἐξ ἔθους, καὶ μελέτης, ἀλλ' ἄνευ φιλοσοφίας ὀρθῆς τε καὶ νοῦ (ἦτοι θεωρίας)· αἱ ψυχαὶ, λέγει, τῶν τοιούτων μετενσωματοῦνται ἢ εἰς σῶμα ἡμέρων ζώων, ἢ εἰς αὐτὸ πάλιν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ γίνονται ἐξ αὐτῶν ἄνδρες μέτριοι. Τοῦτο δὲ συμβαίνει πολλάκις, ἕωσοῦ ἐπιτύχωσι τὴν διὰ τῆς θεωρίας καὶ τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας αἰδίον μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν (2).

Μόναι λοιπὸν αἱ ψυχαὶ τῶν τρίτων, ἦτοι τῶν θεωρητικῶν, τῶν ὀρθῶς, ἡγουν ἀκλινῶς καὶ καθαρτικῶς φιλοσοφησάντων, ἐνοῦνται μετὰ τοῦ αἰδίου Θεοῦ, καὶ αἰδίως μετ' αὐτοῦ οἰκοῦσι. Τοῦτό ἐστι τὸ ἄκρον ἐφετὸν τῶν Ἰν-

(1) Αὕτη ἐστὶν ἡ κυρίως ἀναβίωσις, ἡ μετενσωμάτωσις, ἡ παλιγγενεσία, καὶ ἡ μετεμψύχωσις τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ Γιτᾶ καὶ ταῖς Βέδαϊς.

(2) Οὐδεὶς ἀγαθὰ πράξας κακῆς τυγχάνει ἀτάσεως.—Ὁ τοιοῦτος (μὴ φθάσας μέχρι θεωρίας) τυχὼν τῆς τῶν δικαίων χώρας, καὶ μείνας ἐν πολλοῖς ἔτεσι, γεννᾶται ἐν οἰκίᾳ ἀγαθῶν καὶ ὀλβίων, καὶ μετὰ πολλὰς γεννήσεις γενόμενος τέλειος (θεωρητικῶς) ἀπολαμβάνει τὴν ἀθανασίαν. Γιτ. κεφ. ζ'. Δίστιχ. 40—47.

δῶν, καὶ τὸ πᾶν ἀγαθὸν τοῦ Πλάτωνος, καὶ τῶν θεοσό-
φων ὁ ἀνώτατος ὄρος· αὕτη ἐστὶν ἡ βασιλὶς τῶν μαθή-
σεων, ἣν διδάσκει ἡ ἐπιστήμη τῶν ἐπιστημῶν, ἥτοι ἡ Θεο-
σοφία καὶ ἡ Ἐποπτική. Δὲν μένει, νομίζω, οὐδεμία πρὸς
τὸν ἀναγνώστην ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος τῶν
δοξασιῶν, καὶ τῆς μέχρι λέξεως ὁμοιότητος τῶν Ἰνδῶν,
καὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων.

Ἐκθέσας, ἐν συνόψει, τὰς περὶ Θεοῦ, καὶ Ὀντολογίας
δοξασίας, καὶ τὰ περὶ Ἀθανασίας ψυχῆς καὶ παλιγγενεσίας
φιλοσοφήματα τῶν ἐπισημοτέρων σχολῶν τῆς Ἑλλάδος·
Πυθαγόρου, λέγω, καὶ Πλάτωνος, ἀνοίκειον ἐνόμισα εἰς
τὸ εἶδος καὶ τὸν σκοπὸν τῆς παρουσίας διατριβῆς, ὅπως
βαίνων εἰς τὰ περαιτέρω συγκρίνω τὴν μεταξὺ Βραχμά-
νων καὶ Στοϊκῶν ἀπάθειαν, τὴν τῶν Γυμνοσοφιστῶν καὶ
κυνικῶν σκληραγωγίαν, τὸ ἄκρον ἐφετὸν τοῦ Μιμάνσα,
καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ Ἐπικούρου καὶ Ἀριστοτέλους,
τὴν θεωρίαν τοῦ Καπίλα, καὶ τὰ ἐποπτικὰ τοῦ Πλάτωνος,
τὴν θεοφροσύνην τῶν θεωρητικῶν, καὶ τὴν θεοκρασίαν
τῶν Πυθαγορείων, τὸ καθῆκον καὶ νόμιμον, ἥτοι τὴν
πρᾶξιν, ἕνεκα τῆς θεωρίας, τοῦ Βεάσα, καὶ τὰς ἠθικὰς ἀρ-
χὰς, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτῶν ὑψηλὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους.
Προσפורωτέρα ἀντὶ τούτων λογισθήσεται ἡ ἔρευνα τῆς,
ὡς ἔγγιστα, ἐποχῆς καθ' ἣν ἐγράφη ἡ Γιτά· καθότι ἡ ἐκ
τῆς τοιαύτης μελέτης προερχομένη ἀλήθεια πολλῆς με-
γαλητέρας ἀξίας καὶ ὠφελείας ἔσεται.

Ἡ ἐνότης τῆς ἐν ἡμῖν λογικῆς οὐσίας, καὶ ἡ ταυτό-
της τῶν διανοητικῶν αὐτῆς δυνάμεων συνδέουσιν ἰσχυ-
ροτέρως, παρὰ πᾶσαν ἄλλην ἐξωτερικὴν αἰτίαν, τὰ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν γῆν διεσχορπισμένα ἔθνη· ἀλλ' ὀλόκληραι

σειραι ἰδεῶν, ὁμοίων πεποιθήσεων, καὶ δοξασιῶν, καὶ φιλοσοφημάτων δεικνύουσιν ἐναργῶς, ὅτι ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ τούτου ἐσωτερικοῦ συνδέσμου, ὑπῆρξαν, ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ χρόνου, καὶ τυχαῖαι ἄλλαι ἐξωτερικαὶ προσεγγίσεις μεταξὺ τῶν δύο λαῶν, Ἀσιανῶν, λέγω, καὶ Ἑλλήνων. Αἱ μὲν ἐξ Αἰγύπτου καὶ Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα (ὡς εἰκάζεται ἐκ τῶν προῤῥηθέντων) ἀρχαιότεραι· αἱ δὲ τοῦναντίον, μεταγενέστεραι. Πλὴν δὲν δύναταί τις εὐκόλως ἐν τῇ ἀλληλοδιαδόχῳ παλιρροίᾳ καὶ ἀμπότιδι τῶν ἐννοιῶν διακρίνει τὸ ἐγκαταλιμπανόμενον ἐκάστης προῖον, μὴ ὑπάρχοντος μάλιστα διακεκριμένου τινὸς χρονολογικοῦ σημείου, ἐν τῷ σκότει τῆς ἀρχαιότητος τῆς μυθικῆς περιόδου (1).

Βαίνων δέ τις ἀναλυτικῶς ἐκ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ ἄγνωστον πληροφορεῖται, ὡς ἀνωτέρω ἐφάνη, ὅτι ὁ Πυθαγόρας, διατρίψας εἰς τὰ ἄδυτα τῶν ναῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀσίας ἐπέκεινα τῶν τριάκοντα ἐτῶν, καὶ τὰ θεολογούμενα παρὰ τῶν ἐπισημοτέρων τούτων ἐθνῶν ἀκριβῶς γνωρίσας, καὶ τὰ ὑψηλὰ αὐτῶν μυστήρια μυθηθεῖς, καὶ τὴν φιλοσοφίαν αὐτοῦ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν παλαιῶν καὶ νεωτέρων συγγραφέων, σύνθετον ἐκ τούτων μορφώσας, δεικνύει ἐναργῶς, ὅτι λαβὼν παρὰ τῶν Ἀσιανῶν θεοσόφων, εἰς τὴν Ἑλλάδα μετέφερε τὴν ἐννοιαν τοῦ ἐν ὄσῳ Θεοῦ, τὰς δύο τῶν ὄντων ἀρχὰς τῆς ἀριθμητικῆς

(1) Εὐρέθην, λέγει ὁ σοφὸς Ἰδελέρως, εἰς τὴν ἀνάγκην ἵν' ἀποβάλω ἐκ τῶν χρονολογικῶν Πινάκων μου τὰ ἔθνη τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας: Ἰνδοὺς λέγω, καὶ Σίνας (Κινέζους). Καθότι θελήσας πολλάκις ἵνα ἐξιχνιάσω τὴν χρονολογίαν αὐτῶν, οὐκ ἠδυνήθην. Manuel de Chronologie Mathématique et Technique T. I. p. 5. — Ritter Hist. de la philos. T. I. liv. 2. ch. I. p. 50, 51. μεταφρ. Γαλλ. παρὰ Τιπότου.

φιλοσοφίας, τὰ περὶ ἀθανασίας ψυχῆς δόγματα, τὰς περὶ μετεμψυχώσεως καὶ παλιγγενεσίας δοξασίας, τὴν μετὰ θάνατον ὀλβιότητα τοῦ ἀγαθοῦ, τὴν αἰώνιον τιμωρίαν τοῦ κακοῦ, καὶ οὐχ ἦττον τὰς ἀναγκαιάς τῶν πεποιθήσεων τούτων συνεπειάς, ἦτοι τὴν νέκρωσιν τῶν παθῶν, καὶ τὴν τελείαν τῶν αισθήσεων ὑποταγὴν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ νοῦς, καὶ τοῦ ὄρθου λόγου.

Τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀντικειμένων ἐφρόνουσι οἱ μεταγενέστεροι αὐτοῦ τε καὶ ἐκείνων Πλάτων, καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῶν δύο διασῆμων σχολῶν, οἱ περὶ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον τὸν πρῶτον εἰσβαλόντα εἰς τὴν Ἰνδικήν, ὁ Ἀριστοτέλης, οἱ διάδοχοι στρατηγοὶ, καὶ οἱ πρῶτοι Ἀλεξανδρινοὶ σοφοὶ μέχρι τοῦ Σωτηρίου ἔτους (1).

Αἱ αὐταὶ δοξασίαι εὐρίσκονται, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀνεπτυγμέναι, ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ μεταγενεστέρων Πυθαγορείων ἐν τῷ Φαίδωνι, τῷ Τιμαίῳ, καὶ λοιποῖς διαλόγοις τοῦ Πλάτωνος, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν μετὰ ταῦτα Ἀκαδημιῶν, καὶ τοῦ Λυκείου· ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις Βέδαις, ὡς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γιτᾶ. Πᾶν ἐπομένως τὸ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπλέον, ὡς τὸ περὶ ἐνανθρωπίσεως τοῦ θεοῦ Βισνοῦ,

(1) Ritter αὐτόθι phil. Ind. partie Anti-Histor.—Νομίζειν γὰρ δὴ τὸν μὲν ἐνθάδε βίον ὡς ἀνᾶμην κυομένων εἶναι . . ., τὸν δὲ θάνατον γένεσιν εἰς τὸν ὄντως βίον, τὸν εὐδαίμονα, τοῖς φιλοσοφήσασιν. Διὸ τῇ ἀσκήσει πλείστη χρῆσθαι πρὸς τὸ ἐτοιμεθάνατον· ἀγαθὸν δὲ, ἢ κακὸν μηδὲν εἶναι τῶν συμβαινόντων ἀνθρώποις . . . περὶ πολλῶν δὲ τοῖς Ἕλλησιν ὁμοδοξεῖν. Ὅτι γὰρ γεννητὸς ὁ κόσμος καὶ φθαρτὸς, λέγειν ἀκείνους· ὃ τε διοικῶν αὐτὸν καὶ ποιῶν θεὸς δὲ ἔδου διαπεφοίτηκεν αὐτοῦ . . . Καὶ περὶ σπέρματος δὲ καὶ ψυχῆς ὁμοία λέγεται, καὶ ἄλλα πλείω. Παραπλέκουσι δὲ καὶ μύθους, ὥσπερ καὶ Πλάτων, περὶ τε ἀφθαρσίας ψυχῆς, καὶ τῶν καθ' ἑαυτοῦ κρίσεων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Περὶ μὲν τῶν Βραχμάνων ταῦτα λέγει. Στράβ. ἰε. §. 59, σελ. 120—121.

καθ' ὃν παρουσιάζεται τρόπον (1) ἐστὶν ἀναντιβρόητως νεωτέρα προσθήκη, ἣτις παρεισέφρυσεν ἀκολούθως ἐν αὐτῇ (2).

Τὰ πλεῖστα τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ἐπρέσβευον ἐμφανίσεις θεῶν, καὶ ἡμιθέων ἐξ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ γεννήσεις· ἀλλ' οὐδὲ ἐν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευεν ἐνσάρκωσιν Θεοῦ ἐνανθρωπήσαντος εἰς κατάργησιν τοῦ πλεονάσαντος ἐπὶ γῆς κακοῦ, καὶ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἂν καὶ πολλές ἐνσαρκώσεις τοῦ Βισνοῦ παρεδέχθησαν ἀκολούθως οἱ Ἰνδοί (3). Περὶ τοῦ δόγματος τούτου, καί τοι λίαν οὐσιώδους, οὐδόλως γίνεται μνεία εἰς ἅπασαν τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν καὶ θεοσοφίαν, λαβούσας τὴν ἀρχὴν, καὶ πρόοδον αὐτῶν ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀσίας.

Ἡ σύγκρισις μεταξὺ ἀσυγκρίτων, ἐκτὸς τοῦ ἀπρεποῦς, καθαρὰ λογίζεται ἄνοια. Εἰς τοιοῦτον ἀμπλάκημα ὑποπέσει ὁ θέλων παραλληλῆσαι τὰ θεῖα τοῦ χριστιανισμοῦ δόγματα, ὡς πρὸς τὰ μυθοπλάσματα τῶν Ἰνδῶν. Ὅποια τῶνδ' ἐστὶν, σύγκρισις! ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑμνεῖται εἰς Παντοκράτωρ Θεός, ὅλως πνεῦμα, ἀλήθεια, ἀγαθότης, λόγος

(1) Γιτὰ Κεφ. Δ'. διστ. 6—7—8. Ὅσακις, λέγει, πλεονάζει τὸ κακὸν ἐπὶ τῆς γῆς, τότε ἐνανθρωπῶ. Ἴδε καὶ Κεφ. Γ'.

(2) Εὐχῆς ἔργον, λέγει ὁ ἔνδοξος Οὐμβόλδος, ἂν ἡ Γιτὰ εὕρισκετο καὶ τὴν σήμερον εἰς τὴν πρώτην καὶ ὄρχικὴν αὐτῆς ἀπλότητα. Τότε ἡδυάμεθα διακρίναι τὰς θεοσοφικὰς δοξασίας τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν. Mem. del' Acad. de Berlin 1826 p. 51. Ἐξ οὗ γίνεται δῆλον ὅτι ἡ Γιτὰ, κατὰ τὸν σοφὸν τοῦτον ἄνδρα, ἔλαβε πολλάς καὶ παντείας μεταγενεστέρως προσθήκας παρὰ τῶν ἀντιγραφῶν, καὶ ὑπομνηματιστῶν Βραχμάνων.

(3) Γιτὰ Κεφ. Β'. διστ. 12. καὶ Κεφ. Δ'. διστ. 5—6—7—8. Πολλὰι γεννήσεις ἐμοῦ ἐγένοντο, ὅταν γὰρ (λέγει ὁ Βισνοῦς) τῆς μὲν εὐνομίας μείωσις γένηται, τῆς δὲ ἀνομίας αὐξήσις, τότε ἐγὼ ἐνσαρκούμην. Γίνομαι δ' ἀνθρώπος ἐν ἐκάστῳ αἰῶνι, εἰς διατήρησιν μὲν τῶν ἀγαθοποιῶν, εἰς ὄλεθρον δὲ τῶν κακοποιῶν, τοῦ δὲ νόμου εἰς σωτηρίαν.

ἱερός καὶ ἀθέσφατος, δημιουργῶν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὴν
 μηδόλως πρότερον ὑπάρχουσαν ὕλην· καὶ ἀφ' ἑτέρου
 Θεοῦ—ὕλη, ἀποχωρίζων ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ οὐσίας τὴν
 συνάναρχον πρὸς κοσμογονίαν ὕλην, καὶ οὐχ ἦττον τὴν
 ἐν τρισὶ δυνάμεσι κοσμικὴν μονάδα, ἢ Τριμουτὴν, τὰ
 ἀγαθὰ καὶ πονηρὰ πνεύματα, τὴν ἀμετάβλητον καὶ
 μεταβλητὴν, τὴν ἀφθαρτον καὶ φθαρτὴν φύσιν! Τί κοινὸν
 μεταξὺ τῆς ὑψηλῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, καὶ τοῦ
 μέχρι κτηνῶν καὶ ἀψύχων οἴκτου τῶν Ἰνδῶν; Κλίνουσιν
 οὗτοι εἰς τὸν πνευματισμὸν, μάλιστα μετὰ τὴν Ὀρησκευ-
 τικὴν αὐτῶν μεταρρύθμισιν· ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ
 ὕλη, ἔμψυχα καὶ ἄψυχα, ζῶα καὶ λίθοι ἀπορρέουσιν ἀπὸ
 τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰσὶν μέρος τοῦ Θεοῦ, καὶ
 θεοὶ ἐπομένως λογίζονται· καθότι, κατὰ τὸν Πανθεϊσμὸν,
 ὁ Θεὸς ἐστὶ τὸ ζοιχεῖον τῶν ὄντων. Οὗτοι, θεοποιήσαν-
 τες τὴν ὕλην, καὶ ὑλοποιήσαντες τὸν Θεὸν αὐτῶν, ἐσύγ-
 χισαν τὴν ἀρετὴν καὶ κακίαν, τὴν ὕλικὴν καὶ νοεράν θυ-
 σίαν, καὶ ἐμηδένισαν τὸν ὑψηλὸν βαθμὸν τῆς αὐταπαρ-
 νήσεως, εἰς ὃν φθάνει ἡ χριστιανικὴ τελειότης. Πρὸς
 τί ὁ τοσοῦτος πόλεμος τῶν θεωρητικῶν Ἰνδῶν, κατὰ
 τῆς ὕλης καὶ τῆς σαρκός, ἐν ᾧ καὶ ἡ ὕλη ἐστὶ Θεὸς, καὶ
 ὁ Θεὸς ὕλη; Καὶ οἱ θεοὶ ἄνθρωποι, τρώγοντες τὸν Θεὸν
 πρόβατον, καὶ τοῦτο τὸν Θεὸν χόρτον τρέφονται, διατη-
 ροῦνται, καὶ τὰ εἶδη διαιωνίζουσιν! Ἥμαρτεν ὁ πρωτό-
 πλαστος παραβάς τὴν θείαν ἐντολήν, καὶ κατεδικάσθη.
 Ὁ δὲ ἐκ πατρὸς ἀχρόνως, καὶ ἐκ μητρὸς χρονικῶς
 ὑπερούσιος λόγος ἐνηνθρώπησε, μὴ ἐκτὰς τῆς θεότητος,
 κατὰ τὴν προαιώνιον θείαν βούλησιν, καὶ τὸν Ἀδὰμ σὺν
 τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ ἀναπλάττει, ὡς ὑπεράγαθος.

Πολλάκις, καὶ εἰς παντοίας περιστάσεις ἐνσαρκοῦται καὶ ὁ παρ' Ἰνδοῖς Θεὸς Βισνοῦς· καὶ εἰς μὲν τοὺς Προφῆτας παράγει τὰς Βέδας, εἰς δὲ τοὺς Μανοὺς τὰς θεσμοθεσίας (1)· ἐνσαρκοῦται τετραπρόσωπος ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Δασσαράτα, καὶ διαμερίσας ἑαυτὸν ὤκησε τετραειδῆς ἐν τριτῇ γαστρᾷ, εἰς τὰς τρεῖς δηλονότι γυναῖκας τοῦ Δασσαράτα (2). Οὕτως ἐγεννήθη ὁ Βισνοῦς - Ῥάμας ἀπὸ τὴν μίαν, ὁ Βισνοῦς - Βαράτας ἀπὸ τὴν ἄλλην, καὶ ὁ Βισνοῦς-Λαξμάνας καὶ Σατρούγνας ἀπὸ τὴν τρίτην. Ὁ δὲ ἐνσαρκωθείς τετραειδῆς οὗτος Θεὸς καταβάλλει τὸν κακοποιὸν Ῥαβάναν. Μετὰ δὲ τὴν νίκην, ὑποπτευθεὶς ἀδίκως, ἀποβάλλει ἀπανθρώπως τὴν σώφρονα αὐτοῦ γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκει ὕστερον ἐν ἀθυμίᾳ μεταμεληθεὶς. Ἐνσαρκοῦται πάλιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Πανδοιδῶν ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Κρισναῖ, καὶ νικᾷ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ Καουραβάς (3)· ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ ἐνσαρκώσει ἐν μέρος τοῦ Θεοῦ φαίνεται δικαιοτέρον (τὸ ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Βαράτα, καὶ Ἰουδιστίρα)· ἐν ἕτερον ἀνδρειότερον (τὸ ὑπὸ τὴν τοῦ Ῥάμα καὶ Ἀρζούνα)· ἐν ἄλλο, ἀγέρωχον (τὸ ὑπὸ τὴν τοῦ Βῆμα)· καὶ ἄλλο σοφὸν (τὸ ὑπὸ τὴν τοῦ Λαξμάνα καὶ Νακούλα). Ἐνσαρκοῦται εἰς τὸν Βούδδαν, κατὰ τὴν

(1) Ὁ Μωϋσῆς, καὶ οἱ Προφῆται εἰσι θεοφώτιστοι· οὐχὶ δὲ καὶ θεοὶ ἐνσαρκωθείτες, ὡς ἐν τῇ Ἰνδία.

(2) Ἴδε τὰ προλεγ. τοῦ Γεργετίου εἰς τὴν Ῥαμαϊάναν. Καὶ τὰ τῆς Βαλαβαράτας σελ. μ'. Καὶ αὐτὴν τὴν Ραγκοῦ Βίβλην ἦν δημοσιεύσομεν ἀκολουθῶς, ἂν αἱ περιστάσεις συγχωρήσωσι τὴν ἐκτύπωσιν αὐτῆς.

(3) « Οἱ ἀναιρεθέντες, λέγει ὁ Βραχμᾶς πρὸς τὸν Βισνοῦν ὑπὸ σοῦ δαίμονος » εἰς ἄνεσιν τοῦ Οὐρανοῦ, ἐνσαρκωθέντες ταραττοῦσι τὴν Γῆν. Ἐνανθρώπησον » σεαυτὸν καὶ ἀπάλλαξον καὶ αὐτὴν τούτου τοῦ δεινοῦ. » Ἴδε Βαλαβ. περίλ. ἡμέρα πέμπτη σελ. μ'.

Γιτάν-Γοβίνδα, καί πάλιν ἐνσαρκοῦται εἰς τὴν παροῦσαν
 Γιτάν Βαγαβάταν. Ἐνταῦθα ὑπερτερεῖ ὁ Βραχμανισμός,
 ἐκεῖ ὁ Βουδδισμός· ὥστε ὁ αὐτὸς Θεὸς φαίνεται ποτὲ
 μὲν ἀνατρέπων, ἄλλοτε δ' ὑποστηρίζων, καὶ ἐνίοτε συμ-
 βιβάζων τὰς δοξασίας, καὶ τὰ δόγματα τῶν δύο ἀντι-
 φερομένων μερῶν (1). Καὶ νῦν μὲν δίκαιος, ἄλλοτε δὲ
 ἀνδρεῖος, καὶ ἐνίοτε σοφός· κ.τ.λ. παρουσιάζεται ὁ αὐτὸς
 Θεὸς, ἐνσαρκούμενος, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, εἰς ἕκαστον αἰῶ-
 να. Ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶς βασιλεὺς, στρατηγός, ἥρωας, φιλό-
 σοφος, νομοθέτης, ἢ ὅσιος εὐδοκημήσας ἐν τῇ Ἰνδία,
 ὡς μία τῶν πολυαρίθμων, καὶ πολυειδῶν ἐνσαρκώσεων
 τοῦ Βισνοῦ παρὰ τῶν Ἰνδῶν λογιζέται. « Πολλὰς, λέ-
 γει, ἔλαβον εἰς τὸ παρελθόν, καὶ πολλὰς λήψομαι εἰς
 τὸ μέλλον γενήσεις καὶ ἐνσαρκώσεις » (2). Μυρίας τοιαύ-
 τας τερατώδεις ἐνσαρκώσεις ἡδύνατό τις ἵνα ἐπιφέρῃ, ἂν
 ἡ τοιαύτη παρέχθαις ἐσυγχωρεῖτο (3).

Ἐν τούτοις ἡ Γιτὰ, περὶ ἧς ἤδη ὁ λόγος, θεωρεῖται ὡς
 ἐπεισόδιον τῆς Μαχαβαράτας, καὶ ὡς ἔργον τοῦ αὐτοῦ

(1) Γιτὰ Κεφ. Β'. δίστ. 40—45.

(2) Γιτὰ Κεφ. Α' καὶ Κεφ. Ι'.

(3) Ὁῦτως, λέγει ὁ σοφὸς Λάσσενος, ὁ Ράμας ἐν τῇ Ραμκιάνῃ, καὶ ὁ Κρισνᾶς
 ἐν τῇ Μαχαβαράτῃ, καὶ ἐπομένως ἐν ταῖς ἐπεισοδίαις αὐτῶν, ἐθεωρήθησαν, καὶ
 μεταγενεστέρως ἐπιστεύθησαν ὡς ἐνσαρκώσεις τοῦ Θεοῦ Βισνοῦ ἢ τοῦ Θεοῦ-Ἡρωος.
 Lassen indische Alterthumskunde. T. I. part. I. p. 488.

Così Rama nel Rāmāyana, come Krishna nel Mahā-Brārata, forse in
 tempi più tardi, furono riguardati e introdotti colla qualità di avatā-
 ri, e discese in corpo umano di Vishnu, Dio penetrante e conservato-
 re, fatosi umano eroe.

Due Episodii di Pœmi indiani: da Pietro Giuseppe Maggi. Pref. pag.
 IX. — « Γίνωσκε τὸν Βεάσαν μείγαν Θεόν. Τίς γὰρ ἄλλος ἡδύνατο παιῆσαι τὴν
 Μαχαβαράταν, εἰ μὴ ὁ Θεὸς Ἰνχασασαμουτσαῖα δίσ. 4. »

ποιητοῦ, ἤτοι τοῦ Βεάσα· ἀλλ' ὑπάρχει μεγίστη διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος καὶ τοῦ ἐπεισοδίου. Ἀφ' ἑνὸς παρατηρεῖται ἀρχαϊκὴ ἀπλότης τοῦ διανοεῖσθαι καὶ ἐκφράζεσθαι, ἣτις δηλοποιεῖ τὴν νεανικὴν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, νηπιώδη κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ τοῦ Ἑθνους· καὶ ἀφ' ἑτέρου κομψότης ποιήσεως, ἐννοίας καὶ ρυθμοῦ, αἰτινες καταδεικνύουσι τὴν μεταγενεστέραν αὐτοῦ πρόοδον. Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται εἰς τὴν Γιτάν-Γοβίνδαν, καὶ τὸ ἕτερον ἐπεισόδιον τῆς Μαχαβαράτας Ἰτιχασασαμουτσαία καλούμενον (1). Γὰρ ἐπεισόδια ταῦτα διαφέρουσι τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος, οὐ μόνον κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς γλώσσης καὶ τῶν ἰδεῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς μύθους, τὰς ἀλληγορίας, τὰς δοξασίας, καὶ αὐτὰ πολλάκις τὰ δόγματα· ἐξ οὗ εἰκάζεται, ὅτι ἡ Μαχαβαράτα, καὶ τὰ διάφορα αὐτῆς ἐπεισόδια εἰσὶν ἔργα, οὐχὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, οὐδ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως (2), ἀλλὰ συλλογὴ διαφόρων συγγραμμάτων, παντοίων ἐποχῶν, καὶ πολλῶν συγγραφέων, ὡς φρονοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἰνδολόγων Ἀγγλων, Γερμανῶν, Γάλλων, καὶ Ἰταλῶν (3). Διὸ καὶ ἡ Ῥαγκοῦ Βάνσα, συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ Καλιδάσα, συγχρόνου σχεδὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, θεωρεῖται ὡς ἐπεισόδιον τῆς Ῥαμαϊάνας,

(1) Τουτέστιν ἀρχαιολογίας συλλογὴ, ἢ περὶ διαλόγων τε καὶ μύθων φιλοσοφικῶν, νομίμων τε καὶ ἐθίμων Ἰνδικῶν, συλλεγθέντων κατ' ἐκλογὴν (μεταγενεστερῶς) ἐκ τῆς Μαχαβαράτας, βίβλου παλαιᾶς, φιλοσοφικῆς τε καὶ ἱστορικῆς, συγγραφείσης ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Βεάσα. Πρόδρ. Ἰνδ. μετάφρ. Κριτ. σελ. μ'.

(2) Ὡς ἐκφράζεται ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἰτιχασασαμουτσαίας. Κριτ. λ' διστ. 7.

(3) Πρὸς Βιλαβ. καὶ προλεγ. Ῥαμαϊάνας παρὰ Γοββέσιου. Heern T. III. Consid. Sur le Ramajana et la Machabarata. Ritter Hist. de la philos. T. I partie Ant.-histor.

συνταχθείσης πολλάς ἑκατονταετηρίδας πρότερον παρά τοῦ Ὁμήρου τῆς Ἰνδίας Βαλμίκη (1). Ἡ δὲ Γιτά, ρυθμιζουσα τὰς ἀρχαίας πεποιθήσεις τῶν Βεδῶν· ἀναιροῦσα δὲ, ἢ συμβιβάζουσα πολλάς μεταγενεστέρας θεοσοφικὰς δοξασίας, φανερόναι πρῶτον, ὅτι ἐστὶ λίαν νεωτέρα τῆς Μαχαβαράτας, τῆς ὁποίας λέγεται ἐπεισόδιον, καὶ δεύτερον, ὅτι τὸ κείμενον δὲν ἔχει τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ἀπλότητα· ἀλλ' ὅτι λαβὸν πολλάς μετὰ ταῦτα προσθήκας παρά τῶν ἀντιγραφῶν καὶ ὑπομνηματιστῶν Βραχμάνων, τελειοποιεῖ, οὕτως εἰπεῖν, τὰς ἐν τῷ ἐπικῶ ποιήματι θεοσοφικὰς δοξασίας (2).

Λαμβάνων δέ τις, πρὸς πλειοτέραν σαφήνειαν, τὴν ἐποχὴν τοῦ Βασιλέως Βικραμαδιτία, συμπίπτουσαν κατὰ τὸ 56 ἔτος πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ὡς ἐγνωσμένον χρονολογικὸν σημεῖον, δύναται ἵνα διακρίνη τέσσαρας, ὡς ἐγγίστα, φιλολογικὰς περιόδους τῆς Ἰνδίας, δύο π. Χ. καὶ δύο μ. Χριστόν· αἱ πρῶται, ὡς ἀβέβαιοι, θεωροῦνται μυθικαί· αἱ δευτέραι, ἱστορικαί.

Α^{ον} Εἰς μὲν τὴν πρώτην, τὴν ἀρχαιότεραν, ἀνήκουσιν αἱ ἱεραὶ τῶν Ἰνδῶν βίβλοι, καλούμεναι Βέδαι, καὶ αἱ τῶν Μανουῦ θεσμοθεσίαι (3)· ὡς καὶ παρ' Ἑλλησιν ἡ ἐποχὴ τοῦ

(1) Ἰβὶ προλεγ. Ῥημαϊάνας παρὰ Γερβείου. Καὶ τὸ προσίμιον τῆς Ῥαγκοῦ Βάνσας εἰς ὃ κηρύττει ὁ Καλιδάσας, ὅτι πρὸ αὐτοῦ ἄλλος ποιητὴς (ὁ Βαλμίκης) ἐξιστορήσας τὴν γενεαλογίαν τοῦ Ῥάμα προητοίμασε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.

(2) Ritt. αὐτ.—Ἡ Βαράτα ἢ Μαχαβαράτα, ἡ ἀναφεύσα ἐκ τῆς τοῦ Βεάσα γλώττης, ὡς ὁ Λωτὸς ἐκ τῆς λίμνης, καὶ ἔχουσα ὡς μεγάλην εὐωδίαν τὴν Γιτάν, καὶ ὡς κόνιν τοῦ ἀνθους τὰς πολυειδεῖς ἀφηγήσεις κ.τ.λ. Ἰτιχασασαμουτσαία Κεφ. Α'. διοτ. 2—7. (χειρόγραφον ἀνέκδ.)

(3) Κατὰ μὲν τὸν Jones 1500 π. Χ. Κατὰ δὲ τὸν Kolerbrooke 1400. *Asiat. res V. p. 288. καὶ VII. p. 283. Adel. Bil. Sans. σελ. 111.*

Ὀρφέως καὶ Μουσαίου, τοῦ Μίνως καὶ Ραδομάνθους.

Β^ν Εἰς δὲ τὴν δευτέραν μυθικὴν περίοδον ἀνήκουσι τὰ δημοτικὰ ἄσματα, ἐξ ὧν τὰ ἐπικά ποιήματα Ῥαμαϊάνα καὶ Μαχαβαράτα (1), ὡς ἡ παρ' Ἑλλησι περίοδος τῶν Ῥαψωδῶν καὶ τοῦ Ὀμήρου.

Γ^ν Εἰς δὲ τὴν τρίτην (πρώτην ἱστορικὴν τὴν τοῦ Βικραμαδιτία) ἣτις ἄρχεται τὸ 56 ἔτος π. χ. καὶ προχωρεῖ μέχρι τῆς τρίτης καὶ τετάρτης ἑκατονταετηρίδος μετὰ Χριστόν· εἰς αὐτὴν, λέγω, ἤκμασεν ἡ δραματικὴ ποίησις, ὁ Καλισιάσας, οἱ ἐννέα σοφοί, ὁ Βατριχαρῆς (2) αἱ κυριώτεραι θεοσοφικαὶ σχολαί· κ.τ.λ. ὡς ἡ παρ' Ἑλλησι περίοδος τοῦ Σοφοκλέους καὶ τῶν Σωκρατικῶν.

Δ^ν Εἰς δὲ τὴν τετάρτην, ἣτις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς προλαβούσης, καὶ προχωρεῖ μέχρι τοῦ μεσαιῶνος, ἤκμασαν οἱ γραμματισταὶ καὶ λεξικογράφοι, οἱ ὑπομνηματισταὶ καὶ σχολιασταὶ τῶν κλασικῶν συγγραμμάτων τῶν προλαβουσῶν περιόδων (3)· ὡς καὶ ἡ παρ' ἡμῖν Ἀλεξάνδρινῃ Σχολή.

Ἄν ἡ κατ' ἀνάγκην αὕτη διαίρεσις στερεῖται μαθηματικῆς ἀκριβείας, δεικνύει τοῦλάχιστον διακεκριμένα τινὰ χρονολογικὰ σημεῖα ἐν τῷ σκότει τῆς ἀβεβαιότητος τῶν διαφορῶν περιόδων.

Ἐρευνῶν τις τὰς Βέδας, εὕρισκει, κατὰ τὴν ὁμολογίαν

(1) Ὡρα τὰ προλ. τῆς Ῥαμαϊάνας τοῦ Γορρέσιου Τ. III. Εἰς αὐτὰ ἀναφέρει ὁ Ἰταλὸς Ἰνδολόγος τὰς περὶ τῶν ἐπικῶν τούτων ποιημάτων γνώμας τῶν σοφῶν Λασσένου καὶ Εὐγ. Βυρνουφίου.

(2) Πρόδρομος Ἰνδικῶν Μεταφρ. σελ. 8—4 σχ. 2. Ritter. αὐτόθι.

(3) Τὴν διαίρεσιν αὐτὴν περιείχθησαν καὶ Ἡρανος, καὶ Ρίττερος, καὶ οἱ πλείστοι τῶν Ἰνδολόγων.

τῶν σοφωτέρων Ἰνδῶν τε καὶ ἰνδολόγων Εὐρωπαϊῶν διαφο-
 ρὰς ἐπισήμους εἰς τὸ σύνολον τοῦ κειμένου, ἔνεκα τῆς προσ-
 θήκης νεωτέρων γραφῶν, οὐ μόνον τῶν δύο πρώτων, ἀλλὰ
 καὶ τῶν δύο μεταγενεστέρων περιόδων· ἀρχαῖον παρ. χαρ.
 ἐστὶ τὸ ἐν ταῖς Βέδαις δόγμα τοῦ Πανθεισμοῦ, καὶ ἡ
 λατρεία τῶν φυσικῶν δυνάμεων (1)· ἀλλ' αἱ ἐν αὐταῖς προ-
 σευχαί, αἱ ἱεροπραξίαι, οἱ ὕμνοι, αἱ ἐξηγήσεις, αἱ ἱερατι-
 καὶ διατάξεις, οἱ κανόνες, καὶ τὰ στοιχεῖα τινῶν ἐπιστημῶν
 φανερόνουσιν ἀναμφισβητήτως τὴν μετὰ ταῦτα πρόο-
 δον τοῦ νοῦς εἰς τε τὴν θεοσοφίαν, τὴν φιλοσοφίαν, καὶ
 τὰς ἐπιστήμας. Οἱ ἐπισημότεροι τῶν Βραχμάνων θεω-
 ροῦσι τὴν τετάρτην Βέδαν, πολλὰ μεταγενεστέραν τῶν
 τριῶν ἄλλων, ἂν καὶ αὐταὶ πλουτοῦσιν ἀπὸ νεωτέρας
 προσθήκας (2). Ἡ δὲ Ἐζοῦρ Βέδα (Ezour-Vedam) ἐξη-
 λέγχθη ὡς πόνημα τῆς δεκάτης ἕκτης, μετὰ Χριστὸν,
 ἑκατονταετηρίδος, συνταχθὲν, ὡς λέγουσι, πρὸς εὐκολω-
 τέραν διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως (3).

(1) Ὁ Βραχμὰς παρίστησι τὴν Γῆν, ἡ Βιηνεὺς τὸ ὕδωρ, καὶ ὁ Σίβας τὸ πῦρ.
 Gruber Δεξ. Brahme σελ. 216.

(2) Transact of. the Royal soc. T. I. p. 448 Colebrooke on the
 Vedas p. 382. Κατὰ τὴν κοινοποίησιν τοῦ σοφοῦ συγγραφέως τῶν Δῆμων
 τῆς Ἀγγλικῆς Κυρίου Λεακίου (K. M. Leake) καὶ τοῦ Κυρίου Κλάρκου, ἡ ἐν
 Λονδίῳ Ἀσιατικὴ ἑταιρεία ἰδωρήσατο ἡμῖν καλοκαγάθως τὴν συλλογὴν τῶν
 ἀπομνημονευμάτων αὐτῆς· δῶρον τῶντι πελύτομον καὶ πολύτιμον, περὶ οὗ ὁ
 ὁμολογοῦμεν ἄπειρον καὶ βαθεῖαν πρὸς αὐτὴν εὐγνωμοσύνην.

(3) Adelung. Rihl. Sansc. σελ. 120 — 121. Ἐνθα διερῶζον τὴν ἐποχὴν, ἣτοι
 τὸ 1620 ἔτος, ὑποβάτει ὅτι ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς ἐστὶν ὁ ἱερεὺς Ροβέρτος de
 Nobili.—Ἰδὲ καὶ Ἐρμην. τῆς Παλαιᾶς Θείας Γραφῆς τῶν 70, παρὰ τοῦ σοφοῦ
 Ἱεροδιδασκάλου Κωνστ. Οἰκονόμου T. II. βιβλ. 11. Κεφ. Ε', σελ. 301. Καὶ
 Wilemam Discours sur les rapports entre la science et la Relig révé.
 XI. p. 421. — L'Ezour-Vedam, ou anciens Commentaires du Vedam.
 Contenant l'exposition des opinions religieuses et philosophiques des

Τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἔχουσιν οἱ κριτικοὶ Ἰνδολόγοι περὶ τῶν θεσμοθεσιῶν τοῦ Μανοῦ (1), οὐ μόνον ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως, εἰς τινὰ αὐτῶν μέρη, ἀρχαϊκῆς ἀπλότητος, ἐνότητος, καὶ συναρμολογίας· ἀλλὰ καὶ ἔνεκα τῆς διαφορᾶς τῶν νόμων, καὶ τῆς ποιῆς τῶν ἀμαρτημάτων κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ τὴν πρόοδον τοῦ κοινωνικοῦ βίου (2). Εἰς τὴν νομικὴν ταύτην συλλογὴν παρατηρεῖται νῦν μὲν ἀπλότης ἀνάλογος τῆς νηπιώδους καταστάσεως τοῦ λαοῦ· νῦν δὲ πολιτισμὸς τελειότερος· καὶ ἀλλαχού πάλιν εἰκάζεται ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων μεγίστη διαφθορὰ, ἣτις προεκάλεσεν αὐστηροτέρας ἀστυνομικὰς διατάξεις. Εἰς τινὰ μέρη γίνεται μνεῖα περὶ τῶν φιλοσοφημάτων Νιάγα, καὶ Μιμάνσα, ἅτινα δὲν ἀνήκουσι βεβαίως εἰς τὴν νηπιώδη κατάστασιν τῆς κοινωνίας. Δικαίως οὖν ὀνομάζουσι τὰς θεσμοθεσίας ταύτας ἔνωσιν συγγραμμάτων παντοίας φύσεως, καὶ συλλογὴν νόμων διαφόρων ἐποχῶν (3)· ὥστε αἱ θεσμοθεσίαι τοῦ Μανοῦ, ὡς καὶ αἱ Βέδαι, εἰσὶ συλλογαὶ διαφόρων πονημάτων, ἐποχῶν, καὶ συγγραφέων.

Τὰ δὲ ἐπικά ποιήματα (Ἰτιχάσα) εἰσὶν ἀπροσδιορίστου

Indiens. Traduit du Samseretan par un Brame (à Roudichery). Revu et publié (par le Baron de Sante-Croix) avec des observations préliminaires, des notes et des éclaircissemens. Yverdnm 1778, 2. vol. 42.

(1) Κατὰ τὸν Jones καὶ Adelung 1200 Π. X. Βιβλ. Σασκρ. σελ. 161.

(2) Jones preface aux Instit. de Manou p. 12. — Ritter αὐτόθι. — Schlosser précis de l'Hist. univers. anc. part. I. p. 424.

(3) C'est une Collection d'un grand nombre d'écrits de différentes natures et époques: un recueil des Lois. Ritter αὐτ. σελ. 64—69. — Συστήματα νόμων Δεσποτισμοῦ, καὶ Ἱεροκρατίας. λέγει ὁ Adel. αὐτ. 162. — Jones Works, vol. I. p. 58—59. Αἱ θεσμοθεσίαι τοῦ Μανοῦ ἐμπεριέχονται εἰς 12: βιβλία. Ἰδὲ Analysis of the Code of Menu-im Asiat. jour. vol. XXIV. p. 580—732. Adel. αὐτ. σελ. 162.

μὲν ἐποχῆς, ἀρχαία δὲ καθότι ὁ Καλιόδας (56 π. Χ.)
 συνηρμολόγησε καὶ διέταξε τὰ διάφορα ἄσματα τῆς Ῥα-
 μαϊάνας (1). Ἀλλὰ τὰ ἐπεισόδια αὐτῶν, τοσοῦτον διαφέ-
 ροντα τῶν ἡρωϊκῶν ποιημάτων, εἰσὶν ἀναντιρρήτως μετα-
 γενέστερα, καὶ διαφόρων ἐποχῶν, καὶ συγγραφῶν ἀπόδει-
 ξις, ὡς ἐρρέθη, ἢ Ῥαγκοῦ-Βάνσα, καὶ τοὶ πολλοὺς αἰῶνας
 μεταγενεστέρα τῆς Ῥαμαϊάνας, ἐπεισόδιον αὐτῆς λέγε-
 ται, ὡς ἡ Ἰτιχασασαμουτσαία τῆς Μαχαβαράτας. Αὐτὴ
 δὲ ἡ Μαχαβαράτα οὐ μόνον ἐστὶ νεωτέρα τῆς Ῥαμαϊάνας,
 εἰς πολλὰ μιμουμένη τὰ τελευταῖον τοῦτο ποίημα, ὡς
 ἡ Αἰνιάς, τὴν Ἰλιάδα· ἀλλὰ καὶ ἔνεκα τοῦ φιλοσοφι-
 κοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐπεισοδίων. Ἡ μὲν ἀρχαϊκὴ ποίη-
 σις τῆς ἔριδος τῶν δύο Σεληνογενῶν οἰκογενειῶν, Παν-
 δοιδῶν, λέγω, καὶ Καουραβῶν, ἐστὶν ἀρχαία· τὰ δὲ ἐπει-
 σόδια τῆς Μαχαβαράτας σχηματίζοντα, κατὰ τὸν σοφὸν
 Βόππιον, μυθολογικὴν, φιλοσοφικὴν, ποιητικὴν, καὶ ἰσο-
 ρικὴν Ἐγκυκλοπαιδεϊάν, εἰσὶν ἄνευ ἀμφιβολίας, συλλο-
 γαὶ πολλῶν συγγραμμάτων, διαφόρων ἐποχῶν, πλα-
 τυτέρας διανοητικῆς ἀναπτύξεως, παντοίων δοξασιῶν,
 καὶ πολλῶν συγγραφῶν φιλοπονήματα (2). Διαφέρει

(1) Ἴδε τὰ προλεγ. τοῦ Γορρέσιου εἰς τὴν Ῥαμαϊάναν Τομ. πρῶτον, καὶ τρί-
 τον. Αὐτὴ ἡ Ῥαμαϊάνα ἔλαβε, φαίνεται, μεταγενεστέρας προσθήκας. Lassen in-
 dische Alterthumskunde pag. 501, καὶ ἐφεξῆς. Ὁ δὲ Γορρέσιος λέγει. Che
 il poema non sia pervenuto a noi, quale egli uscì della mente del Can-
 tor primo; che esso siasi venuto modificando nell'attraversar delle età;
 Che siano intrati ed incorporatisi in esso nuovi elementi, tutto ciò non
 solamente il credo indubitabile; ma mi sono adoperato a dimostrarlo
 apertoye. Γορρ. προλ. εἰς Ῥαμαϊάναν. Τ. I. καὶ Τ. III. σελ. 32.

(2) Τὰ αὐτὰ ἔγραφε πρὸς ἡμᾶς καὶ ὁ ἐκδότης τῆς Ῥαμαϊάνας Κ. Γορρέσιος.
 « Ἡ Μαχαβαράτα δὲν εἶναι ποίημα οὔτε ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου, οὔτε μιᾶς ἐπο-
 χῆς. Τὰ πολλὰ αὐτῆς ἐπεισόδια, διαφέροντα κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς γλώσ-

ἄρα, ἡ ἀρχαιότης τῆς Μαχαβαράτας, καὶ ἡ τῆς Γιτᾶς. Ἐτέρα ἡ ἐποχὴ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος, καὶ ἕτερα ἡ τοῦ θεοσοφικοῦ διαλόγου τοῦ ἐπεισοδίου. Ἀπλότης, αὐθόρμητος ποίησις, ἀρχαϊσμός ἰδεῶν, κ.τ.λ. εἰσὶ τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἠρωϊκοῦ ποιήματος. Ῥυθμός, κομψότης προήσεως, γραμματικὴ καὶ μετρικὴ τελειοποίησις (1), μεταφυσικὴ καὶ ἠθικὴ ἐπιστήμη, μνεῖα τῶν πρὸ τῆς Γιτᾶς πολλῶν βεοσοφημάτων, καὶ φιλοσοφικῶν συστημάτων κ. τ.λ. φανερόνουσι πολυχρόνιον πρόοδον, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἐπιστημονικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν Ἰνδῶν θεοσόφων.

Οὕτω καὶ αἱ Πουράναι περιέχουσαι τὴν Ἰνδικὴν θεογονίαν καὶ κοσμογονίαν, τοὺς γενεαλογικοὺς τῶν δυναστειῶν πίνακας, καὶ συνόψεις ἐπιστημῶν Ἰατρικῆς, Νομικῆς, κ.τ.λ. δεικνύουσιν, ἡ ὅτι ἅπασαι εἰσὶ μεταγενεστέρων ἐποχῶν, ἡ ὅτι μεταγενέστεραι προσθῆκαι εἰς αὐτὰς παρεισέφρυσαν. Ἀπόδειξις, ὅτι εἰς τινὰ μέρη γίνεται ἐν αὐταῖς μνεῖα περὶ τοῦ Βασιλέως Βόγα, καὶ τῆς κατακτήσεως τῆς Ἰνδίας παρὰ τῶν Μωαμεθανῶν (2). Ὁ δὲ κλεινὸς Κολεμβρώκιος βεβαιοῖ, ὅτι οἱ σοφώτεροι τῶν Βραχμάνων θεωροῦσι τὴν περιβόητον Ῥαγαβάτα Πουράναν, ὡς σύγγραμμα συνταχθὲν περὶ τὴν ἕκτην ἢ ἑβδόμην

σης, κατὰ τὰς ἰδέας, τοὺς μύθους, καὶ τὰ σύμβολα, φανερόνουσιν, ὅτι εἰσὶ ποιήσεις διαφόρων ἐποχῶν καὶ συγγραφέων. ὁ Πρὸλ. Βαλαβαρ. σελ. 15', σχ. 1.

(1) Γιτᾶ Ἀγγλ. μετάφρ. παρὰ Οὐϊλκενς σελ. 87. Καὶ Ἑλλην. μετάφρ. Κεφ. Α'. διστ. 76. σχ. ἀρ. 6. Ἡ λέξις Δῶάνδρα ἐστὶ σύνθετος δύο κυρίων ἢ προσηγορικῶν ὀνομάτων ἀρσενικοῦ καὶ θηλικού. Ἡ δὲ λέξις Ραμακρισανάου ἀριθμοῦ δυϊκοῦ φανερώνει Ράμα καὶ Κρισνα δυϊκῶς.

(2) Βίττερος. αὐτ. σελ. 24.

Ἐκατονταετηρίδα μετὰ Χριστόν, παρὰ τοῦ Γραμματικοῦ Βοπαδέβα (1). ὥστε καὶ αἱ Βέδαι, καὶ αἱ θεσομοθεσίαι, καὶ τὰ ἐπεισόδια τῶν ἐπικῶν ποιημάτων, καὶ μάλιστα ὁ θεοσοφικός διάλογος τῆς Γιτᾶς, καὶ αὐταὶ αἱ Πουράναι εἰσὶ συλλογαὶ διαφόρων συγγραμμάτων, συνταχθέντων κατὰ διαφόρους ἐποχὰς παρὰ πολλῶν συγγραφέων σχολιαστών, καὶ ὑπομνηματιστῶν, φέρουσαι πρὸς τούτοις καὶ νεωτέρων χρόνων προσθήκας· ὅ ἐστι τὰ κλασικὰ τῶν Ἰνδῶν βιβλία εἰσὶν ἔνωσις ἀρχαίου καὶ νεωτέρου, ἅπερ δυσκόλως διαχωρίσαι καὶ διακρίναι δύναται τις· ἐπειδὴ ἡ αὐτῆ, ὡς ἔγγραφα, μυθολογία, καὶ τὰ αὐτὰ μυθολογικὰ πρόσωπα συνδέουσιν αὐτὰ, καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ λαοῦ καθιεροῦσι (2). Πόσον κατηνάλωσε χρόνον, καὶ ὁποίους ἀτρύτους κόπους καὶ ἀγῶνας ὑπέστη ἡ Κριτικὴ ἐπιστήμη μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν Γραμμάτων ἐν τῇ Εὐρώπῃ, προσπαθήσασα ἵνα διακρίνη μεταξὺ τῶν ἀρχαίων κλασικῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, τὰ ψευδώνυμα τῶν μεταγενεστέρων πονήματα!

Ἡ δὲ Γιτὰ, περὶ ἧς ἰδίως ὁ λόγος, οὐ μόνον παρουσιάζει ἴδιον θεοσοφικὸν σύστημα, ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς αὐ-

(1) *Asiat. Recherch.* VII. p. 280.

(2) Τὸ αὐτὸ ἀπεδείχθη καὶ ὡς πρὸς τὴν Ἱερὴν Βίβλον τῶν Περσῶν *Zend-Vesta*, ἣν μετέφρασε, λέγει ὁ σοφὸς Κωνστ. Οἰκονόμος, καὶ ἐδημοσίευσεν ὁ πρῶτος ταύτην κομίσας Anquetil du Perron (Paris 1757), ὡς παμπάλαιόν τι χρῆμα, καὶ αὐτῶν τῶν Μωσαϊκῶν χρόνων ἀρχαιοτέρων. . . . Εὑρίσκει τέλος σύστημα δογμάτων τῆς εἰς τὸν ἐπὶ Δαρείου Ζωροάστῃν ἀπονεμομένης τῶν Περσῶν μαγικῆς θρησκείας, ἔχον φέρον πολλαχοῦ, καὶ ἄλλων νεωτέρων χρόνων, καὶ αὐτῆς τῆς Σωτηρίου Ἐποχῆς μεταγενεστέρων. (Περὶ τῶν Ο. Ἑρμ. τῆς Παλαιᾶς Θείας Γραφῆς. Τ. II· σελ. 161. Καὶ σχολ. ὚· σελ. 299—301.) Ἴδε *Engène Burnouf Jour. Asiat* 1829. Καὶ *Wissenschaft. Kritik* 1824. Aug. §. 229.

τῆς, γνωρίζων ἀκριβῶς τὰ πρό αὐτοῦ ἀκμάσαντα φιλοσοφήματα, τοῦ Μιμάνσα, λέγω, (Γιτὰ Κεφ. Β'. Δίς. 39. Καί Κεφ. ΙΗ'. Δίς. 34), τοῦ Ζαίμινῆ (Κεφ. Β'. Δίς. 43—47), τοῦ Καπίλα (Κεφ. Γ'. Δίς. 8. Καί Κεφ. ΙΗ'. Δίς. 48—62. σχ. 2), τοῦ Γαουτάμα (Κεφ. ΙΗ'. Δίς. 19—20—21) κ.τ.λ., τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν ἀναιρῶν, ἕτερα δὲ συμβιβάζων λέγει· « εἰσὶ μὲν δὴ τινες τῶν κριτικῶν, οἱ λέγουσι τὸ ἔργον τῆς θυσίας, τῆς δόσεως (ἐλεημοσύνης), καὶ τῆς ἀσκήτεως εἶναι ἄξιον ἀποχῆς, ὡς κακόν· ἕτεροι δὲ πάλιν λέγουσι μὴ εἶναι ἄξιον ἀποχῆς, ὡς καλόν. Σὺ δὲ ἄκουσον τὴν ἐμὴν γνώμην » (1). Ταῦτα πάντα δεικνύουσιν ἀναμφισβητήτως, οὐχὶ τὴν πρώτην καὶ νηπιώδη κατάστασιν τοῦ Ἐθνους, καὶ τῆς φιλολογίας· ἀλλὰ τὴν μετὰ τὸ ἐπικόν ποίημα πολυχρόνιον ἀνάπτυξιν τοῦ φιλοσοφούντος λογου, καὶ τὴν ἐκ τῆς πολυχρονίου πείρας καὶ παρατηρήσεως ὄριμον καὶ προβεβηκυῖαν σχέψιν τοῦ θεοσόφου Ἰνδοῦ. Γελοῖος, τῶνόντι, φανήσεται ὁ θέλων ὑποστηρίζαι, ὅτι ἡ Ὀρφικὴ θεοσοφία, τὰ ἡρωϊκὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου, ἡ ἀριθμητικὴ φιλοσοφία τοῦ Πυθαγόρου, αἱ θεωρίαι τοῦ Πλάτωνος, τὸ ὄργανον τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὰ ὑπομνήματα τῶν Ἀλεξανδρινῶν εἰσὶ σύγχρονα, καὶ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς φιλοπονήματα, ἀνατρέπων δωρεὰν τὴν βραδείαν καὶ φυσικὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπίνου νοός, καὶ ἐνῶντων εἰς μίαν πολλὰς ἐποχὰς, ἢ συγγέων εἰς ὀλίγων χρόνων διάστημα, πολλοτάτων, καὶ λίαν διεστώτων αἰῶνων ἔργα. Ὡστε ἡ Γιτὰ, οὔσα πολλὰ μεταγενεστέρα τῆς Μαχαβαράτας, καὶ τῶν κυριωτέρων θεοσοφικῶν συστη-

(1) Γιτὰ ἰδ. ἀνωτέρω.

μάτων, δὲν ἀνήκει εἰς τὴν δευτέραν μυθικὴν τῶν ἥρωικῶν ποιημάτων περίοδον· ἀλλ' εἰς τὴν τρίτην τὴν Ἴσορικὴν τοῦ Βικραμαδιτίου, εἰς ἣν ἤχησε καὶ ἡ δραματικὴ ποίησις, ὡς εἰκάζεται ἐκ τῆς Σακοτάλας, καὶ τῶν λοιπῶν δραμάτων τοῦ Καλιδάσα. ἡ ἀστρονομία τοῦ Βάρα-Μίρα (Wagaha-Mihira) (1), ἡ φιλολογία, ἡ φιλοσοφία ἢ συγκεφαλαιούσα ἀπάσας τὰς γνώσεις, οἱ γνωμικοὶ ποιηταί, καὶ ἠθολόγοι (2), καὶ αἱ ἐπισημότεραι θεοσοφικαὶ Σχολαί. Διὸ καὶ ὁ σοφὸς Κολεμβρώκιος ἀναφέρει ἕκτεταμένον κατάλογον φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων τῆς περιόδου ταύτης, ἅτινα διὰ τῆς μυθικῆς γοητείας παρεισέφρυσαν ἐν ταῖς ἀρχαιοτέραις συλλογαῖς τῶν Βεδῶν, θεσμοθεσιῶν, ἐπικῶν ποιημάτων, καὶ τῶν Πουράνων. Εἰς αὐτὴν οὖν τὴν μ. Χριστὸν τρίτην περίοδον ἀνήκει, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν προειρημένων, καὶ ἡ συγγραφὴ τῆς Γιτᾶς. Ἴσως δὲ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τετάρτην αἱ πλείους αὐτῆς προσθῆκαι, ὡς ἐκ τοῦ κειμένου συμπεραίνεται· διότι ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς, διερχόμενος μετὰ μέτρου καὶ καλλιπεείας τὰ δόγματα τῶν Βεδῶν, καὶ ἀπάσας τὰς πρὸ αὐτοῦ, ὡς ἐβρέθη, ἠθικὰς καὶ φιλοσοφικὰς δοξασίας, τὰς μὲν ἀναιρῶν, τὰς δὲ συμβιβάζων παρουσιάζει ἴδιον θεοσοφικὸν σύστημα (3)· οὕτως οἱ Βραχμάνες λαβόντες

(1) Οὗτος ἀναφέρει περὶ τῆς χρονολογίας τοῦ Σάκα, ἧτις συμπίπτει περὶ τὸ 79 ἔτος μετὰ Χριστόν.

(2) Ὁ Βατριχαρῆς Πρόδρ. Ἰνδ. μετάφρ. Κεφ. Α. σελ. 2, σγ.

(3) Ὁ μὲν Βατριχαρῆς (Πρόδρ. Βατριχ. σελ. 56. δίσκ. 66-88.) Παρ. Χαρ. λέγει· ὅτι τὰ ἔργα εἴτε καλὰ, εἴτε κακὰ, εἰσὶ δεσμῶ· συνδέων τὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ σώματος· ὥστε ὁ ἐπιθυμῶν τὸ ἄκρον ἐφετόν, ἤγουν τὴν πρὸς Θεὸν ἐνωσιν, ἀνάγκη ἵνα φθάσῃ εἰς τελείαν ἀπραξίαν, ἀπάθειαν, καὶ ἀπραγμοσύνην· δεστικὴν εἰς τὸν ἐντελέστερον χωρισμὸν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ εἰς τὴν ὁσὴν ἐνε

σύμμαχον τὴν πρόοδον τοῦ φιλοσοφοῦντος λόγου πρεσέ-
βαλον ἐπιτηδείως τὰς ἑτεροδοξίας τῶν Βουδδιστῶν, καὶ
ἴσχυσαν, μικρὸν κατὰ μικρὸν, ἵνα ἐπαναγάγῃσι τὴν ἀρ-
χαίαν λατρείαν, καὶ σὺν αὐτῇ, τὴν Βραχμανοκρατείαν εἰς
ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἰνδικήν.

Εἰς τὴν Ἀσίαν δὲν ὑπῆρξαν, ὡς ἐν τῇ Ἑλλάδι, καθα-
ραὶ φιλοσοφικαὶ Σχολαί, ἀλλὰ θεοσοφικαί· ὅθεν καὶ ἡ
φιλοσοφία ὑπέστη τὰς αὐτὰς τῆς θρησκείας ἀλλοιώσεις.
Εἰς τὴν πρώτην περίοδον ἐδέσποζεν ὁ καθαρὸς Πανθει-
σμός· εἰς δὲ τὴν δευτέραν, ἐκτὸς αὐτοῦ, καὶ ὡς ἀναγκαία
τούτου συνέπεια, ἐπροσκυνοῦντο ὡς θεοί, οἱ ἥρωες, οἱ ὄδοισι,
καὶ θεοσόφοι Βραχμᾶνες (1), ὡς Ἰνδρας, Ῥάμας, Κρισνᾶς

στι τελείαν νέκρωσιν τοῦ σωματτοειδοῦς, οὐδὲν πράττων, εἴτε καλὸν, εἴτε κακίν·
ἀλλ' ἐν ἀπολύτῳ θεωρία τοῦ Ἰψίστου διάγων, τὸν οὐρανὸν ἔχων στέγην, τὴν πα-
λάμην τρυβλίον, τὴν γῆν στρωμνήν, καὶ τὰ αὐτοφυῆ χόρτα ἢ ῥίζας τροφήν. Οὐ-
τω ζῶν ἐν ἐντελεῖ ἀπαθεία, οὐδὲν ὀρεγόμενος, καὶ οὐδὲν πράττων ζῆ ἐν τῷ Θεῷ
καὶ ἐν αὐτῷ κορεννύμενος καὶ ἀγαλλόμενος ἡρεμεῖ. Ὁ δὲ Βεάσας ἢ ὁ συγγραφεὺς
τῆς Γιτᾶ· δεχόμενος τὴν διὰ θεωρίας ἐνωσιν μετὰ τοῦ Ἰψίστου, ὡς τὸ κενρον ἀγαθόν,
παραδέχεται καὶ τὴν πράξιν τῶν ἀρετῶν. « Ὅστις γὰρ οὔτε μισεῖ τι, οὔτε ἐφίσι-
ται, οὔτος, εἰ καὶ πράττων, δῆλος ἐστὶν ὡς ἀπράγμων ἐστίν . . . καὶ τοῦ θε-
σμοῦ ἀπολύεται. Οἱ ἄφρονες, ἰξκολοῦθεῖ, χωρίζουσι τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πρᾶ-
ξιν· οὐχὶ δ' οἱ σοφοί· κἂν γὰρ μίαν (πρᾶξιν) γέ τις ποιήσῃ πρεπόντως, ἀμφοτέ-
ρων ἔξει τὸν καρπὸν, οὕτως, εἴην γάρ τοι στάσιν ἀπολαμβάνουσι οἱ θεωρητικοί,
ὡν αὐτὴν δῆπου γε καὶ οἱ πρακτικοί. Ὅστις δὲ φρονεῖ ὡς ἐν τι ἐστὶν ἢ τε θεω-
ρία καὶ ἡ (διὰ τὴν θεωρίαν) πρᾶξις, οὕτως ὀρθῶς φρονεῖ. Ἡ μὲντοι θεωρία ἀνευ
τῆς πράξεως· δύσκητος ἐστίν· ὁ δὲ πρακτικὸς, γινόμενος θεωρητικὸς, τυγχάνει
ἀμέτως τοῦ Θεοῦ. » Γιτᾶ. Κεφ. 5'. Δίστ. 2—3—4—5—6· καὶ ἐφεξῆς· οὐ-
τως εἰς πᾶσαν περίστασιν ἢ Γιτᾶ καταπολεμεῖ τὰ· πρὸ αὐτῆς θεοσοφικᾶς δε-
ξασίας.

(1) Ὁ Ἄγγλος Ἐδουάρδος Βισσαῖος (Edwardus Bissacus) ἐδημοσίωσεν τὸ
ἔτος 1665, ἐν Λονδίνῳ τὸ τοῦ Παλλαδίου πόνημά· περὶ τῶν τῆς Ἰνδίας
ἔθνων καὶ τῶν Βραχμάνων. Εἰς αὐτὸ οὐ μόνον ἐπρόσθεσεν, ὡς ἀνωτέρω
ἔρρεθη, τὴν περὶ Βραχμάνων διατριβὴν τοῦ Ἱεροῦ Ἄμβροσίου, καὶ ἑτέραν
περὶ Βραχμάνιον ἰκνωμένου τινός, ἀλλὰ καὶ ὅσα περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμέ-

Δβαπαϊάνας, κ.τ.λ. ούτως ἤρξατο ἡ ἀνθρωπολατρεία. Ἐκαστος δὲ λαὸς ἔχων ἰδίας παραδόσεις, καὶ ἤρωας, ἔσχε καὶ ἴδιον Θεόν· ἐκ τούτου προήλθεν ἀκολούθως ἡ περὶ τῶν θεῶν τούτων λογικὴ ἔρευνα, καὶ ὁ διαμαρτυ-

νου ἀνέφερον οἱ πρὸ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς φιλολογικῆς Ἰνδίας ἀρχαιότεροι συγγραφῆς: ὡς Στράβων (Γεωργ. Βιβλ. ΙΕ. §, 60—70), Κικέρων (Tusc. Quest. Lib. V. §. XXVII), Πλίνιος (Histor. Natur. Lib. VII. Cap. II), Πλούταρχος (ἐν Β.φ. Ἀλεξάνδρου §. 59—64—65), Ἀρριανὸς (Αναθ. Ἀλεξάνδρου Βιβλ. Γ'. Καὶ Συγγραφ. Ἰνδικῆ), Ἀπουλτεῖος (Florida § V—VII—XIII), Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρ. (Στρώμ. Λογ. Γ'. Κεφ. Ζ'). Baronius (Annal. Eccles. Anno 388), Πορφύριος (περὶ Ἀποχῆς Β.βλ. Δ'. §. 17—18), Φλόστρατος (ἐν Βίω Ἀπολλων. Βιβλ. Γ'. Κεφ. 4—5, κ. ἑ.), Postellus (in Commentario ad Fezirah), Vossius (de Historicis Graecis), Labbeus (de Scriptoribus Ecclesiasticis).

Ὁ Bayle, ἐξηγῶν τὰς λέξεις Βραχμᾶνες καὶ Γυμνοσοφισταί, εἶχεν ὑπέσθην ἄλλην ἐκδοσιν τῆν τῶν 1668. Αὐτὴν ἔχει καὶ ἡ ἡμετέρα Βιβλιοθήκη, ἣν χρῶμετοῦμεν εἰς τὴν ἀγαθότητα τοῦ κατὰ πάντα λόγον ἀξιοτίμου Κ' Ἰκκώδου Ρίζου τοῦ Μερουλοῦ. Φέρει δ' αὐτῇ τὴν ἐξῆς χειρόγραφον ἐπιγραφὴν: Ἐκ τῶν τοῦ Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου, υἱοῦ Ν. Β. (Νικολάου Βοεβόδα) ὡστε τὸ ἡμέτερον ἀντίτυπον ἐστὶ λίαν πολῦτιμον οὐ μόνον διὰ τὴν σπανιότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πρωτότυπον ἐπιγραφὴν τοῦ αἰμυνήστου Κωνστ. Μαυροκορδάτου.

Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ καταλογου τοῦ ἄγγλου ἐκδότου, δύναται ὁ φιλομαθὴς ἀναγνώστης ἵνα προσθίσῃ ὅσα περὶ Βραχμᾶνων ἀναφέρει Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (Βιβλιοθ. Ἱστορ. Βιβλ. 2. §. 40—41), Quint. Cur. Ruf. (de Rebus Gestis Alexantri Magni Lib. VIII. Cap. IX), Διογένης Λαέρτ (Εἰδλ. Ἁ. Προοίμ. 4—6—9), Στέφανος Βυζ. (περὶ Πόλ. λέξ. Βραχμᾶνες), Σουΐδας (λέξ. Βραχμᾶν καὶ Βραχμᾶνες), Πτολεμαῖος (Γεωγρ. Βιβλ. 7. Κεφ. 1), Εὐσέβιος (Εὐαγγ. Προπαρ. Βιβλ. δ'. ἑ.), Tertullianus (apolog. 24), Ἱερὸς Αὐγουστίνος (περὶ Πόλ. Θεοῦ Βιβλ. XV, 20—XVI, 17) κ.τ.λ.

Πάντες δ' οὗτοι ἐγραψαν περὶ Βραχμᾶνων καὶ Γυμνοσοφιστῶν ἐν συντόμῳ, καὶ ὀπωσοῦν συγκεχυμένως· ὁ σοφὸς Ἰνδολόγος Wilson (Asiat. Research. XVII. 278—9) ἀποδίδει τὴν σύγχυσιν ταύτην τῶν ἀρχαίων εἰς τὴν ἔλλειψιν ἀκριβοῦς διακρίσεως τῶν διαφορῶν τάξεων, ἃς περὶ εἰς τέσσαρας διαιρεῖ. Εἰς τέσσαρας ἐπίσης τάξεις διαιρεῖ τοὺς Βραχμᾶνας καὶ ὁ Γαλαδὸς (Πρόδρ. Ἰνδ. μεταφρ. Βατριχαρῆ περὶ Ματαιότητος σελ. 43. Σημ. 2.) λέγων α Τέσσαρες εἰσὶν αἱ τάξεις ἧ διαγωγαί: 1. Οἱ ἄγαμοι καὶ παρθένοι, οἱ τὰ Θεῖα μελετῶντες (Βραχμαχαριῖς). 2. Οἱ ἑγγαμοὶ (Γρίχοι), οὗτοι ζῶσιν ἐν τῷ κόσμῳ μιτῆ

ρούμενος Βουδδισμός, ὅστις συμφωνῶν ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀοράτου Βράχμα (1), καὶ τοῦ Πανθεισμοῦ, ἤρνεϊτο τὸν ὄρατὸν Θεόν· ἔκτοτε ἤρξαντο αἱ αἰρέσεις, καὶ αἱ τῶν Βραχμάνων καὶ Βουδδιστῶν ἔριδες. Ὅθεν ὁ Βραχμάν, τυγγραφεὺς τῆς Γιτᾶς, συγκεφαλαιῶν τὰς διαφόρους δοξασίας, ποτὲ μὲν τὸ γράμμα, ἄλλοτε δὲ τὸ πνεῦμα τῶν Βεδῶν ἐξηγῶν, καὶ νῦν μὲν ἀναιρῶν, ἄλλοτε δὲ συμβιβάζων ὁμολογεῖ τὸν Ὑψιστον Βράχμαν, ἀποχωρίζει δ' ἀπὸ τῆν θείαν αὐτοῦ οὐσίαν τὴν συνάναρχον ὕλην, καὶ τὴν κοσμικὴν μονάδα, καὶ δι' αὐτῶν σχηματίζει τὴν γενικὴν ψυχὴν τοῦ παντός, τὴν μερικὴν τοῦ ἀνθρώπου, πάντα τὰ ὄντα καὶ τὰ φαινόμενα, τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς δαίμονας. Καθότι ὁ αὐτὸς Θεὸς ἐστὶ καὶ ὁ ἀόρατος Βράχμας, καὶ ὁ ὄρατος Βραχμᾶς, Βισνοῦς, Σίβας καὶ τὸ Ὅμ. Ὁ αὐτὸς ἐστὶ καὶ Κρισνᾶς, καὶ Ῥάμας, φῶς καὶ πῦρ, ὕδωρ καὶ γῆ, θυσία καὶ θῦμα, αἰτία καὶ ἀποτέλεσμα. Οὕτως ἀναιρῶν τὴν ἀθείαν (τὴν τὸ πᾶν αὐτόμακτον δοξάζουσαν), καὶ

γυναικὸς καὶ τέκνων. 3. Οἱ ὀλόβοι ἢ ἐρημίται (Βκαπράσαι)· οὗτοι ἀρνησάμενοι τὰ τοῦ κόσμου ἐν ἀσκητηρίοις διάγουσι. 4. Οἱ περιπλανώμενοι (Βικσχοί) ἢ ἐπαίται· οὗτοι μηδενὸς τῶν πρὸς τὸ ζῆν φροντίζοντες, μηδ' ἐψοπειοῦντες ἐσθίουσιν ἕτι ἂν βρώμα εὐρωσιν ἐξ αἰτήτως. » Ὡστε οἱ πρῶτοι καὶ οἱ δεῦτεροι οἰκοῦσι τὰς πόλεις, οἱ μὲν παρθιακὸν βίον ἄγοντες, οἱ δὲ μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων συμβιοῦντες· οἱ τρίτοι καὶ τέταρτοι εἰσὶν ἀναχωρηταί· οἱ μὲν ζῶσιν ἐν Μονῇ ἢ ἐν Καλύβῃ, τρεφόμενοι ἐκ βρωσίμων ἀποφυῶν ῥιζῶν καὶ ὀσπρίων, περιζώματα ἐκ φλοιῶν δένδρων ἔχοντες, καὶ τὸν Θεὸν διηλεκτῶς ἡμ νοῦντες· οἱ δὲ τελευταῖοι ζῶσι κυνικόν, τρώντι, βίον (οἱ κυρίως Γυμνοσοφισταί)· οὗτοι περιφερόμενοι ἀπὸ θύρας εἰς θύραν συλλέγουσι τὸ ἀρεῶν βρώμα, ἐσθίουσι καὶ κοιμῶνται ὅπου ἂν τύχη· οὐκ ἔχοντες τὴν γῆν, καὶ ἐνδυμασίαν ἐκ φλοιῶν καὶ φύλλων ἔχοντες.

(1) Ὁ ἀναγνώστης ἐνθυμιᾶται τὴν περὶ Βράχμα καὶ Βραχμᾶ διαφορὰν. Τὸ πρῶτον φανερόν· τὸ Ὑψιστον καὶ ἀόρατον Θεῖον· καὶ διὰ τοῦτο οὐδετέρως προφέρεται παρ' Ἰ.δ.δ.ι.· ἢ ὄν τὸ Βράχμα (τὸ Θεῖον)· τὸ δὲ δεύτερον ἐστὶν ὁ τῆς κοσμογονίας ποιητῆς Βραχμᾶς· διὸ καὶ ἀρσενικῶς προφέρεται.

τὴν ἑτερολατρείαν (1), καὶ μὴ δεχόμενος τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς ἄνευ θεοσεβείας, οὐδὲ τὴν θεοσέβειαν, ἄνευ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς, προτιμᾷ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος κατὰ τὴν ἐντολὴν, ἕνεκα μόνου τοῦ Θεοῦ, ἄνευ δηλονότι ἐλπίδος ἀμοιβῆς, καὶ ἀναβιβάζει τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἀπαθείας εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ Ὑψίστου, δι' ἧς τελεῖται ἡ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσις καὶ ἡ ἀποθέωσις· τελευταῖον δόγμα ὅπερ καὶ τὴν σήμερον ἐπικρατεῖ ἐν τῇ Ἰνδία (2). Θέλων δὲ ἵνα δώσῃ κῦρος καὶ ἀγιότητα εἰς τὸ θεοσοφικὸν τοῦτο σύστημα ἐνανθρωπεῖ τὸν πολλακίς καὶ ἐν ἀπάσαις ταῖς περιστάσεσιν ἐνσαρκωθέντα Βισνοῦν, ὅστις διδάσκει διὰ τοῦ στόματος τοῦ πολυμμόρφου Βεάσα τὴν Γιτάν. Τὴν αὐτὴν συμβιβαστικὴν πορείαν ὠδευσαν, φαίνεται, ὁ Κουμαρίλας, ὁ Βάττας, ὁ Σαγκάρας, ὁ Βεπαδέβας. Πάντες δὲ οὗτοι ἤκημασαν μετὰ Χριστὸν (3)· ὥστε δυοῖν θάτερον, ἢ ἕτερος καὶ οὐχὶ ὁ Βεάσας ἐστὶν ὁ συγγραφεὺς τῆς Γιτᾶς· ἢ δύο εἰσὶν οἱ Βεάσαι· εἰς μὲν ἀρχαῖος, ὃς καὶ τὴν Βέδαν ἐν τάξει ἔθετο, καὶ τὴν θαυμαστὴν Μαχαβαράταν συνεγράψατο (4), ὁ δὲ ἕτερος λῖαν τοῦ πρώτου μεταγενέστερος, ὅστις πρὸς σύστασιν ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς Γιτᾶς Βεάσαν ἐαυτὸν ὠνόμασε (5), καὶ τὴν Γιτάν Ἐπεισόδιον τῆς Μαχαβαράτας ἐκάλεσεν. Ἄλλ' ἢ Γιτὰ εἰς πολλὰ μέρη, ἢ ἀνα-

(1) Γιτὰ Καρ. ΙΗ', δίστ. 8—22.

(2) Πρόδρ. Ἰνδικῶν μετὰφρ. περὶ μεταίτητος· σελ. 59: σχ. 2—5. Καὶ Βα. τριχρῆ ἠθολογ. δίστ. 97.

(3) Transact. of the Royal. As. soc. I. p. 411. Καὶ αὐτ., VII. p. 214—230. Ritter αὐτ. σελ. 94—96.

(4) Τιχασασαμουτσαῖα δίστ. 7. Καὶ Πρόδρ. Κατάλ. χειρογ. σελ. μα'.

(5) Ὁ Βραχμᾶν Κρισναῖς Δβαπαίνας συναθροίσας τὰς ἱεράς τῶν Ἰνδῶν Βίβλους ἢ Βέδας εἰς βιβλία καὶ κεφάλαια διήρσεν. Ἐκ τούτου ὠνομάσθη Βεάας

ρει ἢ διορθῶναι τὰς Βέδας· ὥστε ἄλλος ἐστὶν ὁ συλλογῆς τούτων, καὶ ἄλλος ὁ συγγραφεὺς τῆς Γιτᾶς, ἢ αὐτὸς εἰς ἐαυτὸν ἀντιφάσκει.

Ἄλλ' εἴτε εἷς ἢ δύο ὑποθεῶσι Βεάσαι, ἢ Γιτὰ δὲν ἀνήκει βεβχίως εἰς τὴν δευτέραν περίσδον τὴν ἀρχαίαν καὶ νηπιῶδη· ἄλλ' ἐστὶ σύγγραμμα λίαν μεταγενέστερον τοῦ Ἐπικουῦ ποιήματος. Εἰς πολλὰ δ' αὐτοῦ μέρη φέρει ἀναμφισβήτητα σημεῖα ἄλλων νεωτέρων χρόνων, καὶ αὐτοῦ τοῦ Σωτηρίου ἔτους πολλὰ μεταγενεστέρων. Ὁ δὲ συγγραφεὺς αὐτῆς, ὠφελθεις ἀπὸ τὸ κήρυγμα τοῦ θεοῦ Εὐαγγελίου, ὅπερ ὡς βολὴ φωτὸς διεχύθη ἐν ἀκάρει εἰς ἅπαντα τῆς Οἰκουμένης τὰ μέρη (1), μάλιστα δὲ παρὰ τῶν Ἱερῶν Ἀποστόλων Μάρκου καὶ Παύλου, τῶν κηρυξάντων αὐτὸ εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ Περσίαν, καὶ τοῦ Θωμᾶ, τοῦ κηρύξαντος τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Ἰνδίαν, ἐρρύθμισε τὰς ἐννοίας τοῦ συστήματος αὐτοῦ, προσαρμόσας ἐπιτηδείως τὴν ὑψηλὴν ἠθικὴν τοῦ θεοῦ Εὐαγγελίου, εἰς τὴν θεοσοφικὴν τῆς Γιτᾶς διδασκαλίαν· ὥστε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πλάνῃ τοῦ Πανθεϊσμοῦ καταυγάζει ἢ ἀκτῖς τῆς οὐρανόου ἀληθείας. Δικαίως ἄρα εἶπον ἐξ Ἀνατολῶν τὰ Φῶς· διότι ἐξ Ἀνατολῶν ἔλαμψεν ὁ Ἥλιος τῆς Δικαιο-

ἢ Βεάσας. Ἐκ τῆς προσθέσεως Βι, καὶ τοῦ ῥήματος Α σς (συλλέγω). Διὰ καὶ Βεδαβεάσαν ἐκάλεσαν· ἦτοι Βεδουλλογία. Ἐπειδὴ δὲ οὗτοι καὶ τὰς Βέδας ἰτακτοποίησε, καὶ τὴν Μαχαβαράταν συνέγραψε, καὶ πάντα τὰ τῆς Βέδας ἐν τῇ Μαχαβαράτῃ ἐρμήνευσε, λέγων «φειγέτω πᾶς τις τὰ κακὰ, καὶ ζητείτω τὰ ἀγαθὰ κ.τ.λ.» Ὡς Θεὸς ἐνσαρκωθείς προσκυνεῖται: (Ἱτιχασαμουτσία δίστ. 4). Διὰ τοῦτο φαίνεται καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς Γιτᾶς τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχαίου Βεάσα λαβε, καὶ τὴν Γιτάν ἐπισόδιον τῆς Μαχαβαράτας ἐκάλεσε.

(1) Οὕτω δῆτα οὐρανίῳ δυνάμει ἀθρόως, ὅσα τις Ἡλίου βολὴ τὴν σύμπασαν Οἰκουμένην ἢ σωτήριος κατηύγαξε λόγος. Εὐσ, Ἐκκλ. Ἰστ. Καφ. Γ'.

σύνης, καὶ ἡ Ἀλήθεια. Ἐκτοτε, λέγουσι, πάντες οἱ ἐν
τῇ Ἀσίᾳ θεοσόφοι θεωρητικοὶ τε καὶ πρακτικοὶ Ἐχρῖ-
στιάνιζον· καὶ πάντες οὗτοι ἀκούσхντες τῆς Θείας
διδασκαλίας ἄχρις ὀνόματος τὸν Χριστὸν ὠμολόγησαν (1).
Οἱ δὲ Βραχμᾶνες τὴν Θείαν ταύτην διδασκαλίαν λαβόν-
τες πρὸς στερέωσιν τοῦ Πανθεϊσμοῦ καὶ τῶν θεοσοφικῶν
αὐτῶν δογμάτων ἐπιτηδεύως ἀνέμιζαν. Ὅθεν αἱ πολλαὶ
καὶ τερατώδεις ἐνσαρκώσεις τοῦ Βισνοῦ, καὶ ἡ τελευταία
ἡ τῆς συμβιβαστικῆς Γιτᾶς, εἰπὶ τῆς Θείας οἰκονομίας
μεταγενέστερον καὶ ὡχρὸν ἀπομίμημα, καὶ τῆς Βραχμα-
νικῆς γοητείας μυθόπλασμα.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 10 Μαΐου 1848.

Γεώργιος Κ. Τυπάλδος.

(1) Παῦλος πρὸς Γαλάτας Ἀ. 17. — Εὐσέβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Βιβλ. Β'. Κεφ.
12'. — Φίλων ἐν τῇ περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον εἶναι ἐλεύθερον. — Ἰώσηπ. περὶ
Ἰσραήλ. Βιβλ. Β'. Κεφ. 2'. — Εὐγ. Βουλ. Πρώτη ἑπατοντ. ἔτος ΔΖ'. §. 478.

Γ Ι Τ Α .

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΔΡΥΤΑΡΑΣΤΡΑΣ.

1. **Τ**Ι ἐποίησαν, ὦ Σανζαΐα, οἱ πολεμησεῖοντες υἱοί μου καὶ οἱ τοῦ Πανδοῦ, συνελθόντες εἰς τὴν Κουρουζέτραν, τὴν γῆν τῆς ἀρετῆς;

ΣΑΝΖΑΪΑΣ ¹.

2. Ὁ Βασιλεὺς Δουριοδάνας, ἰδὼν παρατεταγμένον τὸν στρατὸν τῶν Πανδοιδῶν, προσελθὼν τῷ διδασκάλῳ Δρόνῃ ² ἔλεξε τάδε·

ΔΟΥΡΙΟΔΑΝΑΣ.

3. « Σκόπει, διδάσκαλε, τὸν μέγαν τοῦτον στρατὸν τῶν υἱῶν
» τοῦ Πανδοῦ, τὸν παρατεταγμένον ὑπὸ τοῦ εἰδήμονος
» μαθητοῦ σου Δρυσταθεούμνα, υἱοῦ τοῦ Δρουπάδα. *δρυσταθεοῦ*

1. Ὁ Σανζαΐας οὗτος σύμβουλος καὶ ἠνίοχος ἦν τοῦ βασιλέως Δρυταράστρα· τοιαύτην δὲ χάριν ἔλαβε παρὰ τοῦ Βεάσα, ὥστε βλέπειν καὶ ἀκούειν τὰ μακρὰν ὄντα καὶ ἀπόντα, ὡς ἐγγὺς ὄντα καὶ παρόντα· διὸ καὶ ὁ Δρυταράστρας ἐρωτᾷ αὐτὸν ἵνα μάθῃ.

2. Οὗτος ὁ Δρόνας Βραχμὰν ἦν, ἀνὴρ σοφὸς, εἰδήμων τε τῶν πολεμικῶν, καὶ διδάσκαλος τοῦ Δουριοδάνα καὶ τῶν λοιπῶν Καουραβῶν καὶ Πανδοιδῶν, καὶ εἰς τῶν ἡγεμόνων καὶ ἡρώων.

4. « Ἐν ταύτῃ τῇ στρατιᾷ ἥρωές εἰσι μεγαλότοξοι, ὅ-
 » μοιοι τῷ Βῆμα καὶ τῷ Ἀρζούνα ἐν μάχῃ, δηλονότι
 » ὁ Σατεκῆς, ὁ Βιράτας, ὁ μαχαράτας ¹ Δρουπάδας,
5. « Ὁ Δρυστακετοῦς, ὁ Σεκιτάνης, ὁ γενναῖος Βασιλεὺς τῆς
 » Κασσῆς, ὁ Πουρουζίτας, ὁ Κουντιβόζας, ὁ ἄριστος ἐν
 » ἀνδράσι Σαίβεας,
6. « Ὁ ἀνδρεῖος Ἰουδαμανιοῦς, ὁ ῥωμαλαῖος Οὐτταμαουζᾶς, ὁ
 » υἱὸς τῆς Σουββαδράς Ἀββιμανιοῦς, οἱ πέντε υἱοὶ τῶν
 » πέντε Πανδοιδῶν ², καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Δρουπαδῆς, ἅπαν-
 » τες μαχαράται ³.
7. « Ὅσοι δὲ ἡμέτεροι ἄριστοι, καὶ τούτους σκόπει, ὧ ὑπέρ-
 » τατε Βραχμάν· ἐγὼ γὰρ κατονομάζω εἰς εἰδησίῃ σου καὶ
 » ὅσοι εἰσὶν ἡγεμόνες τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ·
8. « Σὺ αὐτὸς, ὁ Βήσμας, ὁ Καρνᾶς, ὁ νικητὴς ἐν πολέμῳ
 » Κριπᾶς, ὁ Ἀσβαττάμας, ὁ Βικαρνᾶς, καὶ ὁ Βουρισραβᾶς,
 » ὁ τοῦ Σομαδάτα,
9. « Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ ἥρωες ⁴, ῥιψοκίνδυνοι ὄντες ὑπὲρ
 » ἐμοῦ, διαφόροις ἀμυντηρίοις ὅπλοις καθωπλισμένοι, ἅ-
 » παντες ἐξ ἴσου εἰδήμονες καὶ ἔμπειροι τοῦ πολέμου.
10. « Καὶ τουτὶ μὲν τὸ ἡμέτερον στράτευμα, τὸ ὄν ὑπὸ τὴν
 » προσασίαν τοῦ Βήσμα ⁵ ἀναρίθμητόν ἐστι· εὐάριθμον δὲ
 » ἐκείνο τὸ τῶν ἐναντίων, οὗ προστάτης ἐστὶν ὁ Βήμας ⁶.

1. Μεγαλόδιφρος, κατ' ἔτυμολογίαν· ἔστι δ' ἐπίθετον ἥρωος, ὅστις πολεμεῖ δεκαεπιχίλιος. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον τοιοῦτον ἐπίθετον Ἀτιράτας, ὅπερ ἐστὶ κατ' ἔτυμολογίαν, ὑπέριφρος· ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸν πολεμοῦντα ἀναριθμῆτοις. Αὕτη ἡ ὑπερβολὴ οὐδὲν τοι διαφέρει τῆς ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ· « ὁ Σαούλ ἐν χιλιάσι, καὶ ὁ Δαβὶδ ἐν μυριάσι. » Φαίνεται οὖν, ὅτι καὶ οἱ Ἑβραῖοι τοιαῦτα ὑπερβολικὰ ἐπίθετα εἴθιζον ἀποδιδόναι τῆς ἑαυτῶν ἥρωσι.

2. Ἐν τῷ περιθωρίῳ: οἱ πέντε υἱοὶ τῶν πέντε Πανδοιδῶν.

3. Ἴδε ἀνωτέρω (διστίχῳ 4) τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως.

4. Ἐν τῷ περιθωρίῳ: οἷος ὁ Βαγαδάτας, ὁ Σαλέας, κτλ.

5. Οὗτος ἦν στρατηγὸς τοῦ περὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ Δρυταράστρα στρατοῦ.

6. Στρατηγὸς τοῦ στρατοῦ τῶν υἱῶν τοῦ Πανδοῦ.

- † 1. «Μένετε μέντοι γ' ὑμεῖς ἕκαστοι ἐν ἐκάστῃ χώρᾳ, ἧ κατὰ
» μέρος ἐτάχθητε, καὶ περιέπετε τὸν στρατηγὸν ἑαυτῶν
» Βήσμαν».

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

12. Ὁ δὲ θερμουργὸς Βήσμας, ὁ πρεσβύτερος τῶν ἐν τῇ γε-
νεᾷ Κουροῦ¹, θέλων τέρψαι αὐτὸν τὸν Δουριοδάναν, ἀναρ-
ρήξας φωνὴν λεόντειον, ἐσάλπισε².
13. Καὶ ἐν τῷ ἅμῃ κόγχῳ καὶ σύριγγες καὶ τύμπανα πο-
λυειδῆ, τὰ μὲν ἐκρούσθησαν, τὰ δὲ ἐνεπνεύσθησαν, ἐξ ὧν
βοὴ σύμμικτος καὶ θροῦς ἦρθη μέγας.
14. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Κρισναῖς, καὶ ὁ Πανδοῦδος Ἀρζού-
νας³ ὀχουμένῳ ἐφ' ἄρματος λευκοῖς ἵπποις ἐζευγμένου,
ἐσαλπυσάτην θεῖῳ κόγχῳ.
15. Ὁ μὲν Κρισναῖς τὴν Πανσαζανέαν (Παγγεγεγενέαν), ὁ δ'
Ἀρζούνας τὴν Δεβαδάτταν· ὁ δὲ φοβερὸς τοῖς ἔργοις
Βήμας ἐσάλπισε τὴν μεγάλην κόγχον τὴν Πάουνδραν.
16. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ἰουδιστίρας, ὁ υἱὸς τῆς Κουντῆς, τὴν
Ἀννταβιζάγην, ὁ δὲ Νακούλας τὴν Σουγγόσσαν (εὐφω-
νον), ὁ δὲ Σαχαδέβας τὴν Μανιπουσπάκαν.
17. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ καλλιτόξος Βασιλεὺς τῆς Κασσῆς, καὶ
ὁ μεγαλόδιφρος Σικανδῆς, καὶ ὁ Δρυσταδεοῦμνας, καὶ ὁ
Βιράτας, καὶ ὁ ἀήττητος Σατεκῆς,
18. Ὅτε Δρουπάδας καὶ οἱ τῆς Δραουπαδῆς υἱοὶ, καὶ ὁ

1. Ὄνομα γενεᾶς, ἐξ ἧς ὁ Βήσμας κατήγετο· ἦν δ' ἡμίθεος, πατέρα μὲν ἔχων
τὸν Σαντανουῦν, μητέρα δὲ τὴν θεᾶν Γαγγάν.

2. Ἐφύσησε τὴν κόγχον. Ἡ ἐμπνευσις τῆς κόγχου σημεῖον ἦν ἐξορμητικὸν
εἰς τὸν πόλεμον.

3. Ἄκραν φιλίαν εἶχον πρὸς ἀλλήλους καὶ σύμπνοιαν ὅτε Κρισναῖς καὶ ὁ Ἀρ-
ζούνας· ὅθεν καὶ ἐφ' ἄρματος τεθρίππου ἐπεξῆλθον εἰς πόλεμον, τοῦ Κρισναῖ ἡνιο-
χοῦντος. Σημειῶσαι ἐνταῦθα, ὡς οἱ παλαιοὶ τῶν Ἰνδῶν ἦσαν ἐφ' ἄρμάτων ἐπολέ-
μουν, ὡς καὶ οἱ τῶν Ἑλλήνων.

τῆς Σουββαδράς Ἀβδημανιοῦς, ὁ μεγαλοβραχίων, ἅπαντες ἄπανταχόθεν, ὧ Βασιλεῦ τῆς γῆς, ἀνὰ μέρος κόγχους ἐσάλπισαν.

19. Ἐκεῖνος δ' ὁ ἦχος τῶν κόγχων, ἀντηχεῖν ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, διέτεμε τὰς καρδίας τῶν υἱῶν σου ¹.
20. Ἐνταῦθα, τῶν ὀπλων ὄντων προχείρων εἰς σύγκρουσιν, ὁ Πανδοίδης Ἀρζούνας, ὁ ἔχων ἐν τῇ σημαίᾳ τὸν πίθηκα, θεασάμενος τοὺς υἱούς σου παραπεταγμένους ἐπὶ μάχῃ, ἀναλαβὼν τὸ τόξον,
21. Τάδε πρὸς τὸν Κρισινᾶν ἐξηρεύζατο·

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

«ὦ Βασιλεῦ τῆς γῆς, στήσον τὸ ἄρμα μου μέσον ἀμφοῖν τοῖν στρατοῖν,

22. «Ἴν' ἀκριβῶς ἔγωγε σκέψωμαι τούτους τοὺς ἰσταμένους καὶ πολεμεῖν ἐπιεμένους, καὶ τίσι δεῖ μοι συμπλακῆναι ἐν τούτῳ τῷ πολεμικῷ ἀγῶνι·
23. «Ἴν' ἀκριβῶς ἔγωγε σκέψωμαι ² τοὺς μέλλοντας τούτους πολεμήσειν, οἳ ἐνθάδε συμπαραγέγοντο, ἀρέσαι ἐπιέμενοι τῷ κακόφρονι υἱῷ τοῦ Δρυταράστρα.»

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

24. Οὕτως εἰπόντος, ὧ Βαράτα ³, τοῦ Ἀρζούνα, στήσας ὁ Κρισινᾶς ἐν μεταιχμίῳ ἀμφοῖν τοῖν στρατοῖν τὸ περικαλλές ἄρμα,

1. Ἄντι τῶν υἱῶν σου, τὸ Ἰνδ. πρωτότυπον φέρει τῶν υἱῶν τοῦ Δρυταράστρα· ὅθεν ὁ μεταφραστὴς ἔχει τὴν ἐξῆς σημείωσιν ἐν τῷ περιθωρίῳ· «ἰδιωτισμὸς τὸ τιθέναι τρίτον πρόσωπον· οὐ γὰρ ἦν ἄλλος ὁ Δρυταράστρας, ἀλλ' ἢ οὗτος αὐτός, πρὸς ὃν ὁ Σανζαῖας διαλέγεται.» (Σημ. τ. ἐκδ.).

2. Διπλασιασμὸς λόγου, ἰν' ἴδω (Δ. Γρ.).

3. Ὄνομα βασιλείως μεγάλου, ἐξ οὗ καὶ λαμβάνει τὸ ὄνομα, ὡς οἱ Πτολεμαῖοι, ὁ Δρυταράστρας οὗτος κατὰ διαδοχὴν.

25. Ἐνώπιον τοῦ Βήσμα τε καὶ τοῦ Δρόνα, καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων (ἡγεμόνων) πάντων, «Ἴδὲ, ἔφη ὦ Ἀρζούνα, τοὺς » ἐκ γένους Κουρού συνηγμένους ἐνταῦθα».
26. Ἐκεῖ εἶδεν ὁ Ἀρζούνας ἐστῶτας θεῖους πρὸς πατρὸς, πάππους, διδασκάλους, πρὸς μητρὸς θεῖους, ἀδελφοὺς, υἱοὺς, υἰωνοὺς, φίλους,
27. Πενθεροὺς καὶ συγγενεῖς, ἐταίρους καὶ γνωστούς, ἐν ἀμφοτέροις τοῖς στρατοῖς. Ἰδὼν οὖν ἐκεῖνος ἀκριβῶς αὐτοὺς πάντας τοὺς οἰκειοὺς ἵσταμένους,
28. Πολλῶ ἐλέω κατασχεθεῖς, ἔφη ἀχθόμενος·

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

- «Ἰδόντος μου, ὦ Κρισνᾶ, τούτους τοὺς συγγενεῖς πα-
» ρισταμένους καὶ πολεμησεῖοντας,
29. «Τὰ μὲν μέλη μου διαλύεται, τὸ δὲ πρόσωπόν μου μα-
» ραίνεται· τρόμος δὲ καὶ φρίκη ἐπιγίνεται τῷ σώμα-
» τί μου¹,
30. «Καὶ τὸ τόξον πίπτει ἐκ τῆς χειρός μου, καὶ τὸ δέρ-
» μα μου περιφλέγεται· οὐδὲ δύναμαι ἵστασθαι, καὶ ὁ
» νοῦς μου ἰλιγγιᾷ καὶ παραφέρεται.
31. «Κακοὺς οἰωνοὺς βλέπω, ὦ Κρισνᾶ· ἀνελῶν οἰκειοὺς ἐν
» πολέμῳ, οὐδὲν ἀγαθὸν ἐλπίζω τέλος.
32. «Οὐκ ἐφίεμαι νίκης καὶ βασιλείας, οὐδὲ τρυφῶν καὶ
» ἡδονῶν· τί γὰρ ὄφελος ἡμῖν ἀπὸ τῆς βασιλείας; τί
» δ' ἀπὸ τῆς ἡδυπαθείας, ἢ καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς;
33. «Δὶ οὖς, εἰ ἔζων, ἦν ἂν ἡμῖν ἐφετῆ ἢ βασιλεία, καὶ αἱ
» τρυφαί, καὶ αἱ ἡδοναί, οὔτοι, εἰς οὐδὲν τιθέμενοι τὰς
» ψυχὰς ἐκυτῶν καὶ τὰ πλοῦτη, πάρεισιν ἐνταῦθα εἰς
» πόλεμον²,

1. Κακοὶ οἰωνοὶ εἰσι τὸ τρέμειν καὶ φρίττειν κτλ.

2. Εἰς τὸ ἀποθανεῖν (Α. Γρ.).

34. «Διδάσκαλοι, πατέρες, υιοί, προπάτορες, πρὸς μητρὸς
 » θεῖοι, πενθεροὶ, υἱωνοὶ, γυναικιάδελφοι, καὶ συγγενεῖς
 » ὁμοίως.
35. «Ὅθεν καὶ εἰ μ' ἀνέλοιεν, οὐκ ἂν βουλοίμην τούτους
 » ἀνελεῖν. Ἐγὼ, εἰ καὶ ὑπὲρ τῶν τριῶν κόσμων ¹, οὐκ
 » ἀνέλοιμι ἂν τούτους, πολλῶ δὲ μᾶλλον ὑπὲρ τῆς γῆς
 » ταύτης.
36. «Ὅποῖον ἀγαθὸν ² γένοιτ' ἂν ἡμῖν, ἀνελοῦσι τοὺς υἱοὺς
 » τοῦ Δρυταράστρα; μάλιστα δ' ἀμπλάκημα προσαφθείη
 » ἂν ἡμῖν, ἀνελοῦσιν αὐτούς, καίπερ ἀξίους ὄντας ἀναι-
 » ρεθῆναι ³.
37. «Ἄνοικειον ἄρα ἡμῖν ἀνελεῖν τοὺς υἱοὺς τοῦ Δρυταρά-
 » στρα, συγγενεῖς ὄντας· πῶς γὰρ ἂν εὐθυμοὶ γενοίμε-
 » θα, τοὺς οἰκειοὺς ἀνελόντες;
38. «Εἰ μὲν οὖν αὐτοὶ, διεφθαρμένοι τὸν νοῦν ἐκ τῆς πλεο-
 » νεξίας, οὐκ αἰσθάνονται τοῦ κακοῦ, τοῦ γενησομένου
 » ἐκ τῆς διαφθορᾶς τοῦ γένους, καὶ τοῦ ἀμπλακῆματος
 » ἐκ τῆς τῶν οἰκείων ἀναιρέσεως,
39. «Διὰ τί ἡμεῖς γε ⁴ οὐ σκεπτόμεθα τούτου ἀποστῆναι
 » τοῦ ἀμαρτήματος, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν ⁵ τὸ γενησό-
 » μενον κακὸν ἐκ τῆς διαφθορᾶς τοῦ γένους;
40. «Τὰ γὰρ παραδεδεγμένα αἰώνια ἔθιμα καὶ νόμιμα τῆς
 » φυλῆς φθείρονται ὑπὸ τῆς διαφθορᾶς τοῦ γένους· τοῦ
 » δὲ νομίμου φθαρέντος, τὸ ἄνομον ἐπιγίνεται ⁶ τῷ
 » ὄλῳ γένει.
41. «Τοῦ δὲ ἀνόμου ἐπιγενομένου, αἱ γυναῖκες τοῦ γένους

1. Δηλ. τοῦ καταχθονίου, ὑπερχθονίου καὶ οὐρανίου.

2. Χαρὰ, ἀγαλλίαμα (Δ. Γ.)

3. Καίπερ ἐχθρῶς ὄντας. (Πρ. Γ.)

4. Πῶς ἡμεῖς. (Πρ. Γ.)

5. Βλέποντες (Δ. Γ.)

6. Ἐπιπολάζει (Δ. Γ.)

- » φθείρονται· τῶν δὲ γυναικῶν φθαρεισῶν, ἑτερογενεῖς
 » καὶ νόθοι γίνονται ¹.
42. « Ἡ δὲ νοθεία ἄδου πρόξενος ²· ἔστι γὰρ καὶ τοῖς ἀνε-
 » λοῦσι τοὺς συγγενεῖς καὶ τῷ ὄλῳ γένει τούτων γὰρ οἱ
 » προπάτορες καταπίπτουσιν εἰς τὸν ἄδην, διὰ τὴν ἔλ-
 » λειψιν τῶν ποπάνων καὶ τοῦ ὕδατος ³.
43. « Τὰ γὰρ αἰώνια ἔθιμα τῆς φυλῆς καὶ τοῦ γένους ἐλλεί-
 » πουσιν ἐξ αἰτίας τῶν νοθοποιῶν τούτων κακῶν, τῶν
 » ἀνελόντων τὸ γένος, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ αἰώνια ἔθιμα
 » καὶ νόμιμα τοῦ γένους.
44. « Οἱ δ' ἐν ἐλλείψει ὄντες τῶν νομίμων καὶ ἐθίμων τοῦ
 » γένους καὶ τῆς φυλῆς ⁴ αἰωνίως ἐν ἄδου μένουσιν ⁵.
 » οὕτως ἀκούομεν ⁶ παρὰ τῶν ἱερῶν βιβλίων.
45. « Ὡ! μέγα ἀμάρτημα τῷ ὄντι ἐγνώκαμεν πράξει, παρα-
 » σκευασθέντες ἀνελεῖν τοὺς οἰκείους, πλεονεξία φερόμενοι
 » βασιλικῆς τρυφῆς!
46. « Ὡστε ἡδιόν μοι ἐστίν, ἐάν οἱ τοῦ Δρυταράστρα υἱοί,
 » ἔνοπλοι ὄντες, φονεύσωσιν ἐμὲ, μηδαμῶς ἀμυνόμενον,
 » καὶ ἄοπλον ὄντα ⁷.»

1. Δηλ. ἀποθανόντων τῶν ἀνδρῶν, συμφθείρονται αἱ γυναῖκες ἀνδράσιν ἑτέρας φυλῆς, ὅπερ παράνομον παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς.

2. Οἱ δὲ νόθοι ἄξιοι τοῦ ἄδου (Πρ. Γρ.)

3. Ἔθος ἐστὶ προσφέρειν τοὺς γνησίους υἱοὺς πόπανα καὶ χοὰς ὕδατων τοῖς πατράσι, τοῖς προπάτορσι καὶ προπάπποις· ὅταν δὲ στερηθῶσιν αἱ ψυχὰι τούτων τῶν νομίμων καὶ δικαίων, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν γνησίων συγγενῶν, δοξάζουσιν οἱ Ἰνδοί, ὅτι αἱ ψυχὰι ἐκείνων καταπίπτουσιν εἰς τὸν ἄδην.

4. Ἡ φυλὴ συνίσταται πολλοῖς γένεσι· καὶ ἄλλο μὲν γένος ἔχει τοῦτο τὸ ἔθιμον, ἄλλο δ' ἐκεῖνο· ἄλλο λατρεύει τούτῳ τῷ Θεῷ, ἄλλο δ' ἐκείνῳ.

5. Οἱ δ' ὄντες ἐν ἄδου, μένουσιν ἐκεῖ αἰωνίως, μὴ γενομένων τῶν ἐθίμων ὑπὲρ ἀνέσεως αὐτῶν ὑπὸ τῶν γνησίων συγγενῶν.

6. Οὕτως ἐμάθομεν παρὰ τῶν ἱερῶν καὶ νομικῶν βιβλίων.

7. Αἰσχύνῃ γὰρ ἦν μὴ ἀμύνεσθαι, καὶ τὸ ῥίψαι τὰ ὄπλα.

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

47. Τοιαῦτα μὲν οὖν εἰρηκῶς ὁ Ἀρζούνας ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, ῥίψας τὸ τόξον, ἅμα τῷ βέλει, ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ δίφρου, διατεταραγμένος τὴν καρδίαν ὑπ' ἀθυμίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

1. Ὁ δὲ Κρισνᾶς εἶπεν αὐτῷ, ὑπ' ἐλέου κατειλημμένῳ, δακρύων τε τοὺς ὀφθαλμοὺς πεπληρωμένῳ καὶ λελυπημένῳ·

ΚΡΙΣΝΑΣ.

2. « Πόθεν, ὦ Ἀρζούνα, προσεγένετό σοι ¹ ἐπὶ τοῦ πολέμου
 » ἡ ἄγνοια αὕτη ², ἡ ζηλωτὴ μικροπρεπέσιν ³, ἡ οὔσα πα-
 » ράνομος ⁴ ἀθέμιτος ⁵, καὶ δυσφημίας πρόξενος ;
 3. « Μὴ ποιεῖς ἔργον ἀγενοῦς καὶ ἀνάνδρου· ἐπεὶ οὐχ ἀρμό-
 » ζει σοι· ἄφες τὴν εὐτελεῖ ἀδράνειαν καὶ ἐκλυσιν τῆς
 » καρδίας σου, καὶ ἀνάστα εἰς πόλεμον. »

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

4. « Πῶς ἐγὼ, ἔφη, ὦ Κρισνᾶ, μαχόμενος βέλη βάλω κατὰ

1. Ἐπεισῆλθε, ἀνεφάνη σοι (Δ. Γ.)

2. Ἡ ἀθυμία. (Πρ. Γρ.)

3. Σὺ γὰρ εἶ Ξατρής· οἱ δὲ Ξατραὶ ὀπαδοὶ τοῦ Ἄρως.

4. Ἀναξία τοῦ Ὀλύμπου. Πρ. γρ. — Οἱ γὰρ Ἰνδῶν νόμοι φασίν, ὅτι ὁ ἦρωσ ἐρχεται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν παράδεισον· ἢ, μὴ ποιῶν τὸ χρέος, ὃ ἔχει, τὸ πολεμῆσαι, καθὼς Ξατρήs, ἀμαρτάνει· ὁ δ' ἀμαρτάνων ἀνάξιος ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ.

5. Ἐπτὰ εἰσι τὰ ἀμαρτήματα, δι' ἃ ὁ νόμος ἐπιτάττει ἐχθρευτέον εἶναι, καὶ πολεμητέον.

- » τοῦ Βήσματος καὶ Δρόνα, ἀξίον ὄντοιν τιμῆς καὶ θερα-
 » πείας¹;
5. «Κάλλιον ἔστι μοι ζῆν ἐπαίτην γενόμενον ἢ ἀνελεῖν²,
 » τοιούτους ἄνδρας σεβασμίους καὶ περιφανεῖς³ καὶ πι-
 » στοὺς θεράποντας⁴ ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, καὶ τρυφῆσαι
 » τρυφὰς βιωτικὰς, μεμιγμένας αἵματι.
6. «Ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν πότερον κρεῖττόν⁵ ἔστιν, εἰ ἡμεῖς
 » ἐκείνους ἀνέλωμεν⁶, ἢ ἐκεῖνοι ἡμᾶς; οὐς γὰρ ἡμεῖς
 » ἀνελόντες⁷ οὐκ ἐφίεμεθα ζωῆς, οὗτοι ἴστανται ἐν τῷ
 » μετώπῳ τοῦ στρατοῦ.
7. «Φοβούμενος⁸ οὖν μή που συμβῆ τὸ κακόν⁹, ἐπειδὴ ἡ
 » φύσις μου τοσοῦτον ἐξεθελύνηται ἔκ τε τοῦ πρὸς τοὺς
 » συγγενεῖς ἐλέους, καὶ ἐκ τῆς τοῦ γένους διαφθορᾶς, καὶ
 » ἐπειδὴ ἀμφιγονῶ τὰ τοῦ νόμου, ἐρωτῶ σε, εἶπέ μοι
 » σαφῶς ποῖόν ἐστι τὸ βέλτιον¹⁰; Ἐγὼ γίνομαι μαθητῆς
 » σου· δίδαξόν με προσελθόντα¹¹ σοι.
8. «Οὐ γὰρ θεωρῶ¹² ὅτι ἐξαλείψειε¹³ τὴν ἀθυμίαν ταύ-

1. Ὅτε ἴδει ἄνθρωποι βάλλειν κατ' αὐτῶν, πῶς ἤδη βέλη βάλλω θανατηφόρα; (Π. Γ.)
2. Θανάτῳ παραδῶναι φονεῦσαι. (Δ. Γ.)
3. Οἷος ὁ διδάσκαλος Δρόνας καὶ ὁ γηραλέος Βήσματος.
4. Ἡ Βραχυμ. λέξις τοῦ κειμένου κυρίως σημαίνει φιλοχρῶματος, ἐν-
 ταῦθα δὲ μεταφρ. σημαίνει πιστὸς θεράπων.
5. Φέριστόν ἐστιν. (Δ. Γρ.)
6. Νικήσωμεν. (Δ. Γρ.)
7. Θανατώσαντες. (Δ. Γρ.)
8. Φειδόμενος. (Δ. Γρ.)
9. Μήπου φθαρῆ δηλ. τὸ γένος, ὡς ἔφη ἀνωτέρω· δι' ἣν αἰτίαν ὦν Ξατρῆς,
 ὀπαδὸς τοῦ Ἄρεως, ἐξεθελύνηται ἐς τοσοῦτον.
10. Μὴ εἰδῶς δηλ. εἰ νόμιμόν ἐστι τῷ Ξατρῆ γενέσθαι ἐπαίτην, ἀλλὰ μὴ
 πολεμῆσαι.
11. Προσφοιτῶντά σοι. (Δ. Γρ.)
12. Νοῶ. (Δ. Γρ.)
13. Ἀποπέμψειε. (Δ. Γρ.)

- » την, τὴν τὰς αἰσθήσεις μου κατατήκουσαν¹, οὐδ' ἂν
 » κτήσωμαι ἐπὶ γῆς ὀλβίαν μοναρχίαν², οὐδέγ' ἐν οὐρα-
 » νῷ βασιλείαν³. »

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

9. Οὕτως εἰπὼν, ὁ τῶν ἐχθρῶν ὀλέτωρ Ἀρζούνας πρὸς
 τὸν Κρισνᾶν, ὡς οὐ πολεμήσει, σιγὴν ἔσχε.
 10. Ὁ δὲ Κρισνᾶς, μειδιάσας⁴, ἀπεκρίνατο αὐτῷ ἀθύμω-
 ῶς ἔχοντι⁵ ἐν μέσῳ ἀμφοῖν τοῖν στρατοῖν.

ΚΡΙΣΝΑΣ.

11. «Σὺ μὲν λυπῆ ἐπὶ τοῖς μὴ ἀξίοις λύπης, καὶ σοφοῦς
 » λέγεις λόγους⁶. οἱ σοφοὶ δ' ὅμως οὐδέποτε λυποῦνται
 » οὐτ' ἐπὶ τοῖς θνήσκουσιν, οὐτ' ἐπὶ τοῖς ζῶσιν.
 12. «Οὐκ ἦν χρόνος, ὅτε οὐκ ἤμεν οὐτ' ἐγὼ, οὔτε σὺ, οὔθ'
 » οὔτοι οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες, οὐδὲ μὴν ἔσται, ὅτε
 » οὐκ ἐσόμεθα⁷. ἅπαντες δ' ἤμεν καὶ ἐξάπαντος ἐσό-
 » μεθα.
 13. «Καὶ καθὼς τῇ ζωτικῇ ψυχῇ ἐν τούτῳ τῷ σώματι καὶ
 » παιδικῇ ἔστι, καὶ νεανικῇ, καὶ γεροντικῇ ἡλικίᾳ, οὕτω
 » μετὰ θάνατον ἄλλο πάλιν σῶμα συλλαμβάνει⁸ αὐτῇ

1. Καταφύγουσαν. (Δ. Γρ.)

2. Ἄνευ ἀντιπάλου βασιλείαν, αὐτελεξεί.

3. Οὐδέγε βασιλείαν οὐρανίαν, θεϊαν. (Δ. Γρ.)

4. Γελάσας. (Δ. Γρ.)

5. Ἀθυμοῦντι. (Δ. Γρ.)

6. Λέγεις σοφῶν μόνον λόγους, πρὶν ἐγὼ τὸν Βήσμαν καὶ τὸν Δρόναν, σεβασμίους ὄντας, ἀνέλῳ ἐν πολέμῳ, σοφὸς ὅμως οὐκ εἶ.

7. Ἐνταῦθα δογματίζει τὴν ψυχὴν ἀναρχον καὶ ἀτελεύτητον.

8. Ἐνταῦθα δογματίζει, ὡς τὸ σῶμα γεννᾶται καὶ θνήσκει, ἀλλ' οὐχὶ ἡ ψυχὴ.

- » ἡ ψυχὴ¹. ὥστε ὁ σοφὸς οὐκ ἀνοηταίνει² ἐν τῇ γε-
 » νέσει καὶ φθορᾷ τοῦ σώματος.
14. «Ὅσα μὲν οὖν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν εἰσι, προξενοῦντα ὅτε
 » μὲν ψύχος, ὅτε δὲ καῦμα, καὶ ὅτε μὲν χαρὰν, ὅτε δὲ
 » λύπην, καὶ γίνονται, καὶ ἀπογίνονται, καὶ διὰ τοῦτο
 » πρόσκαιρά εἰσι, τούτοις ἐγκαρτέρει.
15. «Ὅντινα δὲ τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν ταῦτα οὐ καταπονοῦσιν,
 » ἀδιάφορον³ ὄντα καὶ ἐν ἀγαθοῖς καὶ ἐν κακοῖς⁴, καὶ
 » ἀδιάπτωτον, οὗτος ἄξιός ἐστι τῆς ἀθανασίας⁵.
16. «Τῇ μὲν ματαιότητι⁶ οὐκ ἔστιν ἀλήθεια, τῇ δὲ ἀληθείᾳ
 » οὐκ ἔστι ματαιότης. Τὸ ψεῦδος οὐ πέφυκεν ἀλήθεια, καὶ
 » τὸ μὴ ὄν οὐ πέφυκεν ὄν· οὕτω περὶ τούτων ἀμφοτέ-
 » ρων θεωρήσαντες ἀπεφῆναντο οἱ γινῶσται τῶν ὄντων⁷.
17. «Οὐ δὲ τὸ πᾶν τοῦτο πλήρῆς ἐστι, τοῦτο γίνωσκε
 » ἀφθαρτον⁸. τῷ δὲ ἀφθάρτῳ τούτῳ οὐδεὶς ἱκανός ἐστι
 » φθορὰν ποιῆσαι.
18. «Φθίνοντα δὲ ἐρρέθησαν παρὰ τοῖς θεολόγοις τὰ σώματα

1. Ἐνταῦθα δογματίζει τὴν μετασωμάτωσιν τῆς ψυχῆς, τὴν μετεμψύχωσιν.

2. Οὐκ ἀνοηταίνει ἐπὶ τῇ γενέσει καὶ φθορᾷ τοῦ σώματος, εἰδὼς ὅτι ἡ ψυχὴ οὔτε γεννᾶται, οὔτε θνήσκει.

3. Ὅμοιον. (Δ. Γρ.)

4. Μῆτε χαίροντα ἐπὶ τοῖς χαρμοσύνοις, μῆτε λυπούμενον ἐπὶ τοῖς λυπηροῖς· τοῦτο δόγμα ἐστὶ καὶ τῶν Στωϊκῶν.

5. Τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐνώσεως. (Δ. Γρ.) — Οὐ μεταγεννᾶται δηλ. ἀλλ' ἐνοῦται τῷ Θεῷ.

6. Ἴνα μὴ εἴπῃ, ὅτι ἐκ τοῦ σφοδροῦ ψύχους ἢ καύματος ἢ ψυχῆ ὄλλυται, διὰ τοῦτο ἐπιφέρει « Τῇ ματαιότητι κτλ. » Ματαιότης δ' ἐστὶ τὰ περὶ τὸ σώμα, τὰ ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ὡς φύσει μάταια, διὸ καὶ ψευδῆ καὶ πρόσκαιρα· ἀλήθεια δὲ ἡ ψυχὴ, ὡς φύσει ἀληθής, διὸ καὶ μόνιμος καὶ ἀφθαρτος.

7. Οἱ Θεολόγοι.

8. Ἐνταῦθα ἐνοεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ Παντός, ἣτις ἐστὶν ὁ Θεός, καθὼς καὶ οἱ Στωϊκοὶ δοξάζουσιν.

- » ταῦτα, τῆς ψυχῆς ¹ οὔσης αἰδίου, ἀφάρτου, ἀμέτρου ²,
 » ἀκαταλήπτου, καὶ ἀπεριωρίστου. Ταῦτ' ἄρα πολέμει,
 » κατὰ τὸν νόμον τῶν Ξατρῶν.
19. «Ὅστις δοξάζει τὴν ψυχὴν φαρτικὴν, ἢ ὅστις φρονεῖ
 » αὐτὴν φαρτὴν, ἀμφοτέροι οὔτοι οὐδὲν οἶδασιν· ἢ γὰρ
 » ψυχὴ οὔτε φθείρει, οὔτε φθείρεται ³,
20. «Οὔτε μὴν γεννᾶται ποτε, οὔτε θνήσκει, ἀλλ' οὐδὲ με-
 » ταγίνεται, μὴ γεγεννημένη ⁴. ἀγέννητος δὲ, αἰδῖος,
 » ἀμείωτος, ἀμετάτρεπτος, διηνεκῆς, παλαιὰ ⁵ καὶ ἀναλ-
 » λιώτως ἐστὶ, καὶ οὐκ ἀναιρεῖται, τοῦ σώματος ἀναιρου-
 » μένου.
21. «Ὅστις οὖν δοξάζει τὴν ψυχὴν ἀφάρτον, αἰδῖον, ἀγέν-
 » νητον καὶ ἀμετάτρεπτον ⁶, πῶς οὔτος οἰηθήσεται,
 » ὡς αὐτὸς ἀναιρεῖ, ἢ αἷτιος γίνεται ἀναιρεθῆναι ⁷;
22. «Καθὼς γὰρ ὁ ἄνθρωπος, ἀφείς τὰ παλαιὰ ἱμάτια, ἄλλα
 » καινὰ ἐνδύεται, οὔτω καὶ ἡ ψυχὴ, ἀφείσα τὰ παλαιὰ
 » σώματα, ἄλλα νέα ἐνδύεται ⁸.
23. «Τὰ ὄπλα οὐ τέμνουσι τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ πῦρ οὐ φλέγει

1. Ἐν ταῦθα ἐννοεῖ τὴν κατὰ μέρος ψυχὴν, ἢ οὐδεμίαν διαφορὰν ἔχει τῆς καθόλου ψυχῆς, τοῦ Θεοῦ, παρὰ τοῖς φιλοσόφοις τῶν Ἰνδῶν.

2. Αὐτολεξεί, ἄνευ μέτρου, ἤτοι ἀπέριου.

3. Οὔτε ἐνεργεῖ, οὔτε πάσχει. Τοῦτο λέγει δι' ὃ εἶρηκεν ὁ Ἀρξούνας : « Οὐ βούλομαι ἀνελεῖν τὸν Βῆσμαν, » κτλ.

4. Ἐπειδὴ οὐκ ἐγένετο, διὰ τοῦτο οὐδὲ μεταγίνεται· καθὼς τόδε τὸ σῶμα ἐπειδὴ ἐγένετο, διὰ τοῦτο καὶ μεταγίνεται.

5. Τὸ παλαιὸν ἐκλαμβάνεται παρ' Ἰνδοῖς καὶ ἐπὶ τοῦ προαιωνίου καὶ ἀνάρχου, ὡς καὶ παρ' Ἑβραίοις ἐν τῇ Μωσαϊκῇ βίβλῳ, «ὃ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν.»

6. Ἀναλλιώτων.

7. Εἰ οὖν καὶ σὺ, ὡσπερ εἶλεγε, δοξάζεις τὴν ψυχὴν ἀθάνατον, μὴ νομίσης ὅτι καὶ αὐτὴ ἐθανατώθη, τοῦ σώματος θανατωθέντος· ἔθεν οὐκ ἔση ἔνοχος εὔτε σὺ, ὃ τὰ σώματα τῶν ἐχθρῶν ἀναιρήσων, εὔτ' ἐγὼ ὁ αἷτιός σοι γινόμενος.

8. Παράδειγμα λαμπρὸν τῆς μετεμψυχώσεως, ἦν περ, ὡς κολοφῶνα τῶν δογμάτων αὐτοῦ ἀπριξ ἐνηγκαλίσαστο καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Βεάσας, ὁ Πυθαγόρας.

» αὐτήν, οὐδὲ μὴν τὸ ὕδωρ μαλάσσει, ἢ ὁ ἀήρ μαραίνει
» αὐτήν·

24. « Διὸ καὶ λέγεται ἄτμητος ¹, ἀφλεκτος, ἀμάλακτος,
» ἀμάραντος, ἀδιάφθορος, πανταχοῦ διήκουσα, ἀμετάτρε-
» πτος, ἀμετασχημάτιστος, ἀναρχος,

25. « Ἄόρατος, ἀκατανόητος, καὶ ἀπαθής. Τοιαύτην τοι-
» γαροῦν εἰδότι τὴν ψυχὴν, οὐκ ἄξιόν σοι λυπεῖσθαι.

26. « Εἰδὲ καὶ νομίζεις τὴν ψυχὴν ἀειγέννητόν τε καὶ ἀεί-
» θνητον, ἀλλὰ καὶ οὕτω, λυπεῖσθαι οὐ πρόπον σοί ἐστιν,
» ὧ μεγαλοβραχίω.

27. « Τοῦ γὰρ γεννητοῦ ὁ θάνατος βέβαιος, ὡς καὶ τοῦ θνη-
» τοῦ ἢ γέννησις· ὅθεν οὐ δεῖ σοι ² λυπεῖσθαι ἐπὶ τῶ ἀφεύ-
» κτως γεννησομένῳ ³.

28. « Τὰ γεμῆν σώματα, ἔχοντα μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς ὕλης ⁴,
» ὁρώμενα δὲ ἐν τῶ μεταξὺ χρόνῳ τῆς γενέσεως καὶ
» φθορᾶς αὐτῶν, πάλιν εἰς ἐκείνην διαλύονται. Ἐν τού-
» τοις οὖν, ὁποῖα θρηολογία;

29. « Ἄλλος μὲν ἀπορῶν θεωρεῖ αὐτὴν τὴν ψυχὴν, ἄλλος δὲ
» θαυμάζων λέγει περὶ αὐτῆς, ἄλλος δὲ ἐξιστάμενος
» ἀκούει περὶ αὐτῆς, καὶ ἄλλος ἀκούων οὐ γινώσκει
» αὐτήν ⁵.

1. Ἄτμητος, καθὼ ἀμελής· ἀφλεκτος, καθὼ ἀσώματος· ἀμάραντος, καθὼ ἀύλος.

2. Οὐκ ἄξιός εἰ. (Δ. Γρ.)

3. Τουτέστιν ἐπὶ τοῖς μὴ δυναμένοις ἄλλως πως γενέσθαι· ἢ γὰρ σήμερον, ἢ αὔριον, ἀνάγκη ἀποθανεῖν.

4. Ὁ Βεῆσας δοξάζει τὴν ὕλην, ὡς καὶ ὁ Πλάτων, ἐκμαγεῖον καὶ πανδεχές, καὶ τιθῆνην, καὶ μητέρα, καὶ χώραν, καὶ ἄμορφον, καὶ ἄποιον, καὶ ἀνείδεον, καὶ οὔτε σῶμα, οὔτε ἀσώματον, ἤτις πᾶσαν γένεσιν συνίστησι, καὶ πάλιν αὐτὴν ὑποδέχεται.

5. Ἐνταῦθα λέγει τὸ δυσκατάληπτον τῆς ψυχῆς, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ σοφοὶ ἀπορῶσι περὶ αὐτῆς, οἱ μὴ ἔχοντες τὴν θεωρητικὴν γνῶσιν.

30. «Αὕτη δὲ ἡ ψυχὴ, ἡ οὐσα ἀνώλεθρός τε καὶ αἰδῖος, ἐν
 » ἅπασιν ἐστὶ τοῖς σώμασι¹. οὐ δεῖ σοι² ἄρα λυπεῖσθαι
 » ἐφ' ἅπασιν τοῖς σώμασι.
31. «Σκεψάμενῳ δέ σοι τὸν νόμον τῆς σεαυτοῦ φυλῆς³, ἀνοί-
 » κειὸν ἐστὶ τρέμειν⁴. τὸ γὰρ μακάριον καὶ εὐδαιμον
 » τοῦ Ξατρῆ οὐκ ἐπιγίνεται ἐξ ἄλλου του, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ
 » νομίμου καὶ δικαίου πολέμου⁵.
32. «Εὐδαιμόνες ἄρα εἰσὶν οἱ Ξατραὶ ἐκεῖνοι, οἳ τοιοῦτου
 » ἐπιτυγχάνουσι πολέμου, αὐτομάτου καὶ προχείρου, ὅς
 » ἐστὶ θύρα⁶ ἀναπεπταμένη τοῦ οὐρανοῦ⁷.
33. «Εἰ δέγε σὺ τοῦτον τὸν θεμιτὸν πόλεμον οὐ ποιήσεις,
 » ἐν μηδενὶ τιθέμενος τὰ τοῦ οἰκείου νόμου, καὶ τὸν ἔπαι-
 » νον⁸, ἀμαρτήσεις.
34. «Οἱ γὰρ ἄνθρωποι αἰεὶ σου κατηγορήσουσι· ἢ δὲ κατη-
 » γορία παρὰ τῷ ἐνδόξῳ καὶ ἐντίμῳ βαρυτέρα⁹ θανάτου
 » καθέστηκεν.

1. Οὐχὶ μόνον ἐν τοῖς σώμασι τῶν συγγενῶν σου, ἀλλὰ καὶ ἐν ἅπασιν τοῖς ἄλλοις ἢ αὐτῇ ψυχῇ πέφυκεν, ἀνώλεθρός τε καὶ ἀπαθής· ὅθεν οὐκ ἄξιον λυπεῖσθαι ἐφ' ἅπασιν τοῖς σώμασι.

2. Διὸ οὐκ ἄξιον λυπεῖσθαι κτλ. (Δ. Γρ.)

3. Τέσσαρες φυλαὶ εἰσὶ παρ' Ἰνδοῖς, Βραχμᾶνες, Ξατραὶ, Βαῖσαι, καὶ Σούδραι· καὶ τοῖς μὲν Βραχμᾶσι, νόμος ἐστὶ τὸ εὐχεσθαι καὶ διδάσκειν, τοῖς δὲ Ξατραῖς τὸ πολεμεῖν καὶ διοικεῖν, τοῖς Βαῖσαις τὸ ἐμπορεύεσθαι καὶ γεωργεῖν, τοῖς δὲ Σούδραις τὸ δουλεῦν.

4. Ὁ Κρισναῖος διὰ πολλῶν παραδειγμάτων ἀναρρώσθηται καὶ ἀναλαθεῖν ποιεῖ τὸν Ἀρζοῦναν, εἰπόντα πρότερον, ὡς τὸ σῶμα αὐτοῦ τρέμει, καὶ ὁ νοῦς ἰλλεγγιγῆ κτλ.

5. Τοῦτο δ' ἐστὶν εἰς ἀναίρεσιν τοῦ « ἀνελὼν οἰκείους ἐν πολέμῳ, οὐκ ἀγαθὸν ἐλπίζω τέλος. »

6. Ἐπειδὴ δοξάζουσιν, ὡς ὁ ἀποθανὼν ἐν πολέμῳ εἰσέρχεται κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν παράδεισον, διὰ τοῦτο λέγει ἐνταῦθα, ὡς ὁ πόλεμος θύρα ἀναπεπταμένη ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ, δι' ἧς εἰσέρχεται ἀκωλύτως ὁ τελευτήσας γενναίως.

7. Τοῦτο ἐπήγαγε πρὸς ὃ ὁ Ἀρζοῦνας προείρηκε. « Πῶς ἂν εἴημεν εὐτυχεῖς, τοὺς οἰκείους θανατώσαντες ; »

8. Τὸ κλέος. (Δ. Γρ.)

9. Ἰπὲρ τὸν θάνατον καθέστηκεν. (Πρ. Γρ.)

35. « Οἱ δὲ μαχαράται οἰηθήσονται σε ἄπο πολέμου γεγο-
 » νέναι ἐκ φόβου· παρ' οἷς δὲ μεγαλόφρων ἐλογίσθης,
 » μικρόφρων κριθήσῃ ¹.
36. « Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ ἐχθροί σου οὐκ ὀλίγα ἀνοίκεια καὶ
 » ἄρρητα ἐροῦσι, καὶ τὴν δυνάμιν σου μυκτηριοῦσι· τού-
 » του δὲ τί ἄλλο μᾶλλον λυπηρόν;
37. « Πρὸς δὲ, ἀποκτανθεὶς μὲν, ἀπολαύσεις τοῦ οὐρανοῦ· ζή-
 » σας δὲ μετὰ νίκης ², τρυφήσεις τῶν τῆς γῆς ³. ἀνθ' ὧν
 » γνώμην ποιησάμενος περὶ τοῦ πολέμου, ἀνάστα.
38. « Τὴν δὲ χαρὰν καὶ λύπην, καὶ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἀποτυ-
 » χίαν, καὶ τὴν νίκην καὶ ἥτταν, πάντα ταῦτα τὰ αὐτὰ
 » καὶ ἀδιάφορα νομίσας, συσκευάζου ⁴ ἐπὶ πόλεμον καὶ
 » οὐχ' ἀμαρτήσεις ⁵.
39. « Αὕτη μὲν οὖν ἡ περὶ τὴν θείαν γνῶσιν ⁶ θεωρητικὴ ἀρε-
 » τὴ (ὅτι ἀδιάφορα ἦτε λύπη καὶ χαρὰ, καὶ ὅτι τὸ σῶ-
 » μα θνήσκει, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ψυχὴ) ἐρρήθη σοι ὑπ' ἐμοῦ.
 » Νῦν δ' ἄκουσον ⁷ καὶ τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ἣν ποιῶν
 » περὶ οὐδενός· λογίσῃ ⁸ τὸν τῶν ἔργων καρπὸν, ὅς ἐστι
 » δεσμός ⁹.

1. Παρ' οἷς δὲ μέγας ἐνομίσθης, μικρὸς φανήσῃ παρὰ τούτοις. (Πρ. Γρ.)

2. Νικήσας. (Δ. Γρ.)

3. Τοῦτο ἐστὶν εἰς ἀπόκρισιν τοῦ « ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν πότερον φέριστόν ἐστιν εἴην ἡμεῖς ἐκείνους νικήσωμεν, ἢ ἐκεῖνοι ἡμᾶς; » οἰοῦναι ἔλεγεν· ἐκατέρωθεν κερ-
 δανεῖς.

4. Παρασκευάζου. (Δ. Γρ.)

5. Τοῦτο λέγει εἰς ἀπόκρισιν τοῦ « μάλιστα δ' ἀμπλάκημα γένοιτ' ἂν ἡμῖν »
 ποιῶν γὰρ τὰ τοῦ δικαίου νόμου οὐχ ἀμαρτήσεις, ὧν ἀδιάφορος εἰς τὴν χαρὰν
 καὶ εἰς τὴν λύπην, ὧν ἡ μὲν ἐστὶν ἐξ ἥττης, ἡ δὲ ἐκ νίκης.

6. Αὕτη μὲν οὖν ἡ περὶ τῆς ἀθανασίας γνῶσις (Πρ. Γρ.).

7. Ἄκουσον δ' αὐτὴν ἡδὴ καὶ πρακτικῶς (Πρ. Γρ.).

8. Καταφρονήσεις δηλ. πλοῦτον, καὶ εὐγένειαν, καὶ εὐτεκνίαν καὶ ἄλλα
 τοιαῦτα νομιζόμενα ἀγαθὰ, ἣ καὶ τὸ τυχεῖν καὶ αὐτοῦ τοῦ οὐρανοῦ.

9. Ὁ μὲν Βεάσας; δοξάζει πράξιν καὶ θεωρίαν δύο ἀναγκαίας ἀρετὰς, εἰς

40. « Ἐν ταύτῃ τῇ πρακτικῇ ἀρετῇ¹ οὐδεμία διάλυσις γίνε-
 » ται, οὐδὲ διάπτωσις². Ὀλίγη δὲ τῆς πρακτικῆς ταύ-
 » τῆς ἀρετῆς³, ἀπὸ μεγάλου κινδύνου τὸν ἄνθρωπον
 » διαφυλάττει⁴.
41. « Ἐνταῦθα⁵ ὁ μὲν βέβαιος καὶ εὐστοχος σκοπὸς εἷς ἐστίν,

τὸ ἄκρον ἀγαθὸν ἀγούσας· διὰ μὲν γὰρ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς ἀναβιβάζεται ἡ ψυχὴ εἰς τὴν θεωρητικὴν· διὰ δὲ τῆς θεωρητικῆς ἐνοῦται τῷ Θεῷ, ὅπερ ἐστὶ τὸ εὐκαταῖον καὶ ὄντως ἐφετόν. Τὰ δὲ λοιπὰ, λεγόμενα ἐκτὸς τυχηρὰ ἀγαθὰ, οὐδὲν ἠγείται, ὡς μὴ συντείνοντα εἰς τὴν κυρίως εὐδαιμονίαν, καθάπερ καὶ οἱ περὶ τὴν Στάλιν φρονοῦσιν. Ὁ δὲ Μιμάνσας, ἕτερος φιλόσοφος, δοξάζει ἀρκοῦσαν μόνην τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν· δι' αὐτῆς γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει τὰ τε οὐράνια καὶ ἐπίγεια ἀγαθὰ, ὧν ἐφίεται, μὴ οὔσης ἀναγκαίας μῆτε τῆς θείας βοηθείας, μῆτε τῆς θεωρητικῆς ἀρετῆς. Οὗτος δὲ δοξάζει καὶ τὰ ἐκτὸς καὶ τυχηρὰ ἀγαθὰ, ὡς συντείνοντα εἰς εὐδαιμονίαν, ὡς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης. Δοξάζει δ' ἐτι, ὡς ἡ ψυχὴ, ἀφ' οὗ ἐντροφήσῃ ἐν οὐρανῷ κατὰ τὸ ἀνάλογον τῆς ἥς ἐπραξεν ἀρετῆς ἐν τῷ παρόντι βίῳ, πάλιν κάτεισι καὶ ἐνσωματοῦται ἐν γένει μεγάλῳ καὶ δόξῃ μείζονι, καὶ δίδω ἀπείρῳ, καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι θυσίας καὶ ἄλλας ἀγαθοεργίας, πάλιν ἀνεισιν εἰς οὐρανόν, καὶ πάλιν κάτεισι καὶ μετασσωματοῦται, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις ἡ ἀνοδος καὶ κάθοδος γίνεται οὕτως αἰωνίως, καὶ τοῦτο ἐστὶ παρ' αὐτῷ τῷ Μιμάνσᾳ τὸ ἄκρον ἐφετόν, οὗ ἐναντίος ἐστὶν ὁ Βεάσας, ὡς μετέπειτα ἐστὶ μαῶλλον δῆλον.

1. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡ λέγει πρακτικὴ ἀρετῇ, ἥς τέλος ἐστὶν ἡ θεωρητικὴ, αὐτῆς δὲ τῆς θεωρητικῆς ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἔνωσις, οὐδὲν, φησὶν, ἐμποδῶν τι καὶ διάλυσις γίνεται, ὡς ἐν τῇ παρ' ἄλλων πρακτικῇ ἀρετῇ, ἥς τέλος ἐστὶ τὸ τυχεῖν πλοῦτου, ἡ εὐτεκνίας, ἡ ἄλλου ἀγαθοῦ, ἡ καὶ αὐτοῦ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ παρ' ἄλλων πρακτικῇ ἀρετῇ διάλυσις καὶ ἐμποδῶν γίνεται, ὅτε οὐκ ἐστὶ τὸ τέλος, δι' ὃ γίνεται, πλοῦτου δηλ.: τυχεῖν, ἡ παιδοῦ, ἡ ἄλλου τοιοῦτου εὐκαταίου, ἡ ἐὰν τύχῃσι, τὸ μὴ συμπαρამεῖναι, ἀλλ' ἀπωλεσθῆναι, ἀλλ' οὔτε ἄκρον ἀγαθόν, ἐστὶ τὸ τυχεῖν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάλιν ἐκείθεν καταπεσεῖν· διάλυσις γὰρ καὶ ἐμποδῶν ἐστὶ τοῦ ἐφετοῦ καὶ τοῦτο. Ὅθεν οὐ κυρίως ἐφετόν, ὡς μὴ συμπαρამένον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐνωθῆναι τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ἐκείνῳ συνεῖναι.

2. Οὐτ' ἐμποδῶν τι. (Πρ. Γρ.)

3. Ἢς τέλος ἐστὶν ἡ θεωρητικὴ.

4. Οὐ μεταγενᾶται δηλ. ἀλλ' ἐνοῦται τῷ Θεῷ.

5. Ἐν ταύτῃ τῇ πρακτικῇ ἀρετῇ, ἥ μὲν σκοπὸς τῶν ἐκ τῆς πράξεως εἰς θεωρίαν ἀναβιβασθέντων καὶ ἐν ἐφετόν ἄκρον τιθεμένων, τὴν εἰς τὸ θεῖον ἔνωσιν, βέβαιος καὶ εὐστοχός ἐστὶ, καθὼς εἰς τε καὶ μονομερῆς· ὁ δὲ τῶν τὴν πρακτικὴν μόνην στεργόντων, καὶ δι' αὐτῆς αἰρουμένων τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ, καὶ ἄκρον ἐφε-

» ὁ δ' ἀβέβαιός τε καὶ ἄστοχος, πολὺκλαδός τε καὶ ἐπ'
» ἄπειραν.

42. «Οἱ ἄσφοι προτείνουσι τοῦτο τὸ ἀνθηρὸν ῥητὸν¹, ὅτι
» οὐκ ἄλλο τι τελεία ἀρετὴ, ἀλλ' ἢ ἡ πράξις μόνη, ἐν-
» νοῦντες τὸ ῥητὸν τῆς Βέδας κατὰ τὴν οἰκειαν βού-
» λησιν.

43. «Οὔτοι οἱ φιλήδονοι², οἱ ἄκρον ἀγαθὸν νομίζοντες τὸν οὐ-
» ρανὸν³, προτείνουσι τὸ περὶ γεννήσεως ῥητὸν τῆς Βέ-
» δας, τὸ ἔχον πολλὰ εἶδη ἱεροπραξιῶν καὶ θυσιῶν, εἰς

τὸν οἰομένων τὴν τοῦ οὐρανοῦ ἀπόλαυσιν, ἀβέβαιος καὶ ἄστοχός ἐστι, καθὸ
πελυμερής τε καὶ ἄπειρος. Ὁ Βεάσας δὲ δοξάζει ἄκρον ἐφετὸν καὶ χαρὰν ἀνεί-
κουστον τὴν τοῦ οὐρανοῦ ἀπόλαυσιν· πρῶτον μὲν, ἐπειδὴ κακίαι τάξεις εἰσὶ καὶ
μοναὶ πολλαί, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς ἐκάστου· ὅθεν ὁ κατώτερος, βλέπων
τὸν ἀνώτερον, φθονεῖ πως καὶ λυπεῖται· δεύτερον δέ, ἐπειδὴ πάλιν ἐκεῖθεν κα-
ταπίπτουσιν αἱ ψυχαὶ καὶ ἐνσωματοῦνται. Ἄκρον δὲ ἐφετὸν δοξάζει τὴν ἐκ τῆς
θεωρίας πρὸς τὸ Θεῖον ἔνωσιν, ἐξ ἧς οὐδέποτε καταπίπτει, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἰρή-
καμεν.

1. Ἐπειδὴ ὁ Βεάσας ἐνταῦθα πρὸς εἰδόμενος λέγει, διὰ τοῦτο ἄσφῳ πως εἰσὶ
τὰ γεγραμμένα· διασαφήσωμεν οὖν ἡμεῖς ταῦτα· Ἔστιν ἐν ῥητὸν τῆς Βέδας, τὸ
λέγον· « ἡμεῖς ἐπίαμεν πόμα (ὅπερ ἐστὶ πόμα ἐκ βοτάνης, ἐπιζόμενον ἐν θυσίᾳ)
» καὶ ἐγενόμεθα ἀθάνατοι. » Ὁ τοίνυν Βεάσας καθάπτεται τῶν περὶ τὸν Ζαίμι-
νην, τῶν ἐξηγούντων κατὰ λέξιν, ἀλλὰ μὴ ἀλληγορικῶς τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὅπερ
ἐστὶν ὡς περὶ ἄνθος ἡδὺ μὲν τῆ ἔρασει, δυσῶδες δὲ καὶ ἄχαρι τῆ ὄσφρησει,
καὶ φαρμακῶδες.

2. Οἱ φρονούντες, ὅτι ἄκρον ἀγαθὸν ὁ οὐρανός ἐστι προτείνουσιν, ὡς φιλήδο-
νοι καὶ ἄλλο ῥητὸν τῆς Βέδας, ὅπερ διαλαμβάνει, ὅτι διὰ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς
ἀπολαμβάνει ὁ ἄνθρωπος τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀφ' οὗ μετασσωματωθῆ, πάλιν χρῆ-
ται τῆ πρακτικῆ ἀρετῆς, καὶ πάλιν εἰς οὐρανὸν ἀνέρχεται, καὶ ἄλλῃ πρὸς τούτοις
ῥητὰ προτείνουσι περὶ θυσιῶν καὶ ἡδονῶν, καὶ ἀπολαύσεων ἐν τούτῳ τῷ βίῳ·
οὔτοι ὁμῶς σφάλλουσι τοῦ ὀρθοῦ, μὴ στοχαζόμενοι τοῦ κυρίως σκοποῦ, ὃς ἐστὶν
ἡ θεωρία, διὰ δὲ τῆς θεωρίας ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ἔνωσις.

3. «Οὔτοι οἱ φιλήδονοι, οἱ σκοπὸν ἔχοντες τὸν οὐρανὸν (οἱ μὴδὲν πέραν τοῦ οὐ-
» ρανοῦ φρονούντες), προτείνουσι τὸ ῥητὸν τῆς Βέδας, τὸ περὶ γεννήσεως καὶ
» πράξεως καὶ οὐρανοῦ, καὶ τὸ διαλαβάνον πολλὰ εἶδη ἱεροπραξιῶν καὶ θυσιῶν,
» εἰς ἀπόλαυσιν ἡδονῆς καὶ δόξης. » (Πρ. Γρ.)

- » ἀπόλαυσιν δόξης, τρυφῶν καὶ ἡδονῶν, καὶ παρέχον γεν-
 » νησιν καὶ βιωτικὰς μερίμνας, καὶ καρπὸν τῶν ἀγαθῶν ¹.
44. « Ὁ δὲ νοῦς αὐτῶν τῶν προσηλωμένων τῇ ἡδονῇ καὶ τῇ
 » δόξῃ, ὡς σεσυλημένων τὴν καρδίαν ὑπ' ἐκείνου τοῦ ἀν-
 » θηροῦ ῥητοῦ, οὐκ ἀφορᾷ βεβαίως εἰς τὸν κυρίως σκοπὸν,
 » εἰς τὴν θεωρίαν.
45. « Τῶν δὲ Βεδῶν διαλαμβανουσῶν περὶ τῶν τριῶν τοῦ κό-
 » σμου παθῶν ², σὺ οὖν μὴ ἔσο φιλήδονος ³, ὦν ἀδιάφορος
 » ἐν κακοῖς καὶ ἀγαθοῖς ⁴, ἀεὶ καρτερικὸς, ἀπράγμων καὶ
 » ἐγκρατῆς ⁵.
46. « Καθὼς γὰρ οὐ καθόλου καὶ ἐντελῆ γίνονται τὰ πρὸς τὴν
 » χρείαν, ἐν ὕδατι ὀλίγω, ὅσον ἐν ἀφθόνῳ ⁶, οὕτω δὴ οὐ
 » καθόλου καὶ ἐντελῆ γίνονται τὰ ἀγαθὰ τῷ ποιοῦντι
 » ἀτελῶς τὰ τῆς Βέδδας ⁷, ὅσον τῷ φρονοῦντι τὰ θεῖα ⁸.

1. ἕτερον ῥητὸν τῆς Βέδδας· « ἡ ἀρετὴ τῶν θυόντων ἐν τῇ τετραμήνῳ ἀφαρ-
 τος καὶ αἰδῖός ἐστιν » (Chaturma seam) « ὄνομα θυσίας, τελουμένης ἐν τίσ-
 » σαρι μψί. »

2. Ουμοῦ, ἐπιθυμίας, καὶ τρυφῆς· οἷον διὰ μὲν ταύτης τῆς θυσίας ἀπολαύ-
 σεις πλούτου, διὰ δὲ ἐκείνης γεννήσεις υἱόν, διὰ δὲ τῆς ὀδεῖνα θανατώσεις
 ἐχθρόν.

3. Σὺ οὖν γανοῦ ἔξω τῶν δύο φύσει ἐναντίων (ἀπαθῆς δηλ.). (Δ. γρ.)

4. Ἐν χαρᾷ καὶ λύπῃ, δηλ. μήτε ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς χαῖρε, μήτε ἐπὶ τοῖς κα-
 κῆς λυποῦ.

5. Νήφων, νηφάλιος (Δ. Γρ.).

6. Ἐν πολυχεύμονι πηγῇ (Δ. Γρ.).

7. Ὅσαι ἡδοναὶ ἀτελῶς καὶ κατὰ μέρος γίνονται τῷ ἀνθρώπῳ, διότι ἐγέν-
 νησεν υἱόν, ἢ διότι ἔτυχε δόξης, ἢ πλούτου, ἢ διότι ἐθανατώθη ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ,
 αὐταὶ γίνονται καθόλου καὶ ἐντελῶς τῷ ἀναβιδάσαντι τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς θεω-
 ρίαν καὶ ἐνωθέντι τῷ Θεῷ· τοῦτέστι οὐδέν ἐστι ταῦτα τὰ ἀγαθὰ πρὸς τὰ τοῦ θεό-
 φρονος.

8. Τὸ 46 δίστιχ. ἔχει καὶ τὴν ἐξῆς γραφὴν ἐν τῷ χειρογράφῳ. « Καθὼς γὰρ
 » ὅσα τῶν πρὸς τὴν χρείαν ἀνά μέρος τε καὶ δυσκόλως γίνονται ἐν ὕδατι ὀλίγω,
 » ταῦτα συνόλως καὶ ἐντελῶς ἐν πηγῇ πολυῦδρῳ, οὕτω δὴ καὶ ὅσα τῶν ἀγαθῶν
 » ἀνά μέρος καὶ δυσκόλως ἐπισυμβαίνει, ἐξ ὧν ἡ Βέδα διορίζει πολυειδῆ ἔργα,
 » ταῦτα καθόλου ἐπακολουθεῖ τῇ θεόφρονι. » — ἴνα μὴ εἴπη ἢ τὰ τοῦ οὐρανοῦ

47. «Πρόσκεισο μὲν οὖν τοῖς ἔργοις, μηδέποτε ὁμως τοῖς
 » καρποῖς αὐτῶν· δηλονότι μὴ ἔστω σοι καρποῦ τινος
 » αἴτιον τὸ ἔργον, μηδὲ μὴν ἔσο ἀμελῆς αὐτῶν.
48. «Ποίει δ' ἔργα, ἀναδιβάζων τὸν σαυτοῦ νοῦν εἰς τὸν Θεόν¹,
 » ἀπολιμπάνων τὴν οἴησιν καὶ ὁ αὐτὸς ὢν ἐπὶ τε τῇ ἐπιτυ-
 » χίᾳ ἢ ἀποτυχίᾳ· ἡ γὰρ ταυτότης² θεοφροσύνη λέγεται.
49. «Πᾶσα δὲ πρᾶξις, ἡ μὴ ἔχουσα τέλος τὴν θεωρίαν, εὐτε-
 » λής ἐστι· ποίει οὖν ἔργα ἐπὶ σκοπῷ τῆς θεωρίας³. οἱ
 » γὰρ ἀγαπῶντες τὸν καρπὸν τῶν πράξεων μικροπρε-
 » πτεῖς εἰσιν.
50. «Ὁ γὰρ θεόφρων ἀπαλλάττεται ἀμφοτέρων τῶν ἔργων,
 » τῶν τε ἀγαθῶν καὶ τῶν φαύλων⁴. Πρόσκεισο οὖν τῇ
 » θεωρίᾳ· καὶ γὰρ ἡ θεωρία κρείττων ἐστὶ τῆς πράξεως
 » τῶν ἔργων τῆς ἀρετῆς.
51. «Οἱ γὰρ σοφοὶ θεωρητικοὶ, καταφρονήσαντες, ὡς σοφοί,
 » τοῦ ἐκ τῶν ἔργων καρποῦ⁵, καὶ ἀπαλλαγέντες τοῦ
 » δεσμοῦ τῆς γεννήσεως⁶ τοῦ σώματος, εἰς ἀπαθῆ⁷ τό-
 » πον ἔρχονται.
52. «Ὅταν δὲ ὁ νοῦς σου ὑπεραναστῇ τοῦ τῆς σαρκὸς φρονή-

ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐνταῦθα οὐκ εἰσὶν ἀγαθὰ μεγάλα, διὰ τί ἡ Βίδα προστάττει ποιεῖν ἔργα, ὧν καρπὸς ἐστὶν ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ; διὰ τοῦτο ἐπάγει τοῦτο, «ἡ Βίδα διαλαμβάνει τοιαῦτα πολυειδῆ ἔργα.»

1. «Ἀναπέμπων ταῦτα εἰς Θεόν,» (Δ. γρ.) ὅτι ἐγὼ ταῦτα οὐκ ἐποίησα, ἀλλὰ βοηθοῦντος τοῦ Θεοῦ.

2. Τὸ τέλος δι' ὃ ποιεῖς τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν ἐστὶν ἡ θεωρία.

3. Μένε δηλ. ἐν τῇ θεωρίᾳ, πρόσκεισο τῇ θεωρίᾳ.

4. Μὴ ποιῶν δηλονότι ἔργα καλὰ ἢ κακὰ, οὔτε τὸν τῶν καλῶν ἔργων καρπὸν ἀπικραμβάνει, ὅς ἐστιν ὁ οὐρανός, οὔτε τὸν τῶν κακῶν, ὅς ἐστιν ὁ ἄδης, ἀλλ' ἐνοῦται τῷ Θεῷ, ὡς θεωρῶν αὐτόν.

5. Τῆς ἐκ τῶν ἔργων ἀπολαύσεως. (Δ. γρ.)

6. «Λελυμένοι τοῦ δεσμοῦ τῆς γεννήσεως» (Δ. γρ.) ἔνθεν οὐκ ἐστὶν ἀπανελθεῖν εἰς τοῦτον τὸν βίον· πορεύονται εἰς τὴν ἀθανασίαν, δηλ. ἐνεῦνται τῷ Θεῷ. (Πρ. γρ.)

7. Ἄνοσον τόπον. (Δ. γρ.)

- » ματος, τότε ἀποστροφὴν ποιήσεις ὧν ἤκουσας λογίων
 » τῆς Βέδας περὶ καρποῦ τῶν ἔργων ¹.
 53. «Ὅταν δ' ὁ περιπλαγχθεὶς νοῦς ὑπὸ τῶν τῆς Βέδας λο-
 » γίων ², στῆ ἀκίνητος, ἐν τῷ Θεῷ μόνῳ ἀφορῶν, τότε
 » ἀπολαύσεις τῆς θεοφροσύνης. »

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

54. «Εἰπέ μοι, ὦ Κρισνᾶ, τίνι γνωρίσματι γνωρίζεται ὁ θεό-
 » φρων καὶ στερεόφρων; τί οὗτος λαλεῖ; ἢ πῶς διάγει;» ³

ΚΡΙΣΝΑΣ.

55. «Ὅστις τὰς μὲν τῆς καρδίας ὀρέξεις πάσας ἀποβάλλει ⁴,
 » οἶκοθεν δ' ἐφήδεται μόνῳ τῷ Θεῷ, οὗτος λέγεται θεό-
 » φρων ⁵.
 56. «Ὅς τοῖς μὲν δυστυχήμασιν οὐ δυσθυμεῖ, τοῖς δ' εὐτυχή-
 » μασιν οὐκ εὐθυμεῖ, πόρρω δ' ἐστὶν ἐπιθυμίας ⁶, καὶ
 » φόβου καὶ θυμοῦ, οὗτος λέγεται θεόφρων ⁷.
 57. «Ὅστις δ' ἀνέραστος ὧν, οὐδενὶ τῶν ἀπάντων ⁸ πρόσκει-
 » ται ⁹, καὶ ὧν μὲν ἔτυχεν ἀγαθῶν οὐκ ἐπαινεῖ, ὧν δὲ
 » κηκῶν οὐ κατηγορεῖ, τούτῳ ἐστὶ θεοφροσύνη ¹⁰.

1. «Τότε ἀπράγμων καὶ ἀφροντις ἔσῃ τῶν ἡδέων τῆ ἀκοῆ λογίων τῆς Βέ-
 » δας,» (Δ. γρ.) εὐτεχνίας διλ. καὶ πλούτου, καὶ δόξης, καὶ οὐρανοῦ, καὶ
 τῶν λοιπῶν.

2. Τοῦτέστι δι' ὧν λέγει λογίων, ὅτι ταῦτα μὲν ποιήσας ἀπολαύσεις τούτου
 τοῦ ἀγαθοῦ, ἐκεῖνα δὲ, ἐκείνου.

3. Διάκειται. (Δ. γρ.)

4. Ἀποστρέφεται. (Δ. γρ.)

5. Τοῦτό ἐστι τὸ γνώρισμα τοῦ θεόφρονος.

6. Κρείττων δ' ὧν ἐπιθυμίας, ἀμέτοχος δ' ὧν ἐπιθυμίας. (Δ. γρ.)

7. Τοῦτό ἐστι τὸ γνώρισμα τοῦ θεόφρονος (θεωρητικοῦ).

8. Οὔτε υἱοῖς, οὔτε γυναικί, οὔτε φίλοις, οὔτε ἄλλῃ τινὶ τῶν τοῦ κόσμου.

9. Ἐγκείται, προσφύεται. (Δ. γρ.)

10. Τοῦτο εἰς ἀπόκρισιν τοῦ, τί οὗτος λαλεῖ;

58. «Ὅστις δὲ συστέλλων ἔλκει τὰς ἑαυτοῦ αἰσθήσεις ἀπὸ
 » τῶν αἰσθητῶν παντάπασι, καθάπερ ἡ γελῶνη τὰ ἑαυτῆς
 » μέλη, τούτῳ ἐστὶ θεοφροσύνη ¹.
59. «Τοῦ μὲν ἀσίτου ², εἰ καὶ τὰ σιτία πόρρω ἐστὶ ³, συμμέ-
 » νει δ' ὅμως ἡ ἐπιθυμία· τοῦ δὲ θεόφρονος καὶ ἡ ἐπιθυ-
 » μία ἄρδην ἀπόλετο, ἐπειδὴ θεωρεῖ τὸν Θεόν.
60. «Αἱ αἰσθήσεις, συστρέφουσαι καὶ ταράττουσαι τὴν καρδίαν
 » καὶ τοῦ θεωρητικοῦ ἀνδρὸς ⁴, συλοῦσιν αὐτὴν βιαίως.
61. «Τούτου ἕνεκεν, ὑποτάξας τὰς αἰσθήσεις πάσας ὁ θεωρη-
 » τικὸς, διαμῆνει ἀφορῶν αἰεὶ εἰς ἐμέ ⁵. ὅ τιτι δὲ αἱ αἰσθή-
 » σεις ὑποτεταγμέναι εἰσὶ, τούτῳ ἐστὶ θεοφροσύνη.
62. «Ὁ δὲ διαλογιζόμενος τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, σύνεστιν ἐκει-
 » νοις· ἐκ δὲ τῆς συνουσίας τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ γεννᾶται
 » ἡ ἐπιθυμία· ἐκ δὲ τῆς ἐπιθυμίας ὁ θυμὸς ⁶.
63. «Ἐκ δὲ τοῦ θυμοῦ ἡ ἄγνοια (ἀδιακρισία) ⁷· ἐκ δὲ τῆς
 » ἀγνοίας, ἡ λήθη τῶν θείων λογίων τῆς Βέδας· ἐκ δὲ
 » τῆς λήθης τούτων, ἡ ἀφροσύνη· ἐκ δὲ τῆς ἀφροσύνης, ὁ
 » ἄνθρωπος ἀπόλλυται.
64. «Καίτοι δὲ ὁ θεόφρων καὶ κύριος ὢν ἑαυτοῦ ἀπολαμβάνει
 » τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν διὰ τῶν αἰσθησεων, διάγει δ' ὅμως
 » γαληνιαῖος καὶ ἀπαθής ⁸, ἐπειδὴ αἱ αἰσθήσεις ὑποκεί-
 » μεναι εἰσὶ.

1. Τοῦτο εἰς ἀπόκρισιν τοῦ, πῶς διάγει ἡ διάκειται;
2. Τουτέστι τοῦ προσπείνου, διὰ τὸ ἐστερεῖσθαι σιτίων.
3. Εἰ καὶ τὰ σιτία ὑπὸ τὴν αἴσθησιν εἰσὶ (Πρ. γρ.).
4. Τοῦ διακριτικοῦ καὶ σοφοῦ ἀνδρὸς, τοῦ ποιῶντος τρόπους εἰς ἀναβίβασιν τοῦ νοῦς αὐτοῦ εἰς τὸν Θεόν.
5. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπόκρισις τοῦ, πῶς διαμῆνει;
6. Τότε ἐπιγίνεται ὁ θυμὸς, ὅτε ἀποτυγχάνει οὗ ἐπιθυμεῖ ὁ ἄνθρωπος.
7. Ἄγνοια τοῦ ὀρθοῦ καὶ τοῦ μὴ ὀρθοῦ.
8. Οὔτε ἤδεται ἐφ' οἷς ἠδέσει βλέπει, ἢ ἀκκύει, ἢ σφραίνεται, ἢ γιέεται, οὔτε ἐπὶ ταῖς ἀηδέσει δυσχεραίνει.

65. «Γαλήνης δὲ οὔσης καὶ ἀπαθείας¹, ἅπασαι αἱ ὕδυναί ἐξι-
 » τηλοὶ γίνονται· τοῦ γὰρ γαληνιαίου καὶ ἀπαθοῦς ἡ διά-
 » νοια στερεὰ ἐστὶ καὶ εὐσταθής².
66. «Τῷ δὲ μὴ ὑποτάξαντι τὰς αἰσθήσεις, οὔτε κρίσις³ ἐστίν,
 » οὔτε θεωρία καὶ σκέψις⁴· ὁ δὲ ἄσκεπτος ἐμπαθής⁵· τῷ δὲ
 » ἐμπαθεῖ ποῦ ἄνεσις;
67. «Τῶν γὰρ ἀνυποτάκτων αἰσθήσεων πλανωμένων τῇ δε
 » κάκεισε, ἣ τινι ἐξ αὐτῶν συμπαρομαρτεῖ⁶ ἡ διάνοια,
 » αὕτη συλεῖ καὶ περιφέρει τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς
 » ὁ ἄνεμος ἐν ὠκεανῷ τὴν ναῦν, ἀσκέπτου ὄντος τοῦ κυ-
 » βερνήτου.
68. «Ὅθεν οὐ τινος αἱ αἰσθήσεις ἀπειργμῆναι εἰσὶ τῶν αἰσθη-
 » τῶν παντάπασιν, τούτῳ κρίσις ἐστὶ καὶ σκέψις.
69. «Καὶ ὅ,τι μὲν νύξ ἐστὶ⁷ παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις, τοῦθ'
 » ἡμέρα ἐστὶ παρὰ τῷ θεωρητικῷ⁸· ὅ,τι δ' ἡμέρα ἐστὶ
 » παρὰ τοῖς ἄλλοις, τοῦτο νύξ παρὰ τῷ θεωρητικῷ καὶ
 » θεόφρονι.
70. «Ὡς περ γὰρ ἡ θάλασσα οὐχ ὑπερπηδᾷ τὰ ὄρια ἑαυτῆς,
 » καὶ τοὶ ποταμοὶ εἰσβάλλουσιν εἰς αὐτήν, πλήρη οὔσαν,
 » οὔτω, πάντων τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν προσβαλλόντων
 » τῷ θεωρητικῷ, ἀπαθῆς μένει, ὡς μὴ προσηλωμένος αὐ-
 » τοῖς· οὐχὶ δὲ καὶ ὁ φιλήδονος.

1. Ἐν δὲ τῇ γαλήνῃ κ.τ.λ. (Πρ. Γρ.).

2. Οὐ περισπᾶται δηλ. τῇδε κάκεισε.

3. Τοῦ γινώσκειν ἑαυτόν.

4. Οὔτε θεωρία γίνεται οὔτε σκέψις (Πρ. Γρ.).

5. Ἀνήσυχος (Πρ. Γρ.).

6. Συνακολουθεῖ (Πρ. Γρ.).

7. Ὅ,τι μὲν περὶ Θεοῦ εἰσὶν ἀκότος ἐστὶ καὶ δυσθεώρητον παρὰ τοῖς ἄλλοις, τοῦτο φῶς ἐστὶ καὶ εὐθεώρητον παρὰ τῷ θεωρητικῷ· ὅ,τι δὲ τῶν τοῦ κόσμου οἰο-
 νεὶ φῶς ἐστὶ καὶ εὐθεώρητον παρὰ τοῖς ἄλλοις, τοῦτο σκότος ἐστὶ καὶ δυσθεώ-
 ρητον παρὰ τῷ θεωρητικῷ.

8. Θεόφρονι (Πρ. Γρ.).

71. « Ἀπαθής ὄρα ἐστίν, ὅς καταφρονῶν τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθη-
 » σιν παρόντων, διάγει ἄνευ ἐπιθυμίας καὶ τῶν ἀπόν-
 » των, καὶ ἄνευ φιλαυτίας καὶ οἰήσεως ¹.
72. « Τοιαύτη πέφυκεν ² ἢ πρὸς τὸν Θεὸν θεωρία, ἧς γε
 » ἀπολαύσας, εἰς τὸν ἐμπαθῆ τοῦτον κόσμον οὐκέτι ἔρ-
 » χεται ὁ ἄνθρωπος· καὶ τῇ ὄρα δὲ τοῦ θανάτου, μείνας
 » τις ἐν ταύτῃ τῇ θεωρητικῇ στάσει, πρὸς τὸν ἀπαθῆ πο-
 » ρεύεται Θεόν ³. »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

- 1 « Εἰ ἡ θεωρία κρείττων ἐστὶ τῆς πράξεως, κατὰ τὴν σὴν
 » γνώμην ⁴, διὰ τί με παροτρύνεις ⁵ εἰς πράξιν φοβερὰν
 » καὶ στυγεράν ⁶;
- 2 « Διὰ γὰρ τοῦ διττοῦ καὶ ἀμφιβόλου τούτου λόγου ⁷,
 » ἐσχότισας, ὡς εἶπεῖν, τὸν νοῦν μου· διὸ δὴ ἕνα μόνον
 » λόγον εἶπέ μοι ἀπλῶς τε καὶ σαφῶς, ⁸ δι' οὗ τῆς ἀθα-
 » νασίας ⁹ τύχοιμι ἄν. »

1. Ὁς καὶ ὧν ἔχει καταφρονεῖ, καὶ ὧν οὐκ ἔχει οὐκ ἐπιθυμεῖ. (Πρ. Γρ.)

2. « Αὕτη ἐστὶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν θεωρία, ἧς γε ἀπολαύσας ἐμπαθῆς οὐ γίνε-
 » ται ὁ ἄνθρωπος· καὶ τῇ ὄρα δὲ τοῦ θανάτου μείνας τις ἐν ταύτῃ τῇ θεω-
 » ρίᾳ κτλ. » (Πρ. Γρ.)

3. Οἰοεὶ ἔλεγεν· εἰ καὶ ἐν ὄρα τοῦ θανάτου δι' ὀλίγου χρόνου μείνας τις
 ἐν ταύτῃ τῇ θεωρίᾳ, πρὸς τὸν ἀπαθῆ πορεύεται Θεὸν, πόσω μᾶλλον ὁ συζῶν αὐ-
 τῇ διὰ παντὸς τοῦ βίου;

4. Ἐπειδὴ ὁ Κρισανᾶς ἐποίησεν ἔπαινον καὶ προτίμησιν τῆς θεωρίας, διὰ τοῦ-
 το ὁ Ἀρζούνας ἐρωτᾷ ἐπαπορῶν.

5. Πρακτικῆς, κελεύεις. (Δ. Γρ.)

6. Εἰς πόλεμον δηλ. καὶ φόνον ἀνθρώπων.

7. Ποτὲ μὲν ἐπαινῶν τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ποτὲ δὲ τὴν θεωρητικὴν.

8. Εἶπέ μοι δηλ. ποτέρα τῶν ἀρετῶν ἀρίστη ἐστὶ.

9. Ἀγαθοῦ. (Δ. Γρ.)

ΚΡΙΣΝΑΣ.

- 3 « Διττή ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, ἡ ὑπ' ἐμοῦ προει-
 » ρημένη, τοῖς μὲν τελείοις θεωρητικοῖς τὸ θεωρεῖν τὰ
 » τοῦ Θεοῦ ¹, τοῖς δὲ πρακτικοῖς, τοῖς ἀναδησομένοις εἰς
 » θεωρίαν, τὸ πράττειν τὰ τοῦ νόμου.
- 4 « Χωρὶς γὰρ τῆς καταβολῆς τῶν πράξεων οὐκ ἂν τύχοι ὁ
 » ἄνθρωπος τῆς θεωρίας ², οὐδὲ μὴν τῆς ἀθανασίας, ἄνευ
 » τῆς θεωρίας.
- 5 « Οὐδεὶς γέ τοι οὐδέποτε ἴσταται ἀργὸς οὐδ' ἐν μιᾷ στιγ-
 » μῇ· πᾶς δὲ τις διὰ τῆς φυσικῆς ἐαυτοῦ διαθέσεως ³, ἐξ
 » ἀνάγκης ⁴ αἴτιος γίνεται ἢ τοι ἐσθλοῦ ἢ φαύλου ἔργου.
- 6 « Ὅς τις μὲν οὖν ὑποτάξας τὰ ὄργανα ⁵ τῆς ἐνεργείας, δια-
 » τελεῖ ἀναπλαττόμενος ἐν τῇ διανοίᾳ ⁶ τὰ ὑπὸ τὴν
 » αἰσθησιν, οὗτος λέγεται μωρόφρων καὶ ὑποκριτής.
- 7 « Ὅς τις δ' ὑποτάξας τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν διάνοιαν ⁷
 » μετέρχεται τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν διὰ τῶν ὀργάνων τῆς
 » ἐνεργείας ⁸, μὴ ἀφορῶν εἰς καρπὸν, οὗτός ἐστιν ὁ ἄρι-
 » στος καὶ ἐξάριετος.
- 8 « Ἐργάζου τὰ ἀναγκαῖα ἔργα ⁹. τὸ γὰρ ἐργάζεσθαι κρεῖτ-

1. Τὸ φρονεῖν θεῖα. (Δ. Γρ.)

2. Ἐνταῦθα καθάπτεται τοῦ Καπέλα, ὃς δοξάζει θεωρίαν μόνην, οὐχὶ δὲ
 πράξιν.

3. Τοῦ λογικοῦ, τοῦ ἐπιθυμητικοῦ καὶ τοῦ θυμικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς.

4. Ἀναγκάως, βιαίως. (Δ. Γρ.)

5. Οἱ Ἴνδοι λέγουσι καὶ ἄλλας πέντε ἐνεργητικὰς αἰσθήσεις: τὴν γλώσσαν,
 τὴν χεῖρα, τὸν πόδα, τὰ γεννητικὰ μῦρα, καὶ τὸν πρωκτόν.

6. Ἐν τῷ λογισμῷ (Δ. Γρ.).

7. Τὸν λογισμόν (Δ. Γρ.).

8. Διὰ μὲν τῆς χειρὸς τὸ λειτουργεῖν καὶ ἔλεος διδόναι, διὰ δὲ τῆς γλώττης
 τὸ ὑμνεῖν.

9. Πᾶν ἔργον θεῖον, δηλ. τὸ εὔχεσθαι, λούεσθαι κτλ.

- » τὸν ἐστὶ τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι ¹. μάλιστα δὲ οὐδὲ τὸ
 » σῶμά σου δύναται ζῆν ἐν ἀργίᾳ ².
- 9 « Ἐκτός δὲ τοῦ διὰ τὸν Θεὸν ³ γινομένου, πᾶν ἄλλο τι ἔρ-
 » γον δεσμός ἐστι ⁴ τοῦ ἀνθρώπου· διὰ τὸν θεὸν οὖν
 » πράττε πᾶν, μηδενὸς ἄλλου ἀγαθοῦ ἐφιέμενος, καὶ μη-
 » δαμῶς εἰς ἄλλο τι ἀφορῶν.
- 10 « Ὁ ποιητὴς Βραχμᾶς ⁵, ποιήσας ἐν ἀρχῇ τῆς κοσμογο-
 » νίας τὸ πᾶν καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἅμα τῇ θυσίᾳ ⁶ εἶπε
 » τὸ, «διὰ ταύτης τῆς θυσίας αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε·
 » ἔστω δ' αὕτη ἡμῶν ἡ Καμαδδούγχα ⁷. »
- 11 « Διὰ ταύτης τῆς θυσίας ὑμεῖς μὲν τρέφετε καὶ θερα-
 » πεύετε τοὺς θεοὺς, οἱ δὲ θεοὶ τρεφέτωσαν καὶ θερα-
 » πεύετωσαν ὑμᾶς ⁸. Θεραπεύετε τοιγαροῦν ἀλλήλους,
 » καὶ τεύξεσθε οὐ ἐφίεσθε ⁹.
- 12 « Οἱ γὰρ Θεοὶ θεραπευόμενοι διὰ τῶν θυσιῶν, δώσουσιν
 » ἡμῖν ¹⁰ τὰ ἐφετὰ ἀγαθὰ. Ὅς τις μέντοι γ' ἐντροφᾶ τοῖς
 » παρὰ τῶν Θεῶν δοθεῖσι, μὴ μεταδιδούς καὶ αὐτοῖς,
 » οὗτος κλέπτης ἐστίν ¹¹.

1. Ἐνταῦθα λέγει ἐναντίον τοῦ δόγματος τοῦ Καπίλα, ὃς θεωρίαν μόνον δοξάζει καὶ οὐχὶ πράξιν.

2. Δηλ. οὐ τεύξαις ἂν τῶν πρὸς τὸ ζῆν.

3. Ἐπὶ τῷ θείῳ. (Πρ. γρ.)

4. Ὁ γὰρ τοῖς ἔργοις οἰονεὶ δεσμῷ δεσμούμενος, συστρέφεται ἐν τούτῳ τῷ βίῳ· ἀποθνήσκων γὰρ πάλιν μετασωματοῦται ἐν διαφόροις εἰδεσι ζῶων, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις οὕτως.

5. Ἐκεῖνος γὰρ ἐπλασε τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν Βέδαν ἔγραψεν, ἐν ἧ ἔστιν ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς θυσίας.

6. Ἄμα τοῖς τῇ θυσίᾳ προσήκουσι.

7. Ἡ πάνδωρος δάμαλις.

8. Ἵμεῖς μὲν τοὺς θεοὺς διὰ τῆς θυσίας· οἱ δὲ θεοὶ ἡμᾶς διὰ τῆς βροχῆς καὶ ἄλλων ἀγαθῶν.

9. Καὶ εὐρήσετε τὸ ἄκρον ἀγαθόν (Δ. Γρ.).

10. Διὰ τῆς βροχῆς.

11. Γνωρίζεται (Δ. Γρ.).

- 13 «Ὁ γευόμενος τῶν λειψάνων τῆς ἐν οἴκῳ καθ' ἐκάστην
» θυσίας, ἀπασῶν τῶν ἁμαρτιῶν¹ ἀπαλλάττεται· ὅσοι
» δὲ ἔψουσι σιτία ἑαυτῶν χάριν, οὗτοι παράνομοι ὄντες
» σιτοῦνται ἁμαρτήματα².
- 14 «Τὰ μὲν ἔμψυχα συνίσταται ἐκ τῶν καρπῶν³· οἱ δὲ καρ-
» ποι ἐκ τοῦ ὄμβρου, ὁ δ' ὄμβρος ἐκ τῆς θυσίας, ἡ δὲ θυ-
» σία ἐκ τῆς πράξεως⁴.
- 15 «Τὴν δὲ πράξιν ἴσθι γεγονυῖαν ἐκ τῆς Βέδας⁵· τὴν δὲ
» Βέδαν ἐκ τοῦ Θεοῦ· τὸν δὲ πανταχοῦ παρόντα Θεὸν
» ἐπίτευκτον γινόμενον ἐκ τῆς θυσίας.
- 16 «Ὅστις μὲν οὖν οὐ συνεργεῖ⁶ εἰς τοῦτον τὸν συνιστάμενον
» καὶ φαινόμενον κύκλον, ἐν ἁμαρτίαις οὗτος ζῆ⁷, καὶ
» τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν οὗτος ἡδέεται⁸ καὶ εἰς μάτην
» οὗτος ζῆ.

1. Πέντε εἰσὶ τὰ ὄργανα τῶν θανασίμων ἁμαρτημάτων, δι' ὧν ζωφιάτινα θανατοῦνται· ὁ ὄλμος, ἐν ᾧ πτύσσοντες καθαίρουσιν ἄρουζαν· ὁ χειρόμυλος· ἡ ἔστια, ἐν ἧ ἄπτουσι πῦρ· ἡ ὕδρεια, καὶ τὸ σάρωθρον· πολλὰ γὰρ ζωφια ἐν τούτοις θνήσκουσιν· ὁ οὖν ποιῶν θυσίας ἀπαλλάττεται τούτων τῶν ἁμαρτημάτων, διὰ τῆς μεθέξεως τῶν λειψάνων αὐτῶν.

2. Δεῖ γὰρ μέρος τῶν ἐψομένων σιτίων ἀποδιδόναι τοῖς θεοῖς πρῶτον, εἰπεὶ τα δὲ κἀκείνους ἐσθίειν· εἰ δὲ μὴ, ἁμαρτάνουσι.

3. Σιτίων (Δ. Γρ.).

4. Ἐκ τῆς λειτουργίας τῶν θανόντων. Ἡ εἰς τὸ πῦρ χοῆ διήκει πρὸς τὸν ἥλιον· ἐκ δὲ τοῦ ἡλίου συνίσταται (ἔχει τὸ εἶναι) ὁ ὄμβρος· ἐκ δὲ τοῦ ὄμβρου οἱ καρποί· ἐκ δὲ τῶν καρπῶν τὰ ἔμψυχα (Σμριτή).

5. Ἡ Βέδα γὰρ οὕτως ὀρίζεται· «Τὸ πᾶν τοῦτο ὡσπερὶ κύκλος ἐστὶ περι-
» φερόμενος· ἐκ μὲν γὰρ τῆς θυσίας γίνεται βροχή· ἐκ δὲ ταύτης καρποί (σι-
» τία)· ἐκ δὲ τούτων ζῶσι τὰ ἔμψυχα ἄλογα καὶ λογικὰ ζῶα, καὶ πάλιν αὐτὰ
» τὰ λογικὰ ποιοῦσι θυσίας, ἐξ ὧν γίνονται βροχαί, καὶ οὕτω κυκλικῶς συνί-
» στᾶται τὸ πᾶν.»

6. Δηλ. οὐχ οὕτω ποιεῖ.—οὐ περιστρέφει (Δ. Γρ.).

7. Ἐν ἁμαρτίαις τούτου ἡ ζωὴ (Δ. Γρ.).

8. Κᾶν ταῖς αἰσθήσεσι τούτου ἡ καθηδυπάθεια (Δ. Γρ.).

- 17 «Ὅς δὲ μόνον τοῦ Θεοῦ ἐρᾶ, καὶ κορέννυται ἐν αὐτῷ,
» καὶ ἡδεύεται ἐν αὐτῷ, τούτῳ οὐ δεῖ τῶν πρακτέων ¹.
- 18 «Ἄλλ' οὔτε πράξαντί τι τῶν πρακτέων οὐδεμία ἀρετή
» ἐστὶν αὐτῷ, οὔτε μὴ πράξαντι χρεῖα ἐστὶν αὐτῷ βοη-
» θείας τινὸς εἰς ἐπίτευξιν τῆς ἀθανασίας.
- 19 «Ποίει οὖν τὰ πρακτέα ἀδιαλείπτως, μὴ ἀφορῶν εἰς καρ-
» πόν· ὁ γὰρ ποιῶν μὲν, μὴ ἀφορῶν ² δὲ εἰς καρπὸν,
» ἐπιτυγχάνει τῆς ἀθανασίας ³.
- 20 «Οὕτω γὰρ καὶ ὁ Ζανάκας ⁴ καὶ οἱ κατ' αὐτὸν διὰ τῆς
» πράξεως ἐκτήσαντο τὴν θεῖαν γνῶσιν. Συνειδῶς δ' ὅτι
» καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὑπόδειγμα ἔση, δίκαιος εἶ πράτ-
» τειν τὰ πρακτέα.
- 21 «Ὅ,τι γὰρ ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἐπίσημος πράττει, τοῦτο καὶ ὁ
» χυδαῖος πράττει ἀκολούθως, ἔχων αὐτὸν ὡς ὑπόδειγμα
» καὶ ὑπογραμμὸν ⁵.
- 22 «Ἐμοὶ γε μὲν οὐδεμία χρεῖα ἐστὶ τοῦ πρακτέου ⁶. οὐδὲν
» γὰρ τῶν ἐν τρισὶ κόσμοις ἀκτητόν μοι ἐστὶν, ὅπερ δεῖ
» μοι κτήσασθαι· ἀλλὰ καὶ οὔτω, πράττω τὰ πρακτέα.
- 23 «Ἐὰν γὰρ ἐγὼ ποτε ἐπιμελῶς ⁷ μὴ πράξω ταῦτα, οἱ ἄν-
» θρωποι ἐξ ἄπαντος ⁸ τὴν ἐμὴν ὀδεύουσιν ὁδὸν ⁹ ἀκο-
» λουθήσαντες.

1. Ὅς τις δὲ φθάσει εἰς θεωρίαν, τούτῳ οὐ δεῖται πράξεως· ἐπειδὴ μόνῳ τῷ Θεῷ ἡδεύεται καὶ μόνῳ αὐτῷ κορέννυται, διὰ τοῦτο οὐ δεῖ τῶν νομίμων αὐτῷ ἀπαθῆς γὰρ ἐστὶ.

2. Μὴ προστετηκῶς, μὴ προσκεχηνῶς (Δ. Γρ.).

3. Τῆς ἀπαθείας (διὰ τῆς καθαρευούσης καρδίας ἐκ τῆς πράξεως).

4. Βασιλεὺς ἦν μέγας ἐπὶ πράξει καὶ θεωρίᾳ.

5. Ὅ,τι γὰρ ὁ ἐπίσημος διατελεῖ πράττων, εἰς τὸ γενέσθαι παράδειγμα, τοῦ-
το ὡσαύτως καὶ ὁ κοινὸς λαὸς πράττει, κατὰ μίμησιν.

6. Ἐγὼ μὲν ἀνευδής εἰμι πάντων, καθὼ Θεός· ἀλλὰ καὶ οὔτω, ποιῶ τὰ νό-
μιμα καὶ ἔθιμα, εἰς τὸ γενέσθαι παράδειγμα τῷ κόσμῳ.

7. Αὐτολεξεί, νηφαλίως.

8. Πανταχόθεν (Δ. Γρ.).

9. Τρυτέστι μιμηθήσονται με.

- 24 «Καὶ οὗτοι μὲν ἐκπεσόντες τῆς εὐθείας ὁδοῦ, φθάρησον-
» ται· ἐγὼ δ' αἴτιος γενήσομαι τῆς αἰμομιξίας καὶ τῆς
» μιαρίας αὐτῶν¹.
- 25 «Καθὼς δὲ οἱ χυδαῖοι² ποιούσι τὰ πρακτέα προσκεχηνό-
» τες, οὕτω δὴ καὶ ὁ σοφὸς ποιεῖ μὴ προσκεχηνῶς, βου-
» λόμενος ὑπόδειγμα γενέσθαι τῷ Κόσμῳ·
26. «Ὁ γὰρ φρόνιμος³ οὐκ ἐμποδῶν καθίσταται τῇ γνώμῃ
» τῶν προσκεχηνῶτων⁴ τῇ πράξει, ἀλλὰ μάλιστα συμ-
» πράττων, προθύμως συνεργεῖ αὐτοῖς.
27. «Τὰ γεμῆν πρακτὰ ὅλως πράττονται διὰ τῶν ὑλικῶν αἰ-
» σθήσεων⁵. ὁ δὲ ἀνοηταίνων ἐξ οἰήσεως⁶, νομίζει⁷,
» ὅτι αὐτὸς αὐτὰ πράττει.
28. «Ὁ μὲν δὴ σοφὸς⁸, εἰδὼς διαφορὰν τῆς ψυχῆς καὶ τῶν
» αἰσθήσεων⁹, καὶ ὅτι αἱ αἰσθήσεις ἀκολουθοῦσι¹⁰ τὰ αἰ-

1. Διεφθαρμένοι γὰρ τοῦ νόμου φθείρονται καὶ μολύνονται αἱ φυλαί· καὶ οἱ μὲν Βραχμαῆνες μίγνυνται ταῖς τῶν ἄλλων φυλῶν γυναιξίν· αἱ δὲ τῶν ἄλλων φυλῶν ταῖς τῶν Βραχμαῆνων.

2. Οἱ βάρβαροι, οἱ ἀπαίδευτοι (Δ. Γρ.)

3. Ὁ φρόνιμος οὐκ ἀποτρέπει τοῦ πράττειν τὰ νόμιμα τοὺς εὐλαθεῖς, ἀλλὰ μάλιστα ἔδηγεῖ αὐτοὺς εἰς τοῦτο.

4. Τῶν προπεφυκότων ἀφρόνων τῇ πράξει (Δ. Γρ.).

5. Αἱ αἰσθήσεις ἰδιαί εἰσι τῆς ὕλης. Παρ. χάριν ὡς διὰ μὲν τῆς χειρὸς αἱ λειτουργίαι καὶ αἱ προσφοραὶ, διὰ δὲ τῆς γλώττης οἱ ὕμνοι καὶ δοξολογίαι· ὕλικαὶ δὲ λέγονται, καθὼς ἐξ ὕλης εἰσίν.

6. Ὁ δὲ οἰηματίας καὶ ἀφρων, ὁ δὲ ἀνοηταίνων ἐκ τοῦ τῆς σαρκὸς φρονήματος (Δ. Γρ.).

7. Δοκεῖ, οἶεται (Δ. Γρ.).

8. Ὁ φιλόσοφος, εἰδὼς ὅτι αἱ αἰσθήσεις ἐνεργοῦσι διὰ τῶν αἰσθητῶν, διὰ τοῦτο φρονεῖ, ὅτι αὐτὸς, οὕτως αἰσθησίς ἐστιν, οὕτως ἔργον αὐτοῦ ἐστιν, ὅτι αὐτὸς οὐδὲν ποιεῖ.

9. Καὶ τῶν αἰσθητῶν (Δ. Γρ.).

10. Φέρονται εἰς τὰ αἰσθητά (Δ. Γρ.).

» σθητά, οἱ προσφύεται ¹ οὔτε ταῖς αἰσθήσεσιν, οὔτε τοῖς
» ἐξ αὐτῶν ἔργοις.

29. «Οἱ δὲ ὄντες ἄφρονες ² ἐκ τοῦ τῆς σαρκὸς φρονήματος,
» πρόσκεινται ταῖς αἰσθήσεσι καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν ἔργοις ³.
» τοὺς δὲ ὀλιγόφρονας τούτους καὶ κενόφρονας οὐκ ἂν
» μεθαρμόσειεν ὁ πολύφρων καὶ ἐχέφρων.

30. «Εἰς ἐμὲ οὖν ἀναπέμπε τὰ ἔργα, ἐννοῶν ἐμὲ ⁴ καὶ μη-
» δενὸς ἐπιθυμῶν, μηδὲ νομίζων, ὅτι σὸν ἐστὶ τὸ ἔργον ⁵,
» πολέμει, μηδαμῶς λυπούμενος.

31. «Ὅσοι γὰρ τῶν ἀνθρώπων ποιοῦσιν αἰεὶ τοῦτο τὸ ἐμοὶ δο-
» κοῦν ⁶, πιστεύοντες καὶ μηδαμῶς αἰτιώμενοι, οὗτοι λυ-
» τροῦνται τοῦ δεσμοῦ τῶν ἔργων ⁷.

32. «Ὅσοι δὲ, αἰτιώμενοι ὅπερ εἶπον ⁸, οἱ κατὰ τὴν ἐμὴν
» γνῶμην πράττουσι, τούτους γίνωσκε μὴ φρονοῦντας
» θεῖα ⁹, ἀδικακρίτους ὄντας καὶ ἐξώλεις.

33. «Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦν ἔχων, ποιεῖ κατὰ τὸ ἑαυ-
» τοῦ φυσικὸν ἰδίωμα ¹⁰. ὅτε δ' οἱ ἄνθρωποι ἀκολουθοῦσι
» τῷ ἑαυτῶν ἰδίωματι ¹¹ (ἐρρίζωται γὰρ καὶ ἀνεξάλειπτον

1. Οὐ σύνεστιν (Δ. Γρ.).

2. Οἱ δὲ χυδαῖοι φυσικῇ τῇ διαθέσει (Δ. Γρ.).

3. Φρονοῦσιν ὅτι αὐτοὶ αὐτὰ πράττουσιν.

4. Ὅτι ἐγὼ δηλ. προτρέπω σε εἰς τοῦτο.

5. Μὴ ἀποβλέπων εἰς καρπὸν δηλ.

6. Τὸν λόγον μου, τὸ ἀναπέμπειν εἰς Θεὸν πᾶν ἔργον.

7. Ἀπαθεῖς γίνονται (Δ. Γρ.).

8. Το ἀναπέμπειν εἰς Θεὸν πᾶν ἔργον.

9. Τούτους γίνωσκε μὴ γινώσκοντας τὴν θεῖαν γνῶσιν (τὸ κυρίως ἀγαθόν).

(Δ. Γρ.).

10. Ποιοῦσιν ἔργα δηλ. εἰς ἐπίτευξιν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐχὶ τῆς θείας γνώσεως· ἵνα μὴ εἴπη, διὰ τί πολλοὶ, καὶ νικήσαντες τὰς αἰσθήσεις, οὐ μένουσιν ἐν τῷ ἑαυτῶν νόμῳ, διὰ τοῦτο λέγει, ὅταν ὁ σοφὸς ποιῇ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, πόσῳ μᾶλλον ὁ ἄσποφος.

11. Ἐνεργεῖ ὁμοίως τῇ ἑαυτοῦ φύσει· ὅτε δ' οἱ ἄνθρωποι ἐνεργοῦσι κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν, ἢ ἐντολῇ τοῦ νόμου τί ποιήσασιν; (Πρ. Γρ.).

- » ἔμεινε διὰ τῆς συνηθείας), ἡ χαλιναγωγία τῶν αἰσθη-
 » σεων ¹ τί ποιήσαιτ' ἄν;
34. «Τοῖς μὲν οὖν ὑπὸ τὴν αἰσθησίν ² ἄμφω σύνεστιν, ἢ τε
 » ἔφσεις καὶ τὸ μῖσος· ἀλλ' ὁ ἀπαθὴς γενέσθαι βουλόμε-
 +1 » νος, οὐχ ὑπόκειται τούτοι· ἀμφοτέρα γὰρ πολέμιά ἐστιν
 « αὐτῶ.
35. «Ὁ δὲ ἴδιος νόμος ³ εἰ καὶ ἄτοπος ⁴ δοκεῖ, ἔστι δ' ὅμως
 » κρείττων τοῦ ἀλλοτρίου νόμου, τοῦ δοκοῦντος εὐλο-
 +1 » γοφανοῦς· ἐν μὲν γὰρ τῶ οἰκείῳ νόμῳ ἀγαθόν ἐστι καὶ
 » τὸ ἐκχέαι αἷμα ⁵· ὁ δ' ἀλλότριος νόμος ἐπικίνδυνος·»

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

36. «Ὁ ἄνθρωπος, καίπερ μὴ θέλων, ὑπὸ τίνος παρακινούμε-
 » νος, βιαίως πως φέρεται εἰς τὴν ἁμαρτίαν; »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

37. «Αὕτη ἡ βία τῆς ἁμαρτίας, ἡ γεννᾶται ἐκ τῆς Ῥάγας
 » (ἐπιθυμίας), πάντῃ ἄπληστός ⁶ ἐστι καὶ παγκάκιστος·
 » ὅθεν διὰ τῆς Σάτθας (τοῦ λογικοῦ) αὕτη ἡ ῥάγα νικᾷ-
 » ται ⁷. Ταυτηνὴ οὖν τὴν ἐπιθυμίαν ἴσθι νεκρὰν ἐν τῇ
 » εἰς τὴν ἀπάθειαν ὁδῶ.

1. Ἰσχυρότερον γὰρ ἐστὶ τὸ φυσικὸν ἰδίωμα.

2. Αἰσθητοῖς (Δ. Γρ.).

3. Εἰ καὶ ἄτοπος δοκεῖ ὁ σὸς νόμος, διότι προστάττει πολεμεῖν, καὶ αἷμα ἐκχέειν, κρείττων ὅμως ἐστὶ τοῦ τῶν Βραχμάνων, ὃς γε καὶ κωλύει αἷμα ἐκχέαι· σοὶ γὰρ ὄριστα παρὰ τοῦ νόμου πολεμεῖν· εὐ εὖν ποιήσεις, εἰ ἀποθά- νοις ἐν τῇ οἰκείῳ νόμῳ· ἄλλως γὰρ κίνδυνός ἐστιν, εἰς τὸν ἄδην πορευθήσῃ.

4. Ἀπαίσιος (Δ. Γρ.).

5. Τὸ θανεῖν (Δ. Γρ.).

6. Δυσπλήρωτος, ἀυτολεξεῖ, παμφάγος.

7. Αὕτη ἡ βία τῆς ἁμαρτίας, ἡ ἐπιθυμία ἐστὶν ἡ παμφάγος καὶ παγκάκι- στος (Πρ. Γρ.).

38. «Καθώς γάρ, τὸ μὲν πῦρ κατακαλύπτεται ὑπὸ τοῦ κα-
 » πνοῦ, τὸ δὲ κάτοπτρον ὑπὸ τοῦ ῥύπου, τὸ δ' ἔμβρυον
 » ὑπὸ τοῦ ὑμένους, οὕτω δὴ καὶ ἡ κρίσις τοῦ νοῦς ὑπὸ
 » τῆς ἐπιθυμίας.
39. «Ἡ μὲν δὴ κρίσις τοῦ νοῦς ¹ κατακεκαλυμμένη πέφυκεν
 » αἰεὶ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας, τῆς ἐχθρᾶς τῶ φρόνησιν ἔχοντι ²
 » καὶ ἀκορέστου, καὶ ὁμοίας τῶ πυρί.
40. «Ἔδρα δὲ ταύτης λέγεται τὰ αἰσθητήρια, καὶ ἡ διάνοια,
 » καὶ ὁ νοῦς. Τούτοις ἡ ἐπιθυμία, κατακαλύψασα τὸ δια-
 » κριτικόν, μωραίνει ³ τὴν ψυχὴν ⁴.
41. «Τούτου ἔνεκεν, ὑποτάξας ἐν ἀρχῇ τὰς αἰσθήσεις, ἀνελε
 » ταύτην τὴν κακίστην ἐπιθυμίαν, τὴν οὔσαν ὄλεθρον
 » τῆς τε κρίσεως ⁵, καὶ τῆς περὶ τὰ θεῖα φρονήσεως.
42. «Αἱ μὲν αἰσθήσεις λέγονται κρείττους τοῦ σώματος· τῶν
 » δ' αἰσθήσεων κρείττων ⁶ ἡ διάνοια· τῆς δὲ διανοίας ὁ
 » νοῦς· τοῦ δὲ νοῦς ἡ ψυχὴ.
43. «Οὕτως οὖν, εἰδὼς τὴν ψυχὴν κρείττω τοῦ νοῦ, κατα-
 » σχών τὴν διάνοιαν τῶ νοί, ἀνερέγητον ποίησον ⁷ ταύ-
 » τὴν τὴν δυσκατάσχετον ⁸ ἐχθρὰν ἐπιθυμίαν ⁹.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1. «Τὴν δὲ θεωρητικὴν θεῖαν γινῶσιν, τὴν ἀφθορον ἔχουσαν

1. Ἡ γινῶσις· τὸ λογικόν (Δ. Γρ.).

2. Τῶ νοῦν ἔχοντι, τῶ γωστικῶ (Δ. Γρ.).

3. Ἀνεπαίνει· ποιεῖ τὴν ψυχὴν (Δ. Γρ.).

4. Τὸν ἄνθρωπον, αὐτολεξί.

5. Γνώσεως, λογικοῦ (Δ. Γρ.).

6. Ἀνωτέρα (Δ. Γρ.).

7. Ἀνελε (Δ. Γρ.).

8. Δυσἀπόβλητον (Δ. Γρ.).

9. Ἐν τοῖς ἀνωτέρω βιβλίοις εἶρηκε περὶ τῆς θείας γνώσεως, εἰς ἧς κατὰ-
 ται ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀθανασίαν.

- » καρπὸν, ἐγὼ μὲν εἶπον τῷ Ἡλίῳ, ὁ δ' ἥλιος τῷ υἱῷ
 » αὐτοῦ Μανουῦ ¹ (τῷ ἐπονομαζομένῳ Σραδδαδέβα), ὁ δὲ
 » Μανουῖς τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰξβακοῦ ².
2. « Πάντες δ' οἱ προφητάνεκτες ³ ἐγίνωσκον ταύτην τὴν
 » θεῖαν γνῶσιν, ἀλληλοδιαδόχως κτηθεῖσαν ⁴, ἥτις ἀ-
 » πώλλετο ⁵ ἐν τούτῳ τῷ βίῳ διὰ πολλοῦ τοῦ χρόνου.
3. « Ἐκεῖνη δ' ἡ ἀρχαία θεῖα γνῶσις ἐρρήθη σοι ὑπ' ἐμοῦ τή-
 » μερον, καὶ τοι ἀπόρρητός ἐστι καὶ μεγάλη, διότι καὶ
 » σέβας πρὸς ἐμὲ φέρεις, καὶ ἐταῖρος εἶ ⁶. »

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

4. « Ἡ μὲν σὴ γέννησις μεταγενεστέρα ⁷ ἐστίν, ἢ δὲ τοῦ
 » Ἡλίου προγενεστέρα ⁸. πῶς ἂν οὖν ἐγὼ γνοίην, ὅτι σὺ
 » εἶπας ταύτην τῷ Ἡλίῳ ἐν ἀρχῇ; »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

5. « Πολλοὶ γεννήσεις καὶ σοῦ καὶ ἐμοῦ ἐγένοντο, ἅς ἐγὼ μὲν
 » ἀπαξάπασας γινώσκω, σὺ δ' οὔ.
6. « Εἶ γὰρ καὶ ἀγέννητος τυγχάνω ὢν, καὶ ἀναλλοίωτος
 » τὴν φύσιν, καὶ κύριος τῶν ὄντων, ἀναλαμβάνων δ' ὅμως
 » τὴν ὕλην τῆ οἰκείᾳ θελήσει, (ἐνανθρωπῶ ⁹).

1. Μανουῖς λέγεται ὁ ἐφορος καὶ κυβερνήτης τοῦ κόσμου.

2. Οὗτος ἦν καὶ βασιλεὺς καὶ προφήτης, ὡς περ ὁ Δαβὶδ.

3. Ὁ Νιμῶς, υἱὸς τοῦ Ἰξβακοῦ, καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ.

4. Ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτοὺς κατὰ παραδόσιν (Δ. γρ.).

5. Ἐξίτηλος ἐγένετο (Δ. Γρ.).

6. Ταῦτα ἐρρήθησαν εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Γ'. Κεφαλαίου λό-
 γων τοῦ Ἀρζούνα, ἔθνα οὗτος λέγει τῷ Κρισνᾷ· « Εἰπέ μοι ἀπλῶς καὶ ἀπο-
 » φασιστικῶς, ὅθεν τύχοιμι ἂν τῆς ἀθανασίας; »

7. Νέα ἐστίν (Δ. Γρ.).

8. Παλαιά (Δ. Γρ.).

9. Γέννησιν λαμβάνω, γίνομαι ἄνθρωπος (Δ. Γρ.).

7. «Ὅταν γὰρ τῆς μὲν εὐνομίας¹ μείωσις γένηται², τῆς
» δ' ἀνομίας³ αὐξήσις, τότε ἐγὼ σαρκουμαι⁴.
8. «Γίνομαι δ' ἄνθρωπος ἐν ἐκάστῳ αἰῶνι, εἰς διατήρησιν
» μὲν τῶν ἀγαθοποιῶν, εἰς ὄλεθρον δὲ τῶν κακοποιῶν,
» τοῦ δὲ νόμου εἰς σωτηρίαν⁵.
9. «Ὅς τις ἀληθῶς⁶ οἶδε τὴν θεῖαν μου γέννησιν⁷, ἅμα καὶ
» τὰ θεῖά μου ἔργα, οὗτος ἐγκαταλιπὼν τὸ σῶμα, οὐ τυγ-
» χάνει παλιγγενεσίας⁸, ἀλλ' ἐμοῦ.
10. «Ὅσοι γὰρ ἀπηλλαγμένοι εἰσὶ τῆς ἐπιθυμίας, καὶ τοῦ φό-
» βου, καὶ τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐμὲ δικαιοῦνται, καὶ ἐλπί-
» ζουσιν εἰς ἐμὲ⁹, καὶ καθαρίζονται τῇ γνώσει καὶ τῇ
» ἐγκρατεῖα, οὗτοι ἔρχονται εἰς τὴν φύσιν μου¹⁰.
11. «Ὁν δὲ τρόπον οἱ ἄνθρωποι σέβονται με¹¹, τὸν αὐτὸν
» τρόπον ἀμείδομαι αὐτούς· οὗτοι δὲ παντοίοις τρόποις¹²
» τὴν ἐμὴν ὁδὸν ὀδεύουσιν.
12. «Ἐφρίμενοι γὰρ καρποῦ τινος ἐκ τῶν πράξεων, τοὺς θεοὺς

1. Τοῦ μὲν θεμιτοῦ (Πρ. Γρ.).

2. Φθορὰ γένηται (Πρ. Γρ.).

3. Τοῦ δ' ἀθεμίτου γένεσις (Πρ. Γρ.).

4. Γίνομαι ἄνθρωπος (Πρ. Γρ.).

5. Εἰς στερέωσιν (Δ. Γρ.). Ἀφοῦ ὁ νόμος ἐξίτηλος γένηται, πλεονασίας τῆς ἁμαρτίας, νόμος παρεσέρχεται δι' ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ· ἔθεν οἱ Ἰνδοὶ ἐννέα ἐνσαρκώσεις θεῖας δοξάζουσι γενέσθαι.

6. Τῷ ὄντι, ἀναμφιβόλως, ἀδιστακτικῶς (Δ. Γρ.).

7. Ὅτι ἐγὼ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων γίνομαι ἄνθρωπος, καὶ τοὺς μὲν κακοὺς τιμωρῶ, τοὺς δ' ἀγαθοὺς σώζω.

8. Οὐ μετασσωματῶνται, ἀλλὰ σύνεστιν ἐμοὶ αἰωνίως.

9. Εἴτε θεῖαν γνῶσιν, δηλ. θέλουσιν, εἴτε καρπὸν τῶν ἔργων, ἀπολαμβάνουσι δι' ἐμοῦ.

10. Γίνονται μοι ὁμοφυεῖς, ὁμοούσιοι, σύνεσις, συζεύγυνται μοι (Δ. Γρ.).

11. Ὅσα τοῖς θεοῖς προσφέρουσι, τῷ μὲν Ἰνδρᾷ εἰς ἀπόλαυσιν οὐρανῶ, τῷ δὲ Κουβέρᾳ εἰς κτήσιν πλοῦτου, καὶ ἄλλοις θεοῖς δι' ἄλλα ἀγαθὰ, εἰς ἐμὲ ταῦτα ἀναφέρονται.

12. Πανταχόθεν (Δ. Γρ.).

» θεραπεύουσιν ἐν τούτῳ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ· ὁ δὲ καρ-
 » πὸς τῶν πράξεων εἰς τάχος αὐτοῖς γίνεται.

13. « Ἡ τετρακτύς τῶν φυλῶν ¹ ὑπ' ἐμοῦ ἐγένετο, καὶ αἱ
 » ποιότητες καὶ τὰ ἔργα ² κατὰ μέρος· ταύτης δὲ τῆς
 » τετρακτύος ἐμὲ ποιητὴν ἴσθι, καὶ μὴ ποιητὴν ³.

14. « Τὰ γὰρ ἐμαυτοῦ ποιήματα ⁴ οὐ ποιοῦσί με ἐμπαθῆ ⁵·
 » οὐ γὰρ τοῦ καρποῦ τῶν ἔργων ἔφεσίς μοι ἐστίν. Ὅς τις
 » τοιγαροῦν τοιοῦτόν με γινώσκει, οὗτος οὐ δέεται τοῖς
 » ἔργοις ⁶.

15. « Εἰδὼς δ' ὅτι καὶ οἱ ἀρχαῖοι φίλοι τῆς ἀπαθείας ⁷ ἔρ-

1. Αἱ τέσσαρες φυλαὶ ὑπ' ἐμοῦ ἐγένοντο, καὶ αἱ ποιότητες καὶ τὰ ἔργα· τοῦ μὲν Βραχυμᾶνος ποιότης ἐστὶν ἡ ἀγαθότης, ἔργον δ' ἡ καρτερία καὶ ἡ ἐγκράτεια τῶν παθῶν, καὶ τὸ εὐχεσθαι. Τοῦ δὲ Ξατρῆ ποιότης ἐστὶν ἡ ἀγαθότης καὶ ἡ τρυφή (ἡ ἡδονή)· ἔργον δὲ τὸ ἀνδραγαθεῖν καὶ τὸ πολεμεῖν. Τοῦ δὲ Βαίσα ποιότης μὲν ἡ τρυφή καὶ ὁ θυμὸς (ἡ κακία, ἡ ἄγνοια), ἔργον δὲ ἡ γεωργία καὶ ἔμπορία. Τοῦ δὲ Σούδρα ποιότης μὲν ἐστὶν ἡ κακία καὶ πάσης κακίας εἶδος, ἔργον δ' ἡ δουλεία καὶ ἡ ὑπηρεσία.

2. Ἡ Σάτθα πλείων ἐστὶ τῆς Ράγας καὶ τῆς Τάμας τοῖς Βραχυμᾶσι· τοῖς δὲ Ξατραῖς ἡ Σάτθα καὶ ἡ Ράγα πλείων τῆς Τάμας· τοῖς δὲ Βαίσασις ἡ Ράγα καὶ ἡ Τάμα πλείων τῆς Σάτθας· τοῖς δὲ Σούδραις ἡ Τάμα πλείων τῆς Ράγας καὶ Σάτθας.

3. Οἶονεῖ ἔλεγεν· οὐχ ὑπ' ἐμοῦ ἀμείσως ἐποιήθη, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἐμῆς ἐνεργείας καὶ δυνάμεως (ἄνευ πόνου δηλ. καὶ μόχθου).

4. Τὰ ἐμαυτοῦ ποιήματα οὐ ποιοῦσί με προσκεχνητότα ἐπάρσει, ἡ δόξη, ἡ ἀπολαύσει τινι· ἀνευδεῆς γὰρ εἰμι καὶ πράγματος καὶ ἐπαίνου.

5. Προσκεχνητότα (Δ. Γρ.).

6. Οὐ δεσμεύεται, οὐ μετασσωματοῦται δηλ. ἵνα τοιαῦτα πάλιν ἔργα πράττει, ἢ τοῖς ἀπαλλάττεται τοῦ δεσμοῦ τῶν ἔργων. Ἰστέον, ὡς ἀπλῶς τὸ ἔργον καὶ ἡ πράξις δεσμός ἐν τούτῳ τῷ βίῳ ἐκλαμβάνεται παρὰ τῷ Βεάσα· ὅθεν, ὡς εἶ ἔλεγεν· εἴ τις πράττει κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ νόμου εἰς τὸ τυχεῖν θεωρίας, τοῦτό ἐστι τὸ μὴ πράττειν, δηλ. οὐκ ἐστὶ δεσμός· εἴ τις δὲ πράττει οὐχὶ εἰς κτῆσιν θεωρίας τὰ τοῦ νόμου, ἀλλ' εἰς τὸ τυχεῖν καρποῦ, τοῦτό ἐστι τὸ κακῶς πράττειν, δηλ. δεσμός. Ὅς τις εὖν οὕτως οἶδε ταῦτα, οὐτοσί συνετός ἐστι καὶ ἄξιος θεωρίας.

7. Ὁ Ζανάκας δηλ. καὶ εἰ κατ' αὐτόν.

- » γὰ ¹ ἔπραξαν πρότερον (ἐπὶ κτήσει τῆς ἀπαθείας),
 » πράττε καὶ σύ.
16. «Τί δ' ἐστὶ τὸ πρακτέον, καὶ τί τὸ μὴ πρακτέον, ἐγὼ
 » οἶδα, καὶ οἱ σοφοὶ ἀγνοοῦσιν· ἀλλ' ἐγὼ ἐρῶ σοι τί ἐστὶ
 » τὸ πράττειν, καὶ τὸ μὴ πράττειν ². ὅπερ εἰδὼς ἀπαλ-
 » λαγήσῃ τοῦ κακοῦ ³.
17. «Ἄξιον δ' ἐστὶ γινώσκειν τίς ἐστὶν ἡ πρᾶξις, καὶ τίς ἡ
 » ἀπραξία ⁴. δυσκατάληπτος γὰρ ἡ ὁδὸς τοῦ πράττειν ⁵.
18. «Ὅς τις βλέπει ἐν μὲν τῷ πράττειν τὸ μὴ πράττειν, ἐν
 » δὲ τῷ μὴ πράττειν τὸ πράττειν, οὗτός ἐστι συνετὸς
 » ἐν βροτοῖς καὶ θεωρητικὸς, εἰ καὶ πράττει πάντα, οὐ
 » μόνον τὰ ἐντεταλμένα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπηγορευμένα τῶν
 » ἔργων ⁶.
19. «Οὗτινος δὲ τὰ ἔργα ἀφίστανται ⁷ τῆς τοῦ καρποῦ ἐπι-
 » θυμίας ⁸, οὗτος τῇ γνώσει, ὡς πυρὶ, τὸν τῶν ἔργων
 » καρπὸν κατέκαυσεν ⁹. οἱ δὲ φρόνιμοι σοφὸν ἀποκαλοῦσι
 » τὸν τοιοῦτον.
20. «Ὅς τις μὲν οὖν τοῦ μὲν ἐκ τῶν ἔργων καρποῦ καταφρο-

1. Πράξεις (Δ. Γρ.).

2. Ἐν τῷ κόσμῳ δηλ.

3. Ἐντεῦθεν ἐκτεταμένως ἀναμιμνήσκει αὐτὸν τῆς προειρημένης πράξεως.

4. Τί πράττειν καὶ τί μὴ πράττειν, ἤτοι τίς ἡ ἀπηγορευμένη πρᾶξις.

5. Δυσκατάληπτον γὰρ τί τὸ πράττειν, καὶ τὸ μὴ πράττειν, καὶ τὸ κακῶς πράττειν.

6. Ὅς τις ἐλθῇ εἰς ἀπάθειαν οὐδεμίαν διαφορὰν οἶδε τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ θερμοῦ, καὶ τῆς λύπης καὶ τῆς χαρᾶς, καὶ οὐδεμίαν διαφορὰν τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ οἴνου, ὅς ἐστιν ἀπηγορευμένος· ὁθεν, ἐὰν ὁ ἀπαθὴς πῖνῃ κατὰ τύχην καὶ οἶνον, οὐδὲν ἀμάρτημα ἔχει, ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἐπιθυμίαν ἔχει ἢ προσπάθειαν.

7. Ἐξω εἰσὶ (Δ. Γρ.).

8. Οὐκ ἀποβλέπουσι δηλ. εἰς καρπὸν. Ὅς τις οὐκ ἐπιθυμεῖ τινος, οὐδὲ διανοεῖται, ὡς ἐὰν πράξῃ τούτου, ἀπολαύσω τούτου τοῦ ἀγαθοῦ, ἐὰν δ' ἐκεῖνο ἐκείνου, οὗτός ἐστι σοφός.

9. Τούτον οἱ φρόνιμοι σοφὸν ἀποκαλοῦσιν, ὡς κατακαύσαντα τὰ ἔργα τῇ γνώσει, ὡς πυρὶ (Πρ. Γρ.).

- » νεῖ, μόνῳ δ' ἐν τῷ Θεῷ κορέννυται, εἰς μηδένα ἄλλον
 » ἐλπίζων¹, οὗτος, εἰ καὶ τοῖς ἔργοις συμφύρεται, οὐδὲν
 L» ὁμῶς ἐργάζεται².
21. «Ὁ γὰρ μηδενὸς ἐπιθυμῶν³, καὶ χαλιναγωγῶν τὴν διά-
 » νοιαν καὶ τὸ σῶμα, καὶ καταφρονῶν μὲν πάντων τῶν
 » ὧν ἔχει⁴, μόνον δὲ ποιῶν τὰ συστατικὰ τοῦ σώμα-
 » τος⁵, οὐχ ἁμαρτάνει⁶.
22. «Ὅς τις δ' εὐαρεστεῖται τῷ αὐτομάτως ἐρχομένῳ εἰς τρο-
 » φὴν, καὶ ἔξω ἐστὶ τῶν φύσει ἀντικειμένων, καὶ πρὸς
 » πάντας εὐμενῆς, καὶ ὁ αὐτὸς ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ καὶ ἀπο-
 » τυχίᾳ⁷, οὗτος, εἰ καὶ ἐργάζεται, οὐ δεσμεύεται⁸.
23. «Ὅς γὰρ ἀνέραστος⁹, καὶ ἀπαθῆς καθέστηκε, καὶ ὑπο-
 » τάττει τὴν διάνοιαν τῇ γνώσει, καὶ ποιεῖ πᾶν διὰ τὸν
 » Θεόν, τούτου ἅπαν ἔργον ἐξαλείφεται¹⁰.
24. «Ἡ λαβίς¹¹ ἐς τὸ θεῖον¹², τὸ θυόμενόν¹³ ἐς τὸ θεῖον,
 » τὸ πῦρ ἐστὶ τὸ θεῖον, ὁ θύων ἐστὶ τὸ θεῖον, τὸ τῆς

1. Μηδενὶ ἄλλῳ προσκεχρῶς (Δ. Γρ.).

2. Τουτέστιν, εἰ καὶ τὰ τοῦ νόμου καὶ τὰ τοῦ σώματος ἔργα ἐργάζεται, δηλ. καὶ τρώγει, καὶ πίνει, καὶ θύει, καὶ εὐχεταί, ἔξω ἐστὶ τοῦ δεσμοῦ τῶν ἔργων, δηλ. ἀπαθῆς ἐστὶ.

3. Ὁ γὰρ ἀνέραστος ὧν (Δ. Γρ.).

4. Τῶν κτημάτων (Δ. Γρ.).

5. Ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπου.

6. Τουτέστιν, εἰ καὶ οὐκ εὐχεταί τρίς τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν προσταγὴν, οὐδ' ἄλλα πράττει, ὡς διώρισται, οὗτος ἀπαθῆς ἐστὶ.

7. Πόρρω τῆς χαρᾶς καὶ τῆς λύπης, τοῦ καύματος καὶ τοῦ ψύχους.

8. Οὐ μεταστωματοῦται, ἀλλὰ μένει ἀπαθῆς, καὶ σύνεστι τῷ Θεῷ.

9. Οὐδενὸς ἐπιθυμῶν (Δ. Γρ.).

10. Ἐν ταῖς ἐξῆς λέγει, ὡς τὸ ἔργον ἐξαλείφεται ἐκείνου, ὅς τις θεωρεῖ, ὡς ἐν ἅπασιν τοῖς μέλεσι τῆς θυσίας ὁ βραχμᾶς ἐστὶ, καὶ οὐκ ἀποβλέπει εἰς καρπὸν.

11. Ἐν ἧ τιθέμενοι τὸ θυόμενον, ὃ ἐστὶ βούτυρον ἢ γάλα, ἢ ἄλλο τι εἶδος θύματος, ρίπτουσιν αὐτὰ εἰς τὸ πῦρ.

12. Τουτέστιν ὁ Θεός, ὁ Βράχμας.

13. Τὸ θύμα. (Δ. Γρ.).

- » θυσίας ἔργον ἐστὶ τὸ θεῖον. Ὅστις οὖν θεωρεῖ, ὡς ἅπαν
 » ὄργανον καὶ ἔργον τῆς θυσίας τὸ θεῖόν ἐστιν, οὗτος
 » τυγχάνει τοῦ θεοῦ¹.
25. « Ἄλλοι μὲν οὖν, οἱ περὶ τὴν πράξιν², οἱ ἀφορῶντες εἰς
 » καρπὸν, ἐκτελοῦσι θυσίαν τοῖς θεοῖς³. ἄλλοι δὲ⁴ θύου-
 » σιν ἐν τῷ πυρὶ, θεωροῦντες, ὡς τὸ πῦρ τὸ θεῖόν ἐστι⁵.
26. « Ἄλλοι δὲ⁶ θύουσι τὰς αἰσθήσεις τῇ ἐγκρατεῖα, καὶ παρ-
 » θενία, ὡς πυρὶ. ἄλλοι δὲ⁷ θύουσι τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν
 » (τὰ αἰσθητὰ) ταῖς αἰσθήσεσιν, ὡς πυρὶ.
27. « Ἄλλοι δὲ⁸ θύουσι τὰς ἐνεργείας τῶν δέκα αἰσθήσεων⁹
 » καὶ τῶν δέκα πνευμάτων τῇ πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίᾳ,
 » ὡς πυρὶ, ὅπερ ἄπτεται ὑπὸ τῆς γνώσεως.
28. « Καὶ ἄλλοι μὲν θύουσι διὰ τῆς δόσεως τοῦ πλούτου¹⁰,
 » ἄλλοι δὲ διὰ τῆς νηστείας, οἱ δὲ διὰ τῆς χαλιναγω-
 » γίας τοῦ λογισμοῦ¹¹, διὰ τῆς μελέτης καὶ ἀναγνώσεως
 » τῶν Βεδῶν, σκληραγωγία χρώμενοι¹².

1. Ἐν τοῖς ἐξῆς λέγει, ὡς δωδεκαειδῆς ἐστὶν ἡ θυσία.

2. Οἱ πρακτικοί.

3. Ἡτις ἐπὶ θυσία πραγματική.

4. Οἱ θεωρητικοί, οἱ ἀναπέμποντες εἰς Θεὸν πᾶν ἔργον.

5. Νομίζοντες, ὅτι τὸ θεῖον ἐστὶ τὸ πῦρ καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη, ὡς ἀνωτέρω εἰ-
 ρηται, καὶ μηδὲνα καρπὸν αἰτοῦντες, ἀλλ' ἅπαν ἔργον ἀναφέροντες εἰς Θεόν.

6. Οἱ ἐγκρατεῖς τῶν παθῶν, οἱ ἄγαμοι, ἢ οἱ μέχρι ζωῆς παρθένοι.

7. Οἱ κοσμικοί, οἱ ἔγχαμοι, οἱ ἀπελαμβάνοντες τῶν τοῦ κόσμου κατὰ τὸν
 νόμον καὶ μὴ προσηκόντες.

8. Οἱ θεόφρονες, οἱ μηδὲν ποιοῦντες μηδὲ ἐργαζόμενοι, μῆτε βλέποντες
 δηλ. μῆτε ἀκούοντες, μῆτε πνέοντες, ταυτέστιν οἱ νεκρώσαντες τὰς ἐνεργείας
 τοῦ σώματος, καὶ μόνοι μόνῳ Θεῷ συνόντες ἐν θεωρίᾳ καὶ ἐκστάσει.

9. Τὸ ἀκούειν καὶ βλέπειν κτλ. καὶ τὸ λαλεῖν καὶ περιπατεῖν κτλ.

10. Καὶ ἡ ἐλεημοσύνη θυσία ἐστὶ, καὶ ἡ νηστεία, καὶ ἡ χαλιναγωγία τῆς
 διανοίας, καὶ ἡ μελέτη καὶ γνῶσις τῶν Βεδῶν.

11. Διὰ τῆς ἀπαθείας.

12. Τὸ ἐχεμυθεῖν, τὸ ἐκκρεμαῖσθαι, καὶ ἐκτίθεσθαι ἐν μὲν θέραι εἰς τὰς πυ-
 ρώδεις ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ἢ ἐπὶ τοῦ πυρός· ἐν δὲ χειμῶνι ἐπὶ τοῦ ὕδατος, κτλ.

29. « Ἄλλοι δὲ, οἱ ἐγκρατεῖς τῆς πνοῆς ¹, ἐπέχοντες τὴν πο-
 » ρεῖαν τῆς ἐκπνοῆς καὶ εἰσπνοῆς, θύουσι τὴν μὲν ἐκπνοὴν
 » τῇ εἰσπνοῇ, τὴν δὲ εἰσπνοὴν τῇ ἐκπνοῇ.
30. « Ἄλλοι δὲ ὀλιγοσιτοῦντες ² θύουσι τὴν ἐνέργειαν τῶν αἰ-
 » σθήσεων ταῖς αἰσθήσεσι ³. Πάντες δ' οὗτοι, οἱ τοιαύ-
 » τας θυσίας ποιοῦντες, ἀπαλλάττονται τῶν ἀμαρτιῶν τῇ
 » τοιαύτῃ θυσίᾳ.
31. « Μεταλαμβάνοντες δὲ τοῦ τῆς θυσίας λειψάνου, ὅπερ ἐ-
 » στίν ἀμβροσία, ἀπολαμβάνουσι τὸν αἰδιὸν Θεόν ⁴. τῷ
 » δὲ μὴ θύοντι οὐθ' οὗτος ὁ κόσμος ἐστίν, οὐθ' ὁ ἕτερος ⁵.
32. « Τοιαῦται δὲ πολυειδεῖς θυσίαι διατεταγμέναι εἰσὶν ὑπὸ
 « τῆς Βέδας αὐτῆς ⁶, ἃς ἴσθι γινομένας ἐκ τῆς πράξεως ⁷.
 « Οὕτως δ' εἰδῶς ⁸, λυτρωθῆση τοῦ δεσμοῦ τοῦ κόσμου.
33. « Ἡ μὲν τοι γε νοερά θυσία κρείττων ἐστὶ τῆς ὕλικῆς· ἡ

1. Διὰ τῶν μυκτῆρων ἐγκράτειαν τῆς πνοῆς ποιοῦσι· κρατοῦντες τὸν δε-
 ξιὸν μυκτῆρα ἔλκουσι τὴν ἐκπνοὴν εἰς τὰ ἐντὸς διὰ τοῦ ἀριστεροῦ· ἔπειτα δὲ,
 κρατοῦντες τὸν ἀριστερὸν μυκτῆρα, ἐξάγουσι τὴν εἰσπνοὴν μετὰ τῆς ἐκπνοῆς
 διὰ τοῦ δεξιοῦ. Καλεῖται δὲ ἡ θυσία αὕτη Π α ν α ἰ ἶ ἄ μ α, ἥτοι ἐγκράτεια πνοῆς.

2. Τῇ ὀλιγοσιτίᾳ (Δ. Γρ.).

3. Διὰ τοῦ ὀλίγα ἐσθίειν ἀπονεκροῦσι δηλ. τὰς αἰσθήσεις, ἀνενεργήτους
 ποιοῦσι.

4. Οἱ δὲ ποιοῦντες θυσίαν νοεράν, μετέχοντες τροφῆς καθαρᾶς, ὡσπερὶ λει-
 ψάνου θυσίας πνευματικῆς, ἀπολαμβάνουσι τὸν Θεόν.

5. Τῷ δὲ μὴ θύοντι, οὐτ' ἐν τούτῳ τῷ βίῳ ἄνεσις, οὐτ' ἐν τῷ ἐτέρῳ· μὴ
 ποῶν γὰρ τοιαύτην θυσίαν, ὡς ὁ νόμος διαγορεύει, εὔτε τοῦ οὐρανοῦ τυγχά-
 νει, οὐτ' ἐπὶ γῆς δόξης ἢ πλοῦτου, καὶ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ ἄνεσις οὐκ ἔχει,
 καὶ τῆς δόξης τοῦ οὐρανοῦ στερεῖται· τουτέστι παντοίοις τρόποις θυσίαν ἐκτε-
 λεῖν δεῖ, ἢ πραγματικὴν ἢ νοεράν.

6. Ἐξηρευγμένα εἰσὶν ἐκ τοῦ στόματος τῆς Βέδας (Δ. Γρ.).

7. Ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ σώματος, τῆς διανοίας, τοῦ λόγου, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς
 ψυχῆς· δηλ. οἶαν χαρὰν λήψεται ὁ ἄνθρωπος διὰ τῶν ἔργων, ταύτην λήψεται
 ἐν ταύτῳ διὰ τῆς θεωρίας.

8. Οὕτως δὲ γινώσκων (φρονῶν), (τυχὼν τῆς γνώσεως δηλ.), λυτρωθῆση
 τοῦ δεσμοῦ τοῦ κόσμου.

- » γὰρ πρακτικὴ ἀρετὴ καὶ ὁ καρπὸς αὐτῆς ἐν τῇ θεωρητι-
 » κῇ ἐμπεριέχεται.
34. « Ταύτην δὲ τὴν θείαν γνῶσιν¹ ἴσθι γινομένην δι' εὐλα-
 » βείας² καὶ ἐρωτήσεως καὶ ὑπακοῆς³. οἱ δ' ἔχοντες
 » τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων⁴ διδάξουσί σε τὴν γνῶσιν ταύτην,
35. « Ἦς τυχὼν, οὐχ ἕξεις ἔτι ἄγνοιαν⁵, καὶ δι' ἧς ὄψει πάν-
 » τας μὲν ἐν σεαυτῷ, σεαυτὸν δ' ἐν ἐμοί⁶,
36. « Καὶ δι' ἧς, ὥσπερ διὰ νηὸς, διαπλεύσεις εὐμαρῶς τὸ πέ-
 » λαγος τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἁμαρτωλότατος ἢ πάντων
 » τῶν ἁμαρτωλῶν.
37. « Καθὼς γὰρ τὸ ὑλικὸν πῦρ⁷ τέφραν ἀποτελεῖ τὰ ξύλα,
 » οὕτω καὶ τὸ πῦρ τῆς θείας γνώσεως πάντα τὰ ἔργα.
38. « Οὐδὲν γὰρ καθαρτικὸν παρεμφερές ἐστι τῇ θείᾳ γνῶ-
 » σει⁸. ταύτην δὲ τὴν θείαν γνῶσιν κτᾶται ἐν ἑαυτῷ
 » ὁ ἄνθρωπος διὰ πολλοῦ τοῦ χρόνου, καθαρθεὶς διὰ τῆς
 » πρακτικῆς ἀρετῆς.
39. « Κτᾶται δὲ ταύτην τὴν γνῶσιν ὁ πίστιν ἔχων⁹ καὶ εἰς
 » Θεὸν μόνον βλέπων καὶ τῶν αἰσθήσεων κρατῶν. Κτη-
 » σάμενος δὲ (θείαν γνῶσιν), ἐν βραχεῖ ἀπάθειαν καὶ ἀ-
 » θανασίαν¹⁰ προσεπικτᾶται.

1. Θεωρίαν (Α. Γρ.).

2. Ταπεινώσεως (Δ. Γρ.).

3. Προσκυήσεως πρὸς τὸν πνευματικὸν πατέρα (αὐτολεξεί).

4. Οἱ σοφοὶ θεωρητικοί.

5. Ἦν ἔχεις εἰς τὸ ἀνελεῖν τοὺς οἰκείους.

6. Τουτέστι καὶ σὺ καὶ ἐκεῖνοι ἐν ἔστε, καὶ σὺ καὶ ἐγὼ ἐν ἐσμέν.

7. Ἡ πυρκαϊά (αὐτολεξεί).

8. Οὐδεμία τῶν ἀρετῶν (ἄσκησις, σκληραγωγία, νηστεία, κτλ.) παρεμ-
 φερῆς ἐστι τῇ θείᾳ γνώσει.

9. Ὁ μὴ ἀμφιβάλλων (αὐτολεξεί).

10. Ἄκραν ἄνεσιν, ἡδονῆν (Δ. Γρ.).

40. «Ὁ δ' ἄνους¹ καὶ ἄπιστος² καὶ ὑποπτος³ ἀπόλλυται τῷ
 » γεμὴν ὑπόπτῳ οὐθ' οὗτος ὁ κόσμος ἐστίν, οὐθ' ὁ ἕτερος,
 » οὐδ' ὅλως ἄνεσις.
41. «Τὸν δὲ τὴν πράξιν ἀναπέμποντα εἰς Θεὸν, καὶ τὴν ὑπο-
 » ψίαν ἐκκόψαντα διὰ τῆς γνώσεως, καὶ κυριεύσαντα ἑαυ-
 » τοῦ, οὐ δεσμεύουσι τὰ ἔργα⁴.
42. «Ταῦτ' ἄρα, τεμὼν τῷ τῆς γνώσεως ξίφει ταύτην τὴν
 » ὑπόνοιαν⁵, τὴν ἐξ ἀγνοίας γεγонуῖαν, καὶ ἐν τῇ σῇ καρ-
 » δία ἐστηκυῖαν, ἀνάστα καὶ ἔργου ἄψαι⁶.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

1. «Σὺ μὲν οὖν, ὦ Κρισναῖ, προτείνεις καὶ ἐποχὴν τῆς πρά-
 » ξεως, καὶ θεωρίαν καὶ πράξιν ὁμοῦ· εἰπέ μοι δ' ὅμως
 » ἐν ἐκείνῳ εὐκρινῶς, ὅ,τι τοῖν δυοῖν ἀριστόν ἐστιν⁷; »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

2. «Ἢ ἀποχὴ τῆς πράξεως, ἢ θεωρία δηλονότι καὶ ἢ πρά-
 » ξις, ἀμφοτέρᾳ εἰσι πρόξενᾶ τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ⁸. καλ-
 » λίων⁹ μὲν τοι γε ἢ πράξις¹⁰ τῆς ἀπραξίας¹¹.

1. Ὁ μὴ ἐννοῶν ὅ,τι διδάσκει αὐτὸν ὁ διδάσκαλος.

2. Ὁ μὴ πιστεύων τοῖς λόγοις τοῦ διδάσκοντος.

3. Ὁ ὑποπτεύων εἰ εὐτως ἔχει· οὐδενὶ γὰρ πιστεύει ὁ ὑποπτος, καὶ ἐκ τού-
 του κακῶς ζῆ· διὰ τούτου ὁ ὑποπτος χείρων ἐστὶ τοῦ ἄνους καὶ ἀπίστου.

4. Τουτέστιν εἰ καὶ ποιῆ ἔργα, οὐ δεσμεύεται ἐν τούτῳ τῷ βίῳ.

5. Πῶς ἐγὼ φρονέω, κτλ.

6. Πολέμει (Δ. Γρ.).

7. Κρείττων ἐστίν (Δ. Γρ.).

8. Τῆς ἀθανασίας (Δ. Γρ.).

9. Ἀρείων (Δ. Γρ.).

10. Τῷ εἰσαγωγικῷ καὶ μὴ ἐντελεῖ θεωρητικῷ, εἰς τὸ καθαρῆναι τὰ ἐντός.

11. Δηλ. θεωρίας.

3. «Ὅστις γὰρ οὔτε μισεῖ τι, οὔτε ἐφίεται¹, οὗτος, εἰ καὶ
 » πρᾶττει, δῆλός ἐστιν ὡς ἀπράγμων ἐστίν². ὁ δ' ἄνευ
 » μίσου, καὶ ἐφέσεως ὦν, εὐμαρῶς τοῦ δεσμοῦ ἀπολύε-
 » ται, δηλονότι τοῦ κόσμου ἀπαλλάττεται³.
4. «Οἱ ἄφρονες⁴ λέγουσι, χωρὶς εἶναι τὴν θεωρίαν καὶ τὴν
 » πράξιν, οὐχὶ δ' οἱ σοφοί· κἄν γὰρ μίαν γέ τις ποιήσῃ
 » ἀραρότως, ἀμφοτέρων ἕξει τὸν καρπὸν.
5. «Οἶαν γὰρ τοὶ στάσιν⁵ ἀπολαμβάνουσιν οἱ θεωρητικοί, τὴν
 » αὐτὴν δῆπου γε καὶ οἱ πρακτικοί. Ὅς τις δὲ φρονεῖ, ὡς
 » ἔν τι ἐστίν⁶ ἢ τε θεωρία καὶ ἢ πράξις, οὗτος ὀρθῶς
 » φρονεῖ.
6. «Ἡ μὲν τοὶ θεωρία ἄνευ τῆς πράξεως δύσκτητός ἐστιν ὁ
 » δὲ πρακτικὸς, γινόμενος θεωρητικὸς⁷, τυγχάνει ἀμέσως
 » τοῦ θεοῦ⁸.
7. «Ὁ τοίνυν πρακτικὸς, ὁ τὴν θεωρίαν τέλος ἔχων, καὶ κα-
 » θαρὸς ὦν τὴν ψυχὴν, καὶ νικητὴς τοῦ ἑαυτοῦ σώματος
 » καὶ τῶν αἰσθήσεων, καὶ νομίζων πάντας ὡς ἑαυτὸν, εἰ
 » καὶ οὗτος πρᾶττει⁹, οὐ μολύνεται¹⁰.
8. «Ὁ γὰρ θεωρητικὸς, καίπερ ἐνεργῶν, δηλονότι καὶ βλέ-
 » πων, καὶ ἀκούων, καὶ θίγων, καὶ ὀσφραϊνόμενος, καὶ
 » γευόμενος, καὶ περιπατῶν, καὶ κοιμώμενος, καὶ πνέων,
9. «Καὶ λαλῶν, καὶ τὰ περιττὰ ἐκκρίνων¹¹, καὶ κρατῶν,

1. Οὔτε λυπαῖται, οὔτε χαίρει.

2. Δηλ. θεωρητικὸς.

3. Οὐ μετασσωματοῦται δηλ.

4. Ἠῆπιοι (Δ. Γρ.).

5. Τευτέστιν ἀθανασίαν.

6. Ἐνα καρπὸν διδόασιν (Δ. Γρ.).

7. Καθαρὰν γὰρ ποιήσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ διὰ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς.

8. Γινώσκει ἀμέσως τὸ θεῖον (Δ. Γρ.).

9. Εἰ καὶ τρώγει, καὶ πίνει, καὶ βλέπει, καὶ ἀκούει, κτλο.

10. Ἀλείφεται (αὐτολεξεί).

11. Οὐρῶν ἢ ἀποπατῶν.

- » καὶ ἀνοίγων ἢ κλείων τοὺς ὀφθαλμοὺς ¹, δοκεῖ ὅτι οὐ-
 » δὲν αὐτὸς πράττει, ὡς τῶν αἰσθήσεων μὴ ἐξικνουμένων
 » εἰς τὰ αἰσθητά.
10. «Ὅς οὖν τὰς μὲν πράξεις ἀνατίθησι τῷ Θεῷ, τὸν δὲ ἐξ
 » αὐτῶν καρπὸν παραβλέπει, καὶν πράττη, οὐδαμῶς οὐ-
 » τος μολύνεται τῇ πράξει ², καθάπερ καὶ τὸ φύλλον τοῦ
 » λωτοῦ ³ τῷ ὕδατι.
11. «Οἱ γὰρ πρακτικοὶ, ἀφέντες τὸν ἐκ τῶν πράξεων καρ-
 » πὸν, πράττουσιν εἰς ἀγνισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν διὰ
 » τοῦ σώματος ⁴, καὶ τῆς διανοίας, καὶ τοῦ νοῦ, καὶ τῶν
 » αἰσθήσεων ⁵ ἀπλῶς.
12. «Ὁ μὲν οὖν ἀφορῶν εἰς Θεὸν ⁶, τὸν ἐκ τῶν πράξεων ἀφεί-
 » καρπὸν, ἀπάθειχεν ⁷ αἰδιδιον ⁸ ἀπολαμβάνει ⁹. ὁ δὲ μὴ
 » ἀφορῶν ¹⁰ τῷ καρπῷ τῶν ἔργων, ἐκ τοῦ οὗ ἔργου ἐπι-
 » θυμεῖ ¹¹, δεσμεύεται ἐκ τούτου.
13. «Ὁ δ' ἐγκρατῆς ἑαυτοῦ ¹², ἀφεί-
 » θῆς κρίσεως τὰ ἔργα πάντα, μένει εὐθυμος ἐν ἑαυτῷ, ὡς
 » ἐν ἐννεαπύλῳ πόλει ¹³, μὴτ' αὐτὸς πράττων, μὴτ' ἄλλ-
 » λους αἴτιος γινόμενος τοῦ πράττειν.

1. Καὶ ἀσκαρδαμυκτῶν καὶ καμμύων (Πρ. Γρ.).

2. Τῇ ἀμαρτίᾳ.

3. Τὸ φύλλον τούτου τοῦ ἄνθους οὕτως ὀλισθηρὸν καὶ ἐλαιῶδες πως ἐστίν, ὥστε, καθάπερ ὃν ἐν ὕδατι, μένει ἀβρεκτον καὶ ἀθικτον παντελῶς τῷ ὕδατι.

4. Λούεσθαι, λειτουργεῖν, θύειν, θεωρεῖν καὶ ἐνοεῖν τὸν Θεόν.

5. Ἀκούειν δηλ. περὶ Θεοῦ καὶ ψάλλειν τῷ Θεῷ.

6. Ὁ μὲν οὖν συνημμένος τῷ Θεῷ (Πρ. Γρ.).

7. Ἄνεσιν, λύτρωσιν (Δ. Γρ.).

8. Ἀμετάθετον (Πρ. Γρ.).

9. Μέχρι τοῦδε εἴρηκεν ὅτι δεῖ πράττειν εἰς ἀγνισμὸν τῆς καρδίας, καὶ εἰς παράδειγμα· νῦν δὲ λέγει περὶ τοῦ καθαρθέντος τὰ ἐντός.

10. Συνημμένος, προσκεχηγῶς (Πρ. Γρ.).

11. Ἐκ τῆς ἐπιθυμίας, ἐκ τῆς ἧς ἔχει κλίσεως.

12. Ὁ θεωρητικὸς.

13. Ἐννεαθύρον λέγεται τὸ σῶμα, καθὼ ἐννέα ὀπὰς ἔχει, δῶμα μὲν ἐπὶ τῆς ὀσφρῆ-

14. «Ὁ Θεὸς οὐκ ἀποτελεῖ¹ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀνθρώπων²,
 » οὔτε τῶν ἔργων, οὔτε τῆς ἀπολαύσεως τοῦ καρποῦ τῶν
 » ἔργων³. ἡ φύσις δ' εἰς ταῦτα ἐνεργεῖ⁴.
15. «Ὁ γὰρ Θεὸς οὐκ ἀναδέχεται⁵ οὐδενὸς τὴν ἀμαρτίαν,
 » οὐδὲ τὴν ἀρετὴν· τῶν δὲ δοξαζόντων ἄλλως, ἢ γνῶσις
 » κεκαλυμμένη ἐστὶν ὑπ' ἀγνοίας, δι' ἧς ἀμβλυωποῦσιν⁶.
16. «Ὡν δ' ἡ ἀγνοία ἐξηλείφθη διὰ τῆς θείας γνώσεως, τού-
 » των ἢ γνῶσις, ὡς ἥλιος⁷, εἰς φῶς ἄγει τὴν θείαν φύ-
 » σιν⁸.
17. «Οἱ δὲ φρονοῦντες ἐκεῖνον τὸν Θεόν, καὶ διανοούμενοι
 » ἐκεῖνον, καὶ ἐν ἐκείνῳ ὄντες στερεοὶ καὶ ἐδραῖοι⁹ καὶ
 » καθαροὶ κηλίδων¹⁰ διὰ τῆς γνώσεως, ἀθνασίας τυ-
 » χάνουσι¹¹.

σεως, δύο δ' ἐπὶ τῆς ὁράσεως, δύο δ' ἐπὶ τῆς ἀκοῆς, μίαν δ' ἐπὶ τοῦ στόματος
 μίαν δ' ἐπὶ τῆς οὐρήσεως, καὶ ἄλλην τῆς ἀποπατήσεως.

1. Οὐ γίνεται αἴτιος τῆς ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων (Δ. Γρ.).

2. Τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ Κόσμου (Δ. Γρ.).

3. Ἴνα μὴ προτείνῃ τὸ τῆς Βέδας, ὅτι ὁ Θεὸς ὄν μὲν βούλεται ἀνω ἀγα-
 γεῖν, αἴτιος αὐτῶν γίνεται καλῶν ἔργων, ὄν δὲ βούλεται καταγαγεῖν, κακῶν,
 διὰ τοῦτο λέγει, ὁ Θεὸς οὐκ ἀποτελεῖ, κτλ.

4. Ὅτι δ' εἰς τὸ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἐνεργεῖ ἡ φύσις, ἐνεργεῖ καὶ ὁ Θεός· διὰ
 δὲ τούτου τοῦ νοήματος εὐοδοῦται καὶ τὸ ῥητὸν τῆς Βέδας.— Ἐ τ ἔ ρ α ἐξ ἡ-
 γ η σ ι ς· ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων, ἢ παρακινεῖται ἐξ ἀγνοίας· ἢ ἀγνοία ταῦτα,
 ἐνεργεῖ ἢ ἡ κλίσις.

5. Οὐ γίνεται αἴτιος οὔτε καλοῦ, οὔτε κακοῦ ὁ Θεός· διὰ τοῦτο λέγει· ὁ
 Θεὸς οὐκ ἀναδέχεται οὔτε τὴν κακίαν, οὔτε τὴν ἀρετὴν· οὔτε τῶν κακῶν παι-
 δείας αἴτιος γίνεται, οὔτε τῶν ἀγαθῶν ἀνέσεως· ὁ Θεὸς δηλ. οὔτε ἀγαθὰ δίδω-
 σιν, οὔτε κακὰ, ἀλλὰ τὰ ἔργα, αἱ πράξεις, δηλ. «κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν ἀκο-
 λουθεῖ καὶ ὁ καρπός.» Δόγμα δ' ἔστι τοῦτο τοῦ Ζαΐμινῆ, ποιητοῦ τῆς Μιμάσας.

6. Μωραίνουσιν (Δ. Γρ.).

7. Καθὼς ὁ ἥλιος διασκεδάσας τὸ σκότος ἐφώτισε τὰ πάντα.

8. Τὸν Θεόν· δηλ. γνωρίζει τὸν Θεόν, ὄν πρότερον, διὰ τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας
 οὐκ ἐγίνωσκε.

9. Εἰς ἐκεῖνον ἐλπίζοντες (Δ. Γρ.).

10. Ἀπηλλαγμένοι παθῶν (Δ. Γρ.).

11. Ἀπαθεῖς γίνονται (Πρ. Γρ.).

18. «Θεόφρονες ¹ δ' εἰσὶν οἱ θεωροῦντες ἐξ ἴσου τὸν τε σοφὸν
 » καὶ ἰλαρὸν Βραχμᾶνα, καὶ τὸν βοῦν καὶ τὸν ἐλέφαντα,
 » καὶ τὸν κύνα, καὶ τὸν κυνοφάγον.
19. «Ὡν δὲ ἡ διάνοια μένει ἐν τῇ ἰσότητι, οὗτοι καὶ ζῶντες
 » νενικήμασι τὸν κόσμον· τὸ γὰρ θεῖον ἄγνόν ² ἐστὶ καὶ
 » ἴσον· ὅθεν κακείνοι, ἄγνοὶ ὄντες καὶ ἴσοι, μένουσιν ἐν
 » αὐτῷ ³.
20. «Ὅ τὰ θεῖα φρονῶν ⁴ καὶ μένων ἐν τῷ θείῳ, οὗτ' ἐφετῶν
 » τυχῶν χαίρει, οὔτε μισητῶν λυπεῖται ⁵. στερεόφρων
 » γὰρ ἐστὶ καὶ εὐφρων.
21. « Τὴν μὲν οὖν χαρὰν ἐν τῇ καρδίᾳ λαμβάνει ⁶ ὁ μὴ προ-
 » σηλωμένος τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν ταύτην δ' ἀεννάως
 » ἀπολαμβάνει ὁ ἠνωμένος τῷ Θεῷ διὰ τῆς θεωρίας.
22. «Ὅσαι γὰρ ἡδοναὶ γίνονται ἐκ τῶν αἰσθητῶν, λύπης πρό-
 » ξενοὶ εἰσὶν αὗται, ὡς ἔχουσαι ἀρχὴν καὶ τέλος· διὸ
 » ταύταις ὁ ἐχέφρων οὐχ ἡδέεται.
23. «Ὅς ἂν οὖν δύνηται ἐπέχειν τὴν ἐκ τῆς ἐπιθυμίας καὶ
 » θυμοῦ ὀρμὴν, μέχρι τῆς τοῦ σώματος διαλύσεως ⁷, οὗ-
 » τός ἐστὶν ἀνὴρ θεόφρων, οὗτός ἐστιν εὐθυμος.
24. «Οὗ δ' ἡδονὴ ὁ Θεός, ἡ ἀγαλλίασις καὶ ἡ ἀνεσις ⁸ ὁ Θεός,
 » καὶ ἡ θεωρία ὡσαύτως ὁ Θεός ἐστὶν, οὗτός ἐστι θεό-
 » φρων, καὶ γενόμενος θεῖος, ἐνοῦται τῷ θείῳ.
25. «Οἱ μὲν δὲ θεόφρονες, ἀποσμήξαντες τὰς κηλίδας, καὶ
 » διαῤῥήξαντες τὸ διπλοῦν τῆς γνώμης ⁹, καὶ ὑποτάξαν-

1. Ἐνταῦτα λέγει ὁποῖοί εἰσιν αἱ γνώσεις ἔχοντες θεῖαν.

2. Καθαρὸν ἐστὶ (Δ. Γρ.).

3. Ἀπολαμβάνουσι τῆς θεότητος, γίνονται θεοὶ.

4. Ὁ θεόφρων (Δ. Γρ.).

5. Δυσφορεῖ (Δ. Γρ.).

6. Χαρήσεται (Δ. Γρ.).

7. Ἐν τῇ ζωῇ, ὅτε ζῇ.

8. Ἡ τρυφή (Δ. Γρ.).

9. Τὴν ἀμφιβολίαν, τὴν ἀγνοίαν.

- » τες τοὺς ἑαυτῶν λογισμοὺς ¹, καὶ ἀπαξάπασι τοῖς ἐμ-
 » ψύχοις τὸ ἔλεος ἔχοντες ², ἀπολαμβάνουσι τῆς ἀθανα-
 » σίας ³.
26. « Τοῖς γὰρ μὴ συνημμένοις τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῷ θυμῷ, καὶ
 » ἀρνησαμένοις τὰ τοῦ κόσμου, καὶ τὸν λογισμὸν νικῆ-
 » σαι ⁴, καὶ θεῖα φρονοῦσι, σύνεστι τὸ θεῖον καὶ ζῶσι καὶ
 » ἀποθανοῦσι.
27. « Ὅστις ἔξω ποιῶν ⁵ τὰ ἐξωτερικὰ αἰσθήματα ⁶, καὶ τὴν
 » ὄρασιν ἔχων ἐν τῷ μεσοφρύῳ ⁷, καὶ ἐπέχων τὴν ἐκπνοὴν
 » καὶ εἰσπνοὴν ⁸,
28. « Ὑποτάττει τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ τὸν νοῦν,
 » καὶ φρονεῖ θεῖα, καὶ πόρρω ἐστὶν ἐπιθυμίας καὶ φόβου,
 » καὶ θυμοῦ, οὗτος ἀπαθὴς αἰεὶ τυγχάνει ὢν ⁹.
29. « Ὁ δὲ γινώσκων ἐμὲ ἔφορον ¹⁰ τῆς τε θυσίας καὶ ἐγκρα-
 » τείας, καὶ πάντων τῶν κόσμων μέγαν ἡγεμόνα, καὶ εὐ-
 » μενῆ ¹¹ πάντων τῶν ἐμψύχων, ἀθανασίας τυγχάνει ¹².

1. Τὰ ἑαυτῶν πάθη (Δ. Γρ.).

2. Τὸ συμφέρον στέργοντες (Δ. Γρ.).

3. Ἐνοῦνται τῷ Θεῷ, ἀπολαμβάνουσι τὸ ἀπλοῦν θεῖον.

4. « Τοῖς γὰρ τὴν διάνοιαν ὑποτάξαι, καὶ τὸν Θεὸν ἐγνωκόσιν, ἕγγυς ἐστὶ
 τὸ μόνον θεῖον ἐν ἀμφοτέροις τοῖς βίοις » (Πρ. Γρ.).

5. Ἀποποιούμενος (Δ. Γρ.).

6. Οὐκ ἐντρυφᾷ δηλ. τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν.

7. Τὸ ὄμμα μῆτε κλείων ἵνα μὴ κλίνη εἰς ὕπνον, μῆτε ἀνοίγων, ἵνα μὴ τοῖς
 αἰσθηταῖς ὑπέικη.

8. « Καὶ ἐξ ἴσου ποιῶν τὸν ἄνω καὶ κάτω ἀέρα, ὅς τις δίδεισι διὰ τῶν μυ-
 κτήρων » (Πρ. Γρ.)· δηλ. ἐπέχων τὴν πνοὴν, δηλ. τὴν εἰσπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν, ἵνα
 μὴ ἐξέρχηται σφοδρῶς, ἀλλ' ἤρέμα.

9. Τουτέστι καὶ ζῶν ἔτυχε τῆς ἀθανασίας.

10. Ὅτι εἰς ἐμὲ ἀναφέρεται δηλ.

11. Ἰλεω (Πρ. Γρ.) πάντων τῶν ἐμψύχων, τῶν ὄντων.

12. Ἀπάθειαν ἀπολαμβάνει (Δ. Γρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'.

1. «Ὅστις μὴ ἀποβλέπων εἰς καρπὸν τῶν πράξεων, ποιεῖ τὸ
» πρακτέον¹, οὗτός ἐστι Σαννεασῆς² (ἀπράγμων) καὶ
» Ἰογγῆς (θεωρητικός), ἀλλ' οὐχ ὅστις οὔτε τῷ πυρὶ
» σπένδει³, οὔτ' ἄλλο τι πράττει.
2. «Ἦν δὲ λέγουσι Σαννεάσαρ (ἀπραγμοσύνη)⁴ τῶν τοῦ
» κόσμου, ταύτην θεωρίαν γίνωσκε, ὡς Ἀρζούνα· οὐδεὶς
» γὰρ θεωρητικός ἐστίν, ὃς οὐκ ἠρνήσατο τὸν τῶν πρά-
» ξεων καρπὸν⁵.
3. «Τοῦ μὲν οὖν θεόφρονος, τοῦ ἐφιεμένου ἀναβῆναι εἰς θεω-
» ρίαν, ἢ πρᾶξις λέγεται αἰτία⁶· τοῦ δὲ ἀναβάντος εἰς
» θεωρίαν, ἢ ἀπραξία καὶ ἡρεμία αἰτία λέγεται τῆς στε-
» ρεᾶς θεωρίας⁷.
4. «Ὅτε δὲ οὐ προσφύεται, οὔτε τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, οὔτε
» τοῖς ἐξ αὐτῶν ἀποτελέσμασι⁸, καὶ ἀποβάλλει πάντα
» λογισμὸν τῆς καρδίας⁹, καὶ ἀπέχει πάσης ἐπιθυμίας,
» τότε λέγεται, ὡς ἀνέβη εἰς θεωρίαν.
5. «Ἄνεγκυστέον ἄρα ἐκ τοῦ βυθοῦ τούτου τοῦ κόσμου τὴν
» ψυχὴν διὰ τοῦ ὀρθοῦ λογισμοῦ¹⁰, ἀλλὰ μὴ καταδυθι-

1. Θυσίαν θύει, ναὸν ἐγείρει καὶ ἄλλα ἀγαθὰ πράττει.

2. Σαννεασῆς λέγεται ὁ ἀρνησάμενος τὰ τοῦ κόσμου, καὶ μηδὲν αὐτὸς πράττων, μηδὲ πῦρ ὅλως ἄπτων εἰς τὸ ἐψῆσαι τι ἢ θύσαι.

3. Πῦρ ἄπτει (Δ. Γρ.).

4. Ἀρνησιν τῶν τοῦ κόσμου (Δ. Γρ.).

5. Τὰ τῆς σαρκὸς θελήματα, τὸν τῶν πράξεων δηλ. καρπὸν, καθὸ ἐκ τῆς πράξεως ἢ καρδία καθαίρεται.

6. Τῆς ἀναβάσεως εἰς θεωρίαν δηλ.

7. Ἡ ἀπραξία, ἢ ἡρεμία, ἐν ἧ ἢ θεοφροσύνη γίνεται.

8. Τῇ πράξει, τοῖς περὶ αὐτὰ ἔργοις καὶ πάσης δηλ. τῆς ἀπολαύσεως αὐτῶν.

9. Ἀπέχει πασῶν τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν.

10. Διὰ τῆς ὀρθῆς κρίσεως (Δ. Γρ.).

- » στέον αὐτήν· ἡ γὰρ θέλησις ¹ καὶ φιλική ἐστι τῷ ἀνθρώ-
 » πῳ ² καὶ ἐχθρική ὁμοίως ³.
6. «Φιλική μὲν ἐστι τῇ ψυχῇ ἐκείνου, ὑφ' οὗ τὰ πάθη ἐνική-
 » θη ⁴, ἐχθρική δὲ, ὑφ' οὗ οὐκ ἐνικήθη.
7. «Τοῦ δὲ ἐγκρατοῦς καὶ ἀπαθοῦς ⁵, καὶ ὁμοίου ὄντος ἔντε
 » τῇ ψυχρότητι καὶ θερμότητι, καὶ εὐτυχία καὶ ἀτυχία ⁶,
 » καὶ τιμῇ καὶ ἀτιμίᾳ, ὁ Θεὸς μένει ἐν τῇ καρδίᾳ.
8. «Ὁ δὲ πλήρης ὢν τὴν καρδίαν γνώσεως καὶ θεογνωσίας,
 » καὶ ὁ ἀπαθής, καὶ ὁ νικητῆς τῶν αἰσθήσεων, καὶ ὁ ἐξ
 » ἴσου θεωρῶν τὴν τε βῶλον ἢ τὴν λίθον καὶ τὸν χρυσόν,
 » λέγεται θεόφρων καὶ θεωρητικός.
9. «Ἐξαιρέτος δ' ἔστιν ὁ ἐξ ἴσου θεωρῶν τὸν τε εὐμενῆ ⁷ καὶ
 » δυσμενῆ, τὸν τε φίλον καὶ ἐχθρόν, τὸν τε ἀδιάφορον ⁸ καὶ
 » μεσίτην ⁹, τὸν τε ἀλλότριον καὶ τὸν οἰκεῖον ¹⁰, τὸν τε
 » ἀγαθὸν καὶ τὸν κακόν.
10. «Ὁ θεωρητικός, ἰδιάζων καὶ μονάζων, καὶ νικητῆς ὢν τοῦ
 » λογιμοῦ καὶ τοῦ σώματος, καὶ ἀνέραστος, καὶ ἀκτῆμων,
 » εἰς ἕν συναγέτω ¹¹ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἀδιαλείπτως.
11. «Ἐν δὲ καθαρῷ τόπῳ θεῖς τὸ στρῶμα αὐτὸς αὐτοῦ ἔμ-
 » πεδον, μήτε λίαν ὑψοῦ, μήτε λίαν χαμαί, συνιστάμενον

1. Ἡ θέλησις καλὴ ἐστὶ καὶ κακὴ, ἡ εἰς τὰ καλὰ ἄγουσα καὶ εἰς τὰ κακά.

2. Τῇ ψυχῇ (Δ. Γρ.)

3. Ὅτε πρόσκειται τοῖς πάθεσι.

4. Φιλικὴ μὲν ἐστὶ τῇ ψυχῇ ἐκείνου, ὑφ' οὗ ἐνικήθη (ὑπετάγη ὁ λογισμὸς),
 ἐχθρική δὲ, ὑφ' οὗ οὐχ ὑπετάγη.

5. Τοῦ νικήσαντος τὰ πάθη.

6. Καὶ χαρᾶ καὶ λύπη (Δ. Γρ.).

7. Φιλόφρονα (Δ. Γρ.).

8. Ὃς τις εὔτε εἰς τὸ ἕν μέρος, εὔτε εἰς θάτερον κλίνει δῶα πολυμούντων.

9. Ὃς τις μεσιτεύει εἰς διαλλαγὴν δῶα μαχομένων.

10. Τὸν συγγενῆ (Δ. Γρ.).

11. Συνάγει (Δ. Γρ.).

- » κάτωθεν ἐκ πύλας, ἢ ὄνομα Κούσσα, ἄνωθεν δ' ἐκ δέρ-
 » ματος, ὑπὲρ δὲ τούτου ἐξ ὀθονίου ¹,
12. «Καὶ καθίσας ἐν τούτῳ, καὶ εἰς ἓνα σκοπὸν τὴν ἑαυτοῦ
 » διάνοιαν στήσας, νικητῆς ὢν τοῦ λογισμοῦ ² καὶ τῆς
 » τῶν αἰσθήσεων ἐνεργείας, θεωρίαν συντείνετω ³ εἰς ἀγνι-
 » σμὸν τῆς ἑαυτοῦ καρδίας.
13. «Ἐχων δὲ τὸ σῶμα, καὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸν τράχηλον ἴσα
 » πάντη καὶ ἀκίνητα, καὶ ἀσάλευτα, καὶ ἐνατενίζων εἰς τὸ
 » ἄκρον τῆς ρινὸς αὐτοῦ ⁴, καὶ τῇ δε κἀκῆϊσε μὴ βλέπων,
14. «Γαληνιαῖός τε ὢν τὴν καρδίαν καὶ ἀφοβός, καὶ μένων ἐν
 » ἐγκρατεία καὶ σωφροσύνῃ, καὶ κρατῶν τοῦ λογισμοῦ,
 » καὶ τὸν νοῦν ⁵ αὐτοῦ ἔχων ἐν ἐμοὶ προσεκτικῶς, διαμε-
 » νέτω ἀφορῶν ὡς ἐμέ.
15. «Οὕτως οὖν συντείνας ὁ θεωρητικὸς τὴν διάνοιαν ἀδιαλεί-
 » πτως, τουτέστι νικητῆς ὢν τῶν παθῶν, ἀπολαμβάνει
 » ἄκραν ἄνεσιν, ἣ ἐστὶν ἡ ἀθανασία.
16. «Θεωρία οὐ γίνεται τῷ πολλὰ φαγόντι ἢ τῷ πάντη ἀσί-
 » τῳ ⁶, οὐδὲ τῷ φύσει πολυῦπνῳ ἢ λίαν ἀγρύπνῳ.
17. «Θεωρία δὲ, ἣ ἐστὶ πάσης ὀδύνης ἀπαλλακτικὴ, γίνεται
 » τῷ μετρίως ἐσθίοντι, καὶ μετρίως περιπατοῦντι, καὶ
 » μετρίως χρωμένῳ ἅπασι τοῖς ἔργοις ⁷, καὶ μετρίως ὑ-
 » πνοοῦντι, καὶ μετρίως γρηγοροῦντι.
18. «Ὅτε δὲ ἡ διάνοια, ὑποταγεῖσα ⁸, μένει ἀκλόνητος ἐν τῷ

1. Ἐκ δέρματος ἐλάφου ἢ παρδάλεως.

2. Διανοίας (Δ. Γρ.).

3. Συντείνει (Πρ. Γρ.).

4. Ἐχων δηλ. ἡμικλειστα τὰ ὄμματα.

5. Τὴν διάνοιαν (Δ. Γρ.).

6. Θεωρία οὐ γίνεται ἐκ τῆς πολυσιτίας, πολυφαγίας, οὐδ' ἐκ τῆς παντε-
 λοῦς ἀσιτίας (Πρ. Γρ.).

7. Τῷ μετρίως διάγοντι ἐν ἅπασι τοῖς ἔργοις (Πρ. Γρ.).

8. Καθαρὰ οὔσα (Πρ. Γρ.).

- » Θεῷ, τότε ὁ ἄνθρωπος, ἀνόρεκτος ὢν πάντων τῶν νομι-
 » ζομένων ἐφετῶν¹, λέγεται θεωρητικός.
19. «Καθὼς γὰρ τοῦ λύχνου τιθεμένου ἐν τόπῳ νηνεμίας, οὐ
 » διαρρέει τὸ φῶς τῆδε κακῆϊσε, οὕτως ἔχει καὶ ἐπὶ τοῦ
 » θεωρητικοῦ, τοῦ ὑποτάξαντος τὴν διάνοιαν, καὶ θεωρίαν
 » ποιῶντος μόνου τοῦ Θεοῦ.
20. «Ὅτε ἡ διάνοια² ὑποταγεῖσα ἐκ τῆς εἰς θεωρίαν ἀσκή-
 » σεως³ ἤρμεῖ, καὶ ὅτε ὁ ἄνθρωπος, νοερῶς βλέπων τὸν
 » Θεὸν, τέρπεται ἐν αὐτῷ⁴,
21. «Καὶ ὅς αἰσθάνεται ἡδονῆς ἀδιαλείπτου⁵, τῷ νῶ δὲ μό-
 » νῳ ληπτῆς⁶, ἐν ἣ θεωρία ἴσταται, οὐκ ἀφίσταται τοῦ
 » οὐ θεωρεῖ⁷,
22. «Οὐδὲ νομίζει⁸ ἄλλο τι κρεῖττον τοῦ οὐ ἔτυχε⁹, καὶ ἐν
 » ἣ στάσει τῆς πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίας ἴσταται, οὐ με-
 » θίσταται¹⁰, καὶ λίαν πάσχη¹¹,
23. «Τότε γίνωσκε, ὅτι θεωρία ἐστὶν ἀληθής, ὡς οὔσα ἀμέ-
 » τοχος τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν δεινῶν¹². Τοιαύτην θεω-
 » ρίαν δεῖ γυμνάζεσθαι βεβαίως μετὰ προθυμίας καὶ πί-
 » στεως¹³.
24. «Ἄφεις δὲ τὰς ἐπιθυμίας ἀπαξάπασας, τὰς ἐκ τῆς δια-

1. Ἀνόρεκτος πάντων τῶν ἐπιθυμιῶν (Πρ. Γρ.), τῶν ἐφετῶν τούτου τοῦ κό-
 σμου καὶ τοῦ ἐτέρου δηλ.

2. Ἐνθα δ' ἡ διάνοια, ἣ οὐχ οὕτως ἡ διάνοια (Δ. Γρ.).

3. Ἐκ τῆς εἰς τὴν θεωρίαν γυμνάσεως (τῆ ἀσκήσει, εἴθε, συνηθείᾳ) (Δ. Γρ.).

4. Καὶ οὐχὶ ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν.

5. Ἀρρήτου, ἀνεκλαλήτου (Δ. Γρ.).

6. Καταληπτῆς (Πρ. Γρ.).

7. Ὅ,τι δηλ. θεωρεῖ, οὐκ ἀπέχει ἐκείνου, ἦτοι τῆς πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίας.

8. Οὐδὲ βούλεται ἄλλο τι πλέον τοῦ οὐ ἔτυχε (Δ. Γρ.).

9. Δηλ. τοῦ Θεοῦ, τῆς πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίας.

10. Καὶ τῆς θεωρίας ἐν ἣ ἴσταται οὐ μεθίσταται (Δ. Γρ.).

11. Καὶ λίαν πάσχη ψύχει ἢ καύματι.

12. Ὡς ἀποβάλλουσα τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν δεινά (Πρ. Γρ.).

13. Τοιαύτη θεωρία δικαίᾳ ἐστὶ γίνεσθαι βεβαίως καὶ προθύμως κτλ. (Πρ. Γρ.).

- » νοίας γινομένης, καὶ κρίσει ὀρθῇ ὑποτάξας παντάπασιν
 » τὸν ὄχλον¹ τῶν αἰσθήσεων,
25. « Κατ' ὀλίγον² ἀπεχέτω τῶν ὑπὸ τὴν αἰσθησιν καρτερικῶν
 » τῶ νοί. Στηρίζας δὲ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐν τῷ Θεῷ,
 » μηδενὸς ἄλλου ἔτι φροντιζέτω.
26. « Εἰς ὅ,τι γὰρ ἐξικνεῖται ἡ διάνοια, ταχεῖα οὔσα καὶ ἄ-
 » στατος, ἐκ τούτου ἀπείρξας αὐτήν, συντεινέτω εἰς θεω-
 » ρίαν τοῦ Θεοῦ.
27. « Ἦδονῇ δὲ ἄκρα³ προσγίνεται τῷ τοιοῦτῳ θεωρητικῶν,
 » ἡρέμῳ ὄντι τὴν διάνοιαν⁴, καὶ ἀπαθεῖ, καὶ θεοειδεῖ,
 » καὶ ἀκηλιδώτῳ.
28. « Οὕτως οὖν ὁ θεωρητικὸς, ὑποτάττων τὴν διάνοιαν
 » αὐτοῦ εἰς θεωρίαν, ἀμέτοχος ὢν πάσης κηλίδος, εὐμα-
 » ρῶς τρυφᾷ αὐτῆς τῆς ἄκρας καὶ θείας ἡδονῆς⁵.
29. « Ὁ δὲ συνημμένον ἔχων τὸν νοῦν τῇ θεωρίᾳ, καὶ θεωρῶν
 » ἐν ἅπασιν τὸν Θεόν, θεωρεῖ ἑαυτὸν ἐν πᾶσι τοῖς οὔσι,
 » καὶ πάντα τὰ ὄντα ἐν ἑαυτῷ⁶.
30. « Ὅστις γὰρ βλέπει ἐμὲ ἐν τῷ παντί, καὶ τὸ πᾶν ἐν ἐμοί,
 » οὔτ' ἐγὼ ἀόρατός⁷ εἰμι τούτῳ, οὔθ' οὗτος ἐμοί.
31. « Ὅστις δὲ λατρεύει ἐμοί, θεωρῶν ἀδιστακτικῶς, ὡς ἐν ἄ-

1. Τὸ πλῆθος (Δ. Γρ.).

2. Τῇ συνηθείᾳ, τῇ γυμνάσει (Δ. Γρ.).

3. Χαρὰ δὲ μεγάλη (Πρ. Γρ.).

4. Ἠσύχῳ ὄντι τῇ καρδίᾳ, καὶ χαλιναγωγῶν τῶν παθῶν, καὶ θείῳ τῇ οὐ-
 σίᾳ, καὶ εὐαγεῖ (Πρ. Γρ.).

5. Οὕτως οὖν ὁ θεωρητικὸς, εἰς ἐν συναγαγὼν τὴν διάνοιαν αὐτοῦ (συνά-
 πτων ἑαυτὸν αἰεὶ τῷ Θεῷ), καὶ ἀμέτοχος ὢν πάσης κηλίδος, τυγχάνει θείας
 καὶ ὑπερτελείου ἡδονῆς (Πρ. Γρ.).

6. Οὐδεμίαν διαφορὰν βλέπει ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων.

7. Ἀφανής, ἀγῶς εἰμι (Δ. Γρ.).—Ἐντεῦθεν ἄρχεται τῆς λατρείας.

» πασι τοῖς οὖσιν εἰμι, οὗτος, εἰ καὶ παντὶ ἔργῳ πρόσ-
» κειται¹, ἐν ἐμοί ἐστιν².

32. «Ὅστις δὲ ὡσπερ ἐν ἑαυτῷ³, οὕτω καὶ ἐν ἄλλοις βλέπει
» τὸ καλὸν ἢ κακὸν⁴, οὗτος παρ' ἐμοί θεωρεῖται ὁ ἕξο-
» χος θεωρητικός.»

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

33. «Ἦς λέγεις θεωρίας, ὁμοίας πρὸς πάντας, ἐγὼ οὐ βλέπω
» στάσιν στερεάν⁵, διὰ τὸ ἄστατον τῆς διανοίας.

34. «Ἢ γὰρ διάνοια ἄστατός ἐστι⁶ καὶ ἐμπαγῆς ἐν τοῖς ὑπὸ
» τὴν αἴσθησιν ὅθεν δύσκολον ἐγὼ νομίζω τὴν κάθεξιν αὐ-
» τῆς, καθὰ καὶ τοῦ ἀέρος.»

ΚΡΙΣΝΑΣ.

35. «Ἢ διάνοια ἀναμφιβόλως δυσκἀθεκτός ἐστι, καθὸ ἄστα-
» τος· καθεκτὴ δ' ὅμως καθίσταται τῇ τε μελέτῃ, καὶ
» τῇ τῶν παθῶν χαλιναγωγίᾳ⁷.

36. «Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ θεωρία δύσκτητός ἐστιν, ὡς οἶμαι,
» τῷ μὴ χαλιναγωγήσαντι τὴν διάνοιαν· τῷ δὲ χαλινα-
» γωγήσαντι αὐτήν, καὶ τρόπους χρωμένῳ τοῖς προσή-
» κουσιν, εὐκτητός ἐστιν⁸.

1. Τουτέστιν εἰ καὶ τρώγει, καὶ πίνει, καὶ συγκάθηται ἀμαρτωλοῖς.

2. Ὡς ἐγὼ εἰμι ἐν τῷ παντὶ, καὶ τὸ πᾶν ἐν ἐμοί, ἀθάνατος δηλ. μένει.

3. Ὁ θέλει ὑπὲρ ἑαυτοῦ, τοῦτο καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὃ αὐτὸς μισεῖ, ἐτέρῳ οὐ ποιεῖ.

4. Καθὼς ἐν ἑαυτῷ τὸ μὲν καλὸν εὐκταῖον, τὸ δὲ κακὸν ἀπευκταῖον, οὕτω καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς.

5. Διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου γινομένην ἀδιαπίπτως· δηλ. οὐ δύναται τοιοῦτος γενέσθαι.

6. Ταρακτικὴ τῶν αἰσθήσεων, ἰσχυρά (αὐτολ.).

7. Τῇ τε συνθειᾷ καὶ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν καταφρονήσει (Πρ. Γρ.).

8. Δυνατὴ κτηθῆναι (Δ. Γρ.).

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

37. « Ὅστις δ', ὃ Κρισναῖ, πρόθυμος ἦν εἰς θεωρίαν, κάπειτα
 » ἀκρατῆς γενόμενος, ἐξέπεσεν αὐτῆς, μὴ τυχὼν τῆς τε-
 » λειότητος ¹, ὁποίας στάσεως τυγχάνει ²;
38. « Τί οὖν; ἄρα ὁ τοιοῦτος, ἐκπεσὼν τῶν στάσεων ἀμφο-
 » τέρων ³, καὶ εἰς ἀπόγνωσιν ἐμπεσὼν διόλλυται, ὡς ἐκ-
 » τραπείς τῆς θείας ὁδοῦ ⁴, ὡς τὸ ἀποτετμημένον νέφος;
39. « Σὺ γὰρ ἱκανὸς εἶ διαλύσαι μου ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ἀπο-
 » ρίαν ταύτην καὶ οὐχὶ ἕτερος ».

ΚΡΙΣΝΑΣ.

40. « Οὐτ' ἐν τῷ παρόντι, οὐτ' ἐν τῷ μέλλοντι βίω ⁵ κακόν
 » τι τούτῳ τῷ ἐκπεσόντι τῆς θεωρίας γίνεται ⁶. οὐδεὶς
 » γὰρ, ὃ τὰν, ἀγαθὰ πράξας ⁷ κακῆς τυγχάνει στάσεως ⁸.
41. « Ὁ οὖν ἐκπεσὼν τῆς θεωρίας, τυχὼν τῆς τῶν δικαίων χώ-
 » ρας, καὶ μείνας ἐν πολλοῖς ἔτεσι ⁹, γεννᾶται ἐν οἰκίᾳ
 » ἀγαθῶν καὶ ὀλβίων,
42. « Ἡ γεννᾶται ἐν οἰκίᾳ θεωρητικῶν καὶ σοφῶν· ἡ δὲ τοιαύ-
 » τη γέννησις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ μᾶλλον δύσκτητος ἐστίν.
43. « Ἐν ταύτῃ τῇ παλιγγενεσίᾳ λαμβάνει εἰς μνήμην τὴν
 » θεωρίαν, τὴν γεγεννημένην ἐν τῷ προτέρῳ σώματι, καὶ
 » μετὰ ταῦτα χρῆται τρόποις εἰς κτῆσιν τῆς ἀπαθείας ».

1. Τῆς θείας γνώσεως.

2. Ποῖ πορεύεται;

3. Δηλ. μήτε τοῦ οὐρανοῦ τυχὼν, διότι ἅπαντα, ὡς θεωρητικὸς, διὰ τὸν Θεὸν ἐπίοις, μήτε τοῦ Θεοῦ τυχὼν, διότι ἐξέκλινεν ἐκ τῆς θεωρίας.

4. Θεωρίας.

5. Δηλ. κἀνταῦθα ἅπαντες τοῦτον τιμῶσι, καὶ μετὰ θάνατον ἀνάπαυσιν ἔχει.

6. Οὐτ' ἐνταῦθα οὐτ' ἐκεῖ ἀπώλεια τούτου γίνεται (Πρ. Γρ.).

7. Ἀγαθοεργὸς ὢν (Πρ. Γρ.).

8. Εἰς τὸν ἄδην πορεύεται.

9. Ὅς τις διὰ πολλοῦ χρόνου ποιήσας θεωρίαν ἐξέπεσε.

44. « Ἰπὸ γὰρ τῆς πρώτης ἐκείνης συνηθείας ἐφέλκεται πάλιν¹
 » εἰς θεωρίαν ἀναγκαιῶς. Ὁ μὲν οὖν φιλῶν κτήσασθαι τὴν
 » θεωρίαν, εἰ καὶ ἀποτύχοι αὐτῆς, παραβλέπει τὰ τῆς
 » Βέδας².
45. « Ὁ γὰρ συνεχῶς τε καὶ ἐπιμελῶς χρώμενος τῇ θεωρίᾳ,
 » καθαρὸς ὢν ἁμαρτιῶν, καὶ μετὰ πολλὰς γεννήσεις γενό-
 » μενος τέλειος, ἀπολαμβάνει τὴν ἀθανασίαν.
46. « Ὁ τοίνυν θεωρητικὸς ἀνώτερος κρίνεται πάντων ἐν ἀσκή-
 » σει καὶ παιδείᾳ, καὶ πάσῃ πράξει τῶν τοῦ νόμου· ὅθεν
 » γενοῦ θεωρητικὸς.
47. « Πάντων γὰρ τῶν ἐν πάσῃ ἐγκρατεία καὶ ἀρετῇ, ὅστις
 » θεωρεῖ ἐμὲ ὅλη ψυχῇ, καὶ ἐλπίζει εἰς ἐμὲ, οὗτος παρ’
 » ἐμοὶ κρίνεται ὁ ἀριστος πάντων τῶν πᾶσιν ἄλλην ἀρετὴν
 » πραττόντων³.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

1. « Προσάπτων δὲ τὸν νοῦν⁴ ἐμοί, καὶ ἐλπίζων εἰς ἐμὲ,
 » ὅπως γνώσῃ με ὀλοτελῆ, ἀνενδοιάστως ἄκουσον.

1. Ἀπὸ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν.

2. Ὁ θεωρητικὸς, καὶ ἐκπεσὼν τῆς θεωρίας, παραβλέπει τὰ τῆς Βέδας, ἐνθα λέγει περὶ θυσίας τε καὶ περὶ ἄλλης πράξεως.

3. Ἐν τοῖς ἑξ κεφαλαίοις εἴρηκε πῶς δεῖ εἶναι τὸν θεωρητικὸν, ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς ἑξ κεφαλαίοις εἶρει, οἷός ἐστιν ὁ Θεός. Εἰς τρία μέρη διαιρεῖται ἡ Βέδα, τὸ μὲν διαλαμβάνει περὶ πρακτικῆς ἀρετῆς, τὸ δὲ περὶ θεωρητικῆς, τὸ δὲ περὶ ἀθανασίας· εἰς αὐτὰ ταῦτα ἀφορᾷ καὶ ἡ Γιτά, ἧτις διαιρεῖται εἰς τρία μέρη. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐμπεριέχεται ἐν τοῖς ἑξ κεφαλαίοις τοῖς ῥηθεῖσι· τὸ δὲ δεύτερον ἐν τοῖς ἑξ τοῖς ῥηθησομένοις· τὸ δὲ τρίτον ἐν τοῖς λοιποῖς ἑξ. Μαχὰ Βὰκ ἐν τῇ Βέδᾳ λέγεται τὸ, Τὰτ Τῒάμ Ἀσεί, Σὺ εἰ ἐκείνο τὸ ὄν. Τοῦτον τὸν μέγαν λόγον ἐμπεριέχει καὶ ἡ Γιτά ἐν τοῖς 117 κεφαλαίοις· καὶ τὸ μὲν Τῒάμ ἐμπεριέχεται ἐν τοῖς ἑξ κεφαλαίοις, τὸ δὲ Τὰτ ἐν τοῖς ἐξῆς ἑξ, τὸ δὲ Ἀσεί ἐν τοῖς ἐξῆς ἑξ.

4. Προσάπτων τὴν καρδίαν κτλ. (Πρ. Γρ.).

2. « Ἐγὼ γὰρ ἐρῶ σοι ταύτην τὴν θεϊαν γνῶσιν ἀνελλιπῶς, ἣν
 » γνόντι, οὐδὲν ἄλλο ἔτι ἐλλειπὲς ἔσται σοι τῶν γνω-
 » στέων ¹.

3. « Ἐκ τῶν χιλίων ² ἀνθρώπων εἰς τις τρόποις χρῆται εἰς
 » κτῆσιν γνώσεως θείας καὶ τελειότητος, καὶ ἐκ τῶν κτη-
 » σαμένων τὴν θεϊαν γνῶσιν καὶ τελειότητα εἰς τις οὐ-
 » σιωδῶς γινώσκει με· διὰ τοῦτο ἐγὼ λέξω σοι τὴν θεο-
 » γνωσίαν.

4. « Ὀκταειδῆς μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἐμὴ οὐσία διηρημένη· ἡ γῆ,
 » τὸ ὕδωρ, τὸ πῦρ, ὁ ἀήρ, ὁ αἰθήρ, ἡ διάνοια, ὁ νοῦς, καὶ
 » ἡ οἴησις ³.

5. « Ἄλλ' αὐτὴ μὲν ἡ ἐμὴ οὐσία ἥπτων ἐστί· ἄλλην δὲ ταύ-
 » τῃς κρείττω γίνωσκε, τὴν ζωτικὴν ψυχὴν, δι' ἧς τὸ
 » πᾶν τοῦτο συνέχεται.

6. « Αὕτη δὲ ἡ ὀκταειδῆς ὑλικὴ οὐσία καὶ ἡ ψυχὴ, γεννη-
 » τικὰ καὶ συστατικά εἰσι μόρια πάντων τῶν ὄντων· παν-
 » τὸς δὲ τοῦ κόσμου ἐγὼ εἰμι ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορὰ,
 » τουτέστι τῶν αἰτιατῶν ἐγὼ εἰμι ἡ κυρία αἰτία ⁴.

7. « Οὐδὲν δ' ἕτερον ποιητικὸν αἷτιον ἀνώτερόν ἐστιν ἐμοῦ·
 » τοῦτο δὲ τὸ πᾶν ἐμοὶ συνέχεται, ὡς ὁ ἐκ μαργάρων
 » ὀρμαθὸς τῶ νήματι.

8. « Τοῦ ὕδατος ἡ γευστικὴ δύναμις ⁵ ἐγὼ εἰμι· τῆς Σελή-
 » νης καὶ τοῦ Ἡλίου ἡ φωτιστικὴ δύναμις ⁶ ἐγὼ εἰμι·
 » πασῶν τῶν Βεδῶν ⁷ τὸ Ὄμ ἐγὼ εἰμι· καὶ ἐν τῷ αἰ-

1. Ὡν δεῖ γνωσθῆναι (Δ. Γρ.).

2. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀνθρώπων (Δ. Γρ.).

3. Ἡ φαντασία (Δ. Γρ.).

4. Τουτέστι παντὸς ὑλικοῦ αἰτίου καὶ ὀργανικοῦ ἐγὼ εἰμι τὸ ποιητικὸν αἷ-
 τιον, ἡ αἰτία τῆς γενέσεως.

5. Ἡ γεῦσις (Δ. Γρ.).

6. Τὸ φῶς (Δ. Γρ.).

7. Τῶν ἐν ταῖς Βέδαῖς προφερομένων λόγων.

- » θέρι ἢ φωνητικὴ δύναμις ¹, καὶ ἢ ἐν ἀνθρώποις ἐνέρ-
 » γεια ²,
9. «Καὶ ἢ ἐν γῆ ὀσφραντικὴ δύναμις ³, καὶ ἢ ἐν πυρὶ θερ-
 » μὴ λαμπρότης, καὶ ἢ ἐν πᾶσι τοῖς ζῶσι ζωὴ, καὶ ἢ
 » τῶν ἐγκρατῶν καὶ ἀπαθῶν ⁴ ἐγκράτεια καὶ ἀπάθεια
 » ἐγὼ εἰμι.
10. «Ἐμὲ γίνωσκε αἰδίδιον ⁵ σπῆρον πάντων τῶν ὄντων ⁶.
 » τῶν συνετῶν ἐγὼ εἰμι ἢ σύνεσις, καὶ τῶν θαρρᾶλέων τὸ
 » θάρρος ⁷.
11. «Ἐγὼ εἰμι τῶν ἰσχυρῶν ἢ ἰσχύς, ἢ ἄνευ ἐπιθυμίας κα-
 » κῶν ⁸ καὶ πλεονεξίας ⁹, καὶ ὁ ἐν ἀνθρώποις ἔνθερμος
 » ἔρωσ ¹⁰.
12. «Ὅσκι διαθέσεις ἴδια τῆς Σάτθας ¹¹ εἰσὶ καὶ τῆς Πάρας ¹²
 » καὶ τῆς Τάμας ¹³, ταύτας γίνωσκε ἐξ ἐμοῦ ¹⁴ γεγονυίας·

1. Ὁ ἦχος (Δ. Γρ.).

2. Ἐργόχειρον (Δ. Γρ.).

3. Ἡ ὀσμὴ, εὐωδία (Δ. Γρ.).

4. Τῶν ἀσκητῶν ἢ ἀσκησις (Δ. Γρ.).

5. Ἀδιάλειπτον (Δ. Γρ.).

6. Ἡ φυσικὴ δύναμις πάντων τῶν ὄντων, τῶν συνισταμένων ἐκ τῆς ἤτ-
 τονος οὐσίας, τῆς ὕλης, καὶ ἐκ τῆς κρείττονος, τῆς ψυχῆς. Οὐσία λέγεται ἢ
 τε ψυχὴ καὶ ἢ ὕλη.—Ἰδιότητες τῶν πέντε στοιχείων· τοῦ μὲν ὕδατος ἢ γεῦσις
 (ἢ γευστικὴ δύναμις)· τοῦ δὲ πυρὸς τὸ φῶς (ἢ φωτιστικὴ δύναμις)· τῆς γῆς ἢ
 ὀσμὴ (ὀσφραντικὴ δύναμις)· τοῦ δὲ ἀέρος ἢ θίξις (ἢ θικτικὴ δύναμις)· τοῦ δὲ
 αἰθέρος ὁ ἦχος (ἢ φωνητικὴ δύναμις).

7. Τῶν θρασέων τὸ θράσος (Δ. Γρ.).

8. Ἡ ἐπὶ δικαίῳ ἰσχύς καὶ δύναμις.

9. Ἡ ἔφεσις εἰς τὸ αἰτήσασθαι ὅπερ οὐκ ἔχει, καὶ ἀφ' οὗ κτήσεται, εἰς τὸ
 κτήσασθαι πλέον.

10. Ὁ πρὸς τὴν γυναῖκα ἔρωσ εἰς τὸ τεκνογονῆσαι.

11. Ἡ πραότης, ἢ ἐγκράτεια, ἢ ἀπάθεια καὶ γαλήνη τῆς ψυχῆς.

12. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ οἴησις.

13. Ἡ ἀνία καὶ ἄγνοια.

14. Ἐκ τῆς ἐμῆς δυναμείως,

- » ἀλλ' ἐγὼ μὲν οὐκ εἰμί ἐν ἐκείναις ¹, ἐκεῖναι δ' ἐν ἐμοί.
 13. » Ταύταις οὖν ταῖς ἰδιότησι τῶν τριῶν ποιότητων (ἰδιο-
 » τήτων) ἅπας ὁ Κόσμος οὗτος μωραίνει, καὶ διὰ τοῦτο
 » οὐκ οἶδεν ἐμὲ ἀμέτοχον τούτων καὶ ἀπαθῆ ².
 14. « Αὕτη μὲν οὖν ἡ θαυμαστὴ ποιὰ μου ὕλη ³ δυσαπάλ-
 » λακτός ἐστιν ἀπαλλάττονται δ' αὐτῆς οἱ πρὸς ἐμὲ κα-
 » ταφεύγοντες ⁴.
 15. « Οἱ κακοῦργοι, ὡς ἀνόητοι καὶ οὐτιδανοί, οἱ καταφεύγου-
 » σι πρὸς ἐμέ ⁵. οὔτοι γὰρ ἐσυλήθησαν τὸν νοῦν ὑπὸ τῆς
 » ὕλης, καὶ προσεκολλήθησαν δαιμονικοῖς πάθεσι ⁶.
 16. « Τετραειδεῖς εἰσιν οἱ ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ λατρεύου-
 » σί μοι ⁷. ὁ ὢν ἐν δεινοῖς ⁸, ὁ ἐφιέμενος θείας γνώσεως,
 » ὁ ἐφιέμενος κτημάτων ⁹, καὶ ὁ θεόφρων ¹⁰.
 17. « Τούτων δ' ὁ θεόφρων, ὡς συνῶν ¹¹ ἐμοί, καὶ μόνον ἐμὲ
 » λατρεύων ¹², ἄριστός ἐστι· παμπόθητος γὰρ ἐγὼ τῶ
 » θεόφρονι, κακῆϊνος ἐμοί.
 18. « Οὔτοι μὲν δὴ ἅπαντες οἱ λατρεύοντές με ἀγαθοὶ ¹³ εἰσιν·

1. Οὐκ εἰμί ὑποκείμενος ἐκείναις.

2. Εἰ εὖν τοιοῦτος, διὰ τί οἱ ἄνθρωποι οὐ γινώσκουσί σε;

3. Αὕτη μὲν οὖν ἡ θεία καὶ ποιὰ μου ὕλη (Πρ. Γρ.)· τουτέστιν ἡ ἐμὴ δύ-
 ναμις.

4. Οἱ θεραπεύοντες, λατρεύοντές μοι, τουτέστιν οἱ γινώσκοντές με.

5. Οὐ λατρεύουσί μοι.

6. Ἰδιώμασι (Δ. Γρ.), ὀργῇ, ἐπιθυμίᾳ, πλανεξίᾳ καὶ παντὶ εἶδει κακίας.

7. Θεραπεύουσί με (Δ. Γρ.).

8. Ὁ πάσχων (Δ. Γρ.).

9. Γίϋ, ἢ οὐρανοῦ.

10. Ὁ θεωρητικός.

11. Ὁ προστετηκώς ἐμοί, ὁ συνῶν ἐμοὶ ἀεὶ τῇ θεωρίᾳ.

12. Θεραπεύων, σεβόμενος.

13. Μεγαλόφρονες (Δ. Γρ.).

- » ὁ δὲ θεόφρων θεῖος ¹. οὗτος γὰρ, προσέχων τὸν νοῦν
 » ἐμοί ², τυγχάνει τῆς ὑπερτάτης δόξης.
19. « Ἐν γὰρ πολλαῖς γεννήσεσι θεραπεύων ἐμὲ, γινώσκει, ὡς
 » ἐγὼ εἰμι τὸ πᾶν· τοιοῦτος δὲ μεγαλόφρων δυσεύρετός
 » ἐστίν.
20. « Οἱ συληθέντες τὸν νοῦν ὑπὸ διαφόρων ἐπιθυμιῶν ³, ἄλ-
 » λους θεοὺς (κατωτέρους) λατρεύουσι ⁴, ποιοῦντες αἰεὶ δια-
 » φόρους τρόπους λατρείας ⁵, κατὰ τὴν ἔφεσιν καὶ κλίσιν
 » ἑαυτῶν.
21. « Ὅστις δὲ πίστει καὶ προθυμίᾳ ἐφίεται λατρεύειν τὸν θν
 » βούλεται Θεὸν, τούτου τὴν πίστιν καὶ προθυμίαν ποιῶ
 » ἐγὼ ἀκλόνητον ⁶.
22. « Συνὼν δὲ τοιαύτῃ πίστει καὶ προθυμίᾳ, θεραπεύει ἐκεῖ-
 » νον τὸν Θεόν, καὶ ἐξ ἐκείνου τυγχάνει τῶν ὧν ἐπιθυ-
 » μεῖ, ἃ ὑπ' ἐμοῦ ἐποιήθη ⁷.
23. « Ἀλλὰ τῶν τοιούτων ὀλιγονόων τὸ κέρδος τέλος ἔχει ⁸.
 » οἱ μὲν γὰρ θεραπεύοντες τοὺς θεοὺς, τῶν θεῶν τυγχά-
 » νουσιν ⁹. οἱ δὲ θεραπεύοντες ἐμὲ, ἐμοῦ ¹⁰.

1. Ἄλλος ἐγὼ (Δ. Γρ.).

2. Ἀφορᾶ εἰς τὴν ἐμὴν ὑπερτάτην δόξαν, καθὼ οὐδὲν τῶν τοῦ κόσμου θέλει, ἀλλ' ἐμὲ μόνον.

3. Ἄλλος μὲν θεῶν υἱόν, ἄλλος πλοῦτον, ἄλλος δὲ φήμην καὶ ἄλλος νίκην κατ' ἐχθροῦ.

4. Θεραπεύουσι (Δ. Γρ.).

5. Διάφορα γὰρ τὰ εἶδη τῆς λατρείας· ἄλλος μὲν γὰρ νηστεύει, ἄλλος δὲ προσφέρει ἄνθη, ἄλλος δὲ λούεται.

6. Ἀμετάθετον, ὡς ὦν ἐν ἅπασι.

7. Δηλ. παρ' ἐμοῦ ἐποιήθη.

8. Καθὼ αἰτούσι παιδοποιεῖν, ἢ πλοῦτον, ἢ ἄλλο τι, ἃ τέλος ἔχει.

9. Τυγχάνουσι τῶν θεῶν, οἳ τέλος ἔχουσι τῶν ἐν οὐρανῷ ἀγαθῶν, ἃ τέλος ἔχει.

10. Τυγχάνει τῆς παρ' ἐμοῦ ἀθανασίας. Ἴνα μὴ εἴπη ὅτε, ὅποια ἐστίν ἡ αὐτουσία καὶ ὁ μισθὸς λίαν διάφορος, διὰ τί οἱ ἄνθρωποι εὐ λατρεύουσί σοι, διὰ τοῦτο ἐπιφέρει· οἱ ἄφρονες κτλ.

24. «Οἱ ἄφρονες οἴονται ἐμὲ τὸν ἀόρατον ὄρατον¹, ἀγνοοῦν-
 » τες τὴν θεϊάν μου φύσιν καὶ οὐσίαν, τὴν ἀναλλοίωτον
 » καὶ ὑπερτάτην.
25. «Ἐγὼ γὰρ οὐδέσι γίνομαι ἐμφανῆς, ὦν ὑπὸ τὴν ὕλην, ὡς
 » ὑπὸ παραπέτασμα· ὁ δ' ἀνόητος οὗτος Κόσμος οὐκ οἶ-
 » δεν ἐμὲ ἀγέννητον καὶ ἀμετάτρεπον².
26. «Ἐγὼ μὲν πάντα οἶδα, τὰ τε παρωχημένα, καὶ τὰ ἐνε-
 » στῶτα, καὶ τὰ μέλλοντα· οὐδεὶς δ' ὅμως ἐμὲ οἶδε.
27. «Ἄπαντες μὲν γὰρ³, φιλόσαρκοι ὄντες, καὶ μωραίνοντες
 » ἐπὶ τοῖς φύσει ἐναντίοις, ἃ ἔστιν ἡ ἔφεσις καὶ τὸ μῆ-
 » σος, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη, ἐκπλήττονται⁴ ἐπὶ τούτοις,
 » καὶ διὰ τοῦτο ἀγνοοῦσί με.
28. «Ὦν δ' ἀγαθοεργῶν ἡ ἀμαρτία ἐκ μέσου ἤρθη, οὔτοι ἀτε-
 » νῶς σέβονται με⁵, ἀπηλλαγμένοι (καθὸ γενναῖοι) τῆς
 » ἐπ' ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς ἀνοίας καὶ ἐκπλήξεως.
29. «Ὅσοι δ' ἐλπίζοντες ἐπ' ἐμοί, ποιοῦνται τρόπον, ὅπως ἀ-
 » παλλαγῆσονται τῆς τε γεννήσεως καὶ φθορᾶς⁶, οὔτοι
 » οἶδασι τί ἐστὶ Βράχμα, καὶ Ἄδδεδάτμαμ, καὶ Κάρμα⁷.
30. «Ὅσοι δὲ γινώσκουσι, ὡς ἐγὼ εἰμι Ἄδδεδεβούταμ καὶ Ἄδ-
 » δειδάϊβαμ, καὶ Ἄδδεδεγέγνα⁸, οὔτοι προσέχοντές μοι τὸν
 » νοῦν, ἀναπολοῦσί με ἐν ὥρᾳ θανάτου⁹. »

1. Ὅτι ἔλαβον ἐνανθρωπήσεις καὶ ἐνσαρκώσεις ἐν ἰχθύος καὶ χελῶνης μορφῇ.

2. Ἀμετάβλητον (Δ. Γρ.).

3. Ἐνταῦθα λέγει τὴν αἰτίαν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγνοίας.

4. Τουτέστι εὐτυχοῦντες καὶ δυστυχοῦντες ἐκπλήττονται, ὡς μηδενὸς οὕτως ὄντος.

4. Ἄτενῶς λατρεύουσί με (Δ. Γρ.).

5. Ὅτι διὰ τῆς πράξεως καθαίρεται ἡ ψυχὴ, καὶ γινώσκει, ὅτι ἡ ψυχὴ ἐτέ-
 ρα ἐστὶ τοῦ σώματος, καὶ ἐκ τούτου φρονῶν θεῖα, τυγχάνει τοῦ θείου.

6. Περὶ τούτων ἐρεῖ μετέπειτα εἰς ἐξηγήσιν.

8. Ἐμὲ ἐνόητα τῷ Ἄδδεδεβούταμ καὶ Ἄδδεδάϊβαμ καὶ Ἄδδεδεγέγναμ (Πρ. Γρ.).

9. Τὸν νοῦν οὐ ταράττονται καὶ τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ τότε ἐμὲ ἔχουσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

1. «Ποῖον λέγεται Βράχμα; καὶ ποῖον Ἄδδεάτμα; καὶ
» ποῖον Κάρμα; καὶ ποῖον Ἄδδειβούταμ; καὶ ποῖον
» Ἄδδειδάιβαμ;
2. «Τί δὲ Ἄδδειγέγνα¹; καὶ πῶς ἐν ὥρᾳ θανάτου, ὦ ὑπερ-
» ἀνθρώπε, γνωστός γίνῃ τοῖς ἐγκρατέσι τῶν παθῶν; »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

3. «Βράχμα μὲν λέγεται τὸ ἀφθαρτον θεῖον· Ἄδδεάτμα² δὲ
» ἡ ζωτικὴ ψυχὴ· Κάρμα δὲ ἡ θυσία, ἐξ ἧς ἀναφύονται
» καὶ ζωογονοῦνται τὰ ὄντα·
4. «Ἄδδειβούταμ δὲ ἡ φθαρτὴ οὐσία, Ἄδδειδάιβαμ δὲ ἡ
» ψυχὴ τοῦ παντός, Ἄδδειγέγνα δὲ, ἐγὼ ἐν πᾶσι τοῖς
» σώμασιν³.
5. «Ὅστις δ' ἐν ὥρᾳ θανάτου ἐνθυμούμενός με, ἀφείς τὸ σῶ-
» μα ἀπέρχεται, οὗτος τυγχάνει ἐμοῦ χωρὶς τινος ἀμ-
» φιβολίας⁴.
6. «Ὅ,τι γὰρ ἐνθυμεῖται τις ἐν ὥρᾳ θανάτου, οἷον ἂν ἦ τὴν
» φύσιν, τούτου οὗτος τυγχάνει, ἐγκαταλιπὼν τὸ σῶμα,
» ἐπειδὴ τούτῳ ἦν ἐγκείμενος αἰεὶ τῇ διανοίᾳ⁵.
7. «Ταῦτ' ἄρα διὰ παντός τοῦ χρόνου ἐμὲ διανοοῦ καὶ ποιεῖ

1. Ἄδδειγέγνα λέγεται ὁ ἔφορος τῆς θυσίας, ὁ μισθοδότης.

2. Ἄτμα ἐνταῦθα τὸ σῶμα ἐννοεῖται· τὸ κείμενον φέρει (Ἰνδ. λέξις), ἥπερ ἐξηγεῖται ψυχῇ.

3. Καθ' ὃ ἡ Θεὸς πανταχοῦ ἔστιν, ἔστιν ἄρα καὶ ἐν τοῖς σώμασι πάντων.

4. Οὗτος σύνεστιν ἐμοί, ἔρχεται εἰς τὴν οὐσίαν, εἰς τὴν φύσιν μου, οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα ἀμφιβολία (Πρ. Γρ.).

5. Διὰ τοῦτο καὶ τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου ἐν νῶ ἔχει, ἐπειδὴ αἰείποτε τοῦτο πρότερον ἐν νῶ εἶχε.

- » τὸ οἰκεῖον χρέος ¹. ἀφοσιώσας γὰρ ἐμοὶ τὴν διάνοιαν ²
 » καὶ τὸν νοῦν, τεύξῃ ἐμοῦ ἀναμφιβόλως.
8. « Ἀναπωλῶν γὰρ τῇ διηνεκεῖ καὶ ἐντενεῖ μελέτῃ ἐκ καρ-
 » δίας τὸ λαμπρὸν καὶ ὑπέρτατον θεῖον, τυγχάνει τούτου.
9. « Ὅστις διὰ μνήμης ἔχει τὸν Θεόν, τὸν παντογνώστην, τὸν
 » ἀναρχον, τὸν κυβερνήτην, τῶν ἀτόμων τὸ ἀτομώτατον,
 » τὸν τοῦ παντός τροφέα ³ καὶ ποιητὴν, τὸν ἀκατανόη-
 » τον τὴν φύσιν ⁴, τὸν ἡλιοειδῆ ⁵, τὸν ἀνώτερον τῆς ὕλης,
10. « Οὗτος θεὸς τὴν πνοὴν ⁶ αὐτοῦ ἀσφαλῶς ἐν μεσοφρύφῳ ⁷,
 » περὶ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου σταθερᾶ διανοία, καὶ ἐπι-
 » μόνῳ εὐσεβείᾳ καὶ εὐλαβείᾳ, ἀπολαμβάνει ἐκεῖνο τὸ
 » ὑπέρτατον καὶ ὑπέρλαμπρον θεῖον.
11. « Ὦν δὲ ὄρον ⁸ ἀφθαρτον λέγουσιν οἱ θεολόγοι, καὶ πρὸς
 » ὃν ἔρχονται οἱ ἐγκρατεῖς καὶ ἀπαθεῖς, καὶ οὗ ἐφιέμενοι
 » ζῶσιν ἐν παρθενίᾳ καὶ σκληραγωγίᾳ ⁹, τοῦτον ἐγὼ λέ-
 » ξω σοι ἐν συνόψει ¹⁰.
12. « Ὅστις ὑποτάξας ¹¹ τὰς αἰσθήσεις πάσας τοῦ σώματος,

1. Ποίει τὸ σαυτοῦ χρέος, ὃ ἐστὶν ὁ πόλεμος, πολέμει δηλ.

2. Καρδίαν (Πρ. Γρ.).

3. Τῶν πάντων κηδεμόνα (Δ. Γρ.).

4. Τῇ οὐσίᾳ (Δ. Γρ.).

5. Καὶ ἑαυτὸν φωτίζει, καὶ τὸ πᾶν, ὡς ὁ ἥλιος.

6. Τὸ πνεῦμα (Δ. Γρ.).

7. Τοῦτο ἴδιον τῶν θεωρητικῶν τῶν ἐγκρατῶν τῆς πνοῆς, ἣν ἐξάγουσιν ὅτε θέλουσιν, ὡς λέγουσι. — Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὁ μεταφραστὴς σημειώνει Ἰνδ. λέξιν, ἣν ἐξηγεῖ: « μία φλέψ διήκουσα ἀπὸ τοῦ ὀμφαλοῦ μέχρι τοῦ βρέγματος, δι' ἧς τὸ πνεῦμα ἐξέρχεται. »

8. Δηλ. τὸν Θεόν.

9. Γυμνάζονται (ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ διδασκάλου) τὴν τῆς Βέδας παιδείαν καὶ φιλοσοφίαν.

10. Τὸν τρόπον δηλ. τῆς ἐντενύξεως τοῦ τοιοῦτου τόπου καὶ ὄρου, τοῦ Θεοῦ.

11. Ὅς τις νεκρώσας τὰς αἰσθήσεις πάσας, δηλ. ἀνεταργήτους ποιήσας πάσας τὰς αἰσθήσεις, μηδὲν τῶν ἔξω, τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, διανοούμενος, ὃς τις

- » καὶ καθείρξας τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐν τῷ στέρνει, καὶ ῥή-
 » σας¹ τὴν πνοὴν αὐτοῦ ἐν τῷ βρέγματι, καὶ θεωρία
 » χρώμενος,
13. «Καὶ μυστικῶς λέγων τὸ μονοσύλλαβον Ὄμ, ὃ ἐστὶ τὸ
 » θεῖον, καὶ ἀναπολῶν ἐμὲ, ἀπέρχεται, ἀφείς τὸ σῶμα,
 » οὗτος ἔρχεται εἰς τὴν ἐμὴν ἄκραν χώραν.
14. «Ὅστις γὰρ μηδέν τι ἄλλο διανοούμενος, ἐμὲ ἀναπολεῖ
 » συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως, τῷ τοιοῦτῳ θεόφρονι καὶ θεω-
 » ρητικῷ ἐγὼ εὐέντευκτος γίνομαι².
15. «Οἱ γὰρ θεόφρονες³, φθάσαντες εἰς ἐντελεῖ θεογνωσίαν⁴,
 » καὶ τυχόντες ἐμοῦ, οὐκ ἐκδέχονται ἔτι παλιγγενεσίαν,
 » τὴν οὖσαν δοχεῖον τῶν ὀδυνῶν, καὶ πρόσκαιρον.
16. «Πάντες μὲν γὰρ οἱ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῆ⁵ πάλιν καὶ πολ-
 » λάκις γεννῶνται καὶ μετασωματοῦνται· τοῖς δὲ τυχοῦ-
 » σιν ἐμοῦ οὐκ ἔτι παλιγγενεσία γίνεται.
17. «Καθὼς δὲ τὴν ἡμέραν τοῦ Βραχμᾶ λογιζονται⁶ οἱ χρο-
 » νολόγοι μετὰ παρέλευσιν χιλίων αἰώνων, οὕτω καὶ τὴν
 » νύκτα αὐτοῦ μετροῦσιν ἐκ χιλίων τετρακτύων αἰώνων⁷.
18. «Ἐρχομένης μὲν οὖν τῆς ἡμέρας τοῦ Βραχμᾶ πάντα τὰ

κλείσας πάσας τὰς θύρας τοῦ σώματος (τὴν εἰς τὰ ἔξω ἐνέργειαν τῶν αἰσθή-
 σεων) κτλ. (Πρ. Γρ.).

1. Περιορίσας (Δ. Γρ.).

2. Εὐληπτος, εὐκτητος.

3. Οἱ εὐσεβεῖς, οἱ σεβόμενοί με.

4. Ἀθανασίαν (Δ. Γρ.).

5. Οἷ τε θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι· ἐνταῦθα δεικνύει, ὡς μόνον τὸ θεῖον ἀτα-
 λεύτητον· οἱ δὲ θεοὶ καὶ αὐτὸς ὁ Βραχμᾶς τέλος ἔχουσι.

6. Μετροῦσι, γινώσκουσιν οἱ θεολόγοι τὸ τέλος χιλίων αἰώνων (Πρ. Γρ.).

7. Ἐκ χιλίων τετρακοσίων αἰώνων (ὅπερ ἴστιν ἐν ἡμερονύκτιον τοῦ Βραχ-
 μᾶ). Τῶν μὲν λοιπῶν θεῶν τὸ ἡμερονύκτιον μετρεῖται μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἑ-
 ττους ἀνθρωπέιου· τοῦ δὲ Βραχμᾶ μετὰ παρέλευσιν χιλίων τετρακοσίων αἰώνων,
 ἐξ ἀνάγκης τῶν ἔργων. Τὸ ἑξάμηνον τῶν θερινῶν τροπῶν ἡμέρα ἐστὶ τῶν λοι-
 πῶν θεῶν· τὸ ἑξάμηνον τῶν χειμερινῶν νύξ· ἦτοι οἱ ἐξ μῆνες τῶν θερινῶν τρο-
 πῶν ἢ ἡμέρα, οἱ δὲ ἐξ τῶν χειμερινῶν ἢ νύξ.

- » ὄντα¹ συντίθεται ἐκ τῆς πρωτογόνου ὕλης² ἀρχομένης
 » δὲ τῆς νυκτὸς διαλύονται εἰς τὸ, ὅπερ εἶπον, ἀόρατον.
19. «Τὸ δὲ σύστημα τῶν ὄντων, ὅπερ ἦν πάλαι, τοῦτό ἐστι
 » καὶ νυνί· συντιθέμενον³ γὰρ πᾶν διαλύεται, καὶ πά-
 » λιν οὕτω καὶ πολλάκις ἐξ ἀνάγκης συμβαίνοντος τοῦ
 » Βραχυμανικοῦ ἡμερονυκτίου.
20. «Ὅτι δὲ ἄλλο ἀόρατον καὶ προαιώνιον, καὶ ἀναρχον καὶ
 » ἀνώτερόν ἐστιν ἐκείνου τοῦ ἀοράτου ὄντος⁴, αὐτὸ οὐ
 » φθίρεται, πάντων τῶν ὄντων φθειρομένων⁵.
21. «Τὸ μὲν γὰρ ὑπὲρ αἴσθησιν (ἀόρατον) λέγεται ἀφθαρτον·
 » ἀφθαρτον δὲ λέγουσιν οἱ θεολόγοι τὸ ἄκρον τέρμα⁶. ᾧ
 » δ' ἐντυχόντες οἱ ἄνθρωποι οὐ μετασσωματοῦνται⁷, τοῦτό
 » ἐστιν ἡ ἐμὴ ὑπερτάτη οὐσία.
22. «Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὑπέρτατον ὄν, ἐν ᾧ τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ
 » τὸ πᾶν τοῦτο συνέχεται, κτητόν ἐστι διὰ τῆς ἀτενοῦς
 » θεωρίας⁸.
23. «Ἐν οἷῳ δὲ χρόνῳ⁹ ἀποθανόντες, οἱ μὲν πρακτικοὶ ἔρχον-
 » ται πάλιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, οἱ δὲ θεωρητικοὶ οὐ,
 » καὶ τοῦτον ἐγὼ ἐρῶ σοι¹⁰.
24. «Οἱ μὲν θεόφρονες, ἀποθανόντες ἐν καιρῷ πυρὸς καὶ φω-

1. Πάντα τὰ ὁρατὰ γίνονται ἐκ τοῦ ἀοράτου (Πρ. Γρ.).

2. Ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀρχικὴ ὕλη.

3. Γινόμενον (Δ. Γρ.).

4. Ἐκείνης τῆς ὑπὲρ αἴσθησιν οὐσίας.

5. Ἢ τις δὲ οὐσία ὑπὲρ αἴσθησιν ἐστὶ καὶ ἀναρχος, καὶ ἀνώτερά τῆς ὑλικῆς οὐσίας, δηλ. τὸ θεῖον (Δ. Γρ.).

6. Τὸν ἔσχατον ὄρον (ἐνθα δεῖ ἀφικέσθαι) τὸν ἄμοιρον περιορισμοῦ καὶ φθορᾶς.

7. Οὐκ ἀναστρέφουσι (Δ. Δρ.).

8. Ἀτενοῦς λατρείας (Δ. Γρ.).

9. Τουτέστιν ἐν ποίᾳ ὁδοῦ πορευόμενοι.

10. Διὰ ποίας δὲ ὁδοῦ οἱ πορευόμενοι μετὰ θάνατον, οἱ μὲν πρακτικοὶ ἔρχονται πάλιν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, οἱ δὲ θεωρητικοὶ οὐ, καὶ ταύτην ἐγὼ ἐρῶ σοι (Πρ. Γρ.).

- » τὸς ¹, ἡμέρας οὔσης δηλονότι, καὶ πληρουμένης τῆς
 » Σελήνης, καὶ ἐν τῷ ἐξαμῆνῳ τῶν θερινῶν τροπῶν, πο-
 » ρεύονται εἰς τὸ θεῖον ².
25. «Ἐν δὲ καιρῷ σκοτῶς ³, νυκτὸς οὔσης, καὶ μειουμένης
 » τῆς Σελήνης, καὶ ἐν τῷ ἐξαμῆνῳ τῶν χειμερινῶν τρο-
 » πῶν, θανῶν ὁ πρακτικὸς, πάλιν ἔρχεται εἰς τοῦτον τὸν
 » κόσμον, τυχῶν τοῦ σεληνιαίου φωτὸς ⁴.
26. «Οὕτως οὖν δοξάζεται, ὡς τὸ φῶς καὶ τὸ σκοτὸς δύο
 » ὁδοὶ εἰσιν αἰεὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἢ μὲν φωτεινὴ, ἢ δὲ
 » σκοτεινὴ· καὶ διὰ μὲν τῆς φωτεινῆς πορευόμενος ὁ θεω-
 » ρητικὸς, οὐκ ἐπανέρχεται εἰς τὸν κόσμον· διὰ δὲ τῆς
 » σκοτεινῆς πορευόμενος ὁ πρακτικὸς πάλιν ἔρχεται.
27. «Ταύτας τὰς δύο ὁδοὺς γινώσκων ὁ θεωρητικὸς οὐ μω-
 » ραίνει ⁵. ὅθεν ἐν παντὶ καιρῷ πρόσκεισο τῇ θεωρίᾳ.
28. «Ὅ,τι κέρδος ἀρετῆς ἐρρέθη ἐν ταῖς γραφαῖς, τῷ γινώσκον-
 » τι τὴν Βέδαν, καὶ τῷ θύοντι, καὶ τῷ ἐγκρατευσμένῳ,
 » καὶ τῷ δωρουμένῳ, τούτου πλέον ἔχει ὁ θεωρητικὸς.

1. Τοῦτέστιν οἱ μὲν θεόφρονες πορευόμενοι ἐν ὁδῷ, ἐνθα ἐστὶν ὁ Θεὸς, ὁ ἔφορος τοῦ φωτὸς κτλ.

2. Ἡ Βέδα λέγει, ὅτι δύο ὁδοὶ εἰσι μετὰ θάνατον, ἢ μὲν τοῦ φωτὸς, ἢ δὲ τοῦ καπνοῦ, δηλ. τοῦ σκοτῶς· καὶ διὰ μὲν τῆς φωτεινῆς ὁδοῦ πορεύονται εἰς τὸν Βισνοῦν οἱ θεόφρονες καὶ θεωρητικοί, διὰ δὲ τῆς σκοτεινῆς οἱ πρακτικοὶ εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἰνδρα· καὶ ἐν ἐκείνῃ μὲν τῇ ὁδῷ λάμπει ὁ ἥλιος, ἐν ταύτῃ δὲ ἡ σελήνη, ἢ ἀμυδρῶς λάμπει.

3. Ἐν δὲ τῇ ὁδῷ, ἐνθα ἐστὶν ὁ Θεός, ὁ ἔφορος τοῦ σκοτῶς (Πρ. Γρ.).

4. Δηλ. τυχῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τρυφήσας, πάλιν ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Διὰ μὲν τῆς ὁδοῦ ἐνθα εἰσὶν οἱ θεοί, οἱ ἔφοροι τοῦ πυρὸς, τοῦ φωτὸς, τῆς ἡμέρας καὶ τῆς πληρουμένης σελήνης, καὶ τοῦ ἐξαμῆνου τῶν θερινῶν τροπῶν πορευόμενοι οἱ θεωρητικοί· ἔρχονται πρὸς τὸ θεῖον· διὰ δὲ τῆς ὁδοῦ, ἐνθα εἰσὶν οἱ θεοί, οἱ ἔφοροι τοῦ καπνοῦ, τῆς νυκτὸς, τῆς μειουμένης σελήνης, καὶ τοῦ ἐξαμῆνου τῶν χειμερινῶν τροπῶν, πορευόμενοι οἱ πρακτικοί, πάλιν ἔρχονται εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἀφοῦ τύχῃσι τοῦ σεληνιαίου φωτὸς.

5. Οὐ προσφύεται τῇ πράξει, εἰς ἀπόλαυσιν οὐρανοῦ, ἀλλὰ τῇ θεωρίᾳ, εἰς ἀπόλαυσιν Θεοῦ.

«Ὁ εἰδὼς γὰρ ταῦτα πάντα, ἃ εἶπον, ἀπολαμβάνει τὴν
» ὑπερτάτην καὶ ἀρχαίαν στάσιν¹.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Θ'.

1. «Ἐγὼ δὲ λέξω σοὶ τῶ μὴ ψέγοντι τὰ καλὰ τοῦτο τὸ
» μυστικώτατον, τὴν θεογνωσίαν καὶ ὀρθὴν λατρείαν, ἣν
» γνοὺς ἀπαλλαγῆση τοῦ κόσμου².
2. «Αὕτη ἡ θεογνωσία βασιλὶς ἐστὶ τῶν μαθήσεων, καὶ τῶν
» μυστηρίων, καὶ λίαν καθαρτικὴ καὶ ἀριδὴλως ὠφέλι-
» μος³ καὶ νόμιμος⁴, καὶ εὐέργαστος καὶ ἀδιάφθορος⁵.
3. «Οἱ δὲ μὴ ἔχοντες πίστιν εἰς ταύτην τὴν ἀρετὴν τῆς
» θεογνωσίας⁶, μὴ τυχόντες ἐμοῦ, ἐπανερχονται εἰς τὴν
» ὁδὸν τοῦ θανατηφόρου κόσμου.
4. «Τοῦτο τὸ πᾶν ἐμοὶ συνέχεται, τῷ ἀκαταλήπτῳ τὴν οὐ-
» σίαν, καὶ πάντα μὲν τὰ ὄντα ἐν ἐμοὶ εἰσιν⁷, ἐγὼ δ' οὐκ
» εἰμι ἐν τούτοις⁸.
5. «Ἄλλ' οὐδὲ τὰ ὄντα ἐν ἐμοὶ εἰσιν⁹. Ἴδὲ τὴν ἐμὴν ὑπερ-
» φυᾶ δύναμιν¹⁰. ἡ μὲν φύσις μου συνέχει καὶ κυβερνᾷ
» τὰ ὄντα, οὐκ ἔστι δὲ ἐν τοῖς οὐσι¹¹.

1. Ἀρχαίαν χώραν, στάσιν (βαθμὸν) (Δ. Γρ.), τὴν δόξαν δηλ. ἣται τὸν τό-
πον τοῦ Θεοῦ.

2. Τοῦ δεινοῦ ἢ τῶν δεινῶν.

3. Ἐπικερδής (Δ. Γρ.)

4. Θεμιτή (ὄλη ἀρετή).

5. Ἀμετάβλητος (Π. Γρ.), καθ' ὃ ὁ καρπὸς αὐτῆς ἀφθορὸς ἐστὶ.

6. Οἱ δὲ μὴ ὄντες πρόθυμοι ἐν ταύτῃ τῇ ἀρετῇ τῆς θεογνωσίας (Π. Γρ.).

7. Καθὼ ἐγὼ εἰμι τὸ ποιητικὸν αἴτιον πάντων.

8. Τουτέστιν ἀπαθὴς εἰμι καὶ ἀσχημάτιστος, ὡς ὁ χοῦς ἐν τῇ στάμνῳ.

9. Οὐ συνάπτονται μοι, δηλονότι οὐδεμίαν συνάφειαν τούτοις ἔχω· καθότι
ἐκεῖνα μὲν ὄντα, ἐγὼ δ' ἄυλος.

10. Τουτέστι τὰ ἐμὰ ἀκατανόητα καὶ ἄρρητα.

11. Διότι οὐκ ἔχω οἴσιν καὶ φαντασίαν, ὅτι ἐγὼ ἐποίησα ταῦτα, καὶ διότι
οὐ πρόσκειμαι τούτοις.

6. «Καθὼς γὰρ ὁ μέγας ἀήρ μένων ἀεὶ ἐν τῷ κενῷ, παν-
» ταχῆ διαθέει¹, οὕτω πάντα τὰ ὄντα ἐν ἐμοί εἰσιν².
» Οὕτω φρόνει³.
7. «Πάντα δὲ τὰ ὄντα ἔρχονται⁴ εἰς τὴν ἐμὴν ὕλην ἐν τῷ
» τέλει τῆς κοσμογονίας, καὶ πάλιν⁵ ἐν ἀρχῇ τῆς κο-
» σμογονίας ἐγὼ ποιῶ αὐτὰ κατὰ μέρος.
8. «Ἐκ τῆς ἐμαυτοῦ δὲ ὕλης ποιῶ κατὰ μέρος⁶ καὶ πολλά-
» κισ τοῦτο τὸ ὄλον σύστημα τῶν ὄντων, κατὰ τὴν πρῶ-
» τὴν αὐτῶν ἐκείνην φύσιν.
9. «Ταῦτα δὲ τὰ πολυειδῆ ποιήματα οὐ προσδέουσί με, ἐ-
» πειδῆ οὐ πρόσκειμαι τούτοις, ὡς ἀδιάφορος⁷.
10. «Ἡ ὕλη δι' ἐμοῦ τοῦ ἐπιστάτου καὶ αἰτίου γενεᾶ τοῦτο
» τὸ πᾶν, κινήτῳ ὁμοῦ καὶ ἀκίνητῳ· τοιαύτη οὖν ἐπι-
» στασία⁸ ὁ κόσμος πολλάκις γίνεται.
11. «Οἱ ὄντες ἄφρονες καταφρονοῦσί μου⁹, ὡς λαβόντος σω-
» μα ἀνθρώπειον, μὴ εἰδότες τὴν θεῖαν μου οὐσίαν, τὴν
» μεγάλην ἡγεμόνα¹⁰ τῶν ὄντων.

1. Δηλ. οὐ προσφύεται τῷ κενῷ, τῷ αἰθέρι οὐ συνάπτεται. Ὁ αἰθήρ ἐστὶν ὁ Θεός· ὁ δὲ ἀήρ τὸ Πᾶν.

2. Ἐντεῦθεν ἀποδεικνύει, ὅτι τὰ ὄντα οὐδεμίαν συνάφειαν ἔχει τῷ Θεῷ.—
Δηλ. οὐδεμίαν συνάφειαν ἐμοὶ ἔχουσι, καθὼς καὶ ὁ ἀήρ οὐδεμίαν συνάφειαν τῷ
κενῷ ἔχει· ὁ μὲν ἀήρ, ὡς προεῖρηται, ἀναφέρεται εἰς τὸ Πᾶν, τὸ δὲ κενὸν εἰς
τὸν Θεόν.

3. Οὕτω γίνωσκε (Δ. Γρ.).

4. Ἀναλύονται (Δ. Γρ.).

5. Καὶ αὖθις καὶ πολλάκις (Δ. Γρ.).

6. Κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν φύσιν, ἄλλα μὲν ὑμενογενῆ, ἄλλα
δ' ὕδρογενῆ, ἄλλα δ' ὠογενῆ, καὶ ἄλλα γηγενῆ.

7. Ἐνταῦθα λέγει τὴν αἰτίαν πῶς οὐ πρόσκειται τοῖς ἔργοις. — Οὐ ποιῶσιν
με ἐμπαθῆ δηλ. ἀλλ' ἐν παρέργῳ ταῦτα ποιῶ· οὐ σπουδάζων, ἀλλὰ παίζων
ταῦτα ποιῶ.

8. Διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιστασίας δηλ.

9. Ἴνα μὴ εἴπη τις, σοῦ ὄντος τοιοῦτου Θεοῦ, πῶς καταφρονοῦσί σου τινές;
διὰ τοῦτο λέγει· νομίζοντές με ὡς ἄνθρωπον, κτλ.

10. Ἀρχηγέτιν (Δ. Γρ.).

12. «Οἱ δὲ τοιοῦτοι ὅ,τι ἐλπίζουσι καὶ ὅ,τι πράττουσι, μά-
 » ταιὸν ἐστὶ· ματαιόφρονες γὰρ εἰσι καὶ ἄφρονες ¹, καὶ
 » φύσιν ἔχουσι δαιμονιώδη καὶ ἐμπαθῆ καὶ παρανοητικὴν ².
13. «Οἱ δὲ μεγαλόφρονες καὶ ἔμφρονες, οἱ ἔχοντες φύσιν θεῖαν
 » καὶ ἀπαθῆ, σέβονται με ³, μηδενὶ ἄλλῳ τὸν νοῦν προσ-
 » ἔχοντες, καὶ γινώσκοντές με ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῶν ὄν-
 » των, καὶ αἰδίου·
14. «Ἄλλοι μὲν ὑμνοῦντές με ⁴ ἀδιαλείπτως, ἄλλοι δὲ νικῶν-
 » τες τὰ πάθη, καὶ νηστεύοντες ⁵ καρτερικῶς· ἄλλοι δὲ
 » προσκυνοῦντές με εὐλαβῶς, καὶ ἄλλοι αἰεὶ ἀφορῶντες
 » εἰς ἐμέ ⁶.
15. «Ἄλλοι δὲ λατρεύοντες θεραπεύουσί με τῇ νοεῖα ⁷,
 » ἄλλοι τῇ ταυτότητι ⁸, ἄλλοι τῇ ἑτερότητι ⁹, καὶ ἄλ-
 » λοι πολυειδῶς ἐν διαφόροις προσώποις ¹⁰.
16. «Ἐγὼ εἶμι ἢ μεθ' αἵματος θυσία ¹¹, ἢ ἀναίμακτος θυσία ¹².
 » ἢ ὑπὲρ τῶν νεκρῶν θυσία ¹³. ἐγὼ εἶμι τὸ ἀλεξήτριον ¹⁴.
 » ἐγὼ ἢ ἐπωδὴ ἐν τῇ θυσίᾳ, ἐγὼ τὸ χεόμενον (ἢ χοῆ ἢ ἢ
 » σπονδὴ ¹⁵) εἰς τὸ πῦρ τῆς θυσίας, ἐγὼ τὸ πῦρ τῆς θυσίας,

1. Τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τοὺς λατρεύοντας ἄλλοις θεοῖς καὶ δαίμοσι.

2. Φύσιν ἔχουσι παραλογιστικὴν, ἐμπαθῆ καὶ ἀλαζονικὴν, ἢ φύσιν δαιμονιώδη, ἐμπαθῆ καὶ φιλόῦλον (Δ. Γρ.).

3. Ἐντεῦθεν λέγει τοὺς τρόπους, δι' ὧν σέβονται αὐτόν.

4. Ὑμνολογοῦντές με (Δ. Γρ.).

5. Ἐγκρατεῦσθαι (Δ. Γρ.).

6. Ὅτι τὸ Πᾶν ὁ Θεός ἐστι.

7. Διττὴ ἢ θυσία, ὑλικὴ καὶ νοερά.

8. Τοῦτέστι, νομίζοντες ἐμὲ καὶ ἑαυτοὺς ἐν καὶ τὸ αὐτό.

9. Νομίζοντες ὅτι οἱ ἄλλοι θεοὶ ἐγὼ εἶμι.

10. Ὅτι ἐγὼ μὲν Κύριος, ἐκεῖνοι δὲ δούλοι εἰσιν ἐν τῷ Ἴνδρᾳ. — Ἐν ταῖς ἐξ ἧς ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Θεός ἐστι τὰ πάντα.

11. Ἐνθα εὐθίζονται τὰ σφάγια καὶ ὁ οἶνος.

12. Ἡ ἀναίμακτος καὶ νηφάλιος θυσία.

13. Τὸ παράδειπνον τῶν νεκρῶν.

14. Τὸ βοτανικὸν φάρμακον (Δ. Γρ.).

15. Βούτυρον καὶ ἄλλα συστατικὰ τῆς θυσίας.

47. « Ἐγὼ εἰμι ὁ πατὴρ τούτου τοῦ κόσμου, καὶ ἡ μήτηρ, καὶ
 » ὁ χορηγὸς ¹, καὶ ὁ προπάτωρ· ἐγὼ εἰμι τὸ νοερὸν καὶ
 » ἀγνὸν ², τὸ Ὄμ καὶ ἡ τριάς τῶν Βεδῶν (Ῥίκ, Σάμα,
 » Ἰαζοῦ) ³.
48. Ἐγὼ εἰμι· ἡ ὁδὸς, ὁ τροφεὺς, ὁ διοικητής, ὁ αὐτόπτης
 » πάντων ⁴, ἡ χώρα ⁵ τῆς ἀνέσεως, τὸ καταφύγιον ⁶, ὁ
 » εὐμενής, ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά, τὸ ἔρεισμα πάντων ⁷,
 » ἡ τῆς διαλύσεως τῶν ὄντων χώρα ⁸, καὶ ὁ σπόρος ⁹ ὁ
 » ἄφθορος.
49. « Ἐγὼ θάλλω ¹⁰, ἐγὼ ποιῶ τὸν ὄμβρον καὶ τὸν αὐχμόν·
 » ἐγὼ εἰμι ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος, καὶ πᾶν αἰσθητὸν καὶ
 » νοητόν.
20. « Οἱ μὲν οὖν γινώσκοντες, τούτέστιν οἱ φρονούντες τὰ τῶν
 » τριῶν Βεδῶν, καὶ θεραπεύοντές με ταῖς θυσίαις ¹¹, καὶ
 » πίνοντες τὸ ποτὸν Σόμα, καὶ ἐκ τούτου καθαρεύοντες
 » ἁμαρτιῶν, ζητοῦσι τὴν εἰς οὐρανὸν ἄνοδον· τυχόντες
 » δ' οὗτοι τοῦ τῆς ἀρετῆς καρποῦ, τῆς χώρας τοῦ Ἰν-
 » δρα ¹², τρυφῶσι τρυφᾶς οὐρανόιας καὶ θείας ¹³.
21. « Ἐντρυφήσαντες δὲ τῷ μεγάλῳ οὐρανῷ, εἰσδύουσιν εἰς τὸν

1. Ὁ μισθαποδότης (Δ. Γρ.).

2. Ὁ ἀγνισμός.

3. Οἱ μὲν Βραχμᾶνες τῆς Ῥίκ Βέδας καλοῦσι τοὺς θεοὺς εἰς τὴν θυσίαν· οἱ δὲ τῆς Ἰαζοῦ χέουσιν εἰς τὸ πῦρ τὰ θύμακτα· οἱ δὲ τῆς Σάμας ὑμολογοῦσι.

4. Ὁ παντεπόπτης καλῶν καὶ κακῶν.

5. Ὁ τόπος (Δ. Γρ.).

6. Ὁ φύλαξ (Δ. Γρ.).

7. Ἐφ' οὗ πάντα ἱπερείδονται.

8. Ἐν γὰρ τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος πρὸς τὸν Θεὸν χωρεῖ τὸ πᾶν.

9. Ἡ αἰτία (Δ. Γρ.).

10. Ἐγὼ, λαμβάνων τὴν μορφήν τοῦ ἡλίου, θερμαίνω τὸν κόσμον.

11. Οἱ χρώμενοι τῇ πρακτικῇ ἀρετῇ.

12. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰνδρα καὶ τῶν λοιπῶν θεῶν.

13. Ἀμβροσίαν καὶ χαρὰν κτλ.

» φθαρτὸν κόσμον, ἐκλελοιπότης τοῦ τῆς ἀρετῆς καρποῦ.
 » Οὕτως οὖν οἱ ἐρῶντες τρυφῶν, ἐπόμενοι πάλιν τῇ πρα-
 » κτικῇ ἀρετῇ¹, ἀπολαμβάνουσι τὴν ἄνοδον καὶ κάθο-
 » δον².

22. « Ὅσοι δὲ μηδέν τι ἄλλο ἢ ἐμὲ διανοούμενοι σέβονται με,
 » τούτοις ἀεὶ συνημμένοις ἐμοὶ, μεταδίδωμι παντὸς ἀναγ-
 » καίου τοῦ σώματος, καὶ τῆς ἀθανασίας³.

23. « Ὅσοι δὲ λατρεύουσιν ἄλλους θεοὺς ἐγκαρδίως τε καὶ προ-
 » θύμως⁴, οὗτοι ἐμὲ μὲν δῆπου λατρεύουσιν, ἀλλ' ἄνευ
 » τοῦ κυρίως σκοποῦ⁵.

24. « Καί τοι δὲ ἐγὼ εἰμι πασῶν τῶν θυσιῶν⁶ ὁ τρυφῶν⁷ καὶ
 » ὁ κύριος⁸, ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι⁹ οὐ γινώσκουσί με κυρίως
 » καὶ ἀληθῶς, διὰ τοῦτο πάλιν καταπίπτουσιν εἰς τὴν γῆν.

25. « Οἱ τιμῶντες τοὺς θεοὺς τοῖς θεοῖς ἐντυγχάνουσιν· οἱ δὲ
 » τιμῶντες τοὺς νέκυας¹⁰, τοῖς νέκυσιν ἐντυγχάνουσιν¹¹.
 » Οἱ δὲ τιμῶντες τοὺς δαίμονας¹², τοῖς δαίμοσιν ἐντυγ-
 » χάνουσιν· οἱ δὲ τιμῶντες ἐμὲ, ἐμοὶ ἐντυγχάνουσιν.

1. Τελουῖντες δηλ. θυσίας, προσφοράς καὶ ἄλλα, ὅσα αἱ Βέβαι διαλαμβάνουσι.

2. Δηλ. ἀναβαίνουσιν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ πάλιν καταβαίνουσιν.

3. Ἐπειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι οἱ λατρεύοντες τοὺς θεοὺς, ἐμὲ λατρεύουσι, καθέτι ἐγὼ εἰμι ἐκεῖνοι, ἐν δὲ τοῖς προειρημένοις δυοῖ στίχοις διαφορὰν ἐπιγάγει, διὰ τοῦτο ἐπιφέρει τὰ ἐξῆς.

4. Ἐκ καρδίας καὶ προθυμίας (Δ. Γρ.).

5. Ἄνευ τῆς ἐπιτεύξεως τῆς ἀθανασίας.

6. Τῶν εἰς πάντας τοὺς θεοὺς τελουμένων.

7. Ὁ ἀπολάων, ὁ ἀπολαυστῆς (Δ. Γρ.).

8. Δηλ. ὁ μισθοδότης.

9. Οἱ θυσίας ποιῶντες.

10. Διὰ τῶν εἰς τοὺς νεκροὺς θυσιῶν καὶ σπονδῶν.

11. Ἐν τῷ τόπῳ τῶν νεκῶν, ἐνθα πορεύονται οἱ λατρεύοντες τοῖς θεοῖς τῶν νεκῶν.

12. Τὰ φαντάσματα.

26. «Ὅστις προσφέρει μοι εὐλαβῶς¹ φύλλον ἢ ἄνθος, ἢ καρ-
 » πὸν, ἢ ὕδωρ, ἐγὼ δέχομαι εὐμενῶς ἐκεῖνο τὸ μετ' εὐ-
 » λαθείας καὶ ἐκ καρδίας προσφερόμενον².
27. «Ὅθεν ὅ,τι ποιεῖς³, ὦ Ἀρζούνα, ὅ,τι ἐσθίεις, ὅ,τι θύεις,
 » ὅ,τι δίδως, ὅ,τι ἐγκρατεύῃ, καὶ οἶαν ἄσκησιν ποιεῖς,
 » τοῦτο ποιεῖ εἰς ἐμὴν ἀναφοράν.
28. «Οὕτω γὰρ ἀπαλλαγῆσιν τοῦ καρποῦ τῶν ἀγαθῶν καὶ
 » φαύλων πράξεων, αἱ δεσμοὶ τυγχάνουσιν οὔσαι· ὁ ἀνα-
 » φέρων γὰρ πάντα εἰς ἐμὲ ἐκ καρδίας, ὅσα ἂν ποιῇ,
 » ἀπαλλαγεῖς τοῦ κόσμου ἐντεύξεταί μοι.
29. «Ἐγὼ εἰμι ὁ αὐτὸς ἐν πᾶσιν⁴. οὔτε γὰρ μίσους ἄξιόν
 » ἐστὶ τι παρ' ἐμοί, οὔτ' ἀγάπης⁵. οἱ τινες δὲ λατρεύου-
 » σί⁶ μοι εὐλαβῶς⁷, οὗτοι ἐν ἐμοί εἰσι, καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς.
30. «Καὶ ὁ λίαν κακότροπος γὰρ, ἂν θεραπεύῃ ἐμὲ καὶ μὴ
 » ἄλλον, οὗτος κρίνεται παρ' ἐμοί ἀγαθὸς καὶ ἄριστος,
 » ὡς κρίνας τὸ ὀρθόν⁸.
31. «Δοχεῖον γὰρ τῆς ἀρετῆς ταχέως γίνεται, καὶ ἐπιτυγχά-
 » νει αἰδίου ἀνέσεως. Κήρυξον τοίνυν στεντορίως, ὦ Ἀρ-
 » ζούνα, ὡς ὁ θεραπεύων⁹ ἐμὲ οὐκ ἀπολεσθήσεται¹⁰,
32. «Οἱ γὰρ ἐλπίζοντες εἰς ἐμὲ, εἰ καὶ ἐλάχιστοι τυγχάνουσιν

1. Ἐκ καρδίας (Δ. Γρ.).

2. Δηλ. ἐγὼ δι' εὐτελῶν προσφορῶν εὐμενῆς γίνομαι, καὶ οὐχὶ διὰ πολυ-
 τελῶν, ὡς οἱ λοιποί.

3. Ἐκ προσταγῆς τοῦ νόμου.

4. Οὔτ' ἀγαπῶ, οὔτε μισῶ τινα, τευτέστιν ἀδιάφορός εἰμι.

5. Καθὼς οἱ ἐρχόμενοι πλησίον τοῦ πυρὸς θερμαίνονται πάντες ἕξ ἴσου.—
 Καθὼς τοῦ πυρὸς ἰδίον ἔστι τὸ φωτίζειν τὸν πλησίον, καὶ τὸ ἀπαλλάττειν τοῦ
 σκότους.

6. Σέβονται με (Δ. Γρ.).

7. Ἐγκαρδίως (Δ. Γρ.).

8. Ὄρθως γὰρ ἔκρινε (Π. Γρ.).

9. Ὁ σεβόμενος (Π. Γρ.).

10. Οὐκ ἀπόλλυται (Δ. Γρ.).

- Γ » ὄντες, εἴτε γυναῖκες δηλονότι, εἴτε Βαίσεαι, εἴτε Σου-
 Λ » δραι ¹, ἀπολαμβάνουσι τὴν οὐράνιον μακαριότητα ²,
 33. « Πολλῶ μᾶλλον οἱ ἐν ἀρετῇ Βραχυμᾶνες, καὶ οἱ Ξατραί, οἱ
 » σεβόμενοί με. Ὅθεν, τυχὼν τούτου τοῦ φθορτοῦ καὶ ὀδυ-
 » νηροῦ κόσμου, ἐμὲ σέβου,
 34. « Ἐμὲ διανοοῦ, ἐμοὶ λάτρευε, ἐμοὶ θῦε, ἐμὲ προσκύνει· ἐμοὶ
 » γὰρ συζευγνύων τὴν διάνοιαν, καὶ εἰς ἐμὲ ἀφορῶν, ἐν-
 » τεύξῃ ἐμοί. »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

1. « Πάλιν ἄκουσον τοῦ ὑψηλοῦ μου λόγου ³, ὃν λέξω πρὸς
 » συμφέρον σοὶ τῷ περιποθήτω μοι Ἀρζούνα.
 Γ 2. « Τὴν γέννησίν μου ⁴ οὐκ οἶδαςιν οὔτε οἱ θεοὶ πάντες, οὐ-
 » τε οἱ μεγάλοι προφηταὶ· ἐγὼ γὰρ εἰμι ἡ καθ' ὅλου ἀρ-
 Λ » χῆ ⁵ τῶν θεῶν καὶ τῶν μεγάλων προφητῶν ⁶.
 Γ 3. « Ὅς τις ἐμὲ γινώσκει ἀγέννητον καὶ ἀναρχον, καὶ μέγαν
 » ἡγεμόνα τοῦ κόσμου, οὗτος ἔμφρων ἐστὶν ἐν τοῖς βροτοῖς,
 Λ » καὶ πασῶν ἀπαλλάττεται τῶν ἀμαρτιῶν.
 4. « Ἡ γνῶσις, ἡ φρόνησις, ἡ καρτερία, ἡ ἀνοχῆ, ἡ ἀλήθεια,
 » ἡ τῶν αἰσθησέων ἀταραξία ⁷, ἡ ἐγκράτεια τῆς διανοίας,
 » ἡ εὐθυμία καὶ ἡ δυσθυμία ⁸, ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά, ὁ
 » φόβος καὶ ἡ ἀφοβία,

1. Οὗτοι γὰρ ἀνάξιοι εἰσι τῆς μυσταγωγίας τῶν Βεδῶν.

2. Τὴν θεῖαν στάσιν, τὴν ἀθανασίαν.

3. Ἐν τοῖς προειρημένοις Κεφαλαίοις, ἐβδόμῳ, ὀγδόῳ καὶ ἐνάτῳ εἴρηκεν ἐν συντομίᾳ τὴν θεῖαν μεγαλειότητα· νῦν δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ λέγει πλατύτερον εἰς διασάφησιν.

4. Δηλ. ποσάκις ἐπὶ γῆς ἦλθον, φανείς.

5. Ἡ αἰτία.

6. Ἡ αἰτία τῆς γεννήσεως καὶ τῆς συνέσεως.

7. Ἡ γαλήνη (Δ. Γρ.).

8. Ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη (Δ. Γρ.).

5. «Ὁ οἶκτος, ἡ ἀδιαφορία¹, ἡ εὐαρεστία, ἡ ὀλιγάρεια, ὁ
 » κόρος, ἡ ἐγκράτεια, ἡ σκληραγωγία, ἡ δωρεὰ, ἡ εὐφη-
 » μία καὶ ἡ δυσφημία², ἡ ἀγνοια, τὸ ψεῦδος καὶ ἄλλαι
 » πολυειδεῖς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων ἐξ ἐμοῦ³ γίνονται
 » κατὰ μέρος⁴.
6. «Οἱ ἑπτὰ μεγάλοι προφῆται Βραχμᾶνες⁵ καὶ οἱ πρωτο-
 » γέννητοι τέσσαρες παῖδες⁶, καὶ οἱ Μανουαβαί⁷ ὡσαύ-
 » τως ἐκ τῆς ἐμῆς ἐγένοντο διανοίας⁸, ἐκ δὲ τούτων ἐ-
 » γέγοντο οὗτοι οἱ ἐν τῷ κόσμῳ⁹.
7. «Ὅστις ἀληθῶς γινώσκει τοῦτο τὸ ἀπαύγασμα¹⁰ τῆς ἐμῆς
 » φύσεως καὶ δυνάμεως, οὗτος ταύτην τὴν θεῖαν γνῶσιν
 » ἔχει χωρὶς ἀμφιβολίας.
8. «Ἐγὼ εἶμι ἡ πηγὴ τῆς γενέσεως τοῦ παντός¹¹. ἐξ ἐμοῦ
 » γὰρ τὸ πᾶν γίνεται. Οὕτως οἱ σοφοὶ¹² φρονοῦντες λα-
 » τρεύουσί μοι ἐκ καρδίας.
9. «Οἱ σοφοὶ ἐμὲ ἐννοοῦντες, καὶ ἐμὲ πνέοντες, καὶ γνωρί-
 » ρίζοντές με πρὸς ἀλλήλους, καὶ αἰεὶ ὑμνοῦντές με ἀνα-
 » παύονται καὶ εὐφραίνονται.

1. Ἐν καλοῖς καὶ ἐν κακοῖς.

2. Ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία.

3. Ἐκ τῆς ἐμῆς ὕλης (Δ. Γρ.).

4. Διηρημένως (Δ. Γρ.).

5. Ἐκ τούτων τὸ Βραχμανικὸν γένος.

6. Ὁ Κουμάρας κλ.

7. Ἐκ τούτων τὸ Ξατρικὸν γένος· δεκατέσσαρες δ' εἰσὶν οὗτοι.

8. Νσερῶς ἄλλ. ἐγένοντο καὶ οὐχὶ σωματικῶς, ἐκ τῆς ἐμῆς ἐνδιαθέτου βου-
 λῆς καὶ ἐννοίας.

9. Οἱ ἑπτὰ ὄσιοι καὶ οἱ τοῦ Μανουῦ ἐτεκνοποιήσαντο γήμαντες· οἱ δὲ τέσ-
 σαραι παῖδες ἔμειναν ἀγαθοὶ διδάσκοντες ἐπιστήμας, ἐξ ὧν ἐγένοντο οἱ ἐν
 κόσμῳ ἐπιστήμονες.

10. Τοὺς ἑπτὰ προφῆτας καὶ τοὺς Κουμάραι τοὺς τέσσαρας καὶ τοὺς δεκα-
 τέσσαρας Μανουαβάς.

11. Διὰ τῶν ἑπτὰ ὄσιων καὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Μανουῦ.

12. Οἱ θεόφρονες.

40. «Τούτοις δὲ τοῖς ἀδιαλείπτως ἐμοὶ ἐντυγχάνουσι καὶ ἐκ
 » καρδίας λατρεύουσι, δίδωμι ἐκείνην τὴν θεῖαν γνῶσιν¹,
 » δι' ἧς ἀπολαύουσί μου.
41. «Τὸ δ' ἐκ τῆς ἀγνοίας² αὐτῶν σκότος, χαριζόμενος,
 » διασκεδάζω τῷ λαμπρῷ φωτὶ τῆς γνώσεως, ἐπικαθη-
 » μενος τῇ αὐτῶν καρδίᾳ.»

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

42. «Σὺ μὲν οὖν εἶ τὸ ὑπέρτατον θεῖον· Σὺ εἶ τὸ ὑπέρτατον
 » ἔρεισμα· Σὺ εἶ ὁ ἐπέκεινα πανάγιος³. Σὲ οἱ ἐπτὰ ὅσιοι
 » Βραχμᾶνες λέγουσι πνεῦμα (ὄν) αἰδίδιον, ὑπέρλαμπρον,
 » ὑπέρθεον, ἀγέννητον καὶ πανταχοῦ παρόντα.
43. «Ὅμοίως δὲ καὶ ὁ θεοπροφήτης Ναράδας ταῦτα λέγει, καὶ
 » ὁ Ἄσιτᾶς, καὶ ὁ Δεβαλᾶς⁴, καὶ ὁ Βεάσας, ἀλλὰ καὶ σὺ
 » αὐτὸς λέγεις μοι.
44. «Πᾶν δ' ὅ,τι μοι λέγεις, τοῦτ' ἐγὼ ἀληθὲς κρίνω· τὴν δὲ
 » σὴν φύσιν⁵, ὦ Θεέ, οὔτε οἱ θεοὶ οἶδασι, οὔτε οἱ δαι-
 » μονες·
45. «Σὺ γὰρ αὐτὸς οἶδας μόνος τὴν σαυτοῦ φύσιν, ὑπεράνθρω-
 » πε, τῶν ὄντων Ποιητᾶ, τῶν ὄντων Κύριε, τῶν θεῶν Θεέ,
 » καὶ παντεπόπτα.
46. «Σὺ δύνασαι εἰπεῖν ἀνελλιπῶς τὰς σεαυτοῦ θαυμαστάς
 » δυνάμεις⁶, δι' ὧν συνέχων τούτους τοὺς κόσμους δια-
 » μένεις⁷.

1. Τὴν θεωρίαν (Δ. Γρ.).

2. Ἡ ἐστὶν ἰδία τῆς ὕλης.

3. Καθαρός (Δ. Γρ.).

4. Ὁ Ἄσιτᾶς καὶ ὁ Δεβαλᾶς νομοθεταί.

5. Μορφὴν (Πρ. Γρ.).

6. Μορφάς (Πρ. Γρ.).

7. Ἐμμένεις (Πρ. Γρ.).

17. «Ἐγὼ αἶψά διανοούμενός σε, πῶς ἂν σε γνοίην¹, ὦ παν-
» τογνώστα; ἐν τοῖσιν οὐσίαις² ἔση μοι καταληπτός³;
18. «Εἶπέ μοι πάλιν τὴν σαυτοῦ δύναμιν καὶ φύσιν ἐκτετα-
» μένωσ· οὐ γὰρ κῆρος ἐμοὶ ἀκούοντι τοῦ σοῦ ἀμβροσίου
» λόγου.»

ΚΡΙΣΝΑΣ.

19. «Ἐγὼ λέξω σοι ἐν κεφαλαίῳ τὰς θαυμαστάς ἐμαυτοῦ μορ-
» φάς⁴· οὐ γὰρ ἔστι πέρασ τῆς ἐκτάσεώς μου.
20. «Ἐγὼ εἰμι ἡ ψυχὴ, ἡ ἐνοῦσα πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις· ἐγὼ
» εἰμι ἡ γέννησις, ἡ αὔξησις καὶ ἡ μείωσις τῶν ὄντων⁵.
24. «Μεταξὺ τῶν (δώδεκα) Ἀδειτεῶν⁶ θεῶν, ἐγὼ εἰμι ὁ
» Βισνοῦς⁷· μεταξὺ τῶν λαμπρῶν φώτων ἐγὼ εἰμι ὁ
» ἀκτινοβόλος Ἥλιος· μεταξὺ τῶν Μαρούττων⁸ ἐγὼ εἰμι
» ὁ Μαρίκης· ἐν τοῖς ἀστρασιν ἐγὼ εἰμι ἡ Σελήνη.
22. «Ἐν ταῖς Βέδαις ἐγὼ εἰμι ἡ Σάμα Βέδα⁹· ἐν τοῖς θεοῖς
» ἐγὼ εἰμι ὁ Ἴνδρας· τῶν αἰσθήσεων ἐγὼ εἰμι ἡ διάνοια¹⁰.
» τῶν ἐμψύχων ἐγὼ εἰμι τὸ λογικόν¹¹.

1. Πῶς γνωρίσω σε (Πρ. Γρ.).

2. Πράγματα (αὐτολεξεί).

3. Γνωστός (Πρ. Γρ.).

4. Φύσεις, δυνάμεις (Δ. Γρ.).

5. Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος τῶν ὄντων· δηλ. ἡ γένε-
σις, ἡ ὑπαρξίς, καὶ ἡ φθορά.

6. Οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς Ἄδιτῆς, γυναικὸς τοῦ Κησάπα, καὶ ἔπειτα
ἐγεννήθη ἐξ αὐτῆς καὶ ἡ Βημάνας. Καὶ ὁ Ἴνδρας υἱὸς ἔστι τῆς Ἄδιτῆς.

7. Βισνοῦς, εἰς τῶν δώδεκα ἡλίω (Balra 40).

8. Οἱ ἀστέρες ἐνταῦθα ἐννοοῦνται, ἡ γένος θεῶν, οἱ πενήκοντά εἰσιν, ἐνὸς
δέοντος, ὧν πρῶτός ἐστιν ὁ Μαρίκης.

9. Ἐν ταύτῃ τῇ Βέδᾳ ὕμνοι εἰσὶ καὶ δοξολογίαι τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ
Ἴνδρα. Διὰ τῆς Ῥῆκ Βέδας καλοῦσι τοὺς θεοὺς· διὰ δὲ τῆς Ἰαζοῦς σπένδουσι,
διὰ δὲ τῆς Σάμας δοξολογοῦσι.

10. Ἡ αἰσθητικὴ δύναμις, ἡ καρδία (Δ. Γρ.).

11. Ἡ γνωστικὴ δύναμις, ἡ ἐνέργεια (Δ. Γρ.).

23. « Ἐν τοῖς Ρούδραις ¹ ἐγὼ εἰμι ὁ Σίβας· ἐν τοῖς Ἰάξαρά-
 » ξαῖς ² ἐγὼ εἰμι ὁ Κουβέρας· ἐν τοῖς Βασούναις ³ ἐγὼ
 » εἰμι ὁ Παβακᾶς ⁴· ἐν τοῖς μετεώροις ὄρεσιν ἐγὼ εἰμι
 » τὸ ὄρος Μερὸν ⁵.
24. « Ἐν τοῖς ἱερουργοῖς ἐμὲ γίνωσκε, πρῶτον Βριχασπατὴν ⁶·
 » ἐν τοῖς στρατηγοῖς ἐγὼ εἰμι ὁ Σκάνδας ⁷· ἐν ταῖς λί-
 » μναις ἐγὼ εἰμι ἡ θάλασσα.
25. « Ἐν τοῖς μεγάλοις προφήταις ἐγὼ εἰμι ὁ Βριγοῦς· ἐν ταῖς
 » λέξεσιν ἐγὼ εἰμι τὸ μονοσύλλαβον Ὅμ· ἐν ταῖς θυ-
 » σίαις ἐγὼ εἰμι ἡ νοερὰ θυσία ⁸· ἐν τοῖς στερεοῖς ἐγὼ
 » εἰμι ὁ Ἰμάς ⁹.
26. « Ἐν τοῖς δένδροις πᾶσιν ἐγὼ εἰμι τὸ δένδρον Πιππάλα·
 » ἐν τοῖς θεοπροφήταις ἐγὼ εἰμι ὁ Ναράδας· ἐν τοῖς Γαν-
 » δάρβαις ¹⁰ ἐγὼ εἰμι ὁ Σιτραράτας· ἐν τοῖς θεόφροσιν
 » ἐγὼ εἰμι ὁ θεόφρων Καπίλας ¹¹.
27. « Ἐν τοῖς ἵπποις ἐμὲ γίνωσκε τὸν ἵππον Οὔσαισραβᾶν,
 » τὸν γεννηθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἅμα τῇ ἀμβροσίᾳ, καὶ

1. Ἐνδεκα οὔτοι, ὧν πρῶτος ὁ Σίβας.

2. Ἄλλο γένος θεῶν, φυλάκων τοῦ πλοῦτου.

3. Ὀκτὼ θεοὶ καὶ οὔτοι ἄλλης φατρίας.

4. Τὸ πῦρ.

5. Τοῦτο τὸ ὄρος πολυθρύλλητόν ἐστι παρ' Ἰνδοῖς, ὡς ὁ Ἐλικὸν καὶ ὁ Παρ-
 νασσὸς παρ' Ἕλλησιν· ἐστὶ δὲ χρυσοῦν, ὡς μυθεύεται.

6. Οὗτος ἦν ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος τῶν θεῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ τοῦ Ἰνδρα,
 ὃς ἠνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸν παράδεισον.

7. Μήγας καὶ ἀξίος στρατηγὸς ἐν θεοῖς οὗτος· τὸ δ' ὄχημα αὐτοῦ ὁ Ταῶς,
 υἱὸς δὲ τοῦ Σίβα. Οἱ θεοὶ χειροτονήσαντες αὐτὸν στρατηγόν, ἐνίκησαν τοὺς
 Γίγαντας.

8. Ἡ προσευχὴ (αὐτολεξεί).

9. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει πολλὴ χιὼν καταπίπτει· ὅθεν πολλοὶ τῶν ἐνθουσιαστῶν
 πορεύονται ἐκεῖσε, καὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς, ἀποθνήσκουσιν ἐπὶ τῆς χιόνος.

10. Ἄλλη φατρία θεῶν μουσικῶν.

11. Ὁ σιωπηλὸς (Πρ. Γρ). — Οὗτος ἐκ γενετῆς ἦν θεόφρων.

- » ἐν τοῖς ἐλέφασιν τὸν Αἰραβάταν ¹, καὶ ἐν ἀνθρώποις
 » τὸν βασιλέα.
28. « Ἐν τοῖς ὅπλοις ἐγὼ εἰμι τὸ ὄπλον τοῦ Ἰνδρα ². ἐν ταῖς
 » δαμάλεσιν ἐγὼ εἰμι ἡ Καμαδούγχα ³. ἐν τοῖς ἔρωσιν
 » ἐγὼ εἰμι ὁ ἔρως ὁ γεννητικός ⁴. ἐν τοῖς φαρμακώδε-
 » σιν ὄφρασιν ἐγὼ εἰμι ὁ Βασουκῆς ⁵.
29. « Ἐν τοῖς ἀφαρμάκοις ὄφρασιν ⁶ ἐγὼ εἰμι ὁ Σέσσας ⁷. ἐν
 » τοῖς Τρίτοσιν ⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ Βαρούνας ⁹. ἐν τοῖς νέκυσιν
 » ἐγὼ εἰμι ὁ Ἀριαμάν ¹⁰. ἐν τοῖς δικασταῖς ἐγὼ εἰμι ὁ
 » Ἰάμας ¹¹.
30. « Ἐν τοῖς Γίγασιν ¹² ἐγὼ εἰμι ὁ Πραχλάδας ¹³. ἐν τοῖς
 » ὀλετῆρσιν ¹⁴ ἐγὼ εἰμι ὁ πανδαμάτωρ χρόνος· ἐν τοῖς
 » ἀγρίοις ζώοις ¹⁵ ἐγὼ εἰμι ὁ λέων, καὶ ἐν τοῖς ὄρνεσιν
 » ὁ ἀετός.

1. Καὶ οὗτος ὁ ἐλέφας ἐκ τῆς θαλάσσης ἐγεννήθη· καὶ αὐτὸν δὲ καὶ τὸν
 Οὔσαϊσραβῶν ἵππον ἔλαβεν ὁ Ἰνδρα· ἀμφότεροι δὲ εἰσι λευκοχροεῖς. Αἰραβά-
 τας δηλοῖ θαλάσσιος.

2. Ὁ κεραυνός.

3. Αὕτη ἐστὶ παρὰ τοῖς θεοῖς· μυθολογοῦσι δ' ὅτι ἀμέλγεται ἐξ αὐτῆς πᾶν
 ὅ,τι ἐπιποθεῖ τις· ἐστὶ δ' ὡς ἡ Ἀμάθεια παρ' Ἕλλησι.

4. Ὁ αἴτιος τῆς γεννήσεως· ὁ γὰρ γάμος οὐ γίνεται ἐφ' ἡδονῆ, ἀλλ' ἐπὶ
 γεννήσει παιδίων.

5. Οὗτός ἐστιν ὑπὸ γῆν βασιλεὺς τῶν ὄφρων.

6. Ἐν τοῖς Δράκοσιν (Πρ. Γρ.).

7. Ἐπὶ τούτου τῶν ὤμων ἔχεται ἡ γῆ.

8. Κήτεσιν (Πρ. Γρ.).

9. Οὗτός ἐστιν ὁ παρ' Ἰνδοῖς Ποσειδῶν, βασιλεὺς τῶν ὑδάτων.

10. Βασιλεὺς τῶν νεκρικῶν θεῶν καὶ κριτής.

11. Ὁ βασιλεὺς τοῦ αἵμου, ὡς ὁ Πλούτων παρ' Ἕλλησι.

12. Ἡ Τιτᾶσιν.

13. Οὗτος ἦν υἱὸς τοῦ Χηρινάξα (Κασσιποῦ), ὃν ὁ Θεὸς, μεταμορφωθείς εἰς
 σῆμα λεοντανθρώπου, ἀνείλε. Χηρινάξας δὲ ἐτυμολογεῖται Χρυσώπης.

14. Ἰσ. ἐν τοῖς θηρίοις.

31. « Ἐν τοῖς ὠκυδινήτοις ¹ ἐγὼ εἰμι ὁ ἀήρ· ἐν τοῖς ὀπλο-
 » φόροις ² ἐγὼ εἰμι ὁ Ῥάμας· ἐν τοῖς νηκτοῖς ἐγὼ εἰμι
 » ὁ κροκόδειλος· ἐν τοῖς ποταμοῖς ἐγὼ εἰμι ὁ Γάγγης.
32. « Τῶν ποιημάτων ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχή, καὶ τὸ τέλος, καὶ τὸ
 » μέσον ³· ἐν ταῖς ἐπιστήμαις καὶ μαθήσεσιν ἐγὼ εἰμι
 » ἡ θεολογία· ἐν τοῖς διαλεγομένοις ἐγὼ εἰμι ὁ ἀληθής
 » λόγος ⁴.
33. « Ἐν τοῖς στοιχείοις τῶν γραμμάτων ἐγὼ εἰμι τὸ Ἄλφα ⁵·
 » ἐν ταῖς συνθέσεσι τῶν λέξεων ἐγὼ εἰμι ἡ Δβάνδθα ⁶
 » σύνθεσις· ἐγὼ εἰμι ὁ αἰδιος ⁷ χρόνος· ἐγὼ εἰμι ὁ πάν-
 » των Ποιητής·
34. « Ἐγὼ εἰμι ὁ παντολέτωρ θάνατος. Τῶν γεννησομένων ἐ-
 » γὼ εἰμι ἡ γένεσις καὶ αὐξήσις· ἐν τοῖς προτερήμασιν ⁸
 » ἐγὼ εἰμι ἡ εὐφημία, ἡ εὐδαιμονία ⁹, ἡ εὐγλωττία, ἡ
 » μνημοσύνη, ἡ ἀγχίνοια ¹⁰, ἡ καρτερία καὶ ἡ ἀνοχή.
35. « Ἐν τῇ Σάμα Βέδα ἐγὼ εἰμι ἐκείνη ἡ ὠδὴ, ἡ καλουμέ-
 » νη Βριχατσάμα ¹¹· ἐν τοῖς εἶδεσι τῶν στίχων ¹² ἐγὼ

1. Ἐν τοῖς καθαροῖς, ἐν τοῖς ὠκυπόροις, ἐν τοῖς ταχέειν (Πρ. Γρ.).

2. Τουτέστι στρατιωτικῶν.

3. Πρῶτερον εἶρηκε τὰ αὐτὰ, ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχὴ κτλ. νῦν δὲ λέγει πάλιν τὰ αὐτὰ καὶ ἵνα μὴ εἴη ταυτολογία, τὸ πρότερον ἐννοεῖται ἐπὶ τῆς ποιήσεως, τοῦτο δὲ ἐπὶ τῆς δυνάμεως.

4. Ἐπειδὴ πολλοὶ λέγονται καὶ ἀπατηλῶς, ἤτοι ψευδῶς.

5. Ἐπειδὴ δι' αὐτοῦ πᾶν συμφωνον συμφωνεῖται κα, βα, πα, κτλ.

6. Δάνθα (Πρ. Γρ.) σύνθεσις. Τὰ εἶδη τῶν ἐν τοῖς λέξεσι συνθέσεων, κατὰ τὴν γραμματικὴν τῶν Ἰνδῶν, ἐν αἷς μία ἐστὶ καὶ ἡ σύνθεσις ἡ λεγομένη Δβάνδθα, ἐκ δύο κυρίων ἢ προσηγορικῶν, ἀνὴρ καὶ γυνή, ἡ χεῖρ καὶ ὁ ποῦς, εἶον Ῥαμακρισνάου, σύνθετος λέξις δυϊκοῦ ἀριθμοῦ, ὅπερ μεταφραζόμενον λέγεται καὶ Ῥάμας καὶ Κρισνάς, καὶ ἀνὴρ καὶ γυνή κτλ.

7. Ὁ ἀέναος, δηλ. ἡ αἰδιος ζωὴ.

8. Πολλὰ εἰσι τὰ προτερήματα, ὧν ἄριστα εἰσι τὰ ἑπτὰ ταῦτα.

9. Ἡ εὐμορφία (Πρ. Γρ.).

10. Ἡ ὀξύνοια (Πρ. Γρ.).

11. Ἰμνολογία ἐστὶ πρὸς τὸν Ἰνδραν, ὅτε θυσία πρὸς αὐτὸν γίνεται.

12. Ἐν ταῖς ποιήσεσι (Πρ. Γρ.). Τοῦτο τὸ εἶδος τοῦ στίχου, ὅπερ συνίστα-

- » εἶμι τὸ εἶδος τὸ καλούμενον *Γαγετρή*¹. ἐν τοῖς Μησίν
 » ἐγὼ εἶμι ὁ μὴν Νοέμβριος· ἐν ταῖς ὥραις ἐγὼ εἶμι τὸ
 » ἀνθρὸν ἔαρ.
36. «Τῶν ἀπατηλῶν καὶ φενακιστικῶν ἐγὼ εἶμι ἡ κυβεΐα².
 » τῶν ὀξέων ἐγὼ εἶμι ἡ ὀξύτης· τῶν νικητῶν ἐγὼ εἶμι
 » ἡ νίκη· τῶν σπουδαίων³ ἐγὼ εἶμι ἡ σπουδή· τῶν δι-
 » καίων καὶ τῶν ἀγαθῶν ἐγὼ εἶμι ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ
 » ἀγαθότης.
37. «Ἐν τοῖς ἀπογόνους τοῦ Βρισνῆ ἐγὼ εἶμι ὁ υἱὸς τοῦ Βα-
 » συδέβα (ὁ Βασσυδεβάδης)· ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ Πανδοῦ
 » ἐγὼ εἶμι ὁ Ἀρζούνας· ἐν τοῖς θεολόγοις ἐγὼ εἶμι ὁ Βεά-
 » σας· ἐν τοῖς σοφοῖς ἐγὼ εἶμι ὁ σοφὸς Σούκρας⁴.
38. «Τῶν κολαστῶν⁵ ἐγὼ εἶμι ἡ ῥάβδος⁶. τῶν ἐφιμεμένων νί-
 » κης ἐγὼ εἶμι ἡ ὀρθὴ διοικήσεις· τῶν ἀποκρύφων⁷ ἐγὼ
 » εἶμι ἡ σιγή· τῶν θεοφρόνων⁸ ἐγὼ εἶμι ἡ θεοφροσύνη⁹.
39. «Ἄλλὰ καὶ ὅ,τι σπέρμα ἐστὶ πάντων τῶν ὄντων, ἐγὼ
 » εἶμι τοῦτο· εἴτε γὰρ ἔμψυχον ἢ ἄψυχον¹⁰ εἶη, τοῦτο
 » οὐκ ἔστιν ἄνευ ἐμοῦ.
40. «Οὐκ ἔστιν οὐδὲν πέρας τῶν θείων μου δυνάμεων· αὕτη
 » δ' ἡ ἔκτασις τῆς δυνάμεώς μου¹¹ ἐν συντομίᾳ ἐρρήθη σοι.

ται ἐκ τριῶν ποδῶν ἢ ἐξ κδ' συλλαβῶν, ἱερὸν ἐστὶ· διὰ γὰρ τούτου εἰ τε
 Βραχμαῖνες ἀναγεννῶνται ἀγιαζόμενοι, καὶ ἡ θυσία Σάμα διὰ τούτου τελεῖται.

1. Γαγετρή ὕμνος πρὸς τὸν Σίβαν καὶ πρὸς τὸν Γανέσαν.
2. Ἀπατηλή γὰρ ἐστὶν αὕτη ἡ παιδεία.
3. Φιλέργων, φιλοπόνων.
4. Οὗτος ἦν διδάσκαλος τῶν Δαιμόνων, Τιτάνων καὶ Γιγάντων.
5. Ἡγεμόνων, δικασιτῶν, διδασκάλων.
6. Ἡ παιδεία δηλ.
7. Τῶν μυστικῶν (Πρ. Γρ.).
8. Φρονίμων (Πρ. Γρ.).
9. Φρόνησις (Πρ. Γρ.).
10. Κινητὸν ἢ ἀκίνητον (Πρ. Γρ.).
11. Τῆς φύσεώς μου, τῆς μορφῆς μου (Δ. Γρ.).

41. «Ὅλως δέ, ὅτι κλλόν και ἐξαίρετόν ἐστι κατ' ἐνέργειαν
 » ἢ κατὰ πραίρεσιν, τοῦτο γίνωσκε ὄν μόριον τῆς ἐμῆς
 » δυνάμεως ¹.
42. «Ἄλλά τί δεῖ σοι πολλὰ εἰδέναι; ἐγὼ εἰμι ὁ κρατῶν ²
 » τοῦτον πάντα τὸν κόσμον ἐν χειρὶ, και ἐν παντί εἰμι ³.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

1. «Ὅν λόγον εἰπᾶς μοι, τῇ σαυτοῦ χαριζόμενος χάριτι, ὑψη-
 » λός ἐστι, μυστικός, φιλοσοφικός τε και θεολογικός· και
 » γὰρ ἐξ αὐτοῦ πόρρω μου ἐγένετο ἡ ἄγνοια ⁴.
2. «Ἡ μὲν οὖν γένεσις και φθορὰ τῶν ὄντων ⁵, ἡ ὑπὸ σοῦ
 » γινομένη, ἠκούσθη μοι ἐκτεταμένως παρὰ σοῦ, ὦ λω-
 » τόφθαλμε, και ἡ ἀπάθητος ⁶ πρὸς τούτοις δύναμις σου ⁷.
3. «Ὡς δὲ λέγεις, οὕτως ἔχει ἡ φύσις σου, μεγαλοδύναμη·
 » ἀλλ' ἰδεῖν ἐφίεμαι τὴν θεῖαν σου μορφήν, ὑπεράνθρωπε.
4. «Δεῖξόν μοι τοιγαροῦν τὴν σαυτοῦ θεῖαν μορφήν ⁸, ὦ
 » Θεὲ και Κύριε τῶν θεοφρόνων, εἶγε ἱκανὸν κρίνεις με
 » ἰδεῖν αὐτήν· »

1. Ἐξουσίας (Πρ. Γρ.).

2. Ὁ ἔχων ἐν χειρὶ.

3. Τουτέστιν ἄπειρός εἰμι. Βέδας ρητόν· « Πάντα τὰ ὄντα ποῦς ἐστι τοῦ
 » Θεοῦ· » δηλ. ἐν μόριον. Ἄπειρος ὁ Θεός.

4. Ὅτι ἐγὼ φονεὺς ἔσομαι, και οὔτοι οἱ συγγενεῖς μου φονευθήσονται.

5. Ὅτι σὺ ποιεῖς και φθείρεις ἕηλ. τὸ πᾶν.

6. Οὐ γὰρ πάσχεις ἐν τῷ ποιεῖν.— Ἀναλλοίωτος (Δ. Γρ.):

7. Μεγαλειότης σου (Πρ. Γρ.).

8. Φύσιν, δύναμιν (Δ. Γρ.).

ΚΡΙΣΝΑΣ.

5. « Ἰδὲ τὰς ἐπ' ἄπειρον ¹ πολυειδεῖς, πολυφυεῖς, πολυχρω-
 » μάτους καὶ θαυμαστάς μορφάς μου.
6. « Ἰδὲ τοὺς Ἀδειτέας ², τοὺς Βασούνας ³, τοὺς Ρούδρας ⁴,
 » τοὺς Ἀσδινάνου (Ἀσδινηκουμαράου, Ἀσδινηκουμάρας ⁵)
 » καὶ τοὺς Μαρούτας ⁶. ἰδὲ πολλὰς θαυμαστάς μορφάς,
 » μὴ προσφθείσας μηδ' ὑπὸ σοῦ, μηδ' ὑπὸ τινος ἄλλου.
7. « Ἰδὲ τόγε νῦν ἔχον τὸ πᾶν κινήτὸν ὁμοῦ καὶ ἀκίνητον,
 » ἐνὸν τούτῳ μου τῷ σώματι, καὶ ὅτι ἄλλο ἀγαπᾷς
 » ἰδεῖν ⁷.
8. « Σὺ μὲν οὐχ οἷός τε εἶ τούτοις τοῖς οικείοις ὀφθαλμοῖς
 » ἰδεῖν· ἀλλ' ἐγὼ θείαν δίδωμί σοι ὄρασιν, καὶ ὅρα τὴν
 » μεγάλην ⁸ μου δύναμιν. »

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

9. Οὕτως εἰπὼν, ὃ βασιλεῦ, ὁ μεγαλοδύναμος Κύριος καὶ
 Θεός, ἔδειξε τῷ Ἀρζούνα τὴν ὑπερτάτην αὐτοῦ μορφήν
 καὶ δύναμιν.
10. Ἐδειξεν ἐκ τοῦ προχείρου τὸ ἑαυτοῦ σῶμα θαυμασίως

1. Τὰς ἑκατοντάκισ καὶ χιλιάκισ (Πρ. Γρ.).

2. Δώδεκα θεοὶ οὗτοι περὶ τὸν ἥλιον.

3. Ὅκτω οὗτοι.

4. Ἀκόλουθοι τοῦ Σίβα.

5. Δύω θεοὶ καὶ ἱατροὶ παρὰ τοῖς θεοῖς· ἀλλ' οὐδέποτε συντρώγουσιν, οὐδὲ
 συμπίνουσιν τοῖς θεοῖς· διότι οἱ ἱατροὶ σκληροκάρδιοί πως εἰσὶ, τέμνοντες τοὺς
 πάσχοντας.

6. Θεοὶ, ἔφοροι τῶν ἀνέμων· εἰσὶ δ' ἐννέα πρὸς τοὺς τεσσαράκοντα τὸν ἀ-
 ριθμὸν.

7. Δηλ. αἰτίων καὶ αἰτιατῶν, ἀνώτερον καὶ κατώτερον.

8. Τὴν θείαν μου δύναμιν, τίνες οἱ νικῆσόντες καὶ τίνες οἱ νικηθῆσομενοι.

πολυπρόσωπον¹, πολυόμματον, πολύμορφον, πολύκοσμον, πολύοπλον.

11. Εἶδε τὸν ἀτελεύτητον Θεὸν πανθαύμαστον, λαμπροστέφανον, λαμπροχίτωνα, καὶ ἀλειψυμένον² θείοις εὐώδεσιν ἀλείμμασι.
12. Εἰ γὰρ καθ' ὑπόθεσιν ἐν οὐρανῷ χιλίων ἡλίων φῶς ἅμα ἀνατείλη, ἴσως ὁμοιοφανές ἄνπως εἶη ἐκεῖνῳ τῷ θείῳ φωτί.
13. Τότε³ εἶδεν ὁ Ἀρζούνας τὸ πᾶν πολυειδῶς ἐνὸν ἐν τῷ σώματι τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν.
14. Ἐκ δὲ τούτων θαύματι καὶ φρίκη συσχεθεις, κλίνας τὴν κεφαλὴν⁴ προσεκύνησε, καὶ ἐνώσας τὰς παλάμας μετ' εὐλαδείας, εἶπε τῷ Θεῷ.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

15. «Ἐγὼ βλέπω ἐν τῷ σῶματι, ὦ Θεέ, τοὺς θεοὺς πάντας, καὶ πάνθ' ὁμοίως τὸν ὄμιλον τῶν διεστώτων ὄντων⁵, καὶ τὸν δεσπότην⁶ Βραχμῆν ἐπὶ τοῦ ἄνθους
» Καμάλα⁷, καὶ τοὺς ὀσίους πάντας, καὶ τοὺς ὄφεις πανταχόθεν.
16. «Βλέπω σε πανταχόθεν παντόμορφον, πολύχειρα καὶ πολυγύστορα, πολύστομον καὶ πολυόμματον καὶ παντα-

1. Πανταχόθεν πρόσωπα ἔχων.

2. Κεχρισμένον μύροις καὶ εὐώδεσιν ἐλαίοις.

3. Ἐνταῦθα (Δ. Γρ.).

4. Πεσῶν προσεκύνησε (Δ. Γρ.).

5. Πᾶν ἐμψυχον καὶ ἄψυχον.

6. Δεσπότην θεῶν, ἀνθρώπων καὶ πάντων τῶν λοιπῶν.

7. Δωτοῦ.

- » χόθεν ἀπειρόμορφον· καὶ οὔτε τέλος¹ σου βλέπω, οὔτε
 » μέσον², οὔτε ἀρχὴν³, παντοκράτωρ.
17. «Βλέπω σε στεφάνιτην, καὶ κορινθήτην, καὶ τροχίτην,
 » καὶ ὀλόφωτον⁴, καὶ περίφωτον, καὶ δυσαντίβλεπτον,
 » καὶ ὅμοιον τὴν λάμψιν τῷ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ἡλίου φωτί.
18. «Πιστεύω οὖν, ὅτι σὺ εἶ τὸ ὕψιστον καὶ νοερὸν θεῖον,
 » τοῦ κόσμου τούτου ὑπέρτατον δοχεῖον· σὺ εἶ ἄφθαρτος
 » καὶ ὁ τοῦ αἰωνίου νόμου ἔφορος· σὺ εἶ ἡ αἰδῖος ζωή,
 » καὶ αἰδῖον ὄν καὶ προαιώνιον.
19. «Βλέπω σε ἀμέτοχον γεννήσεως⁵, αὐξήσεως καὶ μειώ-
 » σεως, ἀπειροδύναμον, ἀπειροδραχίονα, ἡλιοσεληνόμμα-
 » τον, πυριφλογόστομον, καὶ θερμαίνοντα⁶ τῇ οἰκείᾳ θερ-
 » μότητι⁷ τοῦτο τὸ πᾶν.
20. «Τὸ μέσον τοῦτο τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ πάντα
 » τὰ τοῦ κόσμου μέρη πεπληρωμένα σου ἑνός εἰσι· καὶ
 » ὁ τριττὸς κόσμος λίαν ἐφοβήθη, θεασάμενος ταύτην τὴν
 » ὑπερφυᾶ καὶ φοβερὰν μορφήν σου.
21. «Ἄπαντες οὗτοι οἱ θεοὶ, φοβηθέντες καταφεύγουσιν εἰς
 » σέ, ἔνιοι δὲ τούτων καὶ δοξολογοῦσί σε ἐνούντες τὰς
 » παλάμας⁸· ἡ πληθὺς τῶν μεγάλων ὀσίων καὶ ἁγίων
 » εὐλογοῦντες ὑμνοῦσί σε ὕμνοις πολλοῖς.

1. Μείωσίν σου.

2. Αὐξήσιν.

3. Γέννησιν.

4. Πολύφωτον, τηλαυγῆ.

5. Μὴ ὑποκείμενον δηλ. γεννήσει, κτλ.

6. Καὶ φωτίζοντα φωτὶ τῷ οἰκείῳ τοῦτο τὸ πᾶν (Πρ. Γρ.). — Ζωπυροῦντα θάλλοντα (ἐπέξῆγ.).

7. Πυρὶ τῷ οἰκείῳ (Δ. Γρ.).

8. Ἐκφωνοῦντες « Σωτηρία ἔστω τῷ κόσμῳ. »

22. «Οἱ Ῥοῦδραι¹ οἱ Ἄδειτέαι, οἱ Βασαβαί², οἱ Σαδδέαι³,
 » οἱ Βισσέαι, τῷ Ἀσδινάου (οἱ Ἀσδιναῖοι), οἱ Μαροῦται,
 » οἱ Οὐσμαπαί⁴, οἱ Γανδάρβαι, οἱ Ιιάξαι⁵, οἱ Ἀσοῦραι
 » καὶ οἱ Σίδδαι ἀπαξάπαντες, θαυμάζοντες βλέπουσί σε.
23. «Οἱ ἄνθρωποι, ὀρῶντες τὴν ὑπέροχον καὶ φοβεράν μορ-
 » φήν σου, τὴν πολύστομον, καὶ πολυόμματον, καὶ πο-
 » λυβραχίονα, καὶ πολύμηρον, καὶ πολύπουν (πολυχειρο-
 » μηρόπουν), καὶ πολυγάστορα, καὶ πολυκαρχαρόδοντα⁶,
 » δεδίττονται σφόδρα, ὡς κἀγώ.
24. «Βλέπων σε οὐρανομήκη, καὶ λαμπρὸν, καὶ πολύχρουν,
 » καὶ χασμόστομον, καὶ φλογομεγαλόφθαλμον, καταπλήτ-
 » τομαι τὴν ψυχὴν, καὶ οὔτε καρτερίαν ἔχω, οὔτ' ἄνε-
 » σιν εὐρίσκω.
25. «Βλέπων τὰ στόματά σου τὰ καρχαρόδοντα, καὶ ὅμοια
 » τῷ πυρὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, οὐδὲν τῶν τες-
 » σάρων μερῶν τοῦ κόσμου διακρίνω, οὐδ' ἀτρέμας ἔχω⁷.
 » Ἰλεώς μοι ἔσο, θεῶν Θεέ, τὸ τοῦ κόσμου ἔρεισμα⁸.
26. «Οὔτοι δὲ οἱ τοῦ Δρυταράστα υἱοὶ πάντες, ὅ τε Βήσμας
 » καὶ ὁ Δρόνας, καὶ ὁ Καρνάς οὗτος μετὰ τῶν λοιπῶν

1. Ῥοῦδραι εἰσιν ἑνδεκα.—Οἱ Ἄδειτέαι δώδεκα, οἱ Βασαβαί ὀκτώ, οἱ Σαδ-
 δέαι, οἱ Βισσέαι καὶ οἱ Ἀσδιναῖοι ἀνά δύο, οἱ Μαροῦται πεντήκοντα ἑννέα.

2. Οἱ Βασουῖαι (Πρ. Γρ.).

3. Θεοὶ τῶν νεκρῶν.

4. Οὔτοι εἰσιν οἱ Νέκυες, ἐτυμολογεῖται δὲ παρὰ τὸ πίνειν, δηλ. τρώγειν
 θερμά· οἱ γὰρ σιτίζοντες τοὺς Βραχμᾶνας ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, νομίζουσιν ὅτι ἔ-
 κείνοι τρώγουσιν· ὅτε δὲ θερμὰ βρώματα τρώγουσι, καὶ ὅτε οὐδὲ λαλοῦσι τρώ-
 γοντες, καὶ ὅτε οὔτε ἐπεινοῦσιν, οὐδὲ μὴν κατηγοροῦσι τῆς ποιότητος τῶν
 βρωμάτων, τότε νομίζεται, ὅτι κἀκείνοι οἱ νεκροὶ συμμετέχουσι τῶν βρωμά-
 των. Ἡ Βίδα ταῦτα λέγει.

5. Οἱ Τιτᾶνες καὶ οἱ Γίγαντες.

6. Πολυόδουν (Πρ. Γρ.).

7. Ἄνεσιν, ἡρεμίαν ἔχω (Δ. Γ.).

8. Κατασκήνωμα, κατάλυμα· ἐν αὐτῷ γὰρ τὰ πάντα.

- » βασιλέων, καὶ μετὰ τῶν ἡμετέρων πρὸς τούτοις καλο-
 » φώνων πολεμιστῶν
27. «Εἰσδύουσι ταχέως¹ εἰς τὰ σὰ καρχαρόδοντα στόματα·
 » εἰσὶ δ' οἱ φαίνονται ἐμπεπηγμένοι τοῖς διαχαράγμασι
 » σου τῶν ὀδόντων, καὶ τὰ κρανία διερρήγμενοι.
28. «Καθὼς γὰρ τὰ πολλὰ ρεύματα τῶν ποταμίων ὑδάτων
 » εἰσρέουσι κατ' εὐθείαν εἰς τὰ πελάγη, οὕτω καὶ οἱ ἐπὶ
 » τῆς γῆς οὗτοι ἥρωες εἰσέρχονται εἰς τὰ φλογερά σου
 » στόματα².
29. «Καὶ καθὼς αἱ πυραλλίδες ἐμπίπτουσι μετὰ μεγάλης ὀρ-
 » μῆς τῶ φλογερῶ πυρὶ εἰς ἑαυτῶν φθοράν, οὕτω καὶ οἱ
 » ἄνθρωποι ἐμβαίνουσιν ὀρμῇ βιαία τοῖς σοῖς στόμασιν,
 » ἐπὶ τῇ οἰκείᾳ ἀπωλείᾳ.
30. «Σὺ μὲν οὖν μασσᾶς ἐν τοῖς πυρίνοις σαυτοῦ στόμασι,
 » καὶ καταπίνεις τοὺς ἐν κόσμῳ ἀπαξάπαντας· αἱ δὲ ὀ-
 » ξεῖαί σου ἀκτῖνες³ διήκουσαι θερμαίνουσι⁴ τὸν κό-
 » σμον ταῖς θερμότησι.
31. «Εἰπέ μοι, ὦ θεῶν ἄριστε, τίς εἶ σὺ ὁ φοβερὸς τῇ ὄψει;
 » ἴλεώς μοι ἔσο⁵, δέομαί σου· ἐγὼ ἐπιθυμῶ γνῶναι σὲ
 » τὸν ἀρχαῖον· οὐ γὰρ οἶδα τί τοῦτό σου τὸ κατόρθωμα.»

ΚΡΙΣΝΑΣ.

32. «Ἐγὼ εἰμι ὁ πανδαμάτωρ⁶ χρόνος, ἔφη ὁ Κρισνάς, ἔτοι-

1. Ταχύνοντες, σπεύδοντες (Δ. Γ.).

2. Τὸ παράδειγμα τῆς ταχείας ρύσεως τῶν ὑδάτων εἰς τὰ πελάγη οὐ γί-
 νεται ἐκ θελήσεως· τὸ δ' ἕτερον παράδειγμα τῆς πτώσεως τῆς πυραλλίδος εἰς
 τὸ πῦρ γίνεται ἐκ θελήσεως.

3. Τὸ δ' ὄξύ σου φῶς (Δ. Γ.).

4. Κατακαίουσι (Πρ. Γ.).

5. Οἰκτειρόν με (Πρ. Γ.).

6. Πανολίτωρ, παγχάλεπος, πάνδεινος (Δ. Γ.).

» μος ἐνταῦθα ἀνελεῖν τοὺς πνοὴν ἔχοντας¹. ἐκτὸς δὲ
 » σοῦ, οἱ λοιποὶ πάντες οὐ ζήσονται, οἱ τινες πολεμισταὶ
 » εἰσιν ἐν ταύταις ταῖς φάλαγγιν².

33. « Ἀνάστα οὖν, καὶ κτῆσαι φήμην, νικήσας τοὺς ἐχθρούς,
 » καὶ βασιλείας τρύφησον εὐδαίμονος³. οὗτοι γὰρ οἱ ἐχ-
 » θροὶ σου ὑπ' ἐμοῦ προεθανατώθησαν· σὺ μόνον, ὦ ἀρι-
 » στερόχειρ⁴ γενοῦ τὸ ὄργανον⁵.

34. « Ἄνελε οὖν τὸν Δρόναν, καὶ τὸν Βήσμαν, καὶ τὸν Ζαῖα-
 » τράταν⁶, καὶ τὸν Καρνᾶν, καὶ τοὺς λοιποὺς ἥρωας,
 » τοὺς ὑπ' ἐμοῦ ἀναιρεθέντας· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ πολέμει
 » καὶ νικήσεις τοὺς ἀντιπάλους. »

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

35. Ὁ μὲν οὖν Ἀρζούνας, τοῦτον τὸν λόγον ἀκούσας τοῦ
 Κρισινᾶ, προσκυνήσας αὐτὸν πάλιν, ἔφη ἀδιάρθρωτῶ⁷ φω-
 νῆ, εὐλαβούμενος⁸, τρέμων, καὶ φοβούμενος.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

36. « Πρεπόντως οἱ μὲν ἄνθρωποι ἐπὶ τῷ σῶ ὀνόματι ἀγάλλ-
 » λονται καὶ θέλγονται· οἱ δὲ δαίμονες, δεδοικότες, φεύ-
 » γουσι· τὰ δὲ στίφη πάντα τῶν ἀγίων καὶ ὁσίων προ-
 » σκυνοῦσί σε.

1. Πᾶσαν πνοὴν (Δ. Γρ.).

2. Ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ ἅπαντες ἀπέθανον καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους καὶ ἐκ τοῦ ἐτέρου, ἐκτὸς τοῦ Ἀρζούνα καὶ τῶν τεσσάρων ἀδελφῶν αὐτοῦ.

3. Ὀλγίου, μεγάλης (Δ. Γρ.).

4. Ὁ Ἀρζούνας ἀριστερόχειρ ἦν, καὶ ἐπιτήδειος τοξότης, ἀμφιδέξιος.

5. Ἐπειδὴ οὗτοι ὑπ' ἐμοῦ προεθανατώθησαν, τουτέστιν εἰμαρτα τούταις ἅ-
 πασιν ἀποθανεῖν, διὰ τοῦτο γενοῦ σὺ μόνον τὸ ὄργανον καὶ τὸ ὄνομα.

6. Κατ' ἐτυμολογίαν, νικῶντα ἐν ἀμάξῃ, ἀμαξονίκην.

7. Ἀδιάρθρωτος πως καὶ τρέμουσα φωνή, ἐξερχομένη ἐκ τοῦ λάρυγγος ἢ ἐκ φόβου, ἢ ἐκ χαρᾶς.

8. Ἐνώσας τὰς παλάμας.

37. « Πῶς γὰρ οὐκ ἂν προσκυνήσωσι σοὶ τῷ κρείττονι καὶ αὐ-
 » τοῦ τοῦ Βράχμα καὶ ἀρχεγόνω¹. σὺ γὰρ εἶ τὸ αἰδίον
 » ὄν, καὶ ὅ,τι ἀνώτερόν ἐστι τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ αἰτια-
 » τοῦ, σὺ τοῦτο εἶ².
38. « Σὺ εἶ ὁ ἀρχαῖος τῶν θεῶν καὶ ὁ παλαιός³ ἄνθρωπος·
 » σὺ εἶ τὸ ὑπέρτατον δοχεῖον τοῦ παντός⁴. σὺ εἶ ὁ γνῶσης
 » πάντων καὶ ἄξιος γινώσκεισθαι· σὺ εἶ ἡ ὑψίστη ἔδρα·
 » σοὶ τὸ πᾶν τοῦτο συνέχεται.
39. « Σὺ εἶ ὁ Βάτας (ὁ Αἴολος)· σὺ ὁ Ἰάμας (ὁ Πλούτων), ὁ
 » Ἄγνης (ὁ Ἡφαιστος), ὁ Βαρούνας (ὁ Ποσειδῶν), ἡ Σελή-
 » νη· σὺ ὁ Βραχμαῆς, καὶ ὁ Προπάτωρ⁵. Δόξα σοι, δόξα
 » σοι, καὶ πάλιν⁶ καὶ αὐθις, καὶ χιλιάκις δόξα σοι.
40. « Δόξα σοι καὶ ἔμπροσθεν, καὶ ὀπισθεν, καὶ πανταχόθεν,
 » ὦ σὺ τὸ Πᾶν, δόξα σοι. Σὺ εἶ ὁ ἀπειροσθενής, καὶ ὁ
 » ἀπειρουργός⁷, καὶ ὁ τοῦ παντός συνοχεύς. Ταῦτ' ἄρα σὺ
 » εἶ τὸ Πᾶν.
41. « Ἐγὼ νομίζων σε ἀπλῶς ἄνθρωπον καὶ φίλον, καὶ μὴ γι-
 » νώσκων ταύτην σου τὴν δύναμιν, ὅ,τι τολμηρὸν προσ-
 » φώνημα ἐξ ἀγνοίας, ἢ ἐκ θάρρους φιλίας ἐρρέθη ὑπ'
 » ἐμοῦ, ὦ Κρισναῖ, ὦ Ἰαδαδᾶ⁸, ὦ φίλε,
42. « Καὶ ὅ,τι κατεφρονήθης ὑπ' ἐμοῦ ἐπ' ἀστεϊσμῶ ἔν τε παι-
 » δια καὶ ἐν κλίνῃ, καὶ ἐν καθέδρᾳ, καὶ ἐν Τραπεζῇ, κατ'

1. Σὺ γὰρ εἶ ὁ γεννήτωρ καὶ αὐτοῦ τοῦ Ποιητοῦ Βράχμα.

2. Δηλ. τῆς πρώτης ὕλης, καὶ τῶν στοιχείων, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν.

3. Ὁ ἀρχέγονος (Δ. Γρ.).

4. Τουτέστιν εἰς σέ ἐπανέρχονται τὰ πάντα μετὰ τὴν φθορᾶν.

5. Ὁ ἀνὴρ ὁ ἀρχαῖος, ὁ ἀρχέγονος· δηλ. ὁ Θεὸς ὁ γεννήτωρ τοῦ Βραχμαῆ.

6. Καὶ αὐτὸ πάλιν (Δ. Γρ.).

7. Ὁ ἀσύγκριτος τοῖς ἔργοις.

8. Ἐτυμολογεῖται ἀπὸ τοῦ Ἰαδῶ, ὅπερ ἐστὶν ὄνομα τῆς γενεᾶς τοῦ Κρισναῖ.

- » ἰδίαν, ἢ πρὸ ὀφθαλμῶν ἄλλων¹, συγγνώμην αἰτῶ πα-
 » σοῦ τοῦ ἀσυγκρίτου καὶ ἀκαταλήπτου².
43. «Σὺ γὰρ εἶ ὁ πατὴρ τούτου τοῦ κινητοῦ καὶ ἀκινήτου
 » κόσμου, καὶ ἄξιος λατρείας³, καὶ τῶν ἁγίων Πατέ-
 » ρων ἡμῶν ὁ μείζων· κἂν τῷ τριττῷ κόσμῳ οὐδεις ἄ-
 » μοιός σοι, ὡ ἀσύγκριτε τὴν δύναμιν, τίς οὖν⁴ ἕτερος
 » ἀνώτερός σου;
44. «Διὸ προσπίπτων, καὶ προσκυνῶν ἐξίλεῷ σὲ τὸν Κύριον
 » καὶ ὑμνητόν· ἀνάσχου μου δέομαι, ὡ Θεέ, καθὼς πα-
 » τὴρ ἀνέχεται τοῦ υἱοῦ, καὶ ὁ φίλος τοῦ φίλου, καὶ ὁ
 » ἀνὴρ τῆς γυναικός.
45. «Θεασάμενας τὴν μὴ προοφθεῖσαν θέαν σου ἐχάρην μὲν,
 » τετάρακται δ' ἡ ψυχὴ μου ἐκ φόβου. Ἐλέησόν με, ὡ
 » θεῶν Θεέ, καὶ δεῖξόν μοι ἐκείνην τὴν προτέραν μορφήν·
46. «Ἐγὼ γὰρ ἐφίεμαι ἰδεῖν σε στέφανον φέροντα ἐπὶ τῆς κε-
 » φαλῆς, κορύνην τε καὶ τροχίσκον⁵ ἐν ταῖς χερσὶ· γενοῦ
 » ἐκεῖνο τὸ πρῶτον σχῆμα, καὶ τετράχειρ⁶, ὡ χιλιοχειρ
 » καὶ παντόσχημε. »

ΚΡΙΣΙΝΑΣ.

47. «Αὕτη ἡ ὑπερτάτη καὶ ὀλόφωτος⁷, καὶ παντοειδής⁸, καὶ
 » ἄπειρος, καὶ ἀρχαία μορφή μου, ἢ ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου

1. Κατὰ μόνας ἢ παρουσία (ἄλλων παρόντων) (Δ. Γρ.).

2. Ἀκατανόητου (Δ. Γρ.).

3. Λατρευτός (Πρ. Γρ.).

4. Ποθεν οὖν (Δ. Γρ.).

5. Εἶδος ὄπλου εἰς σχῆμα τροχίσκου τμητικοῦ, ἄπερ περιφερόμενον ἐν τῷ δακτύλῳ διὰ μιᾶς ὀπῆς, ἣν ἔχει ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ῥιπτόμενον, διατέμνει πᾶν τὸ προστυχόν.

6. Ἐνίοτε γὰρ, λέγουσιν, ὁ Κρισινᾶς ἐφαίνετο τῷ Ἀρζούνα τετράχειρ.

7. Λαμπρά (Π. Γρ.).

8. Παντοία (Δ. Γρ.).

- » προώφθη ἢ ὑπὸ σοῦ, ἐδείχθη σοι ὑπ' ἐμοῦ ἀσμένως ἐκ
 » τῆς ἐμῆς δυνάμεως·
48. «Ταύτην δέ μου τὴν μορφήν οὐχ οἶόν τέ ἐστίν ἄλλω, ἐκ-
 » τός σου ἰδεῖν, οὔτε διὰ τῆς μελέτης τῶν Βεδῶν καὶ
 » διὰ τῶν ἐπωδῶν, οὔτε διὰ τῶν ἐλεημοσυνῶν, οὔτε διὰ
 » τῶν θυσιῶν, ἢ τῶν σκληραγωγιῶν.
49. «Μὴ ἔστω σοι φόβος, μηδὲ παράνοια, τὴν τοιαύτην μου
 » φθερὰν ἰδόντι μορφήν· ἄφοβος δὲ γενόμενος καὶ εὐ-
 » θυμος, ὄρα πάλιν τὴν πρώτην ἐκείνην μου μορφήν. »

ΣΑΝΖΑΪΑΣ.

50. Οὕτω μὲν οὖν εἰπὼν ὁ Κρισναῶς, ἐδείξεν αὐτῷ πάλιν τὴν
 οἰκειάν καὶ πρώτην ἐκείνην μορφήν, καὶ παρηγόρησε τὸν
 Ἀρζούναν μειδιάσαντα, μεταγενόμενος πάλιν ἰλαρὸν σῶμα.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

51. «Ἰδὼν τοῦτό σου τὸ ἀνθρώπειον καὶ ἰλαρὸν σῶμα, ἔγε-
 » νόμην ἤδη ἡσυχος καὶ εὐθυμος, καὶ εἰς τὴν οἰκειάν ἤλ-
 » θον στάσιν¹. »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

52. «Δυσθεώρητός ἐστιν, ἢν ἐθεώρησας μορφήν μου, καὶ οἱ θεοὶ
 » γὰρ ἐπιθυμοῦσιν αἰεὶ θεωρεῖν αὐτήν.
53. «Οὔτε γὰρ τῇ τῶν Βεδῶν μελέτῃ, οὔτε τῇ ἐγκρατεῖα,
 » οὔτε τῇ ἐλεημοσύνῃ, ἢ τῇ θυσίᾳ δυνατὸν ἐστίν ὀφθῆναι
 » με τοιοῦτον, οἶόν εἰδές με.
54. «Ἐγὼ, καθ' ὃν τρόπον εἰδές με, γνωσθεῖην ἂν καὶ ὀφθεῖην,
 » καὶ ἐνωθεῖην τῷ ἀνθρώπῳ τῇ πρὸς ἐμὲ ἀτενεῖ λατρείᾳ
 » καὶ ἀληθείᾳ.

1. Φύσιν (Δ. Γρ.).

85. «Ὅς τις ποιεῖ πάντα δι' ἐμὲ, καὶ ἐμὲ γινώσκει τὸ ἄκρον
 » ἀγαθόν, καὶ ἐμὲ θεραπεύει, καὶ καταφρονεῖ τῶν κατα-
 » θυμίων πάντων, καὶ φίλα φρονεῖ πᾶσιν, οὗτος ἐμοὶ τυγ-
 » χάνει. »

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Β'.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

1. «Τῶν μὲν οὖν σεβομένων σε¹, τίνες εἰσὶν οἱ ἄριστοι; οἱ
 » θεωροῦντές σε αὔλον², ἢ οἱ θεωροῦντές σε ὑλικόν³; »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

2. «Οἷτινες θέμενοι τὴν καρδίαν ἐαυτῶν ἐν ἐμοὶ, καὶ αἰεὶ εἰς
 » ἐμὲ ἀφορῶντες, θεραπεύουσί με μετὰ ζέσεως μεγάλης⁴,
 » οὗτοί εἰσιν οἱ ἄριστοι θεωρητικοί⁵.
 3. «Οἱ τινες δὲ θεωροῦσί με αὔλον, ἀφθαρτον, ἄρρητον καὶ
 » ἀόρατον, πανταχοῦ παρόντα, ἀκατάληπτον⁶, πανδεχῆ⁷,
 » ἀναύξητον⁸ καὶ αἰδίδιον.
 4. «Οὔτοι, κυριεύοντες τῶν αἰσθήσεων πασῶν, καὶ νοοῦντες

1. Τῶν ἐχόντων τὴν διάνοιαν πρὸς σὲ καὶ θεωρούντων σε (Δ. Γρ.).

2. Ἄνευ ὕλης καὶ μορφῆς (Δ. Γρ.).

3. Ἐν ὕλῃ καὶ μορφῇ (Δ. Γρ.). Τουτέστι τίνες εἰσὶν ἄριστοι; οἱ θεωροῦν-
 τές σε αὔλον, ἢ οἱ θεωροῦντές σε ὑλικόν; ὡς εἰδειξας ἤδη καὶ εἶπας, ὡς οὐ
 πάντες βλέπουσὶ με εὔτω πολύμορφον;

4. Μετὰ πίστεως (Δ. Γρ.).

5. Ἐνταῦθα ἐπαινεῖ τὴν ἐν ὕλῃ θεωρίαν, ὡς εὐκτητον.

6. Ἀκατανόητον (Δ. Γρ.).

7. Τῆς ὕλης δοχείον· ἐν αὐτῷ γὰρ τὰ πάντα.

8. Ἄτρεπτον, μὴ ὑποκείμενον τῷ χρόνῳ, μὴ γινόμενον δηλ. μέγαλον ἀπὸ
 μικροῦ.

- » τὰ πάντα ἐξ ἴσου¹, καὶ φίλα φρονοῦντες πᾶσιν, ἀπο-
 » λαύουσί μου.
5. «Τῶν μὲν τοι² ἀσχολουμένων εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ αὐ-
 » λου ὁ πόνος ἐστὶ μείζων³. ἡ γὰρ τοῦ αὐλοῦ κατάλη-
 » ψις δύσκατητός ἐστι⁴ τοῖς σῶμα ἔχουσιν.
6. «Ὅσοι δὲ ἀφοσιοῦντες ἐμοὶ πάντα τὰ ἔργα, καὶ ἀφορῶν-
 » τες εἰς ἐμὲ, καὶ θεωροῦντες⁵ ἀτενεῖ τῇ θεωρίᾳ, σέβον-
 » ταί με,
7. «Τούτοις, τοῖς ἐμοὶ ἀναθεμένοις τὴν ἑαυτῶν καρδίαν, ἐγὼ
 » γίνομαι ἀπαλλαγὴ καὶ σωτηρία ἐν τάχει ἐκ τοῦ βυθοῦ
 » τοῦ θανατηφόρου κόσμου.
8. «Στῆσον οὖν στερεὰν τὴν καρδίαν ἐν ἐμοί, καὶ μετὰ θά-
 » νατον ἐλεύσῃ πρὸς ἐμὲ ἀναμφιβόλως.
9. «Εἰ δ' οὐ δύνῃ θεῖναι τὴν σαυτοῦ διάνοιαν ἐν ἐμοί στε-
 » ρεάν, ἐπιμελοῦ ἀπολαῦσαίμου τῇ συνεχεῖ πρὸς ἐμὲ ἀνα-
 » μνήσει⁶.
10. «Εἰ δὲ καὶ οὐ δύνῃ τῇ συνεχεῖ ἀναμνήσει⁷, ἐργάζου τὰ
 » καλὰ ἔργα⁸ δι' ἐμέ· ποιῶν γὰρ τὰ ἔργα, τὰ εἰς ἀνα-
 » φορὰν ἐμοῦ, εὐρήσεις ἀπάθειαν.
11. «Ἄλλ' ἐὰν μὴ δύνῃ πράξαι τὰ ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι ἔρ-

1. Δηλ. ἀπὸ τοῦ Βράχμα μέχρι τοῦ μύρμηκος θεωρεῖσι τὴν αὐτὴν ψυχὴν.

2. Τῶν μὲν αὖν (Πρ. Γρ.).

3. Τῶν προσκυνοῦντων τὸν Θεὸν αἰσθητῶς.

4. Δηλ. δυσχερές ἐστὶν ἰννοῆσαι τὸν ἀκατανόητον διὰ τοῦ νοῦς.

5. Ἐπαινος τῆς ἐν ὕλῃ θεωρίας.

6. Τῇ τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος ἀναμνήσει· Ῥάμ, Ῥάμ, Ῥάμ, κτλ.

7. Τῇ συνηθείᾳ (Πρ. Γρ.).

8. Τὰ ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὀνόματι καλὰ ἔργα· δηλ. νήστευε, εὐχου, δοξολόγη, πρόσφερε ἄνθη, νηστεῖαν τῇ ἐνδεκάτῃ τῆς Σελήνης, ἥτις διὰ τὸν Βισνοῦν γίνε-
 νεται, ὕμνολογίαν καὶ δοξολογίαν.

- » γα, ἐλπίζων ἐπ' ἐμὲ καὶ χαλιναγωγῶν σαυτὸν, παρά-
 » βλεψον¹ τὸν καρπὸν τῶν ἔργων².
12. « Ἡ μὲν γὰρ γνῶσις τῶν Βεδῶν καλλίων ἐστὶ τῆς πρά-
 » ξεως³ τῆς δὲ γνώσεως καλλίων ἡ θεωρία, τῆς δὲ θεω-
 » ρίας, ἡ παράβλεψις τοῦ καρποῦ τῶν ἔργων⁴. ἐκ δὲ τῆς
 » παραβλέψεως γίνεται ἀμέσως ἡ ἀθανασία⁵.
13. « Ὅστις ἐστὶ φιλόφρων καὶ εὐμενὴς πᾶσι τοῖς ἐμφύχοις,
 » καὶ εὐσπλαγχνος, καὶ ἀφίλαυτος⁶, καὶ ἀνυπερήφανος,
 » καὶ ὁ αὐτὸς ἐν εὐτυχίαις καὶ δυστυχίαις, καὶ ὑπομο-
 » νητικὸς,
14. « Καὶ αἰεὶ εὐάρεστος⁷, καὶ νήφων, καὶ ἑαυτοῦ κρατῶν
 » καὶ πεποισθῶς ἐμοί, καὶ ἀφοσιούμενος τὴν καρδίαν καὶ
 » τὸν νοῦν ἑαυτοῦ εἰς ἐμὲ, καὶ λατρεύων ἐμοί, οὗτός ἐ-
 » στιν ὁ ἀγαπητός μοι.
15. « Ἐξ οὗ ὁ κόσμος οὐ ταραττεται⁸, καὶ ὅστις ἐκ τοῦ κό-
 » σμου οὐ ταραττεται, καὶ ὅστις ἀπηλλαγμένος ἐστὶν ἡ-
 » δονῆς, καὶ φθόνου, καὶ φόβου, καὶ παραχῆς νοδός, οὗτός
 » ἐστὶν ὁ ἀγαπητός μοι.
16. « Ὅστις ἐστὶν ἀνέραστος, καὶ καθαρὸς, καὶ πρόθυμος⁹,
 » καὶ ἀδιάφορος, καὶ ἄλυπος¹⁰, καὶ καταφρονητῆς τῶν ἐν

1. Ἄφες (Δ. Γρ.).

2. Ὅ,τι ἄλλο ἔργον ἀναγκαιὸν ἐστὶ· θῦειν, ἐλεεῖν. Ἡ ἐν πυρὶ θυσία οὐ γίνε-
 ται εἰς ἀναφορὰν τοῦ Βισνοῦ, ἀλλὰ τοῦ Ἴνδρα καὶ ἄλλων θεῶν, εἰς κτήσιν
 βασιλείας καὶ δόξης.

3. Τῆς οὔσης ἀμοίρου γνώσεως.

4. Ἐπαινος τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ καρποῦ τῶν ἔργων.

5. Ἡ ἀπάθεια (Πρ. Γρ.),

6. Ταπεινός, αὐτολεξεί.

7. Εἴτε ἔλαθεν, εἴτε οὐχί, δηλ. εὐθυμος.

8. Οὐ φρεῖται (Δ. Γρ.).

9. Μὴ ῥάθυμος (Δ. Γρ.).

10. Εὐθυμος, ἄφροντις (Δ. Γρ.).

- » κόσμῳ¹, καὶ ἐμὲ σέβεται², οὗτός ἐστιν ὁ ἀγαπητός μοι.
17. «Ὅστις οὔτε χαίρει, οὔτε λυπεῖται, οὔτε μισεῖ, οὔτε ἐφίεται, καὶ εἰς οὐδὲν λογίζεται τὸ καλὸν καὶ κακὸν, καὶ ἐμὲ σέβεται³, οὗτός ἐστιν ὁ ἀγαπητός μοι.
18. «Ὅστις ἐστὶν ὁ αὐτός ἐν ἐχθρῷ καὶ φίλῳ, καὶ ἐν τιμῇ καὶ ἀτιμίᾳ, καὶ ἐν ψυχρότητι καὶ θερμότητι, καὶ ἐν χαρᾷ καὶ λύπῃ, καὶ οὐδενὶ προσκέχηνε,
19. «Καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐν ἐπαίνῳ καὶ κατηγορίᾳ, καὶ σιγῇ καὶ ἀσκῶν, καὶ εὐάρεστος τῷ τυχεῖν⁴, καὶ ἄοικος, καὶ στερεόφρων, καὶ ἐμοῦ λάτρις, οὗτός ἐστιν ἀγαπητός μοι.
20. «Οἵτινες ταύτην τὴν ῥηθεϊσάν μοι ἀθανασίας πρόξενον ἀρετὴν πράττουσι προθυμούμενοι, καὶ ἐμὲ τὸ ἄκρον ἀγαθὸν ποιούμενοι καὶ σεβόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀγαπητοί μοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

1. «Τοῦτο τὸ σῶμα, ὃ Ἀρζούνα, *Ξέτραν* οἱ θεολόγοι ὀνομάζουσι, τὴν δὲ ψυχὴν *Ξετραγοδν*, διότι γινώσκει, τούτεστι φρονεῖ τὰ τοῦ σώματος⁵.
2. «Ἐν ἅπασιν δὲ τοῖς σώμασιν ἐμὲ γίνωσκε ψυχὴν· αὕτη δὲ ἐστὶ κυρίως γνῶσις, ἣ διακρίνει τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν⁶. ταύτην ἐγὼ προκρίνω πασῶν τῶν γνώσεων⁷.

1. Παντὸς ἔργου καὶ ἐπιχειρήματος.

2. Καὶ ἐμὲ λατρεύει (Πρ. Γρ.).

3. Καὶ ἐμὲ λατρεύει (Πρ. Γρ.).

4. Ἐφ' οἰωδήποτε (Πρ. Γρ.).

5. Τὴν ἐτυμολογίαν λέγει τῆς λέξεως· γινώσκει τὸ σῶμα, ὅτε λέγει, φρονῶν, ὅτι τοῦτό ἐστιν ἐμὸν, καθὼς ὁ γεωργὸς λέγει περὶ τῆς γῆς, ὡς αὕτη ἐστὶν ἐμὴ, ὡς ἐντροφῶν τοῦ καρποῦ αὐτῆς.

6. Ἡ δὲ γνῶσις ἐστὶ διακριτικὴ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς.—Ἡ δὲ γνῶσις ἐστὶ τὸ γινῶναι, ὡς ἄλλο ἐστὶ σῶμα, καὶ ἄλλο ψυχὴ (Δ. Γρ.).

7. Τούτεστι μαθήσεων, καθὼς ἐξ αὐτῆς γίνεται ἡ ἀθανασία.

3. «Τοῦτο δὲ τὸ σῶμα οἷόν ἐστι κατὰ τὴν φύσιν¹, καὶ ἐνέρ-
 » γειαν, καὶ πάθος, καὶ ἐξ οἴου ἀκτῖνος συνίσταται², καὶ
 » οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ οἷα ἡ δύναμις αὐτῆς, ἀ-
 » κουσιν ταῦτα πάντα παρ' ἐμοῦ ἐν συντομίᾳ,
4. « Ἄπερ πολυειδῶς εἰσι καὶ πολυτρόπως ἀδόμενα ἐν ταῖς
 » Βέδαις³ καὶ ἐν ἄλλοις βιβλίοις θεοπνεύστοις καὶ σοφῶν
 » ἀνδρῶν λόγοις συλλογιστικοῖς καὶ ἀποδεικτικοῖς⁴.
5. « Ἡ ὕλη, τὰ πέντε στοιχεῖα, ὁ νοῦς, ἡ διάνοια, ἡ οἴη-
 » σις (τὸ φρόνημα), ἡ ἐνθύμησις (φαντασία), αἱ δέκα αἰ-
 » σθήσεις, τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, ἡ διάνοια, ἡ αἰσθητικὴ
 » δύναμις, ἡ καρδία, αἱ δυνάμεις τῶν πέντε στοιχείων,
 » αἱ ἐνέργειαι τῶν πέντε αἰσθήσεων⁵,
6. « Ἡ ἀγάπη, τὸ μῖσος, ἡ χαρὰ, ἡ λύπη, ἡ ἔννοια, ἡ ἐνθύ-
 » μησις, ἡ εὐστάθεια καὶ ἀστάθεια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα⁶,
- » ῥηθέντα μοι συντόμως, ἡ σύστασις ἐστὶ τοῦ σώματος·
7. « Ἡ ταπεινωσις, ἡ ἀνυποκρισία⁶, ἡ ἀπλότης, ὁ οἶκτος, ἡ
 » ἀνοχὴ, ἡ ἰσότης, ἡ πρὸς τὸν διδάσκαλον θεραπεία, ὁ
 » ἀγνισμὸς, ἡ καρτερία, ἡ χαλιναγωγία τῶν παθῶν,
8. « Ἡ τῶν αἰσθήσεων ἐγκράτεια, ἡ ἀνυπερηφανία, τὸ μὴ
 » φρονεῖν τὰ τῆς σαρκὸς, τὸ ἀναθεωρεῖν ὡς ὀδύνη ἐστὶ
 » καὶ λύπη ἐν γεννήσει, καὶ θανάτῳ, καὶ γήρατι, καὶ πά-
 » θουσιν·

1. Ὅτι συνίσταται ἐξ αἰσθήσεων, ἐκ τῆς ὕλης, καὶ ἐκ τῆς ψυχῆς.—Ὅτι ὕλι-
 κόν, καὶ ὅτι ἔχει θέλησιν.

2. Γίνεται (Δ. Γρ.).

3. Λέγεται γὰρ ἐν ταῖς Βέδαις, ὡς «ἐξ ὧν τὰ πάντα γίνονται, τοῦτό ἐμὲ ἐγώ.»

4. Ἐνταῦθα ἀναίρει τὸν Καπίλαν, ὃς δοξάζει τὴν ὕλην αἰτίαν τοῦ παντός.

5. Τὸ ἀκούειν, τὸ ὄραν, τὸ γεύεσθαι, τὸ ἀπτεσθαι καὶ τὸ ὁσφραίνεσθαι.

6. Ὁ ἔρωσ, ἡ θέλησις, ἡ σκέψις, ἡ προθυμία, ἡ πίστις, ἡ ἀπιστία, ἡ πε-
 ποιήσις, ἡ ἐνθύμησις, ἡ αἰδῶς, ἡ ἀναίδεια, ὁ φόβος, ἡ ἀφοβία, κτλ. πάθη
 εἰσὶ τῆς διανοίας.

6. Τὸ ταπεινόν, τὸ ἀνυποκριτον (Δ. Γρ.).

9. « Ἡ ἀπάθεια ἐν παισὶ, καὶ γυναιξί, καὶ οἴκῳ, καὶ ἄλλοις
 » κτήμασι, τὸ ταῦτόν τῆς διαθέσεως ἐν ταῖς ἐπιτυχίαις
 » τῶν εὐκταίων καὶ ἀπευκταίων »
10. « Ἢ πρὸς ἐμὲ σπουδαία καὶ ἀτενῆς λατρεία, ἢ ἐν ἡσυχῳ
 » τόπῳ διατριβὴ¹, ἢ ἀποστροφή ὁμηγύρεως ἀνθρώπων »
11. « Ἡ συνεχῆς σπουδὴ εἰς κτῆσιν τῆς θεογνωσίας, καὶ ἢ
 » θεωρία εἰς κτῆσιν τῆς ἀθανασίας, ταῦτα τὰ ρηθέντα μοι
 » ἢ γυνῶσιν ἐστίν· ὅ,τι δ' ἐναντίον τούτου, ἄγνοια »
12. « Ὅ,τι δὲ ψυχὴ ἐστὶ², τοῦτο καὶ δὴ ἐρῶ, ἢν γινούς ὁ ἄν-
 » θρωπος, ἀθανασίαν εὐρίσκει· ἐστὶ δὲ ἄναρχος, ἀσύγκρι-
 » τος, ὑψίστη, θεία, σαφῆς τε καὶ ἀσαφῆς³. »
13. « Πολύχειρ, πολύπους, πολυόμματος, πολυκάρηνος, πολυ-
 » στομος, πολύωτος, πᾶν περιέχουσα⁴. »
14. « Φωτιζούσα τὰς αἰσθήσεις⁵, ἀμέτοχος αἰσθήσεων⁶, ἀσυ-
 » ναφῆς⁷, παγκρατῆς⁸, ἄποιος τῶν ποιότητων τροφός⁹. »
15. « Τῶν ὄντων τὸ ἕξω καὶ τὸ ἐνδον¹⁰, κινήτη καὶ ἀκίνη-

1. Ἐμφιλοχωρία (Δ. Γρ.).

2. Ἐνταῦθα ἔννοεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ παντός.

3. Αὐτολεξεί· οὔτε ἐν εἶδει, οὔτε ἀνείδεος.—Σαφῆς μὲν, διότι ἄνευ ψυχῆς οὐδὲν τι δύναται εἶναι· ἀσαφῆς δὲ, διότι οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, ὅποια ἐστὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφήν.—Σαφῆς τε καὶ ἀσαφῆς, πανουργός τις ἐστὶ, καὶ τοι οὐ βλέπεται, ἀλλ' ἐκ τοῦ παντός τούτου γινώσκεται, ὡς ἐκ τῆς στάμνου ὁ κεραμεύς.

4. Δηλ. παντοδύναμος καὶ πανσθενής.

5. Δηλ. αὐτὴ ἐστὶν ἡ δύναμις τῆς ἐνεργείας τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, τῶν αἰσθήσεων.

6. «Καὶ τρέχει, καὶ ἄπτεται, ἄνευ χειρῶν καὶ ποδῶν οὔσα, καὶ βλέπει ἄνευ ὀφθαλμῶν, καὶ ἀκούει ἄνευ ὠτων.» (Βέδα).

7. Ἀσυναφῆς· διότι οὐδενὶ προσφύεται, οὐδὲ συνάπτεται, καὶ πάντα κρατεῖ.

8. Πάντα συνέχουσα, πάντα κρατοῦσα, παντοκρατῆς δηλ.

9. Ἄποιος καὶ τὰς ποιότητας θείων, Σάτθαν κτλ.

10. Ὡς ἐπὶ χρυσῆς στάμνου, καὶ ἕξωθεν χρυσός ἐστι καὶ ἐνδοθεν.

- » τος¹, ἀκατάληπτος, καθὸ ἀνεπαίσθητος (ἄυλος), μακρὰν
 » καὶ ἐγγύς·
16. « Συνοῦσα τοῖς οὔσι, καὶ δοκοῦσα μὴ συνεῖναι, τῶν ὄντων
 » τροφός, ὀλλέτρια, καὶ γεννήτρια²·
17. « Τῶν φώτων³ φῶς, τῆς ὕλης ἀνωτέρα, νοῦς, νοερά τῶ
 » νοῖ, τῇ θεωρίᾳ καταληπτῇ, καὶ μένουσα ἐν τῇ καρδίᾳ
 » πάντων.
18. « Οὕτως ἐν συντομίᾳ⁴ εἶπον περὶ σώματος, καὶ γνώσεως,
 » καὶ ψυχῆς· ταῦτα δὲ γινώσκων ὁ λατρεύων μοι, ἀξιού-
 » ται τῆς ἐντεύξεώς μου.
19. « Ἀμφότερα δὲ τὴν τε ὕλην καὶ τὴν ψυχὴν, γίνωσκε ἀναρ-
 » χας· τὰ δὲ περὶ τὸ σῶμα⁵ καὶ τὰς ποιότητας, καὶ τὰ
 » λοιπὰ ἡδέα καὶ λυπηρὰ, γίνωσκε γεγονότα ἐκ τῆς ὕλης.
20. « Καὶ ἡ μὲν ὕλη λέγεται⁶ ὄργανον τῆς συστάσεως τῶν
 » αἰσθήσεων τοῦ σώματος· ἡ δὲ ψυχὴ ὄργανον τῆς αἰσθη-
 » σεως τῶν ἡδέων καὶ ὀδυνηρῶν⁷.
21. « Ἡ γὰρ ψυχὴ, οὐσα ἐν ὕλῃ⁸, αἰσθάνεται τῶν ἐκ τῆς ὕλης
 » ἀποτελεσμάτων⁹· αἱ δὲ αἰσθήσεις γίνονται αἰτίαι ταύ-
 » τη τῇ ψυχῇ τῆς ἐλεύσεως εἰς φύσεις θεῶν ἢ ἀνθρώπων,
 » ἢ καὶ ἀλόγων ζώων¹⁰.

1. Ἐπὶ τῶν ἀκινήτων· δηλ. ἀνευ αὐτῆς οὐδὲν συνίσταται, οὔτ' ἐμψυχον, οὔτ' ἄψυχον.

2. Ἐν τῇ γενέσει τοῦ Παντός, καὶ ὀλλέτρια ἐν τῇ φθορᾷ τοῦ Παντός.

3. Τοῦ Ἡλίου, τῆς Σελήνης κτλ.

4. Ἐν συνόψει.

5. Τὸ σῶμα, καὶ τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποτελέσματα, τὴν χαρὰν, τὴν λύπην κτλ.

6. Ἰπὸ τοῦ Καπίλα.

7. Ἄ γίνονται ἐκ τῶν αἰσθήσεων.

8. Ἐν σώματι, ὅτε φρονεῖ τὰ τοῦ σώματος.

9. Τῶν ἡδέων καὶ λυπηρῶν.

10. Διὰ γὰρ τῶν αἰσθήσεων οἱ ἄνθρωποι γίνονται θεοί, κυριεύοντες αὐτῶν· μὴ κυριεύοντες δὲ αὐτῶν γίνονται πάλιν ἄνθρωποι, ἢ ἄλογα ζῶα.

22. « Ἡ ψυχὴ, καίπερ οὔσα ἐν σώματι, κρείττων ἐστὶ ¹ (τοῦ
 » σώματος), καθὼ ἐφορος, ζώπυρον, συστατικὴ, συνεκτικὴ,
 » τροφὸς, μεγάλη ἡγεμὼν καὶ ὑπέρτατον ὄν.
23. « Ὅστις οὕτω γινώσκει τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ὕλην σὺν ταῖς
 » ποιότησιν, οὗτος, εἰ καὶ παντοίως ζῆ ², οὐκ ἀναγε-
 » νᾶται.
24. « Εἰσὶν οἱ γινώσκουσι ³ τὴν ἐν τῷ σώματι ψυχὴν ⁴ τῇ
 » θεωρίᾳ, εἰσὶ δ' οἱ τῇ διανοίᾳ, ἕτεροι τῇ γνώσει ⁵, καὶ
 » ἄλλοι τῇ ἐγκρατείᾳ, καὶ τοῖς τοῦ νόμου ἔργοις.
25. « Ἄλλοι δὲ, μὴ γινώσκοντες οὕτως, ἀκούοντες δὲ παρ'
 » ἄλλων, θεωροῦσι ⁶. καὶ οὗτοι δὲ, προσέχοντες οἷς ἤκου-
 » σαν, γίνονται κρείττονες τοῦ θανάτου.
26. « Οἷόν τι τῶν ὄντων ἐστὶν ἔμψυχον ἢ ἀψυχον ⁷, τοῦτο
 » ἴσθι γενονὸς ἐκ συναφείας τῆς ψυχῆς τε καὶ τῆς ὕλης ⁸.
27. « Ὅστις θεωρεῖ τὸν Θεὸν ἐξ ἴσου ὄντα ἐν ἅπασιν τοῖς οὔσι ⁹,
 » καὶ ἀφθαρτον ἐν φθαρτοῖς, οὗτος θεωρεῖ ὀρθῶς.
28. « Ὁ βλέπων τὸν Θεὸν τὸν αὐτὸν ὄντα πανταχοῦ, οὐκ ἀ-
 » πόλλυσι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν τῇ ἀγνοίᾳ, ἀλλὰ τυγχάνει
 » τῆς ἀθανασίας· ὅστις δ' οὐχ οὕτω βλέπει, οὗτος ἀπόλ-
 » λυσι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν σὺν τῷ σώματι ¹⁰.

1. Ἡ ψυχὴ, καίπερ οὔσα ἐν σώματι, κρείττων ὁμοίως ἐστὶ, καθὼ θεωρῶς ἐστὶ (τῶν τοῦ σώματος) καὶ ζώπυρον ἢ συστατικὴ· ἄνευ γὰρ ταύτης τὸ σῶμα οὐ συνίσταται, οὐ διαμένει.

2. Τουτέστιν ἄνευ τοῦ ποιεῖν τὰ τοῦ νόμου.

3. Βλέπουσι (Πρ. Γρ.).

4. Τὸν Θεὸν δηλ.

5. Τῇ φιλοσοφικῇ γνώσει, ὅτι ἑτέρα ἐστὶν ἡ ψυχὴ, καὶ ἕτερον τὸ σῶμα.

6. Λατρεύουσι (Πρ. Γρ.).

7. Κινητὸν ἢ ἀκίνητον (Πρ. Γρ.).

8. Κατὰ τὸ δόγμα τοῦ Καπίλα.

9. Τοῖς ἐμψύχοις καὶ ἀψύχοις.

10. Ἴνα μὴ εἴπῃ, εἰ τὸ θεῖον ἐν ἅπασιν τὸ αὐτὸ ἐστὶ, πῶς ἔργα ἀνόμοια θεωροῦνται, ἐν ἄλλοις μὲν καλὰ, ἐν ἄλλοις δὲ κακὰ, διὰ τοῦτο λέγει τὰ ἐξῆς.

29. «Ὅστις βλέπει ἀπαξάπαντα τὰ ἔργα γινόμενα ἐκ τῆς ὕλης¹, τὴν δὲ ψυχὴν ἀργὴν, οὗτος ὀρθῶς βλέπει.
30. «Ὅταν βλέπητις, ὅτι ἕκαστον τῶν ὄντων εἰς τὴν ὕλην² ἀναλύεται, καὶ ἐξ ἐκείνης πάλιν συντίθεται, τότε οὗτος τυγχάνει τοῦ θείου.
31. «Ἡ ψυχὴ, καθὼ ἀναρχος καὶ ἄποιος, ἔστι καὶ ἀπαθής, καὶ ἐν σώματι οὔσα, οὔτε ποιεῖ οὐδὲν, οὔτε μολύνεται³ τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς αὐτῶν ἀποτελέσμασι⁴.
32. «Καθὼς γὰρ ὁ αἰθὴρ πανταχοῦ ὢν, ἐκ τῆς λεπτότητος οὐ μολύνεται, οὐδὲ τοῖς βορβόροις⁵, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἐν ἅπασιν οὔσα τοῖς σώμασιν, οὐ μολύνεται⁶.
33. «Καὶ καθὼς ὁ ἥλιος, εἰς ὢν, φωτίζει τὸ πᾶν τοῦτο, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ φωτίζει πᾶν τὸ σῶμα.
34. «Οἵτινες γινώσκουσι τῷ τῆς γνώσεως ὀφθαλμῷ διάστασιν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ λύτρωσιν ἐκ τῆς ὕλης, οὗτοι τυγχάνουσι τοῦ Θεοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

1. «Πάλιν ἐγὼ λέξω σοι σαφῶς, ὦ Ἀρζούνα, τὴν θείαν καὶ ὑψηλὴν γνῶσιν, ἧς τυχόντες οἱ θεόφρονες πάντες, ἀπολαύουσι τῆς ἀθανασίας.
2. «Ἐπὶ ταύτην γὰρ τὴν γνῶσιν ἐρειδόμενοι, ἀπολαύσαντες

1. Ἐκ τοῦ σώματος καὶ τῶν αἰσθήσεων.

2. Εἰς τὴν πρώτην ὕλην ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐκ τῆς ὕλης συντίθεται ἕκαστον, καὶ εἰς ἐκείνην πάλιν ἀναλύονται, ὡς ὁμοιομερῆ.

3. Καὶ ἐν βορβόροις.

4. Ἀποτελέσματα τῶν ἔργων εἰσὶν ἡ χαρὰ, ἡ λύπη κτλ.

5. Καὶ ἐν βορβόροις (Δ. Γρ.).

6. Ὅτι τοῖς καλοῖς, οὔτε τοῖς κακοῖς ἔργοις.

- » ἐμοῦ, οὔτε ἐν τῇ γενέσει ἀναγεννῶνται, οὔτε ἐν τῇ συν-
 » τελείᾳ τοῦ αἰῶνος ὀδυνῶνται.
3. « Ἡ ὕλη ἐμή ἐστι μήτρα, ἐν ἣ τίθημι τὸν γόνον¹. ἐκ δὲ
 » τούτου τοῦ γόνου ἡ γένεσις γίνεται πάντων τῶν ὄντων.
4. « Ὅσα δὲ εἶδη γίνονται ἐξ ἐκάστης φύσεως, τούτων ἡ
 » μὲν ὕλη ἐστὶ μήτηρ, ἐγὼ δὲ ὁ σπείρων πατήρ.
5. « Αἱ τρεῖς ποιότητες τῶν ἀνθρώπων, ἡ Σάτβα, ἡ Ράγα,
 » καὶ ἡ Τάμα, ἐκ τῆς ὕλης γίνονται, καὶ συνδέουσι τὴν
 » ἀπαθῆ ψυχὴν τῷ σώματι.
6. « Τούτων δὲ τῶν ποιοτήτων, ἡ μὲν Σάτβα², φύσει οὔσα
 » ἀμόλυντος, λαμπρά ἐστι, καὶ ἀπαθῆς, καὶ συνδέει τὴν
 » ψυχὴν τῇ χαρᾷ καὶ τῇ γνώσει³.
7. « Τὴν δὲ Ράγαν ἴσθι κεχραμμένην, ἡ γενναὶ τὴν ἐπιθυμίαν
 » καὶ προσπάθειαν, καὶ συνδέει τὴν ψυχὴν τοῖς ἔργοις⁴.
8. « Τὴν δὲ Τάμαν ἴσθι γινομένην ὅλην ἀνοίαν ἐκ τῆς ἀνοίας,
 » μωραίνουσαν πάντα ἀνθρωπον, καὶ συνδέουσαν τὴν ψυ-
 » χὴν τῇ εὐηθείᾳ, καὶ τῇ ῥαθυμίᾳ⁵, καὶ τῷ ὕπνῳ.
9. « Ἡ μὲν οὖν Σάτβα συνάπτει τὴν ψυχὴν τῇ χαρᾷ, ἡ δὲ
 » Ράγα τοῖς ἔργοις, ἡ δὲ Τάμα, καλύπτουσα τὴν γνῶσιν,
 » συνάπτει τὴν ψυχὴν τῇ εὐηθείᾳ.
10. « Καὶ Σάτβα μὲν ἐστίν, ὅταν ὑπερβαίνῃ τὴν Ράγαν καὶ
 » τὴν Τάμαν⁶, (διὸ καὶ ἐπακολουθεῖ χαρὰ καὶ γνῶσις).
 » Ράγα δὲ ἐστίν, ὅταν ὑπερβαίνῃ τὴν Σάτβαν καὶ τὴν

1. Τὴν ψυχὴν δηλ.

2. Τῆς Σάτβας ἴδια ἡ χαρὰ καὶ ἡ γνῶσις, καὶ διὰ τοῦτο εὐφραίνει τοὺς αὐτὴν ἔχοντας.

3. Δηλ. ὁ ἀπαθὴς καὶ χαίρει, καὶ ἠδύνεται, ὡς ἐμφρων.

4. Δηλ. ὀρέγεται ἀπολαῦσαι, καὶ μετὰ τὸ ἀπολαῦσαι, προσφύεται τῷ κτη-
 θέντι.

5. Τῇ ἀμελείᾳ (Πρ. Γρ.).

6. Ὄταν ὁ ἀνθρώπος ἔχῃ τὴν Σάτβαν πλείονα τῶν ἄλλων δύο, τῆς Ράγας καὶ τῆς Τάμας, τότε λέγεται κυρίως Σάτβα, καθὼ καὶ αἱ τρεῖς αὐτὰ διαθέ-
 σεις ἅπασαι ἐμπεφύκασι.

» Τάμαν· (διὸ καὶ ἐπακολουθεῖ ἡ ἐπιθυμία καὶ τὰ ἔργα)·
 » Τάμα δὲ, ὅταν ὑπερβαίνει τὴν Σάτθαν καὶ τὴν Ράγαν,
 » (διὸ ἐπακολουθεῖ σκότος, ἀργία, εὐήθεια καὶ ἄνοια).

11. «Ὅτε¹ δὲ ἡ γνῶσις γίνεται φῶς² ἐν ταῖς θύραις τῶν

» πέντε αἰσθήσεων, τότε γίνωσκε αὐξανομένην τὴν Σάτθαν.

12. «Αὐξανομένης δὲ τῆς Ράγας, γίνεται ἡ πλεονεξία, ἡ φιλο-
 » πονία³, ἡ κτηματολογία⁴, ἡ ἀπληστία, καὶ ἡ ἐπιθυμία⁵.

13. «Τῆς δὲ Τάμας αὐξηθείσης, ταῦτα γίνονται· τὸ σκότος⁶,
 » ἡ ἀργία, ἡ εὐήθεια, καὶ ἡ ἄνοια.

14. «Ὅταν μὲν οὖν ὁ ἄνθρωπος ἀποθάνῃ, τῆς Σάτθας οὐσης,
 » τότε πορεύεται εἰς τόπους φωτεινοὺς τῶν θεοφρόνων
 » καὶ μακάρων.

15. «Ὅταν δὲ, τῆς Ράγας οὐσης, ἀποθάνῃ, τότε ἐνσωματοῦ-
 » ται τοῖς ἀνθρώποις⁷ οὐσης δὲ τῆς Τάμας, ὁ ἀποθα-
 » νῶν ἐνσωματοῦται τοῖς κτήνεσι⁸.

16. «Τὸν μὲν οὖν καρπὸν τῶν τῆς Σάτθας ἀγαθῶν ἔργων
 » λέγουσιν οἱ σοφοὶ ἄνεσιν· τὸν δὲ καρπὸν τῶν τῆς Ρά-
 » γας ἔργων, ὀδύνην· τὸν δὲ καρπὸν τῶν τῆς Τάμας ἔρ-
 » γων, ἄνοιαν⁹.

17. «Ἐκ μὲν γὰρ τῆς Σάτθας, γίνεται ἡ γνῶσις, ἐκ δὲ τῆς
 » Ράγας ἡ πλεονεξία, ἐκ δὲ τῆς Τάμας ἡ ραθυμία, καὶ ἡ
 » εὐήθεια, καὶ ἡ ἄγνοια.

1. Ἐνταῦθα λέγει τὰ γνωρίσματα τῶν τριῶν ποιότητων ὑπερτερουσῶν.

2. Γίνεται φῶς γνώσεως τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, τουτίστιν ἡσυχία καὶ γα-
 ληνη· ὅταν γὰρ τις ἔχη τὴν Σάτθαν, τότε αἱ αἰσθήσεις γίνονται γαληνιαῖαι.

3. Ἡ συνεχὴς ἐργασία (Πρ. Γρ.).

4. Ἡ ἐναρξίς τῶν ἔργων (Πρ. Γρ.).

5. Ἡ ἔφεσις (Δ. Γρ.).

6. Ἡ ἄγνοια (Δ. Γρ.).

7. Οἱ εἰσι φίλεργοι καὶ φιλόκοσμοι.

8. Ἄ εἰσιν ἄλογα καὶ ἄνοα.

9. Τίνα δ' εἰσὶ τὰ ἔργα τῆς Σάτθας καὶ Ράγας, καὶ Τάμας, ἐν τῷ ΙΗ.
 Κεφαλαίῳ λέξει.

18. «Καὶ οἱ μὲν ἔχοντες τὴν Σάτταν, ἀνέρχονται εἰς τὸν οὐ-
 » ρανόν· οἱ δ' ἔχοντες τὴν Ῥάγαν, μένουσιν ἐν τῷ κό-
 » σμῳ ¹. οἱ δ' ἔχοντες τὴν χαμερπῆ διάθεσιν, τὴν Τά-
 » μαν, καταβαίνουσιν εἰς τὸν Τάρταρον ².
19. «Ὅταν ὁ ἄνθρωπος, ἔμφρων ὢν, βλέπῃ μὴ ἄλλον ἐνεργόν,
 » ἀλλ' ἢ τὰς τρεῖς ταύτας ποιότητας ³, καὶ ὅταν γινώ-
 » σκῃ τὴν ψυχὴν ἀνωτέραν τούτων τῶν ποιότητων ⁴, οὐ-
 » τος τυγχάνει τῆς οὐσίας μου.
20. «Ὁ ἄνθρωπος, νικήσας τὰς τρεῖς ταύτας ποιότητας ⁵, τὰς
 » συμπεφυκυίας τῷ σώματι, ἀπαλλαγείς τῶν ὀδυνῶν τῆς
 » γεννήσεως, καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τοῦ γήρατος, ἀθανά-
 » σίας τυγχάνει. »

ΑΡΖΟΥΝΑΣ ⁶.

21. «Τίσι δὲ σημείοις ὁ ἄνθρωπος ὑπερισχύει τῶν τριῶν τού-
 » των ποιότητων ⁷; καὶ τίς ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ; καὶ πῶς,
 » ὑπερισχύσας τούτων, διάγει ⁸; »

1. Γεννῶνται ἐν τῷ βίῳ.

2. Γεννῶνται ἐν διαφοροῖς εἶδεσι ζώων, σκωλήκων καὶ ὄφειων.

3. Διότι ἡ ψυχὴ οὐδὲν ποιεῖ, ἢ ἐνεργεῖ.

4. Τῶν διαθέσεων (Πρ. Γρ.) — Χωριστὴν τῶν ποιότητων· ἡ γὰρ ψυχὴ θεω-
 ρῶς μόνον ἐστίν, οὐχὶ δὲ ἐνεργὸς ἢ συνεργός.

5. Ὅταν γένηται ἀπαθὴς καὶ μηδὲν ἔργον ποιῇ.

6. Ἀκούσας ὁ Ἀρζούνας, ὅτι ἀνώτερος γινόμενος τῶν ποιότητων ἀθανασίας
 τυγχάνει, καὶ μαθεῖν βουλόμενος τὸ σημεῖον καὶ τὴν μέθοδον τῆς κατισχύσεως
 κατ' αὐτῶν τῶν ποιότητων, ἐρωτᾷ.

7. Ἐν τῷ Δευτέρῳ Κεφαλαίῳ ἠρώτησεν ὁ Ἀρζούνας, Τί λαλεῖ ὁ θεόφρων,
 κτλ. ὁ δὲ Κρισνάς ἐδῶκε τὴν ἀπόκρισιν· νῦν δὲ πάλιν ἐρωτῶντι καὶ ἐπιμεί-
 νῳ μαθεῖν, ἀποκρίνεται, λέγων τὰ σημεία καὶ τοὺς τρόπους, καὶ τὴν διαγω-
 γὴν τοῦ μὴ φρονούντος τὰ τοῦ σώματος.

8. Τουτέστι τίσι σημείοις, καὶ τίσι τρόποις ὑπερισχύει.

ΚΡΙΣΝΑΣ.

22. «Ὅστις οὐ μισεῖ τὰ ἐκ τῆς Σάτβας¹, οὔτε τὰ ἐκ τῆς Πά-
 » γας², οὔτε τὰ ἐκ τῆς Τάμας³, ὅταν παρῶσιν⁴, οὔτε
 » ἀγαπᾷ ταῦτα⁵, ὅταν ἀπῶσι·
23. «Καὶ ὅστις μένων ἀδιάφορος⁶, οὐ κλονεῖται ὑπὸ τῶν ἐ-
 » νεργειῶν τῶν ποιότητων⁷, καὶ ὅστις, εἰδὼς ὡς αἱ
 » ποιότητες ἐνεργοῦσι τὰς ἐαυτῶν ἐνεργείας, ἀναπαύεται
 » καὶ ἀτρέμας ἔχει⁸·
24. «Καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐν τε τῇ χαρᾷ καὶ τῇ λύπῃ, καὶ ἐν
 » ἐαυτῷ ἀναπαύεται⁹, καὶ ὅστις ὁ αὐτός ἐστιν ἐν τε τῇ
 » βώλῳ, καὶ λίθῳ, καὶ χρυσῷ¹⁰, καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ μί-
 » σει, καὶ ἐν τῇ πρὸς ἑαυτὸν κατηγορίᾳ, καὶ ἐπαίνῳ,
 » καὶ καρτερικῶς·
25. «Καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐν τε περιποιήσει καὶ περιφρονήσει,
 » καὶ ἐν τῷ φίλῳ καὶ ἐχθρῷ, καὶ ὅστις καταφρονεῖ τῶν
 » φαινομένων καὶ μὴ φαινομένων¹¹, οὗτος ὑπερισχυκῶς λέ-
 » γεται τῶν ποιότητων·
26. «Ὅστις ἐμὲ θεραπεύει τῇ συνεχεῖ λατρείᾳ, οὗτος, νικήσας
 » τὰς τρεῖς ταύτας ποιότητας, ἀξιοῦται τῆς θείας οὐσίας·
27. «Ἐγὼ εἰμι ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς αἰωνίου ἀθανασίας,
 » καὶ τῆς αἰωνίου ἀρετῆς, καὶ τῆς μόνῃς χαρᾶς·

1. ἢ ἐστὶν ἡ φρόνησις.

2. Δηλ. τὸ πονεῖν, τὸ τρώγειν.

3. Δηλ. τὸ ὑπνοῦν.

4. Ἐπειδὴ οἶδεν, ὡς ἐκ φύσεως ταῦτα πάρεσι.

5. Τὴν φρόνησιν, τὸν πόνον, καὶ τὴν ἄνεσιν.

6. Δηλ. θεωρητικὸς ἐστὶ.

7. Τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀνέσεως.

8. Ἐν τῷ ἀνωτέρῳ στίχῳ εἶπε τὰ σημεῖα· νῦν δὲ λέγει τίς ἡ διαγωγὴ καὶ ἡ πράξις αὐτοῦ.

9. Ἐφ' ἑαυτοῦ μένει (Π. Γρ.) (ἀνεκδοκῆς ἐστὶ).

10. Τὸ αὐτὸ, ἧτοι ἐξίσου κρίνει τὴν τε χαρὰν καὶ τὴν λύπην κτλ.

11. Τῶν ἐπιγείων καὶ οὐρανίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

1. «Τοῦτον τὸν κόσμον οἱ σοφοὶ λέγουσιν αἰώνιον δένδρον¹,
 » ἄνωθεν μὲν ἔχον τὴν ρίζαν², κάτωθεν δὲ τοὺς κλά-
 » δους³, τὰ δὲ φύλλα αὐτοῦ εἰσὶν αἱ Βέδαι⁴. Ὅστις οὖν
 » γινώσκει τοῦτο τὸ δένδρον, οὗτός ἐστιν εἰδήμων τῶν
 » Βεδῶν.
2. «Τοῦτου τοῦ δένδρου οἱ κλάδοι ἐντεταμένοι εἰσὶν ἄνω καὶ
 » κάτω⁵, καὶ ἠϋξημένοι ὑπὸ τῶν ποιότητων⁶. τὰ δὲ
 » πρόσφατα φύλλα εἰσὶ τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν· αἱ δὲ στε-
 » ρεαὶ κάτω ρίζαι⁷ εἰσὶ τὰ ἔργα⁸ ἐν τῷ βροτείῳ κό-
 » σμῳ⁹.
3. «Τοῦτου μὲν οὖν τοῦ δένδρου τὸ εἶδος οὐ καταλαμβάνε-
 » ται οὕτως, ὡς ἐρρέθη, οὔτε τὸ τέλος, οὔτε ἡ ἀρχή,
 » οὔθ' ἡ ὑπαρξίς αὐτοῦ¹⁰. Τοῦτο δὲ τὸ στερεὸν κατὰ τὰς
 » ρίζας δένδρον, ἀφ' οὗ διατέμνῃ ὁ ἄνθρωπος τῷ τῆς ἀπα-
 » θείας στερεῷ ξίφει,

1. Τὸν Κόσμον ὁμοιωτὶ δένδρον.

2. Ἢτις ἐστὶν ὁ Θεός.

3. Οἴτινες εἰσὶν οἱ θεοὶ καὶ τὰ ἔμψυχα πάντα.

4. Καρποὶ δὲ αὐτοῦ τοῦ δένδρου τὰ ἔργα πάντα.

5. Καθὼ οἱ μὲν θεοὶ καὶ οἱ δαίμονες ἄνω εἰσὶν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν αἰθέρι· οἱ δὲ ἄνθρωποι καὶ τὰ λοιπὰ ἔμψυχα πάντα, καὶ οἱ ὑποχθόνιοι θεοὶ τε καὶ δαίμονες, κάτω ἐν γῆ καὶ ὑπὸ γῆν. Πάντα δὲ ταῦτα, οἳ τε θεοὶ καὶ οἱ δαίμονες καὶ τὰ ἔμψυχα, μετέχουσι τῶν τριῶν ποιότητων. Λέγεται δὲ, ὡς μὲν ἡ Σάτβα ἐστὶν οἰκεία τῷ Βιανού, ἡ δὲ Ῥάγα τῷ Βράχμα, ἡ δὲ Τάμα τῷ Σίβα.

6. Καθὼς εἰ κλάδοι τοῦ δένδρου αὐξάνουσι τῇ ἀρδείᾳ τοῦ ὕδατος.

7. Δύο ρίζας, ἡ ἄνω, ἡ ἴσιν ὁ Θεός, καὶ ἡ κάτω, ἡ ἐστὶ τὰ ἔργα.

8. Διὰ γὰρ τῶν ἔργων οἱ ἄνθρωποι δέδενται· καὶ οἱ μὲν ἔρχονται πάλιν εἰς τὸν κόσμον, οἱ δὲ καταπίπτουσιν εἰς τὸν Ἄδην.

9. Ἐν γὰρ τῷ βροτείῳ κόσμῳ εἰσὶ τὰ ἔργα.

10. Ὅτι ἔχει τὴν ρίζαν ἄνω, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀλληγορικά.

4. « Ἀναζητητέον ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ ἔδος, εἰς ὃ πορευθέντες οὐκ
 » ἐπανέρχονται ἔτι· τὸ γὰρ ἔδος ἐκεῖνο, τὸ ἀρχαῖον ὄν,
 » ἐγὼ εἰμι ¹, ἐξ οὗ τὸ πᾶν τοῦτο, τὸ ἀρχαῖον καὶ ἄπειρον.
5. « Ἐκεῖνο δὲ τὸ ἀτρεπτον ἔδος ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἔμφο-
 » νες, ἄνευ οἰήσεως ² ὄντες καὶ φρονήματος ³, καὶ νικη-
 » ται τῶν παθῶν, καὶ ἀμέτοχοι παντὸς ἔρωτος, τῇ ἀδια-
 » λείπτῃ θεογνωσίᾳ, καὶ ἀπηλλαγμένοι τῶν δύο ἐναντίων,
 » ὧν ὄνομά ἐστι Χαρὰ καὶ Λύπη.
6. « Ἐκείνην τὴν ἔδραν ὁ ἥλιος οὐ φωτίζει, οὔτε ἡ σελήνη,
 » οὔτε τὸ πῦρ ⁴, ἧς τυχόντες οἱ ἄνθρωποι, οὐκ ἐπανε-
 » ρχονται ἐνθάδε. Ἐκεῖνος δ' ὁ ὕψιστος δόμος ἐμός ἐστιν.
7. « Ἡ αἰεὶ ἐνοῦσα ψυχὴ ἐν πᾶσι ταῖς ἐμψύχοις, ἀπόρροια ἐμὴ
 » ἐστίν· ἡ ψυχὴ δ' αὕτη μεθέλκει ⁵ καὶ τὰς αἰσθήσεις ⁶,
 » αἷ περ ἔνεισι τῷ σώματι.
8. « Ὅ,τι ἐνδύεται τὸ σῶμα, καὶ πάλιν ἐκδύεται αὐτὸ, καὶ
 » κύριόν ἐστι, καὶ ὅ,τι λαβὼν τὰς αἰσθήσεις ⁷, συμπορεύε-
 » ται ⁸, καθὼς ὁ ἀήρ τὴν ὄσμην ἐκ τοῦ ἄνθους, τοῦτο ἐμὴ
 » ἐστὶν ἀπόρροια.
9. « Αὕτη ἡ ψυχὴ, ἐπερειδομένη ⁹ τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ὁράσει,
 » καὶ τῇ ἀφῇ, καὶ τῇ γεύσει, καὶ τῇ ὄσφρῃσει, καὶ τῇ
 » καρδίᾳ ¹⁰, ἐντρυφᾷ τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν.

1. Ἡ ἐγὼ οἰκῶ.

2. Ἀνυπερήφανοι ὄντες (Πρ. Γρ.).

3. Καὶ ἀπαθεῖς (Πρ. Γρ.).

4. Αὐτόφωτος γὰρ ἐστὶ.

5. Ἐλκει (Πρ. Γρ.).

6. Τοῦτέστι κατακοιμίζει τὰς αἰσθήσεις, καθὼς ἐν τῷ ὕπνῳ καὶ ἐν τῇ συν-
 τελείᾳ, καὶ πάλιν ἐξεγείρει αὐτὰς μετὰ τὸν ὕπνον, καὶ μετὰ τὴν συντέλειαν.
 Πάντε αἱ αἰσθήσεις· προστιθεμένης δὲ καὶ τῆς καρδίας, γίνονται ἕξ.

7. Αἱ αἰσθήσεις εἰσὶ τὸ διαφανὲς καὶ λεπτὸν σῶμα.

8. Ἄφ' ἐνὸς σώματος εἰς ἄλλο.

9. Ἡ βοηθουμένη.

10. Καρδία, τὸ γνωστικὸν μέρος τῆς ψυχῆς.

10. «Οἱ μὲν ἄνοες οὐ θεωροῦσι ταύτην τὴν ψυχὴν, ἐκβαίνου-
 » σαν¹ καὶ ἐμβαίνουσιν τῷ σώματι, καὶ ἐντρυφῶσαν τοῖς
 » ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, καὶ συνοῦσαν ταῖς αἰσθήσεσι· θεω-
 » ροῦσι δὲ οἱ ὀρῶντες τῷ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμῷ².
11. «Οἱ μὲν οὖν καθαροὶ τὴν καρδίαν, διὰ τῆς ἐπιμελοῦς θεω-
 » ρίας θεωροῦσι ταύτην τὴν ψυχὴν, ἐνοῦσαν τῷ σώματι·
 » οἱ δὲ μὴ καθαροὶ τὴν καρδίαν, καίτοι φιλοσοφοῦντες
 » καὶ ἐρευνῶντες³, οὐ βλέπουσιν αὐτήν, ἄφρονες⁴ ὄντες.
12. «Τὸ ἐν τῷ ἡλίῳ φῶς, ὃ φωτίζει πάντα τὸν κόσμον, καὶ
 » τὸ τῆς σελήνης, καὶ τὸ τοῦ πυρὸς γίνωσκε ἐμόν.
13. «Ἐγὼ, ἐπερείδων τὴν γῆν, πάντα τὰ ὄντα⁵ συνέχω τῇ
 » ἐμῇ δυνάμει. Ἐγὼ, γινόμενος ἢ ὑγρά σελήνη, παινῶ πάν-
 » τα τὰ ἐκ τῶν φυτῶν καὶ βοτανῶν⁶.
14. «Ἐγὼ, γινόμενος τὸ ἐν τῷ στομάχῳ πῦρ⁷, καὶ εἰσδύων
 » ἐν τῷ σώματι τῶν ἐμψύχων, καὶ συνὼν τῷ διὰ τοῦ
 » στόματος καὶ κώλου⁸ πνεύματι, τὴν τετραειδιῆ⁹ πέ-
 » πτω τροφήν.

1. Ἢτις ἐξέρχεται ἀφ' ἐνὸς σώματος, καὶ εἰσέρχεται εἰς ἄλλο.

2. Ἐναυθα λέγει, ὡς ἡ ψυχὴ δυσκατάληπτός ἐστι τοσοῦτον, ὥστε καὶ ὑπὸ σοφῶν ἐνίων οὐ γινώσκεται.

3. Καίτοι τρόπους ποιούμενοι (Πρ. Γρ.).

4. Ἐραυμοὶ ὄντες (Πρ. Γρ.).

5. Ἐμψυχα καὶ ἀψυχα.

6. Λέγονται ὅσα φυτὰ ξηραίνονται μετὰ τὸ δίδόναι τὸν καρπὸν, ὡς ἡ ἔρυζα, καὶ ἡ κριθή, καὶ ὁ σίτος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

7. Καὶ ἐν τῷ στομάχῳ ἐστὶ πῦρ, ὅπερ εἰσὶν κατακαίει, καὶ εἰς πέψιν φέρει τὰ εἰσφερόμενα.

8. Ἄνευ γὰρ τοῦ ἐξέρχεσθαι τὸν ἀέρα ἐκ τοῦ στόματος καὶ ἀφεδρῶνος, οὐ δύναται ζῆσαι τὸ ἐμψυχον.

9. Τετραειδιῆς ἐστὶν ἡ τροφή κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς. Α'. Λέγεται τὸ βρωῖμα, ὅπερ συνίσταται ἐκ πεφριγμένων καὶ τριωγαλίων, οἷον κριθῶν, ἢ ὄρυζων, ἢ ἐρεβίνθων πεφριγμένων, ἢ ἄλλων τοιούτων ἀκροδρύων, οἷον ἀμυγδάλων, ἢ καρῶν. Β'. δὲ τὸ ἐξ ἄρτου ἢ ὄσπριων ἐψημένων ἢ κρέατος ἐφθομένου ἢ ὀπτωμένου. Γ'. δὲ τὸ ὑδατῶδες ἢ γαλακτῶδες, ἢ ἐνζῶμον, ὅπερ ἐκροφᾶται. Δ'. δὲ τὸ ἐκμυζόμενον, οἷον ὄστειον, ἢ ζακχαροκάλαμος, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον.

15. « Ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν¹ ἐν ταῖς καρδίαις πάντων· ἐξ ἐμοῦ γί-
 » νεται ἡ μνήμη, καὶ ἡ γνῶσις, καὶ ἡ ἐξάλειψις αὐτῶν·
 » ἐγὼ γνωστός γίνομαι ἐκ τῶν Βεδῶν²· ἐγὼ εἰμι ὁ ποιη-
 » τῆς τῆς θεολογίας, καὶ ὁ εἰδήμων τῆς Βέδας.
16. « Δύω ἐστὸν τῶ ὄντε ἐν τῷ κόσμῳ, τὸ φθαρτὸν καὶ τὸ
 » ἀφθαρτὸν· καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα λέγονται φθαρτά,
 » ἡ δὲ ψυχὴ ἀφθαρτος.
17. « Τὸ δὲ ἀνώτατον ὄν ἄλλο ἐστὶ, λεγόμενον³ Παραμάτ-
 » μα, ὃ, εἰσδύον τὸν τριττὸν κόσμον, τρέφει τὰ πάντα,
 » αἰδῖον καὶ κύριον ὄν.
18. « Ἐξ οὗ μὲν δὴ ἐκτός εἰμι τοῦ φθαρτοῦ, καὶ ὑπεράνω τοῦ
 » ἀφθάρτου⁴, ἐκ τούτου ὑπεξούσιός εἰμι, γνωστός ἐν τῷ
 » κόσμῳ καὶ ἐν τῇ Βέδα.
19. « Ὅστις οὖν οὐκ ἄφρων ὢν, γινώσκει ἐμὲ ὑπερούσιον, ὡς
 » εἴρηται, οὗτοσί πάντα γινώσκει, καὶ πάντα τρόπον
 » θεραπεύει με.
20. « Αὕτη μὲν οὖν ἡ μυστικωτάτη ἐπιστήμη ἐρρέθη σοι ὑπ’
 » ἐμοῦ. Ταῦτα δ’ εἰδὼς ὁ ἄνθρωπος, συνετὸς καθέστηκε,
 » καὶ ἐργάτης τῶν ἀξίων πράττεσθαι.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Γ’.

1. « Ἡ μὲν οὖν ἀφοβία, ἡ τῆς ψυχῆς ἀνεσις, ἡ περὶ τὴν
 » θεωρίαν διαμονή, ἡ δόσις, ἡ ἐγκράτεια τῶν παθῶν, ἡ
 » θυσία⁵, ἡ ἀνάγνωσις τῶν Βεδῶν⁶, ἡ ἀσκήσις⁷, ἡ ἰσότης,

1. Ὁ ἐνδυσόμενος (Πρ. Γρ.).
 2. Διὰ τῶν Βεδῶν δηλ. γινώσκωμαι.
 3. Ἐν τῇ Βέδα.
 4. Ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ.
 5. Ἐν τῇ γενέσει τῆς σελήνης καὶ πληρώσει νόμος ἐστὶ τὸ θύειν, τὸ ρίπτειν
 ἐν τῷ πυρὶ κριθὴν, ἢ ὄρουζαν, καὶ ἄλλους καρπούς, καὶ βούτυρον.
 6. Ἦτοι ἡ μελέτη τῶν Γραφῶν· αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ μυστικὴ θυσία.
 7. Περὶ τῆς ἀσκήσεως ἐν τῷ ἐπομένῳ Κεφαλαίῳ εἶρει.

2. «Ἡ ἀποχή τοῦ φόνου¹, ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀοργησία, ἡ ἐλευθε-
 » ριότης, ἡ ἀταραξία τοῦ νοῦς (ἡσυχία), ἡ ἀσυκοφαντη-
 » σία, ὁ περὶ τὰ ἔμψυχα οἶκτος, ἡ αὐτάρκεια, ἡ πρᾶ-
 » τής, ἡ αἰδώς², ἡ εὐστάθεια,
3. «Ἡ ὀξύτης, ἡ ἐπιμέλεια, ἡ ἀνοχή, ἡ καρτερία, ἡ ἀγνό-
 » τής, ἡ εὐμένεια καὶ ἡ ἀφιλοτιμία³, ταῦτα πάντα γί-
 » νονται τῷ ἀφορῶντι εἰς τὴν εὐδαιμονίαν⁴.
4. «Ἡ δ' ὑπόκρισις, ὁ κόμπος, ἡ οἴησις, ἡ ὀργή, ἡ σκληρό-
 » τής, καὶ ἡ ἀγνοια, γίνονται τῷ ἀφορῶντι εἰς τὴν κα-
 » κοδαιμονίαν⁵.
5. «Ἡ μὲν δὴ εὐδαιμονία διὰ τῆς ἀπαθείας⁶ γίνεσθαι δοκεῖ,
 » ἡ δὲ κακοδαιμονία διὰ τῆς ἐμπαθείας. Μὴ ἀθύμει, ὦ
 » Ἀρζούνα, σὺ γὰρ εἶ ἀφορῶν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν.
6. «Δύω εἰσὶν αἱ φύσεις τῶν ἀνθρώπων ἐν τούτῳ τῷ κό-
 » σμῳ, ἡ μὲν θεία, ἡ δὲ δαιμονιώδης· καὶ ἡ μὲν θεία
 » ἐρρέθη μοι ἐκτεταμένως, τὴν δὲ δαιμονιώδη ἄκουσον
 » παρ' ἐμοῦ.
7. «Οἱ δαιμονιώδεις ἄνθρωποι οὐ γινώσκουσιν οὔτε τὴν πρᾶ-
 » ξιν τῶν καλῶν ἔργων, οὔτε τὴν ἀποχὴν τῶν κακῶν·
 » οὐ γὰρ ἔστιν ἐν αὐτοῖς, οὔτε καθαρότης, οὔτ' ἀγα-
 » θουργία, οὐδὲ μὴν ἀλήθεια.
8. «Οὗτοι λέγουσι τὸν κόσμον ἀναπόδεικτον⁷ καὶ ἀνάιτιον⁸

1. Ἡ ἀφονευσία (Πρ. Γρ.).

2. Ἡ αἰσχύνη (Πρ. Γρ.).

3. Ἡ ταπεινοφροσύνη.

4. Εὐδαιμονία ἐστὶ ταῦτα τὰ εἰκοσιῆς προτερήματα, ἐξ ἧς τυγχάνει τῆς ἀ-
 θανασίας.

5. Ἐπειδὴ ἀνωτέρω ἐκτεταμένως εἶπε περὶ τῆς εὐδαιμονίας, περὶ δὲ τῆς
 δαιμονιώδους κακοδαιμονίας συντετημημένως, διὰ τοῦτο ἤδη ἐρεῖ καὶ περὶ αὐτῆς.

6. Διὰ τῆς ἀθανασίας (Δ. Γρ.).

7. Δηλ. οὐ θέλουσι γενέσθαι κατὰ τὰς ἀποδείξεις καὶ μαρτυρίας τῶν Βεδῶν.

8. Θέλουσι τὸν Κόσμον γενέσθαι ἐκ φύσεως, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν ἔργων· φυσικόν, αὐτόματον δηλ.

- » καὶ ἀπρονόητον¹, γινόμενον ἐκ συναφῆς ἀλλήλων². καὶ
 » οὐδὲν ἄλλο, ἀλλ' ἢ ὁ Ἔρως ἐστὶν αἴτιος³.
9. «Τοιούτω δ' ὅμως φρονήματι⁴ οἱ ἐπιθεδαιούμενοι, διε-
 » φθαρμένοι εἰσι τὸν νοῦν, καὶ ὀλιγόφρονες, καὶ κακερ-
 » γάται εἰς ἀπώλειαν τοῦ κόσμου, καὶ ἐχθροί.
10. «Ἐχόντες γὰρ ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν, καὶ συνόντες ὑποκρί-
 » σει καὶ οἰήσει, καὶ κόμπῳ, ἐπωδαῖς τε καὶ γοητείαις
 » χρωῶνται ἐξ ἀνοίας εἰς κτήσιν πλούτου, καὶ ἀκάθαρτοι
 » εἰσι τὴν βρῶσιν καὶ τὴν πόσιν⁵.
11. «Οὔτοι, ἀμέτρους διαλογισμοὺς διαλογιζόμενοι μέχρι τοῦ
 » θανάτου, καὶ ἐπ' ἄκρον ἐντρυφῶντες ταῖς ἐπιθυμίαις,
 » καὶ τοιαῦτα μόνα φρονοῦντες⁶,
12. «Καὶ ἐπιθυμίαις πολλαῖς, ὥσπερ βρόχοις, περιδεδεμένοι,
 » καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῷ θυμῷ πεποιθότες, πολλῶν ἀδι-
 » κως κτημάτων ὀρέγονται, εἰς τὸ ταῖς ἐπιθυμίαις ἐν-
 » τρυφᾶν.
13. «Τοῦτό μοι σήμερον κτητόν ἐστι, διανοούμενοι λέγουσιν·
 » ἐκεῖνου ἀπολαύσω τοῦ καταθυμίου αὔριον· οὗτος ὁ πλοῦ-
 » τος ἐστὶ μοι, καὶ ἐκεῖνος πάλιν ἔσεται μοι.
14. «Οὗτος ὁ ἐχθρὸς ἀνήρηταί μοι, οἱ δ' ἄλλοι ἀναιρεθήσον-
 » ται· ἐγὼ εἰμι κύριος, ἐγὼ εἰμι ἐντρυφῶν, ἐγὼ ὑπερ-
 » πλήρης⁷, ἰσχυρὸς καὶ εὐθυμος.
15. «Ἐγὼ εἰμι ὀλβιος, καὶ εὐγενής· ἐγὼ θύσω⁸, δώσω⁹,

1. Ἀδικήκηντον (Πρ. Γρ.).

2. Ἀρρενος δηλ. καὶ θήλεος.

3. Τοῦ ἀρρενος καὶ θήλεος.

4. Ταύτη δ' ἔμωσ τῇ θεωρίᾳ (Πρ. Γρ.).

5. Οἶνον δηλ. πίνουσι, καὶ κρέας τρώγουσιν, ἐπικούρειον δηλ. βίον βιουσί·

6. Τὰ τοῦ σώματος δηλ. φρονοῦσι, καὶ οὐδὲν περαιτέρω.

7. Ἀνευδαής (Δ. Γρ.).

8. Θύσω εἰς κτήσιν φιλίας.

9. Δώσω ταῖς ἐπαινοῦσι.

- » εὐθυμήσω· τίς ἐστὶν ὁμοίός μοι; Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα
 » ἀνοηταίνοντες λέγουσιν.
16. «Οὗτοι δ' ὅμως οἱ ἄφρονες καὶ ἄνοες, οἱ ταῖς πολλαῖς
 » ἐννοίαις ἐσφαλμένοι, καὶ συμπεριειλημμένοι τῇ ἀνοίᾳ,
 » ὡσπερὶ δυκτίῳ, καὶ ἐκτετηκότες ταῖς περὶ τὰς τρυφὰς
 » ἐπιθυμίαις, καταπίπτουσιν εἰς τὸν βορβορώδη Ἄδην.
17. «Καυχώμενοι γὰρ ἐφ' ἑαυτοῖς, καὶ ἐπαιρόμενοι, συνόντες
 » πλούτῳ, καὶ δόξῃ, καὶ περιφανείᾳ, θύουσι θυσίας οὐχὶ
 » κατὰ νόμον καὶ ἀληθῶς, ἀλλ' ἀλαζονικῶς.
18. «Ἐπιστηριζόμενοι δὲ τῇ οἰήσει, καὶ τῇ δυνάμει, καὶ τῷ
 » κόμπῳ, καὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ τῷ θυμῷ, ἐχθραίνουσι καὶ
 » ἀτιμάζουσιν¹ ἐμὲ τὸν ὄντα ἐν τοῖς αὐτῶν σώμασι, καὶ
 » ἐν τοῖς τῶν ἄλλων.
19. «Τούτους μέντοι γ' ἐγὼ τοὺς ἐχθροὺς (ἐμοῦ), καὶ σκλη-
 » ροὺς, καὶ ἐν ἀνθρώποις ἐλαχίστους, καὶ κακοὺς, ρίπτω
 » αὐτίκα εἰς τὰς ἐν κόσμῳ κακοδαίμονας φύσεις².
20. «Μωροὶ γὰρ ὄντες, τυγχάνουσιν ἀλληλοδιαδόχως κακο-
 » δαιμόνων φύσεων ἐν ἐκάστη τῶν γεννήσεων· μὴ τυγ-
 » χάνοντες γὰρ ἐμοῦ, τυγχάνουσι τῆς χαμερποῦς ὁδοῦ³.
21. «Αὕτη δ' ἡ εἴσοδος τοῦ Ἄδου, ἡ τῆς ψυχῆς ἀπωλεστικὴ⁴,
 » τριττὴ ἐστίν· ἡ ἐπιθυμία, ὁ θυμὸς, καὶ ἡ πλεονεξία·
 » διὸ ἄφες ταύτην τὴν τριάδα τῶν κακῶν.
22. «Ἀπαλλαγείς γὰρ τῶν τριῶν τούτων εἰσόδων τοῦ Ἄδου

1. Κακῶς λέγουσι τὰς ἀρετὰς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, τῶν τὴν εὐθειαν ὁδὸν ὁδευόντων. Τοιοῦτους δηλ. ἀγαθοὺς κακῶς λέγοντες, ἐμὲ κακῶς λέγουσι.

2. Εἰς τὰ ἐν κόσμῳ ἔμψυχα, τοῦτέστιν εἰς λύκον, εἰς ὄφιν, εἰς σκώληκα κτλ.

3. Τῆς ἀλόγου φύσεως.

4. Τὸ τυχεῖν δηλ. ἐλαχίστης φύσεως, σκώληκος ἢ ὄφειος, ὡσπερὶ ἀπώλειά[]] ἐστὶ τῆς ψυχῆς.

- » ὁ ἄνθρωπος, ἐνεργεῖ τὴν τῆς ψυχῆς σωτηρίαν¹, καὶ ἐκ
 » τούτου εὐρίσκει τὴν οὐράνιον ὁδόν².
23. «Ὅστις δ', ἀφείς τὴν ἐντολὴν τῆς Βέδας, πράττει κατὰ
 » τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, οὗτος οὐκ ἀπολαμβάνει οὔτε θεο-
 » γνωσίαν, οὔτ' ἄνεσιν, οὔτε τὴν οὐράνιον ὁδόν.
24. «Ταῦτά τοι καὶ οἱ θεολόγοι φέρουσιν εἰς μαρτυρίαν τὴν
 » Βέδαν ἐν τοῖς ἀξίοις πράττεσθαι, καὶ μὴ. Γνοὺς τοίνυν
 » τὰ παρὰ τῆς Βέδας ἐντεταλμένα, δίκαιος εἶ πράττειν
 » ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ τὰ ἄξια πράττεσθαι³.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

1. «Οἵ τινες καταφρονοῦντες τῆς ἐντολῆς τῆς Βέδας⁴, θύουσι
 » προθυμούμενοι, ὅποια ἢ διάθεσις τούτων; ἢ Σάτβα;
 » ἢ ἢ Ράγα; ἢ ἢ Τάμα; »

ΚΡΙΣΝΑΣ.

2. «Μάθε, ὅτι ἡ προθυμία τῶν ἀνθρώπων τριπτὴ ἐστὶ, γι-
 » νομένη ἐκ φύσεως, ἢ μὲν Σατβικῆ, ἢ δὲ Ραγικῆ, ἢ δὲ
 » Ταμικῆ.
3. «Ἡ μὲν οὖν προθυμία ἅπασιν ἔνεστι τοῖς ἀνθρώποις, κα-
 » τὰ τὴν δύναμιν τῶν ποιότητων⁵. ὅθεν ἐν οἷα τῶν ποιο-

1. Χρῆται δηλ. ἀρετῇ, ἢ σώζει τὴν ψυχὴν.

2. Τυχάνει τῆς ἀθανασίας. — Ἐργαζόμενος γὰρ τὰ ἀγαθὰ τῶν ἐργων, καθαρὸς γίνεται τὴν ψυχὴν· καθαρὸς δὲ γενόμενος τὴν ψυχὴν, τυγχάνει θεογνωσίας· θεογνωσίας δὲ τυχὼν, τυγχάνει ἀθανασίας.

3. Ἄ δηλ. ὁ νόμος σου προσταττει.

4. Ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τῆς Βέδας (Πρ. Γρ.).

5. Καθὸ ἢ Σάτβα καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν ποιότητων ἅπασιν ἔνεσι τοῖς ἀνθρώποις, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον.

- » τήτων ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ μᾶλλον πρόθυμος ¹, τοιοῦτος
 » καὶ δὴ λέγεται ².
4. «Καὶ οἱ μὲν ἔχοντες τὴν Σάτθαν, θύουσι τοῖς θεοῖς, (τοῖς
 » ἔχουσι τὴν Σάτθαν)· οἱ δ' ἔχοντες τὴν Ράγαν, τοῖς περὶ
 » τὸν θεὸν τοῦ πλούτου, καὶ τοῖς δαίμοσιν· οἱ δ' ἔχοντες
 » τὴν Τάμαν, θύουσι τοῖς Πρέταις, καὶ τοῖς Ράξαις ³.
5. «Οἵ τινες δὲ ποιῶσιν ἄσκησιν δεινὴν, μὴ προσταχθεῖσαν
 » ὑπὸ τῆς Βέδας, συνόντες τῇ ὑποκρίσει, καὶ οἰήσει, καὶ
 » ἐπιθυμία, καὶ ἐμπαθεία, καὶ ἰσχυρογνωμοσύνη,
6. «Καὶ σκελετευόντες τὸ ὅλον σύστημα τῶν στοιχείων
 » τοῦ σώματος, καὶ ἐμὲ, ὄντα ἐν τῷ σώματι, ἄφρονες
 » ὄντες, τούτους γίνωσκε σκληροὺς τὴν γνώμην.
7. «Τὸ βρῶμα πᾶσι τριχῶς γίνεται ἀγαπητόν, ὡσαύτως δὲ
 » καὶ ἡ θυσία, καὶ ἡ ἄσκησις, καὶ ἡ ἐλεημοσύνη, ὣν τὸ
 » εἶδος καθ' ἐν ἕκαστον ἄκουσον ἐξ ἐμοῦ.
8. «Τὰ βρώματα τὰ εὔχυμα, καὶ λιπαρὰ, καὶ στερεὰ ⁴, καὶ
 » θυμήρη ⁵, ἅπερ αὐξάνουσι τὴν ζωὴν, καὶ τὴν φαιδρότη-
 » τα, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ὑγείαν, καὶ τὴν εὐθυ-
 » μίαν, καὶ τὴν ὄρεξιν, ἐραστά εἰσι τῷ ἔχοντι τὴν Σάτθαν.
9. «Τὰ δὲ βρώματα ⁶ τὰ λίαν πικρὰ, καὶ λίαν ὀξέα, καὶ
 » λίαν ἄλμυρὰ, καὶ λίαν θερμὰ, καὶ λίαν δρυμέα ⁷, καὶ
 » λίαν στυφὰ, καὶ λίαν καυστηρὰ ⁸, πρόξενά οὐδύνης, καὶ

1. Ἐπιρρηπῆς δηλ.

2. Τουτέστιν, εἰ μὲν ἐστὶ πρόθυμος τῇ Σάτθα, λέγεται Σατθικός, εἰ δὲ τῇ Ράγα, Ραγικός· εἰ δὲ τῇ Τάμα, Ταμικός.

3. Τοῖς φαντάσμασι δηλ. εἴτε νεκρικοῖς, εἴτε δαιμονικοῖς. Πρέται καὶ Ράξαι λέγονται αἱ ψυχαί, αἵτινες μὴ τυχοῦσαι τῶν νομίμων καὶ προσηκόων ἀγνισμῶν, γίνονται φαντάσματα. Τὸ δὲ Πρέται μείζων ἐστὶ τοῦ Ράξαι.

4. Ἐνδυναμωτικά δηλ. ἅπερ διαμένει πολὺ, ὥστε πεφθῆναι.

5. Τὰ γλυκέα δηλ. καὶ νόστιμα.

6. Οἱ ἑπτὰ χυμοί.

7. Ὡς τὸ πέπερι.

8. Ὡς τὸ σίνηπι.

- » μεταμελείας, και νόσου ¹, έραστά είσι τῷ έχοντι τήν
» Ράγαν.
10. «Τὸ δὲ βρωμα τὸ ψυχρὸν ², και ἄχυμον, και ὀζῶδες, και
» ἔωλον ³, και ἡμίβρωτον, και τὸ μὴ ἐκ θυσίας ⁴, έρα-
» στὸν ἐστὶ τῷ έχοντι τήν Τάμαν.
11. «Ἡ δὲ θυσία θύεται κατὰ τήν ἐντολήν τῆς Βέδας, ὑπ' άν-
» θρώπων μὴ ἐφιευμένων καρποῦ ⁵, ἀλλὰ τοῦτο μόνον δια-
» νοουμένων, ὅτι θυτέον, αὕτη ἐστὶ θυσία Σαυβική.
12. «Οἷα δὲ θυσία θύεται ἐπὶ σκοπῷ καρποῦ, και δι' άν-
» θρωπαρέσκειαν, ταύτην γίνωσκε θυσίαν Ραγικήν.
13. «Τὴν δὲ θυσίαν, τήν γινομένην ἔξω τῆς προσταγῆς τοῦ
» νόμου, και ἄνευ κατασκευῆς βρωμάτων εἰς βρωσὶν Βραχ-
» μάνων, και ἄνευ ἐπωδῆς και ὄωρεᾶς, και εὐλαβείας,
» ταύτην λέγουσι θυσίαν Ταμικήν.
14. «Ἡ δὲ πρὸς τὸν Θεὸν, και Βραχμαῖνα, και διδάσκαλον,
» και σοφὸν θεραπεία, και ἡ καθαρότης, και ἡ ἰσότης,
» και ἡ σωφροσύνη, και ἡ ἀποχὴ τοῦ φόνου, σωματικὴ
» λέγεται ἄσκησις.
15. «Ὁ δὲ λόγος, ὁ μὴ ἀπειλητικὸς ⁶, και ἀληθῆς, και προσ-
» φιλῆς ⁷, και ὠφέλιμος, και ἡ μελέτη τῆς Βέδας, ἄσκη-
» σις λέγεται τῆς γλώσσης.
16. «Ἡ δὲ ἀγνότης τῆς ψυχῆς, και ἡ πραότης, και ἡ θεωρία,
» και ἡ χαλιναγωγία τῶν παθῶν, και ἡ περὶ τήν δοσο-
» ληψίαν ἀδολότης, ἄσκησις λέγεται τῆς ψυχῆς ⁸.

1. Καὶ λύπη, και ἀσθενείας (Πρ. Γρ.).

2. Τὸ μετὰ τέσσαρας ὥρας.

3. Τὸ ἐκ τῆς παρελθούσης ἡμέρας.

4. Ἡ τὸ ἀνάξιον και ἀνάρμοστον· δὺο γὰρ ἐννοίας ἔχει, ἢ τὸ μὴ ὄν ἐκ θυσίας, ἢ τὸ ἀκάθαρτον, ὡς τὸ ἀπὸ θήρας.

5. Διηλ. ἀνταμοιβῆς, οὐκ ἀποβλεπόντων εἰς τι ἄλλο τέλος δηλ.

6. Ὁ πρᾶος, προσηνῆς.

7. Ὁ ἡδύς τῇ ἀκοῇ.

8. Τοῦ νοός.

17. « Ἡ μὲν οὖν ἄσκησις, ἡ γινομένη ὑπ' ἀνθρώπων μετὰ προσ-
 » θυμίας μεγάλης τριττὴ ἐστὶ καὶ ἡ μὲν γινομένη ὑπ'
 » ἀνθρώπων, μὴ ἐφιεμένων καρποῦ, (ἀλλ' εἰς ἓν μόνον,
 » τὸ ἄκρον ἐφετὸν, ἀφορώντων), λέγεται Σατθική.
18. « Ἡ δὲ πρᾶττεται καθ' ὑπόκρισιν, τιμῆς ἕνεκεν, καὶ δόξης,
 » καὶ ἀπολαύσεως, καὶ ἀνεπίμονός ἐστι ¹ καὶ ἄστατος,
 » αὕτη λέγεται Πραγική.
19. « Ἡ δὲ πρᾶττεται ἀδιακρίτως, ἐπ' ἄλγει τῆς ψυχῆς, ἢ ἐπ'
 » ἀναιρέσει ἄλλου ², αὕτη λέγεται ἄσκησις Ταμική.
20. « Ἡ δὲ προσήκουσα δόσις δίδοται ἄνευ ἀνταμοιβῆς κατὰ
 » τὸν τόπον ³, καὶ κατὰ τὸν χρόνον ⁴, καὶ κατὰ τὸν
 » ἄξιον ⁵, αὕτη κρίνεται Σατθική.
21. « Ἡ δὲ δόσις δίδοται ἐπ' ἀνταμοιβῆς, ἢ ἐπ' ἐλπίδι μέλ-
 » λοντος ἀγαθοῦ, ἢ ἐν δυσθυμίας, αὕτη λέγεται Πραγική.
22. « Ἡ δὲ δόσις δίδοται ἐναγεῖ τόπῳ, ἢ ἀναξίους ⁶, ἢ ἐν μὴ
 » προσήκοντι καιρῷ, ἢ ἄνευ περιποιήσεως ⁷, ἢ καταφρο-
 » νητικῶς ⁸, αὕτη λέγεται Ταμική.
23. « Τριχῶς ἐστὶ λεγόμενον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ· Ὁμ, Τὰτ,
 » καὶ Σάτ· ἐκ δὲ τούτου ⁹ τοῦ τριττοῦ θείου λόγου ἐ-
 » ποιήθησαν κατ' ἀρχὰς (ὑπὸ τοῦ Βράχμα) οἱ Βραχμᾶνες,
 » καὶ αἱ Βέδαί, καὶ αἱ θυσίαι ¹⁰.

-
1. Οὐ μένει ἐπὶ πολὺν καιρὸν.
 2. Πολλοὶ γὰρ ποιοῦσιν ἄσκησιν εἰς τὸ ἀνελεῖν τὸν ἐχθρόν.
 3. Ἄγίοις δηλ. τόποις καὶ ἀξίοις προσκυνήσεως, ὡς ἐν Κασσῇ καὶ Πράγγη κτλ.
 4. Δηλ. κατὰ τὴν ἐκλειψιν, ἢ κατὰ τὴν ἐνδεκάτην τῆς σελήνης, ἢ κατὰ τὴν
 πανσέληνον, ἢ περὶ τὸ πρωί.
 5. Βραχμᾶνα δηλ. ἡ μαθηματικόν.
 6. Ὁρχησταῖς καὶ γελωτοποιεῖς.
 7. Ἄνευ τῷ ἄψασθαι τῶν ποδῶν καὶ πλύναι αὐτοὺς, ὡς ἔθος.
 8. Δηλ. μετὰ θυμοῦ.
 9. Διὰ τούτου (Δ. Γρ.).
 10. Ἡ παρὰ τούτου τοῦ Θεοῦ ἐποιήθησαν ἐν ἀρχῇ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου
 οἱ Βραχμᾶνες, κτλ.

24. « Ὅθεν εἰπόντων τὸ Ὄμ¹ τῶν θεοφρόνων, τὰ ἔργα τῆς
 » θυσίας, καὶ τῆς δόσεως, καὶ τῆς ἀσκήσεως, γινόμενα
 » κατὰ τὴν ἐντολὴν, αἰεὶ κατορθοῦνται².
25. « Εἰπόντων δὲ τὸ Τάτ ἄνευ στοχασμοῦ τοῦ καρποῦ, τὰ
 » πολυειδῆ ἔργα τῆς θυσίας, καὶ τῆς δόσεως, καὶ τῆς ἀσκή-
 » σεως³ ὀρθῶς ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν ἐφιμεμένων τῆς ἀπαθείας.
26. « Ἡ δὲ λέξις Σάτ ἀναφέρεται εἰς τὴν ὑπαρξίν⁴, καὶ εἰς
 » τὴν ἀγαθότητα, καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἔργων ὁμοίως
 » λέγεται.
27. « Καὶ ἡ τῆ θυσία δὲ ἐγκαρτέρησις⁵, ἀλλὰ καὶ πᾶν τὸ
 » ἐπὶ Θεῷ γινόμενον⁶ Σάτ λέγεται.
28. « Τὸ δὲ μετὰ ῥαθυμίας θυόμενον, καὶ διδόμενον, καὶ ἐπ’
 » ἀσκήσει γινόμενον, καὶ πᾶν ἄλλο τι πραττόμενον, Ἄσατ
 » λέγεται, καὶ οὐδὲν ὄφελος ποιεῖ, οὔτε ζῶντι, οὔτ’ ἀπο-
 » θανόντι.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Η’.

ΑΡΖΟΥΝΑΣ⁷.

1. « Ἐπιθυμῶ γνῶναι κατὰ μέρος τὴν σημασίαν τῆς λέξεως
 » *Σανρεάσα* καὶ *Τεάγγα*.

1. Ἔθος γὰρ ἐστὶ καὶ πρὶν τῆς θυσίας, καὶ μετὰ τὴν θυσίαν ἐκφωνεῖν τὸ Ὄμ, τοιούστιν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ τοῦτο τὸ ὄνομα δεῖ λέγειν, ὡς συντελεστικόν.

2. Εἰς ἐκβασιν ἐρχονται (Δ. Γρ.).

3. Πολυειδῶς γὰρ καὶ πολυτρόπως γίνονται αἱ θυσίαι, καὶ δόσεις καὶ ἀσκήσεις.

4. Ἐστὶ ἡ Βέδα λέγει.

5. Ἡ ἐπιμονή (Δ. Γρ.).

6. Ἀσκήσει καὶ δόσει, κτλ.

7. Πρῶτερον εἶρηκεν ὁ Κρισνάς, ὅτι ὁ ἐγκαταλείπων πάντα τὰ ἔργα, εὐθυμός ἐστι καὶ Σαννεασῆς ὀνομάζεται· ὁ δὲ ἐγκαταλείπων τὸν καρπὸν τῶν ἔργων, Τεαγγῆς ὀνομάζεται καὶ αἰεὶ εὐθυμός ἐστιν. Ὅθεν, ἐπειδὴ ἐναντία πῶς ἐστὶν, ἂ εἶρηκεν, ἔργα (μη) ποιεῖν, δηλ. καὶ ποιεῖν, διὰ τοῦτο ὁ Ἀρζούνας ἐρωτᾷ

ΚΡΙΣΝΑΣ.

2. «Οἱ ἔμπειροι σοφοὶ τὴν μὲν ἀποχὴν τῶν ἔργων εἰς ἀπό-
 » λαυσιν ἐφετοῦ τινος λέγουσι Σαννεάσαν, τὴν δ' ἀποχὴν
 » τοῦ καρποῦ μόνου πάντων τῶν ἔργων, Τεάγγαν.
3. «Εἰσὶ μὲν δὴ τινες τῶν Κριτικῶν ¹, οἱ λέγουσι τὸ ἔρ-
 » γον τῆς θυσίας, καὶ τῆς δόσεως, καὶ τῆς ἀσκήσεως ²
 » ἄξιον ἀποχῆς ³, ὡς κακόν· ἄλλοι δὲ πάλιν ³ λέγουσι
 » μὴ εἶναι ἄξιον ἀποχῆς ⁴.
4. «Σὺ δ' ἄκουσον τὴν ἐμὴν γνώμην ⁵ περὶ αὐτῆς τῆς Τεάγγ-
 » γας, ὡς τριχῶς λέγεται ὑπὸ τῶν σοφῶν.
5. «Τὸ μὲν οὖν ἔργον τῆς θυσίας, καὶ τῆς δόσεως, καὶ τῆς
 » ἀσκήσεως οὐ φευκτέον, πρακτέον δέ· ἡ γὰρ θυσία, καὶ
 » ἡ δόσις, καὶ ἡ ἀσκησις καθαρτικὰ εἰσι τῆς ψυχῆς πα-
 » ρὰ τοῖς νοῦν ἔχουσι.
6. «Τὸ δ' ἀφεῖναι ⁶ τὴν πρόσφυσιν τοῖς ἔργοις τούτοις, τοῖς
 » ἀξίοις πράττεσθαι, καὶ τοὺς καρποὺς, τοῦτο παρ' ἐμοὶ
 » καὶ βέδαιον, καὶ ἄριστον κρίνεται.
7. «Ἦστε ἡ ἀποχὴ τοῦ ὠρισμένου ἔργου οὐκ ἀξία ἐστὶ πρᾶτ-
 » τεσθαι ⁷, ἐπεὶ περ ἡ ἐξ ἀμελείας γινομένη ἀποχὴ τού-
 » του λέγεται Ταμική ⁸.

1. Οἱ περὶ τὸν Καπίλιν.

2. Ἡ ἀσκησις, ἡ γίνεται οὐχὶ ἐπὶ ἐπιτεύξει τῆς γνώσεως. — Ἀποστροφῆς
 (Πρ. Γρ.).

3. Οἱ περὶ τὸν Μιμάνσαν.

4. Ἡ δὲ Βέδα λέγει· «ὁ ἐπιθυμῶν παιδὸς, θυέτω· ὁ ἐπιθυμῶν οὐρανοῦ, θυέτω.»

5. Εἰπὼν ὁ Κρισναῶς τὰς διαφόρους γνώμας τῶν σοφῶν, λέγει νῦν τὴν ἑαυ-
 τοῦ γνώμην.

6. Τὸ ἀναφέρειν ταῦτα εἰς τὸν Θεόν.

7. Οὐκ ἐστὶν ἄξιον ἀφεῖναι προσευχὴν καὶ νηστείαν, αἱ εἰσι γὰρ ὠρισμένα. —
 Ὅτι καλῶς γίνεται (Πρ. Γρ.).

8. Ἐνταῦθα λέγει πῶς ἐστὶ τριττὴ ἡ Τεάγγα;

8. «Ὅστις δὲ λογιζόμενος τὸν πόνον ἀφήσει τὸ ἔργον, ἵνα
 » μὴ πονήσῃ τὸ σῶμα, οὗτος, ποιῶν ἀποχὴν Ῥαγικὴν, οὐ
 » λαμβάνει καρπὸν ἀποχῆς¹.
9. «Ὅ,τι δ' ἔργον λογιζόμενον, ὅτι πρακτέον ἐστὶ, πράττε-
 » ται ὑπ' ἀνθρώπου ἀναγκάως², ὅταν ἀφῆ τὴν πρόσ-
 » φυσιν καὶ τὸν καρπὸν, τοῦτο λογίζεται ἴδιον τῆς Σάτθας.
10. «Ὁ δὲ Σατθικὴν ἔχων ἀποχὴν³ καὶ φρόνησιν, καὶ ἐκ δι-
 » σταγμοῦ⁴ ἀπέχων, οὔτε ἀποστρέφεται τὸ δυσάρεστον
 » ἔργον⁵, οὔτε μὴν ἡδεται τῷ ἀρεστῷ⁶.
11. «Οὐκ ἔστι δυνατὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἀφιέναι τὰ ἔργα παν-
 » τελῶς⁷. ὅστις δὲ ποιῶν ἔργα, ἀπέχει τοῦ ἐκ τῶν ἔρ-
 » γων καρποῦ παντελῶς, οὗτος λέγεται ἀληθῶς Τεγγγας.
12. «Ὁ τῶν ἔργων καρπὸς τριττὸς ὢν, ἀνέραστος⁸ (κακὸς),

1. Καθὸ ἡδονικὸς καὶ τρυφηλὸς οὗτος, ὁ δ' ἀνωτέρω καθὸ ἀμειλῆς, ὡς λαμ-
 βάνει καρπὸν ἀποχῆς, ὁ ὢν ἐν θεωρίᾳ καὶ θεοφροσύνῃ.

2. Κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ νόμου, διότι οὕτως ὁ νόμος ἐπιτάττει.

3. Ὁ ἀπέχων τοῦ καρποῦ τῶν ἔργων.

4. Ἐκ ψευδοῦς ἐννοίας, καὶ ματαιότητος, τὴν μὲν ἀνεσιν ἀγαπᾶν, τὸν δὲ
 πόνον μισεῖν.

5. Καθὼς ἐν τῷ χειμῶνι, ὅτε ψύχος ἐστὶ πολὺ περὶ τὸ πρῶτ', τὸ λούεσθαι,
 ὅπερ ἐστὶ δυσάρεστον. Τρεῖς γὰρ ὥραι τῆς προσευχῆς καὶ λουτροῦ παρ' Ἰν-
 δοίς, ὡς ἐν τῇ Βέδα διαλαμβάνεται, ἡ μὲν περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἡ
 δὲ περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἡ δὲ περὶ τὴν δύσιν.

6. Καθὼς τὸ λούεσθαι περὶ τὴν μεσημβρίαν, θέρους ὄντος, ὅπερ ἐστὶ καὶ
 ἀρεστὸν, καὶ θυμῆρες.

7. Ὡς πρότερον εἴρηκεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε μένει ἀργός.

8. Ἀνέραστος μὲν καρπὸς λέγεται, ὅταν πορεύηται εἰς τὸν Ἄδην διὰ τὴν κα-
 κίαν, ἣν ἐπραξεν. ἔραστὸς δὲ, ὅταν πορεύηται εἰς τὸν παράδεισον διὰ τὴν ἀ-
 ρετήν· μικτὸς δὲ, τοῦτέστιν οὔτ' ἀνέραστος, οὔτ' ἔραστὸς, ὅταν μετεψυχῶται
 ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τὴν κακίαν καὶ ἀρετήν, ἐνθα ἐστὶ καὶ καλὸν καὶ κακόν. Ὅτε
 μὲν γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ κακὰ, καὶ ἀγαθὰ ἐργάζεται, ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον
 τοῦτον τὸν πρόσκαιρον, ὅτε δὲ ἀγαθὰ, εἰς τὸν παράδεισον, ὅτε δὲ κακὰ, εἰς
 τὸν Ἄδην.

- » ἔραστός (καλός), καὶ μεμιγμένος τοῖς ἐμπαθέσι¹, γί-
 » νεται μετὰ θάνατον, οὐδέποτε δὲ τοῖς ἀπαθέσι².
13. « Πέντε αἰτίαις διηρημένας γινῶθι παρ' ἐμοῦ τῆς ἐκτελέ-
 » σεως τῶν ἔργων πάντων, διαλαμβανομένας ἐν τῷ βί-
 » θλίῳ, τῷ περὶ θεογνωσίας καὶ θεολογίας³.
14. « Εἰσὶ δὲ ταῦτα τὸ σῶμα, ἡ οἴησις, ἡ πενταειδῆς αἰσθη-
 » σις⁴, ἡ πενταειδῆς πνοή⁵ (ὁ ἀήρ⁶), καὶ ἡ θέλησις.
15. « Ὅ,τι δὲ δίκαιον ἢ ἄδικον ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος ἐν ἔργῳ, ἢ
 » λόγῳ, ἢ διανοίᾳ, τούτου εἰσὶν αἰτία τὰ εἰρημένα ταῦ-
 » τα πέντε.
16. « Οὕτως οὖν ἔχοντος, ὅς τις θεωρεῖ τὴν ψυχὴν μόνην ἐν-
 » εργὸν τῶν ἔργων πάντων, οὗτος, ὡς ἄνους καὶ ὡς μὴ
 » πεφωτισμένος τὴν διάνοιαν, οὐκ ὀρθῶς θεωρεῖ.
17. « Οὗ τινος δ' ἡ γνώμη ἢ ἡ φύσις ἀνυπερήφανός ἐστι, καὶ
 » οὗ τινος ἡ διάνοια οὐκ ἔστι κεχραμμένη⁷, οὗτος, εἰ καὶ
 » φθείρει τούτους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, οὔτε φθείρει, οὔτε
 » φθείρεται⁸.

1. Τοῖς ἁπιαγαῖς (Πρ. Γρ.), τοῖς ἐφιεμένοις καρποῦ.

2. Τοῖς Σκηνεασαῖς (Πρ. Γρ.), τοῖς μὴ ἐφιεμένοις καρποῦ.

3. Τοῦ Καπίλα.

4. Τουτέστιν αἱ δυνάμεις τῶν πέντε αἰσθήσεων· ἐκάστη γὰρ τῶν πέντε αἰσθήσεων εἰς θεὸς ἀπονέμεται, τουτέστι τῇ ὁσφρήσει, τῇ ὀράσει, τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ἀφῆ ἢ ψαύσει.

5. Ἄνευ γὰρ τῆς πνοῆς οὐ δύναται συστῆναι τὸ σῶμα.

6. Πενταειδῆς ἐστὶν ὁ ἀήρ κατὰ τοὺς φυσικοὺς τῶν Ἰνδιῶν· ἡ πνοή, ἡ πορ-
 δή, ὁ ἐρευγκός, ὁ περὶ τὸν στόμαχον, καὶ ὁ περὶ ὄλον τὸ σῶμα.

7. Τουτέστιν οὐκ ἐνέχεται οὔτε τοῖς καλοῖς, οὔτε τοῖς κακοῖς, ταῦτὸν εἰπεῖν,
 οὔτε ἐπὶ τοῖς καλοῖς χαίρει, οὔτε ἐπὶ τοῖς κακοῖς ἄχθεται.

8. Ὅστις οὐκ ἐπαίρεται ἐπὶ ταῖς ἐργοῖς αὐτοῦ, καὶ ὅστις οὐ προσφύεται οὔτε
 τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτε τοῖς κακοῖς, εἰ καὶ φθείρει τὸν κόσμον, οὗτος οὔτε φθείρει,
 οὔτε φθείρεται. Ἐνταῦθα πάλιν ἀναφέρει τὸν λόγον εἰς τὸν Ἄρζούναν, παρα-
 κινῶν αὐτὸν εἰς πόλεμον, ὡς ἐστὶ νενομοθετημένος. Οἰονεῖ ἔλεγεν· ἐπειδὴ εἶ προσ-
 τεταγμένος ὑπὸ τοῦ νόμου πολεμεῖν, καθὼς Ἐατρῆς, εἰ καὶ θανατώσεις, οὐ δό-
 ξεις θανατοῦν, ὅταν μὴ ποιῆς τὸ τοιοῦτον ἐπὶ ὑπερηφανίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ, ὅτε
 ἀναπέμπει ταῦτα εἰς Θεὸν, γινώσκων, ὅτι πληρωτικός ἐστὶ τῆς ἀφέσεως αὐτοῦ.

18. « Ἡ αἰτία τοῦ ἔργου τριττὴ ἐστίν· ἡ δόξα, τὸ δοξαζόμενον, καὶ ὁ δοξάζων¹. Καὶ ἡ σύστασις δὲ τοῦ ἔργου τριττὴ ἐστίν· τὸ ὄργανον, τὸ τέλος, δι' ὃ τὸ ἔργον γίνεται, καὶ ὁ ἐνεργῶν².
19. « Ἡ μὲν γνῶσις, καὶ τὸ ἔργον, καὶ ὁ ἐνεργῶν τριχῶς λέγεται, ἐκ τῶν τριῶν εἰδῶν τῶν ποιότητων, ἐν τῷ φυσιολογικῷ βιβλίῳ· ταῦτα δ' ἀκουσον παρ' ἐμοῦ ὡς ἔχουσι.
20. « Δι' ἧς γνώσεως ἡ ψυχὴ θεωρεῖται μία καὶ ἀδιαίρετος ἐν ἅπασιν τοῖς ἐμφύχοις, οἷσι κατὰ μέρος, αὕτη ἡ γνῶσις θεωρεῖται Σαττικὴ³.
21. « Ἡ δὲ γνῶσις γινώσκει ἐκάστην ψυχὴν οὐχὶ μίαν ἐν ἅπασιν τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ πολλὰς καὶ διηρημένας, ταύτην γινώσκει Πραγικὴν⁴.
22. « Ἡ δὲ γνῶσις γινώσκει τὴν καθόλου ψυχὴν⁵ ἐν ἐνὶ μόνῳ σώματι (ἢ ἀφομοιώματι⁶), αὕτη, ἀναπόδεικτος⁷ οὐσα, καὶ σφαλερὰ, καὶ χαμερπῆς, λέγεται γνῶσις Ταμικὴ.

1. Ὁ σκοπὸς, τὸ σκοπούμενον καὶ ὁ σκοπῶν.—ἡ γνῶσις, τὸ γνωστὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος.— ὁ νοῦς, τὸ νοούμενον, καὶ ὁ νοῶν (Δ. Γρ.).

2. Ἡ ἐνέργεια, τὸ ἔργον καὶ ὁ ἐνεργῶν.—ἐξ οὗ, δι' οὗ, καὶ πρὸς ὃ (Δ. Γρ.).

3. Ὁ Βεῆσας δοξάζει τὴν ψυχὴν μίαν καὶ ἀδιαίρετον.

4. Ὁ δὲ Καπίλας, καὶ ὁ Γαουτάμας, καὶ ἄλλοι δοξάζουσι τοσαύτας, ὅσα καὶ σώματα· ἐπειδὴ, λέγουσιν, ἐνὸς λυπούμενου, ἢ χαίροντος, ἕτερος οὐ πάσχει τὸ αὐτό.

5. Τὴν ψυχὴν τοῦ Παντός, τὸν Θεὸν δηλ.

6. Δηλ. δοξάζει τὸ σῶμα ψυχὴν (ὡς οἱ ἄθιοι) καὶ τὸ ἀφομοίωμα Θεόν, ὡς οἱ δεισιδαίμονες, περιωρισμένως δηλ. καὶ οὐχὶ ἀπεριορίστως. Ἐνταῦθα ἀμυδρῶς πως καθάπτεται τῶν τὰ ἀγάλματα δοξαζόντων θεοῦ· οἱ μὲν γὰρ δοξάζοντες τὴν εἰκόνα τῆς Καλῆς, φρονοῦσιν ὅτι αὕτη ἐστὶν ἐν τούτῳ τῷ ἀφομοιώματι θεός, καὶ οὐχὶ ἕτερος, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ὁμοίως.

7. Ἄνευ ἀποδείξεως τῆς Βέδας.

23. «Ὅτι δ' ἔργον ὠρισμένον¹ ἐκτός ἐστι τῆς προσπαθείας²,
 » μὴ πραττόμενον δηλονότι ἐξ ἐφέσειως³ ἢ ἀπεχθείας
 » ὑπὸ τοῦ μὴ ἐφιεμένου τυχεῖν καρποῦ, τοῦτο λέγεται
 » ἔργον τῆς Σάτβας.
24. «Ὅτι δ' ἔργον πράττεται μετὰ πολλῆς σκληραγωγίας
 » ὑπὸ τοῦ ἐφιεμένου τυχεῖν τοῦ ἐφετοῦ, καὶ οἴηματιοῦ⁴,
 » τοῦτο λέγεται ἔργον τῆς Πάγας.
25. «Ὅτι δ' ἔργον βάλλεται εἰς πράξιν ἐξ ἀνοίας, ἀνευ τοῦ
 » θεωρῆσαι τὸ ἀποτέλεσμα⁵, καὶ τὴν δαπάνην⁶, καὶ τὴν
 » βλάβην τῶν ἄλλων, καὶ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν⁷, ἐκεῖνο
 » τὸ ἔργον λέγεται ἴδιον τῆς Τάμας.
26. «Ὁ δὲ μὴ προσπαθῆς⁸ τι, καὶ ὁ ἀνυπέροπτος, καὶ ὁ
 » συνὼν τῇ καρτερίᾳ καὶ ἀνδρίᾳ, καὶ ὁ ἀμετάβλητος
 » ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ καὶ ἀποτυχίᾳ⁹, οὗτος λέγεται ἐνεργὸς
 » γὸς¹⁰ τῆς Σάτβας.
27. «Ὁ δὲ ἐμπαθῆς¹¹, καὶ ὁ ἐφιέμενος τυχεῖν καρποῦ τῶν
 » ἔργων, καὶ ὁ πλεονέκτης¹², καὶ ὁ φονικὸς¹³, καὶ ὁ δω-

1. Καθὼς τὸ εὐχεσθαι, τὸ λούεσθαι, τὸ θύειν, τὸ ἐλεεῖν κτλ.

2. Τῆς προσφύσειως (Πρ. Γρ.).

3. Δι' ἀπόλαυσιν παιδός, ἢ πλούτου, ἢ διὰ δυστυχίαν καὶ θάνατον ἐχθροῦ.

4. Οἶεται, ὅτι οὐδεὶς ἕτερος ὁμοίος ἐστὶν αὐτῷ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νενομισμένων.

5. Ἡ καλὸν ἔσται ἢ κακόν.

6. Πόσα δαπανήσει ἢ καταναλώσει.

7. Εἴ ἐστι δυνατός πράξαι, ἢ μὴ.

8. Προσπεφυκὸς τινι (Δ. Γρ.).

9. Τουτέστιν ἐφ' οἴωδήποτε ἔργῳ ὁ αὐτός, εἴτε ἐγένετο κατὰ τὴν ἐφασιν αὐτοῦ, εἴτε οὐκ ἐγένετο· οὔτε χαίρει ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ, οὔτε λυπεῖται ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ, ἐπὶ τῷ καλῷ γεγονότι, ἢ μὴ.

10. Ἐργάτης (Πρ. Γρ.).

11. Ὁ φιλότεκνος καὶ φιλόπλευτος.

12. Ὁ ἐραστὴς τῶν ἄλλοτριῶν.

13. Ὁ ἐναγῆς, ὁ ζωοκτόνος (Δ. Γρ.).

- » ρολήπτῆς ¹, καὶ ὁ συνὼν τῇ χαρᾷ καὶ τῇ λύπῃ ²,
 » λέγεται ἐνεργὸς τῆς Ράγας.
28. « Ὁ δ' ἄφροντις ³, καὶ ἀδιάκριτος, καὶ ἐπηρμένος, καὶ
 » σκληρὸς ⁴, καὶ ὕπουλος, καὶ καταφρονητῆς, καὶ ῥά-
 » θυμος, καὶ μελαγχολικὸς, καὶ βραδὺς τοῖς ἔργοις, λέ-
 » γεται ἐργάτης τῆς Τάμας.
29. « Ἄκουσον δὲ τριχῶς, ὅτι τριττόν ἐστι τὸ εἶδος τῆς τοῦ
 » νοὸς γνώσεως καὶ ἕξεως ⁵, κατὰ τὰς ποιότητας, ῥη-
 » θησόμενον ἐν τοῖς ἐξῆς ἀνελλιπῶς καθ' ἐν ἕκαστον.
30. « Ἡ μὲν οὖν γνῶσις γινώσκει τὴν τοῦ νόμου ἐξακολούθη-
 » σιν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἀνόμου ἐκκλινῆσιν ⁶, καὶ τί ἄξιον
 » πράττεσθαι καὶ μὴ, καὶ τὸν φόβον ⁷, καὶ τὴν ἀφο-
 » βίαν, καὶ τὴν ἐμπάθειαν ⁸ καὶ τὴν ἀπάθειαν, αὕτη ἐστὶ
 » γνῶσις Σαττικῆ.
31. « Δι' ἧς δὲ γνώσεως ὁ ἄνθρωπος γινώσκει τὸ νόμιμον καὶ
 » τὸ ἄνομον, καὶ τὸ πρακτέον καὶ μὴ, οὐχ ὡς ἔχουσιν,
 » ἀλλ' ἑτεροίως, αὕτη ἐστὶ γνῶσις Ραγιακῆ.
32. « Ἡ δὲ γνῶσις τὸ ἄνομον κρίνει νόμιμον, καὶ τὰ πάντα
 » ἐννοεῖ ἀντεστραμμένως, περικεκαλυμμένη τῷ σκότει,
 » αὕτη ἐστὶ γνῶσις Ταμικῆ.
33. « Δι' ἧς δὲ θεόφρονος ἕξεως ⁹ κρατεῖ ὁ ἄνθρωπος τῆς καρ-

1. Ἡ ἀσεληγῆς.

2. Ὁ χαίρων ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ, καὶ λυπούμενος ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ.

3. Ἀπρονόητος (Δ. Γρ.).

4. Ἀπηνῆς (Δ. Γρ.).

5. Καὶ τῆς καρτερίας (Πρ. Γρ.).

6. Δηλ. γινώσκει τί ἐστὶ τὸ ἐν, καὶ τί τὸ ἄλλο.

7. Φόβος ὅταν πράττῃ τὰ ἀνεμα, ἀφοβία δὲ τὸ πράττειν τὰ τοῦ νομοῦ.

8. Πόθεν γίνεται ἡ ἐμπάθεια, ὁ δεσμὸς τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ σώματος, καὶ πόθεν ἡ ἀπάθεια, ἡ λύσις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος.

9. Ἡ καρτερίας.

- » δίας, καὶ τῆς ἐνεργείας τῆς πνοῆς ¹ καὶ τῶν αἰσθη-
 » σεων, αὕτη ἐστὶ καρτερία ² Σαττικῆ.
34. « Δι' ἧς δὲ καρτερίας ³ ὁ ἄνθρωπος κρατεῖ ⁴ τὸν νόμον
 » καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ ἐκ ταύτης τῆς
 » ἀφορμῆς γίνεται ἐραστὴς τοῦ καρποῦ, αὕτη ἐστὶ καρ-
 » τερία Ράγικῆ.
35. « Δι' ἧς δὲ ἕξεως ⁵ ὁ ἀπρονόητος ⁶ ἄνθρωπος οὐκ ἀφίη-
 » σιν οὔτε τὸν ὕπνον, οὔτε τὸν φόβον, οὔτε τὴν λύπην,
 » οὔτε τὴν μεταμέλειαν, οὔτε τὸν κόμπον, αὕτη ἐστὶν
 » ἕξις Ταμικῆ.
36. « Νῦν δ' ἀκουσόν μου, ὅτι καὶ ἡ χαρὰ τριττὴ ἐστίν. Ἐν
 » ἡ χαρᾶ ἡδεται ὁ ἄνθρωπος μετὰ πολλὴν γύμνασιν καὶ
 » μόχθον, καὶ τῆς λύπης παύεται.
37. « Καὶ ἡ χαρὰ ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ πικρὰ ἐστίν, ὡς περ φάρ-
 » μακον, ἐν δὲ τῷ τέλει ὁμοία τῇ ἀμβροσίᾳ, αὕτη λέ-
 » γεται Σαττικῆ, γινομένη ἐκ τῆς λαμπρᾶς θεοφροσύνης.
38. « Ἡ δὲ χαρὰ ἐκ τῆς συζεύξεως τῶν αἰσθητῶν καὶ τῶν αἰ-
 » σθήσεων γίνεται ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ ὁμοία τῇ ἀμβροσίᾳ, ἐν
 » δὲ τῷ τέλει φαρκερὰ ⁷, αὕτη λέγεται Ράγικῆ.

1. Καὶ τοῦτο γὰρ μία ἐγκράτεια λογίζεται παρὰ τοῖς Ἰνδικοῖς ἀσκηταῖς, τὸ ἐπέχειν τὸν ἀέρα καὶ μὴ εἰσπνέειν, μὴδ' ἀναπνέειν συνεχῶς.

2. Ἡ ἕξις.

3. Ἡ καρτερία ἐνταῦθα ἐννοεῖται ἀντὶ ἀνάγκης. Τρία ἀναγκαῖα παρὰ τῇ Βέδᾳ τοῖς ἐν κόσμῳ· ἡ τήρησις τῶν τοῦ νόμου (τὸ εὐχεσθαι δηλ. καὶ τὸ ἐλεεῖν)· ἡ κτηματολογία (τὸ ἐργάζεσθαι δηλ. ἵνα κτήσῃται τὰ πρὸς ζωάρκειαν), καὶ ἡ χρῆσις τῆς σωματικῆς ἡδονῆς.

4. Φυλάττει δηλ. τὸν νόμον, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὸν πλοῦτον, ἵν' ἀπολαύσει καρποῦ· φυλάττει τὸν νόμον, νηστεύει δηλ. καὶ προσεύχεται ἵν' ἀπολαύσῃ τοῦ οὐρανοῦ· ἐπιθυμεῖ ὥστε ἀπολαῦσαι υἱοῦ ἢ καὶ ἄλλων ἐφετῶν, φυλάττει τὸν πλοῦτον, ὥστε μεταδεῦναι τοῖς ἑαυτοῦ υἱεῖς, ἢ νικῆσαι τοὺς ἐχθρούς.

5. Καρτερίας (Πρ. Γρ.).

6. Ἀστόχαστος (Πρ. Γρ.).

7. Ὡς φάρμακον.

39. «Οἷα δὲ χαρὰ καὶ πρότερον καὶ ὕστερον πρόξενός ἐστιν
 » ἀνοίας τῇ ψυχῇ, συνισταμένη ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ ῥα-
 » θυμίας, καὶ ἀμεριμνίας, ἡ τοιαύτη λέγεται Ταμικῆ.
40. «Οὐκ ἂν εἴη ἐν γῆ, ἢ ἐν οὐρανῷ¹, ἢ ἐν θεοῖς ἐμφυχόν
 » τι ἢ ἄψυχον, ὃ ἀπῆλλακται τῶν τριῶν τούτων ποιο-
 » τήτων, τῶν ἐκ τῆς ὕλης² γεννηθειῶν.
41. «Τὰ ἔργα τῶν Βραχμάνων, καὶ Ξατρῶν, καὶ Βαίσσων,
 » καὶ Σούδρων³ διηρημένα εἰσὶ κατὰ τὰς ἰδίαις⁴ αὐτῶν
 » ποιότητας⁵.
42. «Καὶ ἡ μὲν ἄνεσις τῆς ψυχῆς, ἡ ἐγκράτεια τῶν παθῶν,
 » ἡ ἄσκησις, ἡ ἀγνότης, ἡ ἀνοχῆ, ἡ ἰσότης, ἡ μάθησις,
 » ἡ θεογνωσία καὶ ἡ ὀρθοδοξία, ταῦτα πέφυκεν ἔργον
 » ἴδιον τοῦ Βραχμᾶνος.
43. «Τὸ δὲ γενναῖον, τὸ θαρρᾶλέον, τὸ καρτερικόν, τὸ ἐπι-
 » δέξιον, τὸ μὴ φεύγειν ἐκ τοῦ πολέμου, τὸ δωρεῖσθαι,
 » καὶ τὸ δεσπόζειν, ἴδια πέφυκε τοῦ Ξατρῆ.
44. «Τὸ δὲ γεωργεῖν, τὸ βουκολεῖν, καὶ τὸ ληψοδοτεῖν, ἴδια

1. Δηλ. πάντα τὰ ὄντα μετέχουσι τῶν τριῶν ποιότητων τῆς ὕλης· καθότι ἡ ψυχὴ, ἀπαλλαγεῖσα τῶν τριῶν ποιότητων, καὶ κτησαμένη τὴν ἀπάθειαν, ἐνοῦται τῷ Θεῷ ὥστε δῆλον ἐκ τούτων, ὡς καὶ οἱ θεοὶ ὕλικοί πως εἰσὶ καὶ ἐμπαθεῖς· οὐ γὰρ ἂν ἔχαιρον, οὐδ' ἐλυπῶντο, οὐδ' ἠρίζοντο, οὐδὲ ταῖς θυσίαις ἐφηνδύοντο· εἰ δὲ ταῦτα, ἄρα καὶ αὐτοὶ ἐμπαθεῖς πεφύκασιν.

2. Τῆς πρώτης καὶ ἀρχαίας ὕλης.

3. Ἴνα μὴ εἴπη τις, ὅτι πάντα μετέχουσι τῶν τριῶν ποιότητων, πῶς ἂν γένοιτο μάλα; διὰ τοῦτο λέγει τὰ ἐξῆς μέχρι τέλους, ὅτι ἐκάστη φυλὴ, ποιούσα τὰ ἄριστά ἐκ τῆς ἰδίας, καὶ ἐκ τούτου εὐάρεστος γινομένη τῷ Θεῷ, καὶ σεβομένη αὐτὸν, τυγχάνει ἀθανασίας τῇ ἐκείνου χάριτι, καὶ τούτο ἐστὶ κυρίως ἡ ὑπόθεσις τῆς Γιτᾶς.

4. Κατὰ τὰς συμφύτους αὐτῶν ποιότητας.

5. Ὁ μὲν γὰρ Βραχμᾶν ἔχει μόνον τὴν Σάτθαν· ὁ δὲ Ξατρῆς ἔχει ὀλίγον ἐκ τῆς Σάτθας καὶ τὸ ὅλον τῆς Ράγας· ὁ δὲ Βαίσσας ἔχει ὀλίγον μὲν τῆς Τάμας, τὸ πλεον δὲ τῆς Ράγας· ὁ δὲ Σούδρας ἔχει ὀλίγον τῆς Ράγας, καὶ τὸ ὅλον τῆς Τάμας. Ὅτι δ' ἔχουσι τοῦναντίον, ὁ μὲν Σούδρας δηλ. ἔχει τὴν Σάτθαν, ὁ δὲ Βραχμᾶν τὴν Τάμαν, τότε ὁ μὲν Σούδρας λογίζεται Βραχμᾶν, ὁ δὲ Βραχμᾶν Σούδρας. Καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ γεννήσει, ὁ μὲν τοιοῦτος Βραχμᾶν γεννᾶται Σούδρας, ὁ δὲ τοιοῦτος Σούδρας γεννᾶται Βραχμᾶν.

- » πέφυκε τοῦ Βαίσσαι· τὸ δὲ δουλεύειν ἴδιον τοῦ Σούδρα¹.
45. «Ὁ δ' ἄνθρωπος, τῷ οἰκείῳ ἔργῳ ἐμμένων ἀπολαμβάνει
» θεογνωσίαν. Ὦν δὲ τρόπον ἀπολαμβάνει θεογνωσίαν ὡ
» τῷ οἰκείῳ ἔργῳ ἐμμένων, ἄκουσον παρ' ἐμοῦ.
46. «Ἐξ οὗ ἡ γένεσις τῶν ὄντων, καὶ δι' οὗ τὸ Πᾶν τοῦτο
» συνέχεται, τούτῳ τῷ Θεῷ ὁ ἄνθρωπος εὐχarestῶν² διὰ
» τοῦ οἰκείου ἔργου, ἀπολαμβάνει θεογνωσίαν.
47. «Ὁ γὰρ ἴδιος νόμος, εἰ καὶ ἐλάττων³ δοκεῖ, καλλίων τοῦ
» ἄλλοτρίου ἐστὶ, τοῦ φαινομένου κρείττονος⁴· ποιῶν γὰρ
» τὸ ἐκ τῆς εἰμαρμένης ὠρισμένον ἔργον, οὐχ ἁμαρτάνει
» ὁ ἄνθρωπος.
48. «Οὐκουν ἐγκαταλειπτέον τὸ ἐξ εἰμαρμένης ὠρισμένον ἔρ-
» γον, εἰ καὶ κακόν ἐστίν· ἅπαντα γὰρ τὰ ἔργα περι-
» κεκαλυμμένα ἐστὶ τῷ κακῷ, καθὼς τὸ πῦρ τῷ καπνῷ⁵.
49. «Ὁ μὴ προσέχων μηδέσι τὸν νοῦν⁶, καὶ ὁ ὦν ἄνευ φρονή-
» ματος⁷, καὶ ὁ ἀπηλλαγμένος τῆς ἐφέσεως⁸, ἀπολαμ-

1. Ὁ Βραχμᾶν τῷ ἑαυτοῦ ἔργῳ, καὶ ἑξατρῆς, καὶ ὁ Βαίσσαι, καὶ ὁ Σούδρα, τοῖς ἑαυτῶν ἔργοις ὁμοίως· καθότι καὶ ὁ Σούδρας ἀρετὴν ποιεῖ, ὅτε πιστῶς δουλεύει, καὶ ἐν τῇ ἀναγεννήσει δεξάζεται.

2. Λατριῶν (Πρ. Γρ.).

3. Καὶ τοῦτο εἰς τὸν Ἀρζούναν ἀναφέρεται· οἶονεῖ ἔλεγεν· εἰ καὶ ὁ νόμος σου κακὸς δοκεῖ, διότι ἐπιτάττει σοι, ὡς ἑξατρῆ, τὸ χύειν αἵματα, ἀλλὰ καλλίων ἐστὶ τοῦ τῶν Βραχμᾶνων· τοῖς μὲν γὰρ Βραχμᾶσιν ἐπιτάττει τὸ εὐχεσθαι, τοῖς δὲ ἑξατραῖς τὸ πολεμεῖν. Καλῶς τοιγαροῦν ποιήσεις, εἰ τοῖς τοῦ ἰδίου νόμου ἐξακολουθήσεις.

4. Ἀγαθοῦ (Πρ. Γρ.).

5. Καὶ ὁ καπνὸς γὰρ σύμφυτός ἐστι τῷ πυρὶ· οἶονεῖ ἔλεγε· καὶ τὸ ἔργον τοῦ Βραχμᾶνος κακόν ἐστὶ. Κατὰ τὸ δόγμα τοῦ Καπίλα κακὰ εἰσι πάντα τὰ ἔργα, ὡς συνδέοντα τὴν ψυχὴν τῷ σώματι. Καὶ ἔργα γὰρ καλὰ ποιήσας, καὶ οὐρανοῦ ἀπολαύσας, πάλιν ἐπὶ γῆς κἀτεισι, καὶ μετασσωματοῦται.

6. Ἐνταῦθα, ἵνα μὴ εἴπῃ τις, ὅτε κακὸν σύνεστι παντὶ ἔργῳ γινόμενῳ, πῶς ἂν ἀγαθὸν ἐξ αὐτοῦ γένοιτο, διὰ τοῦτο ἐπιφέρει τὸ ἐξῆς· ὅτι ἀγαθὸν ἐξ ἔργου γίνεται, ὅτε οὐκ ἀποβλέπει εἰς καρπὸν.

7. Ὁ νικητὴς ἑαυτοῦ (Πρ. Γρ.).

8. Ὅστις οὐδενὸς ἐφίεται.

- » βάνει τῇ ἀποχῇ ταύτῃ τὴν ἀπράγμονα καὶ ὑψηλὴν θεο-
 » γνωσίαν.
50. « Ἄκουσον δ' ἐμοῦ ἐν περιλήψει, ὅπως ὁ ἄνθρωπος κτη-
 » σάμενος τὴν θεογνωσίαν ἀπολαμβάνει τὸν Θεόν, καὶ
 » ὁποία ἐστὶν ἡ βεβαία στάσις τῆς θεογνωσίας ¹.
51. « Ἐνωθεὶς τῇ Σαττικῇ γνώσει ², καὶ τῇ καρτερίᾳ ³, καὶ
 » κρατήσας ταύτης τῆς γνώσεως ⁴, καὶ ἀφείς τὰ ὑπὸ
 » τὴν αἴσθησιν, καὶ ἀποβαλὼν τὴν ἔφεσιν καὶ τὸ μῖσος ⁵,
52. « Καὶ ἐν μοναξίᾳ ζῶν, καὶ ὀλίγα ἐσθίων, καὶ νικῶν τὸν
 » λόγον καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ προσέχων
 » τῇ θεογνωσίᾳ ⁶ ἀεὶ, καὶ ἀπαθὴς ὢν,
53. « Καὶ ἀφείς τὴν οἴησιν καὶ τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην, καὶ τὸν
 » τύφον, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὸν θυμὸν, καὶ τὴν πλεο-
 » ξίαν, καὶ ἀφίλατος ὢν, καὶ ἤρεμος, ἀξιοῦται τῆς ὀ-
 » μοιώσεως τοῦ Θεοῦ ⁷.
54. « Γενόμενος δὲ θεῖος, καὶ τῇ ψυχῇ χαίρων, οὔτε λυπεῖται
 » (ἐπὶ τῷ ἀπολωλῶτι κακῷ), οὔτε ἐφίεται (τοῦ ἐλπίζο-
 » μένου ἀγαθοῦ)· ὁ αὐτὸς δὲ ὢν ἐν πᾶσι τοῖς ἐμφύχοις ⁸,
 » τὴν πρὸς ἐμὲ κέκτηται ὀρθὴν λατρείαν ⁹.

-
1. Ὅπως μένει βεβαία ἡ θεογνωσία.
2. Πρῶτον εἶπεν, ὅτι τριττὴ ἐστὶν ἡ γνώσις, Σαττικὴ, Ραγικὴ, καὶ Τα-
 μικὴ· νῦν δὲ λέγει, ὅτι τῇ Σαττικῇ γνώσει ἐνωθεὶς, κτλ.
3. Ἡ καρτερία τριττὴ ἐρρήθη· Σαττικὴ, Ραγικὴ, καὶ Ταμικὴ· νῦν δὲ λέ-
 γει, ὅτι « ἐνωθεὶς τῇ Σαττικῇ καρτερίᾳ, κτλ.
4. Τῆς Σαττικῆς γνώσεως, ἵνα μὴν ἀκίνητος καὶ μηδὲν ἄλλο φρονῇ.
5. Ἄπερ γίνονται ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν.
6. Τῇ θεωρίᾳ (Πρ. Γρ.).
7. Ἀξιός ἐστι τότε φρονεῖν (λέγειν) ὡς ἐγὼ εἰμι Θεός.
8. Ἐν τε φίλοις, καὶ ἐχθροῖς, καὶ ἀλόγοις ζώοις.
9. Ἵψηλὴ καὶ ἀρίστη λατρεία ἐστὶ πρὸς τὸν Θεόν, τὸ φεῖδισθαι τῶν ἐμφύ-
 χων, καθὸ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἀπόρροιά ἐστὶ Θεοῦ.

55. «Καὶ γὰρ δι' αὐτῆς γινώσκει ἐμὲ, ὅσος ¹ καὶ οἶός ² εἰμι
 » τῆ οὐσία· ἐκ δὲ τούτου γινώσκων ἐμὲ κατὰ τὴν οὐσίαν,
 » τυγχάνει ἐμοῦ.
56. «Ὁ δὲ ποιῶν πάντα τὰ ἔργα αἰεὶ, καὶ εἰς ἐμὲ ταῦτα ἀνα-
 » φέρων, ἀπολαμβάνει, τῆ ἐμῆ χάριτι, τὴν αἰώνιον καὶ
 » ἀναλλοίωτον θείαν ἔδραν.
57. «Ὅθεν ἀναφέρων ἐκ καρδίας πάντα τὰ ἔργα ³ εἰς ἐμὲ, καὶ
 » εἰς ἐμὲ ἀφορῶν, ἔσο αἰεὶ διανοούμενος ἐμὲ, διὰ τῆς ἐπι-
 » μόνου θεωρίας.
58. «Διανοούμενος γὰρ ἐμὲ, ἀπάντων τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν
 » τῆ ἐμῆ χάριτι ἀπαλλαγῆσθαι. Ἀλλ' ἐὰν μὴ ἀκούσης ὧν
 » εἶπον, ἐξ οἰήσεως, ἀπολεσθήσθαι.
59. «Εἰ δ' ἐρείδόμενος τῷ σαιτουῦ φρονήματι, οὐ θέλεις πο-
 » λεμεῖν, αὕτη ἡ γνώμη ἐσφαλμένη ἐστὶ, καὶ ἡ σαιτουῦ
 » φύσις συζεύξει σε τούτῳ ⁴.
60. «Ὅτι γὰρ ποιεῖν οὐκ ἐθέλεις ἐξ ἀνοίας, τοῦτο καὶ μὴ
 » θέλων ποιήσεις ⁵, δεδεμένος τῷ ἐκ φύσεως σαιτουῦ ἔργῳ.
61. «Ὁ Θεὸς ἴσταται ⁶ ἐν τῇ καρδίᾳ πάντων τῶν ὄντων, καὶ
 » κινεῖ αὐτὰ ὡς δι' ὄργανου τῆ ὕλη, ἣ συνέχονται ⁷.

1. Ἀπερίγραπτος, ἀπεριόριστος.

2. Ὅλος ἀλήθεια, νοῦς καὶ χαρὰ. Ἀληθῶς λέγει· διότι ἡ ποσότης καὶ ἡ ποιότης τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ἀτρέπτος καὶ ἀληθής.

3. Τριχῶς θεωροῦνται τὰ ἔργα· ἐκ συνηθείας, οἷον τὸ καθ' ἐκάστην εὐχεσθαι καὶ λούεσθαι· ἐκ συμβεβηκότος, οἷον τὸ εὐχεσθαι καὶ λούεσθαι, καὶ νηστεύειν, ὡς ἐπὶ τῆς ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, καὶ τὰ ἐξ ἀγνοίας· οἷον τὸ εὐχεσθαι καὶ λούεσθαι καὶ νηστεύειν εἰς κάθαρσιν, ὅτε ἀμαρτάνει.

4. Καθὸ φύσις τοῦ Σαιτρῆ ἐστὶ τὸ πολεμεῖν.

5. Οἰονεὶ ἔλεγεν, ὡς καὶ μὴ θέλων πολεμήσεις, ὅτε συγχεροτηθήσεται ὁ πολεμος, καθὸ ἡ φύσις σου διεγείρει σε εἰς τοῦτο διὰ τῆς Ραγικῆς ποιότητος.

6. Ἀλλ' ὁ Θεὸς, ἰσταμένος ἐν τῇ καρδίᾳ σου εἰς λήθην σε φέρει, ὧν οἷον, καὶ ὀργανίζει σε διὰ τῆς φύσεως, καθὼς ὁ τεχνίτης ὀργανίζει τὰ ἐν σχήματι ζῶων κατασκευασθέντα ἐπὶ παιδιᾶ, ἅπερ κινουῦνται καὶ μὴ θέλοντα.

7. Καὶ διὰ τῆς φύσεως αὐτὰ ὀργανίζει (Πρ. Γρ.).

62. «Εἶκε οὖν παντὶ τρόπῳ ¹ ἐκείνῳ τῷ Θεῷ ², καὶ δι' ἐκείνου
 » τῆς χάριτος εὐρήσεις τὴν ὑπερτάτην ἀνεσιν ³ καὶ
 » αἰώνιον χώραν.
63. «Αὕτη ἡ θεία γνῶσις, ἡ τῶν μυστικῶν μυστικωτέρα ἐρ-
 » ρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ· ἐρευνήσας δὲ ταύτην ἀκριβῶς, ὡς
 » ἀγαπᾶς, οὕτω ποίησον.
64. «Ἄκουσόν μου αὖ πάλιν τὸν ὑπέρτατον τοῦτον λόγον, καὶ
 » μυστικώτατον πάντων· ἐπειδὴ γὰρ σφόδρα ἀγαπητός
 » μοι εἶ, διὰ τοῦτο ἐρῶ σοι τὸ συμφέρον.
65. «Ἐμὲ διανοοῦ· ἐμοὶ λάτρευε· ἐμοὶ θύε· ἐμὲ προσκύνει,
 » καὶ πρὸς ἐμὲ ἐλεύση. Ἀλήθειαν ὑπισχυοῦμαί σοι ⁴, σὺ
 » γὰρ εἶ ὁ ἀγαπητός μοι.
66. Ἄφεις ⁵ πάντα τὰ ἐν τῷ νόμῳ ⁶, ἐλθέ πρὸς ἐμὲ, τὸ μό-
 » νον καταφύγιον. Μὴ λυποῦ ⁷· ἐγὼ γὰρ ἀπαλλάξω σε
 » πάντων τῶν ἀμπλακημάτων.
67. «Ταῦτα δ' ἄπερ εἶπον ⁸, οὐκ ἔστι σοι λεκτέον οὐδέποτε,
 » οὔτε τῷ παρανόμῳ ⁹, οὔτε τῷ ἀσεβεῖ ¹⁰, οὔτε τῷ πα-
 » ρηκόῳ ¹¹, οὔτε τῷ καταφρονοῦντί μου.

1. Ἐξ ἅπαντος (Δ. Γρ.).

2. Τευτέσι ποίει πάντα κατὰ τὴν θέλησιν καὶ προσταγὴν ἐκείνου. Ἐν τοῖς ἀνωτέρω δύο στίχοις εἶπεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὑποκείμενός ἐστι τῇ ὕλῃ, ἢ ἐνεργεῖ πάντα, κατὰ τὸ δόγμα τοῦ Καπίλα, ἢ τῇ φύσει, κατ' ἄλλους, ἢ τοῖς ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει ἐργοῖς, κατὰ τὸν Μιμάνσαν. Νῦν δὲ λέγει τὸ ἑαυτοῦ δόγμα.

3. Ἀνάπαυσιν (Δ. Γρ.).

4. Ἀλήθειαν ὁμνῶ σοι, δηλ. μὴ ἔχε ἀμφιβολίαν τινά.

5. Ἐνταῦθα λέγει περὶ τῆς θεωρίας.

6. Πάντας τοὺς νόμους (Πρ. Γρ.).

7. Οἰόμενος, ὅτι ἀμαρτήσις, ἀφεις τὴν εἰς τοὺς νόμους εὐπέθειαν.

8. Συμβουλεύσας τῷ Ἀρζούνα τὴν θεογνωσίαν, νοθευεῖ ἤδη τίνι λεκτέον αὐτὴν, καὶ τίνι μὴ.

9. Τῷ μὴ ἐγκρατευμένῳ (Πρ. Γρ.).

10. Τῷ μὴ λατρεύοντι (Πρ. Γρ.).

11. Τῷ μὴ φιλοφρονοῦντι (Πρ. Γρ.).

68. « Ὅστις δ' ἀνακαλύπτει ¹ τὸ λίαν τοῦτο μυστικὸν (τὴν
 » Γιτάν) τῷ ἐμοὶ λατρεύοντι, οὗτος, ποιῶν τὴν ἐξαίρετον
 » πρὸς ἐμὲ λατρείαν, ἀναμφιβόλως εὐρίσκει ἐμέ.
69. « Τούτου γὰρ οὐδεὶς ἄλλος ἐν ἀνθρώποις οὔτ' ἔστιν, οὔτ'
 » ἔσεται εὐαρεστότερός μοι, οὐδ' ἐπὶ γῆς ἐρασμιώτερός μοι.
70. « Ὅστις μὲν οὖν ταύτην τὴν νόμιμον συνομιλίαν ἀμποῖν
 » ἡμῶν ἀναγινώσκει, ἐγὼ θύομαι ὑπ' ἐκείνου τῇ νοερᾷ
 » θυσίᾳ ². Οὕτως ἐγὼ κρίνω.
71. « Ἀλλὰ καὶ ὅστις ἀκούει ταῦτα ³ προθύμως τε καὶ φιλο-
 » φρόνως, καὶ οὗτος, ἀπαλλαγείς τῶν ἀμπλακημάτων ἀπο-
 » λαμβάνει τὸν εὐδαίμονα κόσμον τῶν Μακάρων.
72. « Τί δαί ⁴; ἠκούσθησάν σοι ταῦτα, ἃ εἰρηκα, τῷ νοί, ἢ
 » οὐχί; ὄχετο ἢ ἐξ ἀγνοίας ἀμφιγνοιά σου, ἢ οὐχί; »

ΑΡΖΟΥΝΑΣ.

73. « Ἡ μὲν ἀγνοιά μου ὄχετο τῇ σῇ χάριτι· ἢ δὲ γνώσις
 » προσεκτήθη ⁵. διὸ δὴ μηδαμῶς ἀμφιγνοῶν, στερεός εἰ-
 » μι εἰς πόλεμον, καὶ ἃ εἰρηκας ποιήσω. ».

ΣΑΝΖΑΪΑΣ ⁶.

74. Οὕτω μὲν οὖν, ὦ βασιλεῦ, ἤκουσα ταύτης τῆς θαυμα-
 στῆς καὶ φρικώδους διαλέξεως ⁷ τοῦ μεγαλοφυοῦς Κρι-
 σναῖ καὶ τοῦ Ἀρζούνα.

1. Ὅστις δ' ἐρεῖ (Πρ. Γρ.).
2. Περὶ ἧς εἰρηκας, ὅτι ἀνωτέρα ἐστὶν ἀπασῶν.
3. Ἄλλου ἀναγινώσκοντος.
4. Ἐνταῦθα ἀπορηματικῶς ἐρωτᾷ, ἵνα, εἰ ἡ ἀγνοια αὐτοῦ οὐκ ὄχετο, προσ-
 διδάξῃ αὐτὸν καὶ ἄλλα.
5. Πῶς ἀναιρέσω τοὺς συγγενεῖς μου.
6. Ὁ Σανζαῖας λέγει πρὸς τὸν Ἀρυταράστραν.
7. Συνομιλίης (Πρ. Γρ.).

75. ἤκουσα δὲ τῆ τοῦ Βεάσα χάριτι ταύτης τῆς μυστικῆς καὶ ὑψηλῆς θεογνωσίας παρ' αὐτοῦ τοῦ πάντων γνώστου Κρισινᾶ.
76. Ἀναπολῶν δὲ ταύτην τὴν ψυχωφελῆ καὶ ὑπερφυῆ συνδιάλεξιν τοῦ Κρισινᾶ καὶ τοῦ Ἀρζούνα, φρίττω αὖθις λίαν καὶ πολλάκις, ὦ μέγα βασιλεῦ·
77. Ἀναπολῶν¹ δὲ ἀκείνην τὴν ὑπερφυῆ μορφήν, ὦ μέγα βασιλεῦ, θαυμάζω τε, φρίττω καὶ ἐξίσταμαι καὶ αὖθις καὶ πολλάκις.
78. Ἐνθα τοιγαροῦν ὁ ὑπερσθενῆς Κρισινᾶς, καὶ ὁ τοξοφόρος Ἀρζούνας, ἐκεῖ ἐστι βεβαίως καὶ ἡ βασιλεία, καὶ ἡ νίκη, καὶ ἡ εὐτυχία, καὶ τὸ δίκαιον², κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν.

1. Ἐνθυμούμενος (Πρ. Γρ.).

2. Οἶονεῖ ἔλεγεν· ἄφες τὴν ἐλπίδα, ὅτι οἱ υἱοί σου νικήσουσι καὶ βασιλεύσουσιν, ὅτε ἐν τῷ πολέμῳ πάρεισι τοιοῦτοι μεγαλοφυεῖς ἄνδρες.

Σημείωσις τοῦ ἀοιδίου Μεταφράστοῦ.

«Ἐδιδάχθην ταύτην τὴν Γιτάν παρὰ τοῦ Κανδαρδάσα, τῆ 12 τοῦ Νοεμ-
βρίου κατὰ τὸ αὐτῷ ἔτος, ἐν Κασσῇ τῇ πόλει τῶν Βραχμάνων.»

Τ Ε Λ Ο Σ .

1848

The first of the following articles shall be read and explained to the children of the congregation, and the same shall be repeated at the same time and place, and in the same manner, as often as the pastor shall think proper.

The second of the following articles shall be read and explained to the children of the congregation, and the same shall be repeated at the same time and place, and in the same manner, as often as the pastor shall think proper.

The third of the following articles shall be read and explained to the children of the congregation, and the same shall be repeated at the same time and place, and in the same manner, as often as the pastor shall think proper.

The fourth of the following articles shall be read and explained to the children of the congregation, and the same shall be repeated at the same time and place, and in the same manner, as often as the pastor shall think proper.

The fifth of the following articles shall be read and explained to the children of the congregation, and the same shall be repeated at the same time and place, and in the same manner, as often as the pastor shall think proper.

Witness my hand and seal, this 10th day of October, 1848.

Pastor

Accepted and declared to be the act and deed of the congregation of the Lutheran Church of the Holy Trinity, in the City of New York, on the 10th day of October, 1848.

Secretary

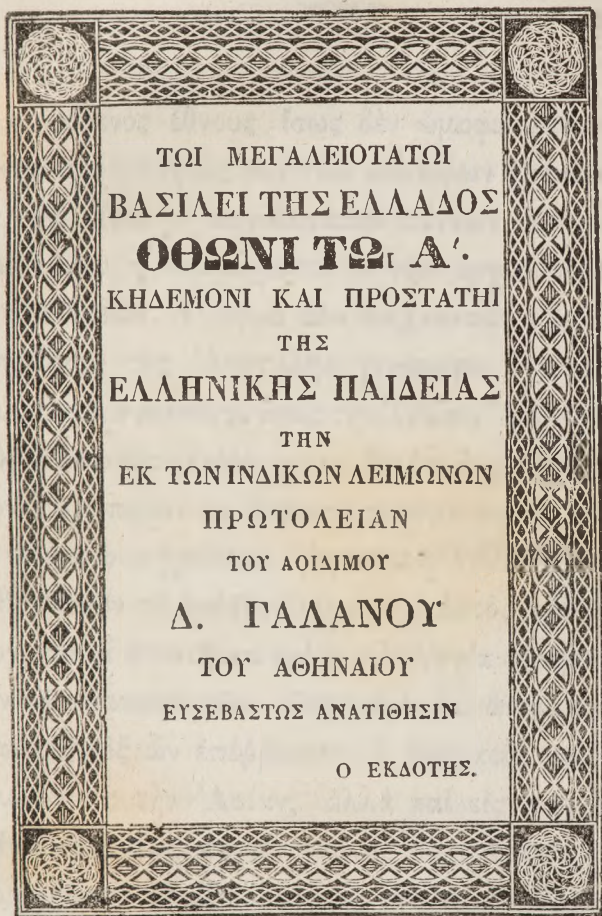
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ, ΑΘΗΝΑΙΟΥ,
ΙΝΔΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΝ
ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΩΝ

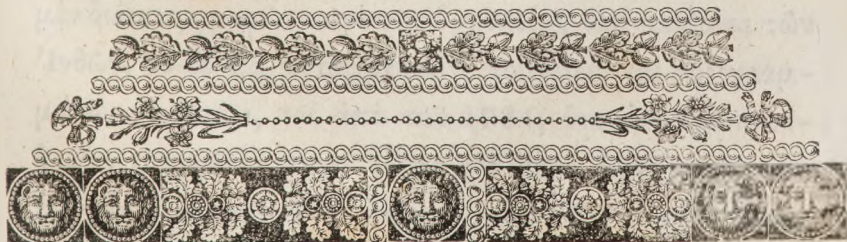
« Δεῖ δ' εὐγνωμόνως ἀκούειν περὶ Ἰνδικῆς καὶ γὰρ
» ἀπωτάτω ἐστὶ, καὶ οὐ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων κατώ-
» πτευσαν αὐτήν. »

ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚ. ΒΙΒΛ. ΙΕ΄.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΩΝ

ΤΩΙ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΩΙ
ΒΑΣΙΛΕΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΘΩΝΙ ΤΩ Α΄.
ΚΗΔΕΜΟΝΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΗΙ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΤΗΝ
ΕΚ ΤΩΝ ΙΝΔΙΚΩΝ ΔΕΙΜΩΝΩΝ
ΠΡΩΤΟΔΕΙΑΝ
ΤΟΥ ΑΟΙΔΙΜΟΥ
Δ. ΓΑΛΑΝΟΥ
ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ
ΕΥΣΕΒΑΣΤΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ
Ο ΕΚΔΟΤΗΣ.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

ΠΕΡΙ οὐδενὸς ἔθνους ἴσως δὲν ὠμοφώνησε τοσοῦτον καὶ τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων ἢ κοινὴ δόξα, ὅτι εἶναι τὸ ἀρχαιότατον πάντων τῶν πεπαιδευμένων ἔθνῶν, ἢ τοῦλάχιστον ἐν τῶν ἀρχαιοτέρων, ὅσον περὶ τῶν Ἰνδῶν. Αἱ παρὰ τῶν ἀνιχνευτῶν τῆς θρησκείας καὶ παιδείας τῆς Ἀνατολῆς γενόμεναι ἔρευναι ἔφερον αὐτοὺς σχεδὸν πάντοτε πρὸς τὴν Ἰνδίαν. Ἀλλ' εἰς κἀνένα καιρὸν ἢ ἀπωτάτῃ ἐκεῖνη χώρα δὲν ἔσυρε πρὸς ἑαυτὴν τῶν σοφῶν Εὐρωπαϊῶν τὰ ὄμματα περισσότερον, ὅσον κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους. Ἀφότου ἢ Ἰνδία ὑπετάχθη εἰς τῶν Βρετανῶν τὸ κράτος διήγειρον, ἐκτὸς τῶν ἐμπορευμάτων, καὶ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἡ φιλολογία αὐτῆς τὴν προσοχὴν τῶν κατακτητῶν. Ὑπέλαβον ὅτι ἀνεκάλυψαν ἐκεῖ τὰς πηγὰς, ἐξ ὧν ἐπέβρευσεν ἡ θρησκεία καὶ ἡ σοφία ὄχι μόνον εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν. Τὰς πηγὰς ταύτας ἐσπούδασαν οἱ σοφοὶ τῆς Ἀγγλίας ἢ ἀνοίξωσι καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, τὸ μὲν διὰ συγγραφῶν περὶ τῆς θρησκείας καὶ παιδείας τῶν Ἰνδῶν, τὸ δὲ διὰ μεταφράσεων, ποιήσεων καὶ συγγραμμάτων Ἰνδικῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ 1784, ὅτε ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Οὐίλλιάμου Ἰῶνες. (William Jones) ἐσυστήθη εἰς τὴν Καλκούταν ἢ Ἀσιατικὴ Ἐταιρία, ἤρχισεν ἢ γνῶσις τῆς ἀρχαίας Ἰνδικῆς γλώσσης καὶ φιλο-

λογίας να εξαπλοῦται τοσοῦτον εἰς τὴν σοφὴν Εὐρώπην, ὥστε τὴν σήμερον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Γερμανίαν, καὶ Γαλλίαν, ὑπάρχουσι καὶ καθέδραι πρὸς διδασκαλίαν τῆς Σανσκριτῆς καὶ σανσκριτικῆς φιλολογίας. Ἡ Ἑλλάς, ἥτις καὶ τοι στενάζουσα ὑπὸ τὸ βάρος τῶν πολυειδῶν αὐτῆς συμφορῶν, δὲν ἔμεινε ποτὲ ξένη καὶ ἀμέτοχος εἰς τὰ μεγάλα ζητήματα τῆς θρησκείας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, τὰ ὅποια ἐνησχόλησαν τὸν πεπαιδευμένον κόσμον, παρουσιάζεται καὶ ἤδη συνάμιλλος τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν περὶ τὴν Ἰνδολογίαν. Αἱ μεταφράσεις τῶν ὑμνουμένων ποιημάτων τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας καὶ ἄλλαι συγγραφαὶ ἀφορῶσαι τὴν ἀρχαιολογίαν τοῦ Ἰνδικοῦ ἔθνους, μὲ τὰς ὁποίας ὁμογενῆς λόγιος καὶ φιλόπατρις, παιδευθεὶς τὴν Ἰνδικὴν σοφίαν εἰς τὴν χώραν ἐκείνην, ἐπλούτισε τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Πανεπιστημίου, εἶναι θησαυροὶ, οἵτινες ἐκδιδόμενοι εἰς φῶς θέλουσιν ἀναμφιβόλως συντελέσει πολὺ εἰς τὸ νὰ προβιβάσωσιν ἐξ αὐτῶν τῶν πηγῶν τὴν γνῶσιν τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας καὶ ἀρχαιότητος, ἢ δὲ εἰς τὴν συγγενῆ τῆς Σανσκριτῆς ἑλληνικὴν γλῶσσαν μεταφράσεις τῶν ποιήσεων θέλει παρέξει εἰς τοὺς φιλόκαλους κριτικοὺς εὐκαιρίαν πρόσφορον καὶ εὐτυχῆ πρὸς σύγκρισιν τῆς τε σανσκριτικῆς καὶ ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς Ἰνδικῆς καὶ ἑλληνικῆς ἐποποιίας.

Τῆς Σανσκριτῆς, τῆς ἐπισημοτέρας Ἰνδικῆς γλώσσης, ἢ πρὸς τὴν Περσικὴν, Ἑλληνικὴν, Λατινικὴν, Γερμανικὴν καὶ Σλαβικὴν συγγένειαν λογίζεται τὴν σήμερον ὡς ἀποδεδειγμένη. Ἡ Σανσκριτὴ ἦτο τὸ ἀρχαῖον γλῶσσα λαλουμένη, ἀλλ' ἰκανοὺς αἰῶνας, ὡς εἰκάζουσι,

πρὸ Χριστοῦ ἔπαυσε ἀπὸ τοῦ νὰ λαλῆται. Ἀνήκει εἰς τὰς τελειοτέρας γνωστὰς γλώσσας καὶ χρησιμεύει εἰς τὴν Ἰνδίαν ὡς γλώσσα ἱερὰ τῆς λατρείας, καὶ ὡς ἡ κυριωτέρα τῆς φιλολογίας γλώσσα. Ἐκ τούτου ἔχει καὶ τὴν ἐπίκλησιν· διότι ἡ λέξις *Σανσκριτῆ* δηλοῖ τὴν ἱεράν, τὴν καθαρὰν, τὴν τελείαν, τὴν κλασσικὴν γλώσσαν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς κοινὰς ἢ δημῶδεις γλώσσας. Οἱ πεπαιδευμένοι Ἰνδοὶ ἐννοοῦσιν ὅλοι τὴν *Σανσκριτῆν*. Πολλὰ συγγράμματα τῶν Ἰνδῶν παρεδόθησαν εἰς τὸ πῦρ ὑπὸ τῶν κατακτητῶν τῆς Ἰνδίας Μωαμεθανῶν, καὶ μολοντοῦτο ἡ Ἰνδικὴ φιλολογία δύναται νὰ ὀνομασθῇ πλουσία, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν περὶ αὐτῆς βιβλιογραφικῶν συγγραμμάτων. Τὸ ἀρχαιότατον καὶ ἱερώτατον βιβλίον, ἐκ τῶν εἰς *σανσκριτικὴν* γλώσσαν γεγραμμένων εἶναι αἱ λεγόμεναι *Βέδαι*, τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, καὶ συντάκτης, ἢ μᾶλλον συλλογεὺς αὐτῶν, ἀναφέρεται ὁ *Βεάσας*· διότι δὲν εἶναι ἔργα ἐνὸς ἀνδρὸς οὐδὲ συνετάχθησαν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, διὸ καὶ διαφέρουσι πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν γλώσσαν καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα. Ἐκάστη τῶν τεσσάρων *Βεδῶν* σύγκειται ἐκ δύο μερῶν, ἐκ λειτουργικοῦ καὶ διδακτικοῦ· τὸ μὲν περιέχει προσευχὰς καὶ ὕμνους, τὸ δὲ παραγγέλματα καὶ διδασκαλίας περὶ θρησκευτικῶν καὶ ἄλλων πραγμάτων, οἷον ἀστρονομικῶν καὶ ἱστορικῶν. Αἱ ἐν ταῖς *Βέδαις* περιεχόμεναι προσευχαὶ ἀναγινώσκονται καὶ τὴν σήμερον ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν κατὰ τὴν λατρείαν, ἀλλὰ παρὰ τῶν πλείστων μηχανικῶς μόνον, χωρὶς νὰ ἐννοῶσι τὰ ἀπαγγελλόμενα.

Τὸ ἱερώτατον μετὰ τὰς *Βέδας* σύγγραμμα εἶναι τὸ

κατὰ τὸ ὄνομα ὑποτιθεμένου ἀρχαιοτάτου βασιλέως ἀπονομαζόμενον Νομικὸν τοῦ Μενοῦ ἢ Μανοῦ. Ἔλαβε γένησιν μετὰ τὰς Βέδας, καὶ ἀνήκει ὡσαύτως εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων· περιέχει δὲ παραγγέλματα περὶ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου καὶ περὶ τῆς πίστεως. Ἄλλαι ἱεραὶ γραφαί, τῶν ὁποίων ἡ σύνταξις δὲν ἀνήκει πλέον εἰς τὴν μακροτάτην ἀρχαιότητα, εἶναι αἱ Οὐπαβέδαι (οἶονεὶ Ὑποβέδαι), αἱ Βεδάγγαι, ὑπομνήματα καὶ ἐρμηνεῖαι εἰς τὰς Βέδας, καὶ αἱ Πουράναι, ἤτοι συλλογαὶ μακρῶν ποιημάτων, τῶν ὁποίων ἡ ὑπόθεσις εἶναι ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου, αἱ πράξεις τῶν Θεῶν καὶ ἡρώων καὶ λόγοι ἱστορικοὶ ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων.

Πλουσία εἶναι ἡ ἀρχαία Ἰνδικὴ φιλολογία εἰς ἐποποιίας. Τὰ ἀρχαιότατα αὐτῶν ἔπη ἐγέννησαν πλῆθος μιμήσεων, παρόμοια ὡς καὶ αἱ ποιήσεις τοῦ Ὀμήρου. Ἄλλὰ καθὼς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν διαλάμπουσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἄλλων ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, οὕτω καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἡ Ῥαμαϊάνα καὶ ἡ Μαχαβαράτα. Ὑπόθεσις τῆς Ῥαμαϊάνας εἶναι ἡ νίκη τοῦ Ῥάμα (τοῦ ἐνσαρκωθέντος Θεοῦ Βισνοῦ) ἐπὶ τοῦ Ῥαβάνα, ἀρχηγοῦ τῶν δαιμόνων. Οὗτοι εἶχον ἀφαιρέσει ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ πνεύματα τὸ προνόμιον τῆς ἀτρωσίας, καὶ οὕτω ὑπερίσχυσαν αὐτῶν, καὶ δὲν ἐδύναντο νὰ νικηθῶσιν, εἰμὴ ὑπ' ἀνθρώπου· τὰ ἀγαθὰ πνεύματα ἐδεήθησαν τοῦ Βισνοῦ νὰ ἐνσαρκωθῇ ὑπὲρ αὐτῶν. Ποιητὴν τοῦ ἔπους τούτου λέγουσι τὸν Βαλμίκην, καὶ ὅτι τὸ ποίημα εἶναι ἀρχαιότατον εἰκάζουσιν ὅτι ἐξ αὐτοῦ ὑπάρχουσιν ἀντικείμενα εἰκονισμένα εἰς τὰ ἀρχαιότατα τῆς Ἰνδίας ἀρχιτεκτονικὰ μνη-

μεία. Σύγκειται ἡ Ῥαμαϊάνα ἐκ βιβλίων Ζ' καὶ κδ' Σλοκῶν ἢ διστίχων. Μόνα δύο βιβλία αὐτοῦ μετεφράσθησαν καὶ ἐξεδόθησαν ἀγγλιστί.

Ἡ Μαχαβαράτα ἔχει ὑπόθεσιν τὸν ἀγῶνα τῶν γε-
 νῶν Πανδοῦ καὶ Κουροῦ, εἰς τὸν ὁποῖον λαμβάνει μέ-
 ρος ὁ θεῖος Κρισνάς. Τὸ ποίημα σύγκειται ἐκ ΙΗ' βι-
 βλίων καὶ, ὡς λέγουσι, 200,000 στίχων. Ἐξ αὐτοῦ
 μόνον ἐπεισόδια τινὰ μετεφράσθησαν καὶ ἐτυπώθησαν
 εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ γερμανικὴν γλῶσσαν. Ἐκ τῶν
 ἔφημερίδων βλέπομεν ὅτι τοῦ μεγάλου τούτου ποιήμα-
 τος ἐκδίδεται ἤδη πλήρης μετάφρασις εἰς τὸ γερμα-
 νικὸν ἐκ τοῦ ἐν Καλκούτῃ ἐκδοθέντος πρωτοτύπου (1).

Καὶ ἄλλων δὲ εἰδῶν ποιημάτων εὐμοιρεῖ ἡ Ἰνδικὴ

(1) Τὰ ἀναφερόμενα ὀλίγα ταῦτα εἰς τὴν Ἰνδικὴν φιλολογίαν ἐλάβο-
 μεν παρ' ὁμογενοῦς λογίου, ἀσχολουμένου εἰς ἱστορικὰς σπουδὰς, ὅστις
 ἤθελε θεαίως πληρῶσαι τὸ χάσμα τοῦτο, ἂν εἶχε τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν.
 Ἡ ἐργασία ὅμως οὕτω προχωρημένη, δὲν ἐσυγχῶρει οὐδεμίαν ἀναβολὴν.

Παραπέμπομεν δὲ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ γνωρίσωσιν ἀκριβέστερον τὰ
 περὶ Ἰνδίας καὶ Ἰνδικῆς φιλολογίας εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Adelung,
Literatura sanscritica. Petropoli, 1830.—Bohlen, *Das alte
 Indien*. Koenigsberg 1830.—Benfey, *Indien*, in *Ersch und
 Gruber Encyclopaedie*, καὶ εἰς τὴν ἤδη ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένην
 λαμπρὰν Ἀσιατικὴν συλλογὴν, *Collection Orientale*. Paris 1836,
 ὅπου θέλουσιν εὔρει τὰς νεωτέρας καὶ ἀκριβεστέρας περὶ τούτου πλη-
 ροφορίας.

Στοχαζόμενοι ὅμως ὅτι ὁ ἀναγνώστης ὠφελεῖται μᾶλλον εἰς τὴν σπου-
 δὴν τῶν πρωτοτύπων, ἢ τῆς μεταφράσεως αὐτῶν, παρὰ εἰς συντόμους
 φιλολογικὰς συζητήσεις, ἐκρίναμεν εὐλογον, ἀντὶ πλειοτέρων προλεγομέ-
 νων, νὰ προσθέσωμεν ἀκολούθως ἐν ἐκτάσει τὸν κατάλογον τῶν εὕρισχομέ-
 νων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἡμῶν χειρογράφων τοῦ Ἑλληνος μεταφραστοῦ.

(Σημ. τῶν Ἐκδ.)

φιλολογία, οἷον μύθων, ἠθικῶν καὶ ποιητικῶν διηγημάτων, ἐξ ὧν οἱ Ἄραβες ἐρανίσθησαν ἐν μέρει τὰς ὑποθέσεις τῶν μυθικῶν αὐτῶν διηγήσεων, καὶ δραματικῶν ποιημάτων, ἤτοι τραγωδιῶν καὶ κωμωδιῶν. Τὸ ὀνομαστότατον Ἰνδικὸν δραματικὸν ποίημα εἶναι ὁ *Δακτύλιος τῆς Σακονταλᾶς*, ἔργον τοῦ ποιητοῦ *Καλιδάσα*, μεταφρασθὲν εἰς πολλὰς ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Ἄλλὰ καὶ εἰς νομικὰ, φιλοσοφικά, γραμματικά καὶ ἄλλα ἐπιστημονικά συγγράμματα, ἀρχαῖα καὶ νεώτερα, εἶναι πλουσία ἢ σανσκριτικὴ φιλολογία· καθότι ἡ ἔμφυτος τοῦ Ἰνδικοῦ ἔθνους ῥοπή πρὸς τὸν θεωρητικὸν βίον, ἢ διαίρεσις αὐτοῦ εἰς πολλὰς μικρὰς πολιτείας καὶ ὁ μὲ ταύτην συνδεδεμένος βίος εἰς βασιλικὰς αὐλὰς ἔπρεπε νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΙΝΑ

ΠΕΡΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ.

ΠΑΝΤΟΛΕΩΝ ΓΑΛΑΝΟΣ καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Διαμάντω, εὐπάτριδες Ἀθηναῖοι καὶ χαίροντες πολλὴν ἐπί τιμιότητι καὶ ἀρετῇ ὑπόληψιν μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν, ἔσχον τρεῖς υἱοὺς καὶ μίαν θυγατέρα, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρωτότοκος ἐτελεύτησεν εἰς βρεφικὴν ἡλικίαν, ὁ δὲ δευτερος, ὁ Δημήτριος, ἐγεννήθη τῷ 1760, καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ τρίτος υἱός, καλούμενος Φιλάρετος. Οὗτος ἔχων φιλήσυχον πνεῦμα, μετὰ μικρὰν γραμματῶν ἐκπαίδευσιν, περιορισθεὶς εἰς τὴν ἐγγύριον μικρεμπορίαν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν πατρικῶν του γαιῶν, ἐνυμφεύθη τὴν Καλομοίραν, ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν Παντολέοντα καλούμενον, συνώνυμον δηλονότι τῷ πάππῳ αὐτοῦ.

Ἡ δὲ θυγάτηρ τοῦ Π. Γαλανοῦ καὶ Διαμάντως, καλουμένη Καρυιά, νυμφευθεῖσα τὸν Γεώργιον Μενιδιάτην Ἀθηναῖον, ἔσχεν υἱὸν καλούμενον Παναγῆν.

Ὁ δευτερότοκος λοιπὸν Δημήτριος, προικισθεὶς ἐκ φύσεως μετ' ὀξέως, ζωηροῦ καὶ σκεπτικοῦ πνεύματος, ἤθους δὲ πράου καὶ φιλόφρονος, ἐφαίνετο εἰς τὸ ἄκρον φιλομαθῆς καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς τρυφεράς του ἡλικίας. Οὗτος ἤρχισε τὰ ἑλληνικὰ γράμματα εἰς τὸ τότε ἑλληνικὸν σχολεῖον τῶν Ἀθηνῶν, σχολαρχούμενον ὑπὸ τοῦ Ἰω. Μπενιζέλου· ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου, ὑπερβάς τοὺς συνηλικιώτας του, εἴλκυσε τὴν ἰδιαιτέραν εὐνοίαν τῶν διδασκάλων καὶ προϋχόντων τῆς πατρίδος του, ὥστε δω-

δεκαετής μόλις ὢν, ἐγνώριζεν ἤδη τὴν Ἑλληνικὴν Γραμματικὴν, καὶ τοὺς συγγραφεῖς, πρᾶγμα σπανιώτατον εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ἐξ ὧσων ὁμως ἔμαθεν, ἐννόησεν εὐκόλως, ὅτι εἶχε χρεῖαν πλειοτέρων. Ἔνεκα τούτου ἀνεχώρησε περὶ τὸ ΙΔ' ἔτος τῆς ἡλικίας του εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ὅπου ἐδίδασκε τὰ γραμματικά ὁ περίφημος Παναγιώτης Παλαμᾶς· ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Πάτμον, ἔνθα μετὰ πολλῆς ὑπολήψεως καὶ ἐπιτυχίας ἐδίδασκε τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν ὁ ἀοίδιμος Δανιήλ.

Εἰς τὴν νῆτον ταύτην διατρίψας ἐξαετίαν ὁλόκληρον, καὶ ἐγκρατῆς γενόμενος ἀπάσης τῆς Ἑλληνικῆς μαθήσεως, ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, προσκληθεὶς παρὰ τοῦ θείου αὐτοῦ, τοῦ τότε πρωτοθρόνου τῆς ἱερᾶς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου, Καισαρείας Γρηγορίου, ὅστις θαυμάσας τὴν παιδείαν καὶ χρηστοθήειαν τοῦ ἀνεψιοῦ του Δημητρίου, καὶ τοῦ ἤθους τὴν γλυκύτητα ἀγασθεὶς, ἐπρότεινεν εἰς αὐτὸν ἵνα γείνη κληρικὸς, εἰς τὸ ὅποσον ἀντέτεινεν ὁ Δημήτριος, ἐπιθυμῶν τῶν γνώσεων αὐτοῦ τὴν τελειοποιῆσιν.

Τὸ Ἀγγλικὸν ἐμπόριον ἤκμαζεν ἤδη εἰς τὴν Ἰνδιαν· τινὲς δὲ τῶν μεγαλεμπόρων Ἑλλήνων, ἐλθόντες διὰ ξηρᾶς καὶ κατοικήσαντες εἰς Καλκούταν, ἐμπορεύοντο τὰ πολύτιμα τῆς Ἰνδίας προϊόντα. Εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, καλούμενος Κωνσ. Πανταζῆς, ἐξ Ἀνδριανουπόλεως, γράψας πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνταποκριτὴν του Μανδρατζόγλου, ἐζήτηι νέον τινα καλὸν, διὰ νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς συγγενεῖς του τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ὁ ῥηθεὶς Μανδρατζόγλος, φίλος ὢν τοῦ ἱεράρχου Καισαρείας, καὶ

γνωρίζων τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Δημήτριον Γαλανὸν, ὡς νέον χρηστοθηδέστατον, σεμνὸν καὶ λίαν ἐγκρατῆ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, τῷ ἐπρότεινε, παρακινῶν αὐτὸν νὰ δεχθῆ τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κωνσ. Πανταζῆ.

Ὁ Γαλανὸς ἐλπίζων ἐκ τούτου καὶ τὴν περιουσίαν τῶν γνώσεων του ν' αὐξήσῃ, καὶ ἀνεξάρτητον κατάστασιν ν' ἀποκτήσῃ, ἐδέχθη εὐχαρίστως τὴν πρότασιν. Οὕτως ἐτοιμασθεὶς, καὶ τὰς χρηματικὰς του οἰκονομίας πέμψας πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, ἀνεχώρησε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1786 ἔτους. Ἄλλ' ἐνθυμούμενος πάντοτε τὴν πατρίδα, τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς του, οὐ μόνον ἔγραφε πρὸς αὐτοὺς συνεχῶς, ἀλλὰ καὶ καθαρὰ μέχρι τέλους διετήρησε καὶ τὸ φρόνημα καὶ τὴν καρδίαν του, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐξῆς αὐτογράφου ἐπιστολῆς αὐτοῦ.

Παμφίλτατέ μοι πάτερ, καὶ γλυκυτάτη μοι μήτερ, ὑϊκῶς προσκυνῶ τὴν ἡμετέραν κορυφήν, εὐλαβῶς κατασπαζόμενος τὰς ἀγίας ὑμῶν δεξιὰς, καὶ τοὺς τιμίους πόδας.

«Πρὸς οὓς καὶ δηλοποιῶ, ὅτι ὑγιαίνω διὰ τῶν ἀγίων ὑμῶν εὐχῶν. Ἄλλὰ λυποῦμαι ἐσχάτως, ἐπειδὴ οὔτε πέρυσι γράμματά σας ἔλαβον, ἀλλ' οὔτε ἐφέτος, με ὅλον ὅπου ἐγὼ ἐξ ἅπαντος ἤλπιζον κἂν ἐφέτος, ὅτι θέλω λάβει γράμματά σας, ὁμοῦ με τὰ γράμματα τοῦ τζελεμπῆ Θεοδωράκη· καὶ εἰς τοῦτο ἀληθινὰ με ἀδικεῖτε πολλὰ, καὶ με βάλλετε πρὸς τούτοις καὶ εἰς διάφορους στοχασμοὺς, γεμάτους ὑποψίας. Ἄλλ' ἐγὼ τῆ

» τιμιότητί σου, πάτερ, συγχωρῶ, ἐπειδὴ τυχὸν βαρύνε-
 »σαι πλέον νὰ γράφης. Ἄγκαλὰ εἰς τοῦτο δύναται νὰ
 » ἐνεργήσῃ καὶ ἄλλος, ὅταν μόνον θελήσῃ, καὶ προστάξῃ
 » ἢ τιμιότης της. Μὲ κακοφαίνεται ὁμως περισσότερον,
 » ἐπειδὴ καὶ ὁ γαμβρός μου κύρ Γεωργάκης, μὲ ὄλον
 » ὁποῦ εἶναι νέος, καὶ δυνατὸς εἰς τὸ νὰ γράφῃ, βαρύνε-
 »ται ὁμως καὶ ἡ τιμιότης του, ἢ, ἐὰν δὲν βαρύνεται,
 » δὲν θέλει· ἐπειδὴ, καθὼς φαίνεται, δὲν ἀγαπᾷ νὰ μᾶς
 » ἠξέυρῃ, ἢ ἴσως στοχάζεται, ὅτι δὲν ἐλπίζει πλέον νὰ
 » μᾶς ἰδῇ, ἐπειδὴ ἐχάσαμεν αὐτὸν τὸν κόσμον, καὶ δὲν
 » ἤμποροῦμεν νὰ τὸν εὕρωμεν ἄλλην μίαν φοράν. Καὶ ὅτι
 » ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα, καθὼς ἐγὼ λέγω, γίνεται φα-
 » νερόν ἐκ τούτου· διότι τί ἐμπόδιον ἦτον, ἢ ποῖος με-
 » γάλος κόπος ἠκολούθει, ἐὰν ἔγραφες, γαμβρέ μου, καὶ
 » ἢ τιμιότης σου ἐν γράμμα μικρὸν, ὅταν ὑπῆγες ὁ ἴδιος
 » εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ συνανεστράφης, καὶ συνω-
 »μίλησες μὲ τὸν γραμματικὸν τοῦ τζελεμπῆ Θεοδωράκης
 » Δὲν κάμνετε καλὰ, ὄχι· μὲ ἀδικεῖτε πολλὰ· κοντὰ ὁποῦ
 » εἶναι ἀπαίσιον, καὶ κατηγορημένον πρᾶγμα, ἀπὸ μὲν
 » ξένους νὰ λαμβάνω γράμματα, ἀπὸ δὲ γονεῖς, ἢ συγ-
 » γενεῖς ὄχι. Μὲ ὄλον τοῦτο ἐγὼ σᾶς εὐχαριστῶ, καὶ ἀ-
 » γαπῶ, καὶ θέλω νὰ σᾶς γνωρίζω ὡς γονεῖς καὶ συγ-
 » γενεῖς, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἡ αὐθεντία σας δὲν θέλετε νὰ
 » ἠξέυρετε, ἀπὸ τί μαλλί εἶναι ἡ σκούφια μας. Τὸ κατευό-
 » διόν μου ἐνταῦθα εἰς Βεγγαλίαν, καὶ τὴν κατάστασίν
 » μου, εἶμαι βέβαιος, ὅτι τὰ ἐμάθετε καταλεπτῶς ἀπὸ
 » τὰ γράμματα, ὁποῦ πέρυσι ἔστειλα ἀπὸ Μπάσραν, καὶ
 » ἀπὸ Λιβόρνον, καὶ ἀπὸ Μοναστήριον τοῦ ὄρους Σινᾶ.
 » ἀλλὰ καὶ ἤδη δὲν λείπω, νὰ σημειώσω διὰ πληροφορο-

»ρίαν, καὶ ἡσυχίαν σας, ὅτι χάριτι θείᾳ εὐρίσκομαι ἐν
 »ὑγείᾳ καὶ ἡσυχίᾳ, καὶ ἐλπίζω εἰς Θεὸν, ὅτι ἐντὸς ὀλί-
 »γου θέλετε μὲ ἀπολαύσει, καθὼς ποτὲ εἰς τὸν νοῦν σας
 »δὲν ἐβάλετε. Τοῦτο μόνον παρακαλεῖτε, τὸ νὰ ὑγιαίνω
 »ἐγὼ, καὶ ὁ εὐγενέστατος κύρ Παναγιωτάτης. Λοιπὸν
 »περὶ ἐμοῦ μὴν ἔχετε ποσῶς καμμίαν ἔννοιαν, μηδὲ λυ-
 »πεῖσθε παντελῶς, μάλιστα πρέπει νὰ χαίρετε ὑπερβαλ-
 »λόντως, δοξάζοντες τὸν Θεὸν, ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ εὐρεθῶ
 »ἐδῶ κατὰ τούτους τοὺς δυστυχεῖς καιροὺς, ὅπου τρέ-
 »χουσιν αὐτόθι. Μὴ νομίζετε, ὅτι ἡμεῖς οἱ χαϊμένοι εἰς
 »τοῦτον τὸν βαθύτατον, καὶ μακρινὸν τόπον, δὲν μαν-
 »θάνομεν τὰ αὐτοῦ ἀκολουθοῦντα· ἄς ἦστε βέβαιοι ὅτι,
 »οὐδὲ τὸ παραμικρὸν πρᾶγμα δὲν μᾶς λανθάνει, ἀπὸ
 »γράμματα, καὶ ἀπὸ εἰδήσεις, ὅπου ἔρχονται ἐδῶ καθ' ἐ-
 »κάστην, καὶ ἀπὸ Ἰγγλυτέραν, καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλο μέ-
 »ρος τῆς Εὐρώπης. Τώρα ὁμως προσμένομεν ἡμέρα τῆ
 »ἡμέρα διὰ νὰ μάθωμεν τὸ τελευταῖον συμβάν, καὶ τὴν
 »ἀληθῆ κατάστασιν τῶν αὐτόθι πραγμάτων. Εἶθε οὖν ὁ
 »ἅγιος Θεὸς νὰ σᾶς διαφυλάττῃ ἀβλαβεῖς ἀπὸ τὰς ἐπη-
 »ρείας τῶν πονηρῶν. Πέρυσι ἔγραψα τῷ τζελεμπῆ Θεο-
 »δωράκη, διὰ νὰ σᾶς στείλῃ ἑκατὸν γρόσια· ὁμοίως γρά-
 »φω καὶ ἐφέτος, διὰ νὰ σᾶς στείλῃ ἄλλα ἑκατόν. Ἐνε-
 »χείρησα καὶ τῷ θείῳ ἡμῶν δεσπότη, ἀγίῳ Καισαρείας
 »ἄλλα 100, ὅταν ἤθελα ἀναχωρήσω ἀπὸ Κωνσταντινού-
 »πολιν· ἀλλὰ δὲν μοι ἐσημειώσατε, ἂν τὰ ἐλάβετε.

« Συγχωρήσατέ μοι, ὅπου δὲν σᾶς στέλλω ἀπὸ τὰ
 »πράγματα τῆς Ἰνδίας, διὰ τὰς ἀνωμαλίας τῶν καιρῶν,
 »καὶ ἀκαταστασίας τῶν δρόμων. Μετέπειτα ὁμως, ὅταν
 »τὰ πράγματα τοῦ κόσμου σας λάβωσι καλὴν κατάστα-

»σιν, και ειρήνην, θέλω τότε κάμει τὸ χρέος μου. Ἄλ-
 »λὰ παρακαλῶ, και σᾶς ὀρκίζω εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ μοι
 »γράψητε καταλειπτῶς περί τε τῆς ὑγείας σας, και κα-
 »ταστάσεώς σας, ὁμοίως και τῶν συγγενῶν μας ὄλων.

«Τὴν κυρίαν μου μᾶμμην προσκυνῶ ταπεινῶς, και τὴν
 »παρακαλῶ, νὰ με εὔχεται, ἕως οὔ πάλιν νὰ ἔλθω, νὰ
 »τὴν ἀπολαύσω. Τὸν δὲ τιμιώτατον θεῖόν μου κύρ Ἄργυ-
 »ρὸν, και τὴν κυρίαν Μαλτοῦν, ὁμοῦ με τὰ τέκνα των,
 »ἀσπάζομαι ἠδέως· ὁμοίως και τὴν κυρίαν Μασσοῦν με
 »τὰ τέκνα της, και ἅπαντας τοὺς γείτονας, και φίλους
 »κατ' ὄνομα. Ἐξαιρέτως δὲ τὸν περιπόθητόν μοι αὐτά-
 »δελφον κύρ Φιλάρετον, και κυρίαν Καρυιᾶν, και γαμ-
 »βρόν μου κύρ Γεωργάκην, ὁμοῦ με τὸν ἀνεψιόν μου
 »Παναγιωτάκην, και εἴ τινα ἄλλον μέχρι τοῦ δε ἐγεννήθη
 »παισιχαρῶς ἀσπάζομαι, και γλυκοφιλῶ. Ἀσπάζομαι και
 »τὸν ἀγαπητόν μοι κύρ Νικόλαον Χρυσοχόν, ὁμοίως και
 »τὸν τιμιώτατον κύρ Ἀνδρίκον μ' ὄλον του τὸ ἀρχοντι-
 »κόν, και τοὺς λοιποὺς ἡμῶν συγγενεῖς, και συμπεθέ-
 »ρους. Τὸ παρὸν γράμμα στέλλω εἰς Λιβόρνον· καχεῖ-
 »θεν, σὺν Θεῷ, θέλετε τὸ λάβει. Μετὰ ταῦτα πάλιν γρά-
 »φω και ἀπὸ Μπάσραν διπλᾶ γράμματα. Ὑγιαίνετε,
 »ὕγιαίνετε, ὕγιαίνετε, κάμοῦ ἐπευχόμενοι, περιπόθητοί
 »μου γονεῖς, και ἐρασμιώτατοι.

5 Δεκεμβρίου 1789.

Ἐκ Κάλκουτας Βεγγαλίας.

Ὁ προσφιλέστατος ὑμῖν υἱός.

Δημήτριος ὁ Γαλιανός.

«Τὸν εὐλαβέστατον Νονόν μου κύριον Ἀνθιμον υἱο-
 »πρεπῶς προσκυνῶ, ὡσαύτως και τὸν παγοσιώτατον

»ἅγιον Πνευματικόν, κύρ Συμεών, καὶ κύρ Μακάριον
»Γεωργιλᾶν, καὶ τοὺς ἁγίους διδασκάλους.»

Φθάσας ὁ Γαλανὸς εἰς Καλκοῦταν, ὑπεδέχθη φιλοφρό-
νως παρὰ τοῦ Κ. Πανταζῆ, ὅστις ἰδὼν τὴν ἀγαθότητα
καὶ τὴν παιδείαν τοῦ ἀνδρός, ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὸν τὴν
ἐκπαίδευσιν τῶν συγγενῶν του. Οὗτος διατρίψας ἱκανὰ
ἔτη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πανταζῆ, διδάσκων πρὸς τοὺς
νέους μὲν ἕξ περιήπου ἔτη τὴν Ἑλληνικὴν, αὐτὸς δὲ διδα-
σκόμενος παρ' ἄλλων τὴν Ἀγγλικὴν, τὴν Σανσκριτικὴν,
τὴν Περσικὴν καὶ τὰς λοιπὰς ἀσιατικὰς γλώσσας, ἔτι
δὲ ἱκανὴν χρημάτων ποσότητα ἀποκτήσας, καὶ μεγί-
στην ἐπὶ σοφίᾳ καὶ πολυμαθείᾳ ὑπόληψιν παρ' Ἀγ-
γλοῖς καὶ Ἰνδοῖς ἔχων, ἀπεφάσισε νὰ ἀφιερῶσῃ ὅλον
αὐτοῦ τὸν βίον εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ὅθεν καταθέσας
τὴν χρηματικὴν του περιουσίαν εἰς τινὰς τῶν εὐὑπολη-
πτοτέρων ἐμπορικῶν οἰκῶν, ἵνα λαμβάνῃ κατ' ἔτος
τοὺς τόκους τῶν χρημάτων αὐτοῦ, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν
ιεράπολιν τῶν Ἰνδῶν Κασσῆν (Μπενάρης). Ἐνταῦθα
ἐγκαταλιπὼν πᾶσαν ἄλλην βιωτικὴν φροντίδα, ἐνεδύ-
θη τὴν σεμνὴν τῶν Βραχμάνων στολὴν, καὶ τὰ τού-
των ἔθιμα λαβῶν, καὶ τοὺς θειοτέρους καὶ σοφω-
τέρους τῶν σοφῶν τούτων συναναστρεφόμενος, ἐν δια-
στήματι 40 περιήπου ἐτῶν, οὐ μόνον πᾶσαν τὴν Ἰνδικὴν
φιλολογίαν ἔμαθεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑψηλοτέραν θεοσο-
φίαν παρὰ τῶν δοκιμωτέρων ἐμύθη· καὶ εἰς τὸ ἄκρον
τῆς ἀρετῆς καὶ σοφίας αὐτῶν τοσοῦτον εὐδοκίμησεν,
ὥστε ἐθεωρεῖτο παρὰ τε τῶν ἀποίκων Ἀγγλων καὶ λοι-
πῶν Εὐρωπαϊῶν, καὶ παρὰ τῶν σεμνοτέρων Βραχμά-
νων καὶ λοιπῶν Ἰνδῶν, ὡς ἀνὴρ θεῖος καὶ σοφώτατος.

Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῶν 40 περίπου ἐτῶν, ὁ ἀοίδιμος Δημήτριος Γαλανὸς ὁ Ἀθηναῖος ἀνέλαβε τὸ κολλοσσαῖον, τῷ ὄντι, ἔργον, ἡγουν τὴν ἐκ τῆς Βραχμανικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον μετάφρασιν τῶν σοφωτέρων Ἰνδικῶν συγγραμμάτων, τὸν κατάλογον τῶν ὁποίων ἐκδίδομεν, πρὸς γνῶσιν τῶν φιλομούσων Ἑλλήνων καὶ τῶν καταγινομένων εἰς τὴν Ἰνδικὴν φιλολογίαν Εὐρωπαϊῶν.

Εἰς τὴν μακρὰν ταύτην τῶν χρόνων περίοδον ὁ Γαλανὸς διατηρῶν, ὡς ἐρρέθη, πάντοτε τὴν αὐτὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, συνεχῶς ἔγραφε πρὸς τοὺς συγγενεῖς· ἀλλ' ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶχον ἤδη τελευτήσει· ἀπέθανε πρὸς τούτοις ὁ ἀδελφός του Φιλάρετος, ἡ ἀδελφή του Καρυιά, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Γεώργιος· ἔζων δὲ μόνον οἱ δύο αὐτοῦ ἀνεψιοί, ὁ Παναγῆς, υἱὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ Παντολέων, τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Φιλάρετου, πρὸς τοὺς ὁποίους συνεχῶς γράφων, παρεκίνει ἵνα ὑπάγωσιν εἰς Ἰνδίαν πρὸς συνέντευξιν αὐτοῦ. Ἐξ αὐτῶν ὁ Παναγῆς, ὦν πρεσβύτερος, πρῶτος ὑπῆγεν εἰς ἀντάμοσιν τοῦ θείου του εἰς Κασσῆν, καὶ λαβὼν ἱκανὴν παρ' αὐτοῦ χρημάτων ποσότητα, ἐπέστρεψεν εἰς Ἀθήνας.

Ἄλλ' ἤδη ὁ γηραιὸς Γαλανὸς, πλησιάζων εἰς τὸ ἐβδομηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ, καὶ, ὡς οἶόν τε, νὰ ἐκπαιδεύσῃ τὸν συνώνυμον τοῦ πατρὸς του ἀνεψιὸν αὐτοῦ Παντολέοντα, τῷ ἔγραφε, παρακινῶν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ εἰς Ἰνδίαν, καὶ ὑποσχόμενος, ὅτι μετὰ δύο ἢ τρία ἔτη θέλουσιν ὁμοῦ ἐπιστρέψει εἰς τὴν φίλην αὐτῶν πατρίδα, τὰς Ἀθήνας, τῆς ὁποίας ἡ ἀπελευθέρωσις εἶχε διεγείρει μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰς

χρηστοτέρας ἐλπίδας εἰς τὴν καρδίαν του, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐξῆς αὐτοῦ ἐπιστολῆς·

Ἄγαπητέ μου Παντολέων ὑγίαινε, καὶ εὐφρόνει!

» Οὐκ οἶδα τί γράψω σοι! Ἐγὼ μὲν πολλὰ πρὸς σέ, » σὺ δὲ οὐδὲ ψιλὸν ἀσπασμὸν ἔγραψας πρὸς ἐμέ. Ἐρα » τῆς ἀμελείας σου τοῦτο θῶμεν; ἢ τῆς πρὸς ἡμᾶς σου » καταφρονήσεως; Ἄκουε δὲ καὶ ἃ λέγω σοι τελευταῖον. » Εἰ μὲν εὐφρων ὑπάρχεις, καὶ μεγαλόφρων, ἔλθε πρὸς » ἐμέ· εἰ δὲ ἄφρων, καὶ μικρόφρων, καὶ μικροπρεπῆς, ἢ » δουλοπρεπῆς, μένε αὐτοῦ, καὶ ἔσο βάρβαρος, καὶ χυ- » δαῖος ἐλαιοπώλης, ἢ οἰνοπώλης, καὶ ὀρυζοπώλης, ἢ » ὄσπριοπώλης. Ἐπειδὴ ἔχεις τὸ ὄνομα τοῦ ἐμοῦ πατρὸς, » τοῦ καλοῦ καγαθοῦ ἐκείνου ἀνδρὸς, καὶ νοῦν ὀξύν, ὡς » ἤκουσα, διὰ τοῦτο ἀγαπῶ, ἵνα ἔλθῃς πρὸς ἐμέ. Ἐγὼ » ἔγραψα πρὸς τοὺς πατέρας τοῦ Σιναίου ὄρους περὶ » τῶν ἐφοδίων σου, ὅταν ἔλθῃς. Λάβε καὶ ὅσα ἔχεις βι- » βλία, καὶ λεξικά, καὶ τὴν γραμματικὴν. Ἄν ὅμως σὺ » μὴ ἔλθῃς, ἄλλος ἔρχεται, καὶ γίνεται κληρονόμος καὶ » παιδείας καὶ περιουσίας. Ὅ μὲν Ἴσοκράτης γνωμοδοτεῖ, » Μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς δι- » δάσκειν τι χρήσιμον ἐπαγγελλομένους.» Οἱ δὲ σοφοὶ τῶν » Ἰνδῶν λέγουσιν, «ὅτι ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος ἀφήσει καὶ » οἰκίαν, καὶ οἰκείους, καὶ φίλους, καὶ ξενιτεύει, καὶ κα- » κοπαθεῖ διὰ ζήτησιν καὶ εὔρεσιν μαθήσεως, ἢ χρημάτων.» » Σὺ δὲ, καὶ βλέπων πρόχειρα ὄντα σοὶ ταῦτα τὰ γαθὰ, » οὐ θέλεις δράξασθαι αὐτῶν μετ' ὀλίγου πόνου, ἀλλ' ἀμε- » λεῖς, καὶ ῥαθυμεῖς, καὶ καθεύδεις, ὡς ὑπὸ μανδραγό-

»ραν. Ἀνάνηψον, ἄνθρωπε, καὶ γινῶθι σαυτόν· ἔσο Προ-
»μηθεύς, ἀλλὰ μὴ Ἐπιμηθεύς.

«Ἐγὼ λέγω σοι μεθ' ὄρκου, καὶ πληροφορῶ, καὶ βε-
»βαιῶ σε, ὅτι μετὰ δύο ἢ τρία ἔτη, ἀφ' οὗ ἔλθης, ἀνα-
»χωροῦμεν ἐντεῦθεν, καὶ ἐρχόμεθα εἰς πατρίδα. Τότε
»δὴ τότε ζηλωτὸς ἔσῃ, καὶ μακαριστὸς, δακτυλοδεικτού-
»μενος, καὶ ἐπαινούμενος.

«Καὶ λύπην ἄκραν ἔλαβον, καὶ δάκρυα θερμὰ ἔχυσα
»διὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός σου καὶ ἀδελφοῦ μου Φι-
»λαρέτου. Ἀλλὰ τί ποιήσωμεν; ἢ τί εἴπωμεν; «Ὡς τῷ
»Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο.» Ἀκουσον δὲ καὶ τὰ
»ἐξῆς ἐνὸς σοφοῦ Βραχμαῆνος·

«Ἡ μὲν σύναξις τέλος ἔχει τὴν διασχόρπισιν· ἡ δὲ σύ-
»ζευξις τέλος ἔχει τὴν διάζευξιν· ἡ δὲ ἀνύψωσις τέλος ἔχει
»τὴν κατάπτωσιν· ἡ δὲ ζωὴ τέλος ἔχει τὸν θάνατον.»

«Οὐκ ἔγραψάς μοι, πόσα ἐλάβετε, ὅτε ὁ Παναγῆς
»ἔστρεψεν ἐξ Ἰνδίας. Ἀγάπα αὐτὸν ὡς ἀδελφόν, ἐπειδὴ
»καὶ αὐτὸς σὲ ἀγαπᾷ. Αὐτὸς πολλοὺς ἐπαίνους περὶ σοῦ
»ἔγραψέ μοι, ὅταν ἦλθεν εἰς Καλκούταν, ὅτι ὀξύνοιαν
»ἔχεις, καὶ ὅτι μανθάνεις μαθήματα Ἑλληνικὰ, καὶ κλί-
»σιν ἔχεις εἰς μάθησιν· καὶ ὑπόσχεσιν ἔδωκέ μοι μεθ'
»ὄρκου, ὅτι ἐλεύσεται πάλιν εἰς Ἰνδίαν μετὰ σοῦ.

«Μανθάνει ὁ Ἀθανάσιος Ἑλληνικὰ; ἢ οὐχί; Ὅστις
»μανθάνει, καὶ παιδεύεται, ἐκεῖνον ἐγὼ ἀγαπῶ.—Χαι-
»ρέτισόν μοι τὴν Κυρίαν Μητέρα σου, καὶ πάντας τοὺς
»συγγενεῖς καὶ γνωστούς.— Πάλιν ὑγίαινε, καὶ πάλιν
»εὐφρόνει, ἀγαπητέ μοι Παντολέων.

Δεκεμβ. 1829

Ἐξ Ἰνδίας.

Ὅλος τῆς σῆς ἀγάπης

Δ. ὁ Γαλαρός.

» Πέμπω διὰ χειρὸς τῶν Πατέρων ἑκατὸν τάλληρα·
 » ὅτε δὲ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας, ποιήσατε δύο μερίδια, καὶ
 » τὸ μὲν λάβε σὺ, τὸ δὲ ἢ θεία σου ἢ καὶ ἀδελφή μου
 » Καρυιά.»

Ὁ Κ. Παντολέων Γαλανὸς ἀποφασίσας τέλος πάντων, ἀνεχώρησε εἰς τὴν Ἰνδίαν, καὶ φθάσας εἰς Καλκούταν ἔγραψεν εἰς Κασσὴν, ἀναγγέλων εἰς τὸν θεῖον τοῦ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ, καὶ παρακινῶν ἵνα ἀμφοτέροι ἐπιστρέψωσι τὴν ταχίστην εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Χαρὰν μεγάλην ἠσθάνθη ὁ γηραιὸς Δ. Γαλανὸς μαθὼν τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ τὴν ἄφιξιν, τὸν ὁποῖον διέταξεν ἵνα διαμείνῃ εἰς Καλκούταν, σπουδάζων τὴν Ἑλληνικὴν παρά τινι ἐλλογίμῳ ἀνδρὶ καλουμένῳ Ἀνανία, καὶ συγχρόνως τὴν Ἀγγλικὴν, (τοῦτο συνέβη τῷ 1832) ἕως οὗ αἱ περιστάσεις τῆς Ἑλλάδος συγχωρήσωσιν εἰς αὐτὸν νὰ ἀφήσῃ τὴν ἱερὰν πόλιν Κασσὴν, ὥστε διαβαίνων ἀπὸ Καλκούταν, νὰ συμπαραλάβῃ τὸν ἀνεψιὸν, καὶ ἀμφοτέροι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Ἀθήνας, ὅπερ γίνεται δῆλον ἐκ τῆς ἐξῆς ἐπιστολῆς·

Φίλτατέ μοι Παντολέων, ὑγίαινε, καὶ χαῖρε!

» Ἐχάρην, μαθὼν ἀπὸ τοῦ γράμματός σου, ὅπερ ἔπεμψάς μοι ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ὅτι κατευθύνεις τὰ διαβήματά σου πρὸς ἐμέ· πλέον δ' ἐχάρην, ὅτι μανθάνεις τὰ τῆς γραμματικῆς παρά τοῦ ἐλλογίμου ἀνδρὸς κυρίου Ἀνανίου, ὡς σὺ αὐτὸς σημειοῖς, καὶ ὅτι χαρακτηῖρα ἔχεις Ἑλληνικόν, καὶ πνεῦμα δεξιὸν εἰς μάθησιν, ὡς ἐκεῖνος ὁ σεβάσμιος ἀνὴρ μαρτυρεῖ. Εὖγε! «ἐὰν ᾗς φιλομαθῆς, ἔση πολυμαθῆς.» καὶ, «καλὸν δὲ καὶ γέροντι μανθάνειν σφόδρα.»

« Σὺ δὲ νεανικὴν ἔχεις ἡλικίαν, ἣ φέρει πάντα πόνον,
 » καὶ νοῦν ἔχει στερεὸν καὶ δεξιὸν εἰς μάθησιν.

« Γράφον μοι ἀπλῶς καὶ ἀνυποστέλως, ὅποιαν γνώμην
 » ἔχεις. Ἐγὼ οὐ κρίνω ὀρθὸν ἀναχωρῆσαι εὐθέως εἰς πα-
 » τρίδα κατὰ τὸ παρὸν, (ὡς σὺ αὐτὸς θέλεις, σημειῶν ἐν
 » τῷ πρὸς ἐμέ σου γράμματι) ἐν ᾧ τὰ τῆς Ἑλλάδος
 » ἀνώμαλά εἰσι καὶ ἄστατα. Ἀφοῦ γὰρ ἀνεχώρησας ἐκεῖ-
 » θεν, πολλαὶ στάσεις καὶ μεταβολαὶ ἐγένοντο, ὡς ἀκρι-
 » βέστερον μαθήσῃ παρὰ τοῦ πολυμαθοῦς φίλου μοι κυ-
 » ρίου Κωνσ. Πανταζῆ, ὃς μανθάνει παρὰ τῶν ἐφημερίδων
 » πάντα τὰ πανταχοῦ γινόμενα. Ἀνάγνωθι καὶ τὸ πρὸς
 » ἐκεῖνον τὸν ἀκριβέστατόν μοι φίλον γράμμα μου εἰς
 » πλείονα νύξιν καὶ εἰδήσιν. Πάλιν ὑγίαινε, καὶ πάλιν
 » χαῖρε.»

Ὀκτωβ. 1, 1832.

ἀπὸ Φανερασίου,

Ὅλος τῆς σῆς ἀγάπης

Δ. ὁ Γαλιανός.

« Ἀπόδος ἐξ ἐμοῦ τῷ ἀγίῳ καὶ σεβασμίῳ ἀνδρὶ κυ-
 » ρίῳ Ἀνανία τὴν προσήκουσαν πρόσρησιν μετὰ πολ-
 » λῆς τῆς εὐχαριστείας.

« Λαβὼν ἄδειαν παρὰ τοῦ φίλου κυρίου Κωνσ. Πανταζῆ,
 » ὕπαγε εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐτέρου φίλου μοι κυρίου Μα-
 » νωλάκη Ἀθανασίου πρὸς χαιρετισμὸν, καὶ φίλησον τὴν
 » δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, ὡς ἔθος ἐστὶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πα-
 » τρίδι τοῖς νεωτέροις ποιεῖν οὕτω πρὸς τοὺς πρεσβυτέ-
 » ρους, εἰς σημεῖον εὐλαβείας.

« Ὅσον σέβας δεικνύεις πρὸς ἐμέ, τοσοῦτον καὶ ἔτι

» πλείον δείκνυε καὶ πρὸς τὸν ἀκριβέστατόν μοι φίλον
 » Κωνσ. Πανταζῆν· αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἄλλος ἐγώ. »

Ἀγαπητέ μοι ἀνεψιέ, υἱάινε, καὶ χαῖρε!

« Χθές γράμμα σου ἔλαβον, καὶ ἐχάρην διὰ τὸ κατευό-
 » διόν σου καὶ διὰ τὴν υἱείαν σου. Οὐκ ἔγραψάς μοι λε-
 » πτομερῶς περί τε τῆς πατρικῆς σου οἰκίας, περί τῶν
 » συγγενῶν, καὶ περί τῆς πατρίδος. Γράψον μοι τοῖνον,
 » πῶς ἔχει κατὰ τὸ παρὸν ἡ πατρίς ἡμῶν, νῦν εὐτυχεῖ,
 » ὅτε ἐλευθέρα ἐστίν; ἢ πρότερον ηὔτύχει, ὅτε ἦν ὑπὸ
 » ζυγόν, καὶ ὑπὸ δουλείαν; Γράψον μοι, πῶς ὀνομάζονται
 » οἱ πρῶτοι καὶ ἄρχοντες τῶν Ἀθηῶν· γράψον μοι, πῶς
 » ἔχει ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου, καὶ πόσους ἀδελφοὺς ἢ
 » ἀδελφὰς ἔχεις, καὶ τί τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς σου, καὶ
 » τίνος ἐστὶ θυγάτηρ.

« Γράψον μοι, πῶς ἔχει ὁ οἶκος τῆς ἀδελφῆς μου Κα-
 » ρυῖας, καὶ ἐκ ποίας ἀρρώστιας ἀπέθανεν ὁ Παναγῆς.
 » γράψον μοι, ἂν ἔχῃς εἰδήσιν, ἔδωκεν ὁ Παναγῆς χίλια
 » τριακόσια ρούπια τῆς Καλκούτας τῇ Φιλομούσῳ Ἐται-
 » ρεία; ἢ οὐχί; ἔδωκε καὶ τῷ πατρί σου πεντακόσια ρού-
 » πια; ἢ οὐχί; Γράψον μοι, ἔδωκέ σοι γράμμα πρὸς ἐμέ
 » ὁ ἅγιος Ταλαντίου; ἢ οὐχί; καὶ τίς ἐστὶν αὐτὸς, ἀνε-
 » ψιός ἐστι τοῦ πνευματικοῦ Συμεῶν, καὶ συγγενῆς ἡ-
 » μῶν; ἢ ἕτερός τις; καὶ ποῦ κατοικεῖ, ἐν Ἀθήναις, ἢ ἐν
 » Ταλαντίῳ; Ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα σημείωσον πρὸς
 » ἐμὴν εἰδήσιν, μηδαμῶς ἀμελῶν· ἐκ γὰρ τούτου οὐχί
 » μόνον εἰδήσις ἐμοὶ γίνεται τῶν ὧν οὐκ οἶδα, ἀλλὰ καὶ
 » σοὶ αὐτῷ γύμνασις εἰς τὸ γράφειν. Γράψον γράμμα

» πρὸς τὴν μητέρα σου, δηλοποιῶν, ὅτι ἤλθες εἰς Ἰνδίαν
 » αἰσίως καὶ ὑγιῶς, καὶ ὅτι στέλλω πρὸς αὐτὴν ἐφέτος
 » ἑκατὸν τάλληρα διὰ τῶν Πατέρων τοῦ Σιναίου ὄρους.
 » Αὐτὸ δὲ τὸ γράμμα δὸς τῷ φίλῳ καὶ καλοκαγάθῳ ἀν-
 » ὄρῳ Κωνσ. Πανταζῆ· ὁ δὲ ἐξαποστέλλει αὐτὸ ἐν καιρῷ
 » μετὰ τῶν ἐμῶν πρὸς τοὺς Πατέρας.

« Ὅσα γράμματα ἀπὸ πατρίδος ἔχεις πρὸς ἐμέ, ἐγ-
 » χεῖρισον ταῦτα τῷ Κυρίῳ Κωνσ. Πανταζῆ, εἰς τὸ ἐξα-
 » ποστεῖλαι πρὸς ἐμέ ἐν τάχει.

« Χαίρω, ἐπειδὴ ὁ ἄριστος τῶν φίλων μοι καὶ κριτικὸς
 » ἀνὴρ Κωνσ. Πανταζῆς γράφει μοι, ὅτι ἀγαθὸς ὑπάρχεις
 » καὶ ἡσυχος, καὶ ὅτι μέλλεις μετ' ὀλίγον ἀναβῆναι μεθ' ἐ-
 » τέρου φίλου, τοῦ κυρίου Πέτρου. Καὶ αὐτὸς ἀγαθὸς ἐστίν
 » ἀνὴρ, φιλαλήθης, καὶ εἰδήμων, ὃν καὶ παρακάλει καὶ
 » ἐκλιπάρει, εἰς τὸ μανθάνειν ἀγγλικά. Τί ἄλλο γράψω
 » σοι, καὶ συμβουλεύσω σοι; ἀρκεῖ τосαῦτα πρὸς σὴν νύξιν.

« Ἀπόδος παρ' ἐμοῦ τὴν προσήκουσαν πρόσρησιν τῷ
 » τε κυρίῳ Ἀνανία καὶ τῷ κυρίῳ Βενιαμίν. »

« Πάλιν ὑγίαινε, καὶ πάλιν χαῖρε ».

1832. Δεκ. 14.

Benares.

ὅλος τῆς σῆς ἀγάπης

Δ. ὁ Γαλιανός.

« Ἀσπασαί μοι ἠδέεωσ τὸν κύρ Πέτρον, τὸν κύρ Ἀθα-
 » νάσιον, καὶ τὸν κύρ Κωνσταντῖνον, τοὺς συμπλεύσαν-
 » τὰς σοι. Ἀγαθοὶ ἄνδρες καὶ οἱ τρεῖς ».

Κατὰ δυστυχίαν, μόλις παρῆλθεν ἐν ἔτος ἀφ' οὔτου
 ὁ Κ. Παντολέων διέτριβεν εἰς Καλκούταν, ὅτε ὁ θεῖος

αὐτοῦ Δημήτριος ὁ Γαλανός, ἑβδομηκοντούτης ἤδη τὴν ἡλικίαν, ἠσθένησε βαρέως. Ὅθεν, ἀφ' ἐνός μὲν εἰδοποίησε τὸν ἀνεψιόν του ἵνα ἐλθῆ τὴν ταχίστην εἰς Κασσὴν, ἀφ' ἑτέρου δὲ, αἰσθανόμενος τὰς δυνάμεις του ἐκλειπούσας, προητοιμάσθη, καὶ συνθέσας ὁ ἴδιος τὴν ἐξῆς διαθήκην, ἐπικυρώσας αὐτήν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν καλῶς διατάξας, ἀπῆλθεν εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς τῆ 3 Μαΐου τοῦ 1833 ἔτους, τῷ 72 ἔτει τῆς ἡλικίας του.

ΑΛΗΘΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΤΟΥ
Δ. ΓΑΛΑΝΟΥ.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀμήν. Ἐγὼ Δημήτριος Γαλανός ἐκ Βερανὲς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀλλαχάβαδ, πολίτης, ἔχων σώας καὶ ἐνεργητικὰς τὰς φρένας καὶ τὴν μνήμην μου, κάμνω καὶ διακηρύττω, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ τελευταία μου θέλησις καὶ διαθήκη. Ἡ ἰδιοκτησία μου συνίσταται ἀπὸ ὁμολογίας, χρήματα, πράγματα κ.λ.π. ὡς ἐξῆς·

1) Δεκατρεῖς χιλιάδας Ῥούπια (Σίκκα τῆς Καλκούτας), ποσότης τριῶν ὑποσχετικῶν ὁμολογιῶν τοῦ κεφαλαϊώδους χρέους τῆς ἐντίμου ἠνωμένης συντροφίας τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐνδείξεις εὐρίσκονται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀποδεδειγμένου ἐπιτρόπου μου Κωνσ. Πανταζῆ ἐκ Καλκούτας, εὐγενοῦς.

2) Ἡ ποσότης τοῦ μέρους μου ἀπὸ τὰς ὁμολογίας τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος τῶν κυρίων Πάλμερ καὶ συντροφίας.

3) Ἡ ποσότης τοῦ μέρους μου ἀπὸ τὰς πιστώσεις τοῦ καταστήματος τῶν κυρίων Μακιντόσχ καὶ συντροφίας.

4) Ἐνδεκα χιλιάδες Ῥούπια (Σίικα Καλκούτης) ὁμοῦ με τὸν ἀνάλογον τόκον αὐτῶν, περιουσία μου εἰς χεῖρας τῶν πρακτόρων καὶ τραπεζιτῶν μου, κυρίων Φέργουσων καὶ συντροφίας. Διατάττω ὥστε, ἀφοῦ πρῶτον ἐντελῶς πληρωθῶσι καὶ ἱκανοποιηθῶσιν ὅλα μου τὰ χρέη, χαρίσματα, ἐπιτάφια ἐξοδα καὶ θάρη τῆς ἐκτελέσεως ταύτης μου τῆς διαθήκης, καὶ μετὰ τὴν πληρωμὴν αὐτῶν καὶ παντὸς μέρους αὐτῶν, δίδω καὶ χαρίζω εἰς τὸν ἀνεψιόν μου Παντολέοντα Γαλανὸν τὸ ἥμισυ τῆς προειρημένης περιουσίας μου, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ εἰς τὴν κυριωτέραν Ἀκαδημίαν τῶν Ἀθηνῶν· δίδω πρὸς τούτοις καὶ χαρίζω εἰς τὴν κυριωτέραν Ἀκαδημίαν τῶν Ἀθηνῶν ὅλα μου τὰ Σανσκριτικά βιβλία, χειρογράφους μεταφράσεις καὶ τὸ λεξικὸν τοῦ Μινινσίου εἰς τρεῖς τόμους. Πρὸς τούτοις δίδω καὶ χαρίζω πρὸς τὸν Σοῦρ Ῥάμ Ποεδίτον μου τὴν ποσότητα διακοσίων Ῥουπίων, εἰς τὸν Μουραδαοῦν, ὑπηρέτην μου, τριάντα Ῥούπια, Ναβάγεν, ὑπηρέτην μου, τριάντα Ῥούπια καὶ Βούξεν ὁμοίως ὑπηρέτην μου εἴκοσι Ῥούπια. Πρὸς τούτοις ἐπιθυμῶ ἀπὸ τὰ ὀκτακόσια Ῥούπια τὰ νῦν εἰς χεῖρας τοῦ Μούνσλυ Σατούλ Σίγγ, τετρακόσια νὰ πληρωθῶσιν εἰς κἀνὲν ὑποκείμενον, ἢ ὑποκείμενα, με νόμιμον ἐξουσίαν, νὰ λάβωσιν αὐτὰ ὡς ἀμοιβὴν γῆς εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας διὰ τὸν τάφον μου· ἢ δὲ ἄλλη ποσότης τῶν τετρακοσίων Ῥουπίων ἐπιθυμῶ νὰ δοθῇ πρὸς τὸν κύριον Ζάν Βές, διὰ νὰ ἀνεγείρῃ μνημεῖον ἐπὶ τοῦ τάφου μου. Καὶ ὅλον τὸ ὑπόλοιπον καὶ λείψανον τῶν πραγμάτων μου, χρεωστούμενων καὶ πραγματικῶν χρημάτων, ἐπίπλων καὶ ἄλλης μου καταστάσεως ὅποιασδῆ-

ποτε και όπουδήποτε και πραγματικῶς και προσωπικῶς δίδω και χαρίζω αὐτὴν και πᾶν μέρος και τμήμα αὐτῆς εἰς τὸν ἀνεψιόν μου Παντολέοντα Γαλανόν, τοὺς ἐπιτρόπους του και φροντιστάς του, και εἰς τὰς ὑπογραφάς του, και διὰ τῆς παρούσης μου ὀνομάζω, ἀποκαθιστῶ και διορίζω τὸν Κωνστ. Πανταζῆν ἐκ Καλκούτας εὐγενῆ, και τὸν Ζᾶν Βέσ ἐκ Βενάρες και τὸν κύρ. Λούκιον Βιλλιάμ Ρικάμπειν ὁμοίως ἐκ Βενάρες, ἐκτελεστάς τῆς παρούσης μου διαθήκης, και διὰ ταύτης ἀνακαλῶ και μηδενίζω πᾶσαν προτέραν και ἄλλας μου διαθήκας πρὸ ταύτης γενομένης, και διακηρύττω, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ τελευταία μου θέλησις και διαθήκη, εἰς μαρτύριον τῆς ὁποίας ἐγὼ ὁ εἰρημένος διαθέτης ἔβαλα τὴν ὑπογραφὴν και σφραγίδα μου εἰς ταύτην τὴν τελευταίαν θέλησιν και διαθήκην μου, τὴν 29 εἰκοστὴν ἐνάτην ἡμέραν τοῦ Ἀπριλίου, τοῦ ἔτους τοῦ Κυρίου ἡμῶν χιλιοσοῦ ὀκτακοσιοσοῦ τριακοσοῦ τρίτου.

Δημήτριος Γαλανός.

(Γ. Σ.)

Ὑπογραφὴν, σφραγισθὲν, δημοσιευθὲν και διακηρυχθὲν παρὰ τοῦ εἰρημένου Δημητρίου Γαλανοῦ ὡς ἡ τελευταία του θέλησις και διαθήκη ἐνώπιον ἡμῶν, οἵτινες κατ' αἴτησίν του και ἐπὶ παρουσίᾳ του ὑπεγράψαμεν τὰ ὀνόματά μας ὡς μάρτυρες τῆς ὑποθέσεως.

Ἰωα. Βαϊλλιέ.

Ἰ. Δαβιδσών.

Ρ. Στεβάρτ.

Ἀληθὲς ἀντίγραφον, ἐπιμελῶς παραβληθὲν, τὴν 28. ἡμέραν τοῦ Μαΐου 1833 ἀπὸ ἐμὲ, μετὰ τὸ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ὑπερτάτης δικαστικῆς αὐλῆς τοῦ Φόρτ. Βιλλιάμ ἐν Βεγγαλίᾳ εὐρισκόμενον πρωτότυπον.

Β. Ἐ. Σμάουλτ.

ἀρχιεφοφύλαξ.

Μετεφράσθη παρὰ τοῦ Γ. Ψύλλα

τὴν 25. Φεβρ. 1839 ἐν Ἀθήναις.

Ἐν τούτοις ὁ ἀνεψιός του Παντολέον, μαθὼν τὴν ἀσθένειαν τοῦ θείου του, ἔδραμεν εἰς Κασσὴν· ἀλλ' ὁ ἀοιδίμος Δ. Γαλανὸς ἐτελεύτησε πρὸ εἴκοσι ἡμερῶν τῆς ἀφίξεώς του, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ Ἀγγλικὸν κοινοταρεῖον τῆς Κασσῆς (Benares)· ἐπὶ δὲ τοῦ μνημείου αὐτοῦ ἐτέθη ἡ ἑξῆς Ἀγγλικὴ ἐπιγραφή·

SACRED
TO THE MEMORY
OF
DEMETRIUS GALANOS
AN ATHENIAN WHO DIED AT BENARES
IN THE EAST INDIES ON THE 3^{ed} OF MAY
1833
AGED 72 YEARES.

Βραχμὰν δέ τις σοφὸς, φίλος καὶ διδάσκαλος τοῦ ἀοιδίου Γαλανοῦ, καλούμενος Μονσῆς Σιτελσὴν, φιλοφρόνως ὑποδεχθεὶς τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ πικρῶς κλάυσας τὸν θάνατον τοῦ Γαλανοῦ, ἐπέγραψεν Ἰνδοσανιστὶ ἐπιτύμβιον, ἔχον τὴν ἑξῆς ἔννοιαν·

Βαβαὶ ἑκατοντάκις! Ὅτ' ὁ Δημήτριος Γαλανὸς
Ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ Κόσμου τούτου εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς,
Μετὰ κλαυθοῦ καὶ ὀδυρμοῦ τὸ οἶμοι! εἶπον ἔξω φρενῶν·
Ἀπῆλθε φεῦ! ὁ Πλάτων τοῦ Αἰῶνος.

Ὁ δὲ Κ. Παντολέον Γαλανὸς ἀνήγειρεν εἰς τὴν ἐν Καλκούτῃ ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν στήλην, εἰς ἣν ἐπέ-

γραφε πρὸς μνήμην τοῦ θείου αὐτοῦ τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν, συνταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἐκ Σερρῶν πρωτοσυγγέλλου Σιναΐτου, Κυρίου Ἀνανίου·

Ὁ ἐξ Ἑλλάδος Γαλανὸς Ἀθηναῖος
 Τέθνηκε Δημήτριος ἐν γῆ Ἰνδίας!
 Μουσῶν δ' ὦν φίλος ὁ ἀνὴρ καὶ παιδείας
 Λαμπρὸς κατέστη τῇ φήμῃ καὶ τῇ κλήσει.
 Λιπῶν δὲ τὸν δε τὸν πολύμοχθον βίον
 Ἀπῆλθεν εἰς ἄλυπον καὶ αἰδίον βίον.
 Ἴστησι τοίνυν εὐγνωμοσύνης χάριν
 Ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ τόδε Κενοταφεῖον,
 Ὁ Παντολέων, εἰς αἰδίον μνήμην.

Ἡ χρηματικὴ κατάστασις τοῦ αἰοιδίμου Δημητρίου Γαλανοῦ συνίστατο εἰς ὀγδοήκοντα περίπου χιλιάδας δραχμῶν. Ἐξ αὐτῶν ἀφαιρέσας τοὺς πρὸς τοὺς ὑπηρέτας αὐτοῦ μισθοὺς, ἀμοιβὰς, τὰ περὶ κηδείας καὶ τ. λ. διήρσεσε τὴν λοιπὴν εἰς δύο ἴσα μέρη· καὶ τὸ μὲν ἄφησεν εἰς τὸν ἀγαθὸν ἀνεψιὸν του Παντολέοντα Γαλανὸν, παρὰ τοῦ ὁποίου ἐλάβομεν τὰς πλειοτέρας περὶ τοῦ βίου καὶ ἀποβιώσεως αὐτοῦ πληροφορίας, καὶ οὐχ' ἦτον παρὰ τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ, τοῦ Ἱεράρχου Ἀττικῆς Κ. Νεοφύτου. Τὰς δὲ λοιπὰς ἦτοι 36000 δραχμῶν ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς πατρίδος του, αἵτινες ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου. Εἰς τὸ αὐτὸ κατὰστημα ἄφησε καὶ ἅπαντα τὰ πολύτιμα αὐτοῦ χειρόγραφα, τῶν ὁποίων ἔπεται ὁ κατάλογος.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΣΩΘΕΝΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

ΤΟΥ

ΑΟΙΔΙΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ.

Α) ΒΑΛΛΑΒΑΡΑΤΑ, ΣΥΝΤΟΜΗ ΤΗΣ ΜΑΧΑΒΑΡΑΤΑΣ, μεταγλωτισθεῖσα ἀπὸ τοῦ Βραχμανικοῦ παρὰ Δημητρίου Γαλανοῦ τοῦ Ἀθηναίου.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

1. Ἔστω μοι ἴλεως ὁ υἱὸς τῆς Σατεβατῆς (1), ὃς συνέγραψε τὴν θείαν Μαχαβαράταν, ἣ ὁδὸς ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, οὔσα ἀνευ ἀκανθῶν, καὶ πηλοῦ, καὶ βορβόρου, καὶ ἀγούσα εἰς ὄψιν τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.

2. Ἔστω πᾶς τις τῶν ἀνθρώπων προσηλωμένος τὸν νοῦν ἐκεῖνῳ τῷ λαμπρῷ Θεῷ (2), οὗ ὡς περ δύο χεῖρές εἰσιν ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη, οἱ φῶς διδύασιν ἀεννάως τῷ κόσμῳ ταῖς ἑαυτῶν ἀκτίσιν.

3. Αὕτη ἡ Σελήνη (3) ἧς γεννήτωρ πέφυκεν ὁ Ωκεανὸς, ἔχει σῶμα πλήρες ἀγαθοῦ (4), καὶ ἀνάψυξιν ἀεὶ

(1) Ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ ὁ ποιητὴς ἐξευμενίζει τὸν υἱὸν τῆς Σατεβατῆς, ὅς ἐστὶν ὁ Βεάσας, διότι συντέμνει τὸ ποίημα αὐτοῦ, ὃ καὶ ἐπαινεῖ λίαν, ὡς ὦν αἴτιον τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀφίξεως τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν.

(2) Ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ ὕμνον ποιεῖ εἰς Θεόν.

(3) Ἐντεῦθεν ἀρχεται τῆς ὑποθέσεως, ὕμνον ποιῶν εἰς τὴν Σελήνην, ἐξ ἧς κατάγονται οἱ ἐν τῷ ποιήματι τοῦτο ἀδόμονοι ἥρωες, καὶ ἡμίθειοι.

(4) Πλήρης παντὸς ἀγαθοῦ λέγεται παρ' Ἰνδοῖς ἡ Σελήνη, ἐπειδὴ ἀναψυχεῖ καὶ ζωογονεῖ τὸ πᾶν διὰ τῶν δροσιστικῶν αὐτῆς ἀκτίνων· ὅθεν καὶ νομίζεται, ὅτι ἀμβροσίαν ἔχει ἐν ἑαυτῇ.

φέρει τοῖς ἐν κόσμῳ, τῷ ἀγλαῷ καὶ ἀναφυκτικῷ χυμῷ τῆς ἧς ἔχει ἀμβροσίας.

4. Ἐὰρ ὁ Ἥλιος, ὁ ὦν θερμὸς ὡς τὸ πῦρ, σχοίη ἄν ποτε σύγκρισιν ταύτῃ τῇ Σελήνῃ (1), ἢ ἐγγέουσα τῇ γῆ τὴν λαμπρὰν αὐτῆς ἀμβροσίαν, ἀναιρεῖ πάντα ζόφον;

5. Καὶ ὁ Ἔρως αὐτὸς, καὶ περ φέρων ἄνθινα ὄπλα (2), φήμην ἔλαβεν ἀναμφίδοξον, ὅτι νικᾷ ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις δι' αὐτῆς τῆς Σελήνης (3), φίλα αὐτῷ φρονούσης, καὶ συνεργούσης εἰς νίκην, καὶ φερομένης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Σίβα, τοῦ νικήσαντος τὸν Ἔρωτα.

6. Αὕτη ἡ Σελήνη φέρεται αἰεὶ ὑπὸ τοῦ Σίβα, οὐχ' ὄλη, ἀλλὰ μέρος ἐπὶ κεφαλῆς (4) δι' οἷαν δὴ τινα αἰτίαν,

(1) Ἐνταῦθα ἐπαινεῖ τὴν Σελήνην, ὡς κρείττονα τοῦ Ἥλιου· ἡ μὲν γὰρ λάμπει ἀκτίσιν ὑγραῖς καὶ δροσιστικαῖς· ὁ δὲ θερμαῖς καὶ καυστικαῖς.

(2) Ὁ Ἔρως παρ' Ἰνδοῖς γράφεται φέρων βέλη οὐ σιδηρᾶ, ἀλλ' ἄνθινα.

(3) Οἱ φιλόσοφοι τῶν Ἰνδῶν λέγουσιν, ὅτι ἡ Σελήνη διεγερτικὴ ἐστὶ τοῦ Ἔρωτος, διὰ τὸ ὑγρὸν. Ὅθεν παρ' αὐτοῖς καὶ ἔστι καὶ λέγεται ἐρωτικῆ, καὶ ἐκ τούτου φιλική πως ἐστὶ τῷ Ἔρωτι, καὶ ἐπίκουρος αὐτῷ εἰς νίκην. Καὶ ὁ Ποιητὴς δὴ οὗτος εἰς ἔπαινον τῆς Σελήνης λέγει, ὅτι διὰ τῆς φιλίας καὶ βοηθείας αὐτῆς, καὶ ὁ Ἔρως, ὃς φέρει βέλη ἄνθινα, δηλαδὴ ἀδρανῆ, ὄνομα μέγα ἔλαβεν, ὅτι νικᾷ ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις, (τρεῖς γὰρ κόσμοι δοξάζονται παρ' Ἰνδοῖς γενικῶς, οὐράνιος, ἐπιχθόνιος καὶ ὑποχθόνιος) καὶ θεοὺς, καὶ ἀνθρώπους καὶ δαίμονας.

(4) Οἷονεὶ ἔλεγε· Τοσοῦτον πάντιμόν ἐστιν ἡ Σελήνη, ὥστε καὶ τὸν Θεὸν Σίβαν θεῖναι αὐτῇ, οὐχ' ὄλην, ἀλλὰ τὴν ἡμισείαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· (ὁ γὰρ Σίβας γράφεται φέρων τὸ ἡμισέληνον ἐπὶ τοῦ βρέγματος αὐτοῦ) δι' οἷαν δὴ τινα αἰτίαν, καὶ τοῖ ἔχει φιλικῶς τῷ Ἔρωτι, ὃς ἐχθρὸς τοῦ Σίβα λογίζεται, τοῦ νικήσαντος καὶ καταβαλόντος αὐτὸν, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ρίχῳ εἴρηται. Μυθολογεῖται ὅτι, τοῦ Σίβα ὄντος ποτε ἐν θεωρίᾳ νοός, ὁ Ἔρως παρέστη αὐτῷ, πειράσαι θέλων· αἰσθόμενος δ' ὁ Σίβας γαργαλισμοῦ ἔρωτος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἰδὼν

καί περ ούσης ἀγλαᾶς ἐκ τοῦ ρείθρου τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, τοῦ καταρρέοντος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ (1).

7. Ταύτης δὲ τῆς Σελήνης (2) ἡ γυνή, ἢ ὄνομα Ῥοχινῆ (3), φίλτρον ἔχει διακαῆς, καὶ μόνη αὐτὴ θεραπεύει τὸ τραῦμα αὐτῆς τῆς Σελήνης, τὸ ἐκ τοῦ βέλους τοῦ Ἑρωτος. Τῆς δὲ Ῥοχινῆς τὴν μορφήν διανοομένη ἀεὶ ἀπενῆ τῆ διανοία ἡ Σελήνη, ὁμοιόμορφος αὐτῇ ἐγένετο (συμφυῆς ταύτῃ γίνεται).

8. Τῇ μὲν οὖν Σελήνῃ ταύτῃ καὶ τῇ Ῥοχινῆ υἱὸς γίνεται, ὅμοιος κατὰ τὴν μορφήν ἀμφοτέροις τοῖς γεννήτορσιν, ὃ ὄνομα Βούδας (4), παρὰ τὸ εἶναι ἔννουσ. Ὁ δὲ μέγας ἐχθρὸς Ῥαχοῦς (5), καὶ περ λυμεῶν ὧν

παριστάμενον τὸν Ἑρωτα, τόξον ἔχοντα ἐντεταμένον, ἀπετέφρωσεν αὐτόν. Τῶν δὲ Θεῶν μεσιτευσάντων, ἀνεζώωσεν αὐτὸν ὁ Σίβας, ἵνα μὴ τὸ πᾶν διαφθαρείῃ· ἐξ ἔρωτος γὰρ καὶ συνουσίας τὸ πᾶν συνίσταται καὶ διαμένει.

(1) Μυθολογεῖται ὅτι ὁ Γάγγης ποταμὸς καταρρέει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Σίβα ἐν τῷ ὄρει Ἰμαῶν, ἐκ δὲ τῆς κορυφῆς τοῦ Σίβα ἐπὶ τὴν γῆν τῆς Ἰνδίας.

(2) Ἐνταῦθα ἀρχεται τῆς κατὰ τὴν Σελήνην γενεαλογίας. Σημειῶσαι δὲ, ὅτι παρ' Ἰνδοῖς ἡ Σελήνη ἀρσενικῶ γενεὴ λέγεται.

(3) Ῥοχινῆ, Νύμφη, θυγάτηρ τοῦ Πάξα, πάγκαλος· ἔστι δὲ καὶ ὀνομαστέρα.

(4) Ὁ Βούδας παρ' Ἰνδοῖς ἐστὶν ὁ παρ' Ἑλλήσιν Ἑρμῆς, ὃς ἦν ἔλλογιμώτατος καὶ ἀστρονομικώτατος· ἐτυμολογεῖ τὴν λέξιν ὁ Ποιητής· Βούδας γὰρ λέγεται ὁ νοήμων καὶ ἔμφρων.

(5) Ὁ Ῥαχοῦς μυθευόμενός ἐστι Δαίμων, ὃς δοξάζεται κοινῶς, ὅτι περτεγγίζων τῇ Σελήνῃ, εἰς τὸ καταπιεῖν αὐτήν, προξενεῖ τὴν φαινομένην ἔκλειψιν· διὰ τοῦτο μέχρι τῆς σήμερον οἱ Ἰνδοὶ ἐν τῇ ἐκλείψει ἐν πολλῇ εἰσὶν ἀγωνία ψυχῆς καὶ μετανοία, δεόμενοι θερμῶς, καὶ λουόμενοι εὐλαβῶς, καὶ πολλὰ τοῖς πένησι διδόντες, εἰς τὸ ἐξιλεῶσαι τὸν Δαίμονα, τὸν ἐχθρὸν καὶ λυμαντῆρα τῆς Σελήνης.

τῆς Σελήνης, οὐ λυμαίνεται ὁμως αὐτῆς, διότι σύνεστι τῷ υἱῷ αὐτῆς Βούδα (1).

9. Ἡσθεῖς δ' ὁ Ἥλιος τῇ πολλῇ θεραπείᾳ τούτου τοῦ Βούδα, διηνεκῶς συναυλιζομένου αὐτῷ (2), μεταδίδωσι τοῦ ἑαυτοῦ φωτὸς τῇ Σελήνῃ κατ' ἀνάλογον αὐξήσιν (3), καὶ περ ἀπεχθῶς διαχειμένη τῷ Λωτῷ καὶ τῷ Κόκα, τοῖς φίλοις τοῦ Ἥλιου (4).

10. Ὁ δὲ Βούδας οὗτος, ὃς ἦν τρυφηλὸς, καὶ σοβαρὸν εἶχε βάδισμα, ὡς τὸ τοῦ χηνὸς καὶ τοῦ ἐλέφαντος, καὶ ὑπερέβαινε τῷ κάλλει τὸν λίαν ἐπαιρόμενον Ἐρωτα,

11. Πορευθεῖς ποτε ἅμα τοῖς ἐτέροις εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Ἴμαου, ἔστρεφε πολλάκις, νεανιευόμε-

(1) Λέγουσιν ὡς κατὰ τὴν ἔνῃν καὶ νέαν συνοδεύει ὁ Ἐρμῆς τῇ Σελήνῃ. Ὁ γὰρ Βούδας, καθὸ ἀστρονόμος ἔμπειρος, ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ πάθος τῆς Σελήνης, ἢ ἔκλειψις, ἐκ φύσεως γίνεται, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ μυθευομένου Δαίμονος, βουλομένου λυμῆνασθαι τῇ Σελήνῃ.

(2) Λέγουσιν ὡς ὁ ἀστήρ Ἐρμῆς συνοδεύει αἰεὶ τῷ Ἥλιῳ.

(3) Θεωρῶν δηλονότι ὁ Βούδας, καθὸ ἀστρονομικὸς, καὶ τὰ τοῦ Ἥλιου, ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ Σελήνη ἐρανίζεται τὸ φῶς ἐκ τοῦ Ἥλιου.

(4) Ἐνταῦθα ἐνοείσθω ἡ νύξ, καθ' ἣν ἡ Σελήνη λάμπει· ἐν γὰρ τῇ νυκτὶ ἀμφοτέρωτα ταῦτα συμπάσχουσιν, ὅ,τε Λωτὸς, ὃς ἐστὶν ἄνθος, ὃ,τε Κόκας, ὃς ἐστὶν εἶδος ὄρνιθος, ὁμοίως πως νήσση, καὶ ἐμφιλοχωρεῖ τοῖς ὕδασι. Ὁ μὲν γὰρ Λωτὸς, ὅταν ὁ Ἥλιος ἀνατέλλων, λάμπῃ, λάμπει καὶ αὐτὸς, καὶ γάνυται, ἀνοιγόμενος· ὅταν δὲ δύῃ, δύει καὶ αὐτὸς συγκλειόμενος. Τοῦ δὲ ὄρνέου τούτου Κόκα, τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, ἐν μὲν τῇ ἡμέρᾳ συνδιαιτῶνται ἀλλήλοις, καὶ συζεύγνυνται· ἐν δὲ τῇ νυκτὶ διαζεύγνυνται, καὶ τὸ μὲν μένει ἐπὶ τῆς μιᾶς ἄκρας τοῦ ποταμοῦ ἢ τῆς λίμνης, τὸ δὲ ἐπὶ θατέρως· καὶ ὅταν τὸ ἐν κλάζῃ ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους, κλάζει καὶ θάτερον ἐκ θατέρου. Τοσοῦτον δὲ φιλάλληλόν ἐστι τὸ ζεύγος τοῦτο, ὥστε, τοῦ ἐνὸς ἀποθανόντος, συναποθνήσκει καὶ τὸ ἕτερον ἐκ λύπης καὶ μελαγχολίας. Κόκας ἐστὶν ὁ Χηναλώπηξ.

νος, τὸν δίκην Βομβυλίου ρεμβώδη ὀφθαλμὸν αὐτοῦ εἰς ἄλση διάφορα, ἀνθοφοροῦντα καὶ θάλλοντα.

12. Ἐνταῦθα εἶδεν ἐξαίφνης μίαν γυναῖκα ἐλαφῶ-
πιν (1), μόνην βαδίζουσαν ἀγλαῶς καὶ σοβαρῶς ἐν τοῖς
ἄλσεσι, κατοικητήριον οὔσαν τοῦ Ἑρωτος, καὶ πηγῆν
ἀμβροσίας τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν θεωμένων.

13. Ἐκ δὲ τοιαύτης ἀγλαᾶς θέας ἐπήρθη (2) καὶ
μακάριον ἐνόμισε τὸν ὀφθαλμὸν ἑαυτοῦ αὐτὸς ὁ μεγαλο-
φύης· διὸ ἐθεώρει ἀσκαρδαμυκτι αὐτὴν, ἀφείς τὴν θεω-
ρίαν τοῦ ἄλσους, ὡς ἄχρηστον.

14. Πίνων δ' ὥσπερ φύλλοις λωτοῦ (3), τοῖς ἑαυτοῦ
ὄμμασι τὴν τοῦ σεληνιαίου προσώπου αὐτῆς ἀμβρο-
σίαν, οὐκ ἔτυχε κόρου· ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἔσειεν ἐν ταύ-
τῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ (4).

15. Προσηλωμένον δ' ἔχων τὸν ὀφθαλμὸν οὔτος ὁ

(1) Οἱ Ἴνδοι ἐπὶ ἐπαίνου ὀφθαλμῶν φέρουσι παραδειγματικῶς τὴν ἔλα-
φον, ἣτις ἔχει ὄμματα μεγάλα, μέλανα καὶ μακροειδῆ· ἐπαινεῖται γὰρ
παρ' αὐτοῖς καὶ διὰ πολλοῦ τιμᾶται τὸ μακροειδές (ἀμυγδαλοειδές) τοῦ
ὄμματος.

(2) Τουτέστιν, ἐπειδὴ ἐνόμιζε τὸν ὀφθαλμὸν ἑαυτοῦ ἀνάξιον τοῦ βλέ-
πειν καὶ ἐν ἀκαρεῖ τοιαύτην χαρίεσσαν ὄψιν, διὰ τοῦτο τότε εἰς τὰ μά-
λιστα ἐπήρθη, βλέπων αὐτὴν διὰ πολλοῦ. Ὑπερβολή δ' ἐστὶν ἐπαίνου
τῆς ὠραιότητος αὐτῆς.

(3) Μεταφορᾶ ὁμοιωματικῆ χρῆται ὁ Ποιητής· καθὼς γὰρ ὁ πίνων
ὔδατος, χρῆται τῇ δρακί, οὕτω καὶ ὁ Βούδας, χρησάμενος τοῖς βλεφά-
ροις αὐτοῦ, ὡς δραξίν, ἔπιδε, τουτέστιν ἠρύσατο εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ
τὴν ἀμβροσίαν ἐκείνης. Ἡ δὲ μεταφορὰ πᾶν ἀστεία· κοῖλα γὰρ τὰ βλέ-
φαρα, καθὼς καὶ αἱ δράκες, δι' ὧν ἀρῶμενοι ὕδωρ οἱ ἄνθρωποι πίνουσι.

(4) Εὐφραίνετο δηλονότι, ὡς κορσεθείς· ἴδιον γὰρ τῶν Ἰνδῶν, ὅταν
ἀκούωσιν ἢ βλέπωσιν τι λίαν θυμῆρες καὶ θυμηδές, τὸ ὑποσεῖν τὴν κε-
φαλὴν αὐτῶν, ὡς σημεῖον θαύματος καὶ κόρου.

υιὸς τῆς Σελήνης ταύτη τῇ ἐκ τύχης ἀγυῆθης προσπε-
 σούση Θυμηδῆ θεᾶ τῆς ἀγλαίας τοῦ σώματος ἐκείνης,
 διελογίζετο οὕτως ἐν ἑαυτῷ, ἐκ θαύματος καὶ φίλτρου
 μειδιῶν.

16. « Που γῆς ἡ ὑπαρξίς ταύτης (1); ἀλλ' οὐδὲ
 » τὸ κάλλος τῶν ὑπὸ γῆν θηλείων ὄψεων τοιοῦτόν ἐστι,
 » κατακεκαυμένων τὴν ἀγλαίαν ἐκ τοῦ οὗ ἔχουσι φαρ-
 » μάκου. Ἄλλὰ καὶ ἡ μορφή τῶν θεαινῶν ἐθεάθη μοι·
 » τέταρτος δὲ κόσμος οὐκ ἔστιν οὐδαμῆ· »

17. « Μῶν ἡ Μενά, ἡ γυνὴ τοῦ βασιλέως τῶν ὀ-
 » ρέων Ἰμαοῦ, ἐγέννησε ταύτην ἐνταῦθα, ἄλλην Γαου-
 » ρὴν, γεννησομένην σύνευνον τοῦ Βραχμαῆ, ἢ τοῦ Βι-
 » σνοῦ; κ. τ. λ.

162. Στεργέτω ὡς τέκνον ἑαυτῆς, τοῦτό μου τὸ
 ποίημα ἢ ἱστορικὴ Μαχαβαράτα, ἧς ἀκούσας ὁ ὕμνο-
 λόγος Οὐγρασραβάς παρὰ τοῦ Βαῖσαμπαϊάνα (2) ἐν τῇ
 ὀφιοθυσίᾳ τοῦ Ζαναμαζαῖα, ἀφηγήσατο αὐτὴν ἐν τῇ θυ-
 σίᾳ τοῦ Σαουνάκα, τοῦ ἀρχηγοῦ πολλῶν ὀσίων, ἐν τῷ
 ἄλσει Ναίμίσσα.

163. Σεβέσθω ὁ Ἀμάρας, ὡς βομβύλιος, τὸν λώ-
 τιον πόδα τοῦ σοφοῦ καὶ ὀρθοδόξου διδασκάλου Ζηνα-
 δάτα. Διαμενέτω ἐς αἰεὶ αὕτη ἡ Βαλαβαράτα, τὸ μέγα

(1) Ἀπορεῖ ἐνταῦθα, θαυμάζων ὁ Βούδας, ὅτι οὐτ' ἐν γῆ τοιοῦτον
 πόντ' ἐγένετο κάλλος γυναικεῖον, οὐθ' ὑπὸ γῆν, ἔνθα οἱ μυθεύμενοι ὄφεις
 διάγουσιν, οὔτε μὴν ἐν οὐρανῷ, ἔνθα οἱ θεοί. Ἴνα δὲ μὴ εἴπη τις, ὅτ'
 ἀλλαγῶν που ἐγένετο, διὰ τοῦτο ἐπιφέρει, ὅτι τέταρτος κόσμος οὐκ ἔστιν,
 ἔνθα κάλλος τοιοῦτον γεννᾶται· ὑπερβολὴ δὲ ἐστὶν ἐπαίνου.

(2) Ὁ Βαῖσαμπαϊάνας ἀφηγήσατο τὰ τῆς Μαχαβαράτας ἔμπροσθεν
 τοῦ βασιλέως Ζαναμεζαῖα ἐν τῇ ὀφιοθυσίᾳ.

ποίημα, τὸ ποιηθὲν ὑπ' ἐκείνου τοῦ Ἀμάρα, καὶ ἀγλαίσθεν εἰς χιρὰν τῆς καρδίας τῶν σοφῶν ἀνδρῶν, ἐν οἷς οἰκεῖ ἡ θεὰ τοῦ λόγου.

Ἐν ταύτῃ τῇ Σάργῃ, ἣ ὀνομάζεται Ἀστείκα, ἐμπεριέχονται διακόσιοι πενήκοντα στίχοι, κατὰ τὸ μέτρον τοῦ Ἀγουστούπα.

Τέλος τοῦ τεσσαρακοστοῦ τρίτου κεφαλαίου, ὃ ὀνομάζεται Ἀστείκα, τῆς Βαλαβαράτας, τοῦ μεγάλου ποιήματος, τοῦ ποιηθέντος ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Ἀμάρα, μαθητοῦ τοῦ σοφοῦ Ζηναδάτα.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΒΑΛΑΒΑΡΑΤΑΣ.

B) ΒΑΓΑΒΑΤΑ, μεταγλωττισθεῖσα ἀπὸ τοῦ Βραχμаниκοῦ παρὰ Δημητρίου Γαλανοῦ τοῦ Ἀθηναίου.

Τὰ διασωθέντα χειρόγραφα περιέχουσιν ἀκέραια τὸ πρῶτον μέχρι τοῦ τετάρτου Βιβλίου, διστίχ. 32, ὅπερ λήγει «τῶν δεινῶν τῶν γινομένων»· ἐξῆς λείπει ἡ συνέχεια μέχρι τοῦ πέμπτου Βιβλίου, ἐμπεριεχομένου μέχρι τοῦ ΙΓ' Κεφ., διστίχου 5, τὸ ὁποῖον τελευτᾷ «ὡς κυματίζον ὕδωρ». Μετὰ τὸ Ε', βιβλ. λείπει ἡ συνέχεια μέχρι τοῦ δεκάτου βιβλίου, ἐμπεριεχομένου μέχρι τοῦ ΛΑ' Κεφαλ. διστίχου 7 τελευτῶντος «μετάθες τὸν ἐμὸν ἔρωτα». Τὰ ἐξῆς μέχρι τοῦ τέλους, ἣ δὲν μετεφράσθησαν, ἣ (ὅπερ εἶναι πιθανώτερον) ἐχάθησαν φεῦ! πρὶν ἔλθωσιν εἰς χεῖρας ἡμῶν τὰ πολύτιμα ταῦτα χειρόγραφα.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

1. Ἐξ οὗ τῆς παρουσίας καὶ ἀπουσίας (1) ἡ γένεσις, καὶ ὑπαρξίς, καὶ φθορά ἐστι τῶν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ὅς ἐστιν ἔννοος καὶ αὐτομαθής, καὶ ὅς ἀναπτύξας ἀπεκάλυψε νοερῶς τὴν Βέδαν τῷ ἀρχισοφῷ Βραχμᾷ, ἐν ἧ Βέδα καὶ οἱ σοφοὶ ἰλιγγιῶσι, καὶ ἐν ᾧ ἡ τῶν τριῶν ποιότητων ὑπαρξίς ψευδής ἐστι καὶ ἀνυπαρκτος, καθὼς ἐν τῇ ὀξείᾳ θερμότητι τοῦ ἡλίου καὶ ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ κατόπτρῳ τὸ ἐναντίον καὶ ἀνυπόστατόν ἐστι τε καὶ φαίνεται· ἐκεῖνον τὸν ἐκ τῆς οἰκείας αὐγῆς ἐς αἰεὶ αὔλον, καὶ ἀληθῆ, καὶ ὑπέρτατον ἐν νῷ θεωρήσωμεν (ἐν πνεύματι δοξάσωμεν).

Ἐν τούτῳ τῷ περικαλλεῖ θείῳ βιβλίῳ, τῷ διὰ τοῦ Θεοῦ πεπονημένῳ, ἡ ἀνυπόκριτος πίστις καὶ λατρεία τῶν ἀφθόνων τε καὶ χρηστῶν ἀνθρώπων ἐμπεριέχεται, καὶ διὰ τούτου τὸ ὄν διαγινώσκεται, τὸ ἀγαθῶν παρεκτικόν, καὶ τῶν τριῶν παθῶν ἐκριζωτικόν. Τί οὖν; ἄρα ἐμμένει ὁ Θεὸς αὐθμερόν τῇ καρδίᾳ δι' ἄλλων τινῶν βιβλίων; ἀλλὰ διάγε τούτου αὐθωρόν ἐμμένει τοῖς ἀγαθοῖς καὶ φιλακροάμοσιν.

Ὡ εἰδήμονες τῆς γεύσεως παντὸς χυμοῦ, γεύεσθε συνεχῶς ἐφ' ὄρου ζωῆς ταύτης τῆς Βαγαβάτας, ἣ ἐστιν ὀπώρα τοῦ πανδώρου δένδρου, τουτέστι τῆς Βέδας, πέπειρος καὶ γλυκύχυμος, πεσοῦσα ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Σούκα. κ.τ.λ.

(1) Τὸ χειρόγραφον ἔχει πολλὰς περιέργους σημειώσεις εἰς τὸ περιθώριον, ἐξηγητικὰς τῶν δυσκόλων χωρίων, τοῦ κειμένου, τῆς θεοσοφίας τῶν Βραχμάνων κ.τ.λ., τὰς ὁποίας παραλείπομεν ἐνταῦθα χάριν συντομίας.

Γ) ΓΙΤΑ, μεταγλωττισθείσα ἀπὸ τοῦ Βραχμανικοῦ παρὰ Δημητρίου Γαλανοῦ τοῦ Ἀθηναίου.

Τὸ χειρόγραφον τῆς μεταφράσεως τῆς Γιτᾶς σώζεται ὀλόκληρον καὶ πλήρες περιέργων σημειώσεων.

Δ Ρ Υ Τ Ρ Α Σ Τ Ρ Α Σ.

1. Τί ἐποίησαν, ᾧ Σανζαία, οἱ πολεμησεῖοντες υἱοὶ μου καὶ οἱ τῶν Πανδοῦ, συνελθόντες εἰς τὴν Κουρουξέτραν, τὴν γῆν τῆς ἀρετῆς;

Σ Α Ν Ζ Α Ϊ Α Σ.

2. Ὁ βασιλεὺς Δουριοδάνας, ἰδὼν παρατεταγμένον τὸν στρατὸν τῶν Πανδοιδῶν, προσῆλθε τῷ διδασκάλῳ Δρόνα καὶ ἔλεξε τάδε· «σκόπει διδάσκαλε, τὸν μέγαν » τοῦτον στρατὸν τῶν υἱῶν τοῦ Πανδοῦ, τὸν παρατεταγ- » μένον ὑπὸ τοῦ εἰδήμονος μαθητοῦ σου Δρυσταδεοῦμινα, » υἱοῦ τοῦ Δρουπάδα. κ.τ.λ.

Εἰς τὸ τέλος ἐσημείωσεν ὁ ἀοίδιμος μεταφραστῆς τὰ ἑξῆς· « Ἐδιδάχθην ταύτην τὴν Γιτάν παρὰ τοῦ Καν- » δαρδάσα, τῇ 16 τοῦ Νοεμβρίου κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἐν » Κασσῇ τῇ πόλει τῶν Βραχμάνων. »

Δ) ἸΤΙΧΑΣΑΣΑΜΟΥΤΣΑΪΑ, τουτέστιν ἀρχαιολογίας συλλογὴ, ἢ περὶ διαλόγων τε καὶ μύθων φιλοσοφικῶν, ρομίμων τε καὶ ἐθίμων ἰνδικῶν, συλλεχθέντων κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῆς Μαχαβαράτας, βιβλίου παλαιᾶς, φιλοσοφικῆς τε καὶ ἱστορικῆς, συγγραφείσης ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Βεάσα.

1. Νικᾶ πάντας ὁ Βεάσας, ὁ υἱὸς τοῦ Παρασσάρα καὶ τῆς Σατεβατῆς, οὗ ἐκ τοῦ στόματος τὸν ρέοντα ἀγαθὸν λόγον, ὡς μέλι γλυκὺν ἐκ τοῦ ἀνθους λωτοῦ, πίνει ὁ κόσμος.

2. Ἡ Βαράτα, ἡ ἀναφρεῖσα ἐκ τῆς τοῦ Βεάσα γλώττης, ὡς ὁ λωτὸς ἐκ τῆς λίμνης, καὶ ἔχουσα ὡς μεγάλην εὐωδίαν τὴν Γιτάν, καὶ ὡς κόνιν τοῦ ἄνθους, τὰς πολυειδεῖς ἀφηγήσεις, καὶ διεκπεταννυμένη εἰς ἀνακάλυψιν καὶ ἐρμηγείαν τῶν τοῦ Θεοῦ κατορθωμάτων, καὶ πολουμένη πίνεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν, ὡς λωτὸς ὑπὸ τῶν μελισσῶν καὶ ἐκπλύνουσα τὰς κηλίδας τοῦ Καλῆ αἰῶνος, ἔστω ὑμῖν εἰς ἀγαθόν.

3. Ἡ Μαχαβαράτα, ἡ ἔστιν ὡς βακτηρία, πεποιημένη ὑπὸ τοῦ Βεάσα, βασταζέσθω ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν τῶν ὑποσκαζόντων καὶ προσπταιόντων ἐν τῇ τρίβῳ τούτου τοῦ βίου.

4. Γίνωσκε τὸν Βεάσαν μέγαν Θεόν· τίς γὰρ ἄλλος ἠδύνατο ποιῆσαι τὴν Μαχαβαράταν, εἰμὴ ὁ Θεός;

5. Ἡ Μαχαβαράτα ἐγεννήθη εἰς ὠφέλειαν τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ Βεάσα, συστρέψαντος τὸν νοῦν ἑαυτοῦ, καθὼς ἡ Σελήνη ἐκ τῆς συστραφείσης θαλάσσης ὑπὸ τοῦ Βισνοῦ.

6. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάντες οἱ σοφοὶ καὶ ἅγιοι ἄνδρες ἐπόνησαν εἰς ὠφέλειαν μόνον ἑαυτῶν· ὁ δὲ θεῖος Βεάσας ἐπόνησεν εἰς ὠφέλειαν πάντων.

7. Ἀμέλει, τίς ἂν ἄλλος εἶη μᾶλλον ἀξιεπάινος, ἢ ὁ Βεάσας; οὗτος γὰρ καὶ τὴν Βέδαν ἐν τάξει ἔθετο καὶ τὴν θαυμαστὴν Μαχαβαράταν συνεγράψατο, ἀγαπῶν τὴν ὠφέλειαν πάντων.

8. Πάντα δὲ τὰ τῆς Βέδας ἐν τῇ Μαχαβαράτῃ δεικνύονται καὶ ἐρμηνεύονται ὑπὸ τοῦ Βεάσα, λέγοντος οὕτως· «φευγέτω πᾶς τις τὰ κακὰ, καὶ ζητείτω τὰ ἀγαθὰ.» κ.τ.λ.

(Τέλος) Αὕτη ἡ Ἰτιχασασαμουτσαία ἐντελής ἐγένετο τριάκοντα καὶ δύο Κεφαλαίους (διηγήσεσι ψυχωφελέσι)· στίχοι δὲ ἐμπεριέχονται ἐν αὐτῇ τρισχίλιοι καὶ τριακόσιοι, καὶ τρεῖς πρὸς τοῖς τριάκοντα, οἱ ἔρρυσαν ἐκ τοῦ μελιρρύτου στόματος τοῦ Βεάσα.

Ἐν Κασσῇ 1824.

Ε') ΔΟΥΡΓΑ'.

Τὸ πονημάτιον τοῦτο εἶναι τέλειον καὶ διαιρεῖται εἰς δεκατρία κεφάλαια. Συνδιαλέγονται δὲ ἐν αὐτῷ διαφορα πρόσωπα περὶ τῆς γενέσεως τοῦ ὀγδόου Μανοῦ, υἱοῦ τοῦ Ἡλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΜΑΡΚΑΝΔΕΪΑΣ.

1. Ὁ ὀγδοος Μανους, ὃς ἐπονομάζεται Σαβαρνής, υἱός ἐστι τοῦ Ἡλίου. Τούτου τὴν γέννησιν ἀκουσόν μου λέγοντος ἐκτεταμένως.

2. Καὶ ὅπως οὗτος ὁ τοῦ Ἡλίου υἱὸς Σαβαρνής πανευδαίμων βασιλεὺς ἐγένετο ἀπ' ἐκείνης τῆς δυναστείας, χάριτι τῆς Μαχαμαίας.

3. Πάλαι ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Μανοῦ, ὃς ἐπονομάζεται Σβαροκίσσας, βασιλεὺς τις ἦν ἐν ἀπάσῃ τῇ σφαίρα τῆς γῆς, Σουράτας τούνομα, ἐκ γένους ὧν τοῦ βασιλέως Σαίτρα.

4. Τούτῳ τῷ βασιλεῖ Σουράτα, ὃς ἐκυβέρνα καλῶς τοὺς λαοὺς, ὡς γνησίους ἑαυτοῦ υἱούς, πολέμιοι οἱ βασιλεῖς ἐγένοντο, οἱ λεγόμενοι Κολαβιδβάνσαι κ.τ.λ.

17. Δοῦσα ἡ Θεὰ αὐτοῖς τὸ ἐφετὸν ἀγαθόν, ἄφαν-

τος εὐθέως ἐγένετο. ὕμνουμένη εὐλαβῶς ὑπ' αὐτῶν.

18. Οὕτως οὖν ὁ ἄριστος τῶν βασιλέων Σουράτας, λαβὼν χάριν τῆς θεᾶς, γέννησιν λήφεται παρὰ τοῦ Ἥλιου, καὶ ἔσεται Μανοῦς, Σαβαρνῆς τὸ ἐπώνυμον.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΟΥΡΓΑΣ.

Z) ΒΙΣΝΟΥΣΣΑΡΜΑΝ, Βραχμᾶνος, Χιτοπαδάσσα, ἐπι-
καλουμένη ΠΑΝΤΣΑΤΑΝΤΡΑ, ἦτοι Πεντάτευχος, ποίη-
μα πολιτικὸν, οἰκονομικὸν καὶ ἠθικόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ.

Καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ νοῦ καὶ σώματι προσκυνῶ
καὶ ὕμνῶ τὴν Σαρασβατὴν ἐς αἰί, ἣ^ς διαβατὸν ἐγένετο
τὸ πέλαγος τῆς μαθήσεως, τὸ δυσδιάβατον καὶ αὐτοῖς
τοῖς θεοῖς.

Προσκύνησις τῷ Μανοῦ, τῷ Βριχασπατῆ, τῷ Σού-
κρα, τῷ Παρασσάρα, τῷ Βεάσα, τῷ σοφῷ Σανακέα,
καὶ τοῖς λοιποῖς σοφοῖς καὶ ἐπιστήμοσι.

Προσκυνήσας δὲ καὶ τὸν ἀλεξίκακον Γανέσσαν, τὸν
υἷὸν τῆς θεᾶς Παρβατῆς, ἐρῶ περὶ πολιτικῶν, οἰκο-
νομικῶν καὶ ἠθικῶν, μεμιγμένων μυθολογία.

Ὁ Βισνουσσαρμάν πᾶν βιβλίον ἐν κόσμῳ διελθὼν,
πολιτικά, οἰκονομικά, ἢ ἠθικά διαλαμβάνον, συνέγρα-
ψε τοῦτο τὸ λίαν χάριεν καὶ ἀπαράμιλλον ποίημα,
ὅπερ εἰς πέντε βιβλία διαιρεῖται.

Ὡς δὲ ἐγένετο οὕτως ἔχει·

Πόλις ἐστὶ κατὰ τὸ νότιον μέρος, Μαχιλαρουπῆ
τοῦνομα, ἐνθα βασιλεύς τις ἦν, Ἀμαρασακτῆς καλού-
μενος, ἐς ἄκρον ἐληλυθὼς πάσης παιδείας τε καὶ ἐπι-
στήμης, βρίθων πολιτικῆ, οἰκονομικῆ καὶ ἠθικῆ φιλο-

σοφία, πανένδοξός τε καὶ πανέκλαμπρος τοῖς οἷς εἶ-
 χεν ὑποχειρίοις καὶ ὑποτελέσι βασιλευσι. Τούτῳ γί-
 νονται υἱοὶ τρεῖς, ὧν τὰ ὀνόματα, Βαχουσσακτῆς,
 Οὐγρασσακτῆς, καὶ Ἄναντασσακτῆς, πάντες δύσνοες
 τυγχάνοντες. Ὁ τοίνυν βασιλεὺς, σκοπῶν αὐτοὺς ἀ-
 φυῶς ἔχοντας πρὸς μάθησιν, τοὺς συμβούλους συγ-
 καλέσας τοὺς ἑαυτοῦ, ἔλεξε τάδε·

« Γνωστόν ἐστὶν ὑμῖν, ὡς οὗτοι οἱ ἐμοὶ υἱοί, οὗτ' εὐ-
 » φυῶς ἔχουσι μαθήσεως, καὶ ἄμοιροὶ εἰσι διακρίσεως.
 » Διὰ ταῦτ' ἄρα ἡ βασιλεία, καὶ περ εὐδιοίκητος καὶ ἀτά-
 » ραχος, ἤχιστα ἡδονήν μοι δίδωσιν. Ὁρθῶς ἄρα λέγεται·

« Βέλτιον τὸ ἀποθανεῖν, ἢ τὸ μὴ γεννηθῆναι ὄλως
 » υἱόν, τοῦ γεννηθῆναί τε καὶ εἶναι ἐν ζῶσι μωρόν· ὁ
 » γὰρ ἀποθανὼν, ἢ μὴ γεννηθεὶς ὄλως υἱός, ὀλίγην
 » προξενεῖ τὴν ἀνίαν· ὁ δὲ ζῶν μωρός υἱός, ἐφ' ὅρους
 » ζωῆς κατακαίει τὴν πατρικὴν καρδίαν.

« Τί ὄφελος ἐξ ἐκείνης τῆς βουῆς, ἢ οὔτε κυοφορεῖ,
 » οὔτε γαλακτοφορεῖ; Τί ὄφελος ἐξ ἐκείνου τοῦ γεννη-
 » θέντος υἱοῦ, ὃς οὔτε φρονήσεως, οὗτ' ἀρετῆς εὐμοιρεῖ;

« Κάλλιον ἔκτρωσις, κάλλιον συνουσίας ἀποχῆ, κάλ-
 » λιον γέννησις θυγατρὸς, ἢ βρέφους θνητοῦ, κάλλιον
 » στεῖρα γυνῆ, κάλλιον δὲ καὶ σύλληψις, ἐὰν μένη αἰεὶ
 » ἐν γαστρὶ, ἢ ἄφρων υἱός, καὶ περ πάγκαλος καὶ πάμ-
 » πλουτος.

« Ἄνθ' ὧν πάσῃ μηχανῇ καὶ παντὶ τρόπῳ, ὡς οἶόν
 » τε, χρηστέον εἰς γρηγόρησιν τοῦ ὑπνοῦντος νοῦς τού-
 » των τῶν υἱῶν μου.»

Τῶν μὲν οὖν βουλευτῶν τινες ἔφασαν· «Ὁ βασιλεῦ,
 » μέχρι δώδεκα ἐτῶν ἀκουστέα ἔστι καὶ διδακτέα τὰ τῆς

» Γραμματικῆς· μετὰ δὲ τὴν ταύτης ὀπωσθηποτοῦν γυνῶ-
 » σιν, γνωστὰ τὰ τοῦ νόμου γίνεται, κάντεῦθεν θῆξις
 » καὶ ὀξύτης τοῦ νοῦς ἐπισυμβαίνει. » Εἰς δὲ τις αὐτῶν,
 » ὃ ὄνομα Σουματῆς, εἶρηκεν· « Ἡ μὲν ζωὴ αὕτη ἐφή-
 » μερος, ὧ ἀνάξ· τὰ δὲ περὶ τὴν γραμματικὴν διὰ πολ-
 » λοῦ τοῦ χρόνου εἰς γυνῶσιν ἤκει· ὅθεν ὁδόν τινα ἐπίτο-
 » μον ἐπινοητέον εἰς γρηγόρησιν τοῦ νοῦς τῶν παιδῶν.
 » Οὕτωςί πως δὲ καὶ τῶν ποιητῶν τις ἀποφθέγγεται·

« Ἡ μὲν γραμματικὴ τέχνη μακρὰ, ἡ δὲ ζωὴ βρα-
 » χεῖα, καὶ πολλὰ τὰ ἐμποδῶν· ὅ,τι τοίνυν εὐχρηστον,
 » τοῦτο ἐρανιστέον, ὡς τὸ γάλα ὑπὸ τοῦ χηνὸς ἐκ μέ-
 » σου τοῦ ὕδατος.

« Ἐνταῦθά ἐστιν, ἔφη, εἰς Βραχμάν, οὗ τὸ ὄνομα Βι-
 » σνουσσαρμάν, κλέος ἔχων πολὺ ἐν πολλοῖς ἐπιστήμοσι.
 » Τούτῳ τοὺς παῖδας ἐγχείρισον· ὁ δὲ ἐν βραχεῖ νοήμο-
 » νας ἀποτελέσει. » Τούτου τῶν λόγων ἀκούσας ὁ βασι-
 » λεὺς, καλέσας ἔκεινον τὸν Βισνουσσαρμᾶνα, « Λάβε
 » τοὺς παῖδας τούτους, ἔφη, θεσπέσιε, καὶ τοιούτους αὐ-
 » τοὺς ποίησον κατὰ τὴν πολιτικὴν, οἰκονομικὴν καὶ ἠθι-
 » κὴν φιλοσοφίαν, οἷοι οὐδέποτε ἄλλοι γεγόνασιν. Ἐγὼ
 » δέ σοι ἑκατὸν δωρήσομαι κώμας. » Ὁ δὲ, « εἰσακουσθήτω
 » μου τὸ ῥῆμα τόδε, βασιλεῦ. Ἐγὼ τὴν μάθησιν οὐ δια-
 » πιπράσκω ἑκατὸν κωμῶν, ἀλλ' οὐδέ γε φιλοχρήματός
 » εἰμι· παιδείαν δὲ παιδεύσω τοὺς παῖδας εἰς ἐκπλήρω-
 » σιν τοῦ σοῦ αἰτήματος. Ἐάν μὲν τοι γε τούτους μετὰ
 » παρέλευσιν μηνῶν ἕξ, εἰδόμενας τῶν πολιτικῶν, οἰκο-
 » νομικῶν καὶ ἠθικῶν μὴ ἀποδείξω, οὐδέποτε κληθήσομαι
 » Βισνουσσαρμάν. » Ὁ μὲν δὴ βασιλεὺς, παραδοὺς αὐτῷ
 » τοὺς παῖδας μετὰ χαρᾶς καὶ τιμῆς, λίαν ἀμέριμνος

ἔγένετο. Ὁ δὲ, παραλαβὼν αὐτοὺς, οἶκαδε ὤχετο· ὧν χάριν πέντε συνέγραψε βιβλία· τὸ μὲν περὶ διαλύσεως φιλίας, τὸ δὲ, περὶ κτήσεως φιλίας, τὸ δὲ περὶ στρατηγῆματος καὶ μάχης, τὸ δὲ περὶ στερήσεως τοῦ κτηθέντος, τὸ δὲ πέμπτον, περὶ ἀπερισκέπτου ἔργου. Ταῦτα δὲ παιδευόμενοι, ὡς ἐν παιδιᾷ, οἱ παῖδες οὗτοι, τοιοῦτοι ἐν ἐξαμῆνῳ διαστήματι ἐγένοντο, οἷους εἴρηκεν ὁ Βισνουσσαρμάν καὶ ἤθελεν ὁ βασιλεύς. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου τὸ πολιτικὸν, οικονομικὸν καὶ ἠθικὸν τοῦτο ποίημα, ὃ ἐπικέκληται Παντσατάντρα, τουτέστι, Πεντάτευχος, εἰς ἀνάγνωσιν καὶ γνῶσιν τῶν παίδων ἐθίζεται. Ἄλλὰ τί δεῖ μακρηγορεῖν; Ὅστις τὸ πολιτικὸν, οικονομικὸν καὶ ἠθικὸν τουτὶ ποίημα συνεχῶς καὶ προσεχῶς ἀναγινώσκει, ἢ ἀκούει, οὗτος οὐδέποτε ἂν νικηθεῖη οὐδ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἴνδρα.

Τοῦ μὲν ὅλου ποιήματος ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐστὶν ἐν κεφαλαίῳ τοῦ δὲ πρώτου βιβλίου ἡ ἐξῆς· κ.τ.λ.

Τούτου τοῦ κομψοῦ ποιήματος μετέφρασεν ὁ ἀοίδιμος Δ. Γαλανός, τὸ περὶ διαλύσεως φιλίας, κεφ. Α' καὶ Β', ἀντιγράφας καθαρῶς ἐκ τῶν πρωτογράφων του τὰ τρία τέταρτα σχεδὸν τοῦ Α' κεφαλ. καὶ ἀφήσας εἰς ἐκάστην σχεδὸν σελίδα ἄγραφον χάρτην κάτωθεν, διὰ σημειώσεις, τὰς ὁποίας δὲν ἐπρόφθασε φαίνεται νὰ προσθήσῃ. Τὸ Β' κεφάλαιον καὶ ἐν μέρος τοῦ τρίτου, τὸ ὁποῖον ἐπιγράφει Περὶ πολέμου, σώζονται εἰς πρωτόγραφα τετράδια δυσανάγνωστα. Ἐκ τοῦ τρίτου κεφαλαίου, τὸ ὁποῖον ἀνωτέρω ἐπιγράφεται Περὶ στρατηγῆματος καὶ μάχης, διεσώθησαν μόνον ἑνδεκα φύλλα.

ΡΑΓΓΟΥ ΒΑΝΣΑ, τουτέστι γενεαλογία τοῦ 'Ραγγοῦ, ἐξ οὗ κατάγεται ὁ περίφημος 'Ράμας.

Π Ρ Ο Ο Ι Μ Ι Ο Ν .

1. Εἰς ἐπίτευξιν ὀρθοῦ λόγου καὶ ὀρθῆς ἐννοίας, ὑμνῶ καὶ προσκυνῶ τὴν θεὰν Παρβατὴν καὶ τὸν θεὸν Σίβαν, οἱ εἰσι γεννήτορες τοῦ κόσμου, καὶ ἀχώριστοι, καθὼς ὁ λόγος καὶ ἡ ἐννοια.

2. Ποῦ ἢ ἐξ Ἡλίου μεγάλη γενεαλογία; καὶ ποῦ ἢ ἐμὴ μικρὰ καὶ ὀλίγη γνῶσις, ὃς βούλομαι (ἐφίεμαι) διαβῆναι ἐκ μωρίας τὸν δυσδιάβατον ὠκεανὸν ἐπὶ σχεδίας;

3. 'Εγὼ ὁ ὢν μὲν ἀμβλὺς τὸν νοῦν, ζητῶν δὲ κλέος ποιητοῦ, κατάγελων ἕξω, καθὼς ὁ νάνος καὶ γαλεάγκων, ὃς ἀνατείνει ἐξ ἀγνοίας τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς ὀπώραν, ἣν καταλαβεῖν δύναται ὁ πελώριος.

4. 'Ἄλλ' ἔστι μοι δύναμις ἐφικέσθαι εἰς ἐξιστόρησιν τῆς ἠλιακῆς γενεαλογίας, ἐξιστορηθείσης πρώην ὑπ' ἄλλων σοφῶν ἀνδρῶν, καθὼς καὶ τῷ νήματι δύναμις ἐστι διελθεῖν διὰ μαργάρου ἢ λίθου, τετρυπημένων ὑπ' ἄλλου ὀξέως ὀργάνου.

5. 'Εγὼ μὲν οὖν, εἰ καὶ οὐ δεινός εἰμι ἐν λόγοις, συγγράψω περὶ τῶν ἀπογόνων 'Ραγγοῦ, ἐκκεντούμενός τε καὶ ὑποκνιζόμενος ὑπὸ τῶν προτερημάτων αὐτῶν, τῶν ἐλθόντων εἰς τὰ ὦτά μου.

6. Συγγράψω περὶ αὐτῶν, τῶν ὄντων λαμπρῶν ἐκ γενέσεως, τῶν μὴ ἀπεχομένων τοῦ ἔργου πρὶν ἰδεῖν τὸ τέλος, τῶν κυριευόντων τῆς γῆς μέχρι τῶν ὀρίων τοῦ ὠκεανοῦ, τῶν ἀρματηλατούντων μέχρις εἰς τὸν οὐρανόν,

7. Τῶν θυόντων κατὰ τὸν νόμον, τῶν δωρουμένων

κατὰ τὴν ἔφεσιν τῶν αἰτούντων, τῶν κολαζόντων κατὰ τὰ ἀμαρτήματα, τῶν ἐξεγειρομένων τοῦ ὕπνου κατὰ τὸν καιρόν,

8. Τῶν συλλεγόντων χρήματα εἰς διάδοσιν τοῖς δεομένοις, τῶν μέτρια λεγόντων χάριν τῆς ἀληθείας, τῶν ἐφιεμένων νίκης χάριν εὐκλείας, τῶν γαμούντων χάριν τεκνογονίας.

9. Καὶ ἐν μὲν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ πονούντων εἰς κτῆσιν παιδείας, ἐν δὲ τῇ νεότητι τρυφόντων, ἐν δὲ τῷ γήρατι ἡσύχως καὶ ὀσίως ζώντων, ἐν δὲ τῷ τέλει τῆς ζωῆς τὸ σῶμα ἀπολειπόντων διὰ θεωρίας καὶ ἀναβιάσεως τῆς πνοῆς εἰς τὸ Βράχμα.

10. Τοῦτο τὸ σύγγραμμα θεωρῆσαι ἀξιοί εἰσιν οἱ σοφοὶ ἄνδρες, οἱ διαγινώσκουσι τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ μὴ ὀρθόν· καὶ γὰρ τὸ ὄβρυζον ἢ τὸ κίβδηλον τοῦ χρυσοῦ διαγινώσκεται ἐν τῷ πυρί.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α'.

1. Ὁ ἡλιογενῆς Μανοῦς, ὁ ὑμνούμενος ὑπὸ σοφῶν, ἦν πρῶτος τῶν βασιλέων, καθὼς τὸ Ὅμ πρῶτόν ἐστι καὶ κεφαλὴ τῆς Βέδας.

2. Ἐκ δὲ τῆς λαμπρᾶς γενεᾶς αὐτοῦ τοῦ Μανοῦ ἐγένετο ὁ λαμπρότερος βασιλεὺς Διλήπας, καθὼς ἡ Σελήνη ἐκ τῆς γαλακτικῆς θαλάσσης.

3. Σῶμα δ' εἶχεν οἰκεῖον τοῖς οἰκείοις κατορθώμασιν· εἶχε στέρνος εὐρὺ (εὐρύστερνος) καὶ σπιθαροῦς ὤμους, καὶ ὑπερμεγέθης ἦν, καὶ μακρόχειρ· ἦν αὐτόχρημα Ξατρῆς.

4. Διὰ δὲ τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, τοῦ ὑπερτέρου τῇ δυνάμει καὶ κρείττονος τῇ ἀγλαίᾳ καὶ τῷ μεγέθει τῶν

ἄλλων πάντων, εἶχεν ὑφ' ἑαυτὸν πᾶσαν τὴν γῆν, καθὼς ἢ Μερόη, τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν ὄρος.

5. Εἶχε κατὰ μὲν τὴν μορφήν φρόνησιν, κατὰ δὲ τὴν φρόνησιν παιδείαν, κατὰ δὲ τὴν παιδείαν ἐπιχειρήματα· κατὰ δὲ τὰ ἐπιχειρήματα εἶχε καὶ τὰ ἀποτελέσματα.

6. Ἦν τοῖς ὑπὸ χεῖρα καὶ ἀπρόσιτος καὶ εὐπρόσιτος ἐκ τῶν φοβερῶν καὶ ἰλαρῶν αὐτοῦ βασιλικῶν ἠθῶν, καθὼς ὁ ὠκεανὸς ἐκ τῶν κητῶν καὶ μαργαριτῶν.

6. Καθὼς ὁ τροχὸς τῆς ἀμάξης οὐκ ἐκτρέπεται τῆς τετριμμένης ὁδοῦ, οὕτω καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου βασιλέως οὐκ ἐξετρέπετο τῆς ὀρθῆς καὶ εὐθείας οὐδὲ μικρόν τι.

8. Ἐλάμβανε δὲ φόρον παρὰ τῶν ὑπηκόων εἰς πλεῖον κέρδος καὶ ὄφελος αὐτῶν, καθὼς ὁ ἥλιος ἀνιμᾷ ὕδωρ εἰς τὸ δοῦναι βροχὴν χιλιοπλάσιον.

9. Τὸ στράτευμα αὐτοῦ ἦν οὐκ εἰς πόλεμον, ἀλλ' εἰς κόσμον· δύο δὲ μόνα ἦν τὰ ἀποτελεσματικὰ τῆς νίκης, ὁ ὄξυς αὐτοῦ νοῦς εἰς μηχανάς, καὶ ἡ ἐντεταμένη χορδὴ τοῦ τόξου.

10. Τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῦ, τοῦ ἔχοντος βουλάς μυστικὰς, καὶ μηδὲν σημεῖον προεκφαίνοντος (δεικνύοντος), ἐφαίνοντο ἐν τῇ ἐκτελέσει, καθὼς τὰ ἐν τῇ προτέρα γεννήσει πεπραγμένα φαίνονται ἐν τῇ ἀπολαύσει.

11. Καὶ μὴ ὦν ἐν κινδύνῳ, ἐφύλαττε ἑαυτόν· καὶ μὴ ὦν ἐν δεινοῖς, ἐποίει τὰ τοῦ νόμου· καὶ μὴ ὦν πλεονέκτης, συνέλεγε χρήματα· καὶ μὴ ὦν ἡδυπαθής, ἠδυπάθει.

12. Καὶ γινώσκων τὰ ἀλλότρια κακὰ, ἐσιώπα· καὶ δυνάμενος ἀμύνεσθαι, ἠγείχετο· καὶ δωρούμενος, οὐκ

ἤθελεν ἔπαινον. Ταῦτα τὰ ἐναντία ὄντα (1), φιλικῶς εἶχον πρὸς ἄλληλα, καθὼς οἱ ὁμομήτριοι ἀδελφοί.

13. Καίνεος ὦν, ὡσπερ γέρων ἦν, ἐς ἄκρον ἐλληλυθῶς πάσης παιδείας, μὴ ἐλκόμενος ὑπὸ τῶν ἡδονῶν, καὶ προσκείμενος τοῖς τοῦ νόμου. κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν ΙΘ'.

55. Οἱ δὲ βουλευταὶ μετὰ τῶν ἐγκρίτων τοῦ λαοῦ, ἀκριβῶς σκεψάμενοι, ὡς ἢ νόμιμος γυνὴ τοῦ βασιλέως ἐγκυμονοῦσά ἐστιν, ἐψηφίσαντο αὐτὴν εὐθέως βασίλισσαν.

56. Ὁ δ' ἐν γαστρὶ αὐτῆς γόνος, πρῶτον μὲν ἐθερμάνθη ἐκ τῶν καταχεομένων θερμῶν δακρύων ἐπὶ λύπη τοῦ θανάτου τοιοῦτου ἀνδρός· εἶτα δ' ἀνεψύχθη ἐκ τῶν καταχεομένων ψυχρῶν ὑδάτων ἐκ χρυσῶν στάμνων, τῶν νομιζομένων βασιλικῆ χειροτονία.

57. Φέρουσα δ' ἡ βασίλισσα ἐν γαστρὶ τὸν γόνον, εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἐφιεμένων τῆς γεννήσεως, διώκει τὴν τοῦ ἀνδρός βασιλείαν μετὰ γερόντων βουλευτῶν νομίμως καὶ ἀταράχως, καθημένη ἐπὶ θρόνου χρυσοῦ.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Τὸ χειρόγραφον τῆς γενεαλογίας τοῦ Ῥαγγοῦ διεσώθη ἀκέραιον· σύγκειται δὲ ἐκ Κεφαλαίων ΙΘ', (ὑποδιαιρουμένου ἐκάστου αὐτῶν εἰς 53 ἢ 57 δίστιχα ἢ παραγράφους) καὶ εἶναι πλήρες περιέργων σημειώσεων.

(1) Τὸ γινώσκειν καὶ τὸ σιωπᾶν, τὸ δύνασθαι καὶ τὸ ἀνέχεσθαι, τὸ δωρεῖσθαι καὶ τὸ μὴ θέλειν ἔπαινον.

Η) ΨΙΤΤΑΚΟΥ *Μυθολογίαι νυκτεριναί.*

Φαίνεται ὅτι ὁ ἀοίδιμος Γαλανὸς δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ τὴν μετάφρασιν τοῦ ἀστείου τούτου πονηματίου· διότι ἐν τῷ μεταξύ λείπει ἡ τριακοστὴ τρίτη νύξ, διὰ τὴν ὁποίαν ἄφησε τὸν ἀναγκαῖον ἄγραφον χάρτην. Μετ' αὐτὴν ἐξακολουθεῖ πάλιν μέχρι τῆς ἐξηκοστῆς· γράφας δὲ μόνην τὴν ἐπιγραφὴν· «Νύξ ἐξηκοστὴ πρώτη,» δὲν ἐξηκολούθησε τὴν συνέχειαν.

Π Ρ Ο Ο Ι Μ Ι Ο Ν.

« Προσκυνήσας τὴν θεὰν Σαρασβατὴν, τὴν ἔφορον » πάσης ἐπιστήμης καὶ μαθήσεως, συγγράψω Ψιττακοῦ » μυθολογίας εἰς ἠδεῖαν διατριβὴν τῶν νοημόνων ἀνθρώπων. »

Ἔστι πόλις Σανδρακαλὰ τοῦνομα, ἧς ὁ βασιλεὺς Βικραμασάνας ὠνομάζετο. Ἦν δ' ἐκεῖ καὶ ἔμπορος, Χαριδάτας καλούμενος, οὗ ὁ υἱὸς, ᾧ ὄνομα Μανδάνας, γυναῖκα ἔγημε, ἧ ὄνομα Πραββαβατὴ. Ἦν δ' αὐτὸς ὁ Μανδάνας ἀμελῶν τοῦ ἐμπορικοῦ ἔργου, ἀνήκοος τῶν λόγων τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, ἠδυπαθὴς τε καὶ φιλήδονος· πρὸς ὃν, Βραχμάν τις, φίλος πατρικὸς, Τριβικράμας ὀνόματι, ἤνεγκεν ἓνα Σούκαν καὶ μίαν Σαρικάν, εἰς νουθεσίαν. Καί ποτε ὁ Σούκας, ὢν ἐν τῇ Κύρτη, ἐξεφώνησε πρὸς τὸν Μανδάναν ταῦτα· « Ἐκ τῶν » ὀφθαλμῶν τῶν σῶν γονέων, λυπουμένων, δάκρυα πολ- » λὰ κατὰ γῆς χέονται· ἐκ δὲ τούτου ἔγκλημά σοι γί- » νεται, καθὼς τῷ Δεβασσαρμᾶνι. » Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Μανδάνου οἷός τις εἶη αὐτὸς ὁ Δεβασσαρμάν, ὁ Σούκας ἀπεκρίνατο· κ.τ.λ.

ΒΑΤΡΙΧΑΡΗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΗΘΟΛΟΓΙΑΙ, ΓΝΩΜΟΛΟΓΙΑΙ

Κ Α Ι

Α Λ Λ Η Γ Ο Ρ Ι Α Ι .

1. Προσχύνησις ἐκείνω τῷ Φωτί, ὃ ἐστὶν ἰλαρόν, νοερόν, αὐτοκατάληπτον, ἀπεριόριστον κατὰ τὸν τόπον καὶ κατὰ τὸν χρόνον, καὶ ἀτελεύτητον (1).

2. Ἦς τινος ἐγὼ ἐκ ψυχῆς ἐρῶ, αὕτη οὐκ ἐμοῦ ἐρᾶ, ἀλλ' ἄλλου τινός· ὁ δὲ ἄλλης τινος ἐρᾶ· ἢ δὲ ἐμοῦ αὐτοῦ ἐρᾶ· ἐπάρατος καὶ ἐγὼ, καὶ αὕτη, κάκεινη, κάκεινος, καὶ αὐτὸς ὁ Ἔρωσι ! (2).

(1) Ὁ πρῶτος στίχος ὕμνος ἐστὶν εἰς τὸ Θεῖον, ὃ ἐστὶ Φῶς οὐ καυσικόν, ἀλλ' ἰλαρόν, οὐδὲ σωματσειδὲς καὶ ὑλικόν, ἀλλ' ἄυλον καὶ νοερόν, οὐδ' ἄλλῃ τινὶ καταληπτόν, ἀλλ' αὐτοκατάληπτον· οὐδὲ μὴν ὀρίζεται τόπῳ ἢ χρόνῳ, πανταχοῦ δηλονότι πάρεστι, καὶ ἦν, καὶ ἐστὶ, καὶ ἔσται ἀδιῶς.

(2) Ὁ δὲ δεύτερος στίχος τοῦτο αἰνίττεται· Βραχυμάν τις, ἐλθὼν πρὸς τοῦτον τὸν βασιλέα, ἔδωκεν αὐτῷ ἐν μῆλον, πρὸς ὃν καὶ εἶπεν· « Ὁ φαγὼν » τοῦτο, ἀεὶ νέος ἔσεται. » Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, ἐρῶν σφόδρα τῆς βασιλείσης, καὶ ἀγαπῶν βλέπειν αὐτὴν ἀεὶ νέαν, ἔδωκεν αὐτῇ τὸ μῆλον εἰπὼν· « Φάγε τοῦτο, ἵνα βλέπω σε ἀεὶ νέαν. » Ἡ δὲ βασίλισσα, ἐρῶσα τοῦ ἵπποκόμου, ἔδωκεν αὐτῷ τὸ μῆλον, εἰποῦσα· « Φάγε τοῦτο, ἵνα βλέπω σε ἀεὶ » νέον. » Ὁ δὲ ἵπποκόμος ἐρῶν τῆς βασιλικῆς ἐταίρας, ἔδωκεν αὐτῇ τὸ μῆλον, εἰπὼν· « Λάθε τοῦτο, καὶ φάγε, ἵνα βλέπω σε ἀεὶ νέαν. » Ἡ δὲ

9. Ἡ σιωπή, ἢ ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ (1), σκέπη τῆς ἀμαθείας καὶ χρῆμα ὑπεξούσιον καὶ πάνυ ὠφέλιμον, κόσμημά ἐστι τῶν ἀμαθῶν καὶ ἀπαιδευτῶν, μάλιστα δ' ἐν συλλόγῳ εὐμαθῶν καὶ εὐπαιδευτῶν ἀνδρῶν.

10. Ὅτ' ἐγὼ, ὀλίγα εἰδὼς ἦν, ὡς μεμνηνὼς ἐλέφας, τότε ἡ ἐμὴ καρδία ὑπέρφρων ἐγένετο, ὡς πάντα ἐγὼ οἶδα· ὅτε δ' ἐπαιδευθῆν μικρόν τι παρὰ σοφοῖς ἀνδράσι, τότε ἔγνων, ὡς ἀμαθὴς εἰμι, ἢ δ' ὑπερφροσύνη ἐκείνη, ὡς πυρετὸς, ἀπηλλάγη.

11. Ὁ ἀναίσχυντος καὶ φαυλόβιος οὐδαμῶς λογίζεται πράττων φαῦλα καὶ ἀναίσχυντα, καθὼς ὁ κύων, τρώγων ὑπερήδιστα ὀστέον ἀνθρώπειον, γυμνὸν κρέατος, καὶ πλήρες σκωλήκων, καὶ κατάβροχον σιέλοις, καὶ μιαρὸν, οὐδαμῶς αἰδεῖται, καὶ βλέπη παρεστῶτα αὐτὸν τὸν ἀρχηγὸν τῶν θεῶν Ἴνδραν.

12. Ὁ ἐκπεσὼν τῆς ὀρθῆς κρίσεως καὶ τῶν οἰκείων ἐθῶν καὶ νομίμων, καταπίπτει πολυειδῶς, καὶ ἐσχάτως ἀπόλλυται, καθὼς ὁ Γάγγης (2), ἀφείς τὴν οἰκείαν ζάσιν, τὸν πόδα τοῦ Βισνοῦ, καταπίπτει εἰς τὸν οὐρανόν, ἐκ δὲ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Σίβα (3), ἐκ δὲ

(1) Ὁ Βραχμᾶς ποιητής ἐστιν οὐ μόνον τῶν συγκεκραμένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀφηρημένων.

(2) Μυθολογοῦσιν ὅτι ὁ Γάγγης ἔχει τὴν πηγὴν ἐκ τοῦ ποδὸς τοῦ ὑπερθέου θεοῦ Βισνοῦ· ἐκεῖθεν δὲ καταρρέει εἰς τὸν οὐρανόν· ἐκ δὲ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ θεοῦ Σίβα· ἐκ δὲ τῆς τοῦ Σίβα κορυφῆς εἰς τὸν Ἴμαόν· ἐκ δὲ τοῦ Ἴμαοῦ εἰς τὴν γῆν τῆς Ἰνδίας· ἐκεῖθεν δὲ εἰςβάλλει εἰς τὸν ὠκεανόν. Ἐπειδὴ δὲ ἀναβρῦει ἐκ τοῦ ποδὸς τοῦ θεοῦ Βισνοῦ, διὰ τοῦτο κρίνεται θεῖος καὶ ἅγιος, καὶ ὅτι ὁ ἐν τοῖς νάμασιν αὐτοῦ λουόμενος ἀγιάζεται.

(3) Σίβας, μέγας θεός, ἐν τῶν τριῶν προσώπων τῆς παρ' Ἰνδοῖς θείας

τῆς κορυφῆς τοῦ Σίβα εἰς τὸν Ἴμαδόν, ἐκ δὲ τοῦ ὑψηλοῦ ἐκείνου ὄρους εἰς τὴν γῆν· ἐκ δὲ τῆς γῆς καταπίπτει τελευταῖον εἰς τὸ ἀχανὲς πέλαγος, ὡς εἰς χάος βαθύτατον.

13. Τῷ ὄντι ζῶόν ἐστὶν ἄλογον ἄνευ οὐράς καὶ κερμάτων, ὁ ἀνεπιστήμων, καὶ ἄμουσος, καὶ ἄτεχνος· εἰ δὲ καὶ ζῆ, μὴ ποηφαγών, τοῦτο ἀγαθὴ τύχη τοῖς ποηφάγοις ἐστὶ ζῳοῖς.

14. Οἷς τισιν οὐκ ἐστὶν οὔτε μάθησις, οὔτε ἐγκράτεια, οὔτε ἐλευθεριότης, οὔτε κρίσις νοός, οὔτε χρηστοθήθεια, οὔτε καλοκαγαθία, οὔτε δικαιοσύνη, οὔτε ἄλλη τις τοιαύτη ἀρετὴ, οὔτοι ἄχθος τῆς γῆς τυγχάνουσι, καὶ ὡς κτήνη ἐν σχήματι ἀνθρώπων διάγουσιν.

15. Εἰ ἐν Βασιλέως τινος χώρα ἄνδρες σοφοί, καὶ ἐπιστήμονες, καὶ ἐλλόγιμοι, καὶ πολλῶν μαθητῶν διδάσκαλοι, ἀπόρως διάγουσι καὶ ἀτίμως, τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀτιμία τῶν σοφῶν, ἀλλὰ τοῦ βασιλέως ἐκείνου ἄγνοια· οἱ γὰρ σοφοί, εἰ καὶ ἐνδεεῖς, τίμιοι ὁμῶς τυγχάνουσιν ὄντες· παραδείγματος χάριν, οὐ φέγεται ἢ πολύτιμος λίθος ἢ ἐκπεσοῦσα τῆς πρεπούσης τιμῆς, ἀλλ' ὁ μὴ εἰδῶς τὴν ἀξίαν τιμῆν.

16. Ὡ Βασιλεῖς, ἄφετε τὴν ἔπαρσιν καὶ ἔριν, ἣν ἔχετε πρὸς ἐκείνους, ὧν ἡ μάθησις πλοῦτός ἐστιν ἐνδόμυχος καὶ ἀναφαίρετος· οὔτε γὰρ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν κλέπτου ἔρχεται τοιοῦτος πλοῦτος, οὔτε ἐν πανωλεθρία ὀλε-

Τριάδος, ὡς προεῖρηται, οὐ ἐνδιαίτημά ἐστιν ἐξαιρετόν ὁ Ἴμαδος, παράκοι-
 τισ δὲ, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ τοῦ Ἴμακοῦ, ἣ ὄνομα Παρβάτη, τουτέστιν, Ὁρειάς·
 τὸ γὰρ Ὄρος Ἰνδιστὶ Παρβάτη λέγεται.

Θρον ἔχει· καὶ μεταδιδόμενος ἐκάστοτε τοῖς αἰτοῦσιν, αὕξῃσιν λαμβάνει, καὶ ἄνεσιν ἀμύθητον δίδωσι· τίς ἄρα ἔριν καὶ ἀμιλλαν ποιήσαιτ' ἂν πρὸς τοὺς τοιοῦτον πλοῦτον ἔχοντας;

17. Ὡ Βασιλεῖς καὶ πλούσιοι, μὴ ἀτιμάζετε τοὺς ἔχοντας μάθησιν, ἢ ἐς πλοῦτος ἔξοχος· ὁ γὰρ πλοῦτος ὑμῶν, ὡς σκύβαλον φαίνεται παρ' αὐτοῖς, καὶ οὐ δύναται πεδῆσαι αὐτούς, καθὼς οὐδὲ ὁ καυλὸς τοῦ λωτοῦ πεδῆσαι δύναται τοὺς μανικὸν ἔχοντας χυμὸν ἐλέφαντας (1).

18. Ὁ ποιητῆς Βραχμαῆς, θυμωθεὶς δύναται στερεῆσαι τὸν χῆνα τῆς ἠδείας διατριβῆς ἐν λειμῶνι λωπῶν· οὐ δύναται δ' ὅμως ἀφελῆσθαι αὐτοῦ τὴν ἦν ἔχει ἔμφυτον ἐπιστήμην εἰς τὸ χωρίζειν, ὅταν ἐκμυζᾷ, τὸ γάλα (2) ἀπὸ τοῦ ὕδατος (3).

19. Οὐκ ἀγλαΐζουσι τὸν ἄνθρωπον τὰ βραχιόνια, οὔτε οἱ λαμπροὶ ὄρμοι, οὔτε τὸ λουτρὸν, οὔτε τὸ χρίσμα ἐκ μύρων, οὔτε τὰ ἄνθη, ἢ ἡ εὐθετος καὶ ἀγλαὰ κόμη, ἀλλὰ μόνη ἡ λογιότης καὶ κομψότης τῶν λόγων· τὰ μὲν γὰρ σωματικὰ κοσμήματα ἐφήμερά εἰσιν ἀγλαίσματα· μόνη δὲ ἡ τῶν λόγων ἀγλαΐα, ἀγλαΐσμά ἐστι καὶ κόσμημα μόνιμον.

(1) Ὁ ἐλέφας οἰστροηλατούμενος, μαίνεται· ἐκ δὲ τῶν κροτάφων αὐτοῦ ἐκρέει χυμὸς ὑδατώδης· ὅταν οὕτω πάσχη ἐκ θηλυμανίας, διαβρῆγνυσι τὰ δεσμά, καὶ ἀναιρεῖ οὐ ἂν τύχη.

(2) Λέγουσιν ὅτι ἂν συγκριθῇ γάλα ὕδατι, τὸ γάλα μόνον ἐκροφᾷ ὁ χῆν, τὸ δὲ ὕδωρ ἀφήσιν, ὡς ἀχρηστον.

(3) Ἀλληγορικὸν τοῦτο, ὅμοιον δ' ἂν εἴη ὡςπερ εἰ ἔλεγεν· ὁ Βασιλεὺς δύναται ἐξελάσαι τὸν σοφὸν ἄνδρα ἐκ τῆς ἐαυτοῦ ἐπικρατείας, οὐ δύναται δ' ὅμως ἀφελῆσθαι αὐτοῦ τὴν ἦν ἔχει σοφίαν.

20. Ἡ μάθησις μέγα κάλλος πέφυκε τῷ ἀνθρώπῳ· ἢ μάθησις πλοῦτός ἐστιν ἐνδόμυχος καὶ ἄσυλος· πρόξενός ἐστι τρυφῆς, φήμης, καὶ ἀνέσεως· ἢ μάθησις ἐσι σεβασμιωτέρα τῶν σεβασμίων πάντων, καὶ συγγενῆς ἐν ἀποδημίᾳ (1)· ἢ μάθησις ἐστι θεοειδῆς καὶ θεσπεσία, καὶ τιμία παρὰ βασιλεῦσιν· ὁ δ' ἀμαθής, ζῶν ἐστιν ἄλογον.

21. Εἰ ἀνοχή ἐστι, τίς χρεῖα λόγων πιθανῶν καὶ ἀπολογητικῶν; εἰ θυμός ἐστι, τίς χρεῖα ἐχθρῶν; εἰ συγγενῆς ἐστι κληρονόμος, τίς χρεῖα πυρκαϊᾶς; εἰ φίλος ἐστὶν ἐγκάρδιος, τίς ἀνάγκη ῥωστικῶν ποτῶν (2); εἰ κακότροποι ἄνθρωποι συνδιάγουσι, τίς ἀνάγκη ὄψεων; εἰ μάθησις ἐστὶν ἐντελής, τίς ἀνάγκη πλούτου; εἰ αἰδώς ἐστι, τίς ἀνάγκη κοσμημάτων; εἰ δύναμις ἐστὶν εἰς ποίησιν καὶ συγγραφῆν (3), τίς ἀνάγκη βασιλείας;

22. Ἐκεῖνοι καλῶς διάγουσιν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, οἷς ὑπάρχουσιν αὐταὶ αἱ μέθοδοι· φιλοφροσύνη πρὸς οἰκείους, ἐπιείκεια πρὸς ὑπηρέτας, μῖσος πρὸς κακοῦς, φιλία πρὸς ἀγαθοῦς, εὐπειθία πρὸς Βασιλέα, σέβας πρὸς σοφοῦς, ἀνδρία πρὸς ἐχθροῦς, ὑπομονή πρὸς γονεῖς, καὶ φενάκη (πανουργία) πρὸς γυναῖκας (4).

23. Εἰπέ, τί οὐ ποιεῖ τοῖς ἀνθρώποις ἢ τῶν σοφῶν

(1) Πάντες, δηλονότι, συγγενεῖς καὶ οἰκεῖοι γίνονται ἐν ξένη γῆ τῷ πεπαιδευμένῳ ἀνδρὶ.

(2) Ἡ γὰρ θέα τοῦ εὐμενοῦς ἀναρρώννυσι τὸν ἄρρωστον καὶ εὐφραίνει τὸν ἀνιώμενον.

(3) Ὁ γὰρ Ποιητῆς καὶ Συγγραφεὺς πανταχοῦ τιμαῖται, καὶ ἀείμνησος διατελεῖ.

(4) Οὐ δεῖ λέγειν ἀλήθειαν, οὐδὲ πίστιν ἔχειν πρὸς γυναῖκας, ἀλλὰ φενάκη καὶ ἀπάτη χρῆσθαι.

καὶ σπουδαίων ὁμιλία; ἀφαιρεῖται τὴν τοῦ νοῦς μωρίαν, ἐνστάζει ἀλήθειαν τοῖς λόγοις, δίδωσι μέγα φρόνημα, πόρρω ποιεῖ τὴν κακίαν, εὐφραίνει τὴν καρδίαν, καὶ παρατείνει τὸ κλέος εἰς πᾶν μέρος τοῦ κόσμου.

24. Καθὼς μακάριοι καὶ ὑπέρτεροί εἰσιν οἱ σοφοὶ ἄνδρες, οἱ πίνοντες τὸν χυμὸν τῆς παιδείας, ὧν τὸ ὄνομα ἀγήρατον μένει καὶ ἀθάνατον, οὕτω καὶ οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, οἱ πίνοντες τὸν ἀμβρόσιον χυμὸν, ὧν τὸ θεῖον σῶμα μένει ἀγήρατον καὶ ἀθάνατον.

25. Ἡσθέντος τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, ταῦτα πάντα ἐπίκτητα τῷ ἀνθρώπῳ γίνεται· υἱὸς ἀγαθοεργὸς, γυνὴ σώφρων, δεσπότης εὐμενῆς, φίλος εἰλικρινῆς, θεράπων ἀδολος, καρδία χαρίεσσα, εἶδος ἀγλαόν, πλοῦτος σταθερὸς, καὶ στόμα, σοφίαν ἐξερευγόμενον.

26. Ἐν ἅπασιν τοῖς νόμοις ἐξ ἴσου ἐντεταλμένον ἐς καὶ ἀναντίρρητον, καὶ εὐθεῖα ὁδὸς, ἄγουσα εἰς ἀγαθὰ, ἕκαστον τούτων· ἡ ἀποχὴ φόνου καὶ ἄρπαγῆς ἀλλοτρίων κτημάτων, ἡ ἀληθολογία, ἡ κατὰ δύναμιν ἐλεημοσύνη ἐν προσήκοντι καιρῷ, τὸ μὴ ἐκφέρειν μηδὲ φιλὸν λόγον περὶ γυναικὸς ἀλλοτρίας, ἡ ἐπίσχεσις τῆς ὀρμῆς τῆς πλεονεξίας, ἡ πρὸς τρυφὴν κρείττονας εὐπείθεια, καὶ ἡ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία.

27. Οἱ μὲν ἐλάχιστοι καὶ μικρόψυχοι οὐκ ἄρχονται τινος πράγματος διὰ φόβον τῶν ἐν μέσῳ συμβαινόντων ἐμποδίων· οἱ δὲ μέσοι, ἀρξάμενοι καὶ ἐντυχόντες τινὶ συμπτώματι, παύονται· οἱ δ' ἄριστοι καὶ μεγαλόψυχοι, ἀρξάμενοι, οὐ παύονται, καὶ περ ἐντυγχάνοντες συμπτώμασι πολλοῖς καὶ ἐμποδίοις.

28. Διαγωγὴν δεῖ ἔχειν ἀρεστὴν (εὐάρεστον) καὶ νό-

μιμον· οὐ δεῖ ποιεῖν τὸ κακὸν, εἰ καὶ ἡ ζωὴ κινδυνεύει, οὐδ' αἰτεῖν τι παρὰ φάυλων καὶ κακῶν, οὐδὲ μὴν παρ' ἀγαθοῦ καὶ εὐμενοῦς, ὅς ἐστιν ἐνδεής· ἐν μεγάλῃ ἀτυχίᾳ ἀνδρίζεσθαι δεῖ, καὶ φρόνημα ἔχειν μεγαλοφρόνων ἀνδρῶν. Οἱ μὲν οὖν ἀγαθοὶ οὕτω διάγουσι· παρὰ τίνος δ' ἔμαθον οὗτοι τοιαύτην δύσκολον καὶ ἐπικίνδυνον διαγωγὴν;

29. Ἐὰρ ὁ λέων, ὁ κορυφαῖος τῶν μεγαλοφρόνων, ὃς ἐπιθυμεῖ μιᾶς ἐνθέσεως κρέατος ἐκ τοῦ διερρῆγγμένου τοῖς ὄνουξι μετώπου μανικοῦ ἐλέφαντος, ἔδεται ξηρὰν πόαν, καὶ πρόσπεινος ἦ, καὶ γηραλέος, ἢ ἀδρανῆς, καὶ ἐν ἐσχάτῃ καὶ κακῇ στάσει, ἢ ἐν κινδύνῳ ζωῆς (1);

30. Ὁ μὲν κύων, εὐρῶν ὀστάριον γυμνὸν κρέατος, λίαν ἤδεται, καίτοι οὐ καταπαύει αὐτὸ τὴν πείναν αὐτοῦ, ὁ δὲ λέων, ἀφείς τὸν κυνόλυκον (2), καίτοι πλησίον ἐστί, καταδιώκει, καὶ κατακαίνει ἐλέφαντα (3)· πᾶς τις μεγαλόφρων, εἰ καὶ ἐν δεινοῖς ἐστί, ζητεῖ ὁμῶς τὸ ἀνάλογον καὶ ἀρμόζον τῇ αὐτοῦ φύσει.

31. Ὁ μὲν κύων σείει τὴν οὐρὰν αὐτοῦ ἔμπροσθεν τοῦ τροφέως, σκαλίζει τὴν γῆν τοῖς ποσὶ, καὶ πίπτων ὑπτίος κατὰ γῆς, καὶ κυλιόμενος δεικνύει τὴν κοιλίαν καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· ὁ δὲ μεγαλόφρων ἐλέφας, σο-

(1) Ἀλληγορικὸν τοῦτο καὶ παραδειγματικὸν, ὡς περ εἰ ἔλεγεν· ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλοπρεπῆς οὐ πράττει μικροπρεπῆ, εἰ καὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ κινδυνεύει.

(2) Κυνόλυκος, ζῶον ἄγριον, μεταξύ κυνὸς καὶ λύκου, ὃ Τουρκιστὶ μὲν λέγεται Τσακάλ, Περσιστὶ δὲ Σιγάλ.

(3) Ἀλληγορικὸν τοῦτο, ὅμοιον δ' ἂν εἴη ὡς περ εἰ ἔλεγεν· ὁ μὲν μικροπρεπῆς μικροπρεπῆ, ὁ δὲ μεγαλοπρεπῆς μεγαλοπρεπῆ πράττει.

βαρῶς βλέπει (1) τὸν τροφέα, καὶ ἡδυλογίαις πολλαῖς καὶ κολακείαις ἐσθίει (2).

32. Τίς οὐ γεννᾶται ἐν τῷ κυκλοφορικῷ τούτῳ βίῳ; ἐκεῖνος ὁμῶς κυρίως γεννᾶται, οὗ γεννηθέντος, τὸ γένος αὐτοῦ ἔξαρσιν καὶ ὑπεροχὴν λαμβάνει.

33. Διττὴ ἐστὶν ἡ διαγωγὴ τοῦ μεγαλόφρονος, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἄνθους· ἦτοι ἐπὶ κορυφῆς ἐστὶ πάντων ἐν κόσμῳ, ἢ φθίνει ἐν ἐρήμῳ (3).

34. Τί οὐ δίδοται παρὰ τῶν μεγαλοφρόνων; ὁ μὲν Καρνᾶς (4) ἔδωκε τὸ ἑαυτοῦ δέρμα, ὁ δὲ Σιβῆς (5) τὴν

(1) Οὐχὶ μόνον τὸ βλέμμα, ἀλλὰ καὶ τὸ βίδισμα τοῦ ἐλέφαντος σοβαρόν ἐστι.

(2) Ἀλληγορικὸν καὶ τοῦτο καὶ ὅμοιον τῷ ἀνωτέρῳ.

(3) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὡς περ εἰ ἔλεγε· καθὼς τὸ ἀγλᾶν ἄνθος ἢ ἐπὶ κορυφῆς τίθεται πάντων ἐν κόσμῳ, ἢ φθίνει καὶ μαραίνεται ἐν ἀγρῷ, οὕτω καὶ ὁ μεγαλόφρων ἄνθρωπος ἢ ἐν κόσμῳ διάγει ἐν δόξῃ καὶ τιμῇ παρὰ πᾶσιν, ἢ ἐν ἐρήμῳ ἐν ἀσκήσει καὶ σκληραγωγίᾳ.

(4) Καρνᾶς, ἡμίθεος, υἱὸς τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Βαλίσσης, μέγα ἔχων ὄνομα ἐπὶ τε τέχνῃ πολεμικῇ, καρδίᾳ ἡρωικῇ, μεγαλοφροσύνη, καὶ μεγαλοδωρίᾳ· οὗτος ἐγεννήθη μετὰ θῶρακος ἀδιαρρήκτου, ὅς ἦν προσκεκολλημένος τῇ ἐπιδερμίδι· ἐκδείρας δ' ἔδωκεν αὐτὸν τὸν θῶρακα τῷ Ἴνδρα, αἰτήσαντι.

(5) Σιβῆς, Βασιλεὺς ὀνομαστὺς ἐπὶ θεοσεβείᾳ καὶ μεγαλοδωρίᾳ· καὶ ποτε θύοντος, περιστερᾶ, διωκομένη ὑπὸ ἱέρακος, κατέφυγε καὶ ἐκρύβη ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ· ἦν δὲ ἡ μὲν περιστερᾶ ὁ Ἄγνης, ὁ θεὸς τοῦ πυρός, ὁ δὲ ἱέραξ, ὁ Ἴνδρας, οἱ μετεμορφώθησαν, πειραθεῖναι βουλόμενοι. Ὁ μὲν οὖν ἱέραξ ἔφη τῷ βασιλεῖ· « Δός μοι τὸ διατεταγμένον θεόθεν βρῶμά μου. » ὁ δὲ, « οὐ προδίδωμι, ἔφη, τὴν καταφυγοῦσαν εἰς ἐμὲ περιστερᾶν· ἄλλο δέ » τι λάβε ἀντὶ ταύτης εἰς πλήρωσιν τῆς γαστρὸς· « Οὐκ ἄλλο τι, ἔφη, θέλω, » ἄλλ' ἢ μέρος τῆς σαρκὸς σου, ὅσον ἔλκει ἢ περιστερᾶ. » Στέρεας δ' ὁ Βασιλεὺς περιχαρῶς, ἤρξατο κατακόπτειν ἀφειδῶς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ. Ὁ δὲ Ἴνδρας καὶ ὁ Ἄγνης, θαυμάσαντες τὴν καρτερίαν τοῦ Σιβῆ, ἀνέλαβον τὴν οἰκείαν μορφήν, καὶ ὑμνήσαντες, ἀπεκατέστησαν αὐτὸν σῶον καὶ ὑγιᾶ, ὡς ἦν πρότερον.

ἑαυτοῦ σάρκα, ὁ δὲ Ζιμουταχαβάνας (1) τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν, ὁ δὲ Δαδδίσης (2) τὰ ἑαυτοῦ ὀστέα.

35. Οἱ μὲν μικρόφρονες διαφορὰν λογιζονται τοῦ οἰκείου καὶ τοῦ ἀλλοτρίου· οἱ δὲ μεγαλόφρονες πάντας τοὺς ἐν γῆ, ὡς οἰκείους λογιζονται.

36. Ὁ δωρητικὸς ἀεὶ αἰτεῖται ὑπὸ τῶν αἰτούντων, εἰ καὶ ἔφθινεν ὁ πλοῦτος αὐτοῦ· παραδείγματος χάριν, εἰ καὶ ξηρὸς ἐστὶν ὁ ποταμὸς, ἀνορύσσεται ὁμῶς ὑπὸ τῶν ζητούντων ὕδωρ.

37. Ἴδὲ, καὶ τοι εἰσὶν ἄλλοι πέντε πλάνητες ὀνομαστοί, οὐκ ἔρχεται ὁμῶς ἐπ' αὐτοὺς ἐχθρωδῶς ὁ Ῥαχοῦς (3) ὁ ἀρχηγὸς τῶν Τιτάνων, ὁ μόνην τὴν κεφαλὴν ἔχων, καὶ μεγαλουργίαν θέλων, ἀλλ' ἐπὶ τὸν ἥλιον καὶ ἐπὶ τὴν σελήνην, ὡς ὄντας λαμπροτέρους καὶ μείζονας τῶν λοιπῶν πλανήτων (4).

38. Ὡ τῆς μεγάλης δυνάμεως τῶν δυνατῶν καὶ με-

(1) Ζιμουταχαβάνας, υἱὸς βασιλέως, λίαν εὐσεβὴς καὶ εὐσπλαγχνος· δὲ ἰδὼν ὄφιν, ὃς ἦν διατεταγμένος εἰς βρωσίην τοῦ Γαροῦδα, ἐλεήσας, ἔδωκεν ἑαυτὸν τῷ Γαροῦδα εἰς σωτηρίαν τοῦ ὄφεως. Γαρούδας λέγεται ὁ ἀετός, ὄρνις ἱερός, ὃς ἐστὶν ὄχημα τοῦ Βισνοῦ· τὸν ἀετὸν γὰρ ἔχει ὄχημα ὁ Ἰνδικὸς ὕπατος τῶν Θεῶν Βισνοῦς, ὡς καὶ ὁ ἑλληνικὸς Ζεὺς.

(2) Δαδδίσης, ἀναχωρητὴς καὶ ἀσκητὴς μέγας καὶ περιβόητος, ὃς ἐκ τῆς ἀκρας ἀσκήσεως καὶ σκληραγωγίας, σκληρὰ ἔσχε καὶ στερέμνια, ὡς ἀδάμαντας, τὰ ἑαυτοῦ ὀστέα. Παρακληθεὶς δ' ὑπὸ τῶν θεῶν, ἔδωκε τὰ ἀδαμάντινα αὐτοῦ ὅσῃ τῷ Ἰνδρᾷ, ἐξ ὧν κατεσκευάσθη ὁ κεραυνὸς τοῦ Ἰνδρᾷ εἰς ἀναίρεσιν ἐνὸς ἀντιθέου Τιτάνος, ὃς ἦν ἄτρωτος ἄλλῳ μετὰλλῳ.

(3) Ῥαχοῦς μυθεύομενος Τιτάν, μόνην τὴν κεφαλὴν ἔχων, ὃς ἐφορμᾷ εἰς τὸ καταπιεῖν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην· ἐκ δὲ τούτου γίνεται ἡ ἔκλειψις.

(4) Ἀλληγορικὸν τοῦτο, ὅμοιον δ' ἂν εἶη ὡς περ εἰ ἔλεγεν· ὁ μέγας κατὰ τῶν μεγάλων μεγαλουργίαν δεικνύει.

γάλων! ὁ μὲν δράκων Σέσσης φέρει εὐμαρῶς τὴν γῆν ἐπὶ κορυφῆς, τὸν δὲ Σέσσην ἢ χελώνη ἐπὶ νώτου, τὴν δὲ χελώνην ὁ Ὀκεανὸς ἐν ἀγκάλαις (1).

39. Κάλλιον ἦν τῷ Μαϊνάκα (2) ἀποτμηθῆναι τὰς πτέρυγας ἀπὸ τοῦ ἐξεμοῦντος φλόγας σκηπτοῦ τοῦ θυμοειδοῦς Ἰνδρα, ἢ φυγεῖν, καὶ ἐγκρυβῆναι τοῖς ὕδασι τοῦ Ὀκεανοῦ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἴμαοῦ ὄντος ἐν δεινοῖς.

40. Εἰ ὁ κρύσταλλος, καὶ περ ὦν ἀναίσθητος, φλόγας ἐξάγει πυρός, ὅτε θίγεται τοῖς τοῦ Ἥλιου ποσί, τουτέστι ταῖς ἀκτίσι, πῶς ἂν ὁ φιλότιμος ἀνάσχοιτο τῆς παρ' ἄλλων ἀτιμίας (3);

41. Καὶ ὁ σκύμνος λέοντος ἐπιπηδᾷ ἐπὶ τὸν μανικὸν χυμὸν ἔχοντα ἐλέφαντα· φύσις γὰρ αὕτη τῶν γενναίων καὶ ἀνδρείων. Ἡ δὲ ἡλικία οὐκ ἔστιν αἰτία τῆς ἀνδρίας καὶ γενναιότητος (4).

(1) Ἐνιοὶ μὲν οὕτω δοξάζουσιν· ἄλλοι δὲ οὕτως, ὅτι ἡ γῆ ἐδράζεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ τοῦ δράκοντος, ὅς ἐστι χιλιοκέφαλος· ἄλλοι δὲ, ἐπὶ νώτου χελώνης, καὶ ἄλλοι ἐπὶ τῶν κεράτων θηλείας βοός· ἔστι δὲ πάντα ταῦτα συμβολικὰ τῆς θείας δυνάμεως.

(2) Μυθολογοῦσιν ὡς τὰ ὄρη πτέρυγας εἶχον καὶ ἵπταντο, καὶ εἰς ὅ,τι μέρος τῆς γῆς καθίπταντο, εἴτε πόλισμα ἦν, εἴτε ἀγρὸς, κατέφθειρον τοῦτο· ὁ δὲ θεὸς Ἰνδρας κατέκοψε τὰς πτέρυγας αὐτῶν διὰ τοῦ κεραυνοῦ· μόνος δὲ ὁ Μαϊνάκας, υἱὸς τοῦ Ἴμαοῦ, ἐσώθη, καταφυγὼν εἰς τὸν Ὀκεανὸν, καὶ ἐγκρυβεῖς τοῖς ὕδασι αὐτοῦ.

(3) Τὸ πρωτότυπον χάριν ἔχει, ἐπειδὴ παίζει πρὸς τὰς λέξεις ὁ ποιητής· πάδα γὰρ λέγεται καὶ ὁ ποῦς καὶ ἡ ἀκτίς. Ὅτι ὁ ἀναίσθητος κρύσταλλος θυμοῦται, καὶ διὰ τοῦτο ἐξάγει πῦρ, καταπατούμενος ὑπὸ τοῦ ἡλίου, πολλῷ μᾶλλον ὁ ἔχων αἴσθησιν ἄνθρωπος, ἀτιμαζόμενος.

(4) Ὅμοιον ἂν εἴη ὥσπερ εἰ ἔλεγε· δεῖ τῷ υἱῷ συμπάσχειν πάσχοντι τῷ πατρί.

42. Ἐρρέτω ἐς βάραθρον τὸ λαμπρὸν γένος· χω-
ρείτω εἰς χάος πᾶσα ἐπιστήμη καὶ μάθησις· κρημι-
σθήτω ἀφ' ὑψηλοῦ κρημενοῦ ἢ χρηστοθήθεια· καυθήτω
πυρὶ ἢ μεγάλη πατρίς· σκηπτὸς πεσάτω κατὰ τῆς
ἀνδρίας· πᾶσαι γὰρ αὗται αἱ ἀρεταί, οὐδέν εἰσιν ἄνευ
χρημάτων· χρήματα ἄρα μόνον ἔστω ἡμῖν.

43. Παράδοξον τοῦτο! ἐκεῖναί εἰσιν ἅπασαι αἱ αἰ-
σθήσεις· ἐκεῖνη ἡ πρώτη διαγωγή· ἐκεῖνος ὁ νοῦς ἀπα-
βάλλακτος· ἐκεῖνος ὁ λόγος· ἄλλος ὅμως γίνεται ἐν
ἀκαρεῖ ὁ ἄνθρωπος, ὁ στερηθεὶς τῆς θερμότητος τοῦ
πλοῦτου.

44. Ὡ τιμὴ ἔστι πλοῦτος, οὗτος εὐγενής, οὗτος
σοφός, οὗτος πολυμαθής, οὗτος φιλόκαλος, οὗτος λό-
γιος, οὗτος εὐειδής· ἅπασαι αἱ ἀρεταί ὑποκείμεναί εἰσι
τῷ πλούτῳ.

45. Τρεῖς εἰσιν αἱ στάσεις τοῦ πλοῦτου, ἢ μετάδο-
σις, ἢ ἀπόλαυσις καὶ ἢ ἀπώλεια· ὅστις οὔτε μεταδίδωσι
τοῦ πλοῦτου, οὔτε ἀπολαύει αὐτοῦ, τούτῳ ἢ τρίτη
στάσις γίνεται.

46. Ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπόλλυται ἐκ τῆς κακοβουλίας,
ὁ δὲ μοναστής ἐκ τῆς ἐπιμιξίας, ὁ δὲ υἱὸς ἐκ τῆς φιλο-
στοργίας, ὁ δὲ Βραχμᾶν ἐκ τῆς ἀμαθείας, ὁ δὲ λαμπρὸς
οἶκος ἐκ τῆς κακοτεχνίας, ἢ δὲ χρηστοθήθεια ἐκ τῆς
τῶν κακῶν ὀμιλίας, ἢ δ' αἰδῶς, ἐκ τῆς οἰνοποσίας, ὁ
δ' ἀγρὸς ἐκ τῆς ἀμελείας, τὸ δὲ φίλτρον ἐκ τῆς ἀπο-
δημίας, ἢ δὲ φιλία ἐκ τῆς ἀστοργίας, ὁ δὲ πλοῦτος ἐκ
τῆς ἀσωτίας, τὰ δὲ κτήματα ἐκ τῆς ἀφροντισίας.

47. Ταῦτα πάντα ἀγλαίζονται ἐκ τῆς μειώσεως· ἢ
μὲν πολύτιμος λίθος ὅταν προστριβῇ τῷ θηκτικῷ τρο-

χῶ, ὁ δὲ νικητὴς ἐν πολέμῳ, ὅταν κατατμηθῇ τοῖς ὅπλοις, ὁ δὲ ἐλέφας, ὅταν στερηθῇ τοῦ μανικοῦ χυμοῦ, οἱ δὲ ποταμοὶ, ὅταν ἐλαττωθῇ τὸ ὕδωρ μετὰ τοὺς ὄμβρους, ἡ δὲ σελήνη, ὅταν γένηται μηνοειδής, ἡ δὲ νέα γυνή, ὅταν τὰ ἄνθη συντριβῶσι, καὶ τὰ κοσμήματα διασκορπισθῶσιν ἐν συνουσίᾳ, οἱ δὲ ἄνθρωποι, ὅταν δαπανήσωσι τὸν πλοῦτον πρὸς τοὺς αἰτοῦντας πτωχοὺς.

48. Ὁ ἄνθρωπος, ἐνδεὴς μὲν ὦν καὶ ἐν χῆτει, ἐπιθυμεῖ μιᾶς δρακὸς κριθῆς, ὡς μεγάλου πράγματος· ἀνευδεὴς δ' ὦν ἔπειτα καὶ πλήρης, τὰ τῆς γῆς πάντα ἀγαθὰ εἰς οὐδὲν τίθεται· δῆλον δέ ἐστιν ἐκ τούτου, ὡς οὔτε βραχύτης, οὔτε μέγεθος ἀεὶ θεωρεῖται ἐν τοῖς πράγμασιν· ἡ γὰρ κατάστασις τῶν ἀνθρώπων ποτὲ μὲν αὐτὰ βραχύνει, ποτὲ δὲ μεγεθύνει.

49. Ὁ Βασιλεῦς, εἰ ἐφίεσαι ἀμέλγειν ταύτην τὴν γῆν ὡς δάμαλιν, φρόντιζε τούτου τοῦ κόσμου, ὡς μόσχου (1)· καλῶς γὰρ διοικουμένου τοῦ κόσμου, ἡ γῆ πολλὰ ἀγαθὰ δίδωσιν, ὡς τὸ πάνδωρον δένδρον (2).

50. Πολυειδὲς ἐστὶ τὸ τοῦ Βασιλέως ἦθος, ὡς καὶ τὸ τῆς ἐταίρας· ἀληθῆ λέγει καὶ ψευδῆ, πικρά τε καὶ ἠδέα, ἀναιρεῖ καὶ ἐλεεῖ, φείδεται καὶ χαρίζεται, ἀεὶ πολλὰ δαπανᾷ, καὶ ἀεὶ πολλὰ συνάγει, καὶ θησαυρίζει.

51. Οἷς τισιν οὐκ ἔστι ταῦτα τὰ πλεονεκτήματα, προσταγὴ ἀπαράβατος, κλέος, προστασία τῶν ἀγαθῶν

(1) Ὅταν ἀμελούμενος ὁ μόσχος θάνῃ, ἡ δάμαλις ὀλίγον γάλα δίδωσιν.

(2) Μυθολογοῦσιν ὡς ἐν τῇ παραδείσῳ τοῦ Ἰνδρα δένδρον ἐστὶ πάνδωρον, ὃ δωρεῖται πᾶν ἐφετὸν τοῖς τε θεοῖς καὶ τοῖς λοιποῖς οὐρανοπώλοισ.

ἀνδρῶν, μετὰδοσις καὶ ἀπόλαυσις τῶν ὧν ἔχουσιν ἀγαθῶν, καὶ φροντίς τῶν φίλων, τί ὄφελος τούτοις ἐκ τῆς παρὰ τῷ βασιλεῖ τιμῆς;

52. Ὅσος πλοῦτος, ἤτοι ὀλίγος, ἢ πολὺς, ἐχαράχθη ἐν τῷ μετώπῳ ἐκάστου ὑπὸ τοῦ Βραχμαᾶ, τουσούτου ἐπιτυγχάνει ὁ ἄνθρωπος, καὶ οὐ πλείονος, κἄν ἐν ἀμμώδει τόπῳ ἦ, κἄν ἐν Μερόῃ (1), τῷ χρυσῷ ὄρει· ὅθεν, ὧ φίλη ψυχή, σταθερὰ ἔσο, καὶ μὴ πρότεινε ταπεινὴν δέησιν ματαίως (2). Ἴδέ, ἡ στάμνος καὶ ἐν φρέατι ὀλιγοῦδρῳ καὶ ἐν πελάγει πολυῦδρῳ τὴν αὐτὴν ποσότητα ὕδατος δέχεται καὶ χωρεῖ.

53. Τίνοι οὐκ ἔστι δῆλον, ὧ Νεφέλη, ὅτι σὺ εἶ ἡ ἐλπίς τοῦ Σατάκα (3); διατί οὖν ἀφορᾶς εἰς τὴν ἡμετέραν ταπεινὴν δέησιν (4);

54. Ἄκουσον ἐν βραχεῖ, ὧ φίλε Σατάκα, προσεκτικῷ τῷ νοί· εἰ καὶ πολλὰ εἰσι νέφη ἐν αἰθέρει, πάντα ὁμως οὐκ εἰσιν ὅμοια· ἄλλα μὲν γάρ, βρέχοντα, ἀρδεύουσι τὴν γῆν, ἄλλα δὲ βροντῶσι μόνον ματαίως· ὅ,τι οὖν νέφος βλέπεις, πρὸς τοῦτο μὴ λέγε λόγον ταπεινόν (5).

(1) Μερόη, μυθουόμενον ὄρος, κατὰ τὸ ἀρκτῶνον μέρος, ὅπερ ἐστὶν ὀλόχρυσον καὶ ἐνδιαίτημα τῶν θεῶν.

(2) Ὅμοιον ἂν εἴη ὡσπερ εἰ ἔλεγεν· ὦ πτωχέ, βλέπων πλουσίους, μὴ προτείνης ταπεινοῦς λόγους, ἐλπίζων, ὅτι τεύξῃ πολλῶν· ὅσον γὰρ προωρισμένον ἐστί, τοσούτου τεύξῃ, καὶ οὐ πλείονος.

(3) Σατάκας, ὄρνεον μικρόν, ὅπερ, ὡς φασι, ζῆ, πίνον ὕδωρ ὑέτιον.

(4) Ἀλληγορικόν τοῦτο ὡσπερ εἰ ἔλεγεν· ὦ ἐνδοξοὶ καὶ πλούσιοι, δεῖ διδόναι τοῖς ἐλπίζουσιν εἰς σέ, ἄνευ τοῦ αἰτεῖσθαι ταπεινῶς.

(5) Ἀλληγορικόν, ὡσπερ εἰ ἔλεγεν· ὦ πτωχέ, ὅσους βλέπεις ἐνδόξους καὶ πλουσίους, μὴ ποιῆς ταπεινὴν δέησιν πρὸς αὐτούς· οὐ γὰρ πάντες εἰσι φιλόδωροι.

55. Ἐμφυτά εἰσι ταῦτα τοῖς καχοτρόποις· ἢ ἀνευ αἰτίας μάχη, ἢ ἔφεσις ἀλλοτρίου κτήματος καὶ ἀλλοτρίας γυναικός, καὶ ὁ πρὸς ἀγαθοὺς ἄνδρας καὶ συγγενεῖς φθόνος.

56. Ἀποβλητέος ἐστὶν ὁ καχός, εἰ καὶ μαθήσεσιν ἐστι κεκοσμημένος· ἄρα οὐκ ἔστι φερεκίνδυνος ὁ ὄφις, ὁ πολυτίμοις λίθοις κεκοσμημένος (1);

57. Εἰ πλεονεξία ἐστὶ, τίς χρεῖα ἄλλης κακίας; εἰ συκοφαντία ἐστὶ, τίς χρεῖα ἁμαρτημάτων ἄλλων; εἰ ἀλήθειά ἐστι, τίς ἀνάγκη σκληραγωγίας; εἰ καρδία καθαρά ἐστι, τίς ἀνάγκη ἀγίων τόπων; εἰ καλοκαγαθία ἐστὶ, τίς ἀνάγκη σωματοφυλάκων; εἰ εὐφημία ἐστὶ, τίς ἀνάγκη κοσμημάτων; εἰ εὐμάθειά ἐστι, τίς ἀνάγκη πλούτου; εἰ δυσφημία ἐστὶ, τίς ἀνάγκη θανάτου;

58. Ὅποια ἀρετὴ τῶν ἀγαθῶν οὐ στιγματίζεται ὑπὸ τῶν κακῶν; ἢ μὲν αἰδῶς κρίνεται μωρία, ἢ δ' ἐγκράτεια ὑπόκρισις, ἢ δὲ καθαρότης πλάνη, ἢ δὲ ἥρωϊκὴ καρδία ἀσπλαγχνία, ἢ δὲ ἐχεμυθία ἀβελτηρία, ἢ δ' εὐπροσηγορία μικροπρέπεια, ἢ δὲ μεγαλοπρέπεια ἔπαρσις, ἢ δὲ εὐγλωττία ἀθυροστομία, ἢ δ' ἀνεξικακία ἀδυναμία.

59. Θλίβουσί μου τὴν καρδίαν τὰ ἑπτὰ ταῦτα· ἢ ἐν ἡμέρᾳ ἀμαυρὰ σελήνη, ἢ μεμαραμμένη τὴν νεότητα γυνή, ἢ ἐστερημένη τῶν λωτῶν λίμνη, τὸ ἀγράμματον στόμα τοῦ εὐειδοῦς, ὁ φιλάργυρος βασιλεὺς, ὁ ἀεὶ ἀτυχῶν ἀγαθὸς ἄνθρωπος, καὶ ὁ ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ πονηρὸς καὶ διάστροφος.

(1) Λέγουσιν ὡς ἐπὶ κορυφῆς τινῶν ὄφτων πολυτίμοι εἰσι λίθοι. Ἔστι δὲ τοῦτο φαντασία ποιητικὴ.

60. Οὐδείς ἐστιν οἰκεῖος καὶ φίλος τῶν ἀκροχόλων καὶ ὀξυθύμων βασιλέων· φέρ' εἰπεῖν, τὸ πῦρ, θιγόμενον κατακαίει καὶ αὐτὸν τὸν σπεύδοντα καὶ λατρεύοντα.

61. Τὸ δουλικὸν ἔργον πάντῃ δύσκολόν ἐστι, καὶ δύσπρακτον, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀπαθέσι καὶ θεωρητικοῖς ἀνδράσιν· εἰ μὲν γὰρ ὁ δοῦλος σιωπᾶ, ἄλαλος κρίνεται· εἰ δὲ λαλεῖ, λάλος καὶ φλύαρος· εἰ μὲν πλησίον ἐστί, τολμηρὸς νομίζεται, εἰ δὲ μακρὰν, ἀδιάκριτος· εἰ μὲν ἀνέχεται, δειλὸς λέγεται· εἰ δ' οὐκ ἀνέχεται, ἀγενῆς καὶ ἀχρεῖος.

62. Τίνες ἀγαθοὶ ἄνεσιν εὐρίσκουσιν, ὄντες παρ' ἀνθρώπῳ, ὅς ἐστιν ἀχρεῖος, καὶ μισόκαλος, καὶ ἀχαλίνωτος, καὶ τιμᾶ τοὺς κακοὺς, καὶ φαυλόβιός ἐστι, καὶ κακεργέτης κατὰ τὰ προπεπραγμένα φαῦλα καὶ κακὰ ἔργα, καὶ ἐκ τύχης εὐτυχεῖ;

63. Ἡ τῶν κακῶν φιλία ὁμοία ἐστί τῇ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἡμέρας σκιᾶ, ἣ πρῶτον μὲν μηκύνεται, ἔπειτα δὲ βραχύνεται βαθμηδόν· ἡ δὲ τῶν ἀγαθῶν φιλία ὁμοία ἐστί τῇ μετὰ τὴν μεσημβρίαν σκιᾶ, ἣ πρῶτον μὲν βραχεῖά ἐστιν, ἔπειτα δὲ μηκύνεται βαθμηδόν.

64. Ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ οἱ θηρευταί, οἱ ἄλιεῖς, καὶ οἱ συκοφάνται ἄνευ αἰτίας ἐχθροὶ γίνονται τῶν ἐλάφων, τῶν ἰχθύων, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὧν ἡ ζωὴ ἐστί πόα, καὶ ὕδωρ, καὶ αὐτάρχεια (1).

65. Προσκύνησις ἐστω ἐκείνοις τοῖς ἀνθρώποις, οἷς ὑπάρχουσιν αὐταὶ αἱ καλαὶ ἀρεταί· ἔφεσις τῆς τῶν

(1) Τοῖς μὲν ἐλάφοις ζωὴ ἐστί ἡ πόα, τοῖς δ' ἰχθύσι τὸ ὕδωρ, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἡ αὐτάρχεια.

σπουδαίων ὁμιλίας, τιμὴ τῆς ἀρετῆς τῶν ἄλλων, ταπεινώσεις πρὸς τοὺς σεβασμίους, κλίσεις εἰς τὴν παιδεῖαν καὶ μάθησιν, ἀγάπη πρὸς τὴν οἰκείαν γυναῖκα, φόβος ἐκ κατηγορίας τοῦ κόσμου, εὐλάβεια εἰς Θεόν, καρτερία εἰς χαλιναγωγίαν τῶν παθῶν, καὶ ἀποχὴ τῆς τῶν κακῶν ἐντεύξεως.

66. Ἐμφοτά ἐστὶ ταῦτα τοῖς μεγαλόφροσι· καρτερία ἐν ἀτυχία καὶ ἀδοξία, ἀνεξικακία ἐν εὐτυχία καὶ εὐδοξία, εὐγλωττία ἐν βουλευτηρίῳ, ἀνδραγαθία ἐν πολέμῳ, κλίσεις εἰς εὐκλειαν, καὶ σπουδὴ εἰς μάθησιν.

67. Παρὰ τοῖς ἀγαθοῖς ταῦτά ἐστὶ τὰ ἀγαθὰ· κρυφία ἐλεημοσύνη, ὑποδοχὴ πρὸς τὸν ἐλθόντα ξένον εἰς οἶκον, εὐεργεσία πρὸς ἄλλους μυστικὴ καὶ ἄρρητος, παρρησία ὁμολογία τῆς παρ' ἄλλων εὐεργεσίας, ἀκομπία ἐν εὐτυχίαις, καὶ ὑμνολογία εἰς Θεόν, ἣ ἐστὶ τὸ μάλιστα κύριον ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. Αὕτη ἡ δύσκολος διαγωγὴ ὑπὸ τίνος ἐδιδάχθη;

68. Ἐν μὲν εὐτυχίαις ἡ καρδία τῶν μεγαλοψύχων ἀπαλή ἐστίν, ὡς τὸ ἄνθος, ἐν δ' ἀτυχίαις σκληρὰ, ὡς ἡ πέτρα (1).

69. Καθὼς ἡ σταγὼν ὕδατος, ἐν μὲν θερμῷ σιδῆρῳ πεσοῦσα οὐδαμῶς φαίνεται, ἐν δὲ τῷ φύλλῳ τοῦ λωτοῦ μαργαρίτης φαίνεται (2), ἐν δὲ τῇ κόχλῳ μαργαρίτης

(1) Ἐν μὲν εὐτυχίαις εὐσπλαγχνοὶ εἰσιν, ἐν δ' ἀτυχίαις καρτερικοὶ ἄνευ γογγυσμοῦ.

(2) Τὸ φύλλον τοῦ λωτοῦ λιπαρόν ἐστιν· ὅθεν ὅταν πέσῃ βάνις τις ὕδατος εἰς αὐτὸ, οὐ διασκεδάννυται, ἀλλὰ στρογγύλη μένει, καὶ φαίνεται ὡς μαργαρίτης. Φρονοῦσιν ὡς ἐκ τῆς βανίδος ὑετίου ὕδατος μαργαρίτης γίνεται.

ἀληθῆς γίνεται· οὕτως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνεται καὶ τὸ ἐλάχιστον καὶ μέσον καὶ ἄριστον ἦθος τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς συντυχίας (1).

70. Ἐκεῖνός ἐστιν υἱός, ὃς εὐφραίνει τὸν πατέρα ἀγαθοῖς ἔργοις· ἐκείνη ἐστὶ γυνή, ἣ θέλει τὸ ὠφέλιμον καὶ ἀρεστὸν τῷ ἀνδρὶ· ἐκεῖνός ἐστι φίλος, ὃς καὶ ἐν εὐτυχίᾳ καὶ ἐν ἀτυχίᾳ τοῦ φίλου τὰ αὐτὰ ποιεῖ· τούτων τῶν τριῶν ἀγαθῶν οἱ ἀγαθοεργοὶ τυγχάνουσιν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ.

71. Παμπόθητοί εἰσι καὶ πανσέβαστοι οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, οἱ θαυμαστὰ ἔργα πράττοντες, δηλονότι, οἱ ὑψούμενοι διὰ ταπεινώσεως, καὶ φανεροῦντες τὰς οἰκείας ἀρετάς, διὰ τῶν πρὸς ἀλλοτρίας ἀρετὰς ἐπαίνων, καὶ τρόπους ποιοῦντες εἰς ὠφέλειαν ἄλλων, ὡσανεὶ εἰς οἰκείαν ὠφέλειαν, καὶ ἀποκρινόμενοι διὰ τῆς ἀνοχῆς πρὸς τοὺς ἀθυροστομοῦντας εἰς κακολογίας καὶ σκληρολογίας.

72. Καθὼς τὰ μὲν δένδρα, καρπῷ βρίθοντα κάτω κλίνουσι τοὺς κλάδους, τὰ δὲ νέφη, πλήρη ὄντα ὕδατος χθαμηλότερα γίνονται, οὕτω καὶ οἱ ἀγαθοί, πλούτῳ βρίθοντες, ταπεινοὶ γίνονται· τοιαύτη ἐστὶν ἡ φύσις τῶν ἀγαθοεργῶν.

73. Τὸ μὲν οὖς ἀγλαίζεται δι' ἀκροάσεως ἐπιστημονικῶν καὶ θείων λόγων, ἀλλ' οὐ δι' ἐνωτίου, ἣ δὲ

(1) Ὅμοιον ἂν εἶη ὥσπερ εἰ ἔλεγεν· Ἐκ τῆς τῶν ἐλαχίστων, τουτέστι κακῶν, συντυχίας, φθείρονται τὰ χρηστὰ ἦθη, καὶ ἀντὶ τῶν χρηστῶν κακὰ ἦθη λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος· ἐκ δὲ τῆς τῶν μετρίων συντυχίας, μέτριος κατὰ τὰ χρηστὰ ἦθη γίνεται· ἐκ δὲ τῆς τῶν ἀρίστων συντυχίας, ἄριστος καὶ τέλειος κατὰ τὰ χρηστὰ ἦθη γίνεται.

χειρ δια δόσεως, ἀλλ' οὐ δια ψελλίου, τὸ δὲ σῶμα (τῶν φιλοικτιρμόνων) δια τῆς πρὸς ἄλλους εὐεργεσίας, ἀλλ' οὐ δια τοῦ εὐώδους χρίσματος.

74. Καθὼς ὁ μὲν ἥλιος, μὴ αἰτούμενος, γανοῖ, τουτέστι διεκπετάννυσι τὸν ἡμερανθῆ λωτὸν, ἡ δὲ σελήνη τὸν νυκτανθῆ (1), τὸ δὲ νέφος ὕδωρ δίδωσιν, οὕτω καὶ οἱ ἀγαθοὶ ἀγαθὰ ποιοῦσιν οἰκοθεν πρὸς ἄλλους.

75. Ὅσοι, ἀφέντες τὸ οἰκεῖον ὄφελος, ποιοῦσιν ὄφελος πρὸς ἄλλους, οὗτοί εἰσιν ἄριστοι· ὅσοι δὲ, καὶ τὸ οἰκεῖον ὄφελος ποιοῦσι καὶ τὸ ἀλλότριον, οὗτοί εἰσι μέσοι, ὅσοι δὲ φθείρουσι τὸ ἀλλότριον ὄφελος δια τὸ οἰκεῖον, οὗτοι ἐλάχιστοί εἰσι καὶ δαιμονιώδους φύσεως· οὐκ οἶδα δὲ, τί ὀνομάσω ἐκείνους, οἳ φθείρουσι τὸ ἀλλότριον ὄφελος, μὴδὲν ὄφελος αὐτοὶ ἀπολαμβάνοντες.

76. Τὸ μὲν γάλα δίδωσι πάσας τὰς ἑαυτοῦ ιδιότη-
τας τῷ μιχθέντι ὕδατι· τὰ δ' ὕδωρ, βλέπον τὸ γάλα καί-
μενον, κατακαίεται αὐτό, ἵνα μὴ κατακαῆ ἐκεῖνο· βλέ-
πων δὲ τὸ γάλα, ὅτι τὸ φίλον ὕδωρ πάσχει, ἀναβράζει,
καὶ θέλει εἰς τὸ πῦρ πεσεῖν· μιχθὲν δὲ πάλιν ὕδατι, κα-
θησυχάζει· τοιαύτη ἐστὶν ἡ τῶν ἀγαθῶν φιλία (2).

(1) Τοῦ Λωτοῦ ὁ μὲν ἐστὶν ἡμερανθῆς, ὁ δὲ νυκτανθῆς· καὶ ὁ μὲν νυκτανθῆς γίνεται κατὰ τὸν Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον, ὁ δὲ ἡμερανθῆς κατὰ τὸν Ἀπρίλιον· καὶ ἄλλοι μὲν εἰσι λευκοί, ἄλλοι δ' ἐρυθροί, ἄλλοι δὲ κυάνεοι, σπάνιοι δ' οὗτοι. Ἔστι δὲ ὁ λωτὸς, ἄνθος κρηνοειδές, φυόμενον ἐν λίμναις τῆς Ἰνδίας· φύεται δὲ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ὃς λέγει οὕτως· «Ἐπεὰν πλήρης γένηται ὁ ποταμὸς, καὶ τὰ πεδία πελαγίσῃ, φύεται ἐν τῷ ὕδατι κρίνεα πολλὰ, τὰ Αἰγύπτιοι καλέουσι λωτὸν».

(2) Ἀλληγορικὸν τοῦτο· ὅμοιον δ' ἂν εἶη ὥσπερ εἶ ἔλεγεν. Ὁ ἀληθὴς φίλος ἀγαθῶν αἴτιος γίνεται τῷ φίλῳ, καὶ συμπάσχει· πάσχοντι τῷ φίλῳ.

77. Ὡ! μέγα καὶ ἐκτεταμένον ἐστὶ τὸ σῶμα τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ἄχθους πολλοῦ ἀνέχεται (1)! ἔνθεν μὲν ἀναπαύεται ὁ Βισνοῦς (2). ἔνθεν δὲ διατρίβουσιν οἱ ἀντίθεοι καὶ μισόθεοι Τιτᾶνες. ἔνθεν δε κεῖνται τὰ καταφυγόντα ὄρη (3). ἔνθεν δὲ τὸ θαλάσσιον πῦρ (4). ἔνθεν δὲ τὰ τὸν κατακλυσμὸν ποιοῦντα νέφη (5).

78. Ἀπόκοφον τὴν πλεονεξίαν ἀσπάζου τὴν ἀνοχήν· ἄφες τὴν ἔπαρσιν· μὴ ἔχε κλίσιν εἰς τὸ κακόν· λέγε ἀλήθειαν· ὄδευε τὴν ὁδὸν τῶν ἀγαθῶν· σέβου τοὺς σοφούς· τίμα τοὺς τιμίους· κολάκευε καὶ τοὺς ἐχθρούς· πρὸς φῶς ἄγε τὰς οἰκείας ἀρετὰς· ἀγάπα εὐκλειαν· ποίει ἔλεος πρὸς πάσχοντας· ταῦτα σημεῖά ἐστι τῶν ἀγαθῶν.

79. Σπάνιοί εἰσιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, οἱ ὄντες πλήρεις ἀρετῆς, ὡς ἀμβροσίας, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, καὶ εὐφραίνοντες τὸν κόσμον ἄλληπαλλήλοις εὐεργεσίαις, καὶ οἱ ὡς ὄρος μέγα ποιοῦντες τὰς ἀρετὰς τῶν ἄλλων, εἰ καὶ μικραὶ εἰσιν, ὡς ἄτομα, καὶ γεγανωμένην ἔχοντες τὴν ἑαυτῶν καρδίαν.

(1) Ἀλληγορικόν, ὅμοιον δ' ἂν εἶη ὥσπερ εἰ ἔλεγεν. Ὁ μεγαλόψυχος πολυειδῶν δεινῶν καὶ παθῶν ἀνέχεται.

(2) Μυθολογοῦσιν ὡς ὁ Βισνοῦς ἀναπαύεται ἐπ' ὄφειος χιλιοκεφάλου ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ Ὠκεανοῦ.

(3) Οὐ μόνον ὁ Μαϊνάκας, ἀλλὰ καὶ ὄρη τινα κατέφυγον εἰς τὸν Ὠκεανόν, ὅτε κατέκοπτε τὰς πτέρυγας αὐτῶν ὁ Ἰνδρας, ὡς προεῖρηται.

(4) Μυθολογοῦσιν ὡς πῦρ ἐστὶν ἐν τῷ Ὠκεανῷ ἐν σχήματι κεφαλῆς θηλείας ἵππου· διὰ τοῦτο οὐ λαμβάνει αὐξήσιν ὁ Ὠκεανός, καίτοι τοσοῦτοι ποταμοὶ εἰσβάλλουσιν εἰς αὐτόν.

(5) Ὅτε κατακλυσμὸς γίνεται, ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ ἐξέρχονται τὰ νέφη, ἐξ ὧν βροχὴ καταπίπτει οὐ κρουνηδόν, ἀλλὰ ποταμηδόν.

80. Τί ὄφελος ἐκ χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ ὄρους (1), ἔνθα ὄσα δένδρα εἰσί, γίνονται δένδρα, ὡς ἔχουσι φύσεως; ἐγὼ ἀγαπῶ τὸν Μαλαίαν (2), ἔνθα καὶ τὰ δένδρα τὰ πικρὰ εὐώδη γίνονται Σάνδανα (3).

81. Καθὼς οἱ θεοί, περιδινούντες τὸν Ὀκεανόν, οὔτ' ἐχάρησαν ἐπὶ τοῖς ἐξαχθεῖσι πολυτίμοις πράγμασιν, οὔτ' ἐφοβήθησαν ἐπὶ τῷ φοβερωῶ φαρμάκῳ, ἀλλ' οὐδ' ἐπαύσαντο τοῦ πόνου, πρὶν τυχεῖν τῆς ἀμβροσίας, ἣ σκοπὸς ἦν (4), οὔτω καὶ οἱ καρτερικοὶ οὐ παύονται τοῦ πόνου, πρὶν τυχεῖν τοῦ ἐφετοῦ σκοποῦ.

82. Ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλοπράγμων οὐδαμῶς λογίζεται τὴν ἀνεσιν καὶ τὸν πόνον· ποτὲ μὲν γὰρ ἐπὶ γῆς κοιμᾶται, ποτὲ δὲ ἐπὶ κλίνης· ὅτε μὲν λαχανοφάγος, ὅτε δὲ ὀρυζοφάγος· καὶ ἄλλοτε μὲν τριβωνοφόρος, ἄλλοτε δὲ λαμπροφόρος (5).

83. Τοῦ μὲν ἐνδόξου κόσμημά ἐστὶν ἡ φιланθρωπία,

(1) Χρυσοῦν μὲν ὄρος ἐνοεῖ τὴν Μερόην, περὶ ἧς προεῖρηται· ἀργυροῦν δὲ τὸν Καϊλάσαν, ἕτερον ὄρος, καὶ αὐτὸ κατὰ τὸ ἀρκτῶον μέρος, ὃ ἐστὶν ἐνδιαίτημα τοῦ Κουβέρα, ὅς ἐστι θεὸς τοῦ πλοῦτου.

(2) Αὐτὸ τὸ ὄρος κεῖται κατὰ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Ἰνδίας, ἔνθα φύεται τὸ δένδρον Σάνδανον, οὗ τὸ ξύλον εὐωδὲς ἐστὶν, ὡς τὸ τῆς Κυπαρίσσου. Σανδάλ λέγεται Ἀραβιστί.

(3) Ἀλληγορικόν, ὅμοιον δ' ἀνείη ὡς περ εἰ ἔλεγε. Τί ὄφελος ἐκ πλουσιωτάτου καὶ ἐνδοξοτάτου, ὅτε ὁ παρ' αὐτῷ ὢν, ἐνδεὴς αἰεὶ μένει; μᾶλλον ἀγαπητός ἐστὶν ὁ ἄδοξος, ἐξ οὗ ὄφελός τι προέρχεται.

(4) Μυθολογοῦσιν ὡς οἱ θεοὶ μετὰ τῶν Τιτάνων περιεδίνησαν τὸν Ὀκεανόν, ἐξ οὗ πρὸς τοῖς ἄλλοις πολυτίμοις πράγμασι, καὶ φάρμακον ὀλέθριον ἐξήχθη, ὃ κατέπιεν ὁ Θεὸς Σίβας, ἵνα μὴ ἀπόλοιτο ὁ κόσμος.

(5) Δηλονότι, ἀδιάφορός ἐστι καὶ εἰς τὴν ἀνεσιν καὶ εἰς τὸν πόνον, καὶ εἰς τὴν ἀβρᾶν τράπεζαν καὶ εἰς τὴν λιτὴν, καὶ εἰς τὰ λαμπρὰ ἱμάτια καὶ πολυτελεῖ, καὶ εἰς τὰ ρακώδη καὶ εὐτελεῖ.

τοῦ δ' ἥρωος ἢ ἐχεμυθία, τοῦ δὲ θεόφρονος ἢ ἰλαρότης, τοῦ δὲ πεπαιδευμένου ἢ ταπεινότης, τοῦ δὲ πλουσίου ἢ εἰς τὰ δέοντα δαπάνη, τοῦ δὲ δεσπότης ἢ ἀνοχή, τοῦ δ' ἐγκρατοῦς τὸ ἀόργητον, τοῦ δὲ πράττοντος τὰ τοῦ νόμου τὸ ἀνυπόκριτον· πάντων δὲ κοινῶς μέγα κόσμημά ἐστιν ἡ χρηστοθήεια, ἡ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτία.

84. Καθὼς ἡ παιδικὴ σφαῖρα, πληττομένη τῇ χειρί, καὶ πίπτουσα κατὰ γῆς, πάλιν ἀνίσταται, οὕτως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἡ πτώσις τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀσταθῆς ἐστίν (1).

85. Τὸ μὲν δένδρον, καὶ κοπτόμενον, πάλιν ἀναφύει καὶ ἀναβλαστάνει· ἡ δὲ Σελήνη, καὶ φθίνουσα, πάλιν πληροῦται· ταῦτα ἀναλογιζόμενοι οἱ ἀγαθοί, οὐδέποτε θλίβονται, δεινοῦ ἐπιπεσόντος.

86. Ἡ ἀμέλεια καὶ ἀργία ἐχθρὸς ἐστὶ μέγας τοῖς ἀνθρώποις· οὐκ ἔστι δὲ φίλος τοιοῦτος, ὡς ἡ φιλεργία καὶ φιλοπονία· ὁ γὰρ φίλεργος καὶ φιλόπονος οὐδέποτε κακῶς ἔχει.

87. Οἱ ἔννομοι καὶ δίκαιοι οὐδέποτε τιθέασιν τὸν πόδα ἔξω τῆς εὐθείας ὁδοῦ, μηδαμῶς φροντίζοντες, εἴτε οἱ πολιτικοὶ ἐπαινοῖεν, ἢ κατηγοροῖεν, εἴτε ἡ Λαξμὴ (2) ἀπέλθοι, ἢ ἔλθοι, εἴτε σήμερον εἶη θάνατος, εἴτε μετὰ ἓνα αἰῶνα (3).

(1) Ἄν πέσωσι, τουτέστι δυστυχίσωσι, πάλιν ἀνίστανται, τουτέστι εὐτυχοῦσι.

(2) Λαξμὴ, ἡ θεὰ Εὐδαιμονία, θυγάτηρ τοῦ Ὀκεανοῦ, καὶ παράκοιτις τοῦ Βισνοῦ· λέγεται δὲ μεταφορικῶς καὶ ὁ ὄλθος καὶ ἡ δόξα.

(3) Παραβλέπουσι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀληθές καὶ οἱ καλοὶ ἐνίοτε ἀνθρώποι, πολιτικῶ καὶ οἰκονομικῶ τῶ τρόπῳ· οἱ δὲ δίκαιοι καὶ ἔννομοι ἄνδρες οὐδέποτε, μηδαμῶς φροντίζοντες εἴ τι καὶ ἀν γένοιτο.

88. Μῦς, ποιήσας τρύπαν νύκτωρ ἐν κιβωτίῳ, ἐνθα ἦν ὄφεις κεκλεισμένοις, καὶ ἀτονῶν τὸ σῶμα, καὶ ἀναισθητῶν ἐκ πείνης, ἔπεσεν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ Ὁφεως, ὃς φαγὼν τὸν μῦν, καὶ ἀναλαβὼν, ἐξῆλθεν εὐθέως δι' ἐκείνης τῆς ὀπῆς. Ἴδτε, ἄνθρωποι, ὡς ἡ τύχη αἰτία ἐστὶ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

89. Ὁ Ἴνδρας, ᾧ ὁ μὲν Βριχασπατῆς (1) ἐστὶ βουλευτῆς, ὁ δὲ κεραυνὸς ὄπλον, οἱ δὲ Θεοὶ ὁ στρατοὶ, ὁ οὐρανὸς φρούριον, ὁ δὲ Βισνοῦς ἀντιλήπτωρ, ὁ δὲ Ἀϊραβάτας (2) ὄχημα, οὗτος ὁ Ἴνδρας, καὶ περ τοσαύτην θαυμαστὴν δύναμιν ἔχων, ἐνίκηθη ἐν μάχῃ ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν Γιγάντων· ἐκ δὲ τούτου δεικνύεται, ὡς ἡ Εἵμαρμένη πρόβλημά ἐστὶν ἄριστον καὶ σωτήριον, καὶ οὐχὶ ἡ ματαία δύναμις καὶ ἀνδρία (3).

90. Οὐχὶ μόνον τὰ ἀγαθὰ ἢ κακὰ ὑπεξουσιὰ ἐστὶ τῆ Εἵμαρμένη, ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐπακολουθεῖ τῆ Εἵμαρμένη (4)· ἀλλὰ καὶ οὕτω, δεῖ τῷ εὐφρονι ποιεῖν μετὰ σκέψεως, ὅ,τι μέλλει ποιήσῃν.

91. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνθα πορεύεται ὁ ἀτυχῆς

(1) Βριχασπατῆς, ὁ διδάσκαλος καὶ ἱερούργος καὶ βουλευτῆς τῶν Θεῶν.

(2) Ἀϊραβάτας, ὄνομα ἐλέφαντος λευκοῦ, ὃς ἀνεδύθη ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ ὅτε περιεδινίθη ὑπὸ τῶν Θεῶν.

(3) Πολλάκις ἐπολέμησαν ἀλλήλοις οἱ τε θεοὶ καὶ Γίγαντες περὶ τῆς τοῦ Οὐρανοῦ δεσποτείας· ὑπερίσχυσαν δὲ νικήσαντες οἱ Γίγαντες· ὁ δὲ ποιητὴς τῆ Εἵμαρμένη ἀποδίδωσι τὴν ἡτταν τοῦ Ἴνδρα, ὃς ἐστὶ πρωτοστάτης τῶν Θεῶν, οὐ μόνον ἐν θεοῖν, ἀλλὰ καὶ ἐν μάχῃ.

(4) Δηλονότι, οὐ μόνον τὰ ἀγαθὰ ἢ τὰ κακὰ γίνονται, ὡς ἐστὶν εἵμαρμένον, ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου καλῶς καὶ ὀρθῶς, ἢ κακῶς καὶ ἀντεστραμμένως ἐννοεῖ, ὡς ἐστὶν εἵμαρμένον.

ἐκεῖ ἀγγεῖον γίνεται ἀτυχιῶν φέρ' εἰπεῖν, φαλακρός τις, θερμαινόμενος τὴν κεφαλὴν ταῖς ἀκτίσι τοῦ ἡλίου, καὶ ἐπιθυμῶν τόπου ἀνηλίου, ἀφίκετο ἐκ τύχης εἰς τὴν ῥίζαν δένδρου Τάλα (1). ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ κατεάγη ἐκ τοῦ πεσόντος καρποῦ τοῦ δένδρου Τάλα.

92. Σκεπτόμενος τὸν δεσμὸν τῶν ἐλεφάντων καὶ τῶν Δρακόντων, καὶ τὴν θλίψιν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἐκ τοῦ Ῥαχοῦ (2), καὶ τὴν ἔνδειαν τῶν νουνεχῶν, δοξάζω, ὡς ἡ Εἰμαρμένη κατὰ πάντων ἔχει τὸ κράτος.

93. Εἰ καὶ ἡ Εἰμαρμένη ποιεῖ τὸν ἀνθρωπον θησαυρὸν πασῶν τῶν ἀρετῶν, καὶ κόσμημα τῆς γῆς, ἀλλὰ βραχυτελῆ καὶ ἐφήμερον ποιεῖ αὐτόν. Φεῦ τοῦ δεινοῦ! φεῦ τῆς ἀμαθείας τῆς Εἰμαρμένης!

94. Εἰ φύλλα οὐ γίνονται τῷ δένδρῳ Καρήρα (3), ὅποιον ἔγκλημα τῷ ἔαρι; εἰ ἡ γλαυξ οὐ βλέπει ἐν ἡμέρα, ὅποιον ἔγκλημα τῷ ἡλίῳ; εἰ σταγόνες ὕδατος οὐ πίπτουσιν εἰς τὸ στόμα τοῦ Σατάκα (4), ὅποιον ἔγκλημα τῷ βρέχοντι νέφει; ὅ,τι ἐχαράχθη πρότερον ὑπὸ τῆς Εἰμαρμένης ἐν τῷ μετώπῳ ἐκάστου, τίς δύναται τοῦτο ἐξαλεῖψαι (5);

95. Βυθισθήτω εἰς τὸ πέλαγος ὁ ἀτυχής· ἀναβήτω

(1) Τάλα, δένδρον ὑψηλὸν ὡς φοῖνιξ, οὗ ὁ καρπὸς ἐστὶ σκληρὸς καὶ μέγας, ὡς πέπων.

(2) Θλίψις ἐνταῦθα τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἐννοεῖται ἡ ἔκλειψις, ἢ γίνεται, ὡς μυθολογοῦσιν, ὑπὸ τοῦ δαίμονος Ῥαχοῦ, ὃς ἐφορμᾷ εἰς τὸ καταπιεῖν αὐτοὺς τοὺς φωστῆρας.

(3) Καρήρα, δένδρον ἀφυλλον ὅτε τὰ λοιπὰ δένδρα φυλλοφοροῦσιν ἐν ἔαρι· μετέπειτα δὲ ὀλίγα φέρει καὶ ἀραιά.

(4) Σατάκα ὄρνειον, ὃ ζῆ πίνον ὕδωρ ὑέτιον, ὡς προεῖρηται.

(5) Ἰστέον, ὡς πολλαί εἰσι δόξαι ἐπὶ τούτου τῶν φιλοσόφων Ἰνδῶν.

εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Μερόης· νικησάτω τοὺς ἐχθροὺς ἐν πολέμῳ· μαθέτω πᾶσαν μάθησιν καὶ τέχνην ἐμπορίας καὶ γεωργίας καὶ τῆς πρὸς τοὺς κρείττονας θεραπείας· πετασθήτω εἰς τὸν αἰθέρα, ὡς ὄρνις· ποιησάτω τρόπους μεγάλους· τὸ μὴ γενησόμενον οὐ γίνεται, καὶ τὸ γενησόμενον ἐξ ἅπαντος γίνεται.

96. Προσκυνήσωμεν τοὺς θεοὺς; ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ διδῶσιν ὡς ἔστιν εἰμαρμένον· προσκυνήσωμεν τὴν Εἰμαρμένην; ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δίδωσι κατὰ τὰ πεπραγμένα ἔργα ἐκάστου· τί γίνεται ἐκ θεῶν ἢ ἐκ τύχης, ὅτε τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακὸν γίνεται ἐκ τῶν προπεπραγμένων ἔργων; ταῦτ' ἄρα αὐτὰ τὰ ἔργα προσκυνήσωμεν, ὧν καὶ αὐτὴ ἢ Τύχη οὐκ ἔστι κρείττων (1).

97. Προσκύνησις τῷ ἔργῳ, ἐξ οὗ ὁ μὲν Βραχμαῆς διετάχθη ἐν τῇ κοσμογονίᾳ, ὡς πηλουργὸς καὶ κεραμεύς· ὁ δὲ Βισνοῦς ἐρρίφθη εἰς δέκα ἐπιπόνους ἐνσαρκώσεις (2)· ὁ δὲ Σίβας περιπλανᾶται εἰς τὸ ἐπαιτεῖν (3),

(1) Ἄλλοι μὲν δοξάζουσιν, ὡς ὁ Θεὸς δίδωσιν ἀγαθὰ ἢ κακὰ ἅ ἀπολαμβάνει ὁ ἄνθρωπος ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ· ἄλλοι δὲ ὡς οἱ θεοὶ δίδωσι κατὰ τὸ εἰμαρμένον· ἄλλοι δὲ ὡς ἡ Εἰμαρμένη δίδωσιν· ἄλλοι δὲ δοξάζουσιν ὡς τὰ πεπραγμένα ἔργα ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει αἰτία ἔστι τῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν.

(2) Δοξάζουσιν ὡς δεκάκις ἐσαρκώθη ὁ Βισνοῦς, ἐν διαφόροις ὀνόμασι καὶ μορφώμασι.

(3) Ὁ Θεὸς Σίβας γράφεται γυμνός, ὡς ἐπαίτης καὶ ἀσκητής, ἔχων μόνον μίαν λεοντὴν εἰς σκέπην τῶν αἰδούων, καὶ ὄφεις περὶ τὸν λαιμὸν, καὶ κρανίον ἀνθρώπειον ἐν χειρὶ, ὡς τρυβλίον. Καὶ ἡ μὲν λεοντὴ σύμβολόν ἐστι τῆς ἐν ὄρεσι διαγωγῆς αὐτοῦ· τὸ δ' ἀνθρώπειον κρανίον, σύμβολον τοῦ θανάτου πάντων, οὐ αὐτός ἐστι παραίτιος· οἱ δ' ὄφεις, σύμβολον τῆς ἀθανασίας. Ἔνιοι τῶν μοναστῶν καὶ ἀσκητῶν, οἱ μιμοῦνται τὴν δια-

ἔχων ἐν τῇ παλάμῃ κρανίον ἀνθρώπειον· ὁ δ' ἥλιος (1)
περιφέρεται εἰς τὸν αἰθέρα (2).

98. Οὔτε τὸ καλὸν εἶδος, οὔτε τὸ λαμπρὸν γένος,
οὔτε ἡ μάθησις, οὔτε ἡ πρὸς τοὺς κρείττονας σπουδαία
θεραπεία ἀγαθὰ διδόασιν, ἀλλὰ τὰ προπεπραγμένα ἐπι-
μελῶς ἀγαθὰ ἔργα, καθὼς τὰ δένδρα, ἐπιμελείας ἀξιού-
μενα, καρπὸν ἐν καιρῷ διδόασιν.

99. Τὰ προπεπραγμένα ἀγαθὰ ἔργα διατηροῦσι τὸν
ἀφροντιστοῦντα, καὶ ὄντα ἐν δεινοῖς, οἶον, ἐν ἐρήμῳ, ἐν
πολέμῳ, ἐν πλήθει ἐχθρῶν, ἐν πυρὶ, ἐν μεγάλῳ πελάγει,
καὶ ἐν δυσβάτῳ ὄρει.

100. Ὡ ἀγαθὲ, εἰ βούλει παντὸς ἐφετοῦ ἀπολαῦσαι,
μὴ ἔχε πεποιθήσιν εἰς πολλὰς ἀνωφελεῖς ἀρετάς, ἄς ἔ-
χεις ἐκ μελέτης καὶ γυμνάσεως, ἀλλὰ πράττε ἐκεῖνα τὰ
ἀγαθὰ καὶ θεῖα ἔργα, ἃ τοὺς μὲν κακοὺς ποιεῖ ἀγαθοὺς
ἐν ἀκαρεῖ, τοὺς δὲ βαρβάρους σοφοὺς, τοὺς δ' ἐχθροὺς
φίλους, τὸ δ' ἀφανὲς ἐμφανὲς, τὸ δὲ φάρμακον νέκταρ.

101. Ὡ τινι τῶν ἀνθρώπων προπεπραγμένη ἐστὶ με-
γάλη ἀγαθοεργία, τούτῳ ἢ μὲν φοβερὰ ἔρημος, ὥσπερ
εὐδαίμων ἐστὶ πόλις, οἱ δ' ἀνθρωποὶ πάντες εὐμένειαν
δεικνύουσι, πᾶσα δ' ἡ γῆ ἔμπλεώς ἐστὶ πολυτίμων πραγ-
μάτων (3).

γωγῆν καὶ δίαιταν τοῦ Σίβα, ἀπὸ κρανίου ἀνθρωπέου ἐσθίουσι καὶ πίνουσι,
καὶ ὄρμαθὸν κρανίων φέρουσι κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἐπὶ τοῦ στήθους.

(1) Ὁ Ἥλιος προὔπτος θεὸς λέγεται καὶ προσκυνεῖται ὑπὸ πάντων
καθ' ἐκάστην, ἐξαιρέτως δ', ὅταν ἀνατέλλῃ.

(2) Πλάττει ἐνταῦθα ὁ ποιητής, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ ἐκ τῶν ἔργων
ῶν ἔπραξαν πάσχουσιν· ἐκ δὲ τούτου ἀποδεικνύει τὴν δύναμιν τοῦ ἔργου.

(3) Ὅπου ἔν σκάπτῃ δηλ. πολυτίμους λίθους εὐρίσκει.

102. Ὡς τινι ἐστὶ καλοκάγαθία, ἢ οὔσα ἀγαπητὴ παντὶ τῷ κόσμῳ, τούτου ἔμπροσθεν τὸ μὲν πῦρ γίνεται παραχρῆμα ὕδωρ, ὁ δ' Ὀκεανὸς, ὡς μικρὸς ποταμὸς, ἢ δὲ Μερὸν ὡς μικρὸν ὄρος, ὁ δὲ λέων ὡς ἐλέφας, ὁ δ' ὄφις ὡς ἄνθινος σέφανος, τὸ δὲ φάρμακον ὡς νέκταρ (1).

103. Ὁ φρόνιμος, ὁ βουλούμενός τι ποιῆσαι, ἢ τοῖ ἀγαθόν, ἢ κακόν, σκεπτέσθω ἀκριβῶς πρότερον τὸ τέλος· τὸ γὰρ τέλος τῶν ἀπερισκέπτως γινομένων ἔργων, ὡς περ ἦλος καυστικός ἐστι τῆς καρδίας μέχρι θανάτου.

104. Καθὼς ἀτυχῆς καὶ ἀνόητός ἐστιν, ὅστις τὸ μὲν ἐναπολειφθὲν τοῦ πιεσθέντος σησάμου ἔφει εὐώδεσι ξύλοις ἐκ Σανδάνου ἐν χύτρᾳ ἀδαμαντίνῃ, τὴν δὲ γῆν σκαλίξει χρυσῶ σκαλιστηρίῳ εἰς τὸ ἐξαγαγεῖν τὴν ῥίζαν τοῦ φυτοῦ Μανδάρᾳ (2), τὸν δὲ φραγμὸν τοῦ ἐσπαρμένου Κοδράβα (3) ποιεῖ ἐκ Καφούρας, οὕτως ἀτυχῆς ἐστι καὶ ἀνόητος, ὅστις, τυχὼν ταύτης τῆς γῆς τῆς ἀρετῆς, οὐ ποιεῖ ἀγαθὰ ἔργα (4).

105. Τί μέγα κέρδος; ἢ τῶν σοφῶν καὶ ἐμφρόνων ὁμιλία· τί μέγα ἄλγος; ἢ τῶν ἀφρόνων καὶ βαρβάρων ἐντευξις· τίς μεγάλη ζημία; τὸ μὴ ποιεῖν τὰ δέοντα ἐν καιρῷ· τίς φρόνησις; ἢ εἰς τὰ νόμιμα κλίσις· τίς ἥρωσις; ὁ νικητῆς τῶν αἰσθήσεων· τίς γυνή; ἢ φίλανδρος καὶ

(1) Οὐδεὶς δηλ. εἰ καὶ κακότροπός ἐστι, βλάπτει τὸν τοιοῦτον καλοκάγαθον· καὶ τὰ δυσχερέστατα εὐχερέστατα τῷ τοιοῦτῳ γίνονται.

(2) Μανδάρᾳ, φυτὸν εὐτελές.

(3) Κοδράβα, εἶδος εὐτελοῦς ὄσπριου.

(4) Αὕτη ἡ γῆ, γῆ τῆς ἀρετῆς λέγεται· ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ γῇ, ἀγαθὰ ἔργα πράττων ὁ ἄνθρωπος, τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ· ἐν γὰρ τῇ ἀδῇ οὐκ ἔστι μετάνοια.

σώφρων· τίς ὄλβος; ἡ μάθησις· τίς ἀνεσις; τὸ μὴ περιφέρεισθαι εἰς ξένην γῆν· τίς βασιλεία; ἡ εἰς τὴν βασιλικὴν ἐπιταγὴν ὑποταγῆ.

106. Ἔστιν ὅπου ἡ γῆ κεκοσμημένη ἐστὶν ὑπὸ τῶν μὴ δυσφημούντων, ἀλλ' εὐφημούντων, ὑπὸ τῶν ἀρεσκομένων ταῖς ἑαυτῶν γυναιξί, καὶ ὑπὸ τῶν ἀπεχόντων τῆς κατ' ἄλλων κατηγορίας;

107. Οὐχ οἷόν τέ ἐστὶν ἐξαλειφθῆναι τὴν φυσικὴν καρτερίαν τοῦ καρτερικοῦ, καὶ περ κακοπαθοῦντος, καθὼς ἡ φλόξ τοῦ ἐμπύρου δαυλοῦ, καὶ περ ἀντιστρόφου γενομένου, οὐδέποτε κλίνει πρὸς τὰ κάτω.

108. Ἐκεῖνός ἐστι καρτερικός, καὶ νικᾷ πάντα τοῦτον τὸν κόσμον, οὗ τινος τὴν καρδίαν οὐ φλέγει, οὔτε τὰ βάλλοντα, ὡς βέλη, βλέμματα ἐρωτικῶν γυναικῶν, οὔτε ἡ μετάνοια ἡ μετὰ τὸν θυμὸν γινομένη, οὔτε ἅπασαι οἱ τρυφαὶ ἔλκουσι τῷ ἐπιθυμητικῷ μέρει τῆς ψυχῆς, ὡς σχοινίῳ (1).

(1) Οὔτε δηλονότι τῷ ἔρωτι ὑπόκειται, οὔτε τῷ θυμῷ, οὔτε τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν τερπνοῖς.

ΒΑΤΡΙΧΑΡΗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΥΠΟΘΗΚΑΙ,

ἢ

ΠΕΡΙ ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

ΒΑΤΡΙΧΑΡΗ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΥΠΟΘΗΚΑΙ,

ἢ

ΠΕΡΙ ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

1. Ὁ Σίβας, ὃς ἐστὶν ὁ λύχνος τῆς γνώσεως, κεῖται, ὡς ἐν οἴκῳ, ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν θεωρητικῶν, καὶ ἀναλάμπει τῇ ἀγαθότητι, ὡς ὁ λύχνος τῇ θρυαλλίδι, καὶ λαμπρὰν ἔχει τὴν ἐν τῇ κορυφῇ κερατὴν Σελήνην (1), ὡς ὁ λύχνος τὴν ἀναδιδομένην φλόγα, καὶ κατακαίει τὸν ἔρωτα (2), ὡς ὁ λύχνος τὴν πυραλλίδα, καὶ διασκεδά-

(1) Ὁ θεὸς Σίβας γράφεται φέρων τὸ ἡμισέληνον ἐπὶ τοῦ βρέγματος, ὃ ἐστὶ σύμβολον τῆς ἡλιότητος.

(2) Ὁ θεὸς Ἔρωσ, ὃς λέγεται Κάμας Ἰνδιστί, ὁ κατισχύων πάντων καὶ θεῶν καὶ ἀνθρώπων, ἠθέλησε πειραθῆναι τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως καὶ κατὰ τοῦ θεοῦ Σίβα. Καὶ ποτε ὄντος τοῦ Σίβα ἐν θεωρίᾳ, ὁ Ἔρωσ ἐτόξευσεν αὐτοῦ τὴν καρδίαν ἀνθίνῳ βέλει· ὁ γὰρ Ἰνδικὸς Ἔρωσ οὐκ ἔχει βέλος σιδηροῦν ὡς ὁ Ἑλληνικὸς, ἀλλ' ἀνθινόν· καὶ τὸ τόξον δ' αὐτοῦ ἐξ ἀνθέων ἐστὶ καὶ ἡ χορδή. Ὁ δὲ Σίβας αἰσθόμενος ἐν καρδίᾳ ἐρωτικοῦ γαργαλισμοῦ, ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς, οὓς εἶχεν ὑποκεικλισμένους ἐν θεωρίᾳ, καὶ σκοπήσας τὸν Ἔρωτα ἐν κλάδοις καὶ ἀνθεσι δένδρου, ἠνέωξε καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ μετώπου ὀφθαλμόν, ὃς ἐστὶ πύρινος, καὶ κατεπυρπόλησε τὸν Ἔρωτα· ὁ γὰρ Σίβας τριόφθαλμός ἐστι. Διὰ τοῦ πυρίνου ὀφθαλμοῦ αἰνίττεται τὴν ἣν ἔχει φαρτικὴν δύναμιν ὁ Σίβας, ὡς τρίτον πρόσωπον τῆς θείας Τριάδος· πρὸς δε δοξάζουσιν ὡς ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ πυρίνου τούτου ὀφθαλμοῦ ἀποτεφροῦται πάντα τὰ τοῦ αἰῶνος ἐν τάχει· ἡ γὰρ παγκόσμιος

ζει τὴν τοῦ νοῦς μεγάλην ἄγνοιαν, ὡς ὁ λύχνος τὸ τοῦ οἴκου βαθὺ σκότος.

2. Οἱ μὲν ἐλλόγιμοι φθονεροὶ εἰσιν· οἱ δὲ ἐνδοξοὶ ὑπερήφανοι· οἱ δὲ λοιποὶ ἄνοες· διὰ τοῦτο ὁ ἐμὸς παραινετικὸς λόγος κεῖται ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ, ὡς σεσηπῶς (1).

3. Ἐγὼ οὐ βλέπω ἀγαθὸν καὶ ὠφέλιμον πᾶν ἔργον, ἐν κόσμῳ γινόμενον· καὶ τῶν ἀγαθῶν γὰρ ἔργων τὸ τέλος φόβον μοι δίδωσι, σκεπτομένῳ· καὶ αἱ ἐν οὐρανῷ γὰρ μεγάλαι τρυφαί, αἱ ἐξ αἰτίας τῶν ἀγαθῶν ἔργων γινόμεναι, γίνονται εἰς τὸ δοῦναι τελευταῖον ἄλγος τοῖς τρυφῶσιν (2).

φθορὰ ἐνίοτε μὲν γίνεται ἐκ κατακλισμοῦ, ἐνίοτε δ' ἐξ ἐμπρησμοῦ. Οὐ μόνον δ' ἡ φθορὰ τοῦ παντός, ἀλλὰ καὶ ἡ γένεσις πολυειδής ἐστι, κατὰ τὰς πολυειδεῖς δόξας τῶν Ἰνδῶν. Σημείωσαι, ὅτι μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου εὐρέθη ἐν ἀγλαμᾷ τριόφθαλμον, κατὰ τὸν Παιουσίαν.

(1) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὡσπερ εἰ ἔλεγεν· Οὐδεὶς ἀγγεῖόν ἐστι δεκτικὸν τοῦ ἐμοῦ παραινετικῷ λόγῳ· διὰ τοῦτο καὶ μένει ἐντὸς τῆς ἐμῆς καρδίας ἄχρηστος, ὡς ὁ σπόρος, ὃς σήπεται ἐντὸς τῆς γῆς, μὴ ἀναδιδόμενος.

(2) Ταῦτά ἐστιν εἰς ἀντίρρῃσιν ἐκείνων, οἱ δοξάζουσιν ὡς ἄκρον ἀγαθὸν ἐστίν, ἡ ἀπόλαυσις τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, ἃ γίνονται ἐξ αἰτίας τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ὧν ἔπραξεν ὁ ἄνθρωπος. Ἰστέον, ὡς ἄλλοι μὲν δοξάζουσι κρείττονα τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ἄλλοι δὲ τὴν θεωρητικὴν· οἱ δὲ προτιμῶντες τὴν θεωρητικὴν, οἷς συμφωνεῖ καὶ συνάδει καὶ οὗτος ὁ ποιητής, προτείνουσι συλλογιστικῶς, ὡς καὶ οἱ ἀγαθὰ ἐν γῇ πράξαντες εἰς ἀπόλαυσιν τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, πάλιν κατέρχονται εἰς γῆν, ἐνθα πάλιν πάθη καὶ δεινὰ, ἀφ' οὗ τρυφίσωσιν ἐν οὐρανῷ εἰς ὠρισμένον χρόνον, κατ' ἀναλογίαν τῶν ἀγαθῶν ἔργων ὧν ἔπραξαν. Κακὸν ἄρα τὸ ἐκ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς, ἀγαθὸν δὲ ἡ πρὸς θεὸν θεωρία καὶ ἀπάθεια, ὧν ἕνεκα οὐ κατέρχεται εἰς γῆν ἡ ψυχὴ, ἀλλὰ σύνεστιν αἰδίως τῷ Θεῷ· τοῦτο δὲ ἐστὶ παρ' αὐτοῖς ἄκρον ἀγαθόν.

4. Εἰς πολλοὺς τόπους ἐπλανήθην δυσβάτους καὶ δυσκόλους· ἀλλ' οὐδὲν κέρδος εὔρον· ἀφείς τὸ μέγα φρόνημα τῆς ἐμαυτοῦ φυλῆς καὶ γενεᾶς, δουλείαν ἐποίησάμην ἀνωρελῆ· ἔφαγον ἐν ἀλλοτρίῳ οἴκῳ ἀτίμως καὶ ὑπόπτως (1), ὡς ὁ κολοῖός (2)· σὺ δέ, ὦ κακῆ ἀπληστία, πάλιν χαίνεις καὶ κόρον οὐκ ἔχεις;

5. Γῆν ἀνέσκαψα, ἐλπίζων θησαυρόν· μέταλλα ἐχώνευσα εἰς τὸ μετατρέψαι εἰς χρυσόν· ὠκεανὸν ἔπλευσα· παντοίαν θεραπείαν καὶ κολακείαν ἐποίησα πρὸς ἡγεμόνας καὶ ἐνδόξους· νύκτας ὅλας διετέλεσα ἀγρυπνῶν ἐν νεκρικοῖς τόποις (3), μελετῶν ἐπιφθᾶς ἐκ καρδίας· ἀλλ' οὐδέ γε παλαιὸν κοχλίδιον (4) εὔρηκα· ἄφες με νῦν, ὦ ἀπληστία!

6. Ἦνειχόμεν ὕδρευων φαύλων δεσποτῶν, φαινόμενός πως ἀγαθός καὶ πιστός θεράπων, καὶ κρατῶν ἐντὸς τὰ δάκρυα, ἐγέλω ἐξώθεν πλαστῶς· ἐδραΐαν ἐποιοῦν τὴν ἐμαυτοῦ καρδίαν καὶ ἰστάμην εὐλαβῶς ἔμπροσθεν ἐμπλήκτων πλουσίων· ὦ ἐλπίς ματαία, τί ἄλλο γελοιοῦδέστερον παῖξαι μετ' ἐμοῦ θέλεις;

(1) Πολλὰ πτωχοὶ Βραχυμαῆνες πορεύονται ἐν καιρῷ ἀρίστου ἀκλήτοι εἰς τοὺς οἴκους τῶν καλεσάντων ἄλλους εἰς ἐστίασιν, καὶ βιαζόμενοι, ἐστιῶνται καὶ αὐτοί.

(2) Οἱ κολοῖοι ἐν Ἰνδία τολμηροὶ εἰσι καὶ ἀρπακτικοί, ὡς ἰκτίνες.

(3) Ἐν νεκρικοῖς τόποις νεκρομαντῆχ νύκτωρ χρῶνται, ὥστε τυχεῖν πλούτου ἢ ἄλλου τινός ἀγαθοῦ, οὐ ἐφίενται· πολλὰς δὲ νύκτας διανύουσιν ἐν ἀγρυπνίᾳ καὶ πολλῇ κακοπαθίᾳ, ἄλουτοι καὶ ἄσιτοι διαμένοντες.

(4) Τὰ κοχλίδια ἐν Ἰνδία εἰς χρῆσιν ἐστὶν ἐν ἀνταλλαγῇ, ὡς τὰ εὐτελεῖ χαλκᾶ νομίσματα ἐν ἄλλοις τόποις. Ὀγδοίκοντα κοχλίδια ἀνταλλάσσονται ἀνθ' ἑνὸς ὀβολοῦ· διὰ τοῦτο, ὅπερ λέγεται παροιμιακῶς παρ' Ἑλλήσιν, «ἄνθρωκος ὁ θησαυρός,» τοῦτο παρ' Ἰνδοῖς «κοχλίδια ὁ θησαυρός.»

7. Τί οὐκ ἐπράχθη ἡμῖν τοῖς ἀδιακρίτοις διὰ ταύτην τὴν ἄστατον καὶ πρόσκαιρον ζωὴν; ἔμπροσθεν ἀσυνέτων καὶ ἀναισθητῶν ἐκ μέθης τοῦ πλούτου, καὶ περιαιτολογίας (1) ἐποιήσαμεν, ὃ ἐστὶ μέγα ἁμάρτημα.

8. Εἰς μὲν ἄνεσιν τῆς ζωῆς οὐ κατηγάλωσα, αὐτὸς δὲ κατηγαλώθη· τὰ μὲν πάθη οὐ κατεμάρανα, αὐτὸς δὲ κατεμαράνθη· ὁ μὲν χρόνος οὐ παρήλθεν, αὐτὸς δὲ παρήλθον· ἡ μὲν ἀπληστία οὐκ ἐγήρασεν, ἐγὼ δ' αὐτὸς ἐγήρασα.

9. Τὸ μὲν πρόσωπον πλήρες ρυτίδων· ἡ δὲ κεφαλὴ πολιὰ· τὰ δὲ μέλη παραλελυμένα· μόνη δὲ ἡ ἀπληστία νεάζει!

10. Ἡ μὲν ἔφεσις τῆς τρυφῆς ἐπαύσατο· τὸ δὲ φρόνημα ὤχετο· οἱ δὲ συνήλικες καὶ σύμπνοες ἐτελεύτησαν· ἡ δὲ βιάσις τοῦ σώματος βραδεῖα καὶ ἐπὶ βακτηρίας· οἱ δ' ὀφθαλμοὶ λίαν ἀμβλεῖς· ἀλλὰ καὶ οὕτω, τὸ κακὸν σῶμα φοβεῖται τὸν θάνατον· βαβαί!

11. Ἡ μὲν ἐλπίς ἐστίν, ὡς ποταμός· ἡ δὲ ἐπιθυμία, ὡς ὕδωρ· ἡ δὲ πλεονεξία, ὡς πολυτάραχον κῦμα· ἡ δὲ προσπάθεια, ὡς κροκόδειλος· οἱ δὲ λογισμοὶ, ὡς φίλυδροι ὄρνεις· ἡ δὲ στέρησις τῆς καρτερίας, ὡς ἡ ἐκρίζωσις τοῦ παρά τῆ ὄχθη δένδρου· ἡ δ' ἄγνοια, ὡς δεινὴ δίνη· αἱ δὲ φροντίδες, ὡς ὑψηλαὶ ὄχθαι· τοῦτον τὸν ποταμὸν τῶν δεινῶν διαπεράσαντες οἱ θεωρητικοὶ καὶ ἀπαθεῖς, εὐφραίνονται (2).

(1) Τὸ περιαιτολογεῖν, τουτέστιν ἐπαινεῖν ἑαυτὸν, μέγα κρίνεται ἁμάρτημα· πολλοὶ γὰρ ἐπαινοῦσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς, ὅτι πεπαιδευμένοι μᾶλλον εἰσι πάντων, ἵνα μᾶλλον ἀγαπηθῶσι.

(2) Καταβάλλοντες δηλ. αὐτὰ τὰ πάθη, εὐφραίνονται.

12. Εἰ ὁ ἄνθρωπος ἰδίᾳ θελήσει οὐκ ἐγκαταλείπει τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν τερπνὰ, αὐτὰ ἐξ ἀνάγκης ἐγκαταλείπουσιν, εἰ καὶ διὰ πολλοῦ παραμένουσι· τίς δὲ ἡ διαφορὰ τῆς διττῆς ταύτης ἐγκαταλείψεως; αὕτη ἐγκαταλιπόντα μὲν αὐτὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀνείκεστον ἄλλος διδόασι τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ (1)· ἐγκαταλειφθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, μέγα χάρμα παρέχουσι (2).

13. Δύσπρακτον ἔργον πράττουσιν, ὅσοι ἐγκαταλείπουσιν τὸν ἐν χερσὶ πλοῦτον, ὅς ἐστιν ὄργανον τῶν τρυφῶν, κριτικοὶ ὄντες ἐκ θεογνωσίας, καὶ ἀνέραστοι τῶν τοῦ κόσμου παντάπασι· ἡμεῖς δὲ οἱ τάλανες οὐ δυνάμεθα ἐγκαταλιπεῖν, οὐδὲ τὸν ἐν τῇ διανοίᾳ ἀναπλαττόμενον πλοῦτον, ὅς οὔτε πρότερον ἦν ἐν κτήσει, οὔτ' ἔστι νυνὶ, οὔτ' ἔσεται πώποτε.

14. Οἱ μὲν ὄρνεις πλησίον ἀφόβως ἰστάμενοι, πίνουσι τὰς σταγόνας τῶν ἐκ τῆς θείας χαρᾶς δακρῦν τῶν μακαρίων ἀνδρῶν, τῶν ἐν σπηλαίοις τῶν ὀρέων οἰκούντων, καὶ θεωρούντων τὸ ὑψίστον καὶ θεῖον φῶς· ἡ δὲ ζωὴ ἡμῶν ματαίως καταναλίσκεται, τῶν ἀναπλαττόντων ἐν διανοίᾳ μετὰ χαρᾶς κήπους περικαλλεῖς, καὶ λίμνας ἡδείας (3), καὶ οἴκους ὑψηλοῦς, πράγματα ἀνύπαρκτα, ὧν ἡ καρδία ἐπιθυμεῖ.

15. Τὸ μὲν βρῶμά ἐστιν ἐξ αἰτήσεως, κᾶκεῖνο ἀη-

(1) Ὅτε οὐ δύναται ἀπολαῦσαι αὐτῶν, ἀτονῶν τὰς αἰσθήσεις.

(2) Ὅτε δύναται ἀπολαῦσαι αὐτῶν, εὐτονῶν τὰς αἰσθήσεις.

(3) Πολλοὶ τῶν πλουσίων καὶ ἀρχόντων κατασκευάζουσι ἐν κήποις λίμνας ἡδείας, αἱ βαθμίδας ἔχουσι ἐκ λίθων πέριξ εἰς κατάβασιν καὶ ἀνάβασιν.

δές, καὶ ἅπαξ τῆς ἡμέρας· ἡ δὲ γῆ, κλίνη· οὐδὲν δ' ἄλλο πάρεστιν, ἀλλ' ἡ μόνον τὸ σῶμα· τὸ δὲ περιβόλαιον, τριβώνιον, ἐκ ράχεων πολλῶν συνερῥαμμένον· ἀλλὰ καὶ οὕτως, οὐκ ἐγκαταλείπουσιν (ἄθλιοι!) τὰ τοῦ κόσμου (1).

16. Τὸ ἐπίφογον σῶμα τῶν γυναικῶν ἐπαινεῖται ἐν τοῖς ποιήμασι τῶν ποιητῶν· οἱ μὲν γὰρ μαζοὶ, οἱ ὄντες οἰδήματα ἐκ κρέατος, συγκρίνονται δύο χρυσοῖς λαγηνίοις· τὸ δὲ πρόσωπον, τὸ ὄν πληρὲς φλέγματος καὶ κορύζης καὶ λήμης, παραβάλλεται τῇ Σελήνῃ· ὁ δὲ μηρὸς, ὁ ὢν κατάβροχος ἐκ τοῦ ρέοντος οὔρου, ὁμοιοῦται τῇ προβοσκίδι τοῦ ἐλέφαντος.

17. Ἡ μὲν πυραλλίς, ἀγνοοῦσα τὸ ἐκ τοῦ καύματος ἄλγος, πίπτει εἰς τὴν φλόγα τοῦ καίοντος λύχνου· ὁ δὲ ἰχθύς, μὴ γινώσκων καταβιβρώσκει τὸ ἐν ἀγκίστρῳ δέλεαρ. Ἡμεῖς δὲ, καὶ γινώσκοντες, οὐκ ἀφίεμεν τὰς ἡδονὰς, αἱ εἰσιν, ὡς πολὺπλοκα δίκτυα τῶν δεινῶν· φεῦ τῆς ἡμετέρας μεγάλης παρανοίας!

18. Ὁ μὲν ἀσύνητος βλέπων, ὅτι ἔχει οἶκον μὲν ὑψηλόν, υἱοὺς δὲ ἀξιότιμους, πλοῦτον δὲ ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα, γυναῖκα δὲ καλὴν καὶ σεμνὴν, καὶ ἡλικίαν νέαν, νομίζει τὸν κόσμον ἄφθαρτον, καὶ μένει ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν δεσμωτηρίῳ· ὁ δὲ συνετὸς ἀπολείπει ταῦτα πάντα, ὡς βραχυτελῆ καὶ ἐφήμερα.

19. Τίς φιλότιμος, φοβούμενος, μήπως ἡ δέησις

(1) Ἐνοι τῶν Μοναστῶν, κυνικὴν ζωὴν ἔχουσι· μὴ σιτοποιοῦντες αὐτοί· περιερχόμενοι δὲ ἀπὸ θύρας εἰς θύραν ἐν καιρῷ ἀρίστου, συλλέγουσι· τὸ ἀρκοῦν βρῶμα, καὶ ἐσθίουσι καὶ κοιμῶνται ὅπου ἂν τύχη.

αὐτοῦ ἀποδοκιμασθῆ, λέγει πρὸς τινὰ ταπεινῆ καὶ κλαυ-
 Ομηρᾶ φωνῆ χάριν τῆς τεθλιμμένης γαστρὸς, « Δός μοι, »
 εἰ καὶ βλέπει τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα βουλιμιῶσαν, καὶ ἐλ-
 κομένην ἐκ τοῦ ῥακώδους φορέματος ὑπὸ τῶν τέχνων
 αὐτῆς, στυγνὸν πρόσωπον ἐχόντων καὶ κλαιόντων ;

20. Αὕτη ἡ γαστήρ, ἣ ἐστὶν ὡς σιτοθήκη δυσπλή-
 ρωτος, Ὀλίφιν καὶ καταφρόνησιν δίδωσι τοῖς ἀνθρώποις·
 τὸ μὲν γὰρ μέγα φρόνημα, ὡς δεσμὸν, διαλύει, τὰς δὲ
 μεγάλας καὶ λαμπρὰς ἀρετὰς συστέλλει καὶ ἀμαυροῖ,
 ὡς ἡ σελήνη τοὺς ἡμερανθεῖς λωτούς· τὴν δ' αἰσχύνην
 ἐκκόπτει, ὡς ἡ ἀξίνη τὸν κλάδον.

21. Ἐκεῖνός ἐστι φιλότιμος, ὃς πείνη Ὀλιβόμενος,
 ἔρχεται εἰς ἔρημον, ἢ εἰς ἅγιον πόλισμα, καὶ ἐν χειρὶ
 ἔχων πινάκιον, περιέρχεται ἀπὸ θύρας εἰς θύραν οἴκων
 Βραχμάνων, καὶ αἰτεῖ πρὸς πλήρωσιν τῆς γαστρὸς, ἣ
 ἐστὶν, ὡς φάραγξ· οὐχὶ δ' ἐκεῖνος, ὃς περιέρχεται εἰς
 τὴν οἰκειάν πατρίδα, καὶ αἰτεῖ ταπεινῶς ἐκάστοτε παρὰ
 συγγενῶν καὶ γνωστῶν.

22. Μῶν ἠφρανίσθησαν οἱ ἅγιοι τόποι Ἰμαοῦ τοῦ
 ὄρους, οἳ φύχονται ταῖς ψεκᾶσι τῶν κυμάτων τοῦ Γάγ-
 γου, καὶ πλάκας ἔχουσιν ἐκ μαρμάρων λαμπρὰς, ἐφ'
 ὧν κάθηνται οἱ θεοὶ Βιδαεδδάραι (1), καὶ διὰ τοῦτο οἱ
 ἐν ταῖς πόλεσιν ἄποροι ἄνθρωποι φίλοι εἰσὶν ἀτίμου πα-
 ρασιτίας ;

23. Μῶν ἐξέλιπον αἱ ἐν ταῖς φάραγξι βρώσιμοι ρί-
 ζαι (2) ; ἢ οἱ ἐξ ὄρους ῥέοντες πίδακες ; ἢ οἱ κλάδοι

(1) Βιδαεδδάραι, εἶδος θεῶν ὑποδεστέρων, οἳ αἰθερηπόλοι εἰσι καὶ ὄρε-
 σίτικοι.

(2) Ἐν τῇ Ἰνδικῇ γῆ, καὶ μάλιστα ἐν Ἰμαῶ τῶ ὄρει, βρώσιμοι ρί-

δένδρων, οἱ φέροντες καρπούς ἡδεῖς εἰς βρῶσιν, καὶ φλοιούς εἰς ἱματισμόν; καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἐν ταῖς πόλεσιν ἄποροι ἄνθρωποι μόλις βλέπουσιν ἀνθρώπων κακῶν καὶ ἀσπόνδων τὰ πρόσωπα, ὧν αἱ ὀφρύες ἀναπέπτανται τῷ ἀέρι τοῦ κόμπου, ὃν ἔχουσι διὰ τὸν ὀλίγον πλοῦτον, ὃν ἐκτήσαντο μετὰ πολλοῦ πόνου;

24. Ἄσπασε νυνὶ, φίλη ψυχῆ, ἐρασμίαν μὲν τροφήν ἐκ βρωσίμων ριζῶν, εὐνήν δὲ τὴν γῆν, ἐνδυμασίαν δὲ ἐκ φλοιῶν δένδρων (1) εὐπορίστων· ἄγε πορευθῶμεν εἰς ἔρημον, ἔνθα οὐδέ γε τὸ ὄνομα ἀκούεται οὐτιδανῶν καὶ ἀδιακρίτων πλουσίων καὶ ἀρχόντων, ὄνειδιστικούς λόγους λεγόντων ἐκ μέθης τοῦ πλούτου, ὡς περ ἐκ πάθους παραφροσύνης.

25. Καίτοι ἐν παντὶ δάσει καρποί εἰσι δένδρων πρόχειροι, καὶ ἐν παντὶ μέρει ὕδωρ ψυχρὸν καὶ ἡδὺ ποταμῶν καθαρῶν, καὶ εὐνὴ ἀπαλὴ ἐξ ἀπαλῶν φύλλων, οἱ ἄποροι ὅμως ὑποφέρουσι κακοπάθειαν ἐν ταῖς θύραις τῶν πλουσίων.

26. Ἐγὼ καθήμενος ἐν σπηλαίῳ ἐπὶ πέτρας, ὡς ἐπὶ κλίνης, ἀναλογίζομαι σὺν πολλῷ γέλῳ μετὰ τὴν θεωρίαν ἐν τῷ τέλει τῆς ἡμέρας ἐκείνους, οἳ εὐποροῦσι κακοπαθοῦντες ἐκ τῆς πρὸς τοὺς πλουσίους θεραπείας, καὶ ἐκείνους, οἳ, μὴ βουλόμενοι θεραπεύειν τοὺς πλου-

ζαι εἰσὶν αὐτοφυεῖς, μεγάλαι καὶ στρογγύλαι, ὡς ὑδροπέπωνες, καὶ ὡς πέπωνες· ἡ δὲ τῆς αὐτῆς ρίζα λέγεται Μουλαφάλα, ὃ ἔστι, Ῥιζόκαρπος. Μουλαφάλα, λέξις σύνθετος ἐκ Μούλα, ὃ ἔστι ρίζα, καὶ Φάλα, ὃ ἔστι καρπός.

(1) Ἐκ φλοιῶν ἢ φύλλων δένδρων περιζώματα κατασκευάζουσι, συρτάπτοντες ἔνιοι τῶν ἐρημιτῶν καὶ ἀναχωρητῶν.

σίους, ἵνα μὴ ἀκούωσιν ὄνειδισμῶν, ἐν ἀπορία εἰσὶ καὶ κακοπαθεία (1).

27. Οἱ ἀπαθεῖς (2) ἐπαινοῦσι τὸ ἐξ αἰτήσεως βρῶμα, ὃ ἐστὶ χρῆμα μέγα, ἀναφαίρετον, ἀποτρεπτικὸν τοῦ κινδύνου, ἀναιρετικὸν τοῦ φθόνου καὶ τῆς οἰήσεως, ἀφανιστικὸν τῶν δεινῶν, πρόχειρον, εὐπόριστον, ἐραστὸν τοῖς ἀγαθοῖς, ἀγνιστικὸν, δαψιλῆς τράπεζα τοῦ Θεοῦ, καὶ θησαυρὸς ἀκένωτος.

28. Ἐν μὲν τρυφῇ φόβος ἐστὶν ἐκ νοσήματος· ἐν δ' ὑψηλῷ οἴκῳ φόβος ἐκ πτώσεως· ἐν δὲ πλούτῳ φόβος ἐκ τυράννου· ἐν δὲ τιμῇ φόβος ἐξ ἀτιμίας· ἐν δὲ δυνάμει φόβος ἐξ ἀντιπάλου· ἐν δ' εὐμορφίᾳ φόβος ἐκ νέων θηλειῶν· ἐν δὲ λόγοις φόβος ἐξ ἐταίρου λογιωτέρου· ἐν δ' ἀρεταῖς φόβος ἐκ κακεντρεχῶν ἀνδρῶν· ἐν δὲ τῷ σώματι φόβος ἐστὶν ἐκ θανάτου· πᾶν τι πρᾶγμα ἐν κόσμῳ φόβῳ ὑπόκειται· μόνη δ' ἡ ἀπάθεια τῶν ἀνθρώπων ἄφοβος.

(1) Ἀμφοτέρων καταφρονεῖ, καὶ τῶν εὐπορούντων ἐκ δουλικοῦ ἔργου καὶ τῶν ἀπορούντων ἐκ μίσους τοιοῦτου ἔργου, καὶ συμβουλεύει αὐτοῖς τοιοῦτῳ τρόπῳ ἐγκαταλιπεῖν τοιαύτην κακοπάθειαν, καὶ ἀπελθεῖν εἰς ἔρημον πρὸς ἄνεσιν καὶ ἡσυχίαν.

(2) Τέσσαρες εἰσι γενικαὶ φυλαί· καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐστὶν, οἱ Βραχυμᾶνες τουτέστιν, οἱ ἱερεῖς καὶ ἐλλόγιμοι· ἡ δὲ δευτέρα, οἱ Ξατραί, τουτέστιν, οἱ βασιλεῖς, καὶ πολεμικοί· ἡ δὲ τρίτη, οἱ Βαῖσσεαί, τουτέστιν, οἱ γεωργοί, καὶ ἔμποροι· ἡ δὲ τετάρτη, οἱ Σοῦδραι, τουτέστιν, οἱ θάναυσοι, καὶ θῆτες. Τέσσαρες εἰσι καὶ αἱ τάξεις ἢ διαγωγαί, καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐστὶν οἱ ἄγαμοι καὶ παρθένοι· ἡ δὲ δευτέρα οἱ ἔγγαμοι, οἱ ζῶσιν ἐν κόσμῳ· ἡ δὲ τρίτη οἱ ὑλόβιοι καὶ ἐρημίται, οἱ ἀρνησάμενοι τὰ τοῦ κόσμου· ἡ δὲ τετάρτη, οἱ περιπλανώμενοι τὴν γῆν, μηδενὸς τῶν πρὸς τὸ ζῆν φροντίζοντες, μηδ' ὀψοποιούντες, ἀλλ' ἐσθίοντες ὅ,τι ἂν βρῶμα εὕρωσιν ἔτοιμον ἐξ αἰτήσεως.

29. Τί τῶν ἐν κόσμῳ οὐ καταναλίσκεται καὶ οὐ καταβάλλεται; ἡ μὲν γέννησις ὑπὸ τοῦ θανάτου· ἡ δ' ἀγλαὰ νεότης ὑπὸ τοῦ γήρατος· ἡ δ' αὐτάρκεια ὑπὸ τῆς πλεονεξίας· ἡ δ' ἀνεσις τῆς ψυχῆς ὑπὸ τῶν γυναικείων ἀκκισμάτων· αἱ δ' ἀρεταὶ ὑπὸ τῶν φθονερῶν ἀνθρώπων· ἡ δ' ἔρημος γῆ λυμνίνεται ὑπὸ τῶν ὄφρων καὶ θηρίων· οἱ δὲ βασιλεῖς ὑπὸ τῶν κακῶν βουλευτῶν· αἱ δ' εὐτυχίαι ὑπὸ τῆς ἀσταθείας.

30. Ἡ μὲν ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου φθείρεται ὑπὸ πολυειδῶν παθῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν· ἡ δὲ Λαξμὴ (1) ὅπου ἐστίν, ἐκεῖ ἀτυχίαι εἰσδύουσιν, ἀκώλυτον τὴν εἴσοδον ἔχουσαι πᾶν ὅ,τι γεννητὸν, τοῦτο ἀφεύκτως ὁ θάνατος ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν ποιεῖ· τί ἐστὶν αὐτεξούσιον καὶ ἀπαθές, ὃ ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ;

31. Αἱ μὲν τρυφαί εἰσιν, ὡς τὰ ἄστατα ὑψηλὰ κύματα· ἡ δὲ ζωὴ, βραχυτελής· ἡ δὲ πρὸς πάντα τὰ ἔργα ὀξύτης τῆς γλυκειᾶς νεότητος διαμένει ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. Οἱ τοίνυν ἐχέφρονες, εἰδότες τοῦτον τὸν κόσμον ἄστατον, θεωρίαν ποιήτωσαν εἰς Θεὸν παντοῖω τρόπῳ ἐκ καρδίας, εὐσπλαγχνίαν ἐχούσης πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα.

32. Αἱ μὲν ἡδοναὶ ἐν ἀκαρεῖ μένουσιν, ὡς αἱ ἐν ταῖς νέφεσιν ἀστραπαί· ἡ δὲ ζωὴ πρόσκαιρος, ὡς ἡ βροχὴ τῶν συνωθουμένων ὑπὸ σφοδροῦ ἀνέμου νεφῶν· αἱ δὲ ἐπιθυμίαι τῆς νεότητος ὀλιγοχρόνιοι· εἰδότες ταῦτα

(1) Λαξμὴ, ἡ θεὰ εὐδαιμονία, θυγάτηρ τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ παράκοιτις τοῦ ὑπάτου τῶν θεῶν Βισνοῦ. Μεταφορικῶς δὲ καὶ ὁ ὄλος καὶ ἡ δόξα κατ' ἡ ἀγλαία λέγεται.

πάντα, ὧ νουνεχεῖς, ψευδῆ καὶ μάταια, κλίσιν ἔχετε εἰς θεωρίαν τοῦ Θεοῦ, ἣ ἐστὶν εὐκτητος διὰ τῆς ἐπιμόνου καρτερίας.

33. Ἡ μὲν ζωὴ βραχυτελής ἐστὶν, ὡς τὸ μέγα κῦμα· ἡ δ' ἀγλαία τῆς νεότητος διαμένει ἐν ὀλίγαις ἡμέραις· ὁ δὲ πλοῦτος ἄστατος, ὡς ἡ διάνοια· αἱ δ' ἡδοναὶ πρόσκαιροι, ὡς αἱ ἀστραπαὶ ἐν ὥρα τῶν ὄμβρων· ἀλλὰ καὶ ἡ περίπτυξις ὠραίων γυναικῶν ὀλιγοχρόνιος ἐστὶ· προσκολλήσατε οὖν τὸν νοῦν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίᾳ, ἵνα διαπλεύσητε ἀσφαλῶς τὸ φοβερὸν πέλαγος, τοῦτον τὸν κόσμον.

34. Τὸ μὲν βρέφος ἐν τῇ βρεφικῇ ἡλικίᾳ ἐν ἀκαθάρτι κώπρω καὶ οὖρῳ κυλίνεται, καὶ δεινῶς θλίβεται· ὁ δὲ νέος ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ, ἐν δεινοῖς ἐστὶ καὶ πάθει διὰ τὴν διάζευξιν τῆς συνεύνου· ὁ δὲ γέρον ἐν τῇ γεροντικῇ ἡλικίᾳ καταγελάται καὶ καταφρονεῖται ὑπὸ τῶν ὠραίων γυναικῶν· εἶπατέ μοι, ἄνθρωποι, εἴ ἐστὶ καὶ ὀλίγη τις ἀνεσις ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ.

35. Τὸ μὲν γῆρας ἴσταται καὶ δειματοῖ, ὡς τίγρις· τὰ δὲ πάλῃ θλίβουσι· τὸ σῶμα, ὡς ἐχθροί· ἡ δὲ ζωὴ διαρρέει, ὡς τὸ ὕδωρ ἐκ διερῶρηγμένης στάμνου· ἀλλὰ καὶ οὕτω κακὰ πράττει ὁ ἄνθρωπος.

36. Ἄστατοὶ εἰσὶν αἱ τρυφαί, ἐξ ὧν γίνεται ἡ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἐπάνοδος (1)· διὰτί, ὧ ἄνθρωποι, πλανᾶσθε; ἀρκεῖ ὅσα ἐπράχθησαν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, ὅς ἐστιν αἴτιος τῶν τρυφῶν· εἰ ἀξιόπιστός ἐστὶν ὁ ἐμὸς λόγος, ὁ νοῦς ἡμῶν, ἀγνός ὢν διὰ τῆς διαλύσεως, ὡς

(1) Δηλονότι ἡ μετεμψύχωσις καὶ μεταστώματις.

βρόχου τῆς ἐπιθυμίας, στερεὸς ἔστω εἰς θεῖαν θεωρίαν, ἢ πρόξενός ἐστι τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ (1).

37. Ὡ ἀγαθὲ, ἔχε κλίσιν μὴ εἰς τὴν ἐφήμερον ἡδονὴν, ἀλλ' εἰς μόνην ἐκείνην τὴν θεῖαν γνῶσιν τὴν ὑψίστην καὶ ἀνέσπερον· ὅστις γὰρ ἔχει ταύτην τὴν θεῖαν γνῶσιν, εἰς οὐδὲν τίθεται τὸν Βραχμαῶν, καὶ τὸν Ἰνδραν καὶ τοὺς λοιποὺς θεοὺς· καὶ ὡς πρὸς αὐτὴν ἀηδῆς ἢ ἡδονὴ ἐστὶ τῆς βασιλείας καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν τριῶν κόσμων (2).

38. Προσκύνησις τῷ Χρόνῳ (3) ἐκείνῳ, οὗ ἐξ αἰτίας ἅπαντα ἔρχονται μόνον εἰς ἐνθύμησιν· ἐκείνη ἢ ἀγλαὰ πόλις! ἐκείνος ὁ μέγας βασιλεύς! ἐκεῖνοι οἱ ὑποτελεῖς βασιλεῖς! ἐκείνη ἢ ἐκ σοφῶν βουλή! ἐκεῖναι αἱ σεληνοπρόσωποι γυναῖκες! ἐκεῖνοι οἱ περιφανεῖς στρατοί! ἐκεῖνοι οἱ ὑμολόγοι! ἐκεῖνοι οἱ λόγοι (4)!

(1) Τὸ ἄκρον ἀγαθὸν ἐστὶν ἡ ἀθανασία.

(2) Τρεῖς κόσμοι ἐνταῦθα ἐννοοῦνται, ὁ ὑποχθόνιος, ὁ ἐπιχθόνιος, καὶ ὁ ἐπουράνιος, οἱ ἐν τῇ γενικῇ πανωλεθρία, πυρπολούμενοι, φθίρονται· καὶ αὐτοὶ δὲ ὁμοῦ οἱ θεοὶ φθορὰν λαμβάνουσιν, ὡς γέννησιν ἔχοντες· μόνη δ' ἀφθαρτος μένει ἢ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν χώρα ἐκείνη, ἐνθα ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ ὑψίστον Θεῖον, τὸ ἀγέννητον, καὶ νοερόν. Ἀβτη ἢ δόξα ὑπερισχύει καὶ ἐπικρατεῖ κατὰ τὸ παρόν. Ὅθεν καὶ ὁ ποιητὴς λέγει, ὡς ὁ ἔχων ταύτην τὴν θεῖαν γνῶσιν, τουτέστι, τὴν θεῖαν θεωρίαν, καταφρονεῖ καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν, δηλονότι, ἀνώτερός ἐστι καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν, οἱ φθαρτοὶ εἰσιν· ἐπειδὴ διὰ τῆς θείας θεωρίας τυγχάνει ἐκείνου τοῦ Θείου, ὃ ἐστὶν ἀθάνατον καὶ ἀφθιτον.

(3) Εἰσὶ τινες τῶν φιλοσόφων Ἰνδῶν, οἱ δοξάζουσιν ὡς θεὸς ἐστὶν ὁ Χρόνος, ὃς πάντα γεννᾷ καὶ φθείρει· βεβαιούσι δὲ τὴν δόξαν αὐτῶν, ἀποδειγματικῶς ἐκ τούτου, ὅτι πάντα κατὰ τὸν καιρὸν γίνονται, καὶ κατὰ τὸν καιρὸν πάλιν ἀπογίνονται.

(4) Πάντα δηλονότι ὑπὸ τοῦ Χρόνου ἀπόλλυνται καὶ οὐ φαίνονται, μόνον δὲ εἰς ἐνθύμησιν ἔρχονται· φερ' εἰπεῖν, ἐκείνη ἢ ἀγλαὰ πόλις! οἶον, ἢ Ἀλεξάνδρεια! ἐκεῖνος ὁ μέγας βασιλεύς! οἶον, ὁ μέγας Ἀλέξανδρος! κλπ.

39. Ὁ Κάλας, τούτέστιν, ὁ Χρόνος, ἀναρρίπτων, ὡς κύβους, τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν, παίζει μετὰ τῆς Καλῆς (1), τούτέστι, τῆς θανατηφόρου Μοίρας, ἀνθρώποις ἐπὶ τοῦ κόσμου, ὡς πεσσοῖς ἐπ' ἀβακίου· καὶ ἐν ᾧ μὲν μέρει πολλοὶ εἰσιν, ἐν τούτῳ ποτέ ἐστιν εἷς· ἐνθα δ' ἐστιν εἷς, ἐνταῦθα ποτέ εἰσι πολλοὶ, καὶ τελευταῖον οὐδὲ εἷς (2).

40. Ἡ ζωὴ φθίνει καθ' ἑκάστην διὰ τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ ἡλίου· οὐ διαγινώσκεται δὲ, ὡς ὁ χρόνος παρέρχεται, ἐξ αἰτίας τῶν περὶ τὰ ἔργα περισπασμῶν καὶ φροντίδων· ὁ κόσμος, βλέπων τὴν γέννησιν, τὸ γῆρας, τὰ πάθη, καὶ τὸν θάνατον, οὐ φοβεῖται, ἐπειδὴ μεθύει, πίων τὸν οἶνον τῆς ἀκηδείας καὶ ἀγνοίας.

41. Οἱ ἄνθρωποι, νομίζοντες, ὡς ἡ ἐνεστῶσα ἡμέρα καὶ νύξ, ἐκεῖνη ἐστὶν ἡ χθιζή, τρέχουσι μάτην εἰς τὰ συνήθη ἔργα καὶ εἰς τοὺς αὐτοὺς περισπασμούς, οἱ φέρουσι πάλιν αὐτοὺς εἰς τοῦτον τὸν κόσμον· ἡμεῖς οἱ τάλανες, θλιβόμενοι ὑπὸ τοῦ τοιουτοτρόπου τούτου κόσμου, οὐ γινώσκομεν τὴν ἣν ἔχομεν ἄγνοιαν.

42. Οὔτε θεωρίαν ἐποιήσαμεν, ὡς δεῖ, πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὸ λυτρωθῆναι τοῦ κόσμου (3), οὔτε ἔργα νόμιμα ἐπράξαμεν, ἅπερ ἀνοίγουσι τὴν θύραν τοῦ οὐρανοῦ· οὐ-

(1) Καλῆ, ἡ δύναμις τοῦ Κάλα, ἣν προσωποποιῶντες ἀποδίδουσιν αὐτῷ ὡς παράκοιτιν.

(2) Καθὼς ἐν ᾧ μὲν οἰκίσκῳ τοῦ ἀβακίου πολλοὶ εἰσι πεσσοί, ἐν τούτῳ ποτέ ἐστιν εἷς· ἐνθα δὲ εἷς, ἐνταῦθα ποτέ εἰσι πολλοὶ, καὶ τελευταῖον οὐδὲ εἷς, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ κόσμου ἐν ᾧ μὲν οἴκῳ πολλοὶ εἰσιν, ἐν τούτῳ ποτέ ἐστιν εἷς, ἐν ᾧ δὲ εἷς, ἐν τούτῳ ποτέ εἰσι πολλοὶ, καὶ τελευταῖον οὐδὲ εἷς.

(3) Δηλονότι, εἰς τὸ μὴ μεταγεννηθῆναι καὶ μετασφωματοθῆναι, ἀλλ' ἀπαθανατισθῆναι.

δέ γε μὴν ἐν ἀπείρῳ ἐτρυφήσαμεν· μόνον δὲ τὴν νεότητα τῆς μητρὸς ἐφθείραμεν, γεννηθέντες, καθὼς ὁ πέλεκυς, κόπτων φθείρει τὴν ὕλην.

43. Οὔτε μάθησιν ἐγυμνάσθημεν, ἢ ἀρμόζει σπουδαίοις ἀνδράσι, καὶ καταβάλλει τὴν ὄφρυν τῶν φιλονεικῶν καὶ λογομάχων, οὔτε ἡ φήμη ἡμῶν ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ τῆς ἀκωκῆς τῆς ῥομφαίας, τῆς τεμνούσης τὸ μέτωπον τοῦ ἐλέφαντος ἐν πολέμῳ (1). οὔτε ὁ γυμὸς τῶν ἀπαλῶν χειλέων ὠραίων γυναικῶν ἐπόθη ὑφ' ἡμῶν· φεῦ! ἀνωφελῶς ἀνηλώθη ἡ ἡμετέρα νεότης, καθὼς ὁ λύχνος ἐν κενῷ ἀνθρώπων οἴκῳ.

44. Οὔτε μάθησιν ἐκτησάμεθα ἐντελεῆ, οὔτε πλοῦτον συνελεξάμεθα, οὔτε θεραπείαν ἐποιησάμεθα πρὸς τοὺς γονεῖς ἐκτενεῖ τῇ διανοίᾳ· ἀλλ' οὐδέ γ' ἐν ὕπνῳ ἠγκάλισάμεθα εὐοφθάλμους καὶ εὐειδεῖς γυναῖκας· διηγύσαμεν δὲ τὸν βίον τοῦτον, χαίνοντες εἰς ἀλλότρια βρώματα, ὡς οἱ χολοιοί.

45. Ἐξ ὧν ἡμεῖς ἐγεννήθημεν, οὔτοι πρὸ πολλοῦ ἀπῆλθον· σὺν οἷς δ' ἠλικιώθημεν καὶ ἠϋξήθημεν, καὶ οὔτοι οὐ φαίνονται, ἀλλ' εἰς μνήμην μόνον ἔρχονται· ἡμεῖς δ' αὐτοὶ νῦν καθ' ἡμέραν μείωσιν λαμβάνομεν, καὶ στάσιν ἔχομεν ὁμοίαν δένδροις παρ' ἀμμώδει χεῖλει ποταμοῦ (1).

(1) Φρονοῦσι καὶ δοξάζουσιν (ὀρθῶς δὲ φρονοῦσι καὶ δοξάζουσιν), ὡς ὁ ἐν πολέμῳ νικητῆς ἀναφανεῖς, οὐ μόνον ἐν γῆ ὑπ' ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὑμνολογεῖται καὶ δοξολογεῖται ἄσμασι νικητηρίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν οὐρανῷ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ θεινῶν.

(2) Τὸ σφοδρὸν ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ πολλὰ δένδρα μετ' αὐτῆς τῆς ὄχθης καταβάλλει καὶ καταφέρει, μάλιστα δ' ἐν ὥρᾳ τῶν περιοδικῶν ὄμβρων.

46. Ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ὠρίσθη εἰς ἑκατὸν ἔτη· ταύτης δὲ τῆς ἑκατονταστοῦς ζωῆς τὸ ἥμισυ ἀναφέρεται εἰς τὰς νύκτας· τούτου δὲ τοῦ ἡμίσεως τὸ ἥμισυ εἰς τὴν παιδικὴν καὶ γεροντικὴν ἡλικίαν· τὸ δὲ ἕναπολειφθὲν διανύεται σὺν νοσήμασι καὶ παθήμασι καὶ πόνοις ἐξ ὑπουργίας καὶ ἐργασίας· πόθεν ἄρα ἄνεσις τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων, ἣ ἐστὶ βραχυτελής, ὡς τὸ συρῆ-γνύμενον κῦμα;

47. Ὁ ἄνθρωπος ποτὲ μὲν ἐστὶ παῖς, ποτὲ δὲ νέος ἐρωτικός, ποτὲ δὲ γέρον καὶ ἐρῤυτιδωμένος, καὶ ποτὲ μὲν ἄπλουτος, ποτὲ δὲ πάμπλουτος, ὡς ὁ δραματουργὸς καὶ παντόμιμος· καὶ τελευταῖον εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἰαμαδδανὴν (1), ὡς ὁ δραματουργὸς εἰς τὴν σκηνήν.

48. Εἰ καὶ περίβλεπτος εἶ ἐπὶ βασιλείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς περιφανεῖς ἐσμὲν ἐπὶ μαθήσει· εἰ καὶ περίφημος εἶ ἐκ πλούτου, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν τὴν φήμην οἱ ἐλλόγιμοι εἰς πάντα τὰ μέρη παρατείνουσι· τοῦτο δὲ μόνον τὸ διάφορόν ἐστιν ἀμφοτέρων ἡμῶν, ὅτι σοὶ μὲν τιμὴ ἐστὶν ὁ πλοῦτος, ἡμῖν δὲ ἡ μάθησις· ὅθεν εἰ καταφρονεῖς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ καταφρονοῦμεν σοῦ αὐτοῦ.

49. Χρημάτων εἶ κύριος, ᾧ βασιλεῦ; ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν λόγων κύριοι· ἤρωσ' εἶ κατὰ τῶν πολεμούντων ὄπλοις; ἀλλὰ καὶ ἡμῖν δύναμις ἐστὶν δαμαστικὴ τῶν πολεμούντων λογισι· θεραπεύουσί σε οἱ φιλοχρήματοι; ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς θεραπεύουσιν οἱ φιλομαθεῖς καὶ φιλόλογοι· εἰ καὶ οὐκ ἔστι σοι φροντίς καὶ λόγος περὶ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν οὐδεὶς λόγος περὶ σοῦ.

(1) Ἰαμαδδανή, ἐφερμηγεύεται, πόλις τοῦ Ἰάμου, ὃς ἐστὶν ὁ Ἀιδωνεύς.

50. Ἡμεῖς μὲν ἀρκοῦμεθα τοῖς ἐκ φλοιῶν ἱματίοις (1)· σὺ δὲ τοῖς σηρικοῖς καὶ μαλακοῖς· ἐνταῦθα ἐξ ἴσου ἀρκοῦμεθα καὶ οὐδεμία ἐστὶ διαφορὰ· ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἐνδεής καὶ πτωχός, ὧ ἀπληστία ἐστὶ μεγάλη· αὐτάρκους δ' οὔσης τῆς καρδίας, τίς πτωχός; τίς πλούσιος;

51. Ἀρκοῦσιν ἠδεῖαι ὀπῶραι εἰς βρωσιν, καὶ ὕδωρ ἠδὲ εἰς πόσιν, καὶ εὐνή κατὰ γῆς, καὶ ἱμάτια ἐκ φλοιῶν· οὐ γὰρ φέρομεν ἀκολουθεῖν τῇ ἀταξίᾳ ἀπανθρώπων καὶ ἀπονενοημένων ἐκ μέθης τοῦ πλούτου, ὃν νεωστὶ ἐκτήσαντο.

52. Ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν οὔτε χορευταί, οὔτε πορνοβοσκοί, οὔτε ψάλται, οὔτε γυναῖκες, οὔτε γελωτοποιοί, καὶ βωμολόχοι· πῶς ἂν εἶημεν ἡμεῖς ἄξιοι ἰδεῖν τὸν βασιλέα;

53. Πάλαι ὑπὸ μεγαλοφρόνων βασιλέων ἐπολίσθη αὕτη ἡ γῆ, καὶ μετ' ἐκείνους ἐκυριεύθη ὑπ' ἄλλων· ἄλλοι δὲ πάλιν, νικήσαντες, ἐκυρίευσαν αὐτῆς τῆς γῆς, καὶ ἀφειδῶς ἐχαρίσαντο αὐτὴν ἄλλοις· καὶ ἄλλοι τῶν δεκατεσσάρων κόσμων (2) κύριοι ἐγένοντο· τούτων δὲ

(1) Οὐχὶ μόνων ἐκ φύλλων, ἀλλὰ καὶ ἐκ φλοιῶν δένδρων συβράπτουτες, ποιοῦσι περιζώματα ἐνιοὶ τῶν ἐρημικῶν καὶ ἀσκητικῶν βίον ἐχόντων. Ἐν Ἰμαῶ τῷ ὄρει δένδρα εἰσὶ μεγάλα, ὧν οἱ φλοιοὶ ἀπαλοὶ εἰσι καὶ εὐκόλως οὐ διασχίζονται· ἐκ τούτου τοῦ φλοιοῦ στεγάζουσι τὰς οἰκίας οἱ ὄρεσίοικοι, καὶ ἐπὶ τούτου γράφουσι, χρώμενοι ἀντὶ χάρτου. Τὸ δ' ἐκ τούτου τοῦ φλοιοῦ βιβλίον οὐ διαλύεται, καὶ πολλὰς ἡμέρας ἐν ὕδατι μένη· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ γράμματα οὐκ ἐξαλείφονται· τὸ γὰρ μέλαν, ὃ κατασκευάζουσιν ἐκεῖ, ἐξαίρετόν ἐστι, καὶ δυσεξάλειπτον ὕδατι.

(2) Πολλαὶ εἰσιν αἱ δόξαι περὶ τῶν κόσμων· ἄλλοι μὲν γὰρ δοξάζουσιν, ὅτι δύο εἰσὶ γενικοὶ, ὁ οὐράνιος καὶ ὁ ἐπίγειος· ἄλλοι δὲ δοξάζουσιν

τῶν νῦν ἀνθρωπαρίων ὅποια αὕτη ἢ ἔπαρσις, οἱ δεσπό-
ται εἰσὶν ὀλίγων τινῶν πολυχνίων;

54. Αὕτη ἢ γῆ οὐδ' ἐν ἀκαρεῖ ἔμεινεν ἄνευ κυρίων·
ἀναρίθμητοι αὐτῆς κύριοι ἤλθον, καὶ ἀπῆλθον. Τοιαύ-
της γῆς ἐπὶ κτήσει, ὅποια ἔπαρσις τοῖς βασιλεῦσι; καί
τοι δὲ δεῖ λύπην ἔχειν, χαρὰν καὶ οἴησιν τῶναντίον
ἔχουσιν οἱ μωροὶ βασιλεῖς, οἱ οὐδὲ τὸ πολλοστημόριον
αὐτῆς τῆς γῆς ἔχουσιν ὑπ' ἐξουσίαν.

55. Εἶθε διανυθείησαν ἐν ἀγία ἐρήμῳ αἱ ἡμέραι
ἐμοῦ, ἐκφωνοῦντος τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξ ἴσου βλέ-
ποντος τὸν τε ὄφιν καὶ τὸν ἐκ μαργάρων ὄρμον· τὸν τε
εὐμενῆ καὶ τὸν δυσμενῆ· τὴν τε πολύτιμον λίθον καὶ
τὴν βῶλον· τὴν τε ἐξ ἀνθέων μαλακὴν εὐνήν καὶ τὴν
σκληρὰν πέτραν, τὸν τε χόρτον καὶ τὸν τῶν γυναικῶν
ὄμιλον.

56. Μεγάλη τις γνῶσις, ἢ εὐκτητός ἐστι θεία χά-
ριτι, γίνεται τοῖς ἀπαθέσι καὶ θεωρητικοῖς, οἳ χρωῶνται
τῇ παλάμῃ, ὡς τρυβλίῳ (1), καὶ ἀρκοῦνται τῷ ἐξ αἰ-
τήσεως βρώματι, καὶ καθεύδουσιν, ὅπου ἂν τύχη, καὶ
νομίζουσι τὸν κόσμον, ὡς ἄχυρον, καὶ τῇ θείᾳ χαρᾷ ἐ-
νοῦνται πρὶν τοῦ θανάτου.

τρεις, προστιθέντες καὶ τὸν καταχθόνιον, ὃς λέγεται Πατάλα, ἔνθα οἰκοῦσιν
οἱ μυθεύομενοι Τιτᾶνες καὶ Γίγαντες καὶ Δράκοντες· ἄλλοι δὲ πολλαπλα-
σιάζοντες, λέγουσιν ὅτι δεκατέσσαρές εἰσιν, ἐπτὰ κάτωθεν τῆς γῆς, καὶ
ἐπτὰ ἀνωθεν· διὰ τοῦτο καὶ μυθολογοῦσιν, ὡς ἔνιοι τῶν προγενεστέρων με-
γαλοργῶν βασιλέων ἐκυρίευσαν τῶν δεκατεσσάρων κόσμων, οἱ ἀνήρχοντο
καὶ κατήρχοντο ἀκωλύτως ἐπ' ὀχημάτων αἰθεροπολικῶν καὶ ἀεροστατικῶν.

(1) Εἰσὶ τινες τῶν Γυμνοσοφιστῶν καὶ Κυνικῶν, οἱ οὐ χρωῶνται ἄλλῳ
τινὶ ἀγγεῖῳ εἰς θέσιν τοῦ ἐξ αἰτήσεως βρώματος, εἰ μὴ τῇ ἑαυτῶν παλάμῃ.

57. Διατί περιέρχη εἰς μάτην, ὦ διάνοια; ἀνεσί-
που λάβε· καθὼς γὰρ γίνεται αὐτομάτως τὸ πρᾶγμα,
τοῦτο οὕτως οὐ γίνεται ἄλλω τρόπῳ, πόνῳ δηλονότι
καὶ μόχθῳ. Μὴ ἐνθυμοῦ τὰ παρωχημένα, μηδὲ βουλεύου
τὰ μέλλοντα· ἀπολάμβανε δὲ ἡδέως πάντα τὰ ἐξ ἀπροό-
πτου ἐρχομενα.

58. Ἄπεχε, ὦ διάνοια, τούτων τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθη-
σιν ὀδυνηρῶν, καὶ ὀδευε τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, τὴν ἀ-
παλλακτικὴν πάντων τῶν δεινῶν ἐντὸς ὀλίγου· προ-
σκολλήθητι τῇ θεῖα φύσει (διανοοῦ τὴν θεῖαν φύσιν) (1).
ἄφες τὴν ἄστατον φορὰν, ἣν ἔχεις· μηδ' ἔχε πάλιν κλί-
σιν εἰς τὰ τοῦ κόσμου φθαρτά· ἴλεως ἔσο νυνί.

59. Ἐξάλειψον, ψυχὴ, τὴν ἄγνοιαν· ἔχε κλίσιν πρὸς
τὸν Σίβαν· ἀσπάζου τὴν διατριβὴν περὶ τὸ χεῖλος τοῦ
Γάγγου· ὅποια εὐστάθεια ταῖς εὐτυχίαις, αἶ εἰσιν ὡς
τὰ ἄστατα κύματα, ὡς οἱ πομφόλυγες, καὶ ὡς αἱ ἀσρα-
παί; ὅποια πίστις εἰς τὰς τρεφάς, αἶ εἰσιν ἐπικίνδουνοι,
ὡς αἱ φλόγες, ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ὡς οἱ ὠκύρροοι ποταμοί;

60. Μηδὲ ὧς φρόνει, ὦ ψυχὴ, τοῦτον τὸν ἄστατον
πλοῦτον, ὃς ἀρπάζεται ὑπὸ τυράννου· ἡμεῖς, τριβωνο-
φοροῦντες καὶ περιερχόμενοι ἀπὸ θύρας εἰς θύραν ἐν
ταῖς ἀγυιαῖς τῆς Βαρανασῆς (2), αἰτήσομεν βρῶμα, τι-
θέμενον ἐν παλάμῃ, ὡς ἐν τρυβλίῳ.

(1) Διανοοῦ τὸ θεῖον δηλονότι.

(2) Βαρανασῆ, ἣ καὶ Κασσῆ λεγομένη, πόλις ἱερὰ, ἀρχαία, μεγάλη
καὶ πολυθρύλλητος, κειμένη παρὰ τῷ χεῖλει τοῦ Γάγγου, ὃς καὶ ἀποτελεῖ
αὐτὴν δρεπανοειδῆ. Ἱερὰ δὲ καὶ ἀγία κρίνεται, ἐπειδὴ τὸν μὲν ἱερὸν Γάγ-
γην ἔχει παραρρέοντα, τὸν δὲ μέγαν θεὸν Σίβαν πολιούχον καὶ ἔφορον,
καὶ καθέδρα ἐστὶ τῆς παρ' Ἰνδοῖς σοφίας καὶ θεολογίας· ὅθεν πολλοὶ παν-

61. Εἰ μὲν ἔστι σοι ταῦτα, ὦ ψυχὴ, ἔμπροσθεν μὲν μουσουργοὶ καὶ ἀοιδοὶ, ὀπισθεν δὲ γυναῖκες ἀγλααὶ μετὰ ριπιδίων, ἐκ δὲ τῶν πλαγίων ποιηταὶ καὶ σοφοί, τρύφα τροφὰς τούτου τοῦ κόσμου· εἰ δὲ μὴ, ἔχε κλίσιν εἰς Θεῖαν θεωρίαν.

62. Δεδόσθω, ὅτι πλουτεῖς, καὶ πάντα τὰ ἐφετὰ ἀπολαμβάνεις· ἐκ τούτου τί; ἔστω, ὅτι ἔθηκας τὸν πόδα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των ἐχθρῶν· ἐκ τούτου τί; θῶμεν, ὅτι ἔχεις ἄφθονα πάντα· ἐκ τούτου τί; θές, ὅτι τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων ζῶσι μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· ἐκ τούτου τί (1);

63. Ἔστι σοι σέβας πρὸς τὸν Σίβαν; ἔστι σοι φόβος ἐκ γεννήσεως καὶ θανάτου; οὐκ ἔστι σοι προσπάθεια πρὸς τοὺς οἰκείους, οὐδὲ πάθη ἐξ ἔρωτος; ἐν ἐρήμῳ οἰκεῖς ἀοικήτω, ἔνθα τὰ ἐκ συναναστροφῆς κακὰ ἄπεστιν; ἔστι σοι ἀπάθεια; τί ἄλλο τούτου μᾶλλον περισπούδαστόν ἐστι;

64. Διανοοῦ ἐκεῖνο τὸ ὕψιστον Θεῖον, τὸ ἀτελεύτητον, τὸ ἀγήρατον, καὶ διαυγές· τί ὄφελος ἐκ των ματαίων τρυφῶν τούτου τοῦ κόσμου; αὗται γὰρ εἰσιν ἤττονες ἐκείνης τῆς Θεῖας τρυφῆς, καὶ ζηλωταὶ χαμαιζήλοις καὶ χαμερπέσιν ἀνθρώποις.

65. Σὺ, ὦ διάνοια, εἰσδύεις τὸν καταχθόνιον κόσμον, ἀναβαίνεις εἰς τὸν αἰθέρα, καὶ περιέρχῃ τὸ πᾶν διὰ τῆς ὀξύτητος, ἣν ἔχεις· πῶς δὲ καὶ ἐν παρέργῳ ἐκ

ταχόθεν καθ' ἑκάστην σχεδὸν προσφοιτῶσιν, οἱ μὲν εἰς οἴκησιν, οἱ δὲ εἰς μάθησιν, καὶ ἄλλοι εἰς προσκύνησιν.

(1) Δηλονότι καὶ μετὰ ταῦτα θάνατος.

λήθης οὐ διανοῆ ποτε ἐκεῖνο τὸ ἅγιον καὶ ψυχωφελές Θεῖον; πῶς ἔχεις ἄνεσιν;

66. Τί ὄφελος ἐκ Βεδῶν (1), ἐκ νόμων, ἐξ ἀναγνώσεως ἀρχαιολογικῶν καὶ θεογονικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν βιβλίων, καὶ θυσιῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων πράξεων, ἐξ ὧν οἴκησις γίνεται ἐν τινι γωνίᾳ τοῦ Οὐρανοῦ; ἐκτὸς γὰρ τῆς θείας γνώσεως, ἣ κατακαίει πάντα τὰ δεινὰ, ὡς τὸ πῦρ τὸ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος, καὶ αἰτία γίνεται τῆς ἐντεύξεως τοῦ ὑψίστου Θείου, τὰ λοιπά εἰσιν ἐμπορικὰ ἀνταλλάγματα (2).

67. Τοῦ γηραλέου τὸ μὲν σῶμα συστέλλεται· τὸ δὲ βάδισμα παράφορον γίνεται· οἱ δ' ὀδόντες πίπτουσιν· ἢ δ' ὄρασις ἀμβλύνεται· ἢ δ' ἀκοὴ δυσήκοος γίνεται· τὸ δὲ στόμα σιελίζει· οἱ δ' οἰκεῖοι οὐχ ὑπακούουσιν· οὐδ' ἢ

(1) Τέσσαρες εἰσιν αἱ Βέδαι, τουτέστιν αἱ ἱεραὶ τῶν Ἰνδῶν βίβλοι, αἱ ἐξηρעύθησαν, ὡς λέγουσιν, ἐκ τοῦ στόματος τοῦ πανσόφου Βραχμᾶ, τοῦ ποιητοῦ τοῦ παντός· καὶ αἱ μὲν τρεῖς διαλαμβάνουσι κατὰ τάξιν περὶ ἱερουργιῶν, θυσιῶν, λατρείας, καὶ πάσης ἄλλης νομικῆς πράξεως, καὶ τελευταῖον περὶ γνώσεως τῶν ὄντων καὶ θεολογίας· ἢ δὲ τετάρτη διαλαμβάνει περὶ ἀποτροπῆς καὶ ἀπαλλαγῆς τῶν πονηρῶν πνευμάτων, περὶ καταλύσεως καὶ ἀναιρέσεως τῶν ἐχθρῶν, καὶ περὶ γοητείας, μαγγανείας, καὶ φαρμακείας. Βέδα ἐφερμηνεύεται, μάθησις, ἐπιστήμη, γνώσις.

(2) Ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς τῆς μὲν θεωρητικῆς ἀρετῆς ἔπαινον ποιεῖ, τῆς δὲ πρακτικῆς ψόγον, καὶ εἰρωνικῶς ἐμπορικὰ ἀνταλλάγματα καλεῖ τὰ τοῦ νόμου. Ὅμοιον δ' ἂν εἴη, ὡς περ εἰ ἔλεγε· Καθὼς ὁ δεῖνα ἐδῶκεν ἓνα ὄβολον, καὶ ἔλαβεν ἀντ' αὐτοῦ ἓλαιον, οὕτω καὶ ὁ δεῖνα ἀνέγνω τὴν Βέδαν ἢ ἐτέλεσε θυσίαν, ἢ ἄλλο τι νόμιμον ἔπραξε, καὶ ἔπειτα ἔτυχεν ἀμοιβαίως στάσεως ἐν τινι γωνίᾳ τοῦ Οὐρανοῦ, ἐξ οὗ πάλιν κάτεισιν εἰς γῆν. Πάντα δὲ ταῦτα ἀναφέρονται ἀντιρρητικῶς εἰς τοὺς προτιμῶντας τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ἧς τὸ τέλος ἐστὶν ἡ ἀπόλαυσις τῶν οὐρανίων τρυφῶν.

γυνή Θεραπείει, ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς ἐχθρὸς γίνεται· φεῦ τῶν δεινῶν!

68. Αἱ γυναῖκες, βλέπουσαι πολιὰν ἀνθρώπου, ἢ ἐστι σημεῖον γέροντος, καὶ αἰτία καταφρονήσεως, ἀποφεύγουσιν αὐτόν, καθὼς οἱ ἄνθρωποι φεύγουσι μακρὰν, βλέποντες τὸ ὀστέον, τὸ ἐμπεπηγμένον παρὰ τῷ φρέατι τῶν ἀκαθάρτων καὶ βεβήλων (1).

69. Ἐν ὄσω τὸ μὲν σῶμα εὐρωστὸν ἐστὶ καὶ ἄνοσον, τὸ δὲ γῆρας μακρὰν, ἢ δὲ δύνამεις τῶν αἰσθήσεων ἀλύμαντος, καὶ ἡ ἡλικία νέα, ἐν τοσοῦτῳ δεῖ τῷ φρονίμῳ ποιεῖν τρόπους εἰς οἰκεῖον ὄφελος· πυρπολουμένου γὰρ τοῦ οἴκου, τί ὄφελος ἀνορύττειν φρέαρ (2);

70. Ὀλιγοχρονίου οὔσης τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν, τί ποιήσωμεν! ἀσκησιν ἀσκήσωμεν; ἢ παρὰ τῷ Γάγγῃ οἰκήσωμεν; σὺν γυναιξίν εὐειδέσει τρυφήσωμεν; ἢ ἐπιστήμας μάθωμεν, καὶ τὰ ἠδέα εἶδη τῆς ποιητικῆς;

71. Οὐκ ἐστὶν ἄλλο παρὰ τοῖς φρονίμοις ἐπωφελέστερον τῆς ἀσκήσεως καὶ ἐγκρατείας, φίλη ψυχή· ὁ μὲν γὰρ δεσπότης δυσθεράπευτός ἐστιν· οἱ δὲ βασιλεῖς πα-

(1) Ἀκάθαρτοι καὶ βεβήλοι, ἢ ἄθικτοι κρίνονται παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς οἱ θνησιμαιοφάγοι, οἱ κοπροφόροι, καὶ οἱ θυρσοδέψαι· διὰ τοῦτο ἐν ταῖς κώμαις χωριστά εἰσι τὰ φρέατα, ἐξ ὧν ἀντλοῦσιν ὕδωρ· εἰς δὲ διάκρισιν ἐμπηγνύουσι παρὰ τῷ φρέατι ἐν ὀστέον ὄνου ἢ ἵππου.

(2) Τὰ στεγάσματα τῶν ἐν κώμαις οἰκιῶν ἐκ χόρτων εἰσὶ· διὰ τοῦτο πολλάκις συμβαίνει πυρκαϊὰ ὀλεθρία, μάλιστα δ' ἐν ὥρᾳ θέρους· εἰς δὲ κατάσβεσιν ὕδωρ καταχέουσιν ἐκ φρεάτων· ἐνιοὶ δὲ προμηθεῖς ὄντες, στάμνους ὕδατος πλήρεις τιθέασιν ἐπὶ τῆς στέγης, ἵνα ὡςι πρόχειροι ἐν ἀνάγκῃ.

λίμβουλοι· ἡμεῖς δὲ μεγάλα ζητοῦμεν, καὶ μέγα ἀξίωμα θέλομεν· τὸ δὲ γῆρας λυμαίνει τὸ σῶμα· ὁ δὲ θάνατος ἀρπάζει τὴν ποθητὴν ζωὴν.

72. Ὅτε οὔτε τιμὴ ἐστίν, οὔτε πλοῦτος, οὔτε οἰκεῖος, ἢ συγγενῆς, ὁ δ' αἰτῶν πένης ἀπέρχεται, μὴ τυγχάνων, ἢ δ' ἀκμὴ τῆς νεότητος παρακμάζει, δεῖ τῷ εὐφροني οἰκεῖν παρὰ τῆ ὄχθῃ τοῦ ἁγιαστικοῦ Γάγγου, ἢ ἐν σπηλαίῳ, ἢ ἐν φάραγγι συνηρεφεῖ.

73. Ἠδεῖαί εἰσιν αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης· ἠδεῖά ἐστίν ἡ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν ὁμιλία· ἠδεῖαί εἰσιν αἱ ἐν ταῖς ποιήμασιν ἀφηγήσεις· ἠδύ ἐστὶ τὸ πρόσωπον τῆς γυναικὸς, τὸ περιρρέομενον δάκρυσιν ἐκ θυμοῦ πλαστοῦ· πάντα ἐστὶν ἠδέα· οὐδὲν ὅμως εἰσὶ ταῦτα, ὅταν ὁ νοῦς νοήσῃ τὴν ματαιότητα αὐτῶν.

74. Ἠδύς ἐστίν εἰς οἴκησιν ὁ λαμπρὸς οἶκος· ἠδύ ἐστίν εἰς ἀκοὴν τὸ ἄσμα καὶ πᾶν μουσικὸν ὄργανον· εὐφραντικὴ ἐστίν ἢ τῆς γυναικὸς ὁμιλία· ἀλλ' οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, λογιζόμενοι ταῦτα πάντα ἄστατα, ὡς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, τὸ ἀποσβεννύμενον ἐκ τοῦ ἀέρος ἢ τῆς πυραλλίδος, πορεύονται εἰς ἔρημον.

75. Εἰ, ἢ μὲν θαυμαστὴ Μερόη (1) ἀφανίζεται, πυρπολουμένη ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος (2), ἢ δὲ θάλασσα ξηραίνεται, ἐν ἣ τσοαῦτά ἐστὶ κήτη μεγάλα, ἢ δὲ γῆ ὄλλυται, ἢ ἔχουσα ὄρη στιβα-

(1) Μερόη, ὄρος μέγιστον καὶ ὑψηλότατον, περὶ οὗ ἐβρέθη πρότερον.

(2) Ἡ φθορὰ τοῦ παντός, ποτὲ μὲν διὰ κατακλυσμοῦ, ποτὲ δὲ διὰ πυρὸς γίνεται.

ρά, πολλῶ μᾶλλον τὸ σῶμα, ὃ ἐστὶ βραχυτελές καὶ ὀλιγοχρόνιον (1).

76. Ἡμεῖς, οἱ θεωροῦμεν τοῦτο τὸ πᾶν ἐκ γενέσεως, οὔτε ἠκούσαμεν, οὔτε εἶδομεν τοιοῦτον, ὃς κατεδάμασε τὰ πάθη, ἃ εἰσιν, ὡς ἄγριοι καὶ μανικοὶ ἐλέφαντες.

77. Μεγάλῃς προπεπραγμένης ἀσκήσεως (ἀρετῆς) καρπός ἐστι ταῦτα· ἡ ἐλευθέρα διατριβή, τὰ πολυδάπανα βρώματα, ἡ πολλῶν ὑπηρετῶν ἀκολουθία, ἡ μάθησις μετὰ τῆς πράξεως τῶν τοῦ νόμου, καὶ ἡ τῆς ὀξύρρεπους διανοίας ἀποχή ἀπὸ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν (2).

78. Αἱ μὲν ἐπιθυμίαι σήπονται ἐν καρδίᾳ! ἡ δὲ νεότης παρέρχεται· αἱ δ' ἀρεταὶ πᾶσαι ἀνωφελεῖς εἰσι, μηδενὸς ὄντος φιλοκάλου· ὁ δ' ἰσχυρὸς καὶ νηλεὲς θάνατος ἐξαίφνης ἐπέρχεται· τί δεῖ ποιῆσαι; γνωστόν ἐστιν· οὐδεμία γὰρ ἄλλη σωτηρία, ἀλλ' ἢ ἡ καταφυγὴ εἰς τὸ ζεῦγος τῶν ποδῶν τοῦ Σίβα (3).

(1) Ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς ὁμολογεῖ τὴν ἀλήθειαν. Φροῦδα ἄρα εἰσὶν ὅσα φιλοσοφικὰ εἴρηκε περὶ ἀπαθείας καὶ θεωρίας θείας.

(2) Φρονοῦσι δὲ καὶ δοξάζουσιν, ὡς ἡ μὲν εὐπραγία καὶ εὐπάθεια, καρπός ἐστι προπεπραγμένης ἀρετῆς, ἡ δὲ κακοπραγία καὶ κακοπάθεια, καρπός προπεπραγμένης κακίας. "Ἀπρακτοὶ δηλονότι μένουσιν· οὐ γὰρ ἐπιτυγχάνει, ὧν ἐπιθυμεῖ, ἡ καρδία.

(3) Ἐν Ἰνδίᾳ τῶν ποδῶν ἄπτονται τοῦ θεοῦ, τοῦ Βραχμᾶνος, ἢ τοῦ πατρὸς, τῆς μητρὸς, τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ, τοῦ διδασκάλου, τοῦ βασιλέως, καὶ παντὸς ἐνδόξου καὶ μεγάλου, ἢ γονυπετοῦντες, θήγουσι διὰ τοῦ μετώπου. Οὕτω δὲ ποιοῦσιν, ὅταν ἀσπάζωνται, ἢ ὅταν δέωνται καὶ ἱκετεύωσιν· ἐνίοτε δ' ἄπτονται καὶ τῶν γονάτων, ὡς καὶ ὁ Πρίαμος

Χερσὶν Ἀχιλλῶς λάβε γούνατα, καὶ κῦτε χεῖρας.

Φιλεῖν δὲ τὴν χεῖρα οὐκ ἔστιν ἔθος παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς.

79. Πότε πορευθήσομαι εἰς τινα τοῦ Γάγγου ὄχθην, ἢ λευκαίνεται ταῖς λευκαῖς μαρμαρυγαῖς τῆς σελήνης ἐν νυξίν, ἐν αἷς ἤχος γίνεται ἐκ τῶν ἐξανισταμένων κυμάτων; πότε πορευθήσομαι, ἀπέχων τῶν κοσμικῶν παθῶν, ἐκφωνῶν θερμῶς τὸ ὄνομα τοῦ Σίβα, καὶ χέων δάκρυα καταλύξεως;

80. Ἄφοῦ διασκορπίσωμεν τὸν πλοῦτον, ἀναπολοῦντες τὸ φθαρτὸν καὶ πρόσκαιρον τοῦ κόσμου, καταφύγωμεν εἰς τὸν πόδα τοῦ Σίβα, καρδίαν ἔχοντες πλήρη ἐλέους πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα, καὶ διανύσωμεν τὴν νύκτα, λάμπουσαν σεληνιαίῳ φωτὶ, ἐν καθαροῖς ἐρήμῳ.

81. Πότε, ἔχων ὑπογάζτριον ταινίαν (1), κατοικήσω ἐν Βαρανασῆ κατὰ τὴν ὄχθην τοῦ οὐρανίου Γάγγου, καὶ διανύσω τὰς ἡμέρας πάσας, ὡς μίαν στιγμὴν τῆς ὥρας, ἔχων ἠνωμένας τὰς παλάμας ἐπὶ κεφαλῆς (2), καὶ ἐκφωνῶν τὸ, « Ἰλάσθητί μοι, ὦ τριόφθαλμε Σίβα; »

82. Πότε, λουόμενος ἐν ὕδασι τοῦ Γάγγου, καὶ λατρεύων σοί, ὦ Σίβα, ὀπώραις καὶ ἄνθεσι (3), καὶ θεωρῶν σέ τὸν νοητὸν, καθήμενος ἐπὶ πέτρας, ὡς ἐπὶ κλί-

(1) Ἄλλοι μὲν τῶν γυμνοσοφιστῶν ὀλόγυμοι εἰσιν, ἄλλοι δὲ ἡμίγυμοι, καὶ ἄλλοι καλύπτουσι μόνον τὰ αἰδοῖα διὰ ταινίας.

(2) Ἐμπροσθεν τῶν θεῶν ἢ ἐνδόξων (Δεσποτῶν) ἐκτείνοντες τὰς χεῖρας, ἐνοῦσι τὰς παλάμας, ἢ τιθέασιν αὐτὰς τὰς χεῖρας οὕτως ἠνωμένας ἐπὶ κεφαλῆς· σημεῖον δ' ἔστι τοῦτο εὐλαβείας καὶ ὑπακοῆς.

(3) Οἱ Ἰνδοὶ, λατρεύοντες, προσφέρουσι τοῖς ἀγάλμασι τῶν θεῶν ὀπώρας, ἄνθη, στεφάνους ἐξ ἀνθῶν, θυμίαμα, καὶ γλυκίσματα σακχαρωτά· ἐν δὲ τῇ λύχῳ, ὃν ἄπτουσι πρὸ τοῦ θεοῦ, οὐ τιθέασιν ἔλαιον, ἀλλὰ βούτυρον, κρίνοντες τὸ μὲν βούτυρον καθαρὸν, τὸ δ' ἔλαιον ἀκάθαρτον, καὶ προτείνοντες, ὅτι τὸ μὲν βούτυρον καθόμενον εὐωδίαν παρέχει, τὸ δ' ἔλαιον δυσωδίαν.

νης, αὐτάρκης ὦν, καὶ ὀπωροφαγῶν; πότε ἀπαλλαγῆ-
σομαι τοῦ δεινοῦ, τοῦ ἐξανισταμένου ἐκ τῆς πρὸς ἄν-
θρωπον ὁμοειδῆ θεραπείας, καὶ ὑπουργίας;

83. Πότε, ὦ Σίβα, μόνος ὦν, καὶ ἀνέραστος, καὶ
πρᾶος, καὶ ἔχων τὴν μὲν παλάμην, ὡς τρυβλίον, τὸν
δ' αἰθέρα (1), ὡς ἄμφια, πότε δυνήσομαι ἐξαλείψαι
πάντα τὰ ἔργα (2);

84. Οἷς τισιν ἡ μὲν παλάμη ἐστίν, ὡς τρυβλίον, τὸ δ'
αἰτήσεως βρῶμα, ὡς βρῶμα καθαρὸν, ὁ δ' αἰθὴρ, ὡς μέγα
φόρεμα, ἡ δὲ γῆ, ὡς κλίνη μεγάλη, ἡ δ' ἐνέργεια τῶν
αἰσθήσεων ἀπέχει τῶν αἰσθητῶν, οὗτοι οἱ αὐτάρχεις καὶ
μεγαλόφρονες καὶ μακάριοι, ἐξαλείφουσι τὰ ἔργα (3).

(1) Λίθεροίμων ὦν, τουτέστιν ὀλόγυμος.

(2) Οἱ προτιμῶντες τὴν θεωρητικὴν ἀρετὴν, προτείνουσιν, ὅτι τὰ ἔρ-
γα, εἴτε καλὰ, εἴτε κακὰ, δεσμός ἐστι τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ σώματος·
ὅταν δὲ ἐξαλειφθῶσι τὰ ἔργα, εἴτε ἀγαθὰ εἴτε φαῦλα, τότε λυτροῦται
τούτου τοῦ δεσμοῦ ἡ ψυχὴ, οὐ μεταστωματοῦται δηλαδὴ, ἀλλὰ σύνεστι
τῷ Θεῷ αἰδίως· ἐξαλείφονται δὲ διὰ τῆς πρὸς τὸν θεὸν θεωρίας καὶ ἀπα-
θείας. "Ἄλλοι μὲν οὕτω δοξάζουσι, καὶ διὰ τοῦτο διίσχυρίζονται, ὡς ἡ
θεωρητικὴ ἀρετὴ, κρείττων ἐστὶ τῆς πρακτικῆς, ὡς οὕσα αἰτία τοῦ ἄ-
κρου ἀγαθοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἀθανασία, ὡς ἐρρέθη καὶ πρότερον· οὗτοι δὲ δο-
ξάζουσι καὶ τὸν κόσμον γεννητὸν καὶ φθαρτὸν, ὦν τὸ δόγμα κατὰ τὸ πα-
ρὸν ὑπερισχύει καὶ ἐπικρατεῖ. "Ἄλλοι δὲ προτιμῶσι τὴν πρακτικὴν ἀρε-
τὴν, καὶ διὰ τοῦτο δοξάζουσιν, ὡς ὁ ἄνθρωπος ἔργα πράξας ἀγαθὰ, τρυ-
φᾷ μετὰ θάνατον τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν· ἐν Οὐρανῷ δὲ τρυφήσας εἰς ὠ-
ρισμένον χρόνον, κατ' ἀναλογίαν τῶν πράξεων, πάλιν κατέρχεται εἰς γῆν,
ἐνθα πάλιν πράξας ἔργα ἀγαθὰ, πάλιν ἀνέρχεται εἰς οὐρανὸν, καὶ οὕτω
πάλιν καὶ πολλάκις κατὰ κυκλοφορίαν αἰδίως. "Ἄκρον δ' ἀγαθὸν παρ' αὐ-
τοῖς τοῦτό ἐστιν, ἡ ἀπόλαυσις τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν. Δοξάζουσι δ' οὗ-
τοι τὸν κόσμον ἀγέννητον καὶ ἀτελεύτητον.

(3) Δηλονότι λυτροῦνται τοῦ ἐκ τῶν ἔργων δεσμοῦ, καὶ οὕτως ὄντες
ἐλεύθεροι καὶ ἀπαθεῖς καὶ καθαροί, τῷ ἐλευθέρῳ καὶ ἀπαθεῖ καὶ καθαρῷ
Θεῷ σύνεισιν.

85. Γνώσις θεία, εϋκτητος θεία χάριτι, γίνεται τοῖς θεωρητικοῖς, οἱ ἔχουσι τὴν παλάμην, ὡς τρυβλίον, καὶ ἀρκοῦνται· τῷ ἐξ αἰτήσεως βρώματι, καὶ οἰκοῦσιν, ὅπου ἂν τύχη, καὶ εἰς οὐδὲν τίθενται τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν τρυφήν, καὶ τὸν κόσμον, καὶ θεῖα φρονοῦντες, ἐφίενται τῆς αἰσθήσεως τῆς ὑψίστης χαρᾶς.

86. Τίς χρεία παγκοσμίου βασιλείας, ὅτε περίζωμά ἐστι βραχῶδες, καὶ τριβώνιον τοιοῦτον, καὶ αὐτάρκεια, καὶ βρῶμα ἐξ αἰτήσεως, ὅ,τι ἂν τύχη, καὶ κοιτῆ ἐν νεκρικῷ τόπῳ, καὶ ἐλευθέρα διατριβή, καὶ καρδιά πραεῖα, καὶ σταθερότης ἐπὶ τῆς χαρᾶς τῆς θεωρίας;

87. Ὅποια ἐπιθυμία παγκοσμίου βασιλείας τῷ μεγαλόφρονι; ὁ μέγας ὠκεανὸς οὐ διαταράττεται ἐκ τῆς νήξεως μικροῦ ἰχθύος (1).

88. Ὡ μητερ Λαξμη (2), μὴ ἐμέ, ἀλλ' ἄλλον τινὰ ἀσπάζου καὶ ἀγάπα· ἐν καταφρονήσει γὰρ ὑπάρχεις παρὰ τοῖς καταφρονοῦσι καὶ μὴ ἐπιθυμοῦσι τῶν τοῦ κόσμου τρυφῶν· νῦν γὰρ ἡμεῖς ἐφιέμεθα ζῆν ἐξ αἰτήσεως πτισάνης (3), ἐν τρυβλίῳ συνερράμμένῳ φύλλοις Παλάσσα (4).

(1) Ὅμοιον δ' ἂν εἴη, ὥσπερ εἰ ἔλεγε· καθὼς ὁ μέγας ὠκεανὸς οὐ διαταράττεται ἐκ τῆς νήξεως μικροῦ ἰχθύος, οὕτω καὶ ὁ μεγαλόφρων, τουτέστιν ὁ αὐτάρκης, οὐ διαταράττεται ἐκ τῆς ἐπιθυμίας μεγάλης βασιλείας, οὐκ ἐπιθυμεῖ δηλ. τῶν ἀγαθῶν μεγάλης βασιλείας, νομίζων αὐτὰ μικρά.

(2) Λαξμη, ἡ θεὰ τοῦ πλούτου.

(3) Κριθὴν καὶ ἐρέθινθον φρύγουσι, καὶ ἔπειτα ἀλέθουσι· τὸ δὲ τοιοῦτον ἀλευρον λέγεται Σακτοῦ, κοινῶς Σατοῦ· ἐγγέοντες δὲ τῷ τοιοῦτῳ ἀλεύριῳ ὕδωρ, καὶ συμφύροντες ἐσθίουσιν· ἔστι δὲ βρῶμα λιτὸν καὶ πρόχειρον· ὅστις δὲ θέλει, ἢ ἔχει, ἐντίθησι καὶ ὀλίγον ἄλας ἢ σάκχαρον, εἰς τὸ ποιῆσαι ἡδυτέραν τὴν γεῦσιν.

(4) Φύλλα δένδρων συρράπτοντες, κατασκευάζουσι τρυβλία· οὕτω δὲ

89. Ἐγὼ Μοναστῆς ἔσομαι, ζῶν ἐξ αἰτήσεως, ἢ ἐσθίων ρίζας, ἃς εὐρίσκω ἐν γῆ, δαμάζων τὰ πάθη, μὴ συνὼν ἀνθρώποις, μὴ ἐπιθυμῶν διδόναι καὶ λαμβάνειν, ἐνδουόμενος ῥάκη, ἃ εἰσι παρερρίμμενα ἐν ὁδοῖς, μηδεμίαν τιμὴν θέλων, μηδὲ κόμπον ἔχων, καὶ τρυφὴν μόνην νομίζων τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀνεσιν.

90. Ἡ μὲν γῆ ὡς κλίνη, ὁ δὲ βραχίων ὡς προσκεφάλαιον, ὁ δ' αἰθὴρ ὡς παραπέτασμα, ὁ δ' ἀήρ ὡς ριπίδιον, ἢ δὲ σελήνη ὡς λύχνος, ἢ δ' ἀπάθεια ὡς γυνή· οὕτως ἀναπαύεται ἡδέως ὁ θεωρητικὸς, ὁ θεωρῶν τὸ ὕψιστον Θεῖον, καὶ εὐφραίνόμενος τῇ ἐπιμιξίᾳ καὶ ἡσυχίᾳ.

91. Ὁ ἀπαθὴς, ὅτε βαδίζει κατὰ τὴν ὁδὸν, οὔτε ὀργίζεται, οὔτε ἀγάλλεται, ἀκούων τῶν ἀνθρώπων λεγόντων ταῦτα κατὰ τὴν ἑαυτῶν κρίσιν· « Τίς οὗτος; »
 » ἀκάθαρτός ἐστιν; ἢ Βραχμάν; εὐτελής καὶ ἐλάχιστος;
 » ἢ Θεωρητικὸς καὶ Θεόφρων; »

92. Ἐπειδὴ ἐγὼ ἀπέρχομαι εἰς τὸ ὕψιστον Θεῖον, ἀφείς (ἀποβαλὼν) τὴν μεγάλην ἀγνοίαν ἕνεκα τῆς Θείας γνώσεως, ἣν ἔλαβον παρὰ τῆς ὁμιλίας τῶν ἀγαθῶν

εὐαρμόστως συρράπτουσιν, ὥστε μήτε γάλα μήτε ὕδωρ διαρρέειν, ἐντιθέμενον· κρίνονται δὲ τὰ τοιαῦτα φύλλα καυρῶτερα τῶν ἐξ ἄλλης ὕλης· δι' ἣν αἰτίαν ἔνιοι καὶ τῶν πλούσιων χρῶνται τούτοις, ὡς καθαροῖς.

Παλάσσα δὲ, δένδρον μέγα καὶ ἱερὸν, οὗ τὸ ξύλον καίουσιν ἐν θυσίαις. Τοῦτο τὸ δένδρον πρῶτον μὲν ἐκφύει τὰ ἄνθη, εἶτα δὲ τὰ φύλλα· καὶ τὰ μὲν φύλλα μαλακὰ εἰσι, τὰ δὲ ἄνθη μακροειδῆ καὶ κυρτοειδῆ, καὶ λίαν ἐρυθρά. Τὸ δάσος τοιούτων δένδρων ἀνθοφορούντων, ἰδὼν πόρρωθεν ὁ ἄνθρωπος, νομίζει, ὅτι πυρκαϊά ἐστι.

καὶ σπουδαίων ἀνδρῶν, διὰ τοῦτο ἐνῶν τὰς παλάμας, δίδωμι ὑμῖν τὴν τελευταίαν πρόσρησιν, μήτηρ γῆ, πᾶτερ ἀήρ, φίλον πῦρ, συγγενές ὕδωρ, καὶ ἀδελφὲ αἰθήρ (1).

93. Ἐν ὥρᾳ θανάτου βοηθός ἐστὶν ἡ ἀρετὴ μόνη· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ματαιότης, ἡ γυνή, ὁ υἱός, οἱ ὑπηρέται, οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι, ἡ μήτηρ, ὁ πατήρ, ὁ ἀδελφός, ἡ τρυφή, ἡ δόξα, ὁ πλοῦτος, ἡ μάθησις, τὸ κάλλος, ἡ νεότης, ἡ τιμὴ, καὶ ἡ ἔπαρσις.

(1) Καθὼς ὁ πνέων τὰ λοίσθια, δίδωσι τὴν τελευταίαν πρόσρησιν τοῖς παροῦσιν, οὕτω καὶ ὁ ἀναχωρητὴς καὶ μοναστὴς, οὗ ὡς πατήρ καὶ μήτηρ, καὶ ἀδελφός, καὶ φίλος, καὶ συγγενὴς ἐστὶν ἕκαστον τῶν πέντε στοιχείων. Οἱ φιλόσοφοι τῶν Ἰνδῶν προστιθέντες καὶ τὸν αἰθέρα, τουτέστι τὸ κενόν, πέντε στοιχεῖα ἀπαριθμοῦσι καὶ δοξάζουσι.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

ΚΑΙ ΗΘΙΚΑ

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

ΚΑΙ ΗΘΙΚΑ

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ.

ἡ δὲ ἐπιπέδου ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ κέντρου
ἡ ἐπιπέδου ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ κέντρου
ἡ ἐπιπέδου ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ κέντρου
ἡ ἐπιπέδου ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ κέντρου

ἡ δὲ ἐπιπέδου ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ κέντρου
ἡ ἐπιπέδου ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ κέντρου
ἡ ἐπιπέδου ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ κέντρου
ἡ ἐπιπέδου ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ κέντρου

ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ

ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

ΚΑΙ ΗΘΙΚΑ

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ.

1. Προσκυνήσας τὸν Θεὸν, τὸν ἰσχυρὸν, καὶ κύριον τῶν τριῶν κόσμων, ἐρῶ περὶ Ἡθολογιῶν, αἱ ἐξήχθησαν ἀπ' ἄλλων βιβλίων.

2 Διὰ τὴν ἔφεσιν, ἣν ἔχω, τῆς ὠφελείας τῶν ἀνθρώπων, ἐρῶ ἐγωγε ἐκεῖνα, ὧν ἐκ μόνῃς τῆς γνώσεως φωτίζεται ὁ νοῦς τῶν ἀνθρώπων.

3 Ὅστις τοίνυν ἀναγινώσκει τοῦτο τὸ ἐγχειρίδιον, οὗτος γινώσκει κυρίως τὸ συμβουλεύειν ἄλλοις τὰ ὀρθὰ, καὶ τὸ πρακτέον καὶ τὸ μὴ πρακτέον, καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν.

4. Ἀποστρέφου τὴν τῶν κακῶν ὁμιλίαν, καὶ ἀσπάζου τὴν τῶν ἀγαθῶν· ποίει ἀγαθὰ ἡμέρας τε καὶ νυκτός, διὰ μνήμης ἔχων αἰετὴν τὴν ματαιότητα τῶν τοῦ κόσμου.

5. Πορρωτάτω ἀπόβαλλε τὴν διάλυσιν τῆς φιλίας τῶν ἄλλων, τὴν διαβολὴν, τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀλλοτριῶν σφαλμάτων, τὴν φιλονεικίαν, καὶ τὴν κατηγορίαν.

6. Ἀκουσον τὸ καθόλου τῶν τοῦ νόμου, καὶ τῆς ἀρετῆς· καὶ ἀκούσας, θεὸς ἐν νοί· Ὅ,τι σοι δυσάρεστόν ἐστι, τοῦτο μὴ ποιήσης ἄλλοις (1).

(1) Ὁ σὺ μισεῖς, ἐτέρῳ μὴ ποιήσης.

7. Ἀπόφευγε τὸ συνοικεῖν οὐτιδανῶ καὶ εὐτελεῖ, τὸ ὄραν τὸ ἀνέραττον, τὸ φιλονεικεῖν καὶ λογομαχεῖν μετὰ φίλου, καὶ τὸ διαλλαγὴν εἰλικρινῆ ποιεῖν πρὸς ἐχθρόν.

8. Κατὰ τὸν καιρὸν γίνεται διαλλαγὴ πρὸς ἐχθρόν, καὶ κατὰ τὸν καιρὸν σύναξις συμμάχων· ὁ δὲ φρόνιμος, ποιῶν τὰ δεόντα κατὰ τὸν καιρὸν, ὅς ἐστιν αἴτιος πάντων, καλῶς διανύει τὸν καιρὸν.

9. Καὶ ὁ σοφὸς ἀνὴρ διόλλυται ἐκ τῆς πρὸς μωρὸν συμβουλῆς, ἐκ τοῦ γάμου (τῆς συζεύξεως) κακῆς γυναικὸς, καὶ ἐκ τῆς τῶν ἐχθρῶν ἐντεύξεως.

10. Συνεχῶς ταῦτα ἐννόει· Ὅποῖός τις ἐστὶν ὁ καιρός· ὁποῖοί τινες οἱ φίλοι, καὶ ὁποῖος ὁ τόπος· πόση ἢ πρόσοδος, καὶ πόση ἢ δαπάνη· τίνος εἶ σὺ, καὶ τίς ἢ σὴ δύναμις.

11. Οὐ δεῖ λογομαχίαν ἔχειν μετ' ἄλλου, οὐδὲ ζημίαν ποιεῖν πρὸς ἄλλον, οὐδ' ἀλλότριον πρᾶγμα λαμβάνειν, ἢ ἀλλοτρίαν γυναῖκα, οὐδὲ μὴν οἰκεῖν ἐν ἀλλοτρίῳ οἴκῳ.

12. Οὐδαμῶς λυμαίνεται, ὅς ἀγαθοῖς συνεδρεύει, καὶ σοφοῖς συνδιαλέγεται, καὶ φιλίαν ἔχει πρὸς ἐκείνους, οἱ οὐκ ἔχουσιν ἦθος πλεονεκτικόν.

13. Ὁ μὲν ἐπωφελῆς, εἰ καὶ ξένος, οἰκεῖος λέγεται· ὁ δὲ ἐπιβλαβῆς, εἰ καὶ οἰκεῖος, ξένος κρίνεται· παραδείγματος χάριν, ἢ μὲν νόσος, ἢ ἐν τῷ σώματι γινομένη, ἐπιβλαβῆς κρίνεται· ἢ δὲ ἰατρικὴ βοτάνη, ἢ ἐν ἀγρῷ γινομένη, ἐπωφελῆς.

14. Ἐκεῖνος λέγεται οἰκεῖος, ὅς ἐστὶν ἐπωφελῆς· ἐκεῖνος κρίνεται πατὴρ, ὅς ἐστι τροφεύς· ἐκεῖνος φίλος,

πρὸς ὃν ἐστὶ πίστις· ἐκείνη πατρὶς, ἐν ἧ καλῶς ζῆ ὁ ἄνθρωπος.

15. Ἐκείνη ἐστὶ γυνή, ἣ ἐστὶν ἐπιδέξιος εἰς τὰ τοῦ οἴκου ἔργα, ἰλαρὰ, φίλανδρος, φιλάρετος, ἀληθολόγος, καὶ χρηστολόγος.

16. Οὕτινος ἡ γυνή καθαρά ἐστὶν, ἐπιδέξιος, εὐπειθῆς, ἡδέα βρώματα κατασκευάζουσα, ταπεινοφρονοῦσα, καὶ οἰκουροῦσα, οὗτός ἐστὶν εὐδαίμων.

17. Οὕτινος ἡ γυνή ἐστὶν ἀγριωπὸς, βδελυρὰ, φίλερις, κακολόγος, καὶ σκληρὰ, οὗτός ἐστι κακοδαίμων.

18. Ὡσπερ θάνατός ἐστι ταῦτα· γυνή κακῆ, φίλος διάστροφος, δούλος αὐθάδης εἰς ἀπόκρισιν, καὶ οἴκησις ἐν οἴκῳ, ἔνθα ὄφεις ἐμφωλεῦει.

19. Τὸν μὲν πλοῦτον φύλαττε εἰς ἀπαλλαγὴν τοῦ συμβάντος κακοῦ· τὴν δὲ γυναῖκα διαφύλαξον δι' ἐγκαταλείψεως τοῦ πλούτου· σεαυτὸν δὲ διαφύλαξον δι' ἐγκαταλείψεως καὶ πλούτου καὶ γυναικὸς ὁμοῦ.

20. Εἰς μὲν διατήρησιν καὶ σωτηρίαν ὅλης οἰκίας ἀποβαλέτω ὁ βασιλεὺς ἓνα οἰκήτορα κακοποιόν· εἰς δὲ διατήρησιν ὅλης κώμης, ἀποβαλέτω μίαν οἰκίαν κακοποιάν· εἰς δὲ διατήρησιν ὅλης ἐπαρχίας, ἀποβαλέτω μίαν κώμην· εἰς δὲ διατήρησιν καὶ σωτηρίαν αὐτοῦ, ἀποβαλέτω πάντα.

21. Καθὼς ἐν τῷ περιπατεῖν διὰ μὲν τοῦ ἐνὸς ποδὸς ἴσταται, διὰ δὲ τοῦ ἐτέρου κινεῖται ὁ ἄνθρωπος, οὕτως ὁ φρόνιμος οὐκ ἐγκαταλείπει τὸν πρῶτον οἶκον, ὃν οἰκεῖ, πρὶν τοῦ ἐρευνῆσαι καὶ εὑρεῖν ἕτερον δεύτερον.

22. Τὸν μὲν φιλοχρήματον ἐλκύσει πρὸς ἑαυτὸν καὶ πειθήγιον ποιήσει ὁ ἄνθρωπος διὰ χρημάτων, τὸν

δ' ὑπερήφανον διὰ ταπεινώσεως, τὸν δὲ μωρὸν διὰ συγκατανεύσεως καὶ συναινέσεως, τὸν δὲ σοφὸν διὰ λόγου ἀληθοῦς καὶ ὀρθοῦ.

23. Οἱ μὲν θεοί, οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, καὶ οἱ Βραχμαῖνες τέρπονται καὶ ἡδονται τῇ ἐκ καρδίας τιμῇ καὶ θεραπείᾳ· οἱ δὲ λοιποὶ τοῖς διδομένοις βρώμασι καὶ πόμασιν· οἱ δὲ σοφοὶ τῷ ὀρθῷ καὶ ἀληθεῖ λόγῳ.

24. Πειθήνιον ποιησάτω ὁ βασιλεὺς, τὸν μὲν ἰσχυρὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ διὰ προσκυνήσεως, τὸν δ' ἀνδρεῖον καὶ σκληρὸν διὰ στρατηγῆματος, τὸν δ' εὐτελεῆ καὶ μικροπρεπῆ διὰ μικρᾶς δόσεως, τὸν δ' ἰσοδύναμον δι' ἴσης ἀνδραγαθίας.

25. Ἀκολουθήσας ὁ νουνεχῆς τῇ οἶᾳ δὴ τιμὴν ἔχει γνώμῃ ὁ ἄνθρωπος, ταχέως αὐτὸν πειθήνιον ποιήσει.

26. Οὐ δεῖ πίστιν ἔχειν εἰς βασιλεῖς, εἰς γυναῖκας, εἰς ὄπλοφόρους ἄνδρας, εἰς κερατοφόρα καὶ ὄνουχοφόρα ζῶα, καὶ εἰς ποταμούς.

27. Ὁ ὢν νουνεχῆς, μὴ δημοσιεύτω τὴν χρηματικὴν ζημίαν, τὴν δυσθυμίαν, τὰς ἐν οἴκῳ ἀνοσιουργίας, τὴν λογομαχίαν, καὶ τὴν ἀτιμίαν.

28. Ὁ ὢν ἐχέφρων, μὴ δημοσιεύτω τὴν τελεσικὴν ἐπωδὴν, τὴν ἰατρικὴν βοτάνην, τὴν ἀρετὴν, τὸ τοῦ οἴκου αἰσχος, τὴν συνουσίαν, τὸ λιτὸν βρώμα, καὶ τὴν κακὴν φήμην.

29. Ἐν ἧ τινι ἂν φυλῇ καὶ γενεᾷ γεννηθῇ ὁ ἄνθρωπος, τιμᾶται ἔχων ἀρετάς· π. χ. τί ποιήσει τὸ τόξον, τὸ ὃν μὲν ἐκ καλάμου καλοῦ καὶ ἐξαιρέτου, μὴ ἔχον δὲ χορδὴν (1);

(1) Τὸ πρωτότυπον πάνυ χάριέν ἐστιν, ἐπειδὴ παίζει πρὸς τὰς λέ-

30. Ἐγκαταλιπέτω ὁ ἄνθρωπος γυναῖκα, ἄλλου ἐ-
ρῶσαν, καὶ βίον φερεκίνδυνον, καὶ δεσπότην φειδωλὸν,
καὶ δόλιον φίλον.

31. Εἰ καὶ ἀρετὴν τινα οὐκ ἔχει ὁ οἰκεῖος, βελτίων
ὅμως ἐστὶ τοῦ ξένου· ὁ γὰρ ξένος, ξένος ἐστὶ· φέρ' εἰ-
πεῖν, εἰ καὶ ἄνθη οὐκ ἔχει τὸ ἐν οἴκῳ δένδρον, ἔχει ὁ-
μως ψυκτικὴν σκιάν.

32. Ἐν τίνος οἴκῳ οὐκ ἐστὶν αἴσχος; τίνες λύπη
οὐκ ἐθλίβησαν; τίσι πάθος οὐκ ἐγένετο; τίνι ἀδιάλει-
πτός ἐστι χαρά;

33. Οἱ γεννηθέντες ἐκ τῆς αὐτῆς γαστρὸς, καὶ ἐν
τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, εὐκ ἔχουσι τὴν αὐτὴν φύσιν,
καθὼς αἱ ἄκανθαι καὶ ὁ καρπὸς τῆς Βαδαρῆς (1).

34. Αἱ αὐταὶ συλλαβαὶ καὶ αἱ αὐταὶ λέξεις προφέ-
ρονται ἐκ στομάτων ἀπάντων· ἡ ἀγλαία ὅμως τῆς προ-
φορᾶς οὐκ ἐστὶν ἐν ἅπασιν, ἀλλ' ἐν τισι.

35. Τί δυσβάστακτον τοῖς εὐτόνοις; τί δυσπόριστον
τοῖς φιλοπόνοις; τίς ξένη γῆ τοῖς φιλολόγοις; τίς ἐ-
χθρὸς τοῖς χρηστολόγοις;

36. Οἷόν ἐστι τὸ εἰμαρμένον, τοιοῦτος γίνεται καὶ
ὁ νοῦς, καὶ ἡ γνώμη, καὶ τὸ βούλημα τοῦ ἀνθρώπου,
τοιούτοι καὶ οἱ συμπράκτορες.

37. Τί ἂν ποιήσαιοτο ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ὅς ἐρεθί-
ζεται ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης; ἐκ γενέσεως γὰρ ὁ νοῦς
τῶν ἀνθρώπων ἀκολουθεῖ τῇ εἰμαρμένῃ.

Ξεις ὁ ποιητής. Γούννα γὰρ λέγεται πᾶσα ἀρετὴ, καὶ ἡ χορδή· Βάνσα
δὲ λέγεται, ἥ τε γενεὰ καὶ ὁ κάλαμος.

(1) Τοῦτο τὸ δένδρον ἀκανθοφόρον ἐστὶ καὶ καρποφόρον.

38. Οὐ ἔστιν ἄλλος φίλος, ὡς ἡ μάθησις· οὐκ ἔστιν ἄλλος ἐχθρὸς, ὡς ἡ νόσος· οὐκ ἔστιν ἄλλη ἀρετὴ, ὡς ἡ ἀλήθεια· οὐκ ἔστιν ἄλλη σκληραγωγία καὶ ἐγκράτεια, ὡς ἡ δόσις.

39. Οὐκ ἔστιν ἄλλο φιλικόν, ὡς ἡ ὑγεία· οὐκ ἔστιν ἄλλο ἐπαινετόν, ὡς ἡ ἀρετὴ· οὐκ ἔστιν ἄλλο ἀγαπητόν, ὡς τὸ τέκνον· οὐκ ἔστιν ἄλλο οὖνηρόν, ὡς ἡ πείνα.

40. Καθὼς τὸ εὐῶδες ἄνθος τῆς Κετακῆς αἴσχος καὶ ὄνειδος ἔχει, ἔχον περὶ ἑαυτὸ ἀκάνθας, οὕτω καὶ ὁ ἀγαθὸς, ἔχων περὶ ἑαυτὸν κακοὺς καὶ δυστρόπους.

41. Εἰς πᾶν μέρος διασπείρονται, ὡς ἀγγελιαφόροι, αἱ ἀρεταὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, εἰ καὶ πόρρω διατρίβουσι· παραδείγματος χάριν, οἱ βομβύλιοι, πόρρωθεν ὀσφρανθέντες τῆς εὐωδίας τῆς Κετακῆς, αὐτοὶ αὐτῇ προσφοιτῶσιν.

42. Οὐ τινος ἡ μὲν ἄρουρα κείται παρὰ τῆ ὄχθη ποταμοῦ, ἡ δὲ γυνὴ ἄλλω πρόσκειται, ὁ δ' οἶκος ἐμφωλεύοντα ἔχει ὄφιν, τούτω πῶς ἂν ἀνεσις εἴη;

43. Οὐ διαμένουσι διὰ πολλοῦ τὰ δένδρα, τὰ ὄντα παρὰ τῆ ὄχθη ποταμοῦ, καὶ ἡ γυνή, ἡ οὔσα ἀκάθεκτος καὶ ἀχαλίνωτος, καὶ ὁ βασιλεὺς, ὁ ὢν ἄνευ συμβούλου.

44. Οὐκ ἔστιν ἄλλη ἐγκράτεια ὁμοία τῇ ἀνοχῇ· οὐκ ἔστιν ἄλλη ἀνεσις ὁμοία τῇ ὀλιγαρκείᾳ· οὐκ ἔστιν ἄλλη δόσις ὁμοία τῇ εὐσπλαγχνίᾳ· οὐκ ἔστιν ἄλλος φόβος ὁμοίος τῷ τῆς ζωῆς φόβῳ.

45. Ἐγκαταλιπέτω ὁ ἄνθρωπος τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἐνθα οὐκ ἔστιν οὔτε τιμὴ, οὔτε πόρος ζωῆς (τῶν πρὸς ζωὴν), οὔτε οἰκεῖοι, οὔτε κτήσις μαθήσεως.

46. Οὐ δεῖ οἰκεῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ, ἔνθα ἐστὶν ἀναρχία, ἢ πολυαρχία, ἢ γυναικοκρατία, ἢ παιδοκρατία.

47. Ἐκεῖνός ἐστιν οἰκεῖος, ὃς ἴσταται, καὶ βοηθεῖ ἐν ἀσθενείᾳ, ἐν ἀτυχίᾳ, ἐν ἀφορίᾳ, ἐν μάχῃ ἐχθροῦ, ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ, καὶ ἐν τῷ νεκρικῷ τόπῳ.

48. Ἡ μὲν βρῶσις τῶν γυναικῶν διπλασίων ἐστὶν, ἢ δ' αἰδῶς τετραπλασίων, ἢ δ' ἐργασία ἑξαπλασίων, ὁ δ' ἐρωτικὸς οἶστρος ὀκταπλασίων.

49. Φυσικά ἐστί ταῖς γυναῖξι ταῦτα τὰ κακὰ, τὸ ψεῦδος, τὸ ῥιψοκίνδυνον, τὸ ἀπατηλὸν, τὸ πλεονεκτικόν, τὸ ἀνόητον, τὸ ἀκάθαρτον, καὶ τὸ ἀσπλαγχνον.

50. Οὐκ ἂν καταβάλοι τις οὔτε τὸν ὕπνον διὰ τῆς ὑπνώσεως, οὔτε τὴν γυναῖκα διὰ τῆς σαρκικῆς μίξεως, οὔτε τὸ πῦρ διὰ τῆς ἐπιθέσεως ξύλων, οὔτε τὴν φιλοχρηματίαν διὰ τῆς χρηματολογίας.

51. Ὁ μὲν ποταμὸς καθαιρεῖ τὴν ὄχθην, ἢ δὲ γυνὴ τὴν οἰκίαν· καθὼς δὲ ἢ τῶν ποταμῶν ὄρμη ἀκάθεκτός ἐστιν, οὕτω καὶ ἢ τῶν γυναικῶν.

52. Οὐκ ὀλίγησ σκληραγωγίας καρπός ἐστι ταῦτα· βρώματα πολυειδῆ, καὶ ὄρεξις βρώσεως· γυνὴ καλὴ, καὶ εὐρωστία· πλοῦτος, καὶ κλίσις εἰς μετάδοσιν.

53. Συζευξάτω ὁ ἄνθρωπος τὴν μὲν θυγατέρα ἀνδρὶ ἐκ γένους ἀγαθοῦ, τὸν δὲ υἱὸν παιδεῖα καὶ μαθήσει, τὸν δ' ἐχθρὸν κακοῖς ἤθεσι, τὸν δὲ φίλον χρηστοῖς.

54. Τὸ μὲν τέλος τῶν Βεδῶν ἐστὶν, ἢ πυρολατρεία· τὸ δὲ τέλος τοῦ πλούτου, ἢ ἀπόλαυσις καὶ μετάδοσις· τὸ δὲ τέλος τῆς γυναικός, ἢ σαρκικὴ ὁμιλία καὶ τεκνογονία· τὸ δὲ τέλος τῆς μαθήσεως, ἢ καλὴ διαγωγή.

55. Οὐκ ἔστι φιλία μετὰ βασιλέως ἀπήμαντος· οὐκ

ἔστιν ὄφις οὐδαμοῦ ἀφάρμακος· οὐκ ἔστιν οἶκος ἄμωμος, ἔνθα οἰκεῖ θήλεια.

56. Καθὼς τὰ κοσμήματα τίθενται ἐν ἀρμόζουσι τόποις, οὕτω καὶ τοὺς ὑπηρέτας δεῖ τίθεναι ἐν ἀρμόζουσιν ἔργοις· παραδείγματος χάριν, ἢ τῇ κεφαλῇ ἀρμόζουσα λίθος, οὐκ ἀγλαίζεται, τιθεμένη ἐπὶ τοῦ ποδός.

57. Μεγάλη διαφορὰ ἐστὶ τῶν ἵππων, τῶν ἐλεφάντων, τῶν ὄπλων, τῶν ξύλων, τῶν λίθων, τῶν ἱματίων, τῶν γυναικῶν, τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ὑδάτων.

58. Καθὼς ἢ ἐν τῷ ποδὶ πεπηγυῖα ἄκανθα ἐξάγεται (ἐξαιρεῖται) δι' ἐτέρας ἀκάνθης ἐν χειρὶ, οὕτω καὶ ὁ ἐχθρὸς ἀναιρεῖται δι' ἐτέρου ἐχθροῦ, φιλιωθέντος.

59. Καθὼς τὰ ἐν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ δένδρα, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ πίπτουσι, οὕτω καὶ ὅσοι ποιοῦσι κακὰ μεγάλα, αὐτομάτως πίπτουσι, καὶ ὄλλυνται.

60. Δεινῶν τυχόντες οἱ καρτερικοὶ, οὐ γίνονται περιλυποὶ· ἄρα ἢ σελήνη, εἰσελθοῦσα εἰς τὸ στόμα τοῦ Ῥαχοῦ, οὐκ ἀνατέλλει πάλιν;

61. Ὡς τινὶ ἐστὶ ταῦτα τὰ ἕξ, φιλοπονία, καρτερία, ριψοκινδυνότης, ῥώμη, νοῦς (ἀγχίνοια), καὶ ἀνδρεία, τοῦτον καὶ ὁ θεὸς φοβεῖται.

62. Οἱ τοῦ βασιλέως ὑπηρέται, ὧν τὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα ἔρω, προσαρμοζέσθωσαν κατ' ἀξίαν τοῖς προσήκουσιν ἔργοις.

63. Ὅστις γινώσκει τὸ νόημα τοῦ νεύματος καὶ τοῦ σχήματος καὶ τὰ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νήφων ἐστὶ καὶ ἐπιδέξιος, οὗτος λέγεται θυρωρὸς ἄξιος βασιλέως.

64. Ὅστις ἐστὶ συνετὸς, φρόνιμος, καλλιεπὴς, ἐπι-
τῆδειος εἰς πᾶν πρᾶγμα, καρτερικὸς καὶ ἀληθοεπὴς,
οὗτός ἐστιν ὑπηρέτης ἄξιος βασιλέως.

65. Ὅστις ἐστὶν ὀλιγαρχῆς, ταχυγράφος, καλλι-
γράφος, εἰδήμων πάσης μαθήσεως, καὶ ἀντιληπτικὸν
νοῦν ἔχει, οὗτός ἐστὶ γραμματεὺς ἄξιος βασιλέως.

66. Ὅστις ἐστὶ γεγυμνασμένος πᾶν εἶδος ὄπλων,
καὶ εἰδήμων τῆς ἵππικῆς, ἀνδρείος τε καὶ ῥωμαλέος,
οὗτός ἐστι στρατηγὸς ἄξιος.

67. Ὅστις εἶχε πατέρα καὶ πάππον, ἔχοντας τὴν
αὐτὴν ἐπιστάσιαν, καὶ γινώσκει τὴν μαγειρικὴν τέχνην,
καὶ βρώματα ἔφει ἡδέα, καὶ καθάριός ἐστι, καὶ πιστός,
οὗτός ἐστι μάγειρος ἄξιος βασιλέως.

68. Ὅστις ἐστὶ γεγυμνασμένος τὴν ἰατρικὴν, καὶ
ἔμπειρος πάσης μαθήσεως, καὶ γινώσκει πάντα τὰ πά-
θη καὶ πάντα τὰ φάρμακα, καὶ εὐειδὴς ἐστὶ, καὶ καλο-
κάγαθος, οὗτος ἰατρός ἐστὶν ἄξιος βασιλέως.

69. Ὅστις οἶδε τὰ τῆς Βέδας, καὶ πᾶσαν ἐπιστή-
μην ἐπίσταται, καὶ προσεύχεται, καὶ θύει, καὶ φιλεῖ
εὐχεσθαι καὶ εὐλογεῖν αἰεὶ, οὗτός ἐστὶν ἱεροουργὸς ἄξιος
βασιλέως.

70. Ὅστις γράφει, καὶ ἀναγινώσκει, καὶ ἀριθμεῖ,
καὶ καλῶς διερμηνεύει, καὶ φυλάττει ἀπόρρητα τὰ μυ-
στικά, καὶ γινώσκει τὰ ὄντα, καὶ τὰ τοῦ χρόνου, καὶ
τὰ τῆς τύχης, οὗτός ἐστὶν ἀστρολόγος ἄξιος βασιλέως.

71. Ὅστις πατέρα εἶχε καὶ πάππον, τὸ αὐτὸ ἐπάγ-
γελμα ἔχοντας, καὶ γινώσκει ἐντελῶς τὰ τοῦ νόμου,
καὶ τὸν καιρὸν τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολέμου, οὗτός
ἐστὶ βουλευτὴς ἄξιος βασιλέως.

72. Ὅστις εἶχε πατέρα καὶ πάππον, τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα ἔχοντας, καὶ κριτῆς ἐστὶ τῶν πολυτίμων λίθων, καὶ καθαρὸς τὴν καρδίαν, καὶ ἀμετάτρεπτος τὸν νοῦν, οὗτός ἐστι σκευοφύλαξ ἄξιος βασιλέως.

73. Ὅστις ἐστὶν ἐκ γένους καλοῦ, καὶ χρηστὰ ἔχει ἦθη καὶ ἀρετάς, καὶ ἀληθολόγος ἐστὶν, ἔμπειρός τε καὶ ἐπιδέξιος, καὶ γινώσκει τὸν προσήκοντα καιρὸν πάντων τῶν βασιλικῶν πραγμάτων, οὗτός ἐστὶν ὑπαρχος ἄξιος βασιλέως.

74. Ἐμφρονος βουλευτοῦ διαταχθέντος, τρία ἀγαθὰ γίνονται τῷ βασιλεῖ· εὐφημία, πολλὴ πρόσοδος, καὶ ἐν οὐρανῷ οἴκησις.

75. Ἀφρονος βουλευτοῦ διαταχθέντος, τρία κακὰ γίνονται τῷ βασιλεῖ· δυσφημία, ἀπότευξις τοῦ οὐρανοῦ, καὶ βεβαία εἰς Ἄδην πτώσις.

76. Οὐ δεῖ χειροτονεῖν βασιλέα, ὅς ἐστι σκληρὸς, κακοῦθης, πλεονεκτικὸς, ἄτακτος, ἀχρεῖος, μωρὸς, καὶ ποιεῖ πᾶν ἔργον ἀκρίτως.

77. Ὅ,τι δῆποτε ποιεῖ ὁ βασιλικὸς ὑπηρέτης, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακὸν, τούτου ὁ βασιλεὺς μετέχει (εἰς τὸν βασιλέα ἀναφέρεται), καὶ τὸν καρπὸν τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς ἀπολαμβάνει.

78. Ὅθεν περισκεψάμενος πολλάκις ὁ βασιλεὺς, τὸν μὲν χρηστὸν καὶ ἄξιον ἀρμοζέτω τῷ προσήκοντι ἔργῳ, τὸν δὲ ἀχρεῖον καὶ ἀνάξιον ἀποβαλλέτω.

79. Οἱ βασιλικοὶ ὑπηρέται πολυειδεῖς εἰσι, δηλονότι καὶ πρῶτοι, καὶ μέσοι, καὶ ἔσχατοι· οὗτοι τοίνυν ἀρμοζέσθωσαν κατ' ἀξίαν τοῖς προσήκουσιν ἔργοις.

80. Τῷ μὲν σοφῷ ἀνδρὶ ἅπασαί εἰσιν αἱ ἀρεταί· τῷ

δὲ βαρβάρῳ κακίαι μόνον· διὰ ταῦτ' ἄρα ἐν χιλίοις βαρβάροις μόλις εἷς ἔμφρων εὐρίσκεται.

81. Ἀφέτω ὁ ἄνθρωπος δεσπότην λίαν χαλεπόν· πλέον δὲ τοῦ χαλεποῦ τὸν φειδωλόν· πλέον δὲ τοῦ φειδωλοῦ τὸν μὴ ποιῶντα διαφορὰν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ· πλέον δὲ τούτου τὸν ἀποδοκιμάζοντα τὸ καλῶς πεπραγμένον.

82. Ἀποσχορακισθήτω ὁ κακὸς ἄνθρωπος, εἰ καὶ μαθήσεσιν ἐστὶ κεκοσμημένος· μῶν οὐκ ἔστι φερεκίνδυνος ὁ ὄφρις, ὁ πολυτίμοις λίθοις κεκοσμημένος;

83. Ὅστις τῶν βασιλέων οὐκ ἀναιρεῖ τὸν ἑαυτοῦ ὑπρέτην, τὸν ὄντα ἰσόπλουτον καὶ ἰσοδύναμον, καὶ φιλόπονον, καὶ γινώσκοντα τὰ καίρια, καὶ τὸ ἥμισυ τῆς βασιλείας ἀρπάζαντα, οὗτος ἀναιρεῖται ὑπ' ἐκείνου.

84. Βέλτιόν ἐστὶν οἰκεῖν καὶ ἐν εἰρκτῇ μετ' ἀνδρῶν σοφῶν, ταπεινῶν, ἐννόμων, καὶ ἀληθολόγων, ἢ ἐν οἰκίᾳ βασιλικῇ μετὰ πονηρῶν καὶ διαστρόφων.

85. Τὸ ὀλίγον δι' ὀλίγου αὐξάνει· οἶον τὸ μέλι, ὁ χρόνος, ἢ σελήνη ἐν τῇ αὐξήσει, ὁ θησαυρὸς τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ ἐξ αἰτήσεως συναγόμενον.

86. Ὁ κακὸς ἄνθρωπος τὰ μὲν σφάλματα τῶν ἄλλων βλέπει, ἅπερ μικρά εἰσιν, ὡς τὸ σίνηπι· τὰ δὲ ἑαυτοῦ σφάλματα, ἅ εἰσι μεγάλα, ὡς ἡ Βίλβα, καὶ τοὶ βλέπει, οὐ βλέπει.

87. Οὐ δεῖ πίστιν ἔχειν οὐ μόνον εἰς ἐχθρὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς φίλον· ἐκ γὰρ τοῦ φίλου, εἰς ὃν πίστις ἐστὶν, ὁ ἐξερχόμενος κίνδυνος παντελεῖ ὄλεθρον ποιεῖ.

88. Καὶ ἐκ φαρμάκου ὁ ἄνθρωπος λαβέτω τὴν ἀμβροσίαν· καὶ ἐξ ἀκαθάρτου πράγματος ἀναλαβέτω τὸν

χρυσόν· καὶ παρ' εὐτελοῦς μαθέτω μάθησιν καλὴν· καὶ γυναῖκα καλὴν γημάτω, εἰ καὶ δυσμενῆς ἐστὶ.

89. Καὶ ὁ ὄφεις, σκληρός· καὶ ὁ κακότροπος, σκληρός· (σκληρός ὁ ὄφεις· σκληρός καὶ ὁ κακότροπος)· σκληρότερος ὅμως τοῦ ὄφεως ἐστὶν ὁ κακότροπος· ὁ μὲν γὰρ ὄφεις ἐξευμενίζεται καὶ ἐξιλεοῦται τῇ ἐπωδῇ καὶ τῇ βοτάνῃ· ὁ δὲ κακότροπος οὐδαμῶς.

90. Οὐ δεῖ πίστιν ἔχειν οὐ μόνον πρὸς ἐχθρόν, ἀλλὰ καὶ πρὸς φίλον· θυμωθείς γὰρ ποτε ὁ φίλος, πάντα τὰ μυστικά ἀνακαλύψει.

91. Ἀποσκοραχισθήτω ὁ δόλιος ἄνθρωπος· οὐ γὰρ ἐστὶν ἄξιος πίστεως· ἐν μὲν γὰρ τῇ γλώσσει αὐτοῦ μέλι ἐστίν· ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ δηλητήριον φάρμακον.

92. Τρία ἐστὶ τὰ σημεῖα τοῦ δολίου· τὸ μὲν πρόσωπον αὐτοῦ ἀνθηρόν ἐστὶν, ὡς ὁ λωτός, ἢ δὲ γλώσσα ψυκτικὴ, ὡς τὸ Σάνδανον, ἢ δὲ καρδία τμητικὴ, ὡς ἡ ψαλὶς.

93. Καὶ ἡ μήτηρ καὶ ὁ πατὴρ ἐχθροὶ εἰσι τῷ υἱῷ, ὃς οὐκ ἐπαιδεύθη, παῖς ὢν· ὁ γὰρ ἀπαίδευτος οὐκ ἀγλαίζεται ἐν μέσῳ σπουδαίων ἀνδρῶν, καθὼς οὐδὲ ὁ λάρος ἐν μέσῳ χηνῶν.

94. Ἐν μὲν πέντε ἔτεσι θωπευέτω τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ· ἐν δὲ δέκα ἔτεσι παιδευέτω· ὅταν δ' ὁ υἱὸς ἀφίκηται εἰς ἑκκαίδεκα ἔτη ἡλικίας, χρήσθω αὐτῷ ὁ πατὴρ, ὡς φίλῳ.

95. Ὅτε υἱὸς καὶ ὁ μαθητὴς παιδευέσθω, ἀλλὰ μὴ θωπευέσθω· ἐκ μὲν γὰρ τῆς θωπείας πολλαὶ κακίαι γίνονται· ἐκ δὲ τῆς παιδείας πολλαὶ ἀρεταί.

96. Ἐπικερδῆ ποιήτω τὴν ἡμέραν ὁ ἄνθρωπος διὰ

τοῦ μανθάνειν ἢ διδάσκειν ἓνα γοῦν στίχον, ἢ ἡμίσι-
χον, ἢ πόδα ἓνα τοῦ στίχου, ἢ καὶ μίαν λέξιν.

97. Τί ὄφελος ἐκ μεγάλου γένους τῷ ὄντι ἀμοίρω
παιδείας; ὅστις γάρ ἐστιν εὐπαίδευτος, οὗτος, εἰ καὶ
ἀγενῆς (οὐσγενῆς), τιμᾶται οὐ μόνον ὑπ' ἀνθρώπων,
ἀλλὰ καὶ ὑπὸ θεῶν.

98. Οἱ ὄντες νέοι μὲν καὶ εὐειδεῖς, ἄμοιροι δὲ παι-
δείας, οὐκ ἀγλαίζονται, καθὼς οὐδὲ τὰ λαμπρὰ ἄνθη
τοῦ δένδρου Παλάσσα, τὰ μὴ ὄντα εὖοσμα.

99. Ἡ μὲν σελήνη λαμπρύνει τὴν νύκτα, ὁ δ' ἥλιος
τὴν ἡμέραν, ὁ δὲ νόμος πάντα τὸν κόσμον, ὁ δὲ κα-
λὸς υἱὸς λαμπρύνει τὸν οἶκον τὸν πατρικόν.

100. Καθὼς ὁ οὐρανὸς ἀγλαίζεται καὶ λαμπρύνε-
ται διὰ μιᾶς σελήνης, οὕτω καὶ ὁ οἶκος δι' ἑνὸς καὶ
μόνου καλοῦ υἱοῦ, γεννηθέντος.

101. Καθὼς ὅλον τὸ ἄλσος εὐωδίας πληροῦται δι'
ἐνὸς φυτοῦ ἀνθοφόρου καὶ εὐώδους, οὕτω καὶ ὁ οἶκος
εὐφημίας πληροῦται δι' ἑνὸς καλοῦ υἱοῦ.

102. Καθὼς ὅλη ἡ ὕλη κατακαίεται ὑφ' ἑνὸς δέν-
δρου, πυρὶ καιομένου, οὕτω καὶ ἡ οἰκία καταπυρπολεῖ-
ται ὑφ' ἑνὸς κακοῦ υἱοῦ.

103. Τί ὄφελος ἐκ πολλῶν γεννηθέντων υἱῶν, οἱ
λύπην καὶ θλίψιν διδόασι (τοῖς γονεῦσι); λυσιτελέστε-
ρος εἷς, ἐφ' οὗ ἐπιστηρίζεται καὶ ἐπαναπαύεται οἶκος.

104. (1)

105. Οὗ τινος ὄνομα ἐπίσημον οὐκ ἔστιν ἐπὶ φι-

(1) Ὁ παράγραφος οὗτος καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ, οἱ διὰ ριγμῶν σημειού-
μενοι, παρελείφθησαν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Μεταφρασοῦ. (Σημ. τῶν ἐκδοτῶν).

λοδωρία, ἐγκρατεία, ἀνδρεία, μαθήσει, ἢ ἐπὶ χρημάτων κτήσει, οὗτος ἄχθους ἀνωφελοῦς πρόξενος ἐγένετο τῇ μητρὶ.

106. Ὁ ἄνθρωπος ὁ ἔχων ἀγαθὰ καὶ ἀποφραδίζων τὰ ἄχθους.

107. Ἐκεῖνοι υἱοὶ, οἳ εἰσι φιλοπάτορες· ἐκεῖνοι γονεῖς, οἳ εἰσι τροφεῖς· ἐκεῖνος φίλος, εἰς ὃν ἐστι πίστις· ἐκείνη γυνή, ἐξ ἧς ἄνεσις καὶ χαρὰ τῷ ἀνδρὶ ἐστιν.

108. Οὗ τινος ἐν οἰκίᾳ οὔτε μήτηρ ἐστίν, οὔτε γυνή χρηστολόγος, τούτῳ δεῖ πορευθῆναι εἰς ἔρημον· ἡ γὰρ τοιαύτη οἰκία ὡς ἡ ἔρημός ἐστι.

109. Καὶ ὁ μανθάνων, καὶ ὁ διδάσκων, καὶ ὅσοι φιλόλογοι, οὔτοι πάντες οὐ λέγονται σοφοί, ἀλλὰ σχολαστικοί· ὅστις δὲ ποιεῖ τὰ ἅπερ μανθάνει, καὶ διδάσκει, οὗτος λέγεται σοφός.

110. Ἄλλοι μὲν ἀπόλλυνται ἐξ ἀγνωσίας, ἄλλοι δὲ ἐξ ἀκηδείας, ἄλλοι δὲ ἐξ ἀδιακρισίας· καὶ ἄλλοι διαφθείρονται ἐκ τῆς τῶν διεφθαρμένων ὁμιλίας.

111. Χρείας οὔσης καὶ ἀνάγκης, οὐτ' ἐκείνη ἢ μάθησις χρησιμεύει, ἢ ἐστὶν ἐν βίβλοις, οὐτ' ἐκεῖνος ὁ πλοῦτος, ὅς ἐστιν ἐν ἄλλων χερσίν.

112. Εἰ καὶ μίαν λέξιν ἔμαθεν ὁ μαθητῆς παρὰ διδασκάλου, οὐκ ἐστὶ πρᾶγμα τι ἐν γῆ, ὅπερ δούς εἰς ἀνταμοιβὴν, ἔξω ὀφειλῆς ἔσεται.

113. Πέντε οὔτοι λέγονται πατέρες· ὁ γεννήσας, ὁ μυσταγωγῆσας, ὁ διδάξας, ὁ ἀναθρέψας, καὶ ὁ ἐκ κινδύνου σώσας.

114. Σεβασμιώτερός ἐστι παντὸς ἄλλου, ὁ ἐλθὼν ξένος εἰς οἰκίαν καὶ μεγάλης φυλῆς, εἰ καὶ ἐκ τῆς ἐλαχίστης φυλῆς ἐστίν, εἴτε παῖς, εἴτε γέρων.

115. Ἡ μὲν Λαξμή σύνεστιν εὐήθει καὶ ἠλιθίῳ, ἡ δὲ Σαρασβατῆ δυσγενεῖ καὶ εὐτελεῖ, ἡ δὲ σεμνὴ γυνὴ μοιχῶ καὶ λάγνῳ· ἡ δὲ νεφέλη βρέχει ἐν ὄρει (1).

116. Τὶ ὄφελος ἐξ ἐκείνου τοῦ πλοῦτου, ὃς συνελέγη ἐξ ἀδικίας; ἀποθανόντος γὰρ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ οὐρανὸς οὐκ ἐπίκτητος γίνεται, εἰ καὶ ἅπας δοθήσεται.

117. Τὸ ὄν ἐν γῆ ὕδωρ, καθαρὸν ἐστίν (2)· ἡ σώφρων καὶ φιλανδρὸς γυνὴ, καθαρὰ ἐστίν· ὁ φιλοδίκαιος βασιλεὺς, καθαρὸς ἐστίν· ὁ δὲ παρθένος αἰεὶ καθαρὸς.

118. Καθὼς δεῖ ἀφορᾶν μετὰ προσοχῆς εἰς τὸ πρόσωπον μέλανος ὄφως, οὕτω καὶ εἰς ταῦτα πάντα· εἰς τὴν γύμνασιν πῶν ὄπλων, εἰς τὴν πράξιν τῶν τοῦ νόμου, εἰς τὴν παιδείαν, εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν γυναῖκα, εἰς τὴν Λαξμήν, καὶ εἰς τὸν βασιλέα.

119. Ὅστις τοὺς ἀγαθοποιούντας ἀγαθοποιεῖ, τούτῳ ὅποια ἀρετὴ, ἡ ἔπαινος; ὅστις δὲ τοὺς κακοποιούντας ἀγαθοποιεῖ, οὗτος ἀγαθὸς ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν καλεῖται.

120. Οὔτε λίθοι πολύτιμοί εἰσιν ἐν ἐκάστῳ ὄρει, οὔτε μαργαρίται ἐν ἐκάστῳ ἐλέφαντι, οὔτ' ἀγαθοὶ ἐν παντὶ τόπῳ, ἢ Σάνδανον ἐν παντὶ δάσει.

121. Πρὸς μὲν τοὺς κακοὺς ὅ,τι ἂν ἀγαθὸν ποιήσῃ ὁ ἄνθρωπος, τοῦτο εὐθέως ἀφανίζεται, ὡς ἡ ἐν ὕδατι γραμμὴ· πρὸς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ μικρὸν τι ποιήσῃ, τοῦτο διαμένει, ὡς ἡ ἐν πέτρᾳ γραμμὴ.

122. Οὐκ ἔστι μακρὰν ἢ κακὴ μοῖρα τοῖς πολλῇ

(1) Ταῦτα λέγονται ἐπὶ τῶν μὴ ἀξίων.

(2) Τὸ γὰρ ἐν ἀγγείῳ ἐτέρας φυλῆς ὕδωρ, ἀκάθαρτόν ἐστι παρ' Ἰνδοῖς.

λαιμαργία προσηλωμένοις, καθὼς καὶ τοῖς ἐν ὕδασι
 ἰχθύσι, τοῖς ἠγχιστρωμένοις.

123. Ἀποβαλέτω ὁ βασιλεὺς ὑπηρέτην, ὅς ἐστιν
 ἀμελής, φλύαρος, ἠλίθιος, σκληρὸς, κακοήθης, μοχθη-
 ρὸς, ἀπληστος, καὶ ἄστοργος.

124. Ὅστις ἐστιν ἄμοιρος πλούτου, οὗτος οὐκ ἐστιν
 ἐνδεής· τίς γὰρ πλούσιος ἀσφαλής; ὅστις δ' ἐστιν
 ἄμοιρος ἐπιστήμης ἢ τέχνης, οὗτός ἐστιν ἐνδεής
 πάντων.

125. Μαθέτω ὁ ἄνθρωπος ἐν ἦθος καὶ ἰδίωμα παρὰ
 τοῦ λέοντος, καὶ ἐν παρὰ τοῦ λάρου· παρὰ δὲ τοῦ ἀλέ-
 κτορος μαθέτω τέσσαρα· παρὰ δὲ τοῦ κολιοῦ πέντε·
 παρὰ δὲ τοῦ κυνὸς ἕξ· παρὰ δὲ τοῦ ὄνου τρία.

126. Ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος βούλεται ποιῆσαι, εἴτε μέγα,
 εἴτε μικρὸν, τοῦτο ποιεῖτω μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ ἐπι-
 σπερχείας· τοῦτό ἐστιν ἦθος καὶ ἰδίωμα τοῦ λέοντος.

127. Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ἀνενεργήτους ἔχων τὰς
 αἰσθήσεις, ὡς ὁ λάρος, ποιεῖτω πᾶν ἔργον προσεκτικῶς
 ἐν ἀρμοδίῳ καιρῷ καὶ τόπῳ (1).

128. Παρὰ τοῦ Ἀλέκτορος μαθέτω ταῦτα τὰ τέσ-
 σαρα· τὸ ἐγείρεσθαι περὶ τὸν ὄρθρον, τὸ πολεμεῖν, τὸ
 διαδιδόναι τοῖς οἰκείοις πάντα τὰ τυγχάνοντα, καὶ τὸ
 ἔχειν ὑποκειμένην τὴν γυναῖκα δίκην ἀλεκτορίδος, ἐφ'
 ἧς ἀναβαίνει ὁ ἀλέκτωρ ἐν ὀχρεία (2).

(1) Ὁ Λάρος ἰστάμενος ἐν ὕδατι κατὰ τὴν ἡμέραν ἀκλονήτως, ἀτενῶς
 προσέχει εἰς ἰχθύων ἄγραν.

(2) Ὁ Ἀλέκτωρ ἐγείρεται περὶ τὸν ὄρθρον, καὶ φιλοπόλεμος ἐστι,
 καὶ διαδίδοσι ταῖς Ἀλεκτορίσι πᾶν ὅ,τι ἂν εὕρῃ θρώσιμον, καὶ υποβάλλει
 τὴν Ἀλεκτορίδα ἐν ὀχρεία.

129. Παρὰ δὲ τοῦ κολιοῦ μαθέτω πέντε ἦθη καὶ ἰδιώματα, ἃ ἔστι ταῦτα· ἡ λαθραία συνουσία, ἡ τόλμα, ἡ κατασκευὴ τοῦ οἴκου ἐν καιρῷ, ἡ προσοχὴ, καὶ φυλακὴ, καὶ ἡ ἀπιστία, καὶ ὑποψία (1).

130. Ὁ κύων πολυφάγος ἐστίν, ὀλιγαρκῆς (2), εὐκόλως (εὐθέως) ὑπνώττει, εὐκόλως (εὐθέως) ἐγειρεται, φιλοδέσποτός ἐστι, καὶ γενναῖος· ταῦτα τὰ ἕξ ἦθη καὶ ἰδιώματα μαθέτω παρὰ τοῦ κυνός.

131. Ὁ ὄνος, καὶ περ κεκμηχῶς, βαρὺ φορτίον φέρει· ὑποφέρει καῦμα καὶ ψύχος, καὶ αὐτάρκης ἐστίν αἰεὶ· ὅ,τι εὐρίσκει τρώγει· μαθέτω οὖν ὁ ἄνθρωπος καὶ παρὰ τοῦ ὄνου ταῦτα τὰ τρία ἦθη καὶ ἰδιώματα.

132. Ὅστις τῶν βασιλέων κέκτηται ταῦτα τὰ εἰρημένα εἴκοσιν ἦθη καὶ ἰδιώματα, οὗτος νικήσει πάντας τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἀξιεπαινος ἔσεται ἐν κόσμῳ.

133. Οὐδεὶς οὐδενί τινι ἐκ φύσεως φίλος ἐστίν ἢ ἐχθρός· φίλοι ἢ ἐχθροὶ γίνονται ἐκ τινος αἰτίας.

134. Ἰπὸ τίνος ἐποιήθη τοῦτο τὸ δυσύλλαβον ὄνομα, φίλος, ὃ ἔστι γλυκὺ, ἐράσμιον, ἀποτρεπτικὸν λύπης καὶ φόβου, καὶ πρόξενον ἀγάπης καὶ πίστεως;

135. Φρόνιμός ἐστιν ἐκεῖνος, ὃς λέγει κατὰ τὸ προκείμενον καὶ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, καὶ πράττει κατὰ

(1) Ἡ συνουσία τῶν κολιοῶν λαθραία ἐστὶ· διὰ τοῦτο καὶ λέγουσιν, ὡς, ὅταν κατὰ τύχην ἴδῃ τις συνουσίαν κολιοῶν, ἀποθνήσκει. Οἱ κολιοὶ ἐν Ἰνδία τολμηροὶ εἰσι καὶ ἀρπακτικοὶ, ὡς οἱ ἰκτῖνοι, καὶ κατασκευάζουσι τὰς καλιὰς ἐπὶ δένδρων, πρὶν τῆς ἐλεύσεως τῶν περιοδικῶν ὀμβρῶν· προσέχουσι δὲ φυλαττόμενοι, καὶ πίστιν οὐκ ἔχουσι, ἀλλ' ὑποψίαν.

(2) Ὅτε ἔχει, τρώγει πολὺ· ὅτε δ' οὐκ ἔχει, ἀρκεῖται τῷ ὀλίγῳ.

τὴν γνώμην τοῦ δεσπότου, καὶ ὀργίζεται κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν (1).

136. Ἡ μὲν γυνὴ διόλλυται ἐξ εὐμορφίας· ὁ δ' ἀσκητῆς καὶ ἐγκρατῆς ἐκ θυμοῦ· ἡ δὲ βοῦς διόλλυται νεμομένη πόρρω τῆς ἀγέλης· ὁ δὲ Βραχμὰν γευόμενος βρωμάτων ἐλαχίστης καὶ ἀκαθάρτου φυλῆς.

137. Εἰς οὐδὲν τίθενται τὸν κόσμον οὗτοι· ὁ πλούσιος, ὃς ἦν πρότερον πτωχός· ὁ σοφός, ὃς ἐστὶν υἱὸς βαρβάρου πατρός· καὶ ὁ βασιλεὺς, ὃς κατὰγεται ἐκ γένους ἐλαχίστου.

138. Τότε σωφροσύνη ἐστὶ ταῖς γυναιξίν, ὅτ' οὐκ ἐστὶν οὔτε τόπος ἰδιαίτερος, οὔτε καιρὸς ἀρμόδιος, οὔτ' ἀνὴρ ἰλάγνος.

139. Οἷα ἔργα πράττει ἡ μήτηρ κρύβδην ἐν νεότητι, ταῦτα δῆλα γίνονται ὑπὸ τῶν υἱῶν, οἳ οὐκ εἰσὶ χρηστοίηθεις καὶ εὐτακτοί.

140. Τοῦ μὲν κόκκυγος εὐμορφία ἐστὶν ἡ φωνή· τῆς δὲ γυναικὸς, ἡ σωφροσύνη· τῶν δὲ δυσμόρφων εὐμορφία ἐστὶν, ἡ μάθησις καὶ παιδεία· τῶν δ' ἀσκητῶν καὶ ἐγκρατῶν εὐπρέπεια ἐστὶν, ἡ ἀνοχὴ καὶ ἰλαρότης.

141. Ἀπόφευγε τὴν διάβασιν μεγάλου ποταμοῦ διὰ κολυμβήματος, τὴν μάχην κατὰ τῶν ἀνδρειοτέρων, καὶ τὴν ἔχθραν κατὰ τῶν κρειττόνων (2).

142. Καθὼς τὸ γάλα, διδόμενον τοῖς ὄφεσιν εἰς πόσιν, οὐ καταβάλλει, ἀλλ' αὐξάνει τὸ φάρμακον αὐτῶν,

(1) Ὅστις γὰρ ὀργίζεται κατὰ τῶν κρειττόνων ἄφρων ἐστὶ.

(2) Ἄφρων δ' ὃς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν. (Ἡσίοδ.)

οὔτω καὶ ἡ πρὸς τοὺς βαρβάρους συμβουλὴ οὐ καταπαύει, ἀλλ' ἐξάπτει μᾶλλον τὸν θυμὸν αὐτῶν.

143. Τοὺς μὲν ὑπηρέτας διαγίνωσκε ἐν ἀποστολῇ εἷς τι ἔργον, τοὺς δ' οἰκείους ἐν συμπεσοῦσι δεινοῖς, τοὺς δὲ φίλους ἐν συμφορᾷ καὶ ἀτυχίᾳ, τὴν δὲ γυναῖκα ἐν τῇ φθίσει τοῦ πλούτου.

144. Καθὼς ἡ μὴ μελετηθεῖσα (1) μάθησις φάρμακόν ἐστιν, οὔτω καὶ ἡ ἀμεληθεῖσα νόσος, καὶ ἡ σύνοδος τῷ πτωχῷ, καὶ ἡ νέα γυνὴ τῷ γέροντι.

145. Οὐ δεῖ χρῆσθαι ἀλλοτριῷ ἐδέσματι (2), ἡ περὶ βολαίῳ, καὶ ἀλλοτρίᾳ κλίνῃ, ἔδρᾳ, ἡ γυναικί, οὐδ' οἰκεῖν ἐν ἀλλοτριῷ οἴκῳ.

146. Οἱ μὲν ἔσχατοι καὶ εὐτελεῖς πλούτου μόνου ἐφίενται, οἱ δὲ μέσοι καὶ πλούτου καὶ τιμῆς, οἱ δ' ἄριστοι μόνῃς τιμῆς· ἡ γὰρ τιμὴ πλοῦτός ἐστι τοῖς μεγαλόφροσι.

147. Βλάπτουσι τὴν ζωὴν τὰ ἐξ ταῦτα· τὸ ξηρὸν κρέας, αἱ πρεσβύτεραι γυναῖκες, τὸ πρόσφατον ὄξύγαλα, ὁ ἐν τῇ Παρθένῳ τῷ ζῳδίῳ ἥλιος, καὶ ἡ περὶ τὸν ὀρθρον συνουσία καὶ ὕπνος.

148. Ἦτε ἐξ αἰγὸς καὶ ἐξ ὄνου κόνις, καὶ ἡ ἐκ σαρώθρου, καὶ ἡ τῆς λυχνίας καὶ τῆς κλίνης σκιά, ἀναιροῦσι τὰ προπεπραγμένα ἀγαθὰ ἔργα.

149. Καθαρά ἐστιν ἡ κόνις, ἡ ἐκ βασιλέως, ἡ ἐκ βοός, ἡ ἐξ ἐλέφαντος, ἡ ἐξ ἵππου, καὶ ἡ ἐξ ἀνθρώπων.

(1) Ἦς οὐκ ἐποίησε μελέτην καὶ γύμνασιν ὁ μαθητής.

(2) Παρασιτία.

ἀκάθαρτον δὲ γίνωσκε τὴν κόνιν, τὴν ἐξ ὄνου, ἐκ καμήλου, ἐξ αἰγός, καὶ προβάτου.

150. Ὁ ἐκ κοσκίνου ἄνεμος, καὶ τὸ ὕδωρ τῶν βεβρεγμένων ὀνύχων, καὶ τὸ τοῦ πλυνομένου ἱματίου, καὶ ἡ ἐκ σαρώθρου κόνις, καὶ τὸ τῆς βεβρεγμένης κόμης ὕδωρ ἀναιροῦσι τὰ προπεπραγμένα ἀγαθὰ ἔργα.

151. Μηδαμῶς ἔστω πίστις εἰς τὰς γυναῖκας, εἰς τοὺς βασιλεῖς, εἰς τοὺς ὄφεις, εἰς τὴν μάθησιν (1), εἰς τὸν κατ' ἐχθρῶν πόλεμον, εἰς τὸ πῦρ, καὶ εἰς τὸν συκοφάντην.

152. Ἄν τις καθεύδῃ ἀμέριμος, διαλλαγίς τοῖς ἐχθροῖς, οὗτος ὁμοίος ἐστὶ τῷ καθεύδοντι ἠδέως ἐπὶ κορυφῆς δένδρου, ὃς τότε αἰσθησὶν λήψεται, ὅταν πέσῃ.

153. Μὴ ἔσο λίαν εὐθύς· πορεύθητι εἰς τὸ δάσος, καὶ ἰδέ· ἐκεῖ γὰρ ὄφει τὰ μὲν εὐθέα δένδρα κοπτόμενα, τὰ δὲ λοξὰ ἀφιέμενα, καὶ ἰστάμενα.

154. Μὴ ἔσο λίαν ἀπαλὸς καὶ πρᾶος· ὁ γὰρ ἀπαλὸς καὶ πρᾶος πανταχοῦ ἐνοχλεῖται καὶ λυμαίνεται· τίς, βλέπων τὴν ἀπαλὴν Καδαλὴν, οὐκ ἐπιβάλλεται κόπτειν αὐτήν;

155. Καθὼς τὰ καρπῶ θρίθοντα δένδρα κάμπτονται, οὕτω καὶ οἱ παιδεῖαν καὶ φρόνησιν ἔχοντες ἄνδρες· οἱ δὲ βάρβαροι οὐδαμῶς κάμπτονται, καθὼς καὶ τὰ ξηρὰ ξύλα.

156. Οἱ μὲν βάρβαροι ἐν τρυφῇ εἰσι καὶ ἡδυπαθείᾳ, ἐπειδὴ ἄμοιροί εἰσι τῆς γνώσεως καὶ τῆς τῶν παθῶν

(1) Ἔστω ὀηλονότι προσεκτικὸς καὶ νήφων, καὶ μελέτην ποιεῖτω τῆς μαθήσεως, ἥς ἔμαθε.

χαλιναγωγίας· οἱ δὲ σοφοὶ ἀπέχουσι τῆς ἡδυπαθείας καὶ τρυφῆς, ἐπειδὴ χαλιναγωγοῦνται τῇ γνώσει.

157. Μακάριοι, οἱ οὐ βλέπουσιν οὔτε τὴν πόρθησιν τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, οὔτε τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς ἑαυτῶν γενεᾶς, οὔτε τὴν οἰκείαν γυναῖκα ἐν χερσὶν ἀλλοτρίαις, οὔτε τὸν φίλον, ὄντα ἐν δεινοῖς.

158. Οὐκ ἔστιν ἄνεσις ἐν κακῷ ἀνθρώπῳ· οὐκ ἔστιν ἀγάπη ἐν κακῇ γυναικί· οὐκ ἔστι πίστις ἐν κακῷ φίλῳ· οὐκ ἔστι ζωὴ (1) ἐν κακῇ βασιλείᾳ καὶ τυραννίᾳ.

159. Οὐκ ἄνεσιν προξενεῖ τῷ φιλοτίμῳ τὸ μετ' ἀτιμίας κτηθὲν πρᾶγμα· ἢ γὰρ τιμὴ ρίζα ἐστὶ τῆς ζωῆς τοῦ φιλοτίμου· ἀπούσης ἄρα τῆς τιμῆς, πόθεν ἄνεσις;

160. Καθὼς ὁ ἥλιος ἐρυθρὸς ἐστὶ καὶ ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ δύσει, οὕτω καὶ ἡ χροιά καὶ διάθεσις μεγαλοφυοῦς ἀνθρώπου, ἢ αὐτὴ ἐστὶ καὶ ἐν εὐτυχίᾳ καὶ ἐν ἀτυχίᾳ.

161. Τοῦ μὲν βαρβάρου δύναμις ἐστὶ τὸ θάρβαρον ἦθος· τοῦ δὲ κλέπτου δύναμις ἐστὶ τὸ ψεῦδος· τοῦ δὲ ἀδυνάτου δύναμις ἐστὶν ὁ βασιλεύς· τοῦ δὲ παιδὸς δύναμις, ὁ κλαυθμός.

162. Μεγάλῃ ἀνεσίς ἐστὶ τῷ ἀφέντι τὴν κακὴν γυναῖκα, τὴν κακὴν χώραν, τὸν κακὸν βασιλέα, τὸν κακὸν οἰκεῖον, τὸν κακὸν συγγενῆ, καὶ τὸν κακὸν φίλον.

163. Ἡ θεὰ τοῦ φίλου, θεραπευτικὴ ἐστὶ βοτάνη τῷ ἀρρώστῳ, τῷ ἀπόρῳ, τῷ ἀποδῆμῳ, καὶ τῷ κατωδύνῳ.

164. Ἀπόβαλε φίλον τοιοῦτον, ὃς ἐμφανῶς μὲν

(1) Ἀσφάλεια ζωῆς.

ἔστι χρηστολόγος, ἀφανῶς δὲ ῥαδιουργός· οὗτος γάρ ἐστιν, ὡς μία στάμνος, ἣ ἐν μὲν τῇ γαστρὶ ἔχει φάρμακον, ἐν δὲ τῷ στόματι γάλα.

165. Ὁ ὢν ἐκ γένους καλοῦ καὶ φρόνιμος (εὐγενῆς καὶ εὐφρων), γημάτω γυναῖκα εὐγενῆ, εἰ καὶ δύσμορφός ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ἀγενῆ· ἣ γὰρ ἐξ ὁμοίων ἐπιγαμία ἐραστή ἐστι, καὶ ἀρεστή.

166. Μὴ ἐχέτω αἰσχύνην ὁ ἄνθρωπος ἐν δανείοις χρήμασιν ἢ πράγμασιν, ἐν κτήσει παιδείας, ἐν βρώσει, καὶ ἐν συναλλαγῇ.

167. Οὐ γίνεται ἀξιωματικός, ὁ μὴ ὢν φιλόδοξος ἢ φιλοχρήματος, οὐδὲ φιλόκοσμος, ὁ μὴ ὢν ἐρωτικός· οὐ λέγει λόγους ἠδεῖς ὁ ἀπλοῦς· οὐδὲ ἀπατηλός ἐστιν, ὁ λέγων ὀρθὰ καὶ ἀληθῆ.

168. Βέλτιόν ἐστι πιεῖν δηλητήριον φάρμακον, ἢ ἰδεῖν τὸ σκυθρωπὸν καὶ κατηφές πρόσωπον τοῦ πλουσίου.

169. Ἀποβλητέος ὁ βάρβαρος, ὅς ἐστι τῷ ὄντι δίπουν ζῶον ἄλογον· καθὼς γὰρ ἡ ἀφανῆς ἄκανθα πλήττει τὸν πόδα, οὕτω καὶ αὐτὸς πλήττει τὴν καρδίαν λόγοις, ὡς ἦλοις.

170. Διαφόρους τέχνας καὶ μαθήσεις διδαχθήτωσαν οἱ υἱοὶ ὑπὸ τῶν ἐμφρόνων πατέρων· τυχόντες γὰρ γνώσεως καὶ κρίσεως, τίμιοι ἔσονται καὶ σεβάσμιοι.

171. Οἱ μαθόντες μάθησιν τινα παρὰ βιβλίου, ἀλλ' οὐ παρὰ διδασκάλου, οὐκ ἀγλαίζονται ἐν συνόδῳ σπουδαίων ἀνδρῶν, καθὼς καὶ αἱ μονόφθαλμοι γυναῖκες.

172. Ὡς τινι νοῦς ἔμφυτος οὐκ ἔστι, τί ποιήσει τούτῳ ἢ μάθησις; παραδείγματος χάριν, τί ποιήσει τὸ κάτοπτρον τῷ ὄντι ἀμοίρῳ ὀφθαλμῶν;

173. Οὐκ ἔστι πίστις εἰς ὄφιν, εἰς ἐλέφαντα, εἰς συγγενικὸν ἐχθρὸν, εἰς ἀλλότριον πλοῦτον (χρήματα), εἰς ἀλλοτρίαν γυναῖκα, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν γυναῖκα, ἢ κλίνει πρὸς ἄλλον ἄνδρα.

174. Ὅστις ἔχει πίστιν εἰς γυναῖκας ἐξ ἀγνοίας ἢ φίλτρου, οὗτος ἔοικε τῷ καθεύδοντι ἐπὶ κορυφῆς δένδρου, ὅς, ὅταν πέσῃ, τότε ἀνανήψει.

175. Ποιεῖτω ὁ ἄνθρωπος κακὸν ἀντὶ κακοῦ, καὶ φόνον ἀντὶ φόνου· εὐ γὰρ νομίζω κακὸν, εἴτις κακὸν ἀντὶ κακοῦ ποιεῖ.

176. Ἡ εἰς γυναῖκας πίστις ἐκ φίλτρου ἢ ἐκ βραθυμίας, φθορὰ ἔσεται· ὅθεν μὴ ἐχέτω ὁ ἄνθρωπος πίστιν εἰς αὐτάς, μηδὲ πίστῳσιν λαμβανέτω παρ' αὐτῶν (1).

177. Ἐν τοσοῦτῳ δεῖ φοβεῖσθαι τὸν κίνδυνον, ἐν ὅσῳ μακρὰν ἔστι· παρόντα δὲ τὸν κίνδυνον ἰδὼν ὁ ἄνθρωπος, ἀποβαλέτω αὐτὸν ἀφόβως.

178. Τὸ ἐναπολειφθὲν μέρος τοῦ χρέους, τοῦ πυρὸς, καὶ τοῦ ἐχθροῦ, πάλιν κατ' ὀλίγον αὐξάνει· διὰ τοι τοῦτο ὁ ἄνθρωπος μὴ ἀφέτω λείψανόν τι τούτων.

179. Τῶν μὲν σοφῶν ὁ βίος διανύεται ἐν χρηστοθεΐᾳ, φιλοσοφίᾳ, καὶ φιλολογίᾳ· τῶν δὲ βαρβάρων ἐν κακοθεΐᾳ, φιλυπνίᾳ καὶ φιλονεικίᾳ.

180. Ὁ μὲν πατὴρ διατηρεῖ καὶ ἔχει ὑπ' ἐξουσίαν ἑαυτοῦ τὴν θήλειαν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, ὁ δ' ἀνὴρ ἐν τῇ νεακικῇ, ὁ δ' υἱὸς ἐν τῇ γεροντικῇ· ἢ γὰρ θήλεια οὐκ ἔστιν ἀξία αὐτεξουσιότητος.

181. Μὴ ἔστωσάν μοι τὰ χρήματα ἐκεῖνα, ἃ ἔρχον-

(1) Αἱ γυναῖκες οὐ καλοῦνται εἰς μαρτυρίαν, οὐ γὰρ ἀξιόπιστοί εἰσιν.

ται εἰς κτῆσιν διὰ πόνου πολλοῦ, καὶ διὰ παραβάσεως τοῦ νόμου, καὶ διὰ τῆς πρὸς ἄλλους προσκυνήσεως.

182. Ὑψους μεγάλου καὶ μεγαλοπρεπείας τυγχάνει, οὐχ ὅστις κάθηται ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, ἀλλ' ὅστις ἔχει μεγάλας ἀρετάς· ἄρα ὁ κόραξ, καθήμενος ἐπὶ κορυφῆς ὑψηλοῦ οἴκου, γίνεται ἀετός;

183. Μὴ ἐπιχειρεῖτω ὁ φρόνιμος, ὃ οὐ δύναται γενέσθαι· μηδὲ πραττέτω, ὃ οὐ δεῖ πράττεσθαι· μὴ ἀγαπάτω τὸ ἀνωφελές· μηδὲ λεγέτω τὸ ψευδές.

184. Ὁ φρόνιμος μετ' ὄφρων μὴ παιζέτω· μὴ ἀναβαινέτω ἐπὶ κορυφῆς δένδρου· μηδὲ διαβαινέτω διὰ κολυμβήματος, βαθεῖς καὶ μεγάλους ποταμούς.

185. Τὸν μὲν ἀγαπῶντα καὶ σεβόμενον, ἀγαπάτω καὶ σεβέσθω ὁ φρόνιμος· τὸν δὲ μὴ ἀγαπῶντα, μηδὲ σεβόμενον, μηδαμῶς· τοῦτο δὲ ἐμφανῶς φαίνεται ἐν κόσμῳ· «χειρ χεῖρα νίπτει».

186.

187. Τίτι γίνεται πᾶν ἀρεστὸν καὶ καταθύμιον; πᾶν γὰρ τῶν τοῦ κόσμου ὑπ' ἐξουσίαν ἐστὶ τῆς τύχης· αὐτάρχειαν ἄρα ἐχέτω ὁ ἄνθρωπος.

188. Μηδέποτε ἔστω πίστις εἰς ἐχθρὸν, εἰς βασιλέα, εἰς πῦρ, εἰς ὄφιν, εἰς κακὴν γυναῖκα, εἰς θηρία, εἰς ξιφηφόρους, καὶ εἰς βαρβάρους.

189. Ἀπόφευγε τὴν ὁμιλίαν τοῦ ἀναιδεστοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἐχθροῦ, τοῦ ριψοκινδύνου, καὶ τοῦ ἐχθροῦ τοῦ βασιλέως.

190.

191. Ὁ φρόνιμος, ἀρνούμενος τοῖς παροῦσιν, οὐ

φροντίζει τοῦ μέλλοντος, ἀλλὰ ζῆ κατὰ τὸν ἐνεστῶτα χρόνον.

192. Ταῦτα πάντα ὁ φρόνιμος ἀποφεύγει· τὴν ἀσθένειαν, τὴν λαιμαργίαν, τὸν θυμὸν, τὸ ψεῦδος, τὴν διαβολὴν, τὴν ἔχθραν, καὶ τὴν οἰκισιν ἐν οἴκῳ ἀλοτρίῳ.

193. Τὸ δηλητήριον φάρμακον, τὸ ἐξαχθὲν ἐκ τῆς περιδινήσεως τῆς γαλακτικῆς θαλάσσης, οὐκ ἀφίησι τὴν ἑαυτοῦ φύσιν καὶ ἐπὶ κακοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐπὶ ἀγαθοῦ (1).

194. Ἄνευ πόνου οὐ γίνονται χρήματα· τῷ δ' ἀμοίρῳ χρημάτων, πόθεν πράξεις νομικαί; τῷ δ' ἀμοίρῳ νομικῶν πράξεων, πόθεν ἀρετή; τῷ δ' ἀρετῆς ἀμοίρῳ, πόθεν ἄνεσις;

195. Ὡς τινι οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἐν τῶν τεσσάρων γενικῶν ἀγαθῶν, ἃ ἔστι τοῦτα· ἡ ἀρετὴ, ὁ πλοῦτος, ἡ τρυφή, καὶ ἡ λύτρωσις, τούτου ἀνωφελῆς ἔστιν ἡ γέννησις, καθὼς ἡ τοῦ μαστοῦ ἐν τῷ λαιμῷ τῆς αἰγός.

196. Ὡς τινί ἔστιν ἔφεσις καὶ φροντίς τῶν τοῦ νόμου, καὶ κλίσις μεγάλη εἰς ὁόσιν, τούτου ἡ γέννησις ἐπωφελῆς ἔστιν.

197. Οὗ τινος ἡ καρδία καθαρὰ ἔστι παντὸς πάθους, τούτῳ ὁ κόσμος (2) ἐπωφελῆς ἔστιν· ἐπωφελῆς δ' ἔστι καὶ ἡ τούτου ἔντευξις.

(1) Δηλ. ὁ ἐξ ἀγαθοῦ πατρὸς γεννηθεὶς κακός, δεικνύει τὴν ἑαυτοῦ κακίαν, καὶ πρὸς ἀγαθοῦς καὶ πρὸς κακοῦς.

(2) Δηλ. ἡ γέννησις ἐν κόσμῳ.

198. Ἀπόφευγε τὸν ὄνον, τὸν κύνα, τὸν ἐλέφαντα, τὸν μέθυσον, τὴν πολύλογον κόρην, τὸν κακὸν βασιλέα, καὶ τὸν κακὸν φίλον.

199. Τῆς μὲν ἀμάξης ἀφίστασο πέντε πήχεις, τοῦ δ' ἵππου δέκα, τοῦ δ' ἐλέφαντος ἑκατόν· τοῦ δὲ κακοῦ ἀνθρώπου ἔσο μακρὰν διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ τόπου.

200. Τί ποιήσειεν ἂν ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ὁ ἀνδρεῖος, ἢ ὁ σοφός, ὅτε ἡ τύχη ἐναντία οὔσα, πᾶν ἔργον ἀλυσιτελὲς ποιεῖ;

201. Ὅστις υἱοὺς ἔχει φιλοπάτορας, καὶ γυναῖκα ὁμογνώμονα, καὶ ἀρκεῖται τοῖς οἷς ἔχει ἀγαθοῖς, τούτῳ ἐνταῦθά ἐστιν ὁ οὐρανός.

202. Νεοφανῆ πως εἰσὶ ταῦτα καθ' ἑκάστην καὶ ἐράσματα τῷ ἀνθρώπῳ· ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, τὸ ἄσμα, ἡ Ταμβούλα, ἡ ἱστορία τῆς Μαχαβαράτας, ἡ ἀγαπητὴ γυνή, καὶ οἱ φίλοι.

203. Παρὰ τῷ φιλοπόνῳ οὔτε ἡ κορυφὴ τῆς Μερόης ὑψηλὴ ἐστίν, οὔτε ὁ καταχθόνιος κόσμος βαθύς, οὔτε ἀπέραντον τὸ ἀχανὲς πέλαγος (1).

204. Καθὼς ὁ βομβύλιος, καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἀνθους, λαμβάνει τὸ μέλι, οὕτω καὶ ὁ νουνεχὴς λαμβάνει τὸ κύριον παρὰ πάντων τῶν βιβλίων.

205. Ὅστις, τυχὼν ἀνθρωπείας φύσεως ἐν ταύτῃ τῇ γῆ τῶν πράξεων, οὐ ποιεῖ ἀγαθόν τι ἑαυτῷ, (γνωσιμαχήσει) οὗτος οὐ χαρήσεται μετέπειτα.

(1) Οὐδὲν ἐστὶ δύσκολον καὶ δύσπρακτον τῷ φιλοπόνῳ· καὶ τὰ δύσκολα δηλ. εὐκόλα ἐστὶ.

206. Ἐγὼ νεκρὸν νομίζω ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὄντα ἄμοιρον ἔργων ἀγαθῶν (1). ὁ δ' ἀγαθοεργός, καὶ περ νεκρός ὢν, μακρόβιος ἔσεται (2).

207. Ὅστις οὐκ ἔχει κλίσιν εἰς τὰ τοῦ νόμου, οὗτος, καὶ περ γρηγορῶν, ὑπνῶν πως ἐστὶ, καὶ οὐ τυγχάνει τῶν ὧν ἐφίεται ἡ καρδία αὐτοῦ· πῶς δ' ἄρα τεύξεται τῆς ὑψίστης χώρας;

208. Ἐκεῖνη ἐστὶ θέμις, ἐν ἣ ἔστιν ἀθемιστία· ἐκεῖνη ἐστὶν ἀνεσις, ἐν ἣ ἔστι θλίψις· ἐκεῖνη ἐστὶ γνῶσις, ἐν ἣ οὐκ ἔστιν ἀγνοία· ἐκεῖνη ἐστὶν ἀπέλευσις, ἐν ἣ οὐκ ἔστιν ἐπανάλευσις.

209. Ταῦτά εἰσι τὰ τοῦ νόμου· ἡ εἰς τὰ ἔμφυχα εὐσπλαγχνία, ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀνοχή, ἡ καθαρότης, ἡ ὀλιγάρχεια, ἡ θεογνωσία, καὶ ἡ ἀπάθεια· τὰ δὲ τῆς ἀνομίας εἰσι τὰ ἐναντία.

210. Τῆς ἀρετῆς σημεῖά εἰσι ταῦτα· ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἰλαρότης, ἡ ἐπιμέλεια, ἡ ἀσκησις, ἡ δόσις, ἡ ἀγαθὴ διάθεσις, ἡ θεωρία, καὶ ἡ ἀπάθεια.

211. Τῆς ἀρετῆς σημεῖά εἰσι ταῦτα· ἡ καθαρότης, ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ δόσις, ἡ ἀποχὴ ἀλλοτρίου πράγματος, καὶ ἡ παρθενία, ἡ ἐστὶν ἡ ρίζα τῆς σκληραγωγίας.

212. Ἀπασαι αἱ δόσεις καὶ αἱ θυσίαι, καὶ αἱ σπονδαί, καὶ τὰ σφάγια φθίνουσιν· ἀφθιτος δ' ἐστὶν ἡ μεγάλη δόσις, ἡ ἐστὶν ἡ διδομένη ἀσφάλεια καὶ σωτηρία τοῖς ἐμφύχοις.

(1) Καὶ ζῶντος οὐδεὶς λόγος τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου, ὥσπερ εἰ ἀπέθανε.

(2) Καὶ ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀγαθοῦ πολὺς λόγος παρ' ἀνθρώπων, ὥσπερ εἰ ἔζη.

213. Ὅστις ἔλεος ἔχει εἰς τὰ ἔμψυχα, ὑπὸ τούτου πᾶσι τοῖς θεοῖς λατρεία ἐγένετο, καὶ πᾶσα θυσία, καὶ λουτρὸν ἐν πᾶσι τοῖς ἁγιαστικοῖς ὕδασι.

214. Μὴ φρονιζέτω τῶν τῆς βρώσεως ὁ φρόνιμος, ἀλλὰ τῶν τοῦ νόμου· τὰ γὰρ τῆς βρώσεως προορίζονται ἅμα τῇ γεννήσει τῶν ἀνθρώπων.

215. Καρπὸν τῆς ἀρετῆς οἶδασιν οἱ σοφοὶ ταῦτα· τὴν βασιλείαν, τὴν εὐτυχίαν, τὴν τρυφήν, τὴν γέννησιν ἐν λαμπρῷ γένει, τὴν καθαρότητα, τὴν λογιότητα, τὴν μακροβιότητα, καὶ τὴν ὑγιείαν.

216. Ἡ μὲν δόσις γίνεται ἀπαλλακτικὴ τῆς ἐνδεΐας· ἡ δ' ἀγαθὴ διάθεσις, ἀπαλλακτικὴ τῆς κακῆς καταστάσεως· ἡ δὲ γνῶσις, ἀπαλλακτικὴ τῆς ἀγνοίας· ἡ δὲ θεωρία, ἀπαλλακτικὴ τοῦ κόσμου.

217. Γνῶσις γίνεται διὰ δόσεως γνώσεως· ἀσφαλῆς γίνεται καὶ ἄφοβος ὁ ἄνθρωπος διὰ δόσεως ἀσφαλείας καὶ ἀφοβίας· ἄτμενος καὶ γηθόσυνος γίνεται διὰ τροφοδοσίας· διὰ δὲ τῆς ἱατρικῆς βοτάνης εὐρωστος καὶ ὑγιής.

218. Ἐκεῖνος βλέπει ὀρθῶς, ὃς βλέπει τὴν μὲν ἀλλοτρίαν γυναῖκα, ὡς μητέρα, τὸ δ' ἀλλότριον χρῆμα, ὡς βῶλον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀνθρώπους, ὡς ἑαυτόν.

219. Τὸ μὲν σῶμά ἐστι πρόσκαιρον, ὁ δὲ πλοῦτος ἐφήμερος, ὁ δὲ θάνατος αἰεὶ πλησίον· ἀρετὴν ἄρα κτάσθω ὁ ἄνθρωπος.

220. Οὐ τις ὁ μὲν Κρισναῶς ἐστι θεῖος, ὁ δ' Ἄρζούνας πατήρ, οὗτος ὁ Ἀβθιμανιοῦς κεῖται ἐν τῷ σαρδίῳ τοῦ πολέμου· ὁ γὰρ θάνατος δυσκατάβλητος.

221. Τὰ μὲν χρήματα μένουσιν ἐν οἴκῳ· οἱ δ' οἰ-

κεῖτοι ἀναστρέφουσιν ἐκ τοῦ νεκρικοῦ τόπου· τὸ δὲ πῦρ κατακαίει τὸ σῶμα· ὁ δ' ἀποθανῶν πορεύεται μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἔργων.

222. Οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε ὁ πατήρ, οὔτε ὁ ἀδελφός, οὔτε ὁ υἱὸς ἢ ἡ θυγάτηρ, ἢ οἱ οἰκεῖοι, συμπορεύονται τῷ θανόντι, ἀλλὰ μόνα τὰ ἀγαθὰ ἔργα.

223. Τῷ ὄντι θυμῆρης ἐστὶν ἡ γυνή· θυμῆρης καὶ ὁ πλοῦτος· ἡ ζωὴ δ' ὅμως ἄστατός ἐστι, καθὼς τὸ ὄξυρῥεπὲς βλέμμα τῆς ἐρωτικῆς γυναικός.

224. Τίνος ἐστὶ μήτηρ; τίνος πατήρ; τίνος υἱός; τίνος γυνή; ἐν ἄλλαις καὶ ἄλλαις γεννήσεσιν ἄλλοι καὶ ἄλλοι ἔσονται (1).

225. Εἰς τὸ δυσκαταγώνιστον στόμα τοῦ θανάτου εἰσῆλθον κακεῖνοι, οἱ ὄντες ἱκανοὶ ἀνεγεῖραι (ἀναβαστᾶσαι) τὴν γῆν, καὶ καταπιεῖν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην.

226. Τὸ ἔργον οὐ καταναλίσκεται καὶ ἐν ἀπείροις αἰῶσιν, ἐὰν μὴ ἔλθῃ εἰς ἀπόλαυσιν ὁ καρπὸς αὐτοῦ· ἀφεύκτως γὰρ δεῖ ἀπολαβεῖν τὸν καρπὸν τῶν πεπραγμένων ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἔργων.

227. Ἀφεύκτως γίνεται τὸ εἰμαρμένον καὶ τοῖς μεγαλοδυνάμοις, οἷον, τῷ μὲν Σίβα ἡ γυμνότης, τῷ δὲ Βισνοῦ ἡ κοίμησις ἐπ' ὄψεως μεγάλου.

228. Καίπερ ὢν παρὰ μεγάλοις ὁ ἄνθρωπος, καρποῦται οὐ πλεόν τοῦ εἰμαρμένου· φερ' εἰπεῖν, ὁ ὄφισ Βασουκῆς, καίπερ ὢν παρὰ τῷ λαιμῷ τοῦ Σίβα, ἀνεμοφάγος ἐστὶ καὶ ἀνεμόσαρκος.

229. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα· αὐτὸς ἀπο-

(1) Δηλ. μητέρες, πατέρες, υἱοὶ κλπ.

λαμβάνει τὸν καρπὸν τῶν ἔργων· αὐτὸς ἐπανερχεται πολλάκις εἰς τὸν κόσμον· καὶ αὐτὸς λυτροῦται τούτου τοῦ κόσμου.

230. Ἡ ἐν τῷ σώματι τῶν ἀνθρώπων ἀργία καὶ ἀμέλεια, ἐχθρὸς ἐστίν· οὐκ ἔστι δὲ φίλος ὁμοῖος τῇ φιλεργίᾳ καὶ φιλοπονίᾳ, ἣν χρώμενος ὁ ἄνθρωπος, οὐ βλάπτεται.

231. Καὶ οἱ θεοὶ ἅπαντες, ἐνωθέντες, οὐ δύνανται ἄλλως πῶς ποιῆσαι καὶ μετατρέψαι τὸ πεπρωμένον καὶ εἰμαρμένον.

232. Ἐξω τοῦ ὠρισμένου χρόνου οὐ θνήσκει ὁ ἄνθρωπος ἐν πολέμῳ φρικτῷ, κἂν μυρία βέλη ἔλθωσι κατ' αὐτοῦ· ἐλθόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ ἐν μάχῃ μεθ' ἑνὸς παιδαρίου ἀπόλλυται.

233. Καθὼς ὁ μόσχος διαγινώσκει τὴν μητέρα ἐν χιλίοις δαμάλεσιν, οὕτω καὶ τὸ προπεπραγμένον ἔργον διαγινώσκει καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν πράξαντα.

234. Ὅ,τι ἦν ἐν ἐθισμῷ ἐν ταῖς προτέραις γεννήσεσιν, εἴτε δόσις, εἴτε μάθησις, εἴτε ἄσκησις, τοῦτο πάλιν γίνεται ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ διὰ τοῦ συνημμένου ἐθισμού (1).

235. Βέλτιόν ἐστι πλανᾶσθαι ἐν ὄρεσι μετ' ἀγρίων θηρίων, ἢ οἰκεῖν καὶ ἐν οἴκῳ τοῦ Ἴνδρα μετὰ βαρβάρων ἀνθρώπων.

236. Εἰ καὶ χιλιάκις διδαχθεῖη ὁ μωρὸς, ἢ μάθησις οὐκ ἔρχεται εἰς τὸ ἄκρον τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καθὼς οὐδὲ τὸ ἐν τῇ χθαμαλῇ γῆ ὕδωρ εἰς τὴν ὑψηλὴν.

(1) Καὶ τοῦτό ἐστι δόγμα.

237. Ὁ μὲν πλούσιος, εἰ καὶ ἀγενής, πανταχοῦ τιμαῖται· ὁ δ' ἄπλοτος, εἰ καὶ κατὰ τὸ γένος λαμπρὸς ἐστὶ, ὡς ἡ σελήνη, ἀτιμάζεται.

238. Ὡς τινὶ ἐστὶ χρήματα, τούτῳ εἰσὶ φίλοι, τούτῳ οἰκεῖοι· ὥς τινὶ ἐστὶ χρήματα, οὗτος εὐγενής, οὗτος εὐμαθής.

239. Οἱ μεγάλοι κατὰ τὴν ἡλικίαν, οἱ μεγάλοι κατὰ τὴν ἀσκησιν, καὶ οἱ μεγάλοι κατὰ τὴν μάθησιν, οὗτοι πάντες, ὡς δοῦλοι, ἴστανται πρὸ τῆς θύρας τοῦ μεγαλοπλοῦτου.

240. Πόνος ἐν κτήσει πλούτου· πόνος ἐν φυλακῇ κτηθέντος· πόνος ἐν τῇ συνάξει· πόνος ἐν τῇ ἀναλώσει· ὦ πλούτου, πόνῳ συμμίκτου!

241. Τοιαῦτά ἐστὶ τὰ σημεῖα τοῦ αἰτοῦντος, οἷα καὶ τοῦ ὄντος ἐν ἀγωνίᾳ θανάτου· ἀτονία εἰς κίνησιν, χθαμαλὴ φωνή, ἰδρῶς ἐν τῷ σώματι, καὶ μέγας φόβος.

242. Καὶ ἡ δυστυχία τῶν πτωχευσάντων ἐκ πολυδωρίας ἀγλαίζεται, καθὼς ὁ τετμημένος ὁδοὺς τοῦ ἐλέφαντος ἐν διαρρήξει ὄρους ἀξιέπαινός ἐστιν.

243. Οἱ μὲν Βραχμᾶνες διαγινώσκονται ἐκ τῆς ἐγκρατείας, οἱ δὲ Ἰατραι ἐκ τῆς ξιφοφορίας, οἱ δὲ Βαῖσσεῖ ἐκ τῆς εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἐμπορίαν φιλοπονίας, οἱ δὲ Σουδραι ἐκ τῆς θητείας καὶ ὑπουργίας.

244. Παντὶ τρόπῳ θεωρίαν δεῖ ποιεῖν τοῖς ἐπιθυμοῦσι μεγάλης ἀνέσεως καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ· ἐκ γὰρ τῆς θεωρίας γνῶσις τοῦ Θεοῦ γίνεται.

245. Τῶν φυλαττόντων παρθενίαν τὸ τέλος ἐστὶν ἡ

πρὸς τὸν Θεὸν θεωρία· διαφθαρείσης δὲ τῆς παρθενίας, πᾶσα ἄλλη πράξις ἀρετῆς ἀνωφελῆς ἐστίν.

246. Οὗ τινος ἡ καρδία ἐστὶν ἀπαλὴ διὰ τῆς πρὸς πάντα τὰ ἐμψυχα εὐσπλαγχνίας, τούτῳ ἐστὶ γνῶσις, καὶ λύτρωσις· τί δ' ὄφελος ἐκ πλοκάμων ἀσκητικῶν, καὶ σποδοῦ, καὶ ῥάκεων;

247. Ὅστις οὐκ ἀποδοκιμάζει τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, οὐδὲ τὸν θυμὸν καταβάλλει, καὶ φιλήδονός ἐστι, τούτῳ τὸ ἀσκητικὸν σχῆμα, πόρος ἐστὶ τῶν πρὸς ζωὴν.

248. Θὲς τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν ἐν τῷ Θεῷ, ἀπηλλαγμένην πάσης νομικῆς πράξεως· αὕτη ἐστὶν ἡ θεωρία καὶ θεογνωσία· τὰ δὲ λοιπὰ, περιττολογία.

249. Οὗ τινος ἡ καρδία οὐκ ἔστι καθαρά, τούτῳ ἀνωφελῆ εἰσι ταῦτα πάντα· ἡ δόσις, ἡ λατρεία, ἡ ἐγκράτεια, ἡ προσκύνησις ἀγίων τόπων, καὶ ἡ μάθησις.

250. Οἷα χαρὰ καὶ ἀνεσίς ἐστὶ τῷ ὀσίῳ ἀνδρὶ, τῷ ἀπαθῶς διάγοντι καὶ μονάζοντι, τοιαύτη οὐκ ἔστιν οὐδὲ τῷ οἰκουμενικῷ βασιλεῖ.

251. Ὅστις δοξάζει τὴν ψυχὴν μίαν, οὗτος πάντας, ὡς ἑαυτὸν, νομίζει· τῷ δὲ ἐγκρατεῖ ἑαυτοῦ, ὁ τρίτος κόσμος ὑπ' ἐξουσίαν ἐστίν.

252. Ὅπου ἀγάπη, ἐκεῖ φόβος· ἡ γὰρ ἀγάπη ἀγγεῖτόν ἐστι τῆς λύπης, καὶ ῥίζα πάντων τῶν δεινῶν· ἐκριζωθείσης δὲ τῆς ἀγάπης, ἐν πολλῇ ἀνέσει διάγει ὁ ἄνθρωπος.

253. Ὁ ἔμφρων μαθητῆς διὰ μιᾶς λέξεως ἑκατὸν λέξεις μανθάνει· ὁ δ' ἄφρων οὐδὲ μίαν λέξιν μανθάνει ἐκ χιλίων λέξεων.

254. Οἷς τισι πλοῦτός ἐστιν ἡ φιλοτιμία, οὗτοι μα-

κρὸν βίον βιοῦσι (1)· τοῖς δ' οὔσιν ἀφιλοτίμοις τί ὄφε-
λος ἐκ πλούτου, ἢ ἐκ ζωῆς (2);

255. Ἐν συμμιξεῖ κακῶν καὶ ἀγαθῶν, τὰ ἀγαθὰ οἱ
φρόνιμοι λαμβάνουσι, προτιμῶντες, καθὼς ἐν συγκρά-
σει ὕδατος καὶ γάλακτος, τὸ γάλα λαμβάνουσιν οἱ χή-
νες, ἐκμυζῶντες.

256. Πορεύου εἰς οἶκον, ἔνθα γίνεται τιμῆ, καὶ ἀ-
πόφευγε τὸν οἶκον ἐκεῖνον, ἔνθα οὐκ ἔστι τιμῆ· καὶ τὸ
ὄχημα δὲ τῶν θεῶν ἀπόφευγε, εἰ τιμῆ οὐ δίδεται.

257. Βελτίων ἐστὶ τῷ φιλοτίμῳ θάνατος ταχύς
μετὰ τιμῆς καὶ δόξης, ἢ ζωὴ μέχρι τῆς συντελείας
τοῦ αἰῶνος μετ' ἀτιμίας καὶ ἀδοξίας.

258. Δύω εἰσὶ γλυκεῖαι ὁπῶραι τοῦ πικροῦ δένδρου
τοῦ κόσμου· ἡ πεῖρα μαθήσεως καὶ ἐπιστήμης, καὶ ἡ
ὁμιλία ἀγαθοῦ καὶ σπουδαίου ἀνδρός.

259. τὰ ἐντὸς τῆς καρδίας γνωρίζονται ἐκ σχήμα-
τος, ἐκ νεύματος, ἐκ κινήσεως (κινήματος), ἐξ ἔργου,
ἐκ λόγου, καὶ ἐκ μεταβολῆς ὄμματος καὶ προσώπου.

260. Ἀγαθοῦ μὲν ὄντος τοῦ βασιλέως, ἀγαθὸς γί-
νεται καὶ ὁ λαός· κακοῦ δὲ, κακός· μετρίου δὲ, μέτριος·
μιμεῖται γὰρ ὁ λαὸς τὸν βασιλέα· οἷος ὁ βασιλεὺς,
τοιοῦτος καὶ ὁ λαός.

261. Οὔτε ἀλήθειά ἐστι τῷ κλέπτῃ, οὔτε καθαρότης
τῷ μοιχῷ καὶ πόρνῳ, οὔτε εὐμένεια (προσῆγεια) τῷ
μεθύοντι· τῷ δὲ κυβευτῇ οὐδέ γε ἐν τῶν τριῶν ἐστι.

(1) Καὶ μετὰ θάνατον δηλ. μνημονεύονται.

(2) Οὗτοι καὶ ζῶντες, ὡς περ τεθνηκότες εἰσὶν· ἐπειδὴ οὐδεὶς αὐτῶν
μνημονεύει.

262. Ἄπαξ λέγουσιν οἱ βασιλεῖς· ἄπαξ λέγουσιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες (1)· ἄπαξ ἢ παρθένος ἐκδίδεται ἀνδρὶ· ταῦτα τὰ τρία ἄπαξ γίνονται.

263. Τὰ ἐξ ταῦτα πρόσκαιρά εἰσιν, ὡς οἱ πομφόλυγες· ἢ σκιά τοῦ νέφους, τὸ ἐξ ἀχύρων πῦρ, ἢ ἀγάπη τοῦ δυστρόπου, τὸ ἐπὶ γῆς χεόμενον ὕδωρ, ἢ τῆς πόρνης ὁμιλία, καὶ ὁ κακὸς φίλος.

264. Πανταχοῦ αἱ ἀρεταὶ τιμῶνται, τὸ δὲ πατρικὸν γένος ἀνωφελές· π. χ. τὸν μὲν Κρισανῶν πάντες προσκυνοῦσι· τὸν δὲ πατέρα αὐτοῦ Βασουδέβαν οὐχί.

265. Προστάτης ἐστὶν ὁ βασιλεὺς πάντων τῶν ἀδυνάτων, τῶν ἀσθενῶν, τῶν παιδῶν, τῶν γερόντων, τῶν ἀσκητῶν, καὶ τῶν κατατρυχομένων.

266. Τὸ μὲν ἔθος δηλοποιεῖ τὴν φυλὴν, ἢ δὲ διάλεκτος τὴν χώραν, ἢ δὲ τιμὴ τὴν ἀγάπην, τὸ δὲ σῶμα τὴν βρωσιν (2).

267. Οὐδεὶς τις οὐδενὶ τινὶ ἐστὶ φίλος· φιλεῖ δὲ καὶ τιμᾶ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπον διὰ τι τέλος καὶ συμφέρον· παραδείγματος χάριν, ἰδὼν ὁ μύσχος ἔλλειψιν γάλακτος, καταλείπει τὴν ἑαυτοῦ μητέρα.

268. Ὅστις ζῆ ἐκ πραγμάτων Θεοῦ ναοῦ, καὶ διδασκάλου, οὗτος ὄλεθρον ποιεῖ τῇ ἑαυτοῦ οἰκίᾳ, καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὸν Ἄδην πορεύεται.

269.

(1) Οὐ παραβαίνουσι τὸν ὄν λέγουσι λόγον· οὐκ ἄλλο δηλ. πρότερον λέγουσι, καὶ ἄλλο ὕστερον.

(2) Ὅτι τὸ σῶμα εὐρωστεῖ καὶ εὐτονεῖ, δῆλόν ἐστιν, ὅτι ἐσθίει, καὶ τρώγει.

270. Ὑπέρθεσιν (ἀναβολήν) δεῖ ποιεῖν ἐν πολέμοις, ἐν δανείοις, καὶ ἐν αἰτήμασιν υἱοῦ καὶ γυναικός· ἐν πᾶσι δεῖ ποιεῖν ὑπέρθεσιν· ἐν δὲ τῇ πράξει τῶν τοῦ νόμου, οὐ δεῖ ποιεῖν ὑπέρθεσιν καὶ βραδυτῆτα.

271. Οὐκ ἀγλαίζονται, ἐκπεσόντες τῆς οἰκείας στάσεως καὶ τάξεως, ὁ βασιλεὺς, ἡ σεμνὴ γυνή, οἱ Βραχμᾶνες, οἱ βασιλικοὶ ὑπηρέται καὶ βουλευταὶ, οἱ ὀδόντες, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς, καὶ οἱ ὄνυχες.

272. Ἀπασῶν τῶν καθαροτήτων ἐπαινετωτέρα ἐστὶν ἡ τῆς καρδίας καθαρότης· π. χ. κατ' ἄλλον τρόπον ἡ γυνὴ ἀγκαλίζεται τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα, καὶ κατ' ἄλλον τρόπον τὸν ἑαυτῆς υἱόν (1).

273. Ἡ μὲν ζωὴ ὁμοία ἐστὶ τῇ ἀστραπῇ, ἡ δὲ συνέλευσις, ὡς τὸ ὄνειρον, ἡ δὲ στοργή, ὡς ἡ ἐν τῷ οὐρανῷ ἐρυθρότης κατὰ τὴν ἕω καὶ κατὰ τὴν ἑσπέραν, τὸ δὲ σῶμα, ὡς ἡ τοῦ ὕδατος σταγῶν.

274. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ βᾶτραχος βοᾷ ἄφοβος, ὧν ἐν ὕδατι, ἐν ὅσῳ οὐ βλέπει τὸν σκληρὸν ὄφιν, ὅς ἐστιν ὡς ἡ προβοσκίς τοῦ ἐλέφαντος.

275. Φθίνουσι καὶ ἀμαυροῦνται τὰ ἐξ ταῦτα ἀγαθὰ τῶν ὀλιβομένων πείνη· ἡ ἀγλαία, ἡ αἰδῶς, ὁ νοῦς, ἡ φιλοτιμία, καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια.

276. Λέγε ἀλήθειαν· λέγε ὠφέλιμα· λέγε θεμιτὰ καὶ εὐπρεπῆ, ἃ εὐφημίαν προσξενεῖ· μηδὲ ἐν εὐτραπελίαις καὶ σκώμμασι λέγε ἀθέμιτα καὶ ἀπρεπῆ, ἃ προσξενεῖ δυσφημίαν.

(1) Τὸν μὲν ἄνδρα ἀγκαλίζεται ἐξ ἔρωτος, τὸν δὲ υἱὸν ἐκ φίλτρου καὶ καθαρῆς καρδίας.

277. Ὅστις οὐκ οἶδε λέγειν λόγους ἀποδεικτικούς, ὠφελίμους (χρησίμους), ἀληθεῖς, καὶ ἐραστοὺς σπουδαίοις ἀνδράσι, διὰ τί οὗτος οὐ κρατεῖ τὴν ἑαυτοῦ γλῶτταν;

278. Ὅστις γράφει κατὰ τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἀποδεικτικῶς, οὗτός ἐστιν ὀρθὸς ποιητῆς, τό, τε ποίημα καὶ πόνημα αὐτοῦ λυσιτελές ἐστι.

279. Ἐκεῖνός ἐστιν ἡρωϊκὸς ἀνὴρ, πραῦς, σοφός, ἐγκρατῆς, καὶ χαλιναγωγὸς τῶν παθῶν, ὑφ' οὗ καταβάλλεται ὁ θυμὸς δι' ἀνοχῆς, ὡς ὁ ἐχθρὸς διὰ ῥομφαίας.

280. Ἄφες τὸν θυμὸν, ὅς ἐστι ρίζα τῆς ἀτοπίας, ἀξητικὸς (ἀξησης) τῆς κακίας, καὶ ὀλέθριος (ὀλεθρος, μείωσις) τῆς ἀρετῆς.

281. Βέλτιόν ἐστιν οἰκεῖν ἐν Ἄδου, ἢ ἐν οἴκῳ κακῷ· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ Ἄδου φθίνει τὰ κακὰ ἔργα, ἐκ δὲ τοῦ κακοῦ οἴκου αὐξάνει.

282. Ἐν ὁμιλίᾳ κακῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπος, κακὸς γίνεται· παραδείγματος χάριν, τὸ ὕδωρ καθαρὸν μὲν ἐστιν ἐκ φύσεως· θολὸν δὲ γίνεται ἐκ μίξεως χροός.

283. Καὶ τὸ ἀγαθὸν, κακὸν γίνεται, ὅταν ἀντίξους ἢ ἡ τύχη· ὅταν δ' ἡ τύχη βοηθῇ, καὶ τὸ κακὸν, ἀγαθὸν γίνεται.

284. Ἐκ τύχης ἀγαθῆς εὐρίσκεται δούλῳ δεσπότης, ὅς ἐστιν ἀνεκτικὸς, δωρητικὸς, καὶ φιλόκαλος· δυσεὔρετος δ' ἐστι καὶ δοῦλος φιλοδέσποτος, ἄδολος, καὶ ἐπιδέξιος.

285. Ἀγαθῆς μὲν οὔσης τῆς τύχης, πάντες σχεδὸν δοῦλοι (ὑποκείμενοι, φιλόφρονες) τῷ ἀνθρώπῳ γί-

νονται· κακῆς δ' οὔσης, καὶ οἱ φίλοι ἐχθροὶ γίνονται.

286. Ὑψωσις καὶ ὄνομα μέγα τῆς ἀνθρώποις γίνε-
ται οὐ διὰ συλλογῆς πλούτου, ἀλλὰ διὰ δόσεως· π. χ.
ὁ κόσμος οὐ τῇ πολυύδρῳ θαλάσση, ἀλλὰ τῇ νεφέλῃ,
ἢ δίδωσιν ὕδρω, ἀγαθὰ εὐχεται.

287. Πέντε αὗται θυσίαι ἀρμόζουσαι εἰσι τῷ βασι-
λεῖ· ἢ πρὸς τὸν κακὸν ποιητὴν, ἢ πρὸς τὸν ἀγαθὸν τιμῆ,
ἢ αὐξήσις τοῦ θησαυροῦ ἐκ δικαιοσύνης, ἢ ἀπροσωπο-
ληψία, καὶ ἢ περὶ τὴν ἄλωσιν τῆς τοῦ ἐχθροῦ χώρας
φροντίς.

288. Καθὼς ἐπωφελῆς ἐστὶν ἡ βροχὴ ἐν τόπῳ ἀνύ-
δρῳ, καὶ ἡ βρωσις τῷ πεινῶντι, οὕτω καὶ ἡ διδομένη
δόσις τῷ ἐνδεεῖ καὶ χρεῖαν ἔχοντι.

289. Ἐπαινεῖται ἡ διδομένη δόσις τῷ πτωχῷ, οὐδέ-
ποτε δὲ ἡ διδομένη τῷ πλουσίῳ· τί γὰρ ὄφελος ποιήσῃ
τῇ θαλάσση ἢ τοῦ νέφους βροχῇ;

290. Καὶ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου εἰκὼν μένει
ἐν γῆ καὶ μνήμη τὰ ἐξῆς· τὸ σύγγραμμα, ὃ συνέγρα-
ψεν· ἡ λίμνη καὶ τὸ φρέαρ, ἃ ἐποίησε· τὰ δένδρα, ἃ
ἐφύτευσε (1), καὶ ὁ ἀγαθὸς υἱὸς, ὃν ἐγέννησε.

291. Τοῦ εὐφρονος ἀνθρώπου οἰκεῖοί εἰσι ταῦτα· ὁ
μὲν νόμος ἐστὶ πατήρ, ἢ δ' ἀνοχὴ μήτηρ, ἢ δ' εὐσπλαγ-
χία γυνή, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀρεταὶ υἱοί.

292. Μηδὲ μίαν ἡμέραν μενέτω ὁ ἄνθρωπος ἐν ἐκεί-
νῃ τῇ χώρᾳ, ἔνθα οὐκ ἔστιν οὔτε πλούσιος, οὔτε Βραχ-

(1) Πολλοὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες ἐν Ἰνδία λίμνας καὶ φρέατα ἀνορύττουσι,
καὶ δένδρα καρποφόρα καὶ δασύσκια φυτεύουσι παρὰ ταῖς ὁδοῖς, εἰς χρῆ-
σιν καὶ ἄνεσιν τῶν ἀδευόντων.

μὰν εἰδήμων τῆς Βέδας (1), οὔτε βασιλεὺς, οὔτε πο-
ταμὸς, οὔτε ἰατρός.

293. Οὐ δεῖ συνεῖναι ἀνθρώπῳ, ᾧ οὐκ ἔστι χρη-
στοθήτεια, φόβος, αἰδῶς, εὐθύτης, καὶ φιλοδωρία.

294. Ἐξασιδὲς ἔστι τὸ σημεῖον τοῦ φίλου· δίδωσι,
καὶ ἀμοιβαίως λαμβάνει· ἐκφράζει τὰ ἀνέκφραστα καὶ
ἀπόρρητα, καὶ ἐρωτῶν, μαθάνει τὰ τοῦ φίλου· εὐω-
χεῖται, καὶ εὐωχεῖ.

295. Ἀπόφευγε τὴν ἀμέλειαν, τὴν φιλίαν κακοῦ
ἀνθρώπου, τὴν ψευδολογίαν, τὴν ζωοκτονίαν, τὴν κυ-
βείαν, τὴν οἰνοποσίαν, καὶ τὴν ἀλλοτριάν γυναῖκα.

296. Ὁ φρόνιμος ἐγκαταλείπει τὸ ἥμισυ, ἵνα μὴ
ἀπολέσῃ τὸ ὅλον· διὰ δὲ τοῦ ἐναπολειφθέντος ἡμίσεος
ἐκτελεῖ τὰ πρὸς χρείαν· μωρία γάρ ἐστιν ἡ ἀπόλεια
τοῦ ὅλου (τὸ ἀπολέσαι τὸ ὅλον).

297. Τοῖς μὲν τρισὶ τούτοις ἀρκείσθω ὁ ἄνθρωπος·
τῇ οἰκείᾳ γυναικί, τῷ βρώματι, καὶ τῷ πλούτῳ ᾧ ἔχει·
τοῖς δὲ τρισὶ τούτοις μηδαμῶς· τῇ δόσει, τῇ μαθήσει,
καὶ τῇ ἀσκήσει.

298. Οἷα χαρὰ καὶ ἀνεσίς ἔστι τοῖς πράξει τὴν καρ-
δίαν, καὶ κεκορεσμένοις αὐταρκειάς, ὥσπερ ἀμβροσίας!
πόθεν τοιαύτη τοῖς πλοῦτον πολὺν θέλουσι, καὶ τῇ δε
κάχεῖσε θέουσιν;

299. Οἱ μὲν Βραχμᾶνες ἀπόλλυνται ἐκ τῆς πλεονε-
ξίας, οἱ δὲ βασιλεῖς ἐκ τῆς ὀλιγαρχείας· αἱ δὲ πόρνοι
ἐκ τῆς αἰσχύνης, αἱ δὲ σεμναὶ γυναῖκες ἐκ τῆς ἀναι-
σχυντίας.

(1) Ἱερούργος δηλ.

300. Ὁ φρόνιμος οὐκ ἐπιχειρεῖ, ὃ οὐ δύναται γενέσθαι, οὐδὲ πράττει, ὃ οὐ δεῖ πράττεσθαι· οὐδ' ἀποδοκιμάζει τὰ ἥθη τοῦ τόπου, καὶ διάγει κατὰ τὸν καιρόν.

301. Τοῦ μὲν βρώματος χάρις ἐστὶ καὶ ἡδύτης τὸ βούτυρον, τοῦ δ' ἀνθρώπου ἡ νεότης, τοῦ δὲ πλούτου ἡ μετάδοσις, τοῦ δὲ λόγου ἡ ἀλήθεια, τοῦ δὲ δεσπότης ἡ ἀνοχή.

302. Ἄχαρι τὸ κόσμημα ἄνευ λαμπρῶν ἐνδυμάτων· ἄχαρι τὸ ἔδεσμα ἄνευ βουτύρου καὶ ἀρτυμάτων· ἄχαρι τὸ ἄσμα ἄνευ φωνῆς γλυκείας· ἄχαρις καὶ ἡ συνουσία ἄνευ θελήσεως τῆς θηλείας.

303.

304.

305. Κενὸς τὴν χεῖρα μὴ βλέπετω ὁ ἄνθρωπος τὸν βασιλέα, τὸν Θεὸν, τὸν διδάσκαλον, τὸν ἀστρολόγον, καὶ τὸν ἰατρόν· χάρις γὰρ ἀντὶ χάριτος γίνεται.

306. Ἄπαντες ἡδονταὶ τῇ ἡδυλογίᾳ· ἡδυλογία ἄρα χρήσθω ὁ φρόνιμος· τίς γὰρ ζημία γίνεται ἐκ λόγων ἡδέων;

307. Οὐ διὰ τιμῆς, ἀλλὰ διὰ βράβδου καλῶς διοικοῦνται ταῦτα πάντα· ὁ ὄνος καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα, τὸ τύμπανον, ἡ θεράπεινα, τὰ παιδία, καὶ αἱ γυναῖκες.

308. Πέντε ταῦτα προορίζονται τῷ ἀνθρώπῳ, ἐν γαστρὶ ἔτι ὄντι· πόσον δηλονότι ζήσεται, τί ἐργάσεται, πόσον πλοῦτον κτήσεται, τί μαθήσεται, καὶ ποῦ, ἢ πῶς τεθνήξεται.

309. Σκεπτέσθω ὁ ἄνθρωπος διὰ νοῦς τὸ πρακτέον, καὶ μὴ ἐκφραζέτω διὰ λόγου, ἀλλ' ἐχέτω μυστικόν, καὶ πραττέτω.

310.

311. Τῆς μὲν βασιλείας τὸ τέλος ἐστὶν ἡ προσταγή, τῆς δ' ἀσκήσεως ἡ παρθεσία καὶ σωφροσύνη, τῆς δὲ μαθήσεως ἡ θεοφροσύνη, τοῦ δὲ πλούτου τὸ τέλος ἐστὶν ἡ μετάδοσις καὶ ἀπόλαυσις.

312. Ὁ κακός, εἰ καὶ ἐξ ἀγαθοῦ γένους κατάγεται, κακός ἐστι· π. χ. τὸ καυστικὸν πῦρ, εἰ καὶ ἐκ τοῦ φυτικοῦ Σανδάνου ἀπτεται, καυστικόν ἐστι.

313.

314. Καθὼς αἱ μυῖαι πληγῆς (τραύματος) ἐφίενται, οὕτω καὶ οἱ βασιλεῖς· οἱ μὲν κακοὶ μάχης καὶ ταραχῆς ἐφίενται, οἱ δ' ἀγαθοὶ εἰρήνης καὶ ἡσυχίας.

315. Καθὼς ὁ ποταμὸς ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τῶν ὄμβρων (1) μικρὸς ἐστὶν, ἐν δὲ τῷ μέσῳ μείζων, ἐν δὲ τῷ τέλει μέγιστος, καὶ οὐδέποτε ἀναστρέφει, οὕτω καὶ ἡ φιλία τῶν ἀγαθῶν πάντοτε αὐξάνει καὶ οὐκ ἀναστρέφει.

316. Οὗ τινος διὰ τῆς ζωῆς ζῶσι πολλοὶ θεράποντες, καὶ φίλοι, καὶ οἰκεῖοι, τούτου ἡ ζωὴ ἐπωφελῆς ἐστὶ· τίς γὰρ οὐ ζῆ δι' ὄφελος μόνον ἑαυτοῦ;

317. Ὁ κακός, καὶ περ λῖαν εὐεργετούμενος, ἀπερ οὐ δεῖ λέγειν καὶ ἐν λογομαχίᾳ, ταῦτα λέγει ἐν γέλωτι καὶ χαριεντισμῷ· ὁ δ' ἀγαθός, καὶ περ ἐρεθιζόμενος εἰς ὀργὴν, οὐκ ἐκφράζει ἄρρητα καὶ ἀπρεπῆ· π. χ. ὁ σακχαροκάλαμος, καὶ περ πιεζόμενος, γλυκὺν χυμὸν ἐκρέει.

(1) Οἱ περιοδικοὶ ὄμβροι ἄρχονται ἐν Ἰνδία κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἰουλίου, καὶ παύονται κατὰ τὸν Σεπτέμβριον.

318. Ἄλλο μὲν δίδοται εἰς πράξιν τῶν τοῦ νόμου (1), ἄλλο δὲ εἰς ἀπαλλαγὴν φόβου καὶ κινδύνου, ἄλλο δὲ εἰς ἀμοιβὴν χάριτος· ὅ,τι δὲ δίδοται εἰς ἄλλο τέλος (2), ἀλυσιτελές ἐστι.

319.

320. Τοῦ μὲν ἀχύρου ἐλαφρότερός ἐστιν ὁ βάμβαξ· τοῦ δὲ βάμβακος ἐλαφρότερος ὁ ἐπαίτης· οὐκ ἀναφέρεται δὲ ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ἵνα μὴ αἰτήσηται τι αὐτόν.

321.

322.

323. Κοσμήματά εἰσι τῆς γῆς πέντε· ὁ φιλόκαλος βασιλεὺς, ὁ ἀγαθὸς καὶ πλούσιος, ὁ εὐπαίδευτος καὶ σώφρων, ἡ χρηστοθήρης γυνή, καὶ ὁ γενναῖος ἐν πολέμοις ἵππος.

324. Οὐκ ἔστιν ἄλλο μαραντικὸν τοῦ σώματος, ὡς ἡ μέριμνα, οὐδ' ἄλλο θρεπτικὸν, ὡς ἡ μήτηρ, οὐδ' ἄλλο εὐφραντικὸν, ὡς ἡ γυνή, οὐδ' ἄλλο κοσμητικὸν, ὡς ἡ μάθησις.

325. Τίς εἶδεν, ἢ ἤκουσεν ἐν μὲν τῷ κόρακι καθαρότητα, ἐν δὲ τῷ κυβευτῇ ἀλήθειαν, ἐν δὲ τῷ ὄφει ἀνοχὴν, ἐν δὲ ταῖς γυναιξίν ἔρωτος κόρον, ἐν δὲ τῷ δειλῷ ἀνδρείαν, ἐν δὲ τῷ οἰνοπότῃ διάκρισιν (κρίσιν νοός), ἐν δὲ τῷ τυράνῳ φιλίαν;

326. Μείζων πασῶν τῶν ἀρετῶν ἐστιν ἡ εὐσπλαγχνία· ἀριστον πάντων τῶν ποτῶν ἐστι τὸ ὕδωρ· κρεῖτ-

(1) Εἰς ἔλεος τῶν πτωχῶν κατὰ τὸν νόμον, καὶ εἰς θυσίας καὶ ἄλλα ἀγαθά.

(2) Εἰς τροφὰς δηλ.

των πάντων τῶν τερπνῶν ἐστὶν ἡ γυνή· τῶν δὲ μελῶν τοῦ σώματος ἡ κεφαλή.

327. Πέντε ταῦτα καίουσιν ἄνευ πυρός· ἡ τῆς γυναικὸς διάζευξις, ἡ ἐκ τῶν οἰκείων ἀτιμία, τὸ λείψανον τοῦ χρέους, ἡ πρὸς τὸν κακὸν θεραπεία, καὶ ὁ ἀπεστρέφων τὸ πρόσωπον φίλος, ἕνεκα τῆς τοῦ φίλου δυστυχίας.

328. Τέσσαρα ταῦτα ἄλγος ἐστὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ ἀνθρώπου· ὁ ἀνάγωγος ὑπηρέτης, ὁ ἀδότης βασιλεὺς, ὁ δύστροπος φίλος, καὶ ἡ ἀπειθὴς γυνή.

229. Ἡ μὲν σύναξις τέλος ἔχει τὴν διασκέδασιν, ἡ δὲ σύζευξις τὴν διάζευξιν, ἡ δ' ὕψωσις τὴν πτώσιν· ἡ δὲ ζωὴ τέλος ἔχει τὸν θάνατον.

230. Οὐκ ἔστι βουλή ἐκείνη, ἐν ᾗ οὐκ εἰσι γέροντες· οὐδὲ γέροντές εἰσιν ἐκεῖνοι, οἳ οὐ λέγουσι τὸ δίκαιον· οὐδὲ δίκαιόν ἐστιν ἐκεῖνο, ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν ἀλήθεια· οὐδ' ἀλήθειά ἐστιν ἐκείνη, ἢ σοφίσμασι συνίσταται.

ΣΥΝΟΨΙΣ
ΓΝΩΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΗΘΙΚΩΝ

ΣΥΝΟΨΙΣ ΓΝΩΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΗΘΙΚΩΝ

ΤΟΥ

ΗΘΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΣΑΝΑΚΕΑ.

Δ. Γαλιανός ὁ Ἀθηναῖος, παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀξιολόγου ἀνδρός, τοῦ Ταξιάρχου Νικολάου Κεφαλαῖ, πέμπει διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦτο τὸ Πορημάτιον μετὰ τοῦ πρωτοτύπου· ἄπερ καὶ ἀνατίθησιν, ὡς πρωτόλεια, τῇ ἐν Πελοποννήσῳ Ἑλληνικῇ Διοικήσει.

Δεκέμβριον 1823, ἐξ Ἰνδίας.

Ἀντίγραφον τῆς παρούσης Συνόψεως τῶν Γνωμικῶν καὶ ἠθικῶν τοῦ ἠθολόγου καὶ φιλοσόφου Σανακέα, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς προτεθείσης σημειώσεως, τὴν ὁποίαν εὔρομεν ἐν τῷ χειρογράφῳ τοῦ αἰοδήμου Δ. Γαλιανοῦ, ἐπεμψε τῷ 1823 διὰ τοῦ Ταξιάρχου Ν. Κεφαλαῖ, μετὰ τοῦ πρωτοτύπου, πρὸς τὴν ἐν Πελοποννήσῳ ἀρτισύστατον Ἑλληνικὴν Διοίκησιν. Ἄλλ' ὁ κομιστὴς, ἀντὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν παραγγελίαν του, τὸ μὲν πρωτότυπον μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς μεταφράσεως ἀφίερωσεν εἰς τὴν ἐν Ῥώμῃ Βατικανὴν βιβλιοθήκην· αὐτὸς δὲ μεταβαλὼν αὐτὴν εἰς ἀπλουστέραν φράσιν, ἐτύπωσεν ὡς ἰδίαν αὐτοῦ ἐκ τοῦ Βραχμανικοῦ μετάφρασιν τῷ 1825 ἐν Ῥώμῃ, ὑπὸ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν· «Σύνοψις γνωμῶν ἠθικῶν τοῦ Ἰνδοῦ φιλοσόφου Σανακέα, ἐκ τῆς Σανσκρίτης, ἤτοι Βραχμανικῆς τῶν Ἰνδῶν διαλέκτου εἰς τὴν Ἑλληνίδα καὶ Ἰταλίδα μετενεχθεῖσα φωνῆν ὑπὸ τοῦ Ἑλληγος περιηγητοῦ Κ. Νικολάου Κεφαλαῖ, τοῦ ἐκ Ζακύνθου. Τὸ Ἰνδικὸν κείμενον ἀφιερῶθαι ἀπὸ τὸν μεταφραστὴν εἰς τὴν ἁγίαν Παπικὴν βιβλιοθήκην τοῦ Βατικάνου, εἰς γενικὴν θεωρίαν. Παρὰ τῇ τυπογραφίᾳ Φιλίππου καὶ Νικολάου δὲ Ῥωμάνης. Ἐν Ῥώμῃ αὐκέ, εἰς 8ον.» (Σημ. τῶν ἐκδοτῶν).

ΣΥΝΟΨΙΣ

ΓΝΩΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΗΘΙΚΩΝ

ΤΟΥ

ΠΘΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΣΑΝΑΚΕΑ.

Προσκυνήσας τὸν Βραχμᾶν (1) τὸν Βισνοῦν καὶ τὸν Σίβαν, ἐρῶ περὶ ἀπαραμίλλου ἠθολογίας, καὶ γνωμο-
λογίας.

Ὅσα ἠθικὰ, ὁ ἠθικός Σανακέας εἴρηκε, ταῦτα ἐρῶ
ἐν συνόψει εἰς φῶς τοῦ νοῦς τῶν ἀνθρώπων (2).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α'.

1. Ἐκ μὲν τῆς μαθήσεως γίνεται γνῶσις τῶν ὄντων,
ἐκ δὲ τῆς γνώσεως φήμη ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ· ὁ δὲ πα-
νεύφημος τιμᾶται καὶ δοξάζεται καὶ τούτῳ καὶ τῷ μέλ-
λοντι βίῳ.

(1) Οἱ Ἴνδοι εἰώθασιν ἀργεσθαι παντὸς ἔργου ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Ἰστέον, ὡς οἱ Φιλόσοφοι τῶν Ἰνδῶν, τρία πρόσωπα ἐπὶ τῆς Θεό-
τητος δοξάζουσιν, ὧν τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· Βραχμᾶς, Βισνοῦς καὶ Σί-
βας· καὶ τοῦ μὲν Βραχμᾶ ἰδίον ἐστὶ τὸ γεννητικὸν καὶ ποιητικὸν, τοῦ δὲ
Βισνοῦ τὸ προνοητικὸν καὶ θρησκευτικὸν, τοῦ δὲ Σίβα τὸ ὀλοθρευτικὸν καὶ
ἀφανιστικὸν· ὃ ἐστὶ, Γέννησις, Αὐξήσις, καὶ Μείωσις· δόγμα φιλοσοφι-
κὸν καὶ ἀναντίρρητον.

(2) Τὰ μέχρι τοῦδε τὸ προοίμιόν ἐστὶ τοῦ ποιητοῦ, τοῦ ποιήσαντος
ἐπιτομὴν τῆς Πραγματείας ταύτης.

2. Καὶ ὁ γέρον καὶ πολὺς τὴν τρίχα συλλεγέτω μάθησιν· οὐ γὰρ τιμᾶται τοσοῦτον ὁ πολὺπλουτος, ὅσον ὁ πολυμαθής.

3. Ὁ ἔχων μάθησιν, κρίνει τὸ δίκαιον καὶ τὸ ὀρθόν, ἐκκλίνει ἀπὸ τοῦ κακοῦ, γινώσκει ἔχει τῶν ὄντων, καὶ τυγχάνει τῆς ἀθανασίας.

4. Τί ὄφελος ἐξ ἐκείνης τῆς μαθήσεως, ἢ οὐκ ἀποβλέπει εἰς τὸ ἰλαρόν, εἰς τὸ δίκαιον, καὶ εἰς τὸ ἀτάραχον τοῦ νοός; ἢ γὰρ μάθησις ἄνευ ἀρετῆς, ὁμοία ἐστὶ τῇ τοῦ κόρακος ἀνάρθρω καὶ ἀσήμεφ φωνῇ.

5. Τρία αἴσχη καὶ ὀνειδῆ τοῖς ἀνθρώποις εἰσὶν· ἡ ἀτελής γινώσις παντὸς εἴδους ἐπιστήμης, ἡ ἐπὶ μισοῦ συνουσία (1), καὶ ἡ παρασιτία.

6. Καθὼς ὁ ὠκεανὸς πολυῦδρος γίνεται διὰ τῆς συρροῆς πολλῶν ποταμῶν, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος πολυῖδρις γίνεται, διὰ τῆς συλλογῆς πολλῶν λέξεων καὶ λόγων.

7. Καθὼς ἡ βασιλεία τῶν βασιλέων ὄλλυται, οἱ οὐκ ἔχουσι βουλευτάς, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες, αἱ μὴ οὔσαι ἐν ὑποταγῇ ἀνδρῶν, καὶ τὰ δένδρα, τὰ ἐν ταῖς ὄχθαις τῶν ποταμῶν.

8. Θεραπευτέον ἐστὶ τὸ μέγα δένδρον, τὸ καρπὸν φέρον, καὶ σκιὰν ποιοῦν· εἰ γὰρ ποτε ἐκ τύχης καρπὸν μὴ φέροι, ἢ σκιά μὲν τοι γ' αὐτοῦ ὑπ' οὐδενὸς ἂν κωλυθείη.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'.

1. Ἐν πᾶσι τὸ ὑπὲρ τὸ μέτρον ἀποφευκτέον· ὁ μὲν γὰρ Βαλῆς ἐδεσμεύθη διὰ τὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον πολυδω-

(1) Ἡ μετὰ πόρνης δηλονότι καὶ παλλακίδος.

ρίαν· ὁ δὲ Ῥαβάνας ἀνηρέθη διὰ τὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον λα-
γνείαν, ὁ δὲ Δουριδδάνας (1) διὰ τὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον ὑπε-
ρηφανίαν.

2. Ἡ ἐχεμυθία πρόξενόν ἐστι παντὸς ἀγαθοῦ· οἱ μὲν
γὰρ φιττακοὶ κύρτη ἐγκαθειργγυνται ἐκ τῆς οἰκείας
γλωσσαλγίας· οἱ δὲ λάρροι ἐλεύθεροι διάγουσιν ἐκ τῆς
ιδίας ἀφωνίας.

3. Οὔτινος ἐν τῇ χειρὶ ἐστι τὸ τόξον τῆς ὑπομονῆς,
τίς κακὸς κακὸν ἂν ποιήσῃε τούτω; Παραδείγματος χά-
ριν· τὸ πῦρ, ἐμπεσὸν τόπῳ ἄνευ ἀχύρων καὶ φρυγάνων,
οἴκοθεν ἀποσβέννυται.

4. Τῆς μὲν δικαιοσύνης ρίζα ἐστὶν οἱ Βασιλεῖς, τῆς
δὲ ἐγκρατείας οἱ Βραχμᾶνες· ὅπου δ' οἱ Βραχμᾶνες τι-
μῶνται, ἐκεῖ ὁ νόμος αἰῶδιος μένει καὶ ἀμετάτρεπτος.

5. Οὐ διὰ τοῦ διδασκάλου καταληπτὴ γίνεται ἡ μά-
θησις, ἀλλὰ διὰ τοῦ νοός· καὶ παρόντος γὰρ φωτός, ὁ
τυφλὸς οὐ βλέπει.

6. Ἀγαθοῦ μὲν ὄντος τοῦ βασιλέως, ἀγαθὸς γίνε-
ται καὶ ὁ λαός· κακοῦ δὲ, κακός· μέσου δὲ, μέσος· ὁ
γὰρ λαὸς μιμεῖται τὸν βασιλέα· οἷος ὁ βασιλεὺς, τοι-
οὔτος καὶ ὁ λαός.

7. Καὶ ὁ διδάσκων καὶ ὁ διδασκόμενος, καὶ εἴ τις
ἄλλος οἷα δὴ τινι ἐπιστήμῃ ἐνασχολεῖται, οὐ καλοῦν-
ται σοφοί, ἀλλὰ σχολαστικοί· ὅστις δὲ ποιεῖ, ἀλέγει
καὶ ἂ μανθάνει, οὗτός ἐστι σοφός.

8. Οἱ ἐξαειδεῖς οὔτοι Βραχμᾶνες ἐναριθμοῦνται τῇ

(1) Καὶ οἱ τρεῖς μέγιστοι καὶ κράτιστοι βασιλεῖς, περὶ ὧν μυθολογία
ἐστὶ καὶ ἱστορία ἐκτεταμένη.

ἐσχάτη καὶ οὐτιδανῆ τάξει τῶν ἀνθρώπων (1)· ὁ στρατιωτικὸν βίον μετερχόμενος, ὁ ἐκ μέλανος καὶ καλάμου ζῶν, ὁ νεωκόρος (2), ὁ δρομεὺς (3), ὁ κοινὸς ἱερούργος (4), καὶ ὁ μάγειρος.

9. Πολλοὶ μὲν φαίνονται ἐπιτήδειοι εἰς τὸ συμβουλεύειν ἄλλοις· δυσεύρετοι δὲ οἱ συμβουλευούσιν ἑαυτοῖς, καὶ μεταβάλλουσι τὴν πονηρὰν ἑαυτῶν φύσιν.

10. Νεκρά ἐστὶν ἡ μάθησις ἄνευ ἔργων ἀρετῆς· νεκροὶ οἱ ἀμαθεῖς· νεκρὸν τὸ ἀναρχον στρατεύμα· νεκρὰ καὶ αἱ χῆραι (5) γυναῖκες.

11. Οἱ μὲν ὄλλονται ἐξ ἀμαθείας· οἱ δὲ ἐξ ἀμελείας· οἱ δὲ ἐκ θρασυτήτος· ἄλλοι δὲ διαφθείρονται ἐκ τῶν διεφθαρμένων καὶ ἐκδεδητημένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

1. Τηνάλλως ποιοῦσιν οἱ ἄνθρωποι (6)! ἄλλη μὲν

(1) Nūn δὲ, ὅσοι τῶν Βραχμάνων τοιούτοις ἀπηγορευμένοις ἐπαγγέλμασι χρῶνται, καὶ τοι οὐκ ἀριθμοῦνται τῇ ἐσχάτῃ καὶ οὐτιδανῆ τάξει τῶν ἀνθρώπων, οὐκ ἔχουσιν ὅμως τιμὴν τοσαύτην, ὅσην ἔχουσιν οἱ λοιποὶ οἱ μὴ πράττοντες ταῦτα.

(2) Ὁ ὑπηρετῶν ἐν τῷ Ναῶ, καὶ λαμβάνων τὰ προσφερόμενα· ἐπίφογον γὰρ ἐστὶν, ὡς δουρικὸν καὶ μικροπρεπὲς, τὸ ποιεῖν καὶ λαμβάνειν τοιαῦτα.

(3) Ὁ ἀγγελιοφόρος ἢ γραμματοφόρος.

(4) Τοῦτέστιν ὁ Ἐφημέριος, ὁ ἐπὶ μισθῷ ἱερούργων· δουρικὸν γὰρ τὸ μισθοφορεῖν, καὶ ἐπίμωμον (ἐπίφογον) τὸ πιπράσκειν τὰ ἅγια.

(5) Δεῖ τὴν χῆραν κεκαρμένην τὴν κόμην ἔχειν, ἀπέχειν λαμπρῶν φορεμάτων καὶ κοσμημάτων, χαμευνία χρῆσθαι, καὶ ἐν πένθει διάγειν ἐφ' ὄρου ζωῆς· οὐ γὰρ ἐστὶ νόμιμον, δεύτερον ἄνδρα λαβεῖν.

(6) Ταλανίζει τοὺς προσκειμένους ταῖς θυσίαις καὶ πάσῃ ἄλλῃ πρακτικῇ, ἀσχέτως τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἀμελοῦντας τῆς θεωρίας καὶ θεοπροσύνης.

γάρ ἐστιν ἡ γνῶσις τῶν Βεδῶν (1) (ἡ πρᾶξις τῶν τῆς Βέδας). ἄλλη δὲ ἡ μάθησις καὶ παιδεία· ἄλλη δὲ ἡ ὁδὸς (2) ἡ ἄγουσα εἰς τὴν ἀπάθειαν καὶ ἀθανασίαν.

2. Καθὼς αἱ μὲν Βέδαι ἀλυσιτελεῖς εἰσιν ἄνευ θυσιῶν, αἱ δὲ θυσίαι ἄνευ δωρεῶν (3), οὕτω καὶ ἄνευ πίστεως τελεσιουργία οὐ γίνεται· ἡ γὰρ πίστις τὸ κεφάλαιόν ἐστι καὶ θεμέλιον.

3. Ὁ Θεὸς εὐμενὴς καὶ ἴλεως γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ, ὃς ποιήσας εἰκόνα ἐκ λίθου, ἢ σιδήρου, ἢ ἄλλου του μετάλλου, πίστιν ἔχει καὶ εὐλάβειαν, καὶ λατρείαν συνεχῆ ποιεῖ.

4. Παρὰ μὲν τοῖς πυρολάτραις Βραχμᾶσιν ὁ Θεὸς ἐστὶν ἐν τῷ ἀσβέστῳ πυρὶ, παρὰ δὲ τοῖς εὐφροσιν ἐν τῇ καρδίᾳ, παρὰ δὲ τοῖς ἄφροσιν ἐν τῇ εἰκόνι, παρὰ δὲ τοῖς Θεόφροσι καὶ Θεολόγοις ἐν παντὶ τόπῳ καὶ πράγματι.

(1) Βέδαι λέγονται μυσταγωγικαὶ βίβλοι, τουτέστιν αἱ ἱερὰ Γραφαὶ τῶν Ἰνδῶν· εἰσὶ δὲ τέσσαρες· λέγεται καὶ ἐνικῶς Βέδα, ἡ ἱερὰ Γραφή τῶν Ἰνδῶν.

(2) Ἡ θεωρία δηλονότι. Ἰστέον ὡς οἱ θεολόγοι τῶν Ἰνδῶν δοξάζουσιν, ὅτι οὐ διὰ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς θεωρητικῆς, τυγχάνει τῆς ἀθανασίας ὁ ἄνθρωπος· ὅταν γὰρ ἀφῆ τὰ τῆς ὕλης, τότε θανῶν, σὺννεσι τῷ ἀύλῳ καὶ ἀθανάτῳ Θεῷ.

(3) Νόμος ἐστὶν ἐν τελετῇ θυσίας, πολλὰς δωρεὰς δίδοσθαι τοῖς θυγπόλαις Βραχμᾶσι, καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλος τις αἰτεῖ· εἰ δὲ μὴ, ματαία ἐστὶν ἐκείνη ἡ θυσία καὶ ἀλυσιτελής· ἐν δὲ ταῖς θυσίαις οὐ θῆλυ, ἀλλ' ἄρρεν ὄνεται· ἔστι δὲ τὸ ἐξαιρετὸν ἱερῶν, ἐρίφιον ὕγιες, ὀλομελές καὶ εὐτραφές, ὅπερ οὐ σφάζεται, ἀλλὰ πνίγεται, ἵνα ἦ ἡ θυσία ἀναίμακτος. Πάλαι μὲν ἐθόετο καὶ βοῦς, νῦν δ' ἀπηγορευμένη ἐστὶν ἡ βουθυσία. Μεγίστη δ' ἀπασῶν τῶν θυσιῶν ἐστὶν ἡ ἵπποθυσία, ἡ προσήκει βασιλεῖ νικηφόρῳ καὶ τροπαιοφόρῳ κατὰ πολλῶν βασιλέων· ὑπερτέρα δὲ τῆς ἵπποθυσίας κρίνεται ἡ ἀνωρθοθυσία· νῦν δ' οὐκ ἐθίζεται.

5. Οἷαν πεποιθήσιν καὶ πίστιν ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὸν θεῖον Βραχυμᾶνα, εἰς τὸ ἱερόν Τέμενος, εἰς τὸν ἀστρολόγον (μάντιν), εἰς τὴν ἐπωδὴν, εἰς τὴν ἰατρικὴν βοτάνην, ἢ εἰς τοὺς γονεῖς, τοιοῦτον καὶ τὸ ἀποτέλεσμα γίνεται.

6. Οὐτ' ἐν τῇ ξυλίῃ εἰκόνι ὁ Θεός ἐστιν, οὐτ' ἐν τῇ λιθίνῃ, οὐτ' ἐν τῇ πηλίνῃ· ὁ Θεός ἐστιν ἐν τῇ πίστει· ἢ γὰρ πίστις ἐστὶ τὸ κύριον καὶ κεφάλαιον.

7. Οὐκ ἔστιν ἄλλη ἐγκράτεια, ὡς ἡ ἀνοχή, οὐδ' ἀνεσις, ὡς ἡ αὐτάρκεια· οὐκ ἔστιν ἄλλη κακία, μείζων τῆς πλεονεξίας· οὐδ' ἄλλη ἀρετὴ, κρείττων τοῦ ἐλέους καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας.

8. Ὁ μὲν θυμός ἐστιν ὁ Ἄδης (Ἄϊδονεύς)· ἡ δὲ πλεονεξία, ἡ Στύξ· ἡ δὲ μάθησις, ἡ Καμαδούγγα (1)· ἡ δὲ αὐτάρκεια, ἡ χώρα τῶν Μακάρων.

9. Τί δυσβάστατον τοῖς εὐτόνοις; τί δύσκτητον τοῖς φερεπόντοις; τίς ἄλλοδαπή τοῖς οἰολόγοις; τίς δυσμενὴς τοῖς ἡδυλόγοις;

10. Εἰ ζητεῖς ἀρετὴν, μὴ βλέπε εἰς τὴν εὐμορφίαν· εἰ ζητεῖς χρηστοθήειαν καὶ ἀγαθοφύειαν, μὴ βλέπε εἰς τὴν τῶν προγόνων εὐγένειαν· εἰ ζητεῖς ἐντελέχειαν καὶ θεῖαν φρόνησιν, μὴ βλέπε εἰς τὴν παιδείαν καὶ μάθησιν· εἰ ζητεῖς τρυφήν, μὴ βλέπε εἰς τὸν πλοῦτον.

11. Οὐδέν ἐστιν ἡ εὐμορφία τῷ μὴ ἔχοντι ἀρετὰς καὶ προτερήματα· οὐδέν ἐστι τὸ μέγα καὶ λαμπρὸν γέ-

(1) Μυθολογομένη δάμαλις ἐν οὐρανῷ, ἐξ ἧς ἀμέλγεται πᾶν ἐφετόν· ἔστι δὲ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς αὕτη ἡ πάνδωρος δάμαλις, ὡς παρὰ τοῖς Ἕλλησι, τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας.

νος τῷ κακοφρεΐ και κακοήθει· οὐδέν ἐστίν ἡ παιδεία και ἡ μάθησις τῷ μὴ ἔχοντι ἐντελέχειαν και θεΐαν φρόνησιν· οὐδέν ἐστίν ὁ πλοῦτος, τῷ μὴ τρυφῶντι αὐτοῦ.

12. Αἱ ἀρεταὶ και τὰ προτερήματα κοσμοῦσι τὴν εὐμορφΐαν· ἡ χρηστοθήεια και εὐφύια κοσμεῖ τὴν εὐγένειαν· ἡ ἐντελέχεια και θεΐα φρόνησις κοσμεῖ τὴν παιδείαν και τὴν μάθησιν· ἡ τρυφή κοσμεῖ τὸν πλοῦτον.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Ι Ο Ν Δ'.

1. Τὸ ἐπὶ γῆς ὕδωρ καθαρὸν ἐστίν και ἀμόλυντον· ἡ σώφρων και φίλανδρος γυνή, καθαρὰ ἐστίν και ἀγλαά· ὁ ἀγαθοπάροχος βασιλεὺς, καθαρὸς ἐστίν και λαμπρός· ὁ αὐτάρκης Βραχμάν, καθαρὸς ἐστίν και ἀγνός.

2. Ἡ γῆ καθαρὰ ἐστίν ἀεὶ, εἰ μὴ τις προσείῃ ἀκαθαρσία· ἐκτὸς οὖν τῆς ἐνούσης ἀκαθαρσίας, πᾶς τις τόπος τῆς γῆς καθαρὸς ἐστίν ἀεὶ.

3. Ὀλλυται ὁ Βραχμάν, ὁ μὴ ὦν ὀλιγαρκής· ὀλλυται ὁ βασιλεὺς, ὁ ὦν ὀλιγαρκής· ὀλλυται αἱ πόρνοι, αἱ οὔσαι αἰσχυνηραί· ὀλλυται αἱ λοιπαὶ γυναῖκες, αἱ οὔσαι ἀναίσχυνοι.

4. Ἀσφαλής ἐστίν ὁ Βραχμάν, ὁ ὦν εἰδήμων τῆς Βέδας, και πάσης ἐπιστήμης· ἀσφαλής ἐστίν ὁ βασιλεὺς, ὁ ὦν ἐννομος και δίκαιος· ἀσφαλής ἡ γυνή, ἡ οὔσα σώφρων και σεμνή· ἀσφαλής και εὐοίκτητος ἡ γῆ, ἡ οὔσα πώδης και εὐφορος.

5. Κατὰ μὲν τὴν ἔω, φροντίδα ἐχέτω τοῦ ἀγροῦ ὁ ἄνθρωπος· κατὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν τοῦ οἴκου· κατὰ δὲ

τὴν ἐσπέραν τῆς προσόδου καὶ τῆς δαπάνης· πάντοτε δὲ φροντίδα ἐχέτω τοῦ υἱοῦ.

6. Ἀποσκοπεῖτω αἰεὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅπως ἡ μὲν μήτηρ αὐτοῦ φροντίδα ἔχη τῶν τοῦ μαγειρείου, οἱ δὲ υἱοὶ τῶν τοῦ οἴκου, ἡ δὲ γυνὴ τῶν τοῦ νόμου (1).

7. Τί ποιήσειεν ἂν ὁ ἐπιδέξιος, ἢ ὁ φρόνιμος, ἢ καὶ ὁ γενναῖος καὶ ἥρωας, ὅτε ἡ τύχη, ἀντίξοος οὔσα, πάσας τὰς αὐτοῦ πράξεις ἀλυσιτελεῖς ἀπεργάζεται;

8. Τί ποιήσειεν ἂν ὁ νουνεχῆς, ὅστις ἐρεθίζεται ὑπὸ τῆς οἰκειᾶς εἰμαρμένης; ὁ γὰρ νοῦς τῶν ἀνθρώπων παρακολουθεῖ τῷ προωρισμένῳ καὶ πεπρωμένῳ.

9. Δεδεμένος ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ πεπρωμένου, ὡς περ ὑπὸ σχοινίου, ἄγεται βιαζόμενος ἢ εἰς ἀκροτάτην εὐδαιμονίαν, ἢ εἰς ἐσχάτην κακοδαιμονίαν.

10. Οὐ δοτέον παιδείαν καὶ μάθησιν μαθητῇ κακόφρονι, ἀλλὰ θνητέον μετ' αὐτῆς· ὁ γὰρ κακόφρων, παιδευθεὶς καὶ διδαχθεὶς, δυσμενῆς γίνεται ὕστερον τῷ παιδεύσαντι, καὶ διδάξαντι.

11. Οὐ τις οὔτε ἡ φυῆ, οὔτε ἡ φυλὴ γνωστὴ ἔστιν, εἰς τοῦτον τίς φρόνιμος ἄνθρωπος πίστιν καὶ πεποίθησιν ἔξει;

12. Οὐδέποτε ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς οἰκειὸς καὶ φιλόφρων γίνεται, κἂν ἀπείρους χάριτας καὶ ἀμέτρους δωρεὰς ποιῆς, κἂν ἄκρον φίλτρον προσεπιδεικνύης.

13. Οὐδέποτε δοτέον ἐξουσίαν τῷ υἱῷ τῆς ἀδελφῆς· καιροῦ γὰρ τυχῶν, καὶ αὐτὸς ἐχθρὸς μέγας γίνεται σὺν τοῖς λοιποῖς.

(1) Τοῦ διδόναι τοῖς αἰτουῖσι, καὶ ξενίαν ποιεῖν τοῖς ξένοις.

14. Ὁ φρόνιμος ἠδέως καὶ αἰσίως διάγει, ἐάν, ἀποβλέπων εἰς τὸ οἰκεῖον ἀγαθὸν καὶ συμφέρον, ἐν καιρῷ φιλίαν μετ' ἐχθροῦ, καὶ ἐν καιρῷ μάχην μετὰ φίλου ποιῇ, ἀνάγκης κατεπειγούσης.

15. Οὗ τινος ἡ μήτηρ μοιχαλῖς ἐστίν, οὗτος, οὐδέν ἐστι κακόν, ὅπερ οὐ ποιεῖ· οὐδεμίαν ἄρα δεῖ πίστιν καὶ πεποιθήσιν εἰς νόθους ἔχειν, κἄν πᾶσαν μάθησιν καὶ ἐπιστήμην οἴδασι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

1. Ὅποια φιλία μετὰ τῆς γαλιῆς; ὅποια φιλία μετὰ τοῦ βασιλέως (1); ὅποια φιλία μετὰ τῆς πόρνης; ὅποια φιλία μετὰ τοῦ ἐπαίτου καὶ ἀγύρτου;

2. Καθὼς ἡ εἰς τὸν ὠκεανὸν βροχή, καὶ ἡ πρὸς τὸν κεχορεσμένον βρῶσις, ἐπὶ ματαίῳ ἐσίν, οὕτω καὶ ἡ μετὰ τῶν κακῶν φιλία ἐν καιρῷ ἀνάγκης.

3. Ὅτε ἡ μὲν μάθησις ἐν βιβλίῳ κεῖται, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ στήθει, ὁ δὲ πλοῦτος ἐν ἀλλοτρίᾳ χειρὶ, ἀλλ' οὐκ ἐν τῇ ἰδίᾳ, ἐν καιρῷ ἀνάγκης οὐκ ἐστὶ μάθησις ἢ τοιαύτη μάθησις, οὐδὲ πλοῦτος ὁ τοιοῦτος πλοῦτος.

4. Καθὼς ἡ γαλιῆ δρύπτεται τὴν χεῖρα ἐκείνην, δι' ἧς δίδωσιν αὐτῇ τεμάχιον ἄρτου ὁ ἄνθρωπος, οὕτω καὶ ὁ κακότροπος.

5. Μὴ ἔχε πίστιν καὶ πεποιθήσιν πρὸς τὸν συχοφάντην, εἰ καὶ πολυχρόνιος εἴη ἢ συνδιατριβή· ὁ γὰρ ὄφις καὶ διὰ πολλοῦ τρεφόμενος καὶ θεραπευόμενος δάκνει.

(1) Ἐνταῦθα ἐννοεῖται μετὰ τοῦ Τυράννου.

6. Ὅστις κλέπτει τὰ ἀλλότρια, καὶ ἄλλους καταθλίβει, καὶ πορνεύει καὶ μοιχεύει, πῶς ἂν οὗτος ἀγαθὸν εὔροι;

7. Ὁ, τε ὄφις καὶ ὁ συκοφάντης, διζίχβας (δίγλωσσος) καλεῖται· ὡς δὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα, οὕτω καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν ἔχουσι, σκληρὰν δηλονότι καὶ πάντη νηλεῆ· δι' ὃ οὐδαμῶς καλοῦ, ἀλλὰ κακοῦ μόνον αἷτιοι πεφύκασιν.

8. Ὁ κακὸς, καθὸ κακὸς, κακὰ ἄλλοις προσάπτει· ἐκ δὲ τούτου τὴν οἰκείαν φυσικὴν κακίαν εἰς φῶς ἄγει.

9. Αἱ μὲν μυῖαι ἔλκη καὶ τραύματα φιλοῦσι καὶ ἐπιποθοῦσιν, οἱ δὲ βασιλεῖς χρήματα καὶ θησαυροὺς, οἱ δὲ φαῦλοι καὶ ἀχρεῖοι μάχην καὶ ἔριν, οἱ δ' ἀγαθοὶ καὶ σπουδαῖοι εἰρήνην καὶ ἀταραξίαν.

10. Καθὼς τὸ δένδρον, ἡ Νίμβα (1), πικρὸν ἐστὶν ἐξ ἴσου καὶ πρὸς τὸν κόπτοντα αὐτὸ πελέκει, καὶ πρὸς τὸν ποτίζοντα μέλιτι καὶ βουτύρῳ, καὶ πρὸς τὸν στεφανοῦντα, καὶ μυρίζοντα, οὕτω καὶ ὁ κακὸς, κακὸς ἐστὶ καὶ πρὸς τὸν κακοποιοῦντα, καὶ πρὸς τὸν ἀγαθοποιοῦντα.

11. Τῶν μὲν πεπαιδευμένων κόσμος ἐστὶν ἡ παιδεία, τῶν δὲ βασιλέων οἱ βουλευταὶ, τῶν δὲ γυναικῶν οἱ ἄνδρες· κοινῶς δ' ἀπάντων κόσμος ἐστίν, ἡ χρηστοθήθεια καὶ ἡ καλοκάγαθία.

(1) Νίμβα, δένδρον μέγα τῆς Ἰνδίας, οὗ ὁ χυμὸς ἐστὶ πικρὸς μὲν, ὠφέλιμος δέ. Αὕτη ἡ Νίμβα Πανάκεια κρίνεται παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς· τὰ γὰρ φύλλα αὐτῆς καὶ τὰ ἄνθη, καὶ ὁ καρπὸς, καὶ ὁ φλοιὸς, καὶ ἡ ῥίζα, χρήσιμά εἰσιν εἰς θεραπείαν πολλῶν παθῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'.

1. Ὀλλυται ὁ λαός, ὅτε ὁ μὲν βασιλεὺς φύσιν ἔχει λέοντος αἰμοβόρου, οἱ δὲ βουλευταὶ τίγρεων, οἱ δὲ δορυφόροι γυπῶν.

2. Ὅτε ἐξ ἀρπαγῆς καὶ τυραννίας τρέφεται καὶ πιαίνεται τὸ ἐλεφαντικόν, τὸ ἵππικόν, τὸ ἀρματικόν (1), καὶ τὸ πεζικόν, ἐν καιρῷ πολέμου καὶ αὐτὸς ὁ στρατὸς ὀλλυται, καὶ σὺν αὐτῷ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς.

3. Ὁ ἐξ ἀδικίας ἐπισωρευθεὶς πλοῦτος, μέχρι δέκα ἐνιαυτῶν διαμένει (2). ἐλθόντος δὲ τοῦ ἑνδεκάτου ἐνιαυτοῦ, ὄλος ὀλλυται.

4. Ἀμοῖα, σανδάλια, πολυγάλακτος δάμαλις (3), ἱατρικόν, σπορά καὶ ἐδωδῆ, πάντα ταῦτα ἀγοραστέα, καθὼ ἀναγκαῖα, καθ' ἣν τιμὴν εὐρίσκονται.

5. Πολὺ ὄφελος καὶ κέρδος προέρχεται ἐξ αἰτίας τοῦ ἐργοχείρου καὶ τῆς φιλεργίας· οἱ δὲ ῥάθυμοι καὶ ἀεργοὶ τοῦτο μόνον οἶδασιν προτείνειν· «Ὅ,τι εἰμαρμένον, » τοῦτο γενήσεται. »

6. Εἰ καὶ εἰδῆμων ἐστὶ μιᾶς ἐπιστήμης ὁ ἄνθρωπος, ἔστω ὅμως ἔμπειρος καὶ ἄλλων πολλῶν ἐπιστημῶν· τοῦτο δὲ οὐ λέγω ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι σοφοὶ ἄνδρες.

(1) Πάλαι οἱ Ἴνδοι ἐπολέμουν καὶ ἐφ' ἀρμάτων, ὡς οἱ Ὀμηρικοὶ ἦρωες· νῦν δ' οὐκ ἔστιν ἔθος. Τὸ ἀρματικόν τοῦ Πάρου κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου πλεῖον ἦν, ἢ τὸ ἵππικόν.

(2) Οὐ μένει δηλονότι ἐπὶ πολὺ.

(3) Ἡ βοῦς παρ' Ἰνδοῖς ἐμβληματικὴ ἐστὶ τῆς γῆς· διὰ τοῦτο καὶ τιμᾶσι καὶ σέβονται αὐτὴν ὡς θεάν· διὰ δὲ τὸ σέβας καὶ διὰ τὸ γάλα προσέτι, ἕκαστος τῶν Ἰνδῶν, ὅς εὐπορεῖ, τρέφει δάμαλιν ἐν οἴκῳ· οἱ γὰρ Ἴνδοι γενικῶς γαλακτοφάγοι εἰσὶν, ὀσπριοφάγοι, καὶ λαχανοφάγοι.

7. Ὅστις οὐ συνάγει πλοῦτον εὐμαθείας καὶ εὐγλωττίας, οὗτος ἐν συνελεύσει σοφῶν ἀνδρῶν τίνα πλοῦτον δείξεται; τί δηλονότι ἐξερεύξεται;

8. Οἱ ἥρωες, οἱ εὐπαίδευτοι, καὶ αἱ εὐπρόσωποι γυναῖκες, τιμὴν καὶ δεξίωσιν αὐτίκα δὴ μάλα λαμβάνουσιν, εἰς ἣν τίνα ἂν χώραν πορευθῶσιν.

9. Οὐκ ἔστιν ὁμοία ἡ σοφία καὶ ἡ βασιλεία· ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ μόνον τιμᾶται καὶ δοξάζεται, ὁ δὲ σοφὸς πανταχοῦ.

10. Ὁ ὢν εὐειδὴς μὲν, ἀμαθὴς δὲ, ἐλθὼν εἰς σύνοδον ἀνδρῶν πεπαιδευμένων, φυλαπτέτω τὴν ἑαυτοῦ βάρβαρον γλῶτταν, καθὼς τὴν ἄτακτον γυναῖκα.

11. Τῶν μὲν πλημμελημάτων ῥίζα ἐστὶν ἡ πλεονεξία, τῶν δὲ νοσημάτων ἡ λαιμαργία, τῶν δὲ θλίψεων καὶ ἀνιῶν ἡ προσπάθεια· ἀφείδεις οὖν ὁ ἄνθρωπος ταῦτα τὰ τρία ἀρχέγονα τῶν κακῶν, ἡδέϊαν καὶ ἰλαρὰν ζωὴν ζήσεται.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ζ'.

1. Τί ὄφελος ἐκ μεγάλου καὶ λαμπροῦ γένους τῷ ὄντι ἀμοίρῳ παιδείας καὶ μαθήσεως; οἱ γὰρ εὐπαίδευτοι, εἰ καὶ δυσγενεῖς, ἴσα τοῖς θεοῖς τιμῶνται.

2. Αἱ ἀρεταὶ πανταχῇ διασπείρουσι τὴν φήμην τῶν ἀγαθῶν καὶ σπουδαίων ἀνδρῶν, κἂν πορρωτάτῳ διατρίβωσι. Παραδείγματος χάριν· οἱ βομβύλιοι (1), ὄσφραν-

(1) Βομβύλιος, εἶδος μελίσσης· ἔστι δὲ μέλας τὸ χρῶμα καὶ μέγας τὸ σῶμα, καὶ σφόδρα βομβεῖ. Πανταχοῦ τῆς Ἰνδίας εἰσι βομβύλιοι, καὶ σχεδὸν ἐν τοῖς οἴκοις.

θέντες μακρόθεν τῆς ἡδείας ὁσμῆς τοῦ ἄνθους, αὐτοὶ αὐτῷ προσφοιτῶσι.

3. Τῶν μὲν κοκκύγων (1) εὐπρέπειά ἐστιν ἡ φωνή, τῶν δὲ γυναικῶν ἡ σωφροσύνη· τῶν δὲ δυσμόρφων ἡ παιδεία· τῶν δὲ ἀσκητῶν καὶ ἐγκρατῶν, ἡ ἰλαρότης.

4. Πανταχοῦ αἱ ἀρεταὶ τιμῶνται, τὸ δὲ γένος, κενόν ἐστι καὶ φροῦδον. Παραδείγματος χάριν, τὸν μὲν Κρισνᾶν (2) δι' ἃ εἶχε προτερήματα, ἐκθειάζοντες, προσκυνοῦσιν οἱ ἄνθρωποι· τὸν δὲ πατέρα αὐτοῦ, τὸν Βασουδεύαν, οὐδαμῶς.

5. Ὁ μὲν φιλήδονος καταφρονεῖ τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως, ὁ δὲ φιλομαθῆς τῆς ἡδονῆς καὶ τρυφῆς· πόθεν γὰρ φιλομάθεια τῷ ἡδυπαθεῖ καὶ φιληδόνῳ; ἢ πόθεν φιληδονία τῷ φιλομαθεῖ καὶ φιλολόγῳ;

6. Παρὰ τοῖς φιλοπόνοις καὶ τὸ ὕψος τοῦ ὄρους τῆς Μερόης, καὶ τὸ βάθος τοῦ ὑποχθονίου κόσμου, οὐδέν ἐστιν· οὐδὲ μὴν τὸ μέγα καὶ ἀχανές πέλαγος ἀδιάβατον αὐτοῖς ἐστι.

7. Μέγιστον ἄχθος ἡ γῆ, πάσχουσα, φέρει ἐκ τῶν ἀνθρωπομόρφων θηρίων, ἃ εἰσιν οἱ κρεωφάγοι, οἱ φίλοινοι (οἰνόληπτοι) (3), καὶ οἱ ἀγράμματοι, καὶ βάρβαροι.

(1) Ἐπὶ γλυκείας φωνῆς τὸν κόκκυγα φέρουσι παράδειγμα οἱ Ἴνδοι, καθὼς οἱ Ἕλληνες τὴν ἀηδόνα. Πολλοὶ καὶ οἱ κόκκυγες ἐν Ἰνδία· γλυκυτέραν δ' ἔχουσι τὴν φωνὴν κατὰ τὸ ἔαρ.

(2) Ὁ Κρισνᾶς δοξάζεται καὶ λατρεύεται παρ' Ἰνδοῖς ὡς θεός, ὅστις ἐσαρκώθη, ὡς λέγουσιν, ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων. Ἰστέον ὡς οἱ Ἴνδοι δέκα θείας ἐνσαρκώσεις δοξάζουσιν ἐν διαφόροις ὀνόμασι καὶ μορφώματιν.

(3) Ἀπηγορευμένη ἐστὶ τοῖς Ἰνδοῖς, καὶ κατεξοχὴν τοῖς Βραχμᾶσιν, ἡ κρεωφαγία καὶ ἡ οἰνοποσία.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Η'.

1. Ὁ μὲν πλούσιος, εἰ καὶ ἀγενῆς, εὐγενῆς κρίνεται· ὁ δὲ σοφὸς μὲν καὶ εὐγενῆς, ἀχρήμων δὲ, ἀτιμᾶται, καὶ καταφρονεῖται.

2. Ὅς ἐστὶν ἄμοιρος χρημάτων, οὐκ ἐστὶν ὅλως ἐνδεὴς καὶ ἀτυχῆς· (τίνι γὰρ τὰ χρήματα μόνιμα;) ὅς δ' ἐστὶν ἄπειρος μαθήσεως, οὗτος ἐνδεὴς ἐστὶ καὶ ἀτυχῆς παντάπασι.

3. Παρὰ τῆς θύρας τῶν πλουτούντων ἴστανται ὡς δοῦλοι οὗτοι πάντες· οἱ μεγάλοι κατὰ τὴν ἡλικίαν, οἱ ἐπίσημοι κατὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ οἱ ὀνομαστοὶ κατὰ τὴν σοφίαν.

4. Κρεῖττον τῷ ἀνθρώπῳ ἢ ἐν ἐρήμῳ διαγωγῇ, καὶ ἡ ποηφαγία δίκην ἐλάφου, ἢ τὸ ταπεινὸν καὶ εὐτελὲς τοῦτο ῥῆμα, « Δός. »

5. Οὐκ ἐστὶν ὀρθὴ ἡ δύξις αὕτη, ὡς ἄλλος δίδωσι τὰ ἀγαθὰ ἢ τὰ κακὰ· τὸ γὰρ προπεπραγμένον ἔργον ἀπολαμβάνεται, καὶ τοῦτό ἐστὶ τὸ αἴτιον τῆς μετασωματώσεως.

6. Ἄλλος μὲν ἐστὶ δοχεῖον μαθήσεως, ἄλλος δὲ πλούτου, ἄλλος δ' ἀμφοτέρων, καὶ ἄλλος οὐδετέρου.

7. Ἡ σειρά τῶν γραμμάτων, ἢ γεγραμμένη ἐπὶ τοῦ μετώπου ὑπὸ τοῦ Σιτραγούπτα (1), οὐκ ἂν ἐξαλειφθεῖη οὔτε ὑπὸ τῶν σοφῶν, οὔτε μὴν ὑπὸ τῶν θεῶν (2).

8. Πάντα ταῦτα σεβαστά εἰσιν· ἢ μήτηρ, ὁ πατήρ,

(1) Τουτέστι, Μυστογράφου· τοῦτο γὰρ σημαίνει ἡ λέξις. Σιτραγούπτας λέγεται ὁ μυστογράφος, τουτέστι, ὁ ἐξ ἀπορρήτων καὶ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ παρ' Ἰνδοῖς Ἰάμα, ὅς ἐστὶν ὁ παρ' Ἑλλήσιν Ἀίδωνεύς.

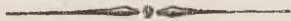
(2) Ἄφευκτον δηλονότι τὸ εἰμαρμένον.

ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός, τὸ κατὰ παράδοσιν ἔθος τῆς ἰδίας γενεᾶς, καὶ ὁ πεπαιδευμένος καὶ σοφὸς ἀνὴρ.

9. Τὸ μέλλον γενήσεσθαι οὕτω γίνεται, ὡς ἐπέπρακτο, καὶ εἴμαρτο, καὶ οὐκ ἄλλως πως. Αὐτὸ δὲ τὸ μέλλον, ἢ ἄγεται βία ὑπὸ τοῦ προπεπραγμένου, ἢ αὐτὸ οἴκοθεν ἔρχεται.

10. Τὸ πεπραγμένον ἔργον ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει, ἦτοι ἀγαθὸν ἢ κακόν, τὸ αἰτιόν ἐστι τῆς ἀνέσεως ἢ θλίψεως, ἣν ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ· καὶ τοῦτό ἐστιν (ὃ λέγεται) ἡ ἀφευκτος εἴμαρμένη· ὅθεν οὐ λυποῦμαι, οὐδὲ θαυμάζω· τὸ γὰρ ἐμὸν, οὐ γίνεται ἀλλότριον.

11. Τὰ προπεπραγμένα ἀγαθὰ ἔργα διαφυλάττουσι τὸν ἄνθρωπον καὶ ὑπνοῦντα, καὶ ἀφροντιστοῦντα, καὶ κινδυνεύοντα ἐν μέσῳ ἐρήμου, πολέμου, ἐχθρῶν, ὕδατος, καὶ πυρὸς, ἔντε μεγάλῳ καὶ ἀχανεῖ πελάγει, καὶ ἐν δυσβάτῳ καὶ κρημνώδει ὄρει.

ΖΑΓΑΝΝΑΘΑ (Ι) ΠΑΝΔΙΤΑΡΑΖΑ

ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΑ, ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΚΑ,

ΚΑΙ

ΟΜΟΙΩΜΑΤΙΚΑ (ΙΙ)

ΖΑΓΑΝΝΑΘΑ ΠΑΝΔΙΤΑΡΑΖΑ

ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΑ, ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΚΑ,

ΚΑΙ

ΟΜΟΙΩΜΑΤΙΚΑ.

ΖΑΓΑΝΝΑΘΑ (1) ΠΑΝΔΙΤΑΡΑΖΑ

ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΑ, ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΚΑ,

ΚΑΙ

ΟΜΟΙΩΜΑΤΙΚΑ (*).

Οἱ μὲν ἄρρηνες μανικοὶ ἐλέφαντες ἀκούονται φυγόν-
τες εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης· οἱ δὲ θήλειαι ἄξιόι
εἰσιν ἐλέους· τὰ δὲ λοιπὰ ζῶα οὐκ εἰσιν ἰσοδύναμα· νῦν

(1) Οὗτος ὁ Ζαγαννάθας ἦν Βραχμάν, ἀνὴρ σοφὸς, καὶ ποιητὴς ἔξο-
χος· ἔλαβε δὲ τοῦτο τὸ ἐπίθετον, Πανδίταράζα, (ὅ ἐστι, κορωνίς τῶν
ἐλλογίμων) παρὰ τοῦ μεγαλόφρονος Ἀκδάρου, ὃς κατήγετο ἐκ γένους
τουρκικοῦ, καὶ ἐβασίλευε τῆς Ἰνδίας, καὶ ᾧ σύμβουλος ἦν, καὶ συμπότης.
Ζαγαννάθα μεθερμηνεύεται παντοκράτωρ· ἔστι δ' ἐπιθετικὸν ὄνομα τοῦ
Θεοῦ· ἔθος γὰρ ἐστι παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ἀποδιδόναι τοῖς ἀνθρώποις, ὡς κύ-
ρια ὀνόματα, τὰ ἐπιθετικὰ ὀνόματα τοῦ Θεοῦ.

(*) Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Βατριχαρῆ βασιλέως, καὶ τοῦ Ζαγαν-
νάθα Πανδίταράζα σώζεται εἰς χεῖρας τοῦ σεβασμιωτάτου ἱεράρχου Ἀτ-
τικῆς, Κυρίου Νεοφύτου, ἕτερον χειρόγραφον τοῦ ἀοιδίμου Δημητρίου Γα-
λανοῦ, τὸ ὁποῖον διευθύνετο πρὸς τὸν ἀοιδίμον Κόμητα Ἰωάννην Καπο-
δίστριαν, ὡς ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ ἐξῆς προσφωνήσεως γίνεται δῆλον·

« Τῷ Ἀξιοπρεπεῖ ἀνδρὶ, Κόμητι Καποδίστρια, Κυρίῳ Ἰωάννη, τῷ
Προέδρῳ καὶ Κυβερνήτῃ τῆς Ἑλλάδος· Δημήτριος Γαλανὸς ὁ Ἀθηναῖος
πέμπει, ὡς δῶρον ἐξ Ἰνδίας ἀξιόλογον, τοῦτο τὸ Ἀλληγορικὸν ἐγχειρίδιον
Ζαγαννάθα Βραχμάνος, μεταγλωττισθὲν ἀπὸ τοῦ Βραχμανικοῦ εἰς τὸ Ἑλ-
ληνικόν, χάριν τῶν φιλολόγων νέων τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους. αἰωλ'· Ἀπὸ
τῆς Ἱεραπόλεως Κασσῆς, τῆς καὶ Βαρανασῆς λεγομένης. »

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἔφθασε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου, παρέλαβε καὶ
διέσωσε τὸ χειρόγραφον τοῦτο ὁ ἅγιος Ἀττικῆς.

(Σημ. τῶν Ἐκδ.)

δὲ κατὰ τίνος πάλιν οὗτος ὁ λέων (1) ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ δείξει τὴν ἐμπειρίαν τῶν ἀσυγκρίτων τῆ ὀξύτητι ὀνύχων;

2. Εἰπέ, πῶς ἂν ζήσῃ νῦν ἐν τέλματι, πλήρει βατράχων πολλῶν, οὗτος ὁ ἡγεμῶν τῶν χηνῶν (2), οὗ ἡ ζωὴ διηλύθη πρότερον ἐν ὕδασι τῆς λίμνης Μανασσάρας (3), ἃ γίνονται εὐώδη ἐκ τοῦ πίπτοντος χνοῦ τῶν διεκπετανυμένων λωτῶν (4);

3. Ἐρα ἀρμόζει νῦν, ὧ ποιητὰ Βραχμᾶ, νέφη συνεχῆ ἐπισκοτίζειν τὴν ἀνατέλλουσαν σελήνην (5), ὅτε οἱ

(1) Ἀλληγορεῖται εἰς ἥρωα καὶ νικητὴν, οὗ οἱ μὲν δυνατοὶ ἐχθροὶ κατεβλήθησαν, καὶ πορρωτάτῳ ἀπεδιώχθησαν· ἀλύμαντοι δ' ἔμειναν αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ ἄλλοι ὁμοῦ ἀδύνατοι βασιλεῖς. "Ἴδιον γὰρ ἥρωος, καὶ ἔπαινος μάλιστα, ἡρωϊκὴν δύναμιν δεικνύειν κατὰ τῶν ἰσοδυνάμων, καὶ οὐχὶ κατὰ τῶν ἀδυνάτων, καὶ μάλιστα κατὰ τῶν θηλειῶν.

(2) Ἀλληγορεῖται εἰς τὸν ἐκπεπτωκότα τῆς ἡς εἶχε μεγάλῃς δόξης καὶ τρυφῆς, οἷον, εἰς τὸν μέγαν ἐκεῖνον Ναπολέοντα, ὃς ἐξωρίσθη εἰς μίαν νῆσον ὀρεινὴν, καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον, θλιβόμενος ἐκ τῆς ἐρημικῆς διαγωγῆς, καὶ ἐκ τῆς ἀπανθρωπίας μάλιστα τοῦ εὐτελοῦς ἐξουσιαστοῦ τῆς νῆσου.

(3) Μανασσάρα, λίμνη μεγίστη καὶ χαριεστάτη ἐν Ἰμαῶ τῷ ὄρει, ἐνθα τῶν διαιτωμένων χηνῶν τροφὴ ἐστὶ, μαργαρίται, ὡς μυθολογοῦσι.

(4) Λωτὸς, ἄνθος κρINOειδὲς, φυόμενον ἐν λίμναις.

(5) Ἀλληγορεῖται εἰς ἄνδρα ἀξιόλογον, δυστυχοῦντα, ἢ πάσχοντα, εἰς ὃν ἤλπιζον πολλοί. Λέγουσιν, ὅτι ὁ πέρδιξ κλίσει ἔχει μεγάλην πρὸς τὴν ἀνατέλλουσαν σελήνην, καὶ διὰ τοῦτο ἐνατενίζων, ἤδεται ταῖς ἀμβροσίαις αὐτῆς ἀκτίσι· καὶ ὅτι ἡ σελήνη γανοῖ τοὺς νυκτανθεῖς λωτοὺς, καὶ διεγερτικὴ ἐστὶ τοῦ ἔρωτος, καὶ διὰ τοῦτο αἱ γυναῖκες, αἱ ἐκ ζηλοτυπίας καὶ ἰσχυρογνωμοσύνης οὐ προσήρχοντο τοῖς ἀνδράσι κατὰ τὴν ἡμέραν, προσέρχονται, καὶ συγγίνονται κατὰ τὴν νύκτα, βιαζόμεναι οἰκοθεῖν, καὶ οἰστρηλατούμεναι, ἀνατελλούσης τῆς σελήνης. Εἰσὶ δὲ ταῦτα, φαντασίαι τῶν ποιητῶν.

μὲν πέρδιες ἐνατενίζουσι κατὰ τὴν ἀνατολὴν βλέμματι τεταραγμένῳ ἐξ ἐπιθυμίας, οἱ δὲ νυκτανθεῖς (1) λωτοὶ διεκπετάννυσθαι ἄρχονται, ὁ δὲ ἔρωσ κραδαίνει τὸ τόξον, ἡ δ' ἰσχυρογνωμοσύνη τῶν ζηλοτύπων γυναικῶν ἀναχωρῆσαι θέλει;

4. Ἐμβομβεῖτωσαν ἔμπροσθέν σου ἡδέως οἱ βομβύλιοι, ὧ ἀγλαέ λωτέ (2), οἱ λείχοντες τὸν ρέοντα γλυκὺν χυμὸν σου. Ἄλλος ὅμως ἀληθὴς φίλος σοί ἐστιν, οὗτος ὁ ἀήρ, ὃς διατανύει φέρων τὴν εὐωδίαν σου εἰς πᾶν μέρος, ἄνευ οἰκείου τέλους.

5. Ὡ Κουτάξα (3), προσελθόντος σοι κατὰ συγκυρίαν τοῦ βομβυλίου, μὴ καταφρονήσης αὐτοῦ· οὗτος γὰρ τιμῆς μεγάλης ἀξιοῦται παρὰ τοῖς λωτοῖς, τοῖς ἔχουσι χυμὸν ἡδὺν καὶ πολύν.

6. Διάνυσον, ὧ κόκκυξ (4), ταύτας τὰς ἀηδεῖς ἡμέ-

(1) Τῶν λωτῶν οἱ μὲν εἰσι νυκτανθεῖς, οἱ δὲ ἡμερανθεῖς.

(2) Ἀλληγορεῖται εἰς ἐνδοξον καὶ πλούσιον, ὃν οἱ μὲν παράσιτοι ἔμπροσθεν μόνον κολακεύουσι, καὶ ἐπαινοῦσιν· ὁ δ' ἀληθὴς φίλος διαφημίζει αὐτὸν εἰς πᾶν μέρος τῆς γῆς, μὴ ἀφορῶν εἰς τι λῆμμα.

(3) Ἀλληγορεῖται εἰς μικροπρεπῆ καὶ μικρόφρονα, ὃς καταφρονεῖ ἀξίου καὶ σπουδαίου ἀνδρὸς, ὃν οἱ μεγαλοπρεπεῖς καὶ μεγαλόφρονες διὰ πολλῆς τιμῆς ἀγούσιν· ἀλληγορεῖται δὲ καὶ εἰς ἀνδρα ἀξιόλογον, ὃς ἀξίος ἐστὶ τιμῆς παρὰ πᾶσι, μικροῖς τε καὶ μεγάλοις.—Κουτάξα, φυτὸν εὐτελεές, οὗ τὸ ἄνθος ἄχυμὸν ἐστὶ καὶ ἄχαρι.

(4) Τοῦτο ἀναφέρεται ἀλληγορικῶς εἰς τὸν ὄντα ἐν δυσημερίᾳ, ἡ ἀρρωστήα. Ὅμοιον δ' ἂν εἴη, ὡς περ εἰ ἔλεγεν· ἄνθρωπε, ὢν ἐν δυσημερίᾳ, μὴ ἀπελπίζου, ἀλλ' ἔχε ἐλπίδα καὶ ὑπομονήν, ἕως ἂν ἀναλάμψη ἡ εὐημερία.—Ὁ κόκκυξ Κοκιλά λέγεται Ἰνδοῖς· ἡδύτερον δὲ φωνεῖ, καὶ οἰοεὶ νέεζε περι τὸ ἔαρ, καὶ γεύεται τῶν ἀπικλῶν φύλλων καὶ ἀνθέων τῆς Ἄμρας, τῆς ἡ ὀπώρα ἡδύτερα ἐστὶν ἀπατῶν τῶν ἐν Ἰνδία. Ἄμα καὶ Ἄμβρα λέγεται κοινῶς ἡ Ἄμρα, τὸ, τε δένδρον, καὶ ἡ ὀπώρα.

ρας, μένων ἐντὸς τοῦ ἄλλους, ἕως ἂν ἀνθήσῃ καὶ ἀναβλασῆσῃ ἡ Ἄμρα, ἔχουσα περὶ ἑαυτὴν ἐσμὸν βομβύλιων.

7. Διὰ τί μελαγχολᾷς, ὦ λωτὲ (1), ὡς καταφρονούμενος ὑπὸ τῶν ἀσυνέτων λάρων; ζήτησαν ἐπὶ μήκιστον ἐν κόσμῳ οἱ βομβύλιοι, εἰ γινώσκοντες τὸν ἠδύν σου χυμόν.

8. Μηδέποτ' ἔχε λύπην, ὦ φρέαρ (2), ὅτι λίαν ταπεινὸν εἶ, καὶ ἐν βάθει τῆς γῆς· σὺ γὰρ λίαν πότιμον ὕδωρ ἐντὸς ἔχεις, ὃ ἀρύεται ὑπὸ τῶν φιλοκάλων.

9. Φεῦ! πῶς ἔφεσιν σχοίῃ ἂν τοῦ εὐτελοῦς ἄνθους Κουτάζα ὁ βομβύλιος (3), οὗ αἱ ἡμέραι διηνήθησαν ἐν τῷ πολυχύμῳ καὶ εὐανθεῖ λωτῶ;

10. Ὑπὸ τίνος γλώσσης, ὦ Σάνδανον (4), ἐπαινέθει ἂν αὐτῆ σου ἡ μεγαλοφυΐα; σὺ γὰρ διὰ τῆς ἐκπεμ-

(1) Ἀλληγορικῶς ἀναφέρεται τοῦτο εἰς ἀγαθὸν καὶ σπουδαῖον ἄνδρα, ὃς ὑπὸ μὲν φαύλων καὶ θαρβάρων, οἳ εἰσι μισόκαλοι, μισεῖται καὶ καταφρονεῖται· ὑπὸ δὲ σπουδαίων καὶ φρονίμων, οἳ εἰσι φιλόκαλοι, ἀγαπᾶται καὶ τιμᾶται.—Βομβύλιος, μέλισσα μέλαινα μεγάλῃ· τοῦτον τὸν βομβύλιον φέρουσιν εἰς παράδειγμα οἱ Ἴνδοι ἐπὶ φιλανθείας, ὡς ἀγαθὸν καὶ μέγαν ὄντα, καὶ μέγα βομβοῦντα· ἡ γὰρ Ἰνδικὴ μέλισσα οὐκ ἔστιν ἀγλαὰ, ὡς ἡ Ἑλληνικὴ, ἀλλὰ δυσειδῆς, μελανοειδῆς, καὶ μικρὰ, ὡς μυῖα.

(2) Ἀλληγορεῖται εἰς τὸν ὄντα μὲν ἐξ εὐτελοῦς καὶ ταπεινοῦ γένους, ἔχοντα δὲ μάθσιν καὶ ἄλλας ἀρετὰς, ἀνθ' ὧν καὶ τιμᾶται.—Τὸ πρωτότυπον χάριν ἔχει μεγάλην, ἐπειδὴ παίζει πρὸς τὰς λέξεις ὁ ποιητής.

(3) Ἀλληγορικῶς ἀνάγεται εἰς τὸν πεσόντα ἐξ ἀνέσεως καὶ εὐτυχίας εἰς ταλαιπωρίαν καὶ ἀτυχίαν. Ὅμοιον δ' ἂν εἶη, ὥσπερ εἰ ἔλεγε· πῶς ἂν ζήσειεν ἐν κακοπαθείᾳ, ὃς ἔζησεν ἐν εὐπαθείᾳ;

(4) Ἀλληγορικῶς ἀνάγεται εἰς ἀγαθοποιόν, ὃς ἀγαθὰ ποιεῖ καὶ πρὸς καχοῦς.—Σάνδανον, δένδρον μέγα, οὗ τὸ ξύλον εὐῶδές ἐστιν, ὡς τὸ τῆς κυπαρίσσου· φύεται δὲ κατὰ τὸ νότιον μέρος τῆς Ἰνδίας. Ἐπὶ τούτου τοῦ δένδρου ὄφεις βιαιτῶνται, λέγουσιν.

πομένης εὐωδίας εὐφραΐνον τρέφεις τοὺς ἐκπέμποντας φάρμακον ὄφεις.

11. Τίς, ὦ Σάνδανον (1), μιμηθῆναι δύναται τοῦτό σου τὸ χρηστὸν ἦθος καὶ ἰδίωμα; σὺ γάρ, καὶ τριβόμενον, εὐφροσύνην καὶ τέρψιν ποιεῖς διὰ τῆς εὐωδίας καὶ αὐτοῖς τοῖς τριβουσί σε.

12. Εἰ σὺ, ὦ χῆν (2), ἀμέλειαν ἔχεις τοῦ διακρῖναι τὸ γάλα ἀπὸ τοῦ ὕδατος, τίς ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ νῦν διαφυλάξει τὰ νόμιμα καὶ ἔθιμα τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς;

13. Εἰσὶ τινες ὑπέρτεροι πάντων τῶν ἐν κόσμῳ (3), οἱ ἔξωθεν μὲν φαίνονται, ὡς ὀξεῖται μάχαιραι, καὶ σκληροί, ὡς ὄφεις, ἐνδοθεν δὲ γλυκύτεροί εἰσι τοῦ χυμοῦ τῆς σταφυλῆς.

14. Ποιεῖτώσάν σοι βόμβους οἱ βομβύλιοι, ὦ λωτὲ (4), οἱ ἐκμυζῶντες τὸν χυμὸν σου ἐλευθέρως· ἄλλος

(1) Ἀναφέρεται ἀλληγορικῶς εἰς τὸν ἀγαθοποιοῦντα καὶ αὐτοὺς τοὺς κακοποιοῦντας αὐτόν.—Τὸ Σάνδανον (Σανδάλ ἀραβικὸν) τρίβοντες σὺν ὕδατι, ἀλείφουσι τὸ σῶμα, ἢ τὸ μέτωπον, ἢ τὸ στῆθος ἐν ὥρᾳ θέρους· οὐ μόνον γὰρ εὐωδὴς ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ψυκτικόν. Διὰ τούτου τοῦ εὐώδους ξύλου καίουσι καὶ τὰ σώματα τῶν θανόντων πλουσίαν.

(2) Ἀνάγεται ἀλληγορικῶς εἰς βασιλέα, ὃς οὐ διακρῖνει τὸ δίκαιον ἀπὸ τοῦ ἀδίκου, οὐκ ἔστι δηλαδὴ δίκαιος καὶ ἔννομος· ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς ἀδίκος ἐστὶ καὶ ἄνομος, καὶ ὁ λαὸς τοιοῦτος ἔσεται.—Λέγουσιν, ὡς ὁ χῆν τοιαύτην φύσιν ἔχει, ὥστε, εἰ συγκραθεῖ γάλα ὕδατι, τὸ γάλα μόνον ἐκμυζᾷ, καὶ ἀφίησι τὸ ὕδωρ, ὡς ἄχρηστον.

(3) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὥσπερ εἰ ἔλεγε· ὅσοι κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον ὀξύθυμοί εἰσι, καὶ σκληροί, φύσει δὲ εὐσπλαγχοί, οὗτοι πάντας ὑπερβαίνουσιν, ὡς ὄντες καθαροὶ τῇ καρδίᾳ.

(4) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὥσπερ εἰ ἔλεγε· κολακευέτωσάν σε, ὦ βασιλεῦ, ματαίως οἱ παράσιτοι· ἄλλος ὁμως ἐκτὸς τοῦ σοφοῦ καὶ ποιητοῦ οὐκ ἔστιν ἐπιτήδειος διαφημίσει· τὸ σὺν ὄνομα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

ὅμως ἐκτὸς τοῦ ἀέρος οὐκ ἔστιν ἐπιτήδειος φέρειν τὴν εὐωδίαν σου εἰς πάντα τὰ μέρη.

15. "Αχρηστός ἐστι καὶ ἀρᾶς ἀξία ἢ ὑπαρξίς τῆς θαλάσσης (1). εὐχρηστος δὲ καὶ ἀξία εὐλογίας ἢ ὑπαρξίς τῆς παρὰ τῇ ὁδῷ λίμνης· αὕτη γὰρ φθίνει ἐκ τοιούτων συνεχῶν διαλογισμῶν· « ἐμοῦ ξηρανθείσης ἐντὸς » ὀλίγου ἐκ τῶν θερινῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, πρὸς τίνα » καταφεύξονται οἱ ὁδοιπόροι οὗτοι, θλιβόμενοι θερμότητι » πολλῇ; »

16. Σοῦ γενομένης ἀνίκμου, ὦ λίμνη (2), οἱ μὲν φίλυδροι ὄρνεις ἀνίπτανται, καὶ εἰς ἐτέραν ἔρχονται· οἱ δὲ βομβύλιοι, στερηθέντες τῶν λωτῶν, εἰς τὰ ἄνθη τῆς Ἄμρας ἔρχονται· οἱ δ' ἄθλιοι ἰχθύες ὁποῖαν κατάστασιν ἔξουσι;

17. Μὴ νομίσης, ὦ λωτέ, ὡς ὁ ἀήρ (3) ἔφρῃσιν ἔχει

(1) Ἡ μὲν πολυύδρος καὶ ἀλμυρὰ θάλασσα φέρεται ἀλληγορικῶς εἰς τὸν ἔχοντα πολλὰ, ἀχρηστα τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν· ἡ δὲ ὀλιγούδρος καὶ πότιμος λίμνη εἰς τὸν ἔχοντα ὀλίγα, εὐχρηστα τοῖς χρῆζουσιν. Ὅμοιον δ' ἂν εἴη, ὡσπερ εἰ ἔλεγεν· ἐπάρατοι, οἱ ἔχοντες πολλὰ, καὶ μὴ μεταδιδόντες αὐτῶν τοῖς χρῆζουσι· μακάριοι δὲ, οἱ ὀλίγα ἔχοντες, καὶ μεταδιδόντες αὐτῶν, καὶ φροντίδα ποιῶντες τῶν δεομένων. Σημειῶσαι, ὅτι αἱ μικραὶ λίμναι ἐν Ἰνδία ξηραίνονται ἐν ὥρᾳ θέρους ἐκ τῶν θερμῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου.

(2) Ἀλληγορικῶς τοῦτο ἀναφέρεται εἰς πλοῦσιον φιλελεήμονα καὶ φιλόπτωχον, ἀποπνεύσαντα, ἢ πτωχεύσαντα, εἰς ὃν ἠλπίζον πολλοὶ, νέοι καὶ γέροντες, καὶ τυφλοὶ, καὶ χωλοὶ· οἱ μὲν γὰρ νέοι δύνανται πρὸς ἄλλον πορευθῆναι· οἱ δὲ γέροντες καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς τίνα πορευθῆσονται, μὴ δυνάμενοι;

(3) Ὁ μὲν ἀήρ ἀλληγορεῖται εἰς τὸν λαμβάνοντά τι παρ' ἄλλου εἰς χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν ἄλλων· ὁ δὲ βομβύλιος εἰς τὸν λαμβάνοντά τι παρ' ἄλλου εἰς χρῆσιν καὶ ὄφελος ἑαυτοῦ.

τῆς εὐωδίας σου εἰς οἰκείαν τέρψιν, ὡς ὁ βομβύλιος· ἐκεῖνος γὰρ ὁ μεγαλόφρων λαμβάνει τὴν εὐωδίαν σου, ὡς ἐπαίτης, εἰς εὐφροσύνην καὶ τέρψιν ἄλλων.

18. Βομβοῦντος τοῦ βομβυλίου ἠδέως, ὦ Μαλατῆ (1), μὴ συμμύσης, ἀλλ' ἀναπέτασον τὰ φύλλα, καὶ ὑπόδεξαι αὐτόν· αὐτὸν γὰρ φέρουσι μετὰ τιμῆς ἐπὶ τῆς ἑαυτῶν κορυφῆς τὰ μεγαλόδωρα οὐράνια δένδρα.

19. Ἡὼς ἐπαινέσωμεν τὴν μεγαλοφυίαν σου, ὦ Σάνδανον (2); σὺ γὰρ φέρεις ὄφεις, ἐξ ὧν οὐδεὶς τῶν ἀγαθῶν προσέρχεται σοι, καὶ τοι ἔχεις ἀρετὰς πολλὰς.

20. Σὺ, ὦ βομβύλιε (3), ὅς τίθης τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ ἀνθους τοῦ οὐρανοῦ δένδρου, οὔ ἡ εὐωδία ἀσύγκριτός ἐστιν, εἰ ἀγαπᾶς φοιτᾶν καὶ εἰς ἕτερον εὐτελὲς ἄνθος, ἀρᾶς εἰ ἄξιός καὶ μίσους.

21. Διὰ πολλοῦ σκέψαι τοῦτο, ὃ λέγω, ὦ ποταμέ (4)· Ἄρα σὺ, ὁ ἔχων τὴν πηγὴν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ὄρους

(1) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὥσπερ εἰ ἔλεγεν· ἀξίός ἐστι τιμῆς παρὰ πᾶσιν, ὃς τιμᾶται ὑπὸ μεγάλων ἀνδρῶν.—Μυθολογοῦσιν, ὡς πέντε δένδρα εἰσιν ἐν τῷ οὐρανίῳ παραδείσῳ, ἃ δωροῦνται πᾶν ἀγαθὸν καὶ ἐφετὸν τοῖς τε θεοῖς καὶ τοῖς λοιποῖς οὐρανοπόλαις.—Μαλατῆ καὶ τὸ φυτὸν καὶ τὸ ἄνθος, ὃ λέγεται νῦν κοινῶς ἐν Ἑλλάδι Ἰασιμῆ, ἣ ἐστὶ λέξις Περσικῆ.

(2) Ἀλληγορεῖται εἰς ἄνδρα ἀγαθόν, ὃς ἔχει παῖδας κακοὺς, ἢ φίλους δυστρόπους, καὶ ὑποφέρει αὐτοὺς ἐκ συνηθείας, μηδ' αὐτῶν φροντίζων τῆς τῶν ἄλλων ἀπεχθείας. Λέγουσιν, ὡς ὄφεις περιπεπλεγμένοι εἰσι περὶ τοὺς κλάδους τοῦ δένδρου Σανδάνου.

(3) Ἀλληγορεῖται εἰς τὸν ἔχοντα μὲν γυναῖκα εὐγενῆ καὶ εὐειδῆ, ἐρχόμενον δ' εἰς ἑτέραν δυσγενῆ καὶ δυσειδῆ.

(4) Ἀλληγορικῶς ἀναφέρεται εἰς τὸν ὄντα μὲν ἐκ γενεᾶς καὶ φυλῆς ἱερᾶς καὶ μεγάλης, δεχόμενον δὲ βρωσιν ἢ πόσιν ἐκ χειρὸς ἐλαχίστης καὶ ἀκαθάρτου φυλῆς. Ὅμοιον δ' ἂν εἶη, ὥσπερ εἰ ἔλεγεν· ἄρα σὺ, ὁ ὦν ἱερὸς καὶ ἀγνός, ἀξίος εἶ γύεσθαι ἀκαθάρτων καὶ μιαρῶν, εἰ καὶ πεινῶν εἶ;

» Βινδδέα, και καθαρός ὢν, ἄξιός εἰ δέχεσθαι τὸ ἐκ τῶν
 » ἀγυιῶν τῶν πόλεων ρέον ἀκάθαρτον ὕδωρ, εἰ και ἀνικ-
 » μος εἶ; »

22. Εἰπέ, ὦ δένδρον Βαρβούρα, τίνος χάριν προσέλ-
 θωμέν σοι; σὺ γὰρ οὐδέ ποτ' ἐφάνης, ὅτι ἔχεις φύλλα
 και ἄνθη, ἣ καρπὸν, εἰς χρῆσιν ἀνήκοντα· μάλιστα δὲ
 πλήρες ἀκανθῶν ὑπάρχεις (1).

23. Σὺ, ὦ κόκκυξ, εἶς και μόνος εἶ ἐν τούτῳ τῷ
 ἄλσει· ὄρα οὖν, μήποτε μελωδήσης· οὗτοι γὰρ οἱ ἄσπον-
 δοὶ κολοιοὶ, νομίζοντες ὡς ὁμογενῆς εἶ, οὐκ ἀποκτε-
 νοῦσί σε (2).

24. ὦ πάτερ τῆς θεᾶς Παρβατῆς Ἰμαῆ, διὰ τί τέ-
 λος φέρεις ταύτην τὴν πολλὴν χιόνα, ἣ ἀφαιρεῖται τὴν
 ἀγλαίαν τῶν δένδρων, και θλίψιν δίδωσι πάση ψυχῇ
 ζώσῃ (3);

Ἀναφέρεται δὲ και εἰς Ἱερομόναχον, ὃς ἀρνησάμενος τὰ τοῦ κόσμου, συμ-
 φύρεται πάλιν αὐτοῖς. — Βινδδέα, ὄρος μέγα και ὀνομαστὸν, κείμενον ἐν
 μέσῳ σχεδὸν τῆς Ἰνδικῆς γῆς, και διαχωρίζον αὐτὴν εἰς δύο, εἰς νοτίαν,
 και ἀρκτῶαν, ἐπτεινόμενον ἀπὸ τοῦ ἑσπερίου μέρους ἐπὶ τὸ ἔμῳ· πολλοὶ
 ποτάμῳ τὰς πηγὰς ἔχουσιν ἐκ τούτου τοῦ ὄρους, και ρέουσιν ἄλλοι μὲν
 εἰς τὴν νοτίαν, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν ἀρκτῶαν γῆν τῆς Ἰνδίας.

(1) Τοῦτο ἀλληγορικῶς ἀναφέρεται εἰς ἄνθρωπον, μηδεμίαν προξε-
 νοῦντα ὠφέλειαν, τούναντίον δὲ ζημίαν, ἧ οὐ δεῖ προσέρχεσθαι. — Βαρβού-
 ρα (Βαβούρ κοινῶς), δένδρον ἀκανθῶδες, ὃ ἔχει φύλλα μικρὰ, και ἄνθη
 μηδεμίαν ἔχοντα εὐωδίαν, και καρπὸν ποιεῖ ἄβρωτον.

(2) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὡς περ εἰ ἔλεγεν· ὁ φρόνιμος και ἀγαθὸς ἄνθρω-
 πος, συνῶν θαρβάρους και κακοῖς, ὑπόκρισιν ποιεῖτω, και τὰ αὐτὰ ἤθη
 και φρονήματα ἔχέτω, ἃ ἐκεῖνοι ἔχουσιν· οὕτω γὰρ ποῶν, σωθήσεται·
 ἄλλως δὲ κίνδυνός ἐστιν. Ὁ κόκκυξ (ὃς κοικιλὰ Ἰνδισί λέγεται) τὸ αὐτὸ
 χρώμα και σῶμα σχεδὸν ἔχει, ὡς και ὁ κολοιδός, και μελωδικώτερος
 κρίνεται πάντων, και διὰ τοῦτο εἰς παράδειγμα φέρεται ἐπὶ μελωδίας·
 ἐν γὰρ Ἰνδία οὐκ ἐστὶν οὔτε χελιδῶν, οὔτ' ἀηδῶν.

(3) Τοῦτο ἀλληγορικῶς φέρεται εἰς τὸν ἔχοντα γυναῖκα κακὴν, και

25. Μὴ καταφρονήσης, ὦ νεβρὲ ἐλέφαντος, τούτου τοῦ βομβυλίου (1) προσφοιτῶντός σοι· οὗτος γὰρ φέρεται ἐπὶ κορυφῆς καὶ ὑπὸ μεγάλων ἐλεφάντων, μηχανικὸν χυμὸν ἐχόντων.

26. Μεγάλη θλίψις ἐστὶ τῷ βομβυλίῳ (2), τὸ προσφοιτᾶν ἄνθεσιν εὐτελέσιν, ὃς πρότερον ἐπειράθη κατὰ κόρον τῆς γλυκύτητος τῶν ἀνθέων τοῦ οὐρανίου δένδρου.

27. Ὑπ' ἐμοῦ τοῦ βομβυλίου (3), ὦ Ἄμρα, πολλὰ δένδρα ὠράθησαν, καὶ πολλοὶ κόκκυγες ἠρωτήθησαν, οἱ ἐπειράθησαν· σὺ δ' ὅμως οὐδενὶ σύγκρισιν ἔχεις ἐν κόσμῳ.

28. Οἷα ῥῶσις καὶ ἄνεσις ἐγένετο, ὦ κηπουρὲ, καὶ δι' ὀλίγου ὕδατος ὑπὸ σοῦ τῷ δένδρῳ τούτῳ ἐν ὥρᾳ θερούρου χεομένου, ὅτε θερμὸς ἦν ὁ ἥλιος, τοιαύτη οὐχ οἷά τε ἐστὶ γενέσθαι νυνὶ ἐν ὥρᾳ τῶν περιοδικῶν ὀμβρῶν

ὑποφέροντα αὐτήν· τοιοῦτος ἦν ὁ Σακράτης. Αὕτη ἡ θεὰ Παρβατὴ θυγάτηρ ἐστὶ τοῦ ὄρους Ἰμαοῦ, (ὃς λέγεται βασιλεὺς τῶν ὄρεων) καὶ παρὰ κοιτὶς τοῦ Θεοῦ Σίβα. Παρβατὴ, κατὰ κυριολεξίαν, Ὀρειάς. Παρβάτα Ἰνδιστὶ, ὄρος.—Ὁ Ἰμάος κατὰ τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἰνδίας κεῖται, ὃς καὶ διαχωρίζει αὐτήν ἀπὸ τῆς Σκυθίας, καὶ λίαν χιονοβυλεῖται.

(1) Ἀλληγορεῖται εἰς ἄνδρα ἀξιόλογον, ὃς τιμητέος ἐστὶ παρὰ πᾶσι μικροῖς τε καὶ μεγάλοις.—Ὅτε ὁ ἐλέφας οἰστρηλατεῖται, μαινεται, καὶ ἐκ τῶν κροτάφων χυμὸς ἐκρέει. Οἱ δὲ ποιηταί, πλάττοντες, λέγουσιν, ὡς ὁ χυμὸς ἐκεῖνος εὖσοσμός ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο αὐτῷ οἱ βομβύλιοι προσφοιτῶσιν. Ἐστὶ δὲ τοῦτο φαντασία ποιητικὴ· ὁ γὰρ χυμὸς ἐκεῖνος οὐκ ἔστιν εὖσοσμος, τοῦταντίον δὲ βορῦσοσμος, καὶ δύσοσμος.

(2) Ἀλληγορεῖται εἰς ἐκεῖνον, ὃς πρότερον μὲν ἔζη μεγαλοπρεπῶς, εὐτυχῶν, εἶτα δὲ ζῆ μικροπρεπῶς, δυστυχῶν, καὶ διὰ τοῦτο θλίψιν ἔχει μεγάλην.

(3) Ἀλληγορεῖται εἰς ἄνδρα, ὃς τῇ ἀγαθότητι ὑπερβαίνει πάντας ἐκ πείρας.

ὑπὸ τοῦ νέφους, ὃ βρέχει ἀφειδῶς καὶ ραγδαίως (1).

29. Σὺ, ὦ νεφέλη (2), ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ πεμφθεισά ποθεν, ὡς δοκεῖ, ἐπότισας τὴν Σαμπάκαν, τὴν οὔσαν ἐν ἀμμώδει τόπῳ καὶ ἐν δεινῇ στάσει· ὁ μὲν γὰρ κηπουρὸς ἀδιάκριτος ἦν· ἡ δὲ γῆ ἀνυδρὸς· ὁ δὲ θερμὸς ἥλιος δυσφόρητος· τὸ δὲ πᾶν ἐταράττετο ὑπὸ σφοδρῶν ἀνέμων.

30. Βαβαί! ὑλακὴ κυνολύκων (3) γίνεται νυνὶ πρὸ τῆς θύρας τοῦ λέοντος, θανόντος· ἐνθα πρότερον ἐμμανεῖς ἐλέφαντες στήναι οὐκ ἠδύναντο, εἰς ἄκρον φοβούμενοι.

31. Ὁ φυτοκόμος οὔτος (4) τὸ αὐτὸ φίλτρον εἶχε πρὸς πάντα τὰ φυτά· πρὸς δὲ τὴν νεόφυτον Βακουλάν

(1) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὡσπερ εἰ ἔλεγεν· οἶαν ἀνάρρωσιν καὶ ἄνεσιν δίδωσι τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τὸ ὀλίγον βρωμα καὶ πόμα, ὅτε ἀνάγκη ἐστὶ καὶ ἔνδεια, τσαύτην οὐ δίδωσι τὸ πολὺ, ὅτε οὐκ ἐστὶν ἀνάγκη καὶ ἔνδεια.—Οἱ περιοδικοὶ ὄμβροι ἐν Ἰνδῆ ἀρχονται κατὰ τὸν Ἰούμιον, καὶ παύονται κατὰ τὸν Σεπτέμβριον.

(2) Τοῦτο ἀλληγορικῶς ἀνάγεται εἰς ἄνδρα ἀγαθόν, ὃς ἠλευθέρωσέ τινα ἐξ ἀπροόπτου, ὄντα ἐν δεινοῖς.—Σαμπάκα, δένδρον, οὗ τὰ ἄνθη πάνυ εὐσομαῖ ἐστι, καὶ εὐχρσα.

(3) Ἀναφέρεται ἀλληγορικῶς εἰς ἐκεῖνον τὸν Ναπολέοντα, τὸν ὄντως ὄντα λέοντα, ὃν πρότερον μὲν, ὅτε ἔζη, πάντες ἔτρεμον οἱ βασιλεῖς· νῦν δ' ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ καὶ κύνες οὐροῦσι· βαβαί!—Κυνόλυκος, ζῶον ἄγριον, οὗ τὸ σῶμα καὶ τὸ ἦθος κατὰ τι μὲν ὁμοίον ἐστὶ τῷ κυνί, κατὰ τι δὲ τῷ λύκῳ· καὶ ὑπὸ μὲν τῶν Τούρκων καλεῖται Ἰσακάλ, ὑπὸ δὲ τῶν Περσῶν Σιγάλ.

(4) Ἀλληγορικῶς ἀναφέρεται εἰς πατέρα, ἢ εἰς διδάσκαλον, ὃς τὴν αὐτὴν στοργὴν δεικνύει πρὸς πάντας τοὺς παῖδας, ἢ μαθητάς· εἰς ὅμως ἐξ αὐτῶν ἄριστος γίνεται πάντων, μὴ διαγινωσκόμενος πρότερον.—Βακουλά, δένδρον, οὗ τὰ ἄνθη, καὶ ξηρανθέντα μετὰ πολὺν χρόνον, πάλιν εὐωδίαν παρέχουσι.

οὐκ εἶχε πλείω τὴν στοργήν· νῦν δ' αὖτη ἡ Βακουλά πληροῖ τὸ πᾶν βόμβων βομβυλίων, ἐκ τῆς εὐωδίας ἀναρίθμων ἀνθέων.

32. Ποῦ φόβος σοι, ᾧ μέγα δένδρον (1); ἡ μὲν γὰρ ρίζα σου παχεῖα καὶ ἔμπεδος· οἱ δὲ κλάδοι σου μεγάλοι καὶ στιβαροί· ἡ δὲ μονή σου ἐν ὄρει δυσβάτω· ἐν μόνον ὁμως τοῦτο, γεννᾷ ὀλίγην ἀγωνίαν καὶ ταραχὴν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ, τὸ νηλεές πῦρ τῆς ὕλης, τὸ πολύφλογον, καὶ πολυφάγον.

33. Ὁ Σατάκας οὗτος (2), ἐλπίζων τὴν ἔλευσίν σου, ᾧ νεφέλη, διήνυεν ἐν ὥρᾳ θέρους, ὡς ἡδύνατο, τὰς μακρὰς ἡμέρας, καὶ περ φλεγόμενος ὀξειαῖς ἀκτίσι τοῦ ἡλίου. Νῦν δὲ πρὸς τίνα τοῦτο εἶπωμεν, ὅτι σὺ, ἐκ τύχης ἀναφανείσα, ἠθέλησας βαλεῖν ἐπ' αὐτὸν ἀντι βροχῆς χάλαζαν;

34. Τῶν φυτῶν (3) ἄλλων μὲν κατακαιομένων ἐκ

(1) Τὸ μὲν μέγα δένδρον ἀναφέρεται εἰς μέγα βασιλέα, οἶον, εἰς τὸν Ναπολέοντα, ἡ δ' ἔμπεδος ρίζα εἰς τὸν θησαυρὸν, οἱ δὲ στερεοὶ κλάδοι εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς στρατοὺς, ἡ δ' ἐν ὄρει δυσβάτω μονή, εἰς τὰ ἐρμυνᾶ τέγῃ, τὸ δὲ πῦρ τῆς ὕλης εἰς τὴν θάσκανον τύχην, ἢ εἰς τὸν θάνατον. Ἐνίοτε κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θέρους πῦρ αὐτομάτως ἐξάπτεται ἐν δάσει ἐκ τῶν προστριβομένων ἀλλήλοις ὑπ' ἀνέμου ξηρῶν κλάδων, ἢ καλάμων, καὶ κατακαίει ὅλον τὸ δάσος.

(2) Ἀλληγορεῖται εἰς τὸν ἐλπίζοντα τεύξεσθαι ἀγαθοῦ τινος παρ' ἄλλου, εἶτα δὲ τυγγάνοντα κακοῦ ἀντ' ἀγαθοῦ, ῥαβδισμῶν δηλονότι καὶ αἰκισμῶν ἀντὶ δωρεῶν.—Σατάκας, ὄρνις μικρὸς, περὶ οὗ λέγουσιν, ὅτι ζῆ ἐκ τοῦ ὑετίου ὕδατος· τοῦτο δὲ συμπεραίνεται, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὥραν τῶν περιοδικῶν ὁμβρῶν οἰστροηλατούμενον, κλίνει τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ βλέπει εἰς τὰ ἄνω, καὶ ἄδει ἐμμανῶς, καὶ ἀγάλλεται ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὡς καὶ ὁ ταῦς.

(3) Ἀλληγορεῖται εἰς βασιλέα, ὃς χάριτας χαρίζεται ἀφειδῶς οὐχὶ τοῖς κακῶς ἔχουσι, καὶ γρῆζουσιν, ἀλλὰ τοῖς εὖ ἔχουσι, καὶ μὴ γρῆζουσιν.

τοῦ πολυφλόγου πυρὸς τῆς ὕλης, ἄλλων δὲ μαραινομένων, σὺ, ὦ νεφέλη, βρέχεις ἀφειδῶς ἐπὶ πετρῶν τοῦ ὄρους! Ὅποια αὕτη ἢ ἄκριτός σου χάρις καὶ δωρεά;

35. Μηδὲ γε μικρόν τι ταραχθῆς τὴν καρδίαν, φίλε ὀδοιπόρε (1), ἀκούων βροντῆς σκληρᾶς ἔμπροσθεν· οὐκ ἤκουσας, ὡς αὕτη ἢ νεφέλη, βρέχουσα, τὴν θλίψιν τοῦ κόσμου ἀποτρέπει, καὶ ζωὴν δίδωσιν;

36. Ὡ Σάνδανον (2), ἡ μὲν εὐωδία σου ἀπαξάπασιν ἐστὶ γνωστή· ἡ δὲ ψυχτικὴ σου δύναμις ἀρίστη· ἡ δὲ φήμη σου ἦκεν εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Ἄκουσον μὲν τοι ἑνὸς τούτου· οἱ ἐμφωλεύοντές σοι ὄφεις, καὶ φλόγας φαρμάκου ἐξερευγόμενοι, καταπίνουσι πάσας ταύτας τὰς ἀγαθὰς σου ἀρετάς.

37. Οὐτ' ἐλπίς ἐστὶν ἀνταμοιβῆς, οὔτε φιλοφροσύνη, οὔτε φιλία, οὔτε συνέντευξις· ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἡ μεγαλόφρων νεφέλη ἀφαιρεῖται τὴν θλίψιν τῶν ἀνθρώπων (3).

38. Ἡ μὲν γέννησίς σου, ὦ λωτὲ (4), ἐν καθαρᾷ

(1) Ἀλληγορικῶς ἀνάγεται εἰς βασιλέα, ἢ δεσπότην, ὃς ἐν θυμῷ ἔχοντα, καὶ σκληρὰ λέγοντα, φιλόανθρωπον δ' ὄντα καὶ ἀγαθοπάροχον.

(2) Ἀναφέρεται ἀλληγορικῶς εἰς βασιλέα, ὃς ἔχει πολλὰς μὲν ἀρετὰς ἀγαθὰς, κακοὺς δὲ καὶ δυστρόπους παρέδρους καὶ συνέδρους, ὧν ἕνεκα αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ ἀμαυροῦνται.

(3) Ἀλληγορεῖται εἰς ἄνδρα μεγαλόφρονα καὶ φύσει δωρητικόν, ὃς ἀπλῶς πᾶσι δωρεῖται, γνωστοῖς καὶ ἀγνώστοις, ὁμοφύλοις καὶ ἄλλοφύλοις.

(4) Ἀλληγορεῖται εἰς τὸν ἔχοντα ἀρετὰς πολλὰς, ὃς μᾶλλον ἀγλαΐζεται καὶ κλεΐζεται, ἐπειδὴ τιμᾷ καὶ φιλοφρονεῖται ἀγαθοῦς καὶ σπουδαίους ἄνδρας. Ἰστέον, ὡς ὁ μὲν Βισνοῦς λωτὸν ἔχει ἐν χειρὶ, σύμβολον τῆς θείας ἀγλαίας· ἡ δὲ Λαξμη (ἢ ἐστὶν ἡ θεὰ Εὐδαίμονια) καθέδραν ἔχει αὐτόν· διὸ καὶ λέγεται λωτόθρονος.—Σημείωσαι, ὡς ὁ λωτὸς οὐκ ἔστιν εὐώδης· ἴδιον δὲ τῶν βραψυδῶν, τὸ ἀναπλάττειν τοιαῦτα.

ἐστὶ λίμνη· ἢ δ' οἰκησὶς σου ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Βισνοῦ· ἢ δ' εὐωδία σου ἔλκει τὰς καρδίας καὶ τῶν θεῶν· καὶ καθέδρα δ' ἀγλαὰ ὑπάρχεις τῆς Λαξμῆς. Σὺ οὖν, ὁ ἀγλαΐζόμενος ἐκ τοιούτων καὶ ἄλλων ἀρετῶν, μείζον κλέος λαμβάνεις, ἐπειδὴ φιλίαν δεικνύεις πρὸς τὸν καλὸν χῆνα (1).

39. Εἰπέ, ὦ Ὠκεανέ (2), τί ποιήσω; ἐπαινέσω σε; ἢ κατηγορήσω σου; μέγα γὰρ βλέπω τὸ ἀδιάκριτόν σου, καὶ τὸ ὕψος τοῦ κράτους σου· αἱ μὲν γὰρ πολύτιμοι λίθοι κεῖνται ἐπὶ τῆς ἀκτῆς σου μετὰ τῶν χαλίκων· ὁ δὲ Θεὸς Βισνοῦς (3) ἀναπαύεται ἐπὶ τῶν ὑδάτων σου μετὰ τῶν νηκτῶν.

40. Τί ὄφελος (4), ὦ Ὠκεανέ, ἐκ τῶν ὧν ἔχεις πολυτίμων πραγμάτων, καὶ ἐκ τοῦ ἀπεράντου σου σώματος; καὶ τὸ ὕδωρ σου γὰρ οὐκ ἔρχεται εἰς τὸ στόμα τῶν διψόντων.

41. Εἰ τό γε νῦν ἔχον, ὅτε εὐμοιρεῖς ὑδάτων, ὦ λίμνη (5), οὐ καταπαύεις εὐθέως τὴν δίψαν τῶν θλιβομέ-

(1) Ὁ χῆν βιβρώσκει καὶ τὸ ἄνθος καὶ τὸν καυλὸν καὶ τὴν ῥίζαν τοῦ λωτοῦ, ἢ ἐστὶν ἡδεῖα εἰς γεῦσιν.

(2) Ἀλληγορικῶς ἀναφέρεται εἰς μέγαν βασιλέα, ὃς τοσαῦτα πολύτιμα ἔχει πράγματα, ὥστε, ὡς σκύβαλα νομίζει αὐτὰ, καὶ ἀπορρίπτει· τοὺς δ' ἐνδόξους καὶ μεγαλοπρεπεῖς βασιλεῖς ἐν τάξει ἔχει τῶν μικροπρεπῶν καὶ χυδαίων.

(3) Μυθολογοῦσιν, ὡς ὁ τῶν θεῶν ὑπατος Βισνοῦς ἀναπαύεται ἐπ' ὄφεις χλιοκεφάλου ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἔστι δὲ ταῦτα συμβολικά· ὁ μὲν γὰρ ὄφις αἰνίττεται τὸ ἄμβροτον καὶ ἀθάνατον, ὁ δ' Ὠκεανὸς τὸ ἄπειρον καὶ βαθὺ τῆς θείας φύσεως.

(4) Ἀλληγορικῶς ἀνάγεται εἰς τὸν ἔχοντα μὲν πάμπολλα, καὶ πάμμεγαν ὄντα, μὴ διδόντα δὲ μηδὲ ὕδωρ τοῖς διψῶσι.

(5) Τοῦτο ἀναφέρεται· ἀλληγορικῶς εἰς φειδωλὸν καὶ σκνιπὸν, ὃς, μὴ

νων, τίνος αὐτὴν καταπαύσεις ἐν ὥρᾳ θέρους, ὅταν ξηρανθῆς, τοῦ ἡλίου βάλλοντος πυροειδεῖς ἀκτίνας;

42. Εἰ θυμὸν οὐχ ἔξεις, ὦ Ὠκεανέ (1), ἐροῦμέν τι πρὸς σέ. «Σὺ ὁ μέγας λαμβάνεις ὀπίσω πάλιν τὰ ὕδατα, τὰ ἀφιέμενα ὑπὸ τῆς νεφέλης (2), ἣ ἔλαβε ταῦτα » παρὰ σοῦ. ὦ!»

43. Ἕμεῖς, ὦ χεῖμαρρε (3), οὐ κωλύομέν σε εἰσβάλλοντα εἰς τὸν πολυχέυμονα Γάγγην· ἀνοίκειόν σοι δ' ὁμῶς ἐστὶ, δεικνύειν κύματα μεγάλα καὶ ὑψηλά ἔμπροσθεν ἐκαίνου.

44. Τί εἴπωμεν πρὸς σέ, ὦ λωτέ; (4) σὺ γὰρ φειδῶ ἔχεις πρὸς τὸν βομβύλιον τοῦτον, τὸν ἐπιθυμοῦντα τοῦ μέλιτός σου σήμερον κακῆς τύχης· οὗτος γὰρ πρότερον πρῶτον μὲν αὐτὸς ὡσφραίνετο τῶν ἀνθέων τῶν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ Ἰνδρα ἀγλαῶν θεῶν δένδρων, εἶτα δ' οἱ Θεοί.

45. Εἰπέ, ὦ χῆν (5), τίνι ἀνταμοιβῇ ἀντευεργέτης

θενὶ μὴδὲν διδοῦς, ὅταν ἔχη, καὶ πλουτῆ, τίνι δώσει, ὅταν πτωχεύσῃ κακῆς τύχης;

(1) Ἀλληγορεῖται εἰς τύραννον, ὃς ἀρπάζει τὸν πλοῦτον ἐκείνων, οὗς αὐτὸς ἐπλούτισεν, ἢ εἰς τὸν λαμβάνοντα ὀπίσω, ἃ αὐτὸς ἔδωκε.

(2) Τὸ νέφος ἐνίοτε, ὡς σιφώνιον, ὕδωρ ἐκροφᾷ ἐκ θαλάσσης, καὶ ἐκ λιμνῶν.

(3) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὡσπερ εἰ ἔλεγεν· οὐ προσήκει πτωχῷ ἢ ἀδυνατῷ ἐρίζειν καὶ ἀμιλλᾶσθαι πλουσίῳ ἢ δυνατῷ.

(4) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὡσπερ εἰ ἔλεγε· μὴ καταφρονεῖτε ἀξιοπρεποῦς ἀνδρός, ὃς πρότερον μὲν διὰ μεγάλης τιμῆς καὶ φροντίδος ἦν παρὰ μεγάλοις ἀνδράσιν· εἶτα δ' ἐξέπεσε κακῆς τύχης.

(5) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὡσπερ εἰ ἔλεγεν· οὐ δύναται τις ἀντευεργετῆσαι τὸν ὀρέψαντα.

ἔση ἐκεῖνη τῇ λίμνῃ, ἧς τὸ μὲν ὕδωρ ἔπιες, τῶν δὲ λω-
τῶν τῶν καυλῶν ἀγεύσω, καὶ τῶν ἀνθέων ὁμοῦ;

46. Τίς ἄλλος ἐκτός σου εὐτελής ἐστίν, ὧ βομβύ-
λιε (1), ὃς καταφρόνησιν ποιεῖς σήμερον τῆς Ἄμρας ταύ-
της, ἀπανθησάσης ἐκ τύχης, ἧς περὶ τὰ ἀγλαὰ ἀνθη ἐν
τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔαρος ἦδες ἠδέως, καὶ τοσαύτην χαρὰν
ἐλάμβανες;

47. Διὰ τί, ὧ ἄρρηγ ἔλαφε (2), βλοσυρῶ ὄμματι
πομπεύεις ἐν τούτῳ τῷ ἄλσει μεταξὺ θηλέων ἐλάφων;
ἴσθι, ὡς αὐτῇ ἡ γῆ διατριβὴ ἐστὶ λέοντος, ὃς πολλῶν
ἐλεφάντων κάρας (3) συνέτριψεν, ἐξ ὧν ἐξῆλθον μαρ-
γαρίται, οἷς κατεστρώθη ἡ γῆ.

48. Καίπερ ἐλθοῦσα ἔμπροσθεν ἀφόβως ἀγέλη ἐλά-
φων (4), πῶς ἂν ἀναιρεθεῖῃ ὑπὸ τοῦ λέοντος, τοῦ ἐχ-
θροῦ τῶν ἐλεφάντων, εἰ καὶ ἡ γαστήρ αὐτοῦ φλέγεται
ἐκ πείνης;

49. Ὁ λέων (5), ὃς διέβρηξε κάρας ἐλεφάντων, ἐξ
ῶν οἱ ἐξελθόντες μαργαρίται κατέστρωσαν τὴν γῆν, πῶς

(1) Τοῦτο ἀλληγορεῖται εἰς τὸν καταφρονοῦντα τοῦ εὐεργέτου, ὃς ἐδυ-
στύχησεν.

(2) Ἀλληγορεῖται εἰς δειλὸν καὶ ἀνανδρον, ὃς ἀνδρείαν δεικνύει ἔμπρο-
σθεν γυναικῶν καὶ ἀνάνδρων ἢ εἰς ὀλιγομαθῆ, ὃς πολυμάθειαν δεικνύει
ἔμπροσθεν ἀμαθῶν.

(3) Λέγουσιν, ὡς ἐν κάρᾳ ἐλέφαντος μαργαρίται εἰσὶν ἐξάιρετοι· ἐστὶ
δὲ καὶ τοῦτο, φαντασία ποιητικὴ.

(4) Ἀλληγορικόν, καὶ ὅμοιον ἂν εἴη, ὡσπερ εἰ ἐλεγεν· ὁ ἀνδρεῖος, εἰ
καὶ ὄργισμένος εἴη, οὐκ ἀναιρεῖ τὸν ἀνανδρον, καὶ περ ἐν χερσὶν ὄντα.

(5) Ἀλληγορικόν, καὶ ὅμοιον ἂν εἴη, ὡσπερ εἰ ἐλεγεν· ὁ ἥρωες καὶ ἀν-
δρεῖος οὐ λέγει, καυχώμενος ἔμπροσθεν ἀνάνδρων, τὰς ἐαυτοῦ ἀνδρα-
γαθίας.

ἀν εἴποι νῦν ἔμπροσθεν ἐλάφων, ὡς ἀνδραγαθίας ἐποίησεν;

50. Μηδὲ μικρόν τι μένε ἐν ταύτῃ τῇ γῆ τοῦ δάσους οὔτω σοβαρὸς, φίλε ἀγελάρχα τῶν ἐλεφάντων (1). λέων γὰρ μέγας ὑπνώττει ἐν σπηλαίῳ, ὃς διαρῥηγνύει ὀξέσιν ὄνουξιν ὄχθους μεγάλους, νομίζων ἐλέφαντας.

51. Μηποτε ἔλθῃς εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ ὄρους (2), ᾧ νεβρὲ ἐλέφαντος ὑπέροφρυ· εἰ γὰρ αἰσθοίτο ὁ ὑπομάστιος σκύμνος λέοντος, ἡ γῆ ἔσεται ἀνευ ἀρρένων ἐλεφάντων.

52. Φυτοκόμος ἐπιδέξιος (3), φυτεύων ἕκαστον τῶν φυτῶν κατὰ τάξιν, ὡς εἶχε φύσεως, ἐφύτευσε καὶ τὴν Βακουλὰν κατὰ τινα γωνίαν τοῦ κήπου· τίς δ' ὁμως ἐγίνωσκε τοῦτο, ὅτι αὕτη ἢ κατὰ τὴν γωνίαν (4) Βακουλὰ ποιήσει τὸν κόσμον πάντα μεστὸν εὐωδίας τῶν ἑαυτῆς ἀνθέων;

53. Ὅτε ἐνήχετο ἐν τῷ ὠκεανῷ ὁ τὰ μεγάλα κήτη καταπίνων Ῥαγγαβᾶς (5), οἱ τὴν γῆν βαστάζοντες

(1) Ἀλληγορικόν, καὶ ὅμοιον ἀν εἴη, ὡσπερ εἰ ἔλεγεν· οὐ δεῖ τῷ ἀνάνδρῳ μένειν παρ' ἐχθρῷ ἀνδρείῳ καὶ ὀξυχόλῳ.

(2) Ἀλληγορικόν, καὶ ὅμοιον, ὡσπερ εἰ ἔλεγεν· οὐ δεῖ τῷ ἀνάνδρῳ ἔρχεσθαι εἰς τὴν γῆν ἐκείνην, ἐνθα οἰκεῖ ἀνδρεῖος ἐχθρὸς. Ἰστέον ὡς, καὶ τοι ὁ ἐλέφας σῶμα ἔχει μέγα, ὅταν ὁμως ἴδῃ λέοντα, ἢ τίγριν, τρέμει, καὶ φεύγει.

(3) Ἀλληγορεῖται εἰς πατέρα, ἢ εἰς διδάσκαλον, ὃς ὄντινα μὲν τῶν παιδῶν νομίζει ἄξιον, καὶ διὰ τοῦτο τιμᾷ, καὶ ἀγαπᾷ, οὗτος γίνεται ἀνάξιος, καὶ ἀχρεῖος· ὄντινα δὲ νομίζει ἀνάξιον, καὶ διὰ τοῦτο ἀτιμάζει καὶ μισεῖ, οὗτος γίνεται ἄξιος, καὶ χάριτας πολλὰς ἔχει, ὅταν εἰς νεανικὴν ἡλικίαν ἔλθῃ.

(4) Βακουλὰ, δένδρον ἀειθαλές, οὗ τὰ ἀνθη, καὶ ξηρανθέντα, εὐωδίαν πολλὴν παρέχουσι, καὶ ἐπὶ πολὺ ἀχέραια διαμένουσιν.

(5) Ἀλληγορικῶς ἀναφέρεται· εἰς μέγαν καὶ ἡρωϊκὸν ἄνδρα, οἷον, εἰς

ἐλέφαντες θάμβος εἶχον ἐκ τοῦ ἤχου τῶν ἀνεγειρομένων ὑψηλῶν κυμάτων, νομίζοντες, ὅτι περιδίνησις πάλιν γίνεται τοῦ ὄρους Μανδάρρα (1). Οὗτος ὁ Ῥαγγαβᾶς (2), ἀφείς τὸν ὠκεανὸν διὰ τινὰ λογομαχίαν, ἐν τίνι ἄλλῳ ὠκεανῷ νήξεται;

54. Ἄλλο μὲν μέρος τοῦ ἀγλαοῦ ἄλσους ἐλυμάνθη ὑπὸ μεμηνότων ἐλεφάντων (3). ἄλλο δ' ἐμαράνθη ὑπὸ χιόνος· τὸ δ' ἐπίλοιπον ἐξηράνθη ἐκ τῶν θερμῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου ἐν θέρει· τοῦτο δὲ τὸ ἀγλαὸν φυτὸν τοῦ Καρυοφύλλου, τὸ ὄν κατὰ τινὰ γωνίαν τοῦ ἄλσους, καὶ εὐφραῖνον πάντα τὰ μέρη διὰ τῆς εὐωδίας, κατακαίεται ὑπὸ τοῦ ἐν ὕλῃ πυρός. Ὡ τοῦ δεινοῦ!

55. Ἄληθές τοῦτο (4), ὃ Νανδάρρα (5), ὅτι σὺ εἶ

τὸν Ναπολέοντα, ὅς, ὢν ἐν τῇ μεγαλοδυνάμῳ Γαλλίᾳ, ὡς ἐν μεγάλῃ καὶ βαθείᾳ θαλάσῃ, ὑπερφῶν ἐδείκνυε κολυμβήματα, τουτέστι, μεγαλοουργήματα καὶ τερατουργήματα, ἃ θάμβος καὶ δέος πᾶσι παρείχε τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς· στερηθεὶς δ' ἐκεῖνης τῆς μελοδυνάμου Γαλλίας, εἰς τῶν πολλῶν ἦν.

(1) Μυθολογοῦσιν, ὡς οἱ θεοὶ καὶ οἱ Γίγαντες ἔθνηκαν ἐν τῷ ὠκεανῷ ἐν ὄρος μέγα, ᾧ ὄνομα Μανδάρρα, καὶ περιδινούντες αὐτὸ, ἐξήγαγον τὴν ἀμβροσίαν, καὶ ἄλλα ὁμοῦ τιμαλφέστατα πράγματα.

(2) Ῥαγγαβᾶς, μυθευόμενον κῆτος ὑπερμέγεθες, ὃ καταπίνει εὐμαρῶς τὰ μεγάλα κήτη.

(3) Ἀλληγορικῶς ἀνάγεται εἰς ἀγλαᾶς γυναικός, ἢ ἀνδρὸς σοφοῦ σώμα, οὗ ἄλλο μὲν μέλος διεφθάρη ὑπὸ νόσου, ἄλλο δὲ ὑπὸ κακοπαθείας, καὶ ἄλλο ὑπ' ἄλλου τινος συμβάματος· τὸ δὲ στόμα ἢ ὄμμα τελευταῖον κλείεται ὑπὸ τοῦ θανάτου.

(4) Ἀναφέρεται ἀλληγορικῶς εἰς πανένδοξον καὶ πανευκλεῆ βασιλεία, ᾧ φόβος ἐστὶ καὶ κίνδυνος ἐκ θανάτου, ὅς κατέβαλε τοιοῦτους πολλούς.

(5) Νανδάρρα, κατὰ σημασίαν, Τερπνός· ἐστὶ δ' ὄνομα τοῦ οὐρανοῦ παραδείσου.

κορυφαῖον κόσμημα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἶκημα θαυμάσιον τῶν θεῶν δένδρων, καὶ κτήμα τοῦ θεοῦ Ἰνδρα· ὁ Βραχμᾶς ὅμως αἰεὶ ἱκετεύεται ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν, ἵνα μὴ προσπελάσῃ σοι τὸ πῦρ, ὃ κατεπυρπόλησε τὸ ἄλσος Χανδάβαν (1).

56. Ἐν ᾧ ὁ ἐμπερίκλειστος ψιττακὸς ἠδέως διανοεῖτο ταῦτα (2)· « τῶν περὶ ἐμὲ ἀπελθόντων, καὶ ἀσχο-
» λίαν σχόντων ἐν τοῖς ἰδίοις ἔργοις, ἐγὼ, διαδρῆξας τὴν
» θύραν τῷ ῥάμφει, ἐξελεύσομαι, » ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ εἰσέδου ὄφεις τὴν κύρτην.

57. Πίε, τέκνον, γάλα (3)· τί περιβλέπεις ἀγρίως, νομίζων ἐλέφαντα; αὕτη ἡ μέλαινα νεφέλη ὀξέως βροντᾶ, ἡ ἀφαιρουμένη διὰ τῆς βροχῆς τὴν θλίψιν τῆς καρδίας τοῦ κόσμου.

58. Ἄλις, ᾧ νεφέλη, τῶν δεινῶν βροντῶν (4)· τὸ γὰρ μηνιαῖον ἔμβρυόν μου, ὁ σκύμνος, ἀναπηδᾷ ἐντὸς τῆς γαστρὸς, νομίζων μεμηγνότα ἐλέφαντα.

(1) Χανδάβα, ἄλσος μέγα καὶ ὀνομαστὸν, ἱερὸν τοῦ Ἰνδρα, ὃ πυρρίκυστον ἐγένετο διὰ συνεργείας τοῦ Κρισνᾶ καὶ Ἀρζούνα. Ἰστέον, ὡς ὁ μὲν Κρισνᾶς δοξάζεται καὶ λατρεύεται, ὡς Θεὸς, ὃς ἐσαρκώθη ἐπὶ γῆς, ὡς λέγουσιν, ἐν τούτῳ τῷ ὀνόματι ἐπὶ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων· ὁ δ' Ἀρζούνας τιμᾶται, ὡς ἥρωος καὶ ἡμίθεος, υἱὸς ἂν τοῦ Θεοῦ Ἰνδρα, καὶ τῆς βασιλείσσης Πριθᾶς· ἦν δὲ καὶ συγγενῆς, καὶ φίλος ἄκρος τοῦ Κρισνᾶ.

(2) Ἀλληγορεῖται εἰς τὸν κατεχόμενον νοσήματι, ἡ ὄντα ἐν εἰρκτῇ, ὡς ἐν ᾧ ἐπινοεῖται τρόπους εἰς ἀπαλλαγὴν, ἀρπάξεται· ἐξαίφνης ὑπὸ τοῦ θανάτου.

(3) Τοῦτο λέγεται ὑπὸ τῆς λεαίνης πρὸς τὸν σκύμνον· ἀλληγορεῖται δὲ εἰς ἀνδρείον, ὅς, καὶ παῖς ὢν, δεικνύει τὴν ἣν ἔχει φυσικὴν ἀνδρείαν καὶ ἥρωϊκὴν καρδίαν, ὡς ὁ Ἡρακλῆς.

(4) Τοῦτο καθ' ὑπερβολὴν ἔστι, καὶ ὅμοιον τῷ ἀνωτέρῳ.

59. Σχύμνος λέοντος (1) κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα, καθ' ἣν ἐγεννήθη, ὦν ἐν ἀγκάλαις τῆς μητρὸς λεαίνης, ἀκούσας ὀλίγης βροντῆς, συνέστειλε τὰ μέλη τοῦ σώματος, εἰς τὸ πηδῆσαι.

60. Ὡ ὄρεσίοικοι καὶ ἄστατοι ἔλαφοι (2), τί ἐπιβάλλεσθε εἰσδῶναι τοῦτον τὸν πολυχύμονα καὶ πολυτάραχον ποταμόν; περιδινηθεῖς γὰρ ὑπὸ δινῶν μεγάλων ὁ μέγας ἐλέφας οὗτος (3), ἐβυθίσθη, ὡς λίθος, ἐνταῦθα.

61. Τί ἀνδραγάθημα ῥηθεῖη ἂν ἐν ἀγέλῃ ἐλάφων ὑπὸ λέοντος (4), τοῦ καταβάλλοντος τὴν ὄφρυν μεμηγνότων ἐλεφάντων;

62. Ἡ μὲν γέννησίς σου, ὦ λωτῆ (5), ἐκ καθαροῦ ἐστὶν ὕδατος· ἡ δ' ἀγλαία σου ἀμιλλᾶται τῷ προσώπῳ τῆς καλῆς· ἡ δ' οἰκισίς σου ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Βισνοῦ· ἡ δ' εὐωδία σου ἐλκει τὰς καρδίας καὶ τῶν θεῶν· σὺ δὲ εἶ καὶ ἅπας ὁ πλοῦτος (6) τοῦ θεοῦ ἔρωτος, κατὰ τοὺς ποιητάς. Εἰ οὖν σὺ, τοιοῦτος ὢν, φιλίαν ἔχεις πρὸς τὸν φιλοπότην (7) βομβύλιον, τί εἶπωμεν πρὸς σέ;

(1) Ὅμοιον καὶ τοῦτο τῷ ἀνωτέρῳ.

(2) Ἀλληγορικῶς ἀναφέρεται εἰς ἄναδρον, ὃς ἐπιβάλλεται πολεμῆσαι ἀνδρείῳ, ὑφ' οὗ ἄλλοι ἄνδρεῖοι κατεβλήθησαν.

(3) Ὁ Ἐλέφας κολυμβητὴς ἐστὶν ἄριστος· εὐμαρῶς δὲ διαπερᾶ τὸν σφοδρότατον καὶ πλατύτατον ποταμόν.

(4) Ἀλληγορικόν, καὶ ὅμοιον, ὥσπερ εἰ ἔλεγεν· Ὁ ἀνδρεῖος οὐ λέγει περὶ ἀνδραγαθίας ἐν μέσῳ ἀνάνδρων.

(5) Ἀναφέρεται ἀλληγορικῶς εἰς τὸν ὄντα μὲν ἐκ γένους ἀγαθοῦ, καὶ πολλὰς ἀρετὰς ἔχοντα, συνόντα δὲ δυσγενέσιν, εὐτελέσι, καὶ οἰνοπόταις.

(6) Πλοῦτός ἐστι τοῦ Ἔρωτος, τὸ τόξον, ὃ ἐστὶν ἐκ λωτοῦ· ἐπὶ τούτῳ γὰρ καυχᾶται, καθὼς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ πλούτῳ.

(7) Ἡ λέξις ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἐστὶ Μαδδουπᾶ. Μαδδουπᾶ κατὰ ση-

63 Τί, ὦ ἡγεμῶν τῶν ἐλεφάντων (1), κλείσας τὰ ὄμματα, ὕπνον ὑπνοῖς ἠδύν; ἡ γὰρ κατὰ σοῦ ἔχθρα τοῦ λέοντος ἐκάστοτε αὐξάνει, ὅς τελευταῖον κακόν σοι ποιήσει.

64. Οὐκ ἐξέρχονται εὐθέως καὶ ἀσκέπτως λόγοι ἐκ στόματος εὐφρόνων (2). ἂν δ' ἐξέλθωσιν, οὐκ ἐπανέρχονται, ὡς καὶ οἱ τοῦ ἐλέφαντος ὀδόντες.

65. Ὡ θεῖον πάνδωρον δένδρον (3), ἡ μὲν ἐλευθεριότης σου γνωστὴ ἐστίν ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις· ἡ δὲ γέννησίς σου (4) ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ· ἡ δὲ μονή σου ἐν τῷ ἄλσει Νανδάνα· ἡ δ' εὐωδία σου θέλγει τὰς καρδίας καὶ τῶν θεῶν· ἅπασαι μέντοι αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ σοῦ τοῦ μεγαλοδώρου ἀρισταὶ ἂν εἴησαν ἐν κόσμῳ, εἰ διάκρισις σοι ἦν ἐν τῇ δόσει, κατὰ τὴν τάξιν καὶ στάσιν τῶν αἰτούντων.

66. Μὴ λύπην ἔχῃς ἐν καρδίᾳ, ὦ θηρευτὰ, ἀναλογιζόμενος, ὅτι σὺ μόνος ἀσπλαγχνος εἶ, καὶ ἀναιρεῖς

μασίαν λέγεται ὅ,τε οἰνοπότης, καὶ ὁ μελιτοπότης, καὶ κατὰ μεταφορὰν ὁ βομβύλιος, ἅτε πίνων τὸν γλυκὺν χυμὸν τῶν ἀνθέων. Τὸ πρωτότυπον πάνυ χάριέν ἐστιν, ἐπειδὴ πάλζει πρὸς τὴν λέξιν ὁ ποιητής.

(1) Ἀλληγορικόν, καὶ ὅμοιον, ὡσπερ εἰ ἔλεγε· Δεῖ τῷ ἐχθρὸν ἔχοντι ἔχειν ὄμμα γρήγορον καὶ προσοχὴν ἄκραν.

(2) Παραδειγματικὸν τοῦτο. Σημεῖωσαι, ὡς οἱ ἔξω τοῦ στόματος τοῦ ἐλέφαντος ὄντες δύο ὀδόντες παρομιμακῶς λέγονται ἐπὶ λόγου ἀπαραβάτου· καθὼς γὰρ οἱ ἐξελθόντες ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἐλέφαντος ὀδόντες, οὐκ ἐπανέρχονται, οὕτω καὶ ὁ λόγος, ὁ ἐξελθὼν ἐκ στόματος εὐφρονος, οὐκ ἐπανέρχεται, δηλονότι, οὐ παραβαίνεται.

(3) Ἀλληγορικῶς ἀνάγεται εἰς τὸν διδόντα ἐξ ἴσου τοῖς αἰτούσιν, ἄνευ τοῦ θεωρεῖν τὴν στάσιν καὶ τάξιν αὐτῶν.

(4) Ὅτε περιεδινεῖτο ὑπὸ τῶν θεῶν ὁ ὠκεανός, ἐξήχθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο τὸ πάνδωρον δένδρον, ᾧ ὄνομα Παραζάτα· λαβὼν δ' αὐτὸ ὁ Θεὸς Ἰνδρας, ἐφύτευεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ παραδείσῳ.

τάς πνοάς τῶν θαρρήσαντων σοι ζώων· πολλοὶ γὰρ ὁμοιοὶ σοι, ὕπουλοι, καὶ πονηροὶ, καὶ ἐχθροὶ τῶν ἀγαθῶν, διάγουσιν ἐν τοῖς βασιλικαῖς οἴκοις, καὶ ἐν τοῖς ἀγίοις τόποις.

67. Καὶ τούτους φέρεις (1), ὦ μήτηρ γῆ (2), οἱ θαρρύναντες ταπεινότητι καὶ ἡδυλογία, ἀπατῶσι τοὺς ἀγαθοὺς καὶ ἀκάκους ἀνθρώπους; καὶ σοὶ αὐτῇ διάκρισις οὐκ ἔστι;

68. Τῶν ἀγαθῶν καὶ σπουδαίων ἀνδρῶν ἐξαίρετα καὶ πάντη ὠφέλιμά ἐστι τῷ κόσμῳ τὰ τῆς διανοίας, καὶ τὰ τοῦ λόγου, καὶ τὰ τῆς πράξεως (3)· ἀλλὰ καὶ τὸ εἶδος αὐτῶν τέρπει τοὺς θλιβομένους· πάντα δὲ ταῦτα ὑπὲρ λόγον ἐστίν.

69. Ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλοπρεπῆς (4), ὢν ἐν δεινοῖς, πλεονάζει τὴν ἣν εἶχε πρότερον ἐλευθεριότητα, καθὼς τὸ ἀγάλλαχον, τιθέμενον ἐν πυρὶ, τερπνοτέραν εὐωδίαν ἀναδίδωσιν.

70. Ἡδύς πως ἐστὶ καὶ ὁ θυμὸς τῶν καθαρῶν τῇ καρδίᾳ (5), καὶ μεγάλαις ἀρεταῖς συνόντων, αἱ τέρπουσιν τὸν κόσμον, καθὼς ἡδεῖά ἐστὶ καὶ ἡ πικρότης τοῦ κρό-

(1) Ἀλληγορικῶς ἀναφέρεται εἰς ἀγαθὸν βασιλέα, ὃς ἔχει περὶ ἑαυτὸν κακοὺς, δολίους, καὶ συκοφάντας.

(2) Ἡ γῆ κρίνεται θεὰ, ὡς οὕτα βιοδότειρα· καὶ ἡ βοῦς δὲ, ὡς θεὰ κρίνεται καὶ τιμᾶται, ἅτε οὕσα εἰκὼν τῆς γῆς. Καθὼς γὰρ ἡ γῆ καρπὸν δίδωσιν εἰς τροφήν, οὕτω καὶ ἡ βοῦς γάλα.

(3) Δηλονότι οἱ ἀγαθοὶ καὶ σπουδαῖοι ἄνδρες ἀγαθὰ διανοοῦνται, καὶ ἀγαθὰ λέγουσι, καὶ ἀγαθὰ πράττουσιν εἰς ὠφέλειαν τοῦ κόσμου.

(4) Ὁμοιωματικόν.

(5) Ὁμοιωματικόν.

κου, ὅς πλήρης ἐστὶ μεγάλης εὐωδίας, ἣ τέρπει τὸν κόσμον.

71. Εἰ ἔμπροσθεν τῶν πλουτούντων ἐκ τῆς συληθείσης πόλεως τῆς Σαρασβατῆς σοβοῦσι καὶ ἐπαίρονται οἱ οὔτιδανοὶ (1), οἱ κλέψαντες μικρὸν τι λάφυρον, πεσὸν ἐκ τινος ἐκείνων τῶν συλαγωγησάντων, σήμερον ἢ αὔριον οἱ μὲν νεοσσοὶ θήσουσι τὸν πόδα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ὄφρων, οἱ δὲ λαγωοὶ ἐπὶ τῶν ἐλεφάντων, οἱ δὲ κύνες ἐπὶ τῶν λεόντων.

72. Οἱ ἄνθρωποι (2), θλιβέντες λόγοις σκληροῖς καὶ αὐστηροῖς τῶν γονέων, ἢ τῶν διδασκάλων, ἀγλαίαν καὶ μεγαλοπρέπειαν λαμβάνουσι· παραδείγματος χάριν, προστριβέντες τροχοειδεῖ ἀκόνῃ αἱ πολύτιμοι λίθοι, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν βασιλέων τίθενται.

73. Τὸ μὲν Σάνδανον φέρει ὄφεις (3)· ὁ δὲ λύχνος ἔχει ἐπὶ κορυφῆς καπνὸν μέλανα· ἡ δὲ σελήνη ἐν μέσῳ μέλανα στίγματα· οἱ δὲ βασιλεῖς ἔχουσι περὶ ἑαυτοὺς συκοφάντας.

(1) Ἀλληγορεῖται ἡ μὲν πόλις εἰς τὴν μάθησιν, ἧς ἔφορος ἐστὶν ἡ θεὰ Σαρασβατῆ, οἱ δὲ συλαγωγῆσαντες τὴν πόλιν εἰς τοὺς μαθόντας μάθησιν, οἱ δὲ οὔτιδανοὶ εἰς τοὺς ἀμαθεῖς, τὸ δὲ πεσὸν λάφυρον ἐκ τινος ἐκείνων τῶν συλαγωγησάντων, ἀλληγορεῖται εἰς τὸν λόγον, τὸν ἐξελθόντα ἐκ στόματός τινος τῶν εὐμαθῶν, ὃν ἀρπάζαντες οἱ ἀμαθεῖς δι' ἀκοῆς, φρονοῦσιν, ὅτι πάντα ἔμαθον. Ὅμοιον δ' ἂν εἶη, ὥσπερ εἰ ἔλεγεν· εἰ οἱ ὀλιγομαθεῖς, ἐπαιρόμενοι, συγκριθῆναι βούλονται τοῖς πολυμαθεῖσι, καὶ οἱ νεοσσοὶ συγκριθῆσονται τοῖς ὄφρεσι, καὶ οἱ λαγωοὶ τοῖς ἐλέφασιν, καὶ οἱ κύνες τοῖς λέουσιν· εἰ δὲ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ἐστὶ γενέσθαι, οὐδ' ἐκεῖνο πάντως τε οὐκ ἂν γένοιτο.

(2) Παραδειγματικόν.

(3) Ὅμοιωματικόν.

74. Ὁ κακὸς ἄνθρωπος ὁμογάστριός ἐστιν ἀδελφὸς τοῦ ὄφως (1)· καθὼς γὰρ ὁ ὄφεις, καί περ πιὼν γάλα, ἔτοιμός ἐστιν ἀντ' ἀγαθοῦ κακὸν ποιῆσαι τῷ ποτίσαντι, οὕτω καί ὁ κακὸς, καί περ εὐεργετηθεὶς, ἀντ' ἀγαθοῦ κακὸν ποιεῖ τῷ εὐεργετήσαντι.

75. Ὁ ἀγαθὸς ἀγοθοεργίαις πάντα τὸν κόσμον λίαν εὐφραίνει (2), μηδαμῶς παρακινούμενος ὑπό τινος. Εἶπε, ὑπὸ τίνος παρακινουμένη ἡ σελήνη, γανοῖ τοὺς νυκτανθεῖς λωτούς ταῖς ἑαυτῆς ἀγλααῖς ἀκτίσιν;

76. Ὅστις παραβλέπει τὸ οἰκεῖον ὄφελος δι' ὄφελος ἄλλων, καί τοὺς ἀγαθοὺς βλέπει, ὡς ἑαυτὸν, καί ἐκ φύσεως μεγαλόφρων ἐστὶ καὶ μεγαλοπρεπῆς, καὶ δυνάμενος, οὗτος ὑπέρτερός ἐστι πάντων.

77. Μᾶλλον κλείζεται ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐντεύξεως (3), ἢ ἐκ τοῦ μεγάλου γένους, ἐξ οὗ κατάγεται, καί ἐκ τῶν ὧν ἔχει ἀρετῶν. Παραδείγματος χάριν, ὁ πῆχυς τῆς κιθάρας οὐ ποιεῖ ἤχον ἠδὺν καὶ μέγαν, ἐὰν μὴ ἔχη κολοκύνθην.

78. Εἰ καὶ πράγματι πολλὰς ἔχει ἀρετάς, κατηγορεῖται ὅμως διὰ μίαν τινα κακίαν, ἣν ἔχει (4)· φέρ' εἰπεῖν, τὸ σκόροδον (5), εἰ καὶ ἔχει πᾶσαν ἀρετὴν τῶν

(1) Ὁμοιωματικόν.

(2) Ὁμοιωματικόν.

(3) Παραδειγματικόν, καὶ ὅμοιον, ὡς περ εἰ ἔλεγε· Συντυγγάνων τοῖς ἀγαθοῖς ὁ εὐγενῆς, μᾶλλον κλείζεται, καθὼς ὁ πῆχυς τῆς κιθάρας, συνῶν κολοκύνθη, μείζονα καὶ ἠδύτερον ἤχον ἀποτελεῖ. Ἐκ κολοκύνθης ποιοῦσι τὴν κεφαλὴν τῆς κιθάρας.

(4) Ὁμοιον τῷ, « Οὐ πᾶσιν ἅμα χαρίεντα θεοὶ δίδουσι. »

(5) Τὸ σκόροδον, μεγάλη ἱατρικὴ βοτάνη λέγεται ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν, οἱ

μεταλλικῶν χυμῶν, κατηγορεῖται ὁμως διὰ τὴν ἣν ἔχει ὀριμεῖαν ὄσμήν.

79. Ὁ καλοκάγαθος (1), ἐν δεινοῖς ὦν καὶ πάθει, πλείω ἀγαθὰ ποιεῖ· παραδείγματος χάριν, ὁ ὑδράργυρος, ἀποτεφρωθεὶς, ἰαματικώτερός ἐστι τοῖς πάσχουσιν·

80. Ἡ Σητὰ (2), λαγίδια πρότερον βλέπουσα ἐν ἐρήμῳ, ἐφοβεῖτο, καὶ κατέφευγεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ῥάμα (3)· ἀρπαγείσα δ' ἔπειτα ὑπὸ τοῦ τυράννου Ῥαβάνα, καὶ περ φρουρουμένη ὑπὸ στυγερωπῶν Τελχίνων, ὑπέφερεν ἐξ ἀνάγκης τὴν δεινὴν κατάστασιν, ἣν εἶχε.

81. Τὸ βλέπόμενον ἠδέσι βλέμμασι τῶν θείων νυμφῶν ἀγλαὸν σῶμα τοῦ Ἔρωτος (4), ὃς ἐδείκνυεν ὑπερο-

καὶ χρῶνται τῷ χυμῷ αὐτοῦ πολυειδῶς εἰς πολυειδῆ πάθη· ἀποτεφροῦντες δὲ καὶ πάντα τὰ μέταλλα, χρῶνται αὐτοῖς εἰς ἴασιν παθῶν, καὶ εἰς ῥῶσιν τοῦ σώματος.

(1) Παραδειγματικόν.

(2) Ὅμοιον ἂν εἶη, ὥσπερ εἰ ἔλεγεν· Ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐκ συνθηλαίας ἃ ἄνθρωπος πολλὰ ἀφόρητα φέρει.

(3) Ὁ Ῥάμας, βασιλεὺς ἦν κραταῖος, μεγαλόψυχος, περίφημος εἰς τὴν τοξικὴν, δίκαιος, θεοσεβής, φιλόλαος, φιλαλήθης, φιλοπάτωρ, καὶ φιλάδελφος· τιμᾶται δὲ θεοπρεπῶς, καὶ δοξάζεται, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ Θεός, ὃς ἐσαρκώθη εἰς ὄλεθρον τῶν ἀντιθέων καὶ Τελχίνων. Οὗτος, νέος ὢν, φθόνῳ τῆς ἑαυτοῦ μητριᾶς ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς ἔρημον, ἔνθα οὐσά ποτε μόνη ἡ Σητὰ, ἡ γυνὴ τοῦ Ῥάμα, ὃς ἐξῆλθεν εἰς θήραν, ἠρπάγη δόλῳ ὑπὸ τοῦ ἀντιθέου Ῥαβάνα, Βασιλέως τῆς νήσου Ταπροβάνης, καὶ πολλοῦ μέρους τῆς νοτίου Ἰνδίας. Συμμάχους δ' ἔπειτα εὐρῶν ὁ Ῥάμας, ἐγεφύρωσε τὸν Πορθμόν· καὶ νικήσας ἐν πολέμῳ, ἀνείλεν ἰδίᾳ χειρὶ τὸν τύραννον καὶ ἄρπαγα Ῥαβάναν. Ἐπαναλαθὼν δὲ τὴν Σητάν, ἡ ἄμωμος ἀνεφάνη, ἐπανέστρεψε μετὰ θριάμβου εἰς τὴν Αἰδοδεάν, τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, καὶ βασιλεὺς ἀνεκηρύχθη, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀποθανόντος μετὰ τὴν ἐξορίαν ἐκ λύπης.

(4) Ἀναφέρεται ἀλληγορικῶς εἰς βασιλέα, ὃς ἦν ὠραῖος μὲν καὶ νικη-

πτικῶς τὴν δύναμιν τῶν ἑαυτοῦ βραχιόνων ἔμπροσθεν τῶν θεῶν, καὶ τοξεῦσαι ἤθελε τὸν Σίβαν, ἀπετεφρώθη ἐξαίφνης ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ μετώπῳ πυρίνου ὄμματος τοῦ Σίβα.

82. Ἀρμόζει τῇ συνόδῳ τῶν πιθήκων ταῦτα (1). οἱ μὲν κλάδοι τῶν δένδρων, ὡς ἀπαλά στρώματα, ἡ δ' ἀναρθρος καὶ ἀγρία φωνή, ὡς εὐπροσηγορία, ὁ δὲ δι' ὀδόντων καὶ ὀνύχων διαρρηγμός, ὡς ὑποδοχή.

83. Ὁ κακὸς ἄνθρωπος (2), καὶ περ ἐμβεβουθισμένος τῇ θεολογίᾳ, οὐκ ἔχει ἀγαθότητα, καθὼς ὁ Μαϊνάκας (3), καὶ περ ἐμβεβουθισμένος τῇ θαλάσῃ, οὐκ ἔχει μαλακότητα.

84. Ὀλβιώτεροί εἰσιν οἱ μὴ ἔχοντες ἀγαθόν τι (4), ἢ οἱ ἔχοντες· παραδείγματος χάριν, τὰ μὲν λοιπὰ δένδρα ἀνεπηρέαστα μένουσι· τὰ δ' εὐώδη Σάνδανα κόπτονται.

85. Ὑπερτερεῖ πάντων ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος (5), ὃς

τῆς κατὰ πάντων· τελευταῖον δὲ ἠρπάγη ὑπὸ τοῦ θανάτου ἐξαίφνης. Ὁ Θεὸς Ἔρωσ, ὃς Ἰνδιστὶ λέγεται Κάμα, εὐειδέστατος καὶ κραταιότατος ἀπαξαπάντων τῶν θεῶν κρίνεται.

(1) Ἀλληγορικόν, καὶ ὅμοιον, ὥσπερ εἶ ἔλεγεν· Ἐν συνόδῳ βαρβάρων καὶ ἀγρίων ἀνθρώπων ἡ μὲν γῆ ἐστίν, ὡς στρῶμα, ἡ δὲ κραυγὴ καὶ λογομαχία, ὡς εὐπροσηγορία, ἡ δ' ἀλληλομαχία, ὡς ὑποδοχὴ καὶ δεξίωσις.

(2) Ὁμοιωματικὸν τοῦτο.

(3) Μαϊνάκας, μυθεύμενον ὄρος, ὃ κατέφυγεν εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐκ φόβου τοῦ Ἰνδρα, ὡς προεῖρηται.

(4) Παραδειγματικόν, καὶ ὅμοιον, ὥσπερ εἶ ἔλεγεν· οἱ μὲν πτωχοὶ ἄνεσιν ἔχουσι καὶ ἀφοβίαν· οἱ δὲ πλούσιοι φοβοῦνται καὶ ἐκ κλέπτου καὶ ἐκ τυράννου.

(5) Ὁμοιωματικὸν τοῦτο. Τὸ πρωτότυπον χάριν ἔχει μεγάλην, ἐπειδὴ παίζει πρὸς τὰς λέξεις ὁ ποιητής.

τανύει τὰ ἑαυτοῦ ἀγαθὰ εἰς τὸν ὄντα κενὸν, τουτέστι, πτωχὸν, καὶ καλύπτει τὰ αἴσχη αὐτοῦ, καθὼς ὁ Φάλαγξ τανύει τὰ ἑαυτοῦ ἀράχνια εἰς τὸ κενὸν, τουτέστι, εἰς τὸν αἰθέρα, καὶ καλύπτει τὰς ὀπάς.

86. Ὑπὸ τίνος ἐπαινεθήσεται ὁ κακὸς ἄνθρωπος (1), ὃς κατακαίει τὸν ἀγαθὸν, καθὼς τὸ πῦρ τὸν Βύσσον, καὶ ἐξάπτει τὴν θλίψιν τῶν ἄλλων, καθὼς ὁ ἀήρ τὸ πῦρ;

87. Οἱ κακοὶ ἄνθρωποι κακῶς λέγουσι τὸν ἀγαθὸν, τὸν καλύπτοντα τὰ ἀλλότρια κακὰ, καὶ ἀγαπητὸν πᾶσι, καθὼς οἱ μῦες φθείρουσι τὸ καλὸν καὶ εὐπάρυφον ἰμάτιον, τὸ καλύπτον τὰ ἀπόκρυφα μέρη, καὶ ἀγαπητὸν πᾶσιν (2).

88. Ὁ κακὸς ἄνθρωπος θλίψιν δίδωσι τῷ ἀγαθῷ (3), καὶ φθείρει τὴν εὐκλειαν, καθὼς τὸ σκόροδον τὴν εὐωδίαν, καὶ τὴν ἰλαρότητα ἀναιρεῖ, καθὼς τὸ πῦρ τὴν ψυχρότητα, καὶ μαραίνει τὸ ἔλεος, καθὼς ὁ ἥλιος τὸ ἄνθος.

89. Προσχύνησις ἐκείνῳ τῷ δένδρῳ (4), ὃ φέρει ἄνθος, καὶ φύλλα, καὶ καρπὸν πολὺν, καὶ ὑποφέρει καῦμα

(1) Ὁμοιωματικόν.

(2) Καὶ τοῦτο ὁμοιωματικόν. Τὸ πρωτότυπον χάριν ἔχει πλείστην, ἐπειδὴ ὁ ποιητὴς παίζει πρὸς τὰς λέξεις.

(3) Ὁμοιωματικόν.

(4) Ὁμοιον ἂν εἴη, ὥσπερ εἰ ἔλεγεν· Αὐτὸ μὲν τὸ δένδρον πάσχει ὑπὸ καύματος καὶ ψύχους, τοῖς δ' ἀνθρώποις καὶ τοῖς λοιποῖς ζώοις εἰς ἀνάπαυσίν ἐστι καὶ ἄνεσιν· καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα τελευταῖον δίδωσι, κόπτεται δηλαδὴ, καὶ ἐν χρήσει ἐστὶν εἰς κατασκευὴν σιτίων, ἢ οἰκημάτων. Ἀλληγορεῖται δὲ εἰς ἄνθρωπον κοινωφελῆ, ὃς ἔχει ἀγαθὰ πολλὰ, οὐκ εἰς χρήσιν ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἄλλων, καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν τελευταῖον δίδωσιν εἰς ὄφελος ἄλλων.

καὶ ψυχὸς, καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα δίδωσιν εἰς ὄφελος ἄλλων.

90. Ὅστις σπουδῆν ποιεῖται πειθῆνιον ποιῆσαι τὸν κακὸν ἄνθρωπον, οὗτος ἐφίεται καταπιεῖν ἠδέως δηλητήριον φάρμακον, καὶ φιλῆσαι ἀσπασίως τὸ ἐξημμένον πῦρ, καὶ τρόπους ποιεῖ δῆσαι μέγαν ὄρακοντα.

91. Ἡ νεφέλη (1), ἀφείσα τὰ ξηρὰ λήϊα τῶν ταιπιῶρων ἀνθρώπων, βρέχει ἀφθόνως εἰς τὸ χιονῶδες ὄρος· αὕτη ἡ διάκρισις τῆς ἀνοήτου νεφέλης, ἣ ἔχει δαψίλειαν ὕδατος, ὁμοία ἐστὶ τῆ σῆ, ὦ βασιλεῦ.

92. Τὰ μὲν ὄρη στερεά εἰσι· τῶν δ' ὀρέων στερεώτερα ἐστὶν ἡ γῆ· τῆς δὲ γῆς στερεώτεροί εἰσιν οἱ τὴν γῆν βαστάζοντες ἐλέφαντες (2)· τῶν δ' ἐλεφάντων μᾶλλον στερεοὶ καὶ ἀκλόνητοι, οἱ μεγαλόψυχοι, εἰ καὶ παντελής ὄλεθρος εἶη.

93. Ὅστις ἀγαθὸν ποιεῖ τῷ κακεντρεχεῖ, οὗτος ἐν μὲν τῷ αἰθέρι ἀροτριᾷ καὶ σπείρει, ἐν δὲ τῷ ὕδατι γράφει μετ' ἐπιμελείας, τὸν δὲ πνέοντα ἀέρα λούει δι' ὕδατος.

94. Ὁ πίθηκος ἄλλοτε μὲν λείχει τὸν ἐκ μαργάρων ὄρμον (3), ὃν ἔθετό τις ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ,

(1) Ἀλληγορικῶς ἀνάγεται εἰς βασιλέα ἀδιάκριτον, ὃς, ἔχων ἀφθονα χρήματα, δίδωσιν οὐ τοῖς μὴδὲν ἔχουσι, καὶ ἐνδεέσιν, ἀλλὰ τοῖς ἔχουσι πολλὰ, καὶ ἀνευδέεσιν.

(2) Μυθολογοῦσιν, ὡς τέσσαρες ἐλέφαντες ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν βαστάζουσι τὴν γῆν ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑαυτῶν.

(3) Ὅμοιον τῷ, « Μὴ βάλλετε τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χείρων. » καὶ τῷ, « Οὗ τις τὴν γνῶσιν ἀφῆρηται, τούτου κατηγορεῖ προχειρότατα. »

ἄλλοτε δὲ ὀσφραίνεται· καὶ ποτὲ μὲν εἰς τὰ ἄνω ρίπτει αὐτόν, ποτὲ δὲ εἰς τὰ κάτω.

95. Διὰ τί καταφρονεῖς, ὦ βομβύλιε (1), τοῦ λω-
τοῦ τούτου, ὃς ἔχει ἀγάπην πρὸς σὲ εἰλικρινῆ, οὗ ἡ
καρδία οὐκ ἔστι καθαρά; καὶ γάνυται τὸ πρόσωπον πρὸ
σοῦ, ὃς εἰλάλος καὶ λοῖδορος; καὶ ἐρά σοῦ, ὃς εἰ ἄτα-
κτος καὶ λάγνος;

96. Τί παράδοξον τοῦτο, εἰ αἰσχος λαμβάνει τὸ
πρόσωπον τοῦ λαμβάνοντός τι παρ' ἄλλων εἰς ἑαυτοῦ
χρείαν; καὶ ἡ νεφέλη γὰρ αὕτη, λαμβάνουσα ὕδωρ
παρὰ τῆς θαλάσσης εἰς ἄλλων χρείαν, ὅλη μελαινα
γίνεται (2).

97. Διὰ τί τέλος, ὦ ἀγαθὲ (3), πονεῖς εἰς κτήσιν
μαθήσεως; εἰ ποιεῖς τοῦτο εἰς ἄνεσιν καὶ τρυφὴν τοῦ
οἰκείου σώματος, ἄκουσον τοῦ ἐμοῦ ὠφελίμου λόγου·
«Ὅσα ἔργα πορνικὰ μετὰ πολλῶν ἀκκισμάτων ἔλκουσι
» τὴν καρδίαν, διὰ τούτων ζωὴ γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ τού-
» του τοῦ αἰῶνος.»

98. Ἄνευ σοῦ, ὦ Ἐαρ, οὗ ἐν ὧρα βομβύλιοι βομ-
βοῦσι λιγυρῶς περὶ τὰ ἄνθη καὶ τὰ λεπτά φύλλα
τῆς Ἄμρας, πάντα τὰ μέρη, τὰ ἀγλαιζόμενα πολλοῖς

(1) Αναφέρεται ἀλληγορικῶς εἰς ἄνδρα λοῖδορον, ἄτακτον, καὶ λά-
γνον, ὃς καταφρονεῖ γυναικὸς χαριέσσης, εὐτάκτου, καὶ σεμνῆς. Τὸ πρω-
τότυπον πάνυ χάριέν ἐστι, ἐπειδὴ πρὸς τὰς λέξεις παίζει ὁ ποιητής.

(2) Ὅτε ὕδωρ ἔχει ἡ νεφέλη, φαίνεται μελαινα.

(3) Ὅμοιον ἂν εἴη, ὥσπερ εἰ ἔλεγεν· Οἱ νῦν βασιλεῖς καὶ πλοῦσοι
μαστρωποῖς ἡδονταὶ καὶ κακώθουσι, καὶ οὐχὶ εὐπαιδέυτοις καὶ χρηστοτή-
θεσιν.

ἄλλοις ἄνθεσιν, ἀμαυρὰ φαίνονται καὶ ἀηδῆ ἔμοι τῷ
κόκκυγι (1), καὶ ὁ ἦδὺ πνέων ἀῆρ καίει μου τὸ σῶμα,
ὥς τὸ πῦρ.

(1) Ὁ κόκκυξ ἠδέως ἐσθίει τὰ φύλλα καὶ ἄνθη τῆς Ἄμρας, καὶ ὑδι-
κώτερος γίνεται κατὰ τὸ ἔαρ· ἀλληγορεῖται δὲ εἰς πολύδωρον βασιλέα,
ἢ εἰς πολυμαθῆ διδάσκαλον, δε ἀγαπᾶται μᾶλλον πάντων.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Π Ι Ν Α Ε

ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Προλεγόμενα	Σελ. ζ'.
Βιογραφικά τινὰ περὶ Δημητρίου τοῦ Γαλανοῦ	» ιγ'.
Κατάλογος τῶν διασωθέντων χειρογράφων του	» λβ'.
Βατριχαρῆ, Βασιλέως, Ἠθολογίαι, γνωμολο- γίαι καὶ ἀλληγορίαι	» 1.
Τοῦ αὐτοῦ, Ὑποθήκαι, ἢ περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ κόσμου	» 35.
Πολιτικὰ, οἰκονομικὰ, καὶ ἠθικὰ ἐκ διαφόρων ποιητῶν	» 65.
Σανακέα, Σύνοψιν γνωμικῶν καὶ ἠθικῶν	» 109.
Ζαγαννάθα Πανδιταράζα, Ἀλληγορικὰ, παραδειγματικὰ καὶ ὁμοιωματικὰ	» 127.

ΔΟΥΡΓΑ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ ΕΚ ΤΟΥ ΒΡΑΧΜΑΝΙΚΟΥ

Π Α Ρ Α

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ,

ΑΘΗΝΑΙΟΥ,

Νῦν πρῶτον ἑλληγιστὶ ἐκδοθεῖσα

Κ α ἰ

Μετὰ προλεγομένων καὶ παρατηρήσεων πλουτισθεῖσα,

Δαπάνη μὲν καὶ μελέτη

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΤΥΠΑΛΔΟΥ,

Ἐφόρου τῆς Δημοσίου καὶ Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης·

Ἐπιστάσι δι

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΚΟΣΜΗΤΟΥ,

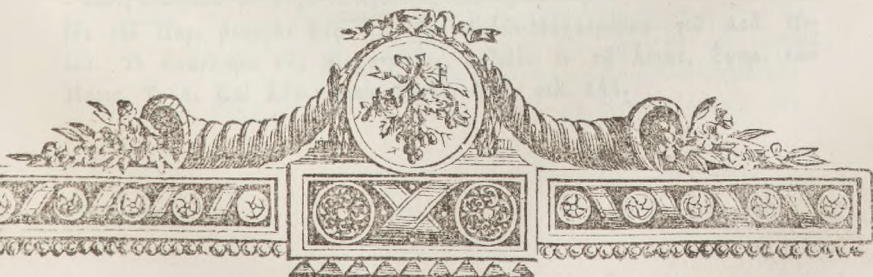
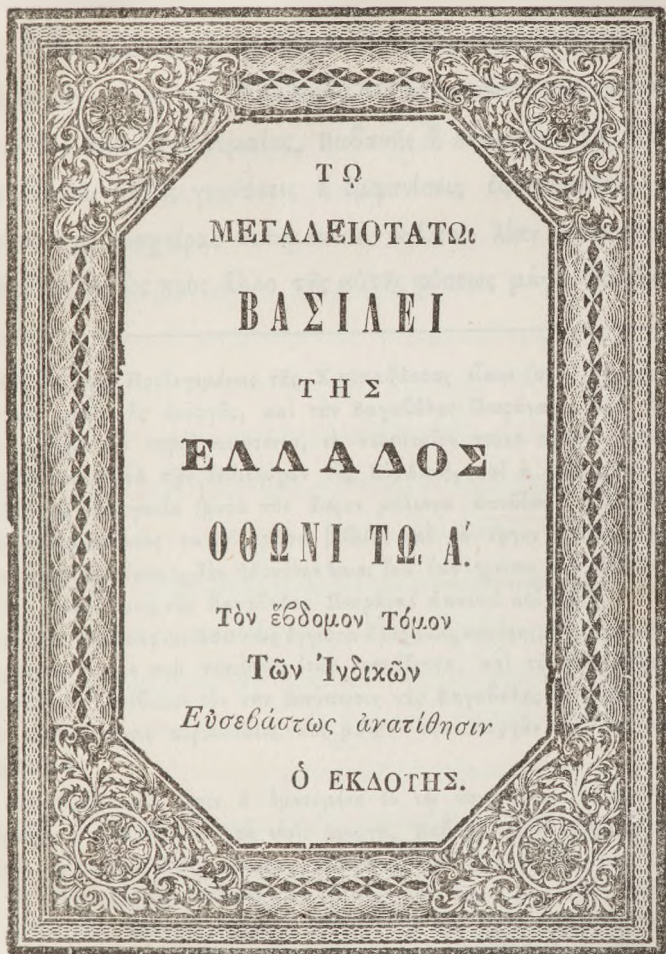
Βιβλιοφύλακος.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Γ. Χαρτοφύλακος.

—
1853.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Ο ΕΒΔΟΜΟΣ τόμος τῶν Ἰνδικῶν (1), καλούμενος Δουργὰ, ἐστὶν Αἶνος καὶ δοξολογία τις ἐξυμνοῦσα τὴν μεγαλοურγίαν τῆς θεᾶς Μαχατμαίας, Βαβανῆς ἢ Δουργᾶς (2), καὶ τὰς θαυμασίους αὐτῆς γεννήσεις ἢ ἐμφανίσεις ἐξιστοροῦσα. Ἔνεκα τούτου τὸ ἀναχεῖρας ποιημάτιον, καὶ τοι λίαν σύντομον, παρβάλλεται ὡς πρὸς ἄλλο τῆς αὐτῆς φύσεως μέγα ἐπικὸν ποίη-

(1) Ἐν τοῖς Προλεγομένοις τῆς Χιτοπαδάσας εἶπον (σελ. δ'), ὅτι δημοσιεύσω μετὰ τῆς Δουργᾶς, καὶ τὴν Βαγαβάθαν Πουράναν. Ἄλλ' ἂν, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ σοφοῦ Λασσένου, τὸ τελευταῖον τοῦτο πόνημα περιμένεται ἀνυπομόνως παρὰ τῶν Ἰνδιολόγων τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ ἐκδοσις αὐτοῦ ἀποκαθίσταται ἀναγκαία (μετὰ τὴν ἄωρον μάλιστα ἀποβίωσιν τοῦ Βυρνούφιου, τοῦ μεταφράσαντος τὰ 5' πρῶτα βιβλία, καὶ τὸ ἔργον ἀτελές, ἔνεκα τούτου, ἐγκαταλιπόντος), δὲν ἠδυνήθην ὅμως ἵνα ἐκπληρώσω τὴν ὑπόσχασίν μου. Διότι ἡ ἐκτύπωσις τῆς Βαγαβάθας Πουράνας ἀπαιτεῖ καὶ ἐπεξεργασίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, καὶ δαπάνην 5000 ὡς ἐγγιστα δραχμῶν, ποσότης, ἣτις ἀποκαθίσταται βαρυτάτη δι' ἐμὲ πρὸ τοσοῦτων ἐτῶν κοπιᾶζοντα, καὶ τὰ ὑπὲρ δύναμιν δαπανήσαντα. Ἀνέβαλον οὖν τὴν ἐκτύπωσιν τῆς Βαγαβάθας Πουράνας, περιμένων εὐτυχεστέρας περιστάσεις, καὶ μόνην τὴν Δουργὰν ἐπὶ τοῦ παρόντος, δημοσιεύω.

(2) Πολυώνυμός ἐστὶν ἡ ὀνομαζομένη ἐν τῷ πονηματίῳ τούτῳ Θεά. Τὰ κυριώτερα δ' αὐτῆς ἐπίθετα εἰσὶ: Δουργὰ, Βαβανῆ, Δεβά Μαχατμαία· ἔχει ὅμως καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπίθετα. «Ἐπὶ τούτοις, λέγει ἡ ἰδίᾳ Θεᾷ, ἀναιρέσω » τὸν μέγαν Γίγαντα Δουργᾶν· ἐκ δὲ τούτου ἐπίσημόν μοι ὄνομα ἔσεται Θ ε ἶ ἂ » Δ ο υ ρ γ ᾶ. Ὅταν δ' ἀναιρέσω τοὺς ἐν τῷ ὄρει Ἰμαῶν Δαίμονας, ἔσεταιί μοι » ὄνομα Φ ρ ι κ τ ῆ Θεά. Ὅταν δὲ, μεταμορφωθείσα εἰς σμῆνες Βομβυλίω, ἀναιρέσω τὸν Γίγαντα Ἀροῦναν, καλέσομαι Β ο μ β υ λ ί α Θεά κ.τ.λ.» Ἴδε τὴν Παρ. Δουργὰν Κεφ. 1Α. Τὴν Δεβᾶν-Μαχατμαίαν τοῦ Δοδ. Πολεύ. Τὸ ἀπάνθισμα τῆς Μαχατμαίας, ἐκδοθὲν ἐν τῇ Ἀσιατ. Ἐφημ. τῶν Παρισ. Τ. 4. Καὶ Ἀδελούγκου. Σανκρ. Βιβλ. σελ. 144.

μα, ὀνομαζόμενον *Μαρκανδαία* Πουράνα, ἐξ ἑκατὸν, περίπου χιλιάδων στίχων συγκείμενον (1).

Περὶ τοῦ ἐπικοῦ τούτου ποιήματος οὐδόλως ὠμιλήσαμεν ἐν τοῖς προλεγομένοις τῶν προεκδοθέντων Ἰνδικῶν πονημάτων, τὴν περίστασιν ταύτην, καὶ τὸν τόπον τοῦτον ἀρμοδιώτερον μᾶλλον καὶ καταλληλότερον κρίναντες.

Πολλὰ τῶ ὄντι, καὶ διάφορα ὑπάρχουσι παρ' Ἰνδοῖς ἐπικά ποιήματα. Τὰ κυριώτερα δ' εἰσὶ· *ἀ.* ἡ *Ραμαϊάνα*, ἄδουσα τὰ ἄθλα τοῦ ἥρωος *Ράμα*, καὶ τὸν κατὰ τοῦ *Ραβάννα* πόλεμον καὶ νίκην αὐτοῦ· *β.* Ἡ *Μαχαβαράτα*, περιγράφουσα τὰ κατορθώματα τοῦ *Κρισνα* καὶ *Αῤζούνα*, καὶ τὸν μεταξὺ Πανδοιδῶν καὶ *Καουραβῶν* περὶ τῆς διαδοχῆς τῆς βασιλείας μέγαν πόλεμον· καὶ τρίτον, ἔνεκα τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ εἶδους τῆς ποιήσεως, ἡ *Μαρκανδαία* Πουράνα, φαντασιῶδες καὶ ἀπόκρυφον ἀντικείμενον *δικλαμβάνουσα*.

Καθὼς δ' ἡ παρ' ἡμῖν ἐκδοθεῖσα *Βαλαβαράτα* συντομὴ ἐστὶ τῆς *Μαχαβαράτας* (2), καὶ ἡ *Ραγγού-Βάνσα* τῆς *Ραμαϊάνας* (3), οὕτω καὶ ἡ παροῦσα *Δουργά* συντομὴ τις φαίνεται τῆς *Μαρκανδαίας*, καὶ ὡς ἐκεῖναι, *αὐθύπαρκτον* καὶ *ἐλεύθερον* ποίημα, καὶ *διακεκριμένου* ποιητοῦ φιλοπόνημα.

Εἰσὶ δέ τινες τῶν Ἰνδολόγων οἵτινες φρονοῦσιν, ὅτι ἡ *Δουργά* ἐστὶν ἐπεισόδιον τῆς *Μαρκανδαίας*, ὡς καὶ ἡ *Γιτά* τῆς *Μαχαβαράτας*· ἕτεροι πάλιν θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς τι ἀπόσπασμα

(1) Ἄδελ. αὐτόθι σελ. 143—145. Ἴδε καὶ *Αἰγκλεσίου* Κατάλογ. τῶν *Σανκριτ-Σειρηγ.* σελ. 54—61.

(2) *Προλεγ.* *Βαλαβαρ.* σελ. 1ά.

(3) *Προλεγ.* *Ραγγού-Βάνσας* σελ. 1ά.—1έ.

τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μαρκανδαίας, ἢ ὡς συντομὴν αὐ-
τῆς. Ἄλλοι δὲ διίσχυρίζονται, ὅτι ἡ Δουργά ἐστίν, οὐ μόνον
αὐθύπαρκτον καὶ ἐλεῦθερον ποίημα, ἀλλὰ καὶ τῆς Μαχαβαρά-
τας, τῆς Ραμαϊάνας, καὶ αὐτῆς τῆς Μαρκανδαίας ἀρχαιότερον(1).

Ἄλλ' ὅπως δῆποτε ὑποτεθῆ, ὁ αἰίδιμος ἡμῶν συμπολίτης
Δημήτριος ὁ Γαλανός, διὰ τῆς εὐστόχου καὶ σπουδαίας αὐτοῦ
ἐκλογῆς τῶν τριῶν συντομῶν Βαλαβαράτας, λέγω, Ραγγου-
Βάνσας, καὶ Δουργᾶς, παρουσιάζει ἡμῖν ἐν συνόψει, καὶ εἰς
περιληπτικόν τινα τρόπον τὰ τρία κλοσσαῖα ἐπικά ποιήματα,
ἃν ἡ ὀλοσχερῆς μετάφρασις ὑπερτέρα ἐστὶ καὶ τῶν φυσικῶν
δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦ χρονικοῦ διαστήματος πολ-
λῶν συνάμα βίων (2).

Εἰς δύο εἶδη διεκρίθη ποτὲ ἡ Ἰνδικὴ ἐποποιία· εἰς Ἀδικα-
βία, καὶ εἰς Καβία (3). Εἰς τὸ πρῶτον ἀνάγονται τὰ δύο ἀρ-
χαῖα ἐπικά κυρίως ποιήματα Ραμαϊάνα, λέγω, καὶ Μαχαβα-
ράτα, ἀμφοτέρω πλήρη ἀρχαϊκῆς καλλονῆς, ἀφελείας, καὶ αὐ-
θορυμήτου ἠρωϊκῆς ποιήσεως. Εἰς δὲ τὸ δεύτερον τὰ κατὰ μί-
μησιν μὲν αὐτῶν, σύντομα δὲ ἐπικά ποιήματα, καὶ μεταγενεσέ-
ρας ἐποχῆς φιλοτεχνήματα. Μεταξὺ οὖν τῶν δευτέρων τούτων
πρωτεύει, ἴσως, ἡ Μαρκανδαία, ἕνεκα τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ
εἶδους τῆς ποιήσεως· ἔπονται ἡ Γιτὰ-Γοβίνδα, μέρος τῶν Που-

(1) Analyse et extrait de Devi Mahatmayam, fragment du Mar-
candeya Purana par Eug. Burnouf. Journ. Asiat. p, 51. T. 4,
1824 Paris.

(2) Ἡ μὲν Ραμαϊάνα σύγκειται ἐκ 48,000 στίχων. Ἡ Μαχαβαράτα ἐκ
200,000. Ἡ δὲ Μαρκανδαία Πουράνα ἐξ 100,000· ὥστε τὰ τρία ὁμοῦ
φθάνουσι μέχρι τῶν τριακοσίων πενήκοντα, ὡς ἔγγιστα, χιλιάδων στίχων.

(3) Προλεγ. Ραγγ. Βάνσας σελ. 15'.

ράνων, καὶ ἄλλα τινὰ ποιήματα, ὡς ἀλλαχοῦ ἐσημειώσαμεν (1).

Ἀρχαῖαι, ὡς ἐρρέθη ἄλλο τε, καὶ μεγάλαι ἐθνικαὶ ἐπιχειρήσεις, αἰτία λαμπρῶν καὶ ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων, διατηρηθέντων διὰ τῆς ἀφηγήσεως, καὶ τῶν δημοτικῶν ᾠσμάτων φθάνουσιν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μέχρι δαιμονίου τινὸς ἀνδρός, καὶ παράγουσιν, ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι τὸν θεσπέσιον Ὀμηρον· ἐν δὲ τῇ Ἰνδία τὸν Βαλμίκην καὶ τὸν Βεάσαν· ἐν δὲ τῇ Περσίᾳ καὶ τῇ Ρώμῃ τὸν Φερδουσην, καὶ τὸν Οὐίργιλιον.

Οὐδεμία ὅμως μικρὰ ἢ μεγάλη ἐθνικὴ ἐπιχειρήσις, οὐδεμία διήγησις ἡρωϊκῶν πράξεων· οὐδὲν δημοτικὸν ᾠσμα ἐνέπνευσαν τοὺς ποιητὰς τῆς Μαρκανδαΐας, καὶ τῆς Δουργᾶς. Μόνη ἡ πεποιθήσις, στηριζομένη ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων ἐξῆψαν τὴν ποιητικὴν αὐτῶν φαντασίαν. Ἄδει ἐπομένως ὁ Ὀμηρος τὴν μῆνιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τῶν Ἄτριδῶν· ψάλλει ὁ Βαλμίκης τὰ ἄθλα τοῦ Ράμα, τὴν ἀρπαγὴν τῆς Σιτᾶς, καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ραβάνᾳ· ὑμνεῖ τὰ κατορθώματα τοῦ Κρισναῖ καὶ Ἀρζούνα ὁ Βεάσας, καὶ ἐξιστορεῖ τὰς πλάνας τοῦ Αἰνείου ὁ σεμνοπρεπεῆς Οὐίργιλιος. Ἄλλ' οἱ ποιηταὶ τῆς Μαρκανδαΐας καὶ τῆς Δουργᾶς δὲν ψάλλουσιν ἡρώων ἀνδραγαθίας, οὐδ' ἀρειμανῶν ἀνδρῶν μάχας, οὐδὲ κραταιῶν ἡγεμόνων λαμπρὰς πράξεις. Διηγούμενοι ὅμως τὸν μεταξὺ ἀγαθῶν Θεῶν καὶ τῶν πονηρῶν Δαιμόνων τεράστιον πόλεμον, ὑμνοῦσι τὴν μεγαλουργίαν τῆς θεᾶς Μαχατμαΐας ἢ Δουργᾶς, ἥτις ἀείποτε πολεμοῦσα, καὶ ἀείποτε καταστρέφουσα τοὺς κακο-

(1) Προλεγ. Ῥαγγεῦ Βάνσας.

ποιούς Δαίμονας, Γίγαντας, Τιτᾶνας, Ἄσούρους, ἐστὶν ἐνταυ-
τῷ δωτῆρ παντὸς ἀγαθοῦ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ εὐσεβέσι· προστά-
της τῆς παγκοσμίου γονιμότητος· πλαστοουργὸς ἐν τῇ κτίσει
τοῦ Κόσμου· τροφὸς ἐν τῇ ἀνζήσει αὐτοῦ, καὶ ὀλέτειρα ἐν τῇ
συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος (1).

Τὸ ὑποκείμενον ἐπομένως τῶν δύο τούτων ἐπικῶν ποιημά-
των Μαρκανδαίας καὶ Δουργᾶς ἐστὶν ἀπόκρυφός τις καὶ θρησκευ-
τικὴ ἔννοια, καὶ ἐμφάνισις τρόπον τινὰ, τῆς συντηρητικῆς δυνά-
μεως τῆς θεότητος, παρουσιαζομένης διὰ τῆς προσωποποιήσεως
τῆς θεᾶς Βαδρανῆς, Μαχατμίας, ἢ Δουργᾶς κατὰ τῶν κατασρε-
πτικῶν δυνάμεων· ὥστε τὸ τοιοῦτον οὐδόλως στηρίζεται, ὡς αἱ
ἄλλαι γνωσταὶ ἐποποιίαι, ἐπὶ ἱστορικῶν γεγονότων, οὐδ' ἴσως
ἐπ' αὐτοῦ μόνου τοῦ μύθου· διότι καὶ ὁ μῦθος μετέχει, κατὰ
τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἱστορικῆς ἀληθείας, ἀλλοιωθείσης ἴσως,
ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς φαντασίας, οὐχ ἥττον ὅμως ὑπαρξιάσης
ποτὲ ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ· ἀλλ' ἐπὶ ἀπλῶν πατροπαραδότων
θρησκευτικῶν παραδόσεων, ἐξ ὧν σχηματίζεται ἡ πίστις,
ἣτις κεῖται ἐπέκεινα τῆς αἰσθήσεως καὶ τῶν αἰσθητῶν, τῆς
ἱστορίας καὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων.

Ἄπαντα π. χ. τὰ ἔθνη ὠμίλησαν, κατὰ τινὰς ἀρχαίας πα-
ραδόσεις, περὶ τῆς ἀνταρσίας τινῶν ἐκ τῶν πονηρῶν πνευμά-
των, κατὰ τοῦ Ἰψίστου αὐτῶν Δημιουργοῦ. Τὴν παράδοσιν
ταύτην, ἣτις πραγματικῶς στηρίζεται εἰς τὴν ἀποκάλυψιν,
πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐξήγησαν καὶ ἐξέφρασαν οἱ λαοὶ
τῆς γῆς. Τοιοῦτός τις φαίνεται καὶ ὁ κατὰ τῶν ἀθανάτων πό-

(1) Δουργὰ Κεφ. Ἰ. δίστ. 57—58.

λεμος τῶν Ἑκατογχείρων, τῶν Κυκλώπων, τῶν Τιτάνων καὶ Γιγάντων τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας (1), οὓς καταπολεμήσας ὁ Ὑψηλοβρεμέτης Ζεὺς κατεταρτάρωσε κεραυνοβολήσας,

Οἱ Ζηνὶ βροντὴν τ' ἔδωσαν, τεύξάν τε κεραυνόν.

« Μετὰ τούτους, λέγει, ἡ μυθολογία, τεκνοῖ Γῆ Κύκλω-
 »πας... Ἄλλὰ τούτους μὲν Οὐρανὸς (ὁ παρ' Ἰνδοῖς Θεὸς Ἰνδρας)
 »δήσας εἰς Τάρταρον ἔρριψεν. Ἀγανακτοῦσα δὲ Γῆ ἐπὶ τῇ ἀπω-
 »λείᾳ τῶν εἰς Τάρταρον ριφθέντων παιδίων, πείθει τοὺς Τιτᾶ-
 »νας ἐπιθέσθαι τῷ πατρί. Οἱ δὲ ἐπιτίθενται τῷ πατρί Οὐ-
 »ρανῶ (2)». Κατὰ τὸν αὐτὸν, ὡς ἔγγιστα, τρόπον ἀναφέρουσιν αἱ θεογονίαι τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν περὶ τῆς ἐπιθέσεως τῶν ὑπε-
 ρρηφάνων τούτων τέκνων κατὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν πατρὸς καὶ δημιουργοῦ.

Οὐδὲν ὅμως ἔθνος ἐφαντάσθη ποτὲ ἵνα περιγράψῃ ἐξ ἐπαγ-
 γέλματος, καὶ ἐν ἐπικῇ ἐκτάσει τὸν τεράστιον πόλεμον μετα-
 ξὺ τοῦ Ὑψίστου, καὶ τῶν πεπτωκότων πνευμάτων ἦτοι τῶν
 ἀγαθῶν Θεῶν, ὡς λέγουσιν οἱ Ἀσιανοί, καὶ τῶν κακοποιῶν Δαι-
 μόνων. Μόνη ἡ ἀλλόκοτος, τῷ ὄντι, φαντασία τῶν Ἰνδῶν ποιητῶν
 ἐτόλμησεν ἵνα διέλθῃ τὰς ἀοράτους σφαῖρας, διατρέξῃ τὸν ἄπει-
 ρον χρόνον, καὶ τὸν ἀχανῆ αἰθέρα, καὶ συνθέσῃ τολμηρῶς ἐποποιίαν
 ὅλως καινοφνῆ, περιγράφουσαν τὰ πρὸ τῆς ὄρατῆς κτίσεως γε-
 γονότα, ἅπερ οὐδεὶς ποτε ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς εἶδεν· ἀλλ'
 ἐκ παραδόσεως μαθὼν ὁ Ἰνδὸς ἐπίστευσε καὶ ἐξέθεσε (3).

(1) Ἀπολλοδ. Βιβλιοθ. βιβλ. Α' κεφ. 1. καὶ Θεογον. Ἡσιόδ. στίχ. 136—154.

(2) Ἀπολλοδ. Βιβλ. αὐτῆς.

(3) Ὁ Μισίας τοῦ Κλοπτήκου, ἡ ἀπλετήσις Περσέειος τοῦ Μίλτω-

Ἡ ἥρωϊς ἐπομένως τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μαρκανδαίας καὶ τῆς Δουργᾶς ἐστὶν ἡ πρωτογενὴς Θεὰ Μαχατμαία (Devi Mahatmaya) μεγαλοεργὸς Θεὰ, Dewi Herrlichkeit), ἣτις καὶ Δουργὰ καλεῖται ἥρωες δ' οἱ πρωτοστάται τῶν δαιμόνων, καὶ ἀρχηγοὶ τῶν Τιτάνων, καὶ Γιγάντων Μακασσέρος, Μαχίσσας, Ἀρούνας, Σάνδας, Μούνδας κτλ. (1). Στρατοὶ δ' ἀφ' ἐνὸς τὰ διαμείναντα πιστὰ πνεύματα, ἅπερ ἀγαθοὺς Θεοὺς ἀποκαλοῦσιν οἱ Ἰνδοί· ἀφ' ἐτέρου δὲ τὰ ἀποσκιρτήσαντα πνεύματα, ἅπερ Ἀσούρους, Δαῖν ἢ Δαίμ (ἐξ οὗ οἱ παρ' ἡμῖν Δαίμονες), Τιτᾶνας, καὶ Γίγαντας ὀνομάζουσι. Τὸ δὲ στάδιον τοῦ πολέμου εἰσὶ τὰ ὕψη τῶν οὐρανῶν, καὶ αἱ ἀόρατοι Σφαῖραι ὥστε ἡ Μαρκανδαία καὶ ἡ Δουργὰ, περιγράφουσαι τὰς πρὸ τῆς ὀρατῆς δημιουργίας Δαιμονομαχίας, καὶ Γιγαντομαχίας, δοξολογοῦσιν ἐν ταυτῶ τὴν Θεὰν Μαχατμαίαν ἢ Δουργάν, τὴν καταστρέψασαν τὰς κακοποιὰς ταύτας δυνάμεις.

Αὕτη οὖν ἡ Θεὰ, αἱ τεράστια αὐτῆς ἐμφανίσεις, καὶ αἱ νίκαι ἄδονται ἐν τῷ ἀναχεΐρας ποιηματίῳ, ἀφορμὴν λαβὼν ὁ ποιητὴς ἐκ τῆς θλίψεως ἐνὸς νικηθέντος Βασιλέως, καὶ ἐνὸς πλουσίου Βαῖσσεοῦ, ἀποβληθέντων ἀμφοτέρων, ὁ μὲν ἐκ τῆς

νος, καὶ ὁ Ἄδης τοῦ Δάντη εἰσὶν Ἐποποιίαι περιέχουσαι μεταγενέστερον ὑποκείμενον· διότι ἐκ τῆς παρακοῆς ὁ Ἄδᾶμ καὶ τὸν Παράδεισον ἔχασε, καὶ τὸν θάνατον ἐκτίσατο. Ὁ δὲ Σωτὴρ τοῦ Κόσμου, ἐλθὼν, τὸν Ἄδᾶμ ἀνήγειρεν. Ὁ δὲ Δάντης διερχόμενος τὸν ἄδην, περιγράφει τοὺς ἐν αὐτῷ κολαζομένους συγχρόνους ἀμαρτωλοὺς.

(1) Διαφόρων τάξεων εἰσὶ καὶ οἱ Δαίμονες, ὡς τὰ διάφορα αὐτῶν ἐνόματα δηλοῦσιν, ὡς Ἐωσφόρος, Στανᾶς, Δαίμων, Βερζιεβούλ, Διάβολος, πονηρὰ καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα. Αὗτοί καὶ ἀποστατικά Οὐράνιοι Δυνάμεις, καὶ Ἄγγελοι ἀπόβλητοι καλοῦνται παρὰ τῶν θείων Πατέρων.

Βασιλείας· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἰδίας οἰκογενείας, καὶ λύπην πάλιν αἰσθανομένων ὑπὲρ τῶν ἀχαρίστων ὑπηκόων καὶ συγγενῶν. «Τάχα, λέγει, οὐ γινώσκω τοῦτο, καὶ τοι δὲ γινώσκω, ἡ ἐμὴ καρδία κλίσει ἔχει καὶ στοργὴν πρὸς ἐκείνους τοὺς ἀναξίους καὶ ἀχρείους (1).»

Ἐκ παρομοίας, ὡς ἔγγιστα, μικρᾶς ἀφορμῆς ὀρμώμενος ἕτερος ποιητῆς συνέγραψε τὴν Γιτάν ἢ Θεσπέσιον μέλος. Ὁ Ἡρώς λέγει, Ἀρζούνας εὐρισκόμενος ἐν μέσῳ τῶν δύο παρατεταγμένων στρατῶν, καὶ ἰδὼν πολλοὺς ἀνδρείους πολεμιστὰς συγγενεῖς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, εἶπε πρὸς τὸν ἠνιοχοῦντα Θεὸν Κρισανᾶν, «οὐκ ἔστι θεμιτὸν πολεμεῖν τοὺς οἰκείους.» καὶ ῥίψας τὸ τόξον, ἐκάθησεν ἀθυμῶν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς καταδικάζει τὴν τοιαύτην ἀρχὴν, ἐκθέτων τὰς ὑψηλοτέρας θεοσοφικὰς τοῦ Πανθεισμοῦ ἀρχάς (2).

Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐνταῦθα· πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς ἀθυμίας τοῦ τε Βασιλέως καὶ τοῦ Βαϊσσεύου, προερχομένης ἐκ φυσικῆς τινος ἀδυναμίας, καὶ τῆς πρὸς τὰ ἐγκόσμια προσπαθείας τοῦ ἀνθρώπου, συμβουλεύει ὁ ὅσιος Βασσίστας ἵνα ὑμνήσωσι, καὶ λατρεύσωσι τὴν Θεάν. Διότι ἡ Μαχατμαία ἢ Δουργὰ, ἡ τῶν πονηρῶν δαιμόνων πολεμία, ἐστὶν ἡ πρωτογενὴς τοῦ ὑψίστου ἀπόρροια, ἡ Θεὰ Βαβανῆ, ἢτοι ἡ ἀρχαίγονος Ἰλη, ἡ δέσποινα ἐπομένως τῶν ἰδιοτήτων καὶ ποιοτήτων τῆς ὕλης. Αὕτη οὖν ὑμνουμένη ἀπαλλάττει ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς ὕλης, καὶ τῆς πρὸς τὰ ὑλικά προσπαθείας πάντας τοὺς εὐλαβῶς δεομένους. «Αὕτη ἡ θεσπεσία Θεὰ Μαχατμαία ἠσθεῖσα, λέγει, αἰτία λυ-

(1) Δουργὰ Κιφ. Α. δίστ. 26—33—34.

(2) Ἴδε ἀν' ἡ Θεσπέσιον μέλος, καὶ Προλεγ. αὐτῆς σελ. κβ'.

τρώσεως τῶν ἀνθρώπων γίνεται» (1). Ἀλλὰ περὶ τούτου ἀκολούθως.

Ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς τὸ προκείμενον ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ἅπαντα τὰ ἀρχαῖα ἔθνη, ὅσων τὰ μνημεῖα ἐσώθησαν, ἢ κατ' ὀλίγον ὀλίγον καθεκάστην ἀνακαλύπτονται διὰ τῆς ἐρεύνης τῶν περιηγητῶν, καὶ τῆς μελέτης τῶν σοφῶν ἀρχαιογράφων, διετήρησαν πατροπαράδοτους τινὰς παραδόσεις, αἰτινες εἰσὶ παγκόσμιαι, καθολικαὶ, θεμελιώδεις καὶ ἡ βᾶσις, οὕτως εἰπεῖν, τῶν ἀρχικῶν ἰδεῶν, καὶ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἔθνων (2). Κατὰ τὰς πανδήμους οὖν ταύτας παραδόσεις πάντες ἐπίστευσαν εἰς ἓνα ὑπέρτατον Θεόν, ὃν Χρόνον ἀναρχον καὶ ἀτελεύτητον, Μονάδα αὐθύπαρκτον, Φῶς ἰλαρόν, Πνεῦμα μέγα, Νοῦν ἀίδιον, Πατέρα παντοκράτορα καὶ δημιουργὸν πάσης ὁρατῆς καὶ ἀοράτου κτίσεως ὠνόμασαν πάντες οἱ λαοὶ τῆς Γῆς, καὶ συγχρόνως ἐλάτρευσαν (3).

Κατὰ τὰς αὐτὰς παραδόσεις ὁ Παντοκράτωρ Θεὸς ἐστὶν ὁ δημιουργὸς πρῶτον τῶν αὐτῶν Πνευμάτων, ἤτοι τῶν νοερῶν οὐσιῶν· καὶ δεύτερον τοῦ ὁρατοῦ Κόσμου, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ φυσικῶν ὄντων (4).

(1) Κεφ. Α'. δίστ. 43—44.

(2) Φιλοστρ. Βίος Ἀπολλ. Βιβλ. V—VI. Ἡρόδ. II.

(3) Εὐσεβ. Εὐαγγ. Προπ. Βιβλ. III. καὶ Θεία Γραφή· Ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν, Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, Ποιητὴς Οὐρανοῦ καὶ Γῆς κ.τ.λ. Ἴδε καὶ Ἱερ. Αὐγουστ. περὶ Πόλ. Θεοῦ Βιβλ. IV. Κεφ. I. Μέρ. II. Dupuis Relig. Univer. T. I. p. 12. Καὶ T. III. σελ. 115—179.

(4) Ὅτι πρὸ τῆς τοῦ Κόσμου γενέσεως, καὶ Ἀγγέλους ὁ Θεὸς ἐκτίσεν. (Στέφ. ὁ Γόβραρος παρὰ Φωτίῳ Κώδ. 232.)

Οἱ θεῖοι ἡμῶν πατέρες δεχόμενοι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἱερῶν γραφῶν, τὰς δύο δημιουργίας, τὴν τῶν ἀοράτων, λέγω, καὶ τὴν τῶν ὀρατῶν, ἀποφαίνονται ἐπίσης, ὅτι αἱ ἀγγελικαὶ δυνάμεις ἐδημιουργήθησαν πρότερον, καὶ ὕστερον ἐκτίσθη ὁ ὀρατὸς Κόσμος (1). « Ἐπρεπε γὰρ πρῶτον τὴν νοερὰν οὐσίαν κτισθῆναι, καὶ οὕτω τὴν αἰσθητὴν (2) ». Ἐκ τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι τὰ ἀόρατα πνεύματα ἐδημιουργήθησαν πρότερον· καὶ ὕστερον ἐκτίσθη ὁ κόσμος. « Ἄλλ' οὔτε πότε, οὔτε πῶς γεγόνασιν Ἄγγελοι δυνατὸν φύσει ἀνθρωπίνῃ εἰπεῖν· εἰμὴ τοῦτο μόνον, λέγει ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, ὅτι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, λόγῳ Θεοῦ, γεγόνασι. Τὸ δὲ πότε; οἱ μὲν φασὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ· οἱ δὲ πρὸ τῆς πρώτης ἡμέρας (3). »

Οἱ Θεολόγοι ὅμως Ἰνδοὶ οὐ μόνον παραδέχονται τὰς δύο διακεκρυμένας κτίσεις, τὴν τε ἀόρατον καὶ τὴν ὀρατὴν, ἀλλὰ καὶ χωρίζουσιν αὐτὰς προσαλλήλας· διορίζουσι πρὸς τούτοις

(1) Ὅτι γὰρ ἐκείνοι (οἱ Ἄγγελοι) πολλῶ ταύτης (τῆς ὀρατῆς δημιουργίας) πρεσβύτεροι, ἄκουε τί φησιν ὁ Θεὸς τῷ Ἰῶβ διαλεγόμενος· Ὅτι ἐγένετο ἄστρα, ἦν ἐσάν με πάντας Ἄγγελοῖ μου. (Ἰωάν. Χρυσ. Λόγ. πρὸς τοὺς Σκηνδαλισθέντας, Κεφ. III.)

Περὶ τῆς προῦπάξεως ἐδοξαζεν οὕτως, ὅτι πρὸ τῶν αἰώνων νόες ἦσαν πάντες καθαροί, καὶ οἱ Δαίμονες, καὶ αἱ Ψυχαί, καὶ οἱ Ἄγγελοι λειτουργοῦντες τῷ Θεῷ. (Ὠριγ. ὁμιλ. I. εἰς Γένεσ.) Ὅτι πρὸ τῆς τοῦ Κόσμου γενέσεως, καὶ Ἀγγέλους ὁ Θεὸς ἐκτίσε· καὶ ὅτι οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ τῆς Κοσμογονίας ἡμέρᾳ. (Στέφανος ὁ Γόβαρος παρὰ Φωτίῳ Βιβλ. Κωδ. 232. σελ. 289. ἐκδ. Βερολίνου.)

(2) Δαμασκ. περὶ ὀρθοδ. πίστεως Κεφ. III. Βιβλ. II. — Μ. Βασίλ. Ὅμιλ. I. εἰς τὴν Ἐξαήμε. Τ. I. σελ. 79. Ὁ δὲ Ὀλυμπιόδωρος λέγει· Ἀπὸ τούτου δῆλον, ὅτι πρῶτοι οἱ Ἄγγελοι, τοῦ Κόσμου γεγέννηται. Καὶ ὁ Πλάτων τὰ αὐτὰ βεβαίῳ λέγων· Τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν εἶναι πρεσβύτερα.

(3) Ἄπαντα Ἀθανασίου, Τ. II, ἐρωτ. III. σελ. 333. Καὶ Θεοδώρ. ἐρωτ. περὶ γενέσεως Τ. I. σελ. 4.

μεταξὺ αὐτῶν διάστημα πολλοῦ χρόνου, καὶ ἀποφασίζουσι τὴν αἰτίαν καὶ τὸν σκοπὸν δι' ὃν μετὰ τὴν πτώσιν τῶν ἀοράτων, ἐγένετο ἡ τῶν ὁρατῶν δευτέρα δημιουργία.

Κατ' αὐτοὺς τὰ νοερά πνεύματα ἦσαν διαφόρων τάξεων, ὡς οἱ παρ' ἡμῖν Θρόνοι, Χερουδίμ, καὶ Σεραφείμ· αἱ Δυνάμεις καὶ Κυριότητες, οἱ Ἄγγελοι καὶ Ἀρχάγγελοι, καὶ πᾶσαι αἱ τριαδικαὶ τάξεις τῶν ἀσωμάτων· ὧκουν δὲ κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς, εἰς ἀοράτους ἐπίσης Σφαίρας διαφόρων ἀποστάσεων, ἀναλόγως δηλονότι τῆς πρὸς τὸν Ἵψιστον λειτουργίας ἐκάστης (1).

Δημιουργηθεῖσα οὖν ἡ τῶν οὐρανίων πνευμάτων χορεία, ἵνα γνωρίσῃ τὴν θείαν δόξαν, καὶ ὑμνήσῃ τὴν θείαν μεγαλειότητα, (2) καὶ τῆς θείας ὀλβιότητος μέτοχος γένηται, ἐπλάσθη αὐτεξούσιος, ἔχουσα ἐλευθέραν ἐκλογὴν τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ, καὶ ἦν τρεπτὴ κατὰ τὴν γνώμην, ἢ κατὰ τὴν ῥῆσιν τῶν Πατέρων *εθελότρεπτος* (3).

Τινὰ οὖν ἐκ τῶν πνευμάτων τὸ ἀγαθὸν προτιμήσαντα ὑμνησαν τὴν αἰδίων δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν τοῦ Ἵψιστου· ἕτερα δὲ ὑψηλοφρονήσαντα, ὅμοια τῷ Ἵψίστῳ ἠδουλήθησαν γενέσθαι. Ἐκ δὲ τοῦ πονηροῦ τούτου λογισμοῦ σχοτισθέντα,

(1) Κλήμ. Ἀλεξ. Στρωμ. Βιβλ. V, σελ. 593. — Zend-Avest. T. II, σελ. 370. Πλωτ. Ἐνν. II. Βιβλ. IX. Κεφ. 9. — Πλούτ. περὶ Ἰσίδος σελ. 370.

(2) Ἵμνω δούς θείας Μεγαλειότητος, καὶ θεωρὸς δόξης αἰδίου. Χρυσόστ. Λόγ. 34. σελ. 561.

(3) Αὐτὸ τοῦτο δοξάζουσι καὶ οἱ θεοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἀγγελος, λέγει ὁ Δαμσκηνός, ἐστὶ φύσις αὐτεξούσιος καὶ τρεπτὴ κατὰ τὴν γνώμην: ἦτοι *Ἐθελότρεπος*. Πᾶν γὰρ κτιστὸν καὶ τρεπτὸν, μόνον δὲ τὸ ἄκτιστον καὶ ἄτρεπτον ἐστὶ. Περὶ Ὁρθ. Πίστ. Κεφ. III, σελ. 60.

καὶ ἐκ τῆς θείας χάριτος ἐξέπεσον, καὶ εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ σκότους, ὡς ἀστραπὴ κατεκρημνίσθησαν.

Ἐν τῇ τοιαύτῃ οὖν ἀνταρσία καὶ πτώσει, δοξάζουσιν οἱ Ἴνδοί, συνέβη γενικὴ τις τῶν ἀοράτων στοιχείων σύγχυσις καὶ ἀλλοίωσις, ἐξ ἧς ἐπῆλθε τὸ μέγα Χάος, ἡ ἄβυσσος, καὶ τὸ σκότος, περὶ οὗ ἀναφέρουσι πᾶσαι, πάντων τῶν ἔθνῶν αἱ κοσμογονίαι. « Καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου (1). Τὸ χάος τοῦτο διασκεδάσασα ἡ παντοδύναμος βούλησις τοῦ Ἰψίστου ἐδημιούργησεν ὕστερον πᾶσαν τὴν ὄρατὴν κτίσιν (2). ὥστε ἐκ τῶν δύο Δημιουργιῶν, ἡ μὲν πρώτη, ἡ κυρίως θεογονία, ἀρχομένη ἐξ ἀορίστου χρόνου, φθάνει μέχρι τῆς ἀνταρσίας καὶ τοῦ χάους. Ἡ δὲ δευτέρα, ἡγουν ἡ ὄρατὴ καὶ φυσικὴ, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς διασκεδάσεως τοῦ σκότους καὶ τοῦ χάους, προχωρεῖ μέχρι κατακλεισμοῦ· καὶ ἐκ τῆς ἀνανεώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μέχρι τῆς σήμερον.

Προχωροῦντες δὲ καὶ εἰς τὴν δευτέραν ταύτην Δημιουργίαν εὐρίσκομεν νέας ἄλλας θεμελιώδεις παραδόσεις, ἡγουν τὰς περὶ τῆς ἀθωότητος τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, τὰς περὶ τῆς πτώσεως αὐτοῦ, τὰς περὶ διαφθορᾶς καὶ ἐξαχρειώσεως τοῦ πλείστου τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ, τὰς περὶ τοῦ παγκοσμίου κατακλεισμοῦ, καὶ τὰς περὶ τοῦ διασωθέντος, θαυμασίως πως, δικαίου

(1) Θεία Γρ. Γένεσις Κόσμου Κεφ. I. — Τὴν τῶν ὕλων ἀρχὴν ὑποτίθεται ἀέρα ζοφώδη καὶ πνευματώδη, ἡ πνοὴν ἀέρος ζοφώδους, καὶ χάος, θολερὸν, ἐρεβώδες. (Σαγχων. Προίμ. Βιβλ. I. παρὰ Φίλωνι.)

(2) Λέγει δὲ καὶ Εὐριπίδης ἐν Μελανίππῃ:
 Ὡς οὐρανός τε γαῖά τ' ἦν μορφῇ μία·
 Ἐπεὶ δ' ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων δίχα.
 Τίκτουσι πάντα, κἀνέδωκαν ἐς φάος
 Δένδρη, πετεινά, θῆρας, οὓς θ' ἄλμη τρέφει,
 Γένος τε θνητῶν κ.τ.λ.

τινὸς ἀνθρώπου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, οἰκογενείας τινὸς, ἐξ ἧς ἀνε-
 νεώθη τὸ ἀνθρώπινον γένος (1).

Τοιαῦταί εἰσιν αἱ περὶ τῆς πρώτης τῶν ἀοράτων, καὶ αἱ
 περὶ τῆς δευτέρας τῶν ὁρατῶν παγκόσμιαι καὶ θεμελιώδεις
 παραδόσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζονται αἱ περὶ Θεογονίας
 καὶ αἱ περὶ Κοσμογονίας δοξασίαι τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων
 ἔθνῶν (2). Πτωσίς ἄρα τῶν Πνευμάτων, ἢ Δαιμόνων εἰς τὴν
 πρώτην· Πτωσίς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν δευτέραν, καὶ ἐξα-
 χρείωσις τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ, οὗς Γίγαντας κακοποιούς καὶ
 ἀσεβεῖς ἀποκαλοῦσιν. « Ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ Γίγαντες ἀπ' αἰῶνος οἱ
 ἄνθρωποι οἱ ὀνομαστοί (3). Οὕτως τὸ πρῶτον ἴσως παρ'
 Ἰνδοῖς, ἀναπτύσσεται καὶ θρησκευτικῶς στηρίζεται τὸ Δόγμα
 τῆς πτώσεως, καὶ τὸ Δόγμα τοῦ Ἰλασμοῦ, ἡγουν ἡ ἀρχὴ
 τοῦ πταισματος καὶ τῆς ἐξιλεώσεως, τοῦ διὰ τῆς ἀμαρτίας
 μολυσμοῦ, καὶ τοῦ διὰ ποινῆς καὶ τῆς σκληραγωγίας
 καθαρισμοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐπικαλοῦμαι τὴν
 σπουδαίαν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου διότι ἐξ αὐτῆς πηγάζει
 τὸ δικαίωμα τῆς ἀνισότητος τῶν τάξεων ἢ φυλῶν εἰς
 τὴν Ἰνδίαν, ὅπερ πολιτικῶς προυπήρχεν.

Ἡ κατὰ τῶν κακοποιῶν οὖν τούτων δαιμόνων, καὶ Γι-
 γάντων μεγαλουργία τῆς Θεᾶς Μαχατμάτας ἢ Δουργᾶς ἐν

(1) Ὄρφ. Ἀργ. στίχ. 10—20. Ἡσίοδ. Θεογ. στίχ. 104—285. Διόδ.
 Σικελ. Βιβλ. I. Πλούτ. περὶ Ἰσίδ, Εὐσεβ. Εὐαγγ. Προπ. Βιβλ. I. Κεφ. I.

(2) Θεία Γρ. Γέν. Κεφ. ζ'—Ζ'. — Ὀμήρ. Ὀδύσσ. Βιβλ. II. στίχ. 545.
 — Λουκιαν. περὶ Συρίας Θεοῦ. — Διόδ. Σικελ. Βιβλ. II. σελ. 456. — Συγγ.
 Χρον. σελ. 8—85. — Dupuis Relig. Univer T. II. p. 223.

(3) Θεία Γρ. αὐτόθι. Τούς μὲν εὐσεβεῖς υἱοὺς Θεοῦ ὀνομάζει ἡ Θεία Γρα-
 φή· τούς δὲ ἀσεβεῖς υἱοὺς ἀνθρώπων· οὗτοί εἰσιν οἱ κακοποιοὶ Γίγαντες. Ἴδε καὶ
 Zend — Avesta T. III. p. 344. καὶ τὴν τῶν Περσῶν Κοσμογονίαν· αὐτόθι.

ἀμφοτέραις ταῖς Δημιουργίαις, καὶ τὰ τεράστια κατορθώματα αὐτῆς ἐξυμνοῦνται ἐν τῇ Μαρκανδαΐα, καὶ ἐν τῇ παρούσῃ Δουργᾷ.

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ προειρημένα λέγομεν, ὅτι ὁ Ἄκατάληπτος ἦν ἐν θεωρίᾳ τῶν ἀφάτων αὐτοῦ τελειοτήτων μεχρισοῦ ἤλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου· τότε οἰκείᾳ βουλῇ ἐδημιούργησε πρὸς δόξαν αὐτοῦ τὴν τῶν ἀοράτων κτίσιν, παραγαγὼν δι' ἀμέσου ἐκπορεύσεως τὴν Θεὰν Βαβανὴν, ἢ Μαχατμαΐαν, τοὺς τρεῖς πρώτους καὶ μεγάλους Θεούς: Βραχμᾶν, Βισνοῦν καὶ Σίβαν, καὶ τὴν χορείαν πᾶσαν τῶν ὑποδεεστέρων Θεῶν. Τοιαύτη ἐστὶν ἡ παρ' Ἰνδοῖς Θεογονία, ἥτοι ἡ τῶν νοερῶν πρώτη Δημιουργία.

Τινὲς τῶν ὑποδεεστέρων τούτων Θεῶν ἢ Πνευμάτων, ὄντες αὐτεξούσιοι καὶ ἐθελότρεπτοι, ὑψηλοφρονήσαντες ἀπεσχίρησαν καὶ Δαίμονες ἐκλήθησαν· ἐπὶ κεφαλῆς δ' αὐτῶν ἔχοντες τὸν πρωτοστάτην τῶν Δαιμόνων, κατὰ τοῦ Ἰψίστου ἐκινήθησαν. Τούτους οὖν καταπολεμήσασα ἡ Θεὰ Μαχατμαΐα ἢ Δουργᾷ, ἐπὶ κεφαλῆς τεθεῖσα τῶν λοιπῶν πιστῶν οὐρανίων ταχυμάτων, κατέστρεψε. Τοιαύτη ἐστὶν ἡ τῶν πονηρῶν Πνευμάτων, κατὰ τοῦ Ἰψίστου καὶ τῶν ἀγαθῶν Θεῶν ἐπίθεσις, καὶ τὸ ὑποκείμενον τῆς Μαρκανδαΐας, καὶ τῆς Δουργᾶς (1).

(1) Il existait des intelligences habitantes d'un monde céleste ; une partie des ces intelligences s'étant revoltés contre l'être Suprême, Bhavani, la première production de cet être, avait lutté et combattue contre ces intelligences rebelles; Guerre décrite dans le Marconday, le plus ancien des poèmes épiques des Indous, qui roule en entier sur cet événement, non sur la terre, mais dans les regions célestes . . . Aussi toutes les fables qui concernent les annales de la première époque, représentent deux hiérarchies d'intelligences,

Αἱ περὶ ἀνταρσίας καὶ πτώσεως τῶν πονηρῶν τούτων Πνευμάτων παραδόσεις καὶ πεποιεήσεις ἀναφέρονται διαφοροτρόπως, ὡς ἐρρέθη, εἰς τὰς ἱεράς βίβλους τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ τῶν νεωτέρων ἐθνῶν· ἀλλ' ἡ οὐσία τῆς παραδόσεως μένει πάντοτε ἡ αὐτή. Τοιαύτη π. χ. ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Ὀμήρου Ἄτη, ἡ διὰ τοῦ σκότους φοιτῶσα θείαινα, ἡ πάντας ἀᾶται, οὐλομένη... οὐ γὰρ ἐπ' οὐδὲν πίλναται, ἀλλ' ἄρα ἤγε κατ' ἀνδρῶν κράατα βαίνει, βλάπτουσ' ἀνθρώπους κτλ. (1). Τοιοῦτός τις ἐστὶ καὶ ὁ κακοποιὸς Τύφων τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ὁ Ἀριμάνης τῶν Περσῶν (2) κ.τ.λ. Οὕτως φαίνεται, συμφωνοῦσι, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, τὰ περὶ τῆς πρώτης δημιουργίας καὶ τὰ περὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακοποιῶν Πνευμάτων θεολογούμενα τῶν ἐθνῶν.

Κατὰ τὴν δογματικὴν ὅμως μυθολογίαν τῶν Ἰνδῶν τὰ πονηρὰ Πνεύματα κρημισθέντα ἔμειναν εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ σκότους ἐν διαστήματι ἀναριθμητοῦ χρόνου (5000 θεῖα ἔτη)· ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ ἀγαθὶ θεοὶ εὐσπλαγγησθέντες, ἐδεήθησαν τοῦ Ἰψίφου ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ αὐτῶν τῶν Δαιμόνων. Ὁ δὲ Ἀκατάληπτος χάριν, λέγει, αὐτῶν τὴν διὰ καθαρισμοῦ ἐπάνοδον τῶν πονηρῶν Πνευμάτων δογματίσας ἀπεφάσειεν.

Une bonne, les Deïotas (Θεοὺς), l'autre mauvaise, les Dains (Δαίμονας). toutes deux ayant existés avant le monde physique, et le genre humain. (Polier, Mythologie des Indous T. I. p. 33.)

(1) Ὀμήρ. Ἰλιάς Παψ. XIX. στίχ. 87—94. Ἴδε καὶ Ἡσιόδ. Θεογ. στίχ. 549 καὶ ἐφεξῆς. Πλάτωνα εἰς Τίμαιον καὶ Φαίδρον. Τοιοῦτός ἐστὶ καὶ ὁ τῶν Αἰγυπτίων Τύφων, ὁ τῶν Περσῶν Ἀριμάνης, ὁ Μικασσέρος καὶ οἱ Ἀσσυραὶ τῶν Ἰνδῶν κ.τ.λ. (Πολιέρου Μυθολογ. Ἰνδῶν T. I. σελ. 176.)

(2) Zend Avesta Rouu-Dehesh. T. III. p. 343, καὶ ἐφεξῆς.

Ὁ Ἀριμάνης, Δαίμων κακοποιός, ἐστὶν ὁ ἀρχηγός τοῦ Δεῖος τῶν Περσῶν, τῶν Δαιν ἢ Δαίμων τῶν Ἰνδῶν, ἐξ οὗ τὸ Δαίμονες τῶν Ἑλλήνων. Ὅρα αὐτοῖς: cosmogonie des Perses.

Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν πτώσιν αὐτῶν ἐπῆλθεν ἡ τῶν ἀοράτων στοιχείων ἀλλοίωσις καὶ τὸ Χάος τὸ θολερὸν καὶ ἐρεβώδες, ὁ Ἰψιστος, διασκεδάσας τὸ σκότος τοῦτο, ἐδημιούργησε, συνεργεῖα τῆς ἀρχηγόνου ὕλης (τῆς θεᾶς Βαβανῆς ἢ Μαχατμαίας) καὶ τῆς τριπλῆς κοσμικῆς δυνάμεως τοῦ δημιουργοῦ Βραχμᾶ, τοῦ διακοσμοῦντος Βισνοῦ, καὶ τοῦ ὀλλύοντος Σίβα, τὸν ὄρατὸν τοῦτον καὶ φυσικὸν Κόσμον ἤγουν τὸν οὐρανὸν τὴν γῆν, τὰ φυτὰ, τὰ ζῶα, καὶ ἐπὶ τέλους τὸν ἄνθρωπον. Ἰπὸ τὴν μορφήν οὖν καὶ τὸ σχῆμα τούτων ἀπάντων τῶν ὀργανικῶν καὶ ἀνοργάνων ὄντων ὀφείλουσιν ἵνα διέλθωσι καθαριζόμενοι οἱ Δαίμονες, γινόμενοι δηλ. λίθοι, φυτὰ, ἔντομα, ζῶα, καὶ ἄνθρωποι, κατ' ἀρχὰς μὲν δαιμωνιώδεις· εἰς ἄλλας ὅμως παλιγγενεσίας μετριώτεροι, εἰς ἄλλας ἀγαθοί, ἀγαθότεροι, εὐσεβεῖς, καὶ ὅσοι θεωρητικοί, ἕωσοῦ δηλονότι καθαρισθῶσιν ἐντελῶς, καὶ οὕτως ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν προτέραν δόξαν καὶ θεῖαν κατάστασιν. Ἡ Γῆ ἄρα, αἱ οὐράναι Σφαῖραι, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς φυσικὰ ὄντα, εἰσὶ τὰ δοχεῖα, δι' ὧν διερχόμενοι οἱ ἀκάθαρτοι Δαίμονες, μικρὸν κατὰ μικρὸν, καθαρίζονται. Ὁ φυσικὸς ἐπομένως Κόσμος ἐδημιουργήθη, μετὰ τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν πτώσιν τῶν ἀοράτων, καὶ πρὸς καθαρισμὸν τῶν πεπτωκότων Πνευμάτων.

Ὡστε οἱ Ἴνδοι, ὡς ἐρρήθη καὶ ἀλλαχοῦ, δὲν παραδέχονται τὴν αἰώνιον κόλασιν τῶν ἀμαρτωλῶν, οὐδ' αὐτῶν τῶν Δαιμόνων τὴν ἀτελεύτητον τιμωρίαν· ἀλλὰ τὸν διὰ ποινῆς, μετανοίας καὶ παλιγγενεσίας καθαρισμὸν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν τε, καὶ ἐκείνων.

Οἱ πονηροὶ ὅμως οὗτοι Δαίμονες, νικηθέντες, δὲν κατεστρά-

φησαν ἐξ ὀλοκλήρου, οὐδὲ ἐξοντώθησαν· ὑπάρχουσιν ἄρα, καὶ
 μέχρι τοῦδε. Ἡ δὲ φύσις αὐτῶν, εἴτε ἐν τῇ πνευματικῇ αὐτῶν
 οὐσίᾳ, εἴτε ἐν ἄλλῃ ὅποιαδήποτε μορφῇ, οὐσα δαιμονιώδης,
 χαιρέκακος, καὶ πονηρὰ, ἀποκαθίσταται διὰ παντός πολεμία
 τῶν τε ἀγαθῶν θεῶν, τῶν ὁσίων ἀνθρώπων, καὶ πάσης ἀρετῆς.
 Αἱ κακοποιαὶ αὐταὶ δυνάμεις ἐνεργοῦσαι ἀδιακόπως, καὶ ἀνα-
 λόγως τῆς κακεντρεχοῦς αὐτῶν διαθέσεως, καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ
 ὄρατῇ δημιουργίᾳ βλάπτουσι τοὺς τε ἀγαθοὺς Θεοὺς, τοὺς ὁ-
 σίους, καὶ πάντα ἐνάρετον ἄνθρωπον· ἐπομένως ὁσάκις πλεο-
 νάχη ἢ δι' αὐτῶν κακία ἐπὶ τῆς γῆς, τοσάκις ἢ θεὰ Βαβανὴ
 ἢ Δουργὰ γεννᾶται πρὸς τιμωρίαν τῶν κακοποιῶν Δαιμόνων,
 τῶν Τιτάνων, καὶ Γιγάντων. « Πολλάκις, λέγει αὐτὴ
 » ἢ Θεὰ, Τιτᾶνες γεννηθήσονται· ἐγὼ δ' ἀναιρέσω αὐτούς·
 » καὶ πάλιν ἐπιφανεῖσα ἐπὶ γῆς ἐν μορφῇ φρικώδη, ἀ-
 » ναιρέσω τοὺς Τιτᾶνας τοὺς καταγομένους ἐκ τοῦ Βιπρα-
 » σίτα. Πάλιν δὲ γεννήσομαι ἄνευ συλλήψεως ἐν γαστρὶ, ἀ-
 » νομβρίας οὐσης ἑκατονταετοῦς· ἐπὶ τούτοις ἀναιρέσω τὸν
 » μέγαν γίγαντα, ᾧ ὄνομα Δουργᾶς. Ἐκ τούτου ἐπίσημόν μοι
 » ὄνομα ἔσεται θεὰ Δουργὰ (1). Ἄλλοτε δὲ πάλιν λαβοῦσα
 » φρικώδη μορφὴν, καταστρέψω τοὺς Δαίμονας εἰς ἀσφάλειαν
 » τῶν ὁσίων ἀσκητῶν. Ὅτε δὲ ὁ Τιτὰν Ἀρούνας δεινὰ ποιήσει
 » τοῖς τρισὶ Κόσμοις, ἐγὼ μεταμορφωθήσομαι, καὶ ἀναιρέσω
 » αὐτόν. Πάντοτε οὖν, ὅτε δεινὰ γενήσονται τοῖς Θεοῖς, ἢ
 » τοῖς εὐσεβέσι, ὑπὸ τῶν Τιτάνων, Γιγάντων καὶ Δαιμόνων
 » τότε πάντοτε ἐμφανίσομαι, πρὸς ὄλεθρον καὶ ἀφανισμόν

(1) Δουργὰ κεφ. 4. δίστ. 50.

» αὐτῶν (1) ». Οὕτω πληρωθήσεται ἡ ἐπίσημος ὑπόσχεσις τῆς Θεᾶς, ὅτε ὑμνησθεῖσα παρὰ πάντων τῶν Θεῶν, εἶπεν αὐτοῖς·
 « Ἐν δειροῖς ὑμῶν ὄντων ἀποτρέψω πάντα ταῦτα εὐ-
 » θέως (2). »

Αὐτὰ πιστεύοντες ἀδιστακτως οἱ Ἴνδοὶ λατρεύουσι τὴν Θεάν, τελοῦντες ἔτι καὶ νῦν πανήγυριν καὶ μεγαλοπρεπῆ ἑορτήν, εἰς ἣν καὶ βούβαλον, καὶ ἄλλα ζῶα θύουσιν εἰς τιμὴν αὐτῆς, καὶ πρὸς ἀνάμνησιν τῆς κατὰ τῶν Δαιμόνων, ὑπὸ τὴν μορφὴν τούτων τῶν ζώων, νίκης τῆς Θεᾶς.

Τούτου ἕνεκα καὶ ἡ παροῦσα Δουργά, δοξολογοῦσα τὴν μεγαλουργίαν τῆς Θεᾶς Μαχτριάς ἢ Δουργᾶς, καὶ τὰ τεράσια αὐτῆς κατορθώματα ἐξυμνοῦσα, λέγει· « Πάλαι συνεκροτήθη ἑκατονταετής πόλεμος μεταξὺ τῶν ἀγαθῶν Θεῶν, στρατηγοῦντος τοῦ Ἴνδρα, καὶ τοῦ Μαχίσα, πρωτοστάτου τῶν Γιγάντων. Ἐπὶ τέλους νικηθεὶς ὁ Ἴνδρας ἐγκατέλιπε τὸν θρόνον τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸν νικητὴν Μαχίσαν. Τότε καὶ οἱ Τιτανάρχαι κατέλαβον ἐπίσης τὰς θέσεις τῶν ἡττηθέντων Θεῶν, καὶ ἐγένοντο αὐτοὶ Θεοὶ τοῦ πυρὸς, τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέρος, κ.τ.λ. Οἱ οὖν ἡττηθέντες καὶ ἀποβληθέντες Θεοὶ προσῆλθον πρὸς τοὺς τρεῖς μεγάλους Θεοὺς δεόμενοι ὑπ' αὐτῶν σωθῆναι. Οἱ δὲ ἡγανάκτησαν ἀκούσαντες, καὶ πῦρ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν· πῦρ ἐπίσης ἐξῆλθε τότε ἐκ τοῦ στόματος τῶν ἄλλων Θεῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ μεγίστου τούτου πυρὸς, ἐξῆλθεν ἡ Θεὰ Δουργά, ἣν ἰδόντες πάντες οἱ Θεοὶ ἐχάρησαν· ἕκαστος δ' ἐξ αὐτῶν ἐδωρήσατο αὐτῇ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄπλον. Οὕτως ὀπλι-

(1) Δουργά κεφ. 5. δίστ. 4.

(2) Αὐτόθι.

σθεΐσα ἡ Θ:ὰ τρανώς ἀνεβόησε. Καὶ ὁ μὲν αἰθὴρ ἐπληρώθη τῆς μεγάλης φωνῆς· αἱ δὲ Σφαῖραι ἐταράχθησαν· οἱ δὲ ἀντίθεοι Γίγαντες παρασκευασάμενοι πάσας αὐτῶν τὰς στρατίας ἔδραμον πρὸς τὸ μέρος τῆς τρομερᾶς αὐτῆς φωνῆς. Ἐνταῦθα συνεκροτήθη φρικτὴ μάχη, εἰς ἣν ἡ πυρογενὴς Θεὰ καταστρέψασα τὸν πρωτοστάτην, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ Γιγαντάρχας καὶ Τιτανάρχας, ἐσκόρπισε πᾶσαν αὐτῶν τὴν στρατιάν, καὶ ἀρχηγούς τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ πυρὸς, τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέρος, κ.τ.λ. τοὺς ἀποβληθέντας θεοὺς ἐκ νέου ἀπεκατέστησε (1). »

Ἡ πολυώνυμος ὁμως Θεὰ αὕτη Δουργά, Βαδανή, Μαχατμαῖα κ.τ.λ. ἦγουν ἡ Γῆ, ἦτοι ἡ ἀρχέγονος Ἰλῆ, δὲν εἶναι μόνον πολεμία τῶν κακοποιῶν δυνάμεων· ἀλλὰ, κατὰ τοὺς Ἰνδοὺς, ἐς τὴν καὶ ἡ αἰτία τῆς παγκοσμίου γονιμότητος. Δι' αὐτῆς πολλαπλασιάζεται τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ πᾶν ζῶον, καὶ φυτόν· διὰ τῆς χάριτος αὐτῆς αἱ γυναῖκες, ἄνευ συνεργείας ἀνδρὸς, γίνονται πολλάκις μητέρες, καὶ αἱ παρθένοι τίκτουςαι, μένουσι καὶ μετὰ τόκον πάλιν παρθένοι. Τοιαύτη οὖν οὔσα, καὶ τηλικύτας δυνάμεις καὶ ιδιότητας ἔχουσα, ὅποια τίς ἐστὶν ἡ Θεὰ αὕτη, καὶ ποῖα ἡ φύσις αὐτῆς; « Ὅποια ἐστὶ τὴν φύσιν αὕτη ἡ Θεὰ; ὅποια τὴν μορφὴν; καὶ ὅποια κατὰ τὴν γέννησιν; (2) ταῦτα πάντα ἀκοῦσαι παρὰ σοῦ ἐφίεμαι. »

(1) Αὐτὸ τοῦτο ἀνφέρει δι' ἄλλων λέξεων ἡ Ἑλληνικὴ Μυθολογία· « Μεθ' ὧν, λέγει, Ζεὺς τὸν πρὸς Κρόνον καὶ Τιτᾶνας ἐξήνεγκε πόλεμον. Μαχομένων δ' αὐτῶν ἐν αὐτοῖς δέκα (ἑκατὸν λέγει ἡ Δουργά) ἡ Γῆ (ἡ Θεὰ τῆς ὕλης Μαχατμαῖα ἢ Δουργά) τῷ Διὶ ἔχρησε τὴν νίκην. . . Καὶ Κύκλωπες νικηθέντες τότε Διὶ διδῶσαι βροντὴν, ἀστραπὴν, καὶ κεραυνόν. Πλούτωνι δὲ κυνέην· Ποσειδῶνι δὲ τρίαιναν. Οἱ δὲ τούτοις ὀπλισθέντες κρατοῦσι Τιτᾶνων. (Ἀπολλοδώρου Βιβλιοθ. βιβλ. I. κεφ. 2.)

(2) Δουργ. Κεφ. Α. δίστ. 46 — 47.

Ἐκ τῶν πρὸς αὐτὴν αἰῶν καὶ δοξολογιῶν ἐννοεῖται εὐκό-
λως ἡ οὐσία, καὶ δύναμις τῆς Θεᾶς.

Ἡ Θεὰ Δουργὰ ἐστὶν ἡ πρώτη καὶ ἄμεσος ἐκπόρευσις τοῦ Ἰψίστου· δι' αὐτῆς καὶ μετ' αὐτῆς τελεῖται ἡ τῶν ἀοράτων πρώτη δημιουργία· δι' αὐτῆς καὶ μετ' αὐτῆς πληροῦται ἡ τῶν ὀρατῶν δευτέρα κτίσις. Τούτου ἕνεκα ἡ Θεὰ ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τῆς παρούσης Δουργᾶς ἐξυμνεῖται ὡς *Τιθήνη* (τρο-
φός) πάντων τῶν ὄντων. Δι' αὐτῆς, λέγει, ποιεῖται, τρέφε-
ται, καὶ κρατεῖται τὸ Πᾶν· ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ αἰῶνος αὐτὴ
πάλιν ἐστὶν ἡ ὀλέτεια τοῦ Παντός (1). Αὕτη ἐστὶν ἡ φύσις
τοῦ Παντός (2), καὶ ἡ συστατικὴ δύναμις τῶν τριῶν τῆς ὕλης
ποιοτήτων. Δι' αὐτῆς ὑπάρχουσι τὰ ὀρατὰ ὄντα, καὶ δι' αὐτῆς
ἔχουσι σῶμα ἀόρατον καὶ ἀερῶδες ὁ ποιητὴς Βραχμᾶς, ὁ δια-
κοσμῶν Βισνοῦς, ὁ ὀλύων Σίδας, πᾶσα ἡ χορεία τῶν ἄλλων
Θεῶν, ἡ καθολικὴ ψυχὴ, καὶ αὐτὸς ὁ Σύμπας ὀρατὸς καὶ ἀό-
ρατος Κόσμος (3). Διότι πάντες οἱ Θεοί, καὶ αὐτὴ ἡ τριάς
τῶν μεγάλων Θεῶν ἔχουσι θείας καὶ ἀνθρωπίνους ιδιότητας·
καίτοι δὲ ὄντες ἀόρατοι, μετέχουσι λεπτοτάτης καὶ ἀερῶδους
ὕλης (4)· Διὸ Μήτηρ, Τροφός, καὶ Τιθήνη πάντων ὠνομάσθη.

Αὕτη ἡ Θεὰ ἐστὶν ἡ πρώτη δημιουργηθεῖσα, ἡ πάντων ἀρ-
χαιοτέρα, ἡ ἄπειρος, ἡ ἐν τῇ ποικιλίᾳ ἀναλλοίωτος, ἥγουν ἡ

(1) Δουργὰ κεφ. I. δίστ. 54—59.

(2) Αὐτόθι δίστ. 60.

(3) Αὐτόθι δίστ. 66.

(4) Brahme, Visnou, et Sivas tous trois revetus de formes corpo-
relles, ils sont invisibles à tout autre, qu'à leurs femmes, à leurs en-
fants ; aussi la Mythologie les considère comme étant des êtres
doués de propriétés divines et humaines. (Polier Myth. T. I. pag.
256—157.)

ἀρχαιόγονος ὕλη (1), ἥτις ἔχουσα τὰς τρεῖς τῆς ὕλης ποιότητας ἐστὶν ἄποιος, ἀπαθὴς καὶ ἀκατάληπτος! Αὕτη ἐστὶν ἡ ποιητικὴ καὶ ὕλικὴ δύναμις τοῦ Βισοῦ (2). αὕτη ἐστὶν ἐν πᾶσι τοῖς οὖσιν ἡ ὑπαρκτικὴ ὕλη, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις ἐν εἴδει αἰσθήσεως, ὕπνου, νοῶς, πείνης, δειψῆς, χοριαῶς, δυνάμεως, καὶ σπέρματος κατὰ γένος ἐπὶ γῆς (3)!

Αὕτη ἄρα ἐστὶν ἡ μεγάλη ὕλη, ἡ παγκόσμιος καὶ ἀρχικὴ ὕλη, ἡ Ναρχαῖνή, ἣ γούν ἡ ἀπειρος δύναμις τοῦ Ναρχαίανα (4). Διότι τὰ μὲν ὄντα ἐν γένει καλοῦνται Νάρα (5). Ναρχᾶς δὲ καὶ Ναρχαίνας ὁ ὄντοποιὸς Θεὸς, καὶ Ναρχαῖνή ἡ ὕλη ἐξ ἧς τὸ ὄν παρήχθη, ἥτοι τὸ ἐν σχήματι καὶ μορφῇ ὕλικὸν ὄν.

Ὡστε ἡ Δουργά, ἥτις καὶ Βαθανή καλεῖται, ἐστὶν αὕτη ἡ Μαχατμαῖα, ἣ γούν αὕτη ἡ μεγάλη καὶ κοσμικὴ Ἰλή, ἐξ ἧς σύγκειται πᾶς ὁ ὄρατος καὶ ἀόρατος Κόσμος, Θεοὶ καὶ ἄνθρωποι, δαίμονες, ζῶα, φυτὰ καὶ λίθοι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Θεὰ αὕτη ἐστὶν ἡ πρωτογενὴς ὕλη, καὶ ἡ Κυρία τῶν τριῶν τῆς ὕλης ἰδιοτήτων, ὑμνουμένη ἄρα παρὰ τοῦ ἀποροῦντος, παρέχει τὴν ἀφθονίαν καὶ γονιμότητα· λατρευομένη παρὰ τοῦ κινδυνεύοντος, ἐπιφέρει ἀρωγὴν καὶ βοήθειαν· ἱκετευομένη παρὰ τοῦ πάσχοντος ἐκ τῶν τῆς ὕλης δεσμῶν, ἐκ τῆς πρὸς τὰ ὕλικὰ προσπαθείας, ἐκ τῆς πρὸς τὰ κοσμικὰ κλίσεως, καὶ ἕκ τινος λύπης διὰ τὴν στέρησιν φυσικοῦ τινος ἀντικειμένου λυτροῦται.

(1) Δουργά κεφ. IV. δίστ. 5.

(2) Αὐτόθι δίστ. 6—35.

(3) Δουργά κεφ. 5. δίστ. 6—36. Προλεγ. Γιτᾶς σελ. ιά—ιδ'.

(4) Προλεγ. Ἰπιχάσσα Σαμουτσ. κεφ. 33. Περὶ Θεοσεβείας.

(5) Ἴσως ἀπὸ τῆς λέξεως νερόν (ὑδωρ). Διότι ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἔπλεε τὸ μυθολογούμενον ὡς τοῦ Παντός, καὶ ἐκ τῶν ὑδάτων τὰ ὄντα τὴν ἀρχὴν ἔλαβον κατὰ τινος.

Αὐτῇ, ἐπομένως, ἀπαλλάττει τὸν ὑπὸ τῶν ὑλικῶν τούτων δεσμῶν κατεχόμενον ἄνθρωπον. Αὐτὴν ἄρα τὴν θεὰν συμβουλεύει ὁ ὄσιος Βασίστας ἵνα ἐπικαλεσθῶσιν οἱ δύο ἀποβληθέντες (ὁ μὲν Βασιλεὺς ἐκ τῆς βασιλείας· ὁ δὲ Βαϊσσέος ἐκ τῆς ἰδίας οἰκογενείας) καὶ λύπην αἰσθνόμενοι διὰ τὴν στέρησιν τῶν ἀγαθῶν τούτων. Ὁ ἐγκρατὴς Βραχμάν, καὶ ὁ στωϊκὸς φιλόσοφος, ἀπηλλαγμένοι ὄντες παντὸς ὑλικοῦ δεσμοῦ, ἀδιαφοροῦσιν· ὅσοι δὲ ἀπενχνίτις εἰσὶ δεδεμένοι, οὕτως εἰπεῖν, καὶ προσκεκολλημένοι εἰς τὰ ὑλικά καὶ κοσμικά, οἱ τοιοῦτοι στερούμενοι αὐτῶν λυποῦνται. Ἡ δὲ Θεὰ λατρευομένη ἀπαλλάττει αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς ὑλικοῦ δεσμοῦ· διότι «ὁ πιστεύων, λέγει, εἰς ἐμὲ καὶ τῆς ἐμῆς βοηθείας ἐπικαλούμενος, λυτροῦται διὰ τῆς ἐμῆς χάριτος ἀπὸ πάσης ὑλικῆς προσπαθείας (1) καὶ ἐν ἀνέσει διάγει».

Ἐν ᾧ δὲ τὸ ἀναχεῖρας Ποιημάτιον, Δουργά καλούμενον, περιέχει δοξολογίας πρὸς τὴν Θεὰν ταύτην, καὶ ἐξιστόρησιν τῶν τεραστίων αὐτῆς κατορθωμάτων, ὁ Ποιητὴς ζητῶν ἀφορμὴν παρουσιάζει ἐκ πρώτης ἀρχῆς τὸν Μαρκανδαίαν, ὑποσχόμενος ἀμέσως τὴν διήγησιν τῆς γεννήσεως τοῦ ὀγδόου Μανού· διὸ καὶ ὁ τίτλος τοῦ Ποιήματός ἐστι: *Δουργά, ἢ περὶ τῆς Γεννήσεως τοῦ ὀγδόου Μανού Σαβαρνῆ*, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.

« Ἦν, λέγει, Βασιλεὺς τις ἐν τῇ Ἰνδίᾳ ὀνομαζόμενος Σουράτας, ὃς νικηθεὶς ἐν πολέμῳ ἀπεβλήθη τῆς Βασιλείας, καὶ περίλυπος εἰς τὴν ἔρημον κατέφυγε· πλησίον δὲ τῆς μονῆς τοῦ ὀσίου Βασίστα οἰκήσας, εὔρε καὶ ἕτερον ὁμοιοπαθῆ Βαϊσσέον, τοῦνομα Σαμμάδαν, ἀποβληθέντα τῆς οἰκίας παρὰ τῆς

(1) Δουργά κερ. XII, στίχ. 34—35.

συζύγου και τῶν υἱῶν, ὅπως τὸν πλοῦτον αὐτοῦ κληρονομήσωσιν. Ἀμφότεροι οὖν οὗτοι ἐθυμούμενοι τὰ ἀπολεσθέντα ἀγαθὰ, ἐθλίβοντο, και τοὺς ἀγνώμονας οἰκείους πάλιν ἐπεθύμουν. Ἀπορούντων δ' ἀμφότερων ἐπὶ τῇ ἀλλοκότῳ στοργῇ, ἠρώτησαν τὸν Ὀσιον, περὶ τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἀθυμίας ἅμα και στοργῆς. « Οὗτος οὖν αὐτὸς, λέγει, κἀγὼ αὐτὸς, ἀμφότεροι ὑπέριμετρα δεινὰ πκθόντες, ἐλκόμεθα τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς προσπαθείας εἰς τὰ ἐγκόσμια, καιτοι ἔχοντες τοσαῦτα φανερά κακά. »

« Πάντα τὰ ζῶα, ἀπήντησεν ὁ Ὀσιος, πεινῆ πειεζόμενα ἐκβάλλουσιν, ἐκ φυσικῆς φιλοστοργίης, τὴν τροφήν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτῶν, και ἐμβάλλουσι τοῖς στόμασι τῶν νεοσσῶν. Οὕτω και ὁ ἄνθρωπος, καιτοι πειεζόμενος και πάσχων ἐκ τῆς ἀχαριστίας τῶν οἰκειῶν, και γνῶσιν τοῦ κακοῦ ἔχων, πίπτει ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν δίνην τῆς πρὸς τὰ ὑλικά προσπαθείας, δυνάμει τῆς Μαχατμαίας, ἥτοι τῆς Θεᾶς Ἰλῆς, και φιλοστοργίαν αἰσθάνεται ὑπὲρ τῶν ἀγνωμόνων οἰκειῶν.

« Ἡ Θεὰ Μαχατμαίη ἢ Δουργά (ἢ Ἰλῆ) ἡ πρώτη τοῦ Ἰψίστου ἐκπόρευσις ἐμόρφωσε, λέγει ὁ Ὀσιος, αὐτὸ τὸ Πᾶν, και διὰ τῆς δυνάμεως και τῶν ποιότητων αὐτῆς συνδέονται πρὸς ἄλληλα τὰ ὄντα, και ἐν ἀλληλουχίᾳ διατηροῦνται. Αὕτη οὖν ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ πρὸς τὰ ὑλικά δεσμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, και τῶν ζώων. Ἀπ' αὐτῆς ἐπομένως ἐξαρτᾶται ἡ ἀπὸ τῶν κοσμικῶν ἀπαλλαγὴ, και ἡ τοῦ ἀνθρώπου λύτρωσις ἐκ τῶν ὑλικῶν δεσμῶν. Ἄν οὖν τὴν Θεάν ταύτην, λέγει ὁ Ὀσιος, εὐλαβῶς ἐπικαλεσθῆτε, ἀπαλλάξει ὑμᾶς ἀφορτέρους ἐκ τῆς πρὸς τὰ κοσμικά προσπαθείας. »

Τούτων ἀκούσαντες τῶν λόγων, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς τε ἀθυμίας, καὶ θεραπείας μαθόντες, ἠρώτησαν ποία ἐστὶν ἡ Θεὰ Μαχατμαία, καὶ ὁποία ἡ δύναμις, καὶ αἱ διάφοροι αὐτῆς ἐμφανίσεις (1) ;

Τότε διηγεῖται ὁ Ὅσιος τὰς διαφόρους γεννήσεις καὶ μεταμορφώσεις τῆς Θεᾶς καὶ τοὺς ἀγῶνας αὐτῆς, πρὸς λύτρωσιν τῶν θεῶν, καὶ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Αἱ δὲ ἐμφανίσεις τῆς Θεᾶς εἰσι τοσαῦται, καὶ τὰ ἐν μιᾷ ἐκάστη τεράστια αὐτῆς κατορθώματα τηλικαῦτα, ὥστε ἀντὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Μανουῦ Σαβαρνή, τὰ περὶ τῆς Θεᾶς Δουργᾶς ἐξισορεῖ. Τούτων ἀπάντων ἀκούσαντες ὁ τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Βαῖσσεός, καὶ πεισθέντες ἀνεχώρησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς ἐρήμου, καὶ εἰκόνα τῆς Θεᾶς κατασκευάσαντες, ἐδοξολογοῦν αὐτὴν διηνεκῶς ἐν τριετία, ἐγκράτειαν ἀσκοῦντες. Ἡ δὲ Θεὰ ἡσθεῖσα ἐπεφάνη αὐτοῖς σωματικῶς, καὶ ἔφη· « Αἰτήσατε οὔτινος ἐφίεσθε ἐφετοῦ. » Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς ἤτησε τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἀπολεσθείσης Βασιλείας, καὶ ἐν τῇ ἐπομένῃ παλιγγενεσίᾳ πάλιν ἄλλην Βασιλείαν ἀμετάπτωτον· ὁ δὲ ἔμφρων Βαῖσσεός, ἐννοήσας τὴν ματαιότητα τοῦ Κόσμου, ἤτησε τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν, καὶ τὴν ἀθανασίαν.

« Ἐστὼ, εἶπεν ἡ Θεὰ. Μετ' οὐ πολὺ, νικήσας τοὺς ἐχθρούς σου ἀναλήψῃ τὴν Βασιλείαν· ἀποθανῶν δὲ παλιγγενηθήσῃ υἱὸς τοῦ Θεοῦ Ἑλίου γενόμενος· ὄνομα δέ σοι ἔσεται τότε ἐπὶ γῆς *Μανουὸς Σαβαρνής*. » Ὡστε τὸ ὄνομα τοῦ Μανουῦ *Σαβαρνή* ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ τέλος τοῦ ποιήματος. « Σὺ δὲ, ὦ ἀγαθὲ Βαῖσσεέ, ἐξακολουθεῖ πάλιν ἡ Θεὰ,

(1) Δουργ. Κεφ. Α. δις. 46—47.

γνωσις ἔσεται σοι τῶν ὄντων, δι' ἧς περιφρονῶν τὰ μάταια καὶ ἐφήμερα, κτήσῃ τῆς ἀθανασίας». Δοῦσα δ' ἡ Θεὰ τὸ ἐφετὸν ἐκάστω, ἐγένετο ἄβαντος. Οὕτως ὁ Βασιλεὺς Σουρά-
 τας ἀνέλαβε τὴν ἀπολεσθεῖσαν βραχμειάν, καὶ ἐν τῇ ἐπομένῃ
 γεννήσει αὐτοῦ υἱὸς τοῦ Ἡλίου ἐγένετο, καὶ Μανουὺς Σαβαρ-
 νῆς ἐπωνομάσθη. Ἐκ τοιαύτης οὖν, ὡς ἐρρέθη, ἀφορμῆς ὀρμώ-
 μενος ὁ Μαρκανδαίης διηγεῖται τὰς τεραστίους ἐμφανίσεις
 τῆς Θεᾶς, καὶ τὴν μεγαλουργίαν αὐτῆς, ἣτις οὐδὲν ἕτερον
 ἐστίν, εἰμὴ ἡ προσωποποιήσις τῆς μεγάλης καὶ πρωτοφα-
 νοῦς κοσμικῆς ὕλης. Καὶ ἡ τοιαύτη ἀφήγησις κατέχει τὸ
 πλείοτερον μέρος τοῦ ποιηματίου.

Πότε δὲ συνεγράφη τὸ παρὸν ποίημα; καὶ πρὸς τίνος
 ποιητοῦ, ἐστὶν οὐ μόνον ἄδηλον, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον ἵνα
 προσδιορισθῇ μετὰ κριτικῆς ἀκριβείας. Ὁ αἰδιμὸς Εὐγένιος
 ὁ Βυρνούφιος, τοῦ ὁποῦ τοῦ τὰ μεγάλα φιλολογικὰ ἔργα, τὸν
 ἄωρον αὐτοῦ ἐπέφερον θάνατον, λέγει ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ
 τῆς Ἀσιατικῆς Ἐφημερίδος, ὅτι τὸ ποιηματίον τοῦτο ἔσχε
 τὴν αὐτὴν τιμὴν καὶ τύχην τῆς Γιτᾶς· καὶ καθὼς αὐτὴν
 ἐχώρισαν ἐκ τῆς Μχαθβαράτας, οὕτω λέγει καὶ τὴν Δέβην
 Μαχατμαῖην, ἤγουν τὴν Δουργάν, ἀπέσπασαν ἐπίσης ἐκ τοῦ
 ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μρκανδαίης Πουράνας, τῆς ὁποίας
 μέρος ἄλλοτε ἀπετέλει (1).

Ἡ δὲ μυθολογία τῶν Ἰνδῶν τέσσαρας ἐνσαρκώσεις ἀποδί-
 δει εἰς τὸν δημιουργὸν Βραχμᾶν, προσδιορίζουσα καὶ τὰ φι-
 λολογικὰ ἔργα αὐτοῦ ἐπὶ μιᾶς ἐκάστης. Ἡ πρώτη ἡ συμβᾶσα

(1) Analyse et extrait du Devi Mahatmaya. Journ. Asiat. T. IV.
 p. 24. Paris, 1824.

ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ (Σχτυζγοῦκ)· ὁ Βραχμῆς λαβὼν μορφὴν Κόρκακος συνέγραψε τὴν Μαρκανδαίην Πουράναν, περιγράφουσαν, ὡς ἐρρέθη, τὸν μεταξὺ τῆς Θεᾶς Ματχαμαίης καὶ τῶν Δαιμόνων πόλεμον, ἐπὶ τῶν ἀοράτων Σφαιρῶν (1). Ὁ Βραχμῆς Ῥαμτχοῦνδ, ὁ τοῦ Πολιέρου διδάσκαλος, ὑποθέτει ἐκ τοῦ μύθου τούτου, ὅτι ἡ Μαρκανδαία ἐστὶν ἀρχαιοτέρα τῆς Ῥαμαϊάνης, καὶ Μαχαβαράτης. Ὁ δὲ Χέσιος εὐρίσκει τὸ ὕφος τοῦ ποιηματίου ὅλως ἀρχαϊκόν, καὶ ὅμοιον τοῦ ὕφους τῆς τοῦ Μανουῦ θεσμοθεσίας. Ἄλλ' ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν παρόντων προλεγόμενων ἀνεφέραμεν τὰς περὶ τούτου δοξασίας τῶν ἰνδολόγων. Τοῦτο μόνον προσθέτω ἤδη, ὅτι ἐν μὲν τῇ Ῥαμαϊάνῃ, καὶ μάλιστα τῇ Μαχαβαράτῃ τέσσαρας ἀριθμοῦσιν οἱ ἐποιοιοὶ Βέδας· ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ Κεφαλαίῳ τῆς Δουργᾶς τρεῖς μόνον ἀναφέρει ὁ ποιητὴς λέγων «Σὺ εἶ αὐτὸς ὁ λόγος· σὺ ἡ πηγὴ τῆς ἀγνῆς Βέδας Ῥήκ, καὶ τῆς Βέδας Ἰαζοῦ, καὶ τῆς Βέδας Σάμας... Σὺ εἶ αὐτὴ ἡ θεσπεσία τριάς τῶν Βεδῶν(2)». Ἦτον ἄρα ἄγνωστος εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Μαρκανδαίας καὶ τῆς Δουργᾶς ἡ τετάρτη Βέδα, νεωτέρα καὶ μεταγενεστέρα οὔσα τῶν ἀρχαιοτέρων τριῶν. Καὶ ἐν ᾧ περὶ τῶν τεσσάρων Βεδῶν ἀναφέρουσι τὰ ἐπικὰ ποιήματα, ἡ Δουργὰ περὶ τριῶν μόνον λαλεῖ.

Ὅτι δὲ τὸ ποιημάτιον καλούμενον Δουργὰ, ἐστὶ τὸ αὐτὸ καλούμενον καὶ Δεβῆ Μαχατμαίη (Θεὰ Μεγαλοουργός) ἀποδεικνύεται ἔκ τε τῆς ἀναλύσεως καὶ τοῦ ἀποσπάσματος, ὅπερ

(1) Polier Mythol. des Indous T. I. ch. I. σελ. 177. Οὕτως ἡ Δουργὰ φαίνεται τὸ ἀρχαιότερον πάντων.

(2) Δουργ. Κεφ. Δ'. δίξ. 9.

ὁ Βυρνούφιος ἐδημοσίευσε, καὶ ἡμεῖς ἐν συντόμῳ ἤδη ἀναφέρομεν.

Κεφ. Α'. Ὁ Βασιλεὺς Σουράτας νικηθεὶς, καὶ τῆς ἰδίας βασιλείας στερηθεὶς εἰς τὴν ἔρημον κατέφυγεν, ἔνθα εὗρεν ὁμοιοπληθῆ τινι Βαῦσσέον. Οὗτοι θλιβόμενοι καὶ ἐπιθυμοῦντες τὰ ἀπολεσθέντα ἀγαθὰ, ἠρώπησαν τὸν ὄσιον (Βασίστην)· ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, ὅτι τὸ μὲν πάθος ἐστὶ κοινόν· ὁ δὲ τρόπος τῆς θερραπείας ἐστὶν ἡ πρὸς τὴν Θεὰν Μαχατμικὴν λατρεία. Τίς οὖν, εἶπον, ἐστὶν ἡ Θεὰ αὕτη; Ποία ἡ γένεσις αὐτῆς; Ποία τὰ κατορθώματα; Ὁ δὲ ὄσιος ἐξιστορεῖ τὰς ἐμφανίσεις τῆς Θεᾶς, τὰ τεράστια αὐτῆς κατορθώματα, καὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν δαιμόνων Καϊταβὰ, καὶ Μαθοῦ (1).

Κεφ. Β'. Ὁ Δαίμων Μαχέσσα, νικήσας εἰς πολυχρόνιον πόλεμον τὸν Θεὸν Ἰνδραν, καὶ τοὺς Θεοὺς τοῦ πυρός, ὕδατος, ἀέρος, κ.τ.λ. κατέλαβε τοὺς θρόνους αὐτῶν. Οἱ νικηθέντες θεοὶ ἐδεήθησαν τοῦ Βισνοῦ· ὁ δὲ προσκαλεῖ τὴν Θεὰν Μαχατμικὴν, ἣτις πρόσβαλλοῦσα ἐνίκησε τὸν πρωτοστάτην Μαχέσσαν.

Κεφ. Γ'. Ὁ Μαχέσσας ἀνανεώνει τὴν μάχην καὶ διασπᾷ τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ τῆς Θεᾶς· ἀλλ' αὐτὴ συλλαβοῦσα ἀλυσσοδένει τὸν Δαίμονα· ὁ δὲ ἀλλάσσει διαφόρους μορφάς, γινόμενος λέων, ἄνθρωπος, ἐλέφας, δαίμων κ.τ.λ. καὶ ἀπαλάττεται οὕτω τῶν δεσμῶν, καὶ εἰς μάχην ἐπανέρχεται· ἡ δὲ Θεὰ νικήσασα τὸν Μαχέσσαν εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς μεταμορφώσεις, ἐπὶ τέλος ἀναίρει αὐτόν (2).

(1) Ὅλος ἀπαράλλακτος τοῦ ἡμετέρου κειμένου.

(2) Ὅμοιον τῷ ἡμετέρῳ κειμένῳ.

Κεφ. Δ'. Πάντες οι Θεοὶ ψάλλουσιν ὕμνους, καὶ δοξολογίας πρὸς τὴν μεγαλουργὸν ταύτην Θεάν (1).

Κεφ. Ε'. Νέοι καὶ τρομεροὶ Δαίμονες παρουσιάζονται· εἰς ἐξ αὐτῶν ἰδὼν τὴν Θεάν, προτείνει τὴν μετ' αὐτῆς ἔνωσιν· ἡ δὲ ἀπορρίπτει τὴν ἀνχιδῆ πρότασιν (2).

Κεφ. ς'. Ὁ Πρωτοστάτης Δαίμων διτάσσει τότε τὸν Δαίμονα Δοῦμβαν, ἵνα ἀρπάσῃ τὴν Θεάν· ἀλλ' ἐν μάχῃ ἀναιρεῖται ὁ Δαίμων παρ' αὐτῆς.

Κεφ. ζ'. Ὁ πρωτοστάτης πέμπει κατὰ τῆς Θεᾶς τοὺς Δαίμονας Τοχάνδαν καὶ Μοῦνδαν· ἀλλ' ἡ Θεὰ, νικήσασα καὶ τοὺς, ἀναιρεῖ αὐτούς.

Κεφ. η'. Ὁ τρομερὸς Δαίμων Σοῦμβας παρουσιάζεται εἰς μάχην· οἱ Θεοὶ πάντες ἐνσαρκωθέντες ἔρχονται εἰς βοήθειαν τῆς Θεᾶς. Μάχη τῆς Θεᾶς κατὰ τοῦ Δαίμονος Ρακταβίσδα, καὶ ἀναίρεσις αὐτοῦ.

Κεφ. θ'. Ὁ Σοῦμβας πέμπει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νασοῦβαν κατὰ τῆς Θεᾶς, ἥτις καὶ αὐτὸν ἀναιρεῖ, καὶ τὴν στρατιάν αὐτοῦ διασκορπίζει.

Κεφ. ι'. Ὁ Σοῦμβας ἐπιπλήττει τὴν Θεάν, ὅτι ἔχει πολλοὺς συμμάχους· ἡ Θεὰ ἀπορροφᾷ ἀπάσας τὰς δυνάμεις καὶ ἐμφανίσεις τῶν Θεῶν, καὶ μόνη παρουσιαζομένη, πολεμᾷ τὸν Δαίμονα Ἄστρον, καὶ αὐτὸν ἐν μάχῃ ἀναιρεῖ (3).

(1) Αὐτὸ τοῦτο εὑρίσκεται καὶ εἰς τὸ ἡμέτερον.

(2) Τελεία ὁμοιότης μεταξύ τῶν δύο κειμένων.

(3) Ταῦτα πάντα ἀπαραλλάκτως διηγεῖται καὶ ἡ Δουργά· ὥστε ἡ τοῦ Βυρνούφιου Δέθη Μαιχταμά, καὶ ἡ τοῦ Γαλανοῦ Δουργά ἐστὶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ποίημα. Ἡ δὲ διαφορὰ τῶν ὀνομάτων προέρχεται ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ἐπιθίτων τῆς Θεᾶς. Τὸ μὲν ἐπίθετον Δουργά ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀναιρέσεως

Κεφ. Ιά. 'Ο Ἄγνης (Θεὸς τοῦ Πυρός), καὶ οἱ λοιποὶ Θεοὶ αἰνοῦσι τὴν Μεγαλοουργὸν Θεάν, ψάλλοντες ὕμνους εἰς δόξαν αὐτῆς. Ἡ δὲ ἡθεῖσα ὑπόσχεται αὐτοῖς ἀντίληψιν ὁσάκις ἐμφανισθῶσι κακοποιοὶ Δαίμονες, οἱ δὲ ἐνοχλούμενοι Θεοὶ καὶ οἱ ὅσοι ἐπικαλεσθῶσι τῆς βοηθείας αὐτῆς.

Κεφ. Ιβ'. Ἡ θεὰ Μαχατμαία ἢ Δουργὰ ὑπόσχεται μελλούσας ἀμοιβὰς πρὸς πάντας τοὺς εἰς αὐτὴν πιστεύοντας.

Κεφ. Ιγ'. Ὁ μὲν ὅσιος ἐν τῷ τέλει τῆς ἀφηγήσεως συμβουλεύει τῷ τε Βασιλεῖ καὶ τῷ Βασισέᾳ ἵνα ἀφιερωθῶσιν εἰς τὴν Θεάν, καὶ ἀρωγὴν ἐν ταῖς θλίψεσιν αὐτῶν αἰτήσωσιν. Οἱ δὲ πεισθέντες λατρεύουσιν ἐκτενῶς τὴν Μαχατμαίαν. Μετὰ τριετῆ δέησιν ἡ Θεὰ εὐαρεστηθεῖσα ἐμφανίζεται αὐτοῖς σωματικῶς καὶ τὸ ἐφετὸν ἐκάστω δίδωσιν. Οὕτως ὁ μὲν Βασιλεὺς ἀναλαμβάνει τὴν ἀπολεσθεῖσαν Βασιλείαν, καὶ ἐν τῇ ἀκολούθῳ παλιγγενεσία υἱὸς τοῦ Ἡλίου γεννηθεὶς, *Μαροῦς Σαβαρῆς* καλεῖται ὁ δὲ Βασισέας αἰτήσας τὴν τῶν ὄντων ἀληθῆ γνῶσιν, ἀξιοῦται δι' αὐτῆς τῆς ἀθανασίας.

Ἐνταῦθα τελειώνει τὸ ἀπόσπασμα τῆς *Μαρκανδάτας Πουράνας*, καλούμενον *Δέβη Μαχατμαία* (Δουργὰ), ἐκδοθὲν παρὰ τοῦ Βυρνούφιου εἰς τὰ τεύχη τῆς Ἀσιατικῆς Ἐφημερίδος κατὰ τὸ 1844 ἔτος (1), ἐξ οὗ εἰκάζεται ἀδιστακτικῶς ἡ

τοῦ Γίγαντος Δουργὰ· τὸ δὲ *Μαχατμαία*, ἦτοι Μεγαλοουργὸς, ἐκ τῶν πολλῶν καὶ τεραστίων αὐτῆς κατορθωμάτων.

(1) Τὴν πολύτιμον πᾶσαν συλλογὴν τῆς Ἀσιατικῆς Ἐφημερίδος τῶν Παρισίων, συγκειμένην ἐξ ἐξήκοντα περίπου τόμων καλῶς δεμένων, προσέφε τῇ ἡμετέρᾳ, Βιβλιοθήκῃ ὁ νῦν πρέσβυς τῆς Γαλλίας Κ. Βαρόνος Φόρθ Ρουάν, καὶ διὰ τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ φροντίδος πολλὰ καὶ πολλοῦ λόγου ἄξια συγγράμματα ἢ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἐδωρήσατο ἡμῖν. Εὐγνωμονοῦντες εἰς ταύτην, εὐχαριστοῦμεν εὐλικρινῶς τὸν Κ. Πρέσβυν, τὸν ὑπὲρ τοῦ πλουτισμοῦ τῆς Βιβλ. ἡμῶν τοσοῦτον ἐνασχοληθέντα.

ταυτότης τῆς Δέβη Μαχατμαίας τοῦ Βυρνούφιου, καὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐκδιδομένης ταύτης Δουργᾶς.

Ἐξετάζοντες ἤδη τὴν Δέβη Μαχατμαίαν τοῦτε Βυρνούφιου καὶ Πολεῦ, οὖσαν, κατὰ τὴν ὁμολογίαν ἀμφοτέρων, ἀπόσπασμα (fragment) τῆς Μαρκανδαίας Πουράνας, καὶ συγκρίνοντες αὐτὰς Κεφάλαιον πρὸς Κεφάλαιον, καὶ λέξιν σχεδὸν πρὸς λέξιν μὲ τὴν παροῦσαν Δουργάν, εὐρίσκομεν αὐτὰς κατὰ πάντα ὁμοίας καὶ ἀπαραλλάκτους. Ὅστε ἡ Δουργά, ἡ Δέβη Μαχατμαία τοῦτε Βυρνούφιου, καὶ Πολεῦ εἰσὶν, οὐ μόνον ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ποίημα, ἀλλὰ καὶ ἀπόσπασμα ἢ ἐπιτομὴ τῆς Μαρκανδαίας, οὐχὶ ὡς ἡ ἐπεισόδιος Γιτά, ἢ τὰς θεοσοφικὰς δοξασίας μόνον τῆς Μαχαβαράτας διαλαμβάνουσα, ἀλλ' ὡς ἡ Βαλαβαράτα, ἣτις Συντομὴ κυρίως ἐστὶ τοῦ τελευταίου τούτου Ποιήματος. Ἡ δὲ διαφορὰ τῶν ὀνομάτων, προέρχεται ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ἐπιθέτων τῆς Θεᾶς, ἣτις ἄλλοτε μὲν Δουργά, ἄλλοτε δὲ Μαχατμαία, ἢ Βαβανή, ἢ Φρικτὴ Θεά κτλ καλεῖται, καὶ λατρεύεται (1).

Ἐν τούτοις παρατηρεῖται, ὅτι εἰς μὲν τὴν Ραμαϊάναν, καὶ τὸ πλεῖστον τῶν Πουράνων ἐπικρατεῖ, συνήθως, τὸ ἐπιεικὲς πνεῦμα τῆς φιλανθρώπου λατρείας τοῦ συντηροῦντος καὶ διακοσμοῦντος τὰ πάντα Βισνοῦ, ὅστις παραδέχεται ὡς κρηπίδα τῶν ἀρετῶν τὸν οἶκτον, ἥτοι τὴν φιλανθρωπίαν, τὸ ἔλεος, τὴν ὑψηλὴν φιλοξενίαν, καὶ τὴν πρὸς πάντα τὰ

(1) Analyse et extrait du Devi Mahatmaya, fragment du Markanday Purana par. Eug. Burnouf Journ. Asiat. T. 4. p. 24. Paris 1824.

Devi Mahatmayam Markandey Purana ed. Lud. Poley Berol. 1831. — Jahrb. zur wissen. Krit 1834. — Bibl. Sansc. p. 143—144.

Ὁ Βραδάτα, ἐπιπλήττων τὴν κενόδοξον αὐτοῦ μητέρα, καὶ τὴν κακεντρεχὴ αὐτῆς τροφὸν Κανθάρα, αἰτίαν τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς Δασσαράτα, τῆς ἐξορίας τῶν δύο ἀδελφῶν Ράμα καὶ Λαξμᾶνος, τῆς ἀπαρηγορήτου ἀθυμίας τῆς Καϊκεγῆς, τῆς Σιτάς, τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἴδιου, ἐκφωνεῖ, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτοῦ· « Ὁ Πατήρ μου » δὲν σ' ἔφευγεν εἰς τὰ Ἀνάκτορα ταῦτα ἵνα καταστρέψῃς » πᾶσαν αὐτοῦ τὴν γενεάν, καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον. Δὲν » προεῖδεν ἐκεῖνος, ὅτι σὺ ἔστη δι' ἡμᾶς ὀλεθρία, ὡς ἄλλη » τρομερὰ καὶ φρικτὴ Δουργά (1). »

Ὁ δὲ Ἰνδολόγος Γορῆσιος ἐρμηνεύων τὸ χωρίον ἀποφίνεται· « Ἡ Δουργά ἐστὶ Θεά, καὶ σύνευνος τοῦ Σίβα. » Κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἡ τῆς Φύσεως Θεά, καὶ ὁμοία τῇ » θυγατρὶ τοῦ ὄρους Ἰμαλλαῖα. Ἀπεκατέστη δ' ἀκολούθως » ἀποτρόπαιος καὶ φρικτὴ, ὅτε καὶ ἡ λατρεία τοῦ Σίβα » κατήντησε καὶ αὐτὴ σκληρὰ καὶ φρικώδης (2). »

Ἐκ τούτων εἰκάζεται πρῶτον, ὅτι ἡ Δουργά ἢ Μαχατμαία ἐστὶ, τῷ ὄντι, ἡ Θεά ὕλη, δωτὴρ τῶν ἀγαθῶν τοῖς ἀγαθοῖς, τρομερὰ δὲ καὶ περίφοβος τοῖς Δαίμοσι καὶ ἀσεβέσι. Καὶ δεύτερον, ὅτι ἡ σκληρὰ καὶ ἀπάνθρωπος λατρεία αὐτῆς τε καὶ τοῦ Σίβα, οὐσα γνωστὴ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Βαλμίκη, ἦν ἀρχαιοτέρα τοῦ ἐπικοῦ Ποιήματος τῆς Ραμαϊάνας. Ἡ τοῦ Βισνοῦ ἐπομένως λατρεία μεταγενεστέρα φαίνεται, καὶ ἔνεκα τούτου ἐπιεικεστέρα καὶ φιλάνθρωπος. Ἡ μὲν πρώτη περυσιάζει, ἴσως, τὴν ἀ-

(1) Ραμαϊάνα βιβ. II. κεφ. 75. σελ. 28. Ἐκδ. Γορῆσ.

(2) Αὐτόθι Σημείωσις Γορῆσιου σελ. 381.

γρίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κοινωνίας κατάστασιν· ἡ δὲ δευτέρα τὴν τῶν ἡθῶν ἐξημέρωσιν, καὶ τὴν τοῦ πολιτισμοῦ ἐνυπάρχουσαν ἤδη πρόοδον. Ὡστε ὁ Βισνοῦς ἐν τῇ ὀγδόῃ αὐτοῦ ἐνανθρωπίσει, εἰς ἣν Κρισνάς ὠνομάσθη καὶ περὶ οὗ λέγει ὁ Ὑψιστος, κατὰ τὴν Ἰνδικὴν μυθολογίαν, « ὅτι ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ λατρευσάτω τὸν Βισνοῦν, » αὐτὸς, λέγω, φαίνεται ἐν αὐτῇ ὡς Ἀναμορφωτῆς τις ἢ Μεταρρυθμητῆς ἀρχαιότερας τινὸς λατρείας ἢ θρησκείας, ὡς ὁ Ζωροάστρης ἐν τῇ Περσίᾳ, ὁ Κομφούκιος ἐν τῇ Σινικῇ, καὶ ἄλλοι ἀλλαχοῦ νομοθέται καὶ μεταρρυθμηταί. Διότι, λέγουσιν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Βισνοῦ· « Ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις ἡλικίαις, χρόνοις, καὶ αἰῶσιν, ἄλλαι ἐπεκράτουν καὶ ἐπαινοῦντο » ἀρεταί· ἐν δὲ τῷ παρόντι *Κάλη Αἰῶνι* ἐπικρατεῖ καὶ ἐπαινεῖται τὸ ἔλεος, ὁ οἶκτος, ἡ φιλανθρωπία, καὶ ἡ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία καὶ συμπάθεια. » Ὡστε ἡ κρηπίς, κατὰ τοὺς λατρευτὰς τοῦ Βισνοῦ, πασῶν τῶν ἀρετῶν ἐστὶν ὁ πρὸς πάντας, καὶ διὰ παντὸς οἶκτος, ἐξ οὗ ἡ φιλανθρωπία, ἡ φιλοζωΐα, ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ φιλοξενία, καὶ αἱ λοιπαὶ ἐπιεικεῖς ἀρεταί. « Ὁ γὰρ, λέγει, ἔχων » οἶκτον τυγχάνει τῆς ἀθανασίας καὶ τοῦ ὑψίστου χώρου, » ὃν ὑπερουράνιον τόπον ἀποκαλεῖ ὁ θεὸς Πλάτων (2).

Συγκρίνων ἤδη τις τὰ παρόντα προλεγόμενα, ὡς πρὸς τὸ κείμενον τοῦ ἀναχεΐρας ποιηματίου, εὐρήσει δικαίως αὐτὰ λίαν ἐκτεταμένα. Σκεπτόμενος ὅμως, ὅτι ἡ Δουργὰ ἐστὶν ἀπόσπασμα ἢ Συντομὴ τοῦ μεγάλου ἐπικοῦ ποιήμα-

(2) Πλάτ. Εἰς Τίμ. τὸν Δοκρ. καὶ Ἰτιχάσσα Σαμουτσ. Κεφ. λά. δίστ. 198 — 206. Προλεγ. σελ. ριδ', καὶ ἐφεξῆς.

τος τῆς Μαρκανδαίας, καὶ ὅτι τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν ἐστὶν ὅλως καινοφανές, ἀπόκρυφον, καὶ ἐπὶ παραδόσεων ὑπερ-
 ραίων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ ἱστορικῶν γεγονότων στηριζόμενον, ἐννο-
 ῆσει εὐκόλως, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἀπῆτει ἀνάλογον τῆς ἐν-
 νοίας μᾶλλον, ἢ τοῦ ὄγκου ἀναλυτικὴν ἀνάπτυξιν. Διότι
 ἐκτὸς τῶν πολέμων τῶν ἀγαθῶν Θεῶν, κατὰ τῶν κακο-
 ποιῶν Διμιόνων, ἐνταῦθα ἀναφαίνονται τὰ ἴχνη μεγάλων
 τινῶν ἐννοιῶν, αἵτινες ἐπαιδαγώγησαν οὕτως εἰπεῖν τὰ ἀρ-
 χαῖα ἔθνη, καὶ τὰς κοινωνίας αὐτῶν ἐμόρφωσεν. Ὡς τοιαῦται
 φαίνονται ἡμῖν τὸ δόγμα τῆς πτώσεως καὶ τοῦ μολυσμοῦ,
 καὶ ἐπομένως τὸ δόγμα τοῦ ἰλασμοῦ, τῆς ποινῆς, καὶ τοῦ
 καθαρισμοῦ. Ἐκ τούτων ἔπεται ὡς ἱερὸν καθῆκον ἡ θυσία, ἡ
 ἐγκράτεια, ἡ σκληραγωγία, καὶ ἡ τῆς σαρκὸς νέκρωσις. Ἐ-
 πειδὴ δὲ τὰ πεπτωκότα πνεύματα ἀείποτε καθαρίζονται ἐν-
 σαρκούμενα εἰς διαφόρων ζώων καὶ ἀνθρώπων κλάσεις, ἔπε-
 ται δεύτερον ἱερὸν καθῆκον ὁ πρὸς πᾶν ἔμφυχον οἶκτος, φι-
 λανθρωπία, καὶ συμπάθεια· ὥστε ἀπάθεια καὶ θεωρία, εὐ-
 σπλαγχνία καὶ οἶκτος εἰσὶν αἱ βάσεις τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς
 σωτηρίας. Πρὸς δὲ τούτοις ἡ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀρ-
 χαῖα πολιτικὴ τῶν κλάσεων διαίρεσις καὶ ἀνισότης, ἥτις ἐτά-
 ραττε τὴν κοινωνίαν, μετὰ τὴν μεταρρύθμισιν θρησκευτικῶς
 καθιερῶται· διότι τὰ πεπτωκότα πνεύματα μεταβαίνοντα καὶ
 καθαριζόμενα ἀπὸ τῶν κατωτέρων τάξεων τῶν ζώων ἢ ἀν-
 θρώπων, εἰς ἀνωτέρας τάξεις, ἀπαιτοῦσι τὸν τῆς τελειο-
 ποιήσεως καὶ τὸν τοῦ προβιβασμοῦ σεβασμόν· ὥστε ἐν τῇ
 Ἰνδῖα ἡ ἀνισότης τῶν τάξεων ὡς δόγμα θρησκευτικὸν πι-
 στεύεται. Διὸ καὶ οἱ Βραχμᾶνες φέρουσιν ἔτι καὶ νῦν τὸ ἱερὸν

σχοινίον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου μέχρι τῆς ἀριστερᾶς πλευ-
 ρᾶς, δεικνύοντες ἐκ τούτου τὴν ἐσχάτην παλιγγενεσίαν, ἐν
 ᾗ ὁσίως βιοῦντες ἀνέρχονται μετὰ θάνατον μέχρι τοῦ ὑψί-
 στοῦ χώρου, καὶ αἰδίως μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνοῦνται.

Τούτων οὖν ἀπάντων ἕνεκα πέποιθα, ὅτι ὁ ἐλλόγιμος ἀ-
 ναγνώστης καὶ τὰ παρόντα Προλεγόμενα μετ' ἐπιεικείας ἀ-
 ναγνώσει, καὶ μακροθύμως κρινεῖ τὸν, χάριν τῶν φιλομα-
 θῶν Ἑλλήνων, γράψαντα αὐτά.

ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΚΟΖ. ΤΥΠΑΛΛΟΝ.

Π Ι Ν Α Ε

- ΚΕΦΑΛ. Α'. Περὶ τοῦ ὀγδόου Μανοῦ. Ἀθυμία τοῦ Βασιλέως Σου-
ράτα, καὶ τοῦ Βαίσεου Σαμμάδα. Σελ. 1—10.
- ΚΕΦΑΛ. Β'. Ἐκτονταετής πόλεμος μεταξὺ τοῦ Θεοῦ Ἴνδρα καὶ
τοῦ Δαίμονος Μαχίσα. Νικάται ὁ Ἴνδρας. Ἡ Θεὰ
Μαχατμαία νικᾷ ἐν πολέμῳ τὰς στρατιάς τῶν
Γιγάντων. 10—16.
- ΚΕΦΑΛ. Γ'. Ὁ Μαχίσας ἀνανεώνει τὴν μάχην. Μεταμόρφω-
σις αὐτοῦ εἰς διαφόρων ζώων εἶδη. Ἡ Θεὰ νικᾷ
καὶ ἀναιρεῖ αὐτόν. 17—21.
- ΚΕΦΑΛ. Δ'. Πάντες οἱ Θεοὶ ψάλλουσιν ἕμνους, καὶ δοξολο-
γοῦσι τὴν μεγαλουργὸν Θεάν. 22—27.
- ΚΕΦΑΛ. Ε'. Οἱ Τιτᾶνες Σούμβδας καὶ Νισσοῦμβδας νικῶσι
τοὺς Θεούς. Ὅπτοι ὑμνοῦσι τὴν Θεάν, ἥτις ἐκ νέου
παρουσιάζεται. Εἰς τῶν Τιτάνων προτείνει τὴν
μετὰ τοῦ Τιτανάρχου ἔνωσιν. Ἡ δὲ « Ὅσις, εἶπε,
νικήσει με, οὗτος ἀνὴρ ἐμὸς ἔσεται ». 28—35.
- ΚΕΦΑΛ. ς'. Ὁ Τιτανομέδων ὀργισθεὶς πέμπει κατὰ τῆς Θεᾶς
τὸν Τιτᾶνα Δουμραλοσάναν μετὰ πολυαρίθμου
στρατοῦ. Ἡ Θεὰ ἀναιρεῖ αὐτόν, καὶ τὴν στρα-
τιὰν καταστρέφει. 36—37.
- ΚΕΦΑΛ. ζ'. Ὁ Τιτανάρχης πέμπει τοὺς Τιτᾶνας Σάνδαν καὶ
Μοῦνδαν. Φρικτὰί μάχαι. Ἐκ τοῦ μετώπου τῆς
Θεᾶς γεννᾶται ἡ Καλή (Μελαίνη). Περιγραφὴ
αὐτῆς. Ἡ Θεὰ ἀναιρεῖ τὸν Σάνδαν καὶ Μοῦν-
δαν. 38—40.
- ΚΕΦΑΛ. η'. Ὁ Τιτανάρχης Σούμβδας, παρασκευάσας πάσας
τὰς στρατιάς ἐξῆλθε καὶ αὐτός, Μάχαι τρομε-

- ΚΕΦΑΛ. Η'. ραί. Ὁ Τιτάν Ρακταβήζας ἀναιρεῖται παρὰ τῆς Θεᾶς. Σελ. 41—47.
- ΚΕΦΑΛ. Θ'. Οἱ μεγάλοι Τιτανάρχαι Σούμβδας καὶ Νισσούμβδας ἐξῆλθον μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ. Ἡ Θεὰ ἀνιρεῖ τὸν Νισσούμβδαν καὶ τὴν στρατιὰν διασκορπίζει. 48—51.
- ΚΕΦΑΛ. Ι'. Ὁ Σούμβδας ἐπιπλήττει τὴν Θεάν. ὅτι ἔχει πολλοὺς συμμάχους. Ἡ Θεὰ ἀπορροφᾷ τὰς δυνάμεις, ἀπορροίας οὐσας αὐτῆς, καὶ μόνη πρὸς μόνον μαχομένη, ἀνιρεῖ τὸν Σούμβδαν 52—54
- ΚΕΦΑΛ. ΙΑ'. Πάντες οἱ Θεοί, προηγούμενον ἔχοντες τὸν Ἄγνην, ὑμνοῦσι τὴν Μεγαλουργὸν Θεάν. 55—61.
- ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'. Ἡ Θεὰ ὑπόσχεται ἀμοιβὴν πρὸς πάντας τοὺς πιτεύοντας εἰς αὐτήν. 62—64.
- ΚΕΦΑΛ. ΙΓ'. Ἐν τῷ τέλει παραινεῖ ὁ Ὄσιος τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Βαῖσσέα ἵνα λατρεύσωσι τὴν Θεάν. Καὶ οἱ μὲν πεισθέντες ἐλάτρευσαν· ἡ δὲ Θεὰ ἡσθεῖσα ἔδωκε τὸ ἔφετόν ἐκάσῳ. Ὁ μὲν Βασιλεὺς ἀνέλαβε τὴν ἀπολεσθεῖσαν Βασιλείαν καὶ ἐν τῇ ἐπομένῃ γεννήσει υἱὸς τοῦ Ἡλίου γεννηθεὶς Μανοῦς Σαβαρνῆς ὠνομάσθη· ὁ δὲ Βαῖσσέας γινῶσιν λαβῶν τῶν ὄντων, τὴν ἀθανασίαν ἐκτήσατο. 66—67.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΔΟΥΡΓΑ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Π Ρ Ω Τ Ο Ν .

ΜΑΡΚΑΝΔΕΪΑΣ.

1. **Ο** ὄγδοος Μανουῦς, ὃς ἐπονομάζεται Σαβαρνής, υἱὸς ἐστὶ τοῦ Ἡλίου· τούτου τὴν γέννησιν ἀκουσόν μου λέγοντος ἐκτεταμένως. +
2. Καὶ ὅπως οὗτος ὁ τοῦ Ἡλίου υἱὸς Σαβαρνής πανευδαίμων Βασιλεὺς ἐγένετο ἐπ' ἐκείνης τῆς δυναστείας, χάριτι τῆς Μαχαμαίας.
3. « Πάλαι ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Μανουῦ, ὃς ἐπονομάζεται Σβαροκίσσας, Βασιλεὺς τις ἦν ἐν ἀπάσῃ τῇ σφαίρᾳ τῆς γῆς, Σουράτας τοῦνομα, ἐκ γένους ὧν τοῦ Βασιλέως Σαίτρα. +
4. Τούτῳ τῷ Βασιλεῖ Σουράτα, ὃς ἐκυβέρνηα καλῶς τοὺς λαοὺς, ὡς γνησίους ἑαυτοῦ υἱοὺς, πολέμιοι οἱ βασιλεῖς ἐγένοντο, οἱ λεγόμενοι Κολαβιδόβανσαι.
5. Συνεκροτήθη δὲ καὶ πόλεμος, ἐν ᾧ ἐνικήθη οὗτος ὁ κραταῖος καὶ ὑπερσθενὴς Βασιλεὺς ὑπ' ἐκείνων, καὶ τοὶ ἦσαν ἥττονες τῷ κράτει καὶ τῷ σθένει.
6. Κατατροπωθεὶς οὖν αὐτὸς ὁ πανόλβιος ὑπ' ἐκείνων τῶν ἰσχυρῶν ἐχθρῶν, ἀνέστρεψεν εἰς τὴν οἰκειάν πόλιν, καὶ ἦν κύριος μόνῃς τῆς ἑαυτοῦ γῆς.
7. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει, ἐν ἣ ἦν, ὅ,τε θησαυρὸς καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, ἀδυνάτου ὄντος, ἐσφετερίσθη ὑπὸ τῶν ὑπάρχων, δυνατῶν ὄντων, μοχθηρῶν καὶ δυστρέπων.

8. Στερηθείς δὲ τῆς ἀρχῆς, ἀνέβη τὸν ἑαυτοῦ ἵππον ἐπὶ προφάσει θήρας, καὶ ἀφίκετο μόνος εἰς μεγάλην ἔρημον·
9. Ἐνθα εἶδε τὴν Μονὴν τοῦ ὀσίου Βασίστα, ἡ πλήρης ἦν θηρίων ἡμέρων, καὶ ἀγλαὰ ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ ὀσίου.
10. Διατρίβων δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐξαιρέτῳ Μονῇ, ἔμεινε χρόνον τινα, τιμῶμενος ὑπ' ἐκείνου τοῦ ὀσίου.
11. Καὶ τοιαῦτα ἐν ἑαυτῷ διελογίζετο, ἐλκόμενος τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς προσπαθείας·
12. «Μῶν ἡ πόλις ἐκείνη, ἡ πρότερον ὑπὸ τῶν ἐμῶν προγόνων διοικηθεῖσα, καὶ ἔπειτα ἐμοῦ στερηθεῖσα, νομίμως ὑπὸ τῶν κακούργων ἐκείνων ὑπηρετῶν μου κυβερνᾶται ; ἢ οὐχί ;
13. Οὐκ οἶδα, ὅποیان ἄνεσιν λήψεται ἐκεῖνος ὁ κορυφαῖος καὶ γενναῖος ἐλέφας μου, ὁ αἰεὶ μανικὸν ἔχων χυμὸν, ὑπεξούσιος γενόμενος τοῖς ἐχθροῖς μου !
14. Ὅσοι δ' ἦσαν ἐμοὶ θεράποντες, ζῶντες ἐκ τῶν ἐμῶν χαρίτων, καὶ δωρεῶν καὶ βρωμάτων, οὗτοι πάντως γε νῦν ἄλλοις Βασιλεῦσι θεραπείαν ποιῶσιν.
15. Ὁ δὲ θησαυρός μου, ὁ πολλῷ πόνῳ συναχθεὶς, κενὸς ἔσεται ὑπ' ἐκείνων τῶν ἀμέτρως φιλοδαπάνων καὶ πολυδαπάνων. »
16. Ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα συνεχῶς διανοούμενος ὁ Βασιλεὺς, εἶδεν ἕνα Βαῖσσεάν πλησίον ἐκείνης τῆς Μονῆς τοῦ ὀσίου,
17. Ὦν καὶ ἠρώτησε· «Τίς σύ ; τίς ἡ αἰτία τῆς ἐνθάδε σου ἀφίξεως ; ἢ τίνας ἕνεκα φαίνῃ περίλυπος καὶ δύσθυμος ;»
18. Ὁ δὲ, ἀκούσας παρὰ τοῦ Βασιλέως τοιούτων λόγων, ἐξηρευγμένον εὐνοϊκῶς, ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτὸν ταπεινῶς·

ΒΑΪΣΣΕΑΣ.

19. « Ἐγὼ εἶμι Βαῖσσεάς μὲν τὴν φυλὴν, Σαμμάδης δὲ τὸ ὄνομα, γεννηθεὶς ἐν οἴκῳ πλουσίων, καὶ ἐκβληθεὶς ὑπὸ τῶν κακῶν υἱῶν μου καὶ τῆς γυναικὸς μου εἰς τὸ παραλαβεῖν τὸν πλοῦτόν μου.
20. Στερηθεὶς μὲν οὖν τοῦ πλούτου, ὄν' ἔλαβον οἱ υἱοὶ μου καὶ ἡ γυνή μου, ἀποδιωχθεὶς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν οἰκείων καὶ ἀγχιστέων, εἰς ταύτην τὴν ἔρημον ἐλήλυθα.
21. Ἐγὼ ἐνταῦθα ὢν, οὐ μανθάνω, ὅπως ἔχουσιν ἡ γυνή μου, οἱ υἱοὶ μου, καὶ οἱ λοιποὶ οἰκεῖοι· καλῶς ἔχουσιν; ἢ κακῶς;
22. Μῶν ἐν ἐκείνων τῷ οἴκῳ τό γε νῦν ἔχον ἀγαθὰ εἰσιν; ἢ κακά; οἱ δὲ υἱοὶ μου ἀγαθοεργοὶ εἰσιν; ἢ κακοεργοὶ; »

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

23. « Διὰ τί ἡ καρδία σου κλίσιν ἔχει καὶ στοργὴν πρὸς ἐκείνους τοὺς υἱοὺς, καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ πρὸς τοὺς οἰκεῖους, ὑφ' ὧν ἀπεδιώχθης εἰς τὸ λαβεῖν τὸν πλοῦτόν σου; »

ΒΑΪΣΣΕΑΣ.

24. « Ὅρθῶς καθάπτεται μου οὗτός σου ὁ λόγος, ὃν εἶπας· ἀλλὰ τί ποιήσω; ἡ γὰρ καρδία μου οὐκ ἔχει σκληρότητα πρὸς ἐκείνους.
25. Ἡ ἐμὴ καρδία φιλόστοργός ἐστι πρὸς ἐκείνους τοὺς υἱοὺς, πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ πρὸς τοὺς οἰκεῖους, οἱ ἀφῆκαν τὴν πρὸς τὸν πατέρα, πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ πρὸς τὸν οἰκεῖον φιλοστοργίαν, καὶ ἀπεδίωξάν με, ὡς φιλόπλουτοι.
26. Ἄρα οὐ γινώσκω τοῦτο; καὶ τοι δὲ γινώσκω, ἡ ἐμὴ καρδία κλίσιν ἔχει καὶ στοργὴν πρὸς ἐκείνους τοὺς ἀναξίους καὶ ἀχρείους.

27. Χάριν ἐκείνων καὶ ἀναστεναγμός μοι γίνεται καὶ ἀθυμία· ἀλλὰ τί ποιήσω ; ἡ ἐμὴ καρδία οὐ γίνεται σκληρὰ πρὸς τοὺς ἀστόργους ἐκείνους.»

ΜΑΡΚΑΝΔΕΪΑΣ.

28. Ἀμφότεροι δ' οὗτοι, ὅ,τε Βαϊσσέας Σαμάδδης, καὶ ὁ Βασιλεὺς Σουράτας, προσῆλθον ὁμοῦ τῷ ὀσίῳ Βασίσιζα,
29. Καὶ τὴν προσήκουσαν προσκύνησιν ποιήσαντες, καὶ καθίσαντες, συνδιελέγοντο αὐτῷ· εἶτα δ' ἔφη ὁ Βασιλεὺς·

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

30. «Ἐρωτῆσαί σε βούλομαι, θεσπέσιε, περὶ μιᾶς ἀπορίας· ἦν καὶ διάλυσον.
31. Ἡ προσπάθεια εἰς τὴν ἐμὴν βασιλείαν, καὶ εἰς πάντα ὁμοῦ τὰ τῆς βασιλείας, θλίψιν δίδωσι τῇ καρδίᾳ καὶ ταραχὴν τῷ νοῦ ἐμοῦ, τοῦ γινῶσιν ἔχοντος, ὥσπερ τοῦ μὴ ἔχοντος· τί ἐστι τοῦτο, ὀσιώτατε ;
32. Καὶ οὗτος δ' αὐτὸς, ἐκβληθεὶς ὑπὸ τῶν υἱῶν καὶ τῆς γυναικὸς, ἀποδιωχθεὶς τε καὶ ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τῶν οἰκείων καὶ ἀγχιστέων, φιλόστοργος πάλιν γίνεται πρὸς ἐκείνους.
33. Οὗτος οὖν αὐτὸς, καὶ γὰρ αὐτὸς, ἀμφότεροι, ὑπέρμετρα δεινὰ παθόντες, ἐλκόμεθα τὴν καρδίαν ὑπὸ τῆς προσπαθείας εἰς τὰ ἐγκόσμια, καὶ τοι ἔχουσι τοσαῦτα φανερὰ κακά.
34. Πόθεν, ὦ πανόλβιε, ἐμοὶ καὶ τούτῳ αὕτη ἡ ἀγνοία, καὶ τοι γινῶσιν ἔχομεν ; πόθεν αὕτη ἡ μωρία γίνεται ἐμοὶ καὶ τούτῳ, τοῖς τυφλοῖς κατὰ τὴν διάκρισιν ;»

ΟΣΙΟΣ.

35. « Παντί ζώῳ γινῶσις ἐστὶν εἰς τὰ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν· καθὼς δὲ διάφορά ἐστι τὰ εἶδη τοῦ ζώου, οὕτω καὶ τὰ ιδιώματα αὐτῶν.
36. Καὶ ἄλλα μὲν τῶν ζώων ἐν ἡμέρᾳ οὐ βλέπουσιν, ἄλλα δὲ ἐν νυκτί· καὶ ἄλλα βλέπουσιν ἐν τε νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ.
37. Οὐ δῆπου μόνον οἱ ἄνθρωποι γινῶσιν ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ τετράποδα ζῶα, καὶ ἔρπετά, καὶ πετεινά.
38. Οἷα δὴ γινῶσις τοῖς ἀνθρώποις, τοιαύτη ἐστὶ καὶ τοῖς πετεινοῖς, καὶ τοῖς λοιποῖς ζώοις· καὶ ἄλλαι ὁμοῦ ιδιότητες κοιναὶ εἰσι τοῖς τε ἀνθρώποις καὶ τοῖς ἀλόγοις ζώοις.
39. Καί τοι δὲ γινῶσις ἐστὶ, σκέψαι, ὅπως ἐκεῖνα τὰ πετεινά, καὶ περ πιεζόμενα αὐτὰ πείνη, ἐμβάλλουσιν ἐκ προσπαθείας σιτία τοῖς στόμασι τῶν νεοσσῶν.
40. Οὐ θεωρεῖς, ὅπως οἱ ἄνθρωποι φιλόστοργοι πεφύκασι πρὸς τοὺς ἑαυτῶν υἱούς, ἐπειδὴ ἐλπίζουσι λήψεσθαι ἀνταπόδοσιν;
41. Καί τοι δὲ γινῶσιν ἔχουσιν οἱ ἐν κόσμῳ ἄνθρωποι, ἀλλ' ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς Μαχαμαΐας πίπτουσιν εἰς ὠκεανὸν ἀγνοίας, ἔνθα ἐστὶ δίνη τῆς προσπαθείας.
42. Ἄλλ' οὐ δεῖ θαυμάζειν ἐπὶ τούτῳ· ἡ γὰρ Μαχαμαία, ἐξ ἧς ὁ Κόσμος παρανοεῖ, Ἰογανιδρὰ γίνεται καὶ αὐτῷ τῷ Βισνοῦ, τῷ κυρίῳ τοῦ Παντός.
43. Αὕτη ἡ θεσπεσία Θεὰ Μαχαμαία, ἔλκουσα βία τὰς καρδίας καὶ τῶν ἐχόντων γινῶσιν, ἀγνοίαν δίδωσιν αὐτοῖς.
44. Ἵπ' αὐτῆς τοῦτο τὸ Πᾶν δημιουργεῖται, κινητὸν ὁμοῦ καὶ ἀκίνητον· αὕτη ἡ ἀγαθοδότερα, ἡσθεῖσα, αἰτία λυτρώσεως τῶν ἀνθρώπων γίνεται.

45. Αὕτη ἐστὶν ἡ προαιώνιος ὑπερτέρα Σοφία, ἡ αἰτία τῆς λυτρώσεως καὶ τοῦ δεσμοῦ τοῦ Κόσμου· αὕτη ἐστὶ κυρία τῶν κυρίων τοῦ Παντός.»

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

46. «Τίς ἐστὶ, θεσπέσιε, αὕτη ἡ Θεὰ Μαχαμαία, ἣν λέγεις ; πῶς αὕτη ἐγεννήθη ; καὶ τί τὸ ἔργον αὐτῆς ;
47. Ὅποια ἐστὶ τὴν φύσιν αὕτη ἡ Θεά ; ὅποια τὴν μορφήν ; καὶ ὅποια κατὰ τὴν γέννησιν ; ταῦτα πάντα ἀκοῦσαι παρὰ σοῦ ἐφίεμαι, ὦ ἄριστε ἐν τοῖς θεογνώσταις.»

ΟΣΙΟΣ.

48. «Ἄκουσον παρ' ἐμοῦ, ὡς αὕτη ἐστὶ προαιώνιος, παντόμορφος· ὑπ' αὐτῆς τὸ Πᾶν τοῦτο ἐποιήθη· ἡ δὲ γέννησις αὐτῆς πολυειδής ἐστίν.
49. Αὕτη δὲ ἡ προαιώνιος τότε λέγεται, ὅτι γεννᾶται ἐν Κόσμῳ, ὅτε ἀναφαίνεται σωματικῶς εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ τῶν Θεῶν¹.
50. Ὅτε ὁ Θεὸς Βισνοῦς ἐν τῷ τέλει τοῦ αἰῶνος, γενομένης ὄλης τῆς γῆς θαλάσσης, ζρώσας τὸν ὄφιν Σέσσαν², ἠσπάσατο τὴν Ἰογανιδράν³.
51. Τότε δύο Γίγαντες φοβεροί, ὧν ὁ μὲν ἐκαλεῖτο Μαδδοῦς, ὁ δὲ Καϊτάββας, ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ ρύπου τοῦ ὠτός τοῦ Βισνοῦ, καὶ ἐφόρμησαν εἰς τὸ ἀνελεῖν τὸν Βραχμᾶν.
52. Ὁ δὲ δημιουργὸς Βραχμᾶς, ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ λωτοῦ τοῦ ἐν τῷ ὀμφαλῷ τοῦ Βισνοῦ, ἰδὼν τοὺς μὲν δεινοὺς Γίγαντας ἐφορμῶντας, τὸν δὲ Βισνοῦν καθεύδοντα,

(1) Εἰς ἐπικουρίαν τῶν Θεῶν κατὰ τῶν ἀντιθέων Τιτάνων καὶ Γιγάντων.

(2) Στρόμα ἐχὼν τὸν ὄφιν Σέσσαν, ἔλαβε κήλυμον ὕπνου.

(3) Ἰογανιδρά λέγεται ὁ κήλυμος καὶ βαβύς ὕπνου.

53. Ἰμνησεν ἀτενεῖ τῷ νοῖ ἐκείνην τὴν Ἰογανιδράν¹, τὴν οὔσαν ἐν τοῖς ὄμμασι τοῦ Βισνοῦ, εἰς τὸ ἐξεγεῖραι αὐτὸν τοῦ ὕπνου.»

ΒΡΑΧΜΑΣ.

54. «Ἰμνῶ τὴν θεῖαν Νιδράν¹ τοῦ ἀπαραβλήτου τὴν δύναμιν Βισνοῦ, τὴν παντάνασσαν, τὴν πάντων τιθῆνην, τὴν ποιοῦσαν, καὶ τρέφουσαν, καὶ ὀλλύουσαν τὸ Πᾶν.

55. Σὺ εἶ αὐτὴ ἡ Σβαχά· σὺ ἡ Σβαδδά· σὺ αὐτὴ ἡ θυσία· σὺ εἶ ἕκαστον τῶν φωνηέντων στοιχείων· σὺ ἡ ἀμβροσία· σὺ τὸ προαιώνιον μονοσύλλαβον Ὄμ, καὶ αὐτὴ ἡ τριττὴ προσωδία.

56. Σὺ εἶ ἕκαστον τῶν συμφώνων στοιχείων, ἅπερ οὐ δύνανται ἐκφωνηθῆναι ἄνευ τῶν φωνηέντων· σὺ εἶ αὐτὴ ἡ Σαβιτρή· σὺ ἡ μεγάλη Θεᾶ, καὶ Μήτηρ.

57. Ὑπὸ σοῦ ἅπας οὔτος ὁ Κόσμος ποιεῖται, κρατεῖται, καὶ τρέφεται· καὶ σὺ πάντοτε καταναλίσκεις αὐτὸν ἐν τῷ τέλει τοῦ αἰῶνος.

58. Ἐν τῇ κτίσει τούτου τοῦ Κόσμου σὺ εἶ αὐτὴ ἡ πλασουργός, καὶ ἐν τῇ ἀνατροφῇ σὺ εἶ αὐτὴ ἡ τροφός, καὶ ἐν τῷ τέλει σὺ εἶ αὐτὴ ἡ ὀλέτειρα, ὡ παντόμορφε.

59. Σὺ εἶ ἡ μεγάλη Σοφία, ἡ μεγάλη Ἰλη, ἡ μεγάλη Σύνεσις, ἡ μεγάλη Μνημοσύνη, ἡ μεγάλη Παράνοια, ἡ μεγάλη Θεᾶ, καὶ ἡ μεγάλη Δύναμις τῶν Θεῶν.

60. Σὺ εἶ ἡ φύσις τοῦ Παντός, ἡ συστατικὴ δύναμις τῶν τριῶν Ποιοτήτων· σὺ ἡ δεινὴ Καλατρή, Μαχατρατρή, καὶ Μοχατρατρή.

(1) Ἰογανιδρά λέγεται ὁ νήδυμος καὶ βαθὺς ὕπνος· καὶ ἡ Θεᾶ, ἡ ἔφορος τοῦ ὕπνου.

(2) Νιδρά λέγεται ὁ ὕπνος, καὶ ἡ Θεᾶ, ἡ ἔφορος τοῦ ὕπνου· συνεκλαμβάνεται δ' ἐνταῦθα καὶ αὐτὴ ἡ Ἰλη.

64. Σὺ εἶ ἡ Σρή· σὺ εἶ ἡ Κυρία· σὺ ἡ αἰδώς· σὺ ἡ νοητικὴ καὶ αἰσθητικὴ δύναμις· σὺ ἡ αἰσχύνη, ἡ ῥῶσις, ἡ χαρὰ, ἡ ἰλαρότης, καὶ ἡ ἀνοχή.
62. Σὺ εἶ φρικτὴ ξιφηφόρος, τριαינוφόρος, κορυνηφόρος, δισκοφόρος, κογχοφόρος, τοξοφόρος, βελοφόρος, ῥοπαλοφόρος, καὶ μοχλοφόρος.
63. Σὺ εἶ ἡ εὐειδестέρα πάντων· σὺ εἶ ἡ ὑπερτέρα πάντων τῶν νοητῶν καὶ αἰσθητῶν· σὺ εἶ ἡ μεγάλη Κυρία.
64. Ὡ φύσις τοῦ Παντός, ὅ,τι ἐστὶν αἰσθητὸν καὶ νοητὸν, τούτου ἡ σύστασις καὶ ἡ δύναμις σὺ εἶ· πῶς ἂν ὑμνηθεῖς ;
65. Ὃς ἐστὶ ποιητὴς, καὶ τροφεὺς, καὶ ὀλέτωρ τοῦ Παντός, καὶ οὗτος ὑπὸ σοῦ αὐτῆς κατηνέχθη εἰς ὕπνον· τίς ἄρα ἱκανός ἐστιν ὑμνησαί σε ;
66. Τίς ἂν εἶη δυνατὸς, ὦ Θεά, ὑμνησαι σέ αὐτὴν τὴν Ἰλlyn, ἐξ ἧς σῶμα ἔχομεν ἐγὼ τε καὶ ὁ Βισνοῦς, καὶ ὁ Σίβας.
67. Σὺ οὖν, ἡ οὔσα ὑμνητὴ ταῖς οἰκείαις δυνάμεσι, παράνοιαν δὸς τούτοις τοῖς δυσκαταγωνίστοις Γίγασι, τῷ τε Μαδδοῦ, καὶ τῷ Καϊτάββα.
68. Ἐξέγειρον ταχέως ἐξ ὕπνου τοῦτον τὸν Κύριον τοῦ Παντός Βισνοῦν, καὶ δὸς αὐτῷ ἔννοιαν τοῦ ἀνελεῖν τούτους τοὺς μεγάλους Γίγαντας.»

ΟΣΙΟΣ.

69. «Οὕτως ὑμνηθεῖσα ἡ Θεά τοῦ ὕπνου ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ, εἰς τὸ διϋπνίσαι τὸν Βισνοῦν, ὥστε ἀνελεῖν τὸν Μαδδοῦν καὶ τὸν Καϊτάββαν,
70. Ἐξῆλθεν ἐκ τῶν ὀμμάτων, ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς ῥινός, ἐκ τῶν βραχιόνων, ἐκ τῆς καρδίας, καὶ ἐκ τοῦ στήθους τοῦ Βισνοῦ, καὶ ἔστη πρὸ τῆς ὄψεως τοῦ Βραχμᾶ, τοῦ ἐξ ὕλης γεννηθέντος.

71. Ἄφελθεις δ' ὁ παντοκράτωρ Βισνοῦς ὑπὸ τῆς Θεᾶς τοῦ ὕπνου, ἀνέστη εὐθέως ἀπὸ τῆς ὀφείας κλίνης τῆς ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ εἶδεν ἐκείνους τοὺς κακοτρόπους,
72. Τὸν Μαδδοῦν δηλονότι καὶ τὸν Καϊτάδβαν, μεγάλην δύναμιν καὶ ἀνδρείαν ἔχοντας, ἐρυθροὺς τὰ ὄμματα ἐκ θυμοῦ ὄντας, καὶ ἐτοιμοὺς εἰς τὸ καταφαγεῖν τὸν Βραχμᾶν.
73. Στάς δ' ἔπειτα ἐπὶ τῶν ποδῶν ὁ Θεὸς Βισνοῦς, ἐμάχετο ἐκείνοις, πυκτεῶν, καὶ παλαίων, ἐν πεντακισχιλίοις ἔτεσιν.
74. Οἱ δὲ ὑπερσθενεῖς καὶ ἐκμανεῖς ἐκεῖνοι Γίγαντες, παράνοες γενόμενοι ἀπὸ τῆς Μαχαμαΐας, ἔφασαν πρὸς τὸν Βισνοῦν· «Χάριν αἴτησον παρ' ἡμῶν»

ΒΙΣΝΟΥΣ.

75. Ἐπειδὴ ἤσθητε ἐπ' ἐμοί, ταύτην τὴν χάριν αἰτῶ, καὶ οὐχὶ ἄλλην· «Ἄναιρέθητε ἀμφοτέροι ὑπ' ἐμοῦ.»

ΟΣΙΟΣ.

76. Ἀπατηθέντες δὲ, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὴν γῆν πᾶσαν ὑδάτων πλήρη, εἶπον πρὸς τὸν λωτόφθαλμον Βισνοῦν·
77. «Ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ σῇ μάχῃ· ὁ δὲ παρὰ σοῦ θάνατος ἡμῶν ἐπαινετός ἐστιν· ἀνελε ὁμῶς ἡμᾶς ἐν ξηρᾷ, ἀλλὰ μὴ ἐν ὑγρᾷ.»

ΟΣΙΟΣ.

78. «Ὁ δὲ Βισνοῦς, ὁ ἔχων κόγχον, καὶ δίσκον, καὶ κορύνην, εἰπὼν «Οὕτως ἔστω,» ἔκοψεν ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μηροῦ διὰ τοῦ δίσκου τὰς κάρας αὐτῶν.
79. Οὕτως ἐγεννήθη αὕτη ἡ Θεά, ὑμνηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ. Ἄκουσον δὲ πάλιν καὶ ἑτέραν γέννησιν αὐτῆς, ἣν λέξω σοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΟΣΙΟΣ.

1. « Πάλαι ἑκατονταετῆς πόλεμος συνεκροτήθη τοῖς Θεοῖς καὶ τοῖς ἀντιθέοις Γίγασι, τῶν μὲν Γιγάντων ἀρχηγοῦ ὄντος τοῦ Μαχίσσα, τῶν δὲ Θεῶν, τοῦ Ἴνδρα.
2. Τελευταῖον δὲ ἐνίκηθη ὁ τῶν Θεῶν στρατὸς ὑπ' ἐκείνων τῶν μεγαλοδυνάμων Γιγάντων· ὁ δὲ Γίγας Μαχίσσας, νικήσας πάντας τοὺς Θεοὺς, ἐγένετο Ἴνδρας.
3. Νικηθέντες μὲν οὖν οἱ Θεοί, ἠγούμενον ποιήσαντες τὸν λωτογενῆ καὶ δημιουργὸν Βραχμᾶν, ἤλθον, ἔνθα ἦν ὁ Σίβας, καὶ ὁ Βισνοῦς.
4. Πρὸς οὓς καὶ διηγήσαντο εἰς πλάτος πάντα, ὡς εἶχε, τὴν τε νίκην τοῦ Γίγαντος Μαχίσσα, καὶ τὴν ἦτταν τῶν Θεῶν.
5. Ὅτι ὁ μὲν Μαχίσσας αὐτὸς ἔχει τὴν ἐπιστασίαν τοῦ Ἡλίου, τοῦ Ἴνδρα, τοῦ Πυρός, τοῦ Ἄερος, τῆς Σελήνης, τοῦ Ἰάμα, τοῦ Βαρούνα, καὶ ἄλλων ὁμοῦ Θεῶν.
6. Οἱ δὲ Θεοὶ πάντες, ἐκβληθέντες τοῦ οὐρανοῦ ὑπ' ἐκείνου τοῦ δυστρόπου Μαχίσσα, διατρίβουσιν ἐπὶ γῆς, ὡς ἄνθρωποι.
7. « Πάνθ' ὅσ' ἔπραξεν ὁ ἀντίθεος, (ἔφασαν οἱ Θεοὶ) ἐρρέθησαν πρὸς ὑμᾶς, εἰς οὓς ἡμεῖς καταφεύγομεν· σκέψις γενέσθω τοιγαροῦν τοῦ θανάτου ἐκείνου.»
8. Τοιούτων λόγων τῶν Θεῶν ἀκούσαντες ὅ,τε Βισνοῦς καὶ ὁ Σίβας, λίαν ὠργίσθησαν, καὶ σκυθρωποὶ ἐγένοντο, καὶ κατωφρυωμένοι.
9. Μέγα δ' ἔπειτα πῦρ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Βισνοῦ, καὶ τοῦ Βραχμᾶ, καὶ τοῦ Σίβα, οἱ πλήρεις μεγάλου θυμοῦ ἐγένοντο.

40. Μέγα δὲ πῦρ ἐξῆλθε καὶ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Ἴνδρα καὶ τῶν λοιπῶν Θεῶν· καὶ ἐγένετο ἐν εὐθείᾳ τὸ κατὰ μέρος ἐκεῖνο πῦρ.
41. Οἱ δὲ Θεοὶ ἔβλεπον αὐτὸ τὸ πῦρ, ὡς ὄρος ὑψηλὸν καὶ λαμπρὸν, καταλάμπων πᾶσαν διάστασιν τοῦ τόπου.
42. Ἐκεῖνο οὖν τὸ ἀνείκαστον πῦρ, τὸ ἐκ τῶν σωμάτων τῶν Θεῶν ἐξεληθὸν, καὶ συνελθὸν, ἐπλήρωσε φωτὸς τὸν τριττὸν Κόσμον· κῆπειτα ἐγένετο μία θήλεια.
43. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ πυρὸς, τοῦ ἐξεληθόντος ἐκ τοῦ Σίβια, ἐγένετο τὸ πρόσωπον· ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τοῦ Ἰάμα ἡ κόμη· ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τοῦ Βισνοῦ ἐγένοντο οἱ βραχίονες αὐτῆς.
44. Ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τῆς Σελήνης ἐγένετο τὸ ζεῦγος τῶν μαστῶν· ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τοῦ Ἴνδρα ἡ ὄσφυς· ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τοῦ Βαρούνα αἱ κνήμαι καὶ οἱ μηροί· ἐκ δὲ τοῦ τῆς Γῆς πυρὸς οἱ γλουτοὶ αὐτῆς.
45. Ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τοῦ Βραχμᾶ ἐγένοντο οἱ πόδες· ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τοῦ Ἥλιου οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν· ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τοῦ Κουβέρα ἐγένετο ἡ ῥίν.
46. Ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τῶν δημιουργῶν καὶ πατριαρχῶν Βραχμάνων ἐγένοντο οἱ ὀδόντες· ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐφόρου τοῦ πυρὸς ἐγένοντο οἱ τρεῖς ὀφθαλμοὶ αὐτῆς.
47. Ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τῶν Θεαινῶν τῆς Ἔω καὶ τῆς Ἑσπέρας ἐγένοντο αἱ ὀφρύες· ἐκ δὲ τοῦ ἀέρος τὰ ὦτα· ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς τῶν λοιπῶν Θεῶν τὰ λοιπὰ μέλη συνέστησαν αὐτῆς τῆς Θεᾶς.
48. Τηνικαῦτα οἱ Θεοὶ πάντες, οἱ θλιβόμενοι ὑπὸ τοῦ Γίγαντος Μαχίσσα, ἰδόντες ἐκείνην τὴν Θεάν, ἣ συνέστη ἐκ τοῦ συνελθόντος πυρὸς πάντων τῶν Θεῶν, χαρὰν ἔλαβον.
49. Καὶ ὁ μὲν Σίβιας ἔδωκεν αὐτῇ τρίαιναν, ἣν ἐξείλκυσεν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ τριχίμας, ὁ δὲ Βισνοῦς δίσκον, ὃν ἐξείλκυσεν ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ δίσκου.

20. Ὁ δὲ Βαρούνας ἔδωκεν αὐτῇ κόγχον, ὁ δὲ Θεὸς τοῦ πυρὸς λόγχην, ὁ δὲ Ἄηρ τόξον καὶ φαρέτρας δύο, πλήρεις οὔστῶν.
21. Ὁ δ' ἀρχηγὸς τῶν Θεῶν Ἰνδρας ἔδωκεν αὐτῇ κεραυνόν, ὃν ἐξείλκυσεν ἐκ τοῦ οἰκείου κεραυνοῦ, καὶ κώδωνα ἓνα ἀπὸ τοῦ ἐχυτοῦ ἐλέφαντος Ἄϊραβάτα.
22. Ὁ δὲ Ἰάμας ἔδωκεν αὐτῇ ῥάβδον, ἣν ἐξείλκυσεν ἐκ τῆς ῥάβδου τοῦ Κάλα, ὁ δὲ ὑδρομέδων Θεὸς Βαρούνας βρόχον, ὁ δὲ δημιουργὸς Βραχμᾶς Ἀξαμαλὴν καὶ Καμανδαλοῦν.
23. Ὁ δ' Ἥλιος ἔδωκεν ἅπασιν τοῖς πόροις τοῦ σώματος αὐτῆς τὰς ἐαυτοῦ ἀκτῖνας, ὁ δὲ Κάλας ἔδωκεν αὐτῇ μάχαιραν καὶ λαμπρὰν ἀσπίδα.
24. Ἡ δὲ γαλακτία θάλασσα ἔδωκεν αὐτῇ ὄρμον ἐκ μαργάρων, καὶ δύο ἀπαλαίωτα καὶ ἄφθιτα περιβόλαια.
25. Ὁ δὲ Βισθακάρμας ἔδωκεν αὐτῇ λίθον πολύτιμον τῆς κορυφῆς, καὶ ἐνώτια, καὶ ψέλλια, καὶ ἡμισέληνον λαμπρόν, καὶ βραχιόνια ἐν ἅπασιν τοῖς βραχίοσι,
26. Καὶ περιπέζια ἀγλάα, καὶ περιδέραιον ἐξαίρετον, καὶ δακτυλίου, λιθοκολλήτους ἐν ἅπασιν τοῖς δακτύλοις,
27. Καὶ πέλεκυν πρὸς τούτοις λαμπρότατον, καὶ ἄλλα ὄπλα πολυειδῆ, καὶ θώρακα ἀδιάρρηκτον.
28. Ὁ δὲ Ωκεανὸς ἔδωκεν αὐτῇ δύο στεφάνους ἐξ ἀμαράντων λωτῶν περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ περὶ τὸν λαιμόν, καὶ ἓνα ἀγλαώτατον λωτόν.
29. Ὁ δὲ Ἴμαὸς ἔδωκεν αὐτῇ ὄχημα λέοντα, καὶ πολυειδεῖς πολυτίμους λίθους, ὁ δὲ Κουβέρας ποτήριον, οἴνου ἀκένωτον.
30. Ὁ δὲ ὀφιομέδων Σέσσα, ὃς βραστᾶζει ταύτην τὴν γῆν, ἔδωκεν αὐτῇ ὄρμον ὄφειον, κεκοσμημένον πολυτίμοις λίθοις.

31. Τιμηθεῖσα δ' ἡ Θεὰ καὶ ὑπὸ Θεῶν ἄλλων κοσμήμασι καὶ ὄπλοις, ἀνεβόησε πολλάκις μετὰ καγχάσματος.
32. Ἐπληρώθη δ' ἅπας ὁ αἰθήρ τῆς φοβεραῆς καὶ ἀχωρήτου μεγάλης φωνῆς ἐκείνης· καὶ ἡχώ δὲ μεγάλη ἐγένετο.
33. Ἄπαντες δ' οἱ Κόσμοι ἐταράχθησαν· αἱ δὲ θάλασσαι ἐκλυδωνίσθησαν· ἡ δὲ γῆ ἐσεισθη· τὰ δ' ὄρη ἐκλονήθησαν.
34. Οἱ δὲ Θεοὶ ἔλεγον μετὰ χαρᾶς πρὸς αὐτὴν τὴν ἐποχουμένην λέοντι· « Νίκα. » Οἱ δ' ὅσοι Βραχμᾶνες ὕμνουσιν αὐτὴν, κλίνοντες εὐλαβῶς τὸ σῶμα.
35. Ἰδόντες οἱ ἀντίθεοι Γίγαντες τὸ Πᾶν τεταραγμένον, παρεσκευάσαντο πάντας τοὺς στρατοὺς, καὶ ἀναλαβόντες ὅπλα, ἔστησαν.
36. Εἰπὼν δ' ὁ ἀντίθεος Μαχίσσας, « ὦ! τί τοῦτο; » ἐπέδραμε κατὰ τὴν φωνὴν ἐκείνην, περικυκλούμενος ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἀντιθέων Γιγάντων.
37. Εἶδε δ' ἔπειτα τὴν Θεὰν ἐκείνην, πληροῦσαν φωτὸς τὸν τριττὸν Κόσμον, θίγουσαν τοῦ οὐρανοῦ τῆ κορυφῇ τῆς μίτρας, τὴν γῆν κάμπτουςαν τῷ τῶν ποδῶν πατήματι,
38. Ταράττουςαν τὸν ὑποχθόνιον Κόσμον τῇ κλαγγῇ τῆς χορδῆς τοῦ τόξου, καὶ περιέχουσαν πᾶν μέρος τοῦ αἰθέρος τοῖς χιλίοις βραχίσιον, οἷς εἶχε.
39. Πόλεμος δὲ συνεκροτήθη ἐκείνη τῇ Θεᾷ καὶ τοῖς ἀντιθέοις Γίγασιν, ἐν ᾧ ὁ αἰθήρ κατεφλέγετο τοῖς βαλλομένοις διαφόροις ὄπλοις.
40. Ἐπολέμει δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ ὁ μέγας Τιτάν, ᾧ ὄνομα Σιζούρας, στρατηγὸς τοῦ Μαχίσσα, καὶ ὁ Σαμάρας μετ' ἄλλων στρατηγῶν, ἔχων τετραμελῆ στρατόν.
41. Ὁ δὲ μέγας Τιτάν, Οὐδάγρας τοῦνομα, ἐπολέμει μετὰ ἕξ μυριάδων ἀρμάτων, ὁ δὲ Μαχαχανοῦς μετὰ χιλίων μυριάδων.

42. Ὁ δὲ μέγας Τιτὰν Ἀσιλομάν ἐπολέμει μετὰ πεντακοσίων μυριάδων ὁ δὲ Βασκάλας μετὰ ἑξακοσίων μυριάδων.
43. Ὁ δὲ Παριβαρίτας ἐπολέμει ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ, ἔχων πολλὰς χιλιάδας ἐλεφάντων, καὶ ἵππων, καὶ χιλίας μυριάδας ἀρμάτων.
44. Ὁ δὲ Τιτὰν, ᾧ ὄνομα Βιδάλας, ἐμάχετο ἐν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ, ἔχων περὶ ἑαυτὸν πεντήκοντα μυριάδας ἀρμάτων.
45. Καὶ ἄλλοι δὲ μεγάλοι Γίγαντες, πολλὰς μυριάσι συνόντες ἀρμάτων, ἐλεφάντων, καὶ ἵππων, ἐμάχοντο ἐν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ κατὰ τῆς Θεᾶς.
46. Ὁ δὲ Τιτὰν Μαχίσσας ἦν ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ περιεπόμενος ἀναριθμήτοις μυριάσιν ἀρμάτων, ἐλεφάντων, καὶ ἵππων.
47. Ἐμάχοντο δ' ἐναντίον τῆς Θεᾶς δόρασι καὶ σφενδόλαις, καὶ λόγχαις, καὶ σιδηροπλέκτοις ῥοπάλοις, καὶ μαχαίραις, καὶ πελέκεσι, καὶ διστόμοις ῥομφαίαις.
48. Καὶ ἄλλοι μὲν ἔρριπτον ἀκόντια, ἄλλοι δὲ βρόχους, ἄλλοι δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν ἐκείνην τὴν Θεάν καταφοραῖς μαχαίρων.
49. Ἡ δὲ κοτήσσεια ἐκείνη Θεᾶς, ἀντιρρίπτουσα βροχηδὸν τὰ οἰκεῖα ὄπλα, κατερρήγνυεν εὐμαρῶς τὰ ριπτόμενα ὄπλα τῶν Τιτάνων.
50. Ὑμνουμένη δ' ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὀσίων Βραχμάνων, καὶ θάλλουσα τὸ πρόσωπον, αὕτη ἡ Θεὰ καὶ Κυρία, ἔρριπτεν ὄπλα διάφορα εἰς τὰ σώματα τῶν Τιτάνων.
51. Ἀλλὰ καὶ ὁ Λέων ἐκεῖνος, τὸ ὄχημα τῆς Θεᾶς, θυμούμενος, καὶ τὴν λῶφιάν ἀναταράσσων, περιήρχετο τὰ στρατεύματα τῶν Τιτάνων, καθὼς τὸ πῦρ τὰ δάση.
52. Λί δὲ ἐκπνοαί, ἃς ἐξῆγεν ἐκ τοῦ στόματος ἡ Θεὰ, πολεμοῦσα, ἐγίνοντο εὐθέως τάξεις πολεμικαὶ ἀναρίθμητοι.
53. Αὐτῶν δὲ τῶν τάξεων ἄλλαι μὲν, ἐνδυναμούμεναι τῇ

- δυνάμει τῆς Θεᾶς, ἐπολέμουν, ἀπολλύουσαι τὰς τάξεις τῶν Γιγάντων πελέκεσι, καὶ σφενδόναις, καὶ ξίφεσι, καὶ διστόμοις ῥομφαίαις.
54. Ἄλλαι δ' ἔκρουον τύμπανα μεγάλα, ἄλλαι δὲ τυμπανίσκους, καὶ ἄλλαι ἐνέπνεον κόγχους ἐν ἐκείνῃ τῇ θαλίᾳ τοῦ πολέμου.
55. Ἡ δὲ Θεὰ ἀνῆρει ἀναρίθμους μεγάλους Τιτᾶνας τριαίνῃ, καὶ κορύνη, καὶ βολαῖς ἀκοντίων βροχηδόν, καὶ μαχαίρα, καὶ ἄλλοις πολυειδέσιν ὄπλοις.
56. Ἄλλους δὲ Γίγαντας κατέβαλε, ἐμβεβροντημένους τῷ ἤχῳ τοῦ κώδωνος· καὶ ἄλλους περιδέουσα τῷ βρόχῳ, καὶ ἐλκύουσα, ἔρριπτε κατὰ γῆς.
57. Καὶ ἄλλοι μὲν Γίγαντες ἐδιχοτομοῦντο ὀξείαις τομαῖς τῆς μαχαίρας· ἄλλοι δὲ, κρουόμενοι τῇ κορύνῃ, ἔκειντο κατὰ γῆς.
58. Ἄλλοι δὲ ἤμουν αἶμα, πατασσόμενοι σφόδρα σιδηροπλέκτῳ δοίδυκι· ἄλλοι δὲ ἔπιπτον κατὰ γῆς, νυττόμενοι τὸ στῆθος τριαίνῃ.
59. Ἄλλοι δὲ ἀντίθεοι Γίγαντες, οἱ ἐφώρων ἐπὶ τὴν Θεάν, ὡς ἰέρακες ἐπ' ὄρνιν, ἀφίεσαν τὸ πνεῦμα ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ πολέμου, τετρωμένοι καθ' ὅλον τὸ σῶμα βέλεσι πολλοῖς.
60. Καὶ ἄλλων μὲν οἱ βραχίονες ἦσαν κεκομμένοι· ἄλλοι δ' ἦσαν δειρότμητοι· ἄλλων δ' αἱ κάραι ἔπιπτον· ἄλλοι δ' ἦσαν κεκομμένοι κατὰ τὴν ὀσφύν.
61. Ἄλλοι δ' ἔπιπτον κατὰ γῆς, κεκομμένοι ἀμφοτέρα τὰ σκέλη ὑπὸ τῆς Θεᾶς· καὶ ἄλλοι ἦσαν κεκομμένοι ἕτερον τὸν πόδα, ἢ τὴν χεῖρα, καὶ ἄλλοι ἐξωρυγμένοι ἕτερον τὸν ὀφθαλμόν.
62. Ἄλλοι δὲ, καὶ τοὶ ἔπιπτον, καρατομηθέντες, πάλιν ἀνί-

σταντο, καὶ ἐμάχοντο ἀκέφαλοι τῇ Θεᾷ, ἀνέχοντες ὄπλα μεγάλα.

63. Ἄλλοι δὲ καρταμούμενοι, ἐχόρευον ἐκέφαλοι πρὸς τὸν ἦχον τῶν μουσικῶν ὀργάνων, ξίφη καὶ δόρατα πάλλοντες.
64. Καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις Γίγαντες τολμηροὶ ἀνεβόων πρὸς τὴν Θεάν· «Στήθι!»
65. Ἡ δὲ γῆ ἐκείνη, ἐν ἣ ἐγένετο ἡ μεγάλη ἐκείνη μάχη, δύσβατος ἐγένετο ὑπὸ πεπτωκότων ἀρμάτων, ἐλεφάντων, ἵππων, καὶ Γιγάντων.
66. Τηνικαῦτα ἐκ τῶν ἀναιρεθέντων Γιγάντων, ἐλεφάντων, καὶ ἵππων, αἵματα ποταμηδὸν ἔρρεον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στρατοῦ τῶν Γιγάντων.
67. Ἐν ἀκαρεῖ δ' ἡ Θεὰ εἰς ὄλεθρον ἤγαγε τὸν τῶν Γιγάντων ἐκεῖνον μέγαν στρατὸν, καθὼς τὸ πῦρ τὸν ἐξ ἀχύρων καὶ φρυγάνων σωρόν.
68. Ἀλλὰ καὶ ὁ Λέων τῆς Θεᾶς, μεγάλως βρυχώμενος, καὶ ἀναταράττων τὴν λοφιάν, ἐξείλκυεν ἀπὸ τῶν σωμάτων τὰ πνεύματα τῶν Γιγάντων.
69. Ἐνταῦθα τοιοῦτος πόλεμος συνεκροτήθη τοῖς τε Γίγασι καὶ τοῖς τάγμασιν ἐκείνοις τῆς Θεᾶς, ὥστε τοὺς θεοὺς ἄνθη βάλλειν βροχηδὸν ἐξ οὐρανοῦ ὑμνοῦντας.»
-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΟΣΙΟΣ.

1. «Σκοπήσας τὴν στρατιάν ἐκείνην ὀλλυμένην ὁ μέγας Τιτάν καὶ στρατηγὸς Σιζούρας, ἐφώρμησε μετὰ θυμοῦ εἰς τὸ ἀντιστῆναι τῇ Θεᾷ.
2. Ἐβάλλε δ' ἐπὶ τὴν Θεάν βέλη βροχηδόν, καθὼς τὸ νέφος βρέχει βροχὴν ἐπὶ τὴν Μερόνη¹.
3. Διατεμοῦσα δ' ἡ Θεὰ ἐν εὐμαρείᾳ τοῖς οἰκείοις βέλεσι τὰ ἀλλεπάλληλα βέλη τοῦ στρατηλάτου Γίγαντος, ἀπέκτεινε τοὺς τε ἵππους τοῦ ἄρματος αὐτοῦ καὶ τὸν ἠνίοχον.
4. Διέτεμε δ' ἅμα τό, τε τόξον καὶ τὴν ὑψηλὴν σημαίαν αὐτοῦ τοῖς βέλεσι, καὶ αὐτὸν δὲ κατέτρωσεν ἐν ἅπασιν τοῖς μέλεσι.
5. Στερηθεὶς δ' ὁ Τιτάν τοῦ ἑαυτοῦ τόξου, καὶ τοῦ ἄρματος, καὶ τῶν ἵππων, καὶ τοῦ ἠνιόχου, ἔδραμεν ἐπὶ τὴν Θεάν, κρατῶν τῇ μὲν μάχαιραν, τῇ δὲ ἀσπίδα.
6. Ἐφορμήσας δὲ, καὶ πλήξας ὀξεῖα μαχαίρα τὸν Λέοντα κατὰ τὴν κεφαλὴν, ἔπληξε καὶ τὴν Θεάν κατὰ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα.
7. Ἡ μὲν οὖν μάχαιρα, πλήξασα τὸν βραχίονα τῆς Θεᾶς, κατεάγη· ὁ δὲ ἤψατο τῆς τριαίνης, ἐρυθροὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ θυμοῦ.
8. Ἐβάλε δὲ κατὰ τῆς Θεᾶς ὁ μέγας ἐκεῖνος Τιτάν τὴν τριάιναν, ἣ ἀκτίνας ἐξέπεμπεν ἐν αἰθέρι, φερομένη, ὡσπερ ὁ δίσκος τοῦ Ἥλιου.

(1) Χρυσῆ ἡ Μερόνη τὸ ὄρος, χρυσοῦς καὶ ἡ Θεὰ μέλαν τὸ νέφος· μέλας καὶ ὁ Τιτάν.

9. Ἰδοῦσα δ' ἡ Θεὰ τὴν τρίαينαν φερομένην, ἀντέρριψε τὴν οἰκείαν τρίαينαν, ἐξ ἧς εἰς λεπτὰ ἐγένετο καὶ ἡ τρίαينα τοῦ μεγάλου Γίγαντος, καὶ ἐκεῖνος αὐτός.
10. Ἀναιρεθέντος τοῦ μεγαλοδυνάμου τούτου στρατηγοῦ τοῦ Μαχίσσα, ἐπῆλθεν ὁ Τιτάν Σαμάρας, ἐποχούμενος ἐλέφαντι.
11. Ἐρρίψε δὲ καὶ αὐτός τὸ ἑαυτοῦ δόρυ κατὰ τῆς Θεᾶς, ὃ καὶ ἔρριψεν εἰς γῆν ἡ Θεὰ ἄπρακτον, καὶ διέρρηξε διὰ μόνης τῆς ἐκφωνήσεως, Ἄ!
12. Ἰδὼν δ' ὁ Σαμάρας πεπτωκὸς καὶ κατερρηγμένον τὸ δόρυ, θυμῷ συσχεθεὶς, ἔρριψεν ὄβελόν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἡ Θεὰ κατέκοψε τοῖς βέλεσιν.
13. Ἀναπηδήσας δ' ὁ Λέων τῆς Θεᾶς, καὶ στάς ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ ἐλέφαντος, ἐμάχετο ἐκείνῳ τῷ Γίγαντι, παλαίων, καὶ πυκτεύων.
14. Συμπλακέντες δ' ἀμφοτέροι, καὶ πεσόντες κατὰ γῆς ἐξ ἐκείνου τοῦ ἐλέφαντος, ἐμάχοντο δειναῖς πυγμαῖς καὶ πληγαῖς.
15. Ἀναπηδήσαντος δ' εἰς τὸν αἰθέρα τοῦ Λέοντος, καὶ καταπηδήσαντος, ἡ κεφαλὴ τοῦ Σαμάρα συνετρίβη πληγῆ τοῦ ἐμπροσθίου ποδὸς τοῦ Λέοντος.
16. Καὶ ὁ μὲν Γίγας Οὐδάγρας ἀνηρέθη ὑπὸ τῆς Θεᾶς ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ λίθοις μεγάλοις καὶ δένδροις· ὁ δὲ Καράλας πέπτωκεν ὀδᾶξ καὶ πύξ καὶ ῥαπίσμασι.
17. Τὸν δὲ Οὐδδάταν ἔθλασεν ἡ Θεὰ κορύνης πληγῆ, θυμωθεῖσα, τὸν δὲ Βασκάραν σφενδόνη, τὸν δὲ Τάμραν καὶ τὸν Ἀνδδάκαν βέλεσι.
18. Τὸν δὲ Οὐγρασέαν καὶ τὸν Οὐγραβήρηγην καὶ τὸν Μαχαχανοῦν ἀπέκτεινε τριαίνῃ ἢ τριόφθαλμος ἐκείνη μεγάλη Κυρία.
19. Τὴν δὲ κεφαλὴν τοῦ Βιδάλα ἐχώρισεν ἀπὸ τοῦ σώματος

- ρομφαία· τὸν δὲ Δουρδδάραν καὶ τὸν Δουρμούκκαν ἀπέπεμψεν ἀμφοτέρους εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ίάμα διὰ τῶν οἰστῶν.
20. Οὕτω μὲν οὖν ἀπολλυμένης τῆς στρατιᾶς τῶν ἀντιθέων, ἀναλαβὼν μορφὴν Βουβάλου ὁ Τιτὰν Μαχίσσας, κατέπληξε τὰ πολεμικὰ ἐκεῖνα τάγματα τῆς Θεᾶς.
21. Ἄλλους μὲν γὰρ κατέβαλεν εἰς γῆν, πλήττων τῷ ἑαυτοῦ ῥύγχει, ἄλλους δὲ, λακτίζων, ἄλλους δὲ, κρούων τῇ οὐρᾷ, ἄλλους δὲ, διαρρήγνυον τοῖς κέρασι.
22. Καὶ ἄλλους μὲν κατέβαλε τῇ ὀρμητικῇ φορᾷ καὶ περιφορᾷ, ἄλλους δὲ τῷ μεγάλῳ μυκῆματι, καὶ ἄλλους τῷ φρυάγματι.
23. Ἀναστρέψας τὰ τάγματα αὐτὰ αὐτὸς ὁ Τιτὰν, ἐπέδραμεν εἰς τὸ ἀνελεῖν τὸν Λέοντα τῆς μεγάλης Θεᾶς, ἣ καὶ ἐχολώθη.
24. Χολωθείς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ μεγαλοσθενής, τὴν μὲν γῆν ἀνέσκαπτε ταῖς ὀπλαῖς, τὰ δ' ὑψηλὰ ὄρη ἀνέρριπτε τοῖς κέρασι, καὶ ἀνεβόα.
25. Καὶ ἡ μὲν γῆ, ἀνασκαπτομένη τῇ σφοδρᾷ φορᾷ αὐτοῦ, ἐσχίσθη· ἡ δὲ θάλασσα, ἀναταρακτομένη τῇ οὐρᾷ ἐπλημμύρησε πανταχόθεν.
26. Τὰ δὲ συνεχῆ καὶ πυκνὰ νέφη, νυττόμενα τοῖς ἀνακινουμένοις κέρασι, διερρήγνυοντο, καὶ ἀραιὰ ἐγίγοντο· τὰ δ' ὄρη, ἀναφερόμενα εἰς τὸν αἰθέρα ἐκ τοῦ φρυάγματος, κατεφέροντο εἰς τὴν γῆν.
27. Ἰδοῦσα δ' ἡ Θεὰ αὐτὸν τὸν μέγαν Γίγαντα, παροξυνόμενον, καὶ ἐπερχόμενον, παρωξύνθη καὶ αὐτὴ εἰς θάνατον αὐτοῦ.
28. Ρίψασα δὲ τὸν βρόχον, ἔδησεν αὐτὸν τὸν πελώριον Γίγαντα· ὁ δὲ, καὶ δεδεμένος, ἀφῆκε τὴν μορφὴν τοῦ Βουβάλου,

29. Καὶ ἐγένετο εὐθέως Λέων· καὶ ἐν ᾧ ἡ Θεὰ ἔμελλε κόψειν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἐγένετο ἄνθρωπος μαχαιροφόρος.
30. Ἡ μὲν δὲ Θεὰ ἐτόξευεν αὐτὸν τὸν ἀνθρωπόμορφον Γίγαντα, ἀσπίδα φέροντα καὶ μάχιραν· ὁ δὲ ἐγένετο μέγας Ἐλέφας.
31. Καὶ εἶλκυε τὸν Λέοντα ἐκείνον τῆς Θεᾶς διὰ τῆς προβοσκίδος, καὶ φωνὴν ἐξῆγεν, ὡς βροντῆν· ἡ δὲ Θεὰ μαχαίρα διέτεμε τὴν προβοσκίδα αὐτοῦ, ἔλκοντος.
32. Λαβῶν δὲ πάλιν μορφήν Βουβάλου ὁ πελώριος Τιτάν, ἀνετάραττε πάλιν, ὡς πρότερον, πάντα τὸν κινήτὸν καὶ ἀκίνητον τριττὸν Κόσμον.
33. Ἡ δὲ δεινὴ Θεὰ καὶ Μήτηρ τοῦ Κόσμου, ἔγκοτος γενομένη, ἔπινεν ἀμυστὶ οἶνον ἀμβρόσιον, καὶ ἐκάγχαζεν, ἐρυθροὺς ἔχουσα ὀφθαλμούς.
34. Ἐμυκάτο δὲ καὶ ὁ βουβαλόμορφος Τιτάν, ἐπαιρόμενος τῇ δυνάμει τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ ἀνέρριπτεν ὄρη διὰ τῶν κεράτων ἐπὶ τῆς Θεᾶς.
35. Συντρίψασα δ' ἡ Θεὰ πολλοῖς βέλεσι τὰ ριπτόμενα ὑπ' ἐκείνου ὄρη, ἔλεξε πρὸς αὐτὸν συγκεχυμένη φωνῆ καὶ ἐρυθρῶ προσόπω ἐξ οἴνου·

ΘΕΑ.

36. «Βόα, γαυριῶν, ἐν ὀλίγῳ, μωρέ, ἕως οὗ πῖω οἶνον· ἐπὶ δὲ σὺ ἀναιρεθῆς ὑπ' ἐμοῦ, οἱ Θεοὶ τότε εὐθέως ἀναβοήσουσιν.»

ΟΣΙΟΣ.

37. «Τοιαῦτα εἰποῦσα ἡ Θεὰ, ἐπήδησε· καὶ ἀναβάσασα ἐπὶ τὸν βουβαλόμορφον πελώριον Γίγαντα, ἔθετο τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ὀβελῶ.

38. Ὁ δὲ, καὶ περ πατούμενος ὑπὸ τῆς Θεᾶς, ἐξῆλθεν ὁ ἡμῖς ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Βουβάλου· ἐπειδὴ ἐκωλύετο ὄλος ἐξελθεῖν ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῆς Θεᾶς, πατούσης αὐτόν.
39. Ἐξελθὼν δ' ὁ ἡμῖς αὐτὸς ὁ Τιτάν, ἐμάχετο· κατατομηθεὶς δ' ὑπὸ τῆς Θεᾶς ῥομφαίᾳ μεγάλῃ, ἔπεσεν ἄπνους.
40. Τηνικαῦτα τὸ μὲν στράτευμα ἀπαξάπαν τῶν Γιγάντων, οἰμῶζον, ἔφυγε· τὰ δὲ στίφη ἀπαξάπαντα τῶν Θεῶν ἄκραν χαρὰν ἔλαβον.
41. Καὶ οἱ μὲν Θεοὶ μετὰ τῶν θείων καὶ ὀσίων Βραχμάνων ὕμνον ἐκείνην τὴν Θεάν· οἱ δὲ κορυφαῖοι Γανδδάρβαι ἦδον· αἱ δ' Ἀψαραὶ ἐχόρευον.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΟΣΙΟΣ.

1. «Καταστραφέντος ἐκείνου τοῦ ὑπερσθενοῦς καὶ κακοτρόπου ἀρχηγοῦ τῶν Γιγάντων, καὶ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, ἀπαξάπαντες οἱ Θεοὶ, ὧν πρῶτος ἦν ὁ Ἰνδρας, κλίναντες τὸν αὐχένα, καὶ προσκυνήσαντες, ὕμνησαν τὴν Θεάν, χαίροντες, καὶ ἀγαλλόμενοι.»

ΘΕΟΙ.

2. Ἐφ' ἧς Θεᾶς τὸ Πᾶν τοῦτο οἰκεία δυνάμει ἐποιήθη, καὶ ὑφ' ἧς συνίσταται ἡ δύναμις ἅπασα ἀπάντων τῶν Θεῶν, ταύτην τὴν Μητέρα, τὴν προσκυνητὴν πᾶσι τοῖς Θεοῖς, καὶ τοῖς ὁσίοις Βραχμᾶσιν, εὐλαβῶς προσκυνοῦμεν· αὕτη ποιεῖτω ἡμῖν ἅπαν ἀγαθόν.
3. Ἐς τὴν ἀσύγκριτον δύναμιν καὶ ἰσχὺν ἀφηγήσασθαι οὐ δύνανται ὁ Βισνοῦς καὶ ὁ Σέσας καὶ ὁ Βραχμᾶς καὶ ὁ Σίβας, αὕτη ἔννοιαν ποιεῖτω τῆς ἀποτροπῆς τῶν κινδύνων καὶ τῶν δεινῶν, καὶ τῆς σωτηρίας τούτου τοῦ Κόσμου.
4. Ἡμεῖς προσκυνοῦμεν σὲ αὐτὴν, ἣ ὑπάρχεις αὐτὴ ἡ εὐδαιμονία ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ἀγαθοεργῶν, καὶ αὐτὴ ἡ κακοδαιμονία ἐν τοῖς τῶν κακοεργῶν, καὶ αὐτὴ ἡ φρόνησις ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἐχεφρόνων, καὶ αὐτὴ ἡ πίστις ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν πιστῶν, καὶ ἡ αἰδῶς ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν σπουδαίων. Διχφύλαξον, ὦ Θεᾶ, τοῦτον τὸν Κόσμον.
5. Πῶς ἂν ὑμνήσαιμεν, ὦ Θεᾶ, ταύτην τὴν ἀκατανόητόν σου μορφήν; ἢ τὴν μεγάλην σου δύναμιν, τὴν ἀπολέσασαν πολλάκις τοὺς Τιτᾶνας; ἢ τὰ ἐν πολέμοις κατορθώματά σου, ἃ ὑπερβαίνουσι τὰ τῶν Θεῶν καὶ τὰ τῶν Τιτάνων;

6. Σὺ εἶ ἡ ἀρχαία, καὶ ἄπειρος, καὶ ἀναλλοίωτος ὕλη· καὶ τοὶ δὲ τρεῖς ποιότητος ἔχεις, ἄποιος ὅμως εἶ καὶ ἀπαθῆς, καὶ ἀκατάληπτος καὶ αὐτῷ τῷ Βισνοῦ καὶ τῷ Σίβα· σὺ εἶ τὸ πάντων ἔρεισμα, καὶ τὸ ποιητικὸν καὶ ὑλικὸν αἴτιον πάντων τῶν ὄντων.
7. Σὺ εἶ αὐτὴ ἡ Σβαχά, ἧς ἐκφωνουμένης ἐν ταῖς θυσίαις ἀπάσαις, ἅπαντες οἱ Θεοὶ κορέννυνται. Σὺ εἶ αὐτὴ ἡ Σβαδδά, ἧς ἐκφωνουμένης ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἑναγισμοῖς, οἱ νέκυες κορέννυνται.
8. Σὺ εἶ, ὦ Θεᾶ, ἐκείνη ἡ θεία καὶ ὑπερτάτη Σοφία, ἡ αἰτία ἐστὶ τῆς ἀθανασίας, καὶ δύσκτητος· ἐπίκτητος δὲ γίνεται σκληραγωγία καὶ ἀσκήσει ὑπὸ τῶν ἑραστῶν τῆς ἀθανασίας ὁσίων ἀνδρῶν, τῶν τὰς αἰσθήσεις νεκρῶντων, καὶ θεῖα φρονούντων, καὶ ἀπαθῶς βιούντων.
9. Σὺ εἶ αὐτὸς ὁ λόγος· σὺ ἡ πηγὴ τῆς ἀγνῆς Βέδας Ρήκ, καὶ Ἰαζοῦ, καὶ τῆς Βέδας Σάμας, τῆς ἀδομένης μελωδῶς καὶ λιγυρῶς· σὺ εἶ αὐτὴ ἡ θεσπεσία Τριάς τῶν Βεδῶν· σὺ πᾶσα ἐργασία καὶ τέχνη εἰς σύστασιν καὶ ζῶν τῶν Κόσμου, καὶ ἀπαλλακτικὴ τῶν δεινῶν τοῦ Κόσμου.
10. Σὺ εἶ, ὦ Θεᾶ, αὐτὴ ἡ Σχρασβατή. Σὺ εἶ ἡ μόνη Ναῦς τοῦ ἀπεράντου πελάγους, τούτου τοῦ Κόσμου. Σὺ εἶ ἡ Σρή, ἡ ἐνοῦσα τῷ στήθει τῷ Βισνοῦ. Σὺ ἡ Γαουρή, ἡ οὔσα τὸ ἡμῖν μέρος τοῦ σώματος τοῦ Σίβα.
11. Παράδοξον τοῦτο, ὅτι, καὶ τοι εἶδεν ὁ Τιτὰν τὸ πρόσωπόν σου, ὅπερ ἦν ἰλαρὸν καὶ ἀγλαόν, ὡς ἡ παμφαῆς σελήνη, καὶ λαμπρὸν, ὡς ὁ καθαρὸς χρυσὸς, καταστρέψαι αὐτὸ ὅμως ὁ Τιτὰν ἠθέλησε, θυμῷ συσχεθεῖς!
12. Μᾶλλον δὲ παράδοξον, ὅτι οὐκ ἐξέψυξεν ὁ Τιτὰν τότε εὐθέως, ὅτε εἶδε τὸ πρόσωπόν σου, ὅπερ ἦν κότου πληρες, καὶ κατωφρυωμένον, καὶ ἐρυθρὸν, ὡς ἡ νεωστὶ ἀνα-

τέλλουσα σελήνη· τίς γὰρ ζῆσαι δύναται, ὅταν ἴδῃ τὸν θάνατον ὠργισμένον;

13. Ἰλεως ἔσο, Θεά· ἰλαρὰ μὲν γὰρ οὔσα, εὐθέως ζωοποιεῖς· ὀργίλη δὲ, ὀλλύεις ὅλα ἔθνη καὶ φυλάς· γνωστὸν δὲ τοῦτο ἤδη ἐγένετο, ἐξ οὗ τὸ πάμμεγα ἐκεῖνο στρατεύμα τοῦ Γίγαντος Μαχίσσα ἀπώλετο.
14. Οἷς τισιν εὐμενῆς αἰεὶ ὑπάρχεις σὺ ἢ ἀγαθοδότειρα, οὗτοι τιμῶνται ἐν ταῖς οἰκείαις πατρίσι, καὶ κτήματα ἔχουσι, καὶ φήμην, καὶ τὴν τριττὴν τῶν ἀγαθῶν, καὶ μακάριοί εἰσι, γυναῖκας ἔχοντες, καὶ παιδιὰ, καὶ δούλους.
15. Σὺ, ὦ Θεά, καὶ ἐν τοῖς τρισὶ Κόσμοις ἀγαθοδότειρα εἶ· ἐπειδὴ διὰ τῆς σῆς χάριτος καὶ ἐνταῦθα νόμιμα πράττει ἐκ καρδίας ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ οὐρανοῦ ἐπιτυγχάνει.
16. Ἐν μὲν τοῖς δεινοῖς ἀναπολουμένη, ἀποτρέπεις τὸν κίνδυνον πάντων· ἐν δὲ τοῖς ἀγαθοῖς ἀναπολουμένη, ἀγαθὴν φρόνησιν δίδως· τίς γὰρ ἄλλη ἐκτός σου ἀποτρέπει τὰ δεινὰ, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὸν κίνδυνον; σὺ γὰρ ἐπιρρεπὴς εἶ εἰς τὸ ποιεῖν εὐεργεσίας πρὸς πάντας.
17. Σὺ, ὦ Θεά, ἀναιρεῖς τοὺς ἐχθροὺς, τοιαῦτα διανοουμένη· «Ὁ κόσμος ἄνεσιν λαμβάνει ἐκ τῆς ἀναιρέσεως τούτων· ποιεῖτωσαν οἱ κακοὶ κακὰ διὰ πολλοῦ εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ ἄδου· καὶ ἀπολαύετωσαν τοῦ οὐρανοῦ, ἀναιρεθέντες ἐν πολέμῳ. »
18. Ἄρα οὐ δύνασκι ἀποτεφρῶσαι τοὺς Γίγαντας ἅπαντας διὰ μόνης τῆς ὄψεως; ρίπτεις δ' ὄπλα ἐπ' αὐτούς, ἐπειδὴ τοιαύτην ἀγαθὴν γνώμην ἔχεις πρὸς αὐτούς· «Ἀπολαύετωσαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ ἐχθροὶ, καθαρθέντες διὰ τῶν ἐμῶν ὄπλων. »
19. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν Τιτάνων ἀμβλεῖς οὐκ ἐγένοντο ἐκ τῆς

οξείας μαρμαρυγῆς καὶ λάμψεως τῆς ἀκωκῆς τῆς ῥομφαίας καὶ τῆς αἰχμῆς τῆς τριαίνης, ἐπειδὴ ἐώρων τὸ ἀμβρόσιον πρόσωπόν σου, οὗ ἐν τῷ μετώπῳ κεῖται καὶ τὸ ἀμβρόσιον ἡμισέληνον.

20. Ἡ μὲν ἀγαθὴ σου γνώμη, ὦ Θεά, ἀνερέργητον ποιεῖ τὴν ἐνέργειαν τῶν κακουργῶν· ἡ δὲ καλὴ σου μορφὴ ἀκατανόητός ἐστι καὶ ἀσύγκριτος· ἡ δὲ δύναμίς σου ἀπολεστική ἐστι τῶν Τιτάνων· τὸ δὲ ἔλεός σου δεικνύεται καὶ πρὸς ἐχθρούς.
21. Τίني ἂν συγκριθεῖν τοῦτό σου τὸ κατόρθωμα; ἐν τίνι αὕτη ἡ μορφὴ σου, ἡ οὐσα τοσοῦτον καλὴ, καὶ τοῖς ἐχθροῖς φόβον ποιούσα; Ἐν ἄλλῳ μὲν χρόνῳ τῇ καρδίᾳ σου ἰλαρότης ἐστίν, ἐν δὲ τῷ πολέμῳ σκληρότης. Φανερὰ ταῦτα ἐγένετο ὑπὸ σοῦ καὶ ἐν τοῖς τρισὶ Κόσμοις; ὦ ἀγαθότειρα.
22. Ἄπας ὁ τριττὸς Κόσμος ἐλυτρώθη ὑπὸ σοῦ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ἐχθρῶν· ἄπας δὲ καὶ ὁ ὄμιλος τῶν ἐχθρῶν, ἀνικεθεις ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου, ἀνήχθη εἰς τὸν οὐρανόν· ἀλλὰ καὶ ὁ παρά τῶν ἐκμανῶν Γιγάντων ἡμετερος κίνδυνος πόρρω ἐγένετο. Προσκύνησις ἔστω σοι.
23. Διαφύλαττε ἡμᾶς, ὦ Θεά, διὰ τῆς τριαίνης· διαφύλαττε ἡμᾶς, Μῆτερ, διὰ τῆς ῥομφαίας· διατήρει ἡμᾶς διὰ τοῦ ἤχου τοῦ κώδωνος, καὶ διὰ τῆς κλαγγῆς τῆς χορδῆς τοῦ τόξου.
24. Πάλλουσα τὴν οἰκείαν τρίαίαν, φοβερά Κυρία, διαφύλαττε ἡμᾶς ἀπὸ παντός κακοῦ ἐκ μέρους ἐώου, ἐσπερίου, νοτίου, καὶ βορείου.
25. Ὅσαι μορφαὶ γίνονται σοι ἰλαραὶ καὶ μάλα φοβεραὶ ἐν τοῖς τρισὶ Κόσμοις, διὰ τούτων φύλαττε ἡμᾶς ἐπὶ γῆς.
26. Φύλαττε ἡμᾶς, ὦ Μῆτερ, πανταχόθεν διὰ τῆς ῥομφαίας,

τριάνης, κορύνης, καὶ διὰ πάντων τῶν λοιπῶν ὄπλων,
ἃ φέρεις ἐν χερσίν.»

ΟΣΙΟΣ.

27. «Οὕτως ὑμνηθεῖσα ὑπὸ τῶν Θεῶν ἡ τοῦ Κόσμου τροφός,
καὶ τιμηθεῖσα θείοις ἄνθεσι, φρομένοις ἐν τῷ παραδείσῳ
τοῦ Ἰνδρα, καὶ εὐώδεσι χρίσμασι,
28. Καὶ εὐλαβῶς λατρευθεῖσα θείοις θυμιάμασιν, ἔλεξε χα-
ρίεντι καὶ ἰλαρῷ τῷ προσώπῳ πρὸς πάντας τοὺς Θεοὺς,
προσκυνοῦντας·

ΘΕΑ.

29. «Χάριν αἰτήσατε παρ' ἐμοῦ, πάντες Θεοί· ἐγὼ γὰρ δίδω-
μι ὑμῖν μετὰ πάσης χαρᾶς ὅ,τι ἀγαπᾶτε, τιμηθεῖσα τού-
τοις τοῖς ὕμνοις.»

ΘΕΟΙ.

30. «Ἐπειδὴ οὗτος ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν Γίγας Μαχίσσας ἀνηρέθη,
πᾶν ἀγαθὸν ὑπὸ σοῦ γεγένηται, καὶ οὐδενός ἐστιν ἔνδεια·
31. Εἰ δέ τις χάρις δοτέα ἡμῖν ἐστι παρὰ σοῦ, μεγάλη Δέ-
σποινα, μνημονευομένη ὑφ' ἡμῶν, ἀπότρεπε ἀφ' ἡμῶν τὰ
συμπύπτοντα δεινά.
32. Ὅς τις δὲ τῶν ἀνθρώπων τούτοις τοῖς ὕμνοις ὑμνήσει σε,
ὦ ἀγλαοπρόσωπε, τούτῳ χάριν ἡμῶν ἔσο ἀεὶ εἰς αὐξήσῃν
κτημάτων καὶ χρημάτων καὶ πάσης εὐδαιμονίας τῆς οἰ-
κίας αὐτοῦ.»

ΟΣΙΟΣ.

33. «Οὕτως ἐκλιπαρηθεῖσα ἡ καλὴ Θεά, ὦ Βασιλεῦ, ὑπὲρ τοῦ
Κόσμου καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν Θεῶν, καὶ εἰποῦσα, «Οὕτως
ἔστω » ἄφαντος ἐγένετο.
34. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, Βασιλεῦ, ὅπως πάλαι συνέστη ἡ Θεά

ἐκ τῶν σωμάτων τῶν Θεῶν, ἡ φίλα φρονούσα τοῖς τρισὶ
Κόσμοις.

35. Νῦν δ' ἄκουσον, ὅπως πάλιν ἐγένετο ἐκ τοῦ σώματος
τῆς Γαουρῆς αὕτη ἡ εὐεργέτις τῶν Θεῶν εἰς θάνατον τοῦ
36. Σούμββα, καὶ τοῦ Νισσούμββα, ἀρχηγῶν τῶν κακῶν Τι-
τάνων, καὶ εἰς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν Θεῶν·
λέξω σοι γὰρ πάντα, ὡς ἔχει.
-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΘΣΙΟΣ.

1. « Πάλαι ὑπὸ τῶν Τιτάνων, Σούμβρα, καὶ Νισσούμβρα, βία καὶ ὑπεροψία ἠρπάγη ἢτε παγκόσμιος βασιλεία τοῦ Ἴνδρα, καὶ αἱ μοῖραι τῶν τῆς θυσίας θυμάτων.
2. Οὗτοι γὰρ οἱ δύο Γίγαντες εἶχον τὸ ἔργον καὶ τὴν ἐπιστασίαν τοῦτε Ἡλίου, καὶ τῆς Σελήνης, καὶ τοῦ Κουβέρα, καὶ τοῦ Ἰάμα, καὶ τοῦ Βαρούνα, καὶ τῶν Θεῶν τοῦ ἀέρος καὶ πυρός.
3. Οἱ μὲν οὖν Θεοὶ πάντες, ἠττηθέντες, καταφρονηθέντες, ἀποβληθέντες, καὶ ἀποστερηθέντες τῆς ἧς εἶχον ἐξουσίας καὶ ἐπιστασίας ὑπ' ἐκείνων τῶν μεγάλων Γιγάντων, ἀνεμνήσθησαν ἐκείνης τῆς ἀηττήτου Θεᾶς.
4. « Ἵπ' ἐκείνης τῆς Θεᾶς (ἀνελογίζοντο οἱ Θεοὶ) τοιαύτη ἐπαγγελία ἐγένετο ἡμῖν. « Ἐν δεινοῖς ὑμῶν ὄντων, ἀποτρέψω ταῦτα πάντα εὐθέως. »
5. Τοιαύτην ἔννοιαν λαβόντες οἱ Θεοί, ἦλθον εἰς τὸν Ἰμάδον τὸν Βασιλέα τῶν ὀρέων· ἔνθα καὶ ὑμνησαν τὴν Θεάν, τὴν ὕλικὴν καὶ ποιητικὴν δύναμιν τοῦ Βισοῦ. »

ΘΕΟΙ.

6. « Προσκύνησις τῇ μεγάλῃ καὶ ἀγαθῇ Θεᾷ· προσκύνησις αἰεὶ τῇ ἀγλαᾷ Ἰλῃ, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν αὐτὴν ἐκτενωῶς.
7. Προσκύνησις τῇ Γαουρῇ, τῇ φοβερᾷ, τῇ αἰδίῳ, τῇ Τιθίνῃ· προσκύνησις αἰεὶ ἐκείνῃ, ἢ ἔστι τὸ τῆς Σελήνης σέλας, καὶ αὐτὴ ἡ Σελήνη, καὶ ἡ χαρά.
8. Προσκύνησιν ποιοῦμεν πρὸς ἐκείνην, ἢ ἔστιν αὐτὴ ἡ εὐποτμία, καὶ αὐτὴ ἡ αὔξησης καὶ ἐντέλεια τῶν σέβας ἐχόν-

των, καὶ αὐτὴ ἡ δύναμις τῶν Τιτάνων, καὶ ἡ εὐδαιμονία τῶν Βασιλέων προσκύνησις τῇ Σαρβανῇ¹.

9. (2).
10. Προσκυνοῦμεν ἐκείνην, ἣ ἐστὶν ἰλαρὰ καὶ δειμαλέα· προσκύνησις ἐκείνη, ἣ ἐστὶ τὸ ἔρεισμα καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ Κόσμου.
11. Ἡ Θεὰ ἐστὶν ἐν ἅπασιν τοῖς οὖσι, λεγομένη ὕλη, προσκύνησις ταύτῃ ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
12. Ἡ Θεὰ ἐνεστὶν ἅπασιν τοῖς ἐμφύχοις, λεγομένη αἴσθησις, προσκύνησις ταύτῃ ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
13. Ἡ Θεὰ ἐνεστὶν ἅπασιν τοῖς ἐμφύχοις ἐν εἴδει νοός, προσκύνησις ταύτῃ ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
14. Ἡ Θεὰ ἐνεστὶν ἅπασιν τοῖς ἐμφύχοις ἐν εἴδει ὕπνου, προσκύνησις ταύτῃ ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
15. Ἡτις Θεὰ ἐνεστὶν ἅπασιν τοῖς ἐμφύχοις ἐν εἴδει πείνης, προσκύνησις ταύτῃ ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
16. Ἡτις Θεὰ ἐνεστὶν ἅπασιν τοῖς ἐμφύχοις ἐν εἴδει χροιάς, ωροσκύνησις ταύτῃ ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
17. Ἡτις Θεὰ ἐνεστὶν ἅπασιν τοῖς ἐμφύχοις ἐν εἴδει δυνάμεως, προσκύνησις ταύτῃ ἔστω καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
18. Ἡτις Θεὰ ἐνεστὶν ἅπασιν τοῖς ἐμφύχοις ἐν εἴδει δίψης, προσκύνησις ταύτῃ ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
19. Ἡτις Θεὰ ἐνεστὶν ἅπασιν τοῖς ἐμφύχοις ἐν εἴδει ἀνοχῆς, προσκύνησις ταύτῃ ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.

(1) Σαρβανῇ λέγεται παρωνύμως ἡ παράκοιτις τοῦ Σάρβα, δηλ. τοῦ Σίβα.

(2) Τὸ δίστιχον τοῦτο λείπει ἐν τῷ χειρογράφῳ.

20. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἐμψύχοις ἐν ὀνόματι γένους, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
21. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐν εἴδει αἰσχύνης, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
22. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐν εἴδει ἰλαρότητας, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
23. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐν εἴδει πίστεως, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
24. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐν εἴδει ἀγλαΐας, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
25. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐν εἴδει εὐδαιμονίας, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
26. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐν εἴδει μνήμης, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
27. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐν εἴδει εὐσπλαγχνίας, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
29. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐν εἴδει ὀλιγαρχείας, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
30. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐν ὀνόματι μητρὸς, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
31. Ἦτις Θεὰ ἔνεστιν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις ἐν εἴδει λήθης,

προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.

32. Ἦτις Θεὰ ἐστὶν ἐπιστάτης καὶ ἔφορος τῶν αἰσθήσεων τῶν ἐμφύχων, καὶ ἔνεστιν αἰεὶ ἅπασι τοῖς οὖσι, προσκύνησις ταύτη ἔστω, καὶ πάλιν καὶ πολλάκις προσκύνησις.
33. Ἦτις ἐστὶν ἐν τούτῳ τῷ Παντὶ ἐν εἴδει ψυχῆς ζωτικῆς, προσκύνησις ταύτη ἔστω, προσκύνησις πάλιν καὶ πολλάκις.
34. Ἦτις Θεὰ ὑμνήθη πρότερον ὑπὸ πάντων τῶν Θεῶν, οἳ ἔτυχον τοῦ ἐφετοῦ, καὶ καθ' ἑκάστην λατρεύεται ὑπὸ τοῦ Ἰνδρα, αὕτη ἡ δέσποινα καὶ αἰτία παντὸς ἀγαθοῦ, ποιεῖτω ἡμῖν πάντα τάγαθὰ, καὶ ἀποτρεπέτω τὰ κακὰ.
35. Ἐκείνη ἡ Κυρία προσκυνεῖται νῦν ὑφ' ἡμῶν τῶν Θεῶν εὐλαοῶς, καὶ ταπεινῶς, τῶν θλιβομένων ὑπὸ τῶν ὑπερφιάλων Τιτάνων, ἡ ἀπαλλάττει ἡμᾶς εὐθέως πάντων τῶν δεινῶν, μνημονευομένη.»

ΟΣΙΟΣ.

36. «Οὕτως ὑμνούντων καὶ ἐκλιπαρούντων τῶν Θεῶν ἐν τῷ ὄρει Ἰμαῶ, ἐπορεύετο ἡ Θεὰ Παρβατή, λουσομένη ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ Γάγγου.
37. Ἦρετο δὲ τοὺς Θεοὺς αὐτοὺς αὐτῇ ἡ εὐοφρυσ¹. «Τίς Θεὰ ὑμνεῖται ἐνταῦθα ὑφ' ὑμῶν; » Ἐξελθοῦσα δὲ Θεὰ τις ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς, ὡς ἐκ θύλακος, ἔλεξεν·
38. « Ὕμνος μοι γίνεται ὑπὸ πάντων τῶν Θεῶν, νικηθέντων ἐν πολέμῳ, καὶ καταφρονηθέντων ὑπὸ τῶν Τιτάνων, Σούμβδα, καὶ Νισσοῦμβδα.»
39. Ἐπειδὴ δ' ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς τῆς Παρβατῆς, ὡς ἐκ Κόσσα², διὰ τοῦτο Καουσσική παρωνύμως καλεῖται ἐν ἅπασι τοῖς Κόσμοις ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου.

(1) Οἱ θεοὶ οὐκ ἠδειςαν, ὡς αὕτη ἐστὶν ἡ Θεὰ Παρβατή, ἀλλὰ τις γυνὴ κοινή.

(2) ἐτυμολογεῖ τὴν λέξιν ὁ ποιητής. Κόσσα γὰρ λέγεται ὁ θύλαξ καὶ ἡ θήκη, ἐξ οὗ Καουσσική.

40. Ἐξεληθούσης δὲ ταύτης, ἡ Παρβατὴ, ἢ παροικεῖ ἐν Ἰμαῶ, ἐγένετο μέλαινα, καὶ ἐπωνομάσθη διὰ τοῦτο Καλικά.
41. Δύω δὲ θεράποντες τοῦ Σούμββα καὶ Νισσοῦμββα, ὀνομαζόμενοι, ὁ μὲν Σάνδας, ὁ δὲ Μούνδας, εἶδον αὐτὴν τὴν Θεάν, εἶδος ἔχουσαν καλὸν καὶ θελξίνουον.
42. Οἱ καὶ ἀνήγγειλαν τῷ Σούμββα περὶ αὐτῆς τῆς καρδιοθέλκτου, λέγοντες· « Ἔστι τις θήλεια, ὧ μέγα Βασιλεῦ, ἀγλαΐζουσα τὸν Ἰμαόν.
43. Τοιαύτη καλλίστη μορφή ὑπ' οὐδενός που ὄφθη· γινῶθι, ὡς αὕτη Θεά που τίς ἐστι, καὶ λάβε αὐτὴν, ὧ ἀρχηγὲ τῶν Τιτάνων.
44. Αὕτη ἡ εὐμελὴς καὶ πολύτιμος θήλεια διατρίβει παρὰ τὸν Ἰμαόν, καὶ λαμπρύνει πάντα τὰ μέρη τῆ ἑαυτῆς λαμπρότητι· ἦν ἄξιός εἰ ἰδεῖν, ὧ Ἀρχιτιτάν.
45. Ὅσα πράγματα πολύτιμα, καὶ κειμήλια, καὶ ἵπποι, καὶ ἐλέφαντες πολύτιμοι, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐξαιρέτα ἦσαν ἐν τοῖς τρισὶ Κόσμοις, ταῦτα πάντα νυνὶ ἐν τῷ σῶ εἰσιν οἴκῳ.
46. Ὁ Αἰραβάτας, ὁ πολυτίμητος ἐκεῖνος ἐλέφας, ἤχθη ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Ἰνδρα εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ ὁ Οὐτσαϊραβᾶς ὡσαύτως, ὁ ἵππος, καὶ ὁ Παριζάτας, τὸ πάνδωρον δένδρον, ἀπὸ τοῦ παραδείσου αὐτοῦ.
47. Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σοῦ οἴκου ἐστὶ καὶ τὸ ὑπερφυῆς λιθοκόλλητον καὶ χηνόζευκτον ἐκεῖνο ἄρμα, ὅπερ ἦν πρότερον τοῦ Βραχμᾶ.
48. Ὁ μέγας οὗτος καὶ ἀνεξάντλητος θησαυρὸς ἤχθη ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ πλουτομέδοντος Κουβέρα· ὁ δὲ Ωκεανὸς ἐδώκε σοι στέφανον ἐξ ἀμαράντων λωτῶν.
49. Τὸ χρυσοστάλακτον σκιάδιον τοῦ Βαρούνα ἐν τῷ σῶ ἐστὶν οἴκῳ, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ κάλλιστον τοῦτο ἄρμα, ὅπερ ἦν πρότερον τοῦ γενάρχου καὶ πατριάρχου Δάξα.

50. Ἡ λόγχη τοῦ θανάτου, ἧ ὄνομα Οὐτκραντιδὰ, (θανατηφόρος) ὑπὸ σοῦ ἐσκυλεύθη· ὁ δὲ βρόχος τοῦ Ἰδρομέδοντος Βαρούνα ἐν τῇ χειρὶ ἐστὶ τοῦ σοῦ ἀδελφοῦ.
51. Ὡσαύτως δὲ καὶ πᾶν εἶδος πολυτίμων πραγμάτων, ἐν θαλάσῃ γεννωμένων, ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ἐστὶ τοῦ σοῦ ἀδελφοῦ· ὁ δὲ Θεὸς τοῦ πυρός ἔδωκέ σοι δύο περιβόλαια, ἅπερ καθαίρονται διὰ πυρός.
52. Οὕτω μὲν οὖν πάντα τὰ πολύτιμα πράγματα παντὸς τοῦ Κόσμου ἐλήφθησαν ὑπὸ σοῦ· διὰ τί δ' οὐ λαμβάνεται σοι καὶ αὕτη ἡ πολύτιμος καὶ εὐποτμος θήλεια ;»

ΟΣΙΟΣ.

53. « Ἀκούσας ὁ μέγας Τιτὰν Σούμβδα τοῦ λόγου τοῦ Σάνδα καὶ τοῦ Μούνδα, ἀποστέλλων ἀπόστολον πρὸς τὴν Θεάν, Σουγρήδαν τοῦνομα, ἔφη αὐτῷ·
54. « Ἐλθὼν, Σουγρήδα, πρὸς αὐτήν, εἰπὲ ἐκ τοῦ ἐμοῦ στόματος, ὅσα καὶ οἷα κρίνεις εὐλογα· καὶ τρόπον ποιήσον, ὅπως ἔλθῃ ἐν τάχει καὶ μετὰ χαρᾶς. »
55. Ὁ δὲ, ἐλθὼν, ἐν ᾧ ἀγλαῶ τόπῳ τοῦ ὄρους Ἰμαοῦ ἦν ἡ Θεά, ἔλεξε πρὸς αὐτὴν φωνῇ ἡδέϊα καὶ ὄψει ἰλαρᾶ·

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ.

56. « Ἐγὼ, Θεά, ἀπόστολός εἰμι τοῦ Σούμβδα, ὅς ἐστι Βασιλεὺς τῶν Τιτάνων, καὶ μέγας Κύριος τοῦ τριττοῦ Κόσμου, ἀποσταλθεὶς παρ' ἐκείνου πρὸς σέ.
57. Ἀκουσον οὖν, ὅ,τι λέγει διὰ τοῦ ἐμοῦ στόματος αὐτὸς, οὗ ἡ προσταγὴ οὐκ ἀθετεῖται ὑπὸ πάντων τῶν Θεῶν, οὓς ἐνίκησεν.
58. « Ἄπας ὁ τριττὸς Κόσμος (λέγει) ἐμός ἐστι, καὶ οἱ Θεοὶ ἐμοὶ καταπειθεῖς· ἐγὼ γεύομαι τῶν ἐν ταῖς θυσίαις μωρῶν τῶν θυμάτων, τῶν προσφερομένων ἐκάστῳ Θεῷ.

59. Πάντα τὰ ἐν τοῖς τρισὶ Κόσμοις πολύτιμα πράγματα ἐν τῇ ἐμῇ ἐστὶν ἐξουσία· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ πολύτιμος ἐλέφας, τὸ ὄχημα τοῦ Ἴνδρα, ὃ ἐσκύλευσα.
60. Ὁ δὲ πολυτίμητος ἵππος, Οὐτσαῖσραβᾶς τοῦνομα, ὃ ἀναδοθεὶς ἐκ τῆς δινήσεως τῆς γαλακτίας θαλάσσης, ἐμοὶ ἐδόθη παρὰ τῶν Θεῶν, προσκυνούντων.
61. Καὶ ὅσα δ' ἄλλα πολύτιμα ἦσαν πράγματα παρὰ τοῖς Θεοῖς, παρὰ τοῖς Γανδδάρβαις, καὶ παρὰ τοῖς ὑποχθονίοις ὄφρσι, παρ' ἐμοὶ εἰσι νυνὶ, ὧ ἀγλαά.
62. Ἐπειδὴ ἡμεῖς ἔχομεν εἰς τρυφὴν τοσαῦτα πράγματα πολύτιμα, διὰ τοῦτο καὶ σὲ ἀγαπῶμεν ἔχειν, τὴν οὖσαν πολύτιμον κειμήλιον ἐν ταῖς θηλείαις. Ἐλθέ οὖν πρὸς ἡμᾶς.
63. Στέρξον, ὦ εὐόφθαλμε, ἦτοι ἐμὲ, ἢ τὸν νεώτερόν μου ἀδελφὸν Νισσοῦμβθαν τὸν πολύαθλον· σὺ γὰρ πολύτιμον χρῆμα ὑπάρχεις.
64. Ἀσυγκρίτου τεύξεη κυριότητος ἐκ τῆς ἐμῆς συζεύξεως. Τοῦτο σκεψαμένη ἐν νοῦ, στέρξον τὴν ἐμὴν σύζευξιν. »

ΟΣΙΟΣ.

65. « Ἀκούσασα ἡ θεσπεσία καὶ ἀγαθὴ Δουργὰ, ὑφ' ἧς τὸ Πᾶν τοῦτο κρατεῖται, ἔλεξε, βαθέως μειδιάσασα· »

ΘΕΑ.

66. « Ἀληθὲς ἐστὶ καὶ οὐ ψευδὲς, ὅπερ εἴρηται σοι· ὁ γὰρ Σοῦμβθας τῶν τριῶν Κόσμων Κύριός ἐστι, καὶ ὁ Νισσοῦμβθας ὡσαύτως.
67. Πῶς δ' ἄρα γένοιτο ψευδὲς, ὅπερ πρότερον ἀπεφηνάμην; Ἄκουσον, ἦτις πρότερον ἐξ ὀλιγονοίας γνώμη καὶ ἀπόφασις ἐγένετό μοι·

68. «Ὅστις ἀντίπαλος καὶ ἀνταγωνιστῆς μοι ἔσεται ἐν Κόσμῳ, καὶ νικήσει με ἐν πολέμῳ, καὶ καταβλαῖ μου τὸ φρόνημα, οὗτος ἀνὴρ ἐμὸς ἔσεται. »
69. Παραγενέσθω τοιγαροῦν ἐνθάδε ὁ μέγας Τιτὰν Σούμβ-
βας, ἢ Νισσούμββας, καὶ νικήσας με, λαβέτω με εὐθέως
σύζυγον· τίς χρεῖα ἀναβολῆς ; »

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ.

70. «Μεγαλαυχεῖς, ὦ Θεά· μὴ λέγε τοιαῦτα ἔμπροσθέν μου.
Τίς γὰρ ἀνὴρ ἐν τοῖς τρισὶ Κόσμοις σταίη ἂν ἔμπροσθεν
τοῦ Σούμββα καὶ Νισσούμββα ;
71. Οἱ Θεοὶ ἅπαντες στῆναι οὐ δύνανται ἐν πολέμῳ πρὸ
προσώπου οὐ μόνον τοῦ Σούμββα καὶ Νισσούμββα, ἀλ-
λά καὶ τῶν λοιπῶν Τιτάνων, πολλῶ μᾶλλον σὺ, θήλεια
οὔσα, καὶ μόνη.
72. Ὅτε μὲν οὖν ὁ Ἴνδρας, καὶ πάντες οἱ Θεοὶ οὐκ ἂν σταίη-
σαν ἐν πολέμῳ ἐνώπιον τοῦ Σούμββα καὶ τῶν λοιπῶν
Τιτάνων, πῶς ἂν προσβάλλοις σὺ, θήλεια οὔσα ;
73. Ἐλθὲ τοίνυν οικειοθελῶς καὶ ἐντίμως, ὡς εἶρηκα, πρὸς
τὸν Σούμββαν καὶ Νισσούμββαν, ἵνα μὴ ἔλθῃς, κατα-
φρονουμένη, καὶ ἐκ τῆς κόμης ἐλκομένη.»

ΘΕΑ.

74. «Ὁ μὲν Σούμββας, καὶ ὁ Νισσούμββας, ὑπερσθενεῖς εἰσιν
ὡς φῆς· ἡ δὲ γνώμη μου ἐκείνη καὶ ἀπόφασις ἀσκέπτως
καὶ ἀκρίτως ἐγένετο, ὡς δοκεῖ· ἀλλὰ τί ποιήσω ;
75. Ἄπιθι, καὶ ἀπάγγειλον πάντα, ὅσα εἶρηκά σοι, τῷ Τι-
τανομέδοντι· ὁ δὲ, ὅ,τι ἂν δόξῃ αὐτῷ, τοῦτο πραξάτω.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

ΟΣΙΟΣ.

1. « Ἀκούσας τοῦ λόγου τῆς Θεᾶς ὁ ἀπόστολος, λίαν ἠγανάκτησε· καὶ ἐλθὼν, εἶρηκε πάντα εἰς πλάτος τῷ Τιτανομέδοντι.
2. Ὁ δὲ, ἀκούσας τῶν, ὧν εἶρηκεν ὁ ἀπόστολος, ἔγκοτος γενόμενος, ἔφη τῷ στρατηγῷ τῶν Τιτάνων, ᾧ ὄνομα Δουμραλοσάνας·
3. « Ἴδὲ Δουμραλοσάνα, περιεπόμενος τῷ οἰκείῳ στρατῷ, κόμισον ταχέως ἐκείνην τὴν κακὴν, ἐλκομένην βία ἐκ τῆς κόμης.
4. Ἄν δέ τις τῶν Θεῶν, ἢ τῶν Ἰαξῶν, ἢ τῶν Γανδδαρβῶν, ἀντιστῆ σοι εἰς ὑπεράσπισιν καὶ σωτηρίαν αὐτῆς, ἀναιρετέος οὗτος. »
5. Τοιαύτην προσταγὴν λαβὼν παρ' αὐτοῦ αὐτὸς ὁ Δουμραλοσάνας, ἤψατο τῆς ὁδοῦ ἐς τάχος, ἔχων μεθ' αὐτοῦ ἐξηκοντακισχιλίους Τιτᾶνας.
6. Καὶ ἰδὼν ἐκείνην τὴν Θεᾶν, τὴν οὖσαν ἐν τῷ Ἰμαῷ, ἔφη μεγαλοφώνως· « Ἐλθέ πρὸς τὸν Σούμββαν καὶ Νισσούμββαν.
7. Ἄν δὲ μὴ ἔλθῃς ἤδη οἰκεία θελήσει πρὸς τὸν ἐμὸν δεσπότην, βία σε ἀπάξω, ἐλκομένην ἀπὸ τῆς κόμης. »

ΘΕΑ.

8. « Σὺ ὁ δυνατός, ὁ μετὰ δυνάμεως πεμφθεὶς παρὰ τοῦ Τιτανοδεσπότου, βία μ' ἀπάξεις; τί δέ σοι ποιήσω ἔγωγε; »

ΟΣΙΟΣ.

9. « Ἀκούσας ὁ Δουμραλοσάνας, ἔδραμεν ἐπ' αὐτήν· ἢ δὲ ἀπετέφρωσεν αὐτὸν διὰ μόνης τῆς ἐκφωνήσεως, Ἄ !

10. Ὀργισθεῖσα δ' ἡ στρατιὰ τῶν Τιτάνων, βέλη ἔβαλλεν ὄξεα ἐπ' αὐτὴν βροχηδὸν, καὶ ἀκόντια, καὶ ἀξινίδια.
11. Ὁ δὲ Λέων, τὸ ὄχημα τῆς Θεᾶς, ἀνατινάξας τὴν λοφίαν, καὶ φοβερὸν βρυχησάμενος, ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν στρατὸν τῶν Τιτάνων.
12. Καὶ ἄλλους μὲν τῶν Τιτάνων ἀνήρει τοῖς ἐμπροσθίοις ποσίν, ἄλλους δὲ τοῖς ὀπισθίοις, ἄλλους δὲ τῷ στόματι, καὶ ἄλλους τῇ ἐπιπηδήσει.
13. Ἄλλων τὰς γαστέρας διερρήγνυε τοῖς ὄνυξι· καὶ ἄλλων συνέτριβε τὰς κάρας πληγῆ τοῦ ποδός.
14. Καὶ ἄλλοι μὲν ἦσαν συντετριμμένοι τὰς χεῖρας καὶ τὰς κάρας· ἄλλων δὲ ἐκ τῆς καρδίας ἔπινεν ὁ Λέων αἷμα, ἀνατινάσσων τὴν λαφιάν.
15. Ἐν ἀκαρεῖ ἅπας ἐκεῖνος ὁ στρατὸς διεφθάρη ὑπ' ἐκεῖνου τοῦ μεγαλοψύχου καὶ ὑπερχόλου Λέοντος, τοῦ ὀχήματος τῆς Θεᾶς.
16. Ἀκούσας ὁ Τιτανάρχης Σούμβδας, ὅτι ὁ μὲν Δουμραλοσάνας ἐκεῖνος ἀνῆρέθη ὑπὸ τῆς Θεᾶς, ὁ δὲ στρατὸς ἅπας ὑπὸ τοῦ Λέοντος τῆς Θεᾶς,
17. Ὀργίσθη ἐς ἄκρον, τρέμοντα ἔχων τὰ χεῖλη· καὶ ἐπέταξε τῷ Σάνδα, καὶ τῷ Μούνδα ἐκεῖνω, εἰπών·
18. «Πορεύθητε ὑμεῖς, Σάνδα, καὶ Μούνδα, μετὰ πολλοῦ στρατοῦ εἰς τὸν Ἰμαόν· καὶ ἀχθήτω ὑφ' ὑμῶν ἐνθάδε ἐκεῖνη ταχέως,
19. Ἐλκομένη ἀπὸ τῆς κόμης, ἢ δεδεμένη· εἰ δὲ δοκεῖ ὑμῖν τοῦτο ἀμφίβολον, ἀναιρεθήτω ἐν πολέμῳ ὑπὸ πάντων τῶν πανόπλων Γιγάντων.
20. Ἀναιρεθείσης δ' ἐκεῖνης τῆς κακῆς, καὶ τοῦ Λέοντος αὐτῆς πεσόντος, ἔλθετε εὐθέως. Ἄλλ' ἔλθοιτε, λαβόντες αὐτὴν ζῶσαν, καὶ δήσαντες. »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

ΟΣΙΟΣ.

1. «Τοιαύτην προσταγήν παρά τοῦ Σούμβθα λαβόντες, καὶ τὰ ὄπλα ἀναλαβόντες, ἐξώρμησαν οἱ ἀρχηγοὶ ἐκεῖνοι, ὅ,τε Σάνδας, καὶ ὁ Μούνδας, τετραμελῆ ἔχοντες στρατόν.
2. Ἐθεάσαντο δὲ τὴν Θεάν μειδιῶσαν, καὶ καθημένην ἐπὶ τοῦ Λέοντος ἐν ὑψηλῇ χρυσῇ κορυφῇ τοῦ Βασιλέως τῶν ὀρέων Ἰμαοῦ.
3. Θεασάμενοι τὴν Θεάν οἱ περὶ τὸν Σάνδαν καὶ Μούνδαν, παρεσκευάζοντο, καὶ τρόπον ἐποίουν εἰς τὸ ξυλλαβεῖν αὐτήν, ἀνατεταμένα ἔχοντες τόξα καὶ ξίφη.
4. Θυμὸν δ' ἄκρον ἔσχεν ἡ Θεὰ κατ' αὐτῶν τῶν ἐχθίστων· καὶ παραυτίκα τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐκ θυμοῦ ἐγένετο μέλαν, ὡς τὸ μέλαν.
5. Ἐκ δὲ τοῦ κατωφρυωμένου αὐτῆς μετώπου ἐξῆλθε δεινωπὸς Θεὰ, ἣ καλεῖται Καλή¹, ξίφος φέρουσα καὶ βρόχον ἐν χερσὶ,
6. Καὶ θαυμαστὸν κλινόποδα, καὶ ὄρμον ἐκ κρανίων ἀνθρωπείων, ὡς κόσμημα, καὶ δέρμα τίγριος, ὡς περιβόλαιον, λειπόσαρκός τε οὔσα, καὶ λίαν δειμαλέα,
7. Στόμα ἔχουσα μάλα κεχῆνός, καὶ φοβερὰν γλῶσσαν ἐκκρεμαμένην, καὶ βαθέα καὶ ἐρυθρὰ ὄμματα, καὶ βοῆς πληροῦσα τὸν αἰθέρα.
8. Ἐπιπίπτουσα δὲ ῥύμη εἰς ἐκεῖνον τὸν στρατόν τῶν Γιγάντων, καὶ ἀποκτείνουσα, κατεβίβρωσκεν αὐτούς.
9. Συλλαμβάνουσα δὲ μιᾶ χειρὶ ἐλέφαντας, ἔρριπτεν αὐτούς

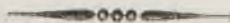
(1) Καλή, δηλ. Μέλαινα· ἐστὶ δὲ σύμβολον τοῦ θανάτου.

- εἰς τὸ ἐαυτῆς στόμα μετ' αὐτοῦ τοῦ ἐλεφαντηλάτου, καὶ μετὰ τοῦ πολεμοῦντος ἀναβάτου, καὶ μετὰ τοῦ πα-
ρακαθημένου ὀπισθεν, καὶ μετ' αὐτῶν τῶν κωδῶνων.
10. Ἐρρίπτε δ' ὡσαύτως εἰς τὸ στόμα καὶ ὅλα ἄρματα μετ'
αὐτῶν τῶν ἀρματηλατῶν καὶ παραβατῶν, καὶ μετ'
αὐτῶν τῶν ὑπεξευγμένων ἵππων, καὶ ἐμασσάτο λίαν
φοβερῶς.
11. Καὶ ἄλλον μὲν ἀνελάμβανεν ἐκ τῆς κόμης, ἄλλον δὲ ἐκ
τοῦ τραχήλου· ἄλλον δὲ κατεπάτει τοῖς ποσί· καὶ ἄλλον
συνέθλα τῷ στήθει.
12. Τὰ δὲ ριπτόμενα βέλη καὶ λοιπὰ ὄπλα ὑπὸ τῶν Γιγάν-
των ἐλάμβανε διὰ τοῦ στόματος μετὰ θυμοῦ, καὶ συνέ-
τριβεν αὐτὰ διὰ τῶν ὀδόντων.
13. Ἄπαν ἐκεῖνο τὸ στράτευμα τῶν ἰσχυρῶν καὶ μεγαλοσώ-
μων Γιγάντων ἀνέστρεψεν· ἄλλους μὲν γὰρ κατεβίβρω-
σκεν· ἄλλους δὲ κατετίτρωσκεν.
14. Ἄλλοι μὲν τῷ ξίφει τεμνόμενοι, ἄλλοι δὲ τῷ κλινόποδι
κοπτόμενοι, καὶ ἄλλοι τοῖς ἄκροις τῶν ὀδόντων νυττό-
μενοι, εἰς φθορὰν ἤγοντο.
15. Ἰδὼν δ' ὁ Σάνδας ἅπαν σχεδὸν τὸ στράτευμα πεσὸν ἐν
ἀκαρεῖ, ἔδραμε κατ' ἐκείνης τῆς φοβερᾶς Καλῆς.
16. Καὶ κατεκάλυψε τὴν δεινωπὸν ἐκείνην τοῖς τε ἑαυτοῦ
βέλεσι, βαλλομένοις βροχηδὸν, καὶ τοῖς ἀναριθμήτοις
δίσκοις, τοῖς ριπτομένοις ὑπὸ τοῦ Μούνδα.
17. Ἐκεῖνοι δ' οἱ ἀναρίθμητοι δίσκοι, ἐμβαίνοντες εἰς τὸ κε-
χρηγὸς στόμα τῆς Καλῆς, ἐφαίνοντο, ὡς πολλοὶ δίσκοι
ἡλίου ἐν μέσῳ νέφους¹.
18. Φοβερῶς δ' ἀνεκάγχασε, καὶ θυμοειδῶς ἀνεβόησε τότε

(1) Μέλαν τὸ Νέφος· μέλαν καὶ τὸ σῶμα τῆς Καλῆς.

ἡ δεινοπρόσωπος Καλή, ἣς οἱ ὑπέρλαμπροι ἐντὸς ὀδόν
τες δυσόρατοι ἦσαν.

19. Ἀνεγείρασα δὲ τὴν μεγάλην ῥομφαίαν, ἔδραμεν ἐπὶ τὸν
Σάνδαν· καὶ λαβομένη αὐτοῦ τῆς κόμης, ἔτεμε τὴν κε-
φαλὴν δι' ἐκείνης τῆς ῥομφαίας.
20. Ὁ δὲ Μούνδας, ἰδὼν τὸν Σάνδαν, πεσόντα, ἔδραμε κατὰ
τῆς Θεᾶς· ἡ δὲ κάκεινον κατὰ γῆς ἔρριψε, ῥομφαία
πληγέντα.
21. Ἰδὼν δ' ὁ ἐναπολειφθεὶς στρατὸς πεσόντα τὸν μεγαλο-
σθενῆ Σάνδαν, καὶ Μούνδαν, καταπλαγείς, ἐτράπη εἰς
φυγὴν τῆδε κάκεισε.
22. Ἡ δὲ Καλή, λαβοῦσα τὴν κεφαλὴν τοῦ Σάνδα, καὶ τὸ
σῶμα τοῦ Μούνδα, ἐλθοῦσα πρὸς τὴν Καουσσικὴν, ἔφη
μετὰ καγχάσματος μεγάλου·
23. « Προσήνεγκά σοι, ὡς σφάγια θυσίας, τούτους τοὺς ὄντας
σφάγια τοῦ πολέμου· τὸν δὲ Σούμβαν καὶ Νισσοῦμβαν
ἄνελε σύ. »
24. Ἰδοῦσα δ' ἡ ἀγαθὴ Καουσσικὴ τὸν Σάνδαν καὶ Μούνδαν,
προσενεχθέντας, ἔλεξε πρὸς αὐτὴν τὴν Καλὴν εὐμενῶς·
25. « Ἐπειδὴ, λαβοῦσα, προσήνεγκάς μοι τὸν Σάνδαν καὶ τὸν
Μούνδαν, διὰ τοῦτο περιώνυμος ἔση Θεὰ ἐν Κόσμῳ διὰ
τούτου τοῦ ἔπωνύμου, Σαμουνδά. »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.

ΟΣΙΟΣ.

1. « Ἄναιρθέντων τῶν Τιτάνων, Σάνδα, καὶ Μούνδα, καὶ τοῦ πλείστου μέρους τῆς στρατιᾶς αὐτῶν διαφθαρέντος,
2. Ὁ Τιτανάρχης Σούμβας, ὑποτάξας τὸν ὀρθὸν νοῦν τῷ θυμῷ, ἐπέταξε παρασκευῆν πάσης στρατιᾶς τῶν Τιτάνων.
3. « Οἱ ὀγδοήκοντα ἕξ ταγματάρχαι, ἔφη, οἱ καταγόμενοι ἐκ τοῦ Οὐδαίουδα, ἐξίτωσαν σήμερον σὺν πᾶσι τοῖς οἰκειοῖς στρατοῖς, καὶ τὰ ὀγδοήκοντα τέσσαρα τάγματα ὡσαύτως τῶν ἀπογόνων τοῦ Καμβοῦ.
4. Ἐξίτωσαν δὲ πρὸς τούτοις τῇ ἐμῇ προσταγῇ καὶ αἱ πεντήκοντα Ἰλαὶ τῶν ἐκ γένους τοῦ Κοτιθήρα, καὶ αἱ ἑκατὸν τῶν ἐκ τοῦ Δούμα.
5. Ἐπὶ τούτοις ἐξίτωσαν εἰς πόλεμον κατὰ τὴν ἐμὴν προσταγὴν, παρασκευασθέντες ταχέως, καὶ οἱ Φυλάρχαι, οἱ καταγόμενοι ἐκ τοῦ Κάλα, καὶ Δουρχρίτα, καὶ Μούρα, καὶ οἱ ἐκ τῆς Καλακᾶς¹. »
6. Οὕτω προστάξας, ὁ φοβεράν προσταγὴν ἔχων, Τιτανάρχης Σούμβας, ἐξῆλθε καὶ αὐτὸς, περιεπόμενος πολλαῖς χιλιάσι μεγάλης στρατιᾶς.
7. Ἰδοῦσα δ' ἡ Καουσικὴ ἐλθόντα ἐκεῖνον τὸν λίαν φοβερόν στρατὸν, ἐπλήρωσεν ἤχου τὸ μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ διὰ τῆς κλαγγῆς τῆς χορδῆς τοῦ τόξου.
8. Ἐβρυχήσατο δὲ μεγάλως καὶ ὁ Λέων· ἡ δὲ Θεὰ τῷ ἤχῳ τοῦ κώδωνος ἐπλέονασε τὸ βρύχημα τοῦ Λέοντος.
9. Ἡ δὲ Καλὴ, κεκηνὸς ἔχουσα τὸ στόμα, καὶ ἀναβοῶσα φοβερῶς, ὑπερέβαλεν ἐκείνην τὴν βοήν, τὴν ἐκ τῆς κλαγγῆς.

(1) Ἡ ὕλη τῆς Καλακᾶς γυνὴ τῶν Γίγαντες περιώνυμος.

γῆς τοῦ τόξου, τὴν ἐκ τοῦ βρυχήματος τοῦ Λέοντος, καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἤχου τοῦ κώδωνος, τὴν πληρώσασαν τὸν αἰθέρα.

40. Περιεκυκλώθησαν δ' εὐθέως πανταχόθεν ἡ Καουσσική Θεά, ὁ Λέων καὶ ἡ Καλὴ ὑπ' ἐκείνων τῶν Τιτάνων, ἀκουσάντων τῆς βοῆς ἐκείνης, καὶ θυμωθέντων.
41. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ αἱ δυνάμεις τοῦ Βραχυᾶ, καὶ τοῦ Βισνοῦ, καὶ τοῦ Σίβχα, καὶ τοῦ Σκάνδα, ἐξελθοῦσαι ἐκ τῶν σωματῶν αὐτῶν κατὰ τὴν αὐτὴν μορφήν καὶ κατὰ
42. τὴν αὐτὴν στολὴν, ἤλθον πρὸς τὴν Καουσσικήν Θεάν εἰς ὄλεθρον καὶ φθορὰν τῶν Τιτάνων, καὶ εἰς ἀσφάλειαν καὶ σωτηρίαν τῶν Θεῶν.
43. Ἐκάστη δύναμις ἐκάστου αὐτῶν τῶν Θεῶν, ἔχουσα τὴν αὐτὴν μορφήν, καὶ τὴν αὐτὴν στολὴν, καὶ τὸ αὐτὸ ὄχημα, ἤλθε πολεμήσουσα τοῖς Γίγασιν.
44. Ἡ μὲν δύναμις τοῦ Βραχυᾶ, ἣ καλεῖται Βραχυμανή, ἤλθε, καθημένη ἐπὶ χηνοζεύκτου θεοῦ ὀχήματος, καὶ ἔχουσα ἐν χερσὶν Ἀξασούτραν¹, καὶ Καμανδαλοῦν.
45. Ἡ δὲ δύναμις τοῦ Σίβχα ἤλθε, καθημένη ἐπὶ ταύρου², καὶ ἔχουσα τρίαιναν καλὴν, καὶ ψέλλια ἐξ ὄφειων μεγάλων, καὶ ἡμισέληνον ἐπὶ τοῦ μετώπου.
46. Ἡ δὲ δύναμις τοῦ Κουμάρα³, ἣ καλεῖται Καουμαρῆ, ἤλθεν εἰς μάχην κατὰ τῶν Τιτάνων, ἐπὶ ταῷ καλοῦ καθημένη, καὶ δόρυ ἔχουσα ἐν χειρὶ, ὡς ὁ Κουμάρας.

(1) Ἀξασούτρα λέγεται τὸ Κεμεολόγιον, Καμανδαλου δὲ ἡ Προχόη· εἰσὶ δὲ χαρακτηριστικὰ σημεῖα τοῦ Βραχυᾶ· τὸ δὲ ὄχημα αὐτοῦ χῆν, ἢ ἄρμα χηνοζεύκτον.

(2) Τὸ δὲ ὄχημα τοῦ Σίβχα ταῦρος· κοσμήματα δὲ περὶ τοὺς καρπούς τῶν χειρῶν, ὡς ψέλλια, καὶ περὶ τὸν λαιμὸν, ὡς ὄρμος, ὄφεις, καὶ ἡμισέληνον ἐπὶ μετώπου· ὄπλον δὲ, τρίαινα.

(3) Ὁ Σκάνδας, ὃς ἐστὶ Θεὸς τοῦ πολέμου, λέγεται καὶ Κουμάρας· ὄχημα δὲ αὐτοῦ ταῷς· ὄπλον δὲ, δόρυ.

17. Ἡ δὲ δύναμις τοῦ Βισνοῦ, ἣ καλεῖται Βαίσιναβή, ἐλήλυθεν, ἐπὶ Γαρούδα¹ καθημένη, καὶ ἐν χερσὶν ἔχουσα κόγχον, δίσκον, κορύνην, τόξον, καὶ ῥομφαίαν.
18. Ἐλήλυθε δὲ καὶ ἡ δύναμις τοῦ Βισνοῦ, τοῦ λαβόντος ποτε ἀνείκαστον σῶμα ὕειον, φέρουσα σῶμα ὕος.
19. Ἦλθεν ἐκεῖσε καὶ ἡ δύναμις τοῦ λεοντανθρώπου Βισνοῦ, σῶμα φέρουσα λεοντανθρώπειον, καὶ διασκεδαννύουσα τὰ ἄστρα τῇ ἀναταράξει τῆς λοφιᾶς.
20. Ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ δύναμις τοῦ Ἰνδρα, ἣ καλεῖται Ἀϊνδρῆ, ἐπ' ἐλέφαντος λευκοῦ καθημένη, φέρουσα ἐν χειρὶ κεραυνόν, καὶ χίλια ὄμματα ἔχουσα, ὡς ὁ Ἰνδρας.
21. Ὁ δὲ Σίβας, περιστοιχισθεὶς ὑπ' ἐκείνων τῶν θείων δυνάμεων, ἔφη τῇ Καουσσικῇ· «Ἀναιρεθήτωσαν ταχέως οἱ Τιτᾶνες εἰς ἐμὴν χاران.»
22. Ἐκ δὲ τοῦ σώματος τῆς Καουσσικῆς καὶ ἐτέρα δύναμις ἐξῆλθε, λίαν δεινὴ καὶ φοβερὰ, ὑλακτοῦσα μετὰ πολλῶν ἄλλων κυνολύκων.
23. Ἐλεξε δὲ πρὸς τὸν Σίβαν αὕτη ἡ ἀνίκητος· «Πορεύθητι, ὦ θεσπέσιε, πρὸς τὸν Σούμβθαν καὶ Νισσούμβθαν, ὡς πρέσβυς.
24. Καὶ εἰπέ ἐξ ἐμοῦ πρὸς τοὺς ὑπερφιάλους ἐκείνους, τὸν τε Σούμβθαν καὶ τὸν Νισσούμβθαν, καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς Τιτᾶνας, οἳ συνῆλθον εἰς μάχην·
25. «Ὁ μὲν Ἰνδρας ἐχέτω τὴν δεσποτείαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς· οἱ δὲ Θεοὶ γευέσθωσαν τῶν προσφερομένων θυμάτων· ὑμεῖς δὲ πορεύθητε εἰς τὸν ὑποχθόνιον Κόσμον, εἰ ἐφίεσθε ζωῆς.
26. Εἰ δὲ πολεμεῖν ἐφίεσθε, ἐπαιρόμενοι τῇ ἑαυτῶν δυνάμει, ἔλθετε εἰς τὸ μέσον· καὶ κορεσθήτωσαν οἱ ἐμοὶ κυνόλυκοι ἐκ τῶν ὑμετέρων σαρκῶν.»

(1) Τοῦ δὲ Βισνοῦ τὸ ὄχημα Γαρούδας.

27. Ἐπειδὴ δ' ὁ Σίβας αὐτὸς παρ' αὐτῆς τῆς Θεᾶς ἐπέμφθη εἰς πρεσβείαν, διὰ τοῦτο αὐτὴ ὄνομα ἔσχεν ἐν Κόσμῳ, Σιβαδουτή.
28. Ἀκούσαντες οἱ Τιτᾶνες τοῦ λόγου τῆς Θεᾶς Σιβαδουτῆς, ὃν εἶπεν ὁ Σίβας, σφόδρα ἀγανακτήσαντες, ὤρμησαν, ἔνθα ἦν ἡ Θεὰ Καουσσική.
29. Καὶ εὐθέως ἔβαλλον μετὰ πολλοῦ θυμοῦ βροχηδὸν βέλη καὶ ξίφη καὶ ἀκόντια ἐπ' ἐκείνην τὴν Θεάν οἱ ἀντίθεοι.
30. Ἡ δὲ τὰ βαλλόμενα ἐκεῖνα βέλη, καὶ ἀκόντια, καὶ διασκάρια, καὶ ἀξινίδια, διέκοπτεν εὐμαρῶς διὰ τῶν ἑαυτῆς οἰστῶν, οἳ κλαγγὴν ἐποιοῦν, ἀφιέμενοι ἀπὸ τοῦ τόξου.
31. Αὐτῆς δὲ τῆς Θεᾶς Καουσσικῆς προηγεῖτο ἡ Θεὰ Καλή, καὶ ἀνήρει τοὺς ἐχθροὺς, τοὺς μὲν διὰ τῆς τριαίνης, τοὺς δὲ διὰ τοῦ κλινόποδος.
32. Ἡ δὲ Βραχμανὴ ἤρχετο τῆδε κακείσε· καὶ ραντίζουσα τοὺς ἐχθροὺς ὕδατι ἐκ τῆς Καμανδαλοῦ, ἐποίει αὐτοὺς ἄνευ θυνάμεως ψυχικῆς καὶ σωματικῆς.
33. Καὶ ἡ μὲν Θεὰ Μαχασβάρη διὰ τῆς τριαίνης, ἡ δὲ Βαῖσναβὴ διὰ τοῦ δίσκου, ἡ δὲ Καουμαρὴ διὰ τοῦ δόρατος, ἔκτεινον τοὺς ἐχθροὺς μετὰ μεγάλου θυμοῦ.
34. Ἰπὸ δὲ τῆς Θεᾶς Αἰνδρῆς διὰ τοῦ κεραυνοῦ πληττόμενοί ἀναρίθμητοι Τιτᾶνες, ἔπιπτον κατὰ γῆς αἰματόρρουτοι.
35. Ἰπὸ δὲ τῆς ὑμορφου Θεᾶς ἀναιρούμενοι ἔπιπτον, ἄλλοι μὲν πληττόμενοι διὰ τοῦ ρύγχους, ἄλλοι δὲ διαρρηγνύμενοι τὸ στῆθος διὰ τοῦ ὀδόντος, καὶ ἄλλοι διατεμνόμενοι διὰ τοῦ δίσκου.
36. Ἡ δὲ λεοντάνθρωπος Θεὰ ἔθεεν εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολέμου, ἄλλους μὲν τῶν Τιτάνων τοῖς ὄνουσι κατασπαράττουσα, ἄλλους δὲ καταβιβρώσκουσα, καὶ βρυχήματος πληροῦσα τὸν αἰθέρα.
37. Τοῖς δὲ φοβεροῖς καγχάσμασι τῆς Θεᾶς Σιβαδουτῆς ἐμ-

- βρόντητοι καὶ ἔμπληκτοι γινόμενοι πολλοὶ τῶν Τιτάνων, ἔπιπτον κατὰ γῆς, οὓς καὶ κατεβίβρωσκειν αὐτῇ, πίπτοντας.
38. Ἴδοῦσα δ' ἡ στρατιὰ τῶν ἀντιθέων Τιτάνων τὰ τάγματα τῶν θεαινῶν, καταφθείροντα θυμῷ μεγάλῳ, Γίγαντας, ἔφευγε παντοίοις τρόποις.
39. Μέγας δέ τις Τιτάν, Ρακταβήζας¹ τούνομα, σκοπήσας τοὺς Τιτάνας, πιεζομένους ὑπὸ τῶν ταγμάτων τῶν Θεαινῶν, καὶ εἰς φυγὴν τρεπομένους, ἐπέστη μετὰ θυμοῦ, μαχεσόμενος.
40. Ὅτε ἔπιπτεν ἐπὶ γῆς ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ ῥανίς αἵματος, ἀνελίδοτο εὐθέως τοσοῦτος καὶ τοιοῦτος Τιτάν, οἷος καὶ ὅσος ἦν ἐκεῖνος.
41. Ἐμάχετο δὲ πρὸς τὴν Αἰνδρὴν αὐτὸς ὁ μέγας Τιτάν Ρακταβήζας, κορύνην ἔχων χεῖρ^ε ὃν καὶ ἔτρωσεν ἡ Αἰνδρὴ τῷ κεραυνῷ.
42. Αἶμα δ' ἔρρευσε εὐθέως ἐξ ἐκείνου, τρωθέντος τῷ κεραυνῷ· ἐκ δὲ τοῦ αἵματος ἀνίσταντο πολεμικοὶ, ὅμοιοι ἐκείνῳ κατὰ τὴν μορφήν καὶ κατὰ τὴν ἀνδρείαν.
43. Ὅσαι γὰρ ῥανίδες αἵματος ἔπιπτον ἐκ τοῦ σώματος ἐκείνου, τοσοῦτοι ἄνδρες ἐγίνοντο, ὅμοιοι ἐκείνῳ κατὰ τὴν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν ἀνδρείαν.
44. Καὶ ἐκεῖνοι δὲ οἱ ἄνδρες, οἱ συστάμενοι ἐκ τοῦ αἵματος, ἐμάχοντο πρὸς ἐκείνας τὰς Θεὰς μετὰ πολλῆς ἰταμότητος καὶ βολῆς φρικτῆς ὄπλων.
45. Πάλιν δ' ἐτρώθη ἡ κεφαλὴ ἐκείνου ὑπὸ τῆς Αἰνδρῆς Κερκυνῷ, καὶ ἐκ τοῦ τραύματος αἶμα ἔρρει· καὶ πάλιν ἐξ ἐκείνου τοῦ αἵματος ἄνδρες ἐγένοντο ἀναρίθμητοι.
46. Ἐτρώσε δ' αὐτὸν τὸν Τιτανάρχην ἐν μάχῃ καὶ ἡ Θεὰ

(1) Ρακταβήζας αἱματοσπέρμος· ἐνταῦθα δὲ ἑτυμολογεῖ τὴν λέξιν ὁ ποιητής.

- Βαΐσναβή δίσκῳ καὶ κορύνῃ, ὅς ἦλθεν ἐναντίον αὐτῆς, ἀφείς τὸν κατὰ τῆς Αἰνδρῆς πόλεμον.
47. Τρωθέντος δὲ δίσκῳ καὶ κορύνῃ τῆς Βαΐσναβῆς, πλήρης ἐγένετο ἡ γῆ ἐκείνη ἀναριθμητῶν Γιγάντων ὁμοίων ἐκείνῳ, γενομένων ἐκ τῆς ῥοῆς τοῦ αἵματος.
48. Πρὸς δὲ ἔτρωσεν αὐτὸν τὸν Ῥακταβήζαν ἡ μὲν Καουμαρῆ δόρατι, ἡ δὲ Βαραχῆ ξίφει, ἡ δὲ Μαχεσβαρῆ τριαίνῃ.
49. Ἐτρώσε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Τιτὰν Ῥακταβήζας, χολωθείς, ἐκάστην αὐτῶν τῶν Θεαινῶν κορύνῃ.
50. Τρωθέντος δ' αὐτοῦ πολλάκις δόρατι, καὶ τριαίνῃ, καὶ ἄλλοις ὅπλοις, αἷμα πολὺ κατὰ γῆς ἐχέετο, ἐξ οὗ ἐγένοντο Γίγαντες ὑπὲρ τὸν ἀριθμὸν.
51. Ἐπειδὴ δὲ ἡ γῆ τοῦ πολέμου πλήρης ἐγένετο Τιτάνων, οἱ τὸ εἶναι ἔσχον ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Ῥακταβήζα, διὰ τοῦτο οἱ Θεοὶ μέγαν φόβον ἔλαβον.
52. Ἰδοῦσα δ' ἡ πολεμόκλονος Καουσσική τοὺς Θεοὺς τετραγαμένους, εἶπε πρὸς τὴν Καλὴν· «ὦ Σαμουנדὰ, ἄνοιξον τὸ στόμα μεγάλως,
53. Καὶ λάμβανε ταχέως ἐν αὐτῷ τῷ στόματι τὸ αἷμα τοῦ Ῥακταβήζα, ὃ ῥέει ἐκ τῶν τραυμάτων τῶν ἐμῶν ὅπλων, καὶ ἐξ οὗ μεγάλοι γίνονται Γίγαντες.
54. Καὶ φερομένη εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολέμου, καταβίβρωσκε τοὺς Γίγαντας, τοὺς ἀναδοθέντας ἐκ τοῦ αἵματος ἐκείνου.
55. Οὕτω γὰρ αὐτὸς μὲν ὁ ἀρχιτιτὰν, λείψαιμος γενόμενος ἐκ τῆς αἰμορροϊκῆς ἀπώλειαν ἔξει· οἱ δὲ λοιποὶ βρωθήσονται ὑπὸ σοῦ, καὶ ἄλλοι οὐ γενήσονται, ὅταν σὺ πίνῃς τὸ χεόμενον ἐκείνου αἷμα.»
56. Τοιαῦτα εἰποῦσα ἡ Θεὰ Καουσσική πρὸς τὴν Καλὴν ἐκείνην, ἔτρωσε τριαίνῃ τὸν Ῥακταβήζαν Γίγαντα· ἡ δὲ Κα-

λή, ἐδέχτο ἐν τῷ ἑαυτῆς στόματι τὸ χεόμενον ἐκείνου αἷμα.

57. Ἐπληξε δὲ κορύνη καὶ αὐτὸς τὴν Κκουσσικὴν· ἀλλ' οὐδὲ μικρόν τι τραῦμα, ἢ ἄλγος ἐποίησεν ἐκείνη, τῇ πληγῇ τῆς κορύνης.
58. Αἷμα δὲ πολὺ ἔρριξε ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ, τρωθέντος· ἡ δὲ Καλὴ ἢ καὶ Σαμουנדὰ ἐδέχτο τὸ αἷμα ἐν τῷ ἑαυτῆς στόματι.
59. Καὶ ὅσοι μὲν Γίγαντες ἐγένοντο πρότερον ἐκ τῆς αἰμορροίας τοῦ Ρακταβήζα, τούτους κατεδίβρωσεν ἡ Σαμουנדὰ· τὸ δὲ χεόμενον αὐτοῦ αἷμα κατέπινεν.
60. Ἡ μὲν δὲ Θεὰ Κκουσσικὴ ἐτίτρωσεν αὐτὸν τὸν Ρακταβήζαν τριαίνῃ, καὶ κορύνῃ καὶ βέλεσι, καὶ ξίφεσι, καὶ ἐγχειριδίοις· ἡ δὲ Σαμουנדὰ ἔπινε τὸ αἷμα.
61. Ὁ δὲ μέγας Τιτὰν Ρακταβήζας, πολλοῖς ὅπλοις τετρωμένος, καὶ ἀναιμος γεγενημένος, πέπτωκεν ἐπὶ γῆς.
62. Τηνικαῦτα οἱ μὲν Θεοὶ χαρὰν ἀσύγκριτον ἔλαβον· ὁ δὲ χορὸς τῶν πολεμικῶν Θεαινῶν ἐχόρευε, βεβακχευμένος τῷ αἷματι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

1. «Θαυμαστή αὕτη ἡ μεγαλουργία τῆς Θεᾶς, θεσπέσιε, ἣ ἐρρέθη μοι ὑπὸ σοῦ, ὁ θάνατος δηλονότι τοῦ Ῥακταβήζα.
2. Πάλιν δ' ἀκοῦσαι ἐφίεμαι, ὅ,τι πεποίηκεν ὁ ὑπέρβολος Σούμβδας καὶ Νισσούμβδας, θανόντος τοῦ Ῥακταβήζα.»

ΟΣΙΟΣ.

3. «Θανόντος ἐν πολέμῳ τοῦ Ῥακταβήζα, καὶ ἄλλων ὁμοῦ πολλῶν Γιγάντων, ἀνείκαστον θυμὸν ἔσχεν ὅ,τε Σούμβδας, καὶ ὁ Νισσούμβδας.
4. Ἰδὼν γὰρ ὁ Νισσούμβδας μεγάλην στρατιάν διαφθαρεῖσαν, ἐπέδραμε μετ' ἐπιλέκτου στρατοῦ Τιτάνων, λίαν ἀγανακτῶν.
5. Τούτου δ' ἐπερχομένου, Τιτᾶνες ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν καὶ ἐκ τῶν πλαγίων αὐτοῦ ἅμα ἐπήρχοντο, εἰς τὸ ἀνελεῖν τὴν Θεάν, δάκνοντες τὰ χεῖλη ἐκ θυμοῦ.
6. Ἦρχετο δὲ καὶ ὁ Σούμβδας μετὰ θυμοῦ, ἀφείς τὸν κατὰ τῶν λοιπῶν Θεαινῶν πόλεμον, περιεπόμενος τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ, εἰς τὸ ἀνελεῖν τὴν Καουσικὴν.
7. Φρικτὸς δὲ πόλεμος συνεκροτήθη τῇ Θεᾷ, καὶ τῷ Σούμβδα, καὶ τῷ Νισσούμβδα, οἱ ἔβαλλον βέλη βροχηδὸν, ὥσπερ δύο νέφη βροχήν.
8. Τὰ μέντοι βαλλόμενα βέλη ὑπὸ τῶν Ἀρχιτιτάνων κατέκοψεν ἡ Καουσικὴ τοῖς οἰκείοις βέλεσι, καὶ αὐτοὺς δὲ κατέτρωσεν ἐν ἅπασι τοῖς μέλεσι.
9. Λαβὼν δ' ὁ Σούμβδας ὀξεῖαν μάχαιραν καὶ διαυγῆ ἀσπίδα,

ἔπληξε κατὰ τὴν κεφαλὴν τὸν Λέοντα, τὸ καλὸν ὄχημα τῆς Θεᾶς.

40. Πληγέντος τοῦ ὀχήματος, ἡ Θεὰ ξυροειδεῖ βέλει κατέκοψε τὴν τε ἀγλαὰν μάχαιραν, καὶ τὴν ὀκτασέληνον ἀσπίδα¹ τοῦ Σούμβδα.
41. Κατακοπέσης τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς μαχαίρας, ἔρριψε τὸ δόρυ ἐκεῖνος ὁ Τιτάν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ, ἐνώπιον ἐρχόμενον, ἐδιχοτόμησεν ἡ Θεὰ τῶ δίσκῳ.
42. Θυμῶ δ' ἔξαφθεις ὁ Νισσοῦμβδας, ἔβαλεν ὄβελόν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸν, ἐρχόμενον, συνέτριψεν ἡ Θεὰ πληγῇ τῆς πηγμῆς.
43. Ὁ δὲ, περιστρέψας τὴν κορύνην, ἔρριψε κατὰ τῆς Καουσικῆς· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ, συντριβεῖσα ὑπὸ τῆς Θεᾶς τριαίνῃ, ἐγένετο σποδός.
44. Εἶτα πέλεκυν φέροντα, καὶ ἐφορμώμενον, ἐκείνον τὸν κορυφαῖον Τιτᾶνα πολλοῖς βέλεσι βαλοῦσα κατέβαλε κατὰ γῆς ἡ Θεὰ.
45. Πεσόντος δ' ἐκ λειποθυμίας τοῦ ὄβριμοεργοῦ ἐκείνου Νισσοῦμβδα, λίαν ὀργισθεις ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Σούμβδας, ὤρμησεν εἰς τὸ κτεῖναι τὴν Θεάν.
46. Ἐποχούμενος δ' ἐφ' ἄρματος ἐπηρμένου, καὶ χεῖρας ἔχων μακρὰς ὀκτῶ, καὶ ὄπλα μεγάλα, ἐφαίνετο, ὅτι περιέχει τὸν αἰθέρα πάντα.
47. Τοῦτον ἐπερχόμενον ἰδοῦσα ἡ Θεὰ, ἐνέπνευσε τῶ κόγχῳ· κλαγγὴν δ' ἐποίησε καὶ διὰ τῆς χορδῆς τοῦ τόξου δυσφώρητον.
48. Καὶ ἐπλήρωσε τὸν αἰθέρα καὶ τοῦ ἤχου τοῦ ἐκ τοῦ κώδωνος, ὃς κατέβαλε τὸ θάρσος καὶ τὴν ὄφρυν ἀπαξάπασης τῆς στρατιᾶς τῶν Τιτάνων.
49. Βρυχησάμενος δὲ καὶ ὁ λέων ὀξύτερον μαινομένου ἐλέφαν-

(1) Σεληνοειδῆ κοσμήματα ἐκ χαλκοῦ ἢ χρυσοῦ ἐπιτιθέασι τῇ ἀσπίδι.

- τος, ἐπλήρωσε καὶ αὐτὸς ἤχου τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πάντα τὰ μέρη.
20. Ἡ δὲ Καλή, ἀναπνῆδήσασα, ἐπάταξε τὴν γῆν ἀμφοτέραις ταῖς παλάμαις· ὁ δὲ πάταγος ἐκεῖνος ὑπερέβαλε πάντα ἤχον, ὃς ἐγένετο πρότερον¹.
21. Ἡ δὲ Σιβαδουτὴ μέγα καὶ δεινὸν κάγχασμα ἐποίησεν· ἐκ δὲ τοιούτων ἤχων καὶ φωνῶν οἱ μὲν Τιτᾶνες ἔτρεμον· ὁ δὲ Σούμβας μέγαν θυμὸν ἔλαβε.
22. Τηνικαῦτα ἡ μὲν Καουσαικὴ ἀνέκραξε, λέγουσα· «Στῆθι, στῆθι, κακότροπε» οἱ δὲ Θεοί, οἱ ἐν αἰθέρι ἰστάμενοι, ἐκραύγασαν, λέγοντες· «Νίκα!»
23. Τὸ δὲ λίαν φλογῶδες δόρυ, ὃ ἐρρίφθη ὑπὸ τοῦ Σούμβας, ἐπελθόντος, ἐρχόμενον, ὡς γλῶσσα πυρός, ἀπώσθη μεγάλῳ πυρσῶ, ὃν ἐρρίψεν ἡ Θεά.
24. Ἐπληρώθη δ' ὁ τριττὸς Κόσμος τῆς λεοντίου φωνῆς τοῦ Σούμβας, ἢ ὑπερέβαινε τὴν φοβεράν ἐκραγὴν τοῦ σκηπτοῦ.
25. Καὶ ἡ μὲν Θεά τοῖς οἰκείοις βέλεσιν εἰς χίλια καὶ μύρια θραύσματα ἐποίει τὰ βαλλόμενα βέλη τοῦ Σούμβας· ὁ δὲ Σούμβας τοῖς ἑαυτοῦ τὰ τῆς Θεᾶς.
26. Θυμωθείσα δ' ἡ Καουσαικὴ, ἔτρωσεν ὀδελῶ τὸν Σούμβαν· ὁ δὲ, τρωθεὶς, πέπτωκε κατὰ γῆς, λειποθυμῶν.
27. Εἰς αἴσθησιν δ' ἔλθων ὁ Νισσούμβας, ἀναλαβὼν τόξον, ἐτόξευε τὴν Θεάν Καουσαικὴν, τὴν Θεάν Καλήν, καὶ τὸν Λέοντα ὡσαύτως.
28. Καὶ γενόμενος δεκακισχιλιόχειρ αὐτὸς ὁ Τιτανάρχης, κατεκάλυψε τὴν Θεάν Καουσαικὴν καὶ δίσκοις, οὓς ἔβαλλεν ἐπ' αὐτήν.
29. Χολωθείσα δ' ἡ θεία καὶ λυσίκακος Δουργά, κατέκοπτε

(1) Ὁ ἐκ τοῦ κάγχου δηλ. ὁ ἐκ τῆς κλαγγῆς τῆς χορδῆς τοῦ τόξου, ὃ ἐκ τοῦ κώδωνος, καὶ ὃ ἐκ τοῦ βρυχήματος τοῦ λ.

- τοὺς δίσκους ἐκείνους καὶ τὰ βέλη τοῖς οἰκείοις βέλεσιν.
30. Ὁ δὲ Νισσοῦμβδας, δραζάμενος κορύνης, ἐπῆλθε ῥύμη μετὰ στρατοῦ Τιτάνων, εἰς τὸ ἀνελεῖν τὴν Θεάν.
31. Ἐπιόντος δὲ τούτου, διέτεμεν εὐθέως τὴν κορύνην ὀξείᾳ μαχαίρᾳ· ὁ δὲ ὀβελῶ ἐδράξατο.
32. Ἡ δὲ Θεὰ ὀβελῶ, βία ἀφεθέντι, ἐπληξε κατὰ τὸ στήθος αὐτὸν τὸν ἀντίθεον, ἐφορμῶντα, καὶ ἔχοντα ἔτι ἐν τῇ χειρὶ τὸν ὀβελόν.
33. Τρωθέντος δὲ, ἄλλος ἐκ τοῦ στήθους αὐτοῦ ἐξῆλθεν ἀνὴρ μεγαλοσθενῆς καὶ μεγαλόψυχος, λέγων· «Στῆθι!»
34. Ἐξελθόντος δὲ, γελάσασα ἡ Θεὰ μεγαλοφώνως, ἔτεμε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μαχαίρᾳ· ὃς καὶ πέπτωκε κατὰ γῆς.
35. Ὁ δὲ Λέων κατεδίβρωσκεν ἐκείνους τοὺς Τιτᾶνας, ὧν τὰς δευρὰς συνέντριψε τοῖς ὄνυξιν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ Καλὴ, καὶ ἡ Σιβαδουτὴ ἄλλους.
36. Καὶ ἄλλοι μὲν μεγάλοι Τιτᾶνες ἀπώλοντο, διαπαρέντες τῶ δόρατι τῆς Καουμαρῆς· ἄλλοι δὲ ἀπεδιώχθησαν ὕδατι ἀγνῶ, ὃ ἔρραιεν ἡ Βραχμανὴ μετ' ἐπωδῆς.
37. Ἄλλοι δ' ἔπεσον ἐπὶ γῆς, διαπαρέντες τῇ τριαίνῃ τῆς Μαχεσδαρῆς, καὶ ἄλλοι, συντριβέντες πληγῇ τοῦ ῥύγχους τῆς Βαραχῆς.
38. Ἄλλοι εἰς λεπτὰ ἐγένοντο τῶ δίσκῳ τῆς Βαῖσναβῆς, καὶ ἄλλοι τῶ κεραυνῶ, τῶ ἀφεθέντι ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς Αἰνδρῆς.
39. Ἄλλοι μὲν οὖν τῶν Τιτάνων ἀνηρέθησαν· ἄλλοι δ' ἔφυγον ἐκ τοῦ μεγάλου πολέμου· καὶ ἄλλοι κατεβρώθησαν ὑπὸ τῆς Καλῆς, καὶ ὑπὸ τῆς Σιβαδουτῆς, καὶ ὑπὸ τοῦ Λέοντος.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.

ΟΣΙΟΣ.

1. Ἰδὼν δ' ἀναιρεθέντα τὸν Νισσοῦμβθαν ὁ Σοῦμβθας, τὸν ὁμόπνουν ἀδελφὸν, καὶ τὸν στρατὸν ἀπολλύμενον, ἔφη μετὰ θυμοῦ·
2. «Μὴ ἐπαίρου, ὦ κακὴ Δουργά, ἐπὶ τῇ οικείᾳ δυνάμει· ἐπερειδομένη γὰρ δυνάμει ἄλλων, πολεμεῖς ὑπερφρόνως.»

ΘΕΑ.

3. «Ἐγὼ μία εἰμί· τίς γὰρ ἄλλη ἐμοῦ δευτέρα ἐν τούτῳ τῷ Κόσμῳ; ἰδὲ, κάκιστε, αὐται, αἱ οὔσαι ἐμαὶ ἀπόρροιαι, εἰς ἐμὲ εἰσδύουσιν.»

ΟΣΙΟΣ.

4. «Εὐθέως δ' ἄπασαι ἐκεῖναι αἱ Θεαί, ἡ Βραχμανῆ, καὶ αἱ λοιπαί, ἀφανεῖς ἐγένοντο, εἰσδύσασαι εἰς τὸ σῶμα τῆς Καουσικῆς, καὶ ἔμεινε μόνη αὐτή· καὶ ἔφη·

ΘΕΑ.

5. «Ἐγὼ εἰς πολλὰς μορφὰς τρέπομαι οικείᾳ δυνάμει, πάλιν δὲ ἀφανεῖς ποιῶ αὐτάς. Ἴδου μία εἰμι ἐν πολέμῳ· ἀνδρίζου.»

ΟΣΙΟΣ.

6. «Ἐνταῦθα πόλεμος συνεκροτήθη φρικτὸς ἀμφοτέροις, τῇ τε Θεᾷ καὶ τῷ Σοῦμβθα, βλεπόντων πάντων τῶν Θεῶν, καὶ τῶν Τιτάνων.
7. Πάλιν μὲν οὖν πόλεμος συνεκροτήθη, φόβον ποιῶν παντὶ τῷ Κόσμῳ, βέλεσι, βαλλομένοις βροχηδὸν, καὶ ἐτέροις ὄπλοις ὄξέσι, καὶ δεινοῖς καταπέλταις.

8. Καὶ ὅσα μὲν ἀναρίθμητα θεῖα ὄπλα ἔβαλλον ἡ Καουσσικῆ, ταῦτα πάντα κατεῤῥήγνυεν ὁ Τιτανάρχης διὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀντιφερομένων ὄπλων.
9. Ὅσα δὲ θαυμαστὰ ὄπλα ἐβάλλοντο ὑπ' ἐκείνου, ταῦτα κατεῤῥήγνυεν εὐμαρῶς ἡ Θεὰ διὰ μόνης τῆς ἐκφωνήσεως, ἄ!
10. Ὁ μὲν οὖν Τιτάν ἐκείνος πολλοῖς οἰστοῖς τὴν Θεάν κατεκάλυψεν· ἡ δὲ, θυμωθεῖσα κατεῤῥήξεν τὸ τόξον αὐτοῦ τοῖς ἑαυτῆς οἰστοῖς.
11. Καταῤῥαγέντος τοῦ τόξου, ἐδράξατο δόρατος ὁ Τιτάν· κατεῤῥήξεν δὲ καὶ αὐτὸ ἡ Θεὰ διὰ τοῦ δίσκου, ὃν ἔτι ἐν τῇ χειρὶ ἐκείνου.
12. Λαβῶν δ' ὁ ἀρχηγέτης τῶν Τιτάνων λαμπρὰν μάχαιραν, ἐν ἣ ἦσαν ἐντετυπωμένοι σελῆναι πολλαί, ἔδραμεν ἐπὶ τὴν Θεάν.
13. Τούτου δ' ἐπιόντος, κατεῤῥήξεν εὐθέως ἡ Θεὰ ὀξέσι βέλεσι, βαλλομένοις ἐκ τόξου, καὶ τὴν μάχαιραν καὶ τὴν ἀσπίδα ὁμοῦ, ἣ ἔλαμπεν, ὡς ὁ ἀκτινοβόλος ἥλιος¹.
14. Στερηθεὶς τοῦ τόξου, ὁ κατεάγη, καὶ τῶν ἵππων τοῦ ἄρματος, καὶ τοῦ ἠνιόχου, οἱ ἀνῆρέθησαν, ἦψατο ῥοπάλου στιβαροῦ, καὶ ὤρμησεν εἰς θάνατον τῆς Θεᾶς.
15. Ὀρμῶντος δὲ, κατέαξεν ἡ Θεὰ τὸ ῥόπαλον ὀξέσι βέλεσιν· ἀλλὰ καὶ οὕτως, ὤρμησε δρομαῖος ἐκείνος, εἰς τὸ πληῆξαι τὴν Θεάν πυγμαῆ.
16. Καὶ ἔπληξεν αὐτὴν πυγμαῆ κατὰ τὸ στήθος· ἀλλὰ καὶ ἡ Θεὰ ἐπάταξεν αὐτὸν κατὰ τὸ στέρνος παλάμη τῆς χειρός.
17. Πληγεὶς μὲν οὖν ὁ Τιτανομέδων παλάμη τῆς Θεᾶς, πέπτωκε κατὰ γῆς· ἀλλ' εὐθέως πάλιν ἀνηγέρθη.
18. Ἀναπηδήσας δὲ, καὶ ἀναλαβὼν τὴν Θεάν, ἔστη ἐπὶ τοῦ

(1) Χρυσῆ ἦν ὁ ἀσπίς, ὡς ὁ ἐρυθρὸς ἥλιος.

αιθέρος, ἔνθα ἡ Θεὰ ἐμάχετο αὐτῷ, καὶ περ οὔσα ἄνευ ἐρείσματος ποδῶν.

19. Ἐμάχοντο οὖν, παλαιότες, ἀμφοτέρου, ὄ, τε Τιτάν, καὶ ἡ Θεά· ἡ δὲ πάλῃ θάμβος ἐποίησε τοῖς ἐν αἰθέρι Θεοῖς καὶ ὁσίοις Βραχμᾶσι.
20. Πάλην δὲ διὰ πολλοῦ ποιῶσα μετ' ἐκείνου ἡ Θεὰ, ἀναλαβοῦσα, περιέστρεψεν αὐτόν· κάπειτα ἔρριψεν ἐπὶ τὴν γῆν.
21. Ὁ δὲ, ριφθεὶς, κατῆλθεν εἰς γῆν· καὶ ἔχων, ὡς ὄπλον, τὴν πυγμὴν, ἔδραμε ταχέως ὁ κακότεροπος, ἀνελεῖν βουλόμενος τὴν Θεάν.
22. Ἐπιόντα δὲ τοῦτον τὸν ἀρχηγὸν τῶν Τιτάνων πάντων ἔβαλεν ἡ Θεὰ κατὰ γῆς, καὶ ἐνέπηξε τῷ στηθεὶ ὄβελον.
23. Καὶ ὅς, διαπαρεῖς τῷ ὄβελῷ τῆς Θεᾶς, καὶ πεσὼν ἄπνους, ἔσεισεν ὅλην τὴν γῆν σὺν αὐτῇ τῇ θαλάσῃ, καὶ ταῖς νήσοις, καὶ τοῖς ὄρεσι.
24. Τούτου τοῦ δυστρόπου ἀναιρεθέντος, ὁ μὲν Κόσμος ἅπας χαρὰν καὶ ἄνεσιν ἔλαβε μεγάλην· ὁ δ' αἰθὴρ καθαρὸς ἐγένετο.
25. Τούτου πεσόντος, τὰ μὲν συμπύπτοντα πρότερον νέφη μετ' ἀστραπῆς εἰς κακὸν σημεῖον, παῦσιν ἔσχον καὶ διασκεδασμόν· οἱ δὲ ποταμοὶ ἔρρεον κατὰ τὴν προτέραν πορείαν.
26. Οἱ δ' ἀέρες ἠρέμα ἔπνεον· ὁ δ' ἥλιος ἐγένετο καλλιφεγγής· τὸ δὲ πῦρ ἔκαιεν ἡσύχως· αἱ δ' ἐκ παντὸς μέρους τῆς γῆς βοαὶ ἐπαύσαντο.
27. Τούτου ἀναιρεθέντος, οἱ μὲν Θεοὶ ἀπαξάπαντες μεγάλως ἐκ καρδίας ἐχάρησαν· οἱ δὲ Γανδδάρβαι ἠδέως ἠδον· ἄλλοι δ' αὐτῶν ὄργανα μουσικὰ ἔκρουον· αἱ δ' Ἀψαραὶ ἐχόρευον.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

ΟΣΙΟΣ.

4. «Θάνατον λαβόντος παρά τῆς Θεᾶς ἐκείνου τοῦ Γιγαντάρχου, οἱ περὶ τὸν Ἴνδραν Θεοὶ, προηγούμενον ἔχοντες τὸν Ἄγνῆν¹, ὕμνησαν τὴν Θεὰν ἐκείνην, ἐπειδὴ ἔτυχον τοῦ ἐφετοῦ, φαιδρύνοντες, καὶ γανοῦντες πᾶν μέρος τοῦ Κόσμου τοῖς ἐχυτῶν φαιδροῖς καὶ γεγανωμένοις προσώποις.»

ΘΕΟΙ.

2. «Θεὰ λυσίακε τῶν προσφύγων, ἴλεως ἔσο· ἴλεως ἔσο, Μητέρα παντὸς τοῦ Κόσμου· ἴλεως ἔσο, Παντάνασσα· διαφύλαξον τὸν Κόσμον σὺ, ὦ Θεά, ἢ οὐσα Κυρία ἐμψύχων καὶ ἀψύχων.
3. Σὺ εἶ τὸ μόνον ἔρεισμα τοῦ Κόσμου· σὺ γὰρ ὑπάρχεις ἐν εἶδει τῆς γῆς. Ὡ ἀνυπέβλητε τὴν δύναμιν, ὑπὸ σοῦ τὸ πᾶν τοῦτο τρέφεται, ποτιζόμενον· σὺ γὰρ ὑπάρχεις ἐν εἶδει τοῦ ὕδατος.
4. Σὺ εἶ ἡ ἀπειροδύναμος δύναμις τοῦ Βισνοῦ· σὺ εἶ ἡ μεγάλη Ἰλῆ, ὁ σπόρος τοῦ Παντός. Τὸ Πᾶν τοῦτο ὑπὸ σοῦ τῆς Ἰλῆς φέρεται εἰς παράνοϊαν, ὦ Θεά· εὐμενῆς δὲ γενομένη, αἰτία εἶ τῆς λυτρώσεως.
5. Σὺ εἶ, ὦ Θεά, ἕκαστον εἶδος ἐπιστήμης καὶ τέχνης· σὺ εἶ ἐκάστη τῶν ἐν Κόσμῳ καλῶν καὶ σεμνῶν γυναικῶν· σοῦ μόνης τῆς Θεᾶς τὸ Πᾶν τοῦτο πληρές ἐστιν· σὺ εἶ πᾶς λόγος ἐν Βέδα καὶ ἐν ἄλλαις βίβλοις, ὅς ἐστιν ἀρμόδιος εἰς σύνθεσιν ὕμνου· τίς δ' ἄρα γένοιτό σοι ὕμνος ;
6. Ὅτε σὺ εἶ Θεά, διαθρυλλουμένη, ὡς τὰ πάντα εἶ, καὶ τὸν

(1) Ἄγνης λέγεται ὁ Θεὸς τοῦ πυρὸς, καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ· αὐτὸς δ' ἐστὶν ὁ ἔφορος καὶ τοῦ φωνητικοῦ ὄργάνου.

οὐρανὸν καὶ τὴν ἀθανασίαν δίδως, τίνες λόγοι ἀρμόδιοι
ἂν εἶησαν εἰς σὴν ὑμνολογίαν ;

7. Ὡ Ναραϊανή, ἡ οὐσα αὐτὴ ἡ δύναμις τοῦ Ναραϊάνα, ἡ ἐνοῦσα τῇ καρδίᾳ παντὸς ἀνθρώπου ἐν εἶδει νοῶς, καὶ διδοῦσα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἀθανασίαν, προσκύνησις ἔστω σοι.
8. Ὡ Ναραϊανή, ἡ προξενουσα τὴν μεταβολὴν παντὸς πράγματος ἐν εἶδει χρόνου, καὶ δύναμις οὐσα τῆς φθορᾶς τοῦ παντὸς, προσκύνησις ἔστω σοι.
9. Ὡ πάντων τῶν καλῶν καλλίων, ἀγαθὴ τελεστικὴ πάντων τῶν ἐφετῶν, καταφυγῆς ἀξία, τριφθάλμη Γαουρή, Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.
10. Ὡ δύναμις αἰδία τῆς γεννήσεως, τῆς ἀυξήσεως, καὶ τῆς μειώσεως, δοχεῖον τῶν ἀρετῶν, τριάς τῶν ποιότητων, Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.
11. Ὡ Θεά, ἡ διασώζουσα πάντας τοὺς πάσχοντες καὶ πρὸς σὲ καταφεύγοντες ταπεινῶς, ὦ λυσίακε Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.
12. Ὡ Θεά, ἡ φέρουσα μορφὴν τῆς Βραχμυκῆς, καὶ ὄχουμένη ἐφ' ἄρματος χηνοζεύκτου, καὶ ῥίνουσα ὕδωρ ἐξ ὕδριας, ὦ Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.
13. Ὡ Θεά, ἡ οὐσα αὐτὴ ἡ Μαχσεβερῆ, καὶ φέρουσα τρίαιναν, καὶ σελήνην, καὶ ὄφεις, καὶ ὄχουμένη ἐπὶ ταύρου μεγάλου, ὦ Ναραϊανή προσκύνησις ἔστω σοι.
14. Ὡ ἀγνή, ἡ οὐσα ἐν μορφῇ τῆς Καουμαρῆς¹, καὶ ἔχουσα τὸν μὲν τὰ ὄχημα, τὸν δὲ ἀλέκτορα σημαίαν, καὶ δόρυ φέρουσα ἐν χειρὶ, ὦ Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.
15. Ἰλεως ἔσο, ὦ Θεά, ἡ οὐσα ἐν μορφῇ τῆς Βαῖσναβῆς, καὶ

(1) Καουμαρῆ, ἡ δύναμις τοῦ Κουμάρα, ὃς ἐστὶν ὁ Σκάνδας, οὗ τὸ μὲν ὄχημα ταῶς ἐστὶν, ἡ δὲ σημαία ἀλέκτωρ. Μυθολογοῦσιν, ὡς Τιτάν τις, ἀλέκτωρ τὴν μορφὴν, διεπάρη δόρατι ὑπὸ τοῦ Σκάνδα, ὃς ἀνέχων τὸ δόρυ μετὰ τοῦ διαπεπαρμένου ἀλέκτορος, ἐπόμπευεν, ἀγαλλόμενος.

φέρουσα ὄπλα μεγάλα, τόξον, καὶ κορύνην, καὶ δίσκον, καὶ κόγχον, ὦ Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.

16. Ὡ ἀγαθή, ἡ ἔχουσα μορφὴν ὑδός, καὶ φέρουσα τῇ μὲν χειρὶ μέγαν καὶ δεινὸν δίσκον, τῷ δὲ ὀδόντι τὴν γῆν, ὦ Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.

17. Ὡ Θεά, ἡ ἐπιχειρήσασα ἀνελεῖν τοὺς Τιτᾶνας¹ ἐν δεινῇ μορφῇ ἀνθρωπολέοντος, καὶ σωσηρίαν ποιήσασα τοῖς τρισὶ Κόσμοις, ὦ Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.

18. Ὡ Ἀϊνδρῆ, ἡ ἐξελοῦσα τὴν πνοὴν τοῦ Γίγαντος Βρίτρα, ἡ φέρουσα μίτραν, καὶ μέγαν κεραυνὸν, καὶ ἀγλαΐζομένη χιλίοις ὄμμασιν, ὦ Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.

19. Ὡ μεγαλόφωνε, καὶ φοβερόμορφε, ἡ ἀνελοῦσα τὸν μέγαν στρατὸν τῶν Γιγάντων ἐν μορφῇ τῆς Σιβαδουτῆς, ὦ Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.

20. Ὡ Σχμουנדά, ἡ ἀνελοῦσα τὸν Γίγαντα Μούνταν, ἡ ἔχουσα πρόσωπον δειμαλέον ἐκ μεγάλων ὀδόντων, καὶ ὄρμον ἐκ κρηνίων φέρουσα ὡς κόσμημα, ὦ Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.

21. Ὡ Λαξιμή, αἰδῶς, μεγάλη γνῶσις, πίσις, ῥωστικὴ δύναμις, Σβαδδά, σταθερά, Μαχαρατρή, μεγάλη ἄγνοια, ὦ Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.

22. Ὡ φρόνησις, ὦ Σαρσβατή, ὦ ἐκλεκτή, ὦ τριάς τῶν ποιότητων, ὦ αἰδία, ἴλεως ἔσο· ὦ Ναραϊανή, προσκύνησις ἔστω σοι.

23. Ὡ Θεά, καὶ Κυρία πάντων, ἡ οὔσα τὰ πάντα, καὶ παντοδύναμος, σῶζε ἡμᾶς ἀπὸ κινδύνων· ὦ Θεά Δουργά, προσκύνησις ἔστω σοι.

24. Τοῦτο τὸ καλόν σου πρόσωπον, τὸ κεκοσμημένον τρισὶν

(1) Τὸν Χηρανεκασσεποῦν.

- ὄμμασι, διαφυλαττέτω ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς κινδύνου· ὦ Κατεϊανῆ, προσκύνησις ἔστω σοι.
25. Ἡ φλογερά σου καὶ πάνδεινος τρίαινα, ἡ ἀπαξάπαντας τοὺς Γίγαντας ἀποκτείνασα, διαφυλαττέτω ἡμᾶς ἀπὸ κινδύνων· ὦ ἀγαθὴ Καλλή, προσκύνησις ἔστω σοι.
26. Ὁ κόγχος σου, ὦ Θεᾶ, θεῖς, πληρῶν ἤχου τὸν Κόσμον, παραλύει τὴν δύναμιν τῶν Τιτάνων, διαφυλαττέτω ἡμᾶς κακῶν, ὡς ἡ μήτηρ τοὺς υἱούς.
27. Ἡ ῥομφαία, ἡ στέατι καὶ αἷματι τῶν Τιτάνων ἀηλιμμένη, καὶ λαμπρύνουσα τὴν χεῖρά σου, ἔστω ἡμῖν εἰς ἀγαθόν· ἡμεῖς προσκυνούμεν σε, ὦ δειμαλιέα.
28. Τὰ μὲν· πάθη ἀποτρέπεις, εὐμενισθεῖσα· τὰ δ' ἐφετὰ ἀγαθὰ, ὀργισθεῖσα· τοῖς μὲν ἐλπίζουσιν εἰς σέ οὐδὲν κακὸν πάρεστιν· οἱ δ' ἐλπίζοντες, καταφυγὴ ἄλλων γίνονται καὶ σωτηρία.
29. Τίς ἄλλη ἐκτός σου, Θεᾶ, καὶ Μήτηρ, ποιήσειεν ἂν τοσαύτην σφαγὴν, ὅσην σήμερον ἐποίησας πρὸς παρανόμους μεγάλους Τιτᾶνας, μετασχηματίσασα σεχυτὴν εἰς ἀπίρους μορφάς;
30. Ἐν μέσῳ Βεδῶν, ἐπιστημῶν, γνώσεως τῶν ὄντων, καὶ πάσης πράξεως τῶν τοῦ νόμου, τίς ἄλλη ἐκτός σου περιπλανᾷ τοῦτον τὸν Κόσμον εἰς τὴν προσπάθειαν, ὡς εἰς χάος ὑπέρζοφον¹;
31. Ὅπου δαίμονες, ὅπου φαρμακώδεις ὄφεις, ὅπου ἐχθροὶ, καὶ κλέπται πολλοὶ, καὶ ὅπου πυρκαϊά, ἐκεῖ καὶ ἐν μέσῳ ἔτι τῆς θαλάσσης σὺ παρισταμένη, διαφυλάττεεις τὸν Κόσμον.

(1) Καί τοι δηλ. ἀναγνώσεις εἰσὶ Βεδῶν, καὶ μαθήσεις, καὶ ἐπιστῆμαι, καὶ γνώσεις τῶν ὄντων, καὶ πράξεις πᾶσα νομικῆ, θυσία, νηστεία, καὶ προσευχὴ, ὁ Κόσμος ὅμως πλανᾶται ὑπὸ σοῦ τῆς ὕλης εἰς τὴν προσπάθειαν, ὡς εἰς λαβύρινθον ζοφερώτατον.

32. Σὺ, Κυρία τοῦ Παντός, ἡ οὐσα αὐτὸ τὸ Πᾶν, καὶ ὑμνουμένη ὑπὸ τῶν Κυρίων τοῦ Παντός, κραταῖς τὸ Πᾶν καὶ διατηρεῖς τὸ Πᾶν· ὅσοι δὲ λατρεύουσί σοι ταπεινῶς, οὗτοι καταφυγὴ καὶ σωτηρία γίνονται τοῦ Κόσμου.
33. Ἰλεως ἔσο Θεά· διαφύλαξον ἡμᾶς ἀπὸ κινδύνων τῶν παρὰ τῶν ἐχθρῶν, ὡς διεφύλαξας ἤδη διὰ τῆς ἀναιρέσεως τῶν Τιτάνων· ἐξάλειψον παροτυπία τὰ ἀμαρτήματα πάντων τῶν ἐν Κόσμῳ, καὶ τὰ μεγάλα πάθη ὁμοῦ τὰ ἐκ τῶν ἀμαρτημάτων γινόμενα.
34. Ἰλεως ἔσο, ἀλεξίκακε Θεά, τοῖς προσκυνοῦσί σε· σὺ ἡ ὑμνουμένη ὑπὸ πάντων τῶν οἰκούντων τὸν τριττὸν Κόσμον, ἔσο ἀγαθοδότις ταῖς ἐν Κόσμῳ.»

ΘΕΑ.

35. «Ἀγαθοδότις ἐγὼ εἰμι, πάντες Θεοί· οὔτινος οὖν ἐπιθυμεῖτε ἀγαθοῦ, αἰτήσατε· ἐγὼ γὰρ δώσω τοῦτο εἰς ὄφελος τῶν ἐν Κόσμῳ.»

ΘΕΟΙ.

36. «Ποίησον, ὦ Κυρία πάντων, ἐξάλειψιν πάντων τῶν κακῶν τοῦ τριτοῦ Κόσμου, καὶ ὄλεθρον τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ὡσαύτως.»

ΘΕΑ.

37. «Κατὰ τὸ τέλος τῆς εικοστῆς καὶ ὀγδόης τετρακτύος τῶν αἰώνων, ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ Μανῦ, τοῦ ἐπονομαζομένου Βαῖβασβάτα, ἄλλοι δῶο Τιτᾶνες γεννηθήσονται, Σούμβhas καὶ Νοσσούμβhas ὀνομαζόμενοι.
38. Ἐγὼ δ' ἀναιρέσω αὐτούς, συλληθεῖσα ἐν γαστρὶ τῆς Ἰασσοδάς, καὶ γεννηθεῖσα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Βουκόλου Νάνδα, καὶ οἰκήσασα ἐν Βινδέα τῷ ὄρει.

39. Πάλιν δὲ ἐπιφανείσα ἐπὶ γῆς ἐν μορφῇ μάλα φρικώδει, ἀναιρέσω τοὺς Τιτᾶνας, τοὺς καταγομένους ἐκ τοῦ Βιπρασίτα.
40. Καταφαγούσης δ' αὐτοὺς τοὺς ἐκ τοῦ Βιπρασίτα δεινοὺς καὶ μεγάλους Τιτᾶνας, οἱ ὀδόντες μου ἐρυθροὶ ἔσονται, ὡς τὰ ἄνθη τῆς ῥοιᾶς.
41. Διά τοι τοῦτο οἱ μὲν Θεοὶ ἐν οὐρανῷ, οἱ δ' ἄνθρωποι ἐπὶ γῆς, ὑμνοῦντες, ὀνομάσουσί με αἰεὶ Ἐρυθρόδοντα.
42. Πάλιν δὲ γενήσομαι ἄνευ συλλήψεως ἐν γαστρὶ, ὑμνηθεῖσα ὑπὸ τῶν ὀσίων Βραχμάνων, ἀνομβρίας οὔσης ἑκατονταετοῦς, καὶ τῆς γῆς ἀνύδρου.
43. Ἐπειδὴ δ' ὄψομαι τοὺς ὀσίους ἑκατοντάδι ὀφθαλμῶν, διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι ὑμνοῦντες, καλέσουσί με Ἐκατόγ-γληνον.
44. Μέχρι δὲ τῆς ἐλεύσεως τῶν ὄμβρων θρέψω τὸν Κόσμον πάντα λαχάνοις θρεπτικοῖς, ἀναφεῖσιν ἐκ τοῦ ἐμοῦ σώματος· ἐκ δὲ τούτου ὄνομα λήψομαι ἐν Κόσμῳ Λαχανοτρόφος.
45. Ἐπὶ τούτοις ἀναιρέσω καὶ τὸν μέγαν Γίγαντα, ᾧ ὄνομα Δουργᾶς· ἐκ δὲ τούτου ἐπίσημόν μοι ὄνομα ἔσεται Θεὰ Δουργά.
46. Ὅταν δ' ἐγὼ, λαβοῦσα πάλιν φρικώδη μορφήν ἐν Ἰμαῷ τῷ ὄρει, καταφάγω τοὺς δαίμονας, εἰς ἀσφάλειαν τῶν ὀσίων καὶ ἀσκητῶν,
47. Τότε ἅπαντες οἱ ὄσιοι κλίναντες τὸ σῶμα, αἰνέσουσί με· καὶ ὄνομά μοι ἔσεται διάσημον Φρικτὴ Θεά.
48. Ὅτε δὲ ὁ Τιτὰν Ἀρούνας δεινὰ ποιήσει μεγάλα τοῖς τρισὶ Κόσμοις, τότε ἐγὼ μεταμορφωθήσομαι εἰς ἐσμὸν Βομβυλίων.
49. Καὶ ἀναιρέσω ἐκεῖνον τὸν μέγαν Τιτᾶνα, εἰς ἄνεσιν τῶν

τριῶν Κόσμων· οἱ δ' ἐν Κόσμῳ ἀπανταχοῦ αἰνέσουσί με·
καὶ ὄνομά μοι ἔσεται Βομβυλία¹.

50. Οὕτω μὲν οὖν, ὅτε δεινὰ γενήσονται ὑπὸ τῶν Τιτάνων,
τότε ἐγὼ ὄλεθρον τῶν ἐχθίστων ποιήσομαι.

(1) Ὅ ἐστιν, ἐσμὸς Βομβυλίων.

Κ Ε Φ Λ Α Ι Ο Ν Δ Ω Δ Ε Κ Α Τ Ο Ν .

ΘΕΑ.

1. Ὅς τις τούτοις τοῖς πρὸς ἐμὲ ὕμνοις ὑμνεῖ με αἰεὶ μετὰ προσοχῆς, τούτου ἐγὼ πάντα τὰ δεινὰ ἐξαλείψω ἀναμφιβόλως.
2. Οἵτινες ἀναγινώσκουσι τὸν ὄλεθρον τοῦ Μαδδοῦ καὶ τοῦ Καϊτάβα, καὶ τὴν ἀναιρέσιν τοῦ Μαχίσσα, καὶ τὸν θάνατον ὡσαύτως τοῦ τε Σούμβρα καὶ τοῦ Νισσοῦμβρα,
3. Ἡ ἀκούουσιν εὐλαβῶς καὶ προσεκτικῶς ταύτης μου τῆς ἐξαιρέτου Μεγαλουργίας ἐν τῇ ὀγδόῃ, ἐν τῇ ἐννάτῃ καὶ ἐν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ ἀμφοτέρων τῶν δεκαπενθημέρων ἐκάστου μηνός,
4. Τούτοις οὐδὲν πλημμέλημα ἔσεται, οὐδὲ δεινὰ, ἃ γίνονται ἐκ πλημμελημάτων, οὔτε πενία, οὔτε στέρησις τοῦ ἐφετοῦ.
5. Τῷ ἀκούοντι, ἢ ἀναγινώσκοντι ταῦτα οὐδέποτε φόβος καὶ κίνδυνος ἔσται ἐξ ἐχθροῦ, ἐκ κλέπτου, ἐκ τυράννου, ἐξ ὄπλου, ἐκ πυρός, ἢ ἐξ ὕδατος.
6. Ταῦτ' ἄρα αὕτη μου ἡ Μεγαλουργία ἀναγνωστέα καὶ ἀκουστέα ἐστὶ πᾶσιν εὐλαβῶς καὶ προσεκτικῶς αἰεὶ· ἐνδιαίτημα γάρ ἐστι πάσης εὐδαιμονίας.
7. Αὕτη μου ἡ Μεγαλουργία καταπαύει πάντα τὰ κακὰ, τὰ ἐκ μεγάλης λοίμης γινόμενα, καὶ τὰ δεινὰ τὰ ἐκ Θεοῦ, τὰ ἐξ ἀνθρώπων, καὶ τὰ ἐκ σώματος¹.
8. Ἐν ᾧ οἴκῳ ἀναγινώσκεται τοῦτο συνεχῶς, ὡς δεῖ, ἐκεῖνον οὐδέποτε ἐγὼ ἀφήμι, ἀλλ' αἰεὶ ἐνοικῶ ἐκεῖ.

(1) Τὰ μὲν ἐκ σώματος δεινὰ εἰσὶν αἱ νόσοι· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων, αἱ φόνοι, αἱ αἰχμαλωσίαι καὶ αἱ ἀρπαγαί· τὰ δὲ ἐκ Θεοῦ, αἱ πολιορκίαι, αἱ ἀνομοῖαι, ἢ ἀφορία, ἢ πυρκαϊᾶ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

9. Τοῦτό μου ἄπην τὸ κατόρθωμα ἀναγνωστέον ἐστὶ καὶ ἀκουστέον ἐν προσφορᾷ σφαγίων, ἐν σπονδῇ πυρός, ἐν λατρείᾳ, καὶ ἐν μεγάλῃ ἐορτῇ.
10. Ἐγὼ ἀντιβλέψω εὐμενῶς εἰς τὴν προσφορὰν τῶν σφαγίων, καὶ εἰς τὴν σπονδὴν τοῦ πυρός ἐκείνην, ἣ τελεῖται ὑπ' ἀνθρώπου, οὐ μόνον γινώσκοντος, ἀλλὰ καὶ ἀγνοοῦντος¹.
11. Ὅστις ἀκούει μετ' εὐλαθείας ταύτης μου τῆς Μεγαλουργίας ἐν τῇ πρὸς ἐμὲ μεγάλῃ λατρείᾳ κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ κατὰ τὸ ἔαρ,
12. Οὗτος τῇ ἐμῇ χάριτι ἔσται ἀδιστάκτως ἐλεύθερος ἀπὸ παντὸς κακοῦ, πολὺπλουτος, πολυκτῆμων, καὶ πολὺπαις.
13. Ἀκίνδυνος καθίσταται ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἀκούων ταύτης μου τῆς Μεγαλειότητος, τῶν λαμπρῶν μου δηλονότι γεννήσεων, καὶ τῶν ἐν πολέμοις μου κατορθωμάτων.
14. Χαίρει καὶ θάλλει ὁ οἶκος τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἀκουόντων ταύτης μου τῆς Μεγαλειότητος: ἀγαθὰ γὰρ αὐτοῖς ἐπιγίνονται: οἱ δ' ἐχθροὶ ἀπολλύονται.
15. Ἀκουέτω ὁ ἄνθρωπος ταύτης μου τῆς Μεγαλειότητος ἐν πάσῃ τελετῇ, τελουμένῃ εἰς ἀντίρρην κακῶν οἰωνῶν, ἢ συμβαμάτων, ἐν ὄραματι κακοῦ ὄνειρου, καὶ ἐν μεγάλαις θλίψεσιν ἐκ πλανήτων.
16. Τούτου ἀκουομένου, τὰ μὲν δεινὰ πάντα, καὶ αἱ δειναὶ θλίψεις αἱ ἐκ τῶν πλανήτων ἀναιροῦνται: τὸ δὲ ὄραθὲν κακὸν ὄνειρον μετατρέπεται εἰς ἀγαθόν.
17. Τοῦτο γίνεται ἀπαλλακτικὸν μὲν τῶν ἀρπυιοκατόχων καὶ λαμιοκατόχων βροφῶν², διαλλακτικὸν δὲ τῶν ἀνθρώπων, ὧν μεταξὺ διαφορὰ καὶ ἔχθρα συνέπεσεν.

(1) Καὶ ἀτελῶς εἰ ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος, μὴ γινώσκων, ἐγὼ προσδέξομαι.

(2) Μυθολογοῦσιν, ὡς θήλειαι τινες δαιμονικαί, ὧν τὰ ὀνόματα, Πουτανά, Δακινῆ, καὶ Σακινῆ, ἀρπάξουσι βρέφη ἀπὸ γενέσεως μέχρι πέντε ἐτῶν, καὶ πίνουσι τὸ αἷμα αὐτῶν.

18. Αὕτη ἡ ἐμὴ Μεγαλειότης, ἀναγινωσκομένη, ἀναιρετικὴ γίνεται τῆς δυνάμεως τῶν κακοποιῶν πάντων, ἀποτρεπτικὴ τῶν πονηρῶν πνευμάτων, καὶ αἰτία τῆς ἐμῆς ἐντεύξεως.
19. Οἷα μοι χαρὰ καὶ ἡδονὴ γίνεται ἐπὶ τούτῳ μου τῷ κατορθώματι, ὅταν ἄπαξ ἀκουσθῆ, τοιαύτη γίνεται καὶ ἐπὶ προσφερομένοις μοι σφαγίσις, ἄνθεσιν, ὕδασι, μύροις,
20. λαμπάσιν, ἐστιάσεσι Βραχμάνων, σπονδαῖς πυρὸς, ἡδέσι θεάμασι¹, καὶ παντοίοις τρυφήμασι², γινομένοις καθ' ἐκάστην ἐν διχστήματι ἐνὸς ἔτους.
21. Ἀκουσθεῖσα ἡ ἀφήγησις τῶν γεννήσεών μου, ἁμαρτήματα ἐξαλείφει, εὐρωστίαν καὶ εὐεξίαν δίδωσι, καὶ λύτρωσιν ἀπὸ δαιμόνων ποιεῖ.
22. Ὅτι κατόρθωμά μοι ἐγένετο ἐν πολέμοις εἰς καταστροφὴν τῶν κακῶν Τιτάνων, τούτου ἀκουσθέντος, φόβος οὐ γίνεται τοῖς ἀνθρώποις ἐξ ἐχθρῶν.
23. Φρόνησιν ἀγαθὴν διδόασιν οἱ εἰς ἐμὲ ὕμνοι, οἱ γεγενημένοι ὑφ' ὑμῶν τῶν Θεῶν, ὑπὸ τῶν ὀσίων Βραχμάνων, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Βραχμᾶ.
24. Ὅστις τῶν ἀνθρώπων περιεκυκλώθη ἐν μεγάλῃ ἐρήμῳ ὑπὸ πυρὸς τῆς ὕλης, ἢ ὑπὸ ληστῶν, ἢ ὅστις ἐλήφθη ὑπ' ἐχθρῶν,
25. ἢ καταδιώκεται ὑπὸ λεόντων, τίγρεων, καὶ ἀγρίων ἐλεφάντων, ἢ κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὑπὸ Βασιλέως, ὀργισθέντος, ἢ ἐβλήθη εἰς εἰρκτήν,
26. ἢ διαταράττεται ὑπὸ ζάλῃς θαλάσσης ἐν πλοίῳ, ἢ καταθλίβεται, ἐν μέσῳ ὧν καταφερομένων ὄπλων ἐν φρικτῶ πολέμῳ, ἢ ἐν μέσῳ παντὸς ἄλλου δεινοῦ,
27. Οὗτος ἀναπολῶν τὰ ἐμὰ κατορθώματα, λυτροῦται τῶν δεινῶν.

(1) Θεάματα ἡδέα ἐστὶν οἱ χοροὶ, καὶ τὰ μουσικὰ ὄργανα.

(2) Τρυφήματα δὲ, αἱ λαμπραὶ κλίνας· καὶ τὰ ἀγλαὰ ἄμφια, καὶ γλυκίσματα κτλ.

28. Τῇ ἐμῇ χάριτι φεύγουσι πόρρω τοῦ ἀναπολοῦντος τὰ κατορθώματά μου οἱ ἐχθροί, οἱ λησταί, καὶ οἱ λέοντες, καὶ τὰ λοιπὰ θηρία.»

ΟΣΙΟΣ.

29. «Ὅτως εἰποῦσα ἡ ὀβριμοεργὸς ἐκείνη Θεὰ, ἄφαντος ἐγένετο, βλεπόντων τῶν Θεῶν.

30. Οἱ δὲ Θεοί, ὧν οἱ ἐχθροὶ ἀπολώλασιν, ἄφοβοι γενόμενοι, εἶχον, ὡς πρότερον, τὰς ἑαυτῶν ἐπιστασίας, καὶ ἐλάβανον τὰς ἐν θυσίαις ἑαυτῶν μοίρας.

31. Οἱ δὲ ἐναπολειφθέντες Τιτᾶνες ἀνεχώρησαν εἰς τὸν Τάρταρον, ἀναιρεθέντων ἐν πολέμῳ ὑπὸ τῆς Θεᾶς, τοῦτε θεοστυγοῦς καὶ ὑπερδείνου ὀλέτορος τῶν Κόσμων, καὶ ἀνεϊκάστου ἐν κατορθώμασι Σούμββα, καὶ τοῦ μεγαλοδυνάμου Νισσοῦμββα.

32. Οὕτως ἐκείνη ἡ Θεὰ, καὶ περ αἰδία, πολλάκις γεννωμένη, διατήρησιν καὶ σωτηρίαν ποιεῖ τοῦ Κόσμου.

33. Ἐκ ταύτης τῆς Θεᾶς πάντες οἱ ἐν Κόσμῳ παρανοοῦσιν· αὕτη τὸ πᾶν τοῦτο γενᾶ· αἰτηθεῖσά τε καὶ ἠσθεῖσα, γινώσκει θεῖαν δίδωσι, καὶ ὄλβον »

34. Ἄπασα αὕτη ἡ Βραχμάνδα πλήρης ἐστὶ ταύτης τῆς Θεᾶς Καλῆς, ἣ καὶ γίνεται πανωλεθρία ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος.

35. Αὕτη ἡ αἰδία ἐν μὲν καιρῷ γίνεται πανωλεθρία, ἐν δὲ καιρῷ κοσμογονία, καὶ ἐν καιρῷ ζωογονεῖ καὶ τρέφει τὸ Πᾶν.

36. Αὕτη ἐν μὲν καιρῷ εὐτυχίας γίνεται ἐν οἴκῳ τῶν ἀνθρώπων Λαξμη¹ ὀλοδοτέιρα· ἐν δὲ καιρῷ ἀτυχίας Ἀλαξμη² εἰς φθοράν.

37. Αὕτη, ὑμνηθεῖσα, καὶ τιμηθεῖσα ἄνθεσι, θυμιάμασιν, εὐόσμοις χρίσμασι, καὶ ἄλλοις τοιούτοις, ὄλβον δίδωσι, καὶ τέκνα, καὶ κλίσειν ἀγαθὴν εἰς ἀγαθὰ ἔργα.»

(1) Λαξμη, εὐδαιμονία.

(2) Ἀλαξμη, κακοδαιμονία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΟΣΙΟΣ.

1. «Αὕτη ἡ ὑπερτάτη Μεγαλειότης τῆς Θεᾶς ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὦ Βασιλεῦ.
2. Ἰσθι τοιγαροῦν, ὡς αὕτη ἡ Θεὰ τοιαύτη ἐστὶ κατὰ τὴν δύναμιν, ἣ ἐστὶν ἡ ὑλικὴ δύναμις τοῦ Βισνοῦ, καὶ ὑφ' ἧς ὁ Κόσμος γίνεταί, καὶ κρατεῖται.
3. Ἐκ ταύτης καὶ ἄλλοι πολλοὶ παρενόησαν, καὶ παρανοοῦσι, καὶ παρανοήσουσιν.
4. Βίς ταύτην τὴν μεγάλην δ᾽εσποιναν, μέγα Βασιλεῦ, κατάρφυγε· αὕτη γὰρ, θεραπευθεῖσα, δίδωσι τρυφὰς τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐρανόν, καὶ ἀθανασίαν.»

ΜΑΡΚΑΝΔΕΪΑΣ.

5. «Ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς Σουράτας λόγων τοιούτων, πεσὼν, προσεκύνησεν ἐκεῖνον τὸν πανευδαίμονα καὶ ἐγκρατέστατον ὄσιον.
6. Καὶ ἀφείς τὴν προσπάθειαν, ἣν εἶχε, καὶ τὴν λύπην διὰ τὴν στέρησιν τῆς βασιλείας, ἀνεχώρησεν εἰς ἄσκησιν· ἅμα δὲ καὶ ὁ Βαῖσσεάς.
7. Καὶ μείνας παρὰ τῇ ὄχθῃ ποταμοῦ, ἄσκησιν μετήρχετο εἰς θεᾶν τῆς Θεᾶς, λέγων μυστικῶς τοὺς ἐν τῇ Βέδα ὕμνους εἰς Θεᾶν· οὕτω δ' ἐποίει καὶ ὁ Βαῖσσεάς ἐκεῖνος.
8. Οὗτοι μὲν οὖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὄχθῃ ποιήσαντες τῆς Θεᾶς εἰκόνα ἐκ πηλοῦ, ἐλάτρευον αὐτῇ ἄνθεσι καὶ θυμιάμασι, καὶ σπονδαῖς πυρός.
9. Καὶ πρότερον μὲν ὀλιγοσιτοῦντες, εἶτα δ' ἄσιτοῦντες, καὶ τὸν νοῦν ἀναφέροντες εἰς θεωρίαν τῆς Θεᾶς, ἐδίδουσαν αὐτῇ προσφορὰν, ἐρραντισμένην αἵματι τοῦ σώματος αὐτῶν.

40. Ἡ δὲ κοσμοθρέπτειρα Θεὰ, ἡσθεῖσα ἐπ' αὐτοῖς, τοιαύτην ποιοῦσι θεραπείαν ἐν τρισὶν ἑνιαυτοῖς, καὶ τοσαύτην ἐγκράτειαν ἑαυτῶν ἔχουσιν, ἐφάνη σωματικῶς, καὶ ἔφη·
41. «Αἰτήσατέ με, σύ τε Βασιλεῦ, καὶ σὺ, Βαῖσσεά, οὔτινος ἐφίεσθε· πᾶν γὰρ ἐφετὸν δώσω, ἐφησθεῖσα ὑμῖν.»

ΜΑΡΚΑΝΔΕΪΑΣ.

42. «Ὁ μὲν δὴ Βασιλεὺς ἤτησε βασιλείαν ἀμετάπτωτον καὶ ἀσφαλῆ ἐν τῇ μελλούσῃ γεννήσει· πρὸς δὲ καὶ τὴν ἐνεστῶσαν ἑαυτοῦ βασιλείαν, ἣν ἀφείλοντο οἱ ἐχθροί.
43. Ὁ δὲ φρόνιμος Βαῖσσεάς, καταγνοὺς πάντων τῶν τοῦ Κόσμου, ἤτησε γνῶσιν τῶν ὄντων, ἣ πόρρω ποιεῖ τὴν προσπάθειαν καὶ τὴν οἴησιν.»

ΘΕΑ.

44. «Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ὦ Βασιλεῦ, ἀποκτείνεις τοὺς ἐχθροὺς, λήψῃ τὴν οἰκείαν βασιλείαν, ἣ ἔσεται σοι ἀσφαλής.
45. Ἀποθανὼν δὲ, πάλιν γεννηθήσῃ ἐκ τοῦ Θεοῦ Ἡλίου· ὄνομα δέ σοι ἔσεται ἐπὶ γῆς Μανοῦς, Σαβαρνῆς τοῦπίκλην.
46. Σὺ δὲ, ὦ ἀγαθὲ Βαῖσσεά, ὅ,τι ἀγαθὸν ἤτησάς με, τοῦτό σοι δίδωμι· γνῶσις ἔσεται σοι εἰς ἀπόλαυσιν τῆς ἀθανασίας.»

ΜΑΡΚΑΝΔΕΪΑΣ.

47. «Δοῦσα ἡ Θεὰ αὐτοῖς τὸ ἐφετὸν ἀγαθὸν, ἄφαντος εὐθέως ἐγένετο, ὑμνουμένη εὐλαδῶς ὑπ' αὐτῶν.
48. Οὕτως οὖν ὁ ἄριστος τῶν βασιλέων Σουράτας, λαβὼν χάριν τῆς Θεᾶς, γέννησιν λήψεται παρὰ τοῦ Ἡλίου, καὶ ἔσεται Μανοῦς, Σαβαρνῆς τὸ ἐπώνυμον.»

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΙΤΙΧΑΣΑΣΑΜΟΥΤΣΑΪΑ,

ΤΟΥΤΕΣΤΙΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΥΛΛΟΓΗ,

ἢ

Περὶ διαλόγων τε καὶ μύθων φιλοσοφικῶν, νομίμων τε καὶ ἐθίμων
Ἰνδικῶν, συλλεχθέντων κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῆς Μαχαβαράτας, συγ-
γραφεύσης ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου Βεάτα.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ ΕΚ ΤΟΥ ΒΡΑΧΜΑΝΙΚΟΥ

Π Α Ρ Α

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΑΛΑΝΟΥ,

ΑΘΗΝΑΙΟΥ.

Νῦν δὲ πρῶτον ἐκδοθεῖσα,

Καὶ μετὰ προλεγομένων καὶ παρατηρήσεων ἀξηθεῖσα,

Δαπάνη μὲν καὶ μελέτη

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΤΥΠΑΛΔΟΥ,

Ἐφόρου τῆς Δημοσίου καὶ Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης,

Ἐπιστάσιζ δὲ

Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΚΟΣΜΗΤΟΥ,

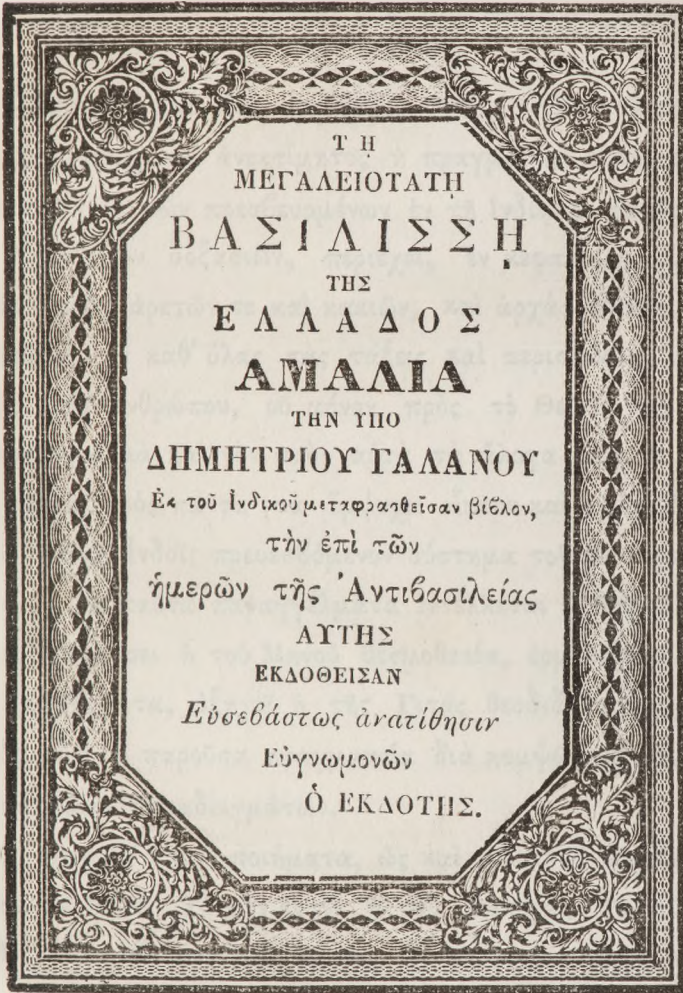
Βιβλιοφύλακος.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Γ. Χαρτοφύλακος.

1851.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

ΣΠΟΥΔΑΙΑ, καὶ λίαν περιεργος ἐστὶν ἡ ὕλη τοῦ παρόντος ποιήματος, καὶ ἀνεκτίμητος ἡ πραγματικὴ αὐτοῦ ἀξία. Καθότι, ἐκτὸς τῶν πρεσβευομένων ἐν τῇ Ἰνδῖᾳ φιλοσοφικῶν, καὶ θεολογικῶν δοξασιῶν, περιέχει, ἐν κεφαλαίῳ, πίνακα οὕτως εἰπεῖν, ἀρετῶν τε καὶ κακιῶν, καὶ ἀρχὰς ἠθικῆς, διδασκούσης τὰ καθ' ὅλας τὰς τάξεις καὶ περιστάσεις καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου, οὐ μόνον πρὸς τὸ Θεῖον, καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ τὸν πρὸς αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα οἶκτον καὶ συμπάθειαν, κατὰ τὸ παρ' Ἰνδοῖς πρεσεσθόμενον σύστημα τοῦ Πανθεϊσμοῦ.

Τὰ ὑψηλὰ ταῦτα παραγγέλματα ἐντέλλεται ἡ Βεδικὴ θεολογία, διατάσσει ἡ τοῦ Μανουῦ θεσμοθεσία, ἐρμηνεύει ἡ ἐπικὴ Μαχαβαράτα, ἐξηγεῖ ἡ τῆς Γιτᾶς θεοδιδασκαλία, καὶ ἀποδεικνύει ἡ παροῦσα πραγματεία διὰ κομφῶν ἀφηγήσεων καὶ ποικίλων παραδειγμάτων.

Δύο ἀρχαῖα ἐπικά ποιήματα, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐρρέθη(1), ἔχουσιν οἱ Ἰνδοί. Τὸ μὲν ἐστὶν ἡ τοῦ Βαλμίκη Ραμαϊάνα· τὸ δὲ ἡ Μαχαβαράτα τοῦ Βεάσα. Ὁ τελευταῖος οὗτος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως « καὶ τὴν θαυμαστὴν » Μαχαβαράταν συνεγράψατο, καὶ τὰς Βέδας ἐν τάξει ἔθετο (2). Ἐκτὸς ὅμως τούτων, ὁ αὐτὸς Βεάσας ἐσύνθεσε καὶ

(1) Προλεγόμενα Βαλαβαράτας, καὶ Ραγγοῦ-Βάνσας.

(2) Προσίμιον τῆς Ἰτιχασασαμουσαίικς δίστ. 7.

τὴν ἐπιτομὴν τῶν Βεδῶν, ἣν Βεδάγγαν ὠνόμασε (1). Ἡ Μαχαβαράτα οὖν, καὶ τοὶ περιγράφουσα τὸν μεταξὺ Πκνδοῦ-δῶν, καὶ Καουραβῶν ὑπὲρ τῆς διαδοχῆς τῆς Βασιλείας μέγαν πόλεμον, ἐρίθει μᾶλλον τῆς Ῥχυαϊάνας, θεολογικῶν καὶ μεταφυσικῶν ἐννοιῶν, καὶ ἠθικῶν παραγγελημάτων. Καθότι ὁ Βεάσας, μέγας ὢν ποιητὴς καὶ σοφός, ὑπῆρξε συγχρόνως καὶ ἀρχηγὸς ἐπισημοτάτης θεολογικῆς σχολῆς, ἣτις ἔτι καὶ νῦν διατηρεῖται, καὶ πολλοὺς λίαν διακεκριμένους Βραχμᾶνας ἔχει ὀπαδοὺς (2), ὥστε ἡ Μαχαβαράτα ἐστὶν ἐπικὸν ἅμα καὶ θεολογικὸν ποίημα.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐπικὴ αὕτη Μαχαβαράτα, ἣτις ἔνεκα τοῦ μικτοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ μακρῶν Ἐπεισοδίων σύγκειται ἐκ διακοσίων, περίπου, χιλιάδων Σλοκῶν, ἥτοι διςίχων, ἐστὶ λίαν ἐκτεταμένη· αἱ δὲ θεολογικαὶ ἀρχαί, καὶ τὰ ἠθικὰ διηγήματα εἰσὶ τῆδε καχεῖσε διασκορπισμένα· τούτων ἔνεκα, ὁ μὲν ποιητὴς Ἀμάρας, συντεμὼν αὐτὴν, καὶ τὸ ἡρωϊκὸν μέρος λαβὼν, τὴν παρ' ἡμῖν δημοσιευθεῖσαν Βκλαβαράταν ἐσύνθεσεν· αὐτὸς δ' ὁ Βεάσας, τὴν ὑψηλὴν καὶ μυστικὴν θεολογίαν χωρίσας, εἰς ἰδιαιτέρον ἐπεισόδιον κατεχώρισε, καὶ Γιτάν, ἡ Θεσπέσιον μέλος ὠνόμασεν. Ἔτερος δὲ ποιητὴς ἄγνω-

(1) Τὴν ἐπιτομὴν αὐτῆς εὕρισει ὁ ἀνυγνώστης ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Ῥαγια Ῥαμμοχοῦν-Ῥόη (Rammokun Roy) ἀγγλιστὶ ἐκδοθεῖσαν κατὰ τὸ 1832 ἐν Λονδίῳ, καὶ ὑπ' ὄψιν τοῦ σοφοῦ τούτου Βραχμᾶνος τυπωθεῖσαν.

(2) Ὁ Βραχμᾶν Ῥαμμοχοῦν Ῥόη· εἶναι βεβαίως ὀπαδὸς τοῦ Βεάσα. Καθότι αἱ ἀρχαί, τὰς ὁποίας ἐκθέττει οὗτος ἐν τῷ προῤῥηθέντι συγγράμματι, συμφωνοῦσι κατὰ πάντα, ὡς πρὸς τὰς θεολογικὰς δοξασίας τοῦ τριακοστοῦ τρίτου Κεφαλαίου τῆς παρούσης πραγματείας, ὅπερ περὶ ἰ Θεοσεβείας ἐπιγράφεται· ἐπίσης δὲ καὶ ὡς πρὸς τὴν θεοδιδασκαλίαν τῆς Γιτάς, καὶ τὴν τῆς Βεδάγγας τοῦ Βεάσα.

τος, κατὰ δυσυχίαν, μέχρι τοῦδε εἰς ἡμᾶς, ἅπαν τὸ ἠθικὸν καὶ προτρεπτικὸν μέρος συλλέξας, τὴν παροῦσαν αὐθύπαρκτονπραγματείαν ἐσχημάτισε, καὶ Ἰτιχασασχμουτσαίτην ἐκάλεσεν (1).

Ἔστι δ' ἡ λέξις αὕτη σύνθετος ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἐκ τῆς Ἰτιχάσα, ἣτις διήγημα καὶ ἔπος δηλοῖ, καὶ ἀφ' ἑτέρου, ἐκ τῆς Σαμουσταῖα, ἣτις συλλογὴν καὶ ἐκλογὴν φανερώνει· ὥστε Ἰτιχασασχμουτσαίτη ἐστὶ συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, χρηστομάθεια, ἢ ἀπάνθισμα, καὶ ἐκλόγιον ἐκ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μαχαβαράτας, ὑπότινος ἀνωνύμου, ἢ τοῦλάχιστον ἀγνώστου παρ' ἡμῖν συλλογέως ποιητοῦ, συνοπτικῶς συμπιληθέν, ὡς αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προοιμίῳ αὐτοῦ βεβαιοῖ. « Μὴ δὲ ζητήτω, λέγει, ὁ ἀγαθὸς » ἀναγνώστης ἐν τῇ παρούσῃ πραγματεία τάξιν τῶν ἐν τῇ » Βαράτα ἀφηγήσεων· καὶ γὰρ, κατὰ τὸ ὅ ἔχει ὄνομα » (Ἰτιχάσα-Σαμουσταῖα) συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ ἐστὶ τῆς ἐν » τῇ Μαχαβαράτα ἀρχαιολογίας (2). » Περιέχει δὲ παραγα-

(1) Ἡ Ἰτιχάσα Σχμουτσαίτη σύγκειται ἐκ τριῶν καὶ τριάκοντα Κεφαλαίων, ἐξ ὧν τὰ μὲν τριάκοντα δύο ἤρانیσθη ὁ ποιητὴς ἐκ τῆς Μαχαβαράτας· τὸ δὲ ἐν, ἦτοι τὸ περὶ τῆς Δαμάλεως Βαχουλάς, ἐκ τῆς Βρινδαβαναμαχάτμας. Τὸ τερπνότατον ἐπαρμένως διήγημα τῆς Βαχουλάς λείπει, φαίνεται, ἐκ τῶν χειρογράφων τοῦ Λονδίνου, καὶ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων, καθότι τριάκοντα καὶ δύο μόνον περιέχουσιν ἐκεῖνα Κεφάλαια. Νομίζομεν δὲ μὴ ὅτι ἡ πλήρης ἠθικῆς διδασκαλίας μῦθος τῆς Βαχουλάς ἀνήκει μᾶλλον εἰς ἠθικῶν διηγημάτων συλλογὴν παρὰ τὸ τριακοστὸν τρίτον κεφάλαιον, ὅπερ ἐστὶν ὄλως θεολογικὸν, ἀφορίζον, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἄκρον ἀγαθόν, τὸ ὑψίστον Θεῖον, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸ ἀπαιτουμένην λατρείαν. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἢ τὴν ὕλην αὐτοῦ ἠρانیσθη, φαίνεται, ὁ ποιητὴς ἐξ αὐτῆς τῆς Βεδάγγας τοῦ Βεάσα. Ἀξιοσημείωτος δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν στίχων τοῦ παρόντος ποιήματος, ἦτοι 3333. Καθότι ἡ τριάς ἐστὶν ἡ δημιουργικὴ ἐμφάνισις τοῦ ὑψίστου ὄντος.

(2) Προοίμιον δίστ. 25. Σημειωτέον, ὅτι ἡ Μαχαβαράτα, καὶ Βαράτα ἐνίοτε, συντομίας χάριν, λέγεται.

γέλυματa, και ήθικήν διδασκαλίαν παρουσιαζομένην, ως επι-
τοπολύ, δια τερπνών διηγημάτων, κομφών αφηγήσεων,
και μύθων άμιμήτου, τρώντι, καλλονής. Διά τουτο ό ποιη-
τής βακτηρίαν, εικονικώς αύτην, ως και την Μαχαβάραταν,
ονομάζει του προσπαίοντος ανθρώπου έν τή τρίτω του
βίου τουτου (1).

Ό δέ έν Λονδίνω σοφός Καθηγητής Κ. Ουΐλσον γράφει
πρός ήμάς. «Ότι Ιτιχάσα Σαμουτσαίχ έστι συλλογή ιστοριών,
» και διηγημάτων ήθικών, εκ παραδόσεως διατηρηθέντων, και
» εκ της Μαχαβαράτας έξαχθέντων, ιδίως δέ εκ του Κεφαλαίου
» ή βιβλίου καλουμένου Σαντί-Πάρδα.»

Η Ιτιχάσα Σαμουτσαίχ δέν εύρίσκεται καταγεγραμμένη
έν ουδενι των παρ' ήμιν καταλόγων και χρηστομαθειών (2),
ουδέ έν τή Σανκριτικη βιβλιοθήκη του Άδελούγκου ανα-
φέρεται (3). Εκ τουτου εικάσας, ότι το σύγγραμμα έστιν,
ή παντάπασιν άγνωστον, ή μικρόν, και μόλις έγνωσμένον,
εγραψα προς τινας των επισήμων ίνδολόγων, οτινες και
τάς εκδόσεις ήμων μετά πολλής επιεικειας κρίνουσι (4), και

(1) Αυτόθι δίστ. 3.

(2) An Historical sketch of sanscrit literature, Oxford 1832
vol. I. James Maddens. Oriental Catalogue. London 1847. Τα δέ πα-
ραρτήματα μέχρι του 1850. Catalogue of Books and manuscripts in
oriental literature. By W. H. Allen. Loudon 1848.

(3) Bibliotheca Sanscrita. Adelung. 1837. St. Petersburg.

(4) Τιοῦτοι εἰσὶν οἱ ΚΚ. Λάσσενος, Κ. Ουΐλσον, Κ. Κλάρκος, κτλ.
Ό τελευταῖος εὔτως γραμματεὺς τῆς έν Λονδίνω Άσιατικῆς Ἑταιρίας προσ-
θέτει, ότι αναγνώσας έν τοῖς προλεγομένοις τῆς Γιτᾶς τήν σύγκρισιν
των Ινδικῶν και Ἑλληνικῶν φιλοσοφημάτων, και τήν ταυτότητα αὐτῶν
παρατηρήσας, υπέλαβον, ότι μία ψυχή εἰς δύο μερίδας, οὔτως εἰπέν,

πρόθυμοί εἰσιν, ὅπως παντὶ σθένει συνδράμωσιν ἡμᾶς. Καὶ ὁ μὲν σοφὸς τῆς Βόννης κριτικὸς Κ. Λάσσενος, σπεύσας ἀπάντησε καλοκάγαθως, « Ὅτι τὸ περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος ποιήμα, ἀναφέρεται μὲν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν σανκριτικῶν χειρογράφων τοῦ Λαγγλεσίου καὶ Ἀμιλτωνος (σελ. 21 ἀριθ. XX 34), καὶ ὡς συλλογὴ ἠθικῶν διηγημάτων ἐρμηνεύεται παρὰ τῶν ἐκδοτῶν τοῦ καταλόγου· ἀλλ' ὅτι οὐδεμία, ποτὲ, εἰς οὐδὲν μέρος ἐφάνη τοῦ κειμένου ἐκτύπωσις, ἢ μετάφρασις αὐτοῦ, οὐδ' ἀνάλυσίς τις ἢ ἐκθέσις τοῦ ποιήματος τούτου ἐδημοσιεύθη ποτὲ ἐν οὐδενὶ περιοδικῷ συγγράμματι. »

Ὁ δὲ ἐν Λονδίῳ διάσημος Ἰνδολόγος Κ. Οὐίλσον, βεβαίως μὲν ἐν συντόμῳ τὰ αὐτὰ διὰ τοῦ Κ. Κλάρκου· ἐκθέττει δ' ἀκολουθῶς, κατ' εὐθειαν ἀπαντῶν πρὸς ἡμᾶς· « Ὅτι οὐδεμία μετάφρασις τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας γνωρίζεται, ἂν καὶ αἱ περὶ Μαχαβχράτας ἐκθέσεις καὶ ἀναλύσεις οὐκ εἰσὶ σπάνιαι. Ὁ ἐρνιστὴς, τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας ἐστὶν ἀναμφιβόλως νεωτέρα· ἐποχῆς, ὅστις πρὸς ἠθικὴν ὠφέλειαν ἀποβλέπων(1), καὶ ἐπὶ τῆς ἐπισημότητος τῆς Μαχαβχράτας στηριζόμενος, ἔκρυψε, φαίνεται, τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Τοιαῦται Συλλογαὶ, Ἐπιτομαὶ, καὶ Ἀπανθίσματα ἐκ τῶν κλασικῶν συγγραμμάτων γίνονται κοινῶς ἐν τῇ Ἰνδία, ἄνευ πολλάκις τῆς προσθήκης τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐρνιστοῦ. Πικρετήρησα δ' εἰς

διαιρεθεῖσα, τὰ δύο τοῦ κόσμου πέρατα κατοικήσαν· ἡ μὲν ἐν Ἑλλάδι, ἡ δὲ ἐν τῇ Ἰνδία· τὰ αὐτὰ δὲ περὶ τῶν αὐτῶν ζητημάτων ἀμφοτέραι φιλοσοφεῦσαι.

(1) Ἴδε τὸ προοίμιον δίττ. 23—24.

» ἐν τῶν δύο Σανκριτικῶν χειρογράφων, εὑρισκομένων εἰς
 » τὴν ἐν Λονδίῳ βιβλιοθήκην τοῦ Καταστήματος τῶν
 » Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, καὶ τὸν αὐτὸν ἀμφοτέρων φερόντων
 » τίτλον, Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίχ, ὅτι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἀντε-
 » γράφη, λέγει, παρὰ δύο μαθητῶν τοῦ Αἰγκόρη-Ρου-
 » δράχα, ἐκ τῆς οἰκογενείας Πιγγάλα· ἐξ οὗ δεικνύται,
 » ὅτι τὸ χειρόγραφον ἀντεγράφη, ἀλλ' οὐχὶ συνεγράφη
 » πρὸς τῶν μαθητῶν τοῦ Ρουδράχα. Ὑπάρχουσι δ' ὡς
 » εἶπον, καὶ ἕτερα τοιαῦτα ἐρανίσματα. Τοιαύτη ἐστὶ καὶ
 » ἡ συλλογὴ ἐκ τῆς Μαχαβάρτας, καλουμένη Βαράτα πα-
 » νεύσα-Ράτινα, ἥτοι οἱ πολύτιμοι λίθοι τῆς Μαχαβα-
 » ράτας, συνταχθεῖσα πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαζόντων ἐν
 » τῷ γυμνασίῳ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Οἱ δὲ ΚΚ. Λαγγλέ-
 » σιος καὶ Ἀμιλτων ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Σανκριτικῶν
 » χειρογράφων (σελ. 21 ἀριθ. XX. 34) λέγουσι· Ce
 » Carton contient trois ouvrages jthiasa-Samutchaya,
 » ou collections, de differants extraits de Maha-Bha-
 » rata (1). Τὰ δύο δ' ἀνωτέρω χειρόγραφα, τὸν αὐτὸν, ὡς
 » εἶπον, φέροντα τίτλον, διαφέρουσι μὲν πρὸς ἄλληλα κατὰ
 » τε τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ τέλος· οὐσιωδῶς ὅμως εἰσὶ κατὰ
 » πάντα ὅμοια. Ἐκαστον δὲ τῶν χειρογράφων σύγκειται
 » ἐκ 32 διηγημάτων κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν· ἤγουν ἅ. τὸ

(1) Τὸν κατάλογον τῶν Σανκριτικῶν χειρογράφων τοῦ Λαγγλεσιῦ καὶ Ἀμιλτωνος ἐστέρειτο ἡ βιβλιοθήκη ἡμῶν. Ἄλλ' ὁ ἐν Λειψία φιλόμουσος καὶ φιλογενῆς Κ. Ἀθανάσιος Θεοχαρίδης φροντίσας ἐπρομύθησεν ἡμῖν καὶ τοῦτον, καὶ τινὰ ἄλλα συγγράμματα ἀναγκαῖα, περὶ ὧν εὐχαριστῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς τὸν ἀγαθὸν τοῦτον ἄνδρα.

» παράδειγμα τοῦ Βραχμᾶνος πρὸς τὸν Βασιλέα Σεναζίταν·
 » β'. τὸν μῦθον τῆς Βραχμανίδος Γαουταμῆς· γ'. τὸ διή-
 » γημα τοῦ Μουγδάλα κτλ. (1). »

Ὁ δὲ πολυμαθὴς συγγραφεὺς τῆς Ἰνδικῆς Ἀρχαιολογίας Κ.
 Λάσσενος, πρὸς ὃν εἶχον πέμψει καί τινα τοῦ ποιήματος
 ἀποσπάσματα, ἀποφαίνεται λέγων· « Κατὰ τὰ κοινοποιη-
 » θέντα μοι ἀποσπάσματα, ἡ Ἴτιχάσα-Σαμουτσαία ἐστὶν
 » ἕτερον σύγγραμμα, παρ' ὅ,τι ὑπέθεσα, ὀδηγηθεὶς κατ' ἀρ-
 » χὰς ἀπὸ μόνης τῆς ἐπιγραφῆς. Δὲν εἶναι δηλαδὴ ἀπλῆ
 » συλλογὴ διηγημάτων 'ἀ.λ.' αὐθύπαρκτον σύγγραμμα. Ἡ
 » διήγησις τοῦ μεγάλου πολέμου ἐχρησίμευσε, φαίνεται, ὡς
 » θέμα, ὅπως ἐκτεθῶσι διδασκαλῖαι περὶ διαφόρων ἠθικῶν
 » ἀντικειμένων. Αὐτὸ τοῦτο παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν Γιτάν.
 » Αἱ ἀρηγήσεις καὶ ἡ διδασκαλίαι ἐρανίσθησαν, ἀναμφιβό-
 » λως, ἐκ τοῦ Μαίτας τῆς Μαχαθκράτας· πλὴν δὲν εὐρί-
 » σκονται συναρμολογημέναι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς ἐν
 » τῇ Ἴτιχάσα-Σαμουτσαίᾳ· π. χ. ἐν τῷ πρώτῳ συγγράμ-
 » ματι ἡ Γαγγὰ (ὁ Γάγγης ποταμὸς) δοξάζεται ὡς τὸ ἰε-
 » ρότερον τῶν ἁγιασμάτων (ὄρα τὴν ἐμὴν Ἰνδικ. Ἀρχαιολ.
 » T. I. σελ. 587). Πλὴν, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, δὲν ὑπάρ-
 » χει ξεχωριστὸν κεφάλαιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναπτύσσεται
 » τοῦτο ἀκριβέστερον, ὡς ἐν τῇ παρ' ὑμῖν ἐκδιδομένῃ Ἴτι-
 » χασα-Σαμουτσαίᾳ (2).

(1) Ἀποδίδοντες τὸν ὀφειλόμενον ἔπαινον πρὸς τὸν σοφὸν Ἰνδολόγον Κ. Κ. Οὐϊλσῶνα, ἕνεκα τῆς καλοκἀγάθου αὐτοῦ προθυμίας, ὁμολογοῦμεν πρὸς αὐτὸν μεγίστην καὶ βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην.

(2) Ἴδε κεφάλ. ΣΤ'. σελ. 45 περὶ ἀγιότητος τοῦ Γάγγου, καὶ κεφ. ΚΖ' περὶ νοερῶν ἁγιασμάτων.

» Τὰ χωρία, εἰς ἃ ἐξομοιοῦται ὁ Ναράδας ὡς πρὸς τὸν
 » Ἀρζούναν, καὶ ὁ Ναρχιάνας, ὡς πρὸς τὸν Κρισνᾶν, καὶ ὡς
 » θεῖα ὄντα δοξάζονται, εἰσὶ διεσκορπισμένα καθ' ὅλον τὸ
 » ποίημα· ἡ δὲ ἐξύμνησις αὐτῶν ἐστὶν ὁ κυρίως σκοπὸς τοῦ
 » συγγραφέως τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας. Διὸ εἰς αὐτούς, καὶ
 » μετ' αὐτῶν τελειώνει τὸ ποίημα αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐν τῇ
 » Μαχαβαράτα διὰ τῆς ἀναλήψεως τοῦ Πουνδαρίκα εἰς τὸν
 » οὐρανὸν, τοῦ Κρισνᾶ, καὶ Ἰνδδιστίρα ἐν τῇ Μαχαβαράτα.
 » Καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας ἐλήφθη ἐξ ἐκείνου·
 » διότι ἀρχίζει διὰ τῆς παραμυθίας τοῦ Βεάσα πρὸς τὸν
 » Ἰνδδιστίραν διὰ τὸ δυστύχημα, προκύψαν ἐκ τοῦ θανάτου
 » τσοσούτων συγγενῶν, φονευθέντων ἐν τῷ περὶ διαδοχῆς
 » μέγα πολέμῳ.

» Ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι εἶναι
 » ἀδύνατον ἵνα διορίσῃ τις τὰ χωρία τῆς Μαχαβαράτας ἐξ ὧν
 » ἠρανίσθη τὴν ὕλην ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας·
 » π. χ. Τρία μέρη τῆς Μαχαβ. σελ. 128—131—169 IV.
 » διαπραγματεύονται περὶ τῆς ἀξίας τῶν βοῶν· ἀλλὰ δὲν
 » δύναμαι ἵνα ὀρίσω κατὰ πόσον συνάδει ὡς πρὸς τὸ KB
 » Κεφάλαιον τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας.

» Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ διηγήματα, ὀλίγα τινὰ ἠδυνήθην
 » ἵνα εὐρω. Ἀλλ' ὑπάρχουσι πλείοτερα Ἰτιχάσα, δυνάμενα
 » ἵνα συγκριθῶσιν ὡς πρὸς τὸ 27 Κεφάλ. τῆς Μαχαβαράτας.
 » Εἰς τὸ III αὐτῆς, σελ. 714 διδάσκει τὸν Μανδάναν περὶ
 » τῆς ἀξίας τῆς ἀπαρνήσεως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς κλίσεως.
 » Σελ. 761 εὐρίσκεται ὁ διάλογος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ
 » Βολίσχα περὶ τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ. Σελ. 796 διδάσκει τὸν

» Κούκλαν περί τῆς ἐσχάτης ἀπολυτρόσεως. Τὸ δὲ 15 Κεφ.
 » τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίης συμφωνεῖ βεβαίως ὡς πρὸς τὸ
 » διήγημα III. σελ. 769, ἔνθα ἀποδεικνύεται, ὅτι ἐν τῇ
 » πλεονεξία οὐκ ἔστι σωτηρία, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει τῆς ἀρε-
 » τῆς. Τὸ δὲ διήγημα τοῦ Κεφ. ΚΕ τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίης
 » συμφωνεῖ ὁπωσοῦν ὡς πρὸς τὸ IV. σελ. 120 τῆς Μα-
 » χαβαράτας. Οὕτω καὶ τὸ ἐν τῇ Μαχαβαράτα I. σελ. 585
 » ὡς πρὸς τὸ Ε', ἔνθα ὁ Ἰνδρας, μεταμορφωθεὶς εἰς ἰέρακα,
 » καὶ ὁ Ἀγνῆς εἰς περιστερὰν, ἠβουλήθησαν ἵνα πειραθῶσι
 » τοῦ Βασιλέως Σιβῆ. Ἐνδέχεται ἕνεκα ὅτι, τῆς μεγάλης ἐκτά-
 » σεως τῆς Μαχαβαράτας, μὲ διέφυγον τινὰ ἐκ τῶν διηγη-
 » μάτων, ἅπερ παρετήρησα εἰς τὰ πρὸς ἐμὲ σταλέντα ἀπο-
 » σπάσματα ὑμῶν (1).

Ἐκ τούτων ἀπάντων συναγεται ἀδιστακτως ἅ. ὅτι ἡ Ἰτι-
 χάσα-Σαμουτσαία, ἣν δημοσιεύομεν ἐν τῷ Πέμπτῳ τούτῳ
 τόμῳ, ἐστὶ σύγγραμμα μὲν ἀνθύπαρκτον, ἀλλ' ὅτι ἡ ὕλη
 ἐλήφθη ἐκ τοῦ μεγάλου ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μαχαβαράτας,
 ὡς καὶ ἡ Βαλαβαράτα, καὶ ἡ Γιτά, τὸ ἐπεισόδιον αὐτῆς. Ἡ
 εἰκασία τοῦ σοφοῦ Λασσένου συμφωνεῖ ὡς πρὸς αὐτὴν τὴν
 ὁμολογίαν τοῦ συγγραφέως· « Οὐκ εἰς ἐπίδειξιν, λέγει,
 » ἀγχινοίης ἐπεβαλόμην ποιῆσαι τοῦτο τὸ πόνημα· ἀλλ' ἡ
 » πρὸς τὴν Βαράταν κλίσις, ἣν ἔχω, ἠρέθισέ με εἰς τοῦ-

(1) Εὐχαριστῶν ἀπειράκις τὸν σεβαστὸν καὶ σοφόν μοι φίλον Κ. Σρ-
 Λάσσηνον, βαθυτάτην ὁμολογῶ πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην, οὐ μόνον δι' ὅσους
 κατέβαλεν ἐπὶ τοῦ παρόντος κόπους, καὶ δι' ὅσας ἐχορήγησεν ἡμῖν φιλολο-
 γικὰς εἰδησεις περὶ τοῦ ἀνὰ χεῖρας ποιήματος· ἀλλὰ καὶ δι' ἣν ἔχει ἀγαθὴν
 προαίρεσιν εἰς τὸ βοηθεῖν ἡμᾶς πάντοτε, διὰ τῆς ἀνεκτιμήτου περιουσίας τῆς
 πολυμαθείας, καὶ τῆς βαθείας αὐτοῦ κριτικῆς ἐπιστήμης.

» το (1). ὄθεν ἀνεχόμενοι οἱ ἀγαθοὶ, τιμάρτωσιν τοῦτό μου
 » τὸ ἀνάξιον πόνημα, ὅπερ ἐγένετο διὰ τὴν ἦν ἔχει ἡ
 » ἐμὴ ψυχὴ κλίσιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν Μαχαβαράταν(2).»
 Ἀνάξιον οὖν ποίημα ἐννοεῖ, μετριοφρονῶν ὁ συγγραφεὺς, αὐ-
 τὴν τὴν Ἰτιχάσα-Σαμουτσαῖν ἦν, λέγει, ἐποίησε. Καὶ οὐχὶ
 τὴν Μαχαβαράταν, ἣν θαυμαστὴν ὀνομάζει (3), καὶ βακτη-
 ρίαν τοῦ βίου (4), ποιηθεῖσαν πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώ-
 πων, εἰς ἀνακάλυψιν τῶν τοῦ Θεοῦ κατορθωμάτων(5). «Εἰ μὴ
 « ἦσαν, λέγει, ἐνθουσιῶν ὁ ποιητὴς, τὰ τρία ταῦτα· ἡ Μα-
 » χαβαράτα, ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ Σελήνη, ὅποια ἂν ἦν ἡ κα-
 » τάστασις τοῦ Κόσμου, τυφλοῦ ὄντος ἐξ ἀγνοίας καὶ σκό-
 » τους(6);» Ὡστε ἡ παρούσα Ἰτιχάσα-Σαμουτσαῖα ἐστὶ μὲν
 συλλογὴ ἐκ τῆς Μαχαβαράτας, αὐθύπαρκτον δὲ, καὶ ἀνέκδο-
 τον Ποίημα.

β'. Ὅτι τὸ πλείστον μέρος τῆς προύσης συλλογῆς ἐλήφθη ἐκ
 τῆς Μαχαβαράτας, ὡς γράφει ὁ σοφὸς Λάσσηνος, βεβαιοῖ ἡμᾶς
 αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς, εἰπὼν· « Στίχους δέ τινας τῆς Μαχαβα-
 » ράτας, οἳ εἰσι διεσπαρμένοι τῆδε κάκεισε, συνέλεξα, καὶ
 » συνήρμωσα τῇ παρούσῃ πραγματεῖα, μηδαμῶς παραλλάξας
 » αὐτοὺς κατὰ τὴν λέξιν, καὶ κατὰ τὸ νόημα (7). Τίς γὰρ
 » δύναται ἐξαγαγεῖν πάντα τοὺς ἐκλεκτοὺς στίχους ἐξ ὅλης

(1) Προοίμ. σελ. 4. δίστ. 23.

(2) Αὐτόθι δίστ. 24.

(3) Αὐτόθι δίστ. 7.

(4) Αὐτόθι δίστ. 3.

(5) Αὐτόθι δίστ. 2 καὶ 5.

(6) Αὐτόθι δίστ. 16.

(7) Αὐτόθι δίστ. 21.

» τῆς Βαράτας; Τίς δύναται ἐξαγαγεῖν πάντα τὰ πολύτιμα πράγματα ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης (1);»

γ. Καὶ τελευταῖον ὅτι ἡ παρούσα ἀνθύπαρκτος συλλογὴ ἐστὶν ἐγνωσμένη, καὶ χειρόγραφα αὐτῆς ὑπάρχουσι, κατὰ μὲν τὸν Λαγγλέσιον καὶ Ἀμιλτῶνα, ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων· κατὰ δὲ τοὺς ΚΚ. Οὐίλσωνα, καὶ Λάσσενον, ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Λονδίῳ Καταστήματος τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, οὐδεμία περὶ τούτων ὑπάρχει ἀμφιβολία. Ἐπίσης ὅμως εἶναι βέβαιον, ὅτι μέχρι τοῦδε οὐδεμία μετάφρασις τοῦ ποιήματος τούτου, ἐν οὐδεμιᾷ διαλέκτῳ, ποτὲ ἐφάνη, οὐδέ τις ἔκθεσις ἢ ἀνάλυσις αὐτοῦ ποτε ἐδημοσιεύθη ἐν περιοδικῷ τινι συγγράμματι· ἐκτὸς δηλονότι τῆς παρουσίας μεταφράσεως, ἣτις τὸ πρῶτον διὰ τοῦ τύπου παρουσιάζεται πρὸς τὸν Ἰνδολογικὸν κόσμον (2), καὶ εἰς τὴν μακρόθυμον αὐτοῦ κρίσιν συνιστᾶται.

(1) Αὐτόθι δίστ. 22.

(2) Ὁ Κ. Λάσσενος εἰς τὴν πρὸς ἐμὲ τελευταίαν αὐτοῦ ἐπιστολὴν ἀπὸ 4 Μαρτίου, λέγει τὰ ἑξῆς: « Αἱ μεταφράσεις τοῦ ἐνδοξοῦ συμπολίτου ὑμῶν κείνου ἄξιαι μυρίων ἐπαίνων, οὐ μόνον διὰ τὴν ἀκριβείαν· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν » γλαφυρότητα τῆς γλώσσης. Μεταξὺ δὲ τῶν μεταφράσεων τούτων εἰσὶ τρεῖς, » ὧν τὰ πρωτότυπα ἢ δὲν ἀνευρέθησαν, ἢ δὲν ἐτυπώθησαν εἰσέτι. Ἡ δὲ Ἰτιχάσα- » Σαμουτσαία, ἣς ἀνελάβετε τὴν ἔκδοσιν ὑπάρχει αὐτῆς μὲν ἐν χειρογράφῳ ἐν » Λονδίῳ, πλὴν οὔτε αὐτὸ ἐξεδόθη, οὔτε περὶ αὐτοῦ ἀνάλυσις ἐδημοσιεύθη. » Ὅλοι οὖν οἱ ἐρασταὶ τῆς ἀρχαίας Ἰνδικῆς Φιλολογίας περιμένουσιν ἀνυπομό- » νως οὐ μόνον τὴν ἐκτύπωσιν τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσαίας, ἀλλὰ καὶ τὴν συ- » νέθειαν τῶν λοιπῶν χειρογράφων. Μεγάλως δ' ἤθελον πάντες λυπηθῆν ἂν, » δι' ἔλλειψιν ἀναγκαίας συνδρομῆς, ἐμποδισθῆ ἢ ἔκδοσις πάσης ὑμῶν τῆς » συλλογῆς. Ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἀπέκτησε δικαίωμα γενικῆς ἐγνωμοσύνης » χορηγοῦσα σημαντικὴν ἐνιαύσιον χρηματικὴν συνδρομὴν διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν » ἐπισημοτέρων ἀνεκδότων συγγραμμάτων τῆς Ἀνατολικῆς Συλλογῆς. Ἡ Ἑλληνικὴ » Κυβέρνησις, καὶ τὸ ἔθνος ἤθελον μεγάλως δοξασθῶσιν, ἂν χορηγήσωσιν εἰς ὑμᾶς » τὰ μέσα πρὸς ἐξακολουθήσιν τοῦ λαμπροῦ ἔργου, ὅπερ μετὰ τοσούτου » ζήλου, καὶ ἀναλόγου ἐπιτυχίας μέχρι τοῦδε ἐξετελέσατε. Πρὸς τοῦτο ἔχεῖ

Ἄν ὁμως ἀγνοεῖται, ὡς ἐρρέθη, τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἰτιχάσα-Σαμουτσάτας, καὶ ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἐγράφη τὸ ποίημα, γινώσκεται ὁμως ἀκριβῶς, ὅτι τὴν ὕλην αὐτοῦ ἐρανίσθη ὁ συγγραφεὺς ἐκ τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος τῆς Μαχαβαράτας. « Τὸ δὲ ἀναχειρὰς ποίημα, συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ ἐστὶ, » λέγει, τῶν ἐν τῇ Μαχαβαράτα διδασκομένων (1). » Σημειωτέον δὲ ἐνταῦθα, ὅτι « πάντα τὰ τῆς Βέδας, λέγει ὁ » αὐτὸς, ἐν τῇ Μαχαβαράτα δεικνύονται καὶ ἐρμηνεύονται » ὑπὸ τοῦ Βεάσα (2). » Ὡστε ἡ Ἰτιχάσα-Σαμουτσάτα, ἐπαναλαμβάνουσα τὰ τῆς Μαχαβαράτας, ἐρμηνευούσης τὰ τῆς Βέδας, ἐξηγεῖ τὴν ἠθικὴν, τὴν θεοδιδασκαλίαν, τὸ πνεῦμα τῶν Βεδῶν, καὶ τὰς ἀρχὰς ὅλων ἀνεξαίρετως τῶν ἰνδικῶν φιλοσοφημάτων.

Ἐξετάζων δέ τις μετ' ἐπιστασίας εὐρήσει, ὅτι ἡ Βεδικὴ θεοδιδασκαλία ἐστὶ τὸ κέντρον τοῦ μεγάλου κύκλου ἀπάσης τῆς διανοητικῆς τῶν Ἰνδῶν ἀναπτύξεως. Καθότι ἐπὶ τῶν Βεδικῶν ἀρχῶν στηρίζεται, οὐ μόνον ἡ τοῦ Μανοῦ θεσμοθεσία, ἀλλ' ἅπασαι αἱ ἠθικαὶ καὶ κοινωνικαὶ, αἱ πολιτικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ διατάξεις, καὶ αὐτὴ ἡ οἰκιακὴ τοῦ ἀνδρῶν γίνου, καὶ τῶν τέκνων ἀνατροφή. « Ὁ Μανοῦς ἦν, λέγουσιν, » ἐν θεωρίᾳ, ὅτε οἱ Μαχαρχεῖς, ἢ Ριχεῖς (3) προσελθόντες,

«τόσον περισσοτέραν ἀφορμὴν, ὅσον δι' αὐτῶν τῶν ἔργων σας ἀπεδείξατε, ὅσοι εἴθε ἰκανὸς ἵνα δημοσιεύσητε τοιαῦτα συγγράμματα, ὅπως τὸ ἀπαιτεῖ ἡ ἀρχαία ἰνδικὴ φιλολογία. Πάντες δὲ οἱ περὶ τὴν Ἀσιατικὴν ἀρχαιολογίαν ἐνασχολούμενοι ἔσονται εὐγνώμονες πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.»

(1) Προϊμ. δίστ. 25.

(2) Αὐτόθι δίστ. 8.

(3) Οὗτοι ἐν τῇ κοσμογονίᾳ τοῦ Μανοῦ εἰσὶν ἅγιοι ἀνωτάτης τάξεως. Μανοῦ βιβλ. 1. δίστ. 1.

καὶ εὐλαβῶς προσκυνήσαντες, ἐδεήθησαν, ὅπως διδάξῃ εἰς αὐτοὺς τὰ καθήκοντα, καὶ τοὺς νόμους, οὓς ἐκάστη τῶν τεσσάρων καθαρῶν φυλῶν, καὶ αἱ μικταὶ τάξεις ὀφείλουσιν ἀμετατρέπτως ἵνα ἐξακολουθῶσιν· ὅτι σὺ μόνος γινώσκεις, ὡς Θεὸς, τὴν ἔννοιαν καὶ τὸ γράμμα τῆς παγκοσμίου τάξεως, ἣν κηρύττουσιν αἱ Ἰσραὶ Βέδαι· » Ἐκ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης ὀρμώμενος ὁ πάνσοφος Μανουῖς, ἐκθέτει τὴν κοσμογονίαν, διορίζει τὸ ὑψιστον Θεῖον, παράγει ἐξ αὐτοῦ τὰς τέσσαρας τῶν Ἰνδῶν τάξεις, καὶ καταγράφει ἔπειτα τὰ καθήκοντα, τοὺς νόμους καὶ τὰς διατάξεις μιᾶς ἐκάστης (1). Ὡστε τὸ πολίτευμα τῶν Ἰνδῶν, καὶ πᾶσα αὐτῶν ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἀνατροφή ὑπῆρξεν ἀνεκκαθεν θεοκρατικὴ ἢ δὲ θρησκευτικὴ τῶν Βεδῶν ἔννοια ἐστὶ τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἐκπαίδευσως καὶ πάσης τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἰνδῶν. Ἐκ τούτου προῆλθε καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν Βραχμάνων, ὡς τῶν μόνων δυναμένων ἐξηγήσαι τὴν ἔννοιαν ταύτην τῶν Βεδῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεκατέστη ὑπερτέρα ὄλων τῶν ἄλλων κλάσεων, τῶν ἡγεμόνων, τῶν Βασιλέων, καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ.

Αἱ Βεδικαὶ ἀρχαὶ εἰσὶν ἐπίσης ἡ βᾶσις τοῦ φιλοσοφοῦντος λόγου, καὶ πάντων τῶν πρὸ Ἰνδοῖς φιλοσοφικῶν συστημάτων. Τούτου ἕνεκα, ὅσα μὲν ἐξ αὐτῶν εἰσι κατὰ πάντα σύμφωνα, ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῶν γραφῶν, λέγονται ἔτι καὶ νῦν ὀρθόδοξα· ὅσα δ' ἀπομακρύνονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἀπ' αὐτῶν, καλοῦνται ἐτερόδοξα (2).

(1) Θεομοθεσία Μανουῖ βιβλ. I. Ἴδε τὰς ἱεράς βίβλους τῆς Ἀνατολῆς ἐν τῷ φιλολογ. Πανθίῳ. Καὶ Γετὰ κεφ. 10. Πολιέρος Μυθολ. Ἰνδῶν. Τ. I. Εἰσαγωγή.

(2) Τὰ κυριώτερα φιλοσοφικὰ συστήματα τῆς Ἰνδίας, κατὰ τὸν κλεινὸν Κολεμβρώκκιον εἰσὶ τὰ ἐξῆς·

Ὅστε ἡ Βεδικὴ θεολογία ἐστὶ πραγματικῶς, ὡς ἐρρήθη ἡ βᾶσις, οὐ μόνον τῆς θρησκείας ἐν τῇ Ἰνδία, ἀλλὰ καὶ τῆς θεσμοθεσίας, τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης, καὶ ἀπάσης τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως (1). Ἄν οὖν ἡ Μαχαβαράτα ἐρμηνεύη πάντα τὰ τῆς Βέδας « Πάντα τὰ τῆς Βέδας ἐν τῇ Μαχαβαράτα δεικνύον-

α. Τὸ τοῦ Μιμάνσα, ἐξ οὗ δύο ἐσχηματίσθησαν αἱρέσεις ἢ σχολαί, ἀμφοτέραι δ' ὀρθόδοξοι. Ἡ μὲν ἐστὶ τοῦ Ἰμινί (Πούρβα) καὶ ἐξηγεῖ διαλεκτικῶς τὰς Βέδας· ἡ δὲ τοῦ Βεάσα (Ουτᾶρα) καὶ ἐρμηνεύει τὰς Βεδικὰς ἀρχὰς διὰ μεταφυσικῆς καὶ θεολογίας τοσοῦτον ὑψηλῆς καὶ λεπτῆς, ὥστε ἀρνούμενη σχεδὸν τὴν ἕλην φθάνει διὰ τῆς ἀπαθείας, καὶ τῆς νεκρώσεως τῶν αἰσθήσεων, μέχρι θεοφροσύνης, καὶ τῆς θεωρίας αὐτοῦ τοῦ ὑψίστου Θείου.

β'. Τὸ τοῦ Νιάγα, ὅπερ εἰς δύο καὶ τοῦτο ὑποδιαιρεῖται αἱρέσεις. Ἡ μὲν τοῦ Γοτάμα· ἡ δὲ τοῦ Κανάδα· ἀμφοτέραι αὐταὶ εἰσὶν ἀτομολογικαί, ὡς ἡ τοῦ Δημοκρίτου αἱρέσεις, καὶ ἔνεκα τούτου θεωροῦνται ἐπωσοῦν ἑτεροδοξοί.

γ'. Τὸ σύστημα τοῦ Σανακέα, ὅπερ κεῖται, φαίνεται, μεταξὺ τῶν προειρημένων δύο, ὀρθοδοξίας δηλ καὶ ἑτεροδοξίας· ὑποδιαιρεῖται δὲ καὶ τοῦτο εἰς δύο αἱρέσεις· ἡ μὲν ἡ τοῦ κυρίως Σανακέα αἱρέσις, ἣτις ἔνεκα τῆς ἀκριβολογίας, μαθηματικὴ ἢ ἀριθμητικὴ καλεῖται· ἡ δὲ ἡ τοῦ Ἰόγα, ἣν ἀκλουθεῦσιν ἔτι καὶ νῦν οἱ πλείστοι τῶν λογίων Ἰνδῶν, ἀλλ' ἀποσκορακίζοντες πάντοτε μετὰ προσοχῆς πᾶν ὅ,τι ἐστὶν ἢ φαίνεται ἐναντίον τοῦ κύρους καὶ τῆς αὐθεντίας τῶν Βεδῶν, καὶ τῆς ἀποκαλύψεως. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι αἱρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις, αἷτινες εἰς τὰς προειρημένας, κατα τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀναγονται καὶ στηρίζονται.

Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἔχουσι, καὶ εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος τείνουσιν, ἤγουν εἰς τὴν τοῦ ἀ ν ω τ ᾶ τ ο υ ἄ γ α - θ ο ὦ ἀ π ὅ λ α υ σ ι ν. Θεωροῦσι δ' ὡς τοιοῦτον τὴν μετὰ τοῦ Θείου ἔνωσιν καὶ αἰδιον ὀλβιότητα, ἣτις κτᾶται διὰ τῆς καθαρᾶς θεοφροσύνης καὶ ἀμέσου θεωρίας τοῦ ὑψίστου, προαπαιτούσης τὴν ἐγκράτειαν καὶ ἀπάθειαν, τὴν νέκρωσιν τῶν αἰσθήσεων, τὴν ἰλαρότητα, καὶ τὸν πρὸς πάντα τὰ ἐμψυχα οἰκτον καὶ εὐσπλαγχνίαν.

Οἱ Ἰνδοὶ παραδέχονται δύο εἰδῶν παραδείσους· τὸν τοῦ Ἰνδρα δηλ. καὶ τὸν τοῦ Βισνοῦ, ὧν ἀκολούθως ἐξηγήσομεν τὴν διαφορὰν.

(1) Προίμ. διστ. 8. Αἱ Βέδαι, λέγει ὁ Πολιέρος, ὑπῆρξαν, καὶ εἰσὶ μέχρι τοῦδε ἡ βᾶσις τοῦ θρησκευτικοῦ, τοῦ πολιτικοῦ, καὶ ἐπιστημονικοῦ αὐτῶν συστήματος αὐτόθι σελ. 17.

» ται καὶ ἐρμηνεύονται ὑπὸ τοῦ Βεάσα (1) » ἡ δὲ πα-
 ροῦσα πραγματεία « Συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ ἐστὶ τῶν ἐν τῇ
 Μαχαβαράτα παραγγελμάτων (2), » δῆλον ὅτι ἡ μελέτη
 τῆς Ἰτιχασασαμουτσαίας ἐξηγήσει ἡμῖν τὸν νοῦν τῆς
 Βεδικῆς θεοσοφίας· καὶ ἐκ τούτου κατανοήσομεν τὸ πνεῦμα
 παντὸς τοῦ Ἰνδικοῦ πολιτισμοῦ, ἥτοι τὴν θρησκευτικὴν ἔν-
 νοιαν τοῦ ὁσίου, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται, καὶ παρὰ τῆς
 ὁποίας ἀναπτύσσεται.

Ἀνερευνῶν δέ τις τὴν καθολικὴν τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ἰσο-
 ρίαν εὐρήσει, ὅτι πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Ῥωμαϊκοῦ πολιτι-
 σμοῦ, ὑπῆρχεν ἡ τῶν Ἀσιανῶν διανοητικὴ πρόοδος· ἐπέκει-
 να δὲ ταύτης οὐδεμία ἄλλη γινώσκεται, ἢ πιστεύεται·
 ὥστε ἡ τῆς Ἀσίας διανοητικὴ ἀνάπτυξις, καὶ πᾶς ὁ πολιτι-
 σμὸς αὐτῆς ἐστὶ τὸ πέρασ, οὕτως εἰπεῖν, πάσης περὶ τούτου
 ἐρεύνης. Αὐτὴ δὲ, ὡς ἐρρέθη, στηρίζεται εἰς τὴν θρησκευ-
 τικὴν ἔννοιαν τοῦ ὁσίου, παρουσιαζομένη ὑπὸ διαφόρων ὀνο-
 μάτων, θρησκευτικῶν μύθων, συμβόλων ἢ δογμάτων καὶ
 μυστηρίων, ἀλλ' οὐσιωδῶς πάντοτε καὶ ἀπανταχοῦ ἡ αὐ-
 τὴ διαμένει. Αὐτὴ οὖν ἡ ἔννοια, ἐμβριθῶς μελετουμένη
 κατὰ τὴν τετραπλῆν αὐτῆς ἔποψιν, τὴν ἱστορίαν, λέγω, τὴν
 φιλοσοφίαν, τὴν θεσμοθεσίαν, καὶ τὴν θρησκείαν, ἀναδείξει,
 ἴσως, κατὰ μέγα μέρος, τὴν λύσιν τῶν περὶ ἀνθρωπότητα
 καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς σοβαρῶν ζητημάτων. Ἐκ τούτων
 συμπεραίνει εὐκόλως ὁ ἀναγνώστης τὴν ἀνάγκην τῆς τοιαύ-

(1) Αὐτόθι δίστιχ. 8—10.

(2) Αὐτόθι δίστ. 8—10.

(2) Αὐτόθι δίστ. 20—21. 22.

της ἐρεύνης, καὶ τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἠθικοῦ καὶ θεολογικοῦ ποιήματος.

Ἡ θρησκευτικὴ οὖν αὕτη ἔννοια, ἥτις οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν εἰμὴ ἡ δοξασία τοῦ ἐνιαίου Θεοῦ, καὶ ἡ ἐν τρισὶ δυνάμεσι δημιουργικὴ αὐτοῦ ἐμφάνισις, ἐξηγεῖται εἰς τὰς θείας γραφάς, αἵτινες ὡς θεόπνευστοι πρεσβεύονται. « Αἱ ἱεραὶ Βέδαι, λέγει, ἐξερεύθησαν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ δημιουργοῦ Βραχμᾶ (1). » Ἐπ' αὐτῶν στηρίζονται οἱ κοινωνικοὶ νόμοι, αἱ πολιτικαὶ, καὶ λειτουργικαὶ διατάξεις· ταῦτα δ' εἰσὶ τὰ παρὰ τοῖς Βραχμᾶσιν ἔθιμα, νόμιμα, καὶ διατεταγμένα, εἰς ἃ τοσοῦτον ἐμμένουσι, καὶ τοσοῦτον πρὸς πάντα Ἰνδὸν οἱ Βραχμᾶνες συμβουλεύουσιν· ὥστε ἡ Βεδικὴ θεοσοφία περιτυλίσσει, οὕτως εἰπεῖν, τὸν Ἰνδὸν ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεως, μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ. Ὅτι αἱ Βέδαι ὑπῆρξαν καὶ εἰσὶν ἡ βάσις τῆς θρησκείας καὶ τῶν νόμων, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης.

Τὰ Βεδικὰ δόγματα ἐρμηνεύουσι καὶ ὑμνοῦσι τὰ δύο μεγάλα ἐπικά ποιήματα τῶν Ἰνδῶν· ἰδίως δὲ ἡ Μαχαβαράτα (2). Βέδαι ἄρα καὶ Μαχαβαράτα ἔχουσι ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τέλος, ἥτοι τὴν λύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, ἥτις ἐστὶ καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος ποιήματος (3). Ἐνεκα τούτου πᾶσα ἡ διδασκαλία

(1) Πρόδρ. Βατριχ. σελ. 54 σχολ. 1. Γιτὰ εἰς διάφορα μέρη. Ῥομμαχοῦν-Ῥή σελ. 7. Abridgment of the Vedant. Μανοῦ περὶ Δημιουργ. βιβλ. I. Asiat. Res. T. I. σελ. 340 Δ. W. T. I. σελ. 91. Bernier, T. II. σελ. 156.

(2) Προοίμ. δίστ. 8.

(3) Θεωρεῖται δ' ἐν ταύτῃ τῇ συλλογῇ εἷς μόνος σκοπὸς, καὶ μία μόνη φροντίς, ἥγουν ἡ τῆς λυτρώσεως ἀπὸ τοῦ ματαίου τούτου κόσμου. (Προοίμ. δίστ. 26.)

καὶ τῶν πρώτων, καὶ τῶν δευτέρων συγκεφαλαιοῦται εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐντολὴν, ἥτις ἐστὶν ἡ καθολικὴ τῶν Βεδῶν, τῆς Μαχαβαράτας, καὶ τῆς Ἰτιχασασαμουτσαίας διαθήκη· « Φοβοῦ τὸν Θεόν, φεῦγε τὸ κακόν, καὶ ποίει τὸ ἀγαθόν » (1).

Ὁ μελετῶν ἐπομένως μετὰ πεποιθήσεως τὰς γραφὰς ἀγιάζεται· ἐπίσης δ' ἀγιάζεται, λέγουσι, καὶ ὁ σπουδάζων τὴν Μαχαβαράταν, καὶ τὴν παροῦσαν συλλογὴν, αἵτινες τὰς Βέδας ἐξηγοῦσαι ἐρμηνεύουσι (2). Καθότι ἡ Μαχαβαράτα ἐστὶν ὁ ἐκ τῶν θείων γραφῶν βλαστήσας λωτὸς, ἔχων τὴν μὲν Γιτάν (ἐπεισόδιον τῆς Μαχαβαράτ.) ὡς εὐωδίαν, καὶ ὡς κόνιν τοῦ ἱεροῦ ἄνθους τὰς ἀφηγήσεις αὐτῆς τε καὶ τὰς τῆς παρούσης πραγματείας (3), ἥτις συλλογὴ καὶ ἐκλογή ἐστὶ τῶν ἐν τῇ Βαράτα διδασκομένων. « Ταῦτα, λέγει ὁ συγγραφεὺς, συλλέξας καὶ ἐκλέξας, εἰς ἓν συνήρμωσα, καὶ τὴν παροῦσαν ἐσύνθεσα πραγματείαν, μηδὲν παραλλάξας· ἀλλὰ καὶ τὴν ἔννοιαν, καὶ αὐτὴν τὴν λέξιν ἀκριβῶς διετήρησα, οὐχὶ δι' ἄλλον σκοπὸν, ἀλλ' ἵνα διαδοθῆ εὐκολωτέρως ἡ ὠφέλεια τοῦ Βεδικοῦ λογίου (4). Φευγέτω πᾶς τις τὸ κακόν· ζητεῖτω τὸ ἀγαθόν.

« Ἀκουσθήτω οὖν παρὰ πάντων τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων ἡμε-

(1) Φευγέτω πᾶς τις τὰ κακὰ, καὶ ζητεῖτω τὰ ἀγαθὰ. (Αὐτόθι δίστ. 8.)

(2) Ὅστις ἀκούει ἀναγινωσκομένης τῆς Βαράτας τῆς ἀγίας, τῆς καθαρτικῆς καὶ μακαρίας, τούτῳ τί δεῖ λουτροῦ ἐν τοῖς ἀγίοις ὕδασι; (Προοίμ. δίστ. 18.)

Ὅτε τοῖνυν οὕτω φρονοῦσιν οἱ φρόνιμοι, ἀναγνωστία ἐστὶν αἰ μετ' εὐλαβείας αὐτῆ ἢ συλλογὴ καὶ ἐκλογή τῆς ἐν τῇ Βαράτα ἀρχαιολογίας. (Αὐτόθι δίστ. 20.)

(3) Αὐτ. δίστ. 2.

(4) Αὐτ. δίστ. 20—21—23—26.

γάλη αὕτη φωνή τοῦθείου Βεάσα, τοῦ συναρμολογήσαντος τὰς Βέδας, καὶ τὴν Μαχαβαράταν συγγράψαντος (1), ἐξ ἧς καὶ τὸ παρὸν παρήχθη ποίημα(2). Οἱ δὲ λόγιοι ἀνεχόμενοι τιμάτωσαν αὐτὸ, οὐχὶ πρὸς ἐμὲ, ἀλλὰ πρὸς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν ἀποβλέποντες (3).»

Ἐκ τούτων ἀπάντων πληροφορεῖται ὁ Ἀναγνώστης, ὅτι οὐ μόνον ἡ θεσμοθεσία, καὶ ἡ φιλοσοφία, ἀλλὰ καὶ ἡ ποίησις καὶ πᾶσα ἡ φιλολογία, πηγάζουσι καὶ στηρίζονται εἰς τὴν Βεδικὴν διδασκαλίαν, ἕνα ἔχουσιν σκοπὸν, τὴν σωτηρίαν λέγω τοῦ ἀνθρώπου· καὶ ἕναν διδάσκουσιν τρόπον, τὴν ἀποφυγὴν δηλ. τοῦ κακοῦ, καὶ τὴν πράξιν τοῦ ἀγαθοῦ· ἅπερ ἀκολουθῶν ὁ ἄνθρωπος βιώσει μὲν ἐπὶ γῆς ἐν εἰρήνῃ, τεύξεται δὲ μετὰ θάνατον τῆς αἰδίου μακαριότητος. Αὐτὰ κηρύττουσιν αἱ Βέδαι, καὶ τὰ ἱερά βιβλία ὄλων τῶν ἀρχαίων Ἀσιατικῶν ἐθνῶν. Ἀλλὰ πρὸ τούτων ἀπάντων τὰ αὐτὰ παραγγέλλει ἡ θεία ἡμῶν Γραφή, ὀρίζουσα τὸν μὲν φόβον τοῦ Θεοῦ, σοφίαν, τὴν ἀποχρῆν τοῦ κακοῦ, ἐπιστήμην, τὴν δὲ πράξιν τῆς ἀρετῆς, σύνεσιν (4). Τὴν πρὸς τὸν Θεὸν

(1) Αὐτόθι δίστ. 7—9.

(2) Ὁ Βεάσας πάντα τὰ τῆς Βέδας, ἐν τῇ Μαχαβαράτῃ δεικνύει καὶ ἑρμηνεύει (δίστ. 9). Καὶ ἄλλαχού. « Ὅ,τι περὶ ἀρετῆς καὶ λυτρώσεως ἐστὶν ἐν τῇ Μαχαβαράτῃ, ἐστὶ καὶ ἐν τῇ Βέδῃ· ὅ,τι δὲ πλεόν τούτων ἐν τῇ Μαχαβαράτῃ οὐκ ἐστὶν, οὐδὲ ἐν τῇ Βέδῃ οὐκ ἐστὶν. » (δίστ. 10).

(3) Αὐτ. δίστ. 6 καὶ 24.

(4) Ἡ σοφία ποῦ εὑρεθήσεται ; Ποῖο; δὲ τόπος ἐπιστήμης καὶ συνέσεως ; Ἡ μὲν Ἄβυσσος εἶπεν· ἡ σοφία οὐκ ἐστὶν ἐν ἐμοί· ἡ δὲ θάλασσα, οὐκ ἐστὶ μετ' ἐμοῦ. Ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀπόλεια εἶπον· ἀκηκόαμεν αὐτῆς τὸ κλέος. Ὁ Θεὸς συνέστησεν αὐτῆς τὴν ὁδόν, εἶπε δὲ τῷ ἀνθρώπῳ· ἰδοῦ. Ἡ θεοσεβεία ἐστὶ σοφία· τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν κακῶν ἐστὶν ἐπιστήμη καὶ ἡ σύνεσις. (Ἰώβ. κεφ. 28.) — Ὁ δὲ Σολομών εἶπε· Φοβοῦ τὸν Θεόν καὶ ἔκκλινον ἀπὸ παντὸς κακοῦ. (Παροιμ. κεφ. 3).

οὐν λατρείαν, τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν τῶν κακῶν ἀποφυγὴν ἀπαντᾷ τις εἰς ἀπάσας σχεδὸν τὰς σελίδας τῆς θείας ἡμῶν Γραφῆς, εἰς τὰς Παροιμίας, τοὺς Προφήτας, τὸν προφητάνακτα Δαβὶδ, καὶ ὡς πατριαρχικὴν διαθήκην εὐρίσκομεν διαδοχικῶς καταβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ Νῶε, καὶ τοῦ Ἄβραάμ, μέχρι τοῦ Μωϋσέως, τῶν Προφητῶν, καὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου· ὥστε ἡ Ἰνδικὴ θεοσοφία, καὶ πᾶσα ἡ τῶν Ἀσιατικῶν ἔθνῶν πρόοδος, πηγάζουσα ἐκ τῶν θείων ἡμῶν γραφῶν, ἐστὶν ἡ ὑψηλοτέρα, καὶ καθολικωτέρα ἔκφρασις τῆς ἠθικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὄθεν ἐκ τοῦ Ἀσιατικοῦ ὄροπεδίου ἀνχωρῶν ὁ μέγας τοῦ πολιτισμοῦ ποταμὸς, ἐπροχώρησε μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τῆς γῆς, διαφόρους λαβῶν εὐθυβολίας, ἀπὸ τῆς πηγῆς αὐτοῦ ἀπομακρυνόμενος.

Ἄν οὖν ἡ βᾶσις τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἀσιανῶν ἦν ἡ θρησκευτικὴ ἔννοια τοῦ ὁσίου, σκοπὸν ἔχουσα τὴν λύτρωσιν, καὶ τέλος τὴν σωτηρίαν (1), δῆλον ὅτι τὸ γενικὸν πνεῦμα τοῦ πολιτισμοῦ τούτου ὑπῆρξεν ἡ ἠθικὴ τελειοποίησις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ πόλεμος, οὕτως εἰπεῖν, τῆς διανοίας καὶ τοῦ πνεύματος, κατὰ τῆς ὕλης καὶ τῶν αἰσθήσεων· ἤγουν τὸ ἀνάπαλιν τῶν φιλοσοφημάτων καὶ τῶν θεωριῶν τοῦ 18ου αἰῶνος καὶ, κατὰ μέγχι μέρος ἴσως, τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος.

(1) Le but avoué des trois écoles du Sankya Theiste, Mythologique, et même l'Athée, ainsi que les autres systèmes indiens de philosophie c'est d'enseigner la doctrine, et les moyens par lesquels on peut atteindre à la béatitude éternelle, ou le Souverain Bien après la mort; si ce n'est avant. (Colebrooke, Essais sur la philosophie des Hindoux.)

Ἄν οὖν πάντα τὰ τῆς Βέδας εὐρίσκωνται ἐν τῇ Μαχαβαράτα, καὶ ὅ,τι δὲν εὐρίσκεται ἐν τῇ Μαχαβαράτα, οὐδὲ ἐν ταῖς Βέδαις εὐρίσκεται (1). ἡ δὲ παροῦσα πραγματεία συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ ἐστὶν ἐκ τῆς Μαχαβαράτας, δηλον, ὅτι τὸ ἀναχειρας ποίημα ἔχει οὐ μόνον φιλολογικὴν, ἀλλὰ καὶ πραγματικὴν ἀξίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, διδάσκον διὰ τερπνῶν διηγημάτων τὴν ἠθικὴν, καὶ διὰ φιλοσοφικῶν λόγων τὴν Ἰνδικὴν Θεοδοσίαν, βάσιν οὔσαν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τοῦ μεγάλου καὶ ἀρχαιοτάτου τούτου ἔθνους. « Ὅτε τοίνυν οὕτω φρονοῦσιν οἱ φρόνιμοι, ἀναγνωστέα ἐστὶν ἅσι μετ' εὐλαβείας αὕτη ἡ συλλογὴ καὶ ἐκλογὴ τῆς ἐν τῇ Βαράτα ἀρχαιολογίας (2). »

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀκολουθήσομεν ἐν τοῖςδε τοῖς προλεγομένοις οὐχὶ τὴν συνήθη μέθοδον· ἀλλ' ἕκαστον Κεφάλαιον μελετῶντες, ἀναλύσομεν, ὅτι ἀνεξάρτητα ὅλως πρὸς ἄλληλά εἰσι, καὶ ἰδιαιτέραν ἕκαστον ἀποτελεῖ πραγματείαν. Εἰσὶ δὲ τὰ Κεφάλαια ταῦτα τριάκοντα δύο, περιέχοντα ψυχροφελῆ διηγήματα, ἅπερ ἔρρευσαν, λέγει, ἐκ τοῦ μελιρρύτου στόματος τοῦ Βεάσα, ἐκτὸς τοῦ τριακοστοῦ πρώτου περὶ ἀληθείας, ὅπερ διαλαμβάνει τὸν ἀμίμητον διάλογον τῆς Βαχουλάς, καθότι τοῦτο ἐλήφθη ἐκ τῆς Βρινδαβαναμαχάτμας (3). Πάντα ὅμως τὰ Κεφάλαια διαλαμβάνουσι περὶ ἠθικῶν καὶ τινῶν, ἴσως, μεταφυσικῶν ἀντικειμένων, ἐκτὸς τοῦ τελευταίου, περὶ Θεοσεβείας, ὅπερ

(1) Δίστ. 8—10. 17—21.

(2) Δίστ. 20.

(3) Κεφ. 33 δίστ. 175. σελ. I.

θεολογικόν, καὶ ὑψηλὸν ἐστὶ, διορίζον μετ' εὐκρινείας τὸ ὕψιστον Θεῖον καὶ τὸ ἄκρον ἐφετόν.

§. 1. *Περὶ παραμυθίας.*

Οἱ Πανδοῖδαι ἐφιλονεῖκουν περὶ τῆς Βασιλείας κατὰ τῶν συγγενῶν αὐτῶν Καουραβῶν. Οἱ δύο στρατοὶ, συνελθόντες εἰς τὰς περὶ τὴν Κουροζέστραν λίμνην πεδιάδας, συνεκρότησαν φονικωτάτην μάχην, εἰς ἣν νικηθέντες κατεστράφησαν οἱ Καουραβαὶ, καὶ θανατηφόρος ἐπληγώθη ὁ πρὸς πατρὸς τῶν Πανδοῖδῶν θεῖος Βήσμας, ὅστις εἶχεν ἀναθρέψει αὐτούς (1). Ὁ δίκαιος Βασιλεὺς Ἰνδδισίρας, νικητὴς τῶν Καουραβῶν, καὶ ἔνεκα τούτου ἐξολοθρευτῆς τοσοῦτων συγγενῶν, καὶ αἴτιος τῆς τοιαύτης καταστάσεως τοῦ Βήσμα, ἐθλίβετο μεγάλως τὴν ψυχὴν. Οὗτος οὖν, ζητῶν παραμυθίαν, ἐπορεύθη πρὸς τὸν ὄσιον Βεάσαν. Ὁ δὲ, παρηγορῆσαι αὐτὸν θέλων, « Μὴ λυποῦ, εἶπεν, ὦ Βασιλεῦ, ἐπὶ τῇ ἀπολείᾳ τῶν συγγενῶν, διότι οἱ ἐν πολέμῳ ἀναιρεθέντες πολεμισταὶ, πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν, ὡς ἐκπληρώσαντες τὸ ἐχυτῶν καθήκον· τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ ὄρος τοῦ βίου ἐκάστου· ὁ δὲ ἐκπληρῶν τὸ ἐχυτοῦ καθήκον, οὔτε ἐν τῇ ἐπιτυχίᾳ χαίρει, οὔτε ἐν τῇ ἀποτυχίᾳ λυπεῖται. »

Εἰς τὴν αὐτὴν ἀθυμίαν εὐρισκόμενος ὁ ἥρωας Ἀρζούνας πρὸς τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης, « Οὐκ ἔστι θεμιτὸν, εἶπε πρὸς τὸν Κρισναῦν, τὸν ἐνσαρκωθέντα Βισνοῦν, πολεμεῖν τοὺς οἰκειούς. » Ὁ δὲ Θεὸς, ἐπικυρῶν τὴν Βεδικὴν ἐντολὴν τοῦ καθήκοντος, ὑπολαβὼν εἶπε· « Ζῶντες, ἢ ἀποθνήσκοντες πάν· » τότε εἴμεθα, ἐσμὲν καὶ ἐσόμεθα (2). Τὸ μὲν σῶμα διὰ

(1) Ἴδε τὰ προλεγ. τῆς Βαλαβαράτας.

(2) Γινά Κεφάλ. Α. σελ. 5. δίστ. 31—33 καὶ ἐπιξῆς.

τοῦ θανάτου ἀλλάσει μορφήν· ἀλλ' ἡ ψυχὴ, οὔσα αἰδῖος καὶ ἀμετάβλητος, μένει ἀείποτε ἢ αὐτῇ, καὶ εἰς ἕτερον μετενσωματωταὶ σῶμα. Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον πρὸς ἐκπλήρωσιν μόνον τοῦ ἰδίου καθήκοντος· ἕνεκα τούτου διήρесе τοὺς Ἰνδοὺς εἰς φυλάς, διέτξε δ' ἐν ταῖς ἱεραῖς Βεδάις τὸν νόμον, ἥτοι τὸ καθῆκον ἐκάστης. Τὸ καθῆκον οὖν τοῦ στρατιωτικοῦ ἐστὶν ὁ πόλεμος· ὁ μὴ πολεμῶν στρατιωτικὸς, ἀθετῶν τὸν νόμον, καὶ τὸ καθῆκον αὐτοῦ μὴ ἐκπληρῶν ἀμαρτάνει, ἢ δὲ ἀμαρτία βλάπτει τὴν ψυχὴν, ἀθάνατον οὖσαν. Καθότι ὁ μὲν παραβάτης τοῦ οικείου νόμου κολάζεται αἰωνίως ἀπεναντίας δ' ὁ πολεμῶν, ἀναιρούμενος ἢ ἀναιρῶν, ἐπιτυγγάνει τοῦ οὐρανοῦ (1).»

Ὁ Βεάσας πιστεύει θεοπνεύστους τὰς ἱεράς τῶν Ἰνδῶν γραφάς· αὐτὸς δὲ ὁ Βισνοῦς ἐξηγεῖ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἐν τῇ Γιτᾶ, ὁ δὲ Βεάσας ἐρμηνεύει τὴν ἔννοιαν. τῶν ἐντολῶν εἰς τὴν Βαράταν, τὴν Βεδάγγαν καὶ ἐνταῦθα.

Ἡ πρώτη οὖν καὶ κυριώτερα ἐντολὴ τῶν Βεδῶν ἐστὶ τὸ καθῆκον, αὐτὸ δὲ τοῦτο ἐστὶ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς θεολογίας τοῦ Μιμάνσα, καὶ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Βεάσα· ὥστε ἡ ἐντολὴ τῶν Βεδῶν, καὶ ἀμφοτέρων τῶν συστημάτων τούτων ἐστὶ τὸ καθῆκον. Πᾶσα δὲ θυσία, λειτουργικὴ ἢ κοινωνικὴ πράξις, τελουμένη οὐχὶ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ κατὰ ρητὴν ἐντολήν καὶ διάταξιν τῶν Βεδῶν, ἐστὶ καθῆκον. Οἱ δὲ σχολιασταὶ ἐρμηνεύουσι· « καθῆκον ἐστὶ Βεδικὴ ἐντολή, ἢ ἀντικείμενον ἐντολῆς τῶν γραφῶν, ἢ πράξις διαταχθεῖσα

(1) Γιτᾶ κεφ. 6'. προλεγ. Γιτᾶς σελ. κγ'. καὶ ἐφεξῆς.

παρ' αὐτῶν τῶν Βεδῶν·» ὥστε τὸ καθήκον παρουσιάζεται ἐνταῦθα ὡς δόγμα, ἢ διαθήκη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Τὸ κυρίως οὖν καθήκον τοῦ ὀρθοδόξου Ἰνδοῦ ἐστὶν ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐντολῆς, παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ διορισθείσης, καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς ἀποκαλυφθείσης πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Θεὸς ἐπομένως, δημιουργήσας τοὺς ἀνθρώπους, διήρπεν αὐτοὺς εἰς φυλάς ἢ τάξεις, καὶ τὰ καθήκοντα μιᾶς ἐκάστης, ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεως μέχρι τελευτῆς τοῦ Ἰνδοῦ, ἐδιώρισεν· ἐπομένως πᾶς τις ὀφείλει ἵνα ἐκπληρῇ τὴν ἐντολὴν ταύτην τοῦ δημιουργοῦ· ἄλλως, ἀπόλλυται. Ἡ δὲ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος, ἢ ἡ παραμέλεια αὐτοῦ, ἀνήκει εἰς τὴν ψυχὴν, ὡς ἀρχὴν θελήσεως καὶ ἐνεργείας. Ὅστις οὖν ἐκπληρεῖ αὐτὸ, ἀθανασίας τυγχάνει, κατὰ τὰς Βέδας· παρὰ βαινῶν δ' αὐτὸ, κολάζεται. Σκεπτόμενος οὖν ὁ Ξατρῆς εἰς τὸν νόμον ἢ τὸ καθήκον τῆς ἑαυτοῦ τάξεως, ὀφείλει πολεμεῖν, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλως γενέσθαι. Ἀναιρῶν δ' ἐν πολέμῳ, ἢ ἀναιρούμενος, οὐ μόνον δὲν ἀμαρτάνει, ἀλλ' ἀγιάζεται· διότι ἐκπληρεῖ τὸ ἑαυτοῦ καθήκον, ἦτοι τὴν ἐντολὴν, ἢ διαθήκην τοῦ δημιουργοῦ, οὐδόλως φροντίζων περὶ τοῦ ἀποτελέσματος. Καθότι ἡ οὐράνιος μακαριότης οὐκ ἐπιγίνεται τῷ Ξατρῇ ἢ πολεμιστῇ ἐξ ἄλλου τινός, εἰμὴ ἐκ τῆς ἐπληρώσεως τοῦ ἰδίου καθήκοντος, ἦτοι τοῦ πολέμου.

Πᾶν ὅ,τι πληροῖ τὸν σύμπαντα Κόσμον ἐστὶν ἀνώλεθρον, ὡς ἡ γενικὴ ψυχὴ τοῦ παντός, καὶ ἡ ἀρχέγονος ὕλη. Ὁ θάνατος οὖν χωρίζει μόνον τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τοῦ σώματος· καὶ αὕτῃ μὲν, ὡς ἄυλος καὶ ἀνώλεθρος, μετενσωματοῦ-

ται αἰωνίως, ἕωσοῦ καθαρισθῆ ἔντελῶς· τὰ δὲ μέρη, τοῦ σώματος διαλυομένου, εἰσέρχονται εἰς τὸν μέγαν σωρὸν τῆς ὕλης, καὶ νέας μορφὰς λαμβάνουσιν. Ὁ θάνατος οὖν, κατὰ τοὺς θεολόγους Ἰνδούς, δὲν φθείρει, εἰμὴ τὸ σχῆμα. Ταῦτα πιστεύων ἕκαστος Ἰνδός, ὀφείλει ἵνα ἐκπληρώσῃ τὸ ἑαυτοῦ καθήκον, ἥτοι τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, οὐδόλως φροντίζων περὶ τοῦ θανάτου, ἥτοι τῆς μεταβολῆς τοῦ σχήματος, οὐδ' ἀθυμήσει ὁ πολεμιστὴς περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ πολέμου, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι τὸ καθήκον τοῦ Ξατρῆ.

Ὡστε ἡ παραμυθία ἐνταῦθα ὁμοία καθ' ὅλα ἐστὶ τῇ ἐν τῇ Γιτᾶ ἐξηγήσει τοῦ Κρισναῖ (1), εἰς ἣν συμφωνεῖ καὶ ἡ πρακτικὴ Μιμάνσα (Πούρβα Μιμάνσα), ὡς ἀναφερομένη εἰς τὸ ἔργον (Κάρμα), πρὸς διαστολὴν τῆς θεωρητικῆς Μιμάνσας (Βράχμα-Μιμάνσα), ἐνασχολουμένης εἰς τὴν θεωρίαν τῶν θείων ἀντικειμένων.

Ἡ ἐκπλήρωσις οὖν τοῦ καθήκοντος ἐστὶν ὁ πρὸς ὃν ὅρος τῶν ὀρθῶς φρονούντων. Εἶναι ἀληθές, λέγει ὁ Κρισναῖ ἐν τῇ Γιτᾶ, ὅτι διὰ τῆς θεοφροσύνης καὶ τῆς ὄλως ἀπράγμονος θεωρίας ἐπιτυγχάνει ὁ ἄνθρωπος τὸ ἄκρον ἀγαθόν, ἥτοι τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἔνωσιν· ἀλλ' ἡ τοιαύτη, οὕτως εἰπεῖν, θεοκρασία, ἐστὶ δύσκτητος, ὥστε ἐξ ἀνάγκης ὁ θέλων σωθῆναι ὀφείλει ἵνα ἀκολουθήσῃ τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς, ἥτις οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, εἰμὴ ἡ τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις, ὃ ἐστὶν ἡ πράξις τῶν *ρομίμων ἐθίμων* καὶ τῶν *παρὰ τῶν Βεδῶν διατεταγμένων* (2). Δι' αὐτῶν ἀπολαμ-

(1) Γιτᾶ κεφ. 6'.

(2) Γιτᾶ αὐτῶσι καὶ προλεγόμενα σελ. ιε', καὶ κγ'.

ἔάνει ὁ ἄνθρωπος τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἰνδρα, ἔνθα, μετὰ τὴν
 πρὸς καιρὸν τινα ἀπόλαυσιν τῶν ἐκεῖ ἀγαθῶν, ἐπιστρέφει καὶ
 αὐθις καὶ πολλάκις ἡ ψυχὴ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐνσωματοῦται
 μέχρι τῆς ἐντελοῦς αὐτῆς καθάρσεως. Τότε μόνον ἐνουμένη
 ἀγνή, μετὰ τοῦ ἀχράντου Θείου, αἰδίως μετ' αὐτοῦ διαμέ-
 νουσα ἀποθεοῦται, καὶ πάσης παλιγγενεσίας καὶ μετενω-
 ματώσεως ἀπαλλάττεται.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παραμυθεῖ ἡ δογματικὴ θεολογία·
 ἀκολούθως ἔπεται ἡ φιλοσοφικὴ παραμυθία. Ὁ λυπούμενος,
 λέγει, ἐπὶ τῇ στερήσει τινὸς, λύπην ἐπὶ λύπης ἀνωφε-
 λῶς προσθέτει· διότι καὶ τὸν ἀποθανόντα ἀνεπιστρέπτως
 ἀπώλεσε, καὶ ἐαυτὸν φθείρει, λυπούμενος. Τὸ πένθος δὲν
 ἐλαττοῦται διὰ τοῦ πένθους. Βραχμάν τις εἶπε πρὸς τὸν
 βασιλέα Σεναδίταν, ἀχθόμενον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἑαυτοῦ
 υἱοῦ· « Σὺ τε καὶ ἐγὼ καὶ πάντες ἡμεῖς τεθνηξόμεθα. Ὁ παῖς,
 ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον ἐκ τοῦ ἀχανοῦς, ἄνευ τῆς θελή-
 σεως ἡμῶν, εἰς τὸ ἀχανές πάλιν πορεύεται, ἄνευ τῆς ἡμῶν
 ἀδείας. Τὰ ὄντα εἰσὶν ἀφανῆ ἔντε τῇ ἀρχῇ, καὶ ἐν τῷ τέλει.
 Ὁ χρόνος καὶ ἡ εἰμαρμένη διορίζουσι τὸν καιρὸν τῆς διαμο-
 νῆς ἐκάστου· ὁ ἄνθρωπος γεννώμενος αὐξάνει, γηράσκει,
 καὶ καθ' ἐκάστην προχωρεῖ εἰς τὸν θάνατον. Ὁ βίος οὖν ἐστὶν
 ἀπλῆ τις ὁδοιπορία. Διατί λοιπὸν ἐν καιρῷ μὲν τῆς πορείας
 ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀθυμεῖ, λυπεῖται δὲ ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ
 τέρμα τῆς ὁδοιπορίας αὐτοῦ; Πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ὄντα
 εἰσὶν ἐμβεβυθισμένα ἐν τῷ πελάγει τοῦ χρόνου, εἰς ὃ ἐστι
 γέννησις, ἀκμὴ, παρακμὴ, γῆρας, καὶ θάνατος. Διατί δὲν
 λυπεῖται μεταβαίνων ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς τὴν δευτέραν, ἢ

τὴν τρίτην κατάστασιν, καὶ βαρέως ἀθυμεῖ διὰ τὴν τελευταίαν, ἣτις ἐστὶ τὸ πέρασ τῶν προτέρων ἡλικιῶν; Ἡ γέννησις ἀπαιτεῖ ἐξ ἀνάγκης θάνατον, καὶ τ' ἀνάπαλιν, κτλ. ».

Ὡστε τὸ μὲν θεολογικὸν μέρος τῆς παραμυθίας ἐστὶ τωόντι ὑψηλόν· τὸ δὲ φιλοσοφικὸν σπουδαῖον καὶ ἐμβριθές. Ἀμφότερα δὲ πηγάζουσιν ἐκ τῶν θείων παρ' Ἰνδοῖς γραφῶν· καθότι ἡ γῆ ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ὁ βίος ὁ καιρὸς τῆς πράξεως· ὅ,τι δὲ καλὸν ἢ κακὸν πράξῃ τις ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, τούτου τὴν ἀμοιβὴν εὐρήσει ὁ ἄνθρωπος μετὰ θάνατον ἐν τῷ ἐτέρῳ βίῳ. Πῶς οὖν σωθήσεται; ἐκπληρῶν, λέγει, ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ καθήκον, καθὼς ἐνετείλατο ὁ Θεὸς ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ἀποκαλύψεως, ἦτοι τῆς Βέδδας.

§. 2. Περὶ πεπρωμένου.

Ὁ συγγραφεὺς μεταβαίνει ἀκολούθως εἰς δευτέρον εἶδος παραμυθίας τοσοῦτον σπουδαῖον, ὅσον καινοφανές, καὶ ἀντιφατικὸν ὡς πρὸς τὰς Βεδδικὰς ἀρχὰς φαίνεται· τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ διὰ τοῦ προωρισμοῦ καὶ πεπρωμένου παραμυθία.

Ὁ Βασιλεὺς Ἰνδδιστίρας, λέγει, μὴ πεισθεὶς ἐντελῶς εἰς τοὺς παραμυθητικὸς λόγους τοῦ Βεάσσα, ἐπορεύθη κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν γηραιὸν Βήσμαν, ὃν ἰδὼν τῷ ἰδίῳ αἵματι περιρρέομενον καὶ καταπεπαρμένον βέλεσι, βαρέως ἐλυπήθη. «Σὺ, εἶπε πρὸς αὐτὸν, σεβάσμιε πάτερ, ἀνέθρεψας ἡμᾶς· καὶ σὲ, ἡμεῖς θανατηφόρως ἐπληγώσαμεν· ἐγὼ εἰμι ὁ σὸς φονεὺς. Τοῦτο ἀναλογιζόμενος οὐδεμίαν ἔχω ἄνεσιν. »

«Σὺ, ἀπήντησεν ὁ Βήσμας, ὢν ὑπεξούσιος τῷ πεπρωμένῳ, οὐκ εἶ ὑπεύθυνος τῆς πράξεως· ἡ αἰτία τῶν γεγονότων ἐστὶν ἀόρατος καὶ ἀκατάληπτος. Οἱ δὲ σοφοὶ καὶ

ἄλλοι δοξάζουσιν, ὅτι ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν οὐσα τοῦ πεπρωμένου, ἐνεργεῖ οὕτως, ἢ ἄλλως ἐξ ἀνάγκης, ὠθουμένη δηλονότι ὑπὸ τοῦ πεπρωμένου. Καὶ τοῦτο ἔστω σοι τῆς ἀθυμίας τὸ ἀντιφάρμακον. »

« Ἦν ποτὲ γυνὴ τις Βραχμανίς, Γαυταμῆ τοῦνομα, ἧς ὁ υἱός, δηχθεὶς ὑπὸ τινος ὄφρατος ἐτελεύτησεν. Εἰς δὲ κυνηγός, δῆσας τὸν ὄφιν, προσήνεγκε τῇ μητρὶ εἰπών· Ὁ ὄφις οὗτός ἐστιν ὁ παιδοκτόνος· θέλεις ὅπως αὐτὸν ἀναιρέσω; Ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ὄφρατος, ἀπήντησεν ἡ γυνὴ, οὐκ ἀνακτῆσω τὸν ἐμὸν υἱόν, ὥστε ἀνωφελῆς ὁ φόνος τοῦ ὄφρατος. Ἐπειτα οὐκ ἔστι θεοφιλὲς, κακὸν ἀντὶ κακοῦ ποιῆσαι· τοῦναντίον μάλιστα ἐντέλλονται αἱ Βέδαι, καλὸν ἀντὶ κακοῦ. Ἐκ τούτου θαρήσας ὁ Ὄφρις, εἶπεν· ἐγὼ ὦν ὑπεξούσιος, οὐκ εἰμι ὑπεύθυνος, ἀλλ' ὁ θάνατος· οὗτος γὰρ ἐλθὼν εἰς τοῦτο ἐμὲ ὤθησεν. Ὁ δὲ θάνατος, παραστάς αἴφνης εἶπεν· οὐδὲ ἐγὼ εἰμι ὁ αἴτιος τοῦ θανάτου τοῦ παιδός, ἀλλ' ὁ Χρόνος, ὅστις ἄγει καὶ φέρει τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ. Τότε παρὰ τὸν Χρόνον εἶπεν· οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἐστὶν ὁ αἴτιος τοῦ θανάτου τοῦ παιδός, ἀλλὰ τὸ πεπρωμένον καὶ προωρισμένον, ὅπερ προορίζεται ὑπὸ τοῦ πεπραγμένου ἔργου παρὰ τούτου τοῦ παιδός ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτοῦ γεννήσει (1). » ὥστε ὁ ἄνθρωπος καὶ πράττει, καὶ ἀπολαμβάνει κατὰ τὸ πεπραγμένον, καὶ αὐτὸ ἐστὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον, καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ προωρισμένον συμβαίνει (2)· δι' ὃ ἡ ἐν τῇ προτέ-

(1) Ὅτι πεπραγμένον ἐστὶν ὑπὸ τούτου τοῦ παιδός, τοῦτο ἐστὶ τὸ προ-
 τρεπτικόν, καὶ αἴτιον τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Πάντες δ' ἡμεῖς ἐσμὲν ὑπεξούσιοι
 τῷ πεπραγμένῳ ἔργῳ. (Κεφ. 6'. δίστ. 43.)

(2) Λύτθι δίστ. 46.

ρα γεννήσει πράξις τοῦ παιδός, ἐστὶ τὸ ποιητικὸν αἷ-
τιον τοῦ προωρισμένου, καὶ ἐπομένως τοῦ θανάτου αὐ-
τοῦ (1). »

Κατὰ τὰς Ἰνδικὰς κοσμογονίας ὁ ὀρώμενος οὗτος Κόσμος
ὑπάρχει πρὸ μυριάδων αἰώνων, καὶ μετὰ τὴν πανωλεθρίαν
αὐτοῦ δημιουργεῖται ἐκ νέου παρὰ τοῦ Θεοῦ. Καθότι τὸ ὄν
γίνεται μὲν μὴ ὄν, ἀλλ' ἡ ὕλη δὲν μηδενίζεται· ὁ δὲ ἄνθρω-
πος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ γεννᾶται, ἀποθνήσκει καὶ πάλιν
γεννᾶται καὶ ἐφ' ἑξῆς οὕτως. Τὸ μὲν σῶμα ἐκάστοτε δια-
λύεται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη· ἡ δὲ ψυχὴ, ὡς ἀνώλεθρος μετὰ
τὴν φθορὰν τοῦ σώματος, ἀναγεννᾶται μετεμψυχομένη εἰς
ἕτερον σῶμα. Αἱ δὲ κακαὶ, ἢ ἀγαθαὶ πράξεις οὐκ ἀπόλλυνται
μετὰ τοῦ σώματος· διότι δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν ὕλην, ἀλλ' εἰς
τὴν ἀνώλεθρον ψυχὴν, λόγον, θέλησιν, ἐνέργειαν καὶ συνείδησιν
ἑαυτῆς ἔχουσαν. Ἡ διαμένουσα οὖν αὕτη οὐσία, ὡς αἰτία τῆς
πράξεως, φέρει τὸ στίγμα ἢ τὸν ῥύπον τῆς πράξεως, καὶ
οὐχὶ ἡ ἀδρανὴς ὕλη, ἢ τὸ ἀναίσθητον σῶμα. Ἡ πράξις οὐσιω-
δῶς ἐνοῦται μετὰ τῆς ψυχῆς· καὶ καθὼς, λέγει, ὁ ἥλιος
καὶ ἡ σκιὰ ἀδιαλείπτως σύνεισιν ἀλλήλοις, οὕτω καὶ ἡ πρά-
ξις, καὶ ὁ πράξας (2)· ὥστε, κατὰ τοὺς θεολόγους Ἰνδοῦς, ἡ
ψυχὴ ἐν τῇ νέᾳ αὐτῆς συλλήψει, ἔχουσα τὸ στίγμα ἢ τὸν
τύπον τοῦ ἁμαρτήματος τοῦ ἐν τῇ προτέρᾳ βιώσειπραχ-
θέντος, ἐνσωματοῦται ἐκ νέου σὺν τῷ τύπῳ αὐτῷ, ἐωσοῦ δι'
ἐναντίας πράξεως, ἥτοι τῆς ἀρετῆς, ἐξαλειφθῆ ὁ ῥύπος οὗτος
τῆς ἁμαρτίας. Αὐτὸ τὸ πεπραγμένον οὖν ἔργον τυποῦται εἰς

(1) Αὐτόθι διστ. 50—51.

(2) Διστ. 59.

τὴν ψυχὴν, καὶ αὐτὸ ἀποκαθίσταται τὸ ποιητικὸν αἴτιον τοῦ προωρισμένου, ἢ εἰμαρμένου. Ἐκ τούτου διορίζεται οὐ μόνον ἡ τύχη τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐδαιμονία ἢ ἡ ἀθλιότης, ἢ εὐημερία, ἢ ἡ κακοδαιμονία, ἢ ζωὴ, ἢ ὁ θάνατος, τὰ εὐτυχήματα, ἢ τὰ δυστυχήματα τοῦ παρόντος βίου· «ὅτι τὸ προπεπραγμένον σύνεστι τῷ ἀνθρώπῳ καὶ γρηγοροῦντι, καὶ ὑπνόττοντι (1)» ὥστε κατ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ ἐστὶν ὑπεξούσιος εἰς τὸ προωρισμένον, ὅπερ διορίζεται ἐκ τοῦ πεπραγμένου ἔργου, καὶ «οὐδεὶς λέγει, ἐπὶ γῆς δυνατός» ἐστὶ μετατρέψκει βίαν ἢ μηχανῆ τὸ ἐν τῷ προτέρῳ σώματι » πεπραγμένον καὶ ἐπομένως τὸ προωρισμένον. (2) » Ἐκ τῶν οικείων ἔργων πᾶσα ψυχὴ ζῶσα τυγχάνει μετὰ θάνατον φύσεως Θεοῦ, (ὡς οἱ θεόφρονες), ἢ ἀνθρώπου ἐνδόξου καὶ ὀλβίου (ὡς οἱ ἐνάρετοι, καὶ τὸ καθῆκον αὐτῶν ἐκπληρώσαντες), ἢ θηρίου, πτηνοῦ, ζωῦρίου, φυτοῦ ἢ λίθου (ὡς οἱ φαῦλοι), ἀναλόγως δηλονότι τοῦ βαθμοῦ τῶν ὧν ἔπραξαν κακῶν ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ· ὥστε τὸ πεπραγμένον διορίζει τὸ προωρισμένον καὶ εἰμαρμένον. Οἷον δ' ἐστὶ τὸ εἰμαρμένον, τοιοῦτος γίνεταί καὶ μορφοῦται ὁ νοῦς, ἡ γνώμη, ἡ κλίσις, καὶ τὸ βούλημα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοιαῦταί εἰσιν ἐπομένως αἱ πράξεις αὐτοῦ (3).

Τὴν περὶ πεπωμένου δοξασίαν τῶν Ἰνδῶν, θεωρήσας καινοφανῆ καὶ λίαν περιέργον, ἐξέθεσα ὀπωσοῦν ἔντινι ἐκτάσει, καὶ πάλιν ἴσως ἐπανέλθω. Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως ὅτι

(1) Αὐτόθι δίστ. 62.

(2) Αὐτ. δίστ. 52.

(3) Πρόδρομος Πολιτ. οἰκονομ. δίστ. 36—37. Καὶ Ἰτιχασ. Κεφ. Β'. δίστ. 60.

ἡ τοιαύτη περὶ τοῦ προορισμοῦ ἔννοια ἀνατρέπει τὴν οὐσιωδεςτέραν βᾶσιν τῶν Βεδῶν, ἤτοι τὸ καθήκον. Καθότι ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ὑπεξούσιος καὶ, κατὰ τοὺς θεοσόφους Ἰνδοῦς « ἡ διάνοια τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐστὶ » τοῦ πεπρωμένου· ὦν δὲ ὁ ἄνθρωπος ὑπεξούσιος, οὐκ ἐστὶν » αὐτεξούσιος· μὴ ὦν δ' αὐτεξούσιος, οὐκ ἔστιν ὑπεύθυνος (1)· « Σὺ, λέγει ὁ Βήσμας, ὦν ὑπεξούσιος, πῶς νομίζεις σεαυτὸν » ὑπαίτιον (2); ἅπαντες ἡμεῖς ἐσμεν ὑπεξούσιοι τῷ πεπραγμένῳ » ἔργῳ (3)· ὅστις δὲ οἶεται, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ αἴτιος τῶν » πρὸς τοὺς ἄλλους ἀγαθῶν ἢ κακῶν, οὗτος οἰηματίας ἐστὶ » καὶ φρονηματίας (4)· καθότι τὸ πεπραγμένον ἔργον ἐστὶ δυ- » σεξάλειπτον, ἐὰν μὴ ἔλθῃ εἰς ἀπόλαυσιν (5).» Οὕτως μηδενίζεται ὅλως διόλου τὸ αὐτεξούσιον, καὶ δεσμεύεται πᾶσα ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερία· καθότι ὁ ἄνθρωπος « φέρεται βιαί- » ως ἐκεῖ, ἔνθα συρόμενος ἔλκεται ὡς δεδεμένος παρὰ τοῦ πε- » πρωμένου, ὡσπερ σχοιρίῳ (6)· » καὶ τοῦτο, ἐωσοῦ ἐξάλει- φθῆ διὰ καλῆς πράξεως « ὅτι τὸ ἔργον οὐ καταναλίσκεται καὶ ἐν ἀπείροις αἰῶσιν, ἐὰν μὴ ἔλθῃ εἰς ἀπόλαυσιν ὁ καρπὸς αὐτοῦ· ἀφεύκτως γὰρ δεῖ ἀπολαβεῖν τὸν καρπὸν τῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἔργων. (7)» Διὰ τοῦτο βεβαιοῖ, ὅτι οὐδεμία δύναμις·

(1) Αὐτ. κεφ. Ε'. σελ. 16 δίστ. 9.

(2) Αὐτ. δίστ. 8.

(3) Αὐτ. σελ. 20 δίστ. 43.

(4) Αὐτ. σελ. 21 δίστ. 54.

(5) Αὐτ. δίστ. 56.

(6) Αὐτ. δίστ. 61.

(7) Ἴδε ἐν τῷ Προδρόμῳ. πολιτ. οἰκονομ. ἐκ διαφ. ποιητῶν δίστ. 226—229.

Καὶ οἱ Θεοὶ πάντες ἐνωθέντες οὐ δύνανται ἄλλως πως ποιῆσαι καὶ μετα- πρέψαι τὸ πεπρωμένον. (Προδρόμ. αὐτόθι δίστ. 231—232.)

θεία, ἢ ἀνθρώπινος ἱκανή ἐστὶν ἐξαλείψαι τὸ πεπραγμένον, ἢ μετατρέψαι τὸ προωρισμένον καὶ εἰμαρμένον (1). Ὁ ἄνθρωπος ἐπομένος, φερόμενος δεδεμένος ὑπὸ τοῦ προωρισμένου, ὅπερ ὑπὸ τοῦ πεπραγμένου ἐν ἄλλῃ γεννήσει διορίζεται, οὐκ ἔστιν αὐτεξούσιος, οὐδ' ἐλεύθερος· μὴ ὢν δ' αὐτεξούσιος καὶ ἐλεύθερος, οὐκ ἔστιν ὑπεύθυνος, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ φόνου, καὶ τοῦτο βεβαίωσι καὶ ὁ Βήσμας, εἰπὼν· « Σὺ ὁ φονεύσας ἡμᾶς, ὢν ὑπεξούσιος τῷ πεπρωμένῳ, ὑπεύθυνος οὐκ εἶ τῆς πράξεως ἧτοι τοῦ φόνου ἡμῶν.»

Τοῦτο οὖν τὸ ἐκ τοῦ πεπραγμένου προωρισμένον, καλεῖται εἰμαρμένον καὶ Εἰμαρμένη (2), ἣτις ἐστὶν ἀνάγκη ἀδυσώπητος, καὶ θεότης μυστηριώδης καὶ ἀνεξήγητος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἀρχὴ, ἦγουν τὸ προπεπραγμένον ἐδιωρίσθη, κατὰ τινα τρόπον, παρὰ τῶν θεοσόφων Ἰνδῶν. Οὐδεὶς ἄρα ἐστὶν ὁ αἴτιος τοῦ θανάτου τοῦ παιδὸς τῆς Γαουταμῆς, οὔτε ὁ ὄφθις, οὔτε ὁ θάνατος, οὔτε ὁ χρόνος, ἀλλὰ τὸ πεπρωμένον, καὶ τοῦτο κατὰ συνέπειαν τοῦ προπεπραγμένου ἔργου παρ' αὐτοῦ τοῦ παιδὸς ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτοῦ βίῳσει. Καὶ καθὼς ὁ λύχνος σβέννυται μετὰ τὴν ἀνάλωσιν τοῦ ἐλαίου, οὕτω καὶ ὁ ῥύπος τοῦ ἀμαρτήματος, ἢ ὁ τύπος τῆς πράξεως ἐξαλείφεται μετὰ τὴν ἀνάλωσιν μόνον τοῦ πεπραγμένου ἔργου (3).

(1) Οἷόν ἐστι τὸ πεπραγμένον, τοιοῦτον ἐστὶ καὶ τὸ εἰμαρμένον· καὶ οἷον τὸ εἰμαρμένον, τοιοῦτος γίνεται καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ γνώμη· καὶ τὸ βούλημα τοῦ ἀνθρώπου εἰς τοῦτο ῥέπει, καὶ τοῦτο ποιεῖ. Ἴδε Πρόδρομ. πολιτ. οἶκον. ἐκ διαφ. ποιητῶν δίστ. 36—37.

(2) Τὸ παρὰ Λατίνοις *Fatum* ἐκ τοῦ *fatī*, φημί, ἴσον διορίζω, διατάσσω. Παράγεται δὲ ἀπὸ τοῦ μέρω, μσρίζω· ἐξ ὧν τὸ μαίρω, μίρομαι, μίμαρμαι καὶ εἰμαρμαι, ἐξ οὗ εἰμαρμένη.

(3) Ἰτιχάσα-Σαμ. Κεφ. Γ'. δίστ. 66—67.

Ὁ ἄνθρωπος προσβάλλομενος ἀκουσίως ὑπὸ τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν φαινομένων, καὶ ἀγνοῶν τὴν αἰτίαν, κατέφυγεν εἰς ἄγνωστον τινὰ ἀρχήν. Οἱ δὲ σοφοί, παρατηροῦντες ἄνισον, κατὰ τὸ φαινόμενον, διανομὴν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, παρεδέχθησαν ὡς αἰτίαν μυστηριώδη θεότητά τινα, ἣν Εἰμαρμένην ὠνόμασαν, κυβερνώσαν ἀοράτως τὴν παγκόσμιον τάξιν, καὶ αὐτὴν τὴν χορείαν τῶν ἐν Ὀλύμπῳ θεῶν. Ὁ Ζεὺς δὲν ἠδυνήθη ἵνα μεταβάλῃ τὴν κατὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σαρπηδώνος ἀπόφασιν τῆς ἀδυσωπῆτου Εἰμαρμένης (1)· οὐδὲ τὴν κατὰ τοῦ Πατρόκλου, τοῦ Ἔκτορος καὶ τοῦ Ἀχιλλέως (2).

Ἡ Εἰμαρμένη, κατὰ τοὺς Ἕλληνας, ἐστὶ νόμος τις γενικὸς, ἀμετάβλητος, καὶ ἀπόφασις ὑπερτάτου Θεοῦ, καὶ Θεός (3)· ἀλλ' οἱ σοφοὶ Ἕλληνές τε καὶ Ἴνδοι, ἀγνοοῦντες τὴν οὐσίαν τῆς πρώτης ἀρχῆς, ἠπατήθησαν καὶ εἰς τὴν τοῦ Κόσμου καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου· διότι ὁ πάνσοφος δημιουργὸς, δίδων εἰς τὸν ἀνθρώπον τὰ πολύτιμα δῶρα τοῦ αὐτεξουσίου, ἤτοι τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ λόγου, κατέστησεν αὐτὸν κύριον τῆς ἐκλογῆς τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ τῆς πράξεως, καὶ ἐκ τούτου, ὑπεύθυνον καὶ ἄξιον ἀμοιβῆς, ἢ ποινῆς ἀπεκατέστησεν· ὁ δὲ Θεὸς διετήρησεν εἰς ἑαυτὸν τὸ πανάγαθον, τὴν ἄπειρον δικαιοσύνην, καὶ τὴν πάνσοφον αὐτοῦ πρόνοιαν καὶ ἀγάπην·

(1) Ἰλιάς Ε'. στίχ. 683.

(2) Αὐτόθι στίχ. 655—696 κτλ.

(3) Οἶμαι δὲ καὶ τὴν ἀνάγκην οὐκ ἄλλο τι λέγεσθαι, πλὴν τοῦτον τὸν Θεόν, οἷον εἰ ἀνίκητον οὐσίαν ἔντα. Εἰμαρμένην δὲ διὰ τὸ αἶρειν τε καὶ χωρεῖν ἀκωλύτως· περὶ μὲν οὖν δὲ διὰ τὸ περατοῦσθαι πάντα, καὶ μηδὲν ἐν τοῖς οὐσιν ἄπειρον εἶναι· καὶ μ. ο. ἱ. ρ. α. ν., ἀπὸ τοῦ μεμερίσθαι. (Ἀριστοτ. Περὶ Κόσμου σελ. 401 ἐκδ. Βεγκέρου.) Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηγεῖ παρακατιῶν ὁ Σταγειρίτης σοφός, καὶ τὰς τρεῖς Μοῖρας.

Ἄν ὅμως ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τε τοὺς Ἰνδοὺς καὶ Ἕλληνας, ὑπόκειται εἰς τὴν ἀναπόδραστον δύναμιν τῆς Εἰμαρμένης καὶ τοῦ πεπρωμένου, ἐκτὸς αὐτοῦ ὄντων, καὶ ὑπεράνω τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἐνεργούντων, οὗτος δὲν διαμένει πλέον οὔτε αὐτεξούσιος, οὔτε ἐλεύθερος. Ὁ λόγος καὶ ἡ ἐλευθερία εἰσι δυνάμεις ὑποδεέστεραι καὶ ἀνωφελεῖς· τὸ δὲ πεπρωμένον ἢ εἰμαρμένον, ὡς ἀπόλυτος καὶ πανσθενὴς δεσπότης, διέπει τὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου, πᾶν διανόημα, καὶ πᾶσαν αὐτοῦ ἐνέργειαν. Κατ' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ ἠθικὴ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου καταστρέφεται ὅλως διόλου καὶ μηδενίζεται. Ἄνευ οὖν αὐτεξουσίου καὶ ἐλευθερίας, ἄνευ λόγου καὶ θελήσεως ὁ ἄνθρωπος, συρόμενος δεδεμένος διὰ τοῦ σχοινίου, ὡς λέγουσι οἱ θεόσοφοι, τοῦ πεπρωμένου καὶ προπεπραγμένου, φέρεται ἄκων, οὕτως εἰπεῖν, καὶ βιαίως εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πράξιν. Τοιοῦτος δ' ὢν, δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ αἴτιος, καὶ ἐπομένως οὐδ' ὑπεύθυνος τῆς κακῆς πράξεως, οὐδ' ἄξιος ποινῆς, ἢ ἀμοιβῆς. Ἄδικος ἄρα καθίσταται πᾶσα τιμωρία καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ἄδικοί εἰσι καὶ οἱ θεῖοι νόμοι, καὶ οἱ ἀνθρώπινοι· οὕτως καταστρέφεται διὰ μιᾶς καὶ ἡ παροῦσα τῶν ἀνθρώπων κοινωνία, καὶ ἡ μέλλουσα αὐτῶν ἐλπὶς.

Ἄλλ' ἂν τὸ καθήκον ἐστὶ « πράξις διοριζομένη καὶ τελομένη κατὰ ῥητὴν διάταξιν τῶν Βεδῶν καὶ, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, ἐντολῇ τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ ὡς παθητικὸν ὄργανον ἀνωτέρας δυνάμεως· αὐτὴ ἡ δύναμις, καὶ οὐχὶ τὸ παθητικὸν αὐτῆς ὄργανον εἶναι ὑπεύθυνος ἂν ὁ ἄνθρωπος, ἤτοι τὸ παθητικὸν ὄργανον δὲν ἐκπληρώσῃ τὴν διάταξιν τῶν Βεδῶν καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Πῶς δύναται ὁ ἄνθρωπος ἵνα ἐκλέξῃ

καὶ τελέσῃ τὸ καθήκον, ὅταν ἀφαιρεῖται ἀπ' αὐτοῦ ἡ δύναμις τῆς ἐκλογῆς, καὶ τῆς πράξεως; Ἀδίκως οὖν τιμωροῦσιν οἱ θεοὶ νόμοι καὶ οἱ κοινωνικοὶ θεσμοὶ τὴν κακὴν πράξιν, καὶ τὸν ὄντα ὑπεξούσιον ἀνωτέρας δυνάμεως ἀνθρώπου· ἀδίκως ἐπαινεῖται ἡ ἀρετὴ· ἀδίκως τιμωρεῖται ἡ κακία· περιττός ἐστι καὶ αὐτὸς ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως. « Διατὶ, λέγει ὁ Βῆσμας, λυπῆσαι διὰ τὸν θάνατον τῶν σῶν συγγενῶν καὶ οἰκειῶν; Σὺ ὢν ὑπεξούσιος, οὐκ εἶ ὑπεύθυνος· σὺ ἐνήργησας οὕτως ἐξ ἀνάγκης, ὡς ἐστι προωρισμένον, καὶ οὐχὶ κατ' ἰδίαν θέλησιν (1). »

Ὅσον ὅμως ἡ δοξασία τοῦ προορισμοῦ ἐστὶν ἐσφαλμένη καὶ τοῦ Βεδικοῦ καθήκοντος ἀντιφατικὴ, τοσοῦτον ἡ αἰτία τοῦ προορισμοῦ ἐστὶ περίεργος καὶ σπουδαία. Ἡ Εἰμαρμένη τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὸ τῶν Λατίνων *fatum* ἐστὶν ἀνεξήγητος καὶ μυστηριώδης δύναμις· ἀπ' ἐναντίας παρ' Ἰνδοῖς τὸ πεπρωμένον καὶ προωρισμένον διορίζεται παρὰ τοῦ πεπραγμένου ἔργου ἐν τῇ προτέρᾳ διαβιώσει. Ἐπειδὴ πᾶσα πράξις ἔρχεται, λέγουσιν, ἀφεύκτως εἰς ἀπόλαυσιν· ἡ δὲ πράξις, καὶ ἡ πράξασα ψυχὴ εἰσὶν οὐσιωδῶς ἠνωμένοι, ἐπὶ τῆς διαμενούσης ψυχῆς, ἐντυποῦται, οὕτως εἰπεῖν, ὁ ῥύπος τῆςπραχθείσης πράξεως· ὥστε μετὰ τὸν χωρισμὸν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, αὐτὸ μὲν διαλύεται, καὶ εἰς ἄλλον μεταβάλλεται σχῆμα· ἡ δὲ ζῶσα ψυχὴ, φέρουσα τὸν τύπον τῆς πράξεως ταύτης, εἰσέρχεται εἰς νέον σκῆνωμα, καὶ ἐνσωματοῦται, μετὰ τοῦ τύπου τοῦ πεπραγμένου ἔργου, ὅπως ἀπολάβῃ εἰς ταύτην, ἢ εἰς ἄλλην παλιγγενεσίαν τὴν

(1) Αὐτ. δίσκ. 8. 9. 10.

ἀμοιβὴν, ἢ τὴν ποινὴν τῆς πράξεως ἐκείνης· καθότι « τὸ πεπραγμένον ἔργον οὐκ ἐξαλείφεται, ἐὰν μὴ ἔλθῃ εἰς ἀπόλαυσιν (1). » Ἡ ἀπόλαυσις αὕτη ἐστὶν ἡ ποινὴ, ἣτις μόνη κραταιὰ οὖσα καθαρίζει τὸν ῥύπον τῆς ἀμαρτίας, καὶ διασώζει τὰ ὄντα (2). Ἡ ψυχὴ οὖν, εἰσερχομένη εἰς τὸ νέον σῶμα, φέρει μεθ' ἑαυτῆς, ὡς ἐρρέθη, τὸν τύπον ἢ τὸ στίγμα τῆς προπραχθείσης ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει ἀμαρτίας, καὶ ἐπομένως, τὸν προωρισμὸν τῆς παρουσίας ζωῆς· αὐτὸ δὲ τὸ νέον σῶμα, ὡς ὁ ἀναλελυμένος κηρὸς, λαμβάνει τὸ σχῆμα τοῦ πρωτοτύπου. Οὕτω καὶ τὸ νέον σῶμα τυποῦται κατὰ τὸν τύπον τῆς ψυχῆς, φερούσης τὸ στίγμα τοῦ πεπραγμένου ἔργου· τυπούμενον δὲ οὕτως ἢ ἄλλως, λαμβάνει τὸ οὕτω σχηματισθὲν σῶμα, τὴν τοιάνδε κλίσιν καὶ ῥοπήν, τοιάνδε βούλησιν καὶ ἐπιθυμίαν καὶ ὄρεξιν τοῦ οὐ ἔλαβε τύπου (3) τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς κακίας. Εἰς μάτην παλαίει ἐνίοτε ὁ ἄνθρωπος κατὰ τῆς τοιούτης κλίσεως· τὸ πεπρωμένον, κατὰ τὸ προπεπραγμένον ἔργον, ἔρχεται πάντοτε εἰς ἀπόλαυσιν (4). Καθότι αὐτὸ ἐστὶν αὐτεξούσιον· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐστὶν ὑπεξούσιος, ἐπομένως ἀνάτιος, καὶ ἀνεύθυνος (5). Πᾶσα οὖν ἡ ἠθικὴ δύναμις, ἡ σοφία, καὶ ἡ φρόνησις τοῦ ἀνθρώπου εἰσὶν ἀνω-

(1) Δίστ. 36.

(2) Κεφ. Γ'. δίστ. 16.

(3) Καθὼς ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ἄργυρος ἐγχεόμενος τυποῦται κατὰ τὸ πρωτότυπον, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀναγκαζόμενος πράττει κατὰ τὸ πεπραγμένον ἔργον. (Κεφ. Ε'. δίστ. 46.)

(4) Κατ' ἄλλον μὲν τρόπον ὁ ἄνθρωπος τῇ οἰκίᾳ ἀγγινοῖα καὶ σοφία θέλει ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα, κατ' ἄλλον δὲ τρόπον τοῦτο ποιεῖ τὸ πεπραγμένον ἔργον, ὡς αὐτεξούσιον. (Αὐτ. κεφ. Ε'. δίστ. 53.)

(5) Δίστ. 47.)

φελῆ (1). Οὕτω μηδενίζεται ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, τὸ αὐτεξούσιον, τὸ λογικόν, καὶ αὐτὴ ἡ συνειδήσις· πρὸς τὶ ὁ ἔπαινος τῆς ἀρετῆς, πρὸς τὶ αἱ ἀραὶ τῶν ὁσίων ἀνδρῶν κατὰ τῆς βιαιοπραγίας, πρὸς τὶ ἡ ἀμοιβὴ καὶ ἡ τιμωρία τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων θεσμοθεσιῶν καὶ τῶν νόμων; πῶς ἄνευ αὐτεξουσίου, ὦν μάλιστα ὑπεξούσιος ὁ ἀνθρωπος δύναται ἵνα ἐκπληρώσῃ τὸ παρὰ τῶν Βεδῶν καθήκον; Ὡς οἱ θεολόγοι Ἴνδοι, παραδεχθέντες τὴν ἀρχὴν τοῦ προορισμοῦ, διοριζόμενου παρὰ τοῦ προπραχθέντος ἐν ἑτέρῳ γεννήσει ἔργου, κατέστρεψαν δωρεὰν τὴν οὐσιωδεστέραν βάσιν τῶν ἰδίων γραφῶν, καὶ τῆς θεσμοθεσίας τοῦ Μανοῦ. Ἀφ' ἑνὸς διδάσκουσι τὴν θεωρίαν καὶ τὴν θεοφροσύνην· καὶ ἀφ' ἑτέρου φέρουσι τὴν διάνοιαν κατ' εὐθειαν εἰς τὸν ὕλισμὸν καὶ τὴν ὕλοφροσύνην, ἀποκαθιστῶντες ἀνεξήγητον καὶ ματαίαν τὴν θείαν πρόνοιαν, καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς· ὥστε τὸ πρῶτον μέρος τῆς παραμυθίας, ἥτοι ἡ τοῦ καθήκοντος ἐπλήρωσις, ἐστὶ δογματικόν· τὸ δὲ δεύτερον, ἤγουν τὸ προωρισμένον, στηριζόμενον εἰς τὸ προπεπραγμένον ἔργον, ἀνατρέπει τὸ πρῶτον.

Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀντιφάσει ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τῆς Γαουταμῆς ἐστὶν ὑψηλὴ καὶ ἀξιοθαύμαστος. Ὁ μὲν ὕφης ἐστὶν ὁ φονεὺς τοῦ τέκνου αὐτῆς· ἡ δὲ δὲν συγχωρεῖ τὴν ἐκδίκησιν. « Τούτου, λέγει, ἀναιρεθέντος οὐδαμῶς τὸ ζῆν ὁ ἐμὸς υἱὸς ἀναλήφεται. Οὐ δεῖ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ποιεῖν· ἀλλ'

(1) Τί ἂν ποιήσοιτο ὁ φρόνιμος ἀνθρωπος, ὅς ἐρεθίζεται ὑπὸ τῆς Εἰμαρμένης; ἐκ γενέσεως γὰρ ὁ νοῦς τῶν ἀνθρώπων ἀκολουθεῖ τῇ Εἰμαρμένῃ. (Πρόδρομος πολιτ. καὶ οἶκον. ἐκ διαφ. ποιητ. δίστ. 37.)

ἀγαθὸν, ἀντὶ κακοῦ μάλιστα· αὐτὸς γὰρ ἑαυτὸν κακοποιεῖ, ὃς κακὸν ποιεῖν ἐπιθυμεῖ. Διότι ἡ κακὴ πράξις ἀπώλλεσεν ἤδη τὴν ψυχὴν τοῦ κακοποιοῦ· ὁ ἐκδικούμενος οὖν τὸν τοιοῦτον νεκροκτόνος γενόμενος κολάζεται. Πολλοί εἰσιν οἱ ποιοῦντες ἀγαθὸν τοῖς ἀγαθοποιοῖς· ἀλλ' οἱ ποιοῦντες ἀγαθὸν τοῖς κακοῖς σπάνιοί εἰσι καὶ ἐκλεκτοί. Ἐκεῖνοι μόνον εἰσιν ἀγαθοί, καὶ ἐπ' ἀγαθῶ γεγεννημένοι, οἵτινες τοὺς κακοποιοῦντας ἀγαθοποιοῦσι. Ὁ φοβούμενος τὴν αἰώνιον τιμωρίαν μηδὲν μηδενὶ ποιείτω κακὸν, οὐδὲ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀνταποδότω, ἀλλ' ἀγαθὸν μάλιστα ἀντὶ κακοῦ (1). » Ὁ εὐποιῶν τῷ ὄντι, τὸν χρεῖαν ἔχοντα, ἐνάρετον καὶ εὐσπλαγχνον δεικνύει ψυχὴν· ὁ εὐποιῶν τὸν εὐποιήσαντα ἡμᾶς πρότερον, εὐγνώμονα ἔχει ψυχὴν· ὁ δὲ εὐποιῶν τὸν κακοποιήσαντα, θείαν (2), καὶ οὐσιωδῶς ἀγαθὴν καὶ ἐκλεκτὴν ψυχὴν.

(1) Κεφ. 6'. δίστ. 19—21—22—24.

(2) Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; ἀγαπῶντες δὲ τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, ἔσεσθε τέλειοι, ὡς ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειος ἐστί. (Εὐαγ. κατὰ Ματθ. κεφ. 5. Καὶ κατὰ Λουκᾶν κεφ. στ', καὶ κγ'. Πράξ. τῶν Ἀποστ. κεφ. ζ'. 60. Πρὸς Ῥώμ. κεφ. ιβ' 14—20. Πρὸς Κορ. δ' 13.)

Εἶναι δὲ ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι ἀπὸ Μωϋσέως, μέχρι τοῦ Σωτῆρος ὑπἄρχεν ἄλλη ἀρχὴ, ἣγουν ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν λέγει (αὐτόθι), « Ἰκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ἡμῖν. Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν. Εὐλόγητε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. » Διὰ τοῦ παραγγέλματος τούτου τοῦ Σωτῆρος, ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις λαμβάνουσα τὴν ἀνωτάτην τελειότητα, ἀποθεοῦται· ὁ δὲ εὐσεβὴς, ἀκολουθῶν τὴν ἐντολὴν ταύτην υἱὸς τοῦ Θεοῦ γίνεται. Ἐκ τούτου παρατηροῦνται δύο εἶδη ἠθικῶν ἀρχῶν· αἱ πρὸ τοῦ Σωτῆρος ἀρχαιόταται. ἦγουν αἱ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, καὶ αἱ τοῦ Σωτῆρος. Εἰς αὐτὰς συμφωνοῦσι

§. 3. Περὶ ἐγκρατείας.

Ἐγκρατεία ἐστὶ τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ· ὅστις οὖν δαμάζων τὰ πάθη χαλιναγωγεὶ τὰς αἰσθήσεις καὶ ὀρέξεις, κρατῶν ἑαυτοῦ, οὗτος λέγεται κυρίως ἐγκρατῆς (1).

Οἱ Ἴνδοι σοφοὶ θεωροῦσι τὴν ἐγκρατείαν ὡς τὴν ἀρίστην τῶν ἀρετῶν. Δι' αὐτῆς, λέγουσι, ταπεινοῦται ἡ ταραχὴ τῶν αἰσθήσεων, δαμάζεται ἡ φαντασία τῶν ὑλικῶν προσβολῶν, καθαρίζεται ἡ διάνοια, λαμπρύνεται ὁ νοῦς, ὁ δὲ φωτεινὸς καὶ καθαρὸς νοῦς ὑψοῦται μέχρι τοῦ ἀχράντου Θεοῦ διὰ τῆς θεοφροσύνης καὶ τῆς θεωρίας. Ἀνωφελής ἐστὶ πᾶσα μάθησις, πᾶσα ἐπιστήμη, καὶ αὐτῶν τῶν Βεδῶν ἡ μελέτη ἄνευ ἐγκρατείας. Ὁ ἀκρατῆς, ὢν ἡδυπαθῆς, πλεονέκτης, ὑβριστῆς, ὑπὸ τοῦ θυμοῦ τῆς ἡδονῆς καὶ τῶν λοιπῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν δουλαγωγούμενος, δὲν ὠφελεῖται οὔτε ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Βεδῶν, οὔτε ἐκ τῆς θυσίας, οὔτε ἐκ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας (2). Ἡ ἐγκρατεία ἐστὶ ρίζα τῆς μαθήσεως (3), καὶ δι' αὐτῆς μόνης ἐπιτυγχάνει ὁ ἄνθρωπος τοῦ σκοποῦ, ὅς ἐστιν, ἡ λύτρωσις καὶ ἡ σωτηρία (4). Καθότι οἱ ὅσιοι καὶ πραεῖς τῷ πνεύματι λέγουσιν, ὅτι ἡ ἐγκρατεία, ἐξ ἧς κτᾶται ἡ θεοφροσύνη, ἡ λύτρωσις καὶ ἐπὶ τέλους ὁ

μέχρι λέξεως καὶ αἰ τῆς Γαουταμῆς· ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι τὰ ὑψηλὰ παραγγέλματα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, εἶχον ἤδη ἐξαπλωθῆ μέχρι τοῦ Γάγγου· οἱ δὲ ἐναρετώτεροι τῶν Βραχμάνων παραδεχθέντες, ἐτελειοποίησαν τὴν ἠθικὴν τῆς Βεδικῆς διδασκαλίας.

(1) Κεφ. γ'. δίστ. 14.

(2) Αὐτ. δίστ. 7.

(3) Αὐτ. δίστ. 23.

(4) Αὐτ. δίστ. 25.

οὐρανός, ἔχει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς· τὸ μὴ καταφρονεῖν, τὸ μὴ ἔχειν ἔχθραν, μῖσος, οἴησιν καὶ θυμόν· ὁ δὲ ἐγκρατῆς, νικητῆς ὢν τῶν αἰσθήσεων, τῆς σαρκός, καὶ τοῦ κόσμου, πρᾶος ὢν καὶ ἰλαρὸς τῷ πνεύματι, πρόσκειται τῇ θεοφροσύνῃ καὶ τοῖς νενομισμένοις, ἀπέχει ἀπὸ παντὸς εἴδους ζωοκτονίας καὶ σκληρότητος, οὐδενὸς ἐφίεται, καὶ τὴν σωφροσύνην ἀσπάζεται· οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης ἐν οὐρανῷ χώρας. Ἄκουσον, ὦ τέκνον, λέγει πάλιν ὁ γηραιὸς Βήσμας πρὸς τὸν Βασιλέα Ἰνδδιστίραν, ἄκουσον τὴν καθόλου ἀρετὴν καὶ ἀκούσας, θὲς αὐτὴν ἐν καρδίᾳ· « ὃ σὺ μισεῖς ἐτέρῳ μὴ ποιήσεις (1). Ὅστις ἐγκρατῆς ὢν βλέπει τὴν μὲν ἀλλοτρίαν γυναῖκα ὡς μητέρα, τὸ δὲ ἀλλότριον κτῆμα ὡς βῶλον· πᾶν δὲ ἔμψυχον ὡς ἑαυτὸν, οὗτος ὀρθῶς βλέπει, καὶ εἰς τὴν ἄφθαρτον καὶ ἀίδιον πορεύεται χώραν.»

Αὕτη ἐστὶν ἡ παρ' Ἰνδοῖς ἱερὰ περὶ ἐγκρατείας μυσταγωγία, ἣτις θεῖος ἐστὶ θεσαυρὸς, καὶ ὁ φωταγωγὸς λύχνος ἐν τῷ σκοτεινῷ τόπῳ τούτου τοῦ βίου (2).

§. 4. Περὶ δόσεως ἢ ἐλεημοσύνης.

Οἱ ἄνθρωποι ταλαιπωροῦνται, κοπιᾶζουσι, διέρχονται τὰς ἐρήμους, καὶ τὰς θαλάσσας διαπλέουσι πρὸς κτῆσιν πλοῦτου (3)· δύσπρακτος ἄρα ἐστὶν ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ δόσις χρημάτων, μετὰ κόπου καὶ κινδύνων συναχθέντων· διὰ

(1) Αὐτ. κεφ. γ'. σελ. 29 δίστ. 46.

(2) Αὐτ. δίστ. 39—40.

(3) Διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν πάντες οἱ πόλεμοι ἡμῖν γίνονται. Τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι διὰ τὸ σῶμα, δαυλοῦσθε· τῇ τούτου θεραπείᾳ. (Πλάτ. Φαίδων σελ. 177).

μδ'

τοῦτο καὶ μέγας ἐστὶν ὁ μισθὸς αὐτῆς ἐν τῷ ἐτέρῳ βίῳ. Πῶς δὲ περιφρονήσει τις τοῦ πλούτου ὑπὲρ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ;

Ἡ ἐλεημοσύνη ἀπαιτεῖ τὴν πρὸς τὸ Θεῖον σταθερὰν πίστιν· ἡ θεία πίστις ἐστὶν ἀγνιστικὴ, θεμέλιον καὶ μήτηρ τοῦ παντός, καὶ διαπλευστικὴ τοῦ πελάγους τοῦ κόσμου· αὕτη ἐστὶν ἡ βᾶσις πάσης ἀρετῆς (1). Ὁ πιστεῶν ἀδιστάκτως, ὅτι ἡ μετὰ θάνατον μακαριότητος μείζων ἐστὶ πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν, ὁ τοιοῦτος ἐλεεῖ τὸν χρεῖαν ἔχοντα καὶ, πεινῶν, τὸν πεινῶντα τρέφει.

Ἦν ποτε ὄσιός τις Βραχμᾶν, Μουγδάλας καλούμενος, ἐγκρατῆς καὶ θεόφρων, ἐκ σταχυολογίας ζῶν· ἕτερος δὲ ὄσιος, Δουρβάνας τοῦνομα, ἦλθε πειναλῆος τροφήν ζητῆσαι παρ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ φιλοφρόνως δεξάμενος πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ ἔδωκε τῷ ξένῳ τροφήν. Τοῦτο ἐποίησεν ἐξάκις, πάντοτε νήστης διαμένων. Ὁ δὲ Δουρβάνας, θαυμάσας καὶ τὴν καθαρὰν καρδίαν αὐτοῦ γνοὺς, εἶπε χαίρων· « Σὺ εἶ ἐλεήμων καὶ μακάριος ὅτι, ὅπως ἄλλον χορτάσης, νικήσας τὴν πείναν, τὸν κόσμον καὶ τὸν οὐρανὸν ἀπέκτησας. »

Ἐν τούτοις ἐπέστη ἄγγελος Θεοῦ, ἐπὶ θείου φορείου ἐποχούμενος καὶ εἶπε τῷ Μουγδάλα· « ἔλθε μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅτι διὰ τῆς μεγάλης σου ἐλεημοσύνης ἔτυχες χάριτος παρὰ Θεοῦ. » ὁ δὲ Μουγδάλας ἠρώτησε τὸν ἄγγελον· « εἰπέ μοι πρότερον· ποῖα εἰσὶ τὰ ἐν οὐρανῷ ἀγαθὰ καὶ ποῖα τὰ κακά; » ὁ δὲ ἄγγελος ὑπολαβὼν εἶπεν·

(1) Ἰτιχάσα κεφ. δ'. δίστ. 8—9.

«Ἐν τῷ οὐρανῷ τοῦ Ἰνδρα εἰσὶ μοναὶ καὶ παράδεισοι πολλοί, λειμῶνες ἀειθαλεῖς, καὶ οἰκήματα λαμπρὰ, κινούμενα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ οἰκοῦντος καὶ δορυφορούμενα στίφεισι θεῶν νυμφῶν. Οἱ ταῦτα οἰκοῦντες εὐποροῦσι πάντων τῶν εὐκταίων, καὶ οὐδενὸς στεροῦνται, οὐδὲ πόνον ἢ ἀλγηδὸνα ἔχουσιν. Εἰς τοῦτον οὖν τὸν οὐρανὸν οὐκ εἰσέρχονται οἱ ἄθεοι καὶ ἀσεβεῖς, οἱ ἄδικοι καὶ ἀκρατεῖς, οἱ φονεῖς καὶ οἱ συκοφάνται, οἱ ἀχάριστοι καὶ ἀγνώμονες, οἱ πλεονέκται καὶ οἱ ἄρπαγες, οἱ ὑπερήφανοι καὶ ὑπερόπται κτλ. ἀλλ' οἱ τὰ ἐναντία τούτων ποιῶντες, καὶ τὴν ἀρετὴν ἀσκῶντες. Τοιοῦτός ἐστιν ὁ παράδεισος τοῦ Ἰνδρα καὶ τῶν ἐναρέτων.

Τὰ δὲ κακὰ, ἢ αἱ ἐλλείψεις τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἰνδρα εἰσὶ. 1^{ον} ἢ πρόσκαιρος ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν τούτων· καθότι μετὰ τινα χρόνον ἡ ψυχὴ τοῦ ἐναρέτου ἐντρυφήσασα ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν γῆν, καὶ μετενσωματοῦται· 2^{ον} δὲ κακὸν ἐν τῷ οὐρανῷ τούτῳ ἐστὶν ἡ λύπη, ἣν αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ τοῦ μετρίως ἐναρέτου, βλέπουσα τὴν μείζονα δόξαν τοῦ ἐναρετωτέρου, μὴ δυναμένη ράλιστα ἐν οὐρανῷ ἵνα πράξῃ καὶ αὐτὴ μείζονα ἀρετὴν, πρὸς ἀπόλαυσιν μείζονος δόξης· ὥστε τὸ πρόσκαιρον τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἡ δυσαρέσκεια αὕτη εἰσὶ τὰ κακὰ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἰνδρα.»

Τότε ὁ Μουγδάλας ἠρώτησεν, ἂν ὑπάρχη καὶ ἕτερος τόπος κρείττων τοῦ παραδείσου τοῦ Ἰνδρα· ὁ δὲ ἄγγελος ἀπήντησεν, ὅτι ἀνωτέρω τοῦ τόπου τούτου κεῖται ὁ ὕψιστος χῶρος τοῦ Βισνοῦ, ὅστις *Παράμ-Βράχμα* ἢ *ὑπέρτατον Θεῖον* καλεῖται (1)· ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ πορεύονται οἱ ἐγ-

(1) Δύτ. δίστ. 49.

κρῆταις, καὶ ἀπχθεῖς, οἱ εὐσπλαγγχοὶ καὶ ἐλεήμονες, οἱ νικηταὶ τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ Κόσμου, οἱ θεόφρονες καὶ θεωρητικοί· οὗτοι ἐνοῦνται μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποθεοῦνται.

« Ἄπελθε οὖν εἶπεν ὁ ὅσιος Μουγδάλας τῷ ἀγγέλῳ· ἐγὼ δ' οὐ πορευθήσομαι εἰς οὐρανὸν, πρόσκαιρα ἔχοντα ἀγαθὰ· ἀλλὰ διαμένων εἰσέτι ἐπὶ τῆς γῆς, ἔνθα ἐστὶν ὁ τόπος τῆς ἐκλογῆς, καὶ τῆς πράξεως τῆς ἀρετῆς, μείζονα καὶ τελειωτέραν ἀρετὴν ἐργασάμενος, μείζονος καὶ τελείας ἀξιωθήσομαι χάριτος· ἀπαθῆς γὰρ καὶ ἐγκρατῆς μᾶλλον γενόμενος, ἐλεήμων, ἰλαρὸς, καὶ τὴν μεγάλην θεοφροσύνην καὶ θεωρίαν κτησάμενος, φωτεινὸς διὰ τῆς θείας γνώσεως, καὶ ἄγνός δι' ἐγκρατείας γενόμενος, ἐνωθήσεται ἡ ψυχὴ μου χωριζομένη τοῦ σώματος, μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ αἰδίως διαμένουσα, οὐδόλως παλιγενεθεῖσα μετενσωματωθήσεται. »

Ἐκ τούτων βλέπει τρανώτατα ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἡ περὶ ἀθανασίας ψυχῆς, καὶ ἡ περὶ ἀμοιβῆς καὶ ποινῆς θεωρία τῶν Ἰνδῶν, ἐστὶ λίαν περίεργος καὶ σπουδαία· οὐχ ἦττον δὲ καὶ τὰ δύο εἶδη τῶν παραδείσων, ἐξ ὧν οὐρανὸν τοῦ Ἰνδρα λέγουσι τὸν πρῶτον, καὶ ὑπέρτατον Θεῖον ἢ Παράμ-Βράχμα τὸν δεύτερον, ὅς ἐστιν ὁ ὑψιστος χῶρος τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν Βισνοῦ. Οἱ δύο οὗτοι παράδεισοι οὐσιώδη ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους διαφορὰν· ἀκθότι εἰς τὸν μὲν, τὰ οὐράνια ἀγαθὰ εἰσι πρόσκαιρα· εἰς τὸν ἕτερον δὲ, αἰδία· εἰς τὸν πρῶτον πορεύονται οἱ ἐνάρετοι, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, καὶ τὸ ἑαυτῶν καθήκον τελέσαντες κατὰ τὴν ἐντολὴν τῶν

Βεδῶν· εἰς δὲ τὸν δεύτερον, οἱ ἀπαθείς θεωρητικοὶ καὶ ὅλως θεόφρονες· ὥστε ἡ ψυχὴ τοῦ ἐναρέτου, διαμείνασα χρόνον τινὰ εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἴνδρα, καὶ τὰ ἐκεῖ οὐράνια ἀγαθὰ ἐντρυφήσασα, (κατ' ἀναλογίαν τῆς ἥς ἔπραξεν ἀρετῆς ἐν τῷ παρόντι βίῳ), ἐπανέρχεται πάλιν εἰς τὴν γῆν, καὶ μετενσωματοῦται εἰς βελτίονα κατάστασιν. Καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι νέας ἀγαθοεργίας, πάλιν ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ πάλιν κάτεισι καὶ μετενσωματοῦται, καὶ οὕτως ἡ ἄνοδος καὶ κάθοδος γίνεται αἰωνίως. Τοῦτό ἐστι τὸ ἄκρον ἐφετόν τοῦ Μιμάνσα, καὶ τῆς σχολῆς αὐτοῦ (1). Τοὺς τοιοῦτους ὁμως ἀσόφους καὶ φιλήδονας ἀποκαλεῖ ὁ Βεάσας (2), ὅστις εἰς οὐδὲν λογιζόμενος τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, καὶ αὐτὰ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἴνδρα, ἕνεκα τῆς προσωρινότητος, δοξάζει τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν θεωρίαν, ὡς δύο ἀναγκαίαις ὁδοῦς, εἰς τὸ ἄκρον ἀγαθὸν ἀγούσας. Διὰ μὲν τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐγκρατείας, (ἣτις ἐστὶν ἡ τοῦ Σωκράτους καὶ Πλάτωνος σωφροσύνη) ἀναβιβάζεται ἡ ψυχὴ εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν θεοφροσύνην· δι' αὐτῶν δὲ πάλιν ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ εὐκταῖον καὶ ὄντως ἐφετόν, καὶ τὸ ἄκρον ἀγαθόν. Ἡ τοιαύτη πρακτικὴ ἀρετὴ, ἥς σκοπὸς ἐστὶν ἡ θεωρία, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ἀίδιως ἔνωσις, ἐστὶ σκόπιμος καὶ μονομερής· ἡ δὲ ἀπλῶς πρακτικὴ, ἡ τελουμένη πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν τοῦ οὐρανοῦ μόνον τοῦ Ἴνδρα, ἐστὶν ἐπισφαλῆς, πολυμερής, καὶ πρόσκαιρος. Ὁ Βεάσας οὖν

(1) Γινά κεφ. 6'. δίστ. 39 καὶ ἐφεξῆς.

(2) Γινά αὐτόθι δίστ. 42—43.

δοξάζει ἄκρον ἀγαθὸν καὶ χαρὰν ἀνήκουστον τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἀίδιον ἔνωσιν, καὶ οὐχὶ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Ἰνδρα. Πρῶτον μὲν διότι εἰς αὐτὸν πολλὰί μοναί εἰσι καὶ τάξεις διάφοροι, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς ἐκάστου· ὅθεν ὁ κατώτερος, βλέπων τὴν μείζονα δόξαν τοῦ ἐναρετωτέρου, ἄχθεταί πως καὶ λυπείται, ὥστε ὁ οὐρανὸς οὗτος δὲν εἶναι ὁ τόπος, ἐνθα οὐκ ἔστι λύπη ἢ στεναγμὸς, οὐδὲ ζῶῃ καὶ μακαριότης ἀτελεύτητος· δεύτερον δὲ, διότι ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἐκεῖ ἀγαθῶν ἐστὶ προσωρινή, καθότι αἱ ψυχαὶ πάλιν ἐκεῖθεν καταπίπτουσιν καὶ ἐνσωματοῦνται, καὶ εἰς νέας τοῦ Κόσμου δοκιμασίας καὶ δεινὰ καθυποβάλλονται. Τὰ δύο εἶδη τῶν παραδείσων ἐγέννησαν ἐξ ἀνάγκης δύο εἶδη ἄκρων ἐφετῶν, καὶ τὰ διάφορα τῶν θεολόγων περὶ ἀνωτάτης μακαριότητος συστήματα. Ἡ διαφορὰ αὕτη προῆλθεν ἐκ τῆς ἀσφαλείας τῆς Βέδας, εἰς ἣν παρατηρεῖται τὸ ἐξῆς ῥητόν· «*Ἡμεῖς ἐπίαμεν πόμα (τὸ ἐν θυσίᾳ ἐθιζόμενον), καὶ ἐγενόμεθα ἀθάνατοι.*» Ὁ Βεάσας οὖν καθάπτεται τῶν περὶ τὸν Μιμάνσαν καὶ Ζαϊμινὴν θεολόγων, τῶν ἐξηγούντων κατὰ λέξιν καὶ ὑλικῶς πως τὴν Βεδικὴν ῥῆσιν, καὶ οὐχὶ ἀλληγορικῶς καὶ πνευματικῶς. Πόμα ἐξηγεῖ ὁ Βεάσας τὴν θεωρίαν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ἣν πίνων ὁ θεόφρων τυγχάνει τῆς ἀθανασίας. Τοῦτό ἐστι τὸ «*ἡμεῖς ἐπίαμεν πόμα, καὶ ἐγενόμεθα ἀθάνατοι (1).*» ὅ ἐστιν ἐθεωρήσαμεν τὸν Θεὸν, καὶ ἐγενόμεθα ἀθάνατοι.

Ἡ γῆ ἐπομένως ἐστὶν ὁ τόπος τῆς πράξεως, καὶ ὁ βίος ὁ χρόνος τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς, καλῆς δηλ. ἢ κακῆς. Διότι καὶ

(1) Γιὰ αὐτοῦ.

κατὰ τοὺς Ἴνδους, μετὰ θάνατον οὐκ ἔστι μετάνοια. Τρεῖς ἐπομένως εἰσὶν οἱ περιμένοντες τὴν ψυχὴν μετὰ θάνατον τόποι, πρὸς ποινὴν ἢ ἀμοιβὴν τῶν ὧν ἔπραξεν ἐν τῷ βίῳ ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἔργων· ὁ ἄδης, ὁ οὐρανὸς τοῦ Ἴνδρα, καὶ ὁ ὑψιστος χῶρος τοῦ Βισοῦ, εἰς ὃν φθάσασα ἡ ψυχὴ αἰωνίως ἀναπαύεται, ἐνοῦται μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποθεοῦται. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κόσμος οὗτός ἐστι, τριόντι, πολυώδυνος, ἀναρίθμητα δ' εἰσὶ τὰ ἐν αὐτῷ δεινὰ, καὶ πολυειδεῖς οἱ κίνδυνοι, εἰς οὓς εὐρίσκεται ἐκτεθειμένος ὁ ἄνθρωπος, ἕνεκα τῆς ἀσθενείας τῆς σαρκὸς, τῆς ταραχῆς τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν παθῶν, ὁ ὅσιος Μουγδάλας, φανεῖς ἄξιος, ἕνεκα τῆς ἐλεημοσύνης, τοῦ παραδείσου τοῦ Ἴνδρα, ἐξ οὗ μετὰ τινα χρόνον ὀφείλει ἵνα καταβῆ εἰς τὴν γῆν καὶ μετασσωματωθῆ, δὲν τὸν ἐδέχθη, ὡς πρόσκαιρον, ἐφήμερα ἔχοντα ἀγαθὰ· ἀλλ' ἔμεινεν εἰσέτι εἰς τὴν γῆν, τὸν τόπον δηλονότι τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς πράξεως, ὅπως δι' ὑψηλῆς ἀρετῆς, ἥτοι τῆς ἀπαθείας καὶ τῆς θεωρίας, ἀξιωθῆ τοῦ ὑψίστου χώρου, καὶ τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰδίου ἐνώσεως καὶ μακαριότητος.

Ἀπ' ἐναντίας, ὁ σοφὸς Μιμάνσας καὶ Ἰαμινῆς, θεωροῦντες δυσκατόρθωτον τὴν ἀπόλυτον θεωρίαν, συμβουλευούσι τὴν πράξιν τῆς ἀπλῆς ἀρετῆς, δι' ἧς λέγουσιν ὁ ἄνθρωπος ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀποφεύγει τὸν ἄδην, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀποκτᾷ τὸν παράδεισον τοῦ Ἴνδρα. Ὁ τοιοῦτος οὐ μόνον ἀπολαμβάνει, κατ' αὐτοῦς, τάτε ἐπίγεια καὶ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ, ἅπερ καὶ τοι πρόσκαιρα προξενούσι πάντοτε εὐχαρίστησιν· ἀλλ' ἔχει καὶ τὸ προτέρημα τῆς παλιγγενεσίας, καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς

μικρὸν κατὰ μικρὸν κτήσεως τῆς Θεωρίας, δι' ἧς ἐπιγίνεται ἡ πρὸς Θεὸν ἔνωσις.

Ὁ Βεάσας ὅμως, ὅλως ὦν πνευματικός, καὶ τὴν ὕλην σχεδὸν ἀρνούμενος, περιφρονεῖ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ, καὶ οὐχ ἤττον τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ τοῦ Ἰνδρα, ἕνεκα τῆς προσωρινότητος. Τὴν δὲ παλιγγενεσίαν Θεωρῶν ὡς κακὸν, διότι δι' αὐτῆς ἐπανέρχεται ἡ ψυχὴ εἰς τὸν ταραχώδη καὶ πολυώδυνον τοῦτον βίον, πλήρη ὄντα δεινῶν καὶ κινδύνων, συμβουλεύει τὴν δι' ἀπαθείας καὶ Θεωρίας τελειότητα, δι' ἣν ἐνοῦται ἡ ψυχὴ αἰδίως μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ, καὶ οὐδέποτε πλέον ἐπανέρχεται εἰς τὴν γῆν, οὐδὲ μετενσωματοῦται. Ἡ ἔνωσις καὶ ἀποθέωσις αὕτη ἐστὶ, κατ' αὐτὸν, τὸ ἄκρον ἐφετὸν, τὸ πάνυ ἀγαθόν. Αὐτὰ οὖν ταῦτα ἐρμηνεύει ἐν τῇ Μαχαβαράτῃ· τὰ αὐτὰ ἐξηγεῖ διὰ τοῦ στόματος τοῦ Κρισναῖ ἐν τῇ Γιτᾶ πρὸς τὸν Ἀρζούναν· τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει εἰς τὴν Βεδάνταν καὶ διδάσκει ἐνταῦθα διὰ τοῦ διηγήματος τοῦ Μουγδάλα.

§. 5 *Περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ κινδυνεύοντος.*

Ποία ἐστὶν ἡ ἀμοιβὴ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ σώζοντι ἀπὸ μεγάλου κινδύνου τὸν κινδυνεύοντα ἄνθρωπον, καὶ βοήθειαν ζητοῦντα ;

Ἐν τῷ Κεφαλαίῳ τούτῳ ἐξετάζεται ἡ μεγάλη τῆς φιλανθρωπίας καὶ εὐσπλαγχνίας ἀρετῆ· ἀναπτύσσεται ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἠθικὴ ἀξία, καὶ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ ἠθικοῦ καθήκοντος δείκνυται. Ἐνταῦθα ὁ ἠθικὸς ἄνθρωπος θυσιάζει καὶ τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον, καὶ ἑαυτὸν ὑπὲρ τοῦ αἰδίου νόμου τῆς ἠθικῆς τελειότητος, ἣν ἀδιστακτῶς πιστεύει. Οἱ Θεοὶ, λέγει,

σταθμίσαντες την θυσίαν, την προσευχήν, τὴν σκληραγωγίαν,
κτλ. εὔρον ὅτι ἡ σωτηρία τοῦ ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ εὐρισκο-
μένου, ἐστὶν ὑπερτέρα, καὶ περὶ τούτου ἐπιφέρουσι τὸ ἐξῆς
διήγημα·

Ὁ Θεὸς Ἴνδρας, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ πυρὸς Ἀγνῆς, πειραθῆναι
βουλόμενοι τοῦ Βασιλέως Σιβῆ, ὁ μὲν Ἴνδρας, μεταμορφωθείς
εἰς ἰέρακα, ἐδίωκε περιστερὰν, εἰς ἣν μετεμορφώθη ὁ
Ἀγνῆς· ἡ δὲ διωκομένη καὶ κινδυνεύουσα τὸν ἔσχατον κίν-
δυνον, κατέφυγεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βασιλέως Σιβῆ, δεο-
μένη ὑπ' αὐτοῦ σωθῆναι. Καὶ ὁ μὲν προθύμως ἐδέχθη· ὁ δὲ
ἰέραξ προσελθὼν, εἶπε τῷ Βασιλεῖ· « Σὺ δίκαιος ὢν, πῶς
ἄδικεῖς ἐμὲ τὸν πεινῶντα ; » Αὕτη ἡ φιλόζωος περιστερὰ,
ἀπεκρίθη ὁ Σιβῆς, κατέφυγεν εἰς ἐμὲ, σωτηρίαν ζητοῦσα·
πῶς οὖν αὐτὴν παραδώσω ; Τοιαύτη προδοσία, ὡς ἀληθῆς
Βραχμανοκτονία λογίζεται, καὶ ὡς ἀμάρτημα θανάσιμον
παρὰ τῶν γραφῶν κολάζεται· αἴτησον οὖν ἄλλο ἀντάλλαγ-
μα· αὐτὴν γὰρ ἐγὼ οὔσοι παραδώσω.

Ὁ δὲ ἰέραξ εἶπε· « Πάντα τὰ ζῶα διὰ τῆς τροφῆς ζῶσιν,
αὐξάνουσι καὶ διατηροῦνται· ἄνευ οὖν τροφῆς τεθνήξομαι
ἐγὼ τε, καὶ σὺν ἐμοὶ ἡ γυνὴ, καὶ τὰ τέκνα. Σώζων ἄρα
μίαν περιστερὰν, πολλοὺς ἀπωλέσεις. Ἡ ἐντολὴ τῶν γραφῶν
ἐστὶν ἄκυρος· καθότι πᾶσα ἐντολὴ, καὶ πᾶς ἠθικὸς νόμος,
ἐναντίος ὢν τοῦ φυσικοῦ νόμου, ἐστὶν ἄδικος· ἀπ' ἐναντίας
ὅταν ἡ ἐντολὴ συμφωνῇ ὡς πρὸς τὸν φυσικὸν νόμον, ἐστὶ
δικαία· ἡ δὲ μὴ συμφωνοῦσα ἄδικος. Δύο οὖν προκειμένων
καὶ ἀντικειμένων, ἔκλεξον τὸ μείζον.

Ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπε· « Μείζον ἀγαθὸν ἐστὶν ἡ σωτηρία τοῦ

κινδυνεύοντος· διὸ ἢ ἐν οὐρανῷ ἀμοιβή, τῶν μὲν ἄλλων ἀρετῶν εἰσι τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ τοῦ παραδείσου τοῦ Ἰνδρα· ἢ δὲ ἔνεκα σωτηρίας τοῦ κινδυνεύοντος ἀμοιβή ἐστίν ἡ αἰδιος μακαριότης τοῦ ὑψίστου χώρου τοῦ Βισνοῦ. Ἐγὼ οὖν δώσω σοι πᾶσαν τὴν ἐμὴν βασιλείαν, καὶ αὐτὸ τὸ ἐμὸν σῶμα, οὐχὶ δὲ τὴν περιστερᾶν.

Ἄλλ' ἢ περιστερᾶ, εἶπεν ὁ Ἰέραξ, ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Βραχμᾶ, πρὸς βρῶσιν ἡμῶν· σὺ οὖν, σώζων αὐτήν, ἀδικεῖς ἐμὲ, καὶ παρανομεῖς. Οὐ παρανομεῖ, ἀπήντησεν ὁ Σιθῆς, ὁ τὸν νόμον ἀκολουθῶν· νόμος δ' ἱερός ἐστίν ὁ πρὸς πάντα τὰ ἐμψυχα οἴκτος· καὶ ἕτερος, ἢ τοῦ κινδυνεύοντος σωτηρία. Ἄλλ' ἵνα σώσω τὴν περιστερᾶν, οὐδὲ σὲ πεινῶντα ἀδικήσω· δίδωμί σοι πᾶσαν τὴν ἐμὴν βασιλείαν. Ὁ δὲ Ἰέραξ εἶπεν· ἡ βασιλεία οὐ θεραπεύει τὴν πείναν· οὐδ' ἅπαν τὸ χρυσίον τοῦ κόσμου· δός μοι μέρος τῆς σῆς σαρκός, ἰσοστάσιον τῇ περιστᾶ.

Ὁ μὲν Βασιλεὺς ἐδέξατο εὐχαρίστως τὴν πρότασιν, καὶ ἐκτεμῶν τεμάχια τῆς ἑαυτοῦ σαρκός, ἐζυγοστάθησε μετὰ τῆς περιστερᾶς· ἢ δὲ βχυρτέρα τούτων ἐφάνη. Πάλιν δὲ ἐκκόψας ἕτερα, ἐζυγοστάθησε· καὶ αὐθις ἦν βαρυτέρα ἢ περιστερᾶ. Τότε ἀνέβη αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ, σχεδὸν ἄσαρκος ὢν· τούτου δ' ἀναβάντος, τύμπανα θεῶν ἐκρούοντο ἐν οὐρανῷ, καὶ βροχὴ ἀνθέων ἐπιπτεν ἐπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰνδρας, γνοὺς τὴν καρτερίαν καὶ τὴν πίστιν τοῦ Βασιλέως, καὶ τὴν ἑαυτοῦ λαβὼν μορφήν εἶπεν· Εὗ σοι γένοιτο· ἡμεῖς ἤλθομεν μεταμορφωθέντες πειραθῆναι σου βουλόμενοι. Ὅστις τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν τίθησιν ἐν μεγάλῳ κινδύ-

νω, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἄλλου, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ὑψιστον χῶρον καὶ ἐν αἰδίῳ μακαριότητι μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνοῦται (1).

Ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ δεικνυται τρανώτατα ἡ ἀξία τῆς ἠθικῆς τελειότητος, ἣτις ἀντιβαίνουσα πολλάκις εἰς τὰς ὀρέξεις τῶν αἰσθήσεων, ἐγείρει πόλεμον μεταξὺ σαρκὸς, καὶ πνεύματος. Ἡ σοφιστεία ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ φυσικοῦ νόμου, ζητεῖ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἠθικοῦ νόμου, εἰς ὃν στηρίζεται ἡ πίστις, καὶ πᾶσα ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἠθικὴ τελειότης. Οὐδὲν ἐκ τῶν ζώων προτιμᾷ τὴν πείναν, τὴν δίψαν, τὴν ἀλγηδόνα, καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἐτέρου ζώου· μόνος ὁ ἄνθρωπος, διπλὴν ἔχων οὐσίαν, θυσιάζει τὴν μίαν ὑπὲρ τῆς ἄλλης, τὴν πρόσκαιρον ὑπὲρ τῆς αἰδίου· τὴν ὕλην ὑπὲρ τῆς αὐλότητος· καὶ τὴν ζωὴν ὑπὲρ τῆς ἀθανασίας, ἣν ἀδιστακτως πιστεύει καὶ ἐλπίζει. Ἐκ τούτων δεικνύεται ἡ ὑπεροχὴ τῆς λογικότητος, καὶ τῆς ἠθικῆς, καὶ ἡ σταθερὰ πεποίθησις ὑπὲρ τῆς μελλούσης ὑπάρξεως. Τέλειός ἐστιν ἡ εὐποιῶν τὸν κακοποιήσαντα·

(1) Ἀναφέρει καὶ ὁ Ἡσίοδος μῦθόν τινα μεταξὺ Ἰέρακος καὶ Ἀηδόνας. Ἐνθα τὸ δικαίωμα μᾶλλον τοῦ ἰσχυροτέρου ἀποδεικνύεται·

Ὡδ' Ἰρήξ προσέειπεν Ἀηδόνα ποικιλοδειρον,
 ὕψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρων, ὀνύχεσσι μεμαρπώς·
 ἢ δ' ἐλεόν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι,
 μύρετο. Τὴν δ' ὄγ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε·
 Δαιμονίη, τί λέληκας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων·
 τῆ δ' εἷς, ἢ δ' ἂν ἐγὼ περ' ἄγω, καὶ αἰοδὸν εἴουσιν·
 δεῖπνον δ' ὅς κ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἢε μεθήσω·
 ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλη πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζων·
 νίκης τε στέρεται, πρὸς τ' αἰσχέσιν ἄλγεα πάσχει.
 (Ἡσίοδου ἔργα καὶ ἡμέραι στ. 202—209.)

τέλειος επίσης ὁ θύων καὶ αὐτὴν τὴν ἐχυτοῦ ζώην ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος, καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων. Οὗτοι οὗτος, λέγει, ἀξιούται τῆς αἰωνίου μακαριότητος, καὶ τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰδίου ἐνώσεως (1).

§. 6. Περὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ.

Οἱ Ἴνδοι, καὶ ὅλα τὰ ἀσιατικὰ ἔθνη ἐπίστευον ὡς ἀγιάσματα, καὶ ἱερὰ καταγώγια πάντας τοὺς τόπους, οἵτινες ἠγιάζοντο διὰ τῆς παρουσίας μεγάλου τινὸς Θεοῦ, ἢ διὰ τῆς προσεγγίσεως ὁσίων καὶ θεοφόβων ἀνδρῶν(2). Ὁ ποταμὸς Γάγγης (παρ' Ἰνδοῖς Γαγγὰ) ἀναβρύων, κατὰ τὴν μυθολογίαν τῶν Ἰνδῶν, ἐκ τοῦ ποδὸς τοῦ Βισνοῦ, καὶ πίπτων ἐκεῖθεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Θεοῦ Σίβα, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς, διέρχεται τὴν Ἰνδικήν, καὶ θεωρεῖται ὡς ὁ ἱερώτερος τῶν ἐν τῇ Ἰνδία ποταμῶν, ἀγιάζων τοὺς τόπους δι' ὧν διέρχεται, καὶ τοὺς εἰς αὐτὸν λουομένους. Ὅθεν αἰθεροβάμων τις ὄσιος, διελθὼν ὡς ἀνεμῶλιος πᾶσαν τὴν γῆν, ἦλθεν εἰς τὴν καλύβην ἀσκητοῦ. Οὗτος ὑποδεχθεὶς αὐτὸν φιλοφρόνως, ἠρώτησε μετ' εὐλαθείας· « Ποῖοί εἰσιν οἱ ἅγιοι τόποι; ὁ δὲ ἀπήντησε· « Ἄγιοί εἰσιν αἱ χῶραι ἀφ' ὧν διέρχεται ὁ

(1) Το ἄφες οὖν αὐταῖς, ἐκφωνηθὲν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἐνθα παρέδωκε τὸ πνεῦμα ὁ Σωτὴρ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ἐστὶν ὁ ὑψιστος ὄρος καὶ ἡ ἀποθέωσις, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἠθικῆς ἀξίας καὶ τελειότητος.

(2) Ὡς τόπους ἱεροὺς δοξάζουσι οἱ Ἴνδοι τὴν Γαγγάν, τὴν Ἰαμουάν, τὴν Γοματὴν, τὴν Γανδακὴν, τὴν Σιταδροῦν, τὴν Πισοπὴν, τὴν Σαραϊοῦν, τὴν Σαρασβατὴν, τὴν Πραϊάγαν, τὴν Ναρμαδάν, τὸν μέγαν ποταμὸν Σόναν, πάντες τὰς τοὺς ἁγίους τόπους τοὺς ἐν τῷ ὄρει Βινδδεα, καὶ Ἰμαῶ, μετλ. (Ἰδὲ κεφ. λγ'. σελ. 270 καὶ ἐφεξῆς.)

ποταμὸς Γάγγης· τὰ ὕδατα αὐτοῦ, ὡς ἱερὰ, ἀγιάζουσι καὶ καθαρίζουσι πάντας τοὺς ἐν πίστει καὶ εὐλαβείᾳ ἐν αὐτοῖς λουομένους. Οὐκ ἔστιν ἄλλη ἄνεσις, ὡς ὁ Γάγγης, πρὸς πάντας τοὺς καταθλιβομένους τὴν ψυχὴν πάθεισιν. Ὁ ἱερός Γάγγης, λέγει, καθαρτικὸς ἐστὶν οὐ μόνον τοῖς λουομένοις, καὶ τοῖς πίνουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὀρώσιν αὐτὸν, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐπικαλουμένοις. « Ἡ Γαγγὰ καθαρτικὴ ἐστὶ τῶν ἀκαθάρτων, οὐ μόνον διὰ τῆς λούσεως, ὀράσεως, προσψάυσεως, καὶ πόσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς προσφωνήσεως, καὶ ἐπικλήσεως Γαγγά (1).! » Ὁ Γάγγης οὖν ἀκουόμενος, ὑμνούμενος, ἐννοούμενος, ὀρώμενος, πινόμενος, καὶ λουτρὸν γινόμενος καθαρίζει πάντα τὰ ἁμαρτήματα τοῦ πιστοῦ Ἰνδοῦ, καὶ ἐκ τῶν δεινῶν τῆς κολάσεως ἐξάγει τοὺς πατρικοὺς καὶ μητρικοὺς αὐτοῦ προγόνους ἐν ἑπτὰ γενεαῖς, καὶ ἐπέκεινα τούτων (2). Ταῦτα εἰπὼν ὁ μὲν αἰθεροβάτης εἰσέδου εἰς τὸν αἰθέρα, καὶ ἀφανὴς ἐγένετο· ὁ δὲ ἀσκητὴς, τιμῶν τὸν Γάγγην, τὴν δύσκτητον ἐκτήσατο τελειότητα (3). « Ὅστις

(1) Κεφ. στ'. δίστ. 32.

(2) Αὐτ. δίστ. 31—34.

(3) Ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἀρχαιολογίᾳ τοῦ Κυρίου Λασσένου ἀπὸ τῆς σελ. 586 μέχρι 589 εὐρήσει ὁ ἀναγνώστης ἐντε τῷ κειμένῳ, καὶ τοῖς σχολίαις, περιέργους παρατηρήσεις περὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ Ἰνδίᾳ ἁγίων τόπων, ἔνθα, κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Ἰνδῶν, ἠνεφανίσθησαν οἱ θεοὶ αὐτῶν. Εἰς τοὺς τερπνοὺς καὶ ἱεροὺς τούτους τόπους, οὓς ἐκθέτει ὁ πολυμαθὴς συγγραφεὺς, ποιῶσι τὰς διατριβὰς οἱ ἀσκηταὶ τῶν Ἰνδῶν, οἱ ἀναχωρηταί, καὶ οἱ δαίωτατοι τῶν Βραχμάνων. Τοὺς τόπους τούτους ἐπεσκέπτοντο οἱ προσκυνηταὶ πάσης τάξεως, καὶ περὶ αὐτῶν εἰσι πλήρη τὰ ἐπικά ποιήματα τῶν Ἰνδῶν. Εἰς αὐτοὺς ἐπορεύθη καὶ ὁ Ῥάμας ἐν τῇ Ῥαμαϊάνα· καὶ ὁ Ἰνδιστίρας μετὰ τοῦ Ἀρζούνα ἐν τῇ Μαχαβαράτα. Εἰς τοὺς τόπους τούτους κατέφευγον πολλᾶκι· καὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες ἐν καιρῷ γῆρους, παραιτηθέντες τοῦ κόσμου καὶ τῶν κοσμικῶν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς αὐτῶν.

καὶ πόρρω ὦν, ἐκφωνεῖ ἐν ταῖς καθ' ἐκάστην τρισὶν εὐχαῖς Γαγγά, Γαγγά, Γαγγά ! οὗτος καθαρὸς γινόμενος, τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως (1). »

§. 7. "Οτι ἡ ἐλεημοσύνη ἀρίστη λογίζεται, οὐχὶ ἐν τῇ μεγαλοδωρίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ δόσει τοῦ οὐ ἔχει ὀλίγον, καὶ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ προσφερομένου.

Τὴν δοξασίαν ταύτην ὑποστηρίζει ὁ ποιητὴς διὰ τοῦ ἐξῆς ἠθικοῦ διηγήματος·

Μετὰ τὴν μεγάλην, λέγουσιν, ἱπποθυσίαν τοῦ Ἰνδδιστίρα, ἀδομένης τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ βασιλέως, καὶ βροχῆς ἀνθέων πιπτούσης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἰχνεύμων (2) τις ἐκ τῆς φωλεᾶς αὐτοῦ ἐξελθὼν ἐφώνησε· « Τίς αὕτη ἡ βοή ; Ἡ θυσία τοῦ Ἰνδδιστίρα οὐκ ἔστιν ἰσοστάσιος δρακί πιτισσάνης σπερμολόγου ἀσκητοῦ, οἰκοῦντος περὶ τὴν Κουρουξέτραν λίμνην. »

Ἦν γάρ, λέγουσιν, ἀσκητὴς τις, τρεφόμενος ἅπαξ τῆς ἡμέρας μετὰ τῆς συζύγου, τοῦ υἱοῦ, καὶ τῆς νύμφης αὐτοῦ ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοφυῶν στάχων· ἔτυχε δὲ καὶ λιμὸς κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐκ σιτοδείας. Ὁ οὖν ἀσκητὴς, ἐξελθὼν μετὰ τῶν οἰκείων συνέλεξε μίαν δρακα κριθῆς, ἣν εἰς τέσσαρα μερίδια διαιρέσας, ἔδωκεν ἐκάστῳ ἀνά ἓν. Ἐν τούτοις πειναλέος ξένος προσελθὼν, ἤτει τροφήν. Ὁ δὲ ἀσκητὴς, ἀσμένως ὑποδεξάμενος τὸν ἄνδρα,

(1) Αὐτ. δίστ. 52.

(2) Ζῶον ἀμφίβιον τῇ ἰκτίδι (νυφίτσα) παρόμοιον, περὶ τὸν Νεῖλον ἐτι καὶ νῦν διαιτώμενον τοῦτο ζητεῖ καὶ εὕρισκον κατατρῶγει τὰ ὡὰ τῶν χροκοδείλων· εἶθην καὶ ἱερὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις ἐνομίζετο, καὶ τεταριχευμῆνον συνεχῶς καὶ σήμερον παρὰ τῶν περιηγητῶν ἀπαντάται.

ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ μερίδα· ὁ δὲ φαγὼν οὐκ ἔκορέσθη. Τότε ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ τοὶ ἰσχνὴ οὔσα ἐκ πείνης, εἶπε τῷ ἀνδρί· « Δοθήτω καὶ ἡ ἐμὴ μερίς τῷ ξένῳ· καὶ σὺ γὰρ ἔνεκα φιλοξενίας διαμένεις σήμερον νήστης. Ἄλλ' ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ὀφείλει τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς μιμηθῆναι· σοῦ δ' αἰ- του ὄντος, ἐγὼ οὐδέποτε γεύσομαι· ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ τῆς σώφρονος γυναικὸς μέγας νομοθέτης καὶ νόμος, ὁ ἄριστος συγγενής, ἡ δόξα, ἡ τιμὴ, καὶ ὁ ἐπὶ γῆς Θεός. Ἡ ταῦτα φρονούσα εὐπειθὴς καὶ σώφρων γυνὴ τιμᾶται παρά τε τῶν θεῶν, καὶ παρὰ πάντων τῶν ἀνθρώπων. »

Τούτων τῶν λόγων ἀκούσας ὁ ἀσκητὴς ἐπέισθη, καὶ λαβὼν τὴν μερίδα τῆς γυναικὸς, ἔδωκε τῷ ξένῳ· ὁ δὲ φαγὼν πάλιν οὐκ ἔκορέσθη.

Τότε προσελθὼν ὁ υἱὸς εἶπε· « Δοθήτω, ὦ πάτερ, καὶ ἡ ἐμὴ μερίς τῷ ξένῳ. » Ὁ δὲ πατὴρ ἀποποιήσας ἀπήντησε· « Σὺ νέος ὢν, ἔχεις πλειοτέρας τροφῆς χρεῖαν. » Ἄλλ' ὁ υἱὸς λυπηθεὶς εἶπεν· « Ὁ ἐνάρετος πατὴρ ἐστὶ πρὸς τὸν εὐσεβῆ υἱὸν τὸ ἕξιον καὶ σεβασμιώτατον πρόσωπον· αὐτὸς ἐστὶν ὁ κύριος, ὁ διδάσκα- λος, ὁ ἄριστος φίλος, ὁ νόμος, ὁ προσάτης καὶ ὁ ἐπίγειος Θεὸς αὐτοῦ. Δέομαι σου οὖν, ὦ σεβάσμιε πάτερ, δὸς τῷ ξένῳ καὶ τὴν ἐμὴν μερίδα. » Καὶ ὁ μὲν γηραιὸς ἀσκητὴς λαβὼν ἔδω- κε τῷ πειναλέῳ ξένῳ· ὁ δὲ φαγὼν πάλιν οὐκ ἔκορέσθη.

Τότε προσελθοῦσα καὶ ἡ νύμφη προσέφερε τὴν ἑαυτῆς με- ρίδα· ὁ δὲ πατὴρ ἐπιθυμῶν διατηρῆσαι αὐτὴν, καὶ δι' αὐτῆς, φερούσης ἐν γαστρὶ, τὸ γένος αὐτοῦ, οὐκ ἐδέχθη. Ἡ δὲ περι- λυπος εἶπε· « Σὺ, ὦ σεβάσμιε, εἰ τοῦ ἐμοῦ συζύγου καὶ κυ- ρίου ὁ κύριος· σὺ τοῦ ἐμοῦ ὀδηγοῦ καὶ προστάτου, προστά-

της και ὁδηγός· τοῦ ἑμοῦ νόμου και Θεοῦ, ὁ νόμος και ὁ Θεός. Καθότι ὁ υἱὸς χρεωστεῖ τὸ πᾶν εἰς τὸν ἔμφρονα και ἐνάρετον αὐτοῦ πατέρα· ἡ δὲ γυνὴ τὸ πᾶν πρὸς τὸν ἀγαθὸν αὐτῆς σύζυγον. Δέομαί σου οὖν, ὦ πάτερ, ἐλέησόν με, και δὸς τῷ ξένῳ τὴν ἑμὴν μερίδα οὖν, ὡς ἔπραξεν ὁ ἑμὸς κύριος, και ὁ κύριος τοῦ ἑμοῦ κυρίου. » Καὶ ὁ μὲν γέρων πεισθεὶς ἔλαβε τὴν μερίδα τῆς νύμφης, και τῷ ξένῳ ἔδωκεν. Ὁ δὲ ξένος, ὅς ἦν ὁ Θεὸς Δάρμας, γινούς ὅτι ἡ κριθὴ ἐδόθη αὐτῷ μετὰ καθαράς καρδίας, εἶπεν αὐτοῖς χαίρων « Ἐπειδὴ στερηθέντες εὐχαρίστως τῆς μόνης ὑμῶν τροφῆς ἐμὲ ἐχορτάσατε, ἀνάβητε πάντες ἡδὴ ἐπὶ τοῦ θείου τούτου ὀχήματος και πορεύθητε ἐν οὐρανῷ· ἡ γὰρ πείνα ἀφανίζει τὸν ἄνθρωπον. Ὅσισ οὖν αὐτὴν νικήσει ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἄλλου, οὗτος ἐνίκησε τοῦτον τὸν κόσμον, και τὸν θάνατον. Ἴμεῖς φιλοξενίας ἔνεκα ἐπεριφρονήσατε και αὐτὴν τὴν ζωὴν. Ὁ Θεὸς οὐκ ἡδέεται τοσοῦτον εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν τῶν πλουσίων, ὅσον χαίρει τῇ μικρᾷ δόσει κριθῆς, ἄρτου, ὕδατος κτλ. μετ' εὐλαθείας, καθαράς καρδίας, και διανυσίας προσφερομένη. Ὅσισ δίδωσιν ἐκ τοῦ σερήματος τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον, ὀλίγον ὄντα και μετὰ πόνου και κόπου ἀποκτηθέντα, τούτῳ ἀμοιβὴ γίνεται ἐν οὐρανῷ. Ἀνάβητε οὖν πάντες ἐπὶ τοῦ θείου φορείου, και πορεύθητε ἐν οὐρανῷ. »

Ἰψηλὴ βεβαίως ἐστὶν ἡ ἠθικὴ διδασκαλία τοῦ παρόντος διαλόγου, και ἄξια σπουδαίας, τωόντι, προσοχῆς· διότι πεινῶν ὁ γηραιὸς πατὴρ φιλανθρωπῶπως ἐδέχθη και ἐφιλοξένησε τὸν πειναλέον ἐπαίτην και τὴν τροφήν αὐτοῦ μετὰ χαρᾶς ἔδωκε, και συν αὐτῇ τὴν τῆς συζύγου, τὴν τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ, και αὐτῆς τῆς νύμφης! Παρατηρεῖται ἀφ' ἐνός μὲν ἡ ἀγάπη

καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν ἑαυτῆς σύζυγον, ἔν κύριον, προστάτην, καὶ ἐπίγειον Θεὸν αὐτῆς ὀνομάζει· ἀφ' ἑτέρου τὸ ἀπεριόριστον σέβας καὶ ἡ εὐπειθεὶα τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν γηραιὸν πατέρα, ἔν αἰώνιον νόμον αὐτοῦ ἀποκαλεῖ. Ἀξιέπαινός ἐστι καὶ ἡ τῆς νύμφης πρὸς τὸν γηραιὸν πατέρα εὐλάβεια· κατανυκτικὴ ἢ τρυφερὰ ἀφοσίωσις αὐτῆς πρὸς τὸν νέον σύζυγον, καὶ οὐχ ἦττον ὁ σεβασμὸς αὐτῆς πρὸς τοὺς γονεῖς, οἷς κυρίους τοῦ ἑαυτῆς Κυρίου ὀνομάζει. Τὸ εὐγενὲς τοῦτο συζυγικὸν φρόνημα δὲν ἠλαττώθη οὔτε ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡλικίας ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς τῆς πρεσβύτιδος γυναικὸς, καὶ ἐν τῇ τοῦ ὀσίου. Πρὸ παντὸς δ' ἄλλου ἀξιοθαύμαστός ἐστι ἡ σύμπνοια ὅλων, ὅπως στερηθῶσι τῆς μόνης, καὶ μόλις ἐπαρκούσης πρὸς ὑπαρξίν τροφῆς, ἵνα τὸν πεινῶντα ξένον περιποιηθῶσι καὶ χορτάσωσι. Ταῦτα πάντα λέγω, ἀποτελοῦσι τὴν διάλογον τοῦτον ἐν τῶν ἠθικωτέρων ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαίας Βεδικῆς διδασκαλίας, καὶ τῆς ἐπικῆς Μαχαβαράτας, ἐξ ἧς ἐλήφθη, φαίνεται, τὸ κομψὸν τοῦτο διήγημα.

§. 8. Περὶ φιλοξενίας.

Τὴν ἀρετὴν ταύτην οἱ Ἴνδοι ἐδίδασκον καὶ ἤσκουν μετὰ πεποιοθήσεως θρησκευτικῆς, κατὰ τὴν ἐντολὴν τῶν Βεδῶν, καὶ μετὰ τινος ἐνθουσιασμοῦ. Ἀπόδειξις τὸ ἐξῆς περιεργὸν διήγημα·

Ἦν, λέγουσι, περὶ τὴν Κουροζέτραν λίμνην ἀσκητῆς, καλούμενος Σουδαρσσάνας, λίαν ἐνάρετος, ὅστις βουλὴν ἔθετο ἵνα νικήσῃ καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον διὰ τῆς φιλοξενίας. Ἐνεκα τούτου πᾶν ὅ,τι ἐζήτει ὁ πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενος ξένος καὶ

ἐπαίτης, ἔδιδεν αὐτῷ προθύμως, ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ διανοίᾳ, καὶ ἄνευ τινὸς δισταγμοῦ. Τὴν δὲ σύζυγον αὐτοῦ παρήγγειλεν ἵνα μηδέποτε, καὶ ἐπὶ οὐδεμιᾷ προφάσει, οὐδὲν ποτε ἀρνηθῆ τῷ ἐλθόντι ξένῳ, βεβαιῶν, ὅτι ὁ προσερχόμενος ἐπαίτης καὶ ξένος, καὶ μὴ φιλοξενούμενος, ἀφίνει ἀπερχόμενος εἰς τὸν ἄσπλαγχνον οἰκοδεσπότην τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας, καὶ λαμβάνει τὰς ἀρετὰς ἐκείνου. Ὁ φιλόξενος ἄνθρωπός ἐστι κυρίως οἰκοῦχος, καὶ ἀληθῆς οἴκου κύριος· ὁ δὲ ἀφιλόξενος καὶ μισόξενος ἐστὶν οἰκοφύλαξ. « Ξενιστέος δὴ ὁ ξένος αἰεὶ » ὑπὸ σοῦ, ὦ γύναι, μηδὲ σκεπτέον περὶ τῆς δόσεως καὶ τοῦ » ἰδίου σώματος (1). Ἀπόντος μου, ἢ παρόντος μου ἐν » οἴκῳ οὐ καταφρονητέος ὑπὸ σοῦ ὁ ξένος· αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς » γυναικὸς ἀρετὴ, τὰ ποιεῖν τὰ ἐραστά τῷ ἀνδρὶ ἔργῳ, λόγῳ, » καὶ διανοίᾳ (2). »

Ταῦτα οὖν γινώσκων ὁ Θάνατος ἠθέλησεν αὐτοῦ πειραθῆναι, καὶ λαβὼν ῥόπαλον καὶ μορφήν ἐπαίτου ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἀνδρός, καὶ ἤτησε τὴν ἐν φιλότῃ μετὰ τῆς γυναικὸς διατριβήν. Ἡ μὲν σώφρων γυνὴ ταραχθεῖσα, προσέφερε πάντα τὰ ἀναγκαῖα· ὁ δὲ ἀποκρούσας « Οὐδενός, εἶπεν, ἐτέρου χρεῖαν ἔχω, εἰμὶ σοῦ. Δι' ἐσὲ ἦλθον· πλήρωσόν μου τὴν ἐπιθυμίαν, εἰ τὸν νόμον τῆς ξενίας τιμᾶς (3). » Ἡ οὖν γυνὴ ἰδοῦσα τὴν ἐπιμονὴν τοῦ ξένου, καὶ τὰς παραγγελίας τοῦ συζύγου ἐνθυμουμένη, ἐνέδωκε. Μετ' ὀλίγον ἐπιστρέψας ὁ ἀσκητής, ἔκρουσε τὴν θύραν. Καὶ ἡ μὲν οὐκ ἔδωκεν ἀπό-

(1) Κεφ. η'. δίστ. 15.

(2) Αὐτῷθι δίστ. 16—18.

(3) Αὐτῷθι δίστ. 26.

κρισιν αισχυνηθείσα· ὁ δὲ Θάνατος, ὁ ἔχων τὸ σχῆμα τοῦ ξένου, ἀπεκρίθη ἔσωθεν· « Ἄπελθε· ἡ σὴ γυνὴ φιλοξενεῖ ἐμὲ ἐν φιλότῃτι. » Ὁ δὲ Σουδαρσάνας ἀκούσας τοῦ λόγου τούτου, ἀφείδεν πάσαν ζηλοτυπίαν ἔργῳ, λόγῳ καὶ διανοίᾳ, ἔλεξεν· « Εὖγε, ὦ γυναῖ· αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀρετὴ τοῖς φιλοξένοις, τὸ θεραπεύειν παντοίῳ τρόπῳ τὸν ξένον (1). » Ἐπὶ τούτοις πάντες οἱ θεοὶ ἐπεφήμησαν, καὶ βροχὴ ἀνθρώπων ἐπιπτειν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τοῦ μεγαλοψύχου (2). Ὁ δὲ ξένος, ὅς ἦν ὁ Δάρμας, ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν μορφήν, εἶπεν αὐτῷ· « Σὺ νενίκηκας καὶ τὸν Ἔρωτα, καὶ τὸν Θάνατον ὑπὲρ τῆς φιλοξενίας· γίνωσκε οὖν, ὅτι τῷ οἰκοῦντι ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ ξένος ἐστὶ πρόσωπον ἱερὸν, θεῖον, καὶ Θεός, ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα τοῦ φιλοξένου ἀνδρός. Λάβε οὖν τὴν ἔμφρονα ταύτην γυναῖκα, καὶ πορεύθητι εἰς τὸν Σατελόκαν, ἥτοι τὴν χώραν τῶν Μακάρων· τῷ μὲν ἡμίσει τοῦ σώματος τῆς σεμνῆς γυναικὸς ἔσεται ποταμὸς, τοῦνομα Λουγγαβατῆ, πρὸς καθαρισμόν τοῦ κόσμου· τῷ δ' ἐτέρῳ ἡμίσει ἔσεται μετὰ σοῦ ἐν οὐρανῷ (3). » Ὡστε οἱ Ἴνδοι ἐδίδασκον καὶ ἤσκουν τὴν φιλοξενίαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὡς εἶπον ἀνωτέρῳ.

(1) Αὐτ. δίστ. 32—35.

(2) Αὐτ. δίστ. 40.

(3) Αὐτ. δίστ. 45.

§. 9. Περὶ τῶν ἔργων ἐξ ὧν ὁ ἄνθρωπος πορεύεται
εἰς τὸν Ἄδην, ἢ εἰς τὸν Οὐρανόν.

Ἐνταῦτα ἐκτίθεται πίναξ τῶν ἀρετῶν, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος
ἀξιούται τοῦ παραδείσου· καὶ ἕτερος τῶν κακιῶν, δι' ὧν κο-
λάζεται μετὰ θάνατον.

α.) Κολάζονται οὖν πάντες οἱ ἄθεοι καὶ ἀσεβεῖς οἱ τὸν
Βισνοῦν μὴ προσκυνοῦντες· οἱ τὰ ἱερά ὑβρίζοντες, καὶ τὸν
ἀσκητικὸν βίον, ἢ τὰς ἱεροπραξίας μυκτηρίζοντες. Οἱ τὰς
ἱεράς Βέδας μὴ μελετοῦντες, καὶ τὰ διατεταγμένα μὴ
πράττοντες. Οἱ Βραχμᾶνες, οἱ ἀφέντες τὸ βραχμανικὸν αὐ-
τῶν ἐπάγγελμα, καὶ οἱ μὴ ἐλεοῦντες τοὺς Βραχμᾶνας· οἱ
φιλήδονοι καὶ ὑποκριταί· οἱ σκληροὶ καὶ ζωοκτόνοι· οἱ ὑπε-
ρήφανοι, ὑπερόπται καὶ οἱ οἰηματῖαι. Οἱ ψευδολόγοι καὶ οἱ
ματαιολόγοι· οἱ ἄδικοι καὶ οἱ τῶν ἀλλοτρίων σφετερισταί·
οἱ φθονεροὶ καὶ φιλέκδικοι· οἱ καλύπτοντες τὰς πηγὰς τῶν
ὕδατων· οἱ φράττοντες τὰ φρέατα· οἱ ἀποκλείοντες τὰς
λεωφόρους καὶ τὰς ὁδοὺς, ξύλοις, πέτραις, καὶ ἀκάνθαις· οἱ
ἐμποδίζοντες ἀγέλην ζώων πορευομένην εἰς πόσιν ὕδατος·
οἱ ἐμπρησταὶ βοοστασίων, καὶ δενδροφυτειῶν· οἱ ἀσελγεῖς
καὶ οἱ ἑτεροφυλοβατῖα χρώμενοι· οἱ μὴ ἐλεοῦντες τὸν πτω-
χὸν, τὸν ἐνδεῆ, τὸν ἐπαίτην· οἱ ἀμελοῦντες τὰς χήρας,
τὰ ὄρφανὰ, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς γέροντας, τοὺς ξένους (1)
κτλ. Πάντες οὗτοι καὶ οἱ τοιοῦτοι καταδικάζονται εἰς τὸν
σκοτεινὸν ἄδην.

β.) Κληρονόμοι δὲ τοῦ παραδείσου καὶ τοῦ οὐρανοῦ γίνονται

(1) Αὐτ. δίστ. 26.

οὐ τὰ ἐναντία τούτων πράττοντες, ἤτοι οἱ εὐσεβεῖς καὶ εὐλαβεῖς, οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν θεῖον νόμον δι' ἀληθείας, ἐγκρατείας, ἀνοχῆς, ἐλεημοσύνης, φιλοξενίας, καὶ τῆς μελέτης τῶν ἱερῶν γραφῶν. Οἱ προσκείμενοι μετ' εὐλαβείας τῇ θυσίᾳ, τῇ προσευχῇ, καὶ τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς λατρείᾳ· οἱ καθαρὸι ψυχῇ τε καὶ σώματι, καὶ ἐπὶ καθαρῷ τρόπῳ καθήμενοι, ὑποφωνοῦσι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ Βισνοῦ, εἰς αὐτὸν ἀφορῶντες· οἱ εὐπειθεῖς πρὸς τε τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ οἱ τοὺς γέροντας τιμῶντες. Οἱ ὑπομένοντες μετὰ καρτερίας τὴν λύπην, τὸν πόνον, τὴν δυστυχίαν, τὴν ἀσθένειαν κτλ· οἱ ἐλεοῦντες τοὺς ἐνδεεῖς, τοὺς Βραχμᾶνας, τὰ ὄρφανὰ, τὰς χήρας, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς ἀδυνάτους, καὶ οἱ μὴ ἐφιέμενοι ἀμοιβῆς τῶν ὧν ἔδωκν. Οἱ ὄντες πλούσιοι καὶ νέοι, νικηταὶ εἰσι τῶν αἰσθήσεων, καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν· οἱ χαίροντες εἰς τὴν τῶν ἄλλων εὐημερίαν· οἱ ἀκολουθοῦντες σταθερῶς τὸν νόμον, καὶ τὰ νενομισμένα ἐκτελοῦντες· οἱ μηδέποτε, μηδενί, μηδένα λόγον ἄχαρι, βάρβαρον ἢ σκληρὸν λέγοντες, ἀλλ' ἠδυσπεῖς εἰσι πρὸς ἅπαντας, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ τόπῳ. Οἱ κατασκευάζοντες ποτιστήρια διὰ τοὺς διψῶντας περιγηγῆτας, οἱ ἀνορύττοντες πηγὰς, φρέατα, λίμνας πρὸς κοινὴν χρῆσιν· οἱ φυτεύοντες κήπους κοινούς καὶ δενδροφυτείας. Οἱ μὴ ἀπολείποντες μίαν ἡμέραν ἄνευ τοῦ ποιεῖν ἀγαθόντι, καὶ τὴν ἐγκράτειαν αἰεὶ μετερχόμενοι (1). Οἱ μὴ ἐκκόπτοντες οὐδ' ἀπλοῦν χόρτον ἐξ ἀγροῦ ἀλλοτρίου. Οἱ διασώζοντες ἐκ τοῦ κινδύνου τοὺς Βραχμᾶνας, τὰς γυ-

(1) Αὐτ. δίστ. 49.

νχικας, και τους βράς· οι Ουσιάζοντες και την ζωήν αυτών προς εκπλήρωσιν του ιεροῦ καθήκοντος· οι ἐγκρατεις ου μόνον τῶν αισθήσεων, ἀλλά και τῆς φαντασίας· οι ἀφέντες πᾶσαν πλεονεξίαν, φόβον, και θυμόν· οι μὴ καταθλίβοντες τὸν ἄλλον ἔργω, λόγῳ και διανοίᾳ· οι τὰ ζῶα οἰκτείροντες· ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅστις κακοποιεῖ ἄνθρωπον ἢ ζῶον κολάζεται, καθὼς και πάντες οι ἄνω εἰρημένοι ἀμαρτωλοί. Ἀπεναντίας ὅστις ἀγαθοποιεῖ πάντας, πάντοτε, και αὐτὸν τὸν κακοποιόν, οὗτος και ἐνταῦθα ἡδέως ζῆ, και μετὰ θάνατον λυτρώσεως τυγχάνει και αἰδιότητος.

Οἱ πίνακες οὗτοι τῶν ἀρετῶν, και τῶν κακιῶν, δι' ὧν ἀποκτᾶ τις διὰ τῶν πρώτων τὸν παράδεισον, και διὰ τῶν δευτέρων εἰς τὸν δυσανάσχετον ἄδην καταδικάζεται, εἰσὶν ἀξιοσημείωτοι· καθότι ἐν αὐτοῖς βλέπει τις τρανῶς τὴν ἠθικὴν τῶν Βεδῶν, και τὸ πνεῦμα τῶν θεσμοθεσιῶν, και τῶν νομικῶν διατάξεων τοῦ Μίανου. Κολάζεται ἐνταῦθα ὁ πλεονέκτης, ὁ ἄδικος, ὁ φονεύς· κολάζεται δ' ἐπίσης και ὁ κλείων τὴν ὁδόν, ὁ φράττων τὰς πηγὰς, και τὰ φρέατα· ὁ ζωοκτόνος, ὁ ἐμπρηστικὸς βοοστασίου, ἢ δάσους, κτλ. Κολάζεται ὁ καταθλίβων ἄλλον ἔργῳ ἢ λόγῳ, ὁ ἀφιλόξενος, και ὁ ἐκκόπτον τὸν καρπὸν ἐξ ἄλλοτρίου ἀγροῦ !

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰς ἀρετὰς δι' ὧν κληρονόμος τις γίνεται τοῦ παραδείσου, εὐρίσκομεν τὴν εὐσέβειαν, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα συμπάθειαν και τὴν πρὸς αὐτὸν τὸν κακὸν εὐποιίαν. Και ἀπεναντίας καταδικάζεται εἰς τὸν σκοτεινὸν ἄδην, ὁ ἀσεβὴς, ὁ ἀκρατής, ὁ κακοποιὸν ἄνθρωπον, ζῶον, και φυτόν. Αἱ ἀρεταὶ αὗται και

καὶ αἱ κακίαι ἀνεπτυχθησαν εἰς τὰ προλαβόντα κεφάλαια,
καὶ ἐν τῷ παρόντι ἀποδειχθήσονται δ' οὐχ ἥττον τρανώ-
τερον καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς διηγήμασι.

§. 10. Περὶ καταφυγῆς, ἢ περὶ σωτηρίας τοῦ κινδου-
ρεύοντος, καὶ καταφυγόντος.

Πολλὰ μέχρι τοῦδε, καὶ πολλοῦ λόγου ἄξια ἐρρέθησαν
περὶ φιλοξενίας, περὶ ἐλεημοσύνης καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ
κινδυνεύοντος (1). Ἄλλ' ὁ ἀναγνώστης ἀπαντήσῃ δυσκόλως
ἀλλαχοῦ ἠθικώτερον καὶ κατανακτικώτερον ἄλλον μῦθον,
παρὰ τὸν ἐξῆς, εἰς ὃν ἀποδεικνύεται, ὅτι μεγίστη ἐστὶν
ἀρετὴ ἡ τοῦ καταφυγόντος σωτηρία· παράδειγμα ἡ περι-
στερὰ, ἣτις ἐδεξιώσατο τὸν καταφυγόντα ἐχθρὸν, καὶ εἰσία-
σεν αὐτὸν τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ καὶ ἀθανάτου δόξης ἔτυχεν.

Ἦν, λέγουσί, ποτε κυνηγός τις, ἀνὴρ σκληρὸς, αἰμοχαρῆς,
καὶ ζωοκτόνος, ὅστις δύκτια, καὶ βρόχους φέρων περιήρ-
χετο τὰ ἄλση, καταστρέφων τὰ πτηνὰ, καὶ ἀναιρῶν τὰ ζῶα.
Εὐρισκόμενος δέποτε εἰς τὸ δάσος, αἴφνης ἐπῆλθε τοσοῦτον
τρομερὰ καταιγὶς μετὰ βροντῶν, ἀστραπῶν καὶ βροχῆς,
πιπτούσης ποταμηδὸν, ὥστε τὰ μὲν δένδρα ριζηδὸν πολλά-
κις ἀνέσπα· τὴν δὲ γῆν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ὑδάτων ἐπλήρωσε·
πάντα δὲ τὰ ἐν τῷ ἄλσει ζῶα, φόβῳ συσχεθέντα, ἐκρύ-
πτοντο διαφυλαττόμενα. Ἦν δὲ καὶ θηλεία περιστερὰ, ἣτις
πρὸς ζήτησιν τροφῆς ἐξελθοῦσα, καὶ εἰς τὴν φωλεάν ἐπι-
στρέφουσα, ἔπεσε κατὰ γῆς ὑπὸ τοῦ βιαίου καὶ σφοδροῦ

(1) Κιφ. Ε.

ἀνέμου προσβληθείσιν. Αὐτὴν οὖν ἰδὼν ὁ ὀρνιθοθήρας, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει, εὐθέως ἔλαβε καὶ εἰς τὸν σάκκον αὐτοῦ ἔθετο· ἀλλ' ἐν τούτοις, καταπιεζόμενος καὶ οὗτος ὑπὸ τῆς ὀρμητικῆς κταιγίδος, τοῦ ὄμβρου, τοῦ ψύχους, καὶ τοῦ πόνου, ἐζήτει περιφερόμενος ἄσυλον σωτηρίας καὶ τόπον καταφυγῆς. Ἰδὼν δὲ κρύφωμα μεγάλου τινὸς δένδρου (εἰς ὃ εὗρίσκετο καὶ ἡ φωλεὰ τῆς πεσοῦσης καὶ συλληφθείσης περιστερᾶς), κατέφυγε κεκμηκῶς καὶ ἡμιθανῆς εἰς αὐτό, μείναι θέλων τὴν νύκτα ἐν ἐκεῖνῳ τῷ τόπῳ, ὅτι πόρρω ἦν ἡ κόμη καὶ ἡ κατοικία αὐτοῦ. Ὅθεν ἐνώσας τὰς παλάμας, καὶ τὰς χεῖρας θεῖς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἔφη· « Πρὸς τοὺς οἰκοῦντας τὸ δένδρον τοῦτο, κχταφεύγω, ὡς ξένος καὶ ἐπαίτης (1), δεόμενος παρ' αὐτῶν σωθῆναι.»

Ἐν τούτοις ἡ ἀρσενικὴ περιστερὰ, περιμένουσα τὴν σύζυγον πάλαι ἀπελθοῦσαν, καὶ εἰσέτι μὴ ἐπανελθοῦσαν, ἐθλίβετο λυπούμενη· καὶ ἀπευκταῖαν συμβεβηκὸς ὑποπτεουμένη ἐθρήνει ἐπὶ τοῦ δένδρου λέγουσα·

« Διατί ἡ ἀγαπητὴ μοι σύζυγος εἰσέτι οὐκ ἐλήλυθε; Εἰ μὲν ἀπωλέσθη ἐκ τῆς σφοδρᾶς κταιγίδος τεθνήξομαι καγὼ· ὅτι ἡ ἐμὴ οἰκία, ἄνευ αὐτῆς, ἔρημος κυρίως ἐστίν, εἰ καὶ τέκνων ἐστὶ πλήρης. Ἢ γὰρ οἰκία οὐ λέγεται οἰκία· ἀλλ' ἡ γυνή, ἣτις συμμεριζομένη τῆς ἡδονῆς καὶ τοῦ πόνου τοῦ ἀνδρός, τὴν μὲν αὐξάνει· τὸν δὲ σμικρύνει, καὶ εὐδαίμονα ποιεῖ τὸν σύζυγον, καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν. Διὰ τοῦτο ἡ οἰκία, ἄνευ γυναικὸς, ἔρημός ἐστιν· ὥστε, εἰ μὴ ἐπανέλθῃ, εὐθέως τεθνήξομαι. Καθότι ὁ ἔχων σεμνὴν καὶ φίλανδρον σύζυγον

(1) Κεφ. ι'. δίστ. 28—29.

μακάριός ἐστιν ἐπὶ τῆς γῆς· ὁ δὲ στηρηθεὶς αὐτῆς, ἀθλιός ἐστιν αὐτός τε, καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ. »

Τῶν λόγων τούτων ἀκούσασα ἡ σύζυγος θηλεία περιστερά, ἡ ἐν τῷ σάκκῳ ἐμβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὀρνιθολόγου· «Μακαρία, ἐφώνησεν, εἰμὶ ἐγὼ, ἡ τοιοῦτου ἀγαθοῦ συζύγου τυχοῦσα, καὶ τοσοῦτον ἐρασμία αὐτῷ οὔσα· ἀληθῆς εἰμι ἐγὼ σύζυγος. Καθότι ἐκείνη μόνη ἡ γυνὴ λέγεται, καὶ κυρίως εἶναι σύζυγος, ἡ οὔσα εὐάρεστος τῷ ἰδίῳ ἀνδρί· ἀπολλεσθήτω ἡ γυνὴ, ἡ μὴ οὔσα εὐάρεστος τῷ οἰκίῳ ἀνδρί. Μακαρία εἰμὶ ἐγὼ, ὦ ἄνερ, καὶ ἐν αὐτῇ μου τῇ εἰρκτῇ ἄκουσον δὲ μετὰ προσοχῆς ὅ,τι σοὶ εἶπω.

« Ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν οὗτος ὁ θηρευτῆς κατέφυγεν ἰκέτης εἰς τὸν οἶκον ἡμῶν, σωτηρίαν ζητῶν, εἰς τοὺς ξενίους θεοὺς ἀφιρωθεὶς. Οὗτος δὲ ψύχει, πείνη καὶ κόπῳ καταπιέζεται· φιλοξένησον οὖν αὐτὸν κατὰ τὸν νόμον τῆς ξενίας· περίθαλψον, καὶ σῶσον αὐτὸν παντὶ σθένει· διότι ἡ φιλοξενία ἐστὶν ἀρίστη ἀρετὴ· πᾶσα δ' ἄλλη ἥττων ταύτης κρίνεται (1). Διαφυλακτέος καὶ διὰ τῆς σῆς ζωῆς ὁ καταφυγὼν πρὸς σε ξένος (2). Βραχμανοκτόνος ἐστὶν ὁ ἀναιρῶν τὸν καταφυγόντα, καὶ τὸν ξένον μὴ περιποιούμενος· ὁ τοιοῦτος εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην καταπίπτει. Μὴ δὲ μισήσεις αὐτὸν ἕνεκεν ἐμοῦ· ἐγὼ γὰρ ἤδη πάσχω, οὐχὶ ἕνεκα τοῦ θηρευτοῦ, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῶν ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει παρ' ἐμοῦ πεπραγμένων ἔργων· ὅτι πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ δεινὰ καρποὶ εἰσι τοῦ δένδρου τῶν ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει ἀμαρτιῶν. Ἄφες οὖν

(1) Αὐτ. διὰτ. 57.

(2) Αὐτ. διὰτ. 51.

ξή-
 πᾶσαν ἰδέαν μίσους καὶ ξένισον τὸν ξένον πάσχοντα, καὶ εἰς
 τὸν οἶκόν σου καταφυγόντα. Ὅστις γὰρ ἀγαθοποιεῖ τοὺς ἀγα-
 θοποιούς, ὅποια τούτω ἀρετή; ὁ δ' ἀγαθοποιῶν αὐτὸν τὸν
 κακοποιόν, οὗτος ἀγαθὸς παρὰ ταῖς ἀγαθοῖς λογίζεται, καὶ
 θεοφιλὴς ἐστίν (1) ».

Ἡ δὲ ἀρσενικὴ περιστερὰ, τῆς φωνῆς τῆς συζύγου, καὶ τοῦ
 εὐσεβοῦς λόγου ἀκούσασα ἐπλήσθη χαρᾶς, καὶ πρὸς τὸν θη-
 ρευτὴν ἔλθοῦσα· « Καλῶς ἦλθες εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν, εἶπε·
 τί ποιήσω σοὶ τῷ καταφυγόντι; Καὶ ὁ μὲν, « Τὸ ψῦχος, ἀπῆν-
 τησε, ἀναιρεῖ ἐμέ· » ἡ δὲ ἤνεγκεν εὐθέως φρύγανα καὶ ἄν-
 θρακας, καὶ πῦρ ἔψεν. Οὗτος δὲ θερμανθεὶς εἶπε· « Δός μοι ἥδη
 φαγεῖν· » ἡ δὲ περιστερὰ ἔφη θλιβομένη· « Ἡμεῖς τὰ ἐν ἐρήμῳ
 ζῶα ἀπὸ τοῦ πρᾶκτουχόντος ζῶμεν· οὐδ' ἔχομεν ἀποθήκας,
 ἢ περιουσίαν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φιλοξενία ἐστὶ μεγίστη ἀρετὴ,
 προσφέρω σοὶ ἐμὲ αὐτήν. » Τρις δὲ τὸ πῦρ περιδεύσασα εἰσέδου
 εἰς αὐτὸ, εἰποῦσα· « Θεράπευσον τὴν σὴν πεῖναν ἐκ τῆς ἐμῆς
 ἐψημένης σαρκός. » Ὁ δὲ θηρευτῆς ἐκπλαγεὶς ἠσθάνθη τὸ
 πρῶτον τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς· λύπει δὲ καὶ ἐλέει κατα-
 σχεθεὶς, τὴν μὲν θηλείαν περιστερὰν ἀπηλευθέρωσε· τὴν δὲ
 γνώμην καὶ τὸν βίον ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἠλλαξεν.

Ἐν τούτοις ἡ θηλεία περιστερὰ, ἰδοῦσα τὸν ἑαυτῆς σύζυγον
 πεπτωκότα εἰς τὸ πῦρ, ὠδύρετο λέγουσα· « Οὐδέποτε ἄχαρι
 τι ἐνθυμοῦμαι, ὦ σύζυγε· εὐδαίμων ἡ γυνή, ἢ τοιούτου κα-
 λοκάγαθου ἐπιτυγχάνει συνένου. Ἐγὼ, ἀγαπῶσα καὶ ἀγαπω-
 μένη, εὐφραϊνόμενη μετὰ σου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ἀνθοφόρων

(1) Αὐτ. δίστ. 62—63. καὶ ἐφεξῆς.

δένδρων, ἐν πηγαῖς ποταμῶν καὶ ρυάκων, καὶ ἐν φάραγξιν ὄρεων. Οὐδὲ μίαν ἡμέραν ζήσω, ἄνευ σοῦ· τί γὰρ ὄφελος ζωῆς τῇ ἀθλίᾳ χήρᾳ; Μέτρια ἀγαθὰ παρέχουσι πάντες οἱ συγγενεῖς εἰς τὴν γυναῖκα· ἄπειρα ὅμως ὁ καλὸς σύζυγος. Ἄθλιός ἐστιν ὁ βίος ἐκ τῆς χηρείας εἰς τὴν γυναῖκα, ἔστω καὶ πλουσίᾳ· καθότι μέγιστον τῶν δεινῶν ἐστὶ ταῖς γυναίξιν ἡ χηρεία. Μακαρία δ' ἡ γυνὴ ἡ θνήσκουσα πρὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ἡ χήρα γυνὴ χάνει σὺν τῷ ἀποθανόντι συζύγῳ δόξαν, τιμὴν, φιλοτιμίαν, φρόνημα, πᾶσαν ἄνεσιν καὶ περιθαλψιν, καὶ οὐδεὶς ἄλλος φίλος ὅμοιος αὐτῇ ἐστίν.» Οὕτω ὀδυρωμένη καὶ τὴν ζώην ἄνευ τοῦ συζύγου περιφρονήσασα, εἰσέδ' υ καὶ αὐτὴ εἰς τὸ αὐτὸ πῦρ, καὶ κατεκάη· ἡ δὲ ψυχὴ αὐτῆς ἐλευθερωθεῖσα ἐκ τοῦ ὑλικοῦ αὐτῆς δεσμοτηρίου, εἶδεν ἐπὶ τοῦ αἰθέρος τὸν ἑαυτῆς σύζυγον ὑπέρλαμπρον, καὶ ἐπὶ θεοῦ ὀχήματος. Ὁ δὲ σύζυγος ἰδὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, θεᾶς μορφήν λαβοῦσα, μετὰ τὸν θάνατον, ἐναγκαλισάμενος ἀνέβη μετ' αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανόν, εἰπὼν « Καλῶς ἐποίησας, ὦ ἡγαθὴ, ὅτι δι' ὀλιγοχρόνιον ὀδύνην, πολυχρονίου ἔτυχες μακαριότητος. » Ὁ δὲ κυνηγὸς μετανόησας, ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας, καὶ ἀσκητικὸν βίον διελθὼν, καὶ τὴν ἐγκράτειαν ἀσκῶν, καὶ ὅλος καθαρὸς γινόμενος, ἀνῆλθε καὶ οὗτος μετὰ θάνατον εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἀξιοθαύμαστός ἐστι, τῶνόντι, ἡ ἠθικὴ τοῦ διαλόγου τούτου, διδάσκοντος τὴν φιλοξενίαν, τὴν φιλανθρωπίαν, τὸν πρὸς τὸν πάσχοντα οἶκτον, τὴν πρὸς τὸν κακοποιὸν ἀγαθοποιίαν καὶ εὐεργεσίαν. Ἐνταῦθα ἀναπτύσσεται μέχρι ἰδανικῆς τελειότητος ἡ ἀρετὴ, ὁ ἀμοιβαῖος συζυγικὸς ἔρωσ, καὶ ἡ πρὸς τὰ διατεταγμένα παρὰ τῶν γραφῶν καὶ τὰ νόμιμα

ἀκραφνῆς πίστις. Ἀπαν τὸ διήγημα τοῦτό ἐστι πλῆρες ἀβροῦ φρονήματος, τρυφερῶν αἰσθημάτων, κατανυκτικῶν ἐκφράσεων, καὶ θελκτικῶν ἰδεῶν· εἰς δὲ καὶ μόνος παρατηρεῖται ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν τῷ προλαβόντι Κεφαλαίῳ, καὶ ἐν ἀπάσῃ ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ σκοπός· ἦτοι ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀνθρώπου τελειότης, δι' ἧς ἐξομοιοῦται τῷ Θεῷ, καὶ μετὰ τοῦ Θεοῦ αἰδίως ἐνοῦται, ὃ ἐστὶν ἡ διὰ τῆς θείας ἀρετῆς ἐπίγειος καὶ οὐράνιος τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως εἰπεῖν, ἀποθέωσις.

§. 11. Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.

Ὁ ἄνθρωπος ἀπχλαττόμενος ἐκ τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ τῶν παθῶν τοῦ σώματος, λυτροῦται καὶ ἐκ τῶν θλίψεων τοῦ Κόσμου τούτου. Ἀποκτᾷ ἐνταῦθα τὴν εἰρήνην, καὶ μετὰ θάνατον τὴν μακαριότητα· καθότι ὁ Κόσμος οὗτος οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, εἰμὴ μέγα καὶ εὐρὺ πέλαγος, εἰς ὃ νηκτὰ μὲν καὶ κήτη εἰσὶν οἱ ἐν αὐτῷ βιοῦντες ἄνθρωποι, ὕδατα δὲ αἰ πράξεις καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν· κύματα αἱ ἐπιθυμίαι καὶ αἱ ὀρέξεις· δῖναι αἱ πολυειδεῖς θλίψεις, οἱ φόβοι, καὶ ἡ ἄγνοια· βυθός, αἱ προσπάθειαι· ἰχθύς, ὁ θυμός, καὶ πομφύλυγες ἡ πλεονεξία· μόνος δὲ ὁ Θεὸς ἐξάγει ἐκ τοῦ βυθοῦ τοὺς ἐν τῷ πελάγει τούτῳ καταποντιζομένους· Ὁ λατρεύων οὖν τὸν σωτῆρα τοῦτον Θεὸν ἔργῳ, λόγῳ, καὶ διανοίᾳ, λυτροῦται ἀπὸ παντὸς κοσμικοῦ δεινοῦ. Ἀπαλλάττονται ἐπίσης οἱ τηροῦντες τὸν θεῖον νόμον, οἱ ἐγχαρτεῖς καὶ οἱ τῶν αἰσθήσεων νικηταί, οἱ μηδένα βλάπτοντες, καὶ οἱ μηδένα λυποῦντες ἢ ὑβρίζοντες, ἢ ἀτιμάζοντές τινα, ἀλλ' ἄει εἰσὶ φιλόφρονες καὶ ἐπιεικεῖς· οἱ μὴ ὀνειδίζοντες ὀνειδίζόμενοι· οἱ πραεῖς τῷ πνεύ-

ματι, οἱ θεωρητικοὶ καὶ φιλαλήθεις· οἱ πρὸς πάντας εὐεργετικοί· οἱ βροηθοῦντες τοὺς ἀδυνάτους καὶ ἐνδεεῖς κτλ. (1), Πάντες οὗτοι λυτροῦνται ἐκ τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν, καὶ τὴν αἰώνιον κτῶσι μακαριότητα.

§. 12. *Περὶ αὐταρκειᾶς καὶ ὅτι τὰ παρὰ (ἀδίκου καὶ κακοῦ) ἡγεμόνος διδόμενα δῶρα, εἰσὶν ἀπαράδεκτα, παρὰ τῶν ἐναρέτων* (2).

Ἐπειδὴ οἱ πλοῦσιοι καὶ οἱ δυνατοί, πλούτῳ καὶ δυνάμει μεθύοντες, εἰσὶν ὡσεπιτοπολύ, ἀδικοὶ καὶ παράνομοι, παράνομα λογίζονται καὶ τὰ δῶρα αὐτῶν. Τούτου ἕνεκα τὰ δῶρα τῶν τοιούτων εἰσὶν ὅλως ἀπαράδεκτα παρὰ τῶν ὀλιγαρκῶν καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν.

Ἦν ποτε βασιλεὺς κακὸς, Βισσαδαρβός, καλούμενος, καὶ σύγχρονοι αὐτοῦ ἑπτὰ σοφοὶ καὶ ὅσιοι ἄνδρες, αὐτάρκειαν ἀσχοῦντες, πρὸς κτῆσιν τοῦ παραδείσου, οἵτινες ὑπὸ πείνης πιεζόμενοι δεινῶς ἔπασχον, καθότι ἦν σιτοδεία ἐκ μεγίστης

(1) Κεφ. ιά. σελ. 93 δίστ. 11, καὶ ἐφεξῆς.

(2) Οἱ τελειῶντες τὰς μεγάλας ἢ μικρὰς θυσίας βασιλεῖς, ὑποχρεῶνται παρ' αὐτῶν τῶν γραφῶν ἵνα προσφέρωσι δῶρα πρὸς τοὺς θεοὺς, καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς Βραχμᾶνας. Πῶς εὖν ἐνταῦθα τὰ παρὰ βασιλέως διδόμενα δῶρα εἰσὶν ἀπαράδεκτα; Ὁ τίτλος τοῦ κεφαλαίου ἀντίκειται εἰς τὰς γραφάς. Τούτου ἕνεκα ἐνόμισα ὅπως προσθεσῶ ἐν παρενθέσει τό· Τὰ παρὰ ἀδίκου καὶ κακοῦ βασιλέως διδόμενα δῶρα, εἰσὶν ἀπαράδεκτα παρὰ ταῖς ἐναρέταις Βραχμᾶσι· «Ὀὐκ ἔστι, λέγει, ἀπηγορευμένον· ἀλλ' ἐντεταλμένον μάλιστα ταῖς Βραχμᾶσι, τὸ δέχεσθαι δῶρα.» (Κεφ. ιβ'. σελ. 96 δίστ. 10.) Καὶ παρακατιῶν λέγει· ὁ Βραχμᾶν μὴ δεχόμενος δῶρα παρὰ κακοῦ ἀνθρώπου, ἢ Βραχμανικῆ αὐτοῦ χάρις αὐξάνει· χάνεται δὲ λαμβάνων δῶρα παρὰ ἀδίκου. (Αὐτόθι δίστ. 25.) Ἐξέστιν ἄρα λαμβάνειν παρὰ κακοῦ.

άνομβρίας. Οὗτοι εὐρόντες παιδίον τεθνεός, ἐσκέπτοντο αὐτὸ φαγεῖν, σῶσαι θέλοντες τὴν ἑαυτῶν ζωὴν.

Ἐν τούτοις φθάσας ὁ Βασιλεὺς Βρισσαδαρθῶδης προσέφερεν αὐτοῖς τροφήν. Οἱ δὲ γινώσκοντες, ὅτι ὁ δεχόμενος παρὰ άνοσίου άνδρός δῶρα κολάζεται, οὐκ ἠθέλον λαβεῖν. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς, γεμίσας χρυσοῦ Ἰνδικά τινα σύκα, διέσπειρεν αὐτὰ ἐν τῷ ἄλσει· οἱ δὲ, συλλέγοντες ὀπώρας, συνέλεξαν καὶ ταύτας. Ἄλλ' ἐννοήσαντες εὐθέως τὴν ἀπάτην, ἀπέρριψαν, ὡς βλαβερά καὶ ἐναντία τοῖς ἐφιεμένοις τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ, εἰπόντες· «Ὅτι ὁ ἐξ ἀδικίας πλοῦτος ἐστὶ βλαβερός· ὁ φρόνιμος οὖν ἐχέτω αὐτάρκειαν, ἥτις ἀνωτέρα ἐστὶ τῆς χρηματολογίας. Οἱ πλοῦσιοι οὐκ εἰσὶν ἄμοιροι δεινῶν, ἔνεκα τοῦ πλούτου· μόνος ὁ αὐτάρκης ζῆ ἐν εἰρήνῃ ἐν τῷ Κόσμῳ τούτῳ καὶ τοῦ ὑψίστου χώρου ἄξιος ἀποκαθίσταται μετὰ θάνατον. Ὁ πλοῦτος ἐπιφέρει, ὡσεπιτοπολὺ, τὴν ἡδυπάθειαν· αὐτὴ τὴν ῥαθυμίαν· καὶ αὐτὴ τὴν ἄγνοϊαν· ἡ δὲ ἄγνοϊα μυρίων κακῶν γίνεται αἰτία, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄδου ἐπὶ τέλους. Ἡ ἄπληστος χρηματολογία ἐστὶ θυγάτηρ τῆς πλεονεξίας, ἥτις οὐδέποτε γηράσκει, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ φυσικαὶ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου γηράσκουσι (1). Ὁ μὲν πλεονέκτης ζῆ βίον ἀβίωτον· καθότι πάντοτε ἐπιθυμεῖ καὶ οὐδέποτε κορέννεται· ὁ δὲ αὐτάρκης ἡδέως ζῆ, ἡσύχως ὑπνώττει, ἀταράχως ἀποθνήσκει, καὶ τῆς αἰωνίου μακαριότητος ἐπιτυγχάνει. Ταῦτα ἐντέλλονται αἱ γραφαὶ, καὶ αὐτὰ οἱ φρόνιμοι πιστεύοντες δοξάζουσι.»

(1) Τὸ μὲν πρόσωπον πλήρες ἐστὶ ρυτίδων· ἡ δὲ κεφαλὴ, περὶ τὰ δὲ μῆλη, παραλελυμένα· μὲν δ' ἡ ἀπληστία νεάζει. (Βατριχαρῆ Βασ. περὶ ματαιότητ. τῶν τοῦ Κόσμου σελ. 38 διότ. 9 Πρόδρομος Ἰνδ. μεταφρ.)

Πορευομένων δὲ τῶν ὁσίων, ἀπήντησαν γυμνοσοφιστὴν, καὶ λίμνην πλήρη λωτῶν· καὶ οἱ μὲν συλλέξαντες ἱκανοὺς λωτούς, καὶ παρὰ τὸ χεῖλος καταθέσαντες εἰσῆλθον λουσόμενοι· ὁ δὲ, θέλων ἵνα γνωρίσῃ τὸ θρησκευτικὸν αὐτῶν φρόνημα, ἀπέκρυψεν αὐτούς. « Τίς, εἶπον οἱ ὅσοι ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς λίμνης, ἀφῆρεσε τοὺς λωτούς; Πάντες δ' ὤμοσαν λέγοντες· « Ὁ κλέψας τοὺς λωτούς ἔστω ἀσεβής, ψευδολόγος, παράνομος, θυμώδης, μισόξενος, ἐπιόρκος, οἰηματίας, πλεονέκτης καὶ ὡς τοιοῦτος κολαζέσθω, καὶ εἰς γεννήσεις γεννήσεων ἄθλιος ἔστω. » Ὁ δὲ γυμνοσοφιστὴς τὰ ἐναντία εὐξάμενος ἔδωκε τοὺς λωτούς, εἰπὼν· « Ἐγὼ ἔκρυψα αὐτούς, γνωρίσαι θέλων τὸν ὑμέτερον νόμον, καὶ τὴν πίστιν ὑμῶν· ἐγὼ εἰμι ὁ Ἴνδρας· λέγω δ' ὑμῖν ὅτι ἐκ τῆς αὐταρκειας, τῆς ἀποστροφῆς τῶν δώρων τοῦ ἀδίκου δωρητοῦ, καὶ ἐκ τῆς πεποιθήσεως ὑμῶν, ἐκτήσασθε τὸν ἄφθαρτον χῶρον· νῦν οὖν ἀναβάντες ἐπὶ θείου φορείου, πορεύθητε εἰς τὸν οὐρανόν. »

Μαθαίνομεν καὶ ἐκ τοῦ διηγήματος τούτου, ὅτι πρὸς ἀπόλαυσιν τοῦ ὑψίστου χώρου ἀπαιτοῦνται δύο τινά· ἔργα καλὰ, καὶ πίστις ἀκραιφνής· καθότι ἄνευ πίστεως τὰ καλὰ ἔργα εἰσὶ νεκρά· πίστις δὲ ἄνευ ἔργων ἐστὶν ἐπίσης ἀνωφελής. Καὶ τὴν μὲν αὐτάρκειαν, τὴν ἀποστροφήν πρὸς τὸν ἄδικον πλοῦτον, καὶ τὸν παράνομον ἄνθρωπον ἔδειξαν οἱ ὅσοι, μὴ δεχθέντες τροφήν, πειναλέοι ὄντες· διὰ δὲ τῶν ἁρῶν ἐξέφρασαν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐαυτῶν πεποιθήσεως, σύμφωνον οὖσαν ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῶν Βεδῶν. Τούτων ἕνεκα ἐσώθησαν, καὶ τῆς οὐρανοῦ μακαριότητος ἠξιώθησαν.

Ἡ ἔδρα τῆς ἀμαρτίας, κατὰ τὰς γραφὰς καὶ τὴν Βεδικὴν διδασκαλίαν, ἐστὶν ἡ πλεονεξία· μήτηρ τῆς ἀμαρτίας ἡ πλεονεξία, ἀρχικὴ αἰτία τῆς ἀμαρτίας πάλιν ἡ πλεονεξία. « Καθὼς ἡ θάλασσα οὐ πληροῦται ἐκ βαθυρρόων καὶ ἀενάων ποταμῶν, οὕτω καὶ ἡ πλεονεξία ἐκ κτημάτων πολυειδῶν (1). » Καθότι ἐκ τῆς πλεονεξίας γεννᾶται ἡ ἀκόρεστος ἐπιθυμία, καὶ ἐξ αὐτῆς ἡ ἀπληστία (2)· ἐκ ταύτης ἡ ἀδικία, αἱ παράλογοι ὀρέξεις, ὁ θυμὸς, τὸ μῖσος, ὁ φθόνος. Ὁ δὲ πλεονέκτης ἀσεβής ἐστὶ περὶ τὰ θεῖα, κακοποιὸς καὶ ἄδικος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἀνελεήμων πρὸς τοὺς συγγενεῖς καὶ πτωχοὺς, καὶ σκληρὸς πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα. Τούτου ἕνεκα καθόσον ὀλιγοστεύει ἡ πλεονεξία, τοσοῦτον ἐλαττοῦνται ἡ πρὸς τὸ ἀμαρτάνειν κλίσις τοῦ ἀνθρώπου· ἀπ' ἐναντίας αὐξάνουσιν, ἐκείνης αὐξανομένης. « Ὁ πλεονέκτης ἄπιστός ἐστὶν ἐν πᾶσι, κακοποιὸς πρὸς πάντας καὶ διάστροφος μᾶλλον πάντων (3). Ὅτε οὖν ἡ πλεονεξία ἄπεστι, πᾶν κακὸν ἄπεστιν ὅτε δὲ πάρεστι, δυσκόλως ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου κλίνει εἰς τὸ ἀγαθόν (4). » Διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι ἡ ἔδρα τῆς ἀμαρτίας ἐστὶν ἡ πλεονεξία. Ποία δὲ ἡ βᾶσις τῆς ἀρετῆς κατὰ τὴν αὐτὴν Βε-

(1) Κεφ. ιγ'. σελ. 108 δίστ. 4.
 (2) Γῆν ἀνέσκαψα ἐλπίζων θησαυρόν· μέταλλα ἐχώνευσα εἰς τὸ μετατρέψαι εἰς χρυσίον· ὠκεανὸν ἐπλευσα· παντοίαν θεραπείαν καὶ κολακείαν ἐποίησα πρὸς ἡγεμόνας καὶ ἐνδοξοὺς· νύκτας ἅλας διέτελεσα ἀγρυπνῶν ἐν νεκρικοῖς τύποις, μελετῶν ἐπωδὰς ἐκ καρδίας· ἄφες μὲ νῦν, ὦ ἀπληστία! (Πρόδ. Ἰνδ. μετ. Βατριχαρῆ, περὶ ματαιότητος σελ. 37 δίστ. 5.)
 (3) Κεφ. ιγ'. δίστ. 6 Ἰτιχάσα.
 (4) Αὐτόθει δίστ. 9—10.

δικήν θεολογίαν; « Οἱ σοφοὶ ἄνδρες λέγουσι τὴν πράξιν τῶν τοῦ νόμου τὸ κυρίως ποιητικὸν αἷτιον τῆς τετρακτύος ταύτης· τῆς δόσεως, τῆς κτήσεως, τῆς τρυφῆς, καὶ τῆς ἀθανασίας(1), ἤγουν ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ ἀπάθεια, ἡ αὐτάρκεια, καὶ ἡ θεωρία. Οὐδεμίαν δὲ τῶν ἀρετῶν τούτων ἀσκεῖ ὁ πλεονέκτης· καθότι οὐδεμίαν τῶν πράξεων τῶν παρὰ τοῦ νόμου διαταττομένων πράττει ὁ πλεονέκτης· ὅτι ἡ παγχάλεπος πλεονεξία ἀναιρετική ἐστὶ τῶν τοῦ νόμου (2). Παντοίῳ οὖν τρόπῳ ἄφες τὴν πλεονεξίαν, εἰ ἀγαπᾷς τὸ οἰκεῖον ἄκρον ἀγαθόν, καὶ τὴν ἐν οὐρανῷ ὑπερτάτην δόξαν, ἣν καλοῦσιν οἱ θεόφρονες ἀφθαρτον καὶ αἰώνιαν.

§. 14. Περὶ ἰλαρότητος καὶ ταπεινοφροσύνης.

Ἡ ἰλαρότης τῆς ψυχῆς ἐστὶ μεγίστη ἀρετὴ, ἀσυγκρίτως ἀγνή καὶ ἀγνιστικὴ πάντων ἰλαρὸς δ' ἐστὶν ὁ λυτρωθεὶς ἀπὸ πάντων τῶν κακῶν, ἤγουν τοῦ θυμοῦ, τῆς ταραχῆς τῶν αἰσθησεων, τοῦ μίσους, τοῦ ψεύδους, τῆς πλεονεξίας(3). Οὐχ ἥττον δ' αὐτῆς ἐστὶν ἡ ταπεινοφροσύνη, ἥτις ἐναντία ἐστὶ τῆς ὑπερηφανείας, τῆς φιλαυτίας, τῆς οἰήσεως, τῆς κενοδοξίας κτλ. Πᾶσα δὲ μάθησις, μὴ συνοδευομένη ἀπὸ ταύτης τῆς ἀρετῆς, καὶ εἰς ἐπίδειξιν μόνον ἀποβλέπουσα, ὁμοία ἐστὶ τῇ τοῦ κόρακος ἀνάρθρω φωνῇ.

(1) Τρυφήν ἐναυθία, καὶ ἀνωτάτην ἄνεσιν ἐνοεῖ ὁ Βεάτας, τὴν ἐκ τῆς θεωρίας τοῦ Θεοῦ ἀνεκλάλητον ἀγαλλίασιν. Ἴδε τὸ προοίμιον τῆς πορούσης Ἰτιχασασαμουτσαίας.

(2) Αὐτόθι δίστ. 12.

(3) Αὐτόθι σελ. 114 δίστ. 37 καὶ ἐφεξῆς.

Ἦν ποτε Βραχμᾶν, Ζάζαλις καλούμενος, ὃς ἐποίει ἄσκησιν καὶ θεωρίαν, ἰστάμενος ἀκλόνητος χρόνον πολλόν· ζεύγος δὲ πτηνῶν, φωλεᾶν ἔπηξεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ὠητόκοσεν· ἐξῆλθον δὲ καὶ νεοττοὶ ἐκ τῶν ὠν, καὶ ἠϋζήσαν ἐν τῇ καλιᾷ, καὶ πτερωθέντες ἀνέπτησαν. Τότε ὁ Ζάζαλις ἐκινήθη μέγα δὲ φρονῶν, ἀνεφώνησεν εἰπών· « Οὐκ ἔστι ἐν κόσμῳ ὅμοιος ἐμοὶ κατὰ τὴν ἄσκησιν. » Φωνὴ δὲ ἐν αἰθέρι ἐγένετο λέγουσα· « Ἐν Βαναρασῇ (Βεναρῆς) τῇ πόλει εὐρίσκεται ἀπλοῦς πωλητῆς, καλούμενος Τουλεδδάρας, ὅστις μεγαλόφρων ὢν οὐ μεγαλορῥημονεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἀνώτερος σοῦ ἐστι. » Ὁ οὖν ἀσκητῆς θαυμάσας, ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ἰδεῖν θέλων τὸν ἄνδρα· ὁ δ' ἀναβλέψας πρὸς τὸν ἀσκητὴν, « Καλῶς ἦλθες, ᾧ ἄριστε, εἶπε· γινώσκω τὴν αἰτίαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἀφίξεώς σου. Μάθε οὖν ὅτι οὐκ ἔχω μάθησιν, ἀλλ' εἰμι πάντοτε ὁ αὐτὸς λόγῳ, ἔργῳ, καὶ διανοίᾳ. Παρηγορῶ τὸν πάσχοντα, καὶ συγχαίρω τὸν εὐημεροῦντα· ἀποφεύγω πᾶσαν πλεονεξίαν, καὶ πωλῶν οὐκ ἀδικῶ τὸ μικρὸν παιδίον, ἢ τὸν τυφλόν. Εἰμι ὀλιγαρκῆς καὶ αὐτάρκης· μόνος κατεσκεύασα τὴν κατοικίαν ταύτην· φιλόφρων ὢν οἰκτείρω καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα· ἀπαθὴς ὢν, δὲν ἐνοχλοῦμαι ὑπὸ τῶν αἰσθήσεων, ἢ τῶν ἡδονῶν. Οὔτε ὑψηλόφρων ὢν, οὐδ' ὑπερήφανος, τὸν βίον διάγω εἰρήνῃ καὶ ἰλαρότητι. Ἀνωφελῆς ἐστὶν ἡ μάθησις τῶν Βεδῶν, ἀνευ ἰλαρότητος, μετριοφροσύνης, καὶ ἀπαθείας. Οὔτοί εἰσιν οἱ νεοσοὶ, οἱ γεννηθέντες ἐπὶ τῆς σῆς κεφαλῆς, δι' ὧν ἔμαθον τὸ γεγονός· ὅτι ἡ ἐγκράτεια, καὶ πᾶσα ἀρετὴ ἐν ἡμῖν ἐστίν· καὶ τὸ τέμενος αὐτῆς ἐστὶν ἡ καρδία ἡμῶν. Ἄπαντες οἱ ποταμοὶ εἰσιν

ὅμοιοι κατὰ τὴν ἀγιότητα, καὶ ἅπαντα τὰ ὄρη, καὶ ἅπαντα τὰ ἱερὰ τεμένη· ἀλλ' ἡ ἰλαρότης ἐστὶ τὸ μέγα ἱερὸν τέμενος· ἡ ἰλαρότης ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀσκησις· ἡ ἰλαρότης ἡ μεγάλη γνῶσις τῶν ὄντων· ἡ ἰλαρότης ἐστὶν ἡ μεγάλη θεωρία (1). Ἄφες τὴν ὑπερφορσύνην, ἔσο ἀπαθής, ἰλαρὸς, μετριόφρων· γίνωσκε δ' ὅτι καὶ ἐν ἐρήμῳ πάθη γίνονται τῷ ἐμπαθῇ, καὶ ἐν κόσμῳ χαλιναγωγία τῶν παθῶν, τῷ ἐγκρατεῖ. Τούτων τῶν λόγων ἀκούσας ὁ Ζάζαλις, καὶ ἰλαρὸς καὶ ταπεινόφρων γενόμενος ἔτυχε τῆς ὑψίστης δόξης.

Διὰ τοῦ διηγήματος τούτου δεικνύει καὶ αὐθις ὁ συγγραφεύς· α'. ὅτι ἡ θεωρία καὶ αὐτὴ ἡ μάθησις τῶν γραφῶν, ἄνευ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς εἰσὶν ἀνωφελεῖς· β'. ὅτι οὐ μόνον ὁ ἐν ἐρήμῳ οἰκῶν ἀσκητῆς δύναται σωθῆναι διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν ἀρετῶν· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον καὶ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ διατρίβων ἐνάρετος· γ'. ὅτι ὁ ἐν ἐρήμῳ θεωρητικὸς Βραχμάν, ἄνευ ἰλαρότητος, μετριοφορσύνης καὶ ἀπαθείας, δὲν δύναται ἵνα ἐπιτύχῃ τῆς ὑψίστης δόξης, καὶ κατώτερός ἐστὶ τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ οἰκοῦντος ἰλαροῦ καὶ μετριόφρονος ἀπλουστάτου ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο, λέγει, ὅτι ὁ ἀγιώτερος τόπος, καὶ τὸ ἱερώτερον τέμενός ἐστὶν ἡ ἀγνή καρδιά τοῦ ἔργω, καὶ διανοίᾳ ἐναρέτου καὶ θεοσεβοῦς ἀνθρώπου (2).

§. 15 Περὶ ἀρετῆς.

Ποῖον ἐστὶν αἰρετώτερον, ἢ κτῆσις τῆς ἀρετῆς, ἢ ἡ κτῆσις τοῦ πλούτου;

Οἱ θεολόγοι σοφοὶ φρονοῦσιν, ὅτι ὁ μὲν πλοῦτός ἐστὶν ἀν-

(1) Κεφ. 18'. σελ. 113 δίστ. 33—34.

(2) Εἰς μάτην πανεὶ ὁ ἀσκητῆς οὐ ἡ καρδιά οὐκ ἔστιν ἰλαρά. (Αὐτ. δίστ. 46.)

θρωπικόν και πρόσκαιρον· ἡ δ' ἀρετὴ θεία, και θείων αγαθῶν
 πρόξενος. Διὰ τοῦ πρώτου αποκτῆ ὁ ἄνθρωπος τὰ τοῦ Κό-
 σμου ἀγαθὰ, ἅπερ εἰσὶ προσωρινά· διὰ τῆς δευτέρας τὰ
 οὐράνια, ἅ εἰσιν αἰδία.

Βραχμάν τις πλεονεξία νικώμενος ἐδέετο τοῦ ἀγγέλου
 τῶν θεῶν Κουνδαδδάρα, διὰ προσευχῶν και θυμιαμάτων,
 ὑπὲρ κτήσεως πλούτου. Μετὰ δὲ χρόνον, ἦσθεις ὁ Ἄγγελος,
 και τὸ πρόσκαιρον τοῦ χρηματικοῦ πλούτου γινώσκων,
 ἤτησε παρὰ τῶν θεῶν, ὑπὲρ τοῦ δεομένου Βραχμᾶνος τὸν
 ἀληθῆ πλοῦτον, ἥτοι τὴν πρὸς ἀρετὴν κλίσειν. Ἐκ γὰρ τῆς
 ἀρετῆς γίνεται μάθησις, εὐτυχία, εἰρήνη, ἔπαινος, οὐρανὸς
 τοῦ Ἴνδρα, και ἀθνασία. Ποῖον δὲ τὸ ἐκ τοῦ χρηματικοῦ
 πλούτου ὄφελος; Οὐδέν· ἢ πρόσκαιρον καλόν· καθότι ὁ
 ἀφείς τὴν ἀρετὴν, ἀσπάζεται τὸν πλοῦτον. Οὗτος ἀφείς σω-
 ρὸν χρυσοῦ, σωρὸν χρὸς ἀναλαμβάνει. Τί ὄφελος ἐκ πλού-
 του, ὃν ἄλλοι ἀπολαμβάνουσι μετὰ θάνατον; Ὁ μὲν χρη-
 ματικὸς πλοῦτος ἀνήκει εἰς τοὺς κληρονόμους· ὁ δὲ τῆς
 ἀρετῆς, εἰς μόνον τὸν ἐνάρετον. Μόνη ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς
 ἐστι τὸ ἀναφάριετον κτῆμα τοῦ ἐναρέτου. Μωροὶ εἰσιν οἱ
 φρονοῦντες, ὅτι τὸ πεπρωμένον οὐκ ἐκτελεῖται, ἢ ὅτι τοῦ
 πεπρωμένου ἀναίρεσις γίνεται· ἀλλὰ τὸ πεπρωμένον διορί-
 ζεται ἐκ τοῦ προπεπραγμένου ἐν ἑτέρα γεννήσει ἔργου.
 Ὅστις οὖν πράξει τὴν ἀρετὴν ἐν μιᾷ γεννήσει, εὐρήσει τὴν
 ἀμοιβὴν αὐτῆς ἐν τῇ ἐπομένη γεννήσει, και βαθμηδὸν οὕτως,
 ἐωσοῦ ἀποκτήσει τὸν ὑψιστον χῶρον. Ταῦτα μαθὼν ὁ Βραχ-
 μάν παρὰ τοῦ Ἄγγέλου και πεισθεὶς εἰσέδου εἰς τὸ δάσος και
 ἄσκησιν εἰργάζετο δυσκατέργαστον, κχι πρὸς τὸν Κουνδαδ-

δάραν ἦν εὐγνώμων, ὅτι κλίσειν ἀρετῆς, ἀντὶ πλούτου αὐτῷ ἔδωκεν. Μετὰ δέ τινα καιρὸν, φανείς ὁ Ἄγγελος εἶπε τῷ Βραχμαῖνι· « Δεῖξώ σοι ἤδη τὴν κατάστασιν τῶν πλουσίων καὶ βασιλέων, τῶν μὴ ἀσκησάντων τὴν ἀρετὴν. » Τότε εἶδεν ὁ Βραχμαῖν, θεῖω ὄμματι, ἀναριθμήτους πλουσίους εἰς τὸν σκοτεινὸν ἄδην, καὶ τοὺς κηκρούς, πρὸς οὓς ἡ θύρα τοῦ οὐρανοῦ ἐστὶ κεκλεισμένη, καὶ ἐθαύμασεν ἀφ' ἐτέρου ἰδὼν τὴν δόξαν τῶν ἐνκρέτων. « Ἰδὲ πάλιν, ἰδὲ τὰ πάθη, ὑφ' ὧν τοῦτο τὸ πᾶν περιελημμένον ἐστὶ, καὶ ἡ θύρα τοῦ παραδείσου κεκλεισμένη τοῖς κηκούργοις καὶ κακοτρόποις· εἰ ἅπας ὁ κόσμος οὗτος προσκείμενος ἦν τῇ ἀρετῇ, ἦν ἂν ὁ μὲν οὐρανὸς πλήρης, ἡ δὲ γῆ κενή (1). » Ἐκ τούτων ἔτι μᾶλλον πεισθεὶς εὐχαρίστησε τὸν Ἄγγελον· χάριτι δὲ αὐτοῦ καὶ τῶν θεῶν, ἔτυχε τῆς θείας γνώσεως, καὶ δι' αὐτῆς τῆς τελειότητος. Αἰθεροβατῶν δὲ περιήρχετο, ὡς θεός, πάντας τοὺς τόπους, ἄμειρος ὢν παντὸς πάθους· καὶ προσκείμενος αἰὲ τῇ θεωρίᾳ, ἀπήλαυσε τῆς ὑψίστης χώρας τοῦ Βισνοῦ, καὶ τὸ ἄκρον ἐρετόν.

Ἡ ὕλη τοῦ Κεφαλαίου τούτου συμφωνεῖ ὡς πρὸς τὰς ἡθελικὰς ἀρχὰς τῶν προηγουμένων καὶ ἐπομένων Κεφαλαίων τῆς παρούσης πραγματείας, οὐχ ὡς ἦττον δὲ καὶ πρὸς τὰ τῆς Μαχθβαράτας, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ σοφοῦ Κυρίου Λασσένου (2), ἰδίως δὲ ὡς πρὸς τὸ III τοῦ ἐπικοῦ ποιήματος, ἧτοι τὸ περὶ ἀπαρνήσεως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς κλί-

(1) Κεφ. ιε'. σελ. 121 διότ. 49—50.

(2) Προλεγ. τῆς Ἰνδ. σελ. 16'.

σεως καὶ τῆς ἐσχάτης ἀπολυτρώσεως· ἐπίσης δὲ ὡς πρὸς τὸν διάλογον τοῦ Βολίσχα περὶ τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ, καὶ το διήγημα τῆς Μαχαβαράτας, ἐνθα ἀποδεικνύεται, ὅτι ἐν τῇ πλεονεξία οὐκ ἔστι σωτηρία, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει τῆς ἀρετῆς. « Ἴσθι οὖν, λέγει καὶ ὁ ἡμέτερος ποιητής, ὡς ἡ ἀρετὴ κρείττων ἐστὶ τοῦ πλούτου· ἐκ γὰρ τῆς ἀρετῆς, καὶ ὁ οὐρανός, καὶ ἡ λύτρωσις, καὶ ἡ χώρα τοῦ Βισνοῦ ἐπίκτητος γίνεται (1). » Αὐτὸ δὲ τοῦτο δι' ἄλλων λέξεων, ἀποδεικνύει ὁ συγγραφεὺς διὰ τῶν ἐφεξῆς πέντε κεφαλαίων.

§. 16. Περὶ ἀποστροφῆς τῶν τοῦ κόσμου.

Ἄν ὁ φιλόπλουτος καὶ φιλοκερδῆς, καὶ τοι ὧν ἐργατικὸς οὐ πλουτεῖ, τί ποιήσας ἄνεσιν εὐρήσει;

Ἡ ἄνεσις καὶ ἡ εἰρήνη ἀπαιτοῦσι τὰς ἐξῆς πέντε ἀρετάς. α'. ἀπραγμοσύνην· β'. ἀληθολογίαν· γ'. ὀρθὴν κρίσιν· δ'. ἀταραξίαν· ε'. καὶ ἀποστροφήν τῶν τοῦ Κόσμου. Ἐκ τούτων ἐπιγίνεται τῷ ἀνθρώπῳ ἡ λύτρωσις, ἡ εἰρήνη, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἄκρα τῆς ψυχῆς ἀγαλλίασις. Ὁ ἔχων ταύτας τὰς ἀρετάς κύριος ἀποκαθίσταται τῶν κοσμικῶν· ἂν δὲ σὺν ταύταις ταῖς ἀρεταῖς ἔχη καὶ τὴν θεοφροσύνην, ὁ τοιοῦτος ἀποκτὰ καὶ τὸν Οὐρανόν.

Ἦν ποτε ἀνὴρ τις, Μανκῆς καλούμενος, ὃς πλούτου ἐφιέμενος, εἰργάζετο ἀκαταπαύστως, ἀλλὰ πάντοτε ἀπετύγχανεν· οὗτος ἠγόρασε ζεῦγος βοῶν διὰ τῶν ἐναπολειφθέντων ὀλίγων χρημάτων, καὶ ἤρξατο γεωργεῖν. Φέροντες δ' οἱ βόες τὸν ζυγόν, ἐπλησίασαν ἀνεπαισθήτως εἰς Κάμηλον καθημέ-

(1) Κεφ. 16. σελ. 123 διστ. 61.

νην ἢ δὲ ἀναστᾶσα αἴφνης, ἔσειρε βιαίως ἀμφοτέρους τοὺς βόας μετὰ τοῦ ζυγοῦ, καὶ αὐτοὺς μὲν κατέστρεψε· τὸν δὲ ζυγὸν συνέθλασεν. Ὁ δὲ Μανκῆς, ἰδὼν τὸ γεγονός καὶ τοὺς βόας ἐκπνεύοντας· « Τετέλεσται, εἶπε· πολύπονος καὶ πανάθλιος ὑπῆρξεν ὁ ἐμὸς βίος· μάταιαι δὲ καὶ ἀνωφελεῖς παῖσαι αἱ ἐπιχειρήσεις ἐμοῦ. Ἄλλως σχεδιάζει ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἄλλως ἀποβαίνουνσι τὰ πράγματα· ἄλλως μελετῶνται, καὶ ἄλλως φέρονται ὑπὸ τῆς τύχης (1)· αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμῆ δοξασία. Ὁ μὲν ἀτυχῆς πάντοτε ἀποτυγχάνει· ὁ δὲ εὐτυχῆς, καὶ μωραίνων, πολλάκις εὐδοκιμεῖ. Ἀνόητος πραγματικῶς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ἀγωνιζόμενος πρὸς κτῆσιν πλούτου μᾶλλον ἢ πρὸς κτῆσιν ἀρετῆς· καθότι οὗτος κοπιᾶζει πρὸς ἀπόλαυσιν χρημάτων, ἀνησυχεὶ φροντίζων πρὸς διατήρησιν αὐτῶν, καὶ λυπεῖται ἐν τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. Πόνος οὖν ἐνεστι τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ συλλογῇ τῶν χρημάτων! πόνος ἐν τῇ φυλακῇ αὐτῶν! πόνος ἐν τῇ ἀναλώσει! καὶ πόνος ἐν τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν! Ὁ πλοῦτος ἄρα πολύπονος λίαν ἐστὶ, καὶ αἰείποτε αἴτιος ἀνησυχίας καὶ ταραχῆς· ὥστε ὁ μὲν ἐραστὴς χρημάτων κατώδυνος ἐστὶν, ὁ δὲ ἀνέραστος, γηθόσυνος. Ἀπομακρυνθήτω οὖν ἡ ἐπιθυμία αὕτη ἐκ τῆς ἐμῆς καρδίας. Συζεύξας δὲ τὴν διάνοιαν τῇ θεωρίᾳ, τοιαύτην ἀρετὴν συντόνως ἐργάσομαι, ὥστε οὐ τεύξομαι ἄλλοτε τοιαύτης ἐπιπόνου παλιγγενεσίας (2). Οὐκ ἔστιν ἡδονὴ ἡδυτέρα ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις, οἷα ἡ ἡδονὴ τοῦ ἀρνησαμένου τὰ τοῦ κόσμου, καὶ

(1) Ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει.
 (2) Κηφ. ΙΣΤ'. σελ. 125 δίστ. 22.

καταφρονήσαντος πάσης τρυφῆς. Λί τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίαι εἰσὶν ὁ μέγας δεσμός, καὶ αἰτία τῆς φιλοχρηματίας, τῆς πλεονεξίας, καὶ ὅλων τῶν δεινῶν. Αὐταὶ νικηθῆσαι, ἄνεσιν καὶ εἰρήνην παρέχουσι τῇ ψυχῇ. Καθότι ἡ αὐτάρκεια ἐπιφέρει τὴν εὐθύτητα, τὴν ἰλαρότητα, τὴν πρὸς πάντα τὰ ἐμψυχα εὐσπλαγγίαν· ἡ δὲ ἡδυπάθεια καὶ πλεονεξία εἰσὶν ἐναντίαι πάσης ἐπιγείου καὶ οὐρανοῦ ἀνέσεως. « Ὅταν ἀπειρῶ τὴν ἐξιοῦσαν ἐπιθυμίαν ἐκ τῆς καρδίας, τότε τυγχάνω τοῦ Θεοῦ. Τοῦτό ἐστιν ἡ θεία φρόνησις, καὶ ἡ θεωρία· τοῦτο μόνον ἀρκεῖ τὰ δὲ λοιπὰ περιττά. » Ἄφες οὖν, ὦ ἄνθρωπε, τὰ τοιαῦτα ταραχώδη πάθη, καὶ εὐφρανθήσῃ ἀφθαρτον καὶ ἄφρατον ἀγαλλίασιν, καὶ ἐνταῦθα μὲν βιώσῃ, ἐν ἀνέσει καὶ ἐν εἰρήνῃ· μετὰ θάνατον δὲ τεύξῃ τῆς οὐρανοῦ ὀλβιότητος, καὶ τοῦ ὑψίστου Θεοῦ. « Γνωρίζω, λέγει ὁ Μανκῆς, γνωρίζω, ὃ ἐπιθυμῶ, τὴν ρίζαν σου· σὺ ἔχεις τὸ εἶναι ἐκ τῆς θελήσεως τῆς καρδίας· ἐγὼ δὲ οὐ ποιήσω τὴν θέλησιν τῆς καρδίας, ἐκ δὲ τούτου σὺ οὐχ ἔξεις τὸ εἶναι. Ὅψὲ ἐγὼ ἔγων, ὡς ἡ αὐτάρκεια μεγάλη ἐστὶν ἄνεσις. Ἀπολεσθέντος τοῦ ζεύγους τῶν βοῶν, αὐτάρκῆς ἔσομαι, ἡδέως δὲ καὶ ἐν ἀνέσει ὑπνώσω, καὶ ἐν κόλποις τοῦ Θεοῦ ἐγεροθήσομαι. »

§. 17. Περὶ μιμήσεως τῶν ἀγαθῶν ἔργων.

Ποία ἡ ὁδὸς τῶν ἀγαθῶν ἔργων; Ἡ ὁδὸς τῆς ἐγκρατείας ἐστὶν ἀρίστη, ἢ ἡ ὁδὸς τῆς πράξεως τῶν νομίμων καὶ ἐθίμων; ἢ ἡ ὁδὸς τῆς θεωρίας καὶ θεογνωσίας;

Ἡ ὁρθὴ τοῦ νοῦς κρίσις γίνεται διὰ πολλῶν γεννήσεων·

δε αὐτῆς ὀδηγούμενοι οἱ ἄνθρωποι μένουσιν ἐπὶ τῶν οικείων ἐθίμων καὶ νομίμων. Καθότι τὸ πεπραγμένον, ὡς ἀνεπτύχθη καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ Κεφαλαίῳ τῆς παρούσης πραγματείας, πραχθὲν ἀπαξ, οὐδέποτε ἐξαλείφεται, εἰμὴ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν, ἣτις ἐστὶν ἡ ἀμοιβή, ἢ ἡ ποινή. Τὸ πεπραγμένον διορίζει τὸ πεπρωμένον· ὥστε τὸ πεπρωμένον ὄν ἀποτελεσμα τοῦ πεπραγμένου, ἀνυπερθέτως ἐκτελεῖται εἰς ταύτην ἢ εἰς ἄλλην γέννησιν. Οἷτις οὖν πράττει ἀμαρτίαν τινὰ ἐν μιᾷ γεννήσει, ἢ ἐν τῷ διαστήματι τοῦ βίου τούτου, ἀπολαμβάνει τὸν καρπὸν ἐν τῇ ἀκολουθῳ ἀναβιώσει. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς. Ὁ πράττων αὐτὴν ἐν τῇ παρουσίᾳ γεννήσει, καὶ ἐν τῇ ἀκολουθῳ παλιγγενεσίᾳ κλίσιν πρὸς τὴν ἀρετὴν φέρει. Ἡ κλίσις καὶ ἡ ῥοπή αὕτη ἐστὶν ἡ ὀρθὴ τοῦ νοὸς κρίσις, δι' ἧς ἐκλέγων τὴν ἀρετὴν, ἀποστροφὴν ἔχει πρὸς τὴν κακίαν. Τοιαύτη ἐστὶν ἡ πρὸς τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν διδασκαλία καὶ μέθοδος τῶν Ἰνδῶν, ὥστε ἐκ τῆς ὀρθῆς κρίσεως ὁ ἄνθρωπος κρίνει, ἐκλέγει, καὶ μένει ἀκολουθῶν τὰ νόμιμα καὶ διατεταγμένα παρὰ τῶν ἱερῶν γραφῶν.

Ὁ προφητᾶναξ Ναχούσσας ἠρώτησέ ποτε τὸν ὄσιον Βοδδέαν « Πῶς τὸν κόσμον οἰκεῖς, ὡς ἄυλος, ἀνέραςτος ὢν πάσης τρυφῆς; »

Πολλοὶ ἐγένοντο, εἶπεν, ἐμοὶ διδάσκαλοι· ἡ Πιγγαλά, ὁ ἀετὸς, ἡ μέλισσα, ἡ νεάνις, κτλ.

Ἡ ἐταῖρα Πιγγαλά περιμένουσα ἐν ῥητῇ ὥρα τὸν ἐραστὴν, ἀπέτυχε· λίαν δὲ θλιβείσα ἐκ τούτου, σῶφρων ἐγένετο, εἰποῦσα· « Τὸ μὲν προσδοκᾶν ἔστι θλίψις καὶ ἀνησυχία·

τὸ δὲ μὴ προσδοκᾶν, μεγάλη ἐστὶν ἕνεσις καὶ ἡσυχία. Εἰς τὸ ἐξῆς οὐ προσδοκῆσω ἡσυχῶς δὲ βιώσω, καὶ ἡδέως ὑπνώσω.»

Εἰς δ' αἰετὸς, ἔχων κρέας ἐν στόματι, ἠνοχλεῖτο παρὰ τῶν λοιπῶν αἰετῶν, κεντούμενος παρ' αὐτῶν. Οὗτος οὖν, ἀφείς τὸ κρέας, ἀνενόχλητος ἔμεινε.

Νέα τις φιλήσυχος, ἔχουσα περικάρπια, καὶ ὑπὸ τοῦ κρότου αὐτῶν συγκρουομένων ἐνοχλουμένη, συνέτριψεν αὐτὰ καὶ ἡσυχίαν ἔσχεν. Καθὼς δ' ἡ μέλισσα τὸ μέλι συλλέγει ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων ἀνθέων, οὕτω καὶ ὁ φρόνιμος συλλέγει τὸ ἐξάίρετον, ὅπερ δι' ἔργου καὶ λόγου διδάσκουσιν οἱ σοφοὶ καὶ ἐνάρετοι ἄνδρες, καὶ τὰ θεῖα καὶ ἐπιστημονικὰ βιβλία. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διανοούμενος καὶ σπουδάζων, ἄφησα πᾶσαν ἐπιθυμίαν κοσμικὴν, καὶ πᾶσαν τρυφήν. Τοιοῦτον δὲ βίον ἐκλέξας, ζῶ ἐν τῷ Κόσμῳ ὡς ἄυλος, ἐν ἄνεσει καὶ εἰρήνῃ διάγω, τὰ ἀγαθὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα μιμούμενος.

§. 18. Περὶ φρονήσεως.

Ποιον τῶν κτημάτων ἐστὶν ἀνώτερον;

Πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνώτερόν ἐστιν ἡ φρόνησις· ὁ γὰρ ἐχέφρων καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι εὐρήσει ἄνεσιν. Διὰ τῆς φρονήσεως ἐπαρηγορήθη ὁ Βαλῆς, μετὰ τὴν στέρησιν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ μακαριότητος ἔτυχε μετὰ θάνατον.

Πλούσιός τις ἐκ τῆς Βακτριαικῆς φυλῆς (1), διερχόμενος

(1) Αὕτη ἐστὶ μία τῶν τεσσάρων προνομειῶν τάξεων ἐν τῇ Ἰνδία. Εἰς

ἄφ' ἀμάξης βιαίως, προσέβαλεν ἕξ ἀπροσεξίας, καὶ κατὰ γῆς ἔρριψε Βραχμᾶνά τινα, καλούμενον Κασσέπαν, πεζῇ βαδίζοντα. Οὗτος δεινοπαθῶν, « Τεθνήζομαι εἶπε· τί γὰρ ὄφελος ζωῆς ἐμοὶ τῷ ἀθλίῳ ὄντι ἐν κόσμῳ; » Ὁ δὲ Ἴνδρας, παραστάς αἴφνης ἐν σχήματι κυνολύκου, εἶπεν αὐτῷ· « Πόθεν ἡ τοσαύτη σου ἀπελπισία; διατί τοσοῦτον δυσθυμεῖς, καὶ γνώμην θανάτου ἔχεις; Ἐλίβεσαι διὰ τὸ ὑπ' ἄλλου γενόμενόν σοι κακόν, καὶ μέγιστον σεαυτῷ ποιῆσαι κακόν ἀποφασίζεις, ἤγουν τὴν αὐτοφονίαν; Εἰ οὐκ ἀγαπᾶς τὰ ὑπ' ἄλλων γινόμενά σοι κακὰ, μὴ πράττε καὶ σὺ πρὸς ἄλλον ποτὲ κακόν, οὐδὲ πρὸς σὲ αὐτόν. Ἡ ἀρετὴ, ὡ ἀγαθὲ, ἐστὶν ἡ θεραπεία ὧλων τῶν δεινῶν. Ὁ αὐτάρκης, οὐδενὸς ἔχων χρεῖαν, οὐ λυπεῖται οὐδὲ στερεῖται τινος, διότι οὐδενὸς ἐπιθυμεῖ. Ὁ δὲ πλεονέκτης οὐδέποτε κορέννυται, εἰ καὶ κτήσαιο πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ τὰ ἐν τῇ γῆ ἀγαθὰ πάντα, ἐν ᾧ μετ' ὀλίγον, ἀφίνων ἐξαίφνης τὸν πλοῦτον, τὰ ἀγαθὰ, τοὺς φίλους πάντας καὶ συγγενεῖς, πορεύεται εἰς τὸν φρικτὸν ἄδην. Μόνος ὁ ἄπληστος, ὢν πτωχὸς, ἐπιθυμεῖ πλούτου. Πλουτήσας, ἐπιθυμεῖ τιμῆς, δόξης, καὶ βασιλείας. Βασιλεύσας, ἐπιθυμεῖ αὐτοκρατορίας, ἔπειτα μονοκρατορίας, εἶτα οἰκουμενικῆς μονοκρατορίας. Ἀποκτήσας δὲ ταῦτα, οὐκ ἔτι κορέννυται, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ τῆς οὐρανοῦ δόξης τοῦ Ἴνδρα. Ἴνδρας γινόμενος ἐπιθυμεῖ τῆς δόξης τοῦ δημιουργοῦ Βραχμᾶ, καὶ οὕτως ἀνωτέρας, καὶ πάλιν ἀνωτέρας. Καθότι ἡ πλεονεξία καὶ ἡ ἀπληστία οὐκ ἔχουσι πέρας οὐδ' ὄριον,

αὐτὴν δ' ἀνήκουσιν οἱ ἔμποροι, οἱ γεωργοὶ, καὶ οἱ βιομήχανοι. (Ἰδὲ προλεγόμενα Γετᾶς σελ. 23 Κεφ. 2.)

καὶ οὐδεὶς ἔφθασεν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν. Ἀφες οὖν, ὦ ἄνθρωπε, ταύτην τὴν ἀτελεύτητον καὶ δυσπλήρωτον πλεονεξίαν (1), ἣτις οὐ κατασβέννυται ἐκ τῆς κτήσεως πολλῶν χρημάτων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνακαίει, καθὼς τὸ πῦρ ἐκ τῶν ξύλων.

Οἱ σοφοὶ δοξάζουσιν, ὅτι ἡ φιλοχρηματία ἐστὶ κακόν· διότι καὶ ἡ κτῆσις τῶν χρημάτων ἀνησυχίαν προξενεῖ, καὶ ἡ στέρησις αὐτῶν λύπην, ἐν ᾧ τὰ χρήματα, τὰ κτήματα, καὶ τὰ εὐτυχήματα βραχυτελῆ εἰσιν, ὡς τὰ ἐξ ἀνέμου ἀνιστάμενα κύματα τῆς θαλάσσης. Δυοῖν δὲ θάτερον, ἢ ὁ ἄνθρωπος ἀφήσει τὸν πλοῦτον καὶ τὰ κτήματα, καὶ ἀπέρχεται, ἢ ὁ πλοῦτος τὸν ἄνθρωπον. Ἀνυπερθέτως δὲ τὸ ἐν ἀφήσει τὸ ἕτερον, πρότερον ἢ ὕστερον· καθότι ὁ θάνατος χωρίζει αὐτοὺς διὰ παντός. Πῶς οὖν ἀπελπιζόμενος καταφρονεῖς τὴν ζωὴν διὰ πλοῦτον, ὅς ἔχει πολλὰ κακὰ, καὶ βραχυτελής ἐστι; Ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀρετὴ φέρουσι τὸν ἀληθῆ καὶ διαρκῆ πλοῦτον. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων εἰσὶ τυφλοὶ, κωφοὶ, ἀνάπηροι ὀρφανοὶ, φιλάσθενοι, καὶ ἐμπαθεῖς· σὺ δὲ, ὦ Κασσέπα, ὀλομελής εἰ καὶ ὑγιής· εἴτα ἀπελπίζεσαι ἔχων χεῖρας καὶ εὐρωστίαν, διότι εἰ πτωχός! Ὁ ἔχων φρόνησιν καὶ χεῖρας οὐδενὸς τῶν ἀναγκαίων στερεῖται. Εἰ μὲν δὲ ἀκούεις τῶν ἐμῶν λόγων, καὶ πιστεύεις αὐτοῖς, φρόντισον περὶ κτήσεως ἀρετῆς (2).»

Ἄλλ' ὁ ἀσθενής, ὁ τεθλιμμένος καὶ δυστυχής, ποίαν ἔξει παρηγορίαν; Γὰρ γραφάς· αὐτὰς ἀναγινωσκέτω ὁ ἀθυμῶν,

(1) Κεφ. ΙΗ'. δίστ. 23—24.

(2) Αὐτ. δίστ. 43.

ὅτι μεγάλην παρηγορίαν εὐρήσει καὶ ἀνάπαυσιν. Ἡ χαλιναγωγία τῶν αἰσθήσεων καθαρίζει τὸν νοῦν· ὁ δὲ καθαρὸς νοῦς βλέπει ἑαυτὸν μὲν ἐν τῷ παντί, τὸ δὲ πᾶν ἐν ἑαυτῷ. Ἐγκλεισον οὖν πάσας τὰς αἰσθήσεις ἐν τῇ διανοίᾳ· τὴν δὲ διάνοιαν, ἐν τῷ νοῦ· τὸν δὲ νοῦν ἀκλόνητον ἀνάγαγε εἰς τὸ ὑψιστον Θεῖον, καὶ ταχέως εὐρήσεις ἀνάπαυσιν, καὶ ἀγαλλίασιν. Μὴ δυνάμενος δ' ἐννοῆσαι τὸ νοερόν καὶ ἄυλον Θεῖον, θές ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν ἐν ὕλῃ Θεόν, καθ' ἣν ἂν θέλῃς μορφῆν(1), καὶ πάλιν ἕξεις τελείαν ἄνεσιν. Ἀφείς οὖν τὴν φιλοχρηματίαν καὶ πλεονεξίαν, ἐργάζου τὴν ἀρετὴν, ἡτοι τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν φρόνησιν διότι πάντων τῶν κτημάτων, ἡ κτήσις τῆς φρονήσεως κρείττων λέγεται. Ὁ γὰρ ἐχέφρων, ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν καὶ εἰς τὸν Θεὸν προσεγγίζων, ἄνεσιν καὶ εἰρήνην εὐρίσκει ἐν τούτῳ τε τῷ βίῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. »

Ἐν τῷ ἠθικῷ τούτῳ διηγήματι ἐμφαίνεται ἡ ἀνθρώπινος ἀδυναμία ἐν τῇ τοῦ νεοπλούτου ὑπεροψία, καὶ ἐν τῇ οἴσει τῶν προνομιοῦχων τάξεων. Καθότι ὁ Κασσέπας, θεωρῶν ἑαυτὸν λίαν ἀνώτερον ἀνθρώπου, ἀνήκοντος εἰς τὴν Βαῖσσαιακὴν τάξιν, τρίτην οὖσαν μετὰ τοὺς Βραχμᾶνας, ἐξέλαβεν ὡς μεγίστην ἀτιμίαν τὴν παρὰ τοῦ τοιούτου ὄθησιν διὰ τῆς ἐλασίας τῆς ἀμάξης. Ἐκ τούτου ἡ τοσαύτη ἀπόγνωσις αὐτοῦ, ἡ ἀκηδία τῆς ζωῆς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς αἰτοφονίας. Ἡ γελοία τοῦ Βραχμᾶνος ἀπελπισία δίδει ἀφορμὴν εἰς τὸν Θεὸν Ἴνδραν, κυνολύκου λαβόντα μορφῆν, ὅπως ἐλέγξῃ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἠθικῶς καὶ θεολογικῶς νοθετήσῃ αὐτόν. « Ὅτι,

(1) Αἰτ. οἰκτ. 57—61.

λέγει, ἔπραξέ τις ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει, τοῦτο ἀπολαμβάνει ἐν τῇ ἐνεστώσῃ. Διατί οὖν θλίβεσαι, ὡς πάσχων δῆθεν ὑπ' ἄλλου; ἐν ᾧ ἀπολαμβάνεις τὸν καρπὸν τῶν ὧν ἔπραξες ἄλλοτε ἔργων; Μυριοτρόπως πάσχει ὁ ἄνθρωπος καθεκάστην, καὶ σὺ ἀπελπίζουσα διὰ τοιαύτην ἀτιμίαν; Ἡ ἀρετὴ, οὐσα τὸ ἀπαλλακτικὸν ὄλων τῶν δεινῶν, ἀμελεῖς αὐτῆς, καὶ μικρολογῶν ματαίως λυπῆσαι δι' οὐτιδανὰ πράγματα. Ἀμελεῖς τῆς Βραχμανικῆς σου ἀξίας, καὶ ζηλεύεις τὸν πλοῦτον τοῦ Βαῖσσαιου, λησμονῶν, ὅτι οἱ λέγοντες, « οὗτός ἐστιν ὁ ἐμὸς φίλος, ὁ ἐμὸς υἱός, τὰ ἐμὰ κτήματα, καὶ ὁ ἐμὸς πλοῦτος », ἀφέντες ταῦτα πάντα ἐξαίφνης, πορεύονται εἰς τὸν ἄδην. Πῶς οὖν ἀξιοῖς ἐκλιπεῖν τὸ ζῆν διὰ πλοῦτον, ὃς πολλὰ κακὰ ἔχει, ἐφήμερός ἐστι, καὶ ὑπὸ τῶν σοφῶν περιφρονεῖται, ἔνεκα τῆς ἀρετῆς; Βίμην οὖν ἀκούεις τῶν ἐμῶν λόγων, φρόντισον περὶ κτήσεως τῆς ἀρετῆς. »

Ἄλλ' ἡ ἀρετὴ στηρίζεται εἰς τὴν θεοσέβειαν· αὐτὴ δὲ προαπαιτεῖ τὸν χωρισμὸν τοῦ πνεύματος, ἀπὸ τῆς σαρκός, ἡγῶν τὴν νίκην τῶν αἰσθήσεων (1). Τούτου δαθέντος, ἡ διάνοια τοῦ ἐναρέτου, χωριζομένη ἀπὸ τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ σώματος, θεωρεῖ ἑαυτὴν ἠνωμένην μετὰ τοῦ παντός, καὶ ἐν ἑαυτῇ βλέπει τὸ πᾶν. Οὕτως ὁ καθαρὸς νοῦς ὑψοῦται μέχρι τοῦ ἀχράντου Θεοῦ. Ἄν ὁμως, ἔνεκα τῆς ἀτελείας τῆς ἀνθρώπινου φύσεως, δὲν δύναταί τις ἐννοῆσαι τὸν νοερόν καὶ ἀπειροτέλειον Θεόν, θὲς, λέγει, ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν ἐν ὕλῃ Θεόν, καθ' ἣν ἀν θέλης μορφήν, ἀνθρώπου, εἰκόνας, ἢ ἀγάλματος εἰκονίζοντος τὸν Θεόν, τὸν ποιητὴν καὶ μέγαν ἡγεμόνα τοῦ

(1) Αὐτ. διστ. 58—57.

παντός, καὶ εἰς τὸν εἰκονιζόμενον ἐν ὕλῃ Θεὸν προσκύνει τὸν αὐλον, τὸν νοερόν, καὶ αἰδίδιον Θεὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ διανοίας, καὶ τεύξῃ πάσης λυτρώσεως (1).

§. 19. *Περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ Κόσμου (2).*

Ἐπειδὴ ὁ χρόνος τὰ πάντα δαμάζει καὶ φθείρει, ποῖόν ἐστι τὸ ἄκρον ἀγαθόν; καὶ τί ποιητέον πρὸς ἀπόλαυσιν αὐτοῦ; Ὁ προσηλωμένος εἰς τὰ τοῦ Κόσμου, προσκολλᾶται εἰς πρόσκαιρα πράγματα, ἅπερ ἀφανίζει καὶ φθείρει ὁ χρόνος, καὶ ἢ αὐτὸς αὐτὰ, ἢ αὐτὰ αὐτὸν ταχέως ἀφήσει. Μόνῃ ἢ ἀρετῇ ἐστὶ χρῆμα ἀναπόσπαστον καὶ αἰδίδιον· αὐτὴν οὖν ἀσκῶν τις διὰ τῆς χαλιναγωγίας τῶν αἰσθήσεων, καὶ τῆς πρὸς πᾶν ἐμφύχον εὐσπλαγγχίας, φθάνει εἰς τὸ ἄκρον ἀγαθόν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ ἄνθρωπος, λέγουσιν οἱ σοφοί, ἐν μὲν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, παρθενικὸν διάγων βίον, μαθέτω τὰς ἱεράς γραφάς, πηγὴν σοφίας καὶ συνέσεως· ἀνὴρ δὲ γενόμενος, γημάτῳ γυναικῆ καὶ τεκνοποιισάτῳ, καὶ τὰ διατεταγμένα ποιήτω· ἐν δὲ τῇ γεροντικῇ ἡλικίᾳ, εἰς ἔρημον ἀναχωρησάτῳ, καὶ ὁσίως ζήτω.

Ὁ δὲ Βεάσας, παραδεχόμενος ταῦτα, προσθέτει διὰ τοῦ στόματος τοῦ Μεδδαβῆ τὰ ἐξῆς· Ἀναιρουμένου μὲν τοῦ Κόσμου ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὄντος περικυκλωμένου ὑπὸ τοῦ θανάτου, τοῦ γήρατος, καὶ ὑπὸ τῶν παθημάτων κατατηχομένου, οὐκ ἔξεστιν ἀναμένειν τὴν γερον-

(1) Αὐτ. διστ. 58—67.

(2) Ἴδε Πρόδρομον Ἰνδικῶν μεταφράσεων, περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ κόσμου, σελ. 35—62. καὶ Κεφ. ΙΑ'. τοῦ παρόντος ποιήματος: Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τοῦ Κόσμου. καὶ Κεφάλαιον ΙΣ' περὶ ἀποστροφῆς τῶν τοῦ Κόσμου.

τικὴν ἡλικίαν, πρὸς ἀσκήσιν τῆς ἀρετῆς. Ἄν ὁ ἄνθρωπος δὲν
 δύναιται κατ' οὐδένα τρόπον ἵνα ἀποφύγῃ τὸν θάνατον, καὶ
 ἡ ὥρα αὐτοῦ ἐστὶν ἀβέβαιος, πῶς οὖν ἀναμείνει μέχρι τῆς
 γεροντικῆς ἡλικίας; ἐν ᾧ πραγματικῶς ἐν ἐκάστῳ ἡμερονο-
 κτίῳ βραχυτέρα ἢ ζωὴ γίνεται, καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν
 τὸ σῶμα φθείρεται; Πῶς οὖν ἐλπίζει ὁ ἄνθρωπος εἰς μακρό-
 τητα ἡμερῶν, ἐν ᾧ ἅμα τῇ γεννήσει παρακολουθεῖ τῷ ἄν-
 θρώπῳ ὅ,τε θάνατος καὶ τὸ γῆρας, καὶ ἀμφοτέροις τούτοις
 ὑπόκεινται κινητὰ καὶ ἀκίνητα πάντα; Αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς,
 καὶ ἡ ζωὴ αὐτὴ παρέρχονται, ὡς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ
 διέρχονται τὰς πεδιάδας, καὶ παρέρχονται. Τίς γεννηθεὶς οὐ
 τέθνηκε; Πῶς οὖν ἂν εἴη ἀσφαλῆς καὶ βέβαιος ὁ ἄνθρωπος;
 Μήπως ἡ νόσος, τὰ πάθη τοῦ σώματος ἢ ὁ θάνατος δίδουσι
 τὸν καιρὸν, ἢ περιμένουσι τὴν κτῆσιν τῆς ἀρετῆς; Ἐν ὅσῳ
 ἄρα ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύναμιν, ἐργαζέτω τὴν ἀρετὴν, καὶ
 παῖς ὢν, καὶ γέρον ποιείτω τὰ τῆς ἀρετῆς. Ποῖον δὲ κτῆμα
 φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκων; Οὐδέν· μόνη ἡ ἀρε-
 τή, καὶ τὰ καλὰ, ἢ κακὰ ἔργα ἀκολουθοῦσι τῷ νεκρῷ. Καὶ
 τὸν μὲν πλοῦτον ὁ ἄνθρωπος ἀποθανῶν ἀφήσιν εἰς τὸν οἶκον·
 οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ οἰκεῖοι, ὁ πατήρ, ὁ υἱός, ὁ ἀδελφός, ἢ μή-
 τηρ, ἢ γυνὴ ἀκολουθοῦσι τὸν νεκρὸν μέχρι τοῦ κοιμητηρίου,
 καὶ ἐνταῦθα ἀφίνουσι καὶ αὐτοὶ αὐτὸν καὶ οἴκαδε ἐπιστρέ-
 φουσι. Μόνη ἡ ἀρετὴ συμπορεύεται τῷ θανόντι, καὶ μόνη μετ'
 αὐτοῦ διαμένει. Διατί οὖν κοπιᾷζει ὁ ἄνθρωπος πρὸς κτῆσιν
 τῶν προσκαίρων ἀγαθῶν, ἅπερ ἀφήσιν, καὶ ἀφίνουσι, καὶ οὐ
 κοπιᾷσει πρὸς κτῆσιν τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν καλῶν ἔργων,
 ἅπερ οὔτε ἀφήσιν, οὔτε ἀφίνουσι, ἀλλὰ συνακολουθοῦντα

μετ' αὐτοῦ διχόμενοι; Τὴν ἡμέραν οὖν καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν ἀγαθὸν ἐποίησε, ταύτην νομιζέτω ἄγονον, ἄκαρπον, καὶ ἀνωφελή. Ποῖος εἶ, ὦ ἄνθρωπε; Πόθεν ἐλήλυθας; Διατί ἐλήλυθας; Ποῖ πορεύῃ; Ταῦτα ἀναλογιζόμενος, καὶ εἰς οὐδένα ἐλπίζων, πράττε τὰ τῆς ἀρετῆς, ἐπειδὴ ἐφ' ἡμέρᾳ εἰσι τὰ τοῦ κόσμου, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ. Ἡ μὲν φθορὰ καὶ ὁ θάνατος εἰσι ἀφευκταὶ ἢ δὲ στιγμή τοῦ θανάτου βεβαία ἄμα καὶ ἄδηλος. Ὁ ἔμφρων μὴ φροντιζέτω περὶ τοῦ φθαρτοῦ καὶ φθειρομένου καθεκάστην σώματος, ἀλλ' ἐχέτω ἐπιμέλειαν περὶ τῆς ἀφθάρτου ψυχῆς. Καθότι ὁ μὲν πλοῦτος τοῦ σώματος, σὺν τῷ σώματι φθείρεται· ὁ δὲ πλοῦτος τῆς ψυχῆς, ἦτοι ἡ ἀρετὴ, ἐστὶ συναΐδιος τῇ ψυχῇ. Ὁ χρόνος ἀριθμεῖ τὰς ἡμέρας, τὰς ὥρας, καὶ τὰς στιγμὰς ὡς τοκογλύφος· ἀριθμησάτω καὶ ὁ ἄνθρωπος τὰς ἡμέρας, εἰς ἃς ἀγαθὸν τι ἔπραξε, καὶ λογισάτω ἄγονον τὴν ἡμέραν, εἰς ἣν οὐδὲν ἀγαθὸν ἐποίησεν. Ὁ θάνατος καὶ τὸ γῆρας καταδιβρώσκουσι βασιλεῖς καὶ ἰδιώτας, πλουσίους καὶ πένητας· πάντες δ' ἀπέρχονται ἄνευ βασιλείας καὶ πλούτου· μόνη δ' ἡ ἀρετὴ διχόμεναι. Πράττε οὖν τὰ ἀγαθὰ· ἀλλ' ἄρξον ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς· ὅτι ἄδηλος ἐστὶν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου. Οὐαὶ τῆς ἀθλιότητος! Οὗτος πορευόμενος εἰς εὐωχίαν, αἴφνης ἀπέθανε! ἐκεῖνος, ὦν πρὸ μικροῦ ὑγιῆς, ἀπέθανε! Θρῆνος ἀκούεται πανταχοῦ ἐν ταύτῃ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ οἰκίᾳ. Τίς δύναται εἰπεῖν· *Τοῦτο ποιήσω αὔριον*, ἐν ᾧ ἐν ἀδημονίᾳ ἀναμένει αὐτὸν ὁ θάνατος εἰς πᾶσαν στιγμὴν; Ἄν ὁ ἄνθρωπος ἐθεώρει τὸν θάνατον πλησίον αὐτοῦ ἰστάμενον, οὐδὲ τὸ βρῶμα οὐκ ἂν ἀρέσειεν αὐτῷ, πολλῶ δὴ μᾶλλον τὸ ἀνοσιούργημα. Τίμι ἔσεται πεποιθήσις εἰς τὰ τοῦ

Κόσμου, ὃς οἶδε τὰ μὲν εὐτυχήματα, ὡς ἐνύπνια· τὴν δὲ νεύτητα, ὡς ἄνθος· τὴν δὲ ζωὴν, ὡς ὠκύθοον ἀστραπὴν ; Τὸ γῆρας, ἢ νόσος, τὰ δυστυχήματα, οἱ πόνοι, καὶ τὰ δεινά εἰσι φωναὶ τοῦ θανάτου. Ἄκουσον οὖν αὐτῶν· ἄφες τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ τοῦ Κόσμου, πλήρη ὄντα θλίψεως καὶ μεταμελείας, καὶ κατάφυγε διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν καλῶν ἔργων εἰς τὸν Θεόν, τὸν πανταχοῦ παρόντα, τὸν πανταχῆ διοικῶντα, τὸν νοητὸν, τὸν θεωρητὸν τοῖς θεωρητικοῖς, τὸν ὑπερτελῆ καὶ ἀειχαρῆ. Θεόφρων δὲ γενόμενος, λάτρευσον τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἀπαθείας, τῆς ἰλαρότητος, τοῦ οἴκτου καὶ τῆς χαλιναγωγίας τῶν παθῶν. Οὕτω διὰ τῆς θεωρίας, καὶ τῆς νεκρώσεως τῶν αἰσθήσεων, θανατώσεις τὸν θάνατον, καὶ ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ἀναλλοιώτου Θεοῦ τεύξῃ τῆς αἰδίου ὀλβιότητος. Τοῦτό ἐστι τὸ ἄκρον ἀγαθόν, καὶ τοιαύτη ἡ πρὸς αὐτὸ φέρουσα ὁδός.

§. 20. Περὶ συμβουλῆς.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο συνέχεια, οὕτως εἰπεῖν, ἐστὶ τοῦ προλαβόντος· ὁ δὲ λόγος προτρεπτικός ἐστὶ πρὸς ἀρετὴν.

Ὁ θεῖος Βεάσας ἐσυμβούλευσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σοῦκαν οὕτως· « Ἀσπάζου, ὦ υἱέ, τὴν ἀρετὴν, νικητὴς ὢν αἰεὶ τῶν παθῶν τῶν αἰσθήσεων, τοῦ ψύχους καὶ καύματος, τῆς δίψης καὶ πείνης, τοῦ θυμοῦ, τῆς λύπης, καὶ τοῦ ἄλγους. Τίς νουνεχῆς προτιμᾷ τὴν ἐφήμερον ἡδονὴν, τὴν τῆς αἰωνίου τιμωρίας ; Ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ ἀγαλλίασις· αὐτὴ μόνη ἐστὶ τὸ ἀχώριστον κτῆμα τῆς ψυχῆς· αὐτὴ μόνη παρακολουθεῖ τῷ θανόντι· πάντα δὲ τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῦ

Κόσμου τούτου φθείρονται σὺν τῷ σώματι. Οἱ φίλοι, οἱ συγγενεῖς, οἱ οἰκεῖοι, συνοδεύουσι τὸν νεκρὸν μέχρι τοῦ τάφου. Καὶ ὁ μὲν νεκρὸς ἀφήσῃ τὸν πλοῦτον καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· οἱ δὲ συγγενεῖς ἐγκαταλείπουσιν αὐτὸν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ. Μόνη ἡ ἀρετὴ καὶ ὅσα καλὰ ἔργα ἔπραξεν ἐν τῷ βίῳ συνοδεύουσι τὸν νεκρὸν, καὶ μετ' αὐτῷ διαμένουσιν. Αὕτῃ οὖν καὶ αὐτὰ εἰσιν οἱ τοῦ ἀποβιώσαντος συγγενεῖς, καὶ φίλοι· ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ οὐ παρίσταται εἰς βοήθειαν ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ὁ υἱὸς, ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀδελφός· μόνη δὲ παρίσταται ἡ ἀρετὴ. Ὁ δὲ ἐνάρετος, βιώσας ἐν εἰρήνῃ καὶ ἄνευ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως, τυγχάνει καὶ μετὰ θάνατον τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Ταῦτα φρονοῦσι καὶ ἀδιστακτῶς πιστεύουσιν οἱ σοφοί, καὶ ὅσοι ἄνδρες, καὶ αὐτὰ διδάσκουσιν αἱ θεαὶ ἡμῶν γραφαί.

Διπλῆ, ἢ μᾶλλον τριπλῆ ἐστὶν ἡ ὁδὸς τοῦ βίου· ἡ μὲν φέρει τὸν ἡδυπαθῆ εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, καὶ εἰς τὴν τρυφήν, ἧς τὸ πέρας ἐστὶ μεταμέλεια καὶ κόλασις. Ἡ δὲ, εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν πράξιν τῶν καλῶν ἔργων, δι' ὧν ζῆ μὲν ὁ ἔμφρων ἐνταῦθα εἰρηνικῶς· φθάνει δὲ καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὸν παράδεισον τοῦ Ἰνδρα, ἐξ οὗ μετὰ τινα χρόνον μετενσωματοῦται, καὶ πάλιν εἰς τὸν πολυώδυνον τοῦτον βίον κατέρχεται. Ἡ δὲ τρίτη, ἣν ὁδεύουσι μόνοι οἱ ἐκλεκτοὶ καὶ θεόφρονες, φέρει διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ τῆς ἐντόνου θεωρίας, εἰς τὸν ὑψιστον χῶρον, ἐνθα μετὰ τοῦ ἀχράντου Θεοῦ αἰδίως ἐνοῦται. Ἄφες οὖν, ὦ υἱέ, τὴν πρωτὴν ἐναγκαλίσθητι τὴν δευτέραν, ἵνα φθάσῃς εἰς τὴν τρί-

την ἄλλως, εἰς τὰ βάθη τοῦ σκοτεινοῦ ἄδου καταπέσης. Μόνη ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ θεοφροσύνη ἐστὶν ἡ κλίμαξ, ἡ ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν φέρουσα. Περιφρόνησον τὰς ἡδονάς, αἵτινες πολλὰ ἐπιφέρουσι δεινὰ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ. Κτῆσον ἀρετὴν, καὶ τεύξῃ τοῦ οὐρανοῦ· οὐδὲ πράξιν κακὴν ποιήσεις, οὐδὲ λέξιν αἰσχρὰν ἐκφωνήσεις, οὐδ' ἔννοϊαν πονηρὰν ἐννοήσεις ἐναντίον τῆς ἀρετῆς. Οἱ μὲν κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων γεννῶνται ἔν' ἀποθάνωσι, καὶ ἀποθνήσκοντες πάλιν γεννῶνται· οἱ δὲ ἔμφορες καὶ ἐκλεκτοὶ, ἵνα κτήσωσιν ἀρετὴν καὶ δι' αὐτῆς τὴν ἀθανασίαν. Διατί οὖν, ὦ ἄνθρωπε, χάριν τῆς πλεονεξίας καὶ τῆς ἡδονῆς, ἀναβάλλεις τὸν καιρὸν τῆς ἀρετῆς; Αἱ ἡμέραι ἡμῶν παρερχόμεναι, εἰσὶ τμήματα προπίπτοντα τῆς ζωῆς, ἥτις κατατέμενεται καθεκάστην ἡμέραν ὑπὸ τοῦ θανάτου! Τίς γεννηθεὶς οὐκ ἀπέθανε; Διατί οὖν ἀπράγμων καὶ ἀφροντίστως ὀδεύεις τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς; διατί κοπιᾶζεις πρὸς κτήσιν πλοῦτου, ὃν ἀποθνήσκων ἐγκαταλείψεις; Οὐδεὶς ἀκολουθήσει σοὶ ἀπερχομένῳ. Μόνος δεῖ σοὶ πορευθῆναι, παραλαβόντι μετὰ σοῦ πᾶν ὅ,τι ἀγχθὸν, ἢ κακὸν ἔπραξας ἐν τῷ βίῳ, ὅπως λάβῃς τὸν καρπὸν τῶν ἰδίων ἔργων. Χιλιάκις εἶπόν σοι, ὦ τέκνον, καὶ λέγω· ἐργάζου τὰ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελῶς· πρόσκαιρος γὰρ ἡ ζωὴ, καὶ τὰ τοῦ Κόσμου πράγματα. Μιᾶς δ' ἡμέρας παρελθούσης ἄνευ ἀγαθοεργίας, δεῖ τῷ ἀνθρώπῳ ἐλεεινολογεῖν· διότι ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν θεοφροσύνην, καὶ αὕτη εἰς τὴν ἀθανασίαν, ἥτις κτάται διὰ τῆς χαλιναγωγίας τῶν αἰσθήσεων, τῆς ἀπαθείας, τῆς γνώσεως τῶν ὄντων. Ταῦτα πάντα ὀδηγοῦσιν εἰς τὴν θεωρίαν αὐτοῦ

τοῦ ὑψίστου Θεοῦ ὅπερ ἐστὶ τὸ ἄκρον ἐφετὸν, καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπὶ γῆς ὑπάρξεως. Ὅτε δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἀπαθὴς ὢν καὶ ἐγκρατής, χωρίσει ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς φλυαρίας τῆς σαρκός, καὶ καθαρὸς πλησιάσει εἰς τὸν Θεόν, ἐνώνει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποκτᾷ τὴν θεοκρασίαν, γενόμενος ἀληθὴς θεωρητικὸς καὶ θεόφρων.

Αἱ συμβουλαὶ τοῦ Βεάσα εἰσὶν ὑψηλαί, ἠθικαί, καὶ πλήρεις ἀληθείας· πολλὴν δὲ τὴν ὁμοιότητα ἔχουσιν ὡς πρὸς τὰς παροιμίας τοῦ Σολομῶντος, αἵτινες συμβουλαὶ καὶ αὐταὶ εἰσι πρὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱόν. « Μὴ σὲ πλανήσωσιν, λέγει, ἄνδρες ἀσεβεῖς, ἃ υἱέ, μηδὲ βουληθῆς, ἐὰν παρακάλῃσσί σε λέγοντες· ἔλθε μεθ' ἡμῶν, κοινώνησον αἵματος κτλ. Ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐν ἐλπίδι, καὶ ἡσχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ... Υἱέ, ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ σεαυτῶ, ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου, καὶ παραβάλεις καρδίαν σου εἰς σύνεσιν... Τότε συνήσεις φόβον Κυρίου, καὶ ἐπίγνωσιν Θεοῦ εὐρήσεις... Υἱέ, ἐμῶν νομίμων μὴ ἐπιλανθάνου... γράψον δὲ αὐτὰς ἐπὶ πλάκος τῆς καρδίας σου. Φοβοῦ δὲ τὸν Θεόν, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ κτλ. » (1).

(1) Παροιμίας Σολομῶντος.

§. 21. Περὶ ἐλεημοσύνης, ἤτοι γεωδοσίας. — 22. Βοοδοσίας. — 23. Τροφοδοσίας. — 24. Σησαμοδοσίας. — 25. Καὶ περὶ δόσεως ἢ ἐλεημοσύνης ἐξ οἰκείου κτήματος καὶ μὴ ἀλλοτρίου.

Ἐν τοῖς πέντε τούτοις Κεραλαίοις συμβουλεύει ὁ ποιητὴς τὰ διάφορα εἶδη τῆς ἐλεημοσύνης ἢ δόσεως, κατὰ τὴν ἐντολὴν τῶν Βεδῶν· ἐπειδὴ δὲ οὐσιωδῶς εἰσιν ὅμοια, ἤνωσα αὐτὰ, χάριν συντομίας, ἐρμηνεύων τὸ πνεῦμα τῆς ἠθικῆς αὐτῶν διδασκαλίας. Καθότι « Ὁ δὸς γῆν, δίδει, λέγει, εἰς τὸν ἐνδεῆ χρυσόν, ἱμάτια πολυειδῆ, καρπούς, καὶ πᾶν ἀγαθόν. » Ἐπεταὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἡ βοοδοσία· καθότι ὁ δὸς γῆν εἰς πτωχόν, καὶ ζευγος βοῶν, ἢ δάμαλιν, εὐποιεῖ καὶ περιθάλλει πᾶσαν τὴν πάσχουσαν τοῦ ἐνδεοῦς οἰκογένειαν. Κατὰ τρίτον λόγον ἔπεται ἡ τροφοδοσία· καθότι διὰ τῆς τροφῆς διατηρεῖται ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα τὸ εἶναι ἔχει· ὥστε ὁ τροφοδότης ἐστὶ ζωοδότης. « Ὁ δίδων, λέγει, τροφὴν τοῖς πτωχοῖς καὶ ξένοις πορεύεται εἰς τὸν παράδεισον (1)· καθότι ἡ ἐλεημοσύνη ἐξαλείφει πάντα τὰ ἁμαρτήματα. » Ἐπειδὴ δὲ ἱερὰ τροφή παρ' Ἰνδοῖς θεωρεῖται ἡ σήσαμος, διὰ τοῦτο ἡ σησαμοδοσία ἐστὶν ἀρίστη ἐλεημοσύνη, ἀπαλλακτικὴ τῶν ἁμαρτιῶν, καθαρτικὴ, καὶ τοῦ οὐρανοῦ πρόξενος.

Βραχμάν τις τελέσας θυσίαν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, οἴκαδε ἐπανέκαμψε· τὸν δὲ υἷον ἔπεμψεν ἵνα τὴν

(1) Ὁ ἐλεῶν πτωχῶν δανείζει Θεῶ.

ἐγκαταληφθεῖσαν ὑδρίαν κομίση· ὁ δὲ πορευθεὶς οὐχ εὔρεν. Ὁ οὖν πατὴρ θυμωθεὶς κατηράσατο τοῦ παιδὸς, εἰπὼν « ἰδὲ τὸν Ἰάμαν » (τὸν Πλούτωνα ἢ θεὸν τοῦ ἄδου). Καὶ ὁ μὲν παῖς ἔπεσεν εὐθέως νεκρός· ὁ δὲ πατὴρ μεταμεληθεὶς ἐθρήνηει. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ὁ υἱὸς ὡς ἐξ ὕπνου ἀνέστη· ὁ δὲ πατὴρ χαρεῖς ἠρώτησεν αὐτὸν, ἐὰν ἴδῃ τὸν Ἰάμαν. « Κατὰ τὴν σὴν προσταγὴν, ἀπήντησε, πορευθεὶς εἶδον τὸν θεὸν τοῦ ἄδου, ὃς με διέταξεν ἵνα ἐπανακκάμψω πάλιν εἰς τὴν γῆν. Ἰγὼ δὲ δεηθεὶς παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα μοι δείξῃ τὰς διαφόρους μονὰς τῶν ἐλεημόνων· ὁ δὲ ἀναβιβάσας με ἐπὶ φορείου, ἔδειξέ μοι χώρας τερπνάς, οἰκήματα λαμπρὰ καὶ χρυσᾶ, ὑπερφυῆ φορεῖα, διοικούμενα παρὰ θεῶν νυμφῶν, καὶ ποταμοὺς ῥέοντας μέλι, γάλα, βούτυρον, κτλ. Αὐταὶ, εἶπεν, εἰσὶν αἱ μοναὶ τοῦ Ἰεωδότου, τοῦ Βοοδότου, καὶ τῶν ἐλεημόνων ἐν γενεῖ. Ταῦτα ἰδὼν, ὦ πάτερ, ἐπανῆλθον πρὸς σέ. »

Διὰ τοιούτων διηγημάτων προτρέπουσιν αἱ Βέδαι καὶ οἱ Βραχμᾶνες τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν λοιπὴν πᾶσαν ἀρετὴν. Συμβαίνει δὲ καὶ ἐνταῦθα, ὅτι εἰς πάντα τὰ θεοκρατικὰ κράτη, ἐνθα ἡ θρησκεία καὶ οἱ πολιτικὸν θεσμοὶ εἰσὶν οὐσιωδῶς ἠνωμένοι, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οἱ δεύτεροι ἐξαρτῶνται ἀπὸ τῆς πρώτης. Οἱ Βραχμᾶνες, ὡς λειτουργοὶ καὶ ὑπουργοὶ τοῦ Θεοῦ, εἰσὶν οἱ ἰσχυρότεροι πάντων, καὶ τὰ πάντα στρέφουσι πρὸς ὄφελος ἑαυτῶν καὶ τῆς ἱερατικῆς αὐτῶν τάξεως. « Ὅστις τιμᾶν ἐμὲ θέλει (λέγει ὁ Βισνοῦς) ἄκρα εὐλαβεία, οὗτος τιμάτω ἀεὶ τοὺς Βραχμᾶνας· » ὁ δὲ τάναντία φρονῶν· « οὐκ ἔστι, λέγει, ἡμέτερος, καὶ

ἄξιός ἐστιν ἀναιρεθῆναι καὶ παιδευθῆναι (1). » Κατὰ συνέπειαν τούτου, « Δοτέα, λέγει, Δάμαλις νέα, καλή, μετὰ μόσχου Βραχμᾶνι πτωχῷ. Καὶ, ὁ δούς Βραχμᾶνι γῆν καρποφόρον, πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ ἀγαθὰ ἀπολαμβάνει (2). Κἂν μέγα κακούργημα πράξῃ ὁ ἄνθρωπος, δίδων γῆν Βραχμᾶνι ἀπαλλάττεται τοῦ ἀμαρτήματος (3). Χρέος τοῦ Βασιλέως ἐστὶ τὸ δίδόναι γῆν τοῖς Βραχμᾶσι. Οἱ βασιλεῖς οἱ κακὰ πράττοντες, καὶ κακὰ διανοούμενοι, δόντες γῆν τοῖς Βραχμᾶσιν, ἀπαλλάττονται πάντων αὐτῶν τῶν ἀμαρτημάτων κτλ. (4). Προσθέτουσιν ὅμως τὸ « οὐδέποτε γῆ δοτέα Βραχμᾶνι ἀσυνέτῳ, μικροπρεπεῖ, ἀμυήτῳ τῶν τῆς Βέδας, ἀμαθεῖ, καὶ ἐναγεῖ (5). Σίτιζε αἰεὶ σεμνὸν Βραχμᾶνα, ὅστις ποτ' ἂν ᾗ. » Τοιαῦτά εἰσι τὰ ὑπὲρ τοῦ Βραχμνικοῦ τάγματος παραγγέλματα αὐτῶν τῶν ἰδίων Βραχμάνων· κατ' εὐτυχίαν ὅμως πλησίον τῆς τοιαύτης διδασκαλίας, παρατηροῦνται ἀρχαὶ ὑψηλῆς ἠθικῆς. « Ὁ Θεός, λέγουσιν οὗτοι, ἐμφωλεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου· ὅταν οὖν παρουσιάζεται εἰς σὲ ξένος πτωχός, ἀσθενής, ἢ ἐπαίτης, καὶ παρὰ σοῦ ζητεῖ βοήθειαν, νόμιζε, ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔρχεται πρὸς σὲ ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ξένου καὶ ἐνδεοῦς· μηδέποτε οὖν ἀποβάλλῃς αὐτὸν ἄνευ βοηθείας, περιθάλψεως καὶ εὐπροσηγορίας. »

(1) Κεφ. λ'. δίστ. 143—144.

(2) Κεφ. λά. σελ. 159 δίστ. 14—15—16.

(3) Αὐτ. δίστ. 20—21—24—27.

(4) Αὐτ. δίστ. 34.

(5) Αὐτ. δίστ. 31.

«Ἡ δὲ ἐλεημοσύνη τότε ἐστὶ τελεία ἀρετὴ, ὅταν ὁ ἐλεῶν δίδει οὐ μόνον ἄνεσιν, τροφήν, ὕδωρ, ἐνδύματα, ἢ ἀργύριον πρὸς τὸν ἐνδεῆ, ἀλλὰ καὶ λόγους ἠδεῖς, δεικνύων πρὸς αὐτὸν φιλοφροσύνην, πρᾶον καὶ περιχαρὲς πρόσωπον. Καθότι ὁ γλυκὺς λόγος καὶ ἡ εὐπροσηγορία εὐχαριστοῦσι περισσότερον τὸν πτωχόν, παρὰ τὰ πλοῦσια δῶρα, μετὰ θυμοῦ καὶ ἀγανακτήσεως διδόμενα. Ἡ μετ' ἐπιεικείας ἐλεημοσύνη ἐστὶν εὐάρεστος τῷ Θεῷ (1).»

Ἄλλ' ἂν ἡ ἐλεημοσύνη ἐστὶ μεγίστη ἀρετὴ, δῆλον, ὅτι ὀφείλει ἕκαστος ἵνα ἐκτελῇ ἐξ οἰκείου κτήματος αὐτὴν καὶ οὐχὶ ἐξ ἀλλοτρίου· διότι» ὁ ἀρπάζων, λέγει τὸ ἱερὸν λόγιον, ἀλλότριον κτῆμα, δίδει τῷ πτωχῷ, πορεύεται εἰς τὸν σκοτεινὸν ἄδην. Ὁ τοιοῦτος ἀδικεῖ καὶ ἑαυτόν. καὶ τὸν στερηθέντα, καὶ τὸν λαμβάνοντα, Ὁ ἐλεήμων δότω ἄρτον, ὕδωρ, γάλα, καὶ ἐν ἐλλείψει τούτων, λόγους ἠδεῖς· δότω δ' ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ φιλανθρώπως καὶ εὐσεβῶς· οὕτω τεύξεται ὁ ἐλεήμων πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ ἐν τῷ παρόντι, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ.»

Ἐν τῷ Κεφαλαίῳ τῆς σησαμοδοσίας ἐπιφέρει ὁ ποιητῆς περιεργόν τινα μῦθον. Ὁ Θεὸς τοῦ ἄδου Ἰάμας ἔπεμψεν, λέγει, τὸν διάκονον ἵνα κομίσῃ εἰς τὸν ἄδην Βραχμᾶνά τινα, καλούμενον Σαρμήλαν. Ὁ μὲν Ἄγγελος πορευθεὶς ἔφερεν ἄλλον, ἀντ' ἄλλου· ὁ δὲ ὁ Ἰάμας, ἰδὼν αὐτὸν εἶπε· « Πορεύθητι εὐθέως εἰς τὸν σὸν οἶκον· οὐδένα γὰρ φέρω ἐνθάδε ἔξω τοῦ ὠρισμένου χρόνου. » Ὁ δὲ Βραχμᾶν, πρὶν ἀνέλθῃ εἰς τὴν γῆν, ἠρώτησε τὸν Θεόν· « Τί πράξας ἐν τῷ βίῳ ὁ ἄνθρωπος μεγάλην ἀρετὴν ἐργάσεται;

« Εἰς μάτην, ἀπήνηται ὁ Ἰάμας, φοβεῖται ὁ ἄνθρωπος

(1) Κεφ. κγ'. διότ. 13—16—17—20—21.

ἀκούων τὸ ὄνομά μου Ἰάμας, ἤγουν κολαστῆς ἢ τιμωρός· ὅστις δαμάζει τὰ ἑαυτοῦ πάθη, οὗτος δαμαστής ἑαυτοῦ καὶ ἀληθῆς ἐγκρατής ἐστι. Δύο εἰσὶ τὰ εἶδη τῆς ἐγκρατείας, ἐσωτερικὴ, καὶ ἐξωτερικὴ. Καὶ ἡ μὲν ἐσωτερικὴ ἐγκράτεια δεκαειδῆς ἐστίν, ἤτοι ἡ ἀγαθότης, ἡ ὑπομονή, ἡ εἰλικρίνεια, ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ ταπεινῶσις, ἡ εὐθύτης, ἡ δόσις, ἡ ἰλαρότης, ἡ ἠδύτης, καὶ ἡ ἀποχὴ ἀλλοτρίου πράγματος. Δεκαειδῆς δὲ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐστίν· ἡ καθαριότης, ἡ σπουδὴ, ἡ ἄσκησις, ἡ ἀλήθεια, ἡ περὶ τὴν Βέδαν γύμνασις, ἡ σωφροσύνη, ἡ μετριοφαγία, ἡ νηστεία, ἡ ἐχεμυθία, καὶ τὸ λουτρόν. Ὅστις οὖν οὕτω δαμάζει ἑαυτὸν, πορεύεται εἰς τὴν χώραν τοῦ Βισνοῦ, ἄνευ τοῦ ἰδεῖν με ἐν τῷ ἄδην.»

«Ἄκουσον δὲ καὶ ἄλλην μυστικὴν ἀρετὴν. Τὸ σήσαμον ἐγένετο ἐκ τοῦ στόματος τοῦ γενεσιάρχου Κασσέπα· ἐπειδὴ δὲ θεῖαν ἔχει φύσιν, διὰ τοῦτο καὶ ἀγνιστικόν ἐστι. Ὅστις οὖν, τιμῶν τὴν σήσαμον, ἐσθίει σήσαμον, καὶ δίδωσι σήσαμον Βραχμᾶνι ὀσίῳ, θεωρῶν ἐν νοῦ τὸν Θεόν, οὗτος οὐκ ἔρχεται εἰς τὸν πολύοχλον τοῦτον ἄδην. Αἰεὶ τοίνυν διδόσθω σήσαμον, ὡς δύναιμι· ἐκ γὰρ τῆς σήσαμοδοσίας πάντων τῶν ἐφετῶν ἀπολαύουσιν οἱ ἄνθρωποι. Ὅστις ποιεῖ, ἐπίσης, οἰκητήριον αναπυτικόν, ἀνορύττει φρέατα καὶ λίμνας, καὶ ποτιστήρια καὶ βρύσας κατασκευάζει εἰς ἄνεσιν τῶν ἀνθρώπων, πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οὐδέποτε κατέρχεται εἰς τὸν ἄδην. Ὅστις δίδωσιν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, σήσαμον, χρυσίον, ὕδωρ, βρῶμα, οἴκημα, ἐνδύματα, κτλ. τῷ ἐνδεεῖ, καὶ εὐσεβεῖ Βραχμᾶνι, οὗτος πορεύεται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν οὐρανόν.»

§. 26. *Περὶ οὐκλήσεως μετὰ ἀγαθῶν ἀνδρῶν.*

Ὠφέλεια μεγίστη προσγίνεται τῷ ἀνθρώπῳ, νέω ἢ γέροντι, ἐκ τῆς συνομιλίας καὶ τῆς συναναστροφῆς μετὰ ἐναρέτων καὶ ὁσίων ἀνδρῶν. « Ὁ ὁσιος, λέγουσι, Σεβάνας, ἀσκῶν μεγάλην ἀρετὴν, διέτριβεν ἐν ποταμῷ. Ἄλιεις δέ τινες, ῥίψαντες τὸ δύκτιον ἐξήγαγον αὐτὸν σὺν τοῖς ἰχθύσιν· καὶ οἱ μὲν ἀποροῦντες ἤτουν συγνώμην· ὁ δὲ ὕσιος, « ῥίψατε, εἶπε, τοὺς ἰχθύας εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ λάβετε ἐμὲ ἀντ' αὐτῶν. » Ἀλλ' ἵνα μὴ βλάβῃ καὶ τοὺς ἀλιεῖς, εἶπε πρὸς αὐτούς· « Ἀναγγείλλατε τῷ βασιλεῖ· οὗτος δώσει ὑμῖν τὸ ἀντάλλαγμα. » Ὁ οὖν βασιλεὺς προσκυνήσας τὸν ὁσιον διέταξε τὴν διὰ χρημάτων πληρωμὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἰχθύων· ὁ δὲ ὁσιος εἶπεν, ὅτι οὔτε αὐτὰ τὰ χρήματα, οὔτε πλείονα τούτων εἰσὶν ἱκανὰ πληρῶσαι τὴν τιμὴν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνιῶμενος ἠρώτησεν ἕτερον ἀσκητὴν περὶ τοῦ πρακτέου· ὁ δὲ, « δοθήτω, εἶπε βοῦς· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἀνεκτίμητος, ἱερὰ, μήτηρ, καὶ τροφὸς τῶν ἀνθρώπων. » Οὕτως ὁ μὲν Βασιλεὺς ἔδωκε τοῖς ἀλιεῦσι βοῦν· ὁ δὲ ὁσιος ἐλευθερωθεὶς ἠυλόγησε τὸν ἡγεμόνα, εἰπὼν· « Ἔστω σοι γνώμη στερεὰ καὶ ἀμετράτρεπτος εἰς ἀρετὴν. » Ὡς ἡ παρουσία τοῦ ὁσίου ἔσωσε τοὺς ἰχθύας, ὠφέλησε τοὺς ἀλιεῖς, καὶ φιλάρετον τὸν βασιλέα ἐποίησε.

§. 27. *Περὶ νοσῶν ἀγιασμάτων.*

Ὁ ποιητὴς ὠμίλησεν ἐν τῷ ς'. Κεφαλαίῳ περὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, καὶ ἐν τῷ σχολίῳ ἠρίθ-

μησά τινα ἐκ τῶν πολλῶν ἀγιασμάτων τῶν Ἰνδῶν. Ἐνταῦθα δ' ὁ λόγος ἐστὶ περὶ νοερῶν ἀγιασμάτων.

Ποῖα ὀνομάζονται νοερά ἀγιάσματα, ἠρώτησεν ὁ Βασιλεὺς Ζανάκκας τὸν ὄσιον Ρογκάτσαν ;

« Ἀγίασμα νοερόν ἐστὶν ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ γνῶσις τῶν ὄντων, ἡ τῶν αἰσθήσεων χαλιναγωγία, ἡ ὑπομονή, ἡ εὐθύτης, καὶ ἡ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία. Ἀγίασμα νοερόν ἐστὶν ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ φιλοξενία· τὸ ἀπέχεσθαι ἀπὸ πάσης ἀδικίας, καὶ μίσους. Πάντων δὲ τῶν ἀγιασμάτων ἀγιώτερόν ἐστὶν ἡ καθαρὰ καρδία. Ὁ λούων τὸ ἑαυτοῦ σῶμα οὐ καθαρίζεται· διότι ὁ ρύπος τῆς ψυχῆς δὲν ἐξαλείφεται διὰ τοῦ σωματικοῦ λουτροῦ. Ὁ δὲ λουόμενος ἐν τῇ ἀρετῇ, τῇ ἐγκρατεῖα, καὶ τῇ καθαρότητι τῆς καρδίας αὐτοῦ, ὁ εὐσεβὴς καὶ δίκαιος, ὁ ἐν θεωρίᾳ καὶ θεογνωσίᾳ διάγων, οὗτος ἠγιασμένος ἐστὶ, καὶ τὸν τρόπον ἔνθα εὐρίσκεται ἀγιάζει. Καθότι ὅπου εἰσὶν εὐσεβεῖς καὶ ἐνάρετοι ἄνδρες, ἐκεῖ ἐστὶ καὶ ὁ Θεὸς, καὶ ὁ τύπος ἅγιός ἐστιν· ὅλα δὲ τὰ ἐπὶ γῆς ἀγιάσματα οὐδὲν εἰσι, ἐὰν μὴ ἡ καθαρὰ ἡ καρδία.»

Εἰς τὸ ἕκτον Κεφάλαιον τῆς παρούσης πρᾶγματειᾶς ἐνησχολήθη, ὡς ἐρρέθη, ὁ ποιητὴς περὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, καὶ ἐκ τῆς περὶ τούτου ἐρωτήσεως ὀρμώμενος ὁ αἰθεροβάτης ἀσκητῆς, ὁ τὴν ὅλην περιελθὼν γῆν, εἶπεν· « ἐκεῖναι αἱ χῶραι, ἐκεῖναι αἱ πόλεις, ἐκεῖνα τὰ ὄρη, καὶ ἐκεῖνα τὰ ἐρημικὰ ἀσκητήρια ἀγιαστικά εἰσιν, ὧν μέσον διαρρεῖ ὁ Γάγγης, ὁ ἄριστος τῶν ποταμῶν. » Τὸ δὲ ἀναρίθμητον πλῆθος τῶν θεῶν καὶ θεοτήτων τῆς ἀνεξιχνιάστου Ἰνδικῆς

μυθολογίας, καὶ ἡ παρουσία ἢ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν εἰς τὰ διάφορα μέρη, ὄρη καὶ πεδιάδας, ποταμούς καὶ πηγὰς, λίμνας καὶ ῥύακας, δάση καὶ λειμῶνας, κτλ. πανταχοῦ, λέγω, ἔνθα διέτριψεν ἡ ἀνεφάνη θεός τις ἢ θεά, καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἡγίασε, καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος ἅγιος νομίζεται. Ἡύξησεν ἔτι μᾶλλον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἁγίων τούτων τόπων ἕνεκα τῆς παρουσίας καὶ διατριβῆς τῶν ὁσίων ἀσκητῶν, ἀναχωρητῶν, καὶ τῶν θείων Βραχμάνων, οἵτινες διὰ τῆς μελέτης τῆς Βέδας, τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς θεωρίας, ἔφθασαν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς γνώσεως. Οἱ τόποι οὗτοι ἐθεωροῦντο καὶ θεωροῦνται ἔτι καὶ νῦν παρὰ τῶν Ἰνδῶν ὡς ἱερὰ προσκυνητήρια. Ἡ περιήγησις ἐπομένως τῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων, τῶν ἡρώων καὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν εἰς τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγωγή ἐνομιζέτο παρὰ πάντων ὡς ἀναγκαία, σωτήριος, καὶ ψυχωφελῆς (1). Ἐνεκα τούτου οἱ ἥρωες τῆς Ραμαϊάνας, τῆς Μαχαβαράτας, καὶ τῶν ἄλλων ποιημάτων, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν λαμπρῶν ἔργων καὶ ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων αὐτῶν, ἐπορεύοντο εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τούτων τόπων.

Ἀλλὰ τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγωγή ἦσαν τὰ φυσικὰ οὕτως εἰπεῖν, ἁγιάσματα, καὶ οἱ εἰς αὐτὰ προσερχόμενοι ἡγιάζοντο λουόμενοι, προσκυνοῦντες, καὶ τὰ ἱερὰ παραγγέλματα τῶν Βεδῶν παρὰ τῶν Βραχμάνων καὶ ἀσκητῶν διδασκόμενοι.

Ἡ ὕλη ἐπομένως τοῦ παρόντος οὐσιωδῶς διαφέρει τῆς τοῦ ἔκτου Κεφαλαίου. Ἐκεῖ διεπραγματεύθη περὶ τῆς ἀγιο-

(1) Ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους.

τητος τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν καὶ φυσικῶν καταγωγῶν· ἐνταῦθα ἐνασχολεῖται περὶ νοερῶν ἀγιασμάτων. Ἐκεῖ ὁ βουλούμενος ἀγιασθῆναι περιήρχετο τὴν Ἰνδικὴν πᾶσαν· ἐνταῦθα τὸ ἀγιασμὰ ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνθρώπου καρδιά, καὶ πᾶσα ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ δύναμις. Ἐκεῖ ἡγιάζετο βαπτιζόμενος εἰς τὰ ὕδατα· ἐνταῦθα εἰς τὰ βάθη τῆς καθαρᾶς συνειδήσεως λουόμενος. Ἡ καθαρὰ καρδιά καὶ ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς, ἡγουν ἡ τῶν παθῶν χελιναγωγία καὶ ἡ ἐγκράτεια ἡ ἰλαρότης καὶ ὁ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα οἶκτος, ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἡ φιλανθρωπία, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ εὐποιία, ἡ θεοφροσύνη καὶ ἡ ἔντονος θεωρία ἡγιάζει, τὸν ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ ἐνάρετον καὶ θεωρητικόν. Τοιαῦτά εἰσι, τὰ νοερὰ ἀγιάσματα, καὶ τοιοῦτός ἐστὶν ὁ σκοπὸς αὐτῶν.

§. 28. Περὶ βραχμανοκτονίας.

Οἷον λόγον ἔχει ἡ ἱεροσυλία πρὸς τὴν ἀπλῶς κλοπὴν, τὸν αὐτὸν καὶ ἡ Βραχμανοκτονία πρὸς τὴν ἀπλῶς ἀνθρωποκτονίαν· ἀμάρτημα ἐπομένως καθοσιώσεώς ἐστὶν ἡ Βραχμανοκτονία. Ἡ κλοπὴ καὶ ὁ φόνος εἰσὶν ἀμαρτήματα μεγάλα· ἀλλ' ἡ ἱεροσυλία καὶ ἡ Βραχμανοκτονία μέγιστα· ὁ δὲ Βραχμανοκτόνος καὶ ὁ ἱερόσυλος πορεύονται ἀνεπιστρέπτως εἰς τὸν σκοτεινὸν ἄδην.

Βραχμανοκτονία ἐπίσης λογίζεται ἡ ἀδικία, ἡ τῶν ἀλλοτρίων πραγμάτων ἀρπαγή, ἡ ἀνελεημοσύνη, ἡ πρὸς πᾶν ἔμψυχον σκληρότης, ἡ πρὸς τὰ θεῖα ἀσέβεια, ἡ πρὸς τὰς ἱεράς γραφὰς περιφρόνησις, τὸ ψεῦδος, ὁ δόλος, ἡ ἀχαριστία κτλ.

Βραχμανοκτόνος επίσης λογίζεται ὁ ζωοκτόνος· ὁ ἐμπο-
 διζων ἀγέλην θέουσαν εἰς πόσιν ὕδατος· ὁ ἀμελῶν τὴν ἀνα-
 τροφήν τῶν ἰδίων τέκνων· ὁ μὴ σεβόμενος τοὺς γονεῖς
 υἱός· ὁ πυρπολῶν δάσος, χωρίον, οἰκίαν ἢ βοοστάσιον· ὁ
 κόπτων τὰ δένδρα· ὁ ἐμποδίζων τὰς πηγάς· ὁ φράττων τὰ
 φρέγχα· καὶ ὁ ὑποσχεθὲ εἰς βοήθειαν, καὶ μὴ ἐκπληρώσας αὐ-
 τὴν, κτλ.

Ἦν ποτε δύο φίλοι, οἵτινες θανόντες ἀνεγεννήθησαν,
 ὁ μὲν εἰς φύσιν κυνολύκου, ὁ δὲ εἰς φύσιν πιθήκου· οὗτος
 ἰδὼν τὸν κυνολύκον ἐσθίοντα νεκρὰ σώματα, ἠρώτησε τὴν
 αἰτίαν. Ὁ δὲ « ὑπεσχέθη, εἶπε, δοῦναι πτωχῷ Βραχμᾶνι
 τροφήν καὶ οὐκ ἔδωκα » — « Καγὼ, εἶπεν ὁ ἕτερος, πλεο-
 νέκτης ὢν ἔκλεπτον ὑπὸ ῥαξ ἐξ ἀλλοτρίου κήπου, καὶ εἰς
 πίθηκος φύσιν μετενσωματώθην. »

Ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀμαρτημάτων, ὅσα Βραχ-
 μανοκτονία λογίζονται ἐστὶν ὁ αὐτὸς τῶν ἐν τῷ ἐννάτῳ
 Κεφαλαίῳ τῆς παρούσης πραγματείας· *Περὶ τῶν ἔργων ἐξ*
ᾧ πορεύεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἄδην, ἢ εἰς τὸν παρά-
δεισον. Διὰ δὲ ἀξιοσημείωτος φαίνεται ἡ ἠθικὴ καὶ ἐνταῦθα
 καὶ ἐκεῖ, ὡς καὶ εἰς ἕκαστον Κεφάλαιον καὶ εἰς πᾶσαν σελίδα.
 Καθότι εἰς μὲν τὰ εὐνομούμενα ἔθνη ἀπαγορεύεται ἡ μεταξὺ
 ἀνθρώπων ἀδικία, καὶ τιμωροῦνται αἱ κακαὶ αὐτῶν πράξεις·
 εἰς δὲ τὰ ἔτι μᾶλλον εὐνομούμενα, παιδεύεται καὶ ἡ πρὸς
 αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα παράλογος σκληρότης. Εἰς δὲ τὴν Ἰν-
 δίαν οὐ μόνον τὰ τοιαῦτα ἀμαρτήματα τιμωροῦνται, ἀλλ’
 ἀπαιτεῖται εἰς τὴν ἐλεημοσύνην ἢ δόσις οὐ μόνον ἄρτου,
 καὶ ὕδατος, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν λόγων ἠδύτης τοῦ διδόντος

πρὸς τὸν λαμβάνοντα, καὶ ἡ τοῦ προσώπου ἰλαρότης, καὶ πλείστη ὄση φιλοφροσύνη καὶ εὐπροσηγορία. Τιμωροῦνται ἐπίσης παρ' Ἰνδοῖς οἱ φράττοντες τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, τὰς λίμνας, τὰ φρέατα, καὶ τὰς λεωφόρους (1). Παιδεύονται οἱ μὴ κατασκευάζοντες ποτιστήρια καὶ θρύσας πρὸς ἄνεσιν τῶν ὀδοιπόρων. Παιδεύονται ἐπίσης καὶ αὐτοὶ οἱ ἐσθίοντες μόνου, χωρὶς δηλονότι τῶν ἐχυτῶν γυναικῶν, παιδῶν, οἰκείων, καὶ οἱ ἀμελοῦντες τελέσαι τὰ νενομισμένα μνημόβουνα τοῖς προπάτορι (2)! Τοιοῦτός ἐστιν ὁ ὑψηλὸς θαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς θρησκείας, τῆς νομοθεσίας, καὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ παραδόξου ἔθνους τῶν Ἰνδῶν.

§. 29. Περὶ ἀποχῆς κρεωφαγίας.

Οἱ Ἰνδοὶ πρεσβεύουσιν, ὅτι ὁ Βισνοῦς ὁ Θεὸς τῶν θεῶν, ἐστὶν ἡ ζωὴ πάντων τῶν πνοῆν ἐχόντων, ἡ ἀρχὴ, τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος ὅλων τῶν ὄντων, ἡ γένεσις, ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ φθορά (3). Ἐπειδὴ οὖν ὁ Βισνοῦς ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς τῶν ζώων, οὐδεὶς εὐσεβῆς ζωοκτονεῖν ἢ κρεωφαγεῖν δύναται. « Πάντα τὰ βρώματά εἰσι τὰ αὐτὰ ἐντὸς τοῦ στομάχου· ἡ ἡδονὴ τῆς τροφῆς φθάνει μέχρι οὐρανίσκου, καὶ τοῦ ἄκρου τῆς γλώσσης· ὥστε διὰ στιγμιαίαν εὐχαρίστησιν ἐνὸς ζώου, οὐκ ἔστι δίκχιον ἵνα στερηθῇ τῆς ζωῆς ἕτερον ζῶον, ἐπίσης φιλόζωνον ὄν. Πρὸς τούτοις οἱ κρεωφάγοι εἰσι μᾶλλον ἐμ-

(1) Κεφ. Θ'. δίστ. 4—10.

(2) Αὐτόθι.

(3) Γιὰ Κεφ. 10.

παθείς, καὶ εἰς πλειοτέρας ἀσθενείας ὑποκείμενοι· οἱ δὲ ὀπωροφάγοι ἡπιώτεροι, καὶ ὑγιέστεροι (1). Ὁ κακοποιῶν, λέγει, τὰ ζῶα, κακῆς μετὰ θάνατον στάσεως τυγχάνει. Ὁ τρέφων ἐχυτὸν διὰ τῆς σαρκὸς ἄλλου ζώου, αἰωνίως κολάζεται κατὰ τὸν θεῖον Ναράδαν, ἢ εἰς φύσιν φυτοῦ μετενσωματοῦται, κατὰ τὸν ὅσιον Βεάσαν. Ἡ δὲ ἀποχὴ τῆς κρεωφαγίας ἐστὶν ὑπερτέρα πασῶν τῶν θουσιῶν, κατὰ τὸν δίκαιον Βριχασπαστήν· ὁ τοιοῦτος πορεύεται κατ' εὐθείαν εἰς τὸν οὐρανὸν, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ θεόφρονος Βασίστα.»

«Οἱ ζωοκτόνοι, λέγουσιν οἱ ὅσιοι πατέρες, ἀπειράκις ἀναγεννηθήσονται ἐν μυρίαῖς φύσεσι, σκωλήκων καὶ φυτῶν.»

Τὴν τῆς ζωοφαγίας ἀποχὴν παρεδέχθησαν ἕλα σχεδὸν τὰ ἀσιατικὰ ἔθνη· τὴν δὲ ὀπωροφαγίαν ἐδίδασκον ἀσκοῦντες πάντες αὐτῶν οἱ σοφοὶ καὶ οἱ τοῦ θεοῦ ἱερεῖς. Αὐτὴν μετέφερον ὁ Πυθαγόρας, καὶ εἰς τὸ Ὀμακοῖον εἰσήξε· αὐτὴν παρεδέχθησαν οἱ Πυθαγόρειοι· καὶ περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων ἐκτεταμένην συνέγραψε πραγματεῖαν ὁ ἐκ Τύρου Πυθαγορικὸς Πορφύριος (2).

§. 30. Περὶ τιμῆς πρὸς Βραχμᾶνας.

Τὸ παρὸν Κεφάλαιον ἐπικυρεῖ, τρόπον τινά, τὰς ἐν τῷ 24 Κεφαλαίῳ ὑπὲρ τοῦ τάγματος τῶν Βραχμάνων παρατηρήσεις ἡμῶν. Καθότι «ὁ τιμῶν, λέγει, τοὺς Βραχμᾶνας,

(1) Τούναντιόν γάρ καὶ πρὸς ὑγιάν καὶ πρὸς σύμμετρον ὑπομενῆν τῶν πρὸς φιλοσοφίαν πόνων, τὴν ἄσαρκον δίαιταν, ὠμολόγει συμβάλλεσθαι. Πορφυρίου φιλοσ. περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων.)

(2) Πορφυρίου φιλοσόφου περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων βιβλ. 4.

τιμῆ αὐτὸν τὸν Θεὸν Βισνοῦν. Κολάζεται ἐπομένως ὁ μὴ βοηθῶν τοὺς Βραχμᾶνας, ὁ ἀδικῶν, ὁ κακολογῶν, ὁ μὴ σεβόμενος, καὶ ὁ λύπην προξενῶν εἰς αὐτούς. Τιμωρεῖται ἐπίσης ὁ μὴ δίδων τροφήν, ἐνδύματα, ὑποδήματα καὶ πᾶσαν ἄνεσιν τοῖς Βραχμᾶσι. Πορεύονται δ' εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ τιμῶντες καὶ παντὶ σθένει περιποιούμενοι καὶ βοηθοῦντες τοὺς Βραχμᾶνας. Ὁ ἐλεῶν Βραχμᾶνα, καὶ τὰ πάθη αὐτοῦ χαλιναγωγῶν, καὶ τὸν Θεὸν λατρεύων, ὑψίστης τυγχάνει στάσεως. » Ὡστε ἡ πρὸς τοὺς Βραχμᾶνας τιμὴ ἰσοστάσις, ἐνταῦθα φαίνεται, τῆς ἐγκρατείας, καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν λατρείας.

Εἰς τί δὲ συνίσταται ἡ Βραχμανικὴ χάρις; εἰς τὴν πράξιν, λέγει, τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν γνῶσιν τῶν θεῶν γραφῶν· ἀλλ' ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς ὑπερτέρα ἐστὶ καὶ αὐτῆς τῆς γνώσεως τῶν γραφῶν. Τὰ καλὰ ἔργα ἐπιφέρουσι τὴν βραχμανικὴν χάριν. Ἐκ τῶν ἔργων κρίνεται ὁ ἀνθρωπος. Τὰ ἔργα ἀποτελοῦσι τὸν ἄσημον, ἔντιμον· τὸν δὲ ἔνδοξον, τὸν ἰσχυρὸν καὶ πλούσιον τὰ κακὰ ἔργα ἄσημον, μικροπρεπῆ καὶ μικρολόγον δεικνύουσιν.

Ἡ δόξα καὶ ἡ ἰσχύς τῶν ἀρχόντων ἐστὶν ἐπίφοβος. Καθότι αὐτὴ σκοτίζει τὸν νοῦν, καὶ ὑπεροπτικὸν δεικνύει τὸν ἀρχοντα· ἡ δὲ ὑπερηφάνεια, καὶ ἡ οἴησις ἀπώλλεσε καὶ ἀπολλέσει πάντοτε πάντας ἀρχοντας καὶ δυνάστας. Ὄθεν καὶ ὁ Βασιλεὺς Ναχούσας ὑπερηφανευθεὶς εἰς ὄφιν μετεβλήθη, καὶ τῆς ἀρᾶς ἀπηλλάγη, ὅτε ὁ εἰδήμων Ἰνδδι στίρας ἔλυσε τὰς ἐξῆς ἀπορίας·

Τί ἐστὶν ἀρετὴ;

Ἀρετὴ ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἰλαρότης, ἡ θεωρία κτλ.

Τί δ' ἀλήθεια;

Ἡ πρὸς πάντας φιλοφροσύνη καὶ εὐσπλαγγνία· ἡ τῶν παθῶν χαλιναγωγία, ἡ τῶν νομίμων πράξεις, κτλ.

Τί δ' αὐτάρκεια;

Ἡ ἀποχὴ πάσης ἡδυπαθείας, ἡ αἰδῶς, ἡ ἀνοχή, ἡ ὑπομονὴ κτλ.

Τί ἐστὶ γνῶσις;

Ἡ θεογνωσία. — Πρώτης δὲ; — Ἡ τῆς ψυχῆς τελεία εἰρήνη.

Εὐσπλαγγία; — Ἡ πρὸς πᾶν ἔμψυχον φιλοφροσύνη. — Τί δὲ θεωρία; — Ἡ διάνοια, ἡ μηδόλως τὰ τῆς ὕλης διανοουμένη. — Τίς ἐστὶν ὁ μεγκλήτερος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου; — Τὰ πάθη, ὡς ἡ πλεονεξία, ἡ ἡδυπάθεια, ὁ θυμὸς, καὶ ἡ ὑπερηφάνεια. — Ποῖος λέγεται ἄνθρωπος ἀγαθός; — Ὁ πρὸς πάντας φιλόφρων. — Κακὸς δέ; — Ὁ σκληρὸς καὶ ἀσπλαγγνος.

Τί ἐστὶν ἄγνοια; — Ἡ τῶν ἐντολῶν ὀλιγωρία, καὶ ἡ τῶν νόμων ἀμέλεια.

Τί ἐστὶν εὐγενὲς φρόνημα; — Ἡ ὀρθὴ καὶ μετὰ λόγου φιλοτιμία.

Τί δὲ Καρτερία; — Ἡ τῶν αἰσθήσεων χαλιναγωγία καὶ ἡ ἀπάθεια.

Ποῖος ἐστὶν ὁ ἀληθὴς λουτρός; — Ὁ τῆς ἀρετῆς, τῆς μετάνοιας, καὶ καθαρᾶς καρδίας.

Τίς λέγεται σοφός; — Καὶ τί ἐστὶ σοφία; — Ἀληθὴς σοφός ἐστὶν ὁ εὐσεβής· σοφία δὲ ἡ θεοφοβία, καὶ ἡ εἰλικρινὴς πρὸς Θεὸν λατρεία.

Τίς λέγεται ἄσοφος; Τίς βάρβαρος; — Ὁ ἀσεβῆς καὶ ἄθρησκος.

Τί ἐστὶν οἴησις; καὶ τίς οἰηματίας; — Ἡ δοκαιοσοφία, καὶ ὁ οἰόμενος, ὅτι τὰ πάντα γινώσκει, καὶ πᾶσαν τὴν ἐπιστήμην κατέχει.

Τί ἐστὶν ὑπόκρισις; — Ἡ ψευδῆς ἐπίδειξις τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς γνώσεως.

Τί ἐστὶ διαβολή; — Τὸ κακολογεῖν καὶ διαβάλλειν τοὺς ἄλλους.

Οἱ ὀρίσμοι οὗτοί εἰσι τοσοῦτον ἀκριβεῖς, ὥστε οὐδεμιᾶς ἐξηγήσεως χρεῖται ἔχουσι. Παρατηρεῖ δὲ ἐνταῦθα, ὡς καὶ εἰς πᾶσαν σελίδα ὁ ἀναγνώστης, τὸ αὐτὸ πνεῦμα, τὰς αὐτὰς ἀρχὰς, καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν παρατηρήσεων, γενομένων εἰς τὸ ἕνατον καὶ εἰκοστὸν ὄγδοον Κεφάλαιον τοῦ παρόντος ποιήματος.

§. 31. *Περὶ ἀληθείας καὶ εὐθύτητος· καὶ ὅτι ἀγαθὸν τὸ φυλάττειν αἰεὶ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν.*

Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι τὸ ἐξῆς τερπνὸν καὶ ἠθικὸν διήγημα·

Ἦν ποτε, λέγουσι, παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἰαμονᾶ πόλις εὐδαίμων, καλουμένη Σανδραβατῆ, ναοῖς κεκοσμημένη μεγαλοπρεπέσι, οἴκοις λαμπροῖς, καὶ δενδροστυχίαις ἀνθοφόροις, περιρρέομένη ἐκ ρυάκιων, καὶ ἀφθόνων πηγῶν, ἔχουσα εὐρεῖς ἀγυιάς καὶ πλατείας, τριόδους τε καὶ τετραόδους. Ἐβασίλευε δ' ἐν αὐτῇ ὁ εὐσεβῆς Βασιλεὺς Σανδρασένας. Ἐν ταύτῃ οὖν τῇ πόλει ἦν καὶ βοροστάσιον λαμπρὸν, καὶ ἐν αὐτῷ Δάμαλις Βραχμᾶνος σοφοῦ, εὐτραφῆς, πολυγάλακτος καὶ ἐμμελῆς, Βαχουλά τοῦ-

νομα. Αὕτη πορευθεῖσα κατὰ τὸ ἔσχατον μέρος τοῦ ἄλλους ἐνέμετο πῶαν χλοεράν. Παρέκειτο δὲ καὶ ὄρος δύσβατον, φάραγκας ἔχον, καὶ ἄντρα πλήρη ἀγρίων θηρίων, ἐν οἷς καὶ λέων μέγας, ὑπερίσχυρος καὶ αἰμοδόρος, καλούμενος Καμαρούπας, φωνὴν ὡς θροντὴν ἔχων, καὶ στόμα ὡς σπήλαιον. Ἐνταῦθα πλανηθεῖσα ἡ Βαχουλά, ἤλθεν ὑπ' ὄψιν τοῦ τρομεροῦ Λέοντος, ὅς εἰθέως δραμῶν, ἔθετο τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ ἐπ' αὐτῆς, εἰπὼν· « Σὺ εἶ τὸ ὠρισμένον σήμερον ἐμοὶ βρωμα. » Ἡ δὲ, τὸν τρυφερόν αὐτῆς μόσχον ἐνθυμηθεῖσα, πικρῶς ἐδάκρυσε. « Διατί κλαίεις, ὦ Βαχουλά, εἶπεν ὁ Λέων; ὁ θάνατος κοινός ἐστι τοῖς πᾶσι. » — « Ἐγὼ, ἀπήντησεν ἐκεῖνη, οὐ θρηνώ ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ζωῆς· γινώσκω, ὅτι δεῖ μοι θανάτου τυχεῖν· ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ πρωτοτόκου μοι υἱοῦ, ὅς οὐδὲ χλόης εἰσέτι ὀσφραίνεται. Οὗτος πείνη καὶ δίψῃ θλιβόμενος ἐμὲ ἀναμένει βοῶν. Τοῦτον οὖν ἰδεῖν ἐφίεμαι, καὶ μαστὸν δοῦναι. Γαλουχήσασα δὲ καὶ περιλείψασα τὴν κεφαλὴν, καὶ παραδοῦσα τῇ ἐμῇ μητρὶ, καὶ συστήσασα ταῖς φίλαις, καὶ νουθετήσασα αὐτὸν τί τὸ καλὸν, καὶ τί τὸ κακὸν, πάλιν ἐρχομαι. Σὺ δὲ τότε με φάγε. Σήμερον ἐξάπαντως ἐπιστρέψω πρὸς σέ. — « Τί σοι χρεῖαν παιδός, εἶπεν ὁ Καμαρούπας; Σὺ πορευθεῖσα καὶ τὸν υἱὸν ἰδοῦσα, τὴν μητέρα καὶ τὰς φίλας, οὐδέποτε πλέον ἐπανακάμψεις. » Ἡ δὲ Βαχουλά ἀπήντησεν· « Ἄφες με ὑπάγειν· ὁμνύω, ὅτι σήμερον ἐπανέρχομαι· ἔσομαι δὲ βραχμανοκτόνος, πατροκτόνος καὶ μητροκτόνος, ἀσεβῆς καὶ ἱερόσυλος ἐὰν μὴ ἐπανέλθω· ἔσομαι παραβάτης τῶν θείων νόμων καὶ ἐπίορκος, ζωοφάγος, ἀφιλόξενος καὶ φονεὺς· τούτων ἀπάντων τῶν ἁμαρτημάτων ἔσομαι ἔνοχος, ἐὰν μὴ

επανέλθω. » Ὁ δὲ, ἀκούσας τῶν φρικτῶν ὀρκῶν, ἐπέισθη, εἰπὼν· « Συναίνων εἰς τὴν σὴν πρότασιν, ἵσως μ' ἐκλάβης μοροπίστευτον· οἱ δὲ δοκησίσοφαι σοφισταί, οἱ τὰ ψεῦδη, ὡς ἀληθῆ δεικνύοντες, καταπαίσουσιν, ὅτι ἕξεστιν ἐπιорχεῖν ἐν κινδύνῳ. Ἐγὼ δὲ λέγω σοι, ὅτι ἡ ἐπιорχία μέγα ἐστὶν ἀμάρτημα ἐν παντὶ καιρῷ καὶ περιστάσει, καὶ διὰ τοῦτο τιμωρεῖται παρὰ τῶν θεῶν, καὶ τῶν ἀνθρώπων· ὅθεν ὁ ἀπατῶν ἄλλον, αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπατᾷ. Πορεύθητι οὖν, ἰδὲ τὸν σὸν υἱόν· γαλουχήσασα δ' αὐτὸν καὶ νουθετήσασα ἐπανάκαμψον, τοὺς ὀρκους σεβομένη· μὴ δ' ἔχε γνώμην, ὡς ἐγὼ ἠπατήθην τοῖς ὀρκοῖς. Ἐμοὶ μὲν πίστις ἐγένετο ἐξ ὧν εἴρηκας· σὺ δὲ ποιήσον ὡς θέλεις. Ἡ δὲ Βαχουλά « Ὅψει με σήμερον », εἶπε· καὶ ἐλθοῦσα εἰς τὸ βοοστάσιον παρετήρησε τὸν υἱὸν πείνη θλιζόμενον. Ὁ δὲ σκιρτῶν καὶ ἀγαλλόμενος ἔδραμε πρὸς τὴν μητέρα, καὶ τὴν βαθεῖαν αὐτῆς λύπην ἰδὼν, καὶ τὴν αἰτίαν μαθὼν, ἐζήτη μετὰ τῆς μητρὸς ἐπανελθεῖν. « Μετὰ σοῦ, ὦ μήτερ τεθνήξομαι! Τίς χρεῖα ζωῆς τῷ ὀρφανῷ; » — « Εἰς ἐμὲ, ἀπήντησεν ἡ Βαχουλά, ὠρίσθη ὁ θάνατος· αὕτη ἐστὶν ἡ πρώτη καὶ μεγάλη μου ἐντολή· Μεῖνε μὲν ἐνταῦθα, νεμόμενος δὲ πρόσεχε· ὅτι ἡ ἀπροσεξία μέγα ἐστὶ τοῖς νέοις ἐλάττωμα. Ἀρκέσθητι εἰς μετρίαν τροφήν· μὴ πλεονέκτει, ἀποστρέφου τὴν μετὰ τῶν διεφθαρμένων καὶ ἀσεβῶν συναναστροφὴν· μὴ πίστευε εἰς τὰ ρεύματα τῶν ποταμῶν, εἰς ἄγρια θηρία, εἰς αἰσχρὰς θηλείας καὶ εἰς κενοδόξους δεσπότας. Φοβοῦ τὸν Θεόν· σέβου τοὺς γέροντας, τοὺς ἐναρέτους καὶ σοφούς. » Ταῦτα εἰπούσα καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ περιλείξασα πελάγει λύπης ἐμβεδυθισμένη εἶπεν· « Οὐκ ἔστι στοργή, οὐδ' ἀγάπη, οὐδ' εὐδαιμονία

μειζων του αγαθου παιδος· ουτος εστιν η δόξα, η χαρά, το κλέος και η ευτυχία των γονέων, και ουκ εστιν αλγος ως το εκ της στερήσεως του καλου παιδος αλγος. »

Προς δε την μητέρα ειπε· « Σύγνωθι, ω μητερ, ει εν παιδικη ηλικία εξ αγνοίας παρεπίκρανά σε. Ουτος εστιν ο ορφανος παις της σης ταλαιρης θυγατρος· ου λέξω σοι ετερον . . . Και παρ' υμων, ω φίλοι, συγνώμην αιτώ· τουτον δε τον ορφανόν παιδα φυλάττετε, και ως τους ιδίους υμων παιδας φιλήτε, νοθετοῦσαι. Μακάριος ο περιθάλπων τον ορφανόν. των λόγων τούτων ακούσασα η μήτηρ και αι φίλοι τεθλιμμένοι εθάρμυζον την της Βαχουλας καρτερίαν. Η δε « Συγχωρεῖται, ειπεν, ἴσως, ο ψευδής λόγος, και αυτη η επιορκία προς σωτηρίαν αλλου τιος κινδυνεύοντος· ουδέποτε όμως προς σωτηρίαν ημων αυτων· διότι η επιορκία μολύνει την ψυχήν, αίδιον οῦσαν. Μόνος τις γεννᾶται, και μόνος αποθνήσκει, φέρων μεθ' εαυτου τον τύπον της καλης η κακης πράξεως. Την αλήθειαν αγαπά ο Θεός, ητις εξ αυτου πηγάζει, και αυτος εστιν η αλήθεια. Επί της αλήθειας στηρίζεται το παν τουτο, και η κοινωνία. Η αλήθειά εστι το κυρίως αγαθόν, αυτη και η γνώσις του θείου λόγου. Ο ευσπλαγχνος και ο φιλαλήθης τεύξεται του υψίστου βαθμου. »

Ταυτα ειπούσα, και την κατοικίαν πασαν περιελθοῦσα, και τον υιον παλιν ιδουσα, και την κεφαλήν αυτου περιεῖξασα, « Ὡ γῆ, ειπε, και θεοι πάντες και πασαι, ικετεῦω υμας· διαφυλάττετε τον ἐμόν ορφανόν παιδα τη δυνάμει υμων ! Ὡ ποταμοι και λιμναι, υλόβιοι ὄσιοι, και υλαῖοι θεοι, ὄρη, φάραγκες και ἄλσει, διατηρεῖτε τον ἐμόν δύστηνον παι-

ριδ'

δα, ορφανὸν ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ ὄντα! » Ταῦτα λέξασα ἐν πελάγει ἀθυμίας οὔσα βεβυθισμένη, θερμὸν ἀναπνέουσα, καὶ βαθέως στένουσα, κενὸν ἔβλεπε τὸν Κόσμον, στερισκομένη τοῦ παιδός· καὶ ἐν ἐκάστῳ βήματι προσπταίουσα ἦλθεν εἰς τὸν φοβερὸν λέοντα, πρὸς ὃν καὶ εἶπε· « Κορέσθητι ἤδη ἐκ τῆς ἐμῆς σαρκός. »

Ὁ μὲν Καμαρούπας θαυμάσας οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν φαγεῖν. « Ὁ κόσμος οὗτος, εἶπε τῷ ὄντι, ἐπὶ τῆς ἀληθείας σφριζέται, ἐξ ἧς ἡ θεογνωσία καὶ ἡ ἀθανασία προσγίνεται. Εὐδαίμων ἡ κοινωνία, ἡ πόλις καὶ ἡ οἰκία ἐν ἧ ὑπερτεροῦσιν οἱ φιλαλήθεις! Ἦδη γινώσκω τὸ ἐκ τῆς ἀρετῆς μέγα καλόν. Ἀπὸ τοῦδε ἐγκαταλείψω τὸν αἰμοδόρον τοῦτον βίον, καὶ ἀσκησὶν ποιήσω ὑπὲρ τῆς ἐμῆς σωτηρίας. Σὺ δὲ, ὦ ἐνάρετη Βαχουλά, δίδαξόν με οἷα σκληραγωγία συντείνουσά ἐστιν εἰς ἐξάλειψιν τῶν ἐμῶν ἀμαρτημάτων. »

Ἡ δὲ Βαχουλά « Γίνωσκε, εἶπεν, ὅτι ἐν μὲν τῷ Σατέα αἰῶνι ἐπαινεῖτο ἡ ἀσκησις· ἐν δὲ τῷ Τρέτα ἡ θεοφροσύνη, ἐν τῷ Δθαπάρα ἡ γνῶσις τῆς Βέδας καὶ ἡ θυσία· ἐν δὲ τῷ παρόντι Κάλγ αἰῶνι ἐπαινεῖται ὁ οἶκτος, ἡ φιλανθρωπία καὶ τὸ ἔλεος. Διὰ τοῦτο κρείττων πασῶν τῶν ἀρετῶν ἐστὶν ἡ σωτηρία παντός ἐμψύχου. Ὁ ἔχων οἶκτον καὶ συμπάθειαν πρὸς πᾶν ἔμψυχον τυγχάνει τοῦ ὑψίστου χώρου. Ἐν ταύτῃ τῇ ἀρετῇ συμπεριλαμβάνονται συλλήβδην ἅπασαι αἱ ἀρεταί. »

Τότε ὁ Καμαρούπας ἀναμνησθεὶς, ὅτι ἐν ἄλλῃ γεννήσει, ἕνεκα σκληρότητος, κατεδικάσθη εἰς φύσιν αἰμοδόρου θηρίου, μετεμελήθη, καὶ τὸν νοῦν καθαρὸν εἰς Θεὸν ἀναβιβάσας, καὶ τὴν πνοὴν ἐπισχῶν ἀφῆκε τὸ σῶμα, καὶ ἀνήλθεν εἰς τὸν

οὐρανόν. Ἡ δὲ Βαχουλά, ἐπανελθοῦσα, διήλθε τὸν λοιπὸν βίον ἐν ἀρετῇ, καὶ ἠξιώθη τῆς οὐρανίου μακαριότητος μετὰ τοῦ παιδὸς καὶ τῶν φίλων αὐτῆς.

Ὁ ἀναγινώσκων, λέγει ὁ ποιητῆς, τὸ θαυμαστὸν τοῦτο διήγημα, καὶ βελτίων γίνεται, καὶ ἀθανασίας ἀξιοῦται.

Εἰς μάτην ζητήσει ὁ ἀναγνώστης τερπνότερον ἢ ἠθικώτερον διήγημα τοῦ τῆς Βαχουλάς. Ἀνεπίπλαστος, τωδόντι, καὶ κατανυκτικὴ ἐστὶν ἡ τῆς Βαχουλάς φιλοστοργία, καὶ οὐχ ἥττον ὁ πρὸς τὴν μητέρα σεβασμὸς αὐτῆς, καὶ ἡ πρὸς τὰς φίλας ἀγάπη. Ἄλλ' ὁ πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔρωσ ἀνώτερος παντὸς ἄλλου φρονήματος φαίνεται. Ὁ γὰρ ἀθετῶν αὐτὴν, πάσας καταπατεῖ τὰς ἀρετάς (1), ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθείας στηρίζεται τὸ πᾶν. Ὅθεν ὑπὲρ αὐτῆς ἐγκαταλείπει μητέρα, φίλας, συγγενεῖς, υἷὸν πεφιλημένον καὶ αὐτὴν τὴν ζῶν, καὶ ἐν πελάγει λύπης ἐμβεβουθισμένη πορεύεται εἰς καταφανῆ θάνατον, ἵνα μὴ ἐπίορκος φανῆ. Ἄλλ' εὐσεβῶς συστήσασα πρότερον τὸν ἀνήλικον καὶ ὄρφανόν αὐτῆς παῖδα εἰς πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ στοιχεῖα· εἰς τὰς φίλας, καὶ τὴν μητέρα, εἶπε τὸν ἐμπεριεκτικὸν τοῦτον λόγον· *Οὗτός ἐστιν, ὦ μητερ, ὁ ὄρφανὸς υἱὸς τῆς σῆς καλαίρης θυγατρὸς!*

§. 32. Περὶ διαφυλάξεως Βραχυμᾶρος.

Ἡ τοῦ κινδυνεύοντος καὶ καταφυγόντος σωτηρία ἐφάνη πρὸ μιαινοῦ (2) μεγάλη ἀρετή. Ἡ σωτηρία ἐπομένως τοῦ

(1) Ἴδε Ἰτιχ. διατ. 156—157.

(2) Αὐτ. Κεφάλ. ε. καὶ Κεφ. ι.

κινδυνεύοντος Βραχμᾶνος ὑπερτέρα ἐστὶ, καθ' ὅσον καὶ οἱ Βραχμᾶνες θεϊότεροι καὶ ἱερώτεροι τῶν ἄλλων λογιζονται. Τοῦτου ἕνεκα καὶ ἡ βραχμανοκτονία, ὡς τὸ μέγιστον τῶν ἀμαρτημάτων θεωρουμένη, αἰωνίως καὶ ἀνεπιστρέπτως καταδικάζεται (1).

Ἦν ποτε εὐσχίμων τις κόρη, Σουδράτα καλουμένη, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς κατέφυγεν εἰς τὴν ἔρημον συν τῷ ὀσίῳ αὐτῆς πατρί. Κατὰ δυστυχίαν μετ' οὐ πολὺ ἐτελεύτησε καὶ οὗτος· ἡ δὲ ὀρφανὴ καὶ ἐν ἐρήμῳ μεμονωμένη κόρη, τὴν στέρησιν τῶν γονέων ἀπαρηγορήτως ἐθρήνει, τὸν θάνατον συνεχῶς ἐπικαλουμένη. Ὁ δὲ Θεὸς τοῦ ἄδου Ἰάμας, παραστάς αἴφνης, « Εἰς μάτην, εἶπε, θρηνεῖς· ὅτι οἱ τελευτήσαντες οὐκ ἐγείρονται. Γίνωσκε δ' ὅτι ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει ἀμαρτήσασα, ἀρὰν ἔσχες, καὶ αὐτῆς ἕνεκα ἤδη τιμωρήσαι. Σὺ γὰρ ἄλλοτε ἐταίρα πάγκαλος ἐτύγχανες οὔσα, Σουδαρὴ τοῦνομα· ἰδὼν δέ σε νέος Βραχμᾶν ὑπερηγάπησε καὶ μετὰ σοῦ ἐν φιλότῃ τετραετίᾳ διεβίωσε, πᾶσάν τε τὴν περιουσίαν κατηνάλωσε, καὶ ὑπότινος ἀντεραστοῦ ἐπὶ τέλους ἐφορεύθη. Ὁ οὖν πατὴρ, ἡ μήτηρ, καὶ ἡ χήρα σύζυγος κατηράσαντό σου εἰπόντες· Καὶ αὐτὴ ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὀρφανὴ ἔστω πατρός τε καὶ μητρὸς ἐν ἐρήμῳ. Ταῦτα ἐξ ἐκείνης τῆς ἀρᾶς πάσχεις σήμερον. »

« Ἀλλὰ πόθεν, ἠρώτησεν ἡ Σουδράτα, ἀμαρτωλὴ οὔσα εἰς οἶκον ὀσίου Βραχμᾶνος ἐγεννήθην; » — « Καθότι, ἀπεκρίθη ὁ Ἰάμας, ἦν ποτε ὀδοιπόρος Βραχμᾶν θεόφρων, ὃς φθάσας εἰς τὴν

(1) Ἴδε Κεφ. κη. τοῦ παρόντος ποιήματος, ἔκρον ἐκτακτὸν νῦν κωπ

πόλιν ἐν καιρῷ νυκτός, κατέλυσε πρὸ τῆς θύρας τῆς σῆς οἰκίας. Οἱ δὲ περίπολοι, ἐκλαθόντες αὐτὸν ὡς κακοποιὸν, ἀπήγαγον εἰς εἰρκτήν· σὺ δὲ δραμοῦσα ἐγγυήθης ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ οἶκαδε ὀδηγήσασα φιλανθρωπίως ἐπεριποιήθης. Ὁ δὲ εὐγνωμονῶν ἐνούθετει, παρακινῶν σε ἵνα μὴ ἀμελῆς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, χάριν τῆς ἡδονῆς τοῦ σώματος, φθαρτοῦ ὄντος. Σὺ δὲ πεισθεῖσα προσῆλθες εἰς τὴν ἀρετήν, καὶ ἕνεκα τῆς μετανοίας καὶ τῆς φιλανθρωπίας, ἐγεννήθης ἐν οἴκῳ ὀσίου Βραχμᾶνος.» Ταῦτα εἰπὼν ὁ μὲν Ἰάμας ἄφαντος ἐγένετο· ἡ δὲ κόρη παρηγορηθεῖσα ἐλάτρευε τὸν Θεὸν, καὶ μετὰ θάνατον ἔτυχε τῆς ὑψίστης χώρας. Ἐκ τούτου γίνεται ἐτι μᾶλλον καταφανές, ὅτι ἡ ἀγαθὴ πράξις οὐδέ ποτε ἀπόλλυται, οὐδ' ἄνευ ἀμοιβῆς διαμένει.

§. 33. Περὶ Θεοσεβείας.

Ἡ ὕλη τῶν προηγουμένων δύο καὶ τριάκοντα Κεφαλαίων ἐστὶν ἠθικὴ, τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἀρετῶν διαπραγματευομένη· ἡ δὲ τοῦ παρόντος, σύντομος, ὑψηλὴ, καὶ ὅλως θεολογικὴ, καὶ ὡς ἐκ τούτου πλειοτέραν ἀπαιτεῖ προσοχὴν καὶ σοβαρὰν σκέψιν. Καθότι ὑπαρχούσης, ἀναντιρρήτως, ἐν τῇ Ἰνδία ἀφ' ἑνὸς μὲν πολυθείας, καὶ μονοθείας· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀθείας· καθαροῦ ὕλισμοῦ, καὶ ἀπολύτου πνευματισμοῦ, πολυειδῆ εἰσι καὶ τὰ δόγματα, τὰ σύμβολα, αἱ αἱρέσεις, αἱ ἐρμηνεῖαι καὶ ἐξηγήσεις τῶν γραφικῶν ῥήσεων. Ἐκ τούτου ἀκολουθεῖ ἀναμφιβόλως, σύγχυσις μεγίστη, καὶ δισαγμὸς ὡς πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ἔννοιαν, τὴν πίστιν, καὶ τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ. Καθότι εἰς οὐδὲν ἔθνος ὁ νοῦς καὶ ἡ διάνοια τῶν ἀνθρώπων δὲν ἀπέκτησε τασαύτην ἐλευθερίαν, οὐδὲ πλειοτέρας καὶ

ποικιλωτέρας διήλθεν εὐθυβολίας, καὶ περισσοτέρας αἰρέσεις ἐσχημάτισεν, ὡς ἐν τῇ Ἰνδία. Ἐκ τούτου παρατηρεῖται ὁ ὄγκος τῶν θεολογικῶν βιβλίων καὶ τῆς δογματικῆς μυθολογίας, τὸ μέγα τῶν θεῶν πλῆθος, τὸ ποικίλον τῆς πρὸς αὐτοὺς λατρείας, καὶ τὰ διάφορα τῶν θεοσόφων συστήματα. Ὁ οὖν ποιητὴς τῆς παρούσης πραγματείας, ὁπαδὸς ὢν τοῦ Βεάσα, ὀρίζει ἐν τῷ Κεφαλαίῳ τούτῳ, ὡς ἐκείνος ἐν τῇ Βεδάντα (1), καὶ ἐν τῇ Γιτᾶ (2), ποῖός ἐστιν ὁ ἀληθῆς Θεός, πρὸς ὃν ἀπαιτεῖται πᾶσα ἡ τοῦ ἀνθρώπου λατρεία καὶ ἀφοσίωσις· καὶ ποῖον δ' ἐπομένως ἐστὶ τὸ ἄκρον ἐφετόν, ὅπερ ὁ ἔμφρων διώκειν παντὶ σθένει οφείλει. Παρατηρεῖται μὲν σαφέστατα, ὅτι ἡ θεοδιδασκαλία τῆς Ιτιχασα-Σαμουτσαίας, καὶ ὁ ἐν τῇ Γιτᾶ ἱερός λόγος, καὶ ἡ ἐν τῇ Βεδάντα ἐρμηνεία εἰσι κατὰ πάντα σύμφωνοι, κατὰ τε τὴν ἔννοιαν, τὸν σκοπὸν, καὶ τὸ πνεῦμα· διαφέρουσι δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τῶν ἄλλων θεολογικῶν πεποιθήσεων. Καὶ πηγὴ σχεδὸν ἀπασῶν ἐστὶ μία, ἡγοῦν αἱ ἱεραὶ Βέδαι· αἰτία δὲ τῆς διαφωνίας, τὸ σκοτεινόν, τὸ ἀλληγορικόν, καὶ μυστηριῶδες αὐτῶν ὕφος, ὅπερ στάδιον ευρὺ ἠνέωξεν εἰς τὴν φαντασίαν τῶν σχολιαστῶν καὶ ἐρμηνευτῶν τῶν θεολογικῶν τούτων βιβλίων (3).

Ὁ σκοπὸς οὖν τοῦ Βεάσα ἐν τῇ Βεδάντα, τῇ Μαχαβαράτα, τῇ Γιτᾶ, ταῖς Πουράναις, καὶ ἐνταῦθ' ἐστὶν ἵν' ἐπαναγάγῃ

(1) Translation of several principal Books, Passages, and Texts of the Veds, and of some controversial Works on Brahmanical Theology. By Rajah Rammohun-Roy. Loudon 1832. Ἰδ: Abridgment of the Vedant σελ. 7—22.

(2) Γιτᾶ τόμος τρίτος τῆς παρούσης Συλλογῆς.

(3) Rammohun-Roy Abridgement of the Vedant αὐτέθι.

216

τὰς πολυειδεῖς δοξασίας τῶν ἑτεροδόξων πολυθειστῶν τε καὶ
ἀθέων εἰς τὴν γνῶσιν καὶ λατρείαν τοῦ ἐνός Θεοῦ. Δὲν
προσβάλλει μὲν ὀρμητικῶς κατ' ἀρχὰς τὰς τοιαύτας δοξα-
σίας· ἀλλ' ἀποδεικνύει αὐτὰς σαθρὰς, ψευδεῖς, καὶ γελοίας,
ἀπέναντι τοῦ μεγαλείου τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, καὶ τῶν ἀφάτων
αὐτοῦ τελειοτήτων. Τὴν αὐτὴν μέθοδον ἀκολουθεῖ καὶ περὶ
ἀρετῆς· α Ἐπειδὴ, ὁ κόσμος οὗτος, κλίνει ἐκ φύσεως εἰς κτῆ-
σιν τοῦ πλούτου, καὶ εἰς ἀπόλαυσιν τῆς ἡδονῆς· ἀμφότεραι
δ' εἰσὶ θυμῆρις παντὶ ἀνθρώπῳ, ὁ Βεάσας, λέγει ὁ ποιητής,
φαίνεται, ὅτι παραδέχεται αὐτὰς, καὶ περ οὔσας ἀξιοκατη-
γορήτους, ὅπως ἐφελκύσῃ εὐκολώτερον εἰς ἑαυτὸν τὰς καρ-
δίας· ἀλλὰ πάλιν κατακρίνει, καὶ παντάπασι καταστρέφει
αὐτὰς, ὁμιλῶν περὶ ἀρετῆς, περὶ λυτρώσεως καὶ σωτηρίας,
περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ Κόσμου, καὶ περὶ αἰδίου Ὀλβιό-
τητος (1).

Τὸ ὑψίστον Θεῖον ἢ Βράχμα, εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου
δημιουργῆσαι θέλων τὸν σὺμπαντα Κόσμον, παράγει ἐξ ἑαυ-
τοῦ τὴν Βαρδανὴν ἢ Μαίαν (ἀρχαίγονον ὑλὴν) καὶ ὡς ἀπαύ-
γασμα αὐτοῦ ἀγεννήτως, τοὺς τρεῖς μεγάλους θεοὺς, ἡγουν
τὸν Βραχμᾶν, τὸν Βισνοῦν, καὶ τὸν Σίβαν, ἧτις ἐστὶν ἢ ἐν
τρισι δυνάμεσι κοσμικῆ μονάς, δι' ἧς δημιουργεῖ, συνέχει,
καὶ φθειρεῖ τὰ πάντα. Οἱ τρεῖς οὗτοι θεοὶ ἔχουσι θείας καὶ
ἀνθρωπίνους ιδιότητας (2).

Ἄλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν τριῶν θεῶν ὁ δημιουργὸς Βραχμᾶς
ἐστὶν ἀτελής· ὅπως οὖν Θεός· ὁ δὲ ὀλλύων Σίβας, σκληρὸς καὶ

(1) Ἰνιάσα-Σαμουτσαία προοίμιον διστ. 11 ἕως 15 κεφ. ια' τοῖ καὶ ιθ'.

(2) Polier Mythologie des Indous, Ch I. p. 166—167.

αἰμοχαρής· μόνος ὁ Βισνοῦς ἐστίν ἡ αὐταγαθότης καὶ ἡ τελειότης. Ὅθεν καὶ τὸ ὑψίστον Θεῖον εἶπεν εἰς τὸν Βραχμᾶν, ὅτι ἐγὼ, ὢν ἀόρατος καὶ ἀκατάληπτος, ὁρατὸς καὶ καταληπτὸς γίνομαι ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ Βισνοῦ (1).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἰς τρία διαιρεῖται ἡ τῶν Ἰνδῶν θεολατρεία·

α'. Οἱ τὸ ἀπόλυτον καὶ ὑψίστον Θεῖον (Βράχμα) λατρεύοντες, οἵτινες Σίικες (Sicks) καλοῦνται (2). Οὗτοι, ὡς καθαροὶ μονοθεῖσται καὶ πνευματισταί, δέχονται μὲν τὰ περὶ τοῦ ἐνιαίου Θεοῦ δόγματα τῶν Βεδῶν, οὐδὲν δὲ τὴν ὑπαρξίν τῶν τριῶν μεγάλων θεῶν, οὐδὲ τοὺς μετὰ τούτους κατωτέρους θεοὺς λατρεύουσιν.

β'. Οἱ μετὰ τοῦ ὑψίστου Βράχμα, καὶ τοὺς τρεῖς πρώτους θεοὺς προσβύοντες· ἡγουν Βραχμᾶν, Βισνοῦν, καὶ Σίβαν· ἀλλ' ἐξ αὐτῶν, τοὺς δύο μόνον τελευταίους προσκυνοῦσι. Οἱ δὲ πλειότεροι καὶ σοφώτεροι, μόνον τὸν μέγαν Βισ-

(1) Ἐνεκα τούτου φαίνεται, ὅτι οἱ Ρίσοι, οἱ προφητάνακτες, καὶ πάντες οἱ θεοὶ πρὸ Ἰνδοῦ πατέρες, θεολόγοι, καὶ Βραχμᾶνες, τὸν μὲν Βραχμᾶν θεωροῦσιν ὡς θεὸν ἐμπαθῆ, ἀτέλειάν τινα ἔχοντα· τὸν δὲ Σίβαν ὡς σκληρὸν, καὶ φθοροποιὸν, ὅτι καὶ ἡ κοσμικὴ ὑπαρξίς, καὶ ἡ κοσμικὴ φθορὰ εἰσὶν ἐπίσης ἀτελεῖς. Μόνος ἄρα ὁ Βισνοῦς, ὁ διὰ τῆς ἀπειρου αὐτοῦ ἀγαθοτητος συνέχων, διακοσμῶν, καὶ περιέχων τὰ σύμπατα, ἐστὶ τέλειος Θεός· καὶ τέλειος ἄνθρωπος. Οὗτος ὑπέστη ἐννέα ἐπιπόνους ἐνσαρκώσεις πρὸς καταστροφὴν τῆς κακίας, καὶ πρὸς σωτηρίαν τῶν καταπιεζομένων ὑποδεεστέρων θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. Ὁ δὲ Ἰψίστος εἶπε ῥητικῶς « Ὅτι ἡ οὐσία τοῦ Βισνοῦ ἐστὶν ἡνωμένη μετὰ τῆς ἰδικῆς μου. Δι' αὐτοῦ γίνομαι ὁρατὸς καὶ καταληπτός. Ὁ λατρεύων αὐτόν, λατρεῖεῖ ἐμὲ· καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ἐνωθεὶς ἐνοῦται αἰδίως μετ' ἐμοῦ κτλ. »

Ἴδε Πολιέρων Μυθολ. Ἰνδῶν κεφ. I. σελ. 173 καὶ κεφ. II. σελ. 231—232.

νοῦν λατρεύουσιν, ὃν ὁμοούσιον τῷ ὑψίστῳ Βράχμα πρεσ-
 θεύουσι, Θεὸν τῶν θεῶν ἀποκαλοῦσι, καὶ ὑπέρτατον πάντων
 δοξάζουσι (1).

γ'. Εἰσὶ δὲ ἄλλοι, οἵτινες ὁλως ἀρνούμενοι τὴν ὕπαρξιν τοῦ
 Θεοῦ καὶ τῶν θεῶν ἀγέννητον δὲ καὶ ἄφθαρτον, αὐτόματον
 καὶ ἄνευ προνοίας τὸ πᾶν κυβερνώμενον φρονοῦσι.

Ἐκ τούτων καὶ αἱ δοξασαὶ τῶν θεοσόφων εἰς τρεῖς διαι-
 ροῦνται κυριωτέρας τάξεις· εἰς τὰς τῶν Μονοθεϊστῶν, Πο-
 λυθεϊστῶν, καὶ Ἀθέων ἢ ὀρθοδόξων, ἑτεροδόξων, καὶ ἀσε-
 βῶν. Εἰς τὰ συγγράμματα τῶν δύο πρώτων εὐρίσκεται,
 ἐνκνιφρήτως, πᾶσα ἡ μεταφυσικὴ θεολογία, οὐ μόνον τῶν
 Πυθαγορείων, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀκαδημίας, τοῦ Λυκείου, καὶ
 τῆς Στοᾶς. Εἰς δὲ τὰ τῶν δευτέρων παρατηροῦνται αἱ ἀρ-
 χαὶ τῆς Ἰωνικῆς φιλοσοφίας, αἱ δοξασαὶ τῶν ἀτομιστῶν,
 καὶ ὑλιστῶν, ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων, προσπαθούντων ἐν-
 ἐξηγήσασθαι διὰ καθολικῆς τινος δυνάμεως, ἢ, ὡς ἄλλοι λέ-
 γουσι, διὰ παγκοσμίου τινὸς ψυχῆς, τὴν δημιουργίαν, τὴν
 παγκόσμιον τάξιν, τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὰς ду-
 νάμεις καὶ ἐνεργείας αὐτῆς. Οἱ τοιοῦτοι, ὡς καινοφανῆ ιδέα
 ἐκλαμβάνοντες τὴν ἄρνησιν τῶν παραδεδεγμένων, πίπτουσι
 εἰς μυρίας ἀντιφάσεις, ὡς συνέβη καὶ εἰς τινὰς τῶν νεω-
 τέρων σοφῶν, οἵτινες τὰ ἀρχαῖα φιλοσοφήματα ἀναμασών-
 τες, παρουσιάζουσιν ὡς καινοφανεῖς, μετὰ τινος ἠθικοῦ μαν-
 θῶα περιβεβλημένας, τὰς ἀπηρχαιομένας δοξασίας τῶν πα-
 λαιῶν φιλοσόφων.

(1) Polier Αὐτόθι.

(2) Polier Αὐτόθι εἰς τὴν ἑξ.

Ἄξιον δε περιεργείας, ὡς ἐρρέθη, ἐστίν, ὅτι ἡ πηγὴ τῶν πολυειδῶν θεοσοφημάτων εἰσὶν αἱ Βέδαι, ὧν τὸ κῦρος πάντες παραδέχονται· ἀλλ' ἔχουσιν ὕφος σκοτεινὸν καὶ ἀλληγορικόν, ἀπαιτοῦσιν ἐρμηνείας καὶ ἐξηγήσεις, εἰς ἃς ἐνασχολούμενος ἕκαστος τῶν φιλοσόφων ἐβυθίσθη εἰς τὰ πελάγη τῆς εἰκασίας, καὶ ἀπομακρυνθεὶς τῆς ὁδοῦ, εἰς παντοδαπὰς δοξασίας ἐξώκειλε (1).

Τινες, π. χ. φρονοῦσιν, ὅτι τὸ ἄκρον ἐφετόν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ. Ἄλλοι, ὁ πλοῦτος· Οὗτοι ἡ τρυφή· ἐκεῖνοι, ἡ ἀθανασία, καὶ τινες τὰ τέσσαρα ταῦτα ὁμοῦ. Τινες πάλιν δοξάζουσιν, ὅτι τὸ ἄκρον ἐφετόν ἐστὶν ἡ θεογνωσία. Τινες ἡ ἐλεημοσύνη· ἄλλοι, ὁ πρὸς πᾶν ἔμψυχον οἶκτος· οὗτοι ἡ εὐθύτης, ἐκεῖνοι ἡ ἰλαρότης· ἕτεροι ἡ γνῶσις τῶν ὄντων κτλ.

Ἡ αὐτὴ ἀμφιβολία ἐστὶ καὶ περὶ τῆς γνώσεως καὶ τῆς λατρείας τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ. Καθότι, οἱ μὲν φρονοῦσιν, ὅτι εἰς ἐστὶν ὁ Θεός, αὔλος, ἀναρχος, ἀκατάληπτος, καὶ πανσθενής. Οἱ δὲ, ὅτι, ἐκτὸς τούτου, εἰσὶ καὶ ἕτεροι τρεῖς μεγάλοι θεοὶ ἐξ αὐτῆς τῆς θελήσεως τοῦ ὑψίστου ἐκπορευθέντες. Ἄλλοι ἐκτὸς αὐτῶν, καὶ πλῆθος ἄλλων θεῶν ὑποδεεστέρων λατρεύουσιν.

(1) Κεφ. λγ'. διστ. 56.

Οἱ σχολιασταὶ ἀναφέρουσιν, ὅτι ὁ Βεῖσας μεταρρυθμίσας τὰς τέσσαρας Βέδας ἐδίδαξεν ἀνὰ μίαν εἰς ἓνα ἕκαστον μαθητὴν· ἤγουν τὴν μὲν Ρίτην-Βέδαν πρὸς τὸν Πιλῆν· τὴν Ἰαδίουχ-Βέδαν εἰς τὸν Οὐαῖσάμπα-Ἰάναν· τὴν Σάμην Βέδαν εἰς τὸν Ἰδαμινῆν· τὴν δὲ Ἀθιρβάναν Βέδαν εἰς τὸν Σουμαντοῦ. Οὕτω καὶ τὰς Πουράνας εἰς τὸν Σοῦταν. Ἐκαστος τούτων ἐδίδαξε τὴν Βέδαν αὐτοῦ εἰς ἄλλους μαθητάς, καὶ οὗτοι πάλιν εἰς ἄλλους· ὥστε προϊόντος τοῦ χρόνου ἐκ τῆς ἐξηγήσεως τῶν διαφόρων τευχῶν ἀνεφάνησαν 1100 θεολογικαὶ σχολαὶ διαφοροτρόπως ἐξηγοῦσαι τὰ σκοτεινὰ τῶν γραφῶν χωρία. Ράμμα-χούνη-Ρση. Λύγθη. — Φιλαλ. Πανθ. σελ. 309.

Ἄλλοι δὲ ὅτι μόνος ὁ Βισνοῦς δημοσίως ἐστὶ τῷ Ἰψίρω, καὶ αὐτὸν ὡς τὸν ἐν ὕλει Θεὸν προσκυνοῦντες, τὸν νοῦν εἰς τὸ αὐλὸν ἀναβιβάζουσιν. Ἄλλοι ὅμως, ἀρνούμενοι τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν θεῶν, φρονοῦσιν, ὅτι τὸ πᾶν τοῦτο ἐστὶν αὐτόματον καὶ ἄνευ προνοίας· αὐτὸ δὲ καὶ ἡμᾶς καθαρὰν ὕλην φρονοῦσι (1). Τινὲς δὲ πάλιν ἀρνούμενοι Θεὸν ἅμα καὶ ὕλην, δοξάζουσιν, ὅτι τὸ πᾶν ἐστὶν ἀνείδεον καὶ ἀνύπαρκτον· πάντα δὲ τὰ γιγνόμενα καθαρὰ φαντάσματα, καὶ ὡς οἱ ἐν ὕπνῳ ὄνειροί εἰσιν (2).

Ἡ αὕτη σύγχυσις ὑπάρχει καὶ περὶ ψυχῆς. Οἱ μὲν φρονοῦσιν, ὅτι ὑπάρχει μία καθολικὴ ψυχὴ, τὰ πάντα ζωογονοῦσα· οἱ δὲ πολλὰς, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις (3). Τινὲς, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀνώλεθρος καὶ αἰδίκα· οἱ δὲ, ὅτι ὑπάρχει καθ' ὅσον καὶ τὸ σῶμα· τούτου δὲ διαλυομένου, διαλύεται καὶ ἐκείνη (4). Ὡστε κατ' αὐτοῦ, ἡ ψυχὴ οὐκ ἐστὶν οὐσία ἀθύπαρκτος, συνείδησιν ἑαυτῆς ἔχουσα· ἀλλ' ἀρμονία τις τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, ὡς ἡ ἀρμονία τῆς λύρας καὶ τῶν χορδῶν (5). Ἄλλοι δοξάζουσιν, ὅτι τὸ πᾶν τοῦτο καὶ ἡμεῖς πάντες ἐσμὲν ὡς ρεῦμα ἀενάως ῥέον. Γένεσις, ἐπομένως, ἀλλοίωσις, φθορὰ, καὶ παλιγγενεσία τῶν

(1) Ἄλλοι δὲ λίαν κακοφρονεῖς, καὶ ἄθεοι λέγουσιν, ὅτι τὸ πᾶν ἀδέσποτον ἐστὶ καὶ ἀπροστάτευτον. (Ἰτιχ. δίστ. 51—58.)

(2) Τοιαύτην τινὰ ιδεάν ὁ θεὸς Πλάτων ἐξηγεῖ ὡς πρὸς τὰς ἐπὶ τοῦ τειχίου σκιάς «κινδυνεύει γὰρ ἡμῶν ἕκαστος, οἷον ὄναρ εἰδῶς ἅπαντα πάντ' ἂν πάλιν ὡσπερ ὕπαρ ἀγνοεῖν. (Πλάτ. πολιτεία βιβλ. ζ'. στ'.)

(3) Ἰτιχάτα δίστ. 59.

(4) Αὐτόθι δίστ. 60.

(5) Ὅτι τοιούτων τι μάλιστα ὑπολαμβάνομεν τὴν ψυχὴν εἶναι, ὡσπερ ἐνεσταμένον τοῦ σώματος ἡμῶν, καὶ ξυνεχομένου ὑπὸ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ

όντων ἐστὶ παγκόσμιός τις χεῖμαρρος, ῥέων ἀδιακόπως εἰς αἰῶνας αἰῶνων (1).

Πολυειδῶν οὖν οὐσῶν τῶν τε δοξασιῶν, καὶ τῶν συστημάτων, οἱ ἄνθρωποι ἐν ἀπορίᾳ εἰσι περὶ τῆς γνώσεως τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, περὶ τοῦ Κόσμου, καὶ περὶ Ψυχῆς (2). Ταῦτα πάντα γινώσκων ὁ θεῖος Βεάσας, λέγει ὁ Βραχμᾶν Ραμμοχοῦν-Ρήης ἐν τῷ προῤῥηθέντι συγγράμματι, πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν, ἀφ' οὗ ἔθετο ἐν τάξει τὰς Βεδας, καὶ εἰς βιβλία καὶ Κεφάλαια διήρσεσεν, οὗ ἕνεκα καὶ Βεδα-Βεάσας ἐκλήθη, συνέταξε καὶ ἐπιτομὴν αὐτῶν, εἰς ἣν τὰς διαφορῶν τῶν Βεδῶν ῥήσεις ἐν ἀρμονίᾳ ἀπέδειξε, τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἐρμηνεύσας. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο καλεῖται Βεδάντα (Vedant), ἐπίθετον συγχείμενον ἐκ δύο Σανκριτικῶν λέξεων, αἵτινες σκοπὸν καὶ ἐρμηνείαν τῶν Βεδῶν φανερώνουσιν. Αὐτὸ μετ' εὐλαβείας ἀναγινώσκουσιν οἱ πανδῖται ἢ λόγιοι, καὶ οἱ Βραχμᾶνες· τὸ δὲ κῦρος αὐτοῦ ὁμοίον ἐστὶ τῷ τῶν ἱερῶν γραφῶν (3). Τὸ πνεῦμα οὖν τῶν Βεδῶν

ξηροῦ καὶ ὑγροῦ, καὶ τοιούτων τινῶν κρᾶσιν εἶναι καὶ ἀρμονίαν αὐτῶν τούτων τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ἐπειδὴν ταῦτα καλῶς κραθῆ πρὸς ἄλληλα. Εἰ οὖν ψυχὴ τυγχάνει οὕσα ἀρμονία τις, δῆλον, ὅτι ὅταν χαλασθῆ τὸ σῶμα ἡμῶν ἐμμέτρως, ἢ ἐπιταθῆ ὑπὸ νόσων καὶ ἄλλων κακῶν, τὴν μὲν ψυχὴν ἀνάγκη εὐθὺς ὑπάρχει ἀπολωλέναι, καὶ περ οὕσαν θειοτάτην, ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρμονίαι . . . Τὰ δὲ λείψανα τοῦ σώματος ἐκάστου πολὺν χρόνον παραμένειν, ἕως ἂν ἢ κατακαυθῆ, ἢ κατασαπῆ. (Πλάτων Φαίδων §. 80).

(1) Ἰτιχ. δίστ. 61. Τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἀένναος ῥοὺς τῶν ὄντων τοῦ Ἡρακλείτου, ἀπεικάζοντος τὰ ὄντα ποταμοῦ ῥοῆ, καὶ δι' αὐτῆς τὴν ὄντως τῶν ὄντων ἀπάντων μεταβολὴν καὶ κίνησιν ἐξηγουντος κατὰ τὸν θεῖον Πλάτωνα. (Ἰδε Κρατύλον).

(2) Ἰτιχ. Κεφαλ. λγ'. δίστ. 56 καὶ Πολιέρος αὐτόθι.

(3) Ῥαμμοχοῦν εἰσαγωγή εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς Βεδάντας σελ. 3—22. Ἄλλ' ἐξ ὧν ἐρρέθησαν μέχρι τοῦδε παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι αἱ φι-

ἐξηγήσας ἐν τῇ Βεδάντᾳ, ἠρμήνευσε καὶ ἐν τῷ ἐπεισοδίῳ τῆς Μαχαβιράτας, ἦτοι τὴν Γιτάν, ἐξ ἧς ὁ ἀνάγνυμος ἡμῶν ποιητῆς συνέλεξε κατ' ἐκλογὴν, καὶ ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ

λοσοφικαὶ αἱρέσεις καὶ τὰ συστήματα τῶν σοφῶν Ἰνδῶν εἰσὶν ἄξια σπουδαίας, τῶντι καὶ σοβαρᾶς προσοχῆς, διὰ τε τὴν ποικιλίαν, καὶ τὸ ὕψος. Καθότι ἡ μεγαλοφυΐα αὐτῶν προσεγγίσασα τὰ δυσκολώτερα προβλήματα τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας ἐπλησίασεν εἰς τὴν πρώτην αἰτίαν, καὶ ἐζήτησε τὴν λύσιν τῶν περὶ Θεοῦ, περὶ Κόσμου καὶ περὶ ψυχῆς ζητημάτων, ὡς ἐπραξάν καὶ οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ὁποίων ἤρχιζε, μέχρι τοῦδε, ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας, καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Πλὴν καθὼς αὐτὰ, οὕτω καὶ ἐκεῖνα ἀπαιτοῦσι τὴν αὐτὴν μελέτην. Ἡ δὲ καθολικὴ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας ἀτελὴς λογισθήσεται σήμερον, ἄνευ τῆς ἐκθέσεως καὶ τούτων, ὡς παρατηρεῖται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Τενεμάννου, καὶ τινῶν ἄλλων.

Λέν ἐξετάζομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος ποῖα ποίων εἰσὶν ἀρχαιότερα, κατὰ πόσον συμφωνοῦσι, καὶ τίνες οἱ ἰδιάζοντες χαρακτῆρες μεταξὺ αὐτῶν, ὅπερ ἐστὶ ζήτημα ζωτικόν, ἐμπεριέχον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν, τὴν πρόοδον, καὶ πᾶσαν τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς. Περὶ τούτου ἄλλοτε. Ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος, ἐπαναλαμβάνοντες τὰς ἐν τοῖς προλεγεμένοις τῆς Γιτᾶς σκέψεις ἡμῶν (σελ. 55. καὶ ἐφεξῆς), λέγομεν, ὅτι καλῶς μὲν ὁ φιλόσοφος Κουζίνος (μαθημ. τοῦ 1829. ἔτος) εἰς 55, τὰ κυριώτερα συστήματα, διήρесе πᾶσαν τὴν Ἰνδικὴν φιλοσοφίαν καλῶς ὁμοῦ ἐποθετήσεν αὐτᾶ. Καθότι τὸ σύστημα τῆς Βεδάντας, εἰς ὁ ἀνήκει ἡτε Γιτᾶ, ἡ παρῶσα πραγματεία καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἔπρεπε νὰ τεθῆ τελευταῖον καὶ οὐχὶ πρῶτον.

Τὸ χειρόγραφον τῶν ἀφορισμῶν τῆς Βεδάντας, βάσις τοῦ Βεδαντικοῦ συστήματος, ἐδημοσιεύθη εἰς Καλκούταν κατὰ τὸ 1818 ἔτος. Ἐν αὐτῷ ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει καὶ ἀναιρεῖ ἐν κατόπτι τοῦ ἄλλου ὅλα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τῶν σοφῶν Ἰνδῶν, ἐννοεῖται τὰ ἀκμάσαντα πρὸ αὐτοῦ. Καθάπτει αὐτῷ Καπύλα, τοῦ θεοποιήσαντος τὴν φύσιν. Προσβάλλει τὸ ἀτομολογικὸν σύστημα τοῦ Κανάδα, ἀποδίδοντας ἐξαισίον τινα δύναμιν εἰς τὰ άτομα· καταπολεμεῖ τὴν ἡδονὴν, βάσιν τοῦ Μιμάνσα, τοῦ Ζαίμινῃ καὶ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἐπικουρεῖων· ἀναιρεῖ τὰς περὶ ψυχῆς δοξασίας τοῦ Γαουτάμα, καὶ τὰς θεωρίας ὄλων συλλήθδην τῶν Βουδιστῶν παλαιῶν καὶ νέων. Ἐκ τούτου συμπεραίνει τις συμπεράσμα ἀναμφιλόγητον, ὅτι ἡ Βεδάντα ἐστὶ τὸ μεταγενέστερον φιλοσοφικὸν σύστημα, ὄλων τῶν ἄλλων, καὶ οὐχὶ ἀρχαιότερον πολλὸ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ συλλογισμὸς εὗτος ἀναιρεῖ τὴν δοξασίαν τοῦ Ῥαγιά Ῥαμμοχούν Ῥοῦ εἰπόντος, ὅτι πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν ὁ Βεσας ἐσυνθέσει τὴν Βεδάνταν, καὶ ἐξηγεῖ τὴν φαινομένην

κατεχώρησε. Διὰ τοῦτο καὶ ἀνεκτίμητος, εἶπον κατ' ἀρχάς, ἐστὶν ἡ ἀξία τοῦ παρόντος ποιήματος, συγκαταλιουῦντος ἐν ὀλίγοις τὴν οὐσίαν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἐπισημοτέρας Ἰνδικῆς θεοδιδασκαλίας, καὶ θεοσοφίας.

Καθὼς δὲ ἐν τῇ Γιτᾶ αὐτὸς ὁ Θεὸς Κρισνᾶς ἐξηγεῖ τὸ περὶ τῆς ὑπερουσίου αὐτοῦ οὐσίας μυστήριον, οὕτω καὶ ἐνταῦθα. Διότι ὁ ὕψιστος Πουνδαρήκας, γινώσκων, λέγει, τὰ διάφορα δόγματα τῶν θεολόγων, καὶ τὰ τῶν φιλοσόφων συστήματα, καὶ τὴν ἔννοιαν τῶν γραφῶν μὴ δυνάμενος ἐννοῆσαι, ἐγκατέλιπε τὸν πατρικὸν οἶκον, πλήρη ὄντα ἀγαθῶν, καὶ περιήρχετο τοὺς ἁγίους τόπους, συμβουλευόμενος τοὺς ἐκεῖ διατρίβοντας σοφωτέρους τῶν Βραχμάνων καὶ ἀσκητῶν. Φθάσας δὲ εἰς τὴν ἱερὰν Σαλαγράμαν, διέτριβε μονάζων, καὶ θεωρίαν ἀτενῆ ποιῶν εἰς Θεὸν, ἐγκρατεία καὶ σκληραγωγία, προσευχῇ καὶ ἀπαθείᾳ χρώμενος (1).

Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν προσευχόμενος εἶδεν αἴφνης τὸν Θεὸν Ναράδαν, ἐλθόντα πρὸς αὐτόν. Τοῦτον προσκυνήσας, ὡς τὸ εἰκὸς, ἠρώτησε περὶ τοῦ ὑψίστου Θείου. Ὁ δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν·

« Πολυειδῆ εἰσι, τῶνόντι, τὰ περὶ Θεοῦ καὶ τῶν θεῶν θεολογούμενα· πολυάριθμα δὲ καὶ τὰ τῶν σοφῶν φιλοσοφῆ-

ὁμοιότητα πολλῶν χριστιανικῶν ἐνοιῶν. Διότι φιλοσοφία, ὡς ἡ τῆς Βεδάντας, ἀναφέρουσα καὶ πολεμῶσα, ὅλα τὰ ἀρχαῖα φιλοσοφήματα, ἐστὶ μεταγενεστέρα τούτων, καὶ ὡς ἡ τῶν Νεοπλατωνιστῶν, ἀναμιγνύουσα τὸ ἀρχαιότερον μετὰ τοῦ νεωτέρου, δεικνύει ὅτι καὶ μεταγενεστέρα ἐστὶ, καὶ συνέπεια μακρᾶς καὶ πεισματῶδους θεολογικῆς ἔριδος.

(1) Ἰτιχ. Κεφ. λγ'. δίστ. 20—40.

ματα, τὰ τε ἠθικὰ παραγγέλματα, αἱ ἱεροπραξίαι, καὶ τὰ νόμιμα. Ἐκ τούτων μεγίστη επακολουθεῖ ἀπορία καὶ δυσταγμὸς τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐκ ἔστιν εἷς φιλόσοφος, ὅστις διὰ νέων ἐπιχειρημάτων τὴν ἐαυτοῦ δοξασίαν δὲν ὑπεστήριξεν (1). Ἐν τοιαύτῃ συγχύσει μία ἐστὶν ἡ ἀσφαλὴς ὁδὸς πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας, ὡς ἐγὼ ἐπληροφορήτην μετὰ τὴν μελέτην ὅλων τῶν θεολογικῶν βιβλίων, καὶ τὴν ἔρευναν ὅλων τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων· ἐκεῖνη δηλονότι, ἣν ᾤδουσιν οἱ ὅσοι ἡμῶν προπάτορες, καὶ ἣν ἀκολουθοῦσι σήμερον οἱ ἔμφρονες καὶ ἐνάρετοι ἄνδρες (2). Ἀκουσὼν οὖν μετὰ προσοχῆς· λόγον γὰρ λέξω σοι σύντομον μὲν, ὑψηλὸν δὲ καὶ σοβαρὸν σφόδρα. Ἡ ὄρασις ἡμῶν οὐ βλέπει τὰ πόρρω ὄντα, τὰ παρελθόντα, καὶ τὰ μέλλοντα· ἀλλ' ἐκ τῶν ὀρωμένων καὶ τῶν παρόντων εἰκάζει καὶ ταῦτα, κακείνα. Οἱ ἄνθρωποι οὖν βλέποντες τὴν τοῦ παντὸς δημιουργίαν, πῶς οὐκ ὀρῶσι καὶ τὸν πάνσοφον Δημιουργόν (3); Ὁ θεὸς λόγος ὁ ἐρχόμενος ἐκ τῆς παραδόσεως τῶν πρώην ἁγίων πατέρων καὶ τῶν γραφῶν, καὶ ὃν πιστεύουσιν οἱ ἱεροὶ ἄνδρες, καὶ ὁ συλλογισμὸς παραδέχεται, ἐστὶν ὡς ἡ ἠθικὴ, τρόπον τινα, καὶ δευτέρᾳ ἐμφάνισις τοῦ ὑψίστου Θεοῦ. Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ θεοῦ τούτου λόγου ἐπιγίνεται ἡ θεία γνῶσις, δι' ἣς γινώσκεται ἀκριβέστερον τὸ Θεῖον, τὸ ἀειχαρὲς, τὸ αὐλον, τὸ ἄφθαρτον, τὸ μονοειδὲς καὶ ἀνείδεον· καθ' ἑαυτὸ μὲν ἀόρατον καὶ ἀκατάληπτον, ὄρατὸν δὲ καὶ καταληπτὸν ἐκ τῶν

(1) ἸνιχασαΣαμουτσ. δίστ. 65.

(2) Αὐτοῦ: δίστ. 69.

(3) Αὐτοῦ: δίστ. 68.

ἔργων, καὶ τῆς ὁρατῆς κτίσεως, τὸ καλούμενον *Βισνού*· διότι πανταχοῦ πᾶρεστι· τὸ ὄν μὲν ἀδιαίρετον, ὄν δὲ, ὡς διηρημένον· ὅτι τὸ μὴ ὄν, διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ γίνεται ὄν. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθὴς Θεὸς, γνωστός μὲν τοῖς θεόφοροις καὶ θεοσεβέσιν, ἄγνωστος δὲ τοῖς ἀθείοις, τοῖς ἄσεβέσι καὶ καὶ ἄφοροις. Τοιοῦτον δὲ ὄν τὸ Θεῖον, θεωρεῖται δ' ὅμως ὑπὸ τῶν ἀνοήτων ἐν διαφόροις ὀνόμασι καὶ μορφώμασι (1). Σὺ δὲ ἄκουσον μετὰ προσοχῆς τοῦ λόγου, ὃν ἔμαθον παρὰ τοῦ προπάτορος Βραχμᾶ, ἐρωτήσας αὐτὸν ποία ἐστὶν ἡ ἀνωτάτη γνῶσις καὶ θεωρία. »

Οὕτως προχωρῶν ὁ Ναράδας ἐκ τοῦ γνωστοῦ πρὸς τὸ ἄγνωστον, ἐκ τοῦ συγκεκριμένου πρὸς τὸ ἀφηρημένον, καὶ ἐκ τῆς κτίσεως πρὸς τὸν Κτίστην λέγει· « Τὰ μὲν ὁρατὰ ὄντα, ὡς παρὰ τινος γεγονότα, ὀνομάζονται *Ναρά*· ὁ δὲ Θεὸς, ὑπέρτερος ὢν τῆς ὕλης καὶ τῶν δυνάμεων, αἰτία δὲ τῶν ὄντων, καλεῖται *Νάρας*· ὥστε *Νάρας* μὲν ὁ Θεὸς, *Ναρά* δὲ τὰ παρ' αὐτοῦ δημιουργηθέντα ὄντα. Καὶ ἐπειδὴ τὸ μὴ ὄν διὰ τῆς θελήσεως αὐτοῦ γίνεται ὄν, καὶ τὸ ὄν οἶκημα, οὕτως εἶπεν, τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐστι, διὰ τοῦτο καλεῖται *Ναραϊάνας*, ἤγουν ὀντοποιὸς, ποιητῆς τοῦ ὄντος, πλάστης, καὶ δημιουργὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ σύμπαντος. Τὸ ὄν οὖν περιέχει τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ οὐχὶ ὡς ἡ ἔννοια τοῦ κεραμέως εἰς τὸ κατασκευασθὲν ἀγγεῖον, ἀλλ' ὡς δυνάμις ὑπαρκτικὴ καὶ οὐσιώδης. Ἐκ τούτου τὸ πολυθρόλλητον ἀξίωμα, ὅτι ὁ Θεὸς ἐστὶν ἐν τοῖς οὐσιν· οὐχὶ δηλονότι ὡς ὕλη, ἀλλ' ὡς

(1) *Γιχασα-Σαμουτα*, Αὐτοῦθι δίστ. 74.

δύναμις. Αὐτός ἐστιν ὁ μέγας Θεός, φανερωθεὶς ἐν αὐτῇ τῇ δημιουργίᾳ, καὶ τῇ διατηρήσει τοῦ ὄντος. Αὐτός ἐστι τὸ ὑψιστον Θειον, τὸ ὑπέρτατον φῶς, ἡ ὑπερτάτη ψυχὴ, ὁ ὑπέρτερος πνυτός ὑπερέτερος, καὶ πανυπέρτερος (1). Καὶ ἐπειδὴ τὰ ὄντα, πᾶν αἰσθητὸν καὶ νοητὸν, ὄρατὸν καὶ ἀόρατον παρ' αὐτοῦ ἐδημιουργήθησαν καὶ συνέχονται ἐν καιρῷ τῆς κοσμογονίας· εἰς αὐτὸν ἐπιστρέφουσιν ἐν καιρῷ τῆς πανωλεθρίας, καὶ ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ ἐν καιρῷ ἄλλης κοσμογονίας παλιγγεννηθήσονται. Ὁ Ναραιάνας ἐπομένως ἐστὶν ὁ Κύριος τῶν ὄλων, ὁ Θεός τῶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων, ὁ Βισνοῦς, καὶ τὸ Βράχμα, τὸ ἐν, καὶ ἡ τριάς, καὶ τὸ μυστηριώδες Ὁμ (Hom)!

Πιστεύων οὖν εἰς τοῦτον τὸν λόγον, ὃν κηρύττουσι τὰ ἱερὰ βιβλία, καὶ ὃν ἐπίστευσαν οἱ ἅγιοι πατέρες, καὶ πρεσβεύουσι σήμερον οἱ ἔμφρονες καὶ εὐσεβεῖς, λέγε· Πιστεύω ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ διανοίας καὶ προσκυνῶ τὸν Ναραιάνα, ἧτοι τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός· αὐτὸν δοξολογῶν λάτρευε καὶ ἀτενεῖ τῇ διανοίᾳ θεώρει.

Αὕτη ἐστὶν, ὦ ἀγαθὲ, ἡ ὑπερτάτη γνῶσις καὶ θεωρία, ἡ ἀπόκρυφος θεοδιδασκαλία καὶ ἡ τῶν ἐπιστημῶν ἐπιστήμη. Ἄφες οὖν πάντας τοὺς δογματικούς λόγους, τὰ συστήματα τῶν φιλοσόφων, τὰς αἰρέσεις τῶν θεολόγων, καὶ τοὺς ἄλλους θεούς· αὐτὸν δὲ μόνον ἐν πίστει καὶ εὐλαθείᾳ ὑμολόγει, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐνωθήσῃ. Ἡ ἐνωσις αὕτη ἐστὶ τὸ πᾶν ἀγαθόν, τὸ ἄκρον ἐφετὸν, καὶ τῶν ἀγώνων ἀπάντων τὸ κάλλιστον τέρμα.

(1) Ἰτιχασα. δίστ. 82—87.

«Οὗτος ὁ Θεός, ὡς τῶν ὄντων δημιουργός, καλεῖται Να-
ραϊάνας· ὡς συνέχων τὰ ὄντα, Βισνοῦς· ὡς συντηρῶν αὐτά,
Βισσαδέβας. Καλεῖται δ' ἅμα καὶ Βραχμαπάρας, ἥτοι ὕψι-
στον Θεῖον· ὥστε εἷς ἐστὶν ὁ Θεός, καὶ τοὶ πολυώνυμος, Να-
ραϊάνας, Βισνοῦς, ὕψιστος καὶ προαιώνιος Θεός, ὃν ὕμνησαν
οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ὃν ὕμνοῦσιν οἱ νῦν τῇ θεωρίᾳ προσκεί-
μενοι, καὶ τὴν ἀρετὴν ἀσκοῦντες θεόφρονες. Οἱ ὑλόφρονες
ἐπομένως, οἱ τὸ πᾶν αὐτόματον δοξάζοντες, καὶ οἱ ὅλως
πνευματισταί, οἱ μὴ προσκυνοῦντες αὐτὸν, ἐπειδὴ ἔρχονται
τοῖς ὑλικοῖς οὔσιν, οὔτοι, λέγω, ὑπὸ ψευδῶν σοφισμάτων
ἀπατώμενοι πλανῶνται (1). Ἐγὼ, ἀκολουθεῖ, ἐρευνήσας
κατὰ βάθος πάντα τὰ ἱερὰ βιβλία, καὶ τὰς διαφόρους δο-
ξασίας τῶν φιλοσόφων μελετήσας, τοῦτο μόνον εὑρηκα τὸ
κύριον, ὅτι ὁ Ναραϊάνας, ἡγουν ὁ δημιουργός Βισνοῦς, ἐστὶν
αἰ θεωρητός καὶ λατρευτός (2). Τοῦτον οὖν θεωρῶν καὶ
λατρεύων ὁ ἐνάρετος τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ. Ταῦτα δ' ἀκο-
λουθῶν τις ἐν πολλαῖς γενέσεσι καθαρίζεται· καθαριζόμενος
δὲ γίνεται θεόφρων, καὶ ἐπὶ τέλους ἐνοῦται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ
αἰδίως μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποθεοῦται. »

Ταῦτα εἰπὼν ὁ μὲν Ναράδας ἐγένετο ἄφαντος· ὁ δὲ
Πουνδαρήκας, ἔχων τὸν Ναραϊάναν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῇ
διανοίᾳ, ἐλάτρευεν αὐτὸν ἐν ὁσιότητι καὶ ἀπαθείᾳ. Καί
ποτε ὁ Βισνοῦς ἐπεφάνη αὐτῷ σωματικῶς· ὁ δὲ δοξολογήσας
τὸν Θεὸν ἐθεώρει ἐν ἐκστάσει αὐτόν. Καὶ ὁ μὲν Βισνοῦς εἶ-
πεν· « Ἦσθην ἐπὶ τῇ σῇ πίστει· αἴτησον οἶαν θέλεις χάριν· »

(1) Ἰτιχασ. δίστ. 113.

(2) Αὐτῆθι δίστ. 99. Πολιτέρου Μυθ. Ἰνδ. Κεφ. IV.

ὁ δὲ « Ποίησον, ἀπήντησεν, ὅ,τι ἐστὶν εἰς ἐμὴν ὠφέλειαν. »
 « Ἐλθέ οὖν μετ' ἐμοῦ. » καὶ ἐκ τῆς χειρὸς λαβὼν ὁ θεὸς
 ἐκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Γαρούδα (ἀετοῦ καὶ συμβόλου τοῦ
 Βισνοῦ· τούτου γὰρ ἱερὸς εἶναι λέγεται), καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν
 οὐρανὸν, ὑμνούμενος παρὰ πάντων τῶν θεῶν.

Ἀνκχεφαλαιῶντες, πᾶσαν τὴν σοβαρὰν πραγματείαν τοῦ
 παρόντος Ποιήματος, εὐρίσκωμεν αὐτὴν εἰς δύο διηρημένην·
 ἠθικὴν, λέγω, καὶ θεολογικὴν. Εἰς τὸ πρῶτον δεικνύει ὁ
 ποιητὴς ἅπαν τὸ κάλλος τῆς ἀρετῆς δι' ἰσχυρῶν λόγων,
 τερπνῶν ἀφηγήσεων, καὶ κομψῶν μύθων. Ἐκθέτει ἔπειτα
 πίνακα ἀρετῶν τε καὶ κακιῶν· παρίστησιν ἀφ' ἐνὸς τὴν ἐπί-
 γειον καὶ οὐράνιον εἰρήνην τῶν πρώτων, καὶ τὴν μετὰ τοῦ
 αἰδίου Θεοῦ ἄφατον ἐπὶ τέλους ἔνωσιν· ἀφ' ἑτέρου φαίνεται τὸ
 δυσειδὲς αἴσχος τῆς κακίας, καὶ ἡ τῶν φαύλων αἰώνιος τιμωρία.

Ἡ ἠθικὴ, παρ' Ἰνδοῖς, εἰς δύο διαιρεθῆναι δύναται·
 ἁ. εἰς θρησκευτικὴν· β'. εἰς φιλοσοφικὴν.

Ἡ μὲν πρώτη, πηγάζουσα ἐξ αὐτῶν τῶν θρησκευτικῶν
 δογμάτων, ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο κλάδους. Ὁ μὲν διαλαμ-
 βάνει τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν, πρὸς
 ἑαυτὸν, καὶ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ· ὁ δὲ ἕτερος τὰ τῆς
 ἰδίας τάξεως καθήκοντα πρὸς τε τοὺς συναδέλφους, καὶ πρὸς
 ἑαυτὸν, ὡς μέλος τῆς ἥς ἀνήκει φυλῆς.

Ἡ δὲ δευτέρα, ἦται ἡ φιλοσοφικὴ, ἀναπτυσσομένη ἀπο-
 χρώντως ἐν τῇ χιτοπαδάσσῃ, καὶ τῇ Γιτᾷ, ἐστὶν ἔνωσις τῶν
 φιλοσοφικῶν αἱρέσεων, καὶ τῶν θεολογικῶν δογμάτων, τῆς
 μυστηριώδους θεοδιδασκαλίας καὶ τῆς μετφυσικῆς, ὡς
 ἐκθέτει αὐτὴν ὁ Κρισναῖς (ὁ ἐνανθρωπήσας Βισνοῦς) ἐν αὐτῇ

τῆ Γιτᾶ, καὶ ὁ Ναράδας ἐν τῷ τριακοστῷ τρίτῳ Κεφαλαίῳ τοῦ παρόντος ποιήματος.

Πρωτίστη πασῶν τῶν ἀρετῶν ἐστὶν ἡ εὐσπλαγχνία, ἐξ ἧς ἀμέσως παρέπεται ἡ φιλανθρωπία, ὁ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα οἶκτος, τὸ ἔλεος καὶ ἡ φιλοξενία, ἡ τοῦ κινδυνεύοντος σωτηρία, καὶ ἡ πρὸς πάντας ἀνεξαιρέτως, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν κακοποιὸν εὐποιία, δι' ἧς ἡ ἠθικὴ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ τελειότης αὐτοῦ δείκνυται. Ὅποῖος δὲ βαθμὸς πολιτισμοῦ, ἠθικῆς τε καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως διακρίνεται ἐν τῇ Ἰνδία εἰς τε τὴν ἔκθεσιν τῶν ἀναριθμητῶν φιλοσοφημάτων, καὶ τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀρετῶν τούτων καὶ τοῦ καθήκοντος !

Καθότι ἡ ἐλεημοσύνη, λέγει, δὲν συνίσταται εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν ἀλλ' ἐν τῇ δόσει τοῦ οὐ ἔχει οὐλίγου, πλὴν μετὰ καθαρᾶς καρδίας, μεθ' ἰλαροῦ προσώπου, μεθ' ἠδέων καὶ συμπαθητικῶν λόγων προσφερομένῳ. Ἡ αὐτὴ τελειότης παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν φιλοξενίαν, τὴν σωτηρίαν τοῦ κινδυνεύοντος, καὶ τὴν εὐποιίαν, αἵτινες οὐκ ἔχουσι, τῳόντι, ὄριον πρὸ Ἰνδοῖς.

Μετὰ τὰς ἀρετὰς ταύτας, αἵτινες ὡς προπαρασκευὴ εἰσι τελειοτέρων ἄλλων, ἔπονται ὅσαι συντελοῦσιν εἰς τὴν καθ' ἡμῶν αὐτῶν νίκην. Τοιαῦταί εἰσιν ἡ ἀπάθεια, ἡ ἐγκράτεια, ἡ χαλιναγωγία τῶν παθῶν καὶ τῶν αἰσθήσεων, ἡ περιφρόνησις τῶν τοῦ κόσμου, ἡ γοῦν πλοῦτου, ἡδονῆς, φιλοδοξίας, χαρᾶς, ἀλγηδόνος, κτλ.

Μετὰ ταῦτα ὁ ποιητὴς χειραγωγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν θεοσέβειαν. Ἐνταῦθα ἀναιρεῖ πάσας τὰς πρὸ αὐτοῦ δοξασίας καὶ

πειποιθήσεις τῶν φιλοσόφων καὶ θεολόγων. Εγείρει θαρ-
 ραλέως τὸ κάλυμμα τοῦ συμβολισμοῦ, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου
 κεῖται ἡ ἀλληγορία, καὶ ὁ θρησκευτικὸς μῦθος, καὶ μετ'
 αὐτὸν αὐτὴ ἡ κυρίως ἔννοια τοῦ Ὄσιου. Διορίζει καθαρῶς τὸ
 σκοτεινὸν τοῦτο ἀντικείμενον, ἀναφέρων μὲν περὶ τοῦ ἀορά-
 του καὶ ἀκαταλήπτου, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ὁμοούσιον αὐτῷ
 δεικνύει τὸν ὁρατὸν καὶ καταληπτὸν Θεὸν Ναραϊάναν, ἥτου
 τὸν δημιουργὸν τοῦ ἔντος, ὃν Βισνοῦν, Θεὸν τῶν θεῶν ὀνομά-
 ζει, καὶ ἐμφάνισιν αὐτοῦ τοῦ Ἰψίστου. Οὕτως καταπολεμέσας
 τὴν ὕλοφροσύνην, τὴν ἀθείαν, τὴν πολυθεϊάν, καὶ αὐτὸν τὸν
 καθαρὸν πνευματικὸν μονοθεϊσμὸν τῶν Σίκκων, παρουσιάζει
 νέον, οὕτως εἰπεῖν, μονοθεϊσμὸν οὐχὶ τὸν ἐκ τοῦ ἀκαταλήπτου
 ἀλλὰ τὸν ἐκ τοῦ καταληπτοῦ Θεὸν ἐνιαῖον, ἀπαύγασμα μὲν
 τοῦ ἀκαταλήπτου, καταληπτὸν δὲ καὶ παντοδύναμον δημιουρ-
 γὸν, τὸν ἐνανθρωπήσαντα λέγω Βισνοῦν, πρὸς ὃν ἀπαιτεῖται
 πᾶσα ἡ τοῦ ἀνθρώπου ὕλική καὶ νοερά λατρεία. Τὰ δὲ χαρ-
 κτηριστικὸν τοῦ θεοῦ τούτου ἐστὶν ἡ ἀπειρος ἀγαθότης (1).

Πῶς δὲ φθάνει ὁ ἄνθρωπος εἰς ταύτην τὴν θεογνωσίαν;
 Ἡ ἔρευνα, λέγει, τῶν θεῶν γραφῶν, αἵτινες ἐξηρέυθησαν
 ἐξ αὐτοῦ τοῦ στόματος τοῦ Θεοῦ, εἰσὶν ὁ θεῖος λόγος, καὶ
 ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ θεοφάνεια. Ἡ μελέτη, οὖν τοῦ θεοῦ λό-
 γου, καὶ ἡ τῶν αἰσθήσεων χαλιναγωγία καθαρῶς τὸν
 νῦν, καὶ καθεκτὴν ἀποκαθιστῶσι τὴν διάνοιαν, ἥτις φθά-
 νει ἐπὶ τέλους εἰς τὴν θεογνωσίαν. Καθότι ἡ διάνοια ἡμῶν
 ἄλλα μὲν νομίζει ἀληθῆ, ἄλλα δὲ ψευδῆ. Καὶ ἄλλοτε μὲν
 ἔχει ἀμφιβολίαν ἢ δισταγμὸν, ἄλλοτε δὲ ἄγνοιαν καὶ ἀπά-

(1) Πολιτέρου μυθολ. Ἰνδῶν τόμ. 1 κεφ. 11 σελ. 230—231.

την. Ἀπομκρυνθήτω οὖν ἡ διάνοια ἐκ τῆς τοιαύτης πλάνης διὰ τῆς ἀποστροφῆς παντὸς εἶδους φιλοῦλλιας, καὶ ἐνασχοληθήτω τῇ μελέτῃ τοῦ Θείου λόγου, δι' ἐγκρατείας καὶ ἀπαθείας. Οὕτω προσεγγίζει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν Θεὸν ἀτάραχος. Ὁ δ' ἐγκαθεύζων τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐν τῷ Θεῷ, γινώσκει τὸν Θεὸν, καὶ ἑαυτὸν, καὶ τὸν Κόσμον γινώσκει (1). Εἰς τοιοῦτον ὕψος εὐρισκόμενος ἐννοήσει εὐκολώτερον τὴν λύσιν τῶν περὶ Θεοῦ, περὶ Κόσμου, καὶ περὶ ἀνθρώπου σοβαροτέρων ζητημάτων. Καὶ καθὼς μωρὸς λογίζεται ὁ βλέπων τὴν δημιουργίαν καὶ τὸν Δημιουργὸν μὴ πιστεύων· οὕτω καὶ τὸ ὕψιστον Θεῖον ἄνευ δημιουργίας, ἐστὶν ἀκατάληπτον, καὶ ἰδέα καταπιέζουσα πᾶσαν τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς ἐπομένως, λέγουσιν οἱ τὸν Βισνοῦν λατρεύοντες Βραχμᾶνες, οὔτε γινώσκεται, οὔτε ἐννοεῖται, οὔτε δοξάζεται, εἰμὴ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ καὶ ἐν τῇ ἐμφανίσει αὐτοῦ, ἥτοι ἐν αὐτῇ τῇ δημιουργίᾳ, καὶ ἐνεκα τούτου λατρευτέος ἐστὶ παρὰ πάντων τῶν δημιουργημάτων. Καὶ ἡ μὲν ὕλη τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὑπόκειται εἰς ἀλλοίωσιν καὶ φθορὰν, ἐξ ἧς ὁ παγκόσμιος ῥοὺς τῶν ὄντων, γέनेσις, φθορὰ, καὶ παλλιγενεσία. Οὕτως καὶ οἱ ποταμοὶ ἐπαναφέρουσιν ἀενάως εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ὕδατα, ἅπερ αὐτὴ ἀενάως δίδει εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν, καὶ λαμβάνει παρ' αὐτῶν, καὶ δίδει εἰς ἐκείνην ἀδιακόπως. Ἡ μὲν ἐν τοῖς οὔσι δύναμις οὐκ ἀπόλλυται· ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ἀχράντου Θείου. Ἐνεκα τούτου ὁ ἄνθρωπος, ὡς λογικὸς, ὀφείλει ἵνα ἐκλέξῃ τὴν διὰ

(1) Ἰτιχασα. δίστ. 106 - 111.

τῆς ἐγκρατείας καὶ θεορροσίης ἄγουσαν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ οὐχὶ τὴν διὰ τῆς ἀδικίας καὶ ἠδυπαθείας ὁδὸν, ἣτις τὸν ἀπομακρύνει ἀπ' αὐτοῦ.

Μὴ δεχόμενοι οὖν οὔτε Κόσμον ἄνευ Θεοῦ, οὔτε Θεὸν ἄνευ Κόσμου, ἔπεται, ὅτι ὁ μόνος καταληπτὸς καὶ λατρευτέος Θεὸς ἐστὶν ὁ Ναρχιάνας (δημιουργός) ὁ τὰ Ναρά (ὄντα) δημιουργήσας. Καὶ ἐπειδὴ ἡ δύναμις αὐτοῦ δημιουργήσασα τὰ ὄντα συνέχει καὶ περιέχει αὐτά, ὁ Θεός, λέγεται, ἐστὶν ἐν τοῖς οὔσι. « Ὁ Σύμπας κόσμος, λέγει ὁ ἴδιος, συνέχεται ἐμοὶ τῷ ἀκαταλήπτῳ. Ἐγὼ δὲ οὐκ εἰμι ἐν τοῖς οὔσι· διότι αὐτὰ εἰσιν ὑλικά· ἐγὼ δ' αὔλος. Ἡ ἐμοὶ δύναμις συνέχει καὶ κυβερνᾷ τὰ ὄντα (1). Οἱ ἄφρονες, ἀγνοοῦντες τὴν ὑπεούσιον φύσιν μου, παραβλέπουσιν ἐμὲ, ὡς λαβόντα δῆθεν μορφήν καὶ σῶμα ἀνθρώπειον πρὸς δημιουργίαν, ἢ σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Ἀλλ' ἐγὼ εἰμι ὁ ποιητὴς καὶ Κύριος πάντων τῶν αἰσθητῶν καὶ νοητῶν, ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῶν ὄντων· ἐγὼ εἰμι τὸ Βράχμα, τὸ ὑψίστον Θεῖον, καὶ ἐνταυτῷ ὁ Βραχμᾶς, ὁ Βισνοῦς, καὶ ὁ Σίβας· ὅτι τὸ πᾶν, καὶ πάντες, καὶ τὰ πάντα εἰμὶ ἐγὼ εἷς ὁ Θεός, ἡ προαιώνιος μονάς, καὶ τὸ ἐκ τῶν τριῶν γρχιμάτων μονοσύλλαβον Ὄμ (Hom). Οἱ μὲν ἐκλεκτοί, οἱ τὰ ὑλικά περιφρονῶντες, θεωροῦσιν ἐμὲ ὡς αὔλον. Οἱ δὲ τὴν ἀρετὴν ἀσκῶντες, προσκυνῶσιν ἐμὲ, ὡς τὸν ἐν τοῖς οὔσι καὶ τὸν ἐν ὕλῃ Θεόν (2). Οὔτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ Ἰνδρα, καὶ παλιγγεννῶνται ἐκεῖνοι ἐνοῦνται μετ'

(2) Γιτὰ κεφάλ. 9.

ἐμοῦ αἰδίδιος· οἱ δὲ ἄσεβεις καὶ φαῦλοι καταδικάζονται εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην. Ἢ μετ' ἐμοῦ ἔνωσις ἐστὶ τὸ ἄκρον ἐφετὸν καὶ τῶν ἀγώνων ἀπάντων τὸ πάγκαλλον πέρας. »

Θυμαζῶν δέ τις τὰς ὑψηλὰς τῶν θεοσόφων δοξασίας, ἐκπλήττεται θεωρῶν τὸ μεγαλεῖον τοῦ τρομεροῦ τούτου θεϊσμοῦ, τῆς ἀπολύτου ταυτότητος, καὶ τοῦ πανθεισμοῦ, καὶ Ἰλιγγιᾶ παρατηρῶν τὴν κτίσιν, τὰ πάντα, καὶ τοὺς πάντας μηδενίζομένους, οὕτως εἰπεῖν, ἀπέναντι αὐτοῦ. Καταβαίνων δὲ ἐκ τοῦ ὕψους τούτου ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς γῆς, εὐρίσκει ἐν αὐτῇ τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἰνδῶν τὴν εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ παντοδύναμου θεϊσμοῦ, εἰς τὴν παντοδύναμον Βραχμανοκρατίαν· Εἰς τὴν ἀκαταμάχητον ἰσχὺν τῶν Βραχμάνων, γεννηθέντων ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ δημιουργοῦ, ὡς ἡ ἔνοπλος Ἀθηνᾶ, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς, τὰ πάντα ὑποτάσσονται. Πάντες οἱ λαοὶ καὶ οἱ Βασιλεῖς, τὰ στοιχεῖα, καὶ αὐτὰ τὰ ἐναέρια πνεύματτα ὑπόκεινται εἰς αὐτούς. Αὐτοὶ εἰσι νομοθέται, καὶ διδάσκαλοι τοῦ ἔθνους· ἐξηγηταὶ τῆς ἐννοίας τῶν γραφῶν, καὶ τῆς θελήσεως τῶν Θεῶν· αὐτοὶ εἰσι καὶ οἱ μεστῆται μετὰ τὸ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ πρὸς αὐτὴν τὴν τάξιν ἀπεριόριστος εὐλάβεια τῶν Ἰνδῶν, τὸ σέβας αὐτῶν πρὸς πάντα τόπον, ὃν ἡ παρουσία αὐτῶν ἀγιάζει· τὰ μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα τῆς θρησκείας· ἡ στασιμότης τοῦ Ἰνδικοῦ ἔθνους ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐτῆς ἐξαισίου διανοητικῆς ἀναπτύξεως· ἡ ὕλική δουλοσύνη τοῦ λαοῦ, καὶ ἡ ἀπεριόριστος ἐλευθερία τοῦ πνεύματος τῶν σοφῶν Βραχμάνων.

(3) Γιὰ αὐτόθι.

ΙΤΙΧΑΣΑΣΑΜΟΥΤΣΑΪΑ,

ΤΟΥΤΕΣΤΙΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΥΛΛΟΓΗ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

4. **Ν**ΙΚΑ πάντας ὁ Βεάσας, ὁ υἱὸς τοῦ Παρασσάρα καὶ τῆς Σατεβατῆς, οὐ ἐκ τοῦ στόματος τὸν ῥέοντα ἀγαθὸν λόγον, ὡς μέλι γλυκὺ ἐκ τοῦ ἄνθους λωτοῦ, πίνει ὁ κόσμος.
2. Ἡ Βαράτα, ἡ ἀναφεῖσα ἐκ τῆς τοῦ Βεάσα γλώττης, ὡς ὁ λωτὸς ἐκ τῆς λίμνης, καὶ ἔχουσα ὡς μεγάλην εὐωδίαν τὴν Γητάν, καὶ ὡς κόνιν τοῦ ἄνθους τὰς πολυειδεῖς ἀφηγήσεις, καὶ διεκπεταννυμένη εἰς ἀνακάλυψιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν τοῦ Θεοῦ κατορθωμάτων, καὶ ποθουμένη πίνεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν, ὡς ὁ λωτὸς ὑπὸ τῶν μελισσῶν, καὶ ἐκπλύνουσα τὰς κηλίδας τοῦ Καλῆ αἰῶνος, ἔστω ὑμῖν εἰς ἀγαθόν.
3. Ἡ Μαχαβαράτα, ἥ ἐστίν, ὡς βακτηρία, πεποιημένη ὑπὸ τοῦ Βεάσα, βρασταζέσθω ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν τῶν ὑποσκαζόντων καὶ προσπταιόντων ἐν τῇ τρίβῳ τούτου τοῦ βίου.
4. Γίνωσκε τὸν Βεάσαν μέγαν Θεόν· τίς γὰρ ἄλλος ἠδύνατο ποιῆσαι τὴν Μαχαβαράταν, εἰ μὴ ὁ Θεός;
5. Ἡ Μαχαβαράτα ἐγεννήθη εἰς ὠφέλειαν τοῦ κόσμου ὑπὸ

- πάντα τὰ πολύτιμα πράγματα ἐκ τῆς μεγάλης ὑαλάσσης ;
23. Οὐκ εἰς ἐπίδειξιν ἀγχινοίας ἐπεβαλόμην ποιῆσαι τοῦτο τὸ πόνημα, ἀλλ' ἢ πρὸς τὴν Βαράταν κλίσις, ἣν ἔχω, ἠρέθισέ με εἰς τοῦτο, καὶ μὴ θέλοντα.
24. Ὅθεν ἀνεχόμενοι οἱ ἀγαθοὶ, τιμάτωσαν τοῦτο μὲν τὸ ἀνάξιον πόνημα, ὅπερ ἐγένετο διὰ τὴν ἣν εἶχεν ἡ ἐμὴ ψυχὴ κλίσιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν Μαχαβαράταν.
25. Μηδὲ ζητείτω ὁ ἀγαθὸς ἀναγνώστης ἐν τῇ παρουσίᾳ πραγματεία τάξιν τῶν ἐν τῇ Βαράτα ἀφηγήσεων· καὶ γὰρ κατὰ τὸ ὅ ἔχει ὄνομα, συλλογὴ καὶ ἐκλογή ἐστὶ τῆς ἐν τῇ Βαράτα ἀρχαιολογίας.
26. Θεωρεῖται δ' ἐν ταύτῃ τῇ ἀρχαιολογικῇ συλλογῇ, ἥτις καὶ διαιρεῖται εἰς τριάκοντα καὶ δύο κεφάλαια, εἰς μόνος σκοπὸς καὶ μία μόνη φροντίς, τῆς λυτρώσεως ἀπὸ τοῦ ματαίου κόσμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ Παραμυθίας.

ΖΑΝΑΜΕΖΑΪΛΣ.

1. Χοᾶς ποιήσαντες τοῖς οἰκείοις καὶ ἐταίροις οἱ υἱοὶ τοῦ Πανδοῦ, καὶ ὁ Θεὸς Κρισναῶς, ὃ ὅσιε Βραχμᾶν, τί ἐποίησαν μετὰ ταῦτα ;

ΒΛΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

2. Ἀφ' οὗ ἐποίησε χοᾶς ὁ Βασιλεὺς Ἰνδδιστίρας, ὁ υἱὸς τοῦ Νόμου, καθήμενος μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ἀδελφῶν ἐπὶ τῆς ἱεράς ὄχθης τοῦ Γάγγου ποταμοῦ,
3. Ἀναστενάζων, καὶ κατακεκλιμένον τὸ πρόσωπον ἔχων,

ἦλθον πρὸς αὐτὸν μεγαλοφυεῖς, εὐαγεῖς, καὶ δεινοὶ
Βραχμᾶνες,

4. Ὁ, τε Ναράδας, ὁ Δεβάλας, ὁ Βεάσας, ὁ Κάτσα, ὁ Κάνθας,
ὁ Κασσέπας, ὁ Ραϊβέας, ὁ Βριχασπατῆς, ὁ Δαουμέας,
ὁ Σαθάνας, ὁ Γαλάβας, ὁ Βριγοῦς,
5. Ὁ Βασίστας, ὁ Ζημαδαχγῆς, ὁ Δουρβάσας, ὁ Λομάσας,
καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὁμοῦ ἅγιοι καὶ ἐγκρατεῖς ἄνδρες μετὰ
τῶν ἑαυτῶν μαθητῶν.
6. Προσκυνήσας δ' αὐτὸς πάντας, ὡς εἰκὸς, ὁ βασιλεὺς
Ἰνδιστίρας, καὶ εὐλογηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἔλεξεν οὕτω, πε-
πληρωμένος δακρυῶν τοὺς ὀφθαλμούς.

ΙΝΔΙΣΤΙΡΑΣ·

7. Ἄνελόντι φίλους, συγγενεῖς, υἱούς, ἀδελφούς, καὶ ἄλλους
ὁμοῦ, ἦττα καὶ καταστροφή φαίνεται μοι αὕτη ἡ νίκη,
ἅγιοι πατέρες.
8. Ἀναιρεθέντων, τοῦ τε νεανίσκου Ἀββιμανιοῦ, καὶ τῶν
πέντε παίδων τῆς Δραουπαδῆς, καὶ ἄλλων ὁμοῦ βασι-
λέων, φίλων, οἰκειῶν, καὶ συγγενῶν,
9. Οὐκ ἀφήσιν ἡ λύπη ἐμὲ τὸν ἀναιρέτην τοῦ οἰκειοῦ γέ-
νους, τὸν καθαιρέτην τῆς οἰκείας φυλῆς, τὸν ἐραστὴν
βασιλείας, τὸν φαυλότατον τῷ ἦθει καὶ τῇ προαιρέσει.
10. Οὔτινος ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἐπαίζομεν καὶ ηὔξήθημεν
ἡμεῖς οἱ πέντε ἀδελφοὶ ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ, οὗτος, ὁ
υἱὸς τοῦ Γάγγου ποταμοῦ, ὁ Βήσμας, ἀνηρέθη ἐν πο-
λέμῳ ὑπ' ἐμοῦ, τοῦ διψῶντος βασιλείαν.
11. Ἰφ' οὗ ἡμεῖς οἱ πέντε ἀδελφοὶ ἀνετράφημεν ἐν παιδικῇ
ἡλικίᾳ, καὶ ηὔξήθημεν, οὗτος ἀνηρέθη ὑπ' ἐμοῦ δι' ὀλι-
γοχρόνιον βασιλείαν.
12. Ἐκεῖνο δὲ μάλιστα κατακαίει τὰ μέλη μου, ὅπερ εἶπον

τῷ διδασκάλῳ Δρόνα, ἐρωτήσαντί με· « Εἰπέ μοι ἀλη-
 »θῶς, ὦ βασιλεῦ, εἰ ζῆ ὁ υἱὸς μου Ἀσβαττάμας. »

13. Αὐτὸς ὁ διδάσκαλος ἀνηρέθη ἀπάτη ὑπ' ἐμοῦ, τοῦ δι-
 ψῶντος βασιλείαν, τοῦ κακούργου, τοῦ διδασκαλοκτό-
 νου, τοῦ ἐκδυθέντος τὴν ἀλήθειαν, ἣν εἶχον, ὡς θώρακα.
14. Ἀνχιρεθέντος γὰρ τοῦ ἐλέφαντος, ὃς ὠνομάζετο Ἀσ-
 βαττάμας, εἶπον δολίως τῷ Δρόνα, ὡς ἀληθῶς ἀνηρέθη
 ὁ Ἀσβαττάμας, μὴ προσθεῖς, ὡς ὁ ἐλέφας ἐστὶν οὗτος,
 καὶ οὐχὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· ποίας ἄρα χώρας τεύξομαι, τοιοῦτον
 ἀνοσιούργημα πράξας ;
15. Ἐγὼ ὁ κάκιστος ἀπέκτεινα τὸν Καρνᾶν, τὸν ἄριστον
 πάντων τῶν πολεμικῶν, τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν· τίς
 ἄλλος ἂν εἶη κακουργότερος ἐμοῦ ;
16. Ἐγὼ ὁ πλεονέκτης, ὡς σκύμνον λέοντος, κοιμώμενον
 ὑπ' ὄρος, παρεισῆγαγον τὸν νεανίσκον Ἀββιμανιοῦν εἰς
 τὸ μέσον τῆς παρατεταγμένης φάλαγγος, ἧς ἄρχων ἦν
 ὁ Δρόνας.
17. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου οὐ δύναμαι ἀντιβλέψαι τὸν
 Ἀρζούναν, οὐδὲ τὸν Κρισανᾶν, ὡς ἐμβρυοκτόνος.
18. Καίεται ἡ ἐμὴ καρδία, βλέποντος τὴν Δραουπαδὴν,
 πέντε υἱῶν στερουμένην, καὶ ἐπὶ λύπη λύπην κεκτη-
 μένην.
19. Ἐγὼ εἶμι αὐτὸς ὁ θανατοποιὸς καὶ φθοροποιὸς τῶν
 συγγενῶν, καὶ μένω ἐνταῦθα, εἰς τὸ ἐκπνεῦσαι τὰ ὀλοίσ-
 θια, ἅγιοι πατέρες.
20. Δότε μοι τοίνυν ἄδειαν πάντες, ἐγκαταλιπεῖν τοῦτο τὸ
 σῶμα, ἵνα μὴ γένωμαι καὶ ἄλλοις συγγενέσι παγγενῆς
 φθορὰ καὶ ἀφανισμός.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

21. Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Ἰνδδιστίρα λίαν ἐλεεινῶς καὶ λυπηρῶς, ἀμειβόμενος ἔλεξεν οὕτω πρὸς αὐτὸν ὁ Βεάσας, ὁ γινώστης τῶν παρελθόντων καὶ τῶν μελλόντων·

ΒΕΑΣΑΣ.

22. Μὴ ἔχε λύπην, ὦ βασιλεῦ, τὴν κατατήκουσαν τὸ σῶμα· οἱ γὰρ ἀποιχόμενοι ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ πολέμου (ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ πολέμου) οὐκ ἐπανέρχονται.
23. Οἱ φρόνησιν ἔχοντες, καὶ κρατοῦντες ἑαυτῶν, καθὼς σὺ, οὔτε ἐν ταῖς ἀτυχίαις λυποῦνται, οὔτε ἐν ταῖς εὐτυχίαις χαίρουσιν.
24. Ὅτε οἱ πεπαιδευμένοι ἄνδρες, οἷος εἶ σὺ, κυριεύονται καὶ κατατήκονται ὑπὸ τῆς λύπης, ἢ παιδεία καὶ ἢ μάθησις αὐτῶν διὰ πόνον καὶ μόχθον μόνον ἐγένετο.
25. Τὰ λυπηρὰ καὶ τὰ χαρμόσυνα καθ' ἐκάστην καταπονουσι καὶ καταβάλλουσι τὸν ἄφρονα καὶ ἀπαίδευτον, ἀλλ' οὐ τὸν εὐφρονα καὶ εὐπαιδευτον.
26. Καθὼς βέβαιός ἐστιν ὁ θάνατος τοῦ γεννηθέντος, οὕτω καὶ ἡ γέννησις τοῦ θανόντος· ὅθεν οὐκ ἄξιός ἐστι λυπεῖσθαι.
27. Ὅσα ἀναγκαίως γίνεσθαι μέλλουσιν ἐξ αἰτίας τῆς Εἰμαρμένης, ἐπὶ τούτοις οὐδαμῶς λυποῦνται οἱ σπουδαῖοι ἄνδρες, καὶ γινώσιν τῶν ὄντων ἔχοντες.
28. Ὅστις λυπεῖται διὰ τὸ ἀπελθόν, ἤτοι τεθνηκός, ἢ ἀπολωλός, οὗτος ἐπὶ λύπη λύπην λαμβάνει, καὶ δύο δεινὰ πάσχει.
29. Τὰ ὄντα συνίστανται ἐκ τῶν πέντε στοιχείων· ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τοῦ ἀέρος, ἐκ τοῦ αἰθέρος, ἐκ τοῦ ὕδατος, καὶ

ἐκ τοῦ πυρὸς, καὶ εἰς αὐτὰ πάλιν διαλύονται· ἐνταῦθα τίς λύπη;

30. Οὐδεὶς τρόπος ἐστὶ θεῖος ἢ ἀνθρώπειος, δι' οὗ ἀναστρέψειεν ἂν ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ αὐτῷ σώματι, ἀφ' οὗ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ θανάτου.
31. Ἡ καρτερία μέγα καταφύγιόν ἐστι τῷ στερηθέντι συγγενῶν, υἱῶν, γυναικὸς, ἢ πλούτου, καὶ ἐμβυθισθέντι εἰς δεινὸν πάθος.
32. Ἡ λύπη συλαγωγεῖ πάντα ταῦτα· τὴν μάθησιν, τὴν ἀρετὴν, τὴν δύναμιν, τὴν καρτερίαν, τὴν ἄνεσιν, καὶ τὴν γενναιοφυχίαν τῶν ἀνθρώπων.
33. Ὅτε ἡ λύπη οὐκ ἀπαλλάττει τὸ πάθος τῶν λυπουμένων, οὐδεμίαν θεραπείαν καὶ ὠφέλειάν ἐστι τῷ λυπουμένῳ· ἄφες οὖν ταύτην τὴν λύπην.
34. Πάντας ὁ θάνατος ἐπέρχεται, καὶ τοὺς παῖδας, καὶ τοὺς νέους, καὶ τοὺς γέροντας, καὶ τοὺς ἐν γαστρὶ ἔτι ὄντας· τοιοῦτος οὗτός ἐστιν ὁ κόσμος!
35. Τοιούτων δ' ὄντων τῶν ὄντων, ἐν ἀπάσῃ ἡλικίᾳ διαφθειρομένων, τίς ἂν χαρεῖν γεννωμένων, ἢ λυπηθείη, ἀποικοινομένων;
36. Ὡστε οἱ ἔχοντες γινώσκουσιν τῶν ὄντων, οὔτε λυποῦνται διὰ τὸν ἀπελθόντα, ἢ ἀποθανόντα, οὔτε κλίσειν καὶ προσπάθειαν ἔχουσι πρὸς τὸν ἀπωλωλότεν, ἢ ἀπόντα, οὔτε στοργὴν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν ζῶντα, ἢ παρόντα.
37. Ποῦ λύπη; καὶ ποῦ σὺ ὁ βασιλεὺς, ὁ ὢν ἀπόρροια τῶν (ὀκτῶ) θεῶν τῶν ἐφόρων τοῦ κόσμου; ἄφες τοιγαροῦν ταύτην τὴν λύπην, τὴν γινομένην ἐκ μεγάλης ἀγνοίας.
38. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι παραδειγματικῶς τοῦτον τὸν παλαιὸν λόγον, ὃν εἶπε Βραχμᾶν τις ἐπιστήμων πρὸς τὸν Σεναζίταν βασιλέα.
39. Ἰδὼν γὰρ τὸν βασιλέα ὁ Βραχμᾶν, κατώδυνον, ἄθυμον,

καὶ σκυθρωπὸν ὄντα διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἑαυτοῦ υἱοῦ,
ἔλεξεν ὧδε·

ΒΡΑΧΜΑΝ.

40. Τί μωραίνεις, μωρὸς ὢν; τί λύπην ἔχεις; ταλανίσουσί
σε γὰρ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οὕτω λυπούμενον.
41. Καὶ ἐγὼ, καὶ σὺ, καὶ ὅσοι ἄλλοι περὶ σέ εἰσιν, πάντες
τεθνηξόμεθα. Ἐνταῦθα τίς λύπη;
42. Ὁ υἱός σου ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐνθάδε ἦλθε, καὶ εἰς τὸ ἀφα-
νὲς πάλιν ἀπῆλθεν· οὐτ' ἐκεῖνος σός ἐστιν, οὔτε σὺ ἐκεί-
νου. Τί ἄρα τηνάλλως λυπῆ;
43. Ἡ ὀμιλία τινος μετὰ τινος ἄλλου οὐκ ἔστι διηνεκῆς. Τί
λέγω, μετ' ἄλλων, ὅτε οὐδὲ μετὰ τοῦ ἰδίου σώματος
οὐκ ἔστι διηνεκῆς;
44. Τὸ μὲν σῶμά σου ἐγένετο ἐκ τοῦ πατρὸς, ἡ δὲ γέννησις
ἐκ τῆς μητρός· σὺ δὲ λύπτην ἔχεις καὶ φροντίδα τοῦ
σώματος, ἀλλ' οὐ τῆς ψυχῆς. Μὴ λύπην ἔχε καὶ φροντί-
δα τοῦ φαρτοῦ σώματος, ἀλλὰ τῆς ἀφθάρτου ψυχῆς.
45. Τὰ ὄντα, ὄντα ἀφανῆ ἐν ἀρχῇ, φαίνονται εἰς τὸ μέσον,
καὶ πάλιν ἀφανῆ γίνονται, τελευτῶντα. Ἐνταῦθα τίς λύπη;
46. Ποῦ νῦν, ὦ βασιλεῦ, ὁ πατήρ σου; ποῦ νῦν ὁ πάππος
σου; οὔτε σὺ νῦν βλέπεις ἐκείνους, οὔτε σὲ ἐκεῖνοι.
47. Οὐκ ἄρα δεῖ ἔχειν κλίσιν καὶ προσπάθειαν πρὸς υἱούς,
υἱοδέεις, συγγενεὶς καὶ ἀγχιστεῖς· ἡ γὰρ διάζευξις τούτων,
βεβαία ἐστίν.
48. Ὡς σύζευξις, οὕτω καὶ διάζευξις ἐστὶ τῶν συγγενῶν, τῶν
οἰκείων, καὶ ἀγχιστέων· οὐκ οὐκ πρὸς τούτους (οὐ) δεῖ ἔχειν
κλίσιν καὶ προσπάθειαν· ἡ γὰρ διάζευξις τούτων βε-
βαία ἐστίν.

49. Ἡ σύνθεσις (σύζευξις) ἔχει εἰς τέλος βεβαίαν τὴν διάλυσιν (διάζευξιν) τῶν γινομένων, καθὼς οἱ ἐν ὕδατι πομφόλυγες, οἱ γίνονται, καὶ ἀπογίνονται.
50. Ἡ μὲν σύναξις διασκέδασιν ἔχει εἰς τέλος· ἡ δ' ὕψωσις πτώσιν ἔχει εἰς τέλος· ἡ δὲ σύζευξις διάζευξιν ἔχει εἰς τέλος· ἡ δὲ ζωὴ θάνατον ἔχει εἰς τέλος.
51. Πρόσκαιρά εἰσι ταῦτα· ἡ ζωὴ, ἡ εὐμορφία, ἡ νεότης, ἡ κτηματολογία, ἡ υἰγεία, καὶ ἡ μετὰ τῶν ἐφετῶν ὀμιλία· οὐκ οὐκ εἰς ταῦτα μωραίνουσιν οἱ πεπαιδευμένοι.
52. Ἰσοζυγία ἐστὶ τοῦ θανάτου πρὸς πάντας, καὶ πρὸς σοφὸν, καὶ ἄσοφον, καὶ πρὸς δυνατὸν, καὶ ἀδύνατον, καὶ πρὸς πλούσιον, καὶ πτωχόν.
53. Ἐκ χιλίων ἀνθρώπων, ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ γεννηθέντων, πέντε ἑκατονταετείς γίνονται, ἡ οὐ γίνονται.
54. Τὸ πρόσκαιρον τῶν ἀφροντίστων ἀνθρώπων, αἰεὶ φροντίζει, καὶ γρηγορεῖ, πάντας αὐτοὺς ἀναστρέφον, καὶ πάντα τὰ αὐτῶν καταστρέφον.
55. Ὅστις οὖν ἐννοεῖ τοῦτο τὸ πρόσκαιρον καὶ μάταιον πάντων, οὗτος, τοιοῦτον νοῦν ἔχων κριτικόν, οὐδαμῶς λυπεῖται, δυσθυμῶν (δυσθυμεῖ ἢ θρηνεῖ).
56. Εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡμέρα καὶ νύξ, περιερχόμενος ὁ θάνατος ἐν γηραλαίᾳ καὶ κατεσκληκυῖᾳ μορφῇ, καταβιβρώσκει πάντας, καθὼς ὁ ὄφις τοὺς ἀνέμους.
57. Τὰ ἀδιάρρηκτα φίλτρα, καὶ τὰς θυμῆρεις ἡδονὰς ἐν ἀκαρεῖ ἐκκόπτει ὁ θάνατος, καθὼς οἱ ἐγκρατεῖς τὴν ὀργὴν καὶ τὸ μῖσος.
58. Καθὼς ὁδοιπόρος τις, καθήσας ὑπὸ σκιάν, ἀναπαύεται, καὶ μετὰ τὸ ἀναπαυθῆναι πάλιν πορεύεται, οὕτω καὶ ἡ ἔλευσις πάντων εἰς τοῦτον τὸν κόσμον.
59. Ἡ ἔλευσις ἔχει καὶ τὴν ἀπέλευσιν· ἡ εὐτυχία ἔχει καὶ

τὴν δυστυχίαν· τὸ σῶμα ἔχει καὶ τὴν διάλυσιν· πᾶν τὸ ἔχον γένεσιν, ἔχει καὶ φθοράν.

60. Τὰ ἀγαθὰ τῶν ἀνθρώπων ὁμοιά ἐστι τῇ ἐν αἰθέρι φαινομένη πόλει, Γανδδαρβαναγάρᾳ· ἅπερ φαινόμενα βραχύ τι, καὶ ἔστι, καὶ οὐκ ἔστι.
61. Τοῦτο ἴσως καὶ θεραπεία ἐστὶ τοῦ πάθους, εἰ οὐκ ἀναπολεῖται· ἀναπολούμενον γάρ, οὐκ ἀπαλλάττεται, ἐπὶ πλέον δ' αὐξάνει.
62. Οἱ βαθὺν ἔχοντες νοῦν, οὐ λυποῦνται τὸ ἀπελθόν, οὐδ' ἔφεσιν ἔχουσι τοῦ μέλλοντος, ἢ παρόντος· ἐκ δὲ τούτου οὐ κατατῆκονται, οὐδὲ ξηραίνονται, καθὼς οὐδὲ οἱ βαθέα ἔχοντες ὕδατα λάκκοι.
63. Ἡ λύπη, ἢ γινομένη ἐξ ἀγνοίας, κατατῆκει τὸ σῶμα· ὅθεν ἄφες ταύτην τὴν λύπην, ἧς ἀπρίξ ἔχονται οἱ μικροπρεπεῖς καὶ μικρόψυχοι.

ΒΕΑΣΑΣ.

64. Οὕτω παρηγορηθεὶς ὁ Σεναζίτας βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶνος, ἀφείς τὴν ἐπὶ τῷ υἱῷ λύπην, ἄνεσιν ἔσχεν ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ.
65. Καὶ σὺ τοίνυν, ὦ μέγα βασιλεῦ, κρίσιν ὀρθὴν σχῶν, ἀφες τὴν ἐπὶ τοῖς συγγενέσι λύπην, καὶ τρύφα βασιλείας ἀταράχου.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

66. Τοιούτων πολυειδῶν λόγων παρὰ τοῦ Βεάσα ἀκούσας ὁ Ἰνδδιστίρας, οὗ ἡ ψυχὴ ἦν κατεχομένη τῇ ἐπὶ τοῖς συγγενέσι λύπῃ, ἀμειβόμενος, ἔφη·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

67. Ἀμετάθετος καὶ ἀκλινής ἐστὶν ἡ γνώμη μου εἰς τὸν λόγον σοῦ τοῦ παντογνώστου. Πῶς οἶεῖ; ἢ ἐκ τοῦ θανάτου τῶν συγγενῶν λύπη σφόδρα με πιέζει.
68. Φίλοι, υἱοὶ, υἱίδεῖς, πατέρες, πάπποι, υἱοὶ ἀδελφῶν, ἀδελφοὶ, συγγενεῖς, καὶ ἀγχιστεῖς,
69. Καὶ ἄλλοι πρὸς τούτοις βασιλεῖς πολλοὶ, ἐκ πολλῶν τόπων συνελθόντες, ἀνηρέθησαν ὑπ' ἐμοῦ τοῦ στυγεροῦ, τοῦ διψῶντος βασιλείαν.
70. Τοιούτους βασιλεῖς ἐν πολέμῳ ἐγὼ ἀνελών, τῆς νομίμοις προσκαρτεροῦντας, καὶ μεγάλας θυσίας τελοῦντας, ποίας στάσεως τεύξομαι;
71. Καίομαι αἰεὶ, ἀναλογιζόμενος πολλάκις ταύτην τὴν γῆν, χηρεύουσαν τοσούτων βασιλέων, γενναίων καὶ ἐνδόξων.
72. Ὅποια ἔσεται ἡ κατάστασις ἐκείνων τῶν καλῶν γυναικῶν, αἵτινες ἐστερήθησαν ἀνδρῶν, υἱῶν, πατέρων, καὶ ἀδελφῶν;
73. Τίς ζῆν ἀνέξεται, ἀκούων τοῦ στεναγμοῦ ἐκείνων τῶν γυναικῶν, θλιβομένων, καὶ ὀδυρομένων ἡμέρας τε καὶ νυκτός;
74. Οὐδὲ ἡ κτῆσις τῆς βασιλείας τοῦ τριττοῦ κόσμου οὐκ ἂν χαροποιήσειεν ἐμὲ τὸν κακοποιὸν, τὸν τοῦ γένους ὀλετῆρα, καὶ τληπαθῆ.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

75. Πολυεύσπλαγχνος δ' ὢν ὁ Βεάσας, ἔφη πρὸς αὐτὸν, οὕτω θλιβόμενον τῇ ἐκ τοῦ πάθους λύπῃ, καὶ ὀδυρόμενον·

ΒΑΣΑΣ.

76. Οὐκ ἄξιός εἰ λυπεῖσθαι, ὦ μέγα βασιλεῦ, ἐπὶ τοῖς ἀποικομένοις· παλιλλογία χρήσομαι, ὡς δοκεῖ μοι.
77. Κιθῶς τὰ ἐν ὄνειρῳ ἐλθόντα εἰς κτῆσιν, μάταια φαίνονται ἐν τῇ ἐγέρσει ἐξ ὕπνου, οὕτω καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς, οἳ ἀνηρέθησαν ἐν τῷ σταδίῳ τούτου τοῦ πολέμου.
78. Αὐτοὶ οἱ ἄριστοι βασιλεῖς οὐκ ἐπίκτητοὶ εἰσιν, οὔτε δι' ὅλης τῆς γῆς, οὔτε διὰ σωρῶν χρυσοῦ, οὔτε διὰ πάντων τῶν ἐλεφάντων καὶ ἵππων.
79. Οὔτε δὲ σὺ εἶ ὁ ἀνιρέτης αὐτῶν, οὔτε ὁ Βήμας, οὔτε ὁ Ἀρζούνας· ἀνηρέθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ τοῦ εἰμαρμένου ἐκάστω ἐκ τῶν ἰδίων ἔργων.
80. Σὺ μόνον τὸ ὄργανον ἐγένου ἐκείνου τοῦ χρόνου, οὗ ἴδιον καὶ δύναμις ἐστι, τὸ ἐκπολεμοῦν ἀνθρώπους ἀνθρώποις.
81. Γίνωσκε τὸν χρόνον διὰ παντὸς θέοντα, τὰ ἀγαθὰ καὶ φαῦλα ἔργα τῶν ἀνθρώπων γινώσκοντα, καὶ ἀνταποδίδόντα τὸν καρπὸν τῶν ἔργων, δηλονότι ἀνταμειβόμενον τοὺς ἀνθρώπους ἤτοι εὐπαθείαις ἢ κακοπαθείαις.
82. Αὐτοὶ ἄρα ἀνηρέθησαν ὑπὸ τοῦ χρόνου, ᾧ οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε ἀγαπητὸς (εὐμενῆς), οὔτε μισητὸς (δυσμενῆς), ὅς αὐτόπτης ἐστὶ τῶν ἔργων τῶν ἀνθρώπων.
83. Φρόνησον ὅτι τὰ ἔργα ἐκείνων, οἳ ἀπέθανον ἐν πολέμῳ, ἦσαν τὰ αἷτια τῆς ἀπωλείας καὶ τοῦ θανάτου αὐτῶν.
84. Σκέψαι τὴν ἣν ἔχεις κλίσιν αὐτὸς πρὸς τὰ νόμιμα καὶ τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα· ἀνοίκειον ἄρα αὕτη ἡ ἄγνοια σοὶ τῷ κορυφαίῳ τῶν τοῦ νόμου καὶ τῶν τῆς ἀρετῆς.
85. Σὺ ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης ἐβιάσθης εἰς τὸ ποιῆσαι τοιοῦτον ἔργον· τί γὰρ ἂν ποιήσειεν ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ἐρεθιζόμενος ὑπὸ τῆς τῶν οικείων ἔργων ἰδίας εἰμαρμένης;

86. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γὰρ ὁ νοῦς τῶν ἀνθρώπων ἐπακολουθεῖ τῷ εἰμαρμένῳ· διὸ ὁ νοῦς αὐτῶν οὕτως ἐνεργεῖ, ὡς ἐστὶ πεπρωμένον καὶ μέλλον γενήσεσθαι.
87. Τοῦτο τὸ πᾶν ἐμβεβυθισμένον ἐστὶν ἐν τῷ χρόνῳ, ὡς ἐν πελάγει βαθεῖ, ἐν ᾧ ἐστὶ θάνατος, νόσος, γῆρας, καὶ ἄλλα πάθη· οὐδεὶς δ' οὕτως ἐννοεῖ.
88. Κάμινός ἐστιν οὗτος ὁ κόσμος, κεράμια δὲ τὰ ὄντα, κεραμεὺς δὲ καὶ πλαστουργὸς ὁ Βραχμᾶς, ξύλα δὲ τὰ ἔργα ἐκάστου, πῦρ δὲ ὁ χρόνος.
89. Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ σπόρος μὲν ἐστὶν ὁ πατήρ, γῆ δὲ ἡ μήτηρ, βροχὴ δὲ τὰ ἀγαθὰ ἢ φαῦλα ἔργα, καρποὶ δὲ ὠραῖοι ἢ ἄωροι οἱ ἄνθρωποι, θεριστῆς δὲ ὁ χρόνος.
90. Ἐννοήσας οὖν, ὦ βασιλεῦ, ὡς αὕτη ἡ φθορὰ τῶν βασιλέων τῆς γῆς ἐγένετο ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἄφες τὴν ἐκ τοῦ θανάτου τῶν συγγενῶν λύπην.

ΚΡΙΣΝΑΣ.

91. Ποίησον, ὦ ἄριστε βασιλεῦ, ὅ,τι εἴρηκεν οὗτος ὁ ὄσιος καὶ θεῖος Βεάσας, ὁ γνώστης τῶν τριῶν χρόνων, καὶ φίλα σοι φρονῶν.
92. Οἱ ἄφρονες λυποῦνται ἐπὶ πολὺ, κατεχόμενοι πάθει· οἱ δὲ μεγαλόφρονες καὶ σπουδαῖοι ἄνδρες βραχὺ τι λυποῦνται.

ΒΑΪΣΑΜΠΙΑΪΑΝΑΣ.

93. Οὕτω παραινεθεὶς καὶ παρηγορηθεὶς ὁ βασιλεὺς Ἰνδδιστίρας ὑπὸ τοῦ Βεάσα καὶ τοῦ Κρισνα, περικυκλούμενος τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὡς ἡ σελήνη τοῖς ἀστρασιν, ἐπορεύθη πρὸς τὸν γηραιὸν Βήσμαν, πάθει κατεχόμενος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ πεπρωμένου, ἢ προωρισμένου.

ΖΑΝΑΜΕΖΑΪΑΣ.

1. Εἶπέ μοι, ὦ Βραχμᾶν, τί ἐποίησεν ὁ Ἰνδδιστίρας, προσελθὼν μετὰ τῶν ἐαυτοῦ ἀδελφῶν τῷ Βήσμα, τῷ υἱῷ τοῦ Γάγγου;

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

2. Παραινθεῖς τε καὶ παρηγορηθεῖς ὑπὸ τοῦ Βεάσα καὶ τοῦ Κρισναῖ, προσελθὼν τῷ Βήσμα, εἶπε, κατεσχημένος τὴν ψυχὴν τῇ ἐκ τῶν συγγενῶν λύπῃ.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

3. Πολυειδῆς παραίνεις καὶ παρμυθία ἐγένετό μοι ὑπὸ τοῦ Βεάσα, ὦ σεβάσμιε· ἀλλ' οὐδεμία ἄνεσις ἐστὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ, ἅτε πράξαντα χαλεπὸν ἀμπλάκημα.
4. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ σὸς φονεὺς, καὶ ὁ τοῦ ὄλου γένους ἅμα φθορεὺς· ὅθεν οὐδαμῶς ἄνεσιν ἔχω, ἀναπολῶν τὰ κακῶς πεπραγμένα.
5. Βλέπων σου τὸ σῶμα κατὰβροχον καὶ περιβρέμενον αἵματι, ὡς τὸ ὄρος ὕδατι, καὶ καταπεπαρμένον καὶ κατεστιγμένον τοῖς βέλεσιν, ὡς τὸν λωτὸν τοῖς κρουνοῖς τοῦ ὑετοῦ, τυχράττομαι, καὶ θλίβομαι.
6. Ἄνελὼν δόλω σὲ τὸν μεγαλόθυμον, τὸν φιλόθεον, τὸν φιλαλήθη καὶ φιλάρετον, ποίας ἄρά γε χώρας τεύξομαι;
7. Εἰ ἀγάπη σοὶ ἐστὶ πρὸς ἐμὲ, ὦ βασιλεῦ, συμβούλευσόν μοι, ὅπως ἀπαλλαγῶ τοῦ μεγάλου τούτου καὶ φοβεροῦ ἀμπλακῆματος.

ΒΗΣΜΑΣ.

8. Σὺ ὢν ὑπεξούσιος, πῶς νομίζεις σεχυτὸν ὑπαίτιον; τὸ αἴτιον ταύτης σου τῆς πράξεως ἀόρατόν ἐστι καὶ ἀκατάληπτον, ὦ μέγα βασιλεῦ.
9. Οἱ σοφοὶ δοξάζουσιν, ὡς ἡ διάνοια πάντων τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐστὶ τοῦ πεπρωμένου· διὸ καὶ ἐνεργεῖ οὕτως, ὡς ἐστὶ πεπρωμένον, καὶ μέλλον γενήσεται.
10. Ὅτι οὐκ ἔστι πεπρωμένον, οὐδαμῶς τοῦτο γενήσεται· εἰδ' ἔστι πεπρωμένον, οὐκ ἄλλως πως ἔσεται· διὰ τί ἄρα οὐ πίνεις τοῦτο τὸ ἀντίδοτον τοῦ οὗ ἔχεις φαρμακεροῦ λογισμοῦ;
11. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι παραδειγματικῶς τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, τὸν διάλογον τοῦ Θερευτοῦ, τῆς Γανταμῆς, τοῦ Ὀφews, τοῦ Θανάτου, καὶ τοῦ Χρόνου.
12. Γραῦς Βραχμανῆ, Γαουταμῆ τοῦνομα, ἐν ἐρημικῇ καλύβῃ, εἶδε τὸν ἐκυτῆς υἱὸν ἄπνουν, δακέντα ὑπ' ὄφews.
13. Τοῦτον δὲ τὸν ὄφιν δῆσας βρόχῳ ἐκ θυμοῦ Θερευτῆς, Ἀρζούνας ὀνόματι, προσήνεγκε τῇ Γανταμῆ εἰπών·

ΘΗΡΕΥΤΗΣ.

14. Οὗτος ὁ κακὸς ὄφιν ἐστὶν ὁ σὸς παιδοκτόνος· εἰπέ εὐθέως, ὦ ἀγαθῆ, εἰ θέλεις, ἵν' ἀναιρεθῇ ὑπ' ἐμοῦ.

ΓΑΟΥΤΑΜΗ.

15. Τούτου ἀναιρεθέντος, ὦ Θερευτά, οὐδαμῶς τὸ ζῆν ὁ ἐμὸς υἱὸς ἀναλήφεται, οὐδ' ἄλλο τι ὄφελος ἐκ τοῦ θανάτου τούτου λήφεται· ἀπόλυσον οὖν αὐτὸν τὸν ταλαίπωρον ὄφιν.

16. Ὅτι ἐστὶν εἰμαρμένον καὶ προωρισμένον, ἐκ τούτου οἱ ἄνθρωποι θανάτου τυγχάνουσιν ἢ διὰ νόσου, ἢ πυρός, ἢ φαρμάκου, ἢ ὄπλου, ἢ πείνης, ἢ ὀφews, ἢ θηρίου, ἢ ὕδατος.
17. Οὐ δεῖ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ποιεῖν, ἀλλ' ἀγαθὸν μάλιστα· αὐτὸς γὰρ ἑαυτὸν κακοποιεῖ, ὃς κακὸς ὢν, κακὸν ποιεῖν ἐπιθυμεῖ.
18. Ὅς τις κακὸν τῷ κακῷ ποιεῖ, οὗτος τὸν κεκαυμένον πάλιν κχτακαίει, καὶ τὸν ἀνηρημένον πάλιν ἀναιρεῖ, καὶ τὸν νενεκρωμένον πάλιν νεκροῖ.
19. Ὅστις νηλεῆς ὢν, ἀναιρεῖ τοὺς προαναιρεθέντας ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἀγνοίας, οὗτος θχνῶν, τοῦ ἄδου τυγχάνει, ἀνθρωποκτόνος, καὶ νεκροκτόνος ὢν.

ΘΗΡΕΥΤΗΣ.

20. Οὐ γίνεται κακὸν ἐκ τῆς τῶν κακῶν ἀναιρέσεως, ὡ ἀγαθῇ· ὅθεν ἀναιρετέος ἐστὶν οὗτος ὁ ἀνθρωποκτόνος, καὶ παιδοκτόνος.

ΓΑΟΥΤΑΜΗ.

21. Εὐπόριστοί εἰσι καὶ πολλοὶ, οἱ ποιοῦντες ἀγαθὸν τοῖς ἀγαθοποιοῖς· οἱ δὲ ποιοῦντες ἀγαθὸν τοῖς κακοῖς, δυσέυρετοι καὶ σπάνιοι.
22. Ἐκεῖνοί εἰσιν ἀγαθοί, καὶ ἐπ' ἀγαθῷ γεγεννημένοι, καὶ ὑπ' ἐκείνων ἢ γῆ ἀγλαίζεται, οἱ ἀγαθοποιοῦσι τοὺς κακοποιοῦντας.
23. Τίς εὐσπλαγχνος ὢν, κρίνει καὶ ἕτερον διδόναι κακὸν τοῖς κακὸν μέλλουσι παθεῖν, ἢ διὰ νόσου, ἢ δι' ὕδατος, ἢ ἄλλου του συναντήματος;
24. Ὅστις κακὸν δίδωσιν ἄλλῳ, οὗτος κακὸν ἀντιλαμβάνει· μηδεὶς οὖν ἄλλῳ τινι δίδῶτω κακὸν, ὃς φοβεῖται τὸ κακόν.

25. Ὅτε οὐ γίνεται ὃ θέλεις καὶ ἀγαπᾶς, τί δεῖ ποιεῖν μέγα ἀμπλάκημα; πῶς κόπτεται τὸ μέλος τοῦ ἐμφύχου, ὃ οὐκ ἀναφύεται;

ΒΗΣΜΑΣ.

26. Καίπερ ἐρεθιζομένη πολλάκις ἡ ἀγαθὴ Βραχμανὴ ὑπὸ τοῦ Θηρευτοῦ εἰς ἀναίρεσιν τοῦ Ὄφως, οὐκ ἐποίησε γνώμην εἰς τὸ κακόν.
27. Ὃς ἐστὶ γνήσιος ἐκ μητρὸς καὶ πατρὸς, καὶ ἄμωμος τοῖς ἔργοις, καὶ καθάριος τοῖς βρώμασιν, τούτου καὶ ἐν δεινοῖς ὄντος, ὁ νοῦς οὐχ ἡδεταὶ τῷ κακῷ.
28. Καὶ παρακινούμενος ὁ ἀγαθοφυῆς, οὐκ ἔρχεται εἰς τὸ κακόν· ὁ δὲ κακοφυῆς, καὶ κωλυόμενος ἀπὸ τοῦ κακοῦ, κακοῦ ἐπιθυμεῖ.
29. Ὅστις καὶ νοουητούμενος ὑπὸ τῶν φρονίμων ἐπιθυμεῖ κακουργίας, οὗτος οὐ προσδέχεται καθαρότητα, καθὼς ὁ ἄνθραξ, τριβόμενος, καὶ σηχόμενος.
30. Ὃς νοῦς μεμολυσμένος ἐστὶν ἐν πολλαῖς προτέραις γεννήσεσι, τοῦτον ὁ ἄνθρωπος ἀσπάζεται, καὶ προτιμᾷ· ἡ δὲ παραίνεσις ἀνωφελής.
31. Μόλις δ' ὁ Ὄφης ἀναπνέων, ἄτε ὀλιβόμενος τῷ βρόχῳ, θάρρησας, ἐξηρεύζατο φωνὴν ἀνθρώπου χθαμαλήν.

ΟΦΙΣ.

32. Τί ἐγκλημὰ ἐστὶν ἐμοὶ, ὃ νήπιε Ἀρζούνα, ἐπὶ τούτου; ἐμὲ γάρ, ὑπεξούσιον ὄντα, ἠρέθισεν εἰς τοῦτο ὁ Θάνατος.
33. Ἐκ τοῦ Θανάτου τῆς προσταγῆς ἐδάκη ὑπ' ἐμοῦ ὁ παῖς, καὶ οὐχὶ ἐκ θυμοῦ, ἢ δι' ἄλλο τι τέλος· εἰς ἐκεῖνον οὖν ἀνάγεται τοῦτο τὸ κακόν, εἰ κακόν ἐστὶν ἐνταῦθα.

ΒΗΣΜΑΣ.

34. Οὔτω λέγοντος τούτου τοῦ Ὄφως, ὡς ὑπὸ τοῦ Θανάτου

ἠρεθίσθη, παρέστη ἐξαίφνης ὁ Θάνατος, καὶ τότε εἶπε
τῷ Ὀφει·

ΘΑΝΑΤΟΣ.

35. Ἐγὼ ὑπὸ τοῦ Χρόνου ἐρεθισθεὶς, προσηρέθισα σὲ τὸν
Ὀφιν· ὁ αἷτιος ἄρα τῆς ἀπωλείας τούτου τοῦ παιδός, ὁ
Χρόνος ἐστίν, ἀλλ' οὐχὶ ἐγὼ, ἢ σύ.
36. Πάντα κινητὰ καὶ ἀκίνητα ἐν οὐρανῷ, ἢ ἐν γῆ, ὑποκεί-
μενά εἰσι τῷ Χρόνῳ· ἐκ γὰρ τοῦ Χρόνου τὸ εἶναι ἔχει
τοῦτο τὸ πᾶν.
37. Ὁ Χρόνος, ὁ ὢν ἀναρχος, καὶ ἀτελεύτητος, πρωταίτιός
ἐστὶ τοῦ παντός, καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ παντὶ πέπειρα
ποιεῖ, ὡς τὸν ἐπὶ τοῦ δένδρου καρπὸν.
38. Οὔτ' ἐπωδῆ, οὔτ' ἐγκράτεια, οὔτε δόσεις χρημάτων, οὔτε
φίλοι, ἢ οἰκεῖνι, σῶσαι δύνανται τὸν ἄνθρωπον, τὸν κα-
ταπονούμενον ὑπὸ τοῦ Χρόνου.
39. Τρεῖς βρόχοι ἀπαραίτητοὶ εἰσι, πεποιημένοι ὑπὸ τοῦ
Χρόνου· ἡ γέννησις, ὁ γάμος, καὶ ὁ θάνατος, καὶ οὐδεὶς
οἶδε, πότε, ἢ ποῦ, ἢ ἐκ ποίας φύσεως ἢ φυλῆς γεννη-
θήσεται, καὶ πότε, ἢ ποῦ, ἢ τίνι συζευχθήσεται, καὶ
πότε, ἢ ποῦ, ἢ πῶς τεθνήξεται.
40. Καθὼς ἐν αἰθέρι βιαζόμενον τὸ νέφος φέρεται ὑπὸ τοῦ
ἀνέμου, οὕτω καὶ τὸ πᾶν ταῦτο ὑπὸ τοῦ Χρόνου, τοῦ
συνημμένου τῷ ἔργῳ τῷ πεπρωμένῳ.

ΒΗΜΑΣ.

41. Παραστάς δ' ὁ Χρόνος ἐν ταύτῃ τῇ ἀμφιβολίᾳ τοῦ ἀλη-
θοῦς καὶ τοῦ ὀρθοῦ, ἔλαξε πρὸς τὸν Ὀφιν, πρὸς τὸν Θά-
νατον, καὶ πρὸς τὸν Θερευτὴν Ἀρζούναν·

ΧΡΟΝΟΣ.

42. Οὐτ' ἐγὼ, οὔτε ὁ Θάνατος, οὐδ' οὗτος ὁ Ὄφις, ὃ Θηρευτὰ, αἵτιοί ἐσμεν τοῦ θανάτου τούτου τοῦ παιδός· ἀλλ' οὐτ' ὁ Θάνατός ἐστιν, ὃ Ὄφις, οὐτ' ἐγὼ εἰμι, ὃ Θάνατε, ὁ ἐρεθίσας.
43. Ὅτι πεπραγμένον ἐστὶν ὑπὸ τούτου τοῦ παιδός, τοῦτό ἐστι τὸ προτρεπτικὸν καὶ αἷτιον τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἅπαντες δ' ἡμεῖς ἐσμεν ὑπεξούσιοι τῷ πεπραγμένῳ ἔργῳ.
44. Ἐκ τῶν πράξεων ὁ ἄνθρωπος κέκτηται υἱοὺς καὶ κληρονόμους καὶ ἀγχιστεῖς, καὶ συγγενεῖς· αἱ πράξεις ἐρεθίζουσι τὸν ἄνθρωπον ἢτοι εἰς τὸ ἀγαθὸν, ἢ εἰς τὸ κακόν.
45. Πέντε ταῦτα προώρισται τῷ ἀνθρώπῳ, ὄντι ἔτι ἐν γαστρί· πόσον ζήσεται, τί ἐργάσεται, πόσῃν περιουσίαν κτήσεται, ὁποίαν τέχνην μαθήσεται, καὶ πότε ἢ ποῦ ἢ πῶς τεθνήξεται.
46. Καθὼς ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ἄργυρος ἐγχεόμενος τυποῦται κατὰ τὸ πρωτότυπον, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀναγκαζόμενος, πράττει κατὰ τὸ προπεπραγμένον ἔργον.
47. Καθὼς ὁ πηλὸς ὑλικὸν ἐστὶν αἷτιον τῷ κεραμεῖ, ἐξ οὗ πλαστοურγεῖ πᾶν ὅ,τι ἂν ἐθέλη, οὕτω καὶ τὸ προπεπραγμένον ἔργον ποιητικὸν ἐστὶν αἷτιον τῷ ἀνθρώπῳ.
48. Ἐκ τῶν οικείων ἔργων πᾶσα ψυχὴ ζῶσα τυγχάνει φύσεως θεῶν, ἢ ἀνθρώπων, ἢ θηρίων, ἢ ὀρνέων, ἢ ζῴϊων, ἢ ἀψύχων καὶ ἀκινήτων.
49. Καθὼς τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποὶ οἴκοθεν ἀναδίδονται, καὶ τὸν οἰκεῖον καιρὸν οὐχ ὑπερβαίνουσιν, οὕτω καὶ τὰ προπεπραγμένα ἔργα.
50. Ὅστις ὅ,τι πρότερον ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν, οὗτος τοῦτο ἀπολαμβάνει μετέπειτα ἀφεύκτως.

51. Τὸ ἐν τῷ προτέρῳ σώματι πεπραγμένον ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν, ἔρχεται εἰς ἀπόλαυσιν ἅμα τῇ γεννήσει.
52. Οὐδεὶς ἐπὶ γῆς δυνατός ἐστι μετατρέψαι βία ἢ μηχανῇ τὸ ἐν τῷ προτέρῳ σώματι πεπραγμένον.
53. Κατ' ἄλλον μὲν τρόπον ὁ ἄνθρωπος τῇ οἰκείᾳ ἀγχινοίᾳ καὶ σοφίᾳ θέλει ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα, κατ' ἄλλον δὲ τρόπον τοῦτο ποιεῖ τὸ προπεπραγμένον ἔργον, ὡς αὐτεξούσιον.
54. Ὅσα ἔπραξαν οἱ ἄνθρωποι, ἤτοι ἀγαθὰ ἢ κακὰ, ταῦτα σύνεισιν αὐτοῖς εἰς ἀπόλαυσιν· ὅστις δὲ οἶεται, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ αἴτιος τῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀγαθῶν ἢ κακῶν, οὗτος οἰηματίας ἐστὶ καὶ φρονηματίας.
55. Καθὼς ἐν χιλίαις δαμάλεσιν ὁ μόσχος γινώσκων εὐρίσκει τὴν ἑαυτοῦ μητέρα, οὕτω καὶ τὸ προπεπραγμένον ἔργον τὸν πράξαντα.
56. Τὸ προπεπραγμένον ἔργον οὐκ ἐξαλείφεται, ὡς δυσεξάλειπτον, ἐὰν μὴ ἔλθῃ εἰς ἀπόλαυσιν. Τίς μετατρέψαι τοῦτο δύναται;
57. Τὸ προπεπραγμένον ἔργον καὶ ὀξέως θέοντι τῷ ἀνθρώπῳ ἐπιθέει, καὶ καθημένῳ συγκάθηται.
58. Τὸ ἔργον καὶ ἰσαμένῳ τῷ ἀνθρώπῳ παρίσχεται (συνίσχεται), καὶ πορευομένῳ συμπορεύεται, καὶ πράττοντι συμπράττει, καὶ ἐπακολουθεῖ αὐτῷ, καθὼς ἡ σκιά τῷ σώματι.
59. Καθὼς ὁ ἥλιος καὶ ἡ σκιά ἀδιαλείπτως σύνεισιν ἀλλήλοις, οὕτω καὶ ἡ πρᾶξις καὶ ὁ πράξας. Ἐνταῦθα οὐδεμία ἀμφιβολία.
60. Ὁ πλανήτης, ἡ νόσος, τὸ φάρμακον, ὁ κλέπτης, ὁ τύραννος, ὁ ὄφις, ταῦτα πάντα μετέπειτα καταθλίβουσι τὸν ἄνθρωπον, τὸν κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ προπεπραγμένου ἔργου.

61. Ὅπου ἀνάγκη ἐστὶν ἀπολαῦσαι τοῦ ἀγαθοῦ, ἢ τοῦ κακοῦ, ἐκείσε ἐλκόμενος φέρεται βιαίως ὁ ἄνθρωπος, δεδεμένος τῷ πεπρωμένῳ, ὡσπερ σχοινίῳ.
62. Τὸ εἰμαρμένον ἐστὶ τὸ κυρίως αἴτιον, ὃ δίδωσι τῷ ἀνθρώπῳ καὶ εὐπάθειαν καὶ κακοπάθειαν, καὶ σύνεσιν αὐτῷ καὶ γρηγοροῦντι καὶ ὑπνοῦντι. Οὐ δεῖ διζάζειν εἰς τοῦτο.
63. Τὸν μὲν φυλαττόμενον τὸ εἰμαρμένον ἀπόλλυσιν, ὡς ἄξιον ὄντα ἀπωλείας· τὸν δὲ μὴ φυλαττόμενον διαφυλάττει ἐξ ὄπλου, πυρός, φαρμάκου, καὶ ἄλλου δεινοῦ, ὡς ἄξιον ὄντα διαφυλάξεως.
64. Τὸ μὲν ἀφύλακτον διασώζεται, ὡς φυλαττόμενον ὑπὸ τοῦ εἰμαρμένου· τὸ δ' εὐφύλακτον διόλλυται, ὡς ἐλαυνόμενον ὑπὸ τοῦ πεπρωμένου. Ὁ ἀτιμέλητος (ἀπροστάτευτος), καὶ ἐν ἐρήμῳ ἐγκαταχλειμμένος, ζῆ· ὁ δ' ἐπιμελείας ἀξιούμενος, καὶ ἐν οἴκῳ ὢν, οὐ ζῆ.
65. Καθὼς οἱ κόκκοι, καὶ οἱ σπόροι, καὶ οἱ θησαυροὶ ἐν τῇ γῆ ἴστανται, καὶ ἐξανίστανται, οὕτω καὶ αἱ πράξεις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.
66. Καθὼς ὁ λύχνος σβέννυται μετὰ τὴν ἀνάλωσιν τοῦ ἐλαίου, οὕτω καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου θνήσκει μετὰ τὴν ἀνάλωσιν τοῦ προπεπραγμένου ἔργου.
67. Μετὰ τὴν ἀνάλωσιν τῶν ἔργων ἔρχεται ὁ θάνατος· οὕτω λέγουσιν οἱ σοφοί· τὰ δὲ διάφορα πάθη τῶν ἀνθρώπων ὄργανά εἰσιν ἐκείνων τῶν ἔργων.
68. Ταῦτ' ἄρα, ὦ Θηρευτὰ, οὐτ' ἐγώ εἰμι ὁ αἴτιος, οὐθ' ὁ θάνατος, οὐδ' οὗτος ὁ Ὄφης, οὐδὲ μὴν αὕτη ἡ γραῦς Βραχμανῆ, ἀλλ' αὐτὸς ὁ παῖς.
69. Αὐτὸς γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν αἴτιος τῶν τε κακοπαθειῶν, καὶ εὐπαθειῶν ἑαυτοῦ, καὶ τῆς γεννήσεως, καὶ τοῦ θανάτου, καθὼς τὸ προστριβόμενον ξύλον ὄργανόν ἐστι τῆς ἐξάψεως τοῦ πυρός.

ΒΗΣΜΑΣ.

70. Οὕτως ἀκούσασα παρὰ τοῦ Χρόνου ἡ Βραχμανὴ Γαουταμῆ, καὶ πεισθεῖσα, ὡς οἱ ἄνθρωποι ἀπολαμβάνουσιν ἀνθ' ὧν ἔπραξαν, ἔλεξε πρὸς τὸν Θερευτὴν Ἀρζούναν·

ΓΑΟΥΤΑΜΗ.

71. Οὔτε ὁ Χρόνος, οὔτε ὁ Θάνατος, οὔτε ὁ Ὄφισ ἐστὶν αἷτιος ἐνταῦθα· ὁ παῖς οὗτος ἐξ οἰκείων ἔργων θανάτου ἔτυχε κατὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον.

72. Ἴπ' ἐμοῦ δ' ἴσως πέπρακται τὸ ἔργον, ἐξ οὗ ὁ ἐμὸς υἱὸς οὗτος ἐτεθνῆκει· ἄπελθε, ὦ Χρόνε, καὶ σὺ, ὦ Θάνατε· σὺ δὲ, ὦ Ἀρζούνα, ἀπόλυσον τὸν Ὄφιν.

ΒΗΣΜΑΣ.

73. Ὁ μὲν δὴ Χρόνος, καὶ ὁ Θάνατος, καὶ ὁ Ὄφισ, ἀπῆλθον, ἔθεν ἤλθον· ὁ δ' Ἀρζούνας ἐγένετο ἀόργητος, καὶ ἡ Γαουταμὴ ἄλυπος.

74. Οὕτως εἰδὼς, ὦ βασιλεῦ, ἄνεσιν ἔχε· μηδ' ἔσο σύννους καὶ ἐμμέριμος· ἴσθι δὲ, ὡς ἅπαντες οἱ ἐν τῷ τριττῷ κόσμῳ ἀπολαμβάνουσιν ἀνθ' ὧν ἔπραξαν.

75. Τὰ τοῦ πολέμου οὐκ ἐγένετο οὔτ' ἐκ σοῦ, οὔτ' ἐκ τοῦ Δουριοδδάνα, ἢ ἐξ ἄλλων, ἀλλ' ἐκ τοῦ πεπρωμένου ἀνῆρέθησαν τοσοῦτοι βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες.

ΒΑΪΣΣΑΜΗΑΪΑΝΑΣ.

76. Ἀκούσας τοῦ λόγου τοῦ Βήσμα ὁ υἱὸς τοῦ Νόμου Ἰνδδιστίρας, ἀφείς τὴν ἐκ τῶν συγγενῶν λύπην, ἄνεσιν ἔσχευ ἐν τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ἐγκρατείας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Νῦν δὲ μυσταγωγήσας με, ὦ σεβάσμιε, εἰπέ μοι, τίς ἐστὶν ἡ μεγίστη καὶ ἀρίστη ἀρετὴ ;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οἱ μεγάλοι καὶ ὀρθόδοξοι ἄνδρες, τὴν ἐγκράτειαν λέγουσιν ἀρίστην· ἡ γὰρ ἐγκράτεια ἀρετὴ ἐστὶν ἀρχαία καὶ αἰώνιος (ἀίδιος), καὶ ἰδίᾳ κατ' ἐξοχὴν τοῦ Βραχμᾶνος.
3. Ἡ ἐγκράτεια αὐξάνει τὸ φῶς τοῦ νοῦς· ἡ ἐγκράτεια λέγεται ἀγνότης· ὁ δ' ἀγνὸς καὶ φωτεινὸς κατὰ τὸν νοῦν, τελευτήσας, τυγχάνει τοῦ ὑψίστου φωτός.
4. Ἡ ἐγκράτεια κρείττων ἐστὶ τῆς τελεσιουργίας τῶν νομιζομένων θουσιῶν, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας, καὶ πάσης ἄλλης ἀρετῆς ἐπωφελοῦς.
5. Τοῦ δ' ἀκρατοῦς τὸ ἔργον, οἶον, ἡ σκληραγωγία, ἡ θυσία, ἡ δόσις, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ξένους μεγάλη ξενία οὐ τελεσιουργεῖται, οὐδὲ τελεσφορεῖται, ὡς εἰκός.
6. Τί δεῖ ἐρήμου τῷ ἐγκρατεῖ ; τί δεῖ ἐρημικῆς διατριβῆς τῷ ἐγκρατεῖ ; ὅπου γὰρ διατρίβει ὁ ἐγκρατῆς, ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἔρημος, ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἐρημικὴ διατριβή.
7. Τίς ἀνάγκη καὶ ὠφέλεια ἐρημικῆς διαγωγῆς τῷ ἀμοίρῳ ὄντι ἀγαθῆς γνώμης, τῷ μὴ κρατοῦντι τῶν αἰσθήσεων, μὴδὲ ζῶντι ἐν εὐθύτητι ;
8. Καὶ ἐν ἐρήμῳ πάθη τοῖς ἐμπαθέσιν ἐξανίστανται, καὶ ἐν κόσμῳ ἡ χαλιναγωγία τῶν πέντε αἰσθήσεων ἐρημικὴ σκληραγωγία καθίσταται. Ὅστις γὰρ ἐνασχολεῖται ἔργοις

ἀγαθοῖς, καὶ κρατεῖ τῶν παθῶν, τούτῳ ἡ κοσμικὴ δια-
τριβὴ ἐρημικὴ ἐστὶ σκληραγωγία.

9. Καὶ ἐν κόσμῳ λύτρωσις γίνεται τοῖς ἐγκρατέσι, τοῖς φιλοξένοις, καὶ φιλαρέτοις, καὶ τοῖς ἐντροφῶσι ταῖς ἐαυτῶν γυναίξι, καὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσι, πονοῦντες, καὶ ἐργαζόμενοι κατὰ τὸν οἰκεῖον νόμον.
10. Λύτρωσις οὐ γίνεται τῷ φιλολόγῳ, οὔτε τῷ ἀγαπῶντι οἴκους ἡδονικοὺς, καὶ φορέματα, καὶ βρώματα, οὔτε τῷ θελξίνοϊ, καὶ ἀνθρωπαρέσκῳ.
11. Λύτρωσις δὲ γίνεται βεβαία τῷ φιλησύχῳ, τῷ μὴ ποιοῦντι τὰ ἀρεστὰ ταῖς πέντε αἰσθήσεσι, τῷ προσκει-
μένῳ στερεῶς καὶ ἐγκαρδίως τῇ θεοφοροσύνῃ, καὶ τοῖς
νενομισμένοις, καὶ τῷ ἀπέχοντι ζωοκτονίας.
12. Ὁ ἐγκρατὴς ἡδέως ὑπνώττει, καὶ ἡδέως ἐγείρεται· καὶ
πάσχων ἐν ἀνέσει ἐστὶ, καὶ εὐφραίνεται τὴν καρδίαν.
13. Ὁ ἐγκρατὴς, μεγαλόφρων ὢν, οὐ λαμβάνει τοσαύτην
ἡδονὴν ἐφ' ἄρματι, ἐφ' ἵππῳ, ἢ ἐπ' ἐλέφαντι, ὅσῃν ἐφ'
ἐαυτῷ, δαμασθέντι, καὶ χαλιναγωγηθέντι.
14. Τὴν ἐγκράτειαν ἀπλῶς οὐ λέγουσιν ἐγκράτειαν· ἐγκρά-
τεια δὲ λέγεται τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ. Ὅστις τοιγαροῦν δα-
μάζων, κρατεῖ ἑαυτοῦ, οὗτος λέγεται κυρίως ἐγκρατὴς.
15. Αἰεὶ φόβος γίνεται ἐκ τῶν ἀκρατῶν ἀνθρώπων, καθὼς
ἐκ τῶν σαρκοφάγων θηρίων, ὧν εἰς ἀπαγόρευσιν καὶ
διακώλυσιν ποινὴ καὶ παιδεία ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ
Βραχμᾶ.
16. Ἡ ποινὴ διασώζει τὰ ὄντα, καὶ διαφυλάττει τοὺς ἀν-
θρώπους, καὶ κωλύει τὰ κακά· ἡ ποινὴ κραταιά ἐστίν.
17. Ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ποινὴ, ἐν ἣ ἵσταται ὁ νόμος,
εἰκονίζεται μέλαινα, νέα, ἐρυθρόφθαλμος, καὶ πάντῃ
φρικώδης.
18. Οἱ ὅσιοι καὶ πραεῖς τῷ πνεύματι λέγουσιν, ὡς ἡ ἐγ-

- κράτεια, ἐξ ἧς ἐπίκτητός ἐστιν ἡ θεοφροσύνη, ἡ λύτρωσις, καὶ ὁ οὐρανός, ἐξ παρεπόμενα ἔχει τὰ ἐξῆς·
19. Τὸ μὴ καταφρονεῖν, τὸ μὴ ὑπερφρονεῖν, τὸ μὴ ἔχειν ἔχθραν, τὸ παραβλέπειν, τὸ μὴ μισεῖν (φθονεῖν), καὶ τὸ μὴ ὀργίζεσθαι.
20. Ὁ ἐγκρατής, καταφρονούμενος ἠδέως ἀναπαύεται· ὁ δ' ἀκρατής, καταφρονῶν, διόλλυται· ὁ ἐγκρατής, καταφρονούμενος, οὐδαμῶς λογίζεται κακὸν κατὰ τοῦ καταφρονήσαντος.
21. Ὁ ἐγκρατής, βλέπων εἰς τὰ οἰκεία ἔργα, οὐ κατακρίνει τὰ ἀλλότρια, οὐδὲ καυχᾶται ἐν ἑαυτῷ, οὐδὲ ῥίπτει αἴσχη καὶ σφάλματα κατ' ἄλλων.
22. Ἡ ἐγκράτεια καλύπτει τὸν Βραχμᾶνα, τὸν ὄντα ἄμοιρον μαθήσεως καὶ λαμπρῶν γονέων, καὶ μὴ ποιῶντα τὰ νενομισμένα ἔργα, καθὼς τὸ φέρεμα καλύπτει τὸ ἐλλιπομελὲς καὶ ἀνάπηρον σῶμα.
23. Οἳ οὐκ ἀσπάζονται τὴν ἐγκράτειαν, οὗτοι ἀνωφελῶς ἐνασχολοῦνται τῇ μαθήσει· ἡ γὰρ ἐγκράτεια ρίζα τῆς μαθήσεώς ἐστιν. Ἡ ἐγκράτεια ἀρετὴ ἐστὶν αἰδῖος (ἀρχαία καὶ αἰώνιος).
24. Ὁ ἐγκρατής, ἐμβυθισμένος τῇ ἐκ τῆς οἰκείας ἐγκρατείας ἠδονῇ, οὔτε ἐν τιμᾶται, καὶ ζυγοστατῆται μετὰ χρυσίου, οὔτε, ἐν ἀτιμάζεται, καὶ νύττηται, αἰσθάνεται, ὡς ὁ ἀσκός.
25. Μόνη ἡ ἐγκράτεια, ὅτε καλῶς πράττεται, ὁ κυρίως ἐστὶ σκοπὸς (τὸ σκοπιμώτατόν ἐστι τέλος) τῷ ἐγκρατεῖ, τούτέστιν, ἡ λύτρωσις· ἥμιστα δὲ αἱ τέσσαρες Βέδες, καὶ αἱ ἐπιστῆμαι πᾶσαι τῷ ἀκρατεῖ.
26. Οὐκ ἐστὶν ἄξιον τιμὴν προσφέρειν τῷ Βραχμᾶνι, τῷ ὄντι ἄμοιρῳ ἐγκρατείας, εἰ καὶ οἶδε τὰς τέσσαρας Βέδας, καὶ τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας.

27. Ούτε αἱ Βέδαι καὶ ἐπιστῆμαι σὺν αὐτῇ τῇ θεωρίᾳ καὶ θεολογίᾳ, οὔτε τὸ μέγα γένος, θεραπεία καὶ ὠφέλειά ἐστι τῷ δυστήνῳ ἀνθρώπῳ, τῷ ὄντι ἀμοίρῳ ἐγκρατείας.
28. Τὸν ὄντα ἄνευ ἐγκρατείας οὐ καθαίρουσιν αἱ Βέδαι, εἰ καὶ ἅπασαι γινώσκονται· αἱ Βέδαι ἐγκαταλείπουσιν αὐτὸν ἐν ὥρᾳ θανάτου, καθὼς οἱ ὄρνεις τὴν καλιὰν, περρωτοὶ γενόμενοι.
29. Ἡ ἐγκράτεια λογίζεται (κρίνεται) τὸ κύριον πάντων· οὐδέν τι γὰρ κρείττον ἐστι τῆς ἐγκρατείας· αἶτε γὰρ Βέδαι καὶ ἅπασαι αἱ ἐπιστῆμαι ἀνωφελεῖς εἰσι τῷ ἀμοίρῳ ἐγκρατείας.
30. Ὁ ἐγκρατῆς Βραχμὰν ἐκ μὲν τῆς ἀτιμίας αἰεὶ τέρπεται, ὡς ἐκ πόσεως ἀμβροσίας· ἐκ δὲ τῆς τιμῆς δυσανασχετεῖ, ὡς ἐκ πόσεως φαρμάκου.
31. Ἐκ μὲν τῆς ἀτιμίας ἡ ἐγκράτεια αὐξάνει· ἐκ δὲ τῆς τιμῆς φθίνει. Ὁ ἐγκρατῆς, τιμηθεὶς καὶ δοξασθεὶς, ὡς ἡ ἀμελχθεῖσα δάμαλις καθίσταται.
32. Καθὼς δὲ ἡ ἀμελχθεῖσα δάμαλις, πάλιν πιαίνεται τοῦς μαστοῦς τῇ ἡδέειᾳ χλόῃ, οὕτω καὶ ὁ τιμηθεὶς ἐγκρατῆς, πάλιν ἐντελής γίνεται ταῖς προσευχαῖς καὶ ταῖς σπονδαῖς.
33. Οὐκ ἔστιν ἄλλος οὕτως εὐμενῆς, ὡς ὁ λοῖδορος καὶ ὑβριστής· ἐπειδὴ αὐτὸς τὰ μὲν ἀμαρτήματα ἐκείνου τοῦ ὑβριζομένου εἰς ἑαυτὸν ἀναλαμβάνει, τὰς δ' ἀρετὰς ἑαυτοῦ ἐκείνῳ δίδωσιν.
34. Ὅστις ὑβρίζει, τοῦτον ὁ θάνατος κατακαίει, καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ἀφαρπάζει. Ὅστις ἔχει τρυβλίον τμημα πιθάνκης, καὶ οἶκον τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου, καὶ ῥάκια φορεῖ, καὶ μονάζει ἐν ἐρήμῳ,
35. Καὶ οὐδενὸς ἐφίεται, καὶ τὴν σωφροσύνην ἀσπάζεται, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης χώρας, ἐὰν ἔχη ἐγκράτειαν·

- μὴ νικῶν δὲ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὸν θυμὸν, τί ποιήσει ἐν ἐρήμῳ ;
36. Ὅστις, καρτερικὸς ὢν, ἀποβάλλει τῇ ἀνοχῇ τὸν ἐγειρόμενον θυμὸν, ὡς ὁ ὄφεις τὸ γηραλέον δέρμα, οὗτός ἐστιν ὁ ἄριστος πάντων.
37. Ἡ μὲν μάθησις στερεοῦται ἐκ τῆς γυμνάσεως καὶ μελέτης, τὸ δὲ γένος τῶν πατέρων ἐκ τῆς ἀρετῆς τῶν υἱῶν, οἱ δὲ φίλοι ἐκ τῆς χρηστοθείας καὶ καλοκάγαθίας· ὁ δὲ θυμὸς στερεοῦται ὑπὸ τοῦ ἀκρατοῦς.
38. Ὅστις τὸν ἐγειρόμενον θυμὸν χαλιναγωγεῖ καὶ ἀναχαιτίζει, ὡς τὸν ἵππον, τοῦτον ἐγὼ κρίνω ἀγαθὸν ἠνίοχον· ὁ δὲ μὴ εἰδῶς χαλιναγωγεῖν, πίπτει ἐξ ἀρετῆς, καθὼς ὁ κακὸς ἠνίοχος ἐξ ἵππου.
39. Αὕτη ἐστὶ, τέκνον, ἡ ἡμετέρα μυσταγωγία, ἣ ἐστὶ θεῖος θησαυρὸς καὶ αἰδῖος. Ὅστις οὖν μετέρχεται ἐγκρατείαν (διάγει ἐν ἐγκρατείᾳ), οὗτός ἐστιν, ὡς ὁ τεθεὶς λύχνος ἐν σκοτεινῷ τόπῳ.
40. Ἄλλαι μὲν μοναὶ, (αἷ εἰσι πρόσκαιροι) ὠρισμένοι εἰς τοῖς θύουσιν, ἄλλαι δὲ τοῖς σκληραγωγία χρωμένοις, καὶ ἄλλαι τοῖς μυηθεῖσι τὰ τῆς Βέδας· ὁ δὲ ἐγκρατῆς πορεύεται εἰς τὴν ἀφθαρτον καὶ αἰδῖον χώραν.
41. Ἐν μόνον σφάλμα καὶ ἐλάττωμά ἐστὶ τῶν ἀνεχομένων, ὅτι τὸν ἀνεχόμενον ἀδύνατον νομίζει ὁ κόσμος.
42. Οὐ νομιστέον ὅμως τοῦτο σφάλμα καὶ ἐλάττωμα· ἡ γὰρ ἀνοχὴ μεγάλη δύναμις ἐστίν. Ἡ ἰλαρότης καὶ ἀνοχὴ τῶν εὐαπατήτων φθείρει τὰ εὐκταῖα καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ ἔργα τοῦ ἀπατῶντος.
43. Ὅστις, δουλαγωγούμενος ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, προσεύχεται, θύει, ἢ λατρεύει, τούτου τοῦ ἀκρατοῦς πᾶν ἔργον διαρρεῖ, καθὼς τὸ ὕδωρ ἐκ διερρήγμενης στάμνου.
44. Ὅστις, περὶ τὸν ὄρθρον ἀνιστάμενος, ἀναγινώσκει ὄλον

τοῦτο τὸ περὶ ἐγκρατείας κεφάλαιον, οὗτος ἀναβάς ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν, ὡς ἐπὶ ναῦν, διαπλέει τὰ δεινά.

45. Ὅστις τούτου τοῦ περὶ ἐγκρατείας κεφαλαίου ἀκούει, ἢ ἀκουτίζει, οὗτος πορεύεται εἰς τὴν θεῖαν χώραν.
46. Ἄκουσον τὴν καθόλου ἀρετὴν καὶ ἀκούσας, θεὸς αὐτὴν ἐν καρδίᾳ. Ὁ σὺ μισεῖς, ἑτέρῳ μὴ ποιήσης.
47. Ὅστις βλέπει τὴν μὲν αλλοτρίαν γυναῖκα ὡς μητέρα, τὸ δ' ἀλλότριον κτῆμα ὡς βῶλον, πᾶν δ' ἔμψυχον ὡς ἑαυτὸν, οὗτος ὀρθῶς βλέπει.
48. Ὅστις ἔψων δίδωσι μαῖραν τῷ πυρὶ (τοῖς ἀποικοινομένοις), καὶ τῷ ἐνδεεῖ, καὶ ὅστις λαλεῖ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅστις μίγνυται τῇ οἰκείᾳ γυναικὶ οὐχὶ δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ διὰ τεκνοποιῆσαν, οὗτος ζῆ εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ οὐρανοῦ.
49. Ὅστις ταῦτα πάντα ἀναγινώσκει, ἃ εἰσιν ἐξαιρέτα, ὡς ὁ χρυσὸς ἐν μετάλλοις, καὶ πᾶσιν ὀνησίφορα, οὗτος γεύεται τῆς θείας ἀμβροσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ δόσεως.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

1. Τοιαῦτα εἰρηκότος τοῦ Βήσμα, ἔφη πάλιν ὁ μέγας βασιλεὺς Ἰνδδιστίρας τῷ Βεάσα·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

2. Πότερόν ἐστι δύσπρακτον ; ἡ δόσις, ἢ ἡ σκληραγωγία ; ἢ πότερον μείζονα μισθὸν παρέχει μετὰ θάνατον ; τοῦτο εἰπέ μοι, ὦ θεϊότατε.

ΒΕΑΣΑΣ.

3. Ουκ ἔστιν ἄλλο ἐπὶ γῆς δυσπρακτότερον, ἢ ἡ δόσις, ὡς βασιλεῦ· τοῦτο δὲ ὀφθαλμοφανές πως ἔστι, μάρτυρα ἔχον τὸν κόσμον.
4. Οἱ μὲν γὰρ φιλόπλουτοι, ἐγκαταλείποντες τοὺς οικείους, καὶ εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι τὰς ἐαυτῶν φίλας ψυχὰς, διαβαίνουσι καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν ἐρημίαν ἐκ πλεονεξίας.
5. Ἄλλοι δὲ μετέρχονται οικειτικὸν ἔργον, ὃ λέγεται κυνικὴ ζωὴ, ἄλλοι δὲ στρατιωτικὴν ζωὴν, πλήρη πολλῶν δεινῶν καὶ φόνων, καὶ ἄλλοι γεωργίαν.
6. Δύσπρακτος ἄρα ἔστιν ἡ δόσις τῶν τοιούτων χρημάτων, τῶν μετὰ πόνου καὶ κινδύνου συναχθέντων, καὶ τιμιωτέρων ὄντων τῆς ζωῆς.
7. Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ ἄπειρός ἐστιν ὁ μισθὸς τῶν συναχθέντων χρημάτων δικαίως, καὶ δοθέντων μετὰ θείας πίστεως, (μετ' εὐλαβείας) ὡς δεῖ, καὶ ὅπου δεῖ.
8. Ἡ θεία πίστις (εὐλάβεια), τῆς ἀρετῆς ἐστὶ θυγάτηρ· ἐστὶ θεὰ ἀγνιστικὴ, θεμέλιον καὶ μήτηρ τοῦ παντός, καὶ διαπλευστικὴ τοῦ πελάγους τοῦ κόσμου.
9. Ἡ ἀρετὴ κατορθοῦται ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν διὰ τῆς θείας πίστεως (εὐλαβείας), καὶ οὐχὶ διὰ πολλῶν χρημάτων. Οἱ ὅσοι ἄνδρες, καὶ μηδὲν ἔχοντες, ἀπήλαυσαν τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντες θείαν πίστιν (εὐλάβειαν).
10. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται, ὅποιας ἀνταμοιβῆς ἔτυχεν ὁ Μουδγάλας διὰ τῆς δόσεως ἐνὸς χοίνικος ὀρύζης.
11. Πάλαι μέγας τις ὄσιος, καλοκάγαθος, λίαν ἐγκρατῆς, καὶ φιλόξενος, Μουδγάλας τὸ ὄνομα, ὄκει ἐν Κουρουξέτρα, ζῶν ἀπὸ σταχυολογίας καὶ σπερμολογίας.

42. Ἦν δὲ προσκείμενος τῇ ἀναγνώσει καὶ διδάξει τῆς Βέδας· ἦν ἀληθοσπέης, νικητῆς τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ θυμοῦ· ἀτεχνῶς ἦν εἰκὼν τῆς ἀρετῆς.
43. Συνῆγε δ' ἐκ σπερμολογίας ἐν δεκαπενθημέρῳ ἓνα χοϊνικὰ ὀρύζης, καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ δεκαπενθημέρου ἔτρωγε μετὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων τὰ λείψανα τῆς σιτήσεως ξένου.
44. Ἀκούσας δὲ περὶ αὐτοῦ ὁ ὄσιος Δουρβάσας, τοιαῦτα ὑπερφυῖ ποιῶντος, ἦλθεν ὀψόμενος αὐτὸν, σχῆμα φέρων μανικὸν, ὀλόγυμνος ὦν, καὶ πολλὰ ἐρεσχελῶν.
45. Καὶ προσελθὼν, ἔφη τῷ φιλαρέτῳ Μουδγάλα·

ΔΟΥΡΒΑΣΑΣ.

Ἴσθι, ὦ ὄσις, ὡς ἐπὶ ξενίᾳ ἐλήλυθα· πειναλέος γάρ εἰμι.

ΒΕΑΣΑΣ.

46. Ἰδὼν δ' αὐτὸν ὁ Μουδγάλας, ὑπεδέξατο φιλοφρόνως (ἄσμενος), καὶ ἔφη λόγοις ἡδέσι, ὡσπερ καταπαύων αὐτοῦ τὴν πείναν·

ΜΟΥΔΓΑΛΑΣ.

47. ὦ! πανευδαίμων ἐγὼ εἰμι· σὺ γὰρ ὁ ἄριστος Βραχμάν, ἐν καιρῷ ἦκες πρὸς ἐμὲ, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς.
48. Ἐνεπλήσθην τὴν ψυχὴν χαρᾶς, τῆς ἐκ τῆς σῆς ἀφίξεως· αὕτη ἡ ἡμέρα φαίνεται μοι, ὡς μεγάλη ἐορτή.

ΒΕΑΣΑΣ.

49. Τοιαῦτα εἰπὼν αὐτὸς ὁ ἔννομος ἀνὴρ, τιμήσας τὸν

- Δουρβάσαν ὡς εἰκός, ἔδωκεν αὐτῷ περιχαρῶς σιτία, τὰ συλλεγέντα ἐκ σταχυολογίας καὶ σπερμολογίας.
20. Ὁ δὲ, φαγὼν ὅλον σχεδὸν τὸ δοθὲν εὐλαβῶς, ἀλείψας τὰ ἑαυτοῦ μέλη τῷ ἐνχπολειφθέντι, ἀπῆλθεν ὄθεν ἦλθεν.
21. Ἐλθὼν δὲ πάλιν κατὰ τὸ ἐξῆς ἐξάκις δεκαπενθήμερον, κατέφαγεν ὅλον τὸ παρατεθὲν βρῶμα· οὕτω δὲ ἐποίηε ἐν ἑξ̄ δεκαπενθημέροις, ἀφιεῖς νῆστιν τὸν Μουδγάλαν.
22. Οὐκ ἠδυνήθη δὲ ταραχὴν ὅπως ἐνεγκεῖν εἰς τὴν ἀγαθὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἢ θυμὸν, ἢ φειδῶ, ἢ ὀλιγωρίαν, ἢ μῖσος.
23. Γνοὺς δ' αὐτὸν αὐτὸς ὁ Βραχμὰν καθαρὸν κατὰ τὴν καρδίαν, ἔφη, χαίρων·

ΔΟΥΡΒΑΣΑΣ.

24. Ὁμοιοφανής σοι ἐν κόσμῳ δόξης οὐτ' ἐγένετο, οὔτε γενήσεται, ὅστις καὶ τὴν πείναν καταβάλλει, καὶ καρτερίαν ἔχει.
25. Ὅστις νικᾷ αὐτὴν τὴν δυσνίκητον πείναν, ὑπὸ τούτου ὁ οὐρανὸς ἐνικήθη, τοὔτέστιν, ἐκυριεύθη.
26. Ἐνικήθη ὑπὸ σοῦ ὁ δυσνίκητος ἔρωσ, ὁ θυμὸς, ἢ πλεονεξία, ἢ οἴησις, ἢ διαβολή, ὁ φθόνος, ὁ δόλος, ἢ φιλοτιμία, καὶ ἢ φειδῶ.
27. Πάντας ἐνίκησας (ὑπερέβης) τοῖς ἔργοις, καὶ ἔτυχες τῆς ὑψίστης δόξης· ἡ μεγάλη δόσις σου ὑμνολογεῖται ὑπὸ τῶν οἰκούντων τὸν οὐρανόν.
28. Ἐν σοὶ ἐστὶν ἡ νίκη τῶν αἰσθήσεων (χαλιναγωγία τῶν παθῶν), ἡ καρτερία, ἡ σκληραγωγία, ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀνοχή, ἡ εὐθύτης, ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ δόσις καὶ ἡ ἐγκράτεια.
29. Πάντες οἱ κόσμοι σὺν τοῖς κινητοῖς καὶ ἀκινήτοις ὑπὸ τῆς ἀρετῆς στερεοῦνται· ἢ δ' ἀρετὴ στερεοῦται ὑπὸ τῶν ὁμοιοφανῶν σοι, ὡς ὑπὸ στύλων.

ΜΟΥΔΓΑΛΑΣ.

30. Ὀλβίός εἰμι· ἐχαριτώθην ἐκ τῆς σῆς ἐντεύξεως· ἡ γὰρ μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἐντευξις ἀλεξίκακος λέγεται.

ΒΕΑΣΑΣ.

31. Ταῦτα τούτου λέγοντος τῷ Δουρβάσα, ἐπέστη Ἄγγελος Θεοῦ ἐπὶ θείου φορείου (ὀχήματος), ἐκλάμπρου, κεκοσμημένου πολυειδέσι πολυτίμοις λίθοις, καὶ παρατεταγμένοις κωδωνίσκοις, πεπληρωμένου παντὸς ἐφετοῦ, καὶ οἰκοθεν κινουμένου, ὅποι τις ἐφίεται, καὶ εἶπε·

ΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΥ.

32. Ἀνάβηθι τοῦτο τὸ θεῖον φορεῖον· ἔτυχες γὰρ τῆς λαμπρᾶς καὶ ὑψηλῆς δόξης, τῆς κτηθείσης ἐκ τῶν σῶν ἀγαθῶν ἔργων.

33. Οἱ οὐράνιοι θεοὶ σὺν αὐτῷ τῷ Ἴνδρα, καὶ οἱ ἅγιοι Βραχμᾶνες περιμένουσιν ἐν ἀδημονίᾳ, ἐφιέμενοι τῆς σῆς θέας.

ΜΟΥΔΓΑΛΑΣ.

34. Οἱ σοφοὶ ἄνδρες λέγουσι τὴν μετὰ τῶν ἀγαθῶν φιλίαν ἐπταβήματον· ὕθεν ἐρωτῶ σε μετὰ θάρρους, ἃ ἀφίεμαι μαθεῖν.

35. Τίνα εἰσὶ τὰ ἀγαθὰ, ἢ κακὰ τοῖς οἰκοῦσιν ἐν οὐρανῷ; τοῦτο εἰπέ μοι πρῶτον· εἶτα δ' ἔγωγε, ἀκούσας, ποιήσω τὸ δόξαν μοι.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΥ.

36. Σὺ σκέψιν καὶ ἀναλογισμὸν ποιεῖς περὶ τῆς ἐπουρανοῦ ἡδονῆς, τῆς λίαν ἐξαιρέτου καὶ ἐξαγάστου, ὡς ἄνους· βαθύνουσ ὁμῶς εἶ.

37. Ἐν οὐρανῷ παράδεισοι πολλοὶ καὶ λειμῶνες ἡδονικοὶ εἰσιν, ἀγλαΐζόμενοι ἀεννάως δένδροις μετὰ καρπῶν, οἷων ἐφίεται ὁ ἄνθρωπος.
38. Οἰκήματα δὲ θεῖά εἰσιν, ἄλλα μὲν ἰστάμενα, ἄλλα δὲ κινούμενα, ὅπη τις ἐφίεται, δορυφορούμενα στίφεισιν Ἀψαρῶν (Νηρηίδων, θείων νυμφῶν) πολυποίκιλα ἐκ παντοίων λίθων πολυτίμων,
39. Καὶ ἔχοντα κλίνας καὶ θρόνους, οὓς μὲν ἐκ χρυσοῦ, ἐρυθροὺς ὄντας, ὡς τὸν ἥλιον περὶ τὴν ἕω, οὓς δὲ ἐκ μαρμάρων, λευκοὺς ὄντας, ὡς τὸν δίσκον τῆς σελήνης.
40. Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς οἰκήμασιν οἰκοῦσιν ἡδέως ἄνδρες ἀγαθοεργοὶ, παντὸς ἀγαθοῦ εὐκταίου εὐποροῦντες, καὶ παντὸς κακοῦ ἀπευκταίου ἀποροῦντες.
41. Εἰς ἐκεῖνον τὸν οὐρανὸν οὐ πορεύονται ἄθεοι, οὔτε κλέπται, οὔτε ἀκρατεῖς, οὔτε φονεῖς, οὔτε συκοφάνται, οὔτε ἀχάριστοι, οὔτε φιλότιμοι, οὔτε οἰηματῖαι, οὔτε θυμώδεις, οὔτε πλεονέκται, οὔτε ὑποκριταί.
42. Πορεύονται δὲ οἱ ἀληθεῖς, οἱ ἐγκρατεῖς, οἱ ἥρωες, οἱ εὖσπλαγχοι, οἱ ἀνεξίκαχοι, οἱ θύοντες, καὶ οἱ φιλόδωροι.
43. Ἐκεῖ οὐκ ἔστι τινὶ, οὔτε νόσος, οὔτε γῆρας, οὔτε θάνατος, οὔτε λύπη, οὔτε χεῖμα, οὔτε καῦμα, οὔτε πεῖνα, οὔτε δίψα, οὔτε πόνος, καὶ ταλαιπωρία.
Ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτά εἰσι τὰ ἀγαθὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὧ Μουδγάλα.
44. Ὅσα δὲ κακὰ εἰσιν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἄκουσον καὶ ταῦτα· τῶν ἐν ταύτῃ τῇ γῆ ἀγαθῶν πράξεων ὁ καρπὸς ὅλος ἐκεῖ ἀπολαμβάνεται, τουτέστι μετὰ χρόνον ἀναλίσκεται, καὶ τελειοῦται.
45. Ἄλλη δὲ πράξις ἀρετῆς ἐκεῖ οὐ γίνεται. Τοῦτό ἐστι τὸ μέγα κακὸν ἐκεῖ· πρὸς δὲ δυσαρέστησιν γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ, βλέποντι τὴν τῶν ἄλλων δόξαν μείζονα.

46. Αὕτη ἡ γῆ χώρα ἐστὶ τῆς πράξεως τῆς ἀρετῆς, τοὔτέστι τῆς προσόδου· ὁ δ' οὐρανὸς χώρα ἐστὶ τῆς ἀπολαύσεως, τοὔτέστι τῆς ἀναλώσεως.

ΜΟΥΤΑΓΑΛΑΣ.

47. Μεγάλα ἐστὶ τὰ ἐν οὐρανῷ κακά, ἀ εἰρηκας· ὅστις δ' ἄλλος τόπος ἐστὶν ἄψογος καὶ ἀτίδιος, τοὔτον εἶπέ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΥ.

48. Οὐ μόνον ἐν ταῖς λοιποῖς τόποις τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ τοῦ Βραχμᾶ τχυτα τὰ κακά εἰσι· διὰ τοὔτο οἱ σοφοὶ ἄνδρες οὐκ ἐφίενται τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ οὐρανοῦ.

49. Ἀνωτέρω δὲ τοῦ τόπου τοῦ Βραχμᾶ κεῖται ὁ ὕψιστος χώρος τοῦ Βισνοῦ, ὁ ἄμωμος, ὁ ἀτίδιος, τὸ φῶς, ὃ λέγεται Παράμ. Βράχμα (ὑπέρτατον Θεῖον).

50. Ἐκεῖσε οὐ πορεύονται ἄφρονες, ἡδυπαθεῖς, συμφυρόμενοι τῇ ὑποκρίσει, τῇ πλεονεξίᾳ, τῇ ὑπερηφανίᾳ, τῷ θυμῷ, τῇ ἔχθρᾳ, καὶ τῇ ὑλικῇ ἐπιθυμίᾳ.

51. Πορεύονται δὲ οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, οἱ μὴ βλέποντες διαφορὰν τοῦ οἰκείου καὶ ἀλλοτρίου πράγματος, καὶ τῶν φύσει ἐναντίων, οἱ μὴ ὄντες οἰηματίαι, οἱ νικῶντες τὰς αἰσθήσεις, καὶ οἱ προσκείμενοι τῇ θεωρροσύνῃ.

52. Ταῦτα δὲ πάντα ἐρρέθησάν σοι ὑπ' ἐμοῦ, ἐπειδὴ ἠρώτησάς με· νῦν δ' ἀνάβα ταχέως τὸ θεῖον φορεῖον, καὶ ἄγε πορευθῶμεν εἰς τὸν οὐρανόν.

ΜΟΥΤΑΓΑΛΑΣ.

53. Οὐ πορευθήσομαι ἔγωγε εἰς τὸν οὐρανόν· ἄπελθε εὐθέως, ὡς ἦλθες, καὶ προσκύνησον ἐκ τῆς ἐμῆς φωνῆς
3*

τὸν θεὸν Ἴνδραν, καὶ τοὺς λοιποὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἁγίους Βραχμᾶνας, καὶ εἶπὲ αὐτοῖς δοῦναί μοι συγνώμην.

ΒΕΑΣΑΣ.

54. Τοιαῦτα εἰπὼν τῷ Ἀγγέλῳ τοῦ Θεοῦ αὐτὸς ὁ ἐνάρετος καὶ μεγάλῳρων Μουδγάλας, καὶ ἀνέραστος τῶν ἀγαθῶν τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ πάλιν εἰς γῆν ἐπαναστροφή γίνεται,
55. Ἀποπέμψας τὸν Ἄγγελον, ἀφείς πᾶσαν ὑλικὴν ἐπιθυμίαν, ἀπρὶξ εἶχετο τῆς θεοφροσύνης.
56. Φιλήσυχος δ' ὢν, μηδεμίαν διαφορὰν βλέπων τοῦ οἰκείου καὶ ἄλλοτρίου, ἀπέχων οἰήσεως, ἐγκαρτερῶν τοῖς φύσει ἐναντίοις, ἀγαπῶν τὰ συμφέροντα πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις,
57. Συζεύξας τῇ οικείᾳ ψυχῇ τὸν νοῦν, τὸν νικήσαντα τὰς αἰσθήσεις, συνέζευξε τὴν οὕτως συνεζευγμένην ψυχὴν τῷ ὑψίστῳ Θεῷ.
58. Οὕτως οὖν μεγάλην θεοφροσύνην κτησάμενος αὐτὸς ὁ ἄριστος τῶν θεοφρόνων, ἔτυχε τοῦ ὑψίστου τόπου, τοῦ δυσκρήτου καὶ τοῖς θεοῖς,
59. Δηλονότι τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, τοῦ φωτὸς τοῦ αἰδίου, τοῦ καθαρῶ τὴν οὐσίαν, οὗ ἐπιτυγχάνουσιν οἱ θεόφρονες.
60. Καὶ σὺ τοίνυν, ὦ μέγα βασιλεῦ, δὸς τὸν δικαίως κτηθέντα πλοῦτον διὰ μὲν γὰρ τῆς δόσεως κτήσῃ τὴν φρόνησιν, διὰ δὲ τῆς φρονήσεως τὴν τελειότητα.
61. Ὅστις ἀκούει ταύτης τῆς ἐπωφελοῦς καὶ ἀρίστης διηγήσεως, οὗτος ἀπαλλαγείς τῶν ἁμαρτημάτων, πορεύεται εἰς τὸν τόπον τοῦ Βισοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ σωτηρίας πάσης ψυχῆς κινδυνεύουσης.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΔΝΑΣ.

1. Ὁ Ἰνδδιστίρας μετέπειτα ἠρώτησε τὸν Λομάσσαν, τὸν εἰδήμονα ὄντα τῶν τοῦ νόμου, καὶ διηγούμενον τὰς θαυμαστάς δυνάμεις τῶν ἱερῶν τεμενῶν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

2. Εἰπέ μοι, ὦ ὅσιε Βραχμάν, οἷος καρπὸς ἀρετῆς ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ὅστις διασώζει ψυχὴν ζῶσαν, ἐν κινδύνῳ οὔσαν, καὶ καταφυγοῦσαν;

ΛΟΜΑΣΣΑΣ.

3. Πάλαι οἱ θεοὶ ἐστάθμισαν ἀπάσας τὰς ἐντελεῖς καὶ πολυτελεῖς θυσίας, καὶ τὴν λύτρωσιν μιᾶς ψυχῆς ζώσης ἐκ κινδύνου καὶ θανάτου, καὶ ἐφάνη βαρυτέρα ἢ λύτρωσις τῆς ζώσης ψυχῆς.
4. Ἐπὶ τούτου δὲ παράδειγμα φέρουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, τὸν διάλογον τοῦ Ἴνδρα, καὶ τοῦ Ἄγνῆ, καὶ τοῦ βασιλέως Σιβῆ, υἱοῦ τοῦ Οὔσσινάρα.
5. Μεγάλης θυσίας τελουμένης, ὁ μὲν Ἴνδρας μεταμορφωθείς εἰς ἰέρακα, ὁ δ' Ἄγνῆς εἰς περιστερὰν, ἦλθον εἰς πειραν τοῦ βασιλέως Σιβῆ, ἐπ' αὐτὴν τὴν θυσίαν.
6. Ἡ μὲν οὖν περιστερὰ, καταδιωκομένη ὑπὸ τοῦ ἰέρακος, καταπτᾶσα εἰς τὸν μηρὸν τοῦ βασιλέως Σιβῆ, ὡς εἰς καταφύγιον, ἐκρύβη, τετραγαμμένη φόβῳ.
7. Προσελθὼν δ' ἔπειτα ἠρέμα ὁ ἰερακόμορφος Ἴνδρας τῷ μεγαλοψύχῳ βασιλεῖ, ἔλεξεν ὧδε·

ΙΕΡΑΞ.

8. Σὲ μὲν λέγουσιν ἔννομον καὶ δίκαιον, ὦ Βασιλεῦ, καὶ τῶν Βασιλέων κολοφῶνα· νῦν δὲ πῶς σὺ αὐτὸς βούλει ἔργον ποιῆσαι ἄνομον καὶ ἄδικον;
9. Σὺ ἐνίκησας τὸν μὲν ἀχάριστον τῇ μεγαλοδωρίᾳ, τὸν δὲ ψευδολόγον τῇ ἀληθολογίᾳ, τὸν δὲ κακῶργον τῇ ἀνεξικακίᾳ, τὸν δὲ κακὸν τῇ καλοκάγαθίᾳ.
10. Οὐ μένουσιν ἄλλος ἐστὶ τοσοῦτον εὐεργέτης πρὸς τὸν εὐεργέτην, ὅσον σὺ εὐεργέτης καὶ πρὸς τὸν κακεργέτην.
11. Σὺ τῷ μὲν κακόνοι εὖνους εἶ, τῷ δὲ κακοποιῷ ἀγαθοποιός· τῷ δὲ κακῶφρονι φιλόφρων.
12. Ἀφήρητο ὑπὸ σοῦ τοῦτο τὸ νενομισμένον βρώσιμόν μοι, ὅς θλίβομαι πείνη· μὴ ἀναίρει τὸ δίκαιον, ἀφιεῖς ἐκ φειδοῦς τὸ ὃ ἔχεις φιλοδίκαιον.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

13. Αὕτη ἡ ὄρνις, φοβουμένη ἐκ σοῦ, καὶ σωτηρίαν ἐπιζητούσα, κατέφυγεν εἰς ἐμέ, φιλόζωος οὖσα.
14. Πῶς δ' ἂν ἄνδρες τοιοῦτοι, οἳοι ἡμεῖς ἐσμεν, παράδοσιν ποιήσειαν ταύτης τῆς περιστερᾶς, τῆς σωτηρίαν ἐπιζητούσης; τοῦτο γὰρ κατηγορεῖται πρὸς τῶν ἀγαθῶν.
15. Ὅστις ἐκ φιλοκερδείας, ἢ ἐκ δυσμενείας, ἢ καὶ ἐκ δειλίας προδίδωσι τὸν καταφυγόντα, τούτου ταύτην τὴν ἁμαρτίαν ὁμοίαν οἱ σοφοὶ λέγουσι τῇ Βραχμανοκτονίᾳ.
16. Τοῖς μὲν μεγάλως ἁμαρτάνουσιν ἄφεςσι θεωρεῖται ἐν ταῖς ἱεραῖς γραφαῖς· τοῖς δὲ προδιδούσι τὸν καταφυγόντα, οὐδέποτε.
17. Καθὼς ἡ ζωὴ ἀγαπητὴ σοι ἐστίν, οὕτω καὶ πάση ψυχῇ ζώσῃ· ταῦτ' ἄρα τὰ πνοὴν ἔχοντα, ἐν κινδύνῳ θανάτου ὄντα, διαφυλακτέα ἐστὶν ὑπὸ τῶν φρονίμων.

18. Ἐκ παντὸς πάθους ἐν κόσμῳ, ὡς ἐν πελάγει, πάντα τὰ πνοὴν ἔχοντα φοβοῦνται· ἐκ δὲ τοῦ θανάτου μᾶλλον φοβοῦνται, καὶ ταραττονται.
19. Οὐδεὶς ὀλιγορῶν παρήσει τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, καὶ τοι ἔχει δι' αὐτὸ καὶ θλίψιν, καὶ φόβον, καὶ θυμὸν καὶ πόνον.
20. Οἶον ἀγῶνα καὶ περισπασμὸν ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὡν ἐν κινδύνῳ θανάτου, τοιοῦτον δεῖ ἔχειν ἀναλόγως, ἵνα σωθῆ καὶ ἄλλος ἐκ θανάτου.
21. Καθ' ὃν τρόπον περισπούδαστόν σοι τὸ ζῆν ἐστὶ, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ καὶ ἄλλοις· καὶ καθὼς διαφυλάττεις τὴν σεαυτοῦ ζωὴν, οὕτω διαφύλαξον καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων.
22. Οὐκ ἄρα παραδώσω ἔγωγε ταύτην τὴν κινδυνεύουσαν περιστεράν· ὅτι δ' ἄλλο ἀντάλλαγμα πρέπον ἐστὶ ποιῆσαι, τοῦτο εἰπέ εὐθέως.

ΙΕΡΑΞ.

23. Ἐκ τῆς τροφῆς πάντα τὰ ἔμψυχα τὸ εἶναι ἔχουσι, καὶ διὰ τῆς τροφῆς αὐξάνουσι, καὶ ζῶσιν ἅμα.
24. Χωρὶς μὲν ἄλλων ἀναγκαίων δύναται πᾶν ἔμψυχον διαγίγειν ἐπὶ πολὺ· χωρὶς δ' ὅμως τροφῆς οὐδαμῶς.
25. Ἡ ψυχὴ ἐμοῦ αὐτοῦ, στερηθέντος τοῦ νενομισμένου βρώματος, ἀφεῖσα τὸ σῶμα, ὁδὸν ὀδεύσει ἀνεπιστρόφως.
26. Ἀποθανόντος δ' ἐμοῦ, πάντα τὰ τέκνα μου καὶ ἡ γυνὴ μου τεθνήξονται· σώζων οὖν μίαν περιστεράν, πολλὰς ψυχὰς ἀπολέσεις.
27. Ὅτι νόμιμον ἀναιρεῖ τὸ νόμιμον, τοῦτο οὐ κρίνεται νόμιμον παρὰ τοῖς ἀγαθοῖς· ὅτι δὲ νόμιμον οὐκ ἔστιν ἐναντίον τῷ νομίμῳ, τοῦτο λέγεται νόμιμον.
28. Δύω οὖν νομίμων προκειμένων, καὶ ἀντικειμένων ἀλλήλοις, κρίνας, τί ἐστὶ μείζον, καὶ τί ἔλαττον, ἐκλέξας, ποίησον τὸ μείζον.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

29. Οὐδὲν ἄλλο νόμιμον μείζον ἐστίν, ἢ τοῦτο, τὸ δίδόναι ἀφοβίαν καὶ σωτηρίαν τοῖς ἐν φόβῳ οὔσι καὶ κινδύνῳ ἐμψύχοις.
30. Κρείττων ἐστίν ἡ δοθεῖσα σωτηρία ἐνί γε ἐμψύχῳ, ἢ κεκοσμημένοι δαμάλεις χίλιαι, χιλίοις Βραχμαῖσι δοθεῖσαι.
31. Ὅστις εὐσπλαγχνός ὢν, ἀφοβίαν καὶ σωτηρίαν δίδωσι τοῖς ἐμψύχοις, τούτῳ οὐδαμοῦ φόβος καὶ κίνδυνός ἐστιν, ἀπαλλαγέντι τοῦ σώματος.
32. Οἱ μὲν δίδόντες τοῖς Βραχμαῖσι χρυσὸν, δάμαλιν, γῆν, καὶ εἴτι ἄλλο, εὐπόριστοί εἰσιν· ὁ δὲ δίδους ἀφοβίαν καὶ σωτηρίαν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις, δυσέυρετος.
33. Ὁ μὲν μισθὸς τῶν μεγάλων θυσιῶν τέλος ἔχει μετὰ χρόνον ὠρισμένον· ὁ δὲ μισθὸς τῆς δοθείσης σωτηρίας τοῖς κινδυνεύουσι, τέλος οὐκ ἔχει οὐδαμῶς.
34. Ἡ δόσις, ἡ θυσία, ἡ ἐγκράτεια, ἡ προσκύνησις ἀγίων τόπων, ἡ μάθησις τῶν Βεδῶν, ταῦτα πάντα οὐκ ἄξιά ἐστιν οὐδὲ τοῦ ἐκκαιδεκατημορίου τῆς σωτηρίας τῶν κινδυνευόντων.
35. Ὅστις δίδωσιν ἀφοβίαν καὶ σωτηρίαν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις, οὗτος ὑπέρτερος ἐστίν, ἢ ὁ δὸς ταύτην ὅλην τὴν γῆν, τὴν ἀποπερατουμένην μέχρι τῶν τεσσάρων θαλασσῶν.
36. Καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τοῦτο τὸ σῶμα τὸ δυσκατάλειπτον καταλείπω· οὐκ ἐγκαταλείψω δ' ὅμως ταύτην τὴν κινδυνεύουσαν ἀθλίαν περιστερᾶν.
37. Εἰ ἀγαθόν τι πεπραγμένον μοί ἐστίν, εὐχομαι γενέσθαι μοι ἐξ αὐτοῦ οὐκ ἀθανασίαν, ἀλλὰ πολλὰς παλιγγενεσίας, ἵν' ἀντιλήπτῳ γίνωμαι τῶν καταπονουμένων.
38. Οὔτε βασιλείας ἐφίεμαι, οὔτε οὐρανοῦ, οὔτ' ἀθανασίας·

- μόνης δὲ σωτηρίας καὶ ἀπαλλαγῆς ἐφίεμαι τῶν κινδυνεύοντων ἐμψύχων.
39. Εἰ μὲν ἀληθῆς ἐστὶν οὗτός μου ὁ λόγος, εἴη μοι εὐμενῆς ὁ μέγας Κύριος καὶ Θεός· εἰ δὲ μὴ, τούναντίον.
40. Ἀλλ' αὕτη ἡ σὴ λογομαχία γίνεται περὶ βρώματος· ὅτι τοίνυν ἄλλο βρώμά σοι ἐράσμιόν ἐστι, τοῦτό σοι ἐγὼ δίδωμι.

ΙΕΡΑΞ.

41. Αὕτη ἡ περιστερὰ ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ Βραχμαῆ εἰς βρώσιν ἡμῶν· ἐκτὸς οὖν ταύτης οὐ δεῖ μοι ἄλλου βρώματος.
42. Ὑπὸ πάντων λέγεται ἀεὶ, ὡς οἱ ἰέρακες καταβιβρώσκουσι τὰς περιστεράς· μὴ ἀνάβαινε τὸ στέλεχος τῆς Καδαλῆς, ἀγνοῶν τὸ ἀσφαλές.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

43. Ἐγὼ οὐχ ὀδεύω ἔξω τῆς ὁδοῦ τοῦ νόμου· τοῦτό ἐστι τὸ νόμιμον, τὸ προσταττόμενον ὑπὸ τοῦ νόμου, ἢ πρὸς τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία.
44. Ἐὰν συγκρίνης τὴν σωτηρίαν ἑνὸς ἐμψύχου κινδυνεύοντος τῇ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα τροφοδοσίᾳ, κρείττων ἐστὶν ἡ σωτηρία ἑνὸς ἐμψύχου τῆς πρὸς πάντα τροφοδοσίας.
45. Ἄπασαι αἱ Βέδαι, ἅπασαι αἱ θυσίαι, καὶ τὰ λουτρὰ ἐν ἀγίοις τόποις οὐ ποιοῦσι τοσοῦτον ἀγαθὸν, ὅσον ἡ πρὸς τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία.
46. Οἵτινες εὐνοϊκῶς ἔχουσι πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα λόγῳ, ἔργῳ καὶ διανοίᾳ, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν Βραχμαλόκαν, ὁδηγὸν ἔχοντες τὴν εὐσπλαγχνίαν.
47. Ὅστις κινούμενος, ἢ ἰστάμενος, ἢ ἐγειρόμενος, ἢ καθή-

- μενος, οὐκ ἐνεργεῖ εἰς ὄφελός τινι ἐμψύ **χφ**, τούτου ἕνεκα ζώῃ, ὡς περ ἀλόγου ζώου πέφυκεν.
48. Οἵτινες διαφυλάττουσιν, ὡς ἑαυτοὺς, πάντα τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα ἐμψυχα, οὗτοι τυγχάνουσι τῆς ὑψίστης στάσεως.
49. Ὅστις, δυνάμενος σῶσαι, παραβλέπει ἐμψυχον ἀναιρούμενον, οὗτος εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην κάτεισιν· οὕτω λέγουσιν οἱ σοφοὶ καὶ ἅγιοι ἄνδρες.
50. Ἐγὼ δίδωμί σοι τὴν μεγάλην ταύτην πατρῶαν μοι βασιλείαν, ἢ ὅτι ἄλλο ἀγαπᾶς, ἐκτὸς τῆς περιστερᾶς.

ΙΕΡΑΞ.

51. Εἰ τοιαύτη σφοδρὰ στοργή σοι ἐστὶ πρὸς τὴν περιστερᾶν, Βασιλεῦ, δός μοι μέρη τῆς σεαυτοῦ σαρκὸς ἰσοστάσια τῇ περιστερᾷ.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

52. Χάριν ταύτην νομίζω, ὅτι αἰτεῖς ἐμὲ, ὦ Ἱέραξ· δίδωμί σοι ἕγωγε τῆς ἑαυτοῦ σαρκὸς, ὅσον ἀγαπᾶς.
53. Ὅτι μέντοι γε αἴτημα ἀνέραστόν ἐστι, τοῦτο οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες μετὰ πολὺν χρόνον προτείνουσι· τοῦτο δὲ τὸ σὸν αἴτημα ἐπέραστόν μοι ἐστὶ· διὰ τί ἄρα μετὰ πολὺν χρόνον τοῦτο προὔτεινας;
54. Ὅστις οὐ κερδαίνει τὴν ἀρετὴν, ἢ ἐστὶν εὐσταθὴς καὶ μόνιμος, διὰ τοῦ ἀστάτου καὶ προσκαίρου σώματος, οὗτος ἐλεεινός ἐστι καὶ μωρόφρων.
55. Εἰ τὸ σῶμα τοῦτο οὐ συντείνει εἰς λυσιτελείαν τινι ἐμψύχῳ, τί ματαίως γίνεται περὶ αὐτὸ τσαύτη θεραπεία καὶ περιποίησις;

ΙΕΡΑΞ.

56. Ἐγὼ οὐκ αἰτῶ μέρος τῆς σαρκὸς σου ὑπὲρ τὸ μέτρον·
δός μοι δὲ ἴσον τῷ βάρει τῆς περιστερᾶς, ζυγостаτηθέν.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

57. Οὕτως ἐγὼ ποιήσω, ὡς αἰτεῖς, ὦ Ἰέραξ, ἵν' ἐξ ἐμοῦ καὶ
τῇ περιστερᾷ ταύτῃ σωτηρία γένηται, καὶ σοὶ αὐτῷ ὡ-
σαύτως.

ΛΟΜΑΣΣΑΣ.

58. Οὕτως εἰπὼν ὁ Βασιλεὺς, ἐκτέμνων τεμάχια τῆς ἑαυ-
τοῦ σαρκὸς, ἐζυγοστάτει αὐτὰ μετὰ τῆς περιστερᾶς,
χαίρων.

59. Οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες, οἱ εὐνοικῶς ἔχοντες πρὸς πᾶν ἔμφυ-
χον, ἀφιέντες τὴν ἔφесιν τῆς ἑαυτῶν τρυφῆς καὶ ἀνέ-
σεως, θλίβονται αἰεὶ ἐπὶ τῇ τῶν ἄλλων θλίψει.

60. Ζυγостаτουμένη μὲν οὖν ἡ περιστερᾶ, βαρυτέρα ἦν πά-
λιν δὲ ἐκκόπτων καὶ ἄλλα τεμάχια τῆς σαρκὸς ὁ βασι-
λεὺς, προσετίθη αὐτὰ τοῖς λοιποῖς.

61. Ἴσοστασίων δὲ τῇ περιστερᾷ μηδόλως γιγνομένων τῶν
τεμαχίων τῆς σαρκὸς, ἀνέβη ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς εἰς τὸν
ζυγόν, ἄσαρκος σχεδὸν ὢν.

62. Ἀναβάντος δ' εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ Βασιλέως, τύμπανα
θεῶν ἐκρούοντο, καὶ βροχὴ ἀνθέων ἔπιπτεν ἐπ' αὐτὸν ἐξ
οὐρανοῦ.

63. Γνοὺς δ' ὁ Ἰνδρᾶς ἐκ πείρας τὴν μεγάλην καρτερίαν τοῦ
Βασιλέως ἐπὶ τοῦ νομίμου καὶ δικαίου, ἀναλαβὼν τὴν
οἰκείαν μορφήν, ἔλεξεν ὧδε·

ΙΝΔΡΑΣ.

64. Εὖ σοι γένοιτο! ἐγὼ εἰμι ὁ Ἴνδρας· αὕτη δ' ἡ περιστε-
 ρὰ, ὁ Ἄγνης· ἤλθομεν δ' ἐπὶ ταύτην τὴν θυσίαν, ἐφιέ-
 μενοι πειραθῆναί σου.
65. Οὔτε προγενέστεροι βασιλεῖς τοιοῦτον δύσπρακτον ἔπρα-
 ξαν, οὔτε μεταγενέστεροι πράξουσιν, οἷον σὺ ἔπραξας ὁ
 παντελεήμων.
66. Οὐ τοιαύτη χαρὰ γίνεται ἄλλοις ἀνθρώποις μικροψύχοις
 καὶ φιλοζώοις, οἷα σοι ἐγένετο διδόντι τὴν σεαυτοῦ
 ζωὴν ὑπὲρ σωτηρίας ἄλλου.
67. Ὁ ἔλεος ἐν σοὶ μόνῳ ἐστίν, ὦ Βασιλεῦ, ὃς εἶ τὸ κα-
 τοικητήριον τοῦ ἐλέου· τοιοῦτον δ' ἔλεον εἰς ἀλλότριον
 ὄφελος, δυσκόλως ἕτερος ποιεῖ εἰς ἴδιον.
68. Ἄπας οὗτος ὁ κόσμος δεδεμένος ἐστὶ τοῖς οἰκείοις ἔρ-
 γοις, ὡς ἀδιαρρήκτοις βρόχοις· σὺ δὲ δεδεμένος εἶ τῷ
 ἐλέῳ εἰς λύτρωσιν τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
69. Τοσοῦτον δὲ ὄλη ψυχῇ ἀπὸ παντὸς κακοῦ σὺ ἐξέκλι-
 νας, ὥστε οὐδὲ ψιλὸν λογισμὸν κακοῦ ἔχεις ἐν τῇ ἰδίᾳ
 καρδίᾳ.
70. Σὺ τὰ πρωτεῖα ἔχεις πάντων τῶν ἐν κόσμῳ, ὃς οὔτε
 τοῖς κρείττοσι φθονεῖς, οὔτε τῶν ἐλαττόνων καταφρονεῖς,
 οὔτε τοῖς ὁμοίοις ἀμιλλᾷ.
71. Τρία ταῦτα ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Βραχμᾶ, προ-
 ξενοῦντα ὄνησιν ἄλλοις· τὰ ὑδατώδη νέφη, τὰ καρπο-
 φόρα δένδρα, καὶ σὺ αὐτός.
72. Ὅστις διὰ τῆς οἰκείας ψυχῆς τὰ ἔμψυχα πάντα διαφυ-
 λάττει, οὗτος ἄνεισιν εἰς τὸν ὕψιστον τόπον, ἐξ οὗ οὐκ
 ἀναστρέφει.
73. Διὰ τῆς σῆς ψυχῆς διεσώθη ἡ τάλαινα περιστερὰ, ὦ

Βασιλεῦ· ὅτε δὲ τὴν οἰκείαν σάρκα ἔδωκας, πολλῶ μάλ-
λον ἄλλα κτήματα.

74. Τί οὐ διδόασιν οἱ μεγαλόψυχοι ; ὁ μὲν Καρνᾶς ἔδωκε
τὴν οἰκείαν δοράν· ὁ δὲ Σιβῆς τὴν ἰδίαν σάρκα, ὁ δὲ
Ζημουταβαχάνας τὴν ζῶην, ὁ δὲ Δαδδίσης τὰ ὀστέα.
75. Καὶ τὰ κτήνη ζῶσι, πληροῦντα μόνην τὴν ἐαυτῶν γασ-
τέρα· ἐκεῖνος ὅμως ζῆ ἀξιέπαινος, ὅστις ζῆ εἰς ὄφελος
ἄλλων.
76. Τί πρῶδοξον, ὅτι οἱ ἀγαθοὶ πρόσκεινται τῇ πρὸς τοὺς
ἄλλους καλοκἀγαθία ; τὰ σάνδανα δένδρα οὐ γίνονται
διὰ ψυχρότητα τοῦ ἐαυτῶν σώματος, ἀλλ' ἄλλων.
77. Ὅστις αἰεὶ ἔγκειται ταῖς πρὸς τοὺς ἄλλους εὐποιίαις
καὶ εὐεργεσίαις, οὗτος τοιούτου τυγχάνει βαθμοῦ, ὅς
καὶ τοῦ ὑπερτέρου ὑπέρτερός ἐστιν.
78. Οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες καὶ ὁμοιοφανεῖς σοι, οἱ φροντίζοντες
μόνης τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους εὐποιίας, καὶ καταφρονοῦντες
τῆς ἑαυτῶν ἀνέσεως, γεννῶνται ἐν γῆ ἐπὶ τῇ τοῦ κόσμου
ὠφελείᾳ
79. Τοῦτο, ὅτι κατέκοψας τὴν σάρκα τοῦ οἰκείου σώματος,
κλέος σοι ἀέννον ἔσεται, καὶ εἰς πάντας τοὺς κόσμους
διασπαρήσεται.
80. Ἐχων δὲ σῶμα ἀκέραιον καὶ ἀγλαόν, καὶ διοικῶν ἐπὶ
πολὺ τὴν γῆν, ὑπερβάς πάσας τὰς ἐν οὐρανῷ στάσεις τῶν
θεῶν, πορευθήσῃ εἰς τὸν Βραχυκλόκην.

ΛΟΜΑΣΣΑΣ.

81. Οὕτως εἰπόντες πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅ, τε Ἴνδρας καὶ ὁ
Ἄγνης, ἀπῆλθον εἰς τὸν οὐρανόν· ὁ δὲ Βασιλεὺς, τελέσας
τὴν θυσίαν, εὐφραίνετο ἐπὶ πολὺ, ὡς Θεός.
82. Ὅστις ἀκούει αἰεὶ τούτου τοῦ μεγάλου κατορθώματος τοῦ

ἀναπαυθέντος, ἠρώτησεν αὐτὸν περὶ τοῦ αὐτοῦ ὁ Σπερ-
μοσταχυολόγος, περὶ οὗ σύ με ἐρωτᾷς.

ΣΠΕΡΜΟΣΤΑΧΥΟΛΟΓΟΣ.

16. Τίνες χῶραι; τίνες πόλεις; τίνα ἐρημικὰ ἀσκητήρια;
τίνα ὄρη; ἢ τίνες ποταμοὶ εἰσιν ἐξάριετοι, καὶ ἀγιαστι-
κοί, καὶ ἄξιοι γινώσκεσθαι, ὧ ἀσκητὰ;

ΛΙΘΕΡΟΒΑΤΗΣ.

17. Ἐκεῖναι αἱ χῶραι, ἐκεῖναι αἱ πόλεις, ἐκεῖνα τὰ ὄρη, καὶ
ἐκεῖνα τὰ ἐρημικὰ ἀσκητήρια ἀγιαστικά εἰσιν, ὧν μέ-
σον διαρρεῖ ὁ Γάγγης, ὁ ἀριστος τῶν ποταμῶν.
18. Οὔτε διὰ τῆς ἀσκήσεως, οὔτε διὰ τῆς παρθενίας, οὔτε
διὰ τῶν θυσιῶν, οὔτε διὰ τῆς δόσεως τοιοῦτου τυγχάνει
βαθμοῦ ὁ ἄνθρωπος, οἷου τυγχάνει διὰ τῆς πρὸς τὸν
Γάγγην τιμῆς καὶ θεραπείας.
19. Οἷος βαθμὸς δόξης γίνεται τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς λουο-
μένοις ἐν τοῖς καθαρτικοῖς ὕδασι τοῦ Γάγγου ποταμοῦ,
τοιοῦτος οὐ γίνεται οὐδὲ διὰ τῆς τελετῆς ἐκτὸν θυσιῶν.
20. Καθὼς ὁ ἀνατέλλων ἥλιος λάμπει, διασκεδάζων τὸ
βαθὺ σκότος, οὕτω λάμπει καὶ ὁ λουόμενος ἐν τοῖς
ὑδασι τοῦ Γάγγου, ἐξαλείφων τὰς κηλίδας τῶν ἀμαρ-
τιῶν.
21. Καθὼς ὁ θημῶν τῶν ἀχύρων παρανάλωμα εὐθέως γί-
νεται τοῦ πυρὸς διὰ μόνης τῆς προσψάσεως, οὕτω
πᾶν ἀμάρτημα ἐξαλείφεται τοῦ λουομένου ἐν τῷ Γάγγη.
22. Ὅστις πίνει τὸ ὕδωρ τοῦ Γάγγου, τὸ θαλπόμενον ταῖς
ἀκτίσι τοῦ ἡλίου, οὗτος ὑπὲρ λόγον καθαρώτερος γίνεται
τῆς φλογὸς τοῦ πυρὸς.
23. Ἰσοστάσιοι εἰσιν ἀμφότεροι, ὅστις ποιεῖ χιλιάκις σελη-

νιακὴν νηστείαν, τὴν καθαίρουσαν τὸ σῶμα, καὶ ὅστις πίνει τὸ τοῦ Γάγγου ὕδωρ.

24. Ἀνώτερός ἐστιν, ὅστις λούεται κατὰ κόρον ἐν τῷ Γάγγῳ, ἢ ὅστις ἴσταται ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς ἐν χιλίαις αἰῶσιν.
25. Ἐν ἴση μοίρᾳ ἐστίν, ὅστις διατρίβει παρὰ τῷ Γάγγῳ ἐν διαστήματι ἐνὸς μηνὸς, καὶ ὅστις κρέμαται κατὰ κεφαλῆς ἐν μιᾷ μυριάδι ἐτῶν.
26. Οὐκ ἔστιν ἄλλη ἄνεσις, ὡς ὁ Γάγγης, πᾶσι τοῖς καταθλιβομένοις τὴν ψυχὴν πάθει, καὶ ἐπιζητοῦσιν ἄνεσιν.
27. Τιμώμενος ὁ Γάγγης, ἐξάγει τοὺς καταπεσόντας εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην, μεγάλοις ἀμαρτήμασι κατεσχημένους.
28. Ἐκεῖνοι χαίροντες συναγελάζονται τοῖς θεοῖς καὶ τῷ Ἴνδρᾳ, οἱ πορεύονται μετ' ἐγκρατείας εἰς θεραπείαν καὶ τιμὴν τῆς θεᾶς Γαγγᾶς.
29. Καθὼς ἡ θεία δάμαλις αἰτουμένη, πᾶν ἀγαθὸν δίδωσι τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς λοιποῖς, οὕτω καὶ ἡ θεὰ Γαγγὰ πᾶν ἐφετὸν δίδωσι τοῖς ἀνθρώποις.
30. Ὅστις φέρει ἐπὶ τοῦ μετώπου τὸν παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ Γάγγου πηλὸν, οὗτος φέρει αὐτὸν τὸν λαμπρὸν ἥλιον εἰς διασκέδασιν τοῦ σκότους τοῦ νοός.
31. Ἡ πᾶν ἐφετὸν διδοῦσα Γαγγὰ, ἐξάγει ἐκ τῶν δεινῶν τοὺς τε προγόνους καὶ ἀπογόνους ἐν ἑπτὰ γενεαῖς καὶ ἐπέκεινα τούτων.
32. Ἡ Γαγγὰ καθαρτικὴ ἐστὶ τῶν ἀκαθάρτων οὐ μόνον διὰ τῆς λούσεως, ὀράσεως, προσψάσεως, καὶ πόσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς προσφωνήσεως, καὶ ἐπικλήσεως Γαγγὰ !
33. Ὅς ἐφίεται ἐπωφελοῦς γεννήσεως, ζωῆς, καὶ μαθήσεως, αὗτος πορευθεὶς εἰς τὸν Γάγγην, χοᾶς καὶ λοιθαῖς ποιείτω τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς προπάτορσιν.
34. Ὁ Γάγγης ἀκουόμενος, ὑμνούμενος, ἐννοούμενος, ὀρώ-

- μενος, πινόμενος, λουτρὸν γινόμενος, ἐξάγει ἐξαιρέτως ἐκ τῶν δεινῶν τοὺς πατρικοὺς καὶ μητρικοὺς προγόνους.
35. Ἐκ γενετῆς τυφλοῖς, χωλοῖς, καὶ νεκροῖς ὅμοιοί εἰσιν, οἱ, καὶ δυνάμενοι, οὐ πορεύονται εἰς τὸν Γάγγην, τὸν ἀγνὰ ὕδατα ἔχοντα, καὶ ἀγαθοπάροχον.
36. Τίς ἄνθρωπος οὐκ ἂν τιμήσειε τὸν Γάγγην, τὸν τιμώμενον αἰεὶ ὑπ' ἀνδρῶν ἀγίων, γινωσκόντων τὰ ἐνεστῶτα, τὰ παρωχημένα, καὶ τὰ μέλλοντα, καὶ ὑπὸ θεῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἴνδρα;
37. Τίς οὐκ ἂν τιμήσειε τὸν Γάγγην, τὸν τιμώμενον ὑπ' ἐρημιτῶν, μοναστῶν, ἐγγάμων, ἀγάμων, καὶ σοφῶν ἀνδρῶν;
38. Ὁ κατεσχημένος καὶ κεκραμμένος πάθει πολυειδέσιν ἐκ λόγου καὶ ἔργου καὶ διανοίας, ἄχραντος καὶ καθαρὸς γίνεται, ἰδὼν μόνον τὸν Γάγγην.
39. Ὅστις, πνέων τὰ λοισθία, διαλογίζεται μετ' εὐλαβείας ἐν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ τὸν Γάγγην, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.
40. Ἐν ὅσῳ χρόνῳ μένουσι τὰ ὀστᾶ τοῦ τεθνεῶτος ἀνθρώπου ἐν τοῖς τοῦ Γάγγου ὕδασιν, ἐν τοσοῦτῳ χιλιοπλασίως δοξάζεται ἐν οὐρανῷ.
41. Ὅστις ἐν μὲν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ πράξεις ἔπραξε κακὰς, ἔπειτα δ' ἤλθεν εἰς προσκύνησιν τοῦ Γάγγου, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.
42. Τίς οὐκ ἂν τιμήσειε τὴν θεὰν Γαγγάν, τὴν λίαν χαριτόβρυτον, ἣν πίπτουσιν ἐξ οὐρανοῦ ἐδέξατο ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ κορυφῆς ὁ Θεὸς Σίβας;
43. Ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις ἀρίδηνός ἐστιν ἡ εὐφημία τῆς Γαγγᾶς ἐκ τῆς ἧς ἔχει ἀγιότητος καὶ χάριτος· αὕτη γὰρ ἀνήγαγεν εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς υἱοὺς τοῦ Βασιλέως Σαγάρα, τοὺς τεφρωθέντας ὑπὸ τοῦ Καπήλα.

44. Τυφλοὶ, ἔρμαφρόδιτοι, ἠλίθιοι, ἀνάπηροι, ἀποσυνάγωγοι, ἐμπαθεῖς καὶ οὐτιδανοὶ, τιμῶντες τὴν Γαγγάν, ἰσότιμοι τοῖς θεοῖς γίνονται.
45. Θεραπεύσας τὴν Θεάν Γαγγάν πολλῇ σκληραγωγίᾳ ὁ Βασιλεὺς Βαγηνάτας, ἤγαγεν αὐτὴν ἐνθάδε ἐκ τῆς ἀκρωρείας τῆς Μερόης, εἰς ἀγνισμόν τῶν ἑαυτοῦ προγόνων.
46. Τίς, ἐπιθυμῶν ἐντελεχείας, οὐκ ἂν σχολίη πεποιθήσιν ἐπὶ ταύτην τὴν Θεάν Γαγγάν, τὴν μεγάλην, τὴν εὐρείαν, τὴν ἀσύγκριτον, τὴν ἀγαθοδότιν, τὴν θεῖαν ἀμβροσίαν, τὴν ἄκρην ἠδονὴν, καὶ τὸ ἔρεισμα πάντων ;
47. Οἵτινες προσέρχονται ἐξ ὅλης ψυχῆς τῇ Γαγγᾶ, τῇ ἀρχαίᾳ, τῇ ἀκηράτῳ, τῇ εὐύδρῳ, τῇ θυγατρὶ τοῦ ὀσίου Ζαχνοῦ, τῇ βρυούσῃ ἐκ τοῦ ποδὸς τοῦ Βισνοῦ, καὶ διαιρουμένη εἰς τρεῖς ῥύακας, οὗτοι ἀπελθόντες τῶν τῆδε, διάγουσιν ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Βραχμᾶ, καὶ τιμῶνται ὑπ' αὐτοῦ.
48. Τίς οὐκ ἂν προσέλθοι τῇ Γαγγᾶ, τῇ τυχούσῃ καθαρότητος ἐκ τῆς προσψύσεως τῆς κορυφῆς τοῦ Σίβα, καὶ ἀπαλλαττούσῃ πάντα τὰ δεινά ;
49. Οὐκ ὀλίγη ἀρετῆς ἐστὶ καρπὸς, ἢ ἔκπνευσις παρὰ τῷ Γάγγῃ, ἢ πρὸς τὸν Βισνοῦν στερεὰ λατρεία, καὶ ἢ ἐκ τῆς θεολογίας γνῶσις τῶν ὄντων.
50. Πάντων τῶν ἀνθρώπων οἱ πρόγονοι, ἐπιθυμοῦντες, οὕτω λέγουσιν ἕκαστος· « Πότε ὁ ἐμὸς ἀπόγονος, φιλάρετος ὢν, εἰς τὸν Γάγγην πορευθήσεται ; »
51. Ὅτε ὁ ἄνθρωπος χόας ποιεῖ τοῖς προπάτορσιν ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ Γάγγου, ὁ εὐδαιμονέστερός ἐστὶν ἐν γῆ, καὶ ἐπωφελὴς αὐτοῦ ἢ γέννησις.
52. Ὅστις, καὶ πόρρω ὢν, ἐκφωνεῖ ἐν ταῖς καθ' ἑκάστην τρισὶν εὐχαῖς, Γαγγά ! Γαγγά ! Γαγγά ! οὗτος καθαρὸς γινόμενος, τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.

53. Ὅστις, εἰ καὶ μακρὰν ἐστίν, ἐκφωνεῖ, Γαγγά! Γαγγά! οὗτος ἀπαλλάττεται πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ εἰς τὸν τόπον τοῦ Βισνοῦ πορεύεται.
54. Δύσκολόν ἐστίν ἐν ὥρᾳ θανάτου τῷ ψυχορραγοῦντι ἢ ἀνάμνησις τοῦ ὀνόματος τοῦ Βισνοῦ· εὐκολον δὲ τοῦτο γίνεται διὰ τῆς πρὸς τὸν Γάγγην θεραπείας ἐν βραχεῖ χρόνῳ.
55. Ὅ,τι ἐρρέθη ὑπ' ἐμοῦ, τοῦτο βραχὺ τι μέρος ἐστὶ τῶν προτερημάτων τοῦ Γάγγου· τίς γὰρ δύναται εἰπεῖν πάντα καὶ ἐν χιλίοις ἔτεσιν;
56. Ὡσπερ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶν ἀριθμηθῆναι τὰ πολύτιμα πράγματα τῆς θαλάσσης καὶ τὰ χρυσᾶ ψήγματα τῆς Μερόης, οὕτω καὶ τὰ προτερήματα τῆς Γαγγᾶς.

ΒΗΣΜΑΣ.

57. Εἰπὼν ὁ μεγαλόφρων Αἰθεροβάτης τῷ Σπερμοσταχυολόγῳ οὕτω πολυειδῶς τὰ πολλὰ ἀγαθὰ τῆς Γαγγᾶς, ὅμοια τοῖς τοῦ οὐρανοῦ ὄντα, καὶ οὕτως ἔχοντα, εἰσέδου τὸν αἰθέρα, καὶ ἀφανῆς ἐγένετο.
58. Εἰσηγηθεὶς δ' ὁ Σπερμοσταχυολόγος ἐκ τῶν λόγων τοῦ Αἰθεροβάτου, θεραπεύων καὶ τιμῶν τὴν Γαγγάν, ὡς ἔδει, τὴν δύσκητον ἐκτήσατο τελειότητα.
59. Καὶ σὺ τοίνυν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, θεράπευε καὶ τίμα μετὰ μεγάλης τῆς εὐλαβείας τὴν Γαγγάν· οὕτω γὰρ τεύξῃ τῆς τελειότητος.
60. Ὅστις ἀναγινώσκει ταύτην τὴν ἐπωφελῆ διήγησιν περὶ τῆς μεγάλης χάριτος τῆς Γαγγᾶς, ἢ ἀκούει, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ πολυδωρίας, ἣτις οὐ θεωρεῖται ἐν τῇ δόσει ἐξ ὧν ἔχει πολλῶν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν τῇ δόσει τοῦ οὗ ἔχει ὀλίγου.

ΖΑΝΑΜΕΖΑΪΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ ὅσιε, ὅτι ξένον καὶ παράδοξον ἐγένετο ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ ἐμοῦ προπάτορος, τοῦ δικαίου καὶ φρονίμου Βασιλέως Ἰνδδιστίρα.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

2. Ἄκουσον, τὶ μέγα θαῦμα ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκείνῃ θυσίᾳ. Κορεσθέντων τῶν ἐνδόξων Βραχμάνων, καὶ τῶν τυφλῶν, καὶ ἐνδεῶν,
3. Καὶ ἀδομένης τῆς μεγαλοδωρίας ἐν παντὶ τόπῳ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀνθέων βροχῆς πιπτούσης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ δικαίου Βασιλέως Ἰνδδιστίρα,
4. Ἐξελθὼν ἐξ ὀπῆς Ἰχνεύμων μέγας, χρυσοῦν ἔχων τὸ ἡμισυ σῶμα, ἐξηρεύξατο θαρραλέως τε καὶ μεγαλοφώνως φωνὴν ἀνθρώπου ὧδε·

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

5. Τίς αὕτη ἐνταῦθα ἡ ἀνθέων βροχή; τίς αὕτη ἡ μεγάλη βοή; αὕτη σου ἡ θυσία, ὦ Βασιλεῦ, οὐκ ἔστιν ἰσοστάσιος δρακὶ πτισσάνης Σπερμωσταχυολόγου πολυδώρου, οἰκοῦντος ἐν τῇ Κουρουζέτρα.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

6. Ἀκούσαντες δὲ τοῦ λόγου τούτου μετὰ θάμβου ἐκείνοι οἱ Βραχμᾶνες, οἱ πανένδοξοι, καὶ πάντιμοι, ἀναστάντες ἅπαντες, ἠρώτησαν αὐτὸν ἐν ἀδημονίᾳ.

ΒΡΑΧΜΑΝΕΣ.

7. Τίς εἶ σὺ, ὁ ἔχων τοιοῦτον ὑπερφυῆς σχῆμα; πόθεν δ' ἐνθάδε ἦλθες; ἢ διὰ τί μυκτηρίζεις τὴν μεγάλην ταύτην θυσίαν;

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

8. Οὐκ ἐρρήθη μοι ταῦτα, ὦ Βραχμᾶνες, οὔτ' ἐξ ἔριδος, οὔτ' ἐκ θυμοῦ, οὔτ' ἐξ ἔχθρας, ἢ φθόνου· ἀκούσατε δὲ πᾶσαν τὴν ἱστορίαν, ὡς ἔχει.
9. Πάλαι Βραχμᾶν τις σπερμολόγος ἐν Κουρουξέτρα ὤκει, ἐσθίων ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἐν νυκτὶ μετὰ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τῆς νύμφης.
10. Ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ χώρᾳ, ἣ ὤκει, μέγας λιμὸς ἐγένετο, καὶ δυσκόλως ἔζη πᾶς ἄνθρωπος, βουλιμιῶν.
11. Διαπονῶν δ' αὐτὸς ὁ μέγας ἐγκρατὴς μετὰ τῆς οἰκίας, οὐδαμῶς ἐτύγχανε βρώματος ἐν τῇ ὠρισμένη ὥρᾳ.
12. Καί ποτε μὲν οὗτοι συνέλεξαν μίαν δράκκα κριθῆς, ἣν φρύξαντες, καὶ πτισάνην ποιήσαντες, εἰς τέσσαρας μούρας ἐμέρισαν.
13. Ἐνταῦθα ξένος τις ἦλθε πρὸς αὐτοὺς, ἰσχνὸν σῶμα ἔχοντας ἐκ πείνης, ἐπιθυμοῦντας φαγεῖν, καὶ μηδέν τι ἄλλο βρώσιμον ἔχοντας ἐν οἴκῳ.
14. Δεξιωσάμενος δ' αὐτὸν, ὡς ἔδει, χαίρων τὴν ψυχὴν, ὁ σπερμολόγος Βραχμᾶν, λόγους ἔλεξεν ἠδεῖς καὶ θυμήρεις·

ΣΠΕΡΜΟΔΟΓΟΣ.

15. Μακάριος ἐγώ εἰμι, καὶ κεχαριτωμένος, διότι σὺ ὁ ξένος ἐπέστης ἐμοὶ κατὰ τὴν ἐμὴν ἐπιθυμίαν ἐν καιρῷ, καθὼς τὸ ὕδατῶδες νέφος τῷ θλιβομένῳ ἐκ καύματος.
16. Καλῶς ἦλθες, ὦ Βραχμάν· πάλιν καλῶς ἦλθες, χάριν δέ μοι ποιήσαι, ἵν' εἰσέλθῃς εἰς ταύτην τὴν ἐμὴν καλύβην.
17. Εὐδαίμονές εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ οἴκοι, ἐν οἷς, ὡς ἐν ἰδίῳ οἴκῳ, οἱ κεκημηκότες ἐξ ὁδοιπορίας ὁμοιοφανεῖς σοι ἄνδρες, θαρρόυντες ἀναπαύονται.
18. ὦ! πανόλθιοί εἰσιν οἱ ἔχοντες οἰκίας, καὶ περ ἐνδεῶς ἔχοντες, ὧν ἐκάστη ἡμέρα οὐκ ἔστιν ἄμοιρος τῆς πρὸς τοὺς ξένους ξενίας.
19. Οὐδαμῶς ἐκλείπουσιν ἐν τῷ οἴκῳ τῶν ἀγαθῶν τὰ τέσσαρα ταῦτα· χαμμένη ἐκ χόρτων, γῆ, ὕδωρ, καὶ ἡδυλογία.
20. Δοτέον τῷ μὲν κακῶς ἔχοντι ξένῳ, κλίνην εἰς ἀνάπαυσιν, τῷ δὲ κεκημηκῷτι ἔδραν, τῷ δὲ διψῶντι ὕδωρ, τῷ δὲ πεινῶντι σιτίον.
21. Δοτέον τῷ ξένῳ ὄμμα, καρδίαν, καὶ γλῶσσαν ἡδεῖαν, καὶ ποιητέον, ὡς προσήκει, ὑποδοχὴν, περιποίησιν, καὶ πρόπεμψιν.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

22. Τοιαῦτα εἰπὼν αὐτὸς ὁ φιλάρετος, τιμήσας τὸν ξένον ὡς ἔδει, ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ μοῖραν τῆς πτισσάνης· ὁ δὲ, φαγὼν, οὐκ ἐκορέσθη.
23. Ἡ δὲ γυνή, γηραλέα, ἰσχνὴ οὔσα ἐκ πείνης, μεμαραμμένη, δέρμα καὶ ὀστέα οὔσα, καὶ τρέμουσα, ἔφη τῷ ἑαυτῆς ἀνδρί·

ΒΡΑΧΜΑΝΗ.

24. Διὰ τί ἄθυμος εἶ, ὦ φιλάρετε, πισσάνης οὔσης; δοθήτω καὶ ἡ ἐμὴ μοίρα τῷ ξένῳ τούτῳ, ἵνα κορεσθῇ.

ΒΡΑΧΜΑΝ.

25. Αἱ θήλειαι, ὦ ἀγαθὴ, καὶ ὑπὸ τῶν ἀλόγων ζώων καὶ ζωύριων διασώζονται, καὶ τρέφονται (διασωστέαι εἰσὶ καὶ θρεπτέαι)· ὅθεν οὐκ ἄξιόν ἐστι οὕτω λέγειν.

26. Πάντα τὰ κατ' οἶκον ἔργα, καὶ ἡ πρὸς τὸν ἄνδρα θεραπεία καὶ ἡ τοῦ γένους διαδοχὴ ἐκ τῆς γυναικὸς γίνεται, καὶ ἡ ἐν οὐρανῷ οἴκησις πρὸς τούτοις τῶν προπατόρων, καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ.

27. Ὅτε ὁ ἀνὴρ ἐλεεῖται, τρέφεται, καὶ διασώζεται ὑπὸ τῆς γυναικὸς, μεγάλην δυσφημίαν λαμβάνει, καὶ εἰς τὸν ἄδην κατέρχεται.

ΒΡΑΧΜΑΝΗ.

28. Ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ συνέριθοι καὶ συνεργοὶ τῆς ἀρετῆς· οὐκ ἄξιός ἄρα εἶ κωλύειν με ἐκ τῆς μεγάλης ταύτης ἀρετῆς.

29. Ὁ ἀνὴρ ἐστὶ τῆ γυναικὶ ὁ μέγας νόμος· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ Θεός· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ ἄριστος συγγενής· ὁ ἀνὴρ ἐστὶ τῆ γυναικὶ ἡ μεγάλη δόξα.

30. Ἀσμένου ὄντος τοῦ ἀνδρός, ἡ γυνὴ ἀναμφιβόλως ἔχει πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ καταθύμια, καὶ τὴν εὐκλειαν, καὶ τὴν τοῦ οὐρανοῦ δόξαν.

31. Ἡ γυνὴ, ἢ ἐπακολουθεῖ τῷ ἀνδρὶ καὶ ἔργῳ, καὶ λόγῳ, καὶ διανοίᾳ, τιμᾶται ὑπὸ τῶν θεῶν ὡς πανευδαίμων, καὶ ἐν κόσμῳ οὔσα.

32. Σοῦ ἀσίτου ὄντος, ἐγὼ οὐδέποτε τέως ἔφαγον· εἰδῶς

οὖν τὴν ἐμὴν ἐγκράτειαν, ἄξιός ἐστι δοῦναι τῷ ξένῳ καὶ τὴν ἐμὴν μοίραν τῆς πτισσάνης.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

33. Οὕτως ἀκούσας ὁ Βραχμάν, λαβὼν τὴν πτισσάνην, ἔδωκεν αὐτὴν τῷ ξένῳ· ὁ δὲ, φαγὼν, διακορῆς οὐκ ἐγένετο.

34. Ἐνταῦθα ὁ υἱός, καλοκῆρατος ὢν, ἔφη τῷ ἐαυτοῦ πατρὶ ταπεινῶς·

ΥΙΟΣ.

35. Δοθήτω, πάτερ, καὶ ἡ ἐμὴ μοίρα τῷ ξένῳ τούτῳ, ἵνα κορεσθῆ· τί γὰρ ὄφελος ἐκ τῆς ζωῆς ἐκείνου, οὗ εἰς τὸν οἶκον ξένος ἐλθὼν, ἀναχωρήσει πεινῶν, ὡς ἐξ ἐρήμου οἴκου;

ΠΑΤΗΡ.

36. Εἰ καὶ ἑκατονταετής εἶ, παῖς νομίζῃ ὑπ' ἐμοῦ· τῶν δὲ παίδων ἡ πείνα σφοδρὰ ἐστίν. Ὅθεν φάγε σὺ ὦ υἱέ.

37. Λόγος ἐστίν οὗτος ἀτίδιος (αἰώνιος), ὡς ὁ πατήρ κτᾶται τὸν οὐρανὸν διὰ τοῦ υἱοῦ· διὰ σοῦ τοίνυν αὐτοῦ, ζῶντος, ὁ οὐρανὸς βέβαιος ἐμοὶ γίνεταί.

38. Σὺ ἄξιός εἶ παντοίῳ τρόπῳ διαφυλάττεσθαι ὑπ' ἐμοῦ, τοῦ ἐφιεμένου τυχεῖν τοῦ οὐρανοῦ· ὅτε σὺ, ὦ υἱέ, ζῆς ὁ ἐμὸς ἔκγονος, ἐγὼ οὐ φοβοῦμαι ἐκ τοῦ θανάτου.

39. Ὁ ἄνθρωπος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φοβεῖται ἐκ τοῦ θανάτου, διότι κκκὰ ἔπραξεν· οἱ δ' ἀγαθὰ πράξαντες, προσδοκῶσι τὸν θάνατον, ὡς τὸν ἀγαπητὸν ξένον· ὑπ' ἐμοῦ δὲ καὶ ἐγκράτεια μεγάλη ἐποιήθη, καὶ τὸ πῦρ κατὰ τὸν νόμον ἐθεραπεύθη.

ΥΙΟΣ.

40. Ὁ πατήρ ἐστὶν ὁ σεβαστὸς, ὁ πατήρ ἐστὶν ὁ Θεός· ὁ πατήρ ἐστὶν ὁ αἰδῖος νόμος· ἡδομένου τοῦ πατρὸς ἐπὶ τοῖς υἱοῖς, ἡδονταὶ ἅπαντες οἱ θεοί.
41. Τίς ἄλλος ἐστὶ σεβασμιώτερος τοῦ πατρὸς, οὐ ἐκ τῆς χάριτος ἐπίκτητα ταῦτα τῷ υἱῷ γίνεται· τὸ σῶμα, ἡ εὐτυχία, ἡ γυνή, ἡ μάθησις, καὶ ὁ αἰδῖος κόσμος;
42. Ὁ μὲν πατήρ τρέφει τὸν υἱὸν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ· ὁ δ' υἱὸς τρέφει τὸν πατέρα ἐν τῇ γεροντικῇ ἡλικίᾳ· δὸς οὖν καὶ τὴν ἐμὴν πισσάνην.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

43. Οὕτως ἀκούσας ὁ πατήρ, λαβὼν τὴν πισσάνην, ἔδωκεν αὐτὴν τῷ ξένῳ· ὁ δὲ, φαγὼν καὶ ταύτην, κόρον οὐκ ἔσχε· Χαίρουσα δ' ἡ Νύμφη, ἔφη ταπεινῶς τῷ πενθερῷ·

ΝΥΜΦΗ.

44. Δοθήτω καὶ ἡ ἐμὴ μοίρα, ὧ πανόλβιε, τῷ ξένῳ τούτῳ Βραχμαῖνι, ἵνα κορεσθῇ.

ΠΕΝΘΕΡΟΣ.

45. Ὡ γύναι νεᾶνι, νύμφη ἀγαθὴ, καὶ ἰσχνὴ ἐκ σκληραγωγίας, σὺ ἀξία εἶ φυλαχθῆναι ὑπ' ἐμοῦ παντοίοις τρόποις, εἰς διαδοχὴν τοῦ γένους.
46. Θλίβομαι λίαν τὴν ψυχὴν, βλέπων σε κεκμηκεῖαν τῇ πρὸς τοὺς μείζονας θεραπείᾳ, ἰσχνὴν ἐκ πείνης, ἐγκρατεία χρωμένην, καὶ στυγνὴν.
47. Ὅτι ἀγαθὸν γίνεται ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀφαιρέσεως τῶν

οικείων, τοῦτο οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες οὐκ ἐπαινοῦσιν, οὐδ' ἀποδέχονται· ἴδιον γὰρ τοῦτο αἰμοβόρων.

ΝΥΜΦΗ.

48. Ὅτε βικίως οἱ οἰκεῖοι ἀφαιροῦνται, καὶ ἀρπάζονται, τότε οὗτος ὁ νόμος, ὃν λέγεις, θεωρεῖται· ὅτε δὲ τοιαύτην ἀφαίρεσιν χάριν νομίζουσι, τότε οὐδαμῶς ἔγκλημα ἔστι.
49. Σὺ εἶ τοῦ ἐμοῦ κυρίου ὁ κύριος, καὶ τοῦ ἐμοῦ καθηγητοῦ ὁ καθηγητής, καὶ τοῦ ἐμοῦ Θεοῦ ὁ Θεός, καὶ διὰ τοῦτο ὁ σεβασμιώτερος· οὐκ ἄξιον ἄρα ταῦτα λέγειν.
50. Σχεψάμενος οὖν, ὡς ἐγὼ εἰμι ἀξία ἐλέου, καὶ λίαν εὐλαβῆς, δὸς τὴν ἐμὴν πτισσάνην τῷ ξένῳ· ποιήσαι χάριν ἐμοὶ τῇ ἀθλίᾳ, θειότατε.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

51. Λαβὼν δὴ τὴν πτισσάνην, ἔδωκεν αὐτὴν τῷ ξένῳ· ὁ δὲ κατέφαγεν ὅλην, οὐδαμῶς δ' ἐθλίβη ὁ Σπερμολόγος.
52. Νομίζων γὰρ χάριν σὺν πάσῃ τῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ αὐτὸς ὁ μεγαλόψυχος, καὶ ταῖς τοῦ νόμου προσηλωμένος τὴν ψυχὴν, ἀκλόνητος ἔμενε, ὡς τὸ ὄρος.
53. Γνοὺς δ' ἐκεῖνος ὁ ξένος (ὅς ἦν ὁ Δάρμας) αὐτὸν καθαρὸν τὴν καρδίαν, ἔφη, χαίρων·

ΔΑΡΜΑΣ.

Ἐγὼ εἰμι ὁ Δάρμας· ἤλθον δ' ἐνθάδε ἐν μορφῇ Βραχμᾶνος, ἐφιέμενος πειραθῆναί σου.

54. Ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἄσκησις, ἡ εὐσπλαγχνία, ἡ δόσις, ἡ καθαριότης, ἡ χαλιναγωγία τῶν αἰσθήσεων, ἡ ἀλήθεια,

- ἡ ἀνοχή, ἡ εὐθύτης, ἡ γνῶσις τῶν ὄντων, ταῦτα πάντα ἐμὰ ἐστι σώματα.
55. Ὅστις αἰεὶ μετ' εὐλαβείας σέβεται ταῦτα τὰ ἐμὰ σώματα, τούτου τῇ εὐλαβείᾳ ἐγὼ ἐφησθῆις, πᾶν ἐφετὸν καὶ καταθύμιον δίδωμι.
56. Ἐπειδὴ δ' ἔδωκάς μοι ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἅπαν τὸ σπερμολογηθέν σοι μετὰ πολλῆς δυσχερείας, διὰ τοῦτο ἄπελθε ἤδη εἰς τὸν οὐρανὸν ἐντεῦθεν.
57. Ἄπαντες οἱ ἐν οὐρανῷ θεοὶ καὶ οἱ θεῖοι καὶ ἅγιοι Βραχμᾶνες ὁμοῦ ὑμνολογοῦσι ταύτην σου τὴν δόσιν, καταπλαγέντες τὴν ψυχὴν.
58. Ἐπλημμύρησαν οἱ κόσμοι ἐκ τῆς σῆς φήμης, ὡς ἐκ πολλῆς βροχῆς, τῆς γεγενημένης ἐκ τῆς σῆς εὐλαβείας, ὡς ἐκ νεφέλης, διὰ τῆς δόσεως δρακὸς πτισσάνης.
59. Ἐπωφελὴς ἐστὶν ἡ σὴ γέννησις· λυσιτελὴς ἐστὶν ἡ σὴ βραχμανικὴ χάρις.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

Ἐν δὲ τούτῳ βροχῇ ἀνθέων ἔπιπτεν ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

ΔΑΡΜΑΣ.

60. Ἡ πείνα ἀφανίζει τῶν ἀνθρώπων τὸ δραστικὸν, τὸ λογιστικὸν, τὸ ῥωμαλέον, καὶ τὸ καρτερικόν· ὅστις δὲ αὐτὴν τὴν πείναν τὴν δυσνίκητον ἐνίκησεν, ἐνίκηθη ὑπὸ τούτου ὁ οὐρανός.
61. Διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν τοῦ νόμου εἰς οὐδὲν ἐλογίσθησάν σοι ταῦτα πάντα, ἡ γυνή, ὁ υἱός, ἡ ἀγαθὴ (σεμνὴ) νύμφη, καὶ ἡ σὴ ἐπέραστος ζωή.
62. Ὁ θεὸς Νόμος οὐ τοσοῦτον ἠδέεται δόσεσι, δοθείσαις παρ' ἐχόντων πλοῦτον μέγαν, ὅσον χαίρει ὀλίγαις δόσεσι,

- κτηθείσαις δικαίως, καὶ δοθείσαις παρ' ἐχόντων εὐλάβειαν.
63. Ἡ μὲν ἀνευλάβεια μέγα κακὸν ἐστίν· ἢ δ' εὐλάβεια ἀλεξίκακος· πᾶν γὰρ ἀμπλάκημα ἐκβάλλει ὁ εὐλαβῆς, καθὼς ὁ ὄφις τὸ γηραλέον δέρμα.
64. Τὸ δοθὲν ἀνευλαβῶς, εἰ καὶ πολὺ, πρόσκαιρον ἔχει τὸν μισθόν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοὶ ἄνδρες· καὶ ὕδωρ δὲ, δοθὲν εὐλαβῶς, ἀένναον ἔχει τὸν μισθόν.
65. Πάλαι ὁ ἐνάρετος Ῥαντιδέβας, μηδὲν ἔχων, εὐλάβειαν δ' ἔχων, δούς ὀλίγον ὕδωρ, ἀνέβη ἐπὶ τὸν οὐρανόν.
66. Διὰ τῆς δόσεως τῶν ἐαυτοῦ σαρκῶν ὁ Σιβῆς ὁ τοῦ Οὔσσινάρα, πάντων τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν λυτρωθεὶς, χάρει, ὡς Θεός, ἐν οὐρανῷ εἰς αἰῶνας.
67. Ὁ Βασιλεὺς Νρήγας ἑκατοντακισχιλίας βοῦς τοῖς Βραχμᾶσιν ἔδωκε· δούς ὁμῶς μίαν βοῦν ἀλλοτρίαν, χαμαιλέων ἐγένετο.
68. Αἱ ἀναρίθμητοι θυσίαι, καὶ ἑκατὸν ἵπποθυσίαι οὐδαμῶς ἰσοστάσιοί εἰσι τῇ δόσει τῆς δρακὸς τῆς πτισσάνης σου.
69. Ἰδὲ τὸ θεῖον τοῦτο ὄχημα, τὸ ἐλθὸν πρὸς σε· ἀναβάς αὐτὸ μετὰ τῆς οἰκείας γυναικὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς νύμφης, πορεύου εἰς τὸν οὐρανόν.

ΙΧΝΕΥΜΩΝ.

70. Ἀκούσας δ' ὁ Βραχμᾶν ἐκεῖνος παρ' αὐτοῦ τοῦ Δάρμα, τοιαῦτα λέγοντος μετὰ χαρᾶς, ἀναβάς σὺν τοῖς οἰκείοις τὸ θεῖον ὄχημα, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν.
71. Ἀπελθόντων δ' ἐκείνων, ἐξελθὼν ἐγὼ ἐκ τῆς ὀπῆς, ἐκυλίσθη ἐν τῷ ὕδατι τῆς πτισσάνης, τῷ συμμεμιγμένῳ τοῖς ἐξ οὐρανοῦ πεπτωκόσιν ἄνθεσι.
72. Ἐκ δὲ τῆς προστρίψεως τῶν οὐρανίων ἀνθέων· ἐγένετο

- αὕτη μου ἡ μίξ πλευρὰ χρυσῆ, χάριτι ἐκείνου τοῦ Θεοῦ Δάρμα καὶ τοῦ ὀσίου ἀνδρός.
73. Σκεπτόμενος δὲ, πῶς ἂν γένοιτο χρυσῆ καὶ ἡ ἐτέρα μου πλευρὰ, πάσας τὰς ἀσκητικὰς ἐρημίας καὶ τὰ ἱερὰ τεμένη καὶ τὰς θυσίας ὁμοῦ περιῆλθον.
74. Ἦλθον δὲ τελευταῖον καὶ ἐπὶ ταύτην τὴν θυσίαν τοῦ δικαίου καὶ φρονίμου βασιλέως Ἰνδδιστίρα μετὰ μεγάλης ἐλπίδος, ἀκούσας τῆς φήμης· ἀλλ' οὐκ ἔτυχον χρυσώσεως τῆς ἐτέρας πλευρᾶς.
75. Τοῦτο οὖν ἐστίν, ὃ εἶρηκα ἔμπροσθεν ὑμῶν, ὧ Βραχμαῆνες, ὡς αὕτη ἡ θυσία οὐκ ἐστίν ἰσοστάσιος δρακί πτισσάνης.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΙΑΪΑΝΑΣ.

76. Τοιαῦτα εἰπὼν τοῖς Βραχμαῆσιν ὁ Ἰχινεύμων, ἀπῆλθεν, ὅθεν ἦλθεν· ἀνῆλθον δ' εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ οἱ θεοὶ, οἱ ἐλθόντες ἐπὶ τὴν θυσίαν.
77. Ταῦτα ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ἐπειδὴ μὲ ἠρώτησας, ὧ Βασιλεῦ, ὅποιον παράδοξον ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ θυσίᾳ τῇ ἱπποθυσίᾳ.
78. Ὅθεν οὐ δεῖ θαυμάζειν καὶ αὐχεῖν ἐπὶ ταῖς θυσίαις, ὧ Βασιλεῦ, ἐπειδὴ καὶ ἄνευ θυσιῶν ὅσιοι ἄνδρες ἐπορεύθησαν εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ τῆς σκληραγωγίας καὶ ἐγκρατείας.
79. Ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας, ἡ αὐτάρχεια, ἡ ἀλήθεια, ἡ εὐθύτης, ἡ κατὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων νίκη, ἡ ἀνοχὴ, καὶ ἡ ἐγκράτεια, πρόξενά ἐστι τοῦ οὐρανοῦ.
80. Ὅστις δίδωσι τὸν ἐχυτοῦ πλοῦτον, καὶ ὀλίγον ὄντα, τὸν συναχθέντα μετὰ πόνου καὶ ἰδρώτος, τούτῳ μεγάλη ἀνταμοιβὴ γίνεται. Ὁ σπερμολόγος Βραχμῆαν, δοὺς πτισσά-

νην, καὶ μηδαμῶς φροντίσας τῆς ἑαυτοῦ οἰκίας, ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ φιλοξενίας.

ΙΝΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ὑπὸ τίνος, οἰκοῦντος ἐν κόσμῳ, καὶ προσκειμένου τοῖς νομίμοις, νικᾶται ὁ θάνατος; τοῦτ' οὖν μοι ἐρωτήσαντι εἰπεῖν, ὡς ἔχει, ἄξιός εἰ, ὦ πάτερ.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, ὅπως ὁ θάνατος ἐνίκηθη ὑπ' ἀνδρός, οἰκοῦντος ἐν κόσμῳ, καὶ τοῖς νομίμοις προσκειμένου.
3. Ἦν τις βασιλεὺς ἐνδοξότατος πάντων τῶν βασιλέων, καταγόμενος ἐκ γένους τοῦ Ἰζβακού, καὶ ἔχων πάντα τὰ ἀγαθὰ προτερήματα· ἐκκληῖτο δὲ Δουριοδδάνας.
4. Τούτου ἠράσθη ἡ Ναρμαδά¹, λαβοῦσα θεᾶς μορφήν, ἐξ ἧς καὶ ἐγέννησεν ὁ Δουριοδδάνας θυγατέρα, Ὀγγαβατὴν τοῦνομα.
5. Ταύτην, ὑπερφυῶς οὔσαν εὐειδῆ, ἤτησεν εἰς γάμον αὐτοπροσώπως ὁ Ἀγνής², ἦν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καθὼς διδόασιν ἀφειδῶς τὴν τοῦ βουτύρου ἐπίχυσιν τῷ πυρὶ τῆς θυσίας.
6. Ἐξ αὐτῆς δ' ἐτέχθη υἱός, ὃς καὶ ἐκλήθη Σουδαρσάνας,

(1) Ποταμὸς μέγας κατὰ τὸ νότιον μέρος τῆς Ἰνδίας.

(2) Ὁ Θεὸς τοῦ πυρός.

- ὦν ἐλευθέριος, ἀληθοεπής, ἐγκρατής, αὐτόχρημα ἀρετή.
7. Ἦν δέ τις Βασιλεύς, Ὀγγαβάν καλούμενος, προπάτωρ τοῦ Βασιλέως Νρήγα, ὃς ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, Ἀουγγαβαχτὴν τοῦνομα, τῷ Σουδαρσσανά.
8. Ὡκησε δὲ μετ' αὐτῆς αὐτὸς ὁ ἐνάρετος καὶ ἐγκρατής ἀνὴρ ἐν τῇ Κουρουξέτρα, καὶ γνώμην ἐποίησε τοῦ νικῆσαι τὸν θάνατον διὰ τῆς ξενίας.
9. Διὰ τοι τοῦτο εἶπεν αὐτὸς ὁ φιλάρετος ἀνὴρ αὐτῇ τῇ φιλαρέτῳ γυναικί·

ΣΟΥΔΑΡΣΣΑΝΑΣ.

- Οὐδέποτε σοι ποιητέον ἀντίστασιν καὶ ἀντιλογίαν τῷ ἐλθόντι ξένῳ καὶ ἐπαίτη·
10. Οὔτινος γὰρ ἐξ οἴκου ἀναστρέφει ὁ ξένος, μὴ τυχῶν τοῦ ποθουμένου, ἐκείνῳ τὰς μὲν ἑαυτοῦ ἁμαρτίας, ὁ μὴ ξενισθεὶς, δούς, τὰς δ' ἀρετὰς ἐκείνου ἀναλαβὼν, ἀναχωρεῖ.
11. Ἡ ἀλήθεια, ἡ καθαριότης, ἡ ἐγκράτεια, ἡ γνώσις τῶν Βεδῶν, ἡ δόσις, ἡ θυσία, ἡ μάθησις, ταῦτα πάντα ἀνωφελῆ ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ, ὃς καταφρονεῖ τοῦ ξένου.
12. Οὔτινος εἰς οἶκον ξένοι πόρρωθεν ἔρχονται, χαίροντες, καὶ ἐλπίζοντες, οὗτος λέγεται κυρίως οἰκοῦχος· οἱ δὲ λοιποὶ, οἱ μισόξενοι, οἰκοφύλακες λέγονται.
13. Τρία ταῦτα, ὧ γύναι, οὐκ εἰσὶ τοῖς μὴ πράξασιν ἐν τῇ προτέρα γενέσει ἀγαθόντι· εὐλάβεια, δόσις, καὶ φιλοξενία.
14. Ἦδομένου τοῦ ξένου ἐπὶ τῇ ξενίᾳ τοῦ οἰκοῦντος ἐν κόσμῳ, ἤδονται πάντες οἱ θεοί· ἀποστρέφοντος δὲ τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ ξένου, ἀποστρέφουσι τὸ πρόσωπον ἀπ' αὐτοῦ πάντες οἱ θεοί. Ἐνταῦθα οὐδεμία ἀμφιβολία.
15. Ξενιστέος δὴ ὁ ξένος αἰεὶ ὑπὸ σοῦ· μὴδὲ στεπτέον περὶ τῆς δόσεως καὶ τοῦ ἰδίου σώματος.

16. Ἦτοι ἀπόντος μου, ὦ ἀγαθὴ, ἢ παρόντος μου ἐν οἴκῳ, οὐ καταφρονητὲς ὑπὸ σοῦ ὁ ξένος, εἴ σοι προσφιλέης εἰμι ἐγώ.
17. Αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς γυναικὸς ἀρετὴ, φασὶν οἱ σοφοί, τὸ ποιεῖν τὰ ἀρεστὰ τῷ ἀνδρὶ, ὦ ἐρασμία, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ.
18. Ἐπακολουθοῦσα γὰρ ἡ γυνὴ τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, φήμην μεγάλην κέκτηται ἐν γῆ, καὶ ἐν οὐρανῷ σύνεστι τῷ οἰκείῳ ἀνδρὶ.
19. Ἐφη δὲ ταπεινῶς ἡ Ἀουγγαβατὴ πρὸς τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα·

ΑΟΥΓΓΑΒΑΤΗ.

Οὐ πρακτέον μοι ἄλλο τι ἐκτὸς τῆς σῆς προσταγῆς, ὦ ἐγκρατέστατε.

20. ὦ! πανευδαίμων ἐγώ εἰμι· διότι σὺ ὁ ἐγκρατὴς δεικνύεις ἐμοὶ αὐτῇ τὰ τοῦ νόμου, τὰ δυσκατάληπτα τοῖς κακὰ πράττουσιν.
21. Ἐκ μὲν τῆς τροφοδοσίας σὺ εἶ ὁ ἐμὸς τροφοδότης· ἐκ δὲ τῆς κηδεμονίας σὺ εἶ ὁ ἐμὸς κηδεμών· ἐκ δὲ τῆς χαροποιίας σὺ εἶ ὁ ἐμὸς χαροποιός, καὶ ἐκ τῆς νοουθεσίας ὁ νομοδότης.
22. Ἐξ οὗ τῆς χάριτος γίνεται πᾶν ἐφετὸν καὶ καταθύμιον ἢ εὐποτμία, οἱ υἱοὶ, ἢ φήμη, καὶ ὁ αἰώνιος κόσμος, τούτου τίς ἄλλος Θεός ἐστιν ἀνώτερος;

ΒΗΣΜΑΣ.

23. Ἐπειδὴ δ' ὁ Σουδαρσάνας ἠφίετο νικῆσαι¹ τὸν θάνατον διὰ τῆς ξενίας, διὰ τοῦτο ἐπηκολούθει ὁ θάνατος αὐτῷ, σφάλμα ζητῶν εὐρεῖν κατ' αὐτοῦ.

(1) Τούτεστι μὴ μετασσωματωθῆναι.

24. Καί ποτε ἐξιόντος αὐτοῦ εἰς κομιδὴν ξύλων, ἐλθὼν ὁ θάνατος πρὸς τὴν σώφρονα Ἀουγγαβατὴν, ὡς Βραχμὰν ξένος,
 25. Ἐφη αὐτῇ τῇ φιλαρέτῳ, τῇ φιλάνδρῳ, καὶ καλοκαγάθῳ, μόνη οὔσῃ.

ΞΕΝΟΣ.

26. Διὰ σὲ ἦλθον ἐγὼ ὁ ξένος, ὦ ἀγαθὴ· πλήρωσόν μου τὴν ἐπιθυμίαν, εἰ ἀγαπᾶς τε καὶ τιμᾶς τὸν νόμον τῆς ξενίας τῶν ξενοδόχων.
 27. Ὅ,τι γὰρ ἀγαθὸν γίνεται ἐκ τοιαύτης ξενίας, οἷας ὁ ξένος ἐπιθυμεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ ἑαυτοῦ, τοῦτο οὐκ ἔστιν ἰσοστάσιον οὐδ' ἑκατὸν μεγάλαις θυσίαις, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί.

ΒΗΣΜΑΣ.

28. Ἡ μὲν οὖν Ἀουγγαβατὴ μεταθεῖναι τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπειράτο ἄλλαις πολλαῖς δόσεσιν· ὁ δὲ οὐκ ἔστεργεν ἄλλην τινα δόσιν ἐφετὴν, ἐκτὸς τῆς δόσεως τοῦ σώματος αὐτῆς.
 29. Γνοῦσα δὲ τὸ ἰσχυρόγνωμον αὐτοῦ, καὶ ἐνθυμηθεῖσα τὸν λόγον τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρὸς, αἰσχυνομένη ἐμίγη αὐτῷ φιλότῃ (εἰσέδου εἰς τὸ ἐνδότερον).
 30. Ἐνεγκὼν δὲ τὰ ξύλα ὁ υἱὸς τοῦ Ἄγνῃ ὁ Σουδαρσσάνας, στάς παρὰ τῇ θύρᾳ τῆς οἰκίας, ἐφώνησε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα.
 31. Ἡ δὲ, οὔσα ἐν ἀγκάλαις τοῦ ξένου, αἰσχυνοθεῖσα, γνοῦσα, ὡς ἀκάθαρτός ἐστιν, οὐκ ἔδωκεν ἀπόκρισιν τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ.
 32. Ὁ δὲ θάνατος, ὁ ἔχων τὸ σχῆμα τοῦ ξένου, ἀπεκρίνατο αὐτῷ ἔσωθεν· « Λύτη μὲν ἐν ἡδυπαθείᾳ ἐστίν, ὡς ἐφίσταται· σὺ δ' εἰπὲ, ὅ,τι ἤνεγκας ».

33. Ἐν ταύτῳ δὲ ἀναλαβὼν τὸ ἑαυτοῦ ῥόπαλον ὁ θάνατος, ἐν νῶ εἶχε πατάξαι αὐτὸν, εἰ παραβαίη τὴν ἦν ἐποίησε γνῶμην.
34. Ἀκούσας δ' ὁ Σουδαρσάνας τοῦ λόγου τούτου, ἀφείς καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ πᾶσαν ζηλοτυπίαν καὶ θυμὸν, ἔλεξε, χαίρων τῇ ψυχῇ·

ΣΟΥΔΑΡΣΣΑΝΑΣ.

35. Τρύφα μετὰ τοῦ ξένου· μεγάλη μοι χαρὰ ἐστίν· αὕτη γὰρ μεγάλη ἀρετὴ ἐστὶ τοῖς οἴκον ἔχουσι, τὸ θεραπεύειν τὸν ξένον παντοίῳ τρόπῳ.
36. Ὅστις, οἴκον ἔχων, τὸν ξένον θεραπεύει μετὰ μεγάλης εὐλαβείας, οὗτος ἀποθανὼν, εἰς τὸν οὐρανὸν πορεύεται, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν εἰς αἰῶνας τιμᾶται.
37. Ἐμοι γε γνῶμη ἐστὶν ἀμετάθετος, (δῶγμα ἐστὶν ἀπαράβατον), τὸ διδύναμι τοῖς ξένοις τὴν ἑμαυτοῦ πνοὴν, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ εἴτι ἄλλο τυγχάνει μοι καταθύμιον.
38. Εἰ μὲν οὖν οὗτός μοι ὁ ῥηθεις λόγος ἀληθὴς εἴη, οἱ θεοὶ φυλαττέτωσάν με· εἰδὲ μὴ, ἀποτεφερούτωσάν με.
39. Ὁ Βισνοῦς, ἡ ψυχὴ πάντων, καὶ ὁ πάντων τῶν Κυρίων Κύριος γινώσκει, ὅ,τι ἐστὶν ἐν τῇ καρδίᾳ πάντων.

ΒΗΣΜΑΣ.

40. Ἐπὶ τούτοις φωνὴ μεγάλη τῶν θεῶν ἐγένετο· « Εὖγε ! εὖγε ! » καὶ βροχὴ ἀνθέων ἐπιπτεν ἐξ οὐρανοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τοῦ μεγαλοψύχου.
41. Ἐξελθὼν δ' ἔπειτα τῆς οἰκίας ὁ ξένος Βραχμάν, ἔφη τῷ Σουδαρσάνα·

ΔΑΡΜΑΣ.

Ἐγώ εἰμι ὁ Δάρμας ἐν σχήματι Βραχμαῶνος· ἦλθον δ' ἐνθάδε, πειραθῆναί σου βουλόμενος.

42. Ὁ Ἐρως ἐνίκηθη ὑπὸ σοῦ σήμερον, ὃν οὐ δύνανται νικῆσαι πάντες οἱ θεοί, οἱ Δανάβαι, οἱ Γανδδάρβαι, οἱ Ιάξαι, οἱ Ραξάσαι, καὶ οἱ Δράκοντες.
43. Οὐ μόνον δ' ὁ δεινὸς Ἐρως, ὁ συνὼν τῇ καρδίᾳ πάντων, ἐνίκηθη ὑπὸ σοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ πάνδεινος καὶ δυσνίκητος θάνατος, ὃς ἐν χειρὶ φέρει ῥόπαλον μέγα καὶ στιβαρὸν, ὡς κορυφὴν ὄρους, καὶ ὃς ἐπηκολούθει σοι αἰεὶ.
44. Οὐδενὶ κακόφρονι ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις δύναμις ἐστι θίξαι ταύτης τῆς φιλάνδρου καὶ σεμνῆς γυναικὸς, ἢ ὕλως ἐμβλέψαι αὐτῇ.
45. Εἰς δὲ κάθαρσιν τοῦ κόσμου τῷ μὲν ἡμίσει τοῦ σώματος ἔσεται αὕτη ποταμὸς, Ἀουγγαβατὴ τοῦνομα, τῷ δ' ἐτέρῳ ἡμίσει ἔσεται μετὰ σοῦ.

ΒΗΣΜΑΣ.

46. Τοιαῦτα εἰπὼν ὁ θεὸς Δάρμας, ἄφαντος ἐγένετο· ὁ δὲ καλοκῆρατος Σουδαρσάνας ἐβεβαιώθη, ὡς ἐνίκησε τὸν θάνατον.
47. Ἀναβὰς δὲ μετὰ τῆς Ἀουγγαβατῆς θεῖον ὄχημα, ἐξευγμένον χιλίοις ἵπποις, ἀπῆλθεν εἰς τὸν Σατελόκαν¹.
48. Οὕτω ξενίσας ξένον, ὁ οἰκῶν ἐν κόσμῳ Σουδαρσάνας, καὶ νικητῆς ὢν τῶν παθῶν, ἐνίκησε τὸν θάνατον.
49. Τῷ οἰκοῦντι ἐν κόσμῳ ὁ ξένος ἐστὶν ὁ Θεὸς, ὁ ξένος ἐστὶν ἡ θεία δόξα.

(1) Εἰς τὴν χώραν τῶν Μακάρων.

50. Ὅθεν ξενιστέος ὁ ξένος ἀεὶ παντοίῳ τρόπῳ μετ' εὐλα-
θείας ἀπὸ τοῦ οἰκοῦντος ἐν κόσμῳ, καὶ φιλοῦντος τὸ
οἰκεῖον καλὸν καὶ συμφέρον.
51. Λίαν οἰστέον, εἰ Βραχμᾶν, ἐλθὼν, πείνη καὶ δίψη καὶ
καμάτῳ πάσχων, λέγει τι ὀρθόν, ἢ μὴ ὀρθόν.
52. Αἰτηθεὶς τις ὑπὸ Βραχμᾶνος σιτία, δότῳ αὐτῷ, μηδα-
μῶς σκεπτόμενος· μηδ' ἐρωτάτῳ, εἰ γινώσκῃ τὰ τῆς
Βέδας, καὶ ἐπιστήμην τινὰ, καὶ ὁποῖον εἶδος ἀρετῆς
ἔχοι.
53. Εἰ ὀλιγοφάγος, ἢ πολυφάγος ἐστὶν ὁ Βραχμᾶν, δο-
τέον αὐτῷ, αἰτοῦντι· μηδὲ ῥητέον ἄχαρι τι.
54. Ὅστις ἀναγινώσκει τοῦτο τὸ ἀγαθὸν κατόρθωμα τοῦ
Σουδαρσάνα, ἢ ἀκούει, ἢ ἀκουτίζει, οὗτος τυγχάνει
τῆς ὑψίστης δόξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ ἔργων, ἐξ ὧν πορεύεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν
ἄδην, ἢ εἰς τὸν οὐρανόν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἐξ ὁποίων ἔργων οἱ ἄνθρωποι, θανόντες, κατέρχονται εἰς
τὸν τάρταρον, ἢ ἀνέρχονται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτο
εἰπεῖν μοι ἄξιός ἐστι.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οἵτινες Βραχμᾶνες, ἀφιέντες τὸ οἰκεῖον βραχμανικὸν
θεῖον ἔργον, μετέρχονται ἀνοίκεια καὶ κακὰ ἔργα, παρα-
νοοῦντες ἐκ πλεονεξίας, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
3. Οἵτινες, ἐπαγγειλάμενοι, οὐ διδόσκει χρήματα τοῖς Βραχ-

- μασι, καὶ οἱ συλῶσι τὰ χρήματα τῶν Βραχμάνων, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
4. Οἱ εἰσιν ἄθεοι, παραβάται τῶν ὀρίων, δειλοὶ, φιλήδονοι, ὑποκριταί, καὶ ἀχάριστοι, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
5. Οἱ εἰσι σκληροὶ, διάβολοι, ὑπερήφανοι, ψευδολόγοι, καὶ εἰκαιολόγοι, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
6. Οἱ σφετερίζουσι τὰ ἀλλότρια, καὶ προδότηι γίνονται τῶν ἀλλοτρίων κτημάτων, καὶ τῇ ἀλλοτρίᾳ εὐτυχία φθονοῦσιν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
7. Οἱ χαίρουσιν αἰεὶ τῇ ζωοκτονίᾳ, καὶ ἀρνησάμενοι τὸν κόσμον, συμφέρονται τοῖς τοῦ κόσμου, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
8. Οἱ ἀνορύττουσιν (ἀνασκάπτουσι) τὰ φρέατα, τὰς λίμνας, τὰς πηγὰς, καὶ τὰς λεωφόρους, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
9. Οἱ ἐσθίουσι χωρὶς τῶν ἑαυτῶν γυναικῶν, παιδίων, οἰκείων, καὶ συγγενῶν, καὶ οὐ τελοῦσι τὰ νενομισμένα τοῖς προπάτορσι καὶ τοῖς θεοῖς, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
10. Οἱ ὑβριστικῶς βιάζονται τὰς ἱερείας, καὶ μυκτηρίζουσι τὰς ἀσκητικὰς διαγωγὰς, καὶ τὰς Βέδας, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
11. Οἵτινες οὐ φρονοῦσιν, οὐδὲ δοξάζουσι τὸν Βισνοῦν ἀρχαῖον Θεὸν, Κύριον, καὶ μέγαν ἡγεμόνα πάντων τῶν κόσμων, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
12. Οἱ ἐμποδῶν γίνονται τῇ ὠφελείᾳ τῶν Βραχμάνων, τῶν βοῶν, τῶν παρθένων, καὶ τῶν εὐμενῶν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
13. Οἱ εἰσιν ἄσπλαγχοι, καὶ διάστροφοι πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα, καὶ ἄπιστοι ἐν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.

14. Οἱ ἀποκλείουσι τὴν ὁδὸν ξύλοις, ἢ ἀκάνθαις, ἢ λίθοις, ἢ λάκκοις, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
15. Οἱ πολυπραγμοσύνην ποιοῦνται πρὸς τοὺς Βραχμᾶνας, τοὺς ἐλθόντας εἰς ἐστίαισιν, καὶ ἐνδεῶς ἔχοντας τῶν πρὸς τὸ ζῆν, εἰ πεπκιδευμένοι τυγχάνουσιν ὄντες, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
16. Οἱ ἀφαρπάζουσι ξένην γῆν, οἰκίαν, καὶ ζωοτροφίαν, καὶ τὴν φιλίαν καὶ ἐλπίδα τῶν ἄλλων διαλύουσι, καὶ ματαίαν ποιοῦσιν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
17. Οἵτινες ἐκ μίσους οὐ συμμίγνυνται ταῖς οἰκείαις γυναίξι μετὰ τὰ καταμήνια, καὶ τοι οὐ γινώσκουσιν ἄλλον ἄνδρα, σώφρονες οὔσαι, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
18. Οἵτινες, Βραχμᾶνες ὄντες, δερματοπῶλαι (ἐριοπῶλαι) εἰσὶ, καὶ φαρμακοπῶλαι, καὶ χυμοπῶλαι¹, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
19. Οἵτινες ἀφροντιστοῦσι καὶ ἀμελοῦσι τοῦ ξένου, τοῦ ἐληλυθότος μετ' ἐλπίδος, καὶ κεκμηκότος πείνη, δίψῃ καὶ μὶχθῷ, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
20. Οἵτινες προσφύονται τῇ οἰνοποσίᾳ, τῇ κρεωφαγίᾳ, τοῖς ἄσμασι, τοῖς μουσικοῖς ὄργανοις, καὶ τοῖς περὶ τοὺς κύβους ἀθύρμασιν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
21. Οἵτινες, τετυφλωμένοι τῇ ἐπιθυμίᾳ, συμμίγνυνται γυναικί, ὅτε ἔχει τὰ καταμήνια, ἢ ἐν ἑορταῖς, ἢ ἐν ἡμέρᾳ, οὗτοι, πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
22. Οἵτινες χρῶνται ἀρσενοκοιτίᾳ ἑτεροφυλοβατίᾳ, ἢ κτηνοβατίᾳ, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν ἄδην.
23. Οἵτινες τὰ ἐκκρήματα τοῦ σώματος ρίπτουσιν εἰς πῦρ,

1) Ὅσα ἔχουσι χυμὸν ὑγρὸν, βούτυρον, ἔλαιον, μέλι, κτλ.

- εις ὕδωρ, εις κῆπον, εις ὄδον, ἢ εις βοοστάσιον, οὗτοι πορεύονται εις τὸν ἄδην.
24. Οἵτινες διαζῶσιν ἐκ πλούτου τῆς γυναικὸς, καὶ γυναικοκρατοῦνται, καὶ τὴν γυναικὰ οὐ διασώζουσιν ἀπὸ κινδύνου, οὗτοι πορεύονται εις τὸν ἄδην.
25. Οἵτινες, Βραχμᾶνες ὄντες, ποιοῦσιν, ἢ πωλοῦσι ξίφη, δόρατα, βέλη, τόξα, καὶ πᾶν ἄλλο εἶδος ὅπλου, οὗτοι πορεύονται εις τὸν ἄδην.
26. Οἵτινες, μωροὶ ὄντες, οὐ φεῖδονται τοῦ ὀρφανοῦ, τοῦ ἐνδεοῦς, τοῦ δυστυχοῦς, τοῦ ἐμπαθοῦς, καὶ τοῦ γέροντος, οὗτοι πορεύονται εις τὸν ἄδην.
27. Οἵτινες, ἀναδεξάμενοί τι εἶδος ἀρετῆς (ἐγκρατείας), ἀθετοῦσιν αὐτὴν ἔπειτα, ἀκρατεῖς ὄντες, οὗτοι πορεύονται εις τὸν ἄδην.
28. Οὗτοι οἱ ῥηθέντες εἰσὶν, ὧ Βασιλεῦ, οἱ πορευόμενοι εις τὸν ἄδην· οἳ δὲ κληρονόμοι λέγονται τοῦ οὐρανοῦ, μάθε καὶ τούτους παρ' ἐμοῦ.
29. Οἵτινες ἐπακολουθοῦσι τῷ νόμῳ δι' ἀληθείας, ἐγκρατείας, ἀνοχῆς, δόσεως καὶ ἀναγνώσεως τῶν Βεδῶν, οὗτοι πορεύονται εις τὸν οὐρανόν.
30. Οἵτινες πρόσκεινται τῇ πρὸς τὸ πῦρ σπονδῇ, τῇ προσευχῇ, τῷ λουτρῷ, καὶ τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς λατρείᾳ μετὰ μεγάλης εὐλαβείας, οὗτοι πορεύονται εις τὸν οὐρανόν.
31. Οἵτινες, ὄντες καθαροὶ, ἐν καθαρῷ τόπῳ καθήμενοι, ὑποφωνοῦσι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ Βισνοῦ, ἀφορῶντες εις αὐτόν, οὗτοι πορεύονται εις τὸν οὐρανόν.
32. Οἵτινες ποιοῦσιν ὑπακοὴν καὶ ὑποταγὴν τῇ μητρὶ καὶ τῷ πατρὶ, τιμῶντες αὐτοὺς ἀεὶ, καὶ οὐ κοιμῶνται τὴν ἡμέραν, οὗτοι πορεύονται εις τὸν οὐρανόν.
33. Οἳ πάσης ζωοκτονίας ἀπέχουσι, καὶ πάντα ὑποφέρουσι,

- καὶ πᾶσιν ἐπαρκοῦσιν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
34. Οἵτινες διδασκόμενοι τὴν Βέδαν τῇ πρὸς τὸν διδάσκαλον ὑπακοῇ καὶ τῇ ἐγκρατεῖα, οὐ δέχονται δῶρα παρ' ἄλλων, ἐκτὸς τῶν πρὸς ζῶαρκειαν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
35. Οἵτινες οὐ καταπονοῦνται ἐκ ταραχῆς φόβου, λύπης, δυσπραγίας, ἢ καχεξίας, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
36. Οἵτινες ἐστιῶσι πολλοὺς, διδοῦσι πολλοῖς, καὶ διασώζουσι πολλοὺς, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
37. Οἵτινες, ὄντες πλούσιοι, εὐμορφοὶ, καὶ νέοι, νικηταὶ εἰς τῶν αἰσθήσεων, καὶ καρτερικοὶ, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν. τε
38. Οἵτινες διδῶσι τοῖς βραχυῶσι χρυσίον, βοῦς, γῆν, σιτία, καὶ ἱμάτια, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
39. Οἵτινες, αἰτηθέντες, διδῶσι, χαίροντες, καὶ χαρίεντα λέγουσι, μὴ ἐφιέμενοι ἀνταμοιβῆς τῶν ὧν ἔδωκαν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
40. Οἱ οὐδὲ μὴ λέγουσι τὰ σφάλματα καὶ τῶν ἐχθρῶν, ἐπαινοῦσι δὲ μάλιστα τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
41. Οἱ διδόσιν οἰκήματα, βρώματα καὶ πόματα οἰκείοις, ταῦτα πόνοις κτησάμενοι, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
42. Οἵτινες, βλέποντες τὴν τῶν ἄλλων δόξαν καὶ εὐτυχίαν, οὐ βασκαίνουσιν, οὐδὲ φθονοῦσι, τούναντίον δὲ χαίρουσι, καὶ εὐφραίνονται, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
43. Οἵτινες, μεγαλόφρονες ὄντες, ὀδεύουσι τὴν ὁδὸν τοῦ Νόμου, ἀπεχόμενοι τῶν ἀπηγορευμένων, καὶ ἀντεχόμε-

- νοι τῶν ἐντεταλμένων, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
44. Οἱ οὐκ οἶδασι λέγειν λόγον ἄχαριν, χαρίεντα δὲ μά-
λιστα, ἐκ γυμνάσεως καὶ ἠθισμοῦ, οὗτοι πορεύονται εἰς
τὸν οὐρανόν.
45. Οἱ μοῖραν ποιοῦσι τῶν βρωμάτων τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς
προπάτορσι, καὶ τοῖς ἐπαίταις μεταδιδάσκει, καὶ περ-
πάσχοντες πείνη καὶ δίψη, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν
οὐρανόν.
46. Οἱ πρὸς μὲν τοὺς ψεύστας ἀληθεῖς εἰσι, πρὸς δὲ τοὺς
διαστρόφους ὀρθοὶ, πρὸς δὲ τοὺς κακόφρονας φιλόφρονες,
οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
47. Οἱ εἰσιν εὐσπλαγχοὶ, καὶ νικηταὶ τοῦ θυμοῦ, ἐξ ὁποια-
σοῦν ἂν ᾧσι φυλῆς, οὗτοι πολὺπαιδες, καὶ ἑκατονταετείς
γίνονται, καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὸν οὐρανόν πορεύονται.
48. Οἱ ποιοῦσι πηγὰς, φρέατα, λίμνας, ποτιστήρια, ναοὺς,
καὶ κήπους κοινοὺς, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
49. Οἱ οὐκ ἀπολείπουσι μίαν ἡμέραν ἄνευ τοῦ ποιεῖν ἀγα-
θὸν τι, καὶ ἐγκράτειαν αἰεὶ μετέρχονται, οὗτοι εἰς τὸν
οὐρανόν πορεύονται.
50. Οἱ οὐδὲ διανοοῦνται ἐκκόπτειν καὶ χόρτον ἐξ ἀγροῦ,
ὅς ἐστιν ἀλλότριον κτῆμα, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν
οὐρανόν.
51. Οἵτινες πραεῖς ὄντες τῷ πνεύματι, καὶ κρατοῦντες ἑαυ-
τῶν, ἐξ ἴσου βλέπουσι τὸν κακολογοῦντα, καὶ τὸν εὐ-
λογοῦντα, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
52. Οἱ διασώζουσι τοὺς Βραχμᾶνας, τοὺς φοβουμένους, καὶ
κινδυνεύοντας ἐξ ἐχθροῦ, καὶ τὰς βοῦς πάσας, καὶ τὰς
γυναῖκας, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
53. Οἵτινες φιλοδέσποτοι ὄντες, καὶ εὐχάριστοι, θύουσι τὴν
ἑαυτῶν ψυχὴν ἠρωϊκῶς ἐν πολέμῳ, πρὸς ὑπεράσπισιν
τοῦ εἰκείου δεσπότη, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.

54. Οἱ διδῶσι πόπανα τοῖς προπάτορσιν ἐν τῇ Γαγγᾶ, ἐν τῇ Πουσκάρᾳ, καὶ ἐν τῇ Γαῖᾳ κατ' ἐξοχὴν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
55. Οἱ ἐνσχολοῦνται ἀεὶ τῇ ἐγκρατεῖᾳ τῆς διανοίας καὶ τῶν αἰσθήσεων, ἀφέντες τὴν πλεονεξίαν, τὸν φόβον καὶ τὸν θυμὸν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
56. Οἵτινες ἐκ φιλοστοργίας οὐ κτείνουσι τοὺς φθειρας, τοὺς κόρεις, καὶ τοὺς κώνωπας, τοὺς δάκνοντας τὸ σῶμα, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
57. Οἱ συλλέγουσι πλοῦτον νομίμως καὶ δικαίως, καὶ ὑποφέρουσι τὰ φύσει ἐναντία, καρτερικοὶ ὄντες, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
58. Ὅστις οὐ καταθλίβει ἄλλον ἔργῳ, λόγῳ, καὶ διανοίᾳ, καὶ παντὶ τρόπῳ καθαρὸς ἐστὶ τὴν καρδίαν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.
59. Οἵτινες οὐ συγγίνονται ξένη γυναικὶ οὐ μόνον ἔργῳ, ἀλλὰ καὶ λόγῳ, καὶ διανοίᾳ, δίκαιοι ὄντες, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
60. Οἵτινες οὐ πράττουσι τὰ ἀπηγορευμένα, ἀλλὰ τὰ ἐπιτετραμμένα, καὶ τὴν φύσιν ἑαυτῶν γινώσκουσιν, οὗτοι πορεύονται εἰς τὸν οὐρανόν.
61. Ταῦτα πάντα τὰ ἔργα, ἐξ ὧν εἰς κτῆσιν ἔρχεται ὁ ἄδης, ἢ ὁ οὐρανός, ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ἔχει, ὦ ἀπόγονε τοῦ Βαράτα.
62. Ὅς κακοποιεῖ ἄλλους, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν φοβερὸν καὶ δυσανάσχετον ἄδην· ὅστις δ' ἀγαθοποιεῖ ἀεὶ, οὗτος καὶ ἐνταῦθα ἠδέως ζῆ, καὶ μετὰ θάνατον λυτρώσεως τυγχάνει καὶ αἰδιότητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ καταφυγῆς.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ πάτερ μεγαλόνοε, καὶ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν ἔμπειρε, οἷα ἀρετὴ ἐστὶ τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ διαφυλάττοντι τὸν καταφυγόντα.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Μεγάλῃ ἀρετῇ ἐστὶν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, ἡ διαφύλαξις τοῦ καταφυγόντος· οὕτω λέγουσιν οἱ σοφοὶ, οἱ τὴν φύσιν τῆς ἀρετῆς βεβαίως γινώσκοντες.
3. Ὁ Σιθῆς, καὶ ἄλλοι Βασιλεῖς μεγαλόφρονες, διαφυλάξαντες τὸν καταφυγόντα, μεγάλης τελειότητος ἔτυχον.
4. Ἄδεται, ὡς περιστερά ἐδεξιώσατο, ὡς ἔδει, ἐχθρὸν καταφυγόντα, καὶ εἰστίασεν αὐτὸν τῇ οἰκείᾳ σαρκί.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

5. Πῶς πάλαι ἢ περιστερά ἐδεξιώσατο τὸν καταφυγόντα ἐχθρὸν, καὶ εἰστίασεν αὐτὸν τῇ αὐτῆς σαρκί; καὶ ὁποίας δόξης ἔτυχε;

ΒΗΣΜΑΣ.

6. Ἄκουσον, ὦ Βασιλεῦ, τῆς πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ἀπαλλακτικῆς ἱστορίας, ἡ ἐρρέθη ὑπὸ τοῦ Σούκρα τῷ βασιλεῖ Μουτσουκούνδα.
7. Ὀρنيθοθήρας τις κακότροπος, καὶ στυγερός, περιήρητο τὰ βαθέα ἄλση, ὣν αὐτὸς ὁ θάνατος τοῖς ὄρνισιν.
8. Ἦν δὲ μέλας τὸ σῶμα, ὡς ὁ κάκκυξ, καὶ ὁ κόραξ,

- ἦν κορακόφωνος, ἰσχνός, λεπτός τὴν ὀσφύν καὶ τὸν λαί-
 μόν, βραχύπους, καὶ μεγαλογάστρω.
9. Οὐδείς δ' ἦν αὐτῷ εὐμενής, συγγενής, ἢ οἰκετός, ἀλλ' ἦν
 μισούμενος ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὃ εἶχε στυγερὸν ἔργον.
10. Οἱ γὰρ αἱματοχαρεῖς, καὶ δύστροποι, καὶ τῶν ἐμψύχων
 ἀναιρετικοὶ, ἀποτρέπαιοι γίνονται παρὰ πᾶσιν, ὥσπερ
 οἱ ὄφεις.
11. Πορευόμενος δ' εἰς τὸ ἄλσος αὐτὸς ὁ ὄρνιθοθήρας, (ὄρνιθο-
 κτόνος) κύρτην ἔχων καὶ βρόχους καὶ δίκτυα, πολλοὺς
 ὄρνεις ἐζώγει.
12. Τοιαύτη ζωὴ χρωμένου τούτου τοῦ κακοτρόπου, πολὺς
 χρόνος διήλθεν· οὐδέποτε δ' ἔλαβεν εἰς νοῦν πράξιν
 ἀρετῆς.
13. Ἦν δ' αἰεὶ προσκείμενος τῇ ἀνικρέσει τῶν ζώων· ἦν σαρ-
 κοφάγος, καὶ ἄσπλαγχνος, καὶ οὐδερμία ἄλλη ζωὴ ἤρε-
 σκεν αὐτῷ, μεμωραμμένῳ κακῇ τύχῃ.
14. Καὶ ποτε ὄντος αὐτοῦ ἐν ἄλσει, σφοδρὸς ἄνεμος ἐπεγέ-
 νετο, καταρρήγνύων, καὶ καταβάλλων κλάδους δένδρων,
 καὶ ἀνασπῶν ὅλα τὰ δένδρα.
15. Ἐν ἀκαρεῖ δὲ συννεφῆς ὁ αἰθήρ ἐγένετο· ἀστραπαί τε
 καὶ βρονταὶ ἐξερρήγνύοντο· καὶ τὸ πᾶν φόβου ἐπληρώθη,
 καθὼς τὸ πλοῖον σὺν παντὶ τῷ πληρώματι ἐν μέσῳ
 ἄχανοῦς πελάγους.
16. Ὁ δ' Ἰνδρας ῥαγδαίαν βροχὴν ἔβρεχε, καὶ μετὰ βραχὺ
 ἅπασαν τὴν γῆν ὑδάτων ἐπλήρωσεν.
17. Ἐν τοιοῦτῳ δὲ κατακλυσμῷ ἀπορῶν καὶ ἀγωνιῶν ὁ ὄρ-
 νιθοθήρας, περιεπλανᾶτο εἰς ἐκεῖνο τὸ ἄλσος τεταραγ-
 μένη τῇ ψυχῇ.
18. Οὐδένα δὲ τόπον εὕρισκεν ἀνικμον· ἅπασα γὰρ ἡ ἐπι-
 φάνεια τῆς γῆς τοῦ ἄλσους μεστὴ ἦν πολλῶν ὑδάτων.
19. Οἱ μὲν ὄρνεις ἔκτε τοῦ ἀνέμου καὶ ἐκ τοῦ ὑετοῦ φοβη-

- θέντες, κατεκρύβησαν· αὶ δ' ἔλαφοι, καὶ οἱ λέοντες, καὶ οἱ κάπροι, ἐλθόντες εἰς τοὺς ἑαυτῶν χειραμοῦς, ἤρεμοῦντες ἦσαν.
20. Ἐν συλλήψει πάντα τὰ τὸ ἄλσος οἰκοῦντα ζῶα ἐξεπλάγησαν καὶ ἐφοβήθησαν ἕκτε τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου καὶ ἐκ τοῦ ῥαγδαίου ὕετοῦ.
21. Πάσχων δὲ φόβῳ καὶ πείνῃ ὁ ὀρνιθοθήρας, ἀναίσθητος σχεδὸν ἦν, ὡς τὸ ξύλον· καὶ ζητῶν καταφυγὴν, ἐφέρετο τῆδε κακείσε, τρέμων.
22. Καίπερ δ' οὕτω πάσχων ὁ κακότροπος, ἐπειδὴ εἶδε μίαν θηλείαν περιστερὰν, πεπτωκυῖαν ἐπὶ γῆς, ἀποκαμουῶσαν τῷ ψύχει, ἀναλαβὼν αὐτήν, ἔθετο ἐν τῇ κύρτῃ.
23. Ὅστις δὲ, καίπερ κακῶς πάσχων, κακὰ ποιεῖ πρὸς ἄλλους, ὡς κακότροπος, οὗτος οὐ λυτροῦται τῶν κακῶν ἕνεκα τῆς πρὸς ἄλλους κακουργίας.
24. Εἶδε δ' ἐν τῷ βαθεῖ ἄλσει μέγα δένδρον μέλαν, ὡς τὸ νέφος, οἰκούμενον ὄρνισι, ζητοῦσι κατασκίασιν, κατασκήνωσιν, καὶ καρποφαγίαν.
25. Εἶδεν αὐτὸ τὸ δένδρον, ὅπερ ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Βραχμᾶ εἰς ὠφέλειαν ἄλλων, καθὼς ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος.
25. Ἐν ταύτῳ δ' ὁ αἰθὴρ αἴθριος ἐγένετο καὶ ἀστερόεις, ὡς μία μεγάλη λίμνη, ὑδάτων μεστὴ καὶ λωτῶν διεκπεπταμένων· (ὁ αἰθὴρ αἴθριος ἐγένετο, κεκοσμημένος ἄστρασιν, ὡς ἄνθεςιν).
27. Ἀνέφελον δ' ἰδὼν τὸν αἰθέρα ὁ ὀρνιθοθήρας, ψύχει πάσχων, περιεσκέψατο καὶ τὴν θέσιν τοῦ τόπου, καὶ τὴν ὥραν.
28. Σκεψάμενος δ' ὡς πόρρω ἐστὶν (κεῖται) ἐκείνου τοῦ τόπου ἕτε κόμη καὶ ἡ κατοικία αὐτοῦ, γνώμη ἐγένετο μείναι (διανύσαι) τὴν νύκτα ἐν ἐκείνῳ τῷ ἄλσει.
29. Ἐνώσας δὲ τὰς παλάμας, καὶ θεῖς τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς

ἑαυτοῦ κεφαλῆς, ἀναβλέψας εἰς τὸ μέγα δένδρον ἐκεῖνο, ἔφη· « Πρὸς ἐκείνους ἐγὼ καταφεύγω, οἳ οἰκοῦσιν ἐν τούτῳ τῷ δένδρῳ ».

30. Φύλλα δὲ στρώσας ἐπὶ γῆς, θεῖς τὴν κεφαλὴν ἑαυτοῦ ἐπὶ πέτρας, κατεκλίθη, ψύχει καὶ πείνη θλιβόμενος.
31. Ἐπὶ κλάδου δ' ἐκείνου τοῦ δένδρου, μία ἀρσενικὴ περιστέρα διὰ πολλοῦ ὤκει, ἧς ἡ σύζυγος πάλαι ἀπελοῦσα εἰς τροφὴν, οὐκ ἐπανῆλθεν.
32. Ἀπελοῦστος μὲν οὖν τῆς θηλείας περιστερᾶς πρὸ πολλοῦ, ἰδοῦσα ἡ ἀρσενικὴ τὸν πολὺν ὄμβρον, ἐθρήνει ἀνωμένη, καὶ ἐδεινοπάθει, φθειγγομένη·

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

33. Σφοδρὸς ἄνεμος καὶ ῥαγδαῖος ὑετὸς ἐπεγένετο· ἡ δ' ἀγαπητὴ μοι οὐκ ἐλήλυθε· τίς ἄρα ἡ αἰτία, δι' ἣν ἄχρι τοῦδε οὐκ ἀνέστρεψε;
34. Διὰ τί οὐκ ἐπανέκαμψεν ἡ ἀγαπητὴ μοι, ἡ παχύτερος, ἡ εὐτράχηνος, ἡ ποικιλομελής, καὶ ἡ γλυκύφωνος; τεθνήξομαι ἔγω γε διὰ τοῦτο.
35. Εἶη, ὦ θεοί, αὐτῇ τῇ ἀγαπητῇ μοι σωτηρία καὶ εὐρωστία· καὶ γὰρ ἡ ἐμὴ οἰκία σήμερον, ἡ ἔρημος αὐτῆς, ὡς ἡ ἔρημός ἐστιν.
36. Ἡ οἰκία, ἡ γυναικὸς ἔρημος, ἔρημος κρίνεται παρὰ τῷ ἀνδρὶ, καὶ τοι πλήρης ἐστὶν υἰῶν, υἰωνῶν, οἰκείων, καὶ οἰκετῶν.
37. Ἡ οἰκία οὐ λέγεται οἰκία, ἀλλ' ἡ γυνή· ἡ γὰρ οἰκία, ἡ γυναικὸς ἔρημος, ὡς ἡ ἔρημός ἐστιν.
38. Εἰ μὴ ἔλθοι σήμερον ἡ ἀγαπητὴ μοι, ἡ ἐρυθρὰ ἔχουσα τὰ ἄκρα τῶν ὀφθαλμῶν, ἡ εὐμελής, καὶ ἡδυεπής, οὐ δεῖ μοι ζῆν.
39. Ἐμοῦ μὴ ἐσθίοντος, οὐκ ἐσθίει αὕτη ἡ σεμνὴ καὶ κοσμία

ἐμὴ γυνή· ἐμοῦ καθημένου, κάθηται, καὶ ἐμοῦ κοιμωμένου, κοιμάται.

40. Ἐμοῦ ἠδομένου, αὕτη ἠδέεται· ἐμοῦ λυπουμένου, λυπεῖται· ἐμοῦ ἀπόντος (ἐξερχομένου), σκυθρωπάζει· καὶ ἐμοῦ ὀργιζομένου, ἠδέα καὶ χερσίεντα λαλεῖ.
41. Ἴν τι ἐστὶ τοιαύτη γυνή, φιλόφρων, φιλόστοργος, καὶ φίλανδρος, οὗτός ἐστιν ὁ εὐδαίμων ἀνὴρ ἐν γῆ.
42. Εἰ καὶ ρίζα τοῦ δένδρου εἴη, ἔνθα μένει ἡ γυνή, ἐκείνη ἐστὶν οἰκία· τὸ δ' ἀνακτόριον αὐτὸ, τὸ γυναικὸς ἔρημον, ὁμοιοφνὸς ἐστὶ τῆ ἔρημιά.
43. Ἐπιδημοῦντος μὲν τοῦ ἀνδρὸς, ἡ γυνή συνέριθός ἐστιν ἐν τοῖς κατ' οἶκον νενομισμένοις· ἀποδημοῦντος δὲ, ἀξιόπιστος, καὶ ἐχέγγυος.
44. Τοῦ ἀνδρὸς ἀτυχῶς ἔχοντος, ἡ νόσῳ πάσχοντος, συμπάσχει τε ἡ σώφρων γυνή, καὶ ἐπιμελῶς θεραπεύει, φιλόφρων τε καὶ φιλόστοργος πέφυκεν.
45. Οὐκ ἔστιν ἄλλος τοιοῦτος οἰκεῖος, οἷα ἡ γυνή· οὐκ ἔστιν ἄλλος τοιοῦτος εὐμενής, οἷα ἡ γυνή· οὐκ ἔστιν ἄλλη τοιαύτη θεραπεία πάσχοντι τῷ ἀνδρὶ, οἷα ἡ γυνή.
46. Ἦτινι οὐκ ἔστιν ἐν οἴκῳ γυνή φίλανδρος καὶ ἠδύλογος, τούτῳ δεῖ πορευθῆναι εἰς τὴν ἔρημον· ἡ γὰρ οἰκία, ἡ τοιαύτης γυναικὸς ἔρημος, ὡς ἡ ἔρημός ἐστι.

ΒΗΣΜΑΣ.

47. Οὕτω λίαν ἐλεεινῶς ὀδυρομένης τῆς ἀρσενικῆς περιστερᾶς, ἀκούσασα ἡ θηλεία περιστερᾶ, ἡ ἐν ὁδῷ ἀναληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὀρνιθολόγου, καὶ τῆ κύρτη ἐμβληθεῖσα, ἔλεξεν ὧδε·

ΘΗΛΕΙΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

48. « Ω! εὐδαίμων λίαν ἐγὼ εἰμι! διότι ὁ ἐμὸς ἀγαπητὸς ἀνὴρ κηρύττει τοιαῦτά μοι προτερήματα, ὄντα, ἢ μὴ ὄντα.
49. Οὐ λέγεται γυνὴ ἐκείνη, ἢ οὐκ εὐάρεστος ἐστὶ τῷ ἀνδρὶ· εὐάρεστος γὰρ οὐσὶ τῷ ἐχυτῆς ἀνδρὶ, εὐάρεστός ἐστι πᾶσι τοῖς θεοῖς.
50. Ἢ γυνὴ, ἢ εὐάρεστος οὐκ ἐστὶ τῷ ἐχυτῆς ἀνδρὶ, ἀποτεφρωθήτω, ὡς ἡ ἀνθοφόρος κληματὶς ὑπὸ τοῦ ἐν ἄλσει πυρός.
51. Ἄκουσον μετὰ προσοχῆς, ὦ ἄνερ, ὅ,τι ἐπωφελές σοι λέξω· διαφυλακτέος καὶ διὰ τῆς σῆς ζωῆς ὁ καταφεύγων πρὸς σέ.
52. Οὗτος ὁ ὄρνιθοθήρας, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν σὸν οἶκον, κατὰκειται, ψύχει καὶ πείνη πιεζόμενος· ξενίαν ποίησον αὐτῷ.
53. Ἰσοστάσιοί εἰσι κατὰ τὸ ἀμάρτημα, ὅστις ἀναιρεῖ τὸν καταφυγόντα, καὶ ὅστις ἀναιρεῖ Βραχμᾶνα, ἢ Δάμαλιν, τὴν μητέρα τοῦ κόσμου.
54. Ὁ ξένος, ὅστις ἤχθη ὑπὸ τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν ἐσπέραν, οὐκ ἀποβλητέος ἐστὶν ὑπὸ τοῦ ἔχοντος οἶκον.
55. Οὐτινος ἐν οἴκῳ μείνη ἄσιτος ὁ ξένος, ἐλθὼν ἐν ὥρᾳ, ἢ μετὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, οὗτος εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην ἔρχεται, ὡς μέγα ἀμάρτημα πράξας.
56. Ὅστις οὐ ξενίζει ξένον, ὡς δύναμις, ἐλθόντα ἐν ἐσπέρᾳ, τούτῳ τῷ μισοξένῳ τὰς μὲν ἑαυτοῦ ἀμαρτίας ὁ ξένος δοῦς, τὰς δ' ἀρετὰς ἐκείνου ἀναλαβὼν, ἀναχωρεῖ.
57. Ὁ ἐλθὼν ξένος ξενιστέος ὀλοψύχως ὑπὸ τοῦ ἔχοντος οἶκον· αὕτη λέγεται μεγάλη ἀρετὴ· πᾶσα δ' ἄλλη ἀρετὴ ἥτων ταύτης κρίνεται.

58. Μηδέ γε μίσει αὐτὸν διὰ τὴν ἐμὴν κάθειρξιν· ἐγὼ γὰρ καθείρχθην ἐκ τῶν οἰκείων προπεπραγμένων ἔργων.
59. Ἡ πενία, ἡ νόσος, τὰ δεσμὰ, καὶ τὰ λοιπὰ δεινὰ καὶ πάθη, πάντα ταῦτα καρποὶ εἰσι τοῦ δένδρου, τῆς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων.
60. Οὐδεὶς ἐστὶν ὁ δότης καὶ ὁ ἀναιρέτης τῶν ἀγαθῶν ἢ δεινῶν· τὰ ἴδια ἔργα, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε φαῦλα, ἔρχονται εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ ἀνθρώπου.
61. Μεμψομοιρία ματαία ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ἄλλος δίδωσι τὰ δεινὰ· τις γὰρ ἄλλος αὐτοῖς δίδωσι τὰ ὀξέα πάθη καὶ δεινὰ, ἢ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ;
62. Ἄφεις οὖν τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος τὸ ἐκ τῆς ἐμῆς καθείρξεως, ἀποσχόπησον εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ξένισον αὐτὸν ὡς νόμος.
63. Ὅστις γὰρ ἀγαθοποιεῖ τοὺς ἀγαθοποιούς, ὁποῖα τούτῳ ἀρετή ; ὅστις δ' ἀγαθοποιεῖ τοὺς κακοποιούς, οὗτος ἀγαθὸς ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν λέγεται.
64. Ὅς ἐστὶν αἰεὶ ἀγαθοποιὸς καὶ τοῖς κακοποιοῖς, οὗτος τῷ ὄντι ἀγαθὸς ἐστὶ τὸ σάνδανον δένδρον ἠδύνει τῇ ἠδυοσμίᾳ καὶ τὸν κόπτοντα αὐτό. »

ΒΗΣΜΑΣ.

65. Ἀκούσασα δ' ἡ ἀρσενικὴ περιστερὰ τοιούτων νομίμων λόγων τῆς συζύγου θηλείας περιστερᾶς, χαρᾶς μεγάλης ἐπλήσθη τὴν καρδίαν, καὶ δακρύων πολλῶν τοὺς ὀφθαλμούς.
66. Ἰδούσα δ' ἐκεῖνον τὸν ὀρνιθοθήραν, προσελθοῦσα κατὰ τὸν νόμον τῆς ξενίας, αὐτῷ τῷ ἀξίῳ ξενίας ἔφη·

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

67. Καλῶς ἦλθες, ὦ ἀγαθέ· εἰπέ, τί ποιήσω σοι; εἰπέ εὐθέως· ἔγω γε γὰρ ποιήσω, ὅ,τι ἀγαπᾷς.
68. Προθύμως ἐγὼ λέγω σοι, ἵνα μὴ ἔχῃς λύπην, καταφυγὼν εἰς ἡμᾶς· ἐν οἰκείῳ γὰρ οἴκῳ ὑπάρχεις.
69. Ὅστις εὐλαβῶς οὐ ξενίζει ξένον ἀγνώτα, τῇ ὁδοιπορίᾳ κεκμηκότα, πεινῶντα καὶ διψῶντα, τοῦτον λέγουσι βραχμανοκτόνον.
70. Ἴδιόν ἐστι παντὸς παντὶ τρόπῳ ξενίαν ποιεῖν τῷ καταφεύγοντι· μάλιστα δ' ἴδιόν ἐστι τοῦ οἴκον ἔχοντος, καὶ ἐπιτεταγμένου τὴν πενταειδῆ νενομισμένην θυσίαν.
71. Ὅστις γὰρ, οἴκον ἔχων, οὐ ποιεῖ ἐκ μωρίας τὴν πενταειδῆ νενομισμένην θυσίαν, οὗτος οὐχ ἡδέως διάγει οὔτ' ἐν τῷ παρόντι βίῳ, οὔτ' ἐν τῷ μέλλοντι καὶ αἰωνίῳ.
72. Εἰπέ τοίνυν μετὰ θάρρους· ἐγὼ γὰρ ποιήσω πᾶν ὅ,τι ἀγαπᾷς εἰπεῖν, μὴδ' ἔχε λύπην ἐν τῇ σεαυτοῦ καρδίᾳ.

ΒΗΣΜΑΣ.

73. Ἀκούσας τοῦ λόγου τῆς ἀρσενικῆς περιστερᾶς, ἀπεκρίνατο ὁ Ὄρنيθοθήρας.

ΟΡΝΙΘΟΘΗΡΑΣ.

Πάντως γε τὸ ψύχος ἀναιρεῖ ἐμέ· ἀπαλλαγὴ μοι γενέσθω ἐκ τούτου.

ΒΗΣΜΑΣ.

74. Ἀπελθοῦσα δ' ἡ ἀρσενικὴ περιστερὰ, ἄνθρακα ἠνεγκεν ἡμμένον, καὶ ἤψε πῦρ ἐν ξηροῖς φύλλοις.

75. Πῦρ δ' ἀνάψασα, ἔφη τῷ Ὄρνιθοθήρα·

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

Θέρμαινε τὰ μέλη τοῦ οἰκείου σώματος θαρραλέως καὶ ἀφόβως.

ΒΗΣΜΑΣ.

76. Ἐν τούτῳ ὁ Ὄρνιθοθήρας ἐθέρμαινε τὰ οἰκεῖα μέλη, καὶ ἀνέλαξε τὸ ζῆν ἐκ τοῦ πυρός· κατὰ ἔφη·

ΟΡΝΙΘΟΘΗΡΑΣ.

77. Δός μοι φαγεῖν ταχέως· ἡ γὰρ πείνα ἀναιρεῖ ἐμέ.

ΒΗΣΜΑΣ.

Ἢ δ' ἀκούσασα, ἔφη αὐτῷ·

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

78. Ἡμεῖς τὰ ἐν ἐρήμῳ ζῶα ζῶμεν αἰεὶ ἀπὸ τοῦ παρατυχόντος· οὐκ ἔστιν ἡμῖν περιουσία, δι' ἧς καταπαύσαιμι ἂν τὴν σὴν πείναν.

79. Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀποθήκη, καθὼς οὐδὲ τοῖς ἐν ἐρήμῳ βιοῦσιν ὁσίοις· ἐγὼ καθ' ἐκάστην πληρῶ τὴν οἰκείαν γαστέρα, τροφήν συλλέγουσα διὰ τοῦ ῥάμφους.

80. Εἰ τοιαύτη θλίψις ἐγένετο τῷ αἰτοῦντι, οἷα γίνεται τῷ καλοκαθάθῳ μὲν, ἀπόρῳ δὲ καὶ ἐνδεῖ, ὅταν αἰτῆται, δυσκόλως ἂν ἔζη.

81. Οἴμοι τῇ κακεργέτιδι, τῇ ταλαίνῃ, καὶ κακοβίῳ· ἐγὼ γὰρ ἐποιήθην ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Βραχμαῆ εἰς πλήρωσιν μόνης τῆς οἰκείας γαστρός.

82. Ἄλλος μὲν τρέφει χιλίους, ἄλλος δ' ἐκκατὰ· ἄλλος δὲ

- δέκα· ἐμοῦ δὲ τῆς κακεργέτιδος καὶ ἀθλίας καὶ ἡ γαστήρ δυσπλήρωτός ἐστιν.
83. Εἴθε μὴ ἐγεγόμεν ὄρνις ἐνδεής, καὶ δυστυχῆς, καὶ πληρῶν μόνην τὴν-οικείαν γαστέρα· εἴθε εἶην δένδρον καρποφόρον, ἐξ οὗ πάντα τὰ ζῶα ζῶσιν, ἄλογα, καὶ λογικά.
84. Εὐδαίμονά ἐστι τὰ δένδρα, ἐξ ὧν ἀναχωροῦσιν οἱ δεόμενοι μετὰ χαρᾶς, ἐπιτυγχάνοντες οὐ θέλουσι, σκιᾶς δηλονότι, φύλλου, ἄνθους, καρποῦ ῥίζης, φλοιοῦ, ἢ ξύλου.
85. Ὅστις οὐ δύναται σιτία δοῦναι οὐδ' ἐνί τινι ξένῳ ἐλθόντι, τίς ὠφέλεια τούτῳ, οἰκοῦντι ἐν οἴκῳ οὕτῳ παναθλίῳ;
86. Ἄλλ' ἐγῶγε οὕτῳ κατεργάσομαι τὸ κακόδιον τοῦτο σῶμα, ὥστε μὴ εἰπεῖν πάλιν ξένῳ ἐλθόντι, οὐκ ἔχω τι δοῦναι.

ΒΗΣΜΑΣ.

87. Οὕτως ὁ ὄρνις κατηγορεῖ αὐτὸς ἑαυτοῦ, ἀλλ' οὐκ αὐτοῦ τοῦ ὀρνιθολόγου· εἶπε δὲ πάλιν πρὸς αὐτόν.

ἈΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

- Ἀνάμεινον βραχύτι· ἐγὼ γὰρ κορέσωσε τροφῆς.
88. Ἐν διαλόγοις θεῶν καὶ ὀσίων ἀνδρῶν πολλάκις πάλαι ἠκουσται μοι, ὡς μεγάλη ἀρετὴ ἐστὶν ἡ πρὸς τοὺς ξένους ξενία.
89. Ὅστις ξενίζει ξένον, μακρόθεν ἐπ' ἐλπίδι ἐληλυθότα, καὶ πείνη καὶ δίψη καὶ πόνῳ κεκμηκότα, τούτου ἡ ξενία θυσία ἐστὶν ἄνευ σφαγίου.

ΒΗΣΜΑΣ.

90. Τοιαῦτα εἰποῦσα ἐκείνη ἡ καλοκᾶγαθος ἀρσενικὴ περιστέρα, περιουδεύασα τρίς τὸ πῦρ, εἰσέδῃ μετὰ χαρᾶς καρδίας εἰς αὐτὸ, ὡσπερ εἰς οἰκεῖον οἶκημα.

91. Ἰδὼν δ' αὐτὴν ὁ Ὀρνιθοθήρας, καταφρονήσασαν τῆς οικείας ζωῆς δι' ὠφέλειαν ἄλλου, ἀπέλυσε τὴν θηλείαν περιστερὰν ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς κύρτης, κατηγορῶν τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς.
92. Λύπη δὲ καὶ ἔλεει κατασχεθεῖς διὰ τὴν ἀρσενικὴν περιστερὰν, ἢ ἔρριψεν ἑαυτὴν εἰς τὸ πῦρ, ἐλεξεν ὧδε·

ΟΡΝΙΘΟΘΗΡΑΣ.

93. Διὰ τί τοιοῦτον ἔργον πράττεται ὑπ' ἐμοῦ τοῦ ἀσπλάγχχνου καὶ ἀνοήτου ; ἐν ὅσῳ ζῶ, κατακαύσει τὴν ἐμὴν καρδίαν τοῦτο τὸ κακὸν ἔργον.
94. Ὅς γὰρ ποιεῖ τὸ κακὸν, οὗτος αὐτὸς ἑαυτῷ πολέμιός ἐστιν· ὅτε γὰρ αὐτὸς ποιεῖ τὸ κακὸν, αὐτὸς αὐτοῦ ἀπολάσει.
95. Ὅστις διανοεῖται, ἢ λέγει, ἢ πράττει τὰ κακὰ, οὗτος προσφυόμενος αἰεὶ τοῖς κακοῖς, ἐν κακαῖς φύσεσι γεννᾶται.
96. Πᾶσα γῆ καθαρὰ πέφυκεν· ἀλλ' ἔνθα τὰ νεκρὰ σώματα κεῖται, ἀποτρόπαιός ἐστιν ἐκείνη ἢ γῆ θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις. Ἰδὲ τὴν κακοφυίαν τοῦ σώματος !
97. Τίς ὠφέλεια τῷ ἔχοντι τοῦτο τὸ σῶμα εἰς θλίψιν ἄλλων, οὐ μετὰ τὴν τελευτὴν οἱ κύνες οἴρουσι κατὰ τῆς κεφαλῆς ἀφόβως ;
98. Ἐγὼ αὐτὸς ἄρα, ὁ κακῶν ὀρεγόμενος, καὶ κακὰ ἐργαζόμενος, εἰς τὸν φρικτὸν τάρταρον ἐμπεσοῦμαι ἀναμφιβόλως.
99. Πῶς ὁ ἄνθρωπος κακὰ πράττει διὰ τοῦτο τὸ σῶμα, οὐ ἢ ἀποκατάστασις τοιαύτη ἐστὶ, σκώληκες, ἢ τέφρα, ἢ κόπρος ;
100. Πῶς κοιμῶνται ἐν νυκτὶ οἱ κακὰ πράττοντες ἄνθρωποι, οἱς μετὰ θάνατον φοβερὰ κόλασις ἐστὶ ἐν ἄδου ;

401. ὦ! πάντως γε ἡ ξενία μεγάλη ἀρετὴ τοῖς ἔχουσιν οἶκον ἐδείχθη ὑπὸ τῆς περιστερᾶς, τῆς δούσης τὸ ἑαυτῆς σῶμα.
402. Οἴμοι τῷ κακούργῳ, τῷ κακίστῳ, καὶ ζωοκτόνῳ! ἔγωγε γὰρ ἀφείς τὰ ἀγαθὰ ἔργα, περὶ φόνους αἰεὶ σχολάζω.
403. Ὅστις ἀβλαβῆ ζῶα ἀναιρεῖ εἰς ἰδίαν ἡδυπάθειαν, οὗτος οὐδεμίαν ἄνεσιν ἔχει· ζῶν δὲ, νεκρὸς πως τυγχάνει ὦν.
404. Ἄτεχνῶς ὑφήγησις ἐγένετο ἐμοὶ τῷ αἰμοδόρῳ ὑπὸ τῆς μεγαλοψύχου περιστερᾶς, τῆς δούσης τὴν οἰκείαν σάρκα.
405. Ἀπὸ τῆς σήμερον καταξηρανῶ τὸ ἑμαυτοῦ σῶμα, ἀπειργόμενον πάσης τρυφῆς καὶ ἡδονῆς, καθὼς ὁ ἥλιος καταξηραίνει τὸ ὀλίγον ὕδωρ ὥρα θέρους.
406. Μεγάλην ἐγκράτειαν ἐργάσομαι, ψύχος, ἀέρα, καὶ καῦμα φέρων, κατεσκληκῶς καὶ ῥυπώδης ὦν, καὶ πολυειδεῖ νηστεία χρώμενος.
407. Οὔτε τὰ ὕδατα καθαίρει τὰς κηλίδας τῶν ἁμαρτημάτων, οὔτε ἡ ἐν ὄρει καὶ ἐρήμῳ διαγωγή· αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος καθαίρει τὰς κηλίδας τῶν ἁμαρτιῶν, ἐὰν ἀπέχη τῆς κακίας.
408. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἑαυτῷ ἐστὶ φιλόφρων, καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ κακόφρων· ἐκεῖνος δ' ἐστὶν αὐτὸς ἑαυτῷ φιλόφρων, ὅς αὐτὸς ἑαυτοῦ κρατεῖ.
409. Ἄν ὁ ἄνθρωπος μὴ ἀπείργῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν κακῶν ἔργων, τίς ἄλλος ἂν εἴη μᾶλλον φιλόφρων, ὅς ἀπείρξει αὐτὸν, ἢ αὐτὸς ἑαυτόν; »

ΒΗΣΜΑΣ.

410. Οὕτως οὖν ἐκ τῆς ἐντεύξεως τῆς φιλαρέτου καὶ καλο-

καγάθου περιστερᾶς κλίσις εἰς τὴν ἀρετὴν ἐγένετο αὐτῷ
τῷ ὀρνιθοθήρᾳ, καὶ τοι ἦν κακός.

111. Διέρρηξε δ' ἐν ταύτῳ τὴν σκυτάλην, τὸν ἰξευτικὸν κά-
λαμον, τὴν κύρτην, καὶ τὸ δίκτυον, καὶ ἀπέλυσε τὴν
τάλαιναν θηλείαν περιστεράν.
112. Ἡ δὲ ἀπολυθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἰξευτοῦ, ἰδοῦσα τὸν ἑαυτῆς
σύζυγον πεπτωκότα εἰς τὸ πῦρ, ὠδύρετο, θλιβομένη,
καὶ λυπούμενη τὴν ψυχὴν.

ΘΗΛΕΙΑ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

113. Οὐδέποτε ἄχαρί τι παρὰ σοῦ ἐνθυμοῦμαι, ὃ σύζυγε·
εὐδαίμων ἐστὶν ἡ θηλεία ἐκείνη, ἡ τοιοῦτου καλοκάγα-
θου ἐπιτυγχάνει συνεύνου.
114. Ἄει εὐφραϊνόμενὴ σὺν σοὶ ἐν κορυφαῖς δένδρων ἀνθο-
φόρων, ἐν πηγαῖς ποταμῶν, καὶ ἐν φάραγγιν ὀρέων.
115. Οὐδέ γε μίαν ἡμέραν ζήσω ἄνευ σοῦ, ὦ κύριε· τί γὰρ
ὄφελος ζωῆς θηλεία, χήρα καὶ ἀθλία;
116. Μέτρια μὲν δίδωσιν ὁ πατήρ, μέτρια δ' ὁ ἀδελφός, μέ-
τρια δ' ὁ υἱός· τὸν δ' ἄμετρα διδόντα ἄνδρα, τίς οὐκ ἂν
ἀγαπήσειε γυνή;
117. Εἰ καὶ πλοῦτον ἄπειρον ἔχει, καὶ υἱοὺς πολλοὺς καὶ
συγγενεῖς ἡ γυνή, ἐλεεινὴ γίνεται ἐν τοῖς οἰκείοις, καὶ
κακόβιος, χηρέουσα.
118. Τί ὄφελος ἔξει ἡ χήρα ἐκ μύρων, ἐκ στεφάνων, ἐκ θυ-
μιαμάτων, καὶ ἐκ πολυειδῶν κοσμημάτων, ἀμφίων καὶ
κλινῶν;
119. Οὐδὲν ἄλλο τοιοῦτον δεινὸν ἐστὶ ταῖς γυναῖξιν, οἷον ἡ
χρηρία· μακάριαι εἰσιν αἱ γυναῖκες, αἱ θνησκουσι πρὸ
τοῦ ἀνδρός.
120. Ποῖον δυσανασχετώτερον γένοιτ' ἂν δεινόν, ἢ ἡ χρηρία

- αὔτη; ποῖον ἄλλο ἔσεται μᾶλλον δεινόν, ὃ ἀφαιρήσει μου τὸ ζῆν;
121. Οὔτε ἡ ἄχορδος λύρα κρούεται, οὔτε ἡ ἄτροχος ἄμαξα φέρεται, οὔτε ἡ ἀνανδρος γυνὴ ἀναπαύεται, εἰ καὶ πολλοὺς οἰκείους κέκτηται.
122. Ἐκ τῆς χηρείας ὄλλυται ἡ φιλοτιμία, τὸ φρόνημα, καὶ ἡ παρὰ τῶν συγγενῶν, οἰκείων τε καὶ οἰκετῶν τιμὴ καὶ θεραπεία.
123. Μεγάλη δόξα ἐστὶ ταῖς γυναῖξιν ὁ ἀνὴρ, εἰ καὶ πένης, γέρων, ἠδυπαθῆς, ἐμπαθῆς, ἀνάπηρος, παράνομος, ἢ φειδωλὸς τυγχάνει.
124. Ὁ ἀνὴρ ἐστὶ τῆς γυναικὸς ἡ δόξα· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ νόμος· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ εὐμενής· ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ὁ προστάτης, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ὅμοιος.

ΒΗΣΜΑΣ.

125. Οὔτω πολυειδῶς ὀδυρομένη, καὶ λίαν λυπομένη ἡ ἀθλία περιστερὰ, εἰσέδου ἐκεῖνο τὸ ἡμμένον πῦρ.
126. Εἶδε δὲ τὸν ἑαυτῆς σύζυγον ἐν αἰθέρι, θεῖα ἄμφια ἡμφιεσμένον καὶ θείοις κοσμήμασι κεκοσμημένον, καὶ ἐπὶ θείου ὀχήματος ὀχούμενον.
127. Ἰδοῦσα δὲ τὴν θηλείαν καὶ ἡ ἀρσενικὴ περιστερὰ, θεᾶς μορφὴν ἔχουσαν, ἀγκαλισαμένη αὐτὴν μετὰ χαρᾶς μεγάλης, ἔλεξε τάδε·

ΑΡΣΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ.

128. ὦ! καλῶς ἐποίησας, ὦ ἀγαθὴ, ἀκολουθήσασά μοι· δι' ὀλιγοχρονίου γὰρ ὀδύνης, ἀνέσεως πολλῆς ἔτυχες.
129. Ὅσαι τρίχες εἰσὶν ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, το-

σαῦτα ἔτη διατρίβει ἐν οὐρανῷ μετὰ τοῦ ἀνδρὸς ἢ γυνῆ,
ἢ ἀκολουθεῖ αὐτῷ.

130. Καθὼς ὁ ὀφιοῦχος βία ἐξάγει τὸν ὄφιν ἐκ τῆς τρώγ-
λης, οὕτω καὶ ἡ γυνὴ ἐξάγουσα τὸν ἄνδρα ἐκ τοῦ
κευθμῶνος τοῦ ἄδου, συγχάριρει αὐτῷ ἐν οὐρανῷ.
131. Ἡ τὰ τοῦ νόμου φυλάττουσα (τῷ νόμῳ ἐμμένουσα)
γυνὴ, ἀνάγει εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν κακοθήτη καὶ κα-
κοῦργον (παγκράκιστον) ἄνδρα.

ΒΗΣΜΑΣ.

132. Οὕτως εἰποῦσα ἡ καλοκάγαθος ἀρσενικὴ περιστέρα,
ὀχουμένη ἐπὶ θείου ὀχήματος σὺν τῇ θηλείᾳ, εὐφραίνε-
το ἐπὶ πολὺ ἐν οὐρανῷ, ὡς Θεός.
133. Ὁ δὲ ὀρνιθοθήρας, ἄκραν ἀπάθειαν προκρίνας, μακρᾶς
ὁδοῦ ἤψκτο τῆς εἰς τὸ βόρειον μέρος κατὰ τὸν Ἰμαόν.
134. Ἀφῆκε δὲ τὴν ἐπιθυμίαν, τὸν φόβον, τὸν θυμὸν, τὴν
ὑπόκρισιν, τὴν πλεονεξίαν, τὴν ὑπερηφανίαν, τὴν οἴησιν,
τὴν συκοφαντίαν, τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὸν φθόνον.
135. Ἐξ ἴσου δ' ἔκρινε τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην καὶ ἐξ ἴσου
ἔβλεπε τὴν βῶλον καὶ τὸν χρυσὸν, καὶ ἀφοβίαν καὶ
σωτηρίαν ἦν διδούς πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις ἔργῳ καὶ λόγῳ
καὶ διανοίᾳ.
136. Τοιαύτην γνώμην ποιησάμενος, ἀδιάφορος ὢν εἰς τε τὰ
ἀγαθὰ καὶ εἰς τὰ κακὰ, καὶ νικητὴς τῶν αἰσθήσεων,
εἰσέδου ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν δάσος, τὸ θηρσί καὶ ἰοβόλοις
ὄφεισιν οἰκούμενον.
137. Ἀκάνθαις δὲ τὸ σῶμα καταξαινόμενος, καὶ φοινικόνεντι
αἷματι περιρρέομενος, περιεφέρετο εἰς ἐκεῖνο τὸ δάσος,
ὡς ἀναίσθητος, τυφλὸς, καὶ κωφός.
138. Πῦρ δὲ μέγα ἐξανέστη ἐκ τῆς συντριβῆς τῶν κκλάμων,

- καὶ κατέφλεγεν ἄθρόον ἐκεῖνο τὸ δάσος, ὅμοιον ὃν τῷ πυρὶ τῷ ἐν τῷ τέλει τοῦ αἰῶνος.
139. Ἰδὼν δ' ὁ ὀρνιθοθήρας ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν πῦρ τοῦ δάσους, ὑπερφυῶς ἐπερχόμενον, ἐναντίον ἤλθε μετὰ χαρᾶς καρδίας.
140. Κατακαεῖς δ' ἐξ ἐκείνου τοῦ πυρός, καὶ καθαρθεὶς εὐθέως τῶν ἁμαρτιῶν, ἐπὶ θείου ὀχλήματος ὀχούμενος ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν.
141. Οὕτω δὴ ἡ ἀρσενικὴ περιστερὰ, καὶ ἡ φιλόφρων (σώφρων) θηλεία, καὶ ὁ ὀρνιθοθήρας, ἀνῆλθον εἰς τὸν οὐρανόν, ἀρετὴν πράξαντες δύσπρακτον.
142. Ἦτις ἄλλη τοιαύτη φίλανδρος γυνὴ ἀκολουθεῖ τῷ ἐχυτῆς ἀνδρὶ μετὰ θάνατον, αὕτη ἀγάλλεται μετ' αὐτοῦ ἐν οὐρανῷ, ὡσπερ ἡ περιστερὰ.
143. Οὕτω τοῦτο τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς ἐδείχθη πάλαι πραγματικῶς ὑπὸ τῆς καλοκἀγάθου περιστερᾶς τῷ μεγάλῳ φρονι ὀρνιθοθήρῃ.
144. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ἤτησας, οἷα ἀρετὴ ἀλεξίκακός ἐστιν ἢ πρὸς τὸν καταφυγόντα περιποίησις, ὧ ἄριστε τῶν ἐναρέτων, μέγα Βασιλεῦ Ἰνδδιστίρα.
145. Καὶ σὺ τοίνυν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, ἔχε τὸν νοῦν ἐπίμονον ἐν τῇ ἀρετῇ, καὶ πάντα τρόπον ποιεῖ ἐπιμελῶς εἰς ὠφέλειαν πάντων τῶν ἐμψύχων.
146. Ὅστις ἀκούει ἀεὶ ταύτης τῆς περὶ τῆς περιστερᾶς ἐπωφελοῦς διηγήσεως, οὗτος, λυτρωθεὶς πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, εἰς τὸν Βισνουλόκαν παραγίνεται.
147. Ἰδὼν ὁ ὀρνιθοθήρας τὴν περιστερὰν, πεσοῦσαν εἰς τὸ πῦρ ἔκοντι, ἰλαρότητα ἔλαβεν· ἀνῆλθον δ' εἰς τὸν οὐρανόν ἢ τε καλοκἀγαθος περιστερὰ, καὶ ὁ κακοῦργος ὀρνιθοθήρας ἐξ ἀγαθῆς ὀμιλίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ πάτερ, τίνες τῶν ὄντων ἐν τοῖς δικήφοροις πάθεσι καὶ δεινοῖς τούτου τοῦ κόσμου ἀπαλλάττονται αὐτῶν;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οἵτινες τῶν Βραχμάνων μένουσιν ἐν τοῖς νενομισμένοις, ὡς ὄρισται, καὶ νικῶσι τὰς αἰσθήσεις, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
3. Οἵτινες οὐδένα βλάπτουσιν ἔργῳ, λόγῳ καὶ διανοίᾳ, καὶ φίλα φρονοῦσι πᾶσιν, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
4. Οἵτινες οὐκ ἀγαπῶσι τὴν παρ' ἄλλων τιμὴν, οὐδὲ ἄλλους ἀτιμαζοῦσι, καὶ ἀτιμαζόμενοι οὐ θλίβονται, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
5. Οἵτινες, μεγαλόφρονες ὄντες, πραεῖς εἰσι τῷ πνεύματι, τὴν τε θεωρητικὴν ἀρετὴν μετέρχονται, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀσπάζονται, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
6. Οἵτινες φιλαναγνώσται ἀεὶ καὶ φιλομαθεῖς εἰσὶ τῆς Βέδας, καὶ φιλόξενοι, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
7. Οἵτινες τῷ Κρισῆ λατρεύουσιν ἔργῳ, λόγῳ καὶ διανοίᾳ, καὶ ἀπηλλαγμένοι εἰσὶ παντὸς ἁμαρτήματος, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
8. Ὡν ἡ ζωὴ ἐστὶν εἰς ἀρετὴν, καὶ ἡ συνουσία εἰς παιδο-

ποιείαν, καὶ ἡ βρωσις εἰς τὸ ζῆν καὶ τὰ τοῦ νόμου ποιεῖν, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.

9. Οἱ βλέπουσι τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας, ὡς ἰδίας μητέρας, ἀδελφάς, καὶ θυγατέρας, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
10. Οἱ, καὶ ὄνειδιζόμενοι, οὐ δυσχεραίνουσι, καὶ βλαπτόμενοι, οὐ βλάπτουσι, καὶ ἐπὶ τῆς ἀληθείας μένουσιν, ὡς μεγάλωψυχοι, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
11. Οἵτινες γενναῖοί εἰσιν ἐν πολέμοις, ἀφιέντες τὸν ἐκ τοῦ θανάτου φόβον, καὶ νίκης ἐφίενται διὰ τοῦ δικαίου, καὶ τοῦ ὀρθοῦ, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
12. Οἱ ἄσκησιν ἀσκούσι, καὶ παρθενίαν ἔχουσι, νικηταὶ ὄντες τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ θυμοῦ, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
13. Οἱ, καὶ περ ἀποζῶντες, οὐδὲν παρ' οὐδενὸς αἰτοῦσι, καὶ ἀντάρκεις τυγχάνουσιν ὄντες, (τὴν ἀντάρκειαν ἀγαπῶσιν) οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
14. Οἵτινες οὐδὲν κακὸν πράττουσιν ἔργῳ, λόγῳ καὶ διανοίᾳ, εἰς μόνην τὴν ἀρετὴν ἀποσκοποῦντες, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
15. Ἐξ ὧν οὐδένας φοβοῦνται, καὶ οἱ εὐεργετικοὶ εἰσι πρὸς πάντας, καὶ πάντας βλέπουσιν ὡς ἑαυτούς, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
16. Οἵτινες ἀπέχουσι τῆς κρεωφαγίας, τῆς παρασιτίας, καὶ τῆς οἰνοποσίας, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
17. Οἵτινες λαλοῦσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ περ ἐν κινδύνῳ οὔσης τῆς ζωῆς, καὶ ἀξιόπιστοὶ εἰσι πρὸς πάντας (παρὰ πάντας), οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
18. Οἷς ἐστι δύναμις εἰς βοήθειαν τῶν ἀδυνάτων, καὶ πλοῦ-

τος εἰς τὸ διδόναι τοῖς χρεῖαν ἔχουσι, καὶ μάθησις τῆς Βέδας οὐκ εἰς χρηματολογίαν, ἀλλ' εἰς γινῶσιν τῶν ὄντων, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.

19. Οἵτινες οὐκ ἐπιθυμοῦσι λαβεῖν οὐδὲ χόρτον ἐξ ἄλλοτρίου ἀγροῦ, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
20. Οἱ λατρεύουσι τῷ Θεῷ, τῷ ἀνάρχῳ, τῷ ἀτελευτήτῳ, τῷ παντουργῷ καὶ ἀναλλοιώτῳ, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
21. Οἱ λατρεύουσι Βισνοῦ, τῷ ἀγαθῷ καὶ ἀγαθοδότῃ, καὶ πάντα τὰ ἁμαρτήματα ἐξαλείφοντι, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
22. Μόνος ὁ Βισνοῦς ἐξάγει τοὺς βυθιζομένους εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὡς εἰς πέλαγος, οὗ δίνει μὲν εἰσιν αἱ θλίψεις, φόβος δὲ ἡ ἄγνοια, ὕδατα δὲ τὰ ἀγαθὰ καὶ φαῦλα ἔργα, ἰλὺς δὲ ὁ θυμὸς, πομφόλυγες δὲ
23. ἡ πνεονεξία, βᾶθος δὲ ἡ προσπάθεια, νηκτὰ δὲ καὶ κήτη πᾶσα ψυχὴ ζῶσα.
24. Οἵτινες τῶν Βραχμάνων ἀναγινώσκουσιν εὐλαβῶς ἢ ἀκουτίζουσι τοῦτο τὸ κεφάλαιον, τὸ περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν, οὗτοι ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν.
25. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ ταῦτα πάντα, ὦ Ἰνδιστίρα, ὡς ἔχει· τίσι δηλονότι ἔργοις ἀπαλλάττονται τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν οἱ ἄνθρωποι μετὰ θάνατον.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ αὐταρχείας, καὶ ὅτι τὰ παρὰ Βασιλέως διδόμενα, ἀπαράδεκτα.

ΙΝΔΛΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε, διὰ τί οἱ ἐγκρατεῖς καὶ ἐνάρετοι Βραχμᾶνες, καὶ περ ἐνδεία θλιβόμενοι, οὐ δέχονται τὰ παρὰ Βασιλέως διδόμενα ;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ἐπειδὴ οἱ Βασιεῖς, ὃ Βασιλεῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῇ βασιλικῇ δόξῃ μεθύοντες, οὐ μένουσιν ἐν τοῖς οἰκειοῖς νόμοις καὶ ὀρίοις, διὰ τοῦτο οἱ ὅσιοι ἄνδρες ἀποστρέφονται καὶ αὐτοὺς καὶ τὰ δῶρα αὐτῶν.
3. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Βασιλέως Βρισσαδαρββῆ καὶ τῶν ἐπτὰ σοφῶν καὶ ὀσίων ἀνδρῶν.
4. Εἰσὶ δ' οὗτοι, ὁ Κασσέπας, ὁ Ἄτρης, ὁ Βαραδβάζας, ὁ Βασίστας, ὁ Γαουτάμας, ὁ Βισβαμίτρας, καὶ ὁ Ζαμαδαγνής, ὧν γυνὴ ἦν ἡ ἀγαθὴ Ἀρουνδδατή.
5. Ἦν δὲ πᾶσι τούτοις καὶ μία θεράπεινα, Σανδὰ (Βαρνεά) τοῦνομα, ἧς ὁ ἀνὴρ ἦν ἐκ δουλικῆς φυλῆς, Πασσουσάκκας καλούμενος.
6. Πάλαι πάντες οὗτοι οἱ σοφοὶ καὶ ὅσιοι ἄνδρες ἄσκησιν ἀσκοῦντες, περιήρχοντο ταύτην τὴν γῆν, ἐφιέμενοι κτήσασθαι τὸν ἀίδιον Βραχμαλόκαν διὰ τῆς θεωρίας.
7. Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν χρόνον ἀνομβρία ἐγένετο μεγάλη· καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα κακῶς ἐζῆ, βουλιμίᾳ πιεζόμενοι.
8. Σιτοδείας οὖν οὔσης ἐν κόσμῳ, πείνη πάσχοντες οὗτοι

οἱ ὅσοι, εὐρόντες ἐν παιδίον τεθνεὸς, ὤπτησαν αὐτὸ, σῶσαι βουλόμενοι τὴν ἐαυτῶν ζωὴν.

9. Ἐλθὼν δ' εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ὀσίων ὁ Βασιλεὺς Βρισσα-
δαρθβῆς, ἰδὼν αὐτούς, ταλαίπωρον ζωὴν ἔχοντας, εἶπεν
ὧδε·

ΒΡΙΣΣΑΔΑΡΒΒΗΣ.

10. Οὐκ ἔστιν ἀπηγορευμένον, ἀλλ' ἐντεταλμένον μάλιστα
τοῖς Βραχμαῖσι, τὸ δέχεσθαι δῶρα· λάβετε οὖν, ὀσιώτα-
τοι ἄνδρες, τὰ παρ' ἐμοῦ διδόμενα·
11. Ἄγαθὰς κώμας, ὄρουζον, κριθὴν, βούτυρον, καὶ πᾶν ἄλ-
λο σιτίον, καὶ χρυσίον, καὶ καλὰς Δαμάλεις δώσω ὑμῖν·
μὴ τοίνυν βιβρώσκετε τοῦτο τὸ νεκρὸν σῶμα, ὃ οὐκ ἔστι
βρώσιμον.

ΟΣΙΟΙ.

12. Τὸ παρὰ Βασιλέως διδόμενον γλυκὺ μὲν ἔστι τὴν γεῦσιν,
φαρμακῶδες δὲ τὴν φύσιν· καὶ περ δὲ σὺ τοῦτο γινώ-
σκων, διατί κολαχεύεις, καὶ ἀπατᾶν ἡμᾶς θέλεις;
13. Δέκα μὲν κρεωπώλαις ἰσοστάσιός ἐστιν εἰς ἐλαιοπώλης·
δέκα δὲ ἐλαιοπώλαις εἰς οἰνοπώλης· δέκα δὲ οἰνοπώλαις
μία πόρνη· δέκα δὲ πόρναις ἰσοστάσιός ἐστιν ὁ Βασιλεὺς.
14. Ὅστις κρεωπώλης (σφαγεὺς) δεκακισχίλια σφάζει ζῶα
ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, τούτῳ ἰσοστάσιός ἐστιν ὁ Βασιλεὺς· διὰ
τοῦτο τὸ τούτου δῶρον ἀποτρόπαιόν ἐστιν.
15. Ὅστις τῶν Βραχμάνων, ἐκ φιλοχρηματίας σκοτιζόμενος,
δῶρον παρὰ Βασιλέως δέχεται, οὗτος κολάζεται ἐν τῷ
ζοφερῷ καὶ φοβερῷ ἄδη.
16. Ἄπελθε τοιγαροῦν ἐν εἰρήνῃ καὶ σὺ, καὶ τὸ δῶρόν σου
δοθήτω δὲ τοῦτο τοῖς αἰτουῦσιν. Οὕτως εἰπόντες, οἱ ὅ-
σοι, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν ἔρημον.

17. Τῇ δὲ προσταγῇ τοῦ Βασιλέως πορευθέντες οἱ Βουλευταὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ ἄλσος, ὅπου διέτριβον οἱ ὄσιοι, ἐγέμισαν χρυσοῦ Οὐδουμβάρας (σύκα Ἰνδικά) καὶ διέσπειραν αὐτάς.
18. Συλλέγοντες δ' οἱ ὄσιοι ὀπώρας, συνέλεξαν καὶ αὐτάς· καὶ αἰσθόμενοι, ὡς ἦσαν βαρεῖαι, ἀπέρριψαν αὐτάς, εἰπόντες ἕκαστος τάδε·

ΑΤΡΗΣ.

19. Ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν μωρόφρονες, ἢ ὀλιγόνοες· ἡμεῖς γρήγοροι καὶ νηφάλιοι ἐσμὲν, καὶ διὰ τοῦτο ἴσμεν, ὡς ταῦτά εἰσι χρυσοῦ πλήρη.
20. Γλυκὸν μὲν ἐστὶν ἐν ταύτῃ τῇ ζῳῇ τὸ λῆμμα, πικρὸν δὲ μετὰ θάνατον· οὐκ ἔστιν ἄρα εὐπρόσδεκτον τῷ ἐφιμεμένῳ τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ.
21. Ὅσον πολὺ χρυσίον ὁ ἄνθρωπος ἐπιποθεῖ, τοσαύτης ἀθλιωτάτης στάσεως τυγχάνει μετὰ θάνατον.
22. Ὅσον χρυσίον ἐστὶν ἐν γῆ, καὶ ὅσα ἀνήκουσιν εἰς τροφήν καὶ τρυφήν, ταῦτα οὐκ εἰσὶν ἀρκετὰ ἐνὶ ἀνθρώπῳ· τοῦτο τοίνυν εἰδὼς ὁ φρόνιμος, αὐτάρκειαν ἐχέτω.

ΒΑΣΣΙΣΤΑΣ.

23. Οὐκ ἐπαινεῖται παρ' ἡμῖν ἡ συλλογὴ χρημάτων εἰς τὸ ποιῆσαι θυσίας καὶ ἐλεημοσύνας· ἡ γὰρ κτῆσις τῆς ἐγκρατείας καὶ ἀπαθείας ἀνωτέρα ἐστὶ τῆς χρηματολογίας.
24. Οὐδεὶς πολυχρήματος ὁρᾶται ἄμειρος δεινῶν· ὅστις δὲ δίσψαν οὐκ ἔχει τοῦ πολλὰ ἔχειν, οὗτός ἐστιν ἄπειρος δεινῶν.
25. Ὅσον ὁ Βραχμᾶν οὐ δέχεται τὸ παρὰ κακοῦ διδόμενον, τοσοῦτον ἡ βραχμανικὴ αὐτοῦ χάρις αὐξάνει ἐκ τῆς αὐταρκειάς.

26. Ὁ ἐγκρατὴς ἔλοιτο ἂν τὴν πενίαν ἀντὶ τῆς βασιλείας· καὶ γὰρ παρ' αὐτῷ ἡ πενία τιμιωτέρα ἐστὶ τῆς βασιλείας.

ΚΑΣΣΕΠΑΣ.

27. Ἄνωφελές ἐστὶ τῷ Βραχμαῖνι ἡ πολλὴ χρηματολογία· μωραίνων γὰρ ἐκ τῆς χρηματικῆς δόξης, ἐκπίπτει τῆς βραχμανικῆς χάριτος καὶ δόξης.
28. Ὁ μὲν πλοῦτος προξενεῖ τὴν ἄγνοιαν, ἡ δ' ἄγνοια τὸν ἄδην· ὅθεν ὁ ἐφιέμενος τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ, ἀποδιοπομπείσθω τοῦτον τὸν βλαπτικὸν πλοῦτον.
29. Καθὼς κάλλιον ἐστὶ τὸ μὴ θίξαι τοῦ βορβόρου, ἢ τὸ ἀποπλύναι αὐτὸ μετὰ τὸ θίξαι, οὕτω κάλλιον τὸ μὴ ἐφίεσθαι τοῦ πλούτου, ἢ τὸ ἐφίεσθαι αὐτοῦ εἰς τὸ ποιῆσαι θυσίας καὶ ἐλεημοσύνας.
30. Οἷα ἀρετὴ γίνεται διὰ χρημάτων, αὕτη οὐ λέγεται ἀρετὴ· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ κύριον τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸ τῆς ἀθανασίας πρόξενον, τὸ καταφρονεῖν ἄλλοτρίων χρημάτων.

ΒΑΡΑΔΒΑΣΑΣ.

31. Αἱ μὲν τρίχες τοῦ γέροντος γηράσκουσι, καὶ οἱ ὀδόντες, καὶ τὰ ὄμματα, καὶ τὰ ὦτα· μόνη δὲ ἡ πλεονεξία νεάζει.
32. Καθὼς ὁ ράπτῃς διὰ τῆς βελόνης συνάπτει τὸ ράμμα τῷ χιτῶνι, καὶ συνδέει, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τῷ κόσμῳ συνδέεται διὰ τῆς πλεονεξίας.
33. Καθ' ὃν τρόπον, αὐξάνουσης τῆ ἡλικίας τῆς ἐλάφου, αὐξάνει καὶ τὸ κέρας, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, αὐξάνοντος τοῦ πλούτου, αὐξάνει καὶ ἡ πλεονεξία.
34. Ἀποσκορακιστέα ἡ πλεονεξία, ἢ οὔτε πέρας, οὔτε κόρον ἔχει· δεινὰ δὲ πολλὰ καὶ ἀνομήματα.

ΓΛΟΥΤΑΜΑΣ.

35. Τίς αὐτάρκης οὐ δύναται ζῆσχι ἡδέως καρποῖς καὶ ρίζαις τῆς γῆς; ἐκ δὲ τῆς λαιμαργίας εἰς πολλὰ δεινὰ καὶ χαλεπὰ βυθίζεται ὁ ἄνθρωπος.
36. Καθὼς ὁ ἔχων ὑποδήματα νομίζει, ὡς πᾶσα ἡ γῆ ἐςρωμένη ἐστὶ δέρμασιν, οὕτω καὶ ὁ ἔχων αὐτάρκειαν, νομίζει, ὡς πᾶν ἀγαθὸν ἔχει.
37. Οἷα ἄνεσίς ἐστι τοῖς ὀλιγάρκειαν ἔχουσι, καὶ φιλησύχοις οὖσι, πόθεν τοιαύτη τοῖς πλεονεκτικῆν διάθεσιν ἔχουσι, καὶ τῆδε κἀκεῖσαι θέουσιν;
38. Ἡ μὲν πλεονεξία ἐστὶ μεγάλη θλίψις, ἡ δ' ὀλιγάρκεια μεγάλη ἄνεσις· ὁ τοίνυν ἐφιέμενος ἀνέσεως, ἔστω αἰεὶ ὀλιγαρκῆς.

ΒΙΣΒΑΜΙΤΡΑΣ.

39. Εἰ ἡ ἐπιθυμία πληρωθεῖη, ὡς ἤθελεν ὁ ἐπιθυμῶν, ἄλλη πάλιν ἐπιθυμία ἀναφύεται αὐτῷ ἐκ πλεονεξίας.
40. Καθὼς τὸ πῦρ οὐ κατασβέννυται ἐκ βουτύρου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξάπτεται, οὕτω καὶ ἡ ἐπιθυμία οὐ καταπαύει, ἀλλὰ μᾶλλον αἰξάνει ἐκ τῆς ἀπολαύσεως, ὧν ἐπιθυμεῖ ὁ ἄνθρωπος.
41. Μᾶλλον ἀρκεῖται ὁ ὢν ὀλιγαρκῆς, καὶ βλέπων ἐξ ἴσου τὸν χρυσὸν καὶ τὸν λίθον, ἢ ὁ βασιλεὺς, οὗ τὸ κράτος διήκει εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης.

ΖΑΜΑΔΑΓΝΗΣ.

42. Ὅστις τῶν Βραχμάνων καὶ ἀσκήσει καὶ ἐγκρατεία χρῆται, καὶ τὰ διδόμενα δέχεται, τούτου ἡ ἄσκησις καὶ ἐγκρατεία διαρρεῖ ἐκ τῆς φιλοχρηματίας.
43. Ὅστις τῶν Βραχμάνων, δεχόμενος παρὰ Βασιλέως χρή-

ματα, χαίρει ἀντί τοῦ λυπεῖσθαι, οὗτος μωρὸς ὢν, οὐκ ἐν-
νοεῖ τὰς ἐν ἄδου δεινὰς κολάσεις.

44. Ἐπειδὴ ἡ βραχμανικὴ χάρις μαραίνεται ἐκ τῶν λημμά-
των, διὰ τοῦτο ὁ ἀληθὴς Βραχμὰν ἀπέχει τῶν λημμάτων,
καὶ τοι ἄξιός ἐστι λαβεῖν.
45. Οἷα ἀρετὴ ἐστὶ τοῖς διδοῦσι, τοιαύτη δὴπου ἐστὶ τοῖς
μὴ λαμβάνουσι τὰ διδόμενα, καίτοι ἄξιοί εἰσι λαβεῖν.

ΑΡΟΥΝΔΔΑΤΗ.

46. Καθὼς αἱ ἴνες, συνοῦσαι, συνέχουσι τὸν καυλὸν τοῦ λω-
τοῦ, οὕτω καὶ τὰ εἶδη τῆς πλεονεξίας, ὥσπερ ἴνες, σύ-
νεισι, καὶ συνέχουσι τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου.
47. Ἀπορριπτέον ἠδέως τὴν πλεονεξίαν, ἢ δυσαπάλλακτός
ἐστὶν ὑπὸ τῶν ἀνοήτων, καὶ ἀγήρατος, τοῦ σώματος γη-
ράσκοντος, καὶ πάθος μέχρι θανάτου.
48. Ἐκεῖνός ἐστὶν εἰδήμων τῆς Βέδας, καὶ πάσης ἐπιστήμης,
καὶ ἐργάτης πάσης ἀρετῆς, ὅς ἔχει αὐτάρκειαν καὶ ἡρε-
μίαν ἐν τῇ ψυχῇ.

ΒΑΡΝΕΑ.

49. Ἐπειδὴ οἱ ἐμοὶ κύριοι, οἱ δύναμιν ἔχοντες θείας χάριτος,
φοβοῦνται ἐκ τούτου τοῦ μεγάλου δεινοῦ, διὰ τοῦτο καὶ
ἐγὼ φοβοῦμαι.

ΠΑΣΣΟΥΣΑΚΚΑΣ.

50. Ὅ,τι ἐργάζονται οἱ σοφοὶ καὶ δίκαιοι ἄνδρες, τοῦτο ποι-
εῖτω πᾶς τις φρόνιμος, ὁ ἐφιέμενος τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ.

ΒΗΣΜΑΣ.

51. Ταῦτα εἰπόντες ἅπαντες οὗτοι οἱ λίαν ἐγκρατεῖς καὶ ὁ-

σιοι ἄνδρες, ἀπερρίψαν τὰς ὀπώρας, τὰς πλήρεις χρυσοῦ, καὶ ἀπῆλθον ἀλλαχόσε.

52. Περιερχόμενοι δ' εἰς τὸ ἄλσος, ἐσθίοντες καρπούς καὶ ρίζας, εἶδον ἐξαίφνης ἐλθόντα ἓνα γυμνοσοφιστήν, ᾧ ὄνομα ἦν Σουνασάκκας.

53. Πορευθέντες δὲ μετὰ τούτου προσωτέρω, εἶδον λίμνην ἐκτεταμένην καὶ πεπληρωμένην λωτῶν.

54. Καὶ προσελθόντες, ἔκοψαν λωτοὺς μετὰ τῶν καυλῶν, καὶ ἀφέντες αὐτοὺς παρὰ τὸ χεῖλος τῆς λίμνης, εἰσῆλθον, λουσόμενοι.

55. Ἐξελθόντες δὲ τῆς λίμνης, καὶ συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ, μὴ εὐρόντες τοὺς κεκομμένους λωτοὺς, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους τάδε·

ΟΣΙΟΙ.

56. Τίς κακοῦργος καὶ ἀνόσιος ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς ἡμῶν, τῶν πείνῃ πιεζομένων, καὶ φαγεῖν ἐφιεμένων;

57. Ἡμεῖς ἐσμεν ἐνταῦθα, καὶ οὐχὶ ἄλλος· οἱ δὲ λωτοὶ ἀφανεῖς εἰσιν· συμπεραίνεται οὖν, ὡς οὐκ ἔστιν ἄλλος ὁ τοῦτο δράσας, ἀλλ' εἷς ἐξ ἡμῶν.

ΒΗΣΜΑΣ.

58. Ὑπόνοιαν οὖν σχόντες, οἱ ὅσιοι, ἠρώτων ἀλλήλους· καὶ γνώμην ἔθεντο ὁμόσαι.

59. Εἰς δὲ ἀθώωσιν ἑαυτοῦ ἐπὶ τοιοῦτου χαλεποῦ ἔργου ἔκαστος ὄρκον ἐποίησεν οὕτως·

ΑΤΡΗΣ.

60. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἄλλον Θεὸν σεβέσθω, ἀφείς τὸν Βισοῦν, τὸν Κύριον τοῦ κόσμου, τὸν αἴτιον τῆς γενέσεως, τῆς ὑπάρξεως, καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ τριτοῦ

61. κόσμου, τὸν ὑπέρθεον, καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων τῶν θεῶν.
62. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τὴν παρακαταθήκην σφετερίζετω, καὶ ψευδομαρτυρίαν ποιεῖτω.
63. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος πάντα τὰ τοῦ νόμου ἐν ὑποκρίσει ποιεῖτω, τὸ παρὰ Βασιλέως διδόμενον λαμβανέτω, κρέας ἐσθιέτω, καὶ οἶνον πινέτω.

ΚΑΣΣΕΠΑΣ.

64. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τῶν μοναστῶν κατηγορεῖτω, τῶν θείων ἀνδρῶν καταφρονεῖτω, καὶ τῇ θεολογίᾳ ἐναντίος ἔστω.
65. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος μαθὼν τὰς Βέδας, ἀμελείτω αὐτῶν, καὶ ἀρξάμενος τῆς πυρολατρίας¹, ἀφέτω αὐτήν, καὶ τοὺς Βραχμᾶνας ἐν φιλονεικίᾳ νικάτω.
66. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος αἰεὶ ψευδολογεῖτω, τῇ τιμιουλικίᾳ τοῦ σίτου ζήτω, καὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα διδότην ἀνδρὶ εἰς γάμον ἐπὶ λήψει χρημάτων.

ΒΑΣΣΙΣΤΑΣ.

67. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ὕπνῳ κατεχέσθω, ἀκούων τῶν τοῦ Θεοῦ ἔργων, ἢ τῶν τοῦ νόμου, ἀναγιγνωσκομένων, ἢ λεγομένων.
68. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος μηδέποτε τῶν τοῦ Θεοῦ λογίων, ἢ τῶν τοῦ νόμου ἀκροάζεσθω, ὡς κακόφρων.
69. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος συγκοιμάσθω τῇ ἑαυ-

(1) Τρία πυρὰ εἰώθασιν ἔχειν οἱ Πυρολάτραι ἐν τρισὶ χωνευτηρίοις, ὧν τὸ μὲν ἐστὶ τετράγωνον, τὸ δὲ κυκλικόν, τὸ δὲ τοξοειδές.

τοῦ γυναικί, οὔση ἐν καταμηνίοις, καὶ ἡμεροκοιτία χρήσθω, καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ γνωστοῖς ξενίαν ποιείτω, εἰς τὸ ξενίζεσθαι ὑπ' αὐτῶν ἀμοιβαίως.

70. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἔστω μετὰ θάνατον μετ' ἐκείνου τοῦ Βραχμᾶνος, ὅστις διέτριβεν ἐν κώμῃ, ἔνθα ἦν ἐν μόνον φρέαρ, καὶ ὅστις εἶχε γυναῖκα ἐκ τῆς ἐσχάτης καὶ ἀκαθάρτου φυλῆς.

ΒΑΡΑΔΒΑΣ.

71. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἀκούσας πάντων τῶν τοῦ νόμου, ἀμαρτίας πάλιν ποιείτω, καὶ ἀνελεύθερος ἔστω.

72. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τὰς παραδεδομένας νηστείας μὴ φυλαττέτω, μηδὲ τὰ τοῦ νόμου πραττέτω, ἀλλ' ἄνομα καὶ ἄθεσμα.

73. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἀνίλεως ἔστω πρὸς πᾶν τι ἔμψυχον, ὑπερήφανος (οἰηματίας) ἐπὶ πλούτῳ, φθονερός τε καὶ διάβολος.

74. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ὑβριζόμενος (κακολογούμενος), ἀνθυβριζέτω, (ἀντικακολογείτω), καὶ τυπτόμενος, ἀντιτυπέτω, ἐλαιοπώλης τε καὶ ἀλατοπώλης ἔστω.

75. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος δωρούμενος διαφημιζέτω, ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἑαυτοῦ ζήτω, καὶ μόνος γλυκέα ἐσθιέτω.

76. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἐλθόντα τὸν ξένον ἀποβαλλέτω, καὶ τὰ μὲν ἀγαθὰ τῶν βρωμάτων μόνος ἐσθιέτω, τὰ δὲ φαῦλα ἄλλοις διδότη, καὶ αἰεὶ ἐσθιέτω τὰ τῶν ἐλαχίστων καὶ ἀκαθάρτων βρώματα.

ΓΑΟΥΤΑΜΑΣ.

77. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἔστω ἐπίβουλος, καὶ ἀπατεὼν, καὶ ἐπικλινῆς εἰς πᾶσαν κακουργίαν.
78. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἔστω κατὰ μὲν τὸ κρύφιον κακὸς, κατὰ δὲ τὸ φαινόμενον ἀγαθὸς, φιλαπεχθῆς τε τῶν Βραχμάνων, καὶ φιλοκατήγορος τῶν τοῦ νόμου.
79. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος, ὡς κακόφρων, ἀποτρεπέτω τοὺς προσκειμένους τῇ πρακτικῇ ἀρετῇ, ὡς ὕπαιχτος ἀδυνάτους χρῆσθαι τῇ θεωρητικῇ.

ΒΙΣΒΑΜΙΤΡΑΣ.

80. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος μὴ ἀγαπάτω τὴν περιήγησιν τῶν ἁγίων τόπων, μαινέτω τοὺς ἁγίους τόπους, καὶ ἀμαρτανέτω ἐν τοῖς ἁγίοις τόποις.
81. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τῶν ἄλλων κατηγορεῖται, ἀλλοτρίας γυναικὸς ἐράτω, καὶ ἀλλότρια χρήματα ἀρπαζέτω.
82. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος αἰεὶ ὑποκλινῆς ἔστω τῷ Ἔρωτι, μίξιν μετὰ γυναικὸς ποιέτω ἐν ἡμέρᾳ, καὶ αἰεὶ ἀμαρτανέτω.
83. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος φίλος ἔστω ἀλαζονικῆς καὶ ὑποκριτικῆς ἀρετῆς, καὶ συμπράκτωρ ἀλαζόνων καὶ ὑποκριτῶν, καὶ τὴν ἑαυτοῦ βραχμανικὴν χάριν καταχραινέτω, καὶ καταμαινέτω.
84. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἔστω βουτυροπώλης, καὶ ἐλαιοπώλης, καὶ βυρσοπώλης, καὶ φαρμακοπώλης.
85. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τοσοῦτον ἐψέτω, ὅσον ἀρκέσει μόνω αὐτῷ, ἀφιεῖς ἀναρίστητον τόν τε θεράπον-

τα καὶ τὸν ξένον, καὶ τὸ βρώμα τοῦ παρανόμου, καὶ ἀποσυναγώγου ἐσθιέτω.

ΖΛΜΑΔΑΓΝΗΣ.

86. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος φιλοκατήγορος ἔστω τῶν τε Θεῶν καὶ τῶν Βραχμάνων, καὶ τὰ ἄλογα ζῶα κατατρυχούτω, καὶ κακούτω.
87. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος κλεπτικὸς ἔστω, τοῖς κλέπταις συμπραττέτω, καὶ ψευδεῖς κακολογίας καὶ συκοφαντίας λεγέτω.
88. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος φιλοκατήγορος ἔστω τῶν Βεδῶν, τῶν ἐπιστημῶν (νόμων), καὶ τοῦ Βασιλέως.
89. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος τὸν τε πατέρα καὶ τὴν μητέρα ἀτιμαζέτω, καὶ ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πενθεροῦ ζήτω.
90. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος κερδαινέτω ἐκ μεγάλης κακοπαθείας, ἐξ ἀνομίας, καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς γονυπετείας.

ΑΡΟΥΝΔΑΤΗ.

91. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη φιλοκέρτομος ἔστω καὶ συκοφάντρια τῶν ἄλλων, καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ οἰκίᾳ φιλοχωρεῖτω.
92. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη καταφρονεῖτω τῶν παλαιῶν καὶ θεῶν γραφῶν καὶ τῶν ἐν τῷ νόμῳ, καὶ ἄλλῳ νόμῳ ἀκολουθεῖτω.
93. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη ἐγκαταλείπετω τὸν ἄνδρα, καὶ τοὺς λοιποὺς οἰκείους καὶ γνωστοὺς, καὶ σχέσιν ἐχέτω πρὸς ἄλλοτρίους καὶ ἀγνώτας.
94. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη ἐρίζετω καὶ διαμαχέ-

σθω τῇ πενθερᾷ, χηρεύουσα ζήτω, καὶ μόνη γλυκέων γευέσθω.

95. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη ἀτιμαζέτω τὸν οἰκεῖον ἄνδρα, ὄντα πτωχὸν, ἀνάπηρον, μικροπρεπῆ (ταπεινὸν), ἐμπαθῆ, ἢ γέροντα.

ΒΑΡΝΕΑ.

96. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη ἐναντία ἔστω τῷ οἰκεῖῳ δεσπότη, καὶ κλοπὴν τῶν χρημάτων αὐτοῦ ποιείτω, καὶ διὰ τὰ πρὸς ζωάρκειαν πάντας προσκυνείτω, καὶ ἰκετευέτω.
97. Ἦτις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, αὕτη ἐλαχίστη ἔστω, καὶ παρὰ τοῖς ἐλαχίστοις δουλίαν καὶ διακονίαν φιλείτω.

ΠΑΣΣΟΥΣΑΚΚΑΣ.

98. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος ἀγενῆς ἔστω καὶ ὑπόδουλος εἰς γεννήσεις γεννήσεων, καὶ ἄμοιρος παντὸς νομίμου ἔργου.
99. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος προοδευέτω τῶν Βραχμάνων, μηδὲ τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς παραχωρεῖτω, καὶ τὴν προσταγὴν αὐτῶν παραβαίνειτω (ἰθυστείτω).

ΣΟΥΝΑΣΑΚΚΑΣ.

100. Ὅστις ἔκλεψε τοὺς λωτοὺς, οὗτος φίλος ἔστω τῆς θεολογίας, ἀνέραστος τῶν τοῦ κόσμου τρυφῶν, ἀνεκτικὸς τῶν φύσει ἐναντίων, ἐγκρατῆς, βλέπων ἐξ ἴσου τὴν
101. βῶλον καὶ τὸν λίθον καὶ τὸν χρυσὸν, μονήρης, θεόφρων, καὶ πάσης ζωοκτονίας ἀπέχων, καὶ μετὰ θάνατον ἐνωθήτω τῷ Θεῷ.

ΟΣΙΟΙ.

102. Ὁ ὄρκος οὗτος, ὃν σὺ ἐποίησας, ἐπέραστός ἐστι καὶ εὐάρεστος τοῖς Βραχμᾶσιν· ὅθεν σὺ εἶ ὁ κλέψας τοὺς λωτοὺς, ὧ Σουνασάκκα.

ΣΟΥΝΑΣΑΚΚΑΣ.

103. Ἰπ' ἐμοῦ ἐκρύφθησαν οἱ λωτοὶ, ὧ Βραχμᾶνες, ἀκοῦσαι ἐφιέμενος τοῦ ὑμετέρου νόμου· νῦν δ' ἴστε, ὡς ἐγὼ εἶμι ὁ Ἴνδρας.
104. Ἐκ τῆς αὐταρκειᾶς τὴν ἄφθαρτον χώραν τοῦ οὐρανοῦ ἐκτήσασθε· νῦν δ' ἀναβάντες ἐπὶ θείου ὀχήματος, δευτε πορευθῶμεν εἰς τὸν οὐρανόν.

ΒΗΣΜΑΣ.

105. Γινόντες δ' οἱ μεγάλοι ὄσιοι, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ Ἴνδρας, ἀνέβησαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, χαίροντες.
106. Καὶ περ δ' οὗτοι κολακευόμενοι καὶ παραγόμενοι τρυφαῖς πολυειδέσιν, οὐκ ἐποίησαν πλεονεξίαν· διὰ τοῦτο καὶ ἔτυχον τῆς ὑψίστης δόξης.
107. Εἰδότες, ὡς τὸ παρὰ Βασιλέως διδόμενον, κακὸν καὶ ὀλέθριόν ἐστιν, ἔφαγον νεκρὸν σῶμα, καὶ ἔχοντες τὴν αὐτάρκειαν, ἐπορεύθησαν εἰς τὸν οὐρανόν.
108. Ὅστις ἄει ἀκούει τοῦ μεγάλου τούτου κατορθώματος τῶν ὀσίων, οὗτος λυτρωθεὶς τῶν ἁμαρτιῶν, πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ πλεονεξίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ πάτερ, τίς ἐστὶν ἡ ἔδρα τῆς ἀμαρτίας; καὶ τίς ἡ μήτηρ ἢ τίς ἡ ἀρχικὴ αἰτία αὐτῆς;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Μηδεμία σοι ἀμφιβολία ἔστω, ὡς ἔδρα τῆς ἀμαρτίας ἐστὶν ἡ πλεονεξία, καὶ μήτηρ ἡ πλεονεξία, καὶ ἀρχικὴ αἰτία ἡ πλεονεξία.
3. Ἐκ γὰρ τῆς πλεονεξίας γεννᾶται ὁ θυμὸς, τὸ μῖσος, ἡ ἄγνοια, ἡ προσπάθεια, ἡ ὑπερηφανία, καὶ ὁ φθόνος.
4. Καθὼς ἡ θάλασσα οὐ πληροῦται ἐκ βαθυρρόων καὶ ἀενάων ποταμῶν, οὕτω καὶ ἡ πλεονεξία ἐκ κτημάτων πολυειδῶν.
5. Ἀκούεται ὡς ὁ Πουρουραβᾶς, ὁ οἰκουμενικὸς ἐκεῖνος Βασιλεὺς, οὐκ ἤρκεῖτο τοῖς οἷς εἶχεν ἀγαθοῖς διὰ τὴν ἣν εἶχε πλεονεξίαν.
6. Ὁ πλεονέκτης ἄπιστός ἐστὶν ἐν πᾶσι, κακοποιὸς πρὸς πάντας, καὶ διάστροφος μᾶλλον πάντων (πρὸς πάντας).
7. Ὅτε ἀκραιφνῆς εὐλάβεια τῷ ἀνθρώπῳ γίνεται πρὸς τὸν Βισνοῦν, τότε ἡ πλεονεξία ὄλλυται· ἀλλὰ τοιαύτη εὐλάβεια δύσκτητός ἐστιν.
8. Καὶ οἱ πολυμαθεῖς ὄντες, καὶ πολλῶν ἐπιστημῶν εἰδήμονες ὑπάρχοντες, καὶ ἀπορίας λύνοντες, καταπίπτουσι εἰς τὸν ἄδην, πλεονεξία κατεχόμενοι.
9. Πάντα τὰ ἀμαρτήματα τῶν ἀνθρώπων φθίνουσι, φθινού-

σης τῆς πλεονεξίας, καὶ αὐξάνουσιν, αὐξάνουσης· μηδεμίαν ἔσω ἐνταῦθα ἀμφιβολία.

40. Ὅτε ἡ πλεονεξία ἄπεστι, πᾶν καχὸν ἄπεστι· ὅτε δὲ πάρεστι, δυσκόλως ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου κλίνει εἰς τὸ ἀγαθόν.
41. Οἱ σοφοὶ ἄνδρες λέγουσι τὴν πρᾶξιν τῶν τοῦ νόμου τὸ κυρίως ποιητικὸν αἷτιον τῆς τετρακτύος ταύτης, τῆς κτήσεως, τῆς δόσεως (τῆς ἀρετῆς), τῆς τρυφῆς, καὶ τῆς ἀθανασίας.
42. Οὐκ ἔστι δὲ πρᾶξις τῶν τοῦ νόμου τῷ κατεχομένῳ ὑπὸ τῆς ἀνομίας, ἢ ἔστιν ἡ παγγάλεπος πλεονεξία, ἡ ἀναιρετικὴ τῶν τοῦ νόμου.
43. Ὅθεν παντοίῳ τρόπῳ ἄφες τὴν πλεονεξίαν, ὧ μέγα Βασιλεῦ Ἰνδδιστίρα, εἰ ἀγαπᾷς τὸ οἰκεῖον ἄκρον ἀγαθόν, τὴν ἐν οὐρανῷ ὑπερτάτην δόξαν.
44. Οἱ ἀνέραστοι τῶν τοῦ κόσμου ἡδονῶν, οἱ ὀλιγαρχεῖς, οἱ πραεῖς τῷ πνεύματι καὶ ἀφθονοὶ, τυγχάνουσι τῆς ὑψίστης χώρας τοῦ Βισνοῦ, ἣν καλοῦσιν οἱ θεόφρονες ἄφθαρτον καὶ αἰώνικην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ ἰλαρότητος, ἧ ταπεινοφροσύνης.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ποτέρα ἐστὶν ἀρίστη; ἡ ἄσκησις καὶ σκληραγωγία; ἢ ἡ ἰλαρότης καὶ ταπεινοφροσύνη; Διαλυσὸν μου ταύτην τὴν ἀπορίαν, πάτερ.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Πολυειδεῖς τρόποι τῆς ἀρετῆς ἐρρήθησαν ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν· καὶ τοὶ δ' ἔχουσι ἕκαστος τὴν ἰδίαν γνώμην καὶ δόξαν, ὁμοφρονοῦσιν ὅμως, ὡς ἡ ἰλαρότης ἀρίστη ἐστί.
3. Ἡ γὰρ ἰλαρότης ἀρετὴ ἐστὶν ὑπερτάτη, ἀσυγκρίτως ἀγνή, καὶ ἀγνιστικὴ πάντων.
4. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, τὸν διάλογον τοῦ Τουλεδδάρα, καὶ τοῦ ὀσίου Ζαζάλις.
5. Πάλαι Βραχμάν τις, Ζάζαλις τὸ ὄνομα, ἄσκησιν μεγάλην ἐποίει καὶ θεωρίαν ἐν ἐρήμῳ παρὰ τῆ ὄχθη τοῦ ὠκεανοῦ.
6. Πολλῶν δ' ἐτῶν (ἐν πολλοῖς δ' ἔτεσι) ἱσταμένου ἀκλονήτου, δίκην στύλου, ζεῦγος ὀρνέων καλιὰν ἔπηξεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.
7. Ἀνεξίκακος δ' ὢν καὶ εὖσπλαγχνος, παρέβλεψε τοὺς ὀρνεις, οἱ καὶ ὠτόκησαν, θαρρήσαντες.
8. Ἐξῆλθον δὲ καὶ νεοττοὶ ἐκ τῶν ὠῶν μετέπειτα, καὶ ηὔξηθησαν ἐν τῇ καλιᾷ· ὁ δὲ Ζάζαλις ἀκίνητος ἦν.
9. Ὅτε δὲ οἱ νεοττοὶ πτερωθέντες ἀνέπτησαν, τότε ὁ Ζάζαλις ἐκινήθη.
10. Μέγα δὲ φρονῶν, ἀναφωνήσας ἔφη· « οὐκ ἔστιν ἐν κόσμῳ

ὅμοιος ἐμοὶ κατὰ τὴν ἄσκησιν. » Φωνὴ δ' ἐξαίφνης ἐν αἰθέρι ἐγένετο λέγουσα·

11. « Ἐν Βαρανασῇ τῇ πόλει οἰκεῖ Τουλαδδάρας (Ζυγοστάτης) μεγαλόφρων· οὐχ οὕτως ὅμως μεγαλοῤῥημονεῖ, ὡς σὺ αὐτός. »
12. Ταύτης τῆς φωνῆς ἀκούσας ὁ ὄσιος Ζάζαλις, ἀφίκετο ἐπὶ τὴν πόλιν Βαρανασὴν μετ' οὐ πολὺν χρόνον, ἰδεῖν ἐφιέμενος ἐκεῖνον τὸν Τουλαδδάραν.
13. Εἶδε δ' ἐκεῖ τὸν Τουλαδδάραν, πωλοῦντα πολλὰ ὑγροφυῆ (βούτυρον, μέλι, ἄλας κτλ.)· εἶδε δὲ καὶ ὁ Τουλαδδάρας αὐτὸν, ὃν καὶ προσκυνήσας, ἔλεξεν ὧδε·

ΤΟΥΛΑΔΔΑΡΑΣ.

14. Γνωστός μοι εἶ, ὦ ἄριστε Βραχμάν, καί τοι οὐδέποτε ἤκουσα περὶ σοῦ γνωστὸν δέ μοι καὶ τὸ τέλος τῆς ἐνθάδε σου ἀφίξεως.
15. Σκληραγωγία ἄκρα χρωμένου, ὄρνεις ἐνεόττευσαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς σου· καυχωμένω σοι δ' ἐπὶ τούτῳ, φωνὴ ἐξ οὐρανοῦ ἐγένετο περὶ ἐμοῦ.
16. Ταύτης τῆς φωνῆς ἀκούσας, ἐνθάδε ἀφίκου, ἰδεῖν με ἐφιέμενος· εἰπέ οὖν ἐν τάχει, τί εὐάρεστόν σοι ποιήσω, ὦ ἄριστε Βραχμάν;

ΖΑΖΑΛΙΣ.

17. Πῶς ἐγένετό σοι ἡ θεωρητικὴ καὶ προγνωστικὴ ἀρετὴ, πωλοῦντι πᾶν ὑγροφυές καὶ εὐώδες; τοῦτο εἰπέ μοι.

ΤΟΥΛΑΔΔΑΡΑΣ.

18. Οὔτε παιδείαν καὶ μάθησίν τινα ἐγυμνάσθην, οὔτε παρὰ

- ἄλλου εἰδότης ἦκουσα· ἀπεκαλύφθη μοι δὲ τοῦτο τὸ προγνωστικὸν ἐκ τῆς γυμνάσεως καὶ ἕξεως τῆς ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει.
19. Ὡς τινὶ ὁ ἄνθρωπος προσφύεται αἰεὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, τοῦτο ἕξις γίνεται· ἐνταῦθα μηδεμίᾳ ἔστω ἀμφιβολία.
20. Ὅστις βλέπων τοὺς μὲν πάσχοντας, συμπάσχει, τοὺς δὲ χαίροντας, συγχαίρει, οὗτος ἔχει τὸ θεωρητικὸν καὶ προγνωστικὸν ἰδίωμα.
21. Ἡ ζωὴ γίνεται οὐκ ἐξ ἀδικίας πρὸς ἄλλους, οὐδ' ἐκ πλεονεξίας· αὕτη ἐστὶν ἡ ἀρίστη ἀρετὴ· τοιαύτην δὲ ζῶν ἐγὼ ζῶ.
22. Ἐγὼ χόρτοις καὶ ξύλοις συνειλεγμένοις κατεσκευασάμην τὴν κατοικίαν ταύτην· πιπράσκω δὲ πᾶν εἶδος ὑγροφύεσ, ἐκτὸς οἴνου καὶ κρέατος.
23. Ὅστις ἐν τῷ πωλεῖν ἀπάτη χρῆται πρὸς ἡλιθίους καὶ τυφλοὺς, εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην οὗτος πορεύεται, καὶ ὁ πλοῦτος τούτου ἀπόλλυται.
24. Ὃς εὐμενὴς ἐστὶ καὶ φιλόφρων πρὸς πάντας, ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, οὗτος οἶδε τὴν θεωρητικὴν καὶ προγνωστικὴν ἀρετὴν.
25. Ἐξ οὗ πᾶς ἄνθρωπος φοβεῖται, ὡς ἀπὸ στόματος τοῦ θανάτου, ἐπειδὴ ὑπάρχει ἰταμὸς καὶ σκληρὸς ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, οὗτος κακῆς στάσεως τυγχάνει μετὰ θάνατον.
26. Ἐγὼ, ὦ Βραχμᾶν, οὐτ' ἐπαινῶ τὰ τῶν ἄλλων ἔργα, οὔτε κατηγορῶ· ἐγὼ ὁ αὐτός εἰμι ἐν πᾶσιν· ἰδὲ τὴν ἐμὴν ἐγκράτειαν.
27. Ἐγὼ ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν ὁμοίος εἰμι τῷ χλωῷ, τῷ τυφλῷ, τῷ κωφῷ, τῷ εὐνούχῳ, τῷ ἀλάλῳ, καὶ τῷ

- ἡλιθίω· οὐ ἔστερήθησαν τῶν αἰσθητικῶν δυνάμεων, αἱ εἰσι θύραι τῆς ἡδονῆς καὶ τρυφῆς.
28. Καθὼς ὁ γέρον, ὁ παῖς, καὶ ὁ νοσηλευόμενος, ἀνέραστοί εἰσι τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, οὕτω καὶ αἱ ἐπιθυμίαι τῶν ἡδονῶν καὶ τρυφῶν ὄχοντο ἀπ' ἐμοῦ.
29. Ἐγὼ ὁ αὐτός εἰμι καὶ ἐν φίλοις καὶ ἐν ἐχθροῖς· ὁ αὐτός εἰμι καὶ ἐν ζημίᾳ καὶ ἐν κέρδει· καὶ ὁ αὐτός ἔλεός ἐστί μοι ἐν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις (πρὸς πάντα τὰ πνοὴν ἔχοντα).
30. Καὶ οἱ θεοὶ, ἐπειδὴ ἀνωτέρας δόξης ἐπιθυμοῦσιν, ἀποροῦσιν εἰς τὴν διαγωγὴν καὶ γνώμην τοῦ βλέποντος πάντας ὡς ἑαυτὸν, καὶ τὰ πάντα ἐξ ἴσου, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε κακὰ, καὶ μηδεμιᾶς δόξης ἐπιθυμοῦντος.
31. Ὅτε ὁ ἄνθρωπος καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ κλίσειν (γνώμην) οὐκ ἔχει κακὴν πρὸς ἅπαντα τὰ ἐμψυχα, τότε τυγχάνει τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.
32. Ἀμφότεροι οὗτοι ἐν ἐμοὶ οἱ αὐτοὶ εἰσι, καὶ ὁ ἐπαινῶν με καὶ ὁ κατηγορῶν μου· οὐδὲν γὰρ ἐστὶν οὔτε ἀγαπητόν μοι, οὔτε μισητόν μοι, ἐπειδὴ οὔτε ἀγάπην, οὔτε μῖσος ἔχω πρὸς τι.
33. Ἄπαντες οἱ ποταμοὶ ὅμοιοί εἰσι κατὰ τὴν ἀγιότητα, καὶ ἅπαντα τὰ ὄρη, καὶ ἅπαντα τὰ ἱερὰ τεμένη· μηδεμίᾳ ἔστω ἀμφιβολία.
34. Ἡ ἰλαρότης ἐστὶ τὸ μέγα ἱερὸν τέμενος· ἡ ἰλαρότης ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀσκησις· ἡ ἰλαρότης ἐστὶν ἡ μεγάλη γνῶσις τῶν ὄντων· ἡ ἰλαρότης ἐστὶν ἡ μεγάλη θεωρία.
35. Καὶ ὁ ἄγαμος, καὶ ὁ ἔγγαμος, καὶ ὁ ὑλόβιος, καὶ ὁ μοναστής καὶ ἀγύρτης, ἅπαντες οὗτοι τυγχάνουσι τῆς ὑψίστης στάσεως διὰ τῆς ἰλαρότητος.
36. Πάντα ταῦτα ἀνωφελῆ εἰσι τῷ μὴ ἔχοντι ἰλαρὰν τὴν ψυχὴν· ἡ δόσις, ἡ θυσία, ἡ ἀσκησις, ἡ καθαριότης, ἡ

- προσκύνησις ἀγίων τόπων, καὶ ἡ μάθησις καὶ γνῶσις τῆς Βέδας.
37. Ἐκεῖνος λέγεται ἰλαρὸς καὶ ἀγνὸς, ὃς ἐλυτρώθη πάντων τῶν κακῶν τῆς ἀγάπης, τοῦ μίσους, τοῦ ψεύδους, τοῦ θυμοῦ, τῆς πλεονεξίας, τῆς ἀγνοίας, τῆς ὑπερηφανίας, καὶ τῶν λοιπῶν.
38. Πᾶσα παιδεία καὶ μάθησις διδάσκεται ὑπὸ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν, εἰς κτῆσιν τῆς ἰλαρότητος καὶ ἀγνότητος· ὕβεν οὔτινος ἢ καρδία ἀεὶ ἐστὶν ἰλαρὰ, ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ εἰδήμων πάσης μαθήσεως.
39. Ἡ γὰρ μάθησις, ἢ μὴ ἀφορῶσα εἰς πράξιν τῆς ἀρετῆς, εἰς ἀπάθειαν, καὶ εἰς ἰλαρότητα, ἀλλ' εἰς μόνην τὴν εὐφράδειαν, ὁμοία ἐστὶ τῇ τοῦ κόρακος ἀσήμῳ φωνῇ.

ΒΗΣΜΑΣ.

40. Ταῦτα τὰ περὶ ἀρετῆς εἰπὼν ὁ Τουλαδδάρης πρὸς τὸν Ζάζαλιν, ἔδειξε πρὸς αὐτὸν τοὺς νεοττοὺς ἐκείνους παρισταμένους.

ΤΟΥΛΑΔΔΑΡΑΣ.

41. Οὗτοί εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ νεοττοί, ὧ Βραχμᾶν, οἱ ἐγεννήθησαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου· κάλεσον αὐτούς· σὺ γὰρ αὐτῶν εἶ θετὸς πατήρ.

ΒΗΣΜΑΣ.

42. Κληθέντες δ' οἱ νεοττοί ὑπὸ τοῦ Ζαζάλιος, ἐξηρεύξαντο πρὸς αὐτὸν λόγους θείους περὶ ἀρετῆς.

ΝΕΟΤΤΟΙ.

43. Ἄφες, ὧ Βραχμᾶν, ταύτην τὴν ἄμιλλαν, καὶ τὴν ὑπερ-

- φροσύνην, καὶ θεὸς τὴν διάνοιαν ἐν τῇ ἰλαρότητι· ἐκ δὲ τούτου τεύξῃ τῆς ὑπερτάτης δόξης.
44. Ἐκ τῆς ὑπερφροσύνης ὄλλυται ἐκείνη σου ἡ ἄσκησις, ἡ μετὰ πολλοῦ πόνου γενομένη· ἀπολωλείας δὲ τῆς ἀσκήσεως, οὐ τεύξῃ τῆς ὑπερτάτης δόξης.
45. Ὅθεν ἀφείς τὴν ἄγνοιαν, τὴν φθοροποιὸν τῆς ἀσκήσεως, θεὸς τὴν διάνοιαν ἐν τῇ ἰλαρότητι, καὶ ἔσο ἐκτενὴς εἰς τὴν θεωρίαν.
46. Εἰς μάτην πονεῖ ὁ βακενδύτης, ὁ πλοκμοφόρος, ὁ τρεῖς βακτηρίας ἔχων, ἢ ὁ κεκαρμένος τὰς τρίχας, οὗ ἡ καρδία οὐκ ἔστιν ἰλαρά.
47. Οὐχ ὁ ἐξωτερικὸς σχηματισμὸς αἰτίος ἐστὶ τῆς ἀρετῆς· καὶ λαμπρὰ γὰρ ἐνδεδυμένοι, καὶ κεκοσμημένοι, καὶ τὸν κόσμον οἰκῶν, κατορθώσκειν ἂν τὰ τῆς ἀρετῆς ὁ ἄνθρωπος, ὅτε ὁ αὐτὸς διάκειται ἐν πᾶσιν.
48. Εἰ καὶ ὁ καρπὸς τοῦ δένδρου Κατάκα καθαρτικὸς ἐστὶ τοῦ τεθρολωμένου ὕδατος, τὸ ὕδωρ ὅμως οὐ καθαίρεται ἐκ μόνου τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
49. Καὶ ἐν ἐρήμῳ πάθη γίνονται τοῖς ἐμπαθέσι, καὶ ἐν κόσμῳ ἄσκησις γίνεται, καὶ χαλιναγωγία τῶν παθῶν. Ὅστις κλίνει εἰς τὰ ἀγαθὰ καὶ ἄμεμπτα, καὶ ἐκκλίνει ἀπὸ τῶν κακῶν καὶ μεμπτῶν, τούτῳ ἢ ἐν κόσμῳ διαγωγή ἐρημικὴ ἐστὶν ἄσκησις.
50. Ἡμεῖς ἐκ φίλτρου ἤλθομεν ἐνθάδε, εἰπεῖν σοι ἐφιέμενοι τὴν τῆς ἀρετῆς πράξιν. Ἰλαρὸς ἔσο, καὶ τὴν ἄμιλλαν ἄφες.

ΒΗΣΜΑΣ.

51. Οἱ μὲν δὴ νεοττοὶ τοιαῦτα εἰπόντες, ἀπῆλθον· ὁ δὲ Ζάζαλις, διδάχθεις καὶ ὑπὸ τῶν νεοττῶν καὶ ὑπὸ τοῦ

- Τουλαδδάρα, ιλαρός γενόμενος καὶ ταπεινόφρων, ἔτυχε τῆς ὑψίστης δόξης.
52. Ἰσθι οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, ὡς ἡ ιλαρότης ἀνωτέρα ἐστὶ τῆς ἀσκήσεως· ὁ μὲν γὰρ ἀσκητῆς εἰς τὸν οὐρανὸν πορεύεται, ὁ δ' ἰλαρὸς τὴν ψυχὴν εἰς τὴν χώραν τοῦ Βράχμα.
53. Ταῦτα δὲ πάντα ἐρρέθησάν σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ἔχει· θεὸς οὖν τὴν διάνοιαν ἐν τῇ ιλαρότητι, καὶ ἔσο ἀτενῆς εἰς τὴν θεωρίαν.
54. Ὅστις ἀκούει αἶε, ἡ ἀναγινώσκει εὐλαβῶς ταῦτα τὰ περὶ ἀρετῆς ἐξαίρετα λόγια, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης δόξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ ἀρετῆς.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἄλλοι μὲν ἐπαινοῦσι τὸν πλοῦτον, ἄλλοι δὲ τὴν ἀρετὴν· εἰπέ μοι, ὦ πάτερ, ποτέρου τούτων ἡ κτῆσις ἀρίστη ἐστὶ;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οἱ σοφὶ ἄνδρες τὸν μὲν πλοῦτον λέγουσιν ἀνθρωπικὸν καὶ πρόσκαιρον, τὴν δ' ἀρετὴν θεῖον πλοῦτον καὶ θεῶν ἀγαθῶν δότεραν.
3. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν λόγον, τὴν ἦν χάριν δηλονότι ἐποίησεν ὁ θεὸς Ἄγγελος Κουνδαδδάρας πρὸς τὸν αἰτοῦντα Βραχμᾶνα.
4. Βραχμᾶντις ἀκτῆμων, πλεονεξία νικώμενος, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ κτήσεως πλούτου· ἀλλ' οὐκ ἐτύχχανε τοῦ ποθουμένου.

5. Ἄνελογίζετο μὲν οὖν, τίνος ἄλλου Θεοῦ δεηθείη, ὅς εισακούσεται αὐτοῦ εὐθέως, μὴ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.
6. Εἶδε δὲ παραστάντα τὸν διάκονον τῶν θεῶν Κουνδαδδάρκν· καὶ ἰδὼν, ταῦτα διαλογίζετο· « Οὗτος ποιήσει μοι τὸ ἐφετόν.
7. » Ὡν γὰρ ἀεὶ παρὰ τοῖς θεοῖς, καὶ μὴ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐν δεήσεσι, πλοῦτον πολὺν δώσει μοι ταχέως. »
8. Μύροις δὲ, καὶ στεφάνοις, καὶ θυμιάμασι, καὶ καλλιερήμασι, καὶ προσφοραῖς ἐθεράπευεν αὐτὸν ὁ Βραχμάν.
9. Μετὰ δὲ χρόνον βραχύν, ἦσθεις ὁ Κουνδαδδάρκς ἐπὶ τῇ εὐποιίᾳ τοῦ Βραχμᾶνος, τοιαῦτα ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ·
10. « Τῷ μὲν Βραχμανοκτόνῳ, καὶ τῷ οἰνοπότῃ, καὶ τῷ κλέπτῃ καὶ τῷ παραβάτῃ τῶν τοῦ νόμου, ἄφεσίς ἐστιν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί, τῷ δ' ἀχαρίστῳ οὐδαμῶς.
11. » Ὁ ἀχαρίστος ὅμοιός ἐστι τῷ κυνοφάγῳ· ὅθεν οὐ δεῖ οὔτε λέγειν περὶ αὐτοῦ, οὔτε συλλαλεῖν αὐτῷ, οὔτε ἄπτεσθαι αὐτοῦ, οὔτ' ὄραν αὐτόν. »
12. Τοιαῦτα διανοηθεὶς ὁ Κουνδαδδάρκς, ἐλθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον τῶν θεῶν, ἔθετο τὴν κεφαλὴν ἑαυτοῦ κατὰ γῆς πρὸ αὐτῶν.
13. Οἱ δὲ θεοὶ ἠρώτησαν αὐτόν, κεκλιμένην ἔχοντα τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν κατὰ γῆς « Τί αἰτεῖς, ὦ Κουνδαδδάρκα ; »

ΚΟΤΝΔΑΔΔΑΡΑΣ.

14. Βραχμάν τις ἐδεήθη μου· ὅθεν εἰ ὑμῖν δοκεῖ, γενέσθω αὐτῷ χάρις τις, παρακαλῶ.

ΘΕΟΙ.

15. Ἀνάστα, ἀνάστα, ὦ Κουνδαδδάρρα· εὖ σοι γένοιτο· εὐθυμος ἔσο· ὅσον πλοῦτον θέλει, τοσοῦτος αὐτῷ δίδεται.

ΒΗΣΜΑΣ.

16. Ἐννοήσας δ' ὁ Κουνδαδδάρρας, ὡς ὁ ἀνθρωπικὸς πλοῦτος ἀβέβαιός ἐστιν, ἤτησε κλίσιν βεβαίαν εἰς τὴν ἀρετὴν.

ΚΟΥΝΔΑΔΔΑΡΑΣ.

17. Ἐγὼ οὐκ αἰτῶ ὑπὲρ ἐκείνου μέγαν πλοῦτον, γῆν, ἢ βασιλείαν· ἔστω δὲ ἐπικλινῆς (ἐπιρρέπης) εἰς τὴν ἀρετὴν.
18. Ἐκ γὰρ τῆς ἀρετῆς γίνεται πάντα ταῦτα· μάθησις, εὐμορφία, πλοῦτος, ἀνδρεία, εὐγένεια, ὑγεία, βασιλεία, οὐρανός, καὶ ἀθανασία.
19. Ὁ φρόνιμος οὐκ ἀφήσει τὴν ἀρετὴν ἕνεκα χρηματολογίας, προσπαθείας, ὀργῆς, φθόνου, τρυφῆς ἐφετῶν, ἢ ἕνεκα φόβου.
20. Ὅστις ἀφείς τὴν ἀρετὴν, ἀσπάζεται τὸν πλοῦτον ἐκ πλεονεξίας, οὗτος, ἀφείς σωρὸν χρυσοῦ, σωρὸν χρὸς ἀναλαβεῖν ἐφίεται.
21. Καὶ οἱ ἅγιοι ἄνδρες, καὶ οἱ θεοὶ, καὶ πάντες οἱ δαίμονες οὐ τὸν πλούσιον καὶ τρυφηλὸν τιμῶσιν, ἀλλὰ τὸν ἐνάρετον.
22. Ὁ ὦν ἐνάρετος μὲν, πτωχὸς δὲ, ἀναβαίνει εἰς τὸν οὐρανόν· ὁ δ' ὦν πλούσιος μὲν, ἄμοιρος δ' ἀρετῆς, καταβαίνει εἰς τὸν ἅδην.
23. Τί ὄφελος ἐκ πλούτου τῷ ἀποθανόντι, ὃν ἄλλοι ἀπολαμβάνουσι; βελτίων δ' ἢ ἀρετῆ, ἢ παρακολουθεῖ καὶ ἀποθανόντι τῷ ἀνθρώπῳ.

24. Ἐστω οὖν ὁ Βραχυμᾶν αὐτὸς ἀτενῆς ἄει εἰς τὴν ἀρετὴν, ἐκ δὲ τῆς ἀρετῆς τυχέτω τῆς τελειότητος· αὕτη ἡ χάρις αἰτεῖται παρ' ἐμοῦ.

ΘΕΟΙ.

25. Ἐπειδὴ καρπὸς ἐστὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ βασιλεία, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ, τρυφάτω αὐτὸς ὁ Βραχυμᾶν τοῦ τῆς ἀρετῆς καρποῦ, τῶν ἀγαθῶν δηλαδὴ πάντων, μὴ πειραθῆις σωματικοῦ πόνου καὶ σκληραγωγίας.

ΒΗΣΜΑΣ.

26. Καί τοι δὲ οἱ θεοὶ πολλάκις εἶπον τῷ Κουνδαδδάρῳ ὑπὲρ πλούτου, αὐτὸς ὅμως ἐκέτευεν ὑπὲρ ἀρετῆς· οἱ δὲ θεοὶ ἐχάρησαν.
27. Καὶ χαρέντες ἔφασαν, ὡς ὁ Βραχυμᾶν ἀρετῆς δοχεῖον ἔσεται· ἐκ δὲ τῆς ἀρετῆς ἐντελεχείας τεύξεται.
28. Λαβῶν δὲ μετὰ χαρᾶς ὁ Κουνδαδδάρῳ τὴν χάριν, διελογίζετο τρόπον, ὅπως τῷ Βραχυμᾶνι ἀποστροφή τοῦ πλούτου γενήσεται.
29. Καὶ καλέσας αὐτὸν, κατεσκληρότα ταῖς τοῦ πλούτου φροντίσι, λαβῶν ῥάκη, ἔθετο αὐτὰ παρ' αὐτῷ.
30. Ἰδὼν δ' ὁ Βραχυμᾶν ἐκεῖνα τὰ ῥάκη, μεγάλην ἀποστροφήν καὶ καταφρόνησιν τῶν τοῦ κόσμου σχῶν, τοιαῦτα ἐν ἑαυτῷ ἔλεγεν·
31. « Οὗτος τοιαῦτα ἀγαθὰ οἶδε δοῦναι, οἷα οὐδεὶς ἄλλος· ἀλλὰ καὶ οὕτως, κρείττονα ἔκρινε χάριν ποιῆσαί μοι.
32. » Ὅθεν ἀφείς τὴν κακὴν καὶ κακοδότιν ἐπιθυμίαν τοῦ πλούτου, πορεύομαι ἐπὶ τὴν ἔρημον εἰς πράξιν ἀρετῆς.
33. » Ὅστις γὰρ καταφρονῶν τῆς ἀρετῆς, μοχθεῖ εἰς κτήσιν πλούτου, οὗτος ὁμοίως ἐστὶ τῷ διψῶντι, ὃς ἀφείς τὴν

- θάλασσαν, θέει εἰς τὴν πεδιάδα, ἢ ἐκ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου φαίνεται, ὅτι κυμῖνει, ὡς θάλασσα.
34. » Ἐμβρόντητοὶ εἰσι τῇ τύχῃ, καὶ κακῶς καὶ δυστυχῶς ἔχουσι, οἱ λέγοντες, ὡς οὔτε τὸ μὴ πεπρωμένον ἐκτελεῖται, οὔτε τοῦ πεπρωμένου ἀνατροπὴ γίνεται.
35. » Ὅστις πρότερον ἔπραξεν ἀρετὴν, οὗτος εὕρισκει μετὰ ταῦτα πλοῦτον· ὅστις δ' οὐκ ἔπραξε, πόθεν τούτου πλοῦτος ;
36. » Ἄπας πόνος ἐστὶ μάταιος, ὃ ἐναντία ἐστὶν ἡ τύχη· πόνου δ' ὄντος καὶ ἐν κόσμῳ τῷ ἀτυχεῖ ἀνθρώπῳ, διὰ τί μισεῖ τὴν ἐν ἐρήμῳ σκληραγωγίαν ; (μισητὴ ἢ ἐν ἐρήμῳ σκληραγωγία ;)
37. » Ἐναντίας οὔσης τῆς τύχης, καὶ ἀνωφελοῦς τῆς φερεπονίας, οὐκ ἔστιν ἀλλαχοῦ ἄνεσις τῷ ἐνδεεῖ καὶ ἐγκρατεῖ ἀλλ' ἢ ἐν ἐρήμῳ.
38. » Οὔτω δ' ἑμαυτὸν κατεργάσομαι ἄκρα ἀσκήσει καὶ σκληραγωγία, ὥστε οὐκ ἄπορος ἔσομαι, οὐδ' αἵτησιν πάλιν ποιήσομαι.
39. » Ὅσα ἀγαθὰ ζητοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις, ταῦτα πάντα εὐπόριστα γίνονται διὰ τῆς ἀσκήσεως· ἡ γὰρ ἀσκησις ἀνυπέβλητός ἐστι.
40. » Διὰ τῆς ἀσκήσεως ἐν οὐρανῷ οἱ θεοὶ τὴν θεότητα ἐκτήσαντο· καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως οἱ ὅσιοι ἄνδρες ἄκρας τελειότητος ἔτυχον. »

ΒΗΣΜΑΣ.

41. Τοιαῦτα διανοηθεὶς ὁ Βραχμάν, λαβὼν ἐκεῖνα τὰ ῥάκη, εἰσέδου τὸ ἄλσος, καὶ ἄσκησιν εἰργάζετο δυσκατέργαστον (δυσέργαστον).
42. Καὶ πρότερον μὲν ἦν ριζοφάγος, καὶ καρποφάγος, ἔπειτα

δὲ φυλλοφάγος· ἀγρὶς δὲ τὰ φύλλα, ἀνεμοφάγος ἦν ἐπὶ πολὺ.

43. Χάρῃτι δὲ τοῦ Κουνδαδδάρρα ἐγένετο αὐτῷ τῷ φιληρέτῳ καὶ καρποφάγῳ γνῶσις τῶν ὄντων καὶ θεῖα φρόνησις.
44. Καὶ τὰδε διανοεῖτο· « Εἰ αὐτὸς ὁ Κουνδαδδάρρας, ἡσθεῖς, ἐδίδω μοι πλοῦτον, ἢ βασιλείαν, ὡς ἤτησα, πῶς ἂν ἔζωον ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος; »
45. Γνοὺς δὲ τὴν εὐχαριστίαν τοῦ Βραχμᾶνος ὁ μεγαλόφρων καὶ φιλόφρων Κουνδαδδάρρας, ἐφάνη αὐτῷ,
46. Καὶ ἀντασπασάμενος αὐτὸν, χαίρων, ἔδειξε τὴν δυσανάσχετον κατάστασιν τῶν Βασιλέων, εἰπών·

ΚΟΥΝΔΑΔΔΑΡΑΣ.

Ἰδὲ, ὦ Βραχμᾶν, τὴν κατάστασιν τῶν Βασιλέων, ἣν σὺ αἰτῶν ἤθελες πρώην.

ΒΗΣΜΑΣ.

17. Εἶδε δὲ θεῖῳ ὄμματι ὁ Βραχμᾶν πόρρωθεν ἀναριθμήτους Βασιλεῖς, ἐμβεβυθισμένους εἰς τὸν βορβορώδη Τάρταρον.

ΚΟΥΝΔΑΔΔΑΡΑΣ.

48. Εἰ σὺ, θεραπεύσας ἐμὲ, τοιαύτης ἐτύγχανες καταστάσεως, ὅποια χάρις ἐγένετο ἂν σοι ὑπ' ἐμοῦ;
49. Ἰδὲ πάλιν, ἰδὲ ἐκεῖνα τὰ πάθη, ὑφ' ὧν τοῦτο τὸ πᾶν περιειλημένον ἐστί, καὶ ἡ θύρα τοῦ οὐρανοῦ περικεκλεισμένη τοῖς κακούργοις καὶ κακοτρόποις.
50. Εἰ ἅπας ὁ κόσμος οὗτος προσκείμενος ἦν τῇ ἀρετῇ, ἦν ἂν ὁ μὲν οὐρανὸς πλήρης, ἢ δὲ γῆ κενή.

ΒΗΣΜΑΣ.

51. Ἐνατενίσας δ' εἶδε τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ὀργὴν, τὴν πλεονεξίαν, τὴν ὑπερφανίαν, τὸν φόβον, τὸν ὕπνον, τὸν φθόνον, καὶ τὴν ἀκηδίαν, ἰστάμενα περίξ τῶν ἀνθρώπων.
52. Ταῦτα δὲ πάντα τῇ προσταγῇ τῶν θεῶν ἐμποδῶν γίνονται τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ὑπὸ τούτων αἱ χῶραι τῶν θεῶν ἐπιίρονται ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων.
53. Πεσὼν δ' ὁ Βραχμᾶν, προσεκίνησε τὸν Κουνδαδδάραν, καὶ ἔλεξε πρὸς αὐτὸν ἄσμενος·

ΒΡΑΧΜΑΝ.

54. Μεγάλην χάριν ἐποίησάς μοι· οἶα γὰρ ἀγαθὰ οὐδ' ἐν νῶ ἔχουσιν οἱ δοῦλοι, ταῦτα αὐτοῖς οἱ φιλόστοργοι δεσπότηαι διδόασι.
55. Καθ' ὅ,τι δ' ἠνωχλήθης, ὑπ' ἐμοῦ, τοῦ νικωμένου τῇ πλεονεξίᾳ, καὶ ἀγνοῦντος τὸ ἄκρον ἐφετὸν, συγγνώμην μοι δοῦναι ἄξιός εἰ.

ΒΗΣΜΑΣ.

56. Εἰπὼν δ' ὁ Κουνδαδδάρας, « Οὕτως ἔστω, » περιπτυσσόμενος τὸν Βραχμᾶνα, ἄφρατος ἐγένετο.
57. Χάριτι δὲ τοῦ Κουνδαδδάρου καὶ τῶν θεῶν κατ' ἐξοχήν, ἔτυχε τῆς θείας γνώσεως ὁ Βραχμᾶν, ἐξ ἴσου βλέπων τὴν βῶλον, τὸν λίθον, καὶ τὸν χρυσόν.
58. Διὰ δὲ τῆς θείας γνώσεως τυχὼν τῆς τελειότητος, αἰθεροδατῶν, περιήρχετο, ὡς Θεὸς, πάντας τοὺς τόπους ἐν ἀνέσει.
59. Ἄμοιρος δ' ὢν παντὸς πάθους, καὶ προσκείμενος αἰεὶ τῇ θεωρίᾳ, δι' ὀλίγου χρόνου ἀπῆλαισε τῆς χώρας τοῦ Βισνοῦ.
60. Εἴρηταί σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὅ,τι ἠρώτησάς με, καὶ ὅτι ἐκ τῆς

ἀρετῆς καὶ κτήματα καὶ τρουφαὶ γίνονται, καὶ ἡ ὑψίστη
στάσις.

61. Ἴσθι οὖν, ὃ μέγα Βασιλεῦ, ὡς ἡ ἀρετὴ κρείττων ἐστὶ τοῦ
πλούτου· ἐκ γὰρ τῆς ἀρετῆς, καὶ ὁ οὐρανός, καὶ ἡ λύ-
τρωσις, καὶ ἡ χώρα τοῦ Βισνοῦ ἐπίκτητος γίνεται.
62. Ὅστις ἐγειρόμενος περὶ τὴν ἔω, διδάσκει ταύτην τὴν
θεῖαν ἱστορίαν, οὗτος ἐνάρετος γίνεται, καὶ τῆς ἀθανασίας
τυγχάνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄.

Περὶ ἀποστροφῆς τῶν τοῦ κόσμου.

ἸΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰ ὁ φιλόπλουτος καὶ φιλοκερδῆς οὐ τυγχάνει πλούτου ἐκ
πολλῆς φιλεργίας καὶ φιλοπονίας, τί ποιήσας, ἄνεσιν εὐ-
ρήσει;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ὅτινι ἐστὶν ἡ πρὸς πάντας ἰσότης, ἡ ἀπραγμοσύνη, ἡ
ἀληθολογία, ἡ ἀποστροφή τῶν τοῦ κόσμου, καὶ ἡ ὀρθὴ
κρίσις, οὗτος ἔχει ἄνεσιν.
3. Ταῦτα τὰ πέντε λέγουσιν οἱ σοφοὶ αἷτια τῆς ἀνέσεως·
οὗτός ἐστιν ὁ οὐρανός, καὶ ἡ λύτρωσις, καὶ ἡ ἄκρα ἡδονή.
4. Ὅτινι ἐστὶ ταῦτα, τούτου ἐν τῇ χειρὶ ἐστὶ τοῦτο τὸ πᾶν·
ὃ ἐστὶ στερεὰ θεοφροσύνη, τούτου ἐστὶν ὁ οὐρανός.
5. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν,
ὅτι δηλονότι εἴρηκεν ὁ Μιανκῆς, ἀποστροφὴν ποιήσας
τῶν τοῦ κόσμου· σὺ δὲ θεὸς αὐτὰ ἐν νῆ, ὃ Ἰνδδιστίρας.
6. Ὁ Μανκῆς, πλούτου ἐφιέμενος, καὶ πολλάκις ἀποτυγχά-

- νων, ἠγόρασε ζεῦγος βοῶν διὰ τῶν ἐναπολειφθέντων ὀλίγων χρημάτων.
7. Φέροντες δ' οἱ βόες τὸν ζυγόν, καὶ δαμαζόμενοι, ἔδραμον αἰφνιδίως ἐπὶ κάμηλον, καθημένην ἐν μέσῳ.
8. Ἀναζάσα δ' ἡ κάμηλος, ἄρασα κατὰ συγκυρίαν ἀμφοτέρους τοὺς ἐζευγμένους βόας, ἔφερεν αὐτοὺς δρόμῳ.
9. Ἰδὼν δ' ὁ Μανκῆς ἐκπνεύσαντας τοὺς φερομένους βιαίως βόας ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς καμήλου, ἔλεξε τὰ ἐξῆς·
10. «Καὶ εὐφρων, καὶ ἀσθενής, καὶ φιλόπονος, καὶ ἐπιδέξιός ὢν ὁ ἄνθρωπος, οὐδαμῶς δύναται πλοῦτον κτήσασθαι, ὅς οὐκ ἔστιν εἰμαρμένος.
11. »Ἰδὲ τοῦτο τὸ ἐκ τῆς τύχης συμβάν μοι δεινόν, φιλοπόνῳ ὑπάρχοντι, καὶ τὰ πρέποντα πράττοντι!
12. »Ἄλλως μὲν τὰ πράγματα μελετῶνται ὑπὸ τῶν φιλοκτημόνων, ἄλλως δ' αὐτὰ φέρονται ὑπὸ τῆς τύχης· αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ δόξα.
13. »Οἱ ἐγκαταλείπουσι τὰ ὄντα κτήματα, οὗτοι ἔργον δυσέργαστον πράττουσιν· ἐγὼ δὲ καὶ τὰ μὴ ὄντα ἐγκαταλιπεῖν οὐ δύναμι.
14. »Αὕτη μου ἡ ζωὴ, τοιαύτη οὔσα, πολύπονος ἐστὶ καὶ πανάθλιος· ἀνωφελῆ γὰρ γίνονται τὰ πολλὰ καὶ διάφορα ἐπιχειρήματά μου.
15. Ὁ ὢν δυνατὸς μὲν, ἀτυχῆς δὲ, οὐ τυγχάνει πλούτου· πλοῦτος δὲ φαίνεται παρὰ τοῖς εὐτυχέσιν, εἰ καὶ παῖδες, γυναῖκες, γέροντες, ἢ ἐμπαθεῖς ὑπάρχουσι, τουτέστιν, ἀδύνατοι.
16. »Ὅποῖον νεανίευμα τῶν ἐμπαθῶν, τῶν παιδῶν, τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν γερόντων, οἱ πλοῦτον ἔχουσι; ἐξ ἀγνοίας ἄρα ὁ ἄνθρωπος πονεῖ εἰς κτήσιν πλούτου· πᾶν ἀγαθὸν γίνεται ἐκ τῆς προτέρας ἀγαθηεργίας.

17. » Δι' ἐπιδῆς, βίας, γνώσεως, ἢ ἀνδρείας οὐ πορίζεται τὸ ἀπόριστον ὁ ἄνθρωπος· διὰ τί οὖν τοσοῦτος πόνος εἰς κτήσιν τοῦ ἀκτήτου;
18. » Εἰ ἐποίει ὁ φιλάρετος, ὅσα ποιεῖ ὁ ἄπορος μὲν, φιλόπλουτος δὲ, τίς ἂν εἶη ἐν κόσμῳ τληπαθής;
19. » Πόνος ἐν συλλογῇ χρημάτων! πόνος ἐν φυλακῇ συλλεχθέντων! πόνος (ἄχθος) ἐν τῇ ὀλέσει! πόνος (ἄχθος) ἐν τῇ ἀνλώσει! ὦ πλοῦτου πολυπόνου!
20. » Πολὺ τὸ διάφορον τοῦ ἐραστοῦ χρημάτων, καὶ τοῦ ἀνεράστου· ὁ μὲν γὰρ ἐραστῆς χρημάτων, κατώδυνός ἐστιν, ὁ δ' ἀνέραστος, γηθόσυνος.
21. » Ἀφιστάμενος οὖν πάσης θελήσεως τῆς καρδίας, καὶ ζῶν ἐκ τοῦ παρατυχόντος, οὐ καταθλίψω πάλιν ἑμαυτὸν ἐκ πλεονεξίας.
22. » Συζεύξας δὲ τὴν διάνοιαν (στερεὰν δὲ ποιήσας τὴν διάνοιαν) τῇ θεωρίᾳ, τοιαύτην ἀρετὴν συντόνως ἐργάσομαι, ὥστε οὐ τεύξομαι τοιαύτης ἐπιπόνου παλιγγενεσίας.
23. » Ὡ! ὀρθῶς ἔχει τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ Σούκα, ἀρνησαμένου πάντα τὰ τοῦ κόσμου, καὶ ἀναχωρήσαντος εἰς τὴν ἔρημον ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας.
24. » Ἄλλος μὲν τρυφᾷ τρυφᾶς πάσας· ἄλλος δὲ καταφρονεῖ αὐτῶν· ἀλλ' ἢ καταφρόνησις πάσης τρυφῆς, βελτίων ἐστὶ τῆς ἀπολαύσεως.
25. » Ὅστις, φιλήδονος ὢν, οὐ καταφρονεῖ τῶν τρυφῶν, ἵνα κορεσθῇ τῆς ἡδονῆς αὐτῶν, οὗτος ὄλλυται ἐκ τῆς ἡδονῆς.
26. » Οὐκ ἔστι τοιαύτη ἡδονὴ ἡδυτέρα ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις, οἷα ἢ ἡδονὴ τοῦ ἀρνησαμένου τὰ τοῦ κόσμου, καὶ καταφρονήσαντος πάσης τρυφῆς.
27. » Εἰδὼς τοίνυν τὸ φρόνημα ἐκείνου τοῦ Σούκα, τοῦ μεγάλου ὀσίου καὶ θεόφρονος, ἀφήσω παντελῶς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκός, τὴν πηγὴν πάντων τῶν κακῶν.

28. » Οὐκ ἔστιν ἄλλος δεσμός ἐν κόσμῳ, ἀλλ' ἡ ὁ δεσμός τῆς ἐπιθυμίας· ὁ γὰρ λυτρωθεὶς τοῦ δεσμοῦ τῆς ἐπιθυμίας, οὐκ ἀναγεννᾶται ἐνταῦθα.
29. » Γινώσκω, ὦ ἐπιθυμία, τὴν ῥίζαν σου· σὺ ἔχεις τὸ εἶναι ἐκ τῆς θελήσεως τῆς καρδίας· ἐγὼ μὲν δὴ οὐ ποιήσω τὴν θέλησιν τῆς καρδίας, ἐκ δὲ τούτου σὺ οὐχ ἔξεις τὸ εἶναι.
30. » Σὺ οὐκ οἶδας, τί ἐστὶ εὐκτητον, καὶ τί δύσκτητον· σὺ δυσπλήρωτος οὖσα, ὡς τὸ χάος, καταθλίβεις ἐμέ αἰεί.
31. » Σοῦ νικηθείσης, νικητὸν ἅπαν γίνεται, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί· ὅθεν καταδαμάσω σέ τὴν δυσνίκητον ἐχθρὰν τῆς ψυχῆς.
32. » Ὅψὲ ἐγὼ ἐγνων, ὡς ἡ αὐτάρκεια μεγάλη ἀνεσίς ἐστίν· ἀπωλεσθέντος τοῦ ζεύγους τῶν βοῶν, αὐτάρκης ἔσομαι, καὶ ἐν ἀνέσει ὑπνώσομαι.
33. » Ἀνέξομαι τῶν μὴ ἀνεχομένων, οὐδὲ τρόπον ποιήσομαι κακὸν ἀντιδιδόναι· καὶ ἀποσχὼν ἀπεχθείας, μειλιχίους λόγους λέξω, μηδαμῶς φροντίζων τῆς τῶν ἄλλων κακολογίας.
34. » Σήμερον ἐγὼ εὗρηκα τὴν καταφυγὴν, δηλονότι τὴν αὐτάρκειαν, τὴν εὐθύτητα, τὴν ἀνοχὴν, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ἀλήθειαν, τὴν καρτερίαν, τὴν ἰλαρότητα, καὶ τὴν πρὸς πάντας εὐσπλαγχνίαν.
35. » Ἦτε ἐν γῆ χαρὰ καὶ ἡδονή, καὶ ἡ ἐν οὐρανῷ, οὐκ ἔστιν οὐδὲ τὸ ἐκκαϊδεκατημόριον τῆς ἐκ τῆς αὐταρκειᾶς χαρᾶς καὶ ἡδονῆς.
36. » Ὡ πλεονεξία, ἐχθρὰ τῆς ἀποστροφῆς τῶν τῆς γῆς καὶ τῶν τοῦ οὐρανοῦ, ὑφ' ὧν σὺ ἀπερρίφθης, ὡς σκύβαλον, οὗτοί εἰσιν ὑπερχαρεῖς (πανευδαίμονες).
37. Ἄφεις ἐγῶγε τὴν ἐπιθυμίαν, τὸν φόβον, τὸν θυμὸν, τὴν ἐχθρὰν, τὴν πλεονεξίαν, καὶ τὸν φθόνον, εἰσδύσομαι εἰς τὸ θεῖον, ὡς εἰς ψυχρὰν δεξαμενὴν ἐν ὥρᾳ θέρους.

38. » Ἄνευ τοῦ ἀφεῖναι ταῦτα τὰ πάθη, οὐχ εὕρισκει ἄνεσιν ὁ ἄνθρωπος· οὐχ εὕρισκει τὸ ὑψίστον Θεῖον, οὐδὲ γίνεται ἄφοβος, καὶ ἰλαρός· ἀφείς πάντα, ἐν ἀνέσει ἔσται.
39. » Ὅταν ἀπειρῶ τὴν ἐξιοῦσαν ἐπιθυμίαν ἐκ τῆς καρδίας, τότε τυγχάνω τοῦ Θεοῦ· το τὸ ἐστίν ἡ θεία φρόνησις, καὶ ἡ θεωρία· τοῦτο μόνον ἀρκεῖ, τὸ δὲ λοιπὰ περιττά.
40. Ἀφείς πᾶσαν τρυφήν, καὶ καθειρξας τὴν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐντεῦξομαι τῷ ὑψίστῳ Θεῷ, οὗ ἐπιθυμοῦσιν οἱ λυτρώσεως ἐφιέμενοι.
41. » Νικήσας τὴν ἐπιθυμίαν τὴν φυσικὴν καὶ μεγάλην ἐχθρὰν τῆς ψυχῆς, τεύξομαι τοῦ ὑψίστου Θεοῦ. Ἀπὸ τῆς σήμερον ἐγὼ εἶμι ἐν ἀνέσει. »

ΒΗΣΜΑΣ.

42. Οὕτως ὁ Μανκῆς ἔσχε τὴν ἀποστροφὴν τῶν τοῦ κόσμου ἀπολεσθέντων τῶν βοῶν καὶ ἀφείς πᾶσαν ἐπιθυμίαν, ἔτυχε τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.
43. Ὅταν γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἀφῆ πᾶσαν ἐπιθυμίαν, τὴν οὔσαν ἐν καρδίᾳ, τότε τυγχάνει τῆς αθνασίας· ἐνταῦθα οὐδεμία ἀμφιβολία.
44. Ὁ Μανκῆς, ἐνθυμούμενος τὸν ὄλεθρον τῶν μετὰ πόνου κτηθέντων βοῶν, κατεφρόνησε τῶν τοῦ κόσμου, καὶ ἀνέραστος ὢν πάσης τρυφῆς, εἰργάσατο ἀρετὴν, τὴν φέρουσαν τὰ ἐπίγεια καὶ οὐράνια ἀγαθά.
45. Διὰ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἔτυχε μετὰ ταῦτα τῆς μονίμου χάρας τοῦ Βισοῦ, ἣτις ἐπίκτητος γίνεται διὰ τῆς ἐκ τῆς ἀρετῆς αὐτογνωσίας. Τί δὲ δύσκητον τοῖς μεγαλόφροσιν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ μιμήσεως ἀγαθῶν ἔργων.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ ἐγκρατέστατε Πάτερ, τίς ἐστὶν ἡ ἀρίστη ὁδὸς; τῷ πράττοντι τὰ ἀγαθὰ ἔργα, ἢ ἐκ προσαγωγῆς τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς, ἢ οἴκοθεν διὰ πόνου καὶ προθυμίας;
2. Ἡ ὁδὸς τῆς ἐγκρατείας ἐστὶν ἀρίστη; ἢ ἡ ὁδὸς τῆς πράξεως τῶν νομίμων καὶ ἐθίμων; ἢ ἡ ὁδὸς τῆς θεογνωσίας καὶ θεωρίας;

ΒΗΣΜΑΣ.

3. Ἦτις ὀρθὴ κρίσις τοῦ νοὸς γίνεται διὰ πολλῶν γεννήσεων, διὰ ταύτης οἱ ἄνθρωποι μένουσιν ἐπὶ τῶν οἰκείων ἐθίμων καὶ νομίμων, καὶ ἔπειτα ἀπολαύουσι τοῦ ὑψίστου Θείου.
4. Ἀκούομεν, ὡς ὁ προφητὴν αἰ Ναχοῦσσας, ὁ προγενέστερος τῶν προγόνων, ἠρώτησε τὸν ἐγκρατῆ καὶ φιλόσοφον Βοδδέαν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

5. Τί ἠρώτησεν ὁ μέγας Βασιλεὺς; καὶ τί ἀπεκρίνατο ὁ μεγαλόνομος Βοδδέας; ἢ πῶς ἀποστροφὴν (ἀπόγνωσιν) τῶν τοῦ κόσμου ἐποίησεν; εἰπέ μοι, ὦ ἐγκρατέστατε.

ΒΗΣΜΑΣ.

6. Ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν λέγουσιν, ὅτι δηλονότι ἠρώτησεν ὁ Βασιλεὺς Ναχοῦσσας τὸν ἐγκρατῆ καὶ ὄσιον Βοδδέαν.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

7. Ποίαν ὁδηγίαν νοὸς σχῶν, οἰκεῖς τὸν κόσμον, ὡς ἄυλος, ἀνέρχστος ὦν πάσης τρυφῆς; εἰπέ μοι, ὦ ὄσιε.

ΒΟΔΔΕΑΣ.

8. Ἐξ οὔτοι ἐγένοντο ἐμοὶ διδάσκαλοι· ἡ Πιγγαλά, ὁ Ἄετος, ὁ Ὄφρις, ἡ Μέλισσα, ὁ Βελοποιός, καὶ ἡ Νεάνις.
9. Ἡ πόρνη Πιγγαλά, προσδοκῶσα τὴν ἔλευσιν τοῦ ἐρωμένου ἐν ῥητῇ ὥρα, ἀπέτυχε· λίαν δὲ καμουσα καὶ θλιβείσα ἐκ τούτου, σῶφρων ἐγένετο, εἰποῦσα·
10. «Τὸ μὲν προσδοκᾶν μεγάλη ἐστὶ θλίψις, τὸ δὲ μὴ προσδοκᾶν μεγάλη ἄνεσις·» ἡ Πιγγαλά, ἀφείσα τὴν προσδοκίαν, ἠδέως ὑπνώττει.
11. Τὸν Ἄετον, ἔχοντα κρέας ἐν στόματι, ἰδόντες οἱ λοιποὶ, ἠνώχλουν, καὶ κατένυττον αὐτόν· ἀφείς δὲ τὸ κρέας, ἀνενόχλητος ἦν.
12. Ἡ ἔγερσις τοῦ οἴκου οὐ γίνεται εἰς ἄνεσιν, ἀλλ' εἰς θλίψιν· ὁ Ὄφρις, εἰσδὺς εἰς τρώγλην, ποιηθεῖσαν ὑπ' ἄλλου, ἀναπαύεται.
13. Καθὼς ἡ Μέλισσα τὸ μέλι συλλέγει ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων ἀνθέων, οὕτω καὶ ὁ φρόνιμος συλλέγει τὸ ἐξαιρετον καὶ ἄριστον ἐκ πολλῶν σπουδαίων ἀνδρῶν, καὶ ἐπιστημονικῶν βίβλων.
14. Βελοποιός τις ἔχων τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς τὴν βελοποιίαν, οὐκ ἤσθετο τὸν Βασιλέα, διαβάντα πλησίον μετὰ κρότου πολλοῦ καὶ μεγάλης παρατάξεως.
15. Ἐκ μὲν πολλῶν ὀμιλίας ἔρις ἀναγκαίως καὶ μάχη γίνεται, ἐκ δὲ δυοῖν ὀμιλίας συνδιάλεξις· ἔστω (διαγέτω) οὖν ὁ φιλήσυχος μόνος, μιμούμενος τὴν Νεάνίδα ἐκεῖνην, ἢ συντρίψασα τὰ πολλὰ περικάρπια διὰ τὸν κρότον, ὃν

ἐποίουν συγκρουόμενα, ὅτε ἔπιτισσε τὴν ὄρουζαν ἐν ὄλμῳ, ἀφῆκε μόνον ἓν.

16. Τούτων ἐγὼ τὰ ἔργα ἐμιμήθην ἀκριβῶς· ἀρεῖς δὲ πᾶσαν ἐπιθυμίαν καὶ τρυφήν, διάγω ἐν κόσμῳ, ὡς ἄυλος.

ΒΗΣΜΑΣ.

17. Οὕτως εἰπὼν ὁ Βραχμλν Βοδδέας τῷ μεγάλῳ Βασιλεῖ Ναχούσσα, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἀσκητήριον· ὁ δὲ Βασιλεὺς εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν.
18. Γίνωσκε, ὦ μέγα Βασιλεῦ, ὡς οἱ ἐφιέμενοι τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν, μιμηταὶ γίνονται τῶν τοῦ διδασκάλου ἀγαθῶν ἔργων· οὕτως ὁ Βοδδέας, διάγων ἐν ἀνέσει, ἔτυχε τῆς αἰδίου χώρας τοῦ ὑψίστου Θείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περὶ φρονήσεως.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἀπάντων τῶν κτημάτων τί ἐστὶν ἀνώτερον; ταύτην μου τὴν ἀπορίαν λύσαι ἄξιός εἰ, ὦ Πάτερ.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οὐκ ἔστι κτῆσις ἄλλη μείζων τῆς φρονήσεως· ὁ γὰρ ἐχέφρων ἀνεσιν εὐρίσκει καὶν τούτῳ καὶν τῷ μέλλοντι βίῳ.
3. Διὰ τῆς φρονήσεως ἔτυχε τῆς θείας λήξεως (τῆς ἀθανασίας) ὁ Βαλῆς, μετὰ τὴν στέρησιν τῆς βασιλείας, ὅτε Πραχλάδας καὶ ὁ Ναμουσῆς, καὶ ὁ Μανκῆς· τί οὖν ἄλλο ταύτης ἀνώτερον;
4. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, τὸν διά-

λογον τοῦ Ἰνδρα καὶ τοῦ Βραχμᾶνος Κασσέπα· σὺ δὲ
θὲς τοῦτον ἐν νῶ, ὡ Ἰνδδιστίρα.

5. Πλούσιός τις ἐκ τῆς Βαῖσσαϊκῆς φυλῆς, μαινόμενος τῶ
πλούτῳ ἔρριψε κατὰ γῆς διὰ τῆς ἐλασίας τῆς ἀμάξης
Βραχμᾶνα, Κασσέπαν τούνομα, πεζῇ βαδίζοντα.
6. Λίαν δὲ δεινοπαθῶν καὶ στένων ὁ Βραχμᾶν, ἔλεξε τάδε
ἐξ ἀπογνώσεως· « Τεθνήξομαι· τί γὰρ ὄφελος ζωῆς ἐμοί,
ἀθλίῳ ὄντι ἐν κόσμῳ ; »
7. Ἐπιστάς δ' ὁ Ἰνδρας ἐν σχήματι Κυνολόκου, ἐνουθέτει
αὐτὸν τὸν τάλανα, δύσθυμον (μικρόψυχον) ὄντα, καὶ
γνώμην θανάτου ἔχοντα.

ΚΥΝΟΛΥΚΟΣ.

8. Ὅτε ἡ γνώμη σου κλίνει εἰς τὸ οἰκεῖον κακὸν, τοὔτέστιν
εἰς τὴν αὐτοφονίαν, διὰ τί θλίψιν ἔχεις διὰ τὸ ὑπ' ἄλλου
γενόμενόν σοι κακὸν, τουτέστι διὰ τὴν ἀτιμίαν ;
9. Ὅτε δὲ οὐκ ἀγαπᾷς ἐκ ψυχῆς τὰ ὑπ' ἄλλων γινόμενά σοι
κακὰ, ἐκκλίνει ἀπὸ τῶν πρὸς ἄλλους γινομένων κακῶν.
10. Ὅ,τι ἔπραξέ τις ἐν τῇ προτέρᾳ γεννήσει, τοὔτο ἀναμ-
φιβόλως ἀπολαμβάνει ἐν τῇ ἐνεστώσῃ· διὰ τί οὖν, ἀνόη-
τε θλίβῃ, ὡς πάσχων ὑπ' ἄλλου ;
11. Σὺ πολλὰ πάθη πάσχεις καθ' ἐκάστην· διὰ τί οὖν λυπῇ
ματαίως διὰ ταύτην τὴν ἀτιμίαν ; ἡ ἀρετὴ ἐστὶ τὸ
ἀπαλλκτικὸν (ἢ θεράπεια) τῶν δεινῶν· διὰ τί οὖν οὐ
πράττεις ἀρετὴν ;
12. Οἱ οὐ δύνανται ἀρετὴν πρᾶξαι ἐνταῦθα, ὡς ἡμεῖς τὰ
ἄλογα ζῶα, οὗτοι ἄχθονται, καὶ λυποῦνται· σὺ δὲ δυ-
νατὸς ὢν εἰς πρᾶξιν ἀρετῆς, διὰ τί μωραίνεις ;
13. Οἱ πλεονέκται ἀγαπῶσι καὶ πλουσίους καὶ πλοῦτον· τῶ
δ' ἔχοντι ἄφθιτον θησαυρὸν, τὴν αὐτάρκειαν, τίς χρεῖα
πλουσίου, ἢ πλούτου ;

14. Οἷα ἄνεσις ἐστὶ τοῖς μὴ ἔχουσιν ἔφεςιν πλούτου, καὶ ἰλαροῖς οὖσι τὴν ψυχὴν, πόθεν τοιαύτη τοῖς ἐφισμένοις πλούτου, καὶ τῆδε κακεῖσε θέουσιν ;
15. Ὁ ἐρασιχρήματος οὐδαμῶς κορέννυται, εἰ καὶ κτήσαιοτο πᾶσαν τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ ἀγαθὰ πάντα· τίς οὖν ἄνεσις ἐκ κτήσεως πλούτου ;
16. Οἱ λέγοντες· « οὗτός ἐστιν ὁ ἐμὸς φίλος, οὗτος ὁ ἐμὸς υἱός, αὕτη ἡ ἐμὴ μήτηρ, » ἀφιέντες ταῦτα πάντα ἐξάιφνης, πορεύονται εἰς τὸν φρικτὸν οἶκον τοῦ ἄδου.
17. Ἄνευ μὲν πλούτου ἀρετὴ γίνεται· ἄνευ δὲ ἀρετῆς πλοῦτος οὐ γίνεται· ἄφες οὖν τὴν ἔφесιν τοῦ πλούτου, ὅς ὑπεξουσίος ἐστὶ τῇ ἀρετῇ.
18. Ἡ μὲν φιλοχρηματία μέγα κακὸν ἐστίν· ἡ δὲ κτήσις τῶν χρημάτων μείζον, ἡ δὲ στέρσις, μέγιστον.
19. Ὁ προσκείμενος τῇ χρηματολογίᾳ, οὐχ εὕρισκει ἀγαθόν· ἡ γὰρ πολλὴ χρηματολογία αὐξάνει τὴν παρανόϊαν.
20. Ἐκ τυράννου, ἐξ ὕδατος, ἐκ πυρὸς, ἐκ κλέπτου, καὶ ἐκ τῶν οἰκειῶν φόβος ἐστὶν ἀεὶ τοῖς ἔχουσι πλοῦτον, καθὼς τοῖς ἔχουσι πνοὴν ἐκ τοῦ θανάτου.
21. Καθὼς τὸ κρέας καταβροχθίζεται ἐν μὲν ὕδατι ὑπὸ τῶν ἰχθύων, ἐν δὲ γῇ ὑπὸ τῶν θηρίων, ἐν δ' αἰθέρι ὑπὸ τῶν ὀρνίθων, οὕτω καὶ ὁ πλούσιος πανταχοῦ.
22. Ὁ μὲν πτωχὸς ἐπιθυμεῖ πλούτου, ὁ δὲ πλούσιος βασιλείας, ὁ δὲ Βασιλεὺς αὐτοκρατορίας, ὁ δ' αὐτοκράτωρ οἰκουμένης βασιλείας·
23. Ὁ δ' οἰκουμηνικός Βασιλεὺς ἐπιθυμεῖ τῆς στάσεως τοῦ Ἴνδρα, ὁ δ' Ἴνδρας τῆς τοῦ Βραχμᾶ, καὶ οὕτως ἀνωτέρας, καὶ ἀνωτέρας·
24. Τέλος γὰρ οὐκ ἐστὶ τῆς πλεονεξίας, καὶ οὐδεὶς ἀφίκετο εἰς τὸ τέλος αὐτῆς· ἄφες οὖν ταύτην τὴν ἀτελεῦτητον καὶ δυσπλήρωτον πλεονεξίαν.

25. Ἡ πλεονεξία οὐ κατασθέννυται ἐκ κτήσεως πολλῶν χρημάτων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀνγκάζει, καθὼς τὸ πῦρ ἐκ ξύλων.
26. Καθὼς τὰ ἐν ὕπνῳ κτηθέντα ἐν βραχεῖ φέρουσι χαρὰν, οὕτω καὶ τὰ χρήματα καὶ κτήματα τῶν ἀνθρώπων.
27. Τὰ εὐτυχήματα βραχυτελῆ εἰσι, καθὼς τὰ ἐξ ἀνέμου ἀνιστάμενα κύματα τῆς θαλάσσης· καὶ οὐδεὶς ἂν ἀναπαυθεῖη ἐν αὐτοῖς, καθὼς οὐδ' ἐν σκιαῖς δένδρων, ἐν οἷς ἐμφωλεύουσι δράκοντες.
28. (1).
29. Οἱ φιλήδονοι, ὧ Βραχμᾶν, πλοῦτον ζητοῦσιν· οἱ δ' ἐχέφρονες ἐγκαταλείπουσι καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὰς τρυφάς.
30. Ἡ ἔφεσις τοῦ πλούτου ὀλιγοῦρεῖται ὑπὸ τῶν σοφῶν, ὡς οὔσα τροφὸς μεγάλων δεινῶν· ὅστις δ' αὐτάρκης ἐστὶ καὶ μένει ἐν τοῖς ἰδίῳ ἐθίμοις, οὗτος ὑπερχαίρει ἐν οὐρανῷ.
31. Ἡ ὁ ἄνθρωπος ἀφίησι τὸν πλοῦτον, καὶ ἀπέρχεται, ἢ ὁ πλοῦτος τὸν ἄνθρωπον· πάντως γε τὸ ἐν ἀφίησι θάτερον, ἢ πρότερον ἢ ὕστερον· τίς οὖν ὠφέλεια ἐκ τῆς τοῦ πλούτου δίψης;
32. Ἡ φειδῶ, ὁ φθόνος, ἡ ὑπόκρισις, ὁ θυμὸς, ἡ πλεονεξία, ὁ φόβος, ἡ ὑπερηφανία, ταῦτα πάντα τὰ δεινὰ γεννῶνται τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τοῦ πλούτου, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί.
33. Πῶς ἀξιοῖς ἐκλιπεῖν τὸ ζῆν διὰ πλοῦτον, ὅς πολλὰ κακὰ ἔχει, καὶ ὑπὸ πολλῶν σοφῶν κατηγορεῖται;
34. Οἱ σοφοὶ ψέγουσι τὴν αὐτοφονίαν καὶ εὐτελοῦς καὶ τριβολιμαίου ἀνθρώπου, πολλῶ μᾶλλον Βραχμᾶνος καὶ θεολόγου.
35. Βεβυθισμένος ἐν ἀγνοίᾳ, ὡς ἐν ὕπνῳ, ἔνθα φαίνονται καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ, διὰ πολλοῦ ὑπνώττεις, ἀσύνετε· ἀνάνηψον νῦν!

(1) Τὸ δίστιχον τοῦτο λείπει ἐν τῷ χειρογράφῳ.

36. Εἴτις, τυχὼν βραχυμανικῆς φύσεως διὰ πολλῆς σκληραγωγίας, οὐκ ἐλευθεροῖ ἑαυτὸν ἐκ τοῦ κόσμου, οὗτος ἠπατημένος ἐστί.
37. ὦ! πόσα ἀγαθὰ ἔχουσιν οἱ ἔχοντες χεῖρας! ἡμῖν μὲν οὖν τοῖς ἀλόγοις ζώοις ἔφεις ἐστι χειρῶν, ὡς σοὶ αὐτῶ ἔφεις πλούτου.
38. Ἡμεῖς τὰ ἄλογα ζῶα οὐ δυνάμεθα ἐξαγαγεῖν τὰς ἐμπηγεῖας ἀκάνθας, ὡς μὴ ἔχοντα χεῖρας, οὐδ' ἀπαλλαγὴν ποιῆσαι τῶν θλιβόντων τὸ ἡμέτερον σῶμα ζωῆφιων.
39. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, ἐγὼ οὐκ ἐφίεμαι αὐτοφόνος γενέσθαι, μήπως ἐκ τῆς αὐτοφονίας μεταπέσω εἰς ἄλλην φύσιν, μᾶλλον κακὴν καὶ μοχθηράν.
40. Σὺ οὐ πέφυκας οὔτε χοῖρος, οὔτε κυνόλυκος, οὔτε σκώληξ, οὔτε μῦς, οὔτε ὄφις, οὔτε βάτραχος, οὔτ' ἄλλης τινος ἐλαχίστης φύσεως.
41. Πανευδαίμων σὺ εἶ, ὦ Κασσέπα, ὅταν βλέπω, ὡς ἄλλοι μὲν τυφλοὶ, κωφοὶ, ἀνάπηροι, ὄρφανοί, καὶ ἐμπαθεῖς εἰσι, σὺ δὲ ὀλομελής καὶ ὑγιής.
42. Διὰ ταύτην οὖν τὴν εὐτυχίαν ἄξιός εἰ σφόδρα ἐπαινέσθαι, μάλιστα δὲ, διότι εἶ Βραχυμάν, ἀνώτερος πάντων τῶν ἄλλων τῆ τάξει.
43. Εἰ μὲν δὴ ἀκούεις τῶν ἐμῶν λόγων, καὶ πιστεύεις αὐτοῖς, φρόντισον περὶ κτήσεως ἀρετῆς· οὐ γὰρ δεῖ γενέσθαι αὐτόχειρα.
44. Εἰ δ' οὐκ ἔσται σοὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν, μετερχομένῳ τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἔστι σαχυολογία, καρπολογία, ἢ ρίζαι, καὶ λάχανα τῆς γῆς εὐκτητα;
45. Οὐτινος ἢ ἀρετὴ οὐ φθίνει, ὅταν ζῆ καὶ ἐκ σταχυολογίας, οὗτος νομιζέσθω πλούσιος· οἱ γὰρ ἀγαθοὶ καὶ σπουδαῖοι πλοῦτον ἔχουσι τὴν ἀρετὴν.
46. Περὶ πολλοῦ δὲ πειροῦ τὴν τῶν Βεδῶν ἀνάγνωσιν, τὴν

- πυρολατρείαν τὴν παρθενίαν, τὴν ἄσκησιν, τὸ μὴ κλέπτειν, τὸ μὴ συκοφαντεῖν, καὶ τὸ ἀνεξίκακεῖν.
47. Ἄφες τὴν ψευδολογίαν, τὴν ζωοκτονίαν, τὴν πλεονεξίαν, τὴν σκολιότητα, τὴν ἀσέβειαν, τὴν ὑπερηφανίαν, τὴν ἔριν, καὶ τὰς τρυφάς.
48. Πολυπόθητός ἐστιν ὁ πλοῦτος τοῖς προσέχουσι τὸν νοῦν ταῖς ἡδοναῖς· τοῖς δὲ σοφοῖς ἀνδράσι καὶ ἀνεράστοις τρυφῶν, τί δεῖ πλούτου;
49. Εἰ δὲ φιλήδονος ὢν, οὐ δύνασαι ὅλως παραλιπεῖν τὰς ἡδονάς, ἄφες τὴν κοινωνίαν αὐτῶν· ὁ γὰρ ἐν σκότει ὢν, ἀσφαλέστερός ἐστι τοῦ τυφλοῦ.
50. Οὐδαμῶς ἔρωσ γίνεται τῷ μὴ ἔχοντι κοινωνίαν τῶν τρυφῶν· ὁ γὰρ ἔρωσ γίνεται ἐκ τῆς ὀράσεως, ἀφῆς, ὀσφράσεως, καὶ ἀκοῆς.
51. Σὺ οὐδέποτε μέμνησαι τῆς γεύσεως τοῦ οἴνου καὶ τοῦ κρέατος, διότι ἄγευστος εἶ· τούτων ὅμως οὐδὲν ἀνεῖη ἄλλο ἡδύτερον.
52. Καὶ ὅσα δ' ἄλλα γευστά εἰσιν ἐν πορρωτάτοις τόποις, τούτων οὐδεμίαν ἐνθύμησιν ἔχεις, ἐπεὶ ἄγευστος εἶ.
53. Ἐκ τῆς ἐγκρατείας πασῶν τῶν αἰσθήσεων ὁ ἄνθρωπος μεγάλην ἄνεσιν εὐρίσκει καὶ ἀνάπαυσιν.
54. Ὅσον δ' ἀπέχει, καὶ ἔφεςιν οὐκ ἔχει τῶν πιπτόντων ὑπὸ τὰς αἰσθήσεις, τοσοῦτον ἄκρως ἀναπαύεται.
55. Ὅσον δ' ἀπέχει, καὶ φυλάττεται, τοσοῦτον τῶν δεινῶν ἀπαλλάττεται· ἐκ γὰρ τῆς ἀποχῆς καὶ ἀποστροφῆς οὐδὲ μικρόν τι δεινὸν ἔχει.
56. Ἄφεις οὖν τὰς δυσπαλλάκτους καὶ φαρμάκω κεχραμμένας τρυφάς, κάθειρξον ἐν τῇ καρδίᾳ τὰς τῶν αἰσθήσεων ἐνεργείας, καθὼς τὰς ὄρνεις ἐν τῇ κύρτη.
57. Ἐκ γὰρ τῶν χαλιναγωγηθειῶν αἰσθήσεων ὁ ἄνθρωπος

τέρπεται, καθὼς ὁ διψῶν ἐκ τῶν ψυχρῶν ναμάτων, καὶ βλέπει ἑαυτὸν μὲν ἐν τῷ παντὶ, τὸ δὲ πᾶν ἐν ἑαυτῷ.

58. Ἐγκλειςον πάσας τὰς αἰσθήσεις ἐν τῇ διανοίᾳ, τὴν δὲ διάνοιαν ἐν τῷ νοῦ· τὸν δὲ νοῦν ἀνάγαγε εἰς τὸ ὑψιστον Θεῖον.
59. Θεὶς οὖν ἀκλόνητον τὸν νοῦν ἐν τῷ ὑψίστῳ Θείῳ, ταχέως εὐρήσεις ἀνάπαυσιν, καθὼς κατάρθεις τὸ ἄνευ ζύλων πῦρ.
60. Εἰ δ' οὐ δύνη ἐνοῆσαι τὸ νοερὸν καὶ ἄυλον Θεῖον, θὲς ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν ἐν ὕλῃ Θεὸν καθ' ἣν ἂν θέλῃς μορφῆν.
61. Οἵτινες θεωροῦσι τῷ νοῦ τὸν Θεὸν, τὸν ποιητὴν, καὶ μέγαν ἡγεμόνα τοῦ παντὸς, τούτοις φόβος οὐκ ἔσι.

ΒΗΣΜΑΣ.

62. Ἀκούσας τούτων πάντων τῶν λόγων τοῦ Κυνολύκου ἐκεῖνος ὁ Βραχμᾶν, εἶπε, θαυμάζων·

ΒΡΑΧΜΑΝ.

Εἰπέ μοι, ὦ μεγαλόνοε, τίς εἶ; Βισνοῦς; ἢ Ἴνδρας; ἢ Σίθας;

ΚΥΝΟΛΥΚΟΣ.

63. Ἐγὼ εἰμι ὁ Ἴνδρας· παρεγενόμην δ' ἐνθάδε διὰ χάριν σου· ἀφείς οὖν τὴν πλεονεξίαν, ἀνάστα, καὶ ἐργάζου τὰ τῆς ἀρετῆς.

ΒΗΣΜΑΣ.

64. Οὕτω νουθετήσας ἐκεῖνον τὸν Βραχμᾶνα ὁ Ἴνδρας, ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν· ὁ δὲ Κασσέπας πράξας, ὡς ἤκουσεν, ἔτυχε τῆς λυτρώσεως.

65. Πασῶν ἄρα τῶν κτήσεων ἢ κτήσις τῆς φρονήσεως κρείττων λέγεται· ὁ γὰρ ἐχέφρων ἄνεσιν εὕρισκει καὶ τούτῳ καὶ τῷ μέλλοντι βίῳ.
66. (1).
67. Προσκυνῶ ἐκείνον τὸν ἀίδιον, τὸν ἄποιον, τὸν ἄυλον, τὸν αὐτόπτην τῶν πράξεων τῶν τριῶν κόσμων, τὸν ἡγεμόνα τοῦ Παντός, καὶ ἀπαλλάττοντα τὸν φόβον τῶν παθῶν τῆς παλιγγενεσίας.
68. Ὁ Ἴνδρας μορφῆν λαβὼν κυνολύκου, ἦλθε νοσητέσων τὸν Βραχμᾶνα, τὸν πεπτωκότα καθ' ὁδὸν, καὶ τεθλιμμένον διὰ τὴν ἀτιμίαν, καὶ ἀμετάτρεπτον γνώμην θανάτου πεποιηκότα· τῶν γὰρ μεγάλῳφρων μεγάλη χάρις γίνεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ.

Περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ κόσμου.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Τοῦ χρόνου τούτου παρερχομένου καὶ πάντα τὰ ὄντα καταδαμάζοντος, εἰπέ μοι, ὦ Πάτερ, « ποῖόν ἐστι τὸ ἄκρον ἀγαθόν; καὶ τί ποιητέον; »

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Τοῦτο λέγεται τὸ ἄκρον ἀγαθόν, ἢ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία, ἢ τῶν αἰσθήσεων χαλιναγωγία, καὶ τὸ φρονεῖν, ὡς πάντα μάταιά ἐστι, καὶ πρόσκαιρα.
3. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν λόγον, τὸν διάλογον πατρὸς καὶ υἱοῦ· σὺ δὲ θεὸς αὐτὸν ἐν νῶ, ὦ Ἰνδδιστίρα.
4. Βραχμᾶνός τινος υἱὸς ἐχέφρων, Μεδδαβῆς τοῦνομ.χ, ἠρώ-

(1) Λεῖπει ἐν τῷ χειρογράφῳ.

τησε τὸν ἐξυτοῦ πατέρα, προσκείμενον τῇ ἀναγνώσει καὶ διδάξει τῶν τῆς Βέδας.

ΥΙΟΣ.

5. Ἐπειδὴ ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων φθίνει ταχέως, τί ποιήσειεν ἂν ὁ φρόνιμος, καὶ ἐφιέμενος τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ; τοῦτό μοι εὐθέως εἶπε, ὦ Πάτερ, ἵνα μεγάλην ἀρετὴν ἐργάσωμαι.

ΠΑΤΗΡ.

6. Ὁ ἄνθρωπος πρῶτον μὲν ἐν παιδικῇ τῇ ἡλικίᾳ, παρθένος ὢν, μαθέτω τὰς Βέδας· εἶτα δὲ γυναῖκα γημάτῳ, καὶ τεκνοποιησάτῳ, διὰ χοᾶς, καὶ μνημόσυνα τῶν προπατόρων, σπονδὰς τῷ πυρὶ ποιῶν καὶ θυσίας, κατὰ τὸν νόμον· τελευταῖον δὲ εἰς ἔρημον ἀναχωρησάτῳ, καὶ ὁσίως ζήτῳ.

ΥΙΟΣ.

7. Ἀναιρουμένου μὲν τοῦ κόσμου ὑπὸ τοῦ θανάτου, περικυκλουμένου δὲ ὑπὸ τοῦ γήρατος, καὶ ὑπὸ τῶν παθῶν κατατηκομένου, διὰ τί λαλεῖς, ὡς ἀσφαλῆς, καὶ ἀκίνδυνος;
8. Ὅτε κατὰ πάντα τρόπον ἀπαλλαγὴ οὐκ ἔστι τοῦ θανεῖν, πῶς ἂν ἐγὼ ἀναμείναιμι (προσμείναιμι), ὅς εἰμι ἐνελημένος, ὥσπερ ἐν δικτύῳ;
9. Ἐκάστου ἡμερονυκτίου παρερχομένου, βραχυτέρα ἡ ζωὴ γίνεται· τίς καρτερίαν ἔξει, ὢν ἐν βραχεῖ βίῳ, ὡς ὁ ἰχθὺς ἐν ὀλίγῳ ὕδατι;
10. Πόθεν, ὦ πάτερ, μακρότης ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, ὅτε καθ' ὥραν φθίνει ἐκ τῆς ταχείας φορᾶς τοῦ ἄρματος τοῦ ἡλίου;
11. Καθ' ἐκάστην στιγμὴν τὸ σῶμα τούτο, φθίνον, οὐ φαί-

- νεται, καθὼς ἢ μὴ ὀπτῆ στάμνος, ἔχουσα ἔνδον ὕδωρ· ὅταν δὲ διαλυθῆ, τότε φαίνεται.
12. Οὐκ ἔστιν ἄλλος ἀναίσθητος οὕτως, ὡς ὁ ἔχων ἐλπίδα σταθεράν εἰς τὴν ζωὴν, ἢ ἔστιν ἄστατος, ὡς τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ εὐκινήτου φύλλου τοῦ δένδρου Πιππάλα.
13. Ἄμα τῇ γεννήσει παρακολουθεῖ τῷ ἀνθρώπῳ ὅ,τε θάνατος καὶ τὸ γῆρας· καὶ ἀμφοτέροις τούτοις ὑπόκεινται κινήτὰ καὶ ἀκίνητα πάντα.
14. Τίς οὖν, βλέπων τὰ τοῦ κόσμου ἄστατα, πεποιθήσιν ἔχειν θέλει εἰς τὰ κτήματα, ἢ εἰς τὸ οἰκεῖον σῶμα;
15. Καὶ περ ἀφισταμένην, γίνωσκε παρισταμένην τὴν φθοράν, ἐπειδὴ μέλλει γεννησέσθαι· καὶ ὁ παρῶν γὰρ χρόνος, πρότερον ἦν ἀπών.
16. Ὁ θάνατος πλησιέστερα ἔρχεται καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐπὶ τὰ πνοὴν ἔχοντα, καθὼς καθ' ἕκαστον βῆμα ἐπὶ τὸν κατάδικον, τὸν ἀγόμενον εἰς τὸν τῆς καταδίκης τόπον.
17. Ἀνιστάμενος ὁ ἄνθρωπος ἐκάστοτε, τοῦτο διανοεῖσθω· « Τίς ἄρα κίνδυνος ἐπικρεμάμενος, σήμερον πεσεῖται; θάνατος; ἢ νόσος; ἢ ἄλλο τι δεινόν; »
18. Ἐγὼ οὐ βλέπω ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, ὡς ὁ γεννηθεὶς οὐ τεθνήξεται· οὕτω δὲ βεβαιωθεὶς ὁ ἄνθρωπος, πῶς ἂν εἶη ἀσφαλής;
19. Οὔτε τὰ πάθη τοῦ σώματος, οὔτε ὁ θάνατος προσμένουσι τὴν κτῆσιν τῆς ἀρετῆς· ἐν ὅσῳ οὖν ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύναμιν, ἐργαζέσθω τὰ τῆς ἀρετῆς.
20. Καὶ παῖς ὢν ὁ ἄνθρωπος, ποιείτω τὰ τῆς ἀρετῆς· ἢ γὰρ ζωὴ πρόσκαιρος· φόβος γὰρ ἔστιν αἰεὶ τοῦ συμπτώματος τοῦ θανάτου, καθὼς τῆς πτώσεως τῶν πεπειρῶν καρπῶν.
21. Ὁ μὲν παῖς ἀποβλέπει εἰς τὴν νεότητα, ὁ δὲ νέος εἰς τὸ

- γῆρας· εἰς τί δ' ἀποβλέπει ὁ γέρων, ὅς ἀνέβη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ θανάτου ;
22. Ὁ ἄνθρωπος ὀλίγον φροντιζέτω τοῦ σώματος, ἐκκαθαίρων ἐαυτὸν τῶν ἁμαρτιῶν· τὸ γὰρ σῶμα, καὶ ὑφιστάμενον σαθρὸν καὶ σαπρὸν γίνεται, καθὼς ἡ παλαιὰ ψίαθος (τὸ παλαιὸν ψιάθιον) ὑπὸ τοὺς ὄμβρους.
23. Τὰ νυχθήμερα, συντέμνοντα τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων παρέρχονται ἀδιαλείπτως, καθὼς ῥέουσι τὰ ῥεύματα τῶν ποταμῶν, καὶ οὐκ ἀναστρέφουσιν.
24. Ὡ ! ὁ πανδαμάτωρ οὗτος χρόνος συνάγει, ἀριθμῶν τοὺς μῆνας, τὰ νυχθήμερα, τὰς ὥρας, τὰ λεπτά, καὶ τὰς στιγμὰς, καθὼς ὁ τοκιστὴς τοὺς τόκους.
25. Καθὼς ὁ στερὸς καὶ ἄδρὸς οἶκος πίπτει, ὅταν ἔχη σαθρὸν καὶ ἀδρανὲς θεμέλιον, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν γένηται ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ θανάτου.
26. Ἄπαντες βιαζόμενοι ἔρχονται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πανδαμάτορος χρόνου· ἀλλ' οἱ προσέχοντες τὸν νοῦν ταῖς τρυφαίς, οὐδαμῶς φροντίζουσι τοῦ θανάτου.
27. Ἐν ἧ ἡμέρᾳ οὐδὲν ἀγαθὸν ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος, ταύτην νομιζέτω ὁ φρόνιμος ἄγονον καὶ ἄκαρπον.
28. Ἐν ᾧ λέγει ὁ ἄνθρωπος « ἡ ἐμὴ γυνή, ὁ ἐμὸς υἱὸς, οἱ ἐμοὶ φίλοι καὶ οἰκεῖοι, ταῦτά ἐστιν ἐμὰ, » ἀρπάζει αὐτὸν ὁ θάνατος, καθὼς ὁ λύκος τὸ πρόβατον, ἐκφωνοῦν, μέ ! μέ ! »
29. Ὅτε, ὦ πάτερ, ὑποκείμενος εἶ καὶ θανάτῳ, καὶ γήρατι, καὶ νόσοις, καὶ ἄλλοις πολλοῖς πάθεσι, πῶς ἴστασαι ἄφοβος, ὡς ἀγήρω, καὶ ἀθάνατος ;
30. Ὡ τοῦ δεινοῦ ! πῶς ἀπέθανεν ἐξαίφνης, ὅς σήμερον ὥράθη ὑπ' ἐμοῦ ὑγιής ; θρῆνος ἀκούεται ἀνθρώπων, ἀρπαζομένων ὑπὸ τοῦ θανάτου !
31. Τίς οἶδε πότε ἔσεται καιρὸς τοῦ θανάτου ; καὶ νέος

ἄρα ὢν ὁ ἄνθρωπος, φιλάρετος ἐστίν· ἐπειδὴ ἐφήμερος ἐστὶν ἡ ζωὴ.

32. Ἡ μὲν ζωὴ τέλος ἔχει τὸν θάνατον· ἡ δὲ εὐμορφία καὶ ἡ νεότης τέλος ἔχει τὸ γῆρας· ἡ δὲ εὐτυχία τέλος ἔχει τὴν δυστυχίαν· τίς οὖν, εἰδὼς ταῦτα, κλίσιν ἔχει εἰς ταῦτα;
33. Ὅστις ἔχει φίλον τὸν θάνατον, ἢ ὅστις πέφυκεν ἀγήρως καὶ ἀθάνατος, τούτῳ ἀρμόζει λέγειν τὸ, « αὔριον τοῦτο ὑπ' ἐμοῦ γενήσεται. »
34. Οὐχ ἀρμόζει ἀνθρώπῳ θνητῷ λέγειν τὸ, « οὐχὶ σήμερον, ἀλλ' αὔριον τοῦτο ποιήσω » ἀφεύκτως ἢ αὔριον ἡμέρα ἔσεται, ἐν ᾗ ἐκεῖνος οὐκ ἔσεται.
35. Οὐδεὶς οἶδε, τί αὔριόν τινι ἔσεται· ὅθεν ὁ νουνεχῆς σήμερον πραττέτω τὰ αὔριον πραχθησόμενα.
36. Τὸ μὲν αὔριον πραχθησόμενον, σήμερον πραχθήτω· τὸ δὲ περὶ δειλὴν ὑψίαν, ἐν δειλῇ πρωΐᾳ· ὁ γὰρ θάνατος οὐκ ἀναμένει (οὐδὲ φροντίζει) εἴτε τὸ ἔργον τοῦ ἀνθρώπου ἐτελέσθη, εἴτε οὐκ ἐτελέσθη.
37. Ὁ θάνατος ὑπὸ τὴν ἐαυτοῦ ἐξουσίαν ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον ἐν ᾧ φρονεῖ, καὶ λέγει ταῦτα· « Τοῦτο μὲν ἐτελέσθη· τοῦτο δὲ τελεστέον ἐστί· τοῦτο δὲ ἡμιτελὲς ὑπάρχει. »
38. Ἐμβεβυθισμένος ὁ ἄνθρωπος τῇ ἀγνοίᾳ καὶ προσπαθείᾳ, μοχθεῖ ὑπὲρ γυναικῶς καὶ παιδῶν, καὶ πράττων νόμιμα ἢ ἄνομα, δίδωσι τροφὴν αὐτοῖς.
39. Τοῦτον ὅμως, τὸν ἐμφυόμενον τῇ γυναικί, τοῖς παισὶ, καὶ τοῖς οἰκειοῖς, ἀρπάζει ὁ θάνατος, ἀναπηδήσας, καὶ κατατρώγει, καθὼς ἡ τίγρις τὴν ἔλαφον.
40. Ἄν οὗτος ὁ ἄνθρωπος βλέπῃ τὸν θάνατον, ἰστάμενον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, οὐδὲ τὸ βρῶμα οὐκ ἂν ἀρέσειεν αὐτῷ, πολλῷ μᾶλλον τὸ ἀνοσιούργημα.

41. Οἱ παντοίοις βρόχοις προσπαθείας προσφυόμενοι (περιπλακέντες), διόλλυνται ἀλυσιτελῶς, καθὼς διαλύονται αἱ ἐξ ἄμμου συμπεπηγυῖαι γέφυραι.
42. Πόσα εἰσὶν ἑκατὸν ἔτη τοῦ ἀπεράντου χρόνου; ὅστις τοίνυν τὸσαύτην ζῶην ἔχει τὴν πλέον ἐκτεταμένην, πῶς ἂν οὗτος ἀσφαλῆς εἴη;
43. Ἄπαντες οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι δεκαετεῖς, ἑκαταετεῖς, εἰκοσαετεῖς, καὶ τριακονταετεῖς ὑπάρχουσιν, οὐ ζῶσιν ἐπέκεινα τῶν ἑκατὸν ἐτῶν.
44. Τίνι ἔσεται πεποίθησις εἰς τὰ τοῦ κόσμου, ὅς οἶδε τὰ μὲν εὐτυχήματα, ὡς ἐνύπνια, τὴν δὲ νεότητα, ὡς ἄνθος, τὴν δὲ ζῶην, ὡς ὠκύθοον ἀστραπὴν;
45. Τί ὄφελος ἔξω ἐκ τούτου τοῦ σώματος, ὃ ἀσταθὲς ὑπάρχει, καὶ δεδίττεται τό,τε γῆρας καὶ τὸν θάνατον, καὶ παρακολουθεῖ τῇ γνώμῃ τῆς θανατηφόρου μοίρας;
46. Τίς φρόνιμος πέποιθεν ἐπὶ τὰς ἡδονάς, ἐπὶ τὴν νεότητα, καὶ ἐπὶ τὴν ζῶην, αἱ εἰσι παρεμφερεῖς κατὰ τὴν φύσιν τῇ ἐξ ἀχύρων φλογί, τῇ τοῦ χειμάρρου ῥοῇ, καὶ τοῖς ὀνεύροις;
47. Τίς πεποίθησιν ἂν σχοίη πρὸς τὰς ἡδονάς, πρὸς τὴν νεότητα, καὶ πρὸς τὰ λοιπὰ τούτου τοῦ κόσμου, ὅταν βλέπῃ τὸν ἄνθρωπον, ὑφαρπαζόμενον ὑπὸ τοῦ θανάτου ἄνευ προστασίας καὶ ἄνευ τοῦ εἰσακούεσθαι;
48. Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐδεμίαν ἄνεσιν εὐρίσκει, περιφερόμενος ὑπὸ τῆς οἰκείας εἰμαρμένης (τῶν οἰκείων ἔργων) εἰς τὸν κόσμον, ὡς εἰς βαθὺν ὠκεανὸν, ὃς ἔχει ὡς δίνην τὸν θάνατον, καὶ ἐν ᾧ οὐκ ἔστιν οὔτ' ἔρεισμα, οὔτε καταφύγιον.
49. Ἐν ἀδημονίᾳ ἀναμένει ὁ θάνατος τὸν ἄνθρωπον, ὃς ταῦτα βουλευεται· « Τοῦτο ἐγὼ ποιήσω· ἐκ δὲ τούτου ἐκεῖνο γενήσεται. »

50. Ἐγὼ οὐ βλέπω ἐκεῖνον, οὐ ἐγὼ εἶμι· οὐδ' ἔστι τις, ὅς ἐστιν ἐμοῦ· ἐγὼ εἶμι εἷς μόνος· καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ἐμοῦ οὐδ' ἄλλου τοῦ ἐγώ.
51. Μόνος ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται· μόνος ἀποθνήσκει καὶ μόνος αὐτὸς ἀντιλαμβάνει ἀγαθὰ ἢ φαῦλα ἀνθ' ὧν ἔπραξε.
52. Ρίψαντες εἰς τὴν γῆν οἱ οἰκεῖοι τὸ νεκρὸν σῶμα, ὡς ζύλον καὶ βῶλον, ἀποστρέφονται· μόνη δ' ἡ ἀρετὴ ἢ ἡ κακία συμπορεύεται τῷ τεθνεῶτι.
53. Πῶς ἴστανται ἄφροτος, ὅταν ἀκούῃ τῶν παθῶν καὶ τοῦ γήρατος, ἃ εἰσὶν ὡς φωναὶ τοῦ θανάτου, ὃς περιφέρεται εἰς τὸν κόσμον, ὡς ὁ ἄλκιμος λέων εἰς τὸν δρυμόν;
54. Πόσαι ἡμέραι εἰσὶν, ὧ πάτερ, ἐν αἷς αἰσίως διαῖξεις, ἔχων γυναῖκα, παῖδας, καὶ θεράποντας, πλοῦτόν τε καὶ κτήματα;
55. Ἐργάζου ἔργα ἀγαθὰ, ἐν ὧσιν οὐ κατατήκη ὑπὸ τῶν παθῶν, ἐν ὧσιν τὸ γῆρας οὐκ ἔπεστί σοι, καὶ ἐν ὧσιν οὐ φθίνει ἡ ζωὴ.
56. Οἱ ἐμφυόμενοι γυναικί, παισὶ, καὶ οἰκείοις, διόλλυνται, καθὼς οἱ γηραλέοι ἐλέφαντες, οἱ ἐμπαγέντες τέλμασι λίμνης.
57. Ὁ μὲν δεδεμένος δεσμοῖς σιδηροῖς ἢ ξυλίνοις, λυτροῦται· ὁ δὲ περιπεπλεγμένος βρόχοις παιδῶν καὶ γυναικῶν, οὐ λυτροῦται.
58. Περὶ γυναικῶν καὶ παίδων οὐ δεῖ φρονεῖν ταῦτα· « πῶς ἄρα οὗτοι ζήσουσιν οἱ ταλαίπωροι (ἄθλιοι) ἄνευ ἐμοῦ; »
59. Τίνι τρόπῳ ἔμψυχόν ἐστι τὸ, ὃ βλέπεις, ἔμβρυον, ὃ πρότερον ἦν βάνις γόνου ἀνάσθητος, τεθεῖσα ἐν μήτρᾳ ἐκ συνουσίας;
60. Ἐν ἣ γαστρὶ πᾶν βρώσιμον καὶ πόσιμον πέττεται, καὶ εἰς κόπρον μεταβάλλεται, διὰ τί ἐν ταύτῃ καὶ τὸ ἔμβρυον οὐ πέττεται, ὡς ἡ τροφή;

61. Ὅτι τρέφει τὸ ἐν γαστρὶ ἔμβρυον, καὶ εἰς αὐξήσιν φέ-
ρει, τοῦτο, ὃ ἐστὶ τὸ εἰμαρμένον, δώσει αὐτῷ, γεννη-
θέντι, καὶ ἀγαθὰ ἢ κακὰ, κατὰ τὰ προπεπραγμένα ἔργα.
62. Τίς ἀνάγκη φροντίδος καὶ διατηρήσεως ἐκείνου, ὅς ἐστι
βῶλος χοῦς, καὶ ὑπεζούσιος τῷ εἰμαρμένῳ, καὶ οὐ δύ-
νῃτι διαφυλάττει οὐδ' αὐτὸς ἐκυτόν;
63. Ἐκ τῶν οικείων ἔργων τῶν προπεπραγμένων ὁ ἄνθρωπος
γεννᾶται· ἐκ τῶν οικείων ἔργων αὐξάνει· καὶ ἐκ τῶν
οικείων ἔργων εὐρίσκει ἀγαθὰ ἢ κακὰ, καὶ τελευταῖον
τὸν θάνατον.
64. » Ποῦ εἰμι ἐγώ; ποῦ πορευθήσομαι; τίς εἰμι ἐγώ; διὰ
τί ἦλθον ἐνθάδε; τίς οικεῖος ἐμός; τίνας ἐγώ εἰμι; »
ταῦτα λέγε ἐν σεαυτῷ.
65. Οὐδεὶς ἐστὶ σοι οικεῖος· οὐδὲ σύ τινι οικεῖος· ἡ γυνή, οἱ
οικεῖοι, καὶ οἱ φίλοι εἰσιν, ὡς ἢ κατὰ συγχυρίαν συνέ-
λευσις ἐν ὀδῷ ὀδοιπόρων.
66. Πάλαι μὲν ἦν σοι οικεῖος ἄλλος· νῦν δ' ἔστι σοι ἄλλος·
ἐν δὲ τῇ μελλούσῃ μετασφωματώσει ἔσται σοι ἄλλος,
καὶ οὕτως ἄλλος, καὶ ἄλλος πάλιν.
67. Τοιαύτης οὖν καταστάσεως ὄντος τοῦ ἀνθρώπου, τίς
ἐστὶν οικεῖος; ἢ τίς ἀλλότριος; μωρία τοῦτο καὶ ἄγνοια!
68. Ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐννοεῖ, ὡς περιέπλεξεν ἑαυτὸν, ὡς λί-
νοις, τοῖς ἐξ ἀγνοίας βρόχους γυναικὸς καὶ παίδων, κα-
θὼς ὁ σηρικὸς σκώληξ.
69. Οὐκ ἂν σχοίη καρτερίαν ὁ φρόνιμος ἐν τούτῳ τῷ κό-
σμῳ, τῷ κατακακιομένῳ ὑπὸ μεγάλου πυρὸς, τοῦ χρόνου,
καθὼς οὐδ' ἐν οἴκῳ πυρπολουμένῳ.
70. Φρόντισον εἰσελθεῖν εἰς τι σπήλαιον ἐρημίας καὶ ἡσυχίας·
τί γὰρ ὄφελός σοι ἐκ χρημάτων, οικείων, καὶ παίδων,
οἱ πάντες τεθνήξονται; ποῦ ἐπορεύθη ὁ πάππος σου,
καὶ ὁ πατήρ σου;

71. Ζητῶν ἀπαλλαγὴν πάντων τῶν παθῶν, κατέφυγεν εἰς τὸν Θεόν, τὸν πανταχοῦ παρόντα, τὸν πανταχῆ διήκοντα, τὸν νοητὸν, τὸν θεωρητὸν τοῖς θεωρητικοῖς, τὸν ὑπερτελῆ, καὶ ἀειχαρῆ.
72. Οὐδέν τι δίδωσιν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, οὔτε πλοῦτον οὔτε μάθησιν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει τὸν καρπὸν τῶν οικείων ἔργων.
73. Πανταχόθεν πάντας ὁ χρόνος ἀφαρπάζει, τοὺς ποιηθέντας ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ, καὶ παρακαταθήκην ἔχοντας τὸν καρπὸν τῶν οικείων ἔργων.
74. Καθὼς ὁ βᾶτραχος καταβροχθίζεται ὑπὸ τοῦ ὄφως, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ θανάτου, κράζων, ὀδυρόμενος, ὦ! πάτερ! ὦ! οικεῖοι! ὦ! γυναῖ!.
75. Παρὰ τῷ θανάτῳ ἰσοστάσιοί εἰσι πάντες, ὅ,τε σοφός, καὶ ὁ βάρβαρος, ὅ,τε δυνατὸς καὶ ὁ ἀδύνατος, καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ὁ πτωχός.
76. Τό,τε γῆρας καὶ ὁ θάνατος, ὡς λύκοι, καταβιβρώσκουσι πάντας, καὶ δυνατοὺς, καὶ ἀδυνατοὺς, καὶ μικροὺς, καὶ μεγάλους.
77. Οὐδεὶς ἀποφεύγει τὸν θάνατον καὶ τὸ γῆρας, οὔτε διὰ τῆς δυνάμεως, οὔτε διὰ τῆς συνέσεως, οὔτε διὰ τῆς δόσεως, ἢ ἀσκήσεως.
78. Ὅτε οἱ Βασιλεῖς, οἱ νικήσαντες πᾶσαν τὴν γῆν μέχρι τῶν περάτων τῶν ἐπτὰ θαλασσῶν, οὐ νικῶσι τὸν θάνατον, τίς ἕτερος ἄνθρωπος καρτερικὸς ἔσται;
79. Ἀδιάλειπτός ἐστιν ἡ στροφή ἀμφοτέρων τῶν δεκαπενθήμερων τῆς πληρουμένης, καὶ φθινοῦσης σελήνης· ὁ δὲ θάνατος εἰς φθορὰν φέρει τὸν γεννηθέντα, καὶ οὐδεμίαν στιγμήν τοῦ Χρόνου διαλείπει.
80. Τὸ ἡμερονύκτιον τοῦτο συνίσταται ἐξ ὠρῶν, ἡμιωρίων, μοιρῶν, λεπτῶν, καὶ στιγμῶν.

81. Οὗτος ὁ ταχυδρόμος Χρόνος φέρει τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν ἔσχατον ὄρον, καθὼς ὁ ῥοὺς τοῦ ποταμοῦ τὴν γαλῶν εἰς τὸν ὠρισμένον τύπον.
82. Προχωροῦσα ἡ ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου, οὐδ' ἐν ἀκκρεῖ τοῦ χρόνου ἴσεται· πράττε τοίνυν, ὅ,τι αἰδίως μένει παρὰ τῶ ἀνθρώπῳ, τῷ ὄντι προσκαίρω.
83. Προσκαίρου ὄντος τοῦ κόσμου, ὡς τῆς ταχείας λάμψεως τῆς ἀστραπῆς, οἵτινες ἠδονται ἐπ' αὐτῷ, οὗτοι ἄξιόι εἰσι προσκυνήσεως· ἀνδρείοτατοι γὰρ εἰσι πάντων.
84. Τί ἄλλο εἶπω σοι, πολυλογῶν; εἰ βλέπεις ὀρθῶς, ὄψει ὡς πρόσκαιρός ἐστιν ἡ μάθησις καὶ ἡ πράξις τῶν τῆς Βέδας, ἦν με διδάσκεις.
85. Τοιούτην οὖν ματαιότητα πάντων τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων εἰδὼς ἔγωγε, ἀφεις πᾶν ἄλλο ἐπιχείρημα, θεωρητικὸς ἔσομαι.
86. Ἄλλ' οὐδ' ὁ ἐμαυτοῦ υἱὸς λυτρώσοι με ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ ἄδου· φρονῶν δὲ τὰ θεῖα, καὶ λατρεύων τῷ Θεῷ ἐν τῇ ἐμαυτοῦ καρδίᾳ, θυσία ἔσομαι τῷ Θεῷ.
87. Ἐχέφρων Βραχμᾶν οὐκ ἔστιν ἄξιος, ὡς αἱματοχαρῆς Δάκμων, θυσίας αἱμάτων θύειν, καὶ σφάγια προσφέρειν, ἃ εἰσι μάταια, καὶ ἴδια τῶν ἐκ τῆς πολεμικῆς φυλῆς.
88. Ὡν δὲ καθαρὸς τὴν καρδίαν, ἀμέτοχος αἱματοχυσίας, ἐπιθυμίας, καὶ ὀργῆς, νικητῆς τῶν αἰσθήσεων, καὶ ὄμιλος πρὸς πάντας, νικήσω τὸν θάτατον, ὡς ἀθάνατος.
89. Ἀφεις (Νεκρώσας) τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν αἰσθήσεων, ἐξ ὧν ἡ καρδία πρόσκειται τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, ἰλαρὸς ἔσομαι τὴν ψυχὴν ἐν θεωρίᾳ.
90. Ἀνατείνας δὲ τὴν διάνοιαν καὶ τὰς αἰσθήσεις εἰς μόνην τὴν θεωρίαν, ἐν τοσοῦτῳ ἐγκρατῆς ἔσομαι, ἐν ὅσῳ ὁ θάνατος ἐλεύσεται.
91. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος, καθείρξας ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν διάνοιαν,

ἄπαλλαγείσαν τῆς ἐπιθυμίας τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, ἰλαρὸς γένηται καὶ ἀγνός, τότε τυγχάνει τῆς ἀνέσεως καὶ τῆς ἀθανασίας.

92. Οἱ ἐσκοτισμένοι τὸν νοῦν τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῷ θυμῷ, οἱ συκοφάνται, οἱ ἀχάριστοι, οἱ ἀσεβεῖς, καὶ οἱ κκοήθεις, οὐ βλέπουσιν, ὡς μωροὶ, τὴν ἠνεωγμένην θύραν τῆς ἀθανασίας.

93. Λί πολλαὶ ἱποθυσίαι, καὶ αἱ λοιπαὶ βασιλικαὶ καὶ πολυτελεῖς θυσίαι οὐκ εἰσιν οὐδὲ τὸ ἐκκαιδεκατημόριον τῆς νοεράς καὶ θεωρητικῆς θυσίας.

ΒΗΣΜΑΣ.

94. Ακούσας ὁ Βραχμᾶν τοῦ λόγου τοῦ υιοῦ, τοῦ εἰδότες τὴν τῆς ἀθανασίας ὁδὸν, οὕτω δὴ καὶ πεποίηκεν, ὡς ὁ υἷος αὐτοῦ εἶρηκεν.

95. Οὕτως οὖν προτραπείς ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ υιοῦ ὁ Βραχμᾶν, θεωρῶν τὸν ἐντὸς τοῦ σώματος ὄντα νοερόν Θεόν, ἀνέραστος ἐγένετο πάσης κοσμικῆς τρυφῆς, ἀπάθειαν σχών.

96. Διὰ τῆς θεωρίας ὁ Βραχμᾶν ἔτυχε τοῦ ἀτελευτήτου καὶ ἀναλλοιώτου Θεοῦ, τοῦ περικαλλοῦς, καὶ περιλαμποῦς, τοῦ ὄντος ἐν τῷ δίσκῳ τοῦ ἡλίου, καὶ καθημένου ἐπὶ λωτοῦ, καὶ ἔχοντος ἐν χερσὶ κόγχον, καὶ τροχίσκον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ συμβουλῆς.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Πῶς πάλα: ἀποστροφὴν τῶν τοῦ Κόσμου ἔσχεν ὁ Σούκας, ὁ υἱὸς τοῦ Βεάσας; τοῦτο εἰπέ μοι, ὡς ἔχει, σεβάσμιε Πάτερ.

ΒΗΣΜΑΣ

2. Διδάξας ὁ Βεάσας πᾶσαν τὴν Βέδαν τὸν ἑαυτοῦ υἱόν, ὃς ἔζη κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν, καὶ ἄφοβος ἦν, ἐνουθέτησεν αὐτὸν οὕτως·

ΒΕΑΣΑΣ

3. Ἀσπάζου, υἱέ, τὴν ἀρετὴν, νικητὴς ὢν αἰεὶ τῶν παθῶν, τοῦτε ὀξέος ψύχους καὶ τοῦ καύματος, τῆστε δίψης καὶ τῆς πείνης, καὶ τοῦ θυμοῦ.
4. Ὁ φρόνιμος οὐ πράττει ὅ,τι ἐστὶν ἀντικείμενον τῇ ἀρετῇ, εἰ καὶ πολὺ κέρδος ἔχει· οὐ γὰρ λέγεται ἀγαθὸν καὶ ὠφέλιμον.
5. Μόνον ἀγαθὸν καὶ ὠφέλιμόν ἐστιν ἡ ἀρετὴ, ἢ παρακολουθεῖ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ μετὰ θάνατον· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα φθείρονται σὺν τῷ σώματι.
6. Ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ οὐ παρίσταται εἰς βοήθειαν ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ὁ υἱὸς, ἡ γυνὴ, ἢ ὁ συγγενὴς, μόνη δὲ παρίσταται ἡ ἀρετὴ.
7. Οἷτινες, παραφρονοῦντες, καταφρονοῦσι τῆς ἀρετῆς, τούτοις, τοῖς σχολιά ὀδεύουσι, καὶ ὁ παρακολουθῶν προσεπύλλυται.

8. Ὃς ἐστὶν ἀπόστροφος τῆς ἀρετῆς, οὗτος καὶ ὄλιθος ὢν, ἀνολόβος ἐστὶ, καὶ εὐσθενής, ἀσθενής, καὶ εὐμαθής, ἀμαθής.
9. Οἷς οὐκ ἐστὶ σκοπὸς ἢ ἀρετῆ, οὗτοι τοιοῦτοι ὄντες ἄχρηστοί εἰσιν.
10. Ἡ ἀρετὴ ἐστὶ μήτηρ, πατήρ, συγγενής καὶ εὐμενής· ἢ ἀρετὴ κλίμαξ ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ· ἐκ τῆς ἀρετῆς τυγχάνει ὁ ἄνθρωπος τοῦ οὐρανοῦ.
11. Μόνης τῆς ἀρετῆς ὁ φρόνιμος στοχάζεται, εἰ καὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ κινδυνεύει· ἐκ γὰρ τῆς ἀρετῆς τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ· τέλος (καρπὸν) γὰρ τῆς ἀρετῆς οἱ σοφοὶ οἶδασι τὴν ἐπίτευξιν τοῦ οὐρανοῦ.
12. Τοῦτο τὸ πᾶν κινητὸν ὁμοῦ καὶ ἀκίνητον συνέχεται (κρατεῖται) ὑπὸ τῆς ἀρετῆς, ἢ ἀναφέρεται εἰς Θεὸν, καὶ ὑπ' ἐκείνου, ὃς ἀφορᾷ εἰς τὸν Θεόν.
13. Ἡ τινὶ ἀρετῇ ὁ Θεὸς Βισνοῦς, ἐφήδεται ὁ ἀμέτρητος τὴν φύσιν, αὕτη ἐστὶν ἀρίστη, καὶ πάντιμος.
14. Ἡ ἀρετὴ, ἢ ἐν νῶ θεωρεῖται, ἢ παρακελεύεται, ἢ ὁραταί, ἢ ἀκούεται, ἢ λέγεται, ἢ ἐπαινεῖται, ἀπαλλάττει πᾶν ἀμάρτημα, καθὼς ὁ ἥλιος ἅπαν τὸ σκότος τῆς νυκτός.
15. Ὁλοψύχως οὖν πράττε ἀεὶ τὴν ἀρετὴν, ὧ τέκνον, μήπως μετὰ θάνατον εἰς τὸ βαθὺ σκότος τοῦ ἄδου πέσης.
16. Οἷ εἰσιν αὐτάρκεις, εὐπαίδευτοι, ἀληθεῖς, εὐθεῖς, εὐσπλαγχοὶ, καὶ νικηταὶ τῶν παθῶν, τούτους καὶ θεράπευε, καὶ ἐρώτα.
17. Δέχου τὴν γνώμην τῶν ἐγκρατῶν καὶ ἐννόμων ἀνδρῶν, καὶ ἄκρα φρονήσει κράτει τῆς διανοίας, τῆς ὀδευούσης ὁδὸν σχολιάν.
18. Ἡ διάνοια πάντων τῶν ἀνθρώπων συλλέγει καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ· σὺ δὲ ἀπὸ μὲν τῶν κακῶν εἴργε, εἰς δὲ τὰγαθα φέρε αὐτήν.

49. Ἄφες τὴν ἐπιθυμίαν, τὸν θυμὸν, τὸν φόβον, τὴν πλεονεξίαν, τὴν ὑπόκρισιν, τὴν ἔχθραν (ἀπέχθειαν), τὴν ὑπερφανίαν, τὸν ὕπνον, τὸν φθόνον, τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν ἀσέβειαν.
20. Ἀσπάζου τὴν ἀλήθειαν, τὴν εὐθύτητα, τὴν παρθενίαν, ἀνοχὴν, καὶ τὴν ἀποχὴν τῆς κλοπῆς, τῆς σκαϊότητος, καὶ τῆς ζωοκτονίας.
21. Τυχὼν τῆς δυσκότητος ἀνθρωπείας φύσεως, ἣ ἔστι κλίμαξ ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν, πρόσεχε σεαυτῷ, ἵνα μὴ πάλιν πέσῃς.
22. Ἐκπίπτει τῆς ἧς ἔχει χάριτος ὁ Βραχμᾶν, ὁ ὢν θυμῶδης, πλεονέκτης, ὑπνώδης, ἀμελής, καὶ φιλήδονος.
23. Ὅσον οἱ φιλήδονοι ταῖς ἡδοναῖς καὶ τρυφαῖς ἐγκεινται, τοσαύτη κλίσις ἐπιγίνεται αὐτοῖς εἰς αὐτάς.
24. Οἱ ἀπατηθέντες τὸν νοῦν ὑπὸ τῶν ἡδονῶν, αἱ ἀπαταῶσι τοὺς μωροὺς, πάθη καὶ δεινὰ εὐρίσκουσιν ἐν φύσεσιν ἀλόγων ζώων.
25. Ὁ ἐγκείμενος ταῖς ἡδοναῖς, οὐχ εὐρίσκει ἀγαθόν· ὅθεν ἄφες, ὧ υἱὲ τὰς ἡδονάς, ὀλοψύχως, ὡς δηλητήρια φάρμακα.
26. Ἡ διάνοια τῶν ἀνθρώπων, ἡ ἐγκειμένη ταῖς ἡδοναῖς ἐν πολλαῖς γεννήσεσι, δυσκόλως ἀπείργεται ἀπ' αὐτῶν, καθὼς ἡ κακὴ βοῦς ἀπὸ τῶν ληίων.
27. Ἀναχαιτίσας τὴν εἰς τὰς ἡδονὰς κλίσιν τῶν ἐπαγωγῶν αἰσθήσεων, τρέφε σεαυτὸν τοῖς λειψάνοις τῶν προσφερομένων βρωμάτων τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς ζένοις.
28. Ὁ ἄγαμος, ὁ ἐγγαμος, ὁ ὑλόβιος, καὶ ὁ ἀλήτης, ἅπαντες αὗτοι, πράττοντες τὰ ἐντεταλμένα, ἐπιτυγχάνουσι τοῦ ὑψίστου Θείου.
29. Οὐκ ἀπόλλυται ὁ Βραχμᾶν, ὁ ὢν εὐθύς, ἀσκητής, ὀλιγαρ-

- κῆς, ὅμοιος πρὸς πάντα, ἀληθῆς, νικητῆς τῶν αἰσθήσεων, δότης, ἐγκρατῆς, καὶ ἐλεήμων.
30. Μεγάλη καὶ πλατεῖα ὁδὸς τῆς ἀρετῆς ἐδείχθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, υἱέ· τχύτην τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ὄδευε προσεκτικῶς, καὶ μὴ ἄλλην σκολιάν.
31. Ὅς τις θεραπείαν τῶν παθῶν οὐ ποιεῖ ἐνταῦθα, οὗτος, ἐμπαθῆς ὢν, τί ποιήσει, πορευθεὶς εἰς τόπον, ἔνθα οὐκ ἔστιν ἄκος;
32. Ἀπέχου τῆς ἰταμότητος, τῆς ψευδολογίας, τῆς ζωοκτονίας, τοῦ ἀλλοτρίου κτήματος, τῆς ξένης γυναικὸς, τῆς διαβολῆς, τῆς κακηγορίας, καὶ τῆς κακοφροσύνης.
33. Οὐκ ἂν εἴποι ὁ φρόνιμος λόγον, ὅς κωλύει καὶ τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν τῆς ἀρετῆς κατόρθωσιν, καὶ τὴν κτῆσιν καὶ τρυφήν, αἱ γίνονται ἐκ τῆς ἀρετῆς.
34. Ἐγειρόμενος ἐξ ὑπνου καθ' ἐκάστην, σκέπτου τὸν καρπὸν τῶν ἐνταῦθα ἔργων, καὶ τὰ ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ αἰδία ἀγαθά.
35. Τὸ σῶμα τοῦ Βρῆχυμᾶνος οὐ γεννᾶται διὰ τρυφήν, ἀλλὰ διὰ θλίψιν μὲν μεγάλην ἐνταῦθα, ἄνεσιν δ' ἀτελεύτητον μετὰ θάνατον.
36. Ἀγάπη μὲν τὰ ἐπαινετὰ ἔργα κατὰ πάντα τρόπον, μίσει δὲ τὰ κατηγορημένα· αὕτη ἐστὶν ἡ κυρία ἀρετή.
37. Ἐγὼ μὲν ἐκτείνων τὴν χεῖρα, κραυγάζω· οὐδεὶς δ' ἐμοῦ ἀκούει· διὰ τί οὐ πράττεται ἡ ἀρετὴ, ἐξ ἧς γίνεται ἡ κτῆσις καὶ ἡ τρυφή;
38. Ὅς μωρόφρων ὢν, οὐ πράττει ἀρετὴν ἐν νεανικῇ τῇ ἡλικίᾳ, οὗτος ὕστερον γνωσιμαχεῖ, καθὼς ὁ ὀδοπόρος, ὅς ἀπελείφθη τῆς συνοδίας, κοιμώμενος.
39. Οὐ δεῖ οἰκεῖν, ὡ υἱέ, ἐν κώμῃ, ἐν πόλει, ἐν τεμένει, ἢ ἐν οἴκῳ, ἔνθα ἐστὶ παράνομος ἀνὴρ.
40. Ἄει ὁ φρόνιμος πραττέτω ἀρετὴν ἀόκνως· ἐλθόντος γὰρ

- τοῦ θανάτου ἐξαίφνης, οὐχ οἷόν τέ ἐστὶν ἀρετὴν πράξει.
41. Πράττε τὰ ἀγαθὰ ἄνευ ἀναβολῆς· ὁ γὰρ θάνατος ἀναγκαῖός σοι ἐστὶ, καὶ προσέλκει σε πάντας, ἀπράκτων ὄντων τῶν πρακτέων.
42. Τίς ἀνόητος ἐννοεῖ τὰ πάθη, τὸ γῆρας, καὶ τὸν θάνατον; οὐ γὰρ ἂν ἴστατο, ἐκάθητο, ἐκοιμᾶτο, ἢ ἐγέλα, ὡπερ ἀσφαλῆς.
43. Τὸ πᾶν τοῦτο περιειλημμένον ἐστὶ γεννήσει καὶ θανάτῳ, καὶ πολλοῖς ἄλλοις δεινοῖς, καὶ πάθεσιν· ἄφες οὖν τοῦτον τὸν μάταιον κόσμον, ὡς μίαν ἔρημον.
44. Οἱ μὲν συγγενεῖς, ἀγχιστεῖς, καὶ οἰκεῖοι ἀναστρέφουσιν οἴκαδε ἐκ τοῦ νεκρικοῦ τόπου· σὺν δὲ τῷ θανόντι πορεύεται, ὅ,τι ζῶν ἐπραξε· πράττε οὖν ἀγαθὰ.
45. Ὀλιγοχρόνιός ἐστὶν ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων· ταύτης δὲ τὸ ἥμισυ ὁ ὕπνος ὑφαιρεῖται· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἥμισυ ἀνωφελές ἐστὶν, ὑποκείμενον παιδικῇ τε καὶ γεροντικῇ ἡλικίᾳ, καὶ πολλοῖς πάθεσι, καὶ ἄχθεσιν.
46. Οἱ μωροὶ καὶ ἐλάχιστοι τῶν ἀνθρώπων ἀποθνήσκουσι μὲν, ἵνα γεννῶνται, γεννῶνται δὲ, ἵνα ἀποθνήσκωσι, καθὼς ὁ χόρτος, οὐχὶ δὲ, ἵνα κτήσωνται ἀρετὴν καὶ ἀθανασίαν.
47. Βλέπεις ἀρπαζομένους ὑπὸ τοῦ θανάτου ὁμογενεῖς, ὁμηλικας, καὶ ὁμοιομόρφους· ἀλλ' οὐδεὶς σοι ἐστὶ φόβος· ἡ γὰρ καρδίᾳ σου σιδηρᾶ ἐστὶ.
48. Ἐν ἑκατὸν ἀνθρώποις οὐδεὶς ἐστὶν ἐκχτονταετής· ἡ ἑκατονταετία κενὴ ἐλπίς ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις· ἡ γὰρ μεγίστη ζωὴ, ἐβδομήκοντα ἔτη.
49. Τοῦ μὲν σώματος ὄντος δίκην πομφόλυγος, τῆς δὲ ζωῆς δίκην ὄρνιθος, προσκαίρου δὲ τῆς μετὰ τῶν ἐφετῶν οἰκήσεως, πῶς ὑπνοῖς, ὦ υἱέ;
50. Τὸ μὲν ἀνωφελές ὠφέλιμον νομίζεις, τὸ δ' ἀβέβαιον βέ-

- θαιον, τὸ δ' ἄχρηστον χρήσιμον· διὰ τί τὸ οἰκτεῖον ἀγαθὸν οὐκ ἐννοεῖς ;
51. Ὁ υἱὸς, ἡ γυνή, οἱ οἰκεῖοι, τὸ σῶμα, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ κτήματα, ἀβέβαιά ἐστι καὶ ἀλλότρια· σὰ δ' ἐστὶ τὰ ἀγαθὰ ἢ φαῦλα ἔργα.
52. Ὁ ἀεὶ δύων καὶ ἀνατέλλων ἀφθαρτος ἥλιος εἰς φθορὰν φέρει τὰ τῶν ἀνθρώπων πάντα, ἦτοι εὐτυχήματα, ἢ δυστυχήματα.
53. Ὁ θάνατος καταβιβρώσκει τὸν ἄνθρωπον, διαπεπαρμένον ὑπὸ τῆς πλεονεξίας, ὡσπερ ὑπ' ὀβελίσκου, καὶ ἀληλιμμένον ὑπὸ τῆς τρυφῆς, ὡσπερ ὑπὸ βρουτύρου, καὶ ὠπτημένον ὑπὸ τοῦ φίλτρου καὶ μίσου, ὡσπερ ὑπὸ πυρός.
54. Διὰ τί οὐ βλέπεις, ὅτι αἱ παρερχόμεναι ἡμέραι, ὡσπερ προπίπτοντα τμήματά εἰσι τῆς ζωῆς σου, ἢ κατατέμνεται ὑπὸ τοῦ θανάτου ;
55. Τίς, ὦ υἱέ, οὐκ ἀπόλλυται, ὅτε ἀφοβός ἐστιν ἐν τόπῳ ἐπικινδύνῳ, καὶ ἀπράγμων ἀντὶ τοῦ πολλὰ πράττειν, καὶ ὑπνοῖ ἀντὶ τοῦ ἀγρυπνεῖν ;
56. Πῶς μόνος ὁδὸν ὁδεύσεις, ἐν ἣ σκότος βαθύ ἐστι, καὶ οὐδεὶς ἀκούει, οὐδὲ χεῖρα δίδωσι, καὶ ἐν ἣ οὔτ' ἐφόδιον ὑπάρχει, οὔτε τόπος ἀναπαύσεως ;
57. Ἐπειδὴ εἰς σκότος δεῖ εἰσελθεῖν, ἔχε πάσῃ φροντίδι λύχνον, οὗ γαστήρ μὲν ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, ἔλαιον δὲ ἡ ἀσκησις, θρυαλλὶς δὲ ἡ εὐσπλαγχνία, φλόξ δὲ ἡ ἀνεξικακία.
58. Πῶς καρτερίαν ἔχεις ἐνείλημένος ἐν τοῖς τοῦ κόσμου πάθεσιν, ὡς ἡ ἔλαφος ἐν ἄρκυσιν ; ἀπελεύσεσθαι μέλλεις ἀναγκαίως, καταλιπὼν πάντα.
59. Ὅτε θάνατος, γῆρας, νόσοι, καὶ πάθη πολυειδῆ συμφορῆ ἐστὶ τῷ σώματί σου, πῶς ἴστασαι, ὡσπερ ἀσφαλῆς ;
60. Πῶς ἄνεσιν ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὢν ἐν τῷ πολυδείνῳ κό-

- σμφ, ὡς ὁ ἰχθύς ἐν δικτύῳ ; ὁ θάνατος παρίσταται τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἰσταμένῳ, καὶ κινουμένῳ.
61. Διὰ τί οὐ βλέπεις ἐρχόμενον τὸν θάνατον, ὡς ἐχθρὸν ὀπλοφόρον, οὗ τὸ μὲν γῆράς ἐστιν ὁδηγός, τὰ δὲ χαλεπὰ πάθη στρατός ;
62. Οὐδεὶς ἀκολουθήσει σοι, ἀπερχομένῳ· μόνῳ δεῖ σοι πορευθῆναι, παραλαβόντι μετὰ σεαυτοῦ, ὅ,τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἔπραξας.
63. Ἀποθανῶν ὁ ἄνθρωπος, παραλαβὼν ὅ,τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἔπραξεν, ἄλλη πη πορεύεται· οἱ δὲ συγγενεῖς, καὶ οἰκεῖοι, καὶ φίλοι, ἄλλη πη πορεύονται.
64. Οὐ συμπορεύονται τῷ ἀνθρώπῳ οὔτε φίλοι, καὶ οἰκεῖοι, οὔτε υἱοὶ, καὶ γυνή, ἢ ἄλλα κτήματα, φροντίδι κτηθέντα· ἐξαίφνης καταλιπὼν πάντα τὰ ἐφετά, ἀπέρχεται, ἀπολιψόμενος τὸν καρπὸν τῶν ἐαυτοῦ ἔργων.
65. Μητέρες, πατέρες, γυναῖκες, καὶ υἱοὶ, μυρίοι μυριάκις γενόμενοι, παρήλθον· τίνος εἶ σύ ; ἢ τίνος εἰσὶν ἐκεῖνοι ;
66. Οὐτ' ἐκείνων χρεῖα σοι ἐστίν, οὔτε σοῦ χρεῖα ἐστὶν ἐκεῖνοις· μόνοι ἐκεῖνοι ἀπῆλθον· μόνος καὶ σὺ ἀπελεύση.
67. « Τοῦτο ποιήσω ἐν τῇ ὥρᾳ τῶν ὕμνων· τοῦτο ἐν τῷ θέρει, καὶ κεῖνο ἐν τῷ χειμῶνι. » ταῦτα ἔχεις ἐν διανοίᾳ· οὐκ ἐννοεῖς ὅμως, ἀνόητε, τὰ ἐν μέσῳ συμπίπτοντα.
68. Καὶ βλέπων, προσκόπτεις· καὶ ἀκούων, οὐ συνίης· καὶ συνετὸς ὢν, δελεάζῃ ὑπὸ τῶν ἐπαγωγῶν αἰσθήσεων.
69. Ἴδὲ τοὺς τάλανας ἀνθρώπους, ἐμπεριειλημμένους ταῖς βρόχοις τῆς ἀγνοίας, ὡς τοὺς ἰχθύς τοῖς δικτύοις τοῦ ἀλιέως.
70. Ὁ κόσμος οὗτος σχοινίον ἐστὶ, δέον τὸν ἔχοντα προσπάθειαν καὶ κλίσειν εἰς αὐτόν· ὁ μὲν ἀγαθοποιὸς, ἐκκόπτων τὸν δεσμὸν, ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανόν· ὁ δὲ κακοποιὸς οὐ δύναται ἐκκόψαι αὐτόν.

71. Ἐπιβᾶς τῆς ἀληθείας, τῆς αὐταρκειᾶς, τῆς εὐθύτητος, τῆς ἰλαρότητος, τῆς ἀσκήσεως, καὶ τῆς ἀποχῆς τῆς ζωοκτονίας, ὡσπερ νηὸς, διάπλευσον ἐπιμελῶς τοῦτον τὸν κόσμον, ὡς πέλαγος.
72. Μεγάλου κινδύνου ἀνεγερθέντος, ἀνάστα· τί κάθησαι; ποίησον μεγάλην καὶ σκληρὰν ἄσκησιν, τὴν ἀναιροῦσαν τὸν κίνδυνον.
73. Οὔτε υἱοί, οὔτε γυνή, οὔτε οἰκεῖοι, οὔτε ὁμόφρονες φίλοι ἐπακολουθήσουσιν ἐν θανάτῳ· μόνος δὲ σὺ πορευθήσῃ.
74. Ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔπραξεν, ἤτοι ἀγαθὸν ἢ κακὸν, τοῦτο μόνον σύνεστιν αὐτῷ, ἀποθανόντι.
75. Οὐδαμῶς ἄλλοι ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ μετέχουσι τῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἔργων, ὧν ἔπραξεν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ μόνος αὐτὸς ἀπολαμβάνει τὸν καρπὸν τῶν οἰκειῶν ἔργων.
76. Τί ὄφελος ἐξ οἰκειῶν, ἢ ἀλλοτρίων; μόνος γὰρ αὐτὸς ὁδεύσεις τὴν μετὰ θάνατον ὁδόν, καὶ οὐδεὶς ἕτερος συνοδεύσει σοι.
77. Ἡ μὲν ὄρυζα ἔψεται εἰς βρωσιν τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δ' ἄνθρωπος ἀποθνήσκει πρὶν τῆς ἐψήσεως τῆς ὄρυζης.
78. Παρῆλθεν ἡ παιδικὴ ἡλικία ἑκκαίδεκα ἐτῶν, καὶ ἦλθεν ἡ νεανικὴ ἡλικία εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν· ἀλλὰ καὶ αὕτη πκρέρχεται· συλλογὴν οὖν ποίησον ἀρετῆς.
79. Τὸ γῆρας σαθρὸν ποιεῖ τοῦτό σου τὸ σῶμα, καὶ εἰς φθορὰν φέρει τὸ εὐσθενές, τὸ εὐμελές, καὶ τὸ εὐειδές· θησαύρισον οὖν ἀρετῆν.
80. Ἐκείνον τὸν πλοῦτον κτῆσαι, ὃς οὔτε ὑπὸ τυράννου ἀρπάζεται, οὔτε ὑπὸ ληστοῦ ληΐζεται, οὐδ' ἀποθανόντος γε τοῦ ἀνθρώπου ἀπαλλάττεται.
81. Χιλιάκις, ὦ υἱέ, λέγω σοι τοῦτο· « ἐργάζου τὰ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελῶς· πρόσκαιρος γὰρ ἐστὶν ἡ ζωή. »
82. Οὐκ ἐστὶν οἰκεῖος, ἢ φίλος τοιοῦτος, οἷα ἡ ἀρετή· οὐκ

- ἔστι κτῆσις ὁμοία τῇ ἀρετῇ· οὐκ ἔστι δόξῃ ἀνωτέρα τῆς ἀρετῆς.
83. Ὅστις καὶ βλέπων ἔμπροσθεν τὸν θάνατον, οὐ πράττει τὰ τῆς ἀρετῆς, τούτου ἡ γέννησις ἄχρηστος καὶ ἀλυσιτελής ἐστίν, ὡς ὁ ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τῆς αἰγὸς μαστός.
84. Εἰ καὶ σχολὴν οὐκ ἔχεις, ὦ υἱέ, πράττει ἀρετὴν ἐν τῷ μεταξὺ· καὶ ὁ βοῦς γὰρ, καὶ περὶ δεδεμένος περὶ τὸν δῖνον τῆς ἄλω, ἀρπάζει ἄχυρα ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τροφήν.
85. Καὶ μιᾶς γε ἡμέρας παρελθούσης ἄνευ πράξεως ἀρετῆς, δεῖ τῷ ἀνθρώπῳ ἐλεεινολογεῖν ἐπὶ πολὺ, ὡσπερὶ ἐσυλήθη ὑπὸ ληστῶν.
86. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τῷ ἀπέχοντι τῆς κακίας, καὶ προσκειμένῳ τῇ ἀρετῇ, θεοφροσύνη γίνεται· ἐκ δὲ τῆς θεοφροσύνης τυγχάνει, τῆς ἀθανασίας.
87. Ὁ προσκείμενος τῇ ἀρετῇ, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, καὶ μὴ ἀποβλέπων εἰς τὸν καρπὸν τῶν ἔργων· τυγχάνει τῆς ἀθανασίας.

ΣΟΥΚΑΣ.

88. Πολυειδῶς ἐδιδάχθη μοι ὑπὸ σοῦ, ὦ θεσπέσιε τὰ τῆς ἀρετῆς, καὶ τὸ πρόσκαιρον τῶν ἀνθρώπων· νῦν δ' ἄξιός εἰ εἰπεῖν μοι καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ἀθανασίας.

ΒΕΑΣΑΣ.

89. Οὐ τυγχάνει ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀθανασίας ἄνευ τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν τοῦ κόσμου, ἄνευ τῆς χαλιναγωγίας τῶν αἰσθήσεων, καὶ ἄνευ τῆς σκληραγωγίας, καὶ τῆς τῶν ὄντων γνώσεως.
90. Οὗτος ἐν ὀλίγῳ ἀθάνατος γίνεται, οὗ ἡ μὲν ζωὴ ἐστὶ δι'

ἀρετὴν, ἢ δ' ἀρετὴ διὰ γνῶσιν τῶν ὄντων, ἢ δὲ γνῶσις τῶν ὄντων διὰ θεοφροσύνην.

91. Ἡ ἐγκατάλειψις πάντων τῶν ἐφετῶν, ἢ ἀνοχὴ τῶν φύσει ἐναντίων, καὶ ἡ πρὸς πάντας ταχύτης, ὁδὸς ἐστὶ μεγάλη τῆς ἀθνασίας.
92. Ἐγκαθειργνύων ἐν ἑαυτῷ τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ ἀναεμβαζων τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς θεωρίαν, καὶ μόνος ἀεὶ ὢν, τυγχάνει τοῦ ὑψίστου Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος.
93. Δι' ἐντευξιν τοῦ Θεοῦ γίνεται ἡ γνῶσις τῶν ὄντων, καὶ ἡ μεγάλη ἀσκήσις, καὶ θεωρία· ἡ ἐντευξις τοῦ Θεοῦ τὸ τελικόν ἐστὶν αἴτιον.
94. Ὅτε ὁ ἄνθρωπος θεωρίαν συντείνει εἰς Θεὸν, καὶ οὐδεμίαν διαφορὰν βλέπει τῆς οὐσίας τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ, τότε ἀληθῶς ἐστὶ θεωρητικὸς· τὰ γὰρ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς ὀργανικὰ καὶ τελικὰ ἐστὶν αἴτια τῆς θεωρητικῆς.
95. Εἰς ταύτην τὴν θεωρίαν ἀτενῆ ἀεὶ ἔχε τὴν διάνοιαν· μηδὲ ζήτηι τὰ τοῦ κόσμου (τὰ τῆς ὕλης)· ταῦτα γὰρ αἰτία ἐστὶ τῆς ἀποτυχίας.

ΒΗΣΜΑΣ.

96. τούτου τοῦ λόγου ἀκούσας ὁ Σούκας, ἀνεχώρησεν, ἐγκαταλιπὼν τοὺς ἑαυτοῦ γονεῖς, ἀφορῶν εἰς τὴν ἀθανασίαν.
97. Ἐπορεύθη δ' εἰς τὴν ἔρημον ἐπ' ἀσκήσει, ἀνέραστος ὢν τῶν τοῦ κόσμου (ὕλικῶν), ἐξ ἴσου βλέπων πάντας, καὶ προσκείμενος τῇ θεωρίᾳ.
98. Προσκυνήσας τὸν Θεὸν, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὸν ὄσιον ἄνδρα, αὐτὸς ὁ μεγαλόφρων καὶ φιλάρετος, ἀνεχώρησεν, ἔχων τὴν ἐνέργειαν τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς διανοίας αὐτοῦ εἰς αἴτησιν τῆς ἄκρας ἡδονῆς.
99. Καὶ σὺ οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, γνοὺς (μαθὼν) τὴν πρὸς

τὸν Σούκαν συμβουλήν, ἔσο ἀεὶ προσκείμενος τῇ θεω-
ρίᾳ, ἵνα τύχῃς τῆς ἀθανασίας.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

00. Τοιαῦτα ἀκούσας παρὰ τοῦ Βήσμα ὁ Ἰνδδιστίρας, λίαν
ἐχάρη· καὶ πράττων τὰ τῆς ἀρετῆς, εἶχε τὴν διάνοιαν
αὐτοῦ ἀτενῆ εἰς μόνην τὴν θεωρίαν.
101. Ὅστις ἀκούει ἀεὶ τούτων τῶν ρηθέντων ὑπὸ τοῦ Βεάσα,
αὐτός, ἀπαλλαγείς τῶν ἁμαρτιῶν, τυγχάνει τοῦ ὑψί-
στου Θείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Περὶ γεωδοσίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἐπειδὴ ἡ μὲν Βέδα προστάττει πολυειδεῖς δόσεις, οἱ δὲ
Βασιλεῖς πολλὰ δύνανται δοῦναι, τί ἐστὶ τὸ ἐξάίρετον,
ὃ δοθεῖν ἂν παρ' αὐτῶν τῶν Βασιλέων;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ἀπασῶν τῶν δόσεων ὑπερτέρα λέγεται ἡ γεωδοσία·
ταύτην γὰρ οἱ σοφοὶ λέγουσιν ἀπασῶν τῶν ἁμαρτιῶν
ἀπαλλακτικὴν, καὶ τοῦ οὐρανοῦ πρόξενον.
3. Ὅτι ἐν τῇ γεωδοσίᾳ ἀπασαὶ αἱ δόσεις ἐμπεριέχονται,
οὐδεμίᾳ ἀμφιβολίᾳ· ὅθεν ὁ γεωδότης, παντοδότης
λέγεται ὑπὸ τῶν σοφῶν.
4. Ὁ δοὺς γῆν, πάντα ταῦτα ἔδωκε, χρυσοῦν, ἄργυρον,
ἰμάτια, καὶ πολυειδεῖς καρπούς.
5. Ὁ δοὺς γῆν, ἔδωκε λίμνας, φρέατα, δένδρα καρποφόρα,

- καὶ ἀνθοφόρα, καὶ πάντα τὰ ὑγρὸν χυμὸν ἔχοντα·
πάντα γὰρ ταῦτα τῆς γῆς εἰσι γεννήματα.
6. Ὡς ἂν δῶ γῆν πάμφορον καὶ ληϊοφόρον (εὐλίϊον), τοῦ-
του ἢ ἐν οὐρανῷ στάσις (μονή) διακίμεναι, ἕως οὗ ἢ γῆ
μένει.
7. Οὐ τοιαύτης ἀμοιβῆς τυγχάνει ὁ θύσας θυσίας πολυ-
τελεῖς καὶ πολυειδεῖς, οἷας ὁ γῆν δούς.
8. Οἱ ἀσκηταί, οἱ θύται, οἱ ἀληθοσπεῖς, οἱ πολυμαθεῖς, οἱ
φιλοδιδάσκαλοι, καὶ οἱ φιλόθεοι, οὐχ ὑπερτεροῦσι τοῦ
γεωδότη.
9. Οἱ ριψοκινδυνεύσαντες, καὶ ἀναιρεθέντες ἐν πολέμῳ
ὑπὲρ τοῦ οἰκείου δεσπότη, εἰς οὐρανὸν ἐλθόντες οὐχ
ὑπερτεροῦσι τοῦ γεωδότη.
10. Οἱ τὰ ἀρχαῖα εἰδότες, τοῦτον τὸν ἀρχαῖον λέγουσι λό-
γον, οὗ ἀκούσας ὁ Παρρασουράμας, ἔδωκε πᾶσαν τὴν
γῆν τῷ Κασσέπα.
11. «Ἐμὲ μὴ δούς, οὐ τεύξῃ ἐμοῦ· ἐμὲ δούς, τεύξῃ ἐμοῦ
(δηλονότι μεγάλης δόξης) ἔντε τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ
μέλλοντι βίω· δίδοτε οὖν ἐμὲ, ὡς ἄνθρωποι¹. »
12. Ὡς δίδωσι τὴν γῆν, οὗτός ἐστιν ἦρωας, ἀνδρείος, πε-
παιδευμένος, ἐγκρατῆς, ἀγαθουργὸς καὶ μεγαλουργός.
13. Οἱ τοῦ ἄδου ὑπηρεταί, αἱ ποιναί, ἢ ὀξεία θερμότης
τοῦ πυρὸς, καὶ οἱ δεινοὶ βρόχοι οὐ προσέρχονται τῷ
γεωδότη.
14. Ὁ δούς Βραχμᾶνι γῆν, πᾶν ἀγαθὸν φέρουσαν, πάντα
τὰ ἐν οὐρανῷ ἀγαθὰ ἀπολαμβάνει, ἕως οὗ διακίμεναι ἢ γῆ.
15. Πάντων τῶν ἐφετῶν τυγχάνει ὁ δούς εὐφορον γῆν
Βραχμᾶνι, εἰδήμονι τῶν τῆς Βέδας, πτωχῷ ὄντι, πολ-
λοὺς τρέφοντι, καὶ ἐν ἀπορίᾳ (κακουμένῳ) ὄντι.
16. Ὡς δίδωσι γῆν Βραχμᾶνι, εἰδότες τὰ τῆς Βέδας, εὐ-

(1) ἢ γῆ λέγει ταῦτα.

γνώμονι ὄντι καὶ εὐσεβεῖ, οὗτος καρπὸν (μισθὸν) ἄφθαρτον (αἰδίου) ἀντιλαμβάνει.

17. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Βριχασπατοῦ, καὶ τοῦ μεγαλοδυνάμου Ἰνδρα.

ΙΝΔΡΑΣ.

18. Ἐκ τίνος δόσεως, ἧς τὸν καρπὸν ἄφθιτον, λέγουσι, χαίρει ἡδέως ὁ ἄνθρωπος, ἐλθὼν εἰς οὐρανόν; τοῦτο εἰπεῖν μοι ἄξιος εἶ.

ΒΡΙΧΑΣΠΑΤΗΣ.

19. Πάλαι ὁ ἐμὸς Πάππος Βραχμᾶς ἐρωτηθεὶς, εἶπεν ὡς οὐδεμία ἄλλη δόσις κρείττων ἐστὶ τῆς γεωδοσίας.
20. Ὁ δούς γῆν ἔγκαρπον, διασώζει τοῦ ἄδου ἕνδεκα ἀγχιστεῖς, ἕξ προγόνους, καὶ πέντε ἐπιγόνους.
21. Ὅστις δίδωσιν ἀξίῳ Βραχμᾶνι γῆν, ἔχουσιν λίξι ἐκ σακχαροκαλάμων, κριθῆς, ἢ σίτου, οὗτος οὐκ ἐκπίπτει τοῦ οὐρανοῦ.
22. Τῆς γεωδοσίας ἄνθη μὲν ἐστὶν κλίνας λαμπραὶ, θρόνος, σκιαδίου, καλοὶ ἵπποι, καὶ καλαὶ γυναῖκες, καρπὸς δὲ ὁ οὐρανός.
23. Καθὼς αὐξήσις τῆς σελήνης γίνεται καθ' ἐκάστην ἡμέραν, οὕτω καὶ ὁ μισθὸς τῆς γεωδοσίας αὐξάνει ἐν ἐκάστῳ καρπισμῷ.
24. Ὅ,τι ἀμάρτημα πράττει ὁ ἄνθρωπος, βιαζόμενος, ἅπαν τοῦτο ἐξαλείφεται διὰ τῆς γεωδοσίας, εἰ καὶ ὀλίγη τυγχάνει οὔσα.
25. Ὁ ἐμβρυοκτόνος, ὁ βραχμνοκτόνος, ὁ βοοκτόνος, ὁ πατροκτόνος, καὶ ὁ ἐπιβάς τοῦ λέχους τοῦ διδασκάλου, ἀπαλλάττεται τοῦ ἐγκλήματος, γῆν πάμπορον δούς ἐν-
ταῦθα οὐδεμία ἀμφιβολία.

26. Ἐν ἀνέσει διάγει ὁ ἄνθρωπος, ὁ δωρούμενος γῆν (εἰς τροφήν) Βραχμᾶνι ἀπόρω, πολλοὺς οἰκείους τρέφοντι, εἰδήμονι τῆς Βέδας ὄντι, καὶ πυρολάτρη.
27. Κἄν μέγα ἀμάρτημα πράξῃ ὁ ἄνθρωπος, δοὺς ὁμως γῆν Βραχμᾶνι, ἀπαλλάττει ἐκεῖνο τὸ ἀμάρτημα, καθὼς ὁ ὄφις τὸ γηραλέον δέρμα, τὴν λεβηρίδα.
28. Οὐτινος ἢ μὲν μάθησίς ἐστι διὰ τὸν Θεὸν (εἰς γνῶσιν τοῦ Θεοῦ), ὁ δὲ νοῦς εἰς θεωρίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐτινος ἐν τῇ καρδίᾳ ἐστιν ὁ παντουργὸς Θεός,
29. Τούτῳ δοτέα ἐστὶ γῆ πάμφορος· καὶ γὰρ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, οὐκ ἔστιν ἄλλος ἀξιώτερον δοχεῖον τῆς γεωδοσίας, ἢ ὁ τοιοῦτος.
30. Οἱ τὰ τοῦ νόμου εἰδότες ἅγιοι ἄνδρες λέγουσιν, ὡς ὀλίγην ἔχουσι διαφορὰν, ὅ,τε ἵπποθυσίαν θύων, καὶ ὁ γῆν δωρούμενος.
31. Οὐδέποτε γῆν δοτέον Βραχμᾶνι ἀσυνέτῳ, μικροπρεπεῖ, ἀμυήτῳ τῶν τῆς Βέδας, ἀμαθεῖ, καὶ ἐναγεῖ.
32. Τῷ γεωδότη παρίσταται ἐν οὐρανῷ θεῖον φορεῖον, ἀφικνούμενον ἢ ἐφίεται ὁ φερόμενος, περιπολούμενον θείαις νύμφαις, καὶ παρέχον πᾶν ἀγαθόν.
33. Δοὺς ὁ ἄνθρωπος γῆν Βραχμᾶνι, εἰδήμονι τῆς Βέδας, ἀγαθοφυεῖ, πυρολάτρη, καὶ σταθερῷ περὶ τὴν ἐγκράτειαν, οὗ πορεύεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἄδου.
34. Καὶ οἱ Βασιλεῖς, οἱ κακὰ πράττοντες, καὶ κακὰ διανοούμενοι, δόντες γῆν, ἀπαλλάττονται εὐθὺς τῶν ἐγκλημάτων πάντων.
35. Οὐκ ἔστιν ἄλλη τοιαύτη δόσις, οἷα ἡ γεωδοσία· οὐκ ἔστιν ἄλλη τοιαύτη ἀποθήκη, οἷα ἡ γεωδοσία· οὐκ ἔστιν ἄλλη τοιαύτη ἀρετὴ, οἷα ἡ γεωδοσία, οὐδ' ἄλλη τοιαύτη κακία, οἷα ἡ ψευδολογία.

ΒΗΣΜΑΣ.

36. Ἀκούσας ὁ Ἴνδρας, οἷός ἐστιν ὁ μισθὸς τῆς γεωδοσίας, ἔδωκε πᾶσαν τὴν γῆν τῷ Βριχασπατῆ.
 37. Καὶ σὺ τοίνυν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, δὸς τὴν γῆν, ἣν ἐκτίσω τῇ οἰκείᾳ δυνάμει, Βραχμᾶσιν ἐγκρατέσι, καὶ τῆς Βέδας εἰδήμοσιν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

38. Ἠκούθη μοι, ὦ ἄριστε τῶν ἀπογόνων τοῦ Κουροῦ, οἷά ἐστι τὰ ἀγαθὰ τῆς γεωδοσίας· νῦν δ' εἰπέ μοι, οἷά ἐστι τὰ κακὰ τοῖς ἀρπάζουσιν αὐτὴν τὴν δοθεῖσαν γῆν.

ΒΗΣΜΑΣ.

39. Ἐξηκοντακισχίλια ἔτη χαίρει ἐν οὐρανῷ ὁ γεωδότης· τοσαῦτα δ' ἔτη ἐν ἄδῃ κολάζεται ὁ ἀφαιρῶν τὴν δοθεῖσαν γῆν, καὶ ὁ ὁμοφρονῶν (συναινῶν).
 40. Οἱ ἀρπάζονται γῆν δοθεῖσαν Βραχμᾶνι, γεννῶνται ὄφεις μέλανες, ἐνδιατώμενοι ἐν ὄρεσιν ἀνύδροις, καὶ ἐν κοιλώμασι ξηρῶν δένδρων.
 41. Οὐκ ἀφαιρετέον γῆν, κτῆμα Βραχμᾶνός τινος, ὅς ἐστιν εἰδήμων τῶν τῆς Βέδας, καὶ ἐνδεής, καὶ πολλοὺς οἰκείους τρέφει.
 42. Ἀφαιρεθείσης γῆς πτωχῶν, ἐνδεῶν, καὶ ἀπόρων, τὰ χεόμενα θερμὰ δάκρυα αὐτῶν κατακαίουσιν ἅπαν τὸ γένος τοῦ ἀφελόντος.
 43. Καὶ μεγάλων ἀμαρτημάτων ἄφεις θεωρεῖται ἐν ταῖς ἱεραῖς Γραφαῖς· τοῖς δ' ἀρπάζουσι τὸ δοθὲν Βραχμᾶνι οὐδαμῶς ἄφεις θεωρεῖται.
 44. Ὅστις ἀρπάζει γῆν, ἣν αὐτὸς ἔδωκεν, ἢ ἄλλος, οὗτος γεννᾶται σκώληξ ἐν κόπρῳ ἑξηκοντακισχίλια ἔτη κατὰ

- διαδοχήν μετὰ δὲ ταῦτα γεννᾶται πάλιν καὶ πολλάκις ἐν φύσεσιν ἐτέρων ἀλόγων ζώων.
45. Ἐγὼ οὐ βλέπω νῦν ἐκείνους, οἳ πρότερον ἦσαν κύριοι ταύτης τῆς γῆς, ἣ ἔχει ὄρη, ἄλση, πόλεις, κώμας, ποταμούς, καὶ θαλάσσας.
46. Πάλαι μὲν, ὃ Βασιλεῦ, αὕτη ἡ γῆ ἦν τοῦ Διλήπα, τοῦ Ναχούσσα, τοῦ Ἰαϊάτου, τοῦ Ἀμβαρήσσα, τοῦ Μανδδάτα, τοῦ Βαράτα,
47. Καὶ ἄλλων μυρίων Βασιλέων, οὓς ἐπαριθμῆσαι οὐ δύναμαι· μετὰ δὲ τούτους σὺ αὐτὸς αὐτῆς τῆς γῆς Βασιλεὺς ἐγένου, καὶ μετὰ σὲ ἄλλος αὐτῆς ἔσεται.
48. Ἀλλὰ καὶ οὕτως, οἱ Βασιλεῖς, παρανοοῦντες ἐξ οἰήσεως, οὐ διδῶσι ταύτην τὴν γῆν Βραχμαῖσι, μάλιστα δὲ ἀρπάζουσιν αὐτὴν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, δοθεῖσαν αὐτοῖς παρ' ἄλλων.
49. Ἐχε, ὦ Ἰνδδιστίρα, ὑπὸ τὴν οἰκίαν φροντίδα καὶ προστασίαν τὴν γῆν, τὴν δοθεῖσαν τοῖς Βραχμαῖσι παρὰ προτέρων Βασιλέων· ἡ γὰρ φροντίς καὶ προστασία κρείττων ἐστὶ τῆς δόσεως.
50. Παρ' ὧν Βασιλέων ἐδόθη ἡ γῆ καθ' ἕκαστον χρόνον, οὗτοι πάντες κατὰ μέρος ἀπέλαβον τὸν μισθόν.
51. Καὶ σὺ οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, εἰ ἐφίεσαι αἰδίου δόξης, μηδαμῶς ἀφελοῦ γῆν, δοθεῖσαν Βραχμαῖσι.
52. Διαφορᾶς προσπεσοῦσης περὶ γῆς ὄρου, ὅς ἐστιν ἀφανῆς, δοτέον μέρος τῆς οἰκείας γῆς, ἀλλ' οὐ σφετεριστέον τῆς ἀλλοτρίας· ἐκ γὰρ τῆς σφετερίσεως ὑπεύθυνος γίνεται ὁ ἄνθρωπος.
53. Ἐκ μὲν τῆς δόσεως ἀπόλαυσις γίνεται τοῦ οὐρανοῦ, ἐκ δὲ τῆς ἀρπαγῆς ἔγκλημα βέβαιον· οὐ δεῖ ἄρα τῷ φρονίμῳ ἀρπάζειν ἀλλοτρίαν γῆν.
54. Ὅστις ἀναγινώσκει εἰς ἐπήκοον ἐν ἐπιταφίῳ δεῖπνῳ τοῦ-

τον τὸν ἔπαινον τῆς γεωδοσίας, τούτου τοῖς κατοικοῦ-
νοις προπάτορσι τροφοδοσία διηνεκῆς πάρεστι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Περὶ βοοδοσίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Οἱ σοφοὶ λέγουσιν, ὡς ἡ βοοδοσία μεγάλη καὶ ἄκρα ἀρετὴ
ἐστίν· ἄξιός οὖν εἰπεῖν μοι περὶ τούτου ἐκτεταμένως.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Οὐδεμία τις ἄλλη δόσις ὑπερτέρα ἐστὶ τῆς βοοδοσίας·
δοθεῖσα γὰρ βοῦς, ἡ ἐκτῆθη μετὰ δικαίου, ἅπαν τὸ γέ-
νος δικσώζει ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου.
3. Ὁ Βραχμᾶς εἶπεν, ὡς τὸ γάλα τῶν βοῶν ἀμβροσία ἐστὶ·
διὸ ὅστις δίδωσι δάμαλιν, οὗτος ἀμβροτος γίνεται.
4. Μεγαλύνεται ἐν οὐρανῷ ὁ ἄνθρωπος, δοὺς δάμαλιν ἀγα-
θὴν καὶ λευκὴν μετὰ λευκοῦ μόσχου, μεθ' ἱματίου ἐπὶ
τῶν νώτων, καὶ μετὰ χρυσῶν κεράτων.
5. Ὅτε ἡ Βοῦς ἐν τῷ τίκτειν τὸν ἡμισυν μόσχον ἔχη ἔξω τῆς
μήτρας, γῆ ὀνομάζεται· ὅθεν ὅστις τοιαύτην βοῦν δίδω-
σι, παρὰ τούτου γῆ ἐδόθη.
6. Ὁ μὲν ἔχων περιουσίαν δεκάβοιον, δότω μίαν βοῦν· ὁ
δ' ἔχων ἑκατόμβοιον, δότω δέκα· ὁ δ' ἔχων χιλιόβοιον
περιουσίαν, δότω ἑκατόν· ἅπαντες δ' οὗτοι ἴσον τὸν
μισθὸν ἔχουσιν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

7. Ποία τις βοῦς δοτέα ἐστὶ; καὶ ποία τις οὐ δοτέα; ἡ
ποιῶ τινι δοτέα; καὶ ποιῶ τινι οὐ δοτέα;

8. Δοτέα ἐστὶ Βραχμᾶνι βοῦς, ἢ ἐστὶ νέα, εὐειδής, ἀγαθοφυής, πολυγάλακτος, μόσχον ἔχουσα, κτηθεῖσα δικαίως.
9. Οὐδέποτε δοτέα ἐστὶ βοῦς, ἢ ἐστὶ γηραλέα, ἢ ἐμπαθής, ἢ ἐλλιπομελής, ἢ κακοφυής, ἢ στείρα, ἢ μὴ ἔχουσα ζῶντα τὸν μόσχον, ἢ πόρρω ὄντα, ἢ ἀδίκως κτηθεῖσα.
10. Αγαθὴν δάμαλιν δότω ὁ ἄνθρωπος Βραχμᾶνι ἀπόρω, πολλοὺς οἰκείους τρέφοντι, εἰδήμονι τῆς Βέδης ὄντι, πυρολάτρῃ, φιλοξένῳ, καὶ ἐγκρατεῖ.
11. Οὐδέποτε δοτέα δάμαλις Βραχμᾶνι ἀγενεῖ, ἀμαθεῖ, πλεονέκτη, συκοφάντῃ, καὶ ἀμελοῦντι τῶν τοῖς θεοῖς καὶ νεκροῖς νομιζομένων ἐναγισμάτων καὶ σπονδῶν.
12. Οἱ βοοδόται πορεύονται, ἔνθα εἰσὶν οἴκοι χρυσότευκτοι, κλίνας λαμπραὶ καὶ πολύτιμοι, καὶ καλά νύμφαι.
13. Ἐκ τῆς βοοδοσίας ὁ ἄνθρωπος πορεύεται εἰς τὸν ἀίδιον Βραχμυκλόκαν, ἐπὶ φορείου ἡλιοειδοῦς, θείους κοσμήμασι κεκοσμημένος.
14. Καθήμενον δ' αὐτὸν ἐπὶ θείου φορείου εὐφραίνουσι νύμφαι ἀναρίθμητοι, εὐεῖμονες, βαθύζωνοι, καὶ θείους κοσμήμασι κεκοσμημένοι.
15. Κοιμώμενος δ' ἐγείρεται ἐκ τῶν ἀσμάτων τῶν εὐοφθάλμων νυμφῶν, καὶ ἐκ τῶν ἤχιων τῶν αὐλῶν, καὶ τῶν κιθαρῶν, καὶ τῶν περιπεζίων αὐτῶν.
16. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὴν διάλεξιν τοῦ ὀσίου Οὐδδαλακῆ, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Νασικάτα.
17. Ὁ ὀσιος Οὐδδαλακῆς τελέσαι θέλων λατρείαν καὶ σπονδὴν τῷ Θεῷ κατ' ἰδίαν, εἶπε τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ὃς ὠνομάζετο Νασικάτας « Διακόνει μοι. »
18. Τελεσθείσης δὲ τῆς λατρείας ἐκείνης, ἐλθὼν οἴκαδε ὁ ὀσιος, εἶπε πρὸς τὸν υἱόν·
19. « Πορευθεὶς, κόμισον τὰ ξύλα, τὴν ψίαθον, τὰ ἄνθη, καὶ

- τὴν ὑδρίαν, ὣν ἐπελαθόμεν παρὰ τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ, σχολάζων τῇ λατρείᾳ.»
20. Ὁ δὲ πορευθεὶς, οὐχ εὔρηκεν αὐτά, ὡς παρενεχθέντα ὑπὸ τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ· καὶ ἐλθὼν, ἀνήγγειλεν, ὡς οὐκ εἶδε τὰ ἄπερ ζητεῖ.
21. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Οὐδδαλακῆς ἐθλίβετο ὑπὸ πείνης καὶ δίψης, θυμωθεὶς, κατηράσατο τοῦ παιδὸς, εἰπὼν· « Ἴδὲ τὸν Ἰάμαν (τὸν ἄδην).»
22. Πληγεὶς δ' ὁ υἱὸς ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ πατρὸς, ὡς ὑπὸ κεραυνοῦ, εἶπεν εὐλαβῶς· « Ἰεῶς μοι ἔσο· » καὶ εὐθέως ἔπεσε κατὰ γῆς ἄπνους.
23. Ἰδὼν δ' ὁ πατὴρ πεσόντα τὸν υἱὸν, λίαν λυπηθεὶς ἔφη· « Τί πεποίηκα ἐγώ ; » καὶ ἀγκαλισάμενος αὐτὸν, ἔκλαιε καὶ ἐθρήνει.
24. Οἱ δ' ἐν τῇ ἐρήμῳ οἰκοῦντες ὅσοι πάντες, ἀκούσαντες τοῦ θρήνου, συνελθόντες, παρίσταντο, συμπάσχοντες.
25. Ἐκ δὲ τῶν καταρρέοντων πατρικῶν διακρύων, ἐλθὼν εἰς ἐξουτὸν ὁ Νασικάτας, ἀνέστη, ὡσπερὶ ὕπνον ὕπνοι βαθύν.
26. Πρὸς θὺν καὶ εἶπεν ὁ Οὐδδαλακῆς, ἀναστάντα ὡσπερ ἐξ ὕπνου· « Εἰπέ ἡμῖν, ὦ υἱέ, πᾶν ὅ,τι εἶδες ἐκεῖ ».
27. « Ἰδὼν με, ἔφη, ἐκεῖ ὁ Θεὸς Ἰάμας, εἶπε· « Σὺ οὐ τέθνηκας, ὦ μέγα ὄσιε· ὁ γὰρ πατὴρ εἴρηκέ σοι· Ἴδὲ τὸν Ἰάμαν· τὸ δὲ ῥῆμα ἐκείνου οὐχ οἶόν τέ ἐστι ψευδὲς γενέσθαι. »
28. « Ἰδὼν οὖν ἐμὲ, Ἄπιθι, ὦ ἀγαθὲ, ἔφη· ὁ γὰρ σὸς γεννήτωρ λυπεῖται· ὅ,τι δὲ θυμῆρές σοί ἐστιν, εἰπέ μοι, ἵνα τοῦτο ποιήσω ».
29. Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Ἰάμα μετὰ πολλῆς καὶ ἄκρας τῆς φιλοφροσῆνης, ἰκέτευσα αὐτὸν, εἰπὼν· « Εἰ εὐάρεστόν σοι ἐστίν, ὦ Θεέ, δεῖξόν μοι τὰς μονὰς τῶν διδόντων βοῦν ».

30. Ὁ δὲ, ἀναβιβάσας με εἰς θεῖον φρεῖον, ἔδειξέ μοι χώρας ὑπερφυεῖς.
31. Εἶδον δ' ἐγὼ ἐκεῖ φρεῖα ἀναρίθμητα, ὅλα χρυσᾶ, καὶ ὅλα λαμπρᾶ, ὡς τὸν ἥλιον,
32. Πολυειδέσι πολυτίμοις λίθοις κεκοσμημένα, διακόνους ἔχοντα θείας νύμφας, βρῖθοντα πασιν ἐφετοῖς, αὐτοκίνητα, καὶ ἄλλα πρὸς τούτοις στάσιμα, καὶ ἀκίνητα.
33. Ποταμοὶ δ' ἦσαν, ρέοντες μέλι, γάλα, βούτυρον καὶ ὀξύγαλα, καὶ σωροὶ, ὡς ὄρη, ἀναρίθμητοι βρωτῶν, καὶ ἡδέων τρωγαλίων.
34. Ἰδὼν δ' ἔγωγε πάντα ταῦτα, ἠρώτησα τὸν Ἰάμαν, θαυμάζων τὴν ψυχὴν· « Οὗτοι οἱ ἀεὶ ῥοοὶ ποταμοὶ γάλακτος καὶ βουτύρου, τίνοι εἰς γεῦσιν ἐπιτεταγμένοι εἰσίν; »
35. Ὁ δ' ἀπεκρίνετο· « Αἱ μὲν πανευφρόσυνοι αὐταὶ χῶραι εἰς τροφήν εἰσι τοῖς φιλοδώροις, καὶ καλοκάγαθοις ἀνδράσιν· οἱ δὲ θεῖοι οὗτοι ποταμοὶ εἰς γεῦσιν τοῖς βοοδόταις ».
36. Ἀκούσας δὲ τοῦ λόγου τοῦ Ἰάμα, ἠρώτησα πάλιν αὐτόν. « Ὁ δὲ μὴ δυνάμενος δοῦναι βουῦν, πῶς ἂν τύχοι τοιαύτης χώρας, οἷας τυγχάνουσιν οἱ βοοδόται; »
37. Καὶ ὁ εἶπε· « Ὅστις ἐν ἀπορίᾳ βοῶν δίδωσι σήσαμον ἐπ' ὀνόματι δαμάλεως, ὡς ἐστὶν ἐπιτεταγμένον, οὗτος τρυφᾷ τοῦ θείου ποταμοῦ, ἐξ οὗ ῥέει πᾶν ἐφετόν. »
38. « Ὅστις δ' ἐν ἀπορίᾳ σησάμου δίδωσιν ἐκ καρδίας γάλακτος ὕδατος ἐπ' ὀνόματι δαμάλεως, οὗτος ἐπιτυγχάνει ἀνκμφιόλωσ τῶν ἐφετῶν ἀπάντων. »
39. « Ὅστις δίδωσι βούτυρον ἐπ' ὀνόματι δαμάλεως, ἢ σήσαμον ἢ καὶ στάμνον ὕδατος, οὗτος οὐκ ἐκπίπτει τοῦ οὐρανοῦ. »
40. « Ὅστις δίδωσι κατὰ τὴν ἐντολὴν βούτυρον ἐπ' ὀνόματι δαμάλεως Βραχμᾶνι ἐγκρατεῖ, ἰλαρῶ, καὶ Βισνοῦ, οὗτος τυγχάνει τῆς χώρας - »

ὀνόματι
καὶ ὀπαδῶ τοῦ
τοῦ Βισνοῦ.

41. » Ὅστις, ἔννομος ὢν, δίδωσι βούτυρον ἐπ' ὀνόματι δαμά-
λεως, οὗτος ἀπλλάττει τοῦ ἄδου τὸν πατέρα, καὶ τὸν
πάππον, καὶ τοὺς λειποὺς προπάτορας, μέχρι τρεῖς ἑπτὰ
γενεῶν. »
42. Δεῖξας ταῦτα πάντα ὁ Ἰάμας ἄσμενος, εἶπε πάλιν πρὸς
ἐμέ· « Ἔσο προσκαίμενος τῇ δόσει, ὦ βέλτιστε· μάλιστα
δὲ δίδοθι βόας, καὶ ἄλλα εἶδη, ὑγρὸν χυμὸν ἔχοντα.
43. » Ὅστις δίδωσι δάμαλιν ἀγχιθοφυῆ μετὰ χρυσῶν κεράτων,
καὶ ὠμοφορίου, καὶ ἀμολγέως ἐξ ὄρει χαλκου, οὗτος τρυ-
φᾷ τοῦ οὐρανοῦ τοσαῦτα ἔτη, ὅσαί τριῖνες εἰσὶν ἐπὶ τῆς
δαμάλεως.
44. » Ὅστις δίδωσι Βραχμᾶνι ταῦρον δεδαμασμένον, ζόγιον,
νέον, μέγαν, ἰσχυρὸν καὶ εὐτονον, οὗτος τυγχάνει τῆς ἐν
οὐρανῷ χώρας τοῦ δόντος δέκα δαμάλεις. »
45. Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Θεοῦ Ἰάμα, κλίνας τὴν κεφαλὴν,
προσεκύνησα· καὶ λαβῶν ἄδειαν παρ' αὐτοῦ ἐπανήλθον
πρὸς σέ, ὦ πάτερ.
46. Αὕτη δ' ἡ ἀράσου χάρις ἐγένετο πρὸς ἐμέ, δι' ἧς εἶδον
ἐκεῖ τὸν Θεὸν Ἰάμαν. Βεβαιωθεὶς δ' ἐκεῖ τὸ μέγα τῆς
ἀνταμοιβῆς τῆς γεωδοσίας, οὐ παύσομαι βοῦς διδόναι.
47. Καὶ τοῦτο δέ μοι ἐπέταξεν ὁ Θεὸς Ἰάμας· « Λέγε τοῖς
ἀνθρώποις τὰ ἀγαθὰ τῆς βοοδοσίας. » Δοτέον ἄρα Βραχ-
μᾶσι βοῦς εἰς ἀρέσκειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς ἀπόλαυσιν θείας
χώρας.

ΒΗΣΜΑΣ.

48. Τούτων ἀκούσαντες πάντες ἐκεῖνοι οἱ ὅσοι, ἐθαύμασαν·
καὶ ἐπαινέσαντες τὰ ἀγαθὰ τῆς βοοδοσίας, ἀπῆλθον εἰς
τὰ ἴδια.
49. Ἀκούσας καὶ σὺ, ὦ Ἰνδδιστίρα, τὰ μεγάλα ἀγαθὰ τῆς

βοοδοσίας, δίδοθι βοῦς, καὶ περιέρχου κύκλω τῆς βοῦς ἐκ δεξιῶν.

50. Δοῦς ὁ ἄνθρωπος φιλοθέῳ Βραχυμᾶνι δάμαλιν ἀγαθοφυῆ μετὰ ὠμοφορίου, καὶ ἀμολγέως ἐξ ὄρειχάλκου, καὶ χρυσῶν κεράτων, ἀγαθῆς καὶ ἀκηράτου χώρας τυγχάνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Περὶ τροφοδοσίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε πάτερ, τίς ἀπασῶν τῶν δόσεων μέγα ὄφελος καὶ ταχεῖαν χαρὰν προξενεῖ;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Δι' ὕπερ ἠρώτησάς με, πάλαι ἐγὼ ἠρώτησά τὸν ὄσιον καὶ Θεὸν Ναραδάαν· ὅ,τι δ' ἐκεῖνος εἶρηκέ μοι, τοῦτ' ἄκουσόν μου λέγοντος.

ΝΑΡΑΔΑΣ.

3. Οὐδεμία ἄλλη δόσις ὑπερτέρα ἐστὶ τῆς τροφοδοσίας· διὰ γὰρ τῆς τροφῆς πᾶσα ψυχὴ ζῶσα τὸ εἶναι ἔχει.

4. Ἡ τροφὴ ζωὴ ἐστὶ τῶν πνοῆν ἐχόντων· οὕτως εἴρηκεν ὁ γενάρχης Βραχυμᾶς· διὸ ὁ τροφοδότης ζωοδότης λέγεται ὑπὸ τῶν σοφῶν.

5. Ὁ τροφοδότης ἐνταῦθα μὲν γίνεται πολυκτῆμων, πολὺ-πλοῦτος, περιφανῆς, πολύδιδος, καὶ εὐπαθῆς· μετὰ δὲ θάνατον εὐδαίμων, καὶ μακάριος.

6. Ὅστις αἰεὶ δίδωσιν ἐκ καρδίας τροφήν τοῖς ξένοις, οὗτος

πορεύεται εἰς τὴν χώραν, ἔνθα οἰκεῖ ὁ Βραχμῆς· οὕτως εἶρηκεν ὁ ὄσιος Παρατσάρας.

7. Οὐδεμίαν δόσιν ὁμοίαν τῇ τροφῇ οὐτ' ἦν, οὐτ' ἔσεται· διὰ τοῦτο οἱ βραχμῆες τροφήν κατ' ἐξάριετον τρόπον διδόναι θέλουσιν.
8. Ὅστις ἔπραξε μεγάλα ἀμαρτήματα, οὗτος, εἰ γένοιτο μετὰ ταῦτα τροφροδότης, ἀπαλλαγῆς τῶν ἀμαρτημάτων πάντων, πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.
9. Καθὼς οἱ γεωργοὶ ἐφιέμενοι, ἀναμένουσι βροχὴν, οὕτω καὶ οἱ κατοικήμενοι, πότε ἀπόγονός τις αὐτῶν, υἱὸς ἢ υἰωνὸς, δώσει τροφήν.
10. Ὅστις δίδωσι τροφήν ἐτοιμὴν ὁδοιπόρῳ κεκμηκότι, καὶ μὴ προοραθέντι, οὗτος τεύξεται στάσεως ἀγαθῆς.
11. Αἰτηθεὶς παρὰ Βραχμᾶνος, μὴ ἐρώτα, ὁποίας γενεᾶς εἴη, ἢ Βέδαξ, καὶ ὁποίαν μάθησιν ἔχοι, ἀλλὰ δὸς ἄνευ ἀνακρίσεως.
12. Ὃς ξένος ἔλθῃ ἐν ὥρᾳ ἀρίστου, εἴτε κακοφυῆς, εἴτε ἀγαθοφυῆς, εἴτε βάρβαρος, εἴτε σοφός, οὗτος κλίμαξ ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ.
13. Σίτιζε αἰεὶ σεμνὸν Βραχμᾶνα, ὅστις ποτ' ἂν ᾗ, ἢ γνωστὸς ἢ ἄγνωστος, ἢ ἐχθρὸς, ἢ φίλος.
14. Οὐκ ἔστιν ἄριστος ὁ Βραχμᾶν, ὁ ὦν ἀκρατής, εἰ καὶ τὰς τέσσαρας Βέδαξ οἶδεν· ἄριστος δ' ἐστὶν, ὁ ὦν ἐγκρατής, εἰ καὶ παντοφάγος, καὶ παντοπώλης, καὶ ἀγράμματος τυγχάνει ὦν.
15. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἐν τῇ καρδίᾳ ἐστὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοῦτο νόμιζε, ὡς ὁ ἐλθὼν ξένος, αὐτὸς ἐστὶν ὁ Θεός.
16. Ξενιστέος ἐστὶν ὁ Βραχμᾶν ἀλείμματι ἐλαίου κατὰ τοὺς πόδας καὶ κατὰ τὴν κεφαλὴν, τιμῇ, θεραπείᾳ, βρώσει τε καὶ πόσει, μάλιστα δὲ λόγοις ἡδέσειν.

17. Ὅστις, διδούς τροφήν Βραχμᾶσι, δίδωσι καὶ ὑδρίας μετὰ ψυχροῦ ὕδατος, οὗτος τεύξεται τοῦ οὐρανοῦ.
18. Ὁ διδούς τροφήν ξένῳ ἐκ καρδίας, καὶ τοῦ οὐρανοῦ τυγχάνει, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν τιμᾶται.
19. Εἰπὼν, « Ἄρεστὸν ἔστω τῷ Βισνοῦ » σίτιζε ἐκ καρδίας ὄση δύναμις, ἠδέσι σιτίοις Βραχμᾶνα, ἰλαρὸν τὴν καρδίαν.
20. Εἰπὼν ἐκ καρδίας, « Ἄρεστὸν ἔστω τῷ Θεῷ Βισνοῦ », σίτιζε ἀεὶ Βραχμᾶνα ἀγαθὸν, τιμῶν αὐτὸν, καὶ νομίζων, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ Θεός.
21. Ὁ ἐφιέμενος τρυφῆς, διδότω Βραχμᾶνι, ἧ δύναμις, ἠδὺ βρώμα, εὐτρεπές, σακχαρῶδες, καὶ βουτυρῶδες, καὶ πρὸς τούτῳ ὀξύγαλα.
22. Ὅστις, ἐπαγγελιάμενος, οὐ δίδωσι τροφήν Βραχμᾶσιν, ὀλιγόνους ὦν, οὗτος κάτεισιν εἰς τὸν δεινὸν ἄλῃν καὶ ἀναγεννᾶται ἐν φύσεσιν ἀλόγων ζώων.
23. Ὅστις ἐν κόσμῳ ὦν, φιλόξενός ἐστιν, ὀλιγαρκῆς, ἐγκρατῆς τῶν αἰσθήσεων, φίλος τῆς σκληραγωγίης, καὶ ἀναγνώσεως τῆς Βέδας, τούτου οὐκ ἔστι πόρρω ὁ οὐρανός.

ΒΗΣΜΑΣ.

24. Τοιαῦτα ἀκούσας λέγοντος τοῦ Νεράδα, ἐδίδων ἀεὶ τροφήν τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν· ἡ γὰρ τροφή ἐστὶ ζωὴ· δίδοθι οὖν τροφήν καὶ σὺ, ὦ Ἰνδδιστίρα.
25. Οἱ τροφοδόται, ὦ Βασιλεῦ, ζωοδόται εἰσί· τῆς δὲ ζωοδοσίας οὐδεμίᾳ ἄλλῃ δόσις ἀνωτέρα ἐστὶν ἐν κόσμῳ.
26. Ἦκουσας, ὦ Βασιλεῦ, λέγοντος τοῦ ἀγίου ἀνδρὸς Ρομάσσα, οἶαν ἀμοιβὴν ἔλαθε πάλαι ὁ Σιβῆς, δούς καὶ τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν εἰς διατήρησιν τῆς ζωῆς τῆς περιστερᾶς.
27. Τοιαύτης στάσεως οἷας ἔτυχεν ὁ Σιβῆς, τυγχάχει μετὰ θάνατον, ὅστις δίδωσιν ἀεὶ μετὰ προθυμίας τροφήν τοῖς

- ξένοις· οὗτος ἔρχεται εἰς χώραν ὑπερτάτην, ἢ δύσκτητός ἐστι καὶ τοῖς θεοῖς.
28. Ὅστις ἐν ἐνὶ ὄλῳ ἔτει δίδωσι Βραχμᾶνι ἀξίῳ βρώματα μετὰ καρυκείας, βουτύρου καὶ γάλακτος καὶ ὀξυγάλακτος, τούτου ἢ ἐν οὐρανῷ χώρα (στάσις) ἀτίδιος μένει καὶ ἄφθαρτος.
29. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Βανξοῦ καὶ τοῦ Βατοῦ· σὺ δ' ἄκουσόν μου λέγοντος.
30. Ὁ Βανξοὺς, ἀρνησάμενος τὰ τοῦ κόσμου, διῆγεν ἐπὶ πολὺ νῆστις ἐν τῇ πόλει Πραϊάγα· ὁ δὲ μαθητὴς αὐτοῦ, ᾧ ὄνομα Βατοῦς, διηκόνει αὐτῷ.
31. Ἠρώτησε δ' αὐτὸν τὸν ἅγιον πατέρα, ὃς ἐπασχεν ἐκ πείνης, καὶ κατεσκληκῶς ἦν.

ΒΑΤΟΥΣ.

32. Εἰπέ μοι, ὦ Θειότατε, ὅποια ἐστὶν ἡ ὀδύνη τοῦ πάθους τῆς πείνης;

ΒΑΝΕΟΥΣ.

33. Ἡ ὀδύνη τοῦ πεπληγμένου ξίφει, βέλει, λόγχῃ, κορόνῃ, ἢ ἄλλῳ εἶδει ὄπλου, ἠττάται τῆς ἐκ τῆς πείνης ὀδύνης.
34. Τὸ ἄσθμα, ὁ βήξ, ἡ φθίσις, ὁ πυρετός, ἡ ἐπιληψία, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα πάθη, καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ, ταῦτα πάντα ἠττονά ἐστι τῆς πείνης.
35. Ὁ κεκοσμημένος τὸ σῶμα πολυτίμοις λίθοις, καὶ χρυσῷ, καὶ λαμπρῷ δικδήματι, καὶ ἐνωτίοις, οὐκ ἀγλαίζεται, ὅταν πεινᾷ, ἀλλὰ φαίνεται, ὡς νεκρός.
36. Καθῶς τὸ ἐπὶ γῆς ὕδωρ ξηραίνεται ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, οὕτω καὶ τὸ τῆς γαστρὸς πῦρ, ἢ πείνα, ξηραίνει τὴν συστατικὴν τοῦ σώματος ὕλην.

37. Ὁ πάσχων πείνη οὐτ' ἀκούει, οὐτ' ὀσφραίνεται, οὔτε βλέπει, ἀλλὰ καίεται, τρέμει καὶ ἀναισθητεῖ.
38. Ὁ πάσχων πείνη, κατακαίεται συνεχῶς, καὶ οὐκρίνει τὸ ἔωρον, τὸ ἐσπέριον, τὸ βόρειον, ἢ τὸ νότιον μέρος.
39. Ταῦτα πάντα προξενεῖ ἢ πείνα· ἀφωνίαν, κωφότητα, τυφλότητα, ἀναισθησίαν, χλωρότητα, ἔδελυγμίαν, καὶ ἀναίδειαν.
40. Ὁ θλιβόμενος ὑπὸ τῆς πείνης, ἀναιρεῖ καὶ πατέρα, καὶ μητέρα, καὶ υἱὸν, καὶ γυναικα, καὶ θυγατέρα, καὶ ἀδελφὸν, καὶ πάντα συγγενῆ.
41. Εἰς πᾶσαν κακίαν κλίνει ὁ ἄνθρωπος ἐκ πείνης· οὐ γὰρ δύναται πειῆσαι τὰ δέοντα· οὐδέγε τοὺς γονεὺς σέβεται, ἢ τὸν διδάσκαλον, ἢ καὶ τὸν Θεόν.
42. Τοιουτότροπα δεινὰ ἐκ πείνης γεννῶνται, ὧ υἱέ· τὰ δ' ἐναντία τούτων γεννῶνται ἐκ τοῦ κόρου.

ΒΑΤΟΥΣ.

43. Ῥηθήτω μοι ὑπὸ σοῦ καὶ τοῦτο, εἰ οἶδας ἦτοι ἐξ ἀκοῆς, ἢ ἐκ πείρας μάλιστα, τὴν ἀρετὴν δηλονότι καὶ χάριν τῆς τροφῆς· ἀκοῦσαι γὰρ ἐφίεμαι, ὡς ἔχει.

ΒΑΝΕΟΥΣ.

44. Ὑπέρτερον τῆς τροφῆς οὗτ' ἐγένετο, οὔτε γενήσεται ἐν κόσμῳ· ἐκ γὰρ τῆς τροφῆς τὴν ἀρχὴν ἔχει καὶ τὸ εἶναι τοῦτο τὸ Πᾶν.
45. Καὶ οἱ θεοὶ, καὶ οἱ δαίμονες, καὶ οἱ γίγαντες, καὶ οἱ ἄνθρωποι, πάντες οὗτοι τὸ εἶναι ἔχουσιν ἐκ τῆς τροφῆς.

ΒΗΣΜΑΣ

46. Δίδοθι τοίνυν τροφήν παντὶ τρόπῳ τοῖς δεομένοις, ὧ

- Ἰνδδιστίρα· ὁ γὰρ τροφοδότης καὶ τερπωλὴν (ἄνεσιν) εὐρίσκει, καὶ στάσιν αἰώνιον καὶ ὑπερτάτην.
47. Ἡ ἀπόλυσις ἀφρένων βοῶν, καὶ ἡ προσκύνησις ἀγίων τόπων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶδη ἀρετῆς, ἀγαθὰ μὲν εἰσιν· οὐκ εἰσι δ' ἄξια οὐδὲ τοῦ ἐκκαιδεκατημορίου τῆς τροφοδοσίας.
48. Ἐκ τῆς τροφῆς γίνεται ζωὴ, δύναμις, εὐρωστία, εὐτονία, καρτερία, ἐνθύμησις, καὶ γόνος.
49. Ἡ θυσία, ἡ καλουμένη Πουνδαρήκα, ἡ Ἰξοῦ, ἡ Σοδασσίκα, ἡ Ἀγνιστάμα, ἡ Ἀτιράτρα, καὶ ἄλλαι πολυειδεῖς θυσίαι, καὶ ἡ ἵπποθυσία, πᾶσαι τελοῦνται ἐκ τῆς τροφῆς.
50. Ὅστις δίδωσιν αἰεὶ τροφήν, παρὰ τούτου ἅπανα ἡ γῆ ἐδόθη σὺν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσιν, ἄλσεσι, νήσοις, καὶ θαλάσσαις.
51. Ἦκουσας, ὦ υἱέ, παρ' ἐμοῦ, ὃ ἠρώτησας· δίδοθι οὖν τοῖς πεινώσι καὶ ὀλίγον τι τῆς τροφῆς, ἣν ἔχεις.

ΒΗΣΜΑΣ.

52. Ὁ δὴ Βατοῦς, τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Βανξοῦ, ἦν διδοὺς τροφήν τοῖς πεινώσιν ἕκτοτε· καὶ σὺ οὖν, ὦ Ἰνδδιστίρα, τροφοδότης ἔσο τοῖς πεινώσι.
53. Τὸ ἐκ Βραχμανοκτονίας ἀμάρτημα ἐξαλείφεται τοῦ τροφοδότου· πολλῶ μᾶλλον τὸ ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς συγγενεῖς φόνου ἐκείνων, ὧν ὁ βίος ἐστὶ πολεμικός.
54. Ἴσοστάσιον νόμιζε τῇ ἵπποθυσίᾳ τὴν τροφοδοσίαν· καὶ διὰ τοῦτο δίδοθι αἰεὶ τροφήν τοῖς Βραχμᾶσι, καὶ μάλιστα τοῖς πεινώσιν· ἡ γὰρ τροφοδοσία ἰσοστάσιός ἐστι πάσαις ταῖς λοιπαῖς δόσεσι, καὶ ταῖς πολυτελεσί θυσίαις.
55. Κορέννυνται πάντες οἱ θεοὶ ἐκ τῆς τροφοδοσίας· ὁ τροφοδότης ἐστίν, ὡς ὁ λελουμένος ἐν πᾶσι τοῖς ἀγίοις τόποις, ἔστιν ἀπαθής, ἔστι σοφός.

56. Ὅστις δίδωσιν αἰεὶ τροφήν τῷ πεινῶντι, μετὰ πίστεως καὶ προθυμίας, οὗτος εὐφραίνεται αἰεὶ ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Βραχμᾶ.
57. Ὅστις δίδωσι καθ' ἑκάστην τροφήν, εὐσπλαγχνίᾳ καὶ προθυμίᾳ, τούτῳ τίς χρεῖα ἄλλων ἀγαθῶν ἔργων; οὗτος ἐλυτρώθη πάντως γε τοῦ Κόσμου.
58. Ὅστις ἐν νεκρικῇ θυσίᾳ ἀναγινώσκει μετὰ προθυμίας τοῦτο τὸ Περὶ τροφοδοσίας Κεφάλαιον, τούτου οἱ κατο-
χόμενοι προπάτορες ἡδονται, καὶ οἱ θεοὶ ὁμοῦ, καὶ οἱ ὄσιοι ἄνδρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

Περὶ σησαμοδοσίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Οἱ ἅγιοι ἄνδρες λέγουσιν, ὡς ἡ σησαμοδοσία ἀσύγκριτός ἐστι καὶ ἀγνιστικὴ· εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε Πάτερ, οἷός ἐστιν ὁ καρπὸς αὐτῆς;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Γίνωσκε ὡς πασῶν τῶν δόσεων ἀρίστη τυγχάνει ἡ σησαμοδοσία, ἀπαλλακτικὴ οὖσα πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, καθαρτικὴ, καὶ τοῦ οὐρανοῦ πρόξενος.
3. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον Βραχμᾶνος καὶ τοῦ μεγάλου Ἰάμα.
4. Ἐν τῇ χώρᾳ τῇ μέσον Ἰαμουναῖ καὶ τοῦ Γάγγου τῶν ποταμῶν κώμη ἦν μεγάλη, κειμένη ὑπ' ὄρος πλησίον τοῦ Ἰαμουναῖ.
5. Ἦν δ' ὄνομα τῇ κώμῃ Παρνασσαλά· ᾤκουν δ' αὐτὴν Βραχμᾶνες πολλοί, πεπαιδευμένοι, ὡς ἔχουσιν ὕδατα πολλὰ καὶ δένδρα καὶ χλόην. (Παλάσαν καὶ Κούσαν.)

6. Εἶπε δὲ ὁ Ἰάμας ἐνὶ τῶν ἑαυτοῦ διακόνων, ὃς εἶχε σχῆμα φρικῶδες, χρῶμα, ὄμματα, ῥίνα, καὶ σκέλη τοῦ κολιοῦ·
7. «Πορεύθητι εἰς τὴν κώμην Παρνασσαλάν, καὶ κόμισον ἐνθάδε Βραχμᾶνα, ὃς κατάγεται ἐκ τῆς φυλῆς (γενεᾶς) τοῦ Ἀγαστέα, καὶ ὀνομάζεται Σαρμήλας.
- 8.» Ὅρα δὲ, ἵνα μὴ ἀγάγῃς τὸν ἕτερον Βραχμᾶνα, ὃς κατάγεται ἐκ τῆς αὐτῆς γενεᾶς, καὶ ἔχει τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ σχῆμα, καὶ οἰκεῖ κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος.»
9. Πορευθεὶς δ' ὁ διάκονος τοῦ Ἰάμα, ἐποίησε τούναντίον· ἤγαγε γὰρ ἐξ ἀγνοίας τὸν ἕτερον Βραχμᾶνα, ὃς ἀπηγορεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰάμου.
10. Ἰδὼν δὲ τὸν Βραχμᾶνα ὁ Ἰάμας, τιμήσας αὐτὸν, ἔφη τῷ διακόνῳ· «Ἀπαχθήτω οὗτος καὶ ἀχθήτω ὁ ἕτερος.»
11. Ἀχθόμενος δ' ὁ Βραχμᾶν ἐκ τῆς περι τὴν παιδείαν ἀσκήσεως, εἶπε τῷ Ἰάμα· «Ἐγὼ ἐνταῦθα διανύω τὸ ἐπίλοιπον τῆς ὠρισμῆνης μοι ζωῆς.»

ΙΑΜΑΣ.

12. Ἐγὼ οὐδένα φέρω ἐνθάδε ἔξω τοῦ ὠρισμένου χρόνου· κρίνω δὲ μόνον τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον.
13. Πορεύθητι εὐθέως εἰς τὸν οἰκεῖον οἶκον· εἶπέ δὲ, ἵνα ποιήσω σοι, ὅτι ἀγαπᾶς, ὡ ἀγαθὲ Βραχμᾶν.

ΒΡΑΧΜΑΝ.

14. Τί πράξας ἐν Βίῳ ὁ ἄνθρωπος, μεγάλην ἀρετὴν ἐργάσεται; τοῦτο εἶπέ μοι· σὺ γὰρ οἶδας κρίνειν τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν τῶν ἀνθρώπων (τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν).

ΙΑΜΑΣ.

15. Ματαίως δεδίδτεται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἀκούῃ τὸ ὄνομά μου, Ἰάμας, ὃ ἐστὶ, κολαστῆς, ἢ τιμωρός. Ὃς τις δαμάζει ἑαυτὸν, καὶ οὗτος λέγεται Ἰάμας, τουτέστι, δαμαστῆς, ἢ ἐγκρατῆς.
16. Δεκαειδῆς ἐστὶν ἡ ἐσωτερικὴ ἐγκράτεια· ἡ ἀγαθότης, ἡ ὑπομονή, ἡ εὐλιχρίνεια, ἡ εὐσπλαχνία, ἡ ταπεινῶσις, ἡ εὐθύτης, ἡ δόσις, ἡ ἰλαρότης, ἡ ἠδύτης, καὶ ἡ ἀποχὴ ἄλλοτρίου πράγματος.
17. Δεκαειδῆς δὲ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ· ἡ καθαριότης, ἡ σπουδὴ, ἡ ἀσκησις, ἡ ἀλήθεια, ἡ περὶ τὴν Βέδαν γύμνασις, ἡ σωφροσύνη, ἡ μετριοφαγία, ἡ νηστεία, ἡ ἀχεμυθία, καὶ τὸ λουτρόν.
18. Ὅστις οὕτω δαμάζει ἑαυτὸν, οὗτος πορεύεται εἰς τὴν χώραν τοῦ Βραχμᾶ ἄνευ τοῦ ἰδεῖν με.
19. Ἄκουσον δὲ καὶ ἄλλην μυστικὴν ἀρετὴν, ἣν λέγω σοι· τὸ σήσαμον ἀσύγκριτόν ἐστι καὶ ἀγνιστικόν· μηδαμῶς ἀμφιβάλλῃς εἰς τοῦτο.
20. Κατ' ἀρχὰς τὸ σήσαμον ἐγένετο ἐκ τοῦ σώματος τοῦ γενεσιάρχου Κασσέπα· ἐπειδὴ δὲ θεῖαν φύσιν ἔχει, διὰ τοῦτο ἄριστον κρίνεται ὅτε δίδεται.
21. Τὸ σήσαμον καὶ τρωγέσθω, καὶ θυέσθω κατὰ τὸν νόμον, καὶ διδόςθω τοῖς Βραχμᾶσι παρὰ τῶν ἐφιεμένων τοῦ οἴκειου ἀγαθοῦ.
22. Ἰσταμένου τοῦ μηνὸς Μάγγα (Ἰαννουαρίου), ἄλειψον τὴν γῆν βολίτῳ ἐν σχήματι τετραγώνῳ.
23. Στρῶσον δὲ ἐπὶ μὲν τῆς γῆς ἐλάφειον δέρμα, ἐπὶ δὲ τοῦ δέρματος νέκν ὀθόνην, ἐπὶ δὲ τῆς ὀθόνης θὲς σήσαμον ὑπὲρ τὸν ἕνα χοίνικα.

24. Ἐπὶ δὲ τοῦ σήσαμου σχημάτισον λωτὸν ὀκτάφυλλον· ἐπὶ δὲ τοῦ ὀμφαλοῦ τοῦ λωτοῦ θές χρυσίον.
25. Τίμησον δὲ τὴν ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ μύροισι, καὶ ἄνθεσι, καὶ ὀρύζῃ, καὶ λίθοις πολυτίμοις, καὶ μαργαρίταις, τὸ κατὰ δύναμιν.
26. Πέριξ δὲ τοῦ σήσαμου θές μίαν στάμνον ἐλαίου, ἐτέραν βουτύρου, καὶ τρίτην ὀζυγάλακτος, καὶ ἑκκαίδεκα προσέτι ἀγγεῖα ὀσπρίων διαφόρων.
27. Οὕτω δὲ τιμῶν τὸ λωτοειδὲς ἐκεῖνο σήσαμον δι' ἑνὸς ἡμερονυκτίου, ἢ δύο, ἢ τριῶν, ὦ Βραχμᾶν,
28. Πρῶτον μὲν ἐσθίων μόνον σήσαμον, εἶτα δὲ νῆσις ὧν εἰς ἀγνισμόν τοῦ οἰκείου σώματος, θεωρῶν ἐν νοῖ τὸν Θεόν,
29. Τὸν ποιητὴν τοῦ Παντός, τὸν ἀθάνατον, τὸν ὑπέρτατον, τὸν ἔχοντα κόγχον, δίσκον, καὶ κορύνην ἐν χερσὶ, τὸν ἀναλλοίωτον,
30. Τὸν ἔχοντα τὴν Δαξμῆν ἐπὶ τοῦ στήθους, τὸν γόνον τοῦ παντός, τὸν αἴτιον πάντων τῶν αἰτίων, τὸν σοφόν, τὸν παλαιόν, τὸν Κύριον τοῦ παντός, τὸν λωτόφθαλμον,
31. Τὸν καθήμενον ἐπὶ τοῦ λωτοῦ, τὸν παντοδύναμον. Οὕτω θεωρῶν ἐν νοῖ τὸν Θεὸν εὐλαβῶς, καὶ προσκυνῶν αὐτὸν συνεχῶς,
32. Δὸς τὸ λωτοειδὲς σήσαμον, ὡς δεῖ, καὶ ὡς νενόμισται, Βραχμᾶνι ὀσίῳ, ἰλαρῶ,
33. Θεολόγῳ, καὶ ἀμοίρῳ ἐπιθυμίας καὶ ἔχθρας.
34. Εἰπὼν δὲ, « Ἄρεστόν σοι ἔστω, ὦ Θεέ » δὸς τὸ λωτοειδὲς σήσαμον, καθαρὸς ὧν, καὶ εὐλαβής,
35. Καὶ εἶπε, « Ὁ Θεέ ὑπέρθε, χρυσόφθαλμε, παντουργέ, ὀλέτωρ τῶν κακῶν, παντάγαθε, πανάρετε, παντεπίσκοπε, παντοκράτωρ,
36. » Πιοίησόν με πλήρη πλούτου καὶ καρπῶν, ἄμοιρον πάντων τῶν δεινῶν, κτήτορα υἱῶν, υἱωνῶν, καὶ δούλων,

37. » Ἄνοσον, πολυθρέμμονα, πανευτυχή, καὶ πανελευθέριον· ἐγὼ εἶμι σοὶ λατρευτής. »
38. Οὕτω δεηθεὶς τοῦ ὑπερθέου καὶ αἰωνίου Βισνοῦ, δὸς τὸ λωτοειδὲς σήσαμον εἰς ἐπιτυχίαν πάσης εὐτυχίας.
39. Ὅστις τὸν ἐκ σησάμου λωτὸν δίδωσιν οὕτως, ὡς νενόμισται, οὗτος οὐ βλέπει τὸν πολύοχλον ἄδην.
40. Καὶ αὐτὸς δὲ ἀγνὸς καὶ μακάριος γίνεται καὶ τοὺς γονεῖς ἑαυτοῦ καὶ πάππους καὶ προπάππους ἐλευθεροῖ, καὶ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν ἑαυτοῦ γενεάν.
41. Ὁ διδὸς σήσαμον, ἀρετὴν μὲν ζητῶν, ἀρετὴν εὐρίσκει· πλοῦτον δὲ ζητῶν, πλοῦτον εὐρίσκει· ἀθανασίαν δὲ ζητῶν, ἀθανασίαν εὐρίσκει.
42. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ πατροκτόνος, καὶ ὁ Βραχμανοκτόνος, καὶ ὁ ἐπιβᾶς τοῦ λέχους τοῦ διδασκάλου, καὶ ὁ παγκάριστος ἀπαλλάττεται τοῦ ἐγκλήματος· οὐδεμία ἐνταῦθα ἀμφιβολία.
43. Οἱ κατοιχόμενοι ἐφιέμενοι περιμένουσιν, εἴποτέ τις υἱὸς ἢ υἱωνὸς ἢ ἄλλος τις ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτῶν δοίη λωτὸν ἐκ σησάμου.
44. Εἴτις πολυόλος ὢν καὶ πολύδωρος, δοίη Βραχμᾶνι περιβόλαια, καὶ κοσμήματα, καὶ ὀχήματα, καὶ κώμας καὶ γῆν,
45. Ὅστις καρπὸς τούτῳ ἐκ τοιαύτης δόσεως γίνεται, οὗτος ὁ καρπὸς τέλος ἔχει· οὐδεμία ἐνταῦθα ἀμφιβολία.
46. Εἴτις δὲ δοίη κατὰ τὸν νόμον σήσαμον, ὅστις τούτῳ καρπὸς γίνεται ἐκ τοιαύτης δόσεως, τούτου τοῦ καρποῦ τέλος οὐκ ἔστι· καὶ οὐδεὶς δύναται ἐπαίνεσαι, ὡς δεῖ, καὶ ἑκατονταετῆ ζωὴν ἔχει.
47. Ἄει τοίνυν διδόσθω σήσαμον, ὡς δύναμις· ἐκ γὰρ τῆς σησαμοδοσίας πάντων τῶν ἐφετῶν ἀπολαύουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀναμφιβόλως.
48. Ὅστις θεὸς ἐν ἐλαφείῳ δέρματι ὠμῷ σήσαμον μετὰ βουτύρου,

- μέλιτος καὶ χρυσίου, δίδωσι Βραχμᾶνι, οὗτος ἀπαλλάτ-
 τεται πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν.
49. Ὀλοψύχως δοτέον ἐστὶν ὕδωρ ἀεὶ εἰς πόσιν ἐν κώμῃ,
 ἐν πόλει, ἢ ἐν ὄδῳ, ἐνθα οὐκ ἔστιν ὕδωρ.
50. Ὅστις ποιεῖ ποτιστήριον ἀναπαυτικόν, οὗτος ἀγαθῆς,
 στάσεως τυγχάνει, δυσκλήτου ἄλλοις κἀντούτῳ κἀν τῷ
 μέλοντι βίῳ.
51. Φρέατα οὖν καὶ λίμνας ἀνόρυττε καὶ ποτιστήρια κατα-
 σκεύαζε μετὰ οἰκημάτων, εἰς ἄνεσιν τῶν ἀνθρώπων.
52. Δίδοθι βρωῖμα λιπαρὸν ἐν καθαρῷ πινακίῳ, μεμιγμένον
 ὄξυγάλακτι, ἢ ὀρυζόγαλα, κατὰ τὸν νόμον.
53. Ὅστις σιτίζων τοὺς Βραχμᾶνας, δίδωσι καὶ ὑδρίας
 ὕδατος ψυχροῦ, οὗτος τυγχάνει τῆς ἐν οὐρανῷ δόξης.
54. Ὅστις δίδωσι Βραχμᾶνι οὐρανίσκον εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς
 βροχῆς καὶ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, οὗτος παν-
 τὸς κακοῦ ἀπαλλάττεται, καὶ πλούτου καὶ παιδῶν
 τυγχάνει.
55. Ὅστις, εὖσπλαγχνος ὢν, δίδωσιν οἰκιακὰ σκεύη, ἢ οἶκον
 σὺν τοῖς ἐπίπλοις, ἢ προῖκα εἰς γάμον πτωχῆς,
56. Οὗτος πορεύεται εἰς τὸ οἶκημα τοῦ μεγάλου Ἰνδρα ἐν
 λαμπρῷ καὶ θείῳ φορείῳ, θεραπευόμενος ὑπὸ θείων
 νυμφῶν.
57. Ὅστις ὑποδήματα δίδωσι Βραχμᾶνι, κατακαιομένῳ τοὺς
 πόδας, τούτῳ οὐδέποτε γίνεται αἰσθησις τοῦ καύματος.
58. Καὶ ἄρμα δὲ παρίσχεται τούτῳ, ἐζευγμένον ἵπποις, λαμ-
 πρὸν, χρυσοῦν, καὶ λίθοις πολυτίμοις κεκοσμημένον.
59. Ὅστις δίδωσι τοῖς Βραχμᾶσι ξύλα εἰς ἀλέαν, οὗτος θερ-
 μουργὸς γίνεται, καὶ πάντα τὰ ἐφετὰ τούτῳ ἐκτελοῦνται.
60. Ὅστις ποιεῖ πυρὰ καθ' ὄδον ἐν χειμῶνι εἰς ἀλέαν πάντων,
 οὗτος λαμπρᾶς στάσεως τυγχάνει.

61. Ὅστις δίδωσι τοῖς Βραχμᾶσιν ἄλειμμα ἐκ σανδάνου, καὶ ἀγαλλόχου, καὶ μύρα, καὶ ταμβούλαν, καὶ ἄμυφια, οὗτος εἰς τὸν οὐρανὸν πορεύεται.
62. Σήσαμον, χρυσίον, ὕδωρ, βρῶμα, λύχνος, οἶκος, ταῦτα πάντα διδόμενα, θησαυροὶ ἀπόκεινται τοῖς ἐπιθυμοῦσι τοῦ οὐρανοῦ.
63. Ὅτι ἂν ἦ ἐφετὸν ἐν Κόσμῳ, καὶ ὅτι ἀγαπητὸν ἐν οἴκῳ, τοῦτο διδότης ἀξίῳ Βραχμᾶνι ὁ ἐφιέμενος ἀφθαρσίας.

ΒΗΣΜΑΣ.

64. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἰάμα, ἤχθη ὁ Βραχμᾶν οἴκαδε, χαίρων τὴν ψυχὴν, ὑπὸ τοῦ διακόνου τοῦ Ἰάμα, καὶ ἐποίησεν οὕτως, ὡς ἤκουσε.
65. Καὶ σὺ οὖν, ὦ Μέγα Βασιλεῦ, ἀγάπα τὴν σησαμοδοσίαν· ἐκ γὰρ τῆς σησαμοδοσίας καὶ οὐρανὸς ἐπίκτητος γίνεται, καὶ ἀρετὴ, καὶ ἀθανασία.
66. Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ὦ Βασιλεῦ, πᾶσαι αἱ δόσεις διδόσθωσαν θεοσεδέσει Βραχμᾶσι παρὰ τῶν φρονίμων.
67. Ὁ Βραχμᾶν ἐκεῖνος, ἀκούσας τοῦ μισθοῦ τῆς σησαμοδοσίας, ὅν εἶπεν ὁ Ἰάμας, διδοὺς σήσαμον, ἀνῆλθε πάλιν εἰς τὸν οὐρανὸν σὺν τοῖς οἰκείοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

Περὶ δόσεως οἰκείου κτήματος, καὶ μὴ ἀλλοτρίου.

ΙΝΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε Πάτερ, τίς ἐστὶν ὁ μισθὸς τῆς δόσεως ἐκεῖνου, ὃς ἀρπάσας βουὴν ἀλλοτρίαν, δίδωσι Βραχμᾶνι;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ὅστις ἀρπάσας βουὴν ἀλλοτρίαν, δίδωσιν αὐτὴν Βραχμᾶνι, οὗτος οὐδένα μισθὸν ἔχει, τούναντίον δὲ, πορεύεται εἰς τὸν ἄδην.
3. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Κρισῆ, καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλέως Νρήγα.
4. Πάλαι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰχδού φέρον ἐν τῇ Δὲκρβιατῇ μετὰ Θεῶν, ἡμιθέων, καὶ ἀνθρώπων ἀγαθοεργῶν.
5. Ἐφάνη δ' ἐκεῖ ἐν μέγα φρέαρι, παλαιὸν, πλήρες χόρτων καὶ θάμνων, ἐκτισμένον ὀπταῖς πλίνθοις, βαθύ, καὶ σκοτεινόν.
6. Ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ μεγάλῳ φρέατι εἶδον ἐμφωλεύοντα ἓνα μεγαλόσωμον χαμαιλέοντα.
7. Μεγάλοις δὲ σχοινοῖς δῆσαντες τὸν χαμαιλέοντα, τὸν ὄντα, ὡς μέγα ὄρος, πολλοὺς τρόπους ἐποίησαν εἰς τὸ ἐξαγαγεῖν αὐτὸν ἐκ τοῦ φρέατος,
8. Ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν ἐξαγαγεῖν· ὅθεν ἀνήγγειλαν περὶ τούτου τῷ Θεῷ Κρισῆ, τῷ υἱῷ τῆς Δεβακῆς, ὃς ἐλθὼν ἐξήγαγεν αὐτόν.
9. Ἐξαχθεὶς δὲ, καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κρισῆ, τίς εἴη,

ἀπεκρίνατο, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ μέγας Βασιλεὺς Νρήγας, δὲ πάλαι ἀναριθμητοὺς θυσίας ἔθυσεν.

10. Εἰπόντι δ' οὕτως, εἶπεν ὁ Κρισνάς· «Σὺ ἀγαθὰ ἔπραξας, ἀλλ' οὐχὶ κακά· πῶς δ' ἄρα τοιαύτης κακῆς στάσεως ἔτυχες; τί ἐστί τοῦτο; εἶπέ.
11. Ἡμεῖς ἠκούσαμεν, ὡς ὑπὲρ τὸν ἀριθμὸν πάλαι δωρημάτα ἐδώρησώ· ποῦ ὁ καρπὸς ἐκείνων τῶν μεγάλων σου δωρημάτων;

ΝΡΗΓΑΣ.

12. Βοῦς Βραχμᾶνος, ἀποπλανηθεῖσα, καὶ συναγελασθεῖσα ταῖς ἐμαῖς βουσίην, ἐδόθη παρ' ἐμοῦ, ἀγνοοῦντος, ἄλλω Βραχμᾶνι.
13. Ὁ δὲ ἀπολέσας τὸν Βοῦν, ἀνιχνεύων καθ' ὁδόν, εἶδεν αὐτήν, καὶ κρατήσας, ἔφη· «Αὕτη ἐμὴ ἐστίν· ἐγὼ κύριος ἤμην αὐτῆς πρότερον.»
14. Διαφερόμενοι δ' ἀμφοτέροι, ἦλθον πρὸς ἐμέ· καὶ ὁ μὲν ἔλεγέ μοι· «Σὺ εἶ ὁ δούς·» ὁ δὲ, «Σὺ εἶ ὁ συλήσας.»
15. Ἐγὼ δ' ἀκούσας, εἶπον πρὸς τὸν λαβόντα· «Ἄντι τῆς μίας δαμάλεως λάβε χιλίας, καὶ δὸς αὐτὴν τῷ κυρίῳ·» Ὁ δ' ἔφη·
16. «Ἡ δάμαλις πολυγάλακτός ἐστι, νέα, καὶ ἀγαθοφυής· διὸ οὐ δύναμι ἀπολεῖψαι αὐτήν·» Οὕτως εἰπὼν, ἀνεχώρησε.
17. Πρὸς δὲ τὸν ἕτερον Βραχμᾶνα εἶπον, παρακαλῶν· «Ἄντι μίας δαμάλεως, ἦν ἀπώλεσας, λάβε χιλίας.»
18. Ὁ δ' ἔφη· «Ἐγὼ οὐ λαμβάνω τι δῶρον παρὰ Βασιλέως· ἱκανὸς γάρ εἰμι θρέψαι ἐμχυτόν· ἢ οικεῖα δάμαλις δοθῆτω μοι.» Οὕτως εἰπὼν, ἀνεχώρησε.
19. Οὕτω μὲν οὖν διαφερόμενοι ἀμφοτέροι οἱ Βραχμᾶνες,

- μὴ στέρξαντες λαβεῖν, μήθ' ὁ εἷς, μήθ' ὁ ἕτερος χιλίας δάμαλεις, ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια.
20. Ἐγὼ δ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κληθεὶς ὑπὸ τοῦ θανάτου, παρεγενόμην πρὸς τὸν Ἰάμαν, τὸν Θεὸν τοῦ νόμου.
21. Ἀσπασάμενός με δ' ὁ θεὸς Ἰάμας, ἔφη· « Οὐκ ἔστι τέλος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγαθῶν σου ἔργων, ὦ Βασιλεῦ.
22. » Ὅση ἄμμος ἐστὶν ἐν γῆ, καὶ ὅσα ἄστρα ἐν οὐρανῷ, καὶ ὅσοι κρουνοὶ τῆς βροχῆς, τοσοῦτον πλοῦτον ἔδωκας.
23. » Ἔστι δέ τι καὶ ἀμάρτημα, ὃ ἔπραξας ἐξ ἀγνοίας· τούτου οὖν τοῦ ἀμαρτήματος τοῦ καρποῦ ἢ πρότερον ἀπόλαυσον, ἢ ὕστερον, ὡς κρίνεις εὐλογον.
24. » Ἀναγκαιῶς δεῖ ἀπολαῦσαι τοῦ καρποῦ τῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν ἔργων· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως πως γένοιτο ἀνάλωμα τοῦ καρποῦ αὐτῶν.
25. » Οὐδεὶς ἐστὶ τρόπος θεῖος ἢ ἀνθρώπειος, δι' οὗ τὸ ἔργον τῶν ἀνθρώπων σχοίη ἂν ἀνάλωμα ἄνευ τῆς ἀπολαύσεως·
26. » Τότε τὸ ἀμάρτημα τοῦ ἀνθρώπου ἐξαλείφεται, ὅταν μετάνοια καὶ παιδεία γένηται, ὡς ἐρρέθη ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν.
27. » Οὐδεὶς δύναται ἐξαλείψαι τὴν ἀρετὴν σου, ἢ ἐστὶν ἀνεξάλειπτος· πρῶτον μὲν οὖν ἀπόλαυσον τοῦ καρποῦ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, εἶτα δὲ τοῦ οὗ ἔπραξας ἀμαρτήματος. »
28. Ἐγὼ δ' ἔφη· « Εἰ τὸ ἀμάρτημά μου ἐξαλειφθείη, πρῶτον μὲν ἀπολάσω τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμαρτήματος, εἶτα δὲ τῶν ἀγαθῶν ἔργων.
29. » Πρῶτον ἀπολάσω τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμαρτήματος, ὃ ψέγεται ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων. » Οὕτως εἰπὼν τῷ Ἰάμα, ἔπεσον κατὰ γῆς.
30. Ἦκουσα δὲ τοῦ Ἰάμα, λέγοντός μοι ὀπισθεν με γαλοφώνως· « Ὁ Κρισιῶς ἐσεταί σοι τελευταῖον ὁ λυτρωτής. »

31. Εἶδον δ' ἔπειτα ἑμαυτὸν, πεσόντα κατὰ κεφαλῆς εἰς τὸ φρέαρ, λαθὼν φύσιν ἀλόγου ζώου· ἐνθυμοῦμαι καλῶς.
32. Αὕτη ἐστὶ κυρίως δόσις, τὸ ἀλλοτριωθῆναι τοῦ οἰκείου κτήματος, καὶ ἄλλον ἀποδείξει κύριον τούτου· ἐγὼ δὲ τούναντίον ποιήσας, ἰδοὺ πέπτωκα.
33. Ἐγὼ ὑπὸ σοῦ σήμερον ἐλυτρώθην· σὺ εἶ ὁ Θεὸς τῶν θεῶν, ὁ Κύριος τοῦ Κόσμου, καὶ ὁ ὀλέτωρ τῶν κακῶν.
34. Ὡ χιλιόμματα, τὸ ἔρεισμα τοῦ κόσμου, δός μοι ἄδειαν· ἐγὼ πορεύομαι εἰς τὸν οὐρανόν.»

ΒΗΣΜΑΣ.

35. Λαθὼν δ' ἄδειαν παρὰ τοῦ Κυρίου τῶν τριῶν Κόσμων καὶ προσκυνήσας αὐτὸν, ἀναβάς ὄχημα θεῖον, θεῖαν μορφήν ἔχων, ἀνήλθεν εἰς τὸν οὐρανόν.
36. Ἀνελθόντος εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ Βασιλέως Νρήγα, ὁ Θεὸς Κρισναῆς εἶπε πρὸς τοὺς περὶ ἑαυτὸν·

ΚΡΙΝΣΑΣ.

37. Οὐδαμῶς δεῖ ἀρπάζειν κτήμα Βραχμᾶνος· τὸ γὰρ κτήμα τοῦ Βραχμᾶνος εἰς πτώσιν φέρει τὸν ἀρπάσαντα, καθὼς ἡ βοῦς τοῦ Βραχμᾶνος τὸν Βασιλέα Νρήγαν.
38. Ὅστις δίδωσι μὲν πολλάς βοῦς, ἀρπάζει δὲ μίαν, οὗτος κολάζεται· κάλλιον γάρ ἐστι τὸ μὴ ἀρπάζειν μίαν βοῦν ἢ τὸ δίδοναι πολλάς.
39. Τρεφομένη ἐξ ἀδικίας καὶ ἀρπαγῆς ἡ ἵππικὴ καὶ πεζικὴ δύναμις ταχέως ἀφανίζεται, καθὼς τὰ νέφη ἐν ὥρᾳ Σαράδας (φθινοπώρου).
40. Καὶ μέγα ὄν τὸ πῦρ κατασβέννυται ὑπὸ τοῦ ὕδατος· οὐδεὶς δ' ὅμως τρόπος ἐστὶ τῆς καταπαύσεως τοῦ ἐξ ἀδικίας καὶ ἀρπαγῆς καιομένου πυρός.

41. Τὸ λαμβανόμενον κολακεία καὶ πειθοῖ ξένον πρᾶγμα κατακαίει ἑπτὰ γενεάς· τὸ δὲ λαμβανόμενον βία κατακαίει δεκαεπτὰ γενεάς προγόνων, καὶ δεκαεπτὰ ἐπιγόνων.
42. Ὁ ἄρπαξ ἀλλοτρίου κτήματος σκόληξ ἐν κόπρῳ γεννᾶται ἐξακισμύρια καὶ ἐξακισχίλια ἔτη.
43. Καὶ τὸν λίθον καὶ τὸν σίδηρον καταπέσειεν ἂν ὁ ἄνθρωπος μεθόδῳ τινι· οὐδεμία ὅμως μέθοδος ἐστι, δι' ἧς καταπεφθεῖη ἂν τὸ ἀλλότριον πρᾶγμα.
44. Οὐδέν τι ἐν κόσμῳ δυσπεπτότερόν ἐστι τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος· καὶ ἀθεράπευτον δ' ἐστίν, ὡς τὸ θανατηφόρον φάρμακον.
45. Τὸ ἀλλότριον πρᾶγμα δεινότερον λέγεται καὶ τοῦ θανατηφόρου φαρμάκου· τὸ μὲν γὰρ φάρμακον ἓνα μόνον ἀναιρεῖ, τὸ δ' ἀλλότριον πρᾶγμα ἅπασαν τὴν γενεάν.
46. Τὸ μὲν πῦρ τοῦ ἄλσους τὰ δένδρα μόνον καταπυρπολεῖ, τὴν δὲ ρίζαν ἀφήσιν ἀλύμαντον· τὸ δ' ἐξ ἄρπαγῆς τοῦ ἀλλοτρίου πράγματος πῦρ παγγενῆ τὸν ἄνθρωπον κατακαίει.
47. Ὁ ἐφιέμενος ἄρα τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ ἄνθρωπος μὴ ἄρπαζέτω τὸ ἀλλότριον πρᾶγμα, ὅπερ ἐστὶ δεινότερον τοῦ ἐν ἄλσει πυρὸς καὶ τοῦ δηλητηρίου φαρμάκου.

ΒΗΣΜΑΣ.

48. Οὕτως εἰπὼν ὁ Θεὸς Κρισνάς, ὁ Κύριος τοῦ Κόσμου, καὶ ἀγιαστικὸς πάντων, ἐπανήλθεν εἰς τὴν πόλιν Δβαρ-
βατήν.
49. Ἡ μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔντευξις οὐδέποτε ἂν ἀνωφελὴς γένοιτο, ὦ Βασιλεῦ. Ὁ Βασιλεὺς Νρήγας ἐλυτρώθη τῆς κολάσεως διὰ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ Κρισνά ὁμιλίας.

50. Ἡ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν θέα, θίξις, φήμη (εὐφημία), καὶ καὶ ἐνθύμησις ἀγιαστική ἐστίν ὡς ἡ τῶν ἀγίων τόπων.
51. Ταῦτα εἰδὼς, θεράπευε καὶ τίμα αἰετὸς τοὺς ἀγαθοὺς καὶ σπουδαίους ἄνδρας, καὶ ἄπεχε τοῦ ἀλλοτρίου κτήματος, εἰ ἐπιθυμεῖς ὑψηλῆς στάσεως.
52. Πολυπραγμονήσας ἀκριβῶς, δίδου τὸ οἰκεῖον κτῆμα· ἡ γὰρ δύσις τοῦ ἀλλοτρίου κτήματος ἀνατρέπει τὴν εἰς οὐρανὸν ἀνάβασιν· καὶ φρόνει, ὡς κακὴ στάσις γίνεται τῷ ἀρπάζοντι τὸ ἀλλότριον κτῆμα, καὶ μάλιστα τὸ τοῦ Βραχμᾶνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ΄.

Περὶ οἰκήσεως μετ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε πάτερ, οἷα ἀγαθὰ γίνεται ἐκ τῆς μετ' ἀγαθῶν καὶ θείων ἀνδρῶν οἰκήσεως;

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Εἰς τοῦτο ἐγὼ διηγήσομαι σοι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Βασιλέως Ναχούσσα, καὶ τοῦ μεγάλου ὀσίου Σεβάνα.
3. Ὁ μέγας ὄσιος καὶ μέγας ἀσκητὴς Σεβάνας, ὁ υἱὸς τοῦ Βριγού, τὴν οἰκῆσιν ἐποιήσατο ἐν τῷ ὕδατι.
4. Αὐτὸς ἀφείλε τὴν ἐπιθυμίαν, τὸν θυμὸν, τὴν ἀπέχθειαν, τὴν ἄγνοιαν, καὶ τὴν ὑπερηφανίαν, εἰσδύς διέτριβεν ἐν τοῖς ὕδασι, ἔνθα συμμίγνυται ὁ Ἰαμουνάς καὶ ὁ Γάγγης ποταμός.
5. Οὕτω δ' ὑπήκοοι ἦσαν αὐτῷ αὐτοὶ οἱ ποταμοὶ, ὥστε οὐκ

- ὄθουν κύτὸν τοῖς ρεύμασιν, οὐδὲ παρηνώχλουν, ἀλλ' ἔρ-
 ρεον ἐκ τῶν πλαγίων.
6. Ἦν δὲ πολὺν χρόνον διατρίβων ἐν τοῖς ὕδασιν, ἰστάμενος
 ἀκλόνητος, ὡς στύλος, ἐν μεγάλῃ θεωρίᾳ.
7. Καί ποτε ἦλθον κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀλιεῖς· καὶ βαλόντες
 μέγα δίκτυον, εἴλκυσαν αὐτὸ ἐκ τοῦ ὕδατος πλήρες.
8. Ἐξήγαγον δ' ἐξ ἐκείνου τοῦ ὕδατος σὺν τοῖς ἰχθύσι καὶ
 τὸν Σεβάναν ἐκεῖνον.
9. Ἰδόντες δ' αὐτὸν οἱ ἀλιεῖς, φωτοειδῆ ὄντα, φόβῳ συνε-
 σχέθησαν, καὶ πεσόντες κατὰ γῆς, προσεκύνησαν, εἰ-
 πόντες·
10. « Ἄξιός εἰ ἀνασχέσθαι ἡμῶν, τῶν πταισάντων ἐξ ἀγνοίας·
 τί δὲ ποιήσωμέν σοι θυμῆρες; πρόσταξον, ὦ ὄσιε. »
11. Ὁ δὲ βλέπων τὸν προσδοκώμενον ὄλεθρον τῶν ἰχθύων,
 εἶπεν αὐτοῖς, εὐσπλαγχνία καὶ συμπαθεία κινούμενος·
12. « Ἐγὼ σὺν τοῖς ἰχθύσιν (Σεβάνας) ἢ ἀναιρεθήσομαι, ἢ
 πωληθήσομαι· ἐκ γὰρ τῆς συνοικήσεως ἀπολιπεῖν αὐτοὺς
 τοὺς ταλαιπώρους οὐ δύναμαι, πάσχοντας.
13. » Τίς ἄλλος μᾶλλον ἀπάνθρωπός ἐστιν ἐκείνου, ὃς βλέπων
 ἄλλους πάσχοντας πάθη παντοῖα, μόνην τὴν ἐνυτοῦ σω-
 τηρίαν ζητεῖ;
14. » Φεῦ! καὶ τῶν σοφῶν ὁ νοῦς ἀποβλέπει εἰς τὸ ἴδιον
 ὄφελος! ἀλλ' ἢ πρὸς πάντας εὐσπλαγχνία οὐκ ἔστιν ἐξω
 τῆς ἰδίας ὠφελείας.
15. » Ὅτε δὲ οἱ σοφοὶ καὶ θεωρητικοὶ μόνου τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ
 φροντίζουσιν, οἱ ἐν κόσμῳ δεινὰ πάσχοντες ποῦ καταφυ-
 γὴν ἔξουσι;
16. » Τίς ἂν εἴη τρόπος, δι' οὗ ἀπαλλαγὴ ἂν γένοιτο τῶν
 δεινῶν τούτων τῶν πασχόντων ἐν κόσμῳ; εἴθε εἰσέλ-
 θοιμι εἰς αὐτοὺς, καὶ τληπαθῆς εἶην αἰεὶ.
17. » Βαβαί! ἄλλοι μὲν τῶν ἰχθύων σπαίρουσιν! ἄλλοι δὲ

κατακυλίονται ! και ἄλλοι μεγαλόσωμοι ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καταθλίβονται !

- 18.» Ὅστις, βλέπων τυφλοὺς, κωφοὺς, ἀναπήρους, ὄρφανούς, και ἐμπαθεῖς οὐκ ἔλεεῖ, οὗτος ἔλεεινός ἐστι, και μωρόφρων.
- 19.» Ὅστις δυνάμενος, οὐ διασώζει τοὺς ἐν κινδύνῳ και ἀγῶνι θανάτου ὄντας, οὗτος κακῆς στάσεως τυγχάνει.
- 20.» Ὁ οὐρανὸς και ἡ ἀθανασία οὐδὲ τὸ ἐκκαίδεκατημέριον ἔχει τῆς χαρᾶς ἐκείνης, ἡ γίνεται τῷ ἀπαλλάττοντι τὴν θλίψιν τῶν θλιβομένων.
- 21.» Ὅθεν οὐκ ἀπολείψω τούτους τοὺς ταλαιπώρους ἰχθύας, δεινῶς πάσχοντας· ἐκ γὰρ τούτου τεύξομαι οὐχ ἀπλῶς τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' αὐτῆς τῆς χώρας τοῦ Βραχμᾶ.
- 22.» Ἀλλ' οὐδὲ ζημίαν τινὰ ὑμῖν ποιήσω· ἀναγγείλατε περὶ ἐμοῦ τῷ Βασιλεῖ· ὁ δὲ τὴν τιμὴν ἐμοῦ δώσει. »

ΒΗΣΜΑΣ.

23. Ἀκούσαντες οἱ ἀλιεῖς κατεπλάγησαν· και ἐλθόντες, ἀνήγγειλαν πάντα τῷ Βασιλεῖ Ναχούσσα.
24. Ὁ δὲ Ναχούσσας, ἀκούσας, θαυμάζων τὴν ψυχὴν, ἔλεγεν· « Τίς οὗτος ὁ ὑπερφυῆς, ὃς τὴν οἰκησιν ἐν ὕδατι ἐποίησατο ; »
25. Ταῦτα διανοηθεῖς, εὐλάβειαν ἔσχε και φόβον, νομίσας ὡς θεσπέσιος ἐστὶν ὁ ἀνὴρ.
26. Ἀφείδεν δὲ πᾶσαν παράταξιν στρατιᾶς, ἐπορεύθη δρομαῖος μετ' ὀλίγων ἀκολούθων, βουλευτῶν, και ἱερουργῶν.
27. Ἰδὼν δὲ τὸν ἡλιοειδῆ Σεβάναν, ἔγνω, ὡς αὐτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Βριγοῦ, ὁ λίαν ἐγκρατῆς και θεωρητικὸς.
28. Και τιμήσας αὐτὸν τὸν ἰσόθεον, ὡς ἔδει, ἔφη· « Εἰπέ προστακτικῶς, ὦ θεσπέσιε, ὅ,τι με δεῖ ποιῆσαι. »

ΣΕΒΑΝΑΣ.

29. Οἱ ἄλιεις λίαν ἐπόνησαν, ἐπειδὴ ἀποζῶσι· δὲς τούτοις τὴν ἀξίαν τιμὴν ἐμοῦ, ὦ ἄριστε βασιλεῦ,
 30. Ἴνα ἐγὼ τῇ δόσει τῆς τιμῆς λυτρωθῶ τοῦ δεσμοῦ, εἰς ὃν ἔπεσον μετὰ τῶν ἰχθύων, καὶ ποιήσω τότε τὸ δοκοῦν μοι.
 31. Ὅταν δὲ λυτρώσω ἑμαυτὸν τῇ δόσει τῆς τιμῆς, τότε διασώζω καὶ τοὺς ἰχθύας· αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ γνώμη.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

32. Ἐκατοντακιττῆλια ἀργύρια δοθήτωσαν τοῖς ἀλιεῦσιν εἰς ἔξαγοράν τοῦ θεσπεσίου ἀνδρός, ὡς ἔφη.

ΣΕΒΑΝΑΣ.

33. Ἐγὼ οὐ λυτροῦμαι ὑπὸ σοῦ διὰ τιμῆς ἑκατοντακισχιλίων ἀργυρίων· ἀξία τιμὴ δοθήτω· σκέψαι δὲ περὶ τούτου μετὰ τῶν βουλευτῶν.

ΝΑΧΟΥΣΑΣ.

34. Δεκάκις ἑκατοντακισμύρια ἀργύρια δοθήτωσαν τοῖς ἀλιεῦσιν· εἰδ' οὐκ ἀρκεῖ αὕτη ἡ τιμὴ, καὶ ἄλλα πολλὰ προσδοθήτωσαν.

ΣΕΒΑΝΑΣ.

35. Ἐγὼ οὐκ ἀξιός εἰμι δεκάκις ἑκατοντακισμυρίων ἀργυρίων, οὐδὲ πλείονων τούτων· ἀξία δοθήτω τιμὴ· περὶ δὲ τούτου σκέψαι μετὰ τῶν Βραχμάνων.
 36. Οὐ δεῖ τιμὴν λέγειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ τιμῆς· τὸν γὰρ τοιοῦτον οὐκ ἐπαινοῦσιν οἱ ἄνθρωποι· ὅθεν ἐγὼ οὐ λέγω περὶ τῆς ἑμαυτοῦ τιμῆς, οὐδ' ἔπαινον λέγω ἑμαυτοῦ.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

37. Τὸ ἥμισυ τῆς βασιλείας μου ἢ τὸ ὅλον δοθήτω τοῖς ἀλιεῦσιν· τοῦτο ἐγὼ κρίνω· σὺ δὲ τί κρίνεις, ὦ ὅσιε ;

ΣΕΒΑΝΑΣ.

38. Οὔτε τοῦ ἡμίσεος, οὔτε τοῦ ὅλου τῆς σῆς βασιλείας ἄξιός εἰμι, ὦ Βασιλεῦ· ἀξία δοθήτω τιμὴ· περὶ δὲ τούτου σκέψαι μετὰ τῶν ὁσίων.

ΒΗΣΜΑΣ.

39. Ἀκούσας τοῦ λόγου τοῦ μεγάλου ὁσίου ὁ Ναχούσσας, λίαν θλιβόμενος, καὶ ἀνιώμενος ἐσκέπτετο μετὰ τῶν βουλευτῶν καὶ ἱερουργῶν.

40. Ἐλθὼν δ' ἐνταῦθα ὁσίος τις καὶ μέγας ἀσκητῆς, ᾧ ὄνομα Γαβιζάτας, (Βοογενῆς) εἶπε τῷ Ναχούσσας· «Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ γὰρ ἰλαρὸν ποιήσω τὸν ὅσιον Σεβάναν.»

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

41. Εἶπε, ὦ θεῖε Βραχμάν, τὴν τιμὴν τούτου τοῦ μεγάλου ὁσίου· διάσωσον ἀπὸ τῆς ὀργῆς τούτου καὶ ἐμέ, καὶ τὴν ἐμὴν χώραν, καὶ τὸ ἐμὸν γένος.

42. Ὀργισθεὶς ὁ Βραχμάν, καὶ τὸν τριττὸν Κόσμον ὄλεσειεν ἂν σὺν τῷ Κυρίῳ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον ἐμὲ τὸν ἄμοιρον ἀρετῆς, καὶ ἐλπίζοντα εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἐμαυτοῦ χειρός (τὸν ἄρπαγα, καὶ φονέα).

ΓΑΒΙΖΑΤΑΣ.

43. Οἱ θεῖοι καὶ σεβάσμιοι Βραχμᾶνες ἀτίμητοί εἰσι· καὶ αἱ βρές δὲ θεαὶ εἰσιν· ὅθεν βοῦς δοθήτω εἰς τιμὴν.

ΒΗΣΜΑΣ.

44. Τούτου τοῦ λόγου ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, χαρεὶς χαρὰν μεγάλην σὺν ταῖς βουλευταῖς καὶ ἱερουργοῖς, εἶπε τῷ ὀσίῳ Σεβάνᾳ·

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

45. Ἀνάστα, ἀνάστα, ὦ ὅσιε Βραχμᾶν· ἠγοράσθης διὰ βοός· ταύτην τὴν τιμὴν ἐγὼ κρίνω εὐλογον.

ΣΕΒΑΝΑΣ.

46. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀνίσταμαι, ὦ μέγα Βασιλεῦ· ἀξίως ἠγοράσθην ὑπὸ σοῦ· οὐ γὰρ βλέπω ἐν γῆ ἰσοστάσιον τῇ βοῖ κατὰ τὴν ἀγνότητά·

47. Αἱ βόες τιμητέαι εἰσὶν αἰεὶ καὶ προσκυνητέαι· αὐταὶ γὰρ αἰ θεοὶ ἐπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ δοχεῖα χάριτος.

48. Οἱ τόποι τῶν ἀσθέσιτων πυρῶν τῶν Βραχμάνων, καὶ οἱ ναοὶ τῶν θεῶν καθαίρονται διὰ τοῦ βολίτου τῶν βοῶν· τί ἄλλο κρεῖττον τούτου;

49. Τὸ οὖρον τῆς βοός, τὸ βόλιτον, τὸ γάλα, τὸ ὀξύγαλα, καὶ τὸ βούτυρον, ταῦτα τὰ πέντε καθαίρουσι πάντα τὸν κόσμον.

50. «Αἱ βόες ἔστωσαν αἰεὶ καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθὲν μου· καὶ βόες ἔστωσαν ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ· καὶ ἐν τῷ βοοστα-»
«σίῳ διατρέβοιμι.»

51. Ὅστις λέγει ταύτην τὴν εἰρημένην μυστικὴν εὐχὴν ἐν ἑσπέρα καὶ πρωτὶ καὶ μεσημβρία, καθαρὸς ὢν, καὶ ἐγκρα-
τής, οὗτος πασῶν τῶν ἀμαρτιῶν ἀπαλλάττεται, καὶ εἰς τὴν χώραν τοῦ Βισνοῦ πορεύεται.

52. Ὅστις ποιεῖ οἴκημα τῶν βοῶν εἰς ἀπαλλαγὴν ψυχούς,

- ἀέρος, καὶ καύματος, οὗτος παντὸς δεινοῦ ἀπαλλάττεται, καὶ αἰώνιον ἀνάπαυσιν εὐρίσκει.
53. Ὅστις δίδωσιν αἰὲν χλόην καὶ σιτίον τῇ βοῖ, πρὶν αὐτὸς ἀριστήσῃ, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.
54. Ὅστις δίδωσι καθ' ἑκάστην τροφήν ταῖς Βουσίην, οὗτος καὶ λοιβάς καὶ σπονδάς τῷ πυρὶ ἐποίησας, καὶ χοάς καὶ ἐναγίσματα τοῖς οἰχομένοις, καὶ τοὺς Θεοὺς πάντας προσφοραῖς ἐτίμησεν.
55. Αἱ βῆες εἰσὶν ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος τῆς Ουσίας· αἱ βῆες ρέουσιν αἰὲν Θείαν ἀμβροσίαν, ἡ ἐστὶ τὸ γάλα.
56. Ἄνθ' ὧν βῆες διδόσθωσαν, καὶ τιμάσθωσαν αἰεὶ· αὐταὶ γὰρ ἐποιήθησαν ὡς κινηταὶ κλίμακες τοῦ οὐρανοῦ.

ΒΗΣΜΑΣ.

57. Ἀκούσαντες οἱ ἀλιεῖς τῆς μεγάλης χάριτος τῶν βοῶν, προσκυνήσαντες τὸν μέγαν ὄσιον Σεβάναν, εἶπον·

ΑΛΙΕΙΣ.

58. Ἡμεῖς ἠκούσαμεν, ὡς ἡ ἐντευξίς, ἡ θέα, ἡ θίξις, ἡ ἐνθύμησις, καὶ τὸ ὄνομα τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, καθαρτικὰ ἐστὶ πάντως γε.
59. Ἐκ τῆς πρὸς ἡμᾶς σου ἐντευξέως καὶ θεάς χάρις ἡμῖν ἐγένετο· ὅθεν εὐμενῆς γενόμενος, δέξει ταύτην τὴν βοῦν, ἣν ἐλάβομεν δι' ἐξαγοράν σου.

ΣΕΒΑΝΑΣ.

60. Ἐγὼ δέχομαι ταύτην τὴν βοῦν παρ' ὑμῶν· ἀπαλλαγέντες δὲ τῶν ἀμαρτιῶν πορεύεσθε εἰς τὸν οὐρανὸν σὺν τοῖς ἐξαχθεῖσιν ἐξ ὕδατος ἰχθύσιν.

64. Ἦτις ἀρετὴ πέπρακται ὑπ' ἐμοῦ ἔργῳ, λόγῳ, διανοίᾳ, καὶ σώματι, διὰ ταύτης πάντες οἱ θλιβόμενοι εἶψαν ἐν ἀνέσει.

ΒΗΣΜΑΣ

62. Ἐκ δὲ τῆς χάριτος καὶ τοῦ λόγου τούτου τοῦ μεγάλου ὀσίου καὶ θεόφρονος Σεβάνα ἐπορευθήσαν οἱ ἄλιεις εἰς τὸν οὐρανὸν μετὰ τῶν ἰχθύων.

63. Ἰδὼν δ' ὁ βασιλεὺς Ναχούσσας τοὺς ἄλιεις ἀνερχομένους μετὰ τῶν ἰχθύων εἰς τὸν οὐρανὸν, μεγάλως ἐθαύμασε σὺν τοῖς περὶ ἑαυτὸν, καὶ εἶπε·

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

64. Τιμητέοι εἰσιν ὑπὸ τῶν ἐφιευμένων τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ οἱ ἀγαθοὶ καὶ ὅσιοι ἄνδρες, οἱ ὄντες ὅμοιοι τοῖς ἀγιαστικοῖς τόποις· καὶ γὰρ ἡ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ θεραπεία οὐκ ἂν γένοιτο ἀνωφελῆς.

65. Ἡ τῶν ἀγαθῶν θεὰ ἀγαθὴ ἐστίν· οἱ γὰρ ἀγαθοὶ ἀγιαστικοὶ εἰσιν. Ὁ μὲν γὰρ ἀγιαστικὸς τόπος μετὰ χρόνον ὠφελᾷ, ἡ δὲ μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἔντευξις εὐθέως.

ΒΗΣΜΑΣ.

66. Ὁ δὲ ὀσιος Σεβάνας καὶ ὁ μέγας ἀσκητὴς καὶ ἐχέφρων Γαβιζάτας εἶπον τῷ Βασιλεῖ αἰτήσας· ἦν θέλει χάριν.

67. Ὁ δ' ἤτησε κλίσειν εἰς τὴν ἀρετὴν· εἰπόντες δ' οἱ ὀσιοι, χαίροντες, «Οὕτως ἔστω», ἐπήνεσαν αὐτόν.

68. «Δυσεύρετός ἐστιν ὁ φιλάρετος ἐν ἀνθρώποις, καὶ μάλιστα ἐν βασιλεῦσι. Μακάριος εἶ, μέγα Βασιλεῦ· νίκα (εὖσοι γένοιτο)· ἔστω δέ σοι γνώμη εἰς τὴν ἀρετὴν στερεά.

69. Ἐκ τῆς βασιλείας μεγάλη οἴησις γίνεται τοῖς βασιλεῦσιν

- ἐκ δὲ τῆς οἰήσεως μεγάλη ἄγνοια· ἐκ δὲ τῆς ἀγνοίας ὁ ἄδης· διὰ τοῦτο οἱ ἐχέφρονες κατηγοροῦσι τῆς βασιλείας.
70. Οἱ μὲν φιλήδονοι περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὴν βασιλείαν· οἱ δὲ νουεχεῖς βλέπουσι τὴν βασιλείαν ὡς ἄδην.
71. Μὴ ἔχε οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ, οἴησιν, τὴν καταστρέφουσαν καὶ τοῦτον καὶ τὸν μέλλοντα βίον, εἰ ἐπιθυμεῖς αἰωνίου στάσεως.
72. Ἄλλ' οὐκ ἔσεται σοι οἴησις παγχάλεπος, καὶ λυμαντικὴ ἀμφοτέρων τῶν βίων· οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν.
73. Πάντως γε, ὦ Βασιλεῦ, ἐλυτρώθης τῇ χάριτι ἡμῶν, ἐπειδὴ ἤτησας ἡμᾶς κλίσειν εἰς τὴν ἀρετήν.

ΒΗΣΜΑΣ.

74. Οὕτως εἰπόντες ἐκεῖνοι οἱ ὅσοι, ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια ἀσκητήρια· ὁ δὲ Βασιλεὺς Ναχούσας, λαβὼν τὴν χάριν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, χαίρων.
75. Ἐρρέθησάν σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὦ μέγα Βασιλεῦ, τὰ ἀγαθὰ τῆς μετὰ τῶν ἀγαθῶν οἰκήσεως, καὶ τῶν πανευδαιμόνων βοῶν· τί ἄλλο πλέον μαθεῖν θέλεις;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περὶ νοερῶν ἁγιασμάτων.

ΙΝΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἐπειδὴ οἱ ἅγιοι ἄνδρες ἐπαινοῦσι τὰ νοερά ἁγιάσματα, εἰπεῖν μοι ἄξιός εἰ περὶ τούτων, ὡς ἔχει, ὦ ἄριστε τῶν τῆς γενεᾶς Κοιροῦ.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Ἐπὶ τούτου ἐπάγουσι ταύτην τὴν παλαιὰν ἱστορίαν, τὸν διάλογον τοῦ Βασιλέως Ζανάκα, καὶ τοῦ ὀσίου Ρομάσσα.
3. Οὗτος ὁ ὀσιος ὁ εἰς ἄκρον ἐραστὴς τῆς ἀρετῆς, τῆς θεωρίας, τῆς ἀσκήσεως, τῆς ἀληθείας, καὶ καθαρὸς παντὸς ἁμαρτήματος ἐκ τῆς θεογνωσίας,
4. Περιερχόμενος τοὺς ἁγίους τόπους, ἤλθέ ποτε καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βασιλέως Ζανάκα.
5. Ἰδὼν δὲ τοῦτον τὸν Ρομάσσαν ὁ Βασιλεὺς Ζανάκας, ἐλθόντα, ἐδεξιῶσατο αὐτὸν, ὡς εἰκὸς, καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν παρ' ἑαυτῷ.
6. Καιροῦ δὲ τυχὼν, ἠρώτησεν αὐτὸν εὐλαβῶς περὶ οὗ νῦν σύ με ἐρωτᾷς.

ΖΑΝΑΚΑΣ.

7. Ἐπειδὴ οἱ σοφοὶ ἄνδρες ἐπαινοῦσι τὰ νοερά ἁγιάσματα, διὰ τοῦτο ἄξιός εἰ εἰπεῖν μοι περὶ τούτων κατὰ πλάτος.

ΡΟΜΑΣΣΑΣ.

8. Ἄκουσόν μου λέγοντος περὶ νοερῶν ἁγιασμάτων, ἐν οἷς λουσάμενος ὁ ἄνθρωπος, ὑψηλῆς τυγχάνει στάσεως.

9. Ἁγίασμα ἐστὶν ἡ γνῶσις τῶν ὄντων, ἡ ὑπομονή, ἡ ἐγκράτεια τῶν αἰσθήσεων, ἡ πρὸς πάντα τὰ ἔμψυχα εὐσπλαγχνία, ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ εὐθύτης.
10. Ἁγίασμα λέγεται ἡ δόσις, ἡ ἐγκράτεια τῆς διανοίας, ἡ ὀλιγάρκεια, ἡ ἀποχή τῆς κλοπῆς, καὶ τῆς ἔχθρας.
11. Ἁγίασμα λέγεται ἡ πίστις, ἡ ἄσκησις καὶ ἡ θεωρία· πασῶν δὲ τῶν ἁγιασμάτων ὑπερτέρα ἐστὶν ἡ καθαρότης τῆς καρδίας.
12. Οὐ λέγεται λελουμένος, ὁ λελουμένος τὸ σῶμα ἐν τοῖς ὕδασι· λελουμένος δ' ἐστὶν, ὁ λελουμένος ἐν τῇ χαλιναγωγίᾳ τῶν παθῶν καὶ κεκαθαρμένος τὴν καρδίαν.
13. Ὃς ἐστὶ πλεονέκτης, συκοφάντης, ἄσπλαγγος, ἀσεβῆς, καὶ φιλήδονος, οὗτος, εἰ καὶ λελουμένος εἴη ἐν πᾶσι τοῖς ἁγιαστικοῖς τόποις, μεμολυσμένος ἐστὶ τὴν ψυχὴν.
14. Οὐ γίνεται καθαρὸς ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἐξαλείψεως τοῦ ῥύπου τοῦ σώματος· καθαρὸς δὲ λίαν γίνεται, ὅταν ἐξαλείψῃ τὸν ῥύπον τῆς ψυχῆς.
15. Τὰ ἔνυδρα καὶ γεννῶνται, καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐν τοῖς ὕδασι· οὐ πορεύονται ὁμοίως εἰς τὸν οὐρανὸν, ὡς μὴ ὄντα καθαρὰ τοῦ ῥύπου τῆς ψυχῆς.
16. Ἡ πρὸς τὰς ἡδονὰς κλίσις λέγεται ῥύπος τῆς ψυχῆς· τὸ δὲ πρὸς αὐτὰς μῖσος λέγεται καθαρότης.
17. Ὁ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ῥύπος οὐ καθαίρεται λουτροῖς ἐν ἀγίοις τόποις, καθὼς οὐδὲ τὸ οἴνηρὸν ἀγγεῖον καθαρὸν γίνεται, ἐὰν πλυθῇ ἐκατοντάκις ὕδασι.
18. Ἡ δόσις, ἡ θυσία, ἡ ἄσκησις, ἡ καθαριότης, ἡ πρὸς τοὺς ἀγίους τόπους θεραπεία, καὶ ἡ τῆς Βέδας ἀνάγνωσις, ταῦτα πάντα οὐκ εἰσὶν ἁγιάσματα, ἐὰν μὴ ἡ καθαρὰ ἡ καρδία.
19. Ἐνθα διατρίβει ὁ χαλιναγωγὸς τοῦ ὄχλου τῶν παθῶν,

- ἐκεῖ ἐστὶν ἡ Κουρουξέτρα, ἡ Ναϊμίσσα, ἡ Πουσκάρα, καὶ ἡ Γαϊά. (ἅγιοι τόποι).
20. Ὅστις λούεται ἐν τῷ ὕδατι τῆς θεωρίας καὶ ἐν τῇ δεξαμενῇ τῆς θεογνωσίας, ἅ εἰσι νοερά ἁγίασματα, καὶ ἐξελειπτικά τοῦ ρύπου τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς ἀπεχθείας, οὗτος τυγχάνει ὑψίστης στάσεως.
21. Οἵτινες σέβονται τὸν Βισνοῦν, τὸν μέγα ἡγεμόνα, καὶ ποιητὴν τοῦ παντὸς, τούτων οὐκ ἐστὶν ἄλλο τι ἁγίασμα ὑπέρτερον.
22. Ἐν τῷ ὕδατι λούονται οἱ θεοὶ ἄνδρες καὶ καθαροὶ τὴν καρδίαν, τοῦτο γίνωσκε ὑπέρτατον ἁγίασμα, καθαρικὸν πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν.
23. Ὅπου εἰσὶ φιλόθεοι, καὶ ἄμειροι ἐπιθυμίας καὶ παντὸς ἄλλου πάθους, ἐκεῖ ἐστὶν ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ Βισνοῦς· οὐδεμία ἀμφιβολία.
24. Ὅπου εἰσὶν ἄνδρες φιλόθεοι, ἐκεῖ πάρεστιν ὁ Θεὸς Βισνοῦς, καὶ ἐπὶ τούτοις ἡδεῖται, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ τοῖς προσφερομένοις εὐώδεσι θυμιάμασι, μύροις, καὶ ἄνθεσι τερπνοῖς.
25. Ὁ Βισνοῦς οὐχ ἡδεῖται, καὶ περ λατρευόμενος ἀεὶ θύμασι, προσφοραῖς, χοροῖς, καὶ ἄσμασιν.
26. Οἱ ἄμωμοι καὶ παρμάκαρες λάτρεις τοῦ Βισνοῦ καθάρισται πάντα τὸν κόσμον· ἔνθα δ' οὗτοί εἰσιν, ἐκεῖνος ὁ τόπος ἐστὶ τὸ ἐξάαιρετον ἁγίασμα.
27. Εἰς τὸν ἄδην πορεύεται ὁ νομίζων ἐλάχιστον καὶ ἀκάθαρτον τὸν ὄντα μὲν ἐκ τῆς ἐλαχίστης καὶ κυνοφάγου φυλῆς, εὐσεβῶς δὲ καὶ ὁσίως ζῶντα.
28. Ὅστις δὲ τιμᾷ καὶ θεραπεύει τοὺς λάτρεις τοῦ Βισνοῦ διὰ τὴν ἦν ἔχουσι χάριν τοῦ Βισνοῦ, τούτῳ ὁ Βισνοῦς ἐφήδεται, καὶ ἰλεώς ἐστὶν οὐδεμία ἀμφιβολία.
29. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὦ Βασιλεῦ, τὸ σύμβολον τῶν νοε-

ρῶν ἀγιασμάτων νῦν δ' ἄκουσον καὶ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἀγιά εἰσι τὰ τῆς γῆς ἀγιάσματα.

30. Καθὼς τινὰ μέλη τοῦ σώματος καθαρὰ ἐστίν, οὕτω καὶ τινὰ μέρη τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος ἀγιά ἐστὶ διὰ τὴν ἣν ἔχουσιν ὑπερφυῆ δύναμιν, καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς διατριβὴν θεοφόρων ἀνδρῶν.
31. Ὅθεν ὅστις λούεται ἐν τοῖς ἀγιάσμασι τῆς γῆς καὶ ἐν τοῖς τοῦ νοῦς, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.

ΒΗΣΜΑΣ.

32. Ταῦτα εἰπὼν ὁ μέγας ὄσιος καὶ ἀσκητῆς Ρομάσσης τῷ Βασιλεῖ Ζανάκα, ἀπῆλθεν, ὅθεν ἦλθεν· ὁ δὲ Βασιλεὺς οὕτω πράξας, ἐγένετο τέλειος εἰς τὴν ἀρετὴν.
33. Οὐδὲν ἀγαθὸν διδάσκει τὰ ἐπὶ γῆς ἀγιάσματα, αἱ Βέδαι, ἡ ἀσκησις, καὶ πᾶσα ἀγαθοποιία, ὅταν ἡ καρδία μὴ ἦ καθαρὰ· καθαρᾶς δ' οὔσης τῆς καρδίας, τότε πάντα τὰ ἀγαθὰ ἔργα ἀγαθὸν διδάσκει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ΄.

Περὶ βραχμανοκτονίας.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ἐκ τίνος ἔργου γίνεται Βραχμανοκτόνος ὁ ἄνθρωπος ἄνευ τοῦ κτείνειν Βραχμᾶνα; τοῦτο ἐρωτῶντί μοι εἰπεῖν ἄξιός εἶ, ὡς ἔχει.

ΒΗΣΜΑΣ.

2. Περὶ οὗ ἠρώτησας, πάλαι ἠρωτήθη ὑπ' ἐμοῦ ὁ σοφὸς Βεάσας· ὅ,τι δ' ἐκεῖνος εἶρηκεν, ἄκουσον ἐμοῦ, λέγοντος.

3. Ὃς καλέσῃ Βραχμᾶνα ἐνδεῆ ὄντα καὶ ἐπείτην, ἔπειτα δ' εἶπῃ, ὡς οὐκ ἔστι τι, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
4. Ὃστις ἄνομος ὢν, καὶ ἄφρων, προξενεῖ λύπην καίριον τοῖς Βραχμᾶσιν ἄνευ αἰτίας εὐλόγου, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
5. Ὃστις τὴν ἐκυτοῦ θυγατέρα, ἀγαθὴν οὖσαν, καὶ εἰς ἡλικίαν ἐλθοῦσαν, οὐ δίδωσιν εἰς γάμον ἀνδρὶ καταλλήλῳ, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
6. Ὃστις ἀρπάζει τὰ δικαίως κτηθέντα κτήματα Βραχμᾶνος, σχολάζοντος τῆ Βέδα, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
7. Ὃστις ἐμποδῶν γίνεται ἀγέλη βοῶν, διεψώση, καὶ θεοῦση εἰς πόσιν ὕδατος, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
8. Ὃστις ἀρπάζει τὰ κτήματα τοῦ χωλοῦ, τοῦ τυφλοῦ, τοῦ ἐμπαθοῦς, τοῦ ἀδυνάτου, καὶ ἡλιθίου, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
9. Ὃστις ἐξ ἀγνωσίας ψέγει τὰ τῶν θεῶν γραφῶν, ἢ τὰ τῶν θεῶν ἀνδρῶν συγγράμματα, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
10. Ὃς ἔστιν ἀπεθῆς, παραβάτης τῶν ὀρίων, κατήγορος τῶν θεῶν, τῶν Βραχμάνων, καὶ τῶν τοῦ νόμου, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
11. Ὃστις ἐξ ἀγνωσίας (ἐκ παρανοίας) ψέγει τὸν Βισνοῦν, τὸν Κύριον τοῦ κόσμου, καὶ μόνον παντοουργόν, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
12. Ὃστις ἀτάσθαλος ὢν οὐ σέβεται τὸν Σίβαν, τὸν μέγαν Θεόν, τὸν ποιῶντα καὶ ὀλλύοντα τὸ πᾶν, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
13. Ὃς ἐμποδῶν γίνεται Βραχμᾶσι, θλιβομένοις ἐκ πείνης, καὶ ἐπιθυμοῦσι φαγεῖν, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.
14. Ὃς ἐπιθυμεῖ ἀναιρεῖν τὰ ἐν ἄλσει ἀβλαβῆ καὶ ἀθῶα καὶ ποηράγα ζῶα, τοῦτον γίνωσκε Βραχμανοκτόνον.

15. Ὅστις ἐρωτηθεὶς εἰς μαρτυρίαν οὐ λέγει τὸ ἀληθές, καὶ περ γινώσκων, ἕνεκα κέρδους, ἔχθρας, ἢ φόβου, τοῦτον γίνωσκε βραχμανοκτόνον.
16. Ὁς ἐστὶ διάβολος, φιλαίτιος, φιλεγκλήμων, φιλόμωμος, καὶ ἀσπλαγχνος, τοῦτον γίνωσκε βραχμανοκτόνον.
17. Ὁς ἂν βάλλῃ πῦρ εἰς βοροστάσιον, εἰς ἄλλος, εἰς κώμην, ἢ εἰς πόλιν τοῦτον γίνωσκε βραχμανοκτόνον.
18. Ὁς υἱὸς οὐ τρέφει τὴν μητέρα καὶ τὸν πατέρα, ἐν κακότητι καὶ κασχεξία ὄντας, τοῦτον γίνωσκε βραχμανοκτόνον.
19. Οἵτινες κακὰ ποιοῦσι πᾶσι τοῖς ἐμφύχοις, ὡς κακεντρεχεῖς, οὔτοι, καὶ περ μὴ πεποιηκότες βραχμανοκτονίαν, βραχμανοκτονία ἐνέχονται.
20. Ὅστις, βραδίζων, ἢ ιστάμενος, ἢ ὑπνῶν, ἢ ἀγρυπνῶν, οὐ ποιεῖτι εἰς ὄφελος τῶν ἀνθρώπων, οὗτός ἐστιν, ὡς ἄλογον ζῶον.
21. Τοῦτο πᾶν ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὦ Ἰνδδιστίρα, ὅπως ὁ ἀνθρωπος γίνεταί βραχμανοκτόνος, ἄνευ τοῦ κτεῖναι Βραχμᾶνα.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

22. Ὅποιοι γίνονται μετὰ θάνατον, οἱ, ὑποσχόμενοι, οὐ δίδασαι τοῖς Βραχμᾶσι, παρνοοῦντες ἐκ φειδοῦς;

ΒΗΣΜΑΣ.

23. Ὅστις ὑποσχόμενος, οὐ δίδωσιν ἤτοι πολὺ, ἢ ὀλίγον, ἢ πρὸς τοῦτον ματαία ἐλπίς οὐκ ἀνήκει εἰς ὄφελος, καθὼς οὐδὲ τοῦ ἐρμαφροδίτου φύσις εἰς γόνον.
24. Ὅστις ματαίαν ποιεῖ τὴν ἐλπίδα τοῦ ἀνθρώπου, ἣν εἶχε πρὸς αὐτὸν, οὗτος ὅ,τι ἀγαθὸν ἔπραξεν ἐκ γενέσεως, ἅπαν μάταιόν ἐστι καὶ φροῦδον.

25. Ὁ ἐλθὼν Βραχμᾶν σὺν ἐλπίδι, καὶ ἀποτυχὼν, κατακαίει, ὡς τὸ πῦρ τὸ ἐξαπτόμενον ξύλοις.
26. Ὀργισθεὶς ὁ Βραχμᾶν, ἐπειδὴ ἀπέτυχε τῆς ἐλπίδος, καταपुरπολεῖ τὸν πταίσαντα, καθὼς τὸ πῦρ τὸν ξηρὸν χόρτον.
27. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν μῦθον, τὸν διάλογον Κυνολύκου καὶ Πιθήκου.
28. Ἄδεται, ὡς πάλαι δύο τινες ἀγαθοὶ ἄνδρες ἐκ τῆς ἐμπορικῆς φυλῆς, ἐγεννήθησαν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ πόλει ἐκ γενεᾶς κλουσίων.
29. Ἀμφότεροι δ' ἦσαν φίλοι· θανόντες δὲ, ἀνεγεννήθησαν, λαβόντες φύσιν, ὁ μὲν Κυνολύκου, ὁ δὲ Πιθήκου.
30. Ἰδὼν δ' ὁ Πιθήκος τὸν Κυνόλυκον, ἐσθίοντα νεκρὰ σώματα ἐν τῇ νεκρικῇ γῆ, εἶπεν αὐτῷ, ἀναμνησθεὶς τῶν τῆς προτέρως γενέσεως.

ΠΙΘΗΚΟΣ.

31. Τί δεινὸν ἀμάρτημα ἔπραξας πρότερον, δι' ὃ ἐσθίεις νῦν νεκρὰ σώματα ἐν τῇ χώρᾳ τῶν νεκύων;

ΚΥΝΟΛΥΚΟΣ.

32. Πάλαι Βραχμᾶσιν ὑποσχόμενος, οὐκ ἔδωκα· διὰ τοῦτο, λαβὼν φύσιν Κυνολύκου, ἐσθίω σώματα νεκρὰ.
33. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ ὅπως ἐγενόμην Κυνόλυκος· εἰπέ δὲ καὶ σὺ, διὰ ποῖον ἔργον φύσιν εἴληφας Πιθήκου;

ΠΙΘΗΚΟΣ.

34. Ἐγὼ ἐκ πλεονεξίας ἔκλεπτον ὁπώρας ἀπ' ἄλλοτρίων κήπων, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἀμάρτημα φύσιν Πιθήκου ἔλαβον.

ΒΗΣΜΑΣ.

25. Ειπόντες πρὸς ἀλλήλους τὰ ἐχυτῶν πταίσματα ὅ,τε Κυ-
νόλυκος καὶ ὁ Πιθήκος, ἀπῆλθον, ἔθεν ἦλθον.
36. Ὅστις ἀρπάζει ἀλλότριον πρᾶγμα, ἦτοι πολὺ ἢ ὀλίγον,
οὗτος φύσει ἀλόγου ἀναγκαίως τυγχάνει, μηδεμίᾳ ἔσω
ἀμφιβολία.
37. Ὅ,τι ὑπέσχου Βραχμαῖνι, τοῦτο δοτέον οὐδ' ἀλλότριον
κτῆμα δεῖ ἀρπάζειν, εἰ ἐπιθυμεῖς ὑψηλῆς στάσεως.
38. Ἦκουσας, ὦ Ἰνδιστίρα, ἐκ τοῦ διαλόγου τοῦ Κυνολύκου
καὶ τοῦ Πιθήκου, ὡς ὁ ποιῶν ἐναντία τοῖς Βραχμαῖτι,
κακῆς στάσεως τυγχάνει, καὶ εἰς ἄδην καταπίπτει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ ἀποχῆς κρεωφαγίας.

ΙΝΔΙΣΤΙΡΑΣ.

1. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἄνθρωποι ἐν κόσμῳ, ἄσπλαγχοι ὄν-
τες καὶ ζωοκτόνοι, αἱματοχρεῖς τυγχάνουσι καὶ τοῖς
κρέασιν ἐφῆδονται, ὡς οἱ δαίμονες.
2. Οὐ τοσοῦτον ὀρέγονται λαγάνων, παντοειδῶν βρωμάτων,
λαγάνων ἐξαιρέτων, καὶ ἡδυσμάτων ἐκ σακχάρους καὶ
γάλακτος, ὅσον κρέατος.
3. Οὐδέν τι ἄλλο νομίζουσι ἡδύτερον τοῦ κρέατος, οὐδὲ
πρόξενον ρώσεως καὶ ἀγλαίας, ἢ ἀπαλλακτικὸν τῆς νόσου.
4. Ἄξιός ἐστι εἰπεῖν μοι τὰ τε κακὰ τῆς κρεωφαγίας, τὰ ρηθέν-
τα ὑπὸ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀποχῆς
τῆς κρεωφαγίας.

ΒΗΣΜΑΣ.

5. Ἐλεεινοί εἰσι πάντως γε οἱ φιλήδονοι, οἱ νομίζουσιν, ὡς ἄφρονες, ὠφέλιμον τὸ κρέας, ὅ ἐστι πηγὴ πάντων τῶν κακῶν.
6. Πικρὸς ἡδέος ἢ ποιότης μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς γλώττης ἐστίν· ὅταν δὲ διαβῇ τὸν φάρυγγα, πᾶν εἶδος βρώματος τὸ αὐτό ἐστι κατὰ τὴν ποιότητα.
7. Ὅ,τι βρώμα βιβρώσκειται, εἴτε ἡδὺ, εἴτε πικρὸν, εἴτε εὐχυμον, εἴτε καχόχυμον, ἢ αὐτὴ πέψις γίνεται ἀμφοτέρων, ὅταν ἔλθωσιν εἰς τὸν στόμαχον.
8. Ἀπατῶμενοι οἱ ἄφρονες τῇ ἐν βραχεὶ ἡδείᾳ ποιότητι τοῦ εὐχύμου βρώματος, ὀλλυνται, καθὼς οἱ ἰχθύες τῷ δελέατι.
9. Τὸ κρέας οὐκ ἐστὶ αἴτιον μακροβιότητος, ὑγείας, ἢ ῥώσεως τοῦ σώματος, ἀλλ' ἢ εἰμαρμένη· ἐπὶ τοῖς θεοῖς γὰρ κεῖται ταῦτα.
10. Καὶ οἱ κρεωφάγοι φαίνονται ἐμπαθεῖς καὶ πολυπαθεῖς· οἱ δὲ μὴ ὄντες κρεωφάγοι, ὑγιεῖς εὐσθενεῖς, καὶ εὐρωστοί εἰσιν.
11. Οἱ τρώγουσι κρέατα ζώων, ζωῆς ἐπιειμένων, καὶ οὗτοι ὑπ' αὐτῶν καταβρωθήσονται. Οὕτως ἔφη αὐτὸς ὁ Βραχμᾶς.
12. Οὐτινος τὸ κρέας ἐγὼ τρώγω, οὗτος ἐμὲ καταφαγεῖται ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρεωφαγίας, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοὶ ἄνδρες.
13. Τὸ κρέας οὐ γίνεται ἐκ λαχάνου, ξύλου, ἢ λίθου, ἀλλ' ἐξ ἀναιρέσεως ζώων· ἀποχὴ ἄρα ἔστω κρέατος.
14. Ἀποχὴ ἔστω κρέατος, ὡς ἀπεδείχθη· ὅτε γὰρ τὸ σῶμα λίαν κάσχει ἐξ ἀκάνθης ἐμπιχθείσης, πολλῶ μᾶλλον ἐκ σφαγῆς.

15. Ὡ! προὔπτον κακὸν γίνεται ἐκ τῆς κρεωφαγίας· δι' ὀλιγοχρόνιον γὰρ ἡδονὴν ἐνός, ἄττερον ζῶον ζωῆς γερεῖται.
16. Ὅστις αἰεὶ θεωρεῖ ὡς οἰκεῖα τὰ τῶν ἄλλων, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε κακὰ, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.
17. Ὅστις κακοποιεῖ τὰ ἐν ἄλλοις κακῶς ζῶντα ζῶα, οὗτος ἐν οἷα φύσει ἀναγεννᾶται, κακῆς στάσεως τυγχάνει.
18. Καὶ παρὰ τῷ ἄδῃ κολάζονται οἱ ζωοκτόνοι, καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἀποτρέπαιοί εἰσιν, ὡς οἱ ὄφεις.
19. Ὅσοι τρίχες εἰσιν ἐν τῷ ζῷῳ, τοσάκις ὁ ζωοκτόνος θανάτου τυγχάνει εἰς γεννήσεις γεννήσεων.
20. Οἱ ὀκτὼ οὗτοι λέγονται ζωοκτόνοι· ὁ κτείνων, ὁ συναινῶν, ὁ τρέφων, ὁ πωλῶν, ὁ ἀγοράζων, ὁ ἔψων, ὁ κομίζων, καὶ ὁ ἐσθίων.
21. Ὁ μὲν πωλῶν ἀναιρεῖ διὰ τῆς τιμῆς, ὁ δὲ τρώγων διὰ τῆς τρυφῆς, ὁ δὲ κτείνων διὰ τοῦ δεσμοῦ καὶ τοῦ θανάτου· τρεῖς οὗτοι τρόποι εἰσὶ τῆς ζωοκτονίας.
22. Ὅστις ἐφίεται τρέφειν τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἀλλοτρίᾳ σαρκί, οὗτος κολάζεται ἐν τῷ ἄδῃ· οὕτως ἔφη ὁ Ναράδας.
23. Σκοπήσαντες οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἡ ἐπίτευξις τοῦ κρέατος γίνεται ἐκ δεσμοῦ καὶ θανάτου τῶν ζῶων, ἀπεχέσθωσαν πάντες τῆς κρεωφαγίας.
24. Τίς ἂν ποιήσειε κακὸν διὰ τὴν κοιλίαν, ὅτε αὐτὴ πληροῦται καὶ ἐκ τῶν λαχάνων τοῦ ἀγροῦ;
25. Ἐπὶ τούτου πολλὰς βουλάς ἐποιήσαντο πάλαι οἱ σοφοὶ καὶ ἅγιοι ἄνδρες· ὅ,τι δ' αὐτοῖς ἔδοξεν, ἄκουσον ὦ Βασιλεῦ.
26. Ὅστις ἀναιρεῖ τὰ ἀβλαβῆ ζῶα διὰ τρυφὴν ἑαυτοῦ, οὗτος τυγχάνει μετὰ θάνατον φύσεως δένδρων· οὕτως ἔφη ὁ Βεάσας.
27. Ἐκεῖνος ἀσκησὶν ποιεῖ, καὶ θύει, καὶ δωρεῖται καθ' ἡμέραν, ὅστις οἴνου καὶ κρέατος ἀπέχει· οὕτως ἔφη ὁ Βριχασπατής.

28. Ὅστις ἐφ' ὄρου ζωῆς ἀπέχει κρέατος, ὡς φαρμάκου, οὗτος εἰς τὸν οὐρανὸν πορεύεται· οὕτως ἔφη ὁ θεῖος Βασίστας.
29. Ὅστις πρότερον μὲν ἤσθιε κρέας, εἶτα δ' ἀποχὴν ἐποίησε, καὶ οὗτος τοῦ οὐρανοῦ ἔτυχεν· οὕτως ἔφη ὁ Ζαμαδαγνής.
30. Ὁ μὴ ὢν ζωοκτόνος, ἐπιτυγχάνει εὐμορφίας, εὐρωστίας, δόξης, μαθήσεως, καὶ τῆς τοῦ οὐρανοῦ ἀπολαύσεως· οὕτως ἔφη ὁ ὄσιος Οὐσσάνας.
31. Ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας ὑπερτέρα ἐστὶ τῆς χρυσοδοσίας, τῆς βοοδοσίας, καὶ τῆς γεωδοσίας· οὕτως ἔφη ὁ Παρασσάρας.
32. Τὰ αὐτὰ εἶρηκε καὶ ὁ Μαρκανδεΐας¹, ὁ Βασιλεῦ· ὅ,τι δ' εἶρηκε καὶ ὁ Μανούς, ἰδοὺ νῦν λέγω σοι.
33. Ὅστις οὐδὲν ζῶον κτείνει ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, οὗτός ἐστι φιλόφρων πάντων τῶν ζῶων· οὕτως ἔφη ὁ Μανούς, ὁ υἱὸς τοῦ Βραχμᾶ.
34. Ἐκ βρώσεως λαχάνων, ριζῶν, ὀπωρῶν, καὶ ὀσπρίων οὐκ ἀπολαμβάνει τοσοῦτον μισθὸν ὁ ἄνθρωπος, ὅσον ἐκ τῆς ἀποχῆς τοῦ κρέατος.
35. Ὅσοι ἀπέχουσιν οἴνου, κρέατος, καὶ ἰχθύων ἐκ γενέσεως, οὗτοι πάντες ἅγιοι λέγονται.
36. Κρείττων ἐστὶν, ὅστις οὐ κρεωφαγεῖ, ἢ ὅστις σκληραγωγίαν ἔχει ἐφ' ὄρου ζωῆς, ἐσθίων ἄλφιστα, ἀναδεδευσμένα οὕρῳ θηλείας βοός.
37. Ὅστις οὐ καταθλίβει δεσμῶ καὶ θανάτῳ τὰ ἔμψυχα, οὗτος, ὡς φιλόφρων πάντων, ἀτελεύτητον ἄνεσιν ἔξει.
38. Πῶς οἱ ἄνθρωποι, ὄντες οἰνοπόται, καὶ κρεωφάγοι, ἀκούσονται ἤχου θείων μουσικῶν ὀργάνων;
39. Ἴσοστάσιοι εἰσιν, ὅ,τε μὴ κρεωφαγῶν, καὶ ὁ σκληρὰν ἀσκησιν ποιῶν ἐφ' ὄρου ζωῆς.

(1) Οὗτός ἐστιν ἀείζωος.

40. Ὅστις κρεωφαγεῖ μὲν, ἀπέχει δὲ τῆς κρεωφαγίας ἕνα μῆ-
να τοῦ ἔτους, καὶ οὗτος τῆς ἐν οὐρανῷ στάσεως τυγχά-
νει· πόσω μᾶλλον ὁ ἀπέχων παντελῶς;
41. Ἡ οἰνοποσία, ἡ κρεωφαγία, ἡ λαγνία, ἡ κυβεία, ἡ κλοπή,
καὶ ἡ ζωοκτονία, ἔργον ἐστὶ τρισκακοδαίμονος καὶ τρι-
σαθλίου.
42. Εἰδὼς οὖν τὸ ἀμάρτημα τῆς ζωοκτονίας, ὦ ἀγαθὲ, φρό-
νει, ὡς οὐ δεῖ ἀποτέμνειν κεφαλὴν τινος ζώου μαχαίρᾳ.
43. Καθὼς ἅπας ποῦς τῶν ζώων ἐμπεριλαμβάνεται τῷ ποδι
τοῦ ἐλέφαντος, οὕτω καὶ πᾶσα ἀρετὴ τῇ ἀποχῇ τῆς ζωο-
κτονίας.
44. Οἱ ζωοκτόνοι, ἀναγεννηθέντες ἀπειράκις ἐν μυρίαῖς φύσεσιν
ἀλόγων ζώων, ἀναγεννῶνται τελευταῖον ἐν τῇ ἐλαχίστῃ
φυλῇ τῶν ἀκαθάρτων καὶ ἀθιγγάνων.
45. Ἴσοστάσιοί εἰσι κατὰ τὴν ἀρετὴν, ὅτε ἀπέχων κρεωφα-
γίας, καὶ ὁ θύων ἵπποθυσίας καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν ἑκα-
τὸν ἔτεσι.
46. Ὅτι πρᾶγμα ἐν νῷ ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ὃ ἐστὶ δύσκτητον,
τοῦτο εὐμαρῶς κτᾶται, ὅς οὐδέν τι τῶν ζώων κτείνει.
47. Ἐκ τῆς ἀποχῆς τῆς κρεωφαγίας ὁ ἄνθρωπος χαίρει ἐν οὐ-
ρανῷ, ὡς Θεὸς, θεραπευόμενος θείαις νύμφαις ἐν θείῳ ὀχή-
ματι αὐτοκινήτῳ.
48. Ἦς στάσεως τυγχάνουσιν οἱ θεωρητικοὶ διὰ τῆς ἄκρας
θεωρίας, τῆς αὐτῆς τυγχάνει καὶ ὁ ὢν εὐσπλαγχνος πρὸς
πάντα τὰ ἔμψυχα.
49. Ὁ Βισνοῦς, ὁ ποιητὴς τοῦ παντός, ψυχὴ ἐστὶ πάντων·
ἔθεν οὐ δεῖ τοῖς ὀπαδοῖς τοῦ Βισνοῦ κατ' ἐξαιρετον τρόπον
ζωοκτονία χρῆσθαι.
50. (λείπει).
51. Οὐκ ἐστὶν ὅμοιον τῇ ἀποχῇ τῆς ζωοκτονίας οὔτε ἡ μά-
θησις πασῶν τῶν Βεδῶν, οὔτε τὸ λουτρὸν ἐν πᾶσι τοῖς

- ἀγιαστικοῖς τόποις, οὔτε ἡ τελετὴ παντὸς εἴδους θυσίας.
52. Ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας ἄκρα ἀρετὴ ἐστίν, ἄκρα ἄσκησις, ἄκρα γνῶσις, καὶ ἄκρα εὐθύτης.
53. Ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας ἄκρα ἐστὶ δόσις, ἄκρα ἐγκράτεια τῶν παθῶν, ἄκρα θυσία, καὶ ἄκρα χαρὰ (ἀνεσις).
54. Ὁ ἀπέχων ζωοκτονίας ἀρετὴν ποιεῖ ἀφλιτον, ἀεὶ θύει, καὶ ὡς πατὴρ καὶ μήτηρ ἐστὶ πάντων τῶν ἐμψύχων.
55. Πολλοὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες, καταφρονήσαντες τῆς ἑαυτῶν ζωῆς, καὶ θρέψαντες ἔμψυχα διὰ τῆς οἰκειᾶς σαρκὸς, ἀνήλθον εἰς τὸν οὐρανόν.
56. Οἵτινες μεγαλόφρονες ὄντες, χρῶνται ταύτῃ τῇ ἀρίστη καὶ καλλίστῃ ἀρετῇ, ἣ ἐστίν ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας, οὗτοι πορεύονται εἰς τὴν χώραν τοῦ Βισνοῦ.
57. Οἵτινες ποιῶσι τῷ αὐτῷ λατρείαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Βισνοῦ, οὗτοι σύνεισι τῷ Βισνοῦ· οὐδεμίαν ἐνταῦθα ἀμφιβολίαν.
58. Ταῦτα τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀποχῆς τῆς ζωοκτονίας ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ ἐν βραχυλογίᾳ· πάντα γὰρ οὐχ οἶόν τε ἐστὶ ρηθῆναι οὐδ' ἐν ἑκατὸν ἔτεσιν.
59. Ὅστις τοῦτο τὸ ψυχωφελέςατον Κεφάλαιον τὸ περὶ ἀποχῆς ζωοκτονίας ἀναγινώσκει, ἢ ἀκούει, οὗτος ὑψηλῆς στάσεως τυγχάνει.
60. Οὐκ ἔστιν ἄλλο ἀμάρτημα μείζον, καὶ ψυχοβλαβέστερον, ἢ ἡ κρεωφαγία, καὶ οἰνοποσία· οὐδ' ἄλλο ψυχωφελέστερον, ἢ ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας· διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ ἄνδρες ἀποστρέφονται τὴν ζωοκτονίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τιμῆς πρὸς Βραχμᾶνας.

ΖΑΝΑΜΕΖΑΪΑΣ.

1 Πῶς ὁ Βήμας, ὁ ὢν φοβερὸς, καὶ μεγαλουργός, καὶ δύναμιν ἔχων δεκασχιλίων ἐλεφάντων, κατεσχέθη ὑπὸ δράκοντος ; τοῦτο εἶπέ μοι, ὦ ὄσιε.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

2 Αὐτὸς ὁ Βήμας, ξιφήρης ὢν, καὶ τοξοφόρος, ἐπορεύθη ποτὲ μόνος εἰς θήραν κατ' ἐκεῖνο τὸ ἄλσος, ἐν ᾧ διέτριβε σὺν τοῖς ἑαυτοῦ ἀδελφοῖς.

3 Εἶδε δ' ἐν σπηλαίῳ δράκοντα, πελώριον, ὡς κορυφὴν ὄρους, καὶ φοβερὸν τὴν μορφήν, ὡς θάνατον.

4 Προσερπύσας δ' ἐκεῖνος ὁ ἰσχυρὸς δράκων τῷ Βήμα, περιέλαβεν αὐτὸν, καὶ ἀκίνητον ἐποίησεν.

5 Ἐν τούτῳ φοβερὰ καὶ ἀπαίσια σημεῖα ἀνεφάνησαν πανταχόθεν τῷ δικαίῳ καὶ συνετῷ Ἰνδδιστίρᾳ.

6 Ἰδὼν δ' αὐτὰ τὰ ἀναφρανέντα ἀπαίσια σημεῖα ὁ Ἰνδδιστίρας, περισκοπήσας, εἶδε πάντας τοὺς ἑαυτοῦ ἀδελφοὺς, παρόντας ἐκτὸς τοῦ Βήμα.

7 Ἐπιτάξας δὲ τῷ Ἀρζούνα, τῷ Νακούλα, καὶ τῷ Σιαχαδέβα, φυλάττειν τὴν Δραουπαδὴν ἀνεχώρησεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Βήμα.

8 Ἐπορεύετο δὲ δρομαῖος μετὰ τοῦ ἱερουργοῦ Δαουμέα, σημεῖα ἔχων τῆς ὁδοῦ τὰ πεπτοκότα δένδρα ἐκ τοῦ ἀνέμου τοῦ ἐκ τῆς κινήσεως τῶν ποδῶν τοῦ Βήμα.

9 Ἐλθὼν δὲ, εἶδε τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν ἐν σπηλαίῳ, περιελημμένον ὑπὸ μεγάλου καὶ δεινοῦ δράκοντος.

- 10 Θλίψει δὲ καὶ λύπη συνεχόμενος, ἠρώτησε τὸν Βήμαν.
«Πῶς τοῦτο» ἢ τίς οὗτος ὁ μέγας δράκων.»
- 11 Ἐρωτηθεὶς δ' ὁ Βήμας ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, σφόδρα λυπού-
μένου, ἀφηγήσατο πάντα ὡς ἐγένετο.
- 12 Ἀκούσας δ' ὁ Ἰνδδισίρας, ἠρώτησεν ἱλαρῶς τὸν δράκοντα
λίαν ἀδημονῶν, καὶ ἐπιθυμῶν τὴν λύτρωσιν τοῦ οἰκείου
ἀδελφοῦ.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

13. Τίς εἶ σύ; Θεός, ἢ δαίμων; ἢ διὰ τί ἐκρατήθη ὑπὸ
σοῦ οὗτος ὁ νεώτερός μου ἀδελφός;

ΔΡΑΚΩΝ.

14. Ἐγὼ εἰμι ὁ Βασιλεὺς Ναχούσας, ὁ προγενέστερος τῶν
προγενεστέρων σου, καὶ πέμπτος κατὰ τὴν γενεάν τῶν
ἐκ τῆς σελήνης καταγομένων.
15. Κύριος δὲ τῶν τριῶν Κόσμων ἐγενόμην ὡς οὐδεὶς ἄλλος
διὰ τῶν θυσιῶν, διὰ τῆς ἀσκήσεως, διὰ τῆς μαθήσεως
διὰ τοῦ πολλοῦ κλέους καὶ κράτους, οὐ εἶχον.
16. Ἄλλ' ὑπερφροσύνη μοι ἐγένετο, ἢ παράφρονας ποιοῦσα
πάντας τοὺς Βασιλεῖς· πολλοὶ γὰρ σοφοὶ καὶ ὅσιοι ἄν-
δρες ἔφερον ἐπ' ὤμων τὸ φορεῖόν μου.
17. Βιασθεὶς δὲ κατὰ συγχυρίαν εἰς τοῦτο τὸ ἔργον ἐκ τῆς
ἐμῆς κακίας καὶ ὁ Ἄγαστέας, ὁ διάσημος ἐν Κόσμῳ,
ἐξήφθη ἐκ θυμοῦ, ὡς τὸ πῦρ.
18. Ἰφ' οὐ καὶ ἐκπέπτωκα τῆς δόξης, καὶ εἰς τοιαύτην δει-
νὴν στάσιν ἀφίγμαι. Ἰδὲ τὴν δύναμιν τῆς εἰμαρμένης!
19. Οὐδεὶς ἐκφεύγει τὴν εἰμαρμένην οὔτε διὰ τῆς φρονήσεως,
οὔτε διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς.
20. Οὐδὲν δυσχερές ἐστι τῇ εἰμαρμένῃ, δοῦναι ἥτοι ἀγαθόν,

ἡ κακόν· ἐγὼ γὰρ ἐν ἀκαρεὶ ἀπὸ θείας δόξης καὶ βασιλείας ἐπὶ φύσιν ὄφραως μετελήλυθα.

21. Εἰ ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀνδρεία ἦν αἴτιον τῆς εὐπραγίας, ἐφαίνοντο ἂν κακοπραγοῦντες οἱ ἔμφρονες καὶ οἱ ἥρωες; ἡ εἰμαρμένη ἄρα ἔστι τὸ αἴτιον· οἱ γὰρ δειλοὶ καὶ ἄφρο-εὐπραγοῦσι.
22. Ἦτις εὐτυχία καὶ ἀτυχία ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ κρίνεται, ταύτην ἐν ἀκαρεὶ ἡ εἰμαρμένη δίδωσι τοῖς ἀνθρώποις.
23. Ἐρωτηθεὶς δ' ὁ ὄσιος Ἀγαστέας ὑπ' ἐμοῦ, ὅτε ἔπιπτον ἀπὸ τοῦ φορείου κατὰ γῆς, πότε εἶη μοι ἀπκλλαγὴ τῆς ἀρᾶς, ἔφη, εὐσπλαγχνία φερόμενος.
24. «Ὅστις εἰδήμων τῶν τοῦ νόμου ἀπόκρισιν δώσει εἰς τὰς προταθείσας ὑπὸ σοῦ ἐρωτήσεις, οὗτος λύσιν τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀρᾶς ποιήσεται μετὰ παρέλευσίν τινος χρόνου.
25. Τῇ δ' ἐμῇ χάριτι οὐκ ἔσεται σοι ἐξίτηλος ἡ μνήμη τῶν γεγεννημένων· καὶ δύναμις σοι ἔσεται ἀπαραμειώτος, ὡς πρότερον, καὶ ἐν φύσει ὄφραως ὦν· καὶ πᾶν ζῶον δυνατὸν ὑπεΐζει σοι. »
26. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ θεόφρονος ἐκείνου καὶ ὀσίου Ἀγαστέας, ἔπεσον ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν, καὶ φύσιν δράκοντος ἔλαβον.
27. Ἄν οὖν διασαφίσας τὰ προταθέντα σοι ἐρωτήματα, λυτρώσης τοῦτον τὸν σεαυτοῦ ἀδελφόν· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως πως λυτρωθείη.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

28. Πρότεινε, οἷα θέλεις ἐρωτήματα, μηδὲ βραδύνης, ἐγὼ γὰρ ἀποκρινοῦμαι, ὡς ἔστι μοι κρίσις καὶ δύναμις.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

29. Πάντες, καὶ θεοὶ, καὶ ἅγιοι Βραχμᾶνες ἐπαινοῦσι τὴν ἀρετὴν· εἰπέ μοι ἐν συνόψει, τίς ἐστὶν ἡ ἀρετὴ.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

30. Αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ἀρετὴ, ἡ ἀλήθεια, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἄσκησις, ἡ καθαριότης, ἡ αὐτάρκεια, ἡ αἰδώς, ἡ ἀνοχή, ἡ εὐθύτης, ἡ γνῶσις, ἡ ἰλαρότης (πραότης), ἡ εὐσπλαγγνία, καὶ ἡ θεωρία.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

31. Τίς λέγεται ἀλήθεια; τίς ἐγκράτεια; τίς ἄσκησις; ἡ τίς καθαριότης;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

32. Ἀλήθεια λέγεται ἡ πρὸς πάντας φιλοφροσύνη (καλοκάγαθία)· ἐγκράτεια δὲ ἡ χαλιναγωγία τῶν παθῶν· ἄσκησις δὲ ἡ πρᾶξις τῶν ἰδίων ἐθίμων καὶ νομίμων· καθαριότης δὲ ἡ ἀποχὴ τῆς αἰμομιξίας.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

33. Ὅποια ἐστὶν ἡ αὐτάρκεια; ὅποια ἡ αἰδώς; ὅποια ἡ ἀνοχή; καὶ ὅποια ἡ εὐθύτης;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

34. Αὐτάρκεια ἐστὶν ἡ ἀποχὴ τῶν ἡδυπαθειῶν· αἰδώς δὲ ἡ τῶν κακῶν ἀπραξία· ἀνοχή δὲ ἡ ὑπομονὴ τῶν φύσει ἐναντίων· εὐθύτης δὲ τὸ ἐξ ἴσου φρονεῖν πρὸς πάντας.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

35. Τίς λέγεται γνῶσις ; τίς πραότης ; τίς εὐσπλαγχνία ; ἡ τίς θεωρία ;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

36. Γνῶσις λέγεται ἡ θεογνωσία· πραότης δὲ ἡ ἰλαρότης τῆς ψυχῆς· εὐσπλαγχνία δὲ ἡ πρὸς πάντας φιλοφροσύνη· θεωρία δὲ ἡ διάνοια, ἡ μὴ διανοουμένη τὰ τῆς ὕλης.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

37. Τίς ἐστὶν ὁ δυσνίκητος ἐχθρὸς τῶν ἀνθρώπων ; ποῖόν ἐστι τὸ ἀνίατον πάθος ; ποῖος ὁ ἀγαθός ; καὶ ποῖος ὁ φαῦλος ;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

38. Δυσνίκητος ἐχθρὸς ἐστὶν ὁ θυμὸς· ἀνίατον δὲ πάθος ἡ πλεονεξία· ἀγαθὸς δὲ, ὁ πρὸς πάντας καλοκάγαθος· φαῦλος δὲ, ὁ ἀσπλαγχνος.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

39. Τίς ἐστὶν ἡ ἄγνοια ; τί τὸ φρόνημα ; (ἡ τίς ἡ δόξα ;) τίς ἡ ἀμέλεια ; τίς ἡ λύπη ;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

40. Ἄγνοιά ἐστὶν ἡ τῶν τοῦ νόμου ἀπειρία· φρόνημα δὲ ἡ φιλοτιμία· ἀμέλεια δὲ ἡ τῶν νομίμων ἀπραξία· λύπη δὲ ἡ ἄγνοια.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

41. Τίς ἐστὶν ἡ σταθερότης ; τίς ἡ καρτερία ; τί τὸ ἄριστον λουτρόν ; τίς ἡ δόσις ;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

42. Σταθερότης ἐστὶν ἡ ἐν τοῖς νομίμοις ἐπιμονή· καρτερία δὲ ἡ ἐγκράτεια τῶν αἰσθήσεων· λουτρόν δὲ ἡ ἐξάλειψις τοῦ ρύπου τῆς καρδίας, δόσις δὲ τὸ διδόναι πᾶσιν ἀφοβίαν.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

43. Τίς λέγεται σοφός ; τίς δὲ βάρβαρος ; τίς ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ Κόσμου ; τί τὸ καῖον τὴν καρδίαν ;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

44. Σοφὸς λέγεται ὁ εὐσεβής· βάρβαρος δὲ ὁ ἀσεβής· ἡ δ' αἰτία τοῦ Κόσμου, ἡ τῶν τοῦ Κόσμου ἐπιθυμία· τὸ δὲ καῖον τὴν καρδίαν, ὁ φθόνος.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

45. Τίς λέγεται οἷσις ; τίς ὑπόκρισις ; τίς συκοφαντία ; τίς διαβολή ;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

46. Οἷσις λέγεται ἡ μωροφροσύνη· ὑπόκρισις δὲ ἡ ἐπίδειξις ἀρετῆς· συκοφαντία δὲ τὸ ψέγειν τὰ ἀγαθὰ· διαβολὴ δὲ τὸ κατηγορεῖν τῶν ἄλλων.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

47. Τὰ χρήματα, ἡ τρυφή, καὶ ἡ ἀρετὴ, ἐναντία ὄντα ἀλλήλοις, πῶς ἂν συνέλθοιεν εἰς τὸ αὐτό;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

48. Ὅτε ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ὁμοφρονοῦσιν ἀλλήλοις, τότε ταῦτα τὰ τρία ἐναντία σύνεστιν ἀλλήλοις.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

49. Τίς πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην; τοῦτο ἐρωτήσαντί μοι εἶπεν ἄξιός εἶ, ὡς ἔχει.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

50. Ὅστις καλέσῃ Βραχμᾶνα ἐνδεῆ, αἰτοῦντα, καὶ πείτα εἶπη, ὡς οὐκ ἔστι τι δοῦναι, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

51. Ὃς ἦν μωρὸς καὶ ἄνομος ὢν, δὴ Βραχμᾶσιν ἐναντίως καιρίαν λύπην, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

52. Ὃς ἦν κληθεὶς εἰς μαρτυρίαν εἶπη ψευδῆ ἐκ φιλίας, αἰσχροκερδείας, ἢ προσπαθείας, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελ.

53. Ὃστις, ἐξ ἄλλης ὢν φυλῆς, συγγίνεται γυναικὶ Βραχμᾶνος, ἐσκοτισμένος τὸν νοῦν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελ.

54. Ὃστις, ἀφείς τὸν συνοικοῦντα οἰκεῖον, καὶ ἐν ἀπορίᾳ ὄντα, ἄλλοις δίδωσι, καὶ ἐπικουρεῖ, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

55. Ὃστις ζητεῖ αἶε μετὰ μεγάλης προθυμίας εὐρεῖν τι ἐλάτ-

- τωμα τῶν ἄλλων, εἰς τὸ ψέγειν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελ.
56. Ὅστις φιλεῖ κατηγορεῖν τῶν Θεῶν, τῶν Βεδῶν καὶ τῶν Μοναστῶν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.
57. Οἱ οὐ τιμῶσι τὸν Βισνοῦ, τὸν ὑπέρθεον, τὸν ὑπεράν-
58. Ὀρωπον, τὸν παλαιόν, τὸν ἄναρχον, τὸν ἀτελεύτητον, τὸν ποιητὴν τοῦ παντός καὶ ἀναλλοίωτον, οὗτοι, ὡς ἄφρονες, πορεύονται εἰς τὸν φρικτὸν καὶ ἀτελεύτητον ἄδην.
59. Ὅστις, πλούτου παρόντος, οὐ δίδωσι κατὰ τὸν νόμον τοῖς χρεῖαν ἔχουσι, φειδῶλος ὢν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελ.
60. Ὅστις Βραχμάν, πλούτον ἔχων, λαμβάνει ἄσμενος τὰ παρ' ἄλλων διδόμενα, οὗτος πορευθεὶς εἰς τὸν ἄδην, κολάζεται.
61. Ὅστις, συκοφάντης (διάβολος) ὢν, ζητεῖ εὐρεῖν ἐλάττωμά τι τῶν Βραχμάνων, εἰς τὸ ψέγειν, τοῦτον ὁ ἰδὼν, λουσάσθω σὺν αὐτοῖς τοῖς ἱματίοις εἰς κάθαρσιν.
62. Ἦτις γυνή, ἐναντία οὔσα τῷ ἑαυτῆς νομίμῳ ἀνδρὶ, εἰς συνουσίαν ἐτέρου ἐλαχίστου κλίνει, αὕτη πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.
63. Ἦτις γυνή, κληθεῖσα εἰς εὐνήν, οὐ πλησιάζει τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ, ἐπαιρομένη τῷ οἰκείῳ κάλλει, αὕτη εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην πορεύεται.
64. Ἦτις γυνή, δελεαζομένη τῇ λαιμαργίᾳ, γλυκῶν γεύεται λάθρα τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρός καὶ παιδός, αὕτη εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην πορεύεται.
65. Ἦτις γυνή, οὐ φιλοφρονεῖται ξένον, καὶ ἐπαίτην, ἐλθόντα ἐν καιρῷ, αὕτη πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.
66. Ταῦτα πάντα ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὡς ἔχει, ἐκ τίνος δηλονότι. ἔργου ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον ἄδην.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

67. Νυν δ' εἰπέ μοι, ἐκ τίνος ἔργου ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν· (τυγχάνει τοῦ ἀτελεύτητου οὐρανοῦ)· εἰδήμονά σε γὰρ πάντων οἶδα.

ΙΝΔΙΣΤΗΡΑΣ.

68. Εἰς οὔτινος τὸν οἶκον ἐλθὼν Βραχμάν φρόνιμος οὐκ ἀναχωρεῖ δύσελπις, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

69. Ὅστις χαλιναγωγός ἐστι τῶν παθῶν, καὶ θύει, καὶ σπένδει, καὶ εὐχεται, καὶ λούεται, καὶ λατρύει τῷ Θεῷ, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

70. Ὅστις οὐ φέγει τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐπαινεῖ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

71. Ὅστις αἰτούμενος, χαίρει ἐν τῷ διδόναι, καὶ εὐφημολογεῖ, (καὶ χαρίεντα λέγει) ταῦτον καὶ ὁ ἰδὼν, ἢ ὁ θίξας, πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

72. Οὔτινος ἡ διάνοια εἰς ὄφελος ἄλλων κλίνει, καὶ ὅτε κινεῖται, καὶ ὅτε ἴσταται, καὶ ὅτε γρηγορεῖ, καὶ ὅτε ύπνοῖ, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

73. Ὅστις θερμῶς σέβεται τὸν Θεὸν Βισνοῦν, καὶ ἀπέχει τῶν μὴ δεόντων, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

74. Ἦτις γυνή ἐστι σώφρων καὶ ὑπήκοος τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ, αὕτη πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

75. Ὅστις, νέος ὢν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ εἰειδής, καὶ πλούσιος,

ἐγκρατής ἐστὶ τῶν αἰσθήσεων, καὶ καρτερικὸς, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

76. Ὅστις, τῆς ἐσχάτης καὶ θητικῆς ὧν φυλῆς, ὑπακοὴν δεικνύει καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ πρὸς τοὺς ὄντας ἐκ τῶν ἀνωτέρων φυλῶν, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν ἀτελεύτητον οὐρανόν.

77. Ἐρρέθη σοι ὑπὲρ ἐμοῦ, ὡς ἔχει, πᾶν ὅ,τι ἠρώτησάς με, ἐκ τίνος δηλονότι ἔργου ὁ ἄνθρωπος ἐπιτυγχάνει τῆς ἐν οὐρανῷ οἰκήσεως.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

78. Σκεψάμενος ἀκριβῶς, εἰπέ μοι, τίς ἐστὶν ὁ προσήκων χρόνος τῷ νεκρικῷ δειπνῶ καὶ τῇ δωρεᾷ.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

79. Ὄταν ὁ ἄνθρωπος ἴδῃ Βραχμᾶνα, εἰδήμονα τῆς Βέδας, ἐγκρατῆ τῶν αἰσθήσεων, ἄμοιρον ἐπιθυμίας καὶ ἔχθρας,

80. καὶ ἄμεμπτον, καὶ φοροῦντα ὅ,τι ἂν τύχη, καὶ οἰκοῦντα ὅπου ἂν τύχη, οὗτος ἐστὶν ὁ ἀρμόδιος καιρὸς τοῦ νεκρικοῦ δειπνοῦ καὶ τῆς δωρεᾶς.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

81. Εἰπέ μοι ἀληθῶς, πόθεν γίνεται ἡ Βραχμανικὴ χάρις; ἐκ τῆς φυλῆς; ἢ ἐκ τῆς γενεᾶς; ἢ ἐκ τῆς εἰδήσεως τῆς Βέδας; ἢ ἐκ τῆς μαθήσεως; ἢ ἐκ τῆς καλῆς διαγωγῆς;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

82. Οὔτε ἡ φυλὴ, οὔτε ἡ γενεὰ, οὔτε ἡ εἰδησις τῆς Βέδας,

- ἢ ἡ μάθησις, αἰτία εἰσι τῆς Βραχμανικῆς χάριτος, ἀλλ' ἡ καλὴ διαγωγή, καὶ ἡ ἀρετὴ.
83. Πολλοὶ ἅγιοι ἄνδρες, ὄντες μὲν ἐξ εὐτελοῦς καὶ χαμερποῦς φύσεως, φιλοῦντες δὲ τὰ τῆς ἀρετῆς, ἀνήλθον εἰς τὸν Βραχμαλόκην.
84. Τί ὄφελος ἐκ γνώσεως πολλῆς τῶν Βεδῶν τῷ κακοτρόπῳ ; ὅστις ἐμμένει (χρῆται) τῇ ἀρετῇ, οὗτος οἶδε τὰ τῆς Βέδας, καὶ μάθησιν ἔχει.
85. Καθὼς τὸ ὕδωρ ἐν ἀνθρωπίῳ κρανίῳ, καὶ τὸ γάλα ἐν κυνεῖῳ ἀσπῷ ἀχρεῖόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ μάθησις ἐν ἀνθρώπῳ, ἀμοίρῳ ἀρετῆς.
86. Φροντιστέον ἐστὶ παντὶ τρόπῳ τῆς ἀρετῆς· ὁ γὰρ πλοῦτος καὶ ἔρχεται, καὶ ἀπέρχεται· ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἐνδεὴς πλούτου ἄλλυται, ἀλλ' ὁ ἄμοιρος ἀρετῆς.
87. Τί ὄφελος ἐκ τοῦ ὀνόματος μεγάλης γενεᾶς τῷ κακοτρόπῳ ; οὐ γεννῶνται σκόληκες ἐν εὐόσμοις ἄνθεσι ;
88. Καὶ ὁ διδάσκων, καὶ ὁ διδασκόμενος, καὶ εἴτις ἄλλος οἷα δὴ τινι ἐπιστήμῃ σχολάζει, οὐ καλοῦνται σοφοί, ἀλλὰ σχολαστικοί· ὅστις δὲ ποιεῖ, ἃ διδάσκει, καὶ ἃ μανθάνει, οὗτός ἐστι σοφός.
89. Ἴσθι οὖν, ὡς ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ὁ χαρακτήρ τοῦ Βραχμᾶνος· ὁ γὰρ κακοήθης Βραχμάν, εἰ καὶ τῶν τεσσάρων Βεδῶν εἴη εἰδήμων, ἀνοσιώτερος κρίνεται τοῦ Σούδρα.
90. Ὅστις ἐστὶν ἐγκείμενος τῇ πυρολατρίᾳ, καὶ ἐγκρατῆς, καὶ αὐτάρκης, καὶ καθάριος, καὶ φίλος τῆς σκληραγωγίας καὶ τῆς τῶν Βεδῶν μαθήσεως, τοῦτον οἱ Θεοὶ γινώσκουσι Βραχμᾶνα.
91. Ὅστις φορεῖ ὅ,τι ἂν τύχη, καὶ ἐσθίει ὅ,τι ἂν τύχη, καὶ κοιμᾶται ὅπου ἂν τύχη, τοῦτον οἱ Θεοὶ γινώσκουσι Βραχμᾶνα.
92. Ὅστις ἔχει τοιαύτας ἀρετάς, καὶ σέβεται τὸν Βισνοῦν,

- οὗτός ἐστιν ἀνὴρ δυσέυρετος ἐν κόσμῳ· οὐδεμία ἀμφιβολία ἐνταῦθα.
93. Ὅστις καρτερικῶς φέρει τὰ φύσει ἐναντία, καὶ χωρισμένος ἐστὶ τῆς ὀμιλίας πάντων, καὶ φιλόφρων πρὸς πάντας, τοῦτον οἱ Θεοὶ γινώσκουσι Βραχμᾶνα.
94. Ὅστις φοβεῖται τὴν μὲν συναναστροφήν, ὡς ἔχιδναν, τὴν δὲ δόξαν (τιμὴν), ὡς θανὴν, τὰς δὲ γυναῖκας, ὡς Εὐμενίδας, τοῦτον οἱ Θεοὶ γινώσκουσι Βραχμᾶνα.
95. Ἐν ᾧ θεωροῦνται, ἀλήθεια, χαλιναγωγία τῶν παθῶν ἄσκησις, δόσις, ἀποχὴ ζωοκτονίας, καὶ ἐγκράτεια τῶν αἰσθήσεων, οὗτος λέγεται Βραχμᾶν.
96. Εἰ ὁ μὲν Σούδρας ζῆ εὐτάκτως καὶ ἐννόμως, ὁ δὲ Βραχμᾶν ἀτάκτως καὶ ἀνόμως, ὁ μὲν Σούδρας γνωρίζεται Βραχμᾶν, ὁ δὲ Βραχμᾶν Σούδρας.
97. Ἐν ᾧ τινι οὐκ εἰσὶν ἐπιθυμία, θυμὸς, ψεῦδος, ἔχθρα, πλεονεξία, ἄγνοια, ὑπερηφανία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πάθη, τοῦτον οἱ Θεοὶ γινώσκουσι Βραχμᾶνα.
98. Οὐ τὸ γένος ἐστὶν αἴτιον τῆς εὐδοξίας, ἀλλ' αἱ ἀρεταὶ καὶ ὁ Σούδρας γὰρ ζῶν ἐννόμως τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ.
99. Τὰ ἔργα τὸν μὲν ἄτιμον ποιοῦσιν ἔντιμον, τὸν δ' ἔντιμον ἄτιμον· καὶ ὁ Σούδρας ἐκ τῶν ἔργων Βραχμᾶν κρίνεται. Σούδρας καὶ Βραχμᾶν θεωροῦνται ἐξ ἔργων.
100. Ἡ μὲν θυγάτηρ ἀλιέως ἐγέννησε τὸν Βεάσαν· ἡ δ' ἔλαφος τὸν Ρῆσσεσρήγγην· ἡ δὲ γῆ τὸν Δαδδῆσην· οὗτοι δὲ πάντες τέλειοι ἄνδρες καὶ ἅγιοι ἐγένοντο ἐξ ἔργων.
101. Ὁ Βισβαμίτρας, ὁ μέγας ὄσιος ἐκ γενεᾶς ἦν Ξατρῆ· ὅθεν ἡ εἰδησις τῆς Βέδας καὶ ἡ Ουηπολία οὐκ ἔστι χαρακτηριστὴρ τοῦ Βραχμᾶνος.
102. Ἔργα ζῆτει· καὶ μὴ προτείνης τοῦτο μόνον ὡς ἀναγινώσκει, καὶ οἱ δαίμονες γὰρ ἀναγινώσκουσι.

403. Μὴ ἄχθου εἰς ὃ λέγω, ὅτι καὶ οἱ δαίμονες ἀναγινώσκουσιν· ἡ γὰρ ἀνάγνωσις τέχνη ἐστὶ, χαρακτηρὴ δὲ τοῦ Βραχμαῆνός ἐστι τὰ ἔργα.

404. Πυρολατρίαι καὶ Βέδαι ἐν ἐκάστῳ οἴκῳ τῶν δαιμόνων ὑπάρχουσιν· εὐσπλαγχνία ὅμως, καὶ καθαριότης, καὶ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς δαίμοσι.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

405. Τί ἀπολαμβάνει ὁ ἠδύλογος; τί ὁ μετὰ σκέψεως ποιῶν τι ἔργον; τί ὁ πολλοὺς φίλους ἔχων; ἢ τί ὁ τὰ τοῦ νόμου ποιῶν;

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

406. Ὁ μὲν ἠδύλογος γίνεται ἀγαπητός· ὁ δὲ μετὰ σκέψεως τι ποιῶν, τυγχάνει ἐς ἄκρον τοῦ σκοποῦ· ὁ δ' ἔχων πολλοὺς φίλους, ἠδέως διάγει· ὁ δὲ ποιῶν τὰ τοῦ νόμου, τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ.

ΒΑΪΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

407. Ἀκούσας ὁ Ναχούσας τῆς ἀποκρίσεως τοῦ Ἰνδδιστίρα εἰς πάσας τὰς ἐρωτήσεις ἐθαύμασε· καὶ χαίρων τὴν ψυχὴν, ἔφη.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

408. Ὁρθὴν ἀπόκρισιν ἔδωκας πρὸς πάσας τὰς ἐρωτήσεις· ὅθεν νῦν ἀπολύε σοι τοῦτον τὸν ἀδελφόν.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

409. Ἀγαλισάμενος δ' ὁ Ἰνδδιστίρας τὸν Βήμαν ἀπολυθέντα, χάριν ὡμολόγησε τῷ Ναχούσασα.

410. Διαλυθείς δὲ καὶ ὁ Ναχούσσας ἐκ τῆς ἀρᾶς τοῦ Ἀγαστέα, θείαν μορφὴν ἔλαβε, καὶ δόξαν, καὶ χαίρων εἶπε τῷ Ἰνδδιστίρα.

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

411. Ἀληθής ἐστὶν ὁ τῆς Βέδας λόγος, ὡς ἀγαθὸν ἐκ τῆς τῶν ἀγαθῶν ὁμιλίας γίνεται· ἰδοὺ γὰρ ἀπηλλάγην τῆς τοῦ ὄφρεως φύσεως, ὁμιλήσας σοὶ τῷ ἀγαθῷ.

412. Οἱ πράξαντες ἀγαθὰ, ἀγαθοὺς υἱοὺς κτῶνται· ὁποῖον ἄρα ἀγαθὸν ἔπραξεν ὁ Δάρμας, ὃς ἐκτήσατό σε υἱόν;

413. Οὐ μόνον μακάριοί εἰσιν οἱ λαοὶ, ὧν Βασιλεὺς ὑπάρχεις σὺ ὁ ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Δάρμας μακάριός ἐστιν, ᾧ τοιοῦτος υἱὸς ἐγένετο.

414. Πολλοὶ Βασιλεῖς ἔννομοι καὶ δίκαιοι καὶ ἠκούσθησαν, καὶ ὠράθησάν μοι· τοιοῦτος δ' ὅμως, οἶος σὺ, οὔτ' ἠκούσθη, οὐθ' ὠράθη μοι.

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

415. Οἱ θεοειδεῖς ἄνδρες ἡδονται ἐπ' ἀνδρὶ εὐδαίμονι· εὐδαίμων ἄρα ἐγὼ εἶμι, ἐφ' ᾧ σὺ ἦσθης.

416. Ἐκεῖνοι δ' εἰσὶν ἀγαθοὶ ἄνδρες, οἱ ἐπαινοῦσι τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων, ὅποια γὰρ ἀγαθότης ἐστὶ, τὸ ἐπαινεῖν τὰς ἐνούσας ἀρετάς;

417. Ἐγὼ ἀπορίαν τινα ἔχω καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτῶ σε φιλικῶς, ὦ ἄριστε Βασιλεῦ, καὶ οὐχὶ συκοφαντικῶς.

418. Πῶς ἄγνοια καὶ μωρία ἐγένετο, ὥσπερ κοινῷ ἀνθρώπῳ, σοὶ τῷ εἰδήμονι πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἀξιαγάστῳ διὰ τὴν ὑπερτάτην δόξαν, ἣν εἶχες;

ΝΑΧΟΥΣΣΑΣ.

119. Ἡ δόξα μωραίνειν ποιεῖ καὶ τὸν παντογνώστην ἄνθρωπον, καὶ εὐπαίδευτον, καὶ εὐφυῆ, καὶ ἔννομον, καὶ ἀσκήσει χρώμενον.
120. Οὐδεὶς Βασιλεύς ἐστιν, εἰ καὶ ἄμοιρος τυγχάνει μεγαλοργίας καὶ εὐφημίας, οὐ ἐν τῇ καρδίᾳ ἔδραν οὐ ποιεῖ ἢ ὑπερηφανία.
121. Ἡ παγχάλεπος ὑπερηφανία δυσνίκητός ἐστιν ἐχθρὸς τοῖς βασιλεῦσιν διὰ ταύτην γὰρ οἱ βασιλεῖς φαίνονται καταπίπτοντες ἐκ βασιλείας καὶ οὐρανοῦ.
122. Εἰ οἱ Βασιλεῖς χρῶνται τοῖς νομίμοις, ὡς προσήκει, οὐ τυγχάνουσιν ἄλλης στάσεως, ἀλλ' ἢ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς ἀθανασίας.
123. Ὅσον καλὸν ἢ κακὸν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ποιῆσαι δύναται ὁ Βασιλεὺς, τοσοῦτον οὐ δύναται ποιῆσαι ἕτερος οὐδ' ἐν πολλῷ χρόνῳ.
124. Καθὼς τοῦ μὲν πυρὸς ἰδιὸν ἐστὶν ἡ θερμότης, τοῦ δ' ἀέρος ἡ κίνησις, τῆς δὲ σελήνης ἡ ψυχρότης, οὕτως ἰδιὸν ἐστὶ τῆς δόξης ἡ ὑπερηφανία.
125. Ὁ μεθύων τῇ τοῦ οἴνου πόσει, ἀνανήφει μετὰ ταῦτα, ὁ δὲ μεθύων τῇ τῆς δόξης ὑπερηφανία, οὐκ ἀνανήφει.
126. Ὁ ἐκ δόξης ἐσκοτισμένος ὀφθαλμὸς οὐ βλέπει καθαρῶς· ὅταν δὲ πέσῃ ἐκ τῆς δόξης, τότε βλέπει λαμπρῶς· ἡ γὰρ πτώσις κολλύριον γίνεται τῷ τοιούτῳ ὀφθαλμῷ.
127. Κἀγὼ ἄρα, ὁ τετυφλωμένος τὸν ὀφθαλμὸν ὡς ἀπὸ σκότους τοῦ ὕψους τῆς δόξης πεσὼν, ἀνέβλεψα, καὶ τῇ σῆ συμβουλῇ ἤδη ἀνένηψα.
128. Τίς οὐκ ἐστὶ σοφὸς εἰς τὸ εἰδέναι καὶ λέγειν τὰ συμφέροντα τῷ κόσμῳ; εἰς τὸ πρᾶξαι μὲν τοὶ τὰ ἀγαθὰ οὐδ' οἱ ἅγιοι ἄνδρες σοφοὶ εἰσι.

129. Καὶ ὁ νοφός, καὶ ὁ ἥρωρ, καὶ ὁ πολλοὺς ἔχων ἐπικούρους καταπίνεται ἀφεύκτως ὑπὸ τῆς ὑπερηφανίας, ὡς ὁ ἥλιος ὑπὸ τοῦ δάμονος Βραχοῦ.
130. Μὴ ἔχε ὑπερηφανίαν, τὴν ἀπολλύουσαν τὸν κόσμον, πρὸ ὀφθαλμῶν σοι ἐστὶ, τί ἐγὼ ἀπέλαβον ἐκ τῆς ὑπερηφανίας τῆς δόξης.
131. Μὴ ἀτιμάσθωσαν οἱ Βραχμᾶνες, οἱ ἀξιάγαστοι διὰ τὴν ἣν ἔχουσι χάριν, ἀλλὰ τιμάσθωσαν δωρεᾶ καὶ ὑποδοχῆ καὶ θεραπείᾳ.
132. Τίς οὐκ ἀπόλλυται, παροργίσας τοὺς Βραχμᾶνας, ὑφ' ὧν τὸ μὲν πῦρ ἐγένετο παμφάγον ἢ δὲ θάλασσα ἄποτος, ἢ δὲ παμφαῆς σελήνη φθίνουσα;
133. Τί ἄλλο ἀνώτερον τῶν Βραχμάνων, ὧν διὰ τοῦ στόματος τὰ μὲν τοῖς θεοῖς προσφερόμενα ἐσθίουσιν οἱ θεοί, τὰ δὲ τοῖς νεκροῖς αἱ ψυχὰι τῶν προπατόρων;
134. Τίς οὐκ ἀτιμήσειε τοὺς Βραχμᾶνας, οἱ πλοῦτον ἔχοντες τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἄσκησιν, τιμῶνται καὶ πρὸς Θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων;
135. Τίς ἂν εἴη ἄλλος σεβασμιώτερος τῶν Βραχμάνων, ὑφ' ὧν ἢ μὲν θάλασσα πάλαι κατεπόθη, ὁ δὲ Βινδδεᾶς τὸ ὑπερύψηλον ὄρος χθαμαλὸν καὶ χαμερπὲς ἐγένετο;
136. Οἱ Βραχμᾶνες ὀργιζόμενοι μὲν, ἔχουσι τὸν λόγον, ὡς ὄπλον, φάρμακον, καὶ πῦρ ἐξιλεούμενοι δὲ ὡς ἀγιαστικά εἰσιν ὕδατα, καὶ ἀπαλλακτικὰ τῶν ἀμαρτημάτων.
137. Ὅστις ἐφίεται δέεσθαί τινος τῶν θεῶν, ἐξίλεωσάτω πρῶτον παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ μηχανῇ τοὺς Βραχμᾶνας.
138. Καὶ τῶν σοφῶν ὁ νοῦς ἀμβλὺς γίνεται, ὅταν ἐκ κακῆς τύχης ἐμβροντηθῶσι, καὶ τῷ βρόχῳ τοῦ θανάτου συλληφθῶσι.
139. Καὶ ὁ λίαν συνετός, καρτερικός, καὶ πάνυ ἐπιστημονικός

- κός, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ θανάτου γεγονώς, οὐκ οἶδε τί ποιήσῃ!
140. Ὅτι ἐξ ὅτου, δι' ὅτου, ὡς, ὅτε, ὅσον, ὅπου εἰμαρμένον ἐστὶ γενέσθαι, εἴτε καλὸν, εἴτε κακὸν, τοῦτο, ἐκ τούτου, διὰ τούτου, οὕτω, τότε, τοσοῦτον, ἐκεῖ ἀφεύκτως γενήσεται.
141. Ὄρθῶς δ' ἔχη, ἃ εἶρηκε πάλαι ὁ μέγας Θεὸς Κρισνάς πρὸς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰαδοῦ ἐν τῇ Δβαρακᾶ.
142. «Ὅστις οὐ προσκυνεῖ, καθὼς ἐγὼ, τὸν Βραχμᾶνα, τὸν πλήττοντα, καὶ καταρώμενον, καὶ σκληρὰ λέγοντα, οὐ-
143. τος, ὡς κακεργέτης, καὶ κατακεκαυμένος τῷ βραχμανικῷ πυρὶ, ἀξίός ἐστιν ἀναιρεθῆναι καὶ παιδευθῆναι, καὶ οὐκ ἐστὶν ἡμέτερος (ὑπὸ τὴν ἐμὴν προστασίαν).
144. »Ὅστις τιμᾶν ἐμὲ θέλει ἄκρα εὐλαβεία, οὗτος τιμάτω αἶψα τοὺς Βραχμᾶνας· ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐγὼ ἤδομαι.»

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

145. Ὁ μὲν Ναχούσσας ταῦτα εἰπὼν, ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν· ὁ δὲ Ἰνδδιστίρας μετὰ τοῦ Βήμα ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν κατοικίαν.
146. Ἐλθὼν δὲ, διηγήσατο πάντα τὰ γεγονότα τῷ Ἄρζούνα, τῷ Νακούλα καὶ τῷ Σαχαδέβα, καὶ τοῖς λοιποῖς ὁσίοις ἀνδράσιν.
147. Ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, ὦ Βασιλεῦ, πῶς ὁ μεγασθενῆς Βήμας συνεσχέθη τῷ δράκοντι, κᾶπειτα ὑπὸ τοῦ Ἰνδδιστίρα ἐλυτρώθη.
148. Τούτους τοὺς περὶ ἀρετῆς ἐξαιρέτως λόγους ἀκούσας ὁ Ναχούσσας παρὰ τοῦ Ἰνδδιστίρα, ἔτυχεν εὐθέως τοῦ αἰδίου Βραχμαλόκα.
149. Ὅστις αἶψα ἀκούει ταύτης τῆς περὶ τοῦ Ναχούσσα διηγῆ-

σειως, ἢ ἀναγινώσκει ἄλλοις, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν Βισνουλόκαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ΄.

Περὶ ἀληθείας.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΑΝΑΣ.

1. Προσκυνήσας ὁ Ἰνδδιστίρας τὸν γέροντα Βήσμαν, τὸν κείμενον ἐπὶ κλίνης βελῶν, ἠρώτησεν αὐτόν·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

2. Ἀφηγήσασθαί μοι ἄξιος εἶ, ὦ θειότατε, τὴν ἣν εἶρηκε πάλαι ἀλήθειαν ἢ Βαχουλά δάμαλις· ἀκοῦσαι γὰρ ἐφέμει.

ΒΗΣΜΑΣ.

3. Διηγῆσομαί σοι, ὦ ἀγαθὲ, τὸν θαυμαστὸν διάλογον τῆς δαμάλεως καὶ τοῦ λέοντος, ὃ ὄνομα Καμαρούπας, ἔνθα φαίνεται ἀρετὴ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς εὐθύτητος.
4. Ἐν τῇ περιφανεῖ χώρᾳ Μαθουρά, τῇ πολυόλβῳ, τῇ πολυκάρπῳ, τῇ πολυανθρώπῳ, καὶ ἀγλαοτάτῃ θυσίαις καὶ ἑορταῖς,
5. Ἦν τις λαμπρὰ πόλις παρὰ τῇ ἔχθῃ τοῦ Ἰαμουνα ποταμοῦ, ἐν σχήματι ἡμισελήνου, σοφοὺς ἄνδρας ἔχουσα,
6. Κκὶ πολλὰς σημαίας, καὶ γυναῖκας βουκολικὰς, ἀκαταμάχητος οὕσα ἐκ τοῦ οὐοῦ εἶχε τείχους, καὶ τῶν πύργων, καὶ τῆς τάφρου,
7. Ναοῖς τε λαμπροῖς τῶν θεῶν κεκοσμημένῃ, καὶ οἰκοῖς λευκοῖς, καὶ διαφόροις δένδροις καρποφόροις τε καὶ ἀνθοφόροις.

8. Εἶχε δὲ καὶ ὄλβον πολὺν, καὶ ἄφθονα πάντα τὰ ἐπιτήδεια, καὶ βόας, καὶ οἴκους καθαρούς ἐκ τῆς φωνῆς τῶν τὴν Βέδαν ἀναγινωσκόντων,
9. Καὶ τριόδους, καὶ τετραόδους, καὶ πολυτίμητος ἦν, καθὼς οἱ μεγάλοπολις Λανκὰ τοῦ Ῥαβάνα.
10. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ἦν τις Βασιλεὺς, Σανδρασένας τοῦνομα, φιλευσεβῆς, φιλάρετος, φιλόθεος, φιλόξενος,
11. Ἐγκείμενος ταῖς νενομισμένοις τῇ πολεμικῇ φυλῇ, πανένδοξος, καὶ φιλόλαος. Ὑπὸ τούτου τοῦ Βασιλέως ἐκυβερνάτο αὐτὴ ἡ λαμπρὰ πόλις,
12. Συνεχέσι θαλίαις ἀγλαίζομένη, καὶ ἤχοις μουσικῶν ὀργάνων, καὶ ἐμπείροις χορῶν τε καὶ ἀσμάτων, καὶ ἠδίστοις θεάμασιν,
13. Ἀγοραῖς τε καὶ ἐργαστηρίοις πάσης τέχνης κατὰ τάξιν, ποταμοῖς τε καὶ φρέασι καὶ λίμναις,
14. Πανηγύρεσί τε καὶ γάμοις, καὶ εὐειδέσι καὶ εὐείμοσιν ἀνδράσι τε καὶ γυναιξίν.
15. Ὄνομα δ' ἦν αὐτῇ τῇ πόλει Σανδραβατῆ· ἴσως δὲ εἶδες αὐτήν, ἢ ἤκουσας περὶ αὐτῆς· ἀκουσον δὲ παλαιᾶς ἱστορίας, ἢ ἐγένετο ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει.
16. Βραχυμᾶνι τινι πρωτεύοντι καλῇ καὶ ἐξαιρετος δάμαλις ἦν, εὐθυμος, εὐτραφῆς, καὶ εὐτεκνος, Βαχουλά τοῦνομα.
17. Ἦν δὲ πρώτη τῆς ἀγέλης τῶν βοῶν, χηνόχρους, πολυγάλακτος, μακρόχειλος, εὐμελής, λεπτόδερμος,
18. Πλατέα ἰσχία ἔχουσα, καὶ παχέα καὶ μεγάλα οὐθατα, καὶ αἴσια σημεῖα, καὶ συμμετρίαν μελῶν.
19. Ἦν κυανόλαιμος, εὐτράχηλος, κωδωνοφόρος, γλυκύφωνος, ἠγουμένη τῆς ἀγέλης, καὶ ἄφοβος.
20. Πορευομένη γὰρ μόνη κατὰ τὸ ἔσχατον μέρος τοῦ ἄλλους, ἐνέμετο ἀφειδῶς πῶαν χλοερὰν, ἄτμητον, καὶ ἠδεῖαν.

21. Ἦν δέ τι ὄρος ἐκεῖ που κατὰ τὴν ὄχθην τοῦ Ἰαμουναῖ, ᾧ ὄνομα Ροχίτα, φάραγγας, καὶ σπήλαια πολλὰ, καὶ πίδακας ἔχον.
22. Τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ βορείου καὶ ἐώου μέρους τούτου τοῦ ὄρους εἶχε μὲν χλόην πολλήν, δεινὸν δὲ ἦν, καὶ τραχὺ, καὶ δύσβατον, καὶ φρικτόν·
23. Πλήρες γὰρ ἦν ἀγρίων ζώων καὶ θηρίων, καὶ συνηρηφές δένδροις καὶ θάμνοις πολυειδέσι, καὶ ἤχοῦν ἐκ τῆς ὑλακῆς τῶν κυνολύκων.
24. Κατὰ τοῦτο τὸ δύσβατον μέρος ᾧκει εἰς φοβερὸς λέων, ᾧ ὄνομα Καμαρούπας, αἰμοβόρος, σαρκοβόρος, μεγαλόδους, ὑπερίσχυρος·
25. Μέγας ὢν, ὡς ὄρος, καὶ φωνὴν ἔχων, ὡς βροντὴν, καὶ στόμα, ὡς σπήλαιον, καὶ ὄξεις ὀδόντας καὶ ὄνυχας.
26. Βουκόλος δὲ, Σομίλας τοῦνομα, καλοκᾶγαθος, καὶ φιλόφρων, ἔβοσκε τὴν ἀγέλην ἐν χλοερῶ καὶ ποώδει τόπῳ.
27. Ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγέλης πλανηθεῖσα ἡ Βαχουλά βουῖς ἐπιθυμία χλόης, νεμομένη, ἤλθεν ἐπ' ὄψιν τοῦ λέοντος, ὃς ἐπέδραμε κατ' αὐτῆς, καὶ εἶπε·

ΛΕΩΝ.

28. Στῆθι στῆθι· σὺ εἶ σήμερον τὸ ὠρισμένον βρῶμά μου· οἴκοθεν ἤλθες πρὸς ἐμέ. Ἄφες τὸν φόβον· τί δὲ ποιήσεις φοβομένη;

ΒΗΣΜΑΣ.

29. Ἀκούσασα δὲ τῆς δεινῆς καὶ φρικτῆς φωνῆς τοῦ λέοντος ἡ δάμαλις, ἔτρεμεν ἐκ φόβου, καὶ ἐκλονεῖτο, καθὼς ἡ Καδαλή ἐξ ἀνέμου.
30. Ἀδημονοῦσα δὲ, καὶ ἐπιθυμοῦσα ἰδεῖν τὸν μόσχον, τὸν εὖμορφον καὶ λευκὸν, ὡς τὴν σελήνην, καὶ δίψη πιεζόμενον,

31. Καὶ ἐνθυμουμένη αὐτὸν αὕτη ἡ φιλόστοργος, καὶ ἀχθομένη σφόδρα ἐκ φίλτρου, καὶ κατακαιομένη ἐκ λύπης, ἔκλαιεν ἐλεεινῶς ἢ τάλαινα, ἀπελπισθεῖσα τῆς τοῦ μόσχου θέας.
32. Βλέπων δ' αὐτὴν ὁ λέων, κλαίουσαν, καὶ λίαν λυπούμενην, ἔλεξε λόγον φοβερόν.

ΛΕΩΝ.

33. Τί κλαίεις, ὦ Βαχουλά; οἴκοθεν καὶ ἐκ τύχης ἦλθες βρῶμα πρὸς ἐμὲ, ὡς ἠφιέμην.
34. Εἴτε κλαίεις, εἴτε οὐ κλαίεις, εἰς μάτην ζωὴν ἐλπίζεις· τὸ ὠρισμένον βρῶμα ἐν κόσμῳ βιβρώσκεται· οἴκοθεν ἦλθες, ὦ δάμαλι.
35. Ὁ θάνατός σου ὠρίσθη σήμερον· διὰ τί ματαίως θρηνεῖς καὶ κλαίεις; ἐγὼ ἀπορίαν ἔχω διὰ τοῦτο εἰπέ μοι πάντα.

ΒΑΧΟΥΛΑ.

36. Ἄξιός ἐῖ ἀνασχέσθαι μου, ὦ κύριε· προσκύνησις ἔσω σοι. Οὐκ ἔστι σωτηρία τῷ ἐντυγχάνοντί σοι.
37. Διὰ ζωὴν ἐγὼ οὐ θρηνῶ· δεῖ μοι θανάτου τυχεῖν. Καθὼς γὰρ βεβαία ἡ γέννησις τοῦ θανόντος, οὕτω καὶ ὁ θάνατος τοῦ γεννηθέντος.
38. Ἐγώ γε τοίνυν οὐ θρηνῶ εἰς ἀποφυγὴν τοῦ ἀφεύκτου θανάτου. ἐπειδὴ καὶ οἱ θεοὶ ὑπόκεινται τῷ θανάτῳ ἀναγκαίως.
39. Ἐγὼ οὐ θρηνῶ θλιβερῶς, οὐδὲ κλαίω ἐλεεινῶς διὰ τὴν ἑμαυτῆς ζωὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγάπην ἐνὸς ἀγαπητοῦ.
40. Ἔστι μοι ἄχθος ἐν καρδίᾳ, οὐ ἀκοῦσαν ἄξιός ἐῖ· ἐγὼ κατὰ πρῶτον νῦν λεχῶ εἰμι, ἀκμίας οὔσης τῆς ἡλικίας.
41. Ἔστι μοι παῖς ἐραστός, πρωτότοκος, γαλακτοπότης, ὃς οὐδέ γε χλόης ἔτι ὀσφραίνεται.
42. Οὗτος δεδεμένος ἐστὶν ἐν τῷ βοοστασίῳ, καὶ, πεινῆ θλι-

βόμενος, ἐμὲ ἀναμένει· διὰ τοῦτο ἐγὼ λυποῦμαι, λογιζο-
μένη πῶς ὁ ἐμὸς παῖς διάγει.

43. Ἐκείνω μαστὸν δοῦναι ἐφίεμαι, φιλόστοργος οὖσα· γα-
λουχήσασα δ' αὐτὸν, καὶ περιλείξασα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,
44. Καὶ παραδοῦσα αὐτὸν ταῖς φίλαις μοι βουσί, καὶ νουθε-
τήσασα αὐτὸν τί ἐστὶ καλὸν, ἢ τί κακὸν, πάλιν ἔρχομαι·
σὺ δὲ τότε με φάγε, ὡς ἐφίη· σήμερον ἔρχομαι πρὸς σέ.

ΛΕΩΝ.

45. Τίς σοι χρεῖα τοῦ παιδός; διὰ τί οὐκ ἐνθυμῆ τὸν θάνατον ;
πάντες φοβοῦνται, καὶ ἀποθνήσκουσιν, ἐμὲ βλέποντες·
σὺ δ' ἐλέφ' ἐχομένη, υἷὸν προτείνεις.
46. Ἴσθι μὲν τρι, ὡς οὔτ' ἐπωδῆ, οὔτ' ἄσκησις, οὔτε δόσις
χρημάτων, οὔτε μήτηρ, οὔτε πατὴρ, οὔτε υἱὸς δύνανται
σῶσαι τὸν προσπελάσαντά μοι.
47. Πῶς δὲ σὺ, πορευθεῖσα εἰς τὸ βοοστάσιον, τὸ ἔχον βα-
σιλικὰς γυναῖκας, τὸ ἀγλαϊζόμενον μυκῆμασι ταύρων καὶ
μόσχων,
48. Τὸ κόσμημα τοῦ ἀνθρωπέου κόσμου, τὸ ἐφάμιλλον τῷ
οὐρανῷ, τὸ ἀειχαρὲς, τὸ τιμώμενον ὑπὸ πάντων τῶν
θεῶν,
49. Τὸ καθαρὸν τῶν καθαρῶν, τὸ ἀγαθὸν τῶν ἀγαθῶν, τὸ
ἅγιον τῶν ἁγίων, τὸ ἀγλὰν τῶν ἀγλῶν,
50. Τὸ δοχεῖον τῶν ἀρετῶν, τὸ ἐξάιρετον οἶκημα τοῦ Θεοῦ,
τὸ ἐπιθυμητὸν τοῖς τελείοις καὶ ἁγίοις ἀνδράσι, ὁ ἐπί-
γειος οὐρανός.
51. Πῶς σὺ, πορευθεῖσα εἰς τὸ βοοστάσιον, ἔνθα οὐκ ἔστι
κακόν τι ἐκ τοῦ ἤχου τῆς περιδιδήσεως τοῦ γάλακτος,
καὶ τοῦ μυκῆματος τῶν ταύρων καὶ τῶν μόσχων,
52. Ἐνθα οἱ μὲν μόσχοι μυκῶνται τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν μητέρων,
αἱ δὲ μητέρες τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν μόσχων ἐκ φιλοστοργίας,

53. Πῶς πορευθεῖσα εἰς τὸ βοοστάσιον, ὃ φυλάττεται ὑπὸ τῶν παλαιῶν βουκόλων, καὶ ἤχεϊ ἐκ τῶν ἀσμάτων, καὶ χορῶν, καὶ συνδιαλέξεων, καὶ ἀγώνων αὐτῶν,
54. Καὶ ἀγλαΐζεται τοῖς περιεστῶσι καὶ ἀνασκιρτῶσι μόσχοις, ὡς ἡ λίμνη τοῖς σαλευομένοις λωτοῖς.
55. Πῶς σὺ, πορευθεῖσα εἰς τοιοῦτον οἶκημα, καὶ ἰδοῦσα τὴν μητέρα, τὸν ἀδελφόν, τὸν οἰκεῖον παῖδα, καὶ τὰς βουκολικὰς γυναῖκας, πῶς πάλιν ἐλεύσῃ;
56. Πιέτωσαν, ὦ ἀγαθὴ, τὰ πέντε μου στοιχεῖα τὸ αἶμά σου· διὰ μόνου γὰρ λόγου οὐ ποιῶ αὐτὰ ἀποτυχεῖν τοῦ ποθουμένου.

ΒΑΧΟΥΛΑ.

57. Ἄκουσον, ὦ Βασιλεῦ τῶν ζώων, τοῦ λόγου μου· ἰδοῦσα πρῶτον τὸν μόσχον, καὶ τὰς φίλας βοῦς, καὶ τοὺς βόσκοντας βουκόλους,
58. Καὶ ἄδειαν λαβοῦσα παρὰ τῶν βουκολικῶν γυναικῶν, καὶ παρὰ τῆς μητρὸς μάλιστα, ἐλεύσομαι ἐφ' ὄρκου ἄφες με οὖν, εἰ ἀγαπᾷς.
59. Ὅτι ἐγκλημά ἐστιν ἐκ τῆς βραχμανοκτονίας, πατροκτονίας, καὶ μητροκτονίας, τούτῳ ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
60. Ὅστις, ἔχων δύω γυναῖκας, ἀφήσῃ τὴν ἐτέραν ἐκ μίσους, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
61. Ὅστις ὑποτίθῃσι τῷ ζυγῷ βοῦν νέον καὶ ἀδάμαστον, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
62. Ὅστις ὑποζευγνύει ἀναρμόστως τρεῖς βοῦς, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
63. Ὅτι ἐγκλημά ἐστὶ τοῖς ζωοκτόνοις, τοῖς αἰμοβόροις, καὶ τοῖς φαρμακοδόταις, τούτῳ ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.

64. Ὅστις λακτίζει τὰς βοῦς, ἢ οὐ προσκυνεῖ αὐτάς, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
65. Ὅστις καταφρονεῖ, ἢ βλασφημεῖ, ἢ πλήττει τὰς βοῦς, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
66. Ὅστις μνηστεύσας ἅπαζ ἀνδρὶ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, ἐτέρῳ ἔπειτα μνηστεῦσαι ταύτην θέλει, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
67. Ὅστις ἐμπόδιον γίνεται τοῖς λεγομένοις θείοις λογίοις, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
68. Εἰς οὔτινος τὸν οἶκον ἀνὴρ ἀγαθὸς ἦλθεν, εἶτα ἀπῆλθε, μὴ τυχὼν, οὐ ἤθελε, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
69. Ὅστις βλασφημεῖ τοὺς θεοὺς, τοὺς Βραχμᾶνας, καὶ τὰς Βέδας, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
70. Ὅ,τι ἐγκλημα ἐστὶ τοῖς διαβάλλουσι, καὶ τοῖς τὰ ἀλλότρια ἀρπάζουσι, τούτῳ ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
71. Ὅστις ὑπακοὴν οὐκ ἔχει τῷ διδασκάλῳ, τῷ πατρὶ, καὶ τῇ μητρὶ, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
72. Ὅστις μόνος ἐσθίει γλυκύ τι ἔδεσμα, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
73. Ὅστις κληθεὶς εἰς μαρτυρίαν, ψεῦδος λέγοι, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
74. Ἦτις γυνὴ ἀτιμάζει τὸν ἑαυτῆς ἀνδρα, νέον ὄντα, ταύτης τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
75. Ὅστις τὴν ἐμπιστευθεῖσαν παρακαταθήκην ὑφαίρειται, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.
76. Ὅστις τὸν Βισνοῦν ἀφείς, ἄλλον Θεὸν τιμᾶ καὶ λατρεύει, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανεέλθω.

77. Ὅστις ἀνίσους μέτροις καὶ ζυγοῖς χρῆται, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.
78. Ὅστις κλέπτει χρυσίον, ἢ ὅστις διακορεύει, τούτου τῷ ἐγκλήματι ἔνοχος εἶην, ἐὰν μὴ ἐπανέλθω.

ΒΗΣΜΑΣ.

79. Τοιούτοις φοβεροῖς παραπτώμασιν ὀρκισάσης ἑαυτὴν τῆς ἀγαθῆς Βαχουλαῆς, πιστεύσας ὁ λέων πάλιν εἶπε·

ΛΕΩΝ.

80. Ἐμοὶ μὲν πίστις ἐγένετο ἐξ ὧν ἐποίησας ὄρκων· σὺ δ' ἴσως, ἀπελθοῦσα, νομίσεις, ὡς ὁ λέων ἀνύητος ἦν, καὶ διὰ τοῦτο ἠπατήθη.
81. Εἰσὶ γὰρ τινες, οἳ ἐροῦσιν· « οὐκ ἔστιν ἀμπλάκημα ἐξ ὄρκων, ἐν κινδύνῳ οὔσης τῆς ζωῆς »· σὺ δὲ μὴ πιστεύσης τοῖς τοιούτοις.
82. Εἰσὶ τινες ἐν τούτῳ τῷ Κόσμῳ ἄθεις, ἄφρονες, καὶ δοκησίσοφοι, οἳ μετατρέψουσι καὶ μεταπλάσουσι τὴν γνώμην σου, καθὼς οἱ κεραμεῖς τὸν ἐπὶ τοῦ πλαστικοῦ τροχοῦ πηλόν.
83. Οἱ ἀγνοῖα κεκαλυμμένοι τὸν νοῦν, καὶ οὔτιδχνοὶ ὄντες, καὶ παραβλέποντες τὰ τοῦ νόμου, κατασβέσουσι τὸ διακαές τῆς ψυχῆς σου διὰ συμπερασμάτων καὶ συλλογισμῶν σχολιῶν καὶ σοφιστικῶν.
84. Οἱ σοφισταὶ τὰ ψευδῆ ἀληθῆ δεικνύουσι, καθὼς ἐν ἐπιπέδῳ τόπῳ οἱ ζωγράφοι τὰ τῆς γραφῆς μέρη ὑψηλὰ καὶ χαμηλὰ παριστῶσιν.
85. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ κόσμος οὗτος μετὰ τὸ εὐεργετηθῆναι ἀμνημονεῖ τοῦ εὐεργετήσαντος· ἐν ὧσιν χρεῖαν ἔχει, θεραπεύει, καὶ ἐκλιπαρεῖ· οὐδεὶς δ' οὐδενὶ φίλος.

86. Ὁ μόσχος ἰδὼν ἔλλειψιν γάλακτος, ἐγκαταλείπει τὴν ἑαυτοῦ μητέρα. Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐ βλέπω ἐκεῖνον, ὃς ποιεῖ χάριν ἀντὶ χάριτος· παντὶ γὰρ, τυχόντι οὐ ἤθελεν, ἄλλη γνώμη γίνεται.
87. Πάλαι οὐ μόνον ἀπλῶς ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ ἅγιοι καὶ θεοὶ, καὶ δαίμονες, ὄρκους πρὸς ἀλλήλους ποιήσαντες, εἰς τὸ ἐκτελέσαι ὃ ἤθελον, παρέβησαν αὐτούς· πῶς δ' ἐγὼ σοι πιστεύσω ;
88. Ἴσθι μὲν τοι, ὡς καὶ ἐπ' ἀληθείας ὅστις ὁμνύει τὸν Θεὸν, τὸ πῦρ, ἢ ὃ,τι ἄλλο τίμιον, τούτου τὸ ἥμισυ τῶν ἀρετῶν ἐκκόπτει ὁ Ἰάμας, ὁ Βασιλεὺς καὶ κριτὴς τοῦ ἄδου· ὅτε δ' ὁμνύει ψευδῶς ὁ ἄνθρωπος, πασῶν τῶν ἀρετῶν στερεῖται.
89. Μὴ δ' ἔχε τοιαύτην γνώμην, ὡς ὁ λέων ἠπατήθη τοῖς ὄρκοις. Ἐμοὶ μὲν πίστις ἐγένετο ἐξ ὧν εἴρηκας· σὺ δὲ ποίησον, ὡς θέλεις.

ΒΑΧΟΥΤΑΑ.

90. Οὕτως ἔσται, ὃ μέγα Λέον· τίς δὲ σ' ἀπατήσαι ἀνεχεται ; ὅστις δ' ἄλλον ἀπατᾷ, αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπατᾷ.
91. Οὐκ ἔστιν ἐν γῆ ἄλλο κειμήλιον, καὶ ἄλλος θησαυρὸς, ὡς ἡ φιλοδωρία· οὐδ' ἄλλη ἀρετὴ, ὡς ἡ ἀληθολογία· οὐδὲ μεγάλη κακία, ὡς ἡ ψευδολογία.
92. Οὐ ποιητέον ἐκεῖνο τὸ ἔργον, ἐξ οὗ δυσφημία καὶ δυσπιστία, καὶ εἰς ἄδου κατάβασις γίνεται.

ΛΕΩΝ.

93. Ὁ φιλόστοργε Βαχουλά, πορεύθητι, καὶ ἰδὲ τὸν οἰκεῖον

- μόσχον· γαλουχήσατα δ' αὐτὸν, καὶ περιλείξασα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,
 94. Καὶ ἰδοῦσα προσέτι τὴν μητέρα, τὸν ἀδελφὸν, τὰς φί-
 λας βοῦς, καὶ τοὺς λοιποὺς οἰκείους καὶ γνωστοὺς, ἐπα-
 νάκχιμψον ταχέως, προτιμήσασα τὴν ἀλήθειαν.

ΒΗΣΜΑΣ.

95. Τοιούτην δοῦσα πίστιν ἡ ἀληθολόγος καὶ φιλόστοργος
 Βαχουλά, λαβοῦσα ἄδειαν παρὰ τοῦ λέοντος ἀνεχώρησε,
 96. Πλήρης δακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὑφειμένη, λίαν τεθλι-
 μένη, πελάγει λύπης ἐμβεβυθισμένη, καὶ θρηνοῦσα ἐλει-
 νῶς καὶ συνεχῶς, ὡς ἡ Κουραρή¹ ἐν ἄλσει ἐρήμῳ καὶ
 ἐπικινδύνῳ.
 97. Μόλις δ' ἦλθεν εἰς τὸ βροστάσιον ἡ Βαχουλά, καὶ ἰδοῦ-
 σα τὸν οἰκεῖον πικρὰ πείνη θλιβόμενον, καὶ μυκώμενον,
 ἔδραμεν ἐπ' αὐτὸν ταχέως.
 98. Ὁ δὲ μόσχος, προσελθὼν τῇ μητρὶ, σκιρτῶν, καὶ ἀγαλ-
 λόμενος, ἰδὼν αὐτὴν δακρυρροοῦσαν, εἶπεν ἐν ἀδημονίᾳ,
 καὶ ἀγωνίᾳ·

ΜΟΣΧΟΣ.

99. Δίαν ἄθυμος, περίλυπος, περίφοβος, καὶ τεταραγμένη
 τὴν ὄψιν φαίνη σήμερον, ὦ μητερ, καὶ οὐκ οἶδα τὸ αἴτιον.

ΔΑΜΑΛΙΣ.

100. Ἐκμύζησον τὸν μαστὸν, ὦ τέκνον, καὶ κορέσθητι γά-
 λακτος· ἐγὼ διὰ τὴν ἀγάπην σου ἦλθον σήμερον·
 εἰδ' ἔρωτάς τὴν αἰτίαν ἄκουσον·

(1) Ὅρως φίλυδρος, ἧς ἡ φωνὴ κλυθμῆ ἔσκε.

401. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐσχάτη καὶ τελευταία μου θεά· πίε γάλα, ὅσον θέλεις, ὦ τέκνον· τίνος ἄρα γάλα μέλλεις πιεῖν αὖριον;
402. Δεῖ με ἀπελθεῖν, ὦ τέκνον· ὁμόσασα γὰρ ἤλθον· δεῖ με δοῦναι τὴν ἐμαυτῆς ψυχὴν λέοντι, Καμαρούπα τοῦνομα.

ΜΟΣΧΟΣ.

403. Κἀγὼ ἐλεύσομαι, ὅπη σὺ παρευθῆναι θέλεις, ὦ μητέρα.
404. Ἄξιόν ἐστι κάμοι θανεῖν μετὰ σοῦ· καὶ μόνος γὰρ ὢν, τεθνήξομαι ἐξ ἄπικτος ἄνευ σοῦ.
405. Εἰ ἐμὲ μετὰ τῆς μητρὸς ὁ ἐν ἐρήμῳ Λέων καταφάγοι, τοιοῦτου βαθμοῦ πάντως τεύξομαι, οἷος ἀπόκειται τοῖς φιλομήτορσιν.
406. Ὄθεν ἀφεύκτως καὶ ἀναμφιβόλως σὺν σοὶ ἐλεύσομαι· ἦ, μένε ὦδε, ὦ μητέρα· οἱ δὲ σοὶ ὄρκοι ἔστωσαν κατὰ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς.
407. Τίς χρεῖα ζωῆς τῷ διχζευχθέντι τῆς μητρὸς; τίς δ' ἐν ἐρημίᾳ κηδεμῶν ἐμοῦ ἀεὶ ἔσεται, ὄρφανου ὄντος;
408. Οὐδεὶς, ὡς ἡ μήτηρ, φιλόστοργος πέφυκε τοῖς γαλακτοποτοῦσι παισίν· οὐδεὶς, ὡς ἡ μήτηρ, φύλαξ ἐστὶ καὶ κηδεμῶν ἐν δεινοῖς.
409. Οὐκ ἔστι φίλτρον, ὡς τὸ τῆς μητρὸς, πρὸς τὸν υἱόν, ὅτε μάλιστα κακῶς ἔχει· οὐκ ἔστιν ἀγαθόν, ὡς ἡ μήτηρ, οὔτ' ἐν τῷ παρόντι οὔτ' ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ.
410. Οἱ μὲν ὄντες ὄρφανοὶ πατρὸς, ζῶσι τῇ φροντίδι τῆς μητρὸς· τοῖς δ' οὔσιν ὄρφανοῖς μητρὸς οὐκ ἔνεστι ζῆν.
411. Αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀρετὴ, ὡς ἐνετείλατο ὁ ποιητῆς Βραχμάς. Οἱ ἀποθνήσκοντες μετὰ τῆς μητρὸς, ἐπιτυγχάνουσι τοῦ ὑψίστου βαθμοῦ.
412. Ἡ μήτηρ φέρουσα ἐν γαστρὶ τὸ ἔμβρυον ἐν ἐννέα μηνσὶ

μετά πολλῆς θλίψεως, τίκει αὐτὸ ἐν τῷ δεκάτῳ μετὰ πολλῶν ὠδίνων.

113. Ἡ μήτηρ ἐστίν, ἣ δίδωσι γάλα, ὡς ἀμβροσίαν, τῷ γεννηθέντι βρέφει, καὶ κήδεται αὐτοῦ, καὶ αὐξάνει αὐτὸ, τῇ κόπρῳ καὶ τῷ οὖρῳ αὐτοῦ ἐκ φίλτρου συγχυλιομένη.
114. Αἱ φιλόστοργοι μητέρες φιλοῦσι τοὺς οἰκείους παιδας ὑπὲρ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς· τίς αὐταῖς ἀνταμοιβὴν ποιῆσαι δύναται, εἰ καὶ ἑκατὸν ζήσειεν ἔτη;

ΒΑΧΟΥΛΑ.

115. Εἰς ἐμὲ ὠρίσθη οὗτος ὁ θάνατος· οὐ δεῖ σοι ἄρα ἐλθεῖν μετ' ἐμοῦ· οὐδέ γε θάνατος γίνεται τῷ ἀθώῳ, ἀντὶ θανάτου ἐνόχου.
116. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐσχάτη καὶ μεγάλη μητρικὴ συμβουλή, ᾧ παῖ· αὕτη ἐστὶ ἡ πρὸς ἐμέ σου ἄκρα ὑπακοή καὶ εὐπέθεια; ἄκουσον τοῦ λόγου μου.
117. Νεμόμενος ἐν ξηρᾷ ἢ ἐν ὑγρᾷ, ἔχε προσοχήν· πάντες πάντως γε ἀπόλλυνται ἐκ τῆς ἀπροσεξίας.
118. Οὐ δεῖ νέμεσθαι ἐν τόπῳ δεινῷ καὶ δυσβάτῳ· ἐκ πλεονεξίας ὀλεθρος πᾶσι γίνεται κἂν τούτῳ κἂν τῷ μέλλοντι βίῳ.
119. Οἱ ἀνοηταίνοντες ἐκ πλεονεξίας, τολμῶσι καὶ εἰς θάλασσαν, καὶ εἰς ἔρημον, καὶ εἰς ἀβάτους τόπους· ἐκ τῆς πλεονεξίας καὶ ὁ σοφὸς ἄνθρωπος ἀπρεπῆ πράττει καὶ ἀνάρμοστα πάντα.
120. Φύλαττε ἀεὶ σεαυτὸν, ᾧ παῖ, φροντίδι καὶ ἐπιμελείᾳ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων, καὶ ἀπὸ τῆς καχίας τῶν κακεντρεχῶν καὶ αἰμοβόρων.
121. Ἀποστρέφου, σκεπτόμενος, τὴν διάστροφον γνώμην, ἣν

- ἔχουσιν οὐ μόνον οἱ ἀλλογενεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ κακοφυεῖς
 ὁμογενεῖς, καὶ συνοικοῦντές σοι.
122. Μὴ ἔχῃς πεποίθησιν εἰς ποταμούς, εἰς ὄνουχοφόρα καὶ
 κερατοφόρα κτήνη, εἰς ξιφήρεις ἀνθρώπους, εἰς Θηλείας,
 καὶ εἰς Βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας.
123. Μὴ ἔχῃς πίστιν μὴ μόνον πρὸς ὃν οὐ πιστεύεις, ἀλλὰ
 καὶ πρὸς ὃν πιστεύεις· ἐκ γὰρ ἐκείνου, πρὸς ὃν πι-
 στεύεις, τὸ προερχόμενον κακὸν παντελῆ ὄλεθρον ποιεῖ.
124. Οὐ δεῖ πιστεύειν οὐδὲ τῷ ἰδίῳ σώματι, διὰ τὸ ἀσταθὲς
 τῆς διανοίας· τὸν δὲ πιστεύοντα γίνωσκε λίαν ἄφρονον,
 ἀφρόντιστον, καὶ ἀναίσθητον.
125. Νεμόμενος, ὀσφραίνου πρῶτον τῆς χλόης· οἱ μὲν γὰρ
 βόες βλέπουσι διὰ τῆς ὀσφρήσεως, οἱ δὲ Βασιλεῖς διὰ
 τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν κατασκόπων, οἱ δὲ σοφοὶ διὰ τῆς
 σοφίας, οἱ δὲ θεωρητικοὶ διὰ τῆς θεωρίας.
126. Ἐχε ταῦτα, ὡς νόμον· μὴ ἔσο μόνος ἐν ἐπικινδύνῳ
 τόπῳ· μὴ ποίει ἐν τάχει τὸ πρακτέον· πανταχοῦ ὁ θά-
 νατος βέβαιος.
127. Καθῶς εἰς ὀδοιπόρος, καθίσας ὑπὸ σκιάν, ἀναπαύεται,
 καὶ μετὰ τὸ ἀναπαυθῆναι πάλιν πορεύεται, οὕτω καὶ
 ἡ συνέλευσις εἰς τοῦτον τὸν κόσμον πάσης ψυχῆς ζώσης.
128. Ὅτε δὲ τὸ πᾶν τοῦτο ἄστατόν ἐστι καὶ πρόσκαιρον, διὰ
 τί λύπην ἔχεις, ὡς μόνος ἐσόμενος; ἄφες οὖν τὴν
 λύπην, ὦ παῖ, καὶ ἄκουσον τοῦ λόγου μου.
129. Σέβου καὶ τίμα τοὺς ἐν παιδείᾳ καὶ ἀσκήσει ἄνδρας·
 μηδὲ ποτε ἴστασο, μηδὲ κινουῦ, μηδὲ ἄλλει κατὰ πάντα
 τρόπον ἄνευ ἀνάγκης.

ΒΗΣΜΑΣ.

130. Τοιαῦτα εἰποῦσα, ὀσφρανθεῖσα τοῦ παιδός, περιλείξασα

τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, μεγάλη ἀνία ἐμβεβυθισμένη, καὶ
δακρύων τὰ ὄμματα πεπληρωμένη,

131. Θεομόν ἀναπνέουσα, καὶ ἐκ βαθέων συνεχῶς στένουσα,
κενὸν ἔβλεπε τὸν κόσμον, στερισκομένη τοῦ παιδός.
132. Ἀκίνητος δ' ἴστατο, ὥσπερ ἐμπεπηγμένη βαθεία ἰλύϊ·
καὶ δεινῶς θλιβομένη καὶ ἐποδυρομένη ἐπὶ τῇ στερήσει
τοῦ παιδός, ἔλεγε πάλιν ταῦτα·

ΒΑΧΟΥΛΑ.

133. Οὐκ ἔστι στοργή, ὡς ὁ παῖς· οὐκ ἔστιν ἡδονή, ὡς ὁ
παῖς· οὐκ ἔστιν ἀγάπη, ὡς ὁ παῖς· οὐκ ἔστι δόξα, ὡς
ὁ παῖς.
134. Ψευδῶς λέγουσιν, ὡς τὸ σάνδανον ψυχρόν ἐστιν· ἡ γὰρ
περίπτυξις τοῦ σώματος τοῦ παιδός, ψυχροτέρα ἐστὶ
καὶ τοῦ σανδάνου.

ΒΗΣΜΑΣ.

135. Οὕτω λέγουσα τὰ ἀγαθὰ τοῦ παιδός, καὶ ἐνατενίζουσα
εἰς αὐτὸν ἀτενῶς, ἔλεξε, θρηνοῦσα πρὸς τὴν μητέρα
καὶ πρὸς τὰς φίλας δάμαλεις·

ΒΑΧΟΥΛΑ.

136. Εὐρηκέ με Λέων ἐν μέσῳ ἐρήμου, πλανηθεῖσαν ἀπὸ τῆς
ἀγέλης· ἀφέτην δ' ὑπ' αὐτοῦ ὄρκους εἰς τὸ ἰδεῖν τὸν
οἰκεῖον παῖδα.
137. Ἐλθοῦσα δὴ ἐφ' ὄρκου, ὀφρομένη τὴν μητέρα, καὶ ὑμᾶς,
καὶ τὸν οἰκεῖον παῖδα, πάλιν πορευθήσομαι ἐκεῖσε διὰ
τὴν ἀλήθειαν.
138. Σύγγνωθί μοι, ὦ μήτερ, ἐπὶ παντὶ, ᾧ ἔπραξα, παρα-

- πτώματι πάλαι ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ· οὗτός ἐστιν ὁ παῖς τῆς θυγατρὸς σου· τί ἄλλο εἶπω ;
139. Καὶ ὑμεῖς, ὦ φίλοι, Βιπουλά, Σαμπακῆ, Δαμά, Βαδρά, Σουραβῆ, Μαλινῆ, Βαρσασαδδαρα, Σρηγῆ, Νκνδᾶ, Μαχανανδᾶ, Γατασραβῆ,
140. Καὶ ὑμεῖς, ὦ φίλοι, σύγγνωτέ μοι, εἴποτέ τι ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ ἄχαρι ἐλάλησα, ἢ κακὸν ἔπραξα.
141. Ἄψασαι, αἱ ἀπάσαις ταῖς χάρισι κεκοσμημέναι, αἱ παντὸς τοῦ κόσμου μητέρες, καὶ πᾶνδωροι, διαφυλάττετε ἀεὶ τὸν ἐμὸν πῖδᾶ.
142. Ἀνατρέφετε τὸν ἐμὸν πῖδᾶ, τὸν ὄρφανόν, τὸν ἄθλιον, τὸν ταλαίπωρον, τὸν ἐλεεινόν, καὶ θλιβόμενον τῇ λύπῃ τῆς μητρὸς.
143. Οὗτος ὁ παῖς, ὑμῶν ἐστιν. ὦ φίλοι, μάλιστα δὲ ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει· περιλείχτε, τρέφετε, καὶ φιλεῖτε αὐτὸν, ὡς τοὺς οἰκείους παῖδας.
144. Κωλύετε αὐτὸν, ὦ φίλοι, πορευόμενον εἰς ἐπικίνδυνον τόπον, καὶ εἰς ξένον βουκόλιον, καὶ παρορμώμενον εἰς ἀπρεπῆ ἔργα.
145. Αἵτινες ἔχουσι τὴν αὐτὴν διάθεσιν πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους παῖδας, ἢ ἔχουσι πρὸς τοὺς οἰκείους, αὗται μακάριαι εἰσι καὶ εὐδαίμονες, καὶ τῶν τριῶν κόσμων μητέρες.
146. Ἐκεῖναι, ὡς καλοκᾶγαθοι, εὐφραίνονται ἐν τῇ τῶν μακάρων χώρα, αἱ τρέφουσι τοὺς ἀλλοτρίους ὄρφανούς παῖδας, ὡς τοὺς οἰκείους.
147. Τρέφετε οὖν τοῦτόν μου τὸν ὄρφανόν πῖδᾶ, ὡς οἰκείον, καὶ σύγγνωτέ μοι, ὡς καλοκᾶγαθοι· ἐγὼ γὰρ πορευθήσομαι εἰς τὴν ἔρημον.
148. Μηδέ γε παντελῶς ἀγανακτεῖτε ἐπ' ἐμοῖ, ὦ φίλοι· παντὶ γὰρ γεννηθέντι ὁ θάνατος πρόκειται.

ΒΗΣΜΑΣ.

149. Ἀκούσασαι τοῦ λόγου τῆς Βαχουλάς ἢ τε μήτηρ καὶ αἰλοῖπαι φίλαι δαμάλεις, ἐταράχθησαν, καὶ λίαν ἐλυπήθησαν, καὶ θαυμάζουσι ἔλεξαν ὧδε·

ΜΗΤΗΡ καὶ ΦΙΛΑΙ.

150. ὦ! μέγα θαῦμα τοῦτο, ὦ Βαχουλά, ὅτι σὺ πρόθυμος εἶ πορευθῆναι εἰς τὴν φοβεράν ἔρημον πρὸς τὸν λέοντα διὰ τὴν ἀλήθειαν.

151. Πολλοὶ ὄρκους καὶ ἐπιπλάστοις λόγοις ἀπατῶντες, ἀποφεύγουσι τὸν κίνδυνον· σὺ δὲ πῶς βούλει πάλιν πορευθῆναι εἰς τὸν κίνδυνον;

152. Μὴ πορεύου, ὦ Βαχουλά· ὁποῖα ἀρετὴ αὕτη, τὸ ἐγκαταλιπεῖν τὸν οἰκεῖον ὑπομάστιον παῖδα, καὶ πορευθῆναι εἰς θάνατον διὰ τὴν ἀλήθειαν;

153. Λόγος ἐστὶ λελεγμένος πάλαι ὑπὸ σοφῶν καὶ ἀληθοσπῶν ἀνδρῶν, ὡς οὐκ ἔστιν ἀμπλάκημα ἐξ ὄρκων, κινδυνεύουσης τῆς ζωῆς.

154. Ὅτε ψεύδους λεγομένου, σωτηρία τῆς ζωῆς γίνεται, τότε τὸ μὲν ψεῦδος ἀλήθειά ἐστίν, ἢ δ' ἀλήθεια ψεῦδος· καὶ ἢ μὲν πρὸς τὰ ἔμψυχα ὠφέλεια, ἀλήθειά ἐστιν, ἢ δὲ βλάβη, ψεῦδος.

155. Οὐκ ἔστιν ἀμπλάκημα ἐξ ὄρκων, γινομένων εἰς γυναῖκας, εἰς ἐκτέλεσιν γάμων, εἰς κίνδυνον βοῶν, εἰς ἀρπαγὴν πλούτου, καὶ εἰς σωτηρίαν Βραχμᾶνος.

ΒΑΧΟΥΛΑ.

156. Ἐγὼ ψευδῆ λόγον λέγω διὰ σωτηρίαν ζωῆς ἄλλων· διὰ

- σωτηρίαν ὅμως ἐμαυτῆς οὐδαμῶς ἀνέχομαι λέγειν οὐδὲ μικρόν τι ψεῦδος.
157. Μόνος ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται, μόνος ἀποθνήσκει, καὶ μόνος αὐτὸς ἀπολαμβάνει ἤτοι φαῦλα ἢ ἀγαθὰ, ἀνθ' ὧν ἔπραξε.
158. Πάντες οἱ ἅγιοι ἄνδρες λέγουσιν, ὡς οὐδὲν ἄλλο ἀμάρτημα μείζον καὶ χειρόν ἐστι τοῦ ψεύδους· διὰ τοῦτο ἐγὼ λέγω καὶ στέργω τὴν ἀλήθειαν.
159. Τὸ πᾶν τοῦτο ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἴσταται· ὁ νόμος ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἴσταται· ἡ θάλασσα διὰ τὴν ἀλήθειαν οὐχ ὑπερβαίνει τὰ ὅρια.
160. Ὁ Βαλῆς διὰ τὸ ἀμετάθετον τῆς ἀληθοῦς ἑαυτοῦ γνώμης ἔδωκε τῷ Βισνοῦ ὅ,τι ἤθελε, καὶ τοι ἐγίνωσκεν αὐτὸν ἐλθόντα, καὶ ἔτοιμον ὄντα εἰς ἀφαίρεσιν τῆς βασιλείας.
161. Ὁ Βαλῆς καταβληθεὶς ἀπάτη, διαμένει ἀείζωος διὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἔχει χάριτι τῆς ἀληθείας τὴν μεγάλην βασιλείαν τοῦ καταχθονίου Κόσμου, τὴν δύσκτητον καὶ πολλαῖς ἀρεταῖς ἐν πολλαῖς γενέσεσι.
162. Ὁ ὑπερύψηλος καὶ οὐρανομήκης βουνὸς ὁ Βινδέας μένει μέχρι τοῦδε κεκλιμένος διὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ οὐκ ἀνίσταται, οὐδ' ἀνυψοῦται, ὡς πρότερον, καὶ περ δυνάμενος.
163. Ὁ ἄδης, ὁ οὐρκνὸς, καὶ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ ἐπὶ τοῦ λόγου ἴσταται¹. ὅς τις ἀναιρεῖ τὸν ἑαυτοῦ λόγον, τούτου ἅπασαι αἱ ἀρεταὶ ἀνηρέθησαν.
164. Ἐὰν οὖν ἀνέλω τὴν ἀλήθειαν, αὐτὴ ἐμαυτὴν ἀναιρῶ, καὶ εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην πορεύομαι.

(1) Εἰ μὲν λέγει τις ἀλήθειαν δηλονότι, τυγχάνει τοῦ οὐρανοῦ, εἰδὲ ψεῦδος, τοῦ ἄδου.

165. Λουσαμένη ἐν τῷ καθαρῷ καὶ καθαρτικῷ ὕδατι τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀνοχῆς, καὶ καθαρθεῖσα ἐκ τοῦ ῥύπου τῶν ἀμαρτιῶν, τοῦ ὑψίστου βαθμοῦ τεύξομαι.
166. Ἐὰν ζυγοσταθῇ μία χιλιάς ἱπποθουσιῶν, καὶ ἡ ἀλήθεια, ἢ ἀλήθεια βαρυτέρα ἔσεται τῶν χιλίων ἱπποθουσιῶν.
167. Ἡ ἀλήθειά ἐστι τὸ κυρίως ἀγαθόν, ἢ ἄκρα ἄσκησις καὶ γνῶσις τῆς Βέδας, τὸ εὐκατόρθωτον, τὸ δυσεύρετον· τὸ τοῦ κόσμου κοινὸν κόσμημα, ὁ πλοῦτος τῶν ἀπλῶν, τῶν σοφῶν, καὶ τῶν ἀγαθῶν, ἢ συστατικὴ δύναμις πاصῶν τῶν φυλῶν. Καὶ ὁ αἰμοβόρος, ἐὰν ἔχη ἀλήθειαν, πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν· πῶς ἄρ' ἔγωγε καταφρονήσω τῆς ἀληθείας;

ΦΙΛΑΙ.

168. Σὺ, ὦ Βαχουλά, σεβασμία εἶ καὶ δαίμοσι, καὶ θεοῖς, καὶ ἀνθρώποις· σὺ γὰρ διὰ τὴν μεγάλην ἀλήθειαν καταλείπεις τὴν δυσκατάλειπτον ζωὴν.
169. Τί εἴπωμεν ἐνταῦθα, ὦ ἀγαθή; σὺ μόνη φέρεις τὸ φορτίον τῆς ἀρετῆς· καὶ οὐδέν ἐστιν ἐν τοῖς τρισὶ κόσμοις ἀγαθόν, ὃ οὐκ ἔστι σόν.
170. Ἡμεῖς προβλέπομεν τὴν ἔντευξιν· σοῦ τε καὶ τοῦ σοῦ παιδὸς μετὰ ταύτην τὴν διάζευξιν· οὐδαμῶς γὰρ ἀτυχία γίνεται τοῖς ἀγαθοῖς καὶ καθαροῖς τὴν καρδίαν.

ΒΗΣΜΑΣ.

171. Τοιαῦτα μὲν δὴ εἶπον αἱ φίλαι· ἡ δὲ φιλάρετος Βαχουλά ἐπὶ τῇ διαζεύξει τοῦ παιδὸς τεταραγμένη, καὶ τῇ λύπῃ ἐμβεβαπτισμένη,
172. Ἰδοῦσα τὰς βουκολικὰς γυναῖκας, καὶ περιελθοῦσα πᾶν τὸ βουκόλιον, ἐν τῷ πορεύεσθαι, ἐξηρσύξατο τάδε·

ΒΑΧΟΥΛΑ.

173. « Ὡ γῆ, ὦ Θεὲ τῶν υδάτων, ὦ Θεὲ τοῦ πυρός, ὦ ἀήρ,
 ὦ ἥλιε, ὦ σελήνη, ὦ θεοὶ τῶν διαστάσεων τοῦ τόπου,
 ὦ ἀστέρες σὺν τοῖς πλάνησιν,
174. Ἄπαντας ὑμᾶς ἱκετεύω πολλάκις προσπίπτουσα, δια-
 φυλάττετε τὸν ἐμὸν ὄρφανὸν παῖδα τῇ οἰκείᾳ δυνάμει.
175. Παρὰ τοῖς οἰκτίρμοσι καὶ καλοκἀγάθοις οὐδεὶς ἐστὶ
 ξένος καὶ ἀλλότριος· ὅθεν οἰκτείροντες, διατηρεῖτε τὸν
 ἐμὸν ὄρφανὸν παῖδα.
176. Ὡ υἱόθιοι ὄσιοι, ὦ υἱαῖοι θεοὶ, ἐν ὕλῃ νεμόμενον τὸν
 ἐμὸν τοῦτον παῖδα διαφυλάττετε πάντες.
177. Ὡ δένδρα πάντα, καὶ φυτὰ, ἀκούσατε τῆς ταπεινῆς
 μου παραγγελίας· διαφυλάττετε στοργῇ, ὡς γνήσιον
 παῖδα τὸν ἐμὸν ὄρφανὸν καὶ ἄθλιον παῖδα, νεμόμενον
 ἐν δεινῷ τόπῳ τῆς ὕλης.
178. Διασώζετε οἶκτῳ νεμόμενον ἐν ταύτῃ τῇ γῆ τὸν ἐμὸν
 δύστηνον παῖδα, τὸν ὄντα ὄρφανὸν πατρός καὶ μητρός,
 καὶ λίαν δυσθυμοῦντα, καὶ θρηνοῦντα.

ΒΗΣΜΑΣ.

179. Τοιαῦτα παραγγείλασα, φιλοστοργία ἐχομένη, καιομένη
 τῷ ἐκ λύπης πυρὶ, μὴ ἐλπίζουσα ὄψεσθαι τὸν ἑαυτῆς παῖ-
 δα, μόνη βαδίζουσα, ὡς ὁ τυφλὸς ἄνευ ῥάβδου, καὶ ἐν
 ἐκάστῳ βήματι προσπταίουσα,
180. Ἦλθε πάλιν, ὅπου ἦν ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος καὶ καρχαρό-
 δους καὶ αἰμοβόρος λέων, ὃν ἰδοῦσα, ἔλιξεν ὧδε·

ΒΑΧΟΥΛΑ.

181. Ἦλθον, ὦ μεγαλόψυχε, κατὰ τὴν ὁμολογηθεῖσαν ἀλή-

Θειαν· κορέσθητι νῦν τῆς ἐμῆς παρκῆς, ὡς θέλεις, καὶ εὐφρανον τὴν οἰκείαν ψυχὴν τῷ αἵματί μου.

ΛΕΩΝ.

182. Κελῶς ἦλθες, ὦ κελοκᾶγαθε, καὶ ἀληθολόγε Βαχουλά· οὐδέν που κακὸν γίνεται τοῖς τ' ἀληθῆ λέγουσιν.
183. Ἐπειδὴ πρότερον εἶπες, ὡς ἐλεύση ἐπ' ἀληθείας, διὰ τοῦτό μοι ἀπορία ἐγένετο, πῶς ἄρα ἀπελθοῦσα, πάλιν ἔλθοις.
184. Διὰ πείραν οὖν τῆς σῆς ἀληθείας ἀρέθης ὑπ' ἐμοῦ· οὐ γὰρ ἂν ἀπῆλθες ζῶσα, ἐντυχοῦσα ἐμοί·
185. Παράδοξός μοι ἐφάνη ἡ ἀλήθεια τῶν βοῶν· τοιγαροῦν διὰ ταύτην τὴν ἀλήθειαν λελύτρωσαι ἤδη ὑπ' ἐμοῦ.
186. Οἱ Κόσμοι ἴστανται ἐπὶ τῆς ἀληθείας· ὁ νόμος ἴσταται ἐπὶ τῆς ἀληθείας· ἡ θεογνωσία καὶ ἡ ἀθανασία ἴσταται ἐπὶ τῆς ἀληθείας· τὰ πάντα ἴσταται ἐπὶ τῆς ἀληθείας.
187. Τῆ ἀληθείᾳ οἱ θεοὶ ἐφίδονται, καὶ οἱ ἀποιχόμενοι ὁμοίως· διὰ τῆς ἀληθείας οἱ ἅγιοι ἄνδρες θαυματουργοὶ γίνονται· αὐτὴ δὲ ἡ ἀλήθεια ἐν σοὶ κεῖται.
188. Εὐδαίμονές εἰσιν αἱ βόες· εὐδαίμων καὶ σὺ, ὦ ἀγαθὴ· εὐδαίμων δὲ καὶ ἡ γῆ καὶ ἡ χώρα ἐκείνη, ἐν ἧ σὺ οἰκεῖς ἡ ἀληθευπέης.
189. Εὐδαίμων τὸ κλίμα ἐκεῖνο, ὦ μῆτερ, τὸ ἔχον φυτὰ, καὶ χλόην, καὶ ὕδωρ, ἔνθα σὺ νεμομένη, καὶ ὄρωμένη, ἁγιάζεις πάντα.
190. Εὐδαίμων ὁ Βασιλεὺς, οὗ ἐν τῇ χώρᾳ οἰκεῖς ὦ ἀγαθὴ· εὐδαίμονες καὶ κεῖνοι καὶ μακάριοι, οἱ πίνουσι τὸ γάλα τῶν βοῶν.

ΒΗΣΜΑΣ.

191. Τοιαῦτα ὁ λέων εἰρηκῶς, καὶ τοιαύτην γνώμην ἐσχηκῶς, συσκεψάμενος, πάλιν εἴρηκε ταῦτα·

ΛΕΩΝ.

192. Τοῦτο τὸ σὸν κατόρθωμα πάντως γε διδσκαλία μοι ἐγένετο ἐκ Θεοῦ· ἄλλως γὰρ, οὐκ ἂν ἤλθες πάλιν, ἀφθεῖσα ὑπὸ λέοντος.
193. Ἰδόντι ἀλήθειαν βοός· σήμερον, οὐκ ἀρέσκει μοι αὕτη ἡ ζώη· ἀρετὴν οὖν ἐργάσομαι, δι' ἧς τῶν ἀμαρτημάτων ἀπαλλαγῆσομαι.
194. Μυρία ζῶα ἐβρώθησαν καὶ ἀνηρέθησαν ὑπ' ἐμοῦ· ὁποίας ἄρα στάσεως τεύξομαι ἰδὼν τοιαύτην ἀλήθειαν βοός;
195. Ἐγὼ ὁ κακοῦργος, ὁ κακότεροπος, ὁ αἰμοδύρος, καὶ ζωκτόνος, εἰς ποίαν χώραν μετὰ θάνατον πορευθήσομαι, ἐργασάμενος ἔργα τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα δεινά;
196. Πορευθήσομαι εἰς ἀγίους τόπους, καὶ ἀγνίσω τὸ ἑμαυτὸν σῶμα· ἢ ἀναθᾶς εἰς ὄρος, κατακρημνίσω ἑμαυτὸν, ἢ εἰς πῦρ ρίψω. (ἢ ξηρανῶ τὸ ἑμαυτοῦ σῶμα, ὡς ὁ ἥλιος τὸ ὕδωρ ἐν θέρει).
197. Ὡ Βαχουλά, οἷα σκληραγωγία συντείνουσά ἐστιν εἰς ἐξάλειψιν τῶν ἐμῶν ἐγκλημάτων, ταύτην διδάξόν με ἐν συντομίᾳ· οὐ γάρ ἐστι καιρὸς ἐκτάσεως.

ΒΑΧΟΥΛΛ.

198. Ἐν μὲν τῷ Σατέα αἰῶνι ἐπαινεῖται ἡ ἄσκησις καὶ ἐγκράτεια· ἐν δὲ τῷ Γρετᾶ ἡ γνῶσις τῶν ὄντων καὶ θεοφροσύνη· ἐν δὲ τῷ Δβαπάρᾳ ἡ γνῶσις τῶν τῆς Βέδας,

καὶ ἡ θυσία, ἐν δὲ τῷ Καλῇ αἰῶνι ἐπαινεῖται τὸ ἔλεος καὶ ἡ εὐσπλαγχνία.

199. Παντὸς δ' εἶδους ἐλέους τοῦτο μόνον ἐστὶ τὸ κρεῖττον, ἡ διδομένη ἀφοβία καὶ σωτηρία παντὶ ἐμψύχῳ διὰ λόγου, ἔργου, καὶ διανοίας.
200. Ὅστις δίδωσιν ἀφοβίαν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις, οὗτος παντὸς φόβου καὶ κινδύνου λυτρωθεὶς, τυγχάνει τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.
201. Οὐκ ἐστὶν ἄλλο ἔργον ἀγαθόν, οὐδ' ἄλλη χαρὰ τῆς ψυχῆς, οὐδ' ἄλλη δικαιοσύνη, οὐδ' ἄλλη ἐγκράτεια, ὡς ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας.
202. Οὐκ ἐστὶν ἄλλη ἐπιστήμη, οὐδ' ἄλλη γνῶσις τῶν τῆς Βέδης, οὐδ' ἄλλη θεογνωσία, οὐδ' ἄλλη χαλιναγωγία τῶν παθῶν, ὡς ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας.
203. Καθὼς ὁ πῦρ τοῦ ἐλέφαντος ὑπερβαίνει πάντα πόδα ἄλλου ζώου, οὕτω καὶ ἡ ἀποχὴ τῆς ζωοκτονίας πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν.
204. Ἡ σκιὰ τοῦ δένδρου τῆς θεωρίας ἀπαλλακτικὴ ἐστὶ παντὸς πάθους· ἄνθος δ' ἐστὶ τούτου τοῦ δένδρου ἡ θεογνωσία, καρπὸς δὲ ἡ ἀθανασία.
205. Οἱ κατακαϊόμενοι ὑπὸ τῶν παθῶν, καταφεύγοντες εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου τῆς θεωρίας, ἀπαλλάττονται τῶν παθῶν, καὶ τυγχάνουσι τῆς ἀθανασίας.
206. Αὕτη ἐστὶν ἡ ὑψηλὴ μυσταγωγία, ἡ ῥηθεῖσά σοι ὑπ' ἐμοῦ συντόμως· καὶ σὺ δὲ γινώσκεις, πεῖραν δ' ἐμοῦ λαμβάνεις· λέγω δέ σοι καὶ τοῦτο, ὅτι σὺ ἐξ ἀρχῆς φύσιν λέοντος ἔλαβες, ὡς νομίζω.

ΛΕΩΝ.

207. Οἱ θεοὶ πάλαι κατηράσαντό μου, καὶ ἐποίησάν με λέοντα ἐκ τῆς δεινῆς ζωοκτονίας πάντων ἐπελαθόμεν τῶν τῆς προτέρας γενέσεως.
208. Ἦδη δὲ ἐκ τῆς σῆς ἐντελέξεως καὶ παραινέσεως ἀνάμνησις μοι ἐγένετο καὶ ἀπηλλάγην τῶν ἀμαρτημάτων διὰ τῆς σῆς χάριτος, ᾧ χαρίεσσα.
209. Ὑπερήσθη, ᾧ Βαχουλά· πορεύθητι πρὸς τὸν οἰκεῖον παῖδα· ἐκ δὲ ταύτης τῆς ἀληθείας τεύξη τῆς ὑψίστης δόξης.

ΒΗΣΜΑΣ.

210. Ἀναβιβάσας δ' ὁ λέων τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς θεωρίαν, καὶ συζευχθεὶς τῷ Θεῷ, καθαρὸς ὢν τὴν καρδίαν πάσης κηλίδος, ἐπισχὼν τὴν πνοὴν, ἀφῆκε τὸ σῶμα, καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπὶ θείου ὀχήματος, περιπολούμενος σίφεσι θείων νυμφῶν.
211. Ἰδοῦσα δ' αὐτὸν ἡ Βαχουλά, ἀνιόντα εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπὶ θείου ὀχήματος μεγάλως, ἐθαύμασε, καὶ χαίρουσα ἐπανῆλθεν εἰς τὸ βουκόλιον.
212. Καὶ διηγήσατο τὰ κατὰ τὸν λέοντα, ὡς ἐγένετο, ταῖς φίλαις, τῇ μητρὶ, καὶ τῷ οἰκείῳ παιδί.
213. Συμμίξασα οὖν τῷ παιδί καὶ ταῖς φίλαις βουσί, καὶ τοῖς βουκόλοις, ἐνέμετο εὐθυμὸς καὶ ἀτάραχος κατὰ πᾶν τὸ ἄλλος, ὃν ἄνευ φόβου καὶ κινδύνου.
214. Ἐπιθυμήσασα δὲ ἰδεῖν τὸν Βασιλέα τοῦ θανάτου καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανὸν σὺν ἀπάσαις ταῖς φίλαις βουσί καὶ τοῖς βουκόλοις, καὶ τοῖς δένδροις, καὶ τοῖς φυτοῖς, καὶ πᾶσιν ὁμοῦ τοῖς λοιποῖς ἐμψύχοις χερσαίοις καὶ ἐνύδροις ἐπὶ θείων ὀχημάτων.

215. Καί ἐλθοῦσα εἰς τὸν πανευφρόσυνον καὶ τερπνότατον Γολόκαν, τὸν ὑψίστον πάντων τῶν ἐν οὐρανῷ τόπων, εὐφραίνεται καὶ τέρπεται ἐκεῖ μετὰ τῶν θεῶν μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.
216. Ὅστις ἀναγινώσκει, ἢ ἀκούει ταύτην τὴν ῥηθεῖσαν πανθαύμαστον διήγησιν τῆς ἀληθολογίας, οὗτος πορεύεται εἰς τὸν οὐρανόν.
217. Ὅστις ἀναγινώσκει, ἢ ἀκούει μετὰ προσοχῆς τοῦτον τὸν διάλογον τῆς Βαχουλαῆς καὶ τοῦ Καμαρούπα, οὗτος τυγχάνει τῆς ὑψίστης στάσεως.
218. Ὅστις ἀνὴρ ἄγονος καὶ ἄτεκνος, ἢ γυνή, ἀναγινώσκει αἰεὶ ταύτην τὴν διήγησιν, οὗτοι ἀπαλλαγέντες πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, πολύτεκνοι, καὶ εὐτεκνοι γίνονται.
219. Ὅστις, ἐγειρόμενος περὶ τὸν ὄρθρον, ἀναγινώσκει τοῦτο καθ' ἐκάστην, ἢ ἐν ἑορτῇ, ἢ ἐν τῇ ὀγδόῃ τοῦ μηνός, οὗτος πορεύεται ἄνευ λόγου εἰς τὴν χώραν τῶν δικαίων.
220. Τῷ ἀναγινώσκοντι τοῦτο ἐν βουστασίῳ, αὐξήσις τῶν βοῶν γίνεται· τῷ δὲ ἀναγινώσκοντι ἐν ἀρούρα, πολυκαρπία καὶ εὐφροσύνη γίνεται.
221. Τῷ δὲ ἀναγινώσκοντι ἐν οἴκῳ, αὐξήσις τῶν παιδῶν γίνεται· τοῖς δὲ ἀναγινώσκουσιν ἐν δυσχωρίαις, εὐπετής ἢ διάβασις γίνεται.
222. Τοῖς ἀναγινώσκουσι τοῦτο, τὸ ἀπαίσιον ὄνειρον, καὶ τὸ δύσπεπτον ἀβλαβὲς γίνεται· ὁ ἀναγινώσκων τοῦτο, εὐεξίαν ἐμποιεῖ τοῖς κακῶς ἔχουσι πικρίαν.
223. Ἦτις κόρη ἀκούει τούτου, ἥρωα ἄνδρα λαμβάνει, καὶ μακρόβιος, καὶ εὐρωστος, καὶ ἐνδοξος, καὶ εὐφρων γίνεται.
224. Καταφεύγω εἰς τὸν Θεόν, τὸν αἰδίον, τὸν πάνσοφον, τὸν κύριον τοῦ Κόσμου, τὸν ποιῶντα, καὶ διατηροῦντα, καὶ ὀλλύοντα τὸ πᾶν, καὶ πολυειδεῖς μορφὰς λαμβάνοντα ἐκ τῆς οἰκειᾶς δυνάμεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΒ΄.

Περὶ διαφυλάξεως Βραχμᾶνος.

ΒΑΪΣΑΜΠΙΑΪΑΝΑΣ.

1. Προσκυνήσας ὁ Ἰνδδιστίρας κείμενον ἐπὶ κλίνης βελῶν, τὸν Βήσμαν, τὸν ἐπιστημονικώτατον, καὶ εἰδημονέστατον, καὶ θεωρητικώτατον, ἠρώτησεν αὐτὸν τοῦτο·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

2. Εἰπέ μοι, ὦ σεβάσμιε, πολύνοε, καὶ φιλοφρονέστατε, οἷός ἐστιν ὁ μισθὸς τῆς διαφυλάξεως σοφοῦ Βραχμᾶνος;

ΒΗΣΜΑΣ.

3. Ἄκουσον τὴν δύναμιν τῆς διαφυλάξεως σοφοῦ Βραχμᾶνος, δι' ἧς κόρη τις, Σουβρατὰ τούνομα, ἐλυτρώθη τοῦ δεσμοῦ τῶν ἔργων.
4. Ἐπὶ τούτου δ' ἐπάγουσι τοῦτον τὸν παλαιὸν λόγον, τὸν διάλογον τῆς Σουβρατᾶς καὶ τοῦ μεγαλοδυνάμου Ἰάμα.
5. Ἦν τις κόρη, θυγάτηρ Βραχμᾶνος, Σουβρατὰ τὸ ὄνομα, εὐσχήμων, εὐπρεπῆς, εὐμελῆς, καὶ εὐπρόσωπος.
6. Ἦς ὁ πατὴρ ἦν πολύφρων, πασῶν τῶν ἐπιστημῶν εἰδημων, λόγιος, καὶ σχολάζων τῇ Βέδα καὶ τῇ θυσίᾳ.
7. Τούτου τοῦ Βραχμᾶνος ἡ γυνή, ἣ ἦν πολυέραςτος, σώφρων, καὶ λίαν ἀγχιθῆ, μετέλλαξε τὸν βίον.
8. Ἦς διὰ τὴν λύπην μηδαμῶς ἀγαπῶν ὁ Βραχμᾶν τὴν ἐν κόσμῳ οἴκησιν, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον ἐπ' ἀσκήσει καὶ ἐγκρατεία.
9. Ἐνθα ὤκουν ὄσιοι, ἐσθίοντες λάχανα, καὶ ρίζας, καὶ ὀπώρας, καὶ λίμναι ἦσαν καθαραί, καὶ δένδρα πολυειδῆ.

40. Κατ' ἐκείνην οὖν τὴν ἔρημον τὴν οἴκησιν εἶχεν ὁ Βραχμὰν μετὰ τῶν λοιπῶν ὁσίων, θεωρία χρώμενος, καὶ φροντίδα ποιούμενος τῆς ἐχυτοῦ θυγατρὸς.
41. Ἀνέτρεφε δ' αὐτὴν εὐσπλαγχνία φερόμενος, διότι μικρὰ τε ἦν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ ὀρφανὴ μητρὸς.
42. Καὶ ἔτερπεν αὐτὴν παιδικοῖς ἀθύρμασι, πολυειδέσι, καὶ χαρίεσιν, ἅπερ αὐτὸς ἔπλαττεν ἐκ πληοῦ.
43. Ἐτρεφε δ' αὐτὴν τὴν ἀγαπητὴν καὶ ἀγαθὴν θυγατέρα αὐτὸς ὁ ἀγαθὸς πατὴρ, νομίζων αὐτὴν γονὴν τῆς ἐχυτοῦ γενεᾶς.
44. Καὶ ἐπειδὴ ἦν ἡ κόρη ἀνήλιξ, καὶ ὀρφανὴ μητρὸς, διὰ τοῦτο, ὡς φιλόστοργος πατὴρ, οὐκ ἤλθεν εἰς δεῦτερον γάμον.
45. Οὐδὲ μὴν μοναστῆς ἐγένετο, καὶ τοι ἦν ἀνέραστος τῶν τοῦ κόσμου, διὰ τὴν πρὸς τὴν ἐχυτοῦ θυγατέρα ζοργὴν.
46. Οὕτως οὖν φροντίζων τῆς ἐχυτοῦ ἀγαθῆς θυγατρὸς αὐτὸς ὁ ἀγαθὸς Βραχμὰν, μεταστὰς τῆς γῆς, ἀνῆλθεν εἰς τὸν οὐρανόν.
47. Ἡ δ' ἀθλία κόρη, ὀρφανὴ μείνισα καὶ πατρὸς, πεσοῦσα εἰς πέλαγος λύπης, ἐθλίβετο, καὶ ἐθρήνει ἐλεεινῶς, λέγουσα·

ΣΟΥΒΡΑΤΑ.

18. Οἱ μοι! ὁ εὐσπλαγχνος, καὶ πάντων ἀνέραστος πατὴρ μου, ἀφείς ἐμὲ τὴν τληπαθῆ ἀνήλικα καὶ δύσελπιν, ὄχεται σήμερον!
19. Φεῦ! αὐτὸς ὁ πρὸς πάντα, καὶ πρὸς ἐμὲ φιλόφρων, ἀφείς ἐμὲ σήμερον, ἀπῆλθεν ἐντεῦθεν εἰς τὸν οὐρανόν.
20. Ἐγὼ, λίαν οὔσα τληπαθῆς, καὶ τῇ πατρικῇ λύπῃ ὀλιβομένη, οὐ δύναμαι φέρειν τὸ σαρκίον τοῦτο, τὸ δύστηνον, καὶ κικρόδιον.

21. Καί τοι δ' ἦν θεόφρων, καὶ μεγάλοφρων, καὶ πόρρω τῶν βιωτικῶν φροντίδων, ἐφρόντιζων ὄμως ἐμοῦ εἰδώς, ὡς ὄρφανή εἰμι μητρός.
22. Τὸ πρὸς ἐμὲ αὐτοῦ φίλτρον, μόνον εὐσπλαγχνία ἦν· ἄλλως γὰρ, τίς ἐγὼ παρ' αὐτῷ; ἢ τί ἄλλο τῶν τοῦ κόσμου;
23. Οὐδαμῶς ἔγωγε ζήσω, χωρισθεῖσα τοῦ πατρός, ὑφ' οὗ καὶ τῆς ἡθῆς, καὶ ἀνετράφην ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων.
24. Πεσοῦμαι εἰς ποταμὸν, ἢ εἰς πῦρ ἐξημμένον· ἢ κρημνίσω ἐμαυτὴν ἀπ' ὄρους, ἔρημος οὐσιν πατρός, καὶ ἀπροστάτευτος.

ΒΗΣΜΑΣ.

25. Οὕτω μὲν οὖν θρηνολογούσης τῆς ὄρφανῆς καὶ κατωδύνου κόρης, παρηγορουμένης τε ὑπὸ τῶν ὀσίων σὺν ταῖς γυναῖξιν αὐτῶν,
26. Καὶ ἐν ἀγκάλαις ἐχομένης ὑπὸ τῶν ὀνηλικῶν θυγατέρων αὐτῶν, καὶ συνέκλαιον, καὶ συνελυποῦντο,
27. Πραστάς ὁ οἰκτίρων καὶ πρὸς πάντας φιλόφρων Ἰάμας ἐν μορφῇ γέροντος Βραχμᾶνος, ἔλεξε ταῦτα·

ΙΑΜΑΣ.

28. Ἄλις τοῦ θρήνου καὶ τοῦ ὀδυρμοῦ, ὦ εὐόφθαλμε κόρη. ὁ γὰρ σὸς πατήρ οὐκ ἐπανελεύσεται· ὅθεν οὐκ ἄξιόν ἐστι θρηνεῖν.
29. Ἰπὸ σοῦ, ὦ ἀγαθῆ, ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει τοιαύτη πράξις ἐπράχθη, ἐνθ' ἧς χωρισμός σοι ἐγένετο τοῦ πατρός ἐν ἐρήμῳ.
30. Ὁ σὸς γέρον πατήρ, ὁ πολυεὐσπλαγχνος, καὶ πολύφημος, εἶχε γνώμην, μετὰ τὸ ἰδεῖν σε ὑπανδρῶν, ἀποστῆ-

31. ναι τῶν βιωτικῶν φροντίδων, καὶ μοινάσαι, καὶ τυχεῖν τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.
32. Ἄλλ' ἐξ αἰτίας τοῦ θανάτου ἀπῆλθεν ἐκ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν, ἔχων σε ἐν τῷ ἑαυτοῦ νοῦ αὐτὸς ὁ οἰκτίρων καὶ ἰλαρὸς τὴν ψυχὴν.
33. Μὴ τυχὼν, οὖν, οὐ ἐπεθύμει, βιασθεὶς ἐκ τοῦ πεπρωμένου, ἐγκαταλιπὼν σε, ὥχρητο, ὅποι αὐτῷ εἴμαρτο· ἰδὲ τὴν δύναμιν τῆς εἰμαρμένης!
34. Ὁ θάνατος ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν ποιεῖται τὸν ἄνθρωπον, ἐν ᾧ ταῦτα διανοεῖται· «Τοῦτο μὲν πέπρακται μοι· τοῦτο δὲ πρακτέον· ἐκεῖνο δὲ ἡμιταλές ἐστιν ἔτι.»
35. Ἄφες τοιγαροῦν τὴν λύπην, καὶ ἄκουσον, ὁποῖόν τι ἔπραξας ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει, δι' ὃ ἐν τῇ νῦν ὄρφανίᾳ σοι ἐγένετο μητρὸς καὶ πατρός.
36. Πάλαι σὺ πόρνη ἐτύγχανες, Σουνδαρὴ τοῦνομα, πάγκαλος, καὶ λίαν ἐξαίρετος εἰς τὸ χορεύειν, εἰς τὸ ἄδειν, εἰς τὸ αὐλίζειν, καὶ κιθαρίζειν.
37. Ἐτύγχανες δὲ ἡ ὑπερτάτη πασῶν τῶν ἐταιρῶν τῷ κάλλει, τοῖς ἀμφίοις, τοῖς κοσμήμασι, καὶ ταῖς λοιπαῖς θελκτικαῖς χάρισι, καὶ ὥσπερ ἄλλη θεὰ, πεσοῦσα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἄραξ.
38. Ἰδὼν δὲ σε τοιαύτην εὐπρόσωπον, εὐείμονα, καὶ εὐκεκοσμημένην Βραχμᾶν τις, νέος, εὐειδῆς καὶ πλούσιος, ἐτρώθη εὐθέως τῷ ἔρωτι.
39. Αἰσθομένη δὲ σὺ ἐκείνον τὸν ὠραῖον Βραχμᾶνα, ἐρωτόληπτον γεγονότα, ἔπεμψας μαστροπούς,
40. Αἰ δελεάσασαι αὐτὸν, ἠγάγον εἰς τὸν σὸν οἶκον ταχέως· ᾧ καὶ συνετρώφας ἐν τέσσαρσιν ἔτεσιν.
41. Οὕτως οὖν ἀγαγοῦσα οἶκαδε τὸν Βραχμᾶνα, καὶ συνοῦσα αὐτῷ φιλόττη, ἐσύλησας αὐτοῦ καὶ τὸν πλοῦτον καὶ πᾶν ὅ,τι εἶδος ἀρετῆς εἶχε.

42. Τελευταίον δὲ αὐτὸς ὁ μωρὸς καὶ φιλήδονος καὶ κακόφρων Βραχμὰν ἐφονεύθη ἐν τῷ οἴκῳ σου ὑπὸ τινος ἀντεραστοῦ ἐκ τῆς ἐσχάτης φυλῆς.
43. Ἀφείς δὲ χήραν γυναικὰ ἀκμαίαν, δωδεκαετῆ καὶ ἀγαθὴν, ἐπορεύθη εἰς τὸν φοβερὸν ἄδην, ὀνειδιζόμενος διὰ τὴν μετὰ τῶν οὐτιδανῶν διατριβὴν.
44. Ὁ μὲν οὖν πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ, στερηθέντες τοῦ ἐκυτῶν υἱοῦ, ἡ δὲ σώφρων γυνὴ τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρός,
45. Λυπούμενοι ἐκ ψυχῆς, καὶ νομίζοντές σε αἰτίαν τῆς πλάνης καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, κατηράσαντό σου μετὰ μεγάλου θυμοῦ, λέγοντες·

ΜΗΤΗΡ.

46. Ἐπειδὴ αὕτη ἡ κακότροπος βοτάναις θελκτικαῖς ὑπὸ τὴν οἰκείαν ἐξουσίαν ἐποίησε τὸν ἐμὸν υἱὸν, καὶ ἀπεπλάνησε, καὶ ἀπεχώρισεν ἡμῶν, ἔστω ἐν τῇ παλιγγενεσία ὀρφανὴ μητρός.

ΠΑΤΗΡ.

48. Ὅταν ἔχη παιδικὴν ἡλικίαν κατὰ τὴν μέλλουσαν γενεσιν, ἔστω ὀρφανὴ πατρός ἐν ξένη γῆ οὔσα, τεθλιμμένη λίαν, καὶ ὠνειδισμένη.

ΓΥΝΗ.

49. Αὕτη ἡ κακίστη ἔστω ἄγαμος, καὶ ὀρφανὴ ἐν παιδικῇ τῇ ἡλικίᾳ, καὶ κατώδυνος, καὶ πάντῃ ἄπορος.

ΙΑΜΑΣ.

50. Τοιαῦτα μετὰ θυμοῦ μεγάλου ὁ πατὴρ ἡ μήτηρ καὶ ἡ

σώφρων γυνή τοῦ ἀναιρεθέντος Βραχμᾶνος εἶπον κατὰ σοῦ τῆς κακεργέτιδος.

51. Ἐξ ἐκείνου οὖν τοῦ προπεπραγμένου ἔργου τοιαῦτα νῦν πάθη πάσχεις, ὦ ἀγαθή, ὠραία καὶ σεμνὴ κόρη.

ΣΟΥΒΡΑΤΑ.

52. Εἰπές μοι σαφῶς, ὦ θεσπέσιε, ἕκαστα τῶν ὧν ἔπραξα ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει· νῦν δ' εἰπέ μοι καὶ τοῦτο, ἔρω- τώσῃ·
53. Πῶς ἐγὼ, οὕτω κακοποιὰ οὔσα πρώην καὶ κακεντρεχῆς, ἐγεννήθην ἔπειτα ἐκ Βραχμᾶνος θεολόγου;
54. Δέκα κρεωπώλαις ἰσοστάσιός ἐστιν, εἷς ἐλαιοπώλης· δέκα δὲ ἐλαιοπώλαις εἷς οἰνοπώλης· δέκα δ' οἰνοπώλαις μία πόρνη, δέκα δὲ πόρναις ἰσοστάσιός ἐστιν εἷς βασιλεύς.
55. Οὕτως λέγουσιν οἱ ἄγιοι καὶ τῶν τοῦ νόμου εἰδήμονες Βραχμᾶνες· πῶς οὖν ἐγὼ γέννημα τοιοῦτου μεγάλου Βραχμᾶνος;

ΙΑΜΑΣ.

56. Ἐγὼ λέξω σοι τὴν αἰτίαν, ὦ χαρίεσσα, δι' ἣν ἐγεννήθης ἐν τῇ γενεᾷ τῶν Βραχμάνων, καὶ περ οὔσα κακοπράγμων.
57. Ἄκουσόν μοι λέγοντος τὴν αἰτίαν, ὦ εὐφρονεστάτη κόρη, δι' ἣν ἐγεννήθης ἐν οἴκῳ μεγάλου Βραχμᾶνος.
58. Ἦν Βραχμάντις, θεόφρων, φιλαλήθης, ἄκακος, ὅμοιος πρὸς πάντας, καὶ καθαρὸς ἀμαρτιῶν ἐκ τῆς θείας γνώσεως.
59. Ἦν ἐγκρατὴς τῶν αἰσθήσεων, θεωρῶν ἐξ ἴσου πάντας, καὶ Βραχμᾶνα σοφὸν καὶ θεόφρονα, καὶ χυδαῖον ἀσύνητον, καὶ πᾶν ἄλλο ἔμψυχον (ἄλογον ζῶον) καὶ ἄψυχον.
60. Καὶ ἐφρόνει, ὡς εἷς Θεὸς ἄχραντός ἐστιν ἐν ἅπασιν τοῖς οὔσι, δι' οὗ τὸ πᾶν τοῦτο συνέχεται.
61. Ἦν δὲ σχολάζων τῷ Θεῷ, καὶ φρονῶν, ὡς τοῦτο τὸ πᾶν

- φύσις Θεοῦ ἐστίν· ὅστις γὰρ φρονεῖ τὸ πᾶν τοῦτο θεῖον, οὗτος σχολάζει τῷ Θεῷ.
62. Ἦν εὐφρων, στερεόφρων, θεόφρων, μηδ' αὖθις ἀλλοιούμενος ἐν εὐτυχίμασι καὶ ἀτυχίμασι, μηδὲ κλίσιν ἔχων εἰς τὰ τοῦ Κόσμου.
63. Ἦν ἀνέραστος τῶν τοῦ Κόσμου, ἐννοῶν τὰ προερχόμενα δεινὰ ἐκ τῶν κοσμικῶν τρυφῶν, καὶ τὸ πρόσκαιρον αὐτῶν.
64. Ἦν καθυποτάξας τὸ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικὸν μέρος τῆς ψυχῆς, ἀνεχόμενος θάλπους καὶ ψύχους, καὶ φιλόφρων ὢν πρὸς πάντας.
65. Ἦν πόρρω φόβου καὶ ὑπερηφανίας, ἀποφεύγων τὴν τῶν ἀνθρώπων ὀμιλίαν, καὶ κατέχων τὴν ἐκπνοὴν καὶ εἰσπνοὴν, ὡς νενόμισται.
66. Ἰποκλείων δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, εἶχεν ἀκίνητον τὴν ὄρασιν εἰς τὰ ἔξω, θεωρῶν τὸν ἀνχμάρτητον Θεὸν καὶ μέγαν ἡγεμόνα παντὸς τοῦ Κόσμου.
67. Ἰποκρινόμενος δ' ὡς παράφρων, καὶ περ μὴ ὢν παράφρων, περιήρχετο ταύτην τὴν γῆν, μένων ἐν ἐκάστη πόλει μίαν μόνην νύκτα.
68. Ἐλθὼν δέποτε εἰς τὴν ἡδεῖαν πόλιν, ἐν ἣ ὤκεις ἐν τῇ προτέρᾳ γενέσει, ἐγένετο πρὸς τῇ οἰκίᾳ σου, καὶ κατέλυσε πρὸ τῆς θύρας ἐπὶ βάρου κατὰ τὴν νύκτα.
69. Ἦν δ' αὐτὸς ὁ μεγαλόψυχος, ῥακενδύτης, ἰσχνὸς καὶ ῥυπαρὸς τὸ σῶμα, καὶ ἀγνώριστος, καθὼς τὸ ἄκαπνον πῦρ, καὶ ὑποκεκρυμμένον σποδῶ.
70. Μέσης δ' οὔσης τῆς νυκτὸς, φύλακες τῆς πόλεως πολλοὶ, ἄνδρες θωρακοφόροι, μαχαιροφόροι, καὶ τοξοφόροι,
71. Φοβερὸν ἔχον ποιοῦντες διὰ τῆς σάλπιγγος, περιπολοῦντες, ἐγένοντο πρὸς τῇ θύρᾳ τοῦ οἴκου σου.

71. Οἱ, ὡς εἶδον αὐτὸν τὸν ἀθῶον Βραχμᾶνα, κοιμώμενον, περιεκύκλωσαν αὐτὸν, νομίσαντες, ὡς κλέπτης ἐστί.
72. Καὶ ἐγείραντες, ἠρώτησαν αὐτόν· « Σὺ τίς εἶ, ὁ ξένος τῆν μορφήν καὶ τὸ σχῆμα ; ἢ τίνος ; ἢ πόθεν ; »
73. Ὁ μὲν οὖν Βραχμᾶν εἶπε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ νυκτοφύλακες οὐκ ἐπίστευσαν, νομίσαντες, ὡς ψευδῆ λέγει.
74. Καὶ ἔδhsαν σχοινίῳ αὐτὸν τὸν μεγαλόφρονα αὐτοὶ οἱ κάκιστοι· ὁ δὲ οὔτε ἐθυμώθη, οὔτε ἐφοβήθη, εἰδῶς, ὅτι ἀπολαμβάνει κατὰ τὰ προπεπραγμένα ἔργα.
75. Ἀκούσασα δὲ σὺ κατὰ τύχην τῶν ἀληθινῶν καὶ ὀρθῶν λόγων αὐτοῦ τοῦ θεόφρονος, καὶ γνοῦσα τὴν ἀθωότητα καὶ ὀσιότητα αὐτοῦ,
76. Λαβοῦσα λύχρον, ἐξῆλθες τῆς οἰκίας εὐθέως μετὰ πάντων τῶν θεραπόντων, καὶ ἔκραξας· « Στῆτε, στῆτε. »
77. Ἰδοῦσα δὲ τὸν Βραχμᾶνα, εἶπες τοῖς νυκτοφύλαξιν· « Ἄφετε τοῦτον τὸν δίκαιον καὶ ὄσιον ἄνθρωπον· εἰ δὲ τινα κλοπὴν ἐποίησεν, ἐγὼ δίδωμι λόγον (ὑπέχω τὴν δίκην) ».
78. Καὶ εἰποῦσα τοῖς νυκτοφύλαξιν, ἵνα πορευθῆισαν, λύσασα τῶν δεσμῶν τὸν Βραχμᾶνα, εἰσέδυσ εἰς τὸν οἶκον μετ' αὐτοῦ.
79. Ἰποδεξαμένη δ' εὐλαβῶς, καὶ θεραπεύσασα αὐτὸν τὸν ἐγκρατῆ καὶ ὄσιον ἄνδρα, ἔδωκας αὐτῷ κλίνην καλὴν καὶ καθαρὰν ἐκ καθαρᾶς καρδίας.
80. Τιμήσασα οὖν, ὡς ἔδει, αὐτὸν τὸν ἀνέραστον τῶν κοσμικῶν τρυφῶν, εἶπες πάλιν ἐκ καρδίας παρακαλοῦσα ἄρμοζόντως τῷ καιρῷ καὶ τῇ χρείᾳ·
81. « Εἰ ἔστι σοι ἔφεσις βρωμάτων καὶ ἱματίων, εἰπέ μετὰ θάρρους· ἰσχυρὸς γὰρ ὑπάρχεις, καὶ πιναρὰ φορέματα ἔχεις.

82. »Μείνον δ' ἐνταῦθά τινας ἡμέρας, καὶ ἀνάπαυσον τὸ σεαυτοῦ σῶμα, καὶ πειτα πορεύθητι, ὅποι θέλεις. »
83. Ἀκούσας δ' αὐτὸς ὁ Βραχμάν, ὁ ἀνέραςτος τῶν τοῦ κόσμου, ἄπερ εἶρηκας σὺ ἢ καθαρὰ τὴν καρδίαν, εἶπε ταῦτα·

BRACHMAN.

84. Οὔτε πεινῶν, οὔτε διψῶν εἰμι, οὔτ' ἄλλου τινος δέομαι· ἐλήλυθα δ' ἐνθάδε ἐκ τύχης· ἄπελθε οὖν ἐν εἰρήνῃ.
85. Ἀναπαύου ἐπὶ κλίνης μετὰ τοῦ οικείου ἀνδρός· οὐδέν σοι πρακτέον ὑπὲρ ἐμοῦ· τί γὰρ οὐκ ἔπραξας, ὦ εὖσπλαγχνε, ἢ ἔσωσάς με σήμερον;
86. Τίς ὁμοίός σοι κρίνεται εἰς σωτηρίαν ξένης ψυχῆς; Καθὼς τὰ εὐώδη σάνδανα δένδρα πεφύκασιν εἰς χρῆσιν ἄλλων, οὕτω καὶ οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι εἰς εὐεργεσίαν καὶ ὠφέλειαν ἄλλων.
87. Καθὼς ὁ ἄνθρωπος φροντίζει τῆς σωτηρίας, ἐαυτοῦ, οὕτω πρόθυμος ἔστω εἰς σωτηρίαν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· καὶ ὁ ξένος ἄρα διαφυλαττέσθω ὑπὸ τοῦ ἐφιεμένου τοῦ οικείου ἀγαθοῦ.
88. Ὅστις ἔχει πλοῦτον εἰς τὸ εὐεργετεῖν ἄλλους ἀνθρώπους, οὗτός ἐστι πλούσιος, οὗτος εὖσπλαγχνος, οὗτός ἐστι τὸ ἔρεισμα καὶ τὸ ὄφελος τῶν ἀνθρώπων, καθὼς τὸ καρποφόρον δένδρον, τὸ ὄν παρὰ τῇ λεωφόρῳ.
89. Εἴ τις, οἶκον ἔχων πλήρη πολλῶν ἀγαθῶν, ἐλθόντων εἰς κτῆσιν ἐκ τῶν προπεπραγμένων ἀγαθῶν ἔργων, οὐδεμίαν δεξίωσιν καὶ φιλοφροσύνην δεικνύει πρὸς ξένον, πῶς οὗτος εἰκῆ ζῆ, ὄνειδιζόμενος ὑπὸ τοῦ Κόσμου;
90. Ὅς τις πρόθυμός ἐστίν εἰς εὐεργεσίαν, οὗτος, εἰ καὶ πτωχός, πλούσιος κρίνεται, καὶ ἀγαθός, καὶ κοινωφελής, καθὼς ὠφέλιμόν ἐστίν, εἰ καὶ ξηρόν, τὸ παρὰ τῇ ὁδῷ

- δένδρον· ξυλεύονται γὰρ ἐξ αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι· τί δ' ὄφελος ἐκ δένδρου καρποφόρου ἐν ἐρήμῳ ἀβάτῳ ;
91. Οἱ τινες αὐξάνειν θέλοντες τὰ ἐκυτῶν ἀγαθὰ, ἐργάζονται αἰεὶ τὴν πολυούλθον (ὀλθοδοτέειραν) ἀρετὴν· τοῦτοις τοῖς φιλαρέτοις καὶ φίλοι γίνονται, καὶ ὁ πλοῦτος τούτων αὐξήσειν λαμβάνει.
92. Οὐκ ἐκ τρυφῆς (χρήσεως) φθίνει ὁ πλοῦτος τῶν ἀνθρώπων· ὅτε δὲ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν ἔργα φθίνει, τότε καὶ ὁ πλοῦτος αὐτῶν ἐξ ἄπικντος φθίνει.
93. Οἱ ὄντες λίαν φιλάργυροι, μικρόφρονές τε καὶ μικροπρεπεῖς, οὐκ ἐφίενται τρυφᾶν τοῦ ἐκυτῶν πλούτου· ἄλλοι ὁμῶς ἔμπειροι καὶ πανοῦργοι ἀρπάζουσι τὸν πλοῦτον αὐτῶν, καθὼς τὰ δίκτυα τοὺς ἰχθύας.
94. Γνωστόν ἐστιν, ὡς ἅπαντες καὶ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰάμαν εἰς ἀνταμοιβὴν ἀνθ' ὧν ἔπραξαν· ἀλλὰ καὶ οὕτως, οὐκ ἐργάζονται τὴν ἀρετὴν. Βαβαί ! τί οὐ ποιοῦσιν οἱ ἀναίσθητοι καὶ ἀνόητοι ;
95. Ὅς τις νομίζει ἀτιδία ταῦτα· τὸν πλοῦτον, τὸ σῶμα, τὴν εὐρωστίαν τοῦ σώματος, τὴν ζωὴν, τοὺς οἰκείους, καὶ γνωστοὺς, τούτου οὐδεὶς ἐστιν ἄλλος μᾶλλον μωρόφρων καὶ ἀνόητος.
96. Ὅστις δὲ φρονεῖ, ὡς ταῦτα πάντα, τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα, πρόσκαιρά ἐστι, καὶ φθαρτὰ, καθὸ γεννητὰ, οὗτος ὀρθῶς φρονεῖ.
97. Ἀλλὰ τί πολυλογῶ ; οἵτινες διδῶσι τὸν πλοῦτον ἐπ' ἀρετῆ, οὗτοι εἰσι σοφοί· ἢ γὰρ ἀρετῆ τοῖς μὲν ἐφιμενοῖς καρποῦ δίδωσι τὸν ἐφετὸν καρπὸν· τοῖς δὲ μὴ ἐφιμενοῖς καρποῦ δίδωσι τὴν ἀθανασίαν¹.

(1) Οἱ γὰρ ἀπαθεῖς οὔτε φίλους ἔχουσιν, οὔτε ἐχθρούς, καὶ οὔτε ἐπαινοῦσιν, ὅτε κατηγοροῦσιν· ἀδιάφοροι γὰρ εἰσι πρὸς πάντας.

98. Ταῦτα δ' ἐρρέθη σοι ὑπ' ἐμοῦ, εἰ καὶ ἀνοίξειον, ἐπειδὴ οὐκ ἀμνήμων εἰμι τῆς πρὸς ἐμέ σου χάριτος· καὶ οἱ ἀνεπιδεῖς γὰρ καὶ ἐγκρατεῖς φιλόφρονες γίνονται πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς.
99. Τοῦτο τὸ σῶμα, ὃ ἀγαθὴ, ρυπαρόν ἐστι φύσει καὶ πολυπαθές· ὅθεν ὁ ποιῶν περιποίησιν καὶ θεραπείαν αὐτοῦ ματαίως πονεῖ, ὡς μωρόφρων.
100. Καὶ τοῖς φιλαρέτοις καὶ ἀγαθοεργαῖς καὶ θεόφροσι θλίψεις καὶ πάθη γίνονται· ἀλλὰ καὶ οὕτως, ὁ ἀνόητος ἄνθρωπος οὐκ ἐφίεται ἀφείναι τὸ πρὸς τὸ σῶμα φίλτρον.
101. Ὅστις γινώσκει, ὡς τὸ σῶμα αἰτιὸν ἐστι τούτου τοῦ Κόσμου, καὶ ἀπολαυστικὸν τῶν τοῦ Κόσμου, καὶ μάταιον, καὶ ὑποκείμενον γεννήσει καὶ θανάτῳ καὶ πάθεσι πολλοῖς, οὗτος καταφρονεῖ αὐτοῦ, καὶ ἀνέραστος γίνεται τῶν τοῦ Κόσμου.
102. Ἐπειδὴ τὸ σῶμα ὄργανόν ἐστι τῆς θεωρίας καὶ θεοφροσύνης, διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος ἐσθιέτω ὀλίγον, ὥστε ζῆν· ὀλιγοσιτία δὲ χρώμενος, θεωρίαν ποιείτω καὶ θεοφροσύνην· τοῦ γὰρ θεόφρονος καὶ θεωρητικοῦ τὸ τῆς σαρκὸς φρόνημα ὄλλυται.
103. Γνοὺς δ' ὁ θεόφρων, ὡς τὸ σῶμα ὄργανόν ἐστι μόνον τῆς θεωρίας, καὶ θεοφροσύνης, κρινεῖ, τί ἐστι τὸ ὄν, καὶ τί τὸ μὴ ὄν¹· τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς διασκεδάζεται ἐκ τῆς θείας γνώσεως, καθὼς τὸ σκότος ἐκ τῆς ἡλιακῆς λάμπσεως.
104. Πῶς γὰρ ἂν σταίη τὸ σκότος ἐν λάμποντι ἡλίῳ; Σκέψαι, ὃ εὐόφθαλμε, τὴν ἀδράνειαν τοῦ σκότους ἐν τῷ φωτὶ, καὶ τῆς ἀγνοίας ἐν τῇ γνώσει!

(1) Δηλονότι τὰ μὲν θεία ἀληθῆ ἐστι, τὰ δὲ τοῦ σώματος ψευδῆ.

105. Ὄταν ἡ γνῶσις τοῦ θεόφρονος διασκεδάζη τὴν ἄγνοιαν, τότε εὐθεῖαν καὶ ἀγαθὴν ὁδὸν ὀδεύει, καὶ ὑπὸ πάντων ἐπαινεῖται· τοῦ γὰρ ὀδεύοντος ὁδὸν ἀγαθὴν πᾶσα ἐπιθυμία τῶν τοῦ Κόσμου οἴχεται.
106. Λυτρωθεὶς δ' ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος τῆς φιληδονίας, πῶς ἂν στραφεῖν πρὸς αὐτήν, καὶ κακὸς γένοιτο; πῶς δηλονότι ἡ φιληδονία καὶ φιλοῦλία ἐγγένοιτ' ἂν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀνθρώπου, ὅς ἀπηλλάγη τῶν τοῦ Κόσμου; τοῦ δ' ἀπαλλαγέντος τῶν τοῦ Κόσμου παθῶν οὐκ ἔστι μακρὰν ἢ λύτρωσις, ἢ πρόξενος τῆς ἄκρας ἡδονῆς.
107. Ὄταν γὰρ ὁ ἄνθρωπος, τυπτόμενος ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, ἐνασχολῆται ἐπιμελῶς τῇ θεοφροσύνῃ διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ χαλιναγωγίας τῶν παθῶν, τότε τυγχάνει τῆς τελειότητος ἀναμφιβόλως.
108. Ἐπειδὴ δὲ ἡ διάνοια ἄλλα μὲν ἀληθῆ νομίζει, ἄλλα δὲ ψευδῆ, καὶ ἄλλοτε μὲν ἀμφιβολίαν ἔχει, ἄλλοτε δ' ἄγνοιαν, ἄλλοτε δ' ἐνθύμησιν τῶν προγεγενημένων, ἐξαχθήτω ὁ ἄνθρωπος ἐκ τοιαύτης πολυσχεδοῦς διανοίας, ὡς ἀπὸ δεινῆς εἰρκτῆς, διὰ τῆς θεωρίας, καὶ εἰσαχθήτω εἰς Θεὸν, καὶ ἔστω ἀτάραχος·
109. Ἀτάραχος γὰρ ὢν ὁ νοῦς, μένει αἰεὶ ἐν τῷ Θεῷ. Καλῶς δὴ σκεψαμένη, ᾧ ἀγαθῇ, θεὸς ἐν τῇ οἰκείᾳ καρδίᾳ, ἀλέγω σοι.
110. Θεωρητικὸς δὲ γίνεται ὁ ἄνθρωπος, μονήρης ὢν, καὶ ἀνέραστος τῶν τοῦ Κόσμου, καὶ μεγάλῃ χρώμενος ἀσκήσει· οὕτω γὰρ κατὰ μικρὸν (κατὰ βαθμὸν) ὁ ἄνθρωπος ἄγει τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἔχει αὐτὸν ἀπερίσπαστον.
111. Ὄταν δ' ὁ ἄνθρωπος, ἐγκαθεύρξας τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐν τῷ Θεῷ, γινώσκῃ ἑαυτὸν, ὡς Θεὸς ἔστι, τότε τυγχά-

νει τῆς ἀθανασίας, μηδεμίαν ἔχων προσπάθειαν εἰς τὰ τοῦ Κόσμου.

ΙΑΜΛΣ.

112. Ἀκούσασα δὲ σὺ, ὦ ἀγαθὴ, ταῦτα τὰ ῥηθέντα ὑπὸ τοῦ θεόφρονος Βραχμᾶνος, ἔλεξας πρὸς αὐτόν·
113. «Μεγάλην χάριν ἐποίησας πρὸς ἐμὲ τὴν εὐτελεῖ, ὦ θεσπέσιε· οἱ ὄντες ὅμως, οἷος εἶ σὺ, θεόφρονες, καὶ φροντίζοντες τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους ὠφελείας, λέγουσι μέθοδον τῆς ἀθανασίας, ἀκατανόητον εὐτελεῖ ἀνθρώπων καὶ δυσανάσχετον.
114. » Πῶς ἐγὼ ἢ ῥυπαρὰ, καὶ ἀκάθαρτος, ἢ κακὰ πράττουσα, καὶ κακοῖς ἀνθρώποις συνδιατρίβουσα, καὶ τὰ ἄλλότρια ἀρπάζουσα, διαπλεύσαιμι ἂν τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου ;
115. » Ἰλάσθητι ἐμοὶ τῇ εὐτελεῖ· οἱ γὰρ ὄντες, οἷος εἶ σὺ, ἔτοιμοί εἰσι παντὶ τρόπῳ εἰς ὄφελος πάντων τῶν ἀνθρώπων. » Ἀκούσας δ' ἐκεῖνος ὁ εὐσπλαχνος ἀσκητῆς, εἶπε πάλιν πρὸς σέ·
116. «Ὅτι πρότερον χαριζόμενός σοι εἶρηκα περὶ τῆς ἀθανασίας, φιλοσοφικῶς ἐρρήθη· νῦν δ' ἄκουσον μετὰ προθυμίας καὶ εὐλαθείας, ἅπερ ἐφετά σοι λέξω παχυμερῶς.
117. » Οἱ ἔχοντες πίστιν εἰς τὸν πνευματικὸν πατέρα, καὶ προσέχοντες τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὄντες ἀφιλότιμοι, καὶ ἀνυπόκριτοι, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ κόσμου.
118. » Οἱ ὄντες εὐσπλαχνοὶ περὶ τὰ ἔμψυχα, καὶ ἀνεκτικοὶ, καὶ ἀδιάφοροι ἔντε εὐτυχίαις καὶ δυστυχίαις, καὶ εὐθεῖς τὴν γνώμην, καὶ ἀνέραστοι τῶν ἡδονῶν, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.
119. » Οἱ ὄντες στερεοὶ τὴν γνώμην, καὶ καθαροὶ, καὶ ἐγκρα-

τεῖς, καὶ φιλοδιδάσκαλοι, καὶ φιλήσυχοι, καὶ ἀνέραστοι τῆς περὶ τῶν τοῦ Κόσμου λογοτριβῆς, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.

120. »Οἱ κρατοῦντες ἀεὶ τῶν παθῶν, καὶ μὴ προσφύμενοι τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις, καὶ οἰηματῖαι μὴ ὄντες, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.
121. »Οἷτινες φρονοῦσιν, ὅτι πᾶν γεννητὸν, καὶ φθαρτὸν, καὶ ὅτι πάθη εἰσὶν ἐν τῷ Κόσμῳ, καὶ ὅτι ἄστατον τὸ σῶμα, καὶ πάλιν γέννησις αὐτοῦ, οὗτοι διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.
122. »Οἷτινες ἀεὶ φρονοῦσιν, ὅτι θλίψις γίνεται τῷ σώματι, συλληφθέντι ἐν γαστρὶ, καὶ μετὰ τὴν γέννησιν αὔθις, καὶ ἐν τῇ παιδικῇ, καὶ νεανικῇ ἡλικίᾳ, καὶ πάλιν ἐν τῇ γεροντικῇ, οὗτοι διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.
123. »Οἷτινες, προσκείμενοι ἀδικλείπτως ὅλην ψυχῇ τῇ θεολογίᾳ καὶ τῇ θεοφροσύνῃ, καὶ ἀτάραχοι ὄντες, ἀποσκοποῦσιν εἰς τὰ μέλλοντα, οὗτοι διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.
124. »Οἱ προσκυνοῦντες ἐκ καρδίας καὶ ὑμνοῦντες τὸν Βισνοῦν, τὸν παντοδύναμον, τὸν παγκρατῆ, καὶ παντεπόπτην, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.
125. »Οἱ σέβονται ὅλην ψυχῇ τὸν Βισνοῦν, καὶ ἀγαθὰ πράττουσι, καὶ καθαροὶ εἰσι παθῶν, καὶ ἄφθονοι, οὗτοι διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.
126. » Οἱ μὴ ὄντες φειδωλοὶ, μὴδὲ πλεονέκται, οἷτε ἀνέραστοι τῶν τοῦ Κόσμου, καὶ κατὰ μικρὸν συλλέγοντες τὴν ἀρετὴν, διαπλέουσι τὸ πέλαγος τούτου τοῦ Κόσμου.
127. Ὅστις ἀγαθὸς ὢν, ἐν νῷ ἔχει ἀεὶ τὸν ἀγαθὸν Θεὸν Βισνοῦν, τὸν μελάγχρουν καὶ λωτόφθαλμον, καὶ εἰς

αὐτὸν ἀτενῶς ἀφορᾷ, οὗτος τυγχάνει ἐκείνου τοῦ αἰδίου Θεοῦ.»

ΙΑΜΑΣ.

128. Ταῦτά σοι εἶπεν, ᾧ ἀγαθῇ, ὁ θεῖος ἐκείνος Βραχμᾶν, ἐννοῶν, ὡς διὰ τούτων διαπλεύσεις τὸν δεινὸν Κόσμον.
129. Μείνας δ' ἐν τῷ οἴκῳ σου κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα, πρῶτ' ἀναστάς, ἀπῆλθεν, ὅθεν ἦλθε.
130. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ χρόνου, ᾧ καλῇ, ἀνέραστος ἐγένου τῶν τοῦ Κόσμου, πόρρῳ πάσης ἐπιθυμίας οὔσα, καὶ τῇ ἀρετῇ προπκειμένη.
131. Καταλιποῦσα δὲ τὸν οἶκον, καὶ τὰ τοῦ οἴκου, καὶ πᾶν ἄλλο κτῆμα, ἐθεράπευες τοὺς Θεοὺς, τοὺς Βραχμᾶνας, καὶ τὰς βούς.
132. Πόρρῳ τοίνυν οὔσα πάσης ἐπιθυμίας τῶν τοῦ Κόσμου ἐξ ἐκείνης τῆς παραινέσεως τοῦ ξενισθέντος Βραχμᾶνος, θεωροῦσα τὸν χρυσὸν, ὡς βῶλον,
133. Ἐλέγχουσα σεαυτὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κακοῖς ἔργοις, καὶ ἄφεσιν αὐτῶν αἰτοῦσα, καὶ νηστείαν ἄκραν καὶ σκληραγωγίαν ποιοῦσα, ἐτελεύτησας.
134. Ἐκ δὲ τῆς διδασκαλίας καὶ χάριτος ἐκείνου τοῦ Βραχμᾶνος, καὶ ἐκ τῆς οικείας μετανοίας, ἐγεννήθης ἔπειτα ἐν οἴκῳ Βραχμᾶνος θεολόγου· λυτρωθεῖσα δὲ τοῦ δεσμοῦ τῶν ἔργων, τεύξῃ μετ' ὀλίγον τοῦ ὑψίστου Θείου.

ΒΗΣΜΑΣ.

135. Τούτων ἀκούσασα ἡ μεγαλοφυῆς Σουβρατὰ, λίχν ἐθαύμασε· καὶ ἀφείσα τὴν ἣν εἶχε λύπην, ἔφη τῷ φαινομένῳ Βραχμᾶνι·

ΣΟΥΒΡΑΤΑ.

136. Ὡ θεϊότατε, καὶ πρὸς ἐμὲ φιλοφρονέστατε, σὺ τίς εἶ,
ὁ ὢν ὑπέρλαμπρος (τοσοῦτον πάνσοφος), καὶ γνώστης
τῶν παρελθόντων ;
137. Οἱ θεωρητικοὶ πάντα οἶδασι, τὰ παρελθόντα, καὶ τὰ
ἐνεστῶτα, καὶ τὰ μέλλοντα, τὰ τε ὄρατὰ καὶ ἀόρατα,
καὶ τὰ ἐγγύς καὶ πόρρω ὄντα.
138. Οὕτω γὰρ λέγουσιν οἱ σοφοὶ καὶ ἅγιοι Βραχμᾶνες·
χάρισά μοι οὖν, καὶ εἰπὲ, τίς εἶ σὺ ὁ μεγαλόφρων ;

ΙΑΜΑΣ.

139. Ἐγὼ εἰμι ὁ Ἰάμας· ἦλθον δ' ἐνθάδε διὰ χάριν σου·
χάριν αἴτησον, οἷαν ἐθέλεις· εὖ σοι γένοιτο !

ΣΟΥΒΡΑΤΑ.

140. Ἡ ἐμὴ μήτηρ, καὶ ὁ ἐμὸς σοφὸς πατήρ καὶ οἱ λοιποὶ
εἰκεῖοι, καὶ συγγενεῖς, καὶ εὐμενεῖς, ὦ θεϊότατε,
141. Ὅσοι ἀφίκοντο εἰς τὴν σὴν χώραν, καὶ ὅσοι ἀφίξονται,
ἅπαντες ἔστωσαν ἐν οὐρανῷ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ
αἰῶνος.

ΒΗΣΜΑΣ.

142. Εἰπὼν δ' ὁ πρὸς πάντας φιλόφρων, Ἰάμας, « Οὕτως
ἔστω, » καὶ τιμηθεῖς, ὡς ἔδει, ἄφαντος ἐγένετο.
143. Ἡ δὲ μεγαλοφυῆς Σουβρατὰ ἄλυπος ἐγένετο· καὶ ἀνέ-
ραστος οὕσα τῶν τοῦ Κόσμου, ἄσκησιν ἐποίει ἐν ἐκείνῳ
τῷ ἄλλει.
144. Ἦν δὲ θεραπεύουσα τοὺς ὀσίους Βραχμᾶνας, σχολά-

- ζουσα ἀγαθοῖς ἔργοις, ἐσθίουσα ρίζας καὶ ὀπώρας
καὶ ἄπειρος πάσης τρυφῆς,
145. Καὶ προσκειμένη τῇ νηστείᾳ καὶ ἐγκρατεία, καὶ τῇ
πρὸς τοὺς θεοὺς λατρεία, ἔτυχε μετ' οὐ πολὺ τῆς θείας
γνώσεως.
146. Ἀκολουθοῦσα δὲ τῇ δειχθείσῃ ὁδῷ ὑπὸ τῶν ἐρημιτῶν
Βραχμάνων, καὶ βοηθουμένη τῇ χάριτι ἐκείνου τοῦ
Ξενισθέντος θεόφρονος Βραχμᾶνος,
147. Μεγάλην εὐλάβειαν ἔχουσα πρὸς τὸν Βισνοῦν, καὶ μη-
δένα ἄλλον γινώσκουσα ὑπέρτερον τοῦ Βισνοῦ,
148. Δοῦσα πάνθ' ὅσα εἶχε, καὶ λυτρωθεῖσα τοῦ δεσμοῦ
τῶν ἔργων, ἔτυχε τῆς ὑψίστης χώρας, ἧς ἐπιθυμοῦσιν
οἱ ἐφιέμενοι ἀθανασίας.
149. Καὶ σὺ οὖν, ὦ μέγα Βασιλεῦ Ἰνδδιστίρα, λαθὼν φρό-
νησιν ὀρθὴν, λάτρευε, ὡς νενόμισται, τῷ Θεῷ τῶν θεῶν
Βισνοῦ.
150. Ἐχων δὲ εὐλάβειαν πρὸς τὸν Βισνοῦν, τὸ ἔρεισμα τοῦ
Παντὸς, θεράπευε, ὅση δύναμις, δωρεαῖς καὶ τιμαῖς
τοὺς Βραχμᾶνας,
151. Οἳ εἰσιν εἰδήμονες τῶν τοῦ νόμου, καὶ φιλάρετοι, καὶ
φιλόφρονες πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ ἀπέχουσι θυμοῦ καὶ
πλεονεξίας.
152. Ἐφ' ᾧ ἡδονται οἱ Βραχμᾶνες, ἐπὶ τούτῳ ἤλεται καὶ
ὁ Βισνοῦς· ὅθεν ὁ σεβόμενος τοὺς Βραχμᾶνας, τυγχά-
νει τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.
153. Πόρνη, ἀμαρτωλὴ, καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἀρπακτικὴ, θε-
ραπέυσασα ἓνα Βραχμᾶνα, ἐλυτρώθη τοῦ δεσμοῦ τῶν
ἔργων.
154. Λύτρωσις γίνεται κατ' ὀλίγον τοῖς ἀγαθοφύεσι, τοῖς
φιλάρετοις, καὶ τοῖς φιλοῦσιν ἀγαθοποιεῖν ἄλλους· οὕτω

λέγουσιν οἱ ἅγιοι Βραχμᾶνες. Πρόσκεισο οὖν, ὦ Βασιλεῦ,
τῇ πρὸς ἄλλους ἀγαθοποιΐα.

155. Ἴνα ἀποφύγῃς τὴν γέννησιν, τὸν θάνατον, καὶ τὰ δεινὰ
τοῦ Κόσμου, κατέφυγε, ὦ Βασιλεῦ, εἰς τὸν Βισοῦν, τὸν
ἀρχαῖον, τὸν κύριον τῶν τριῶν Κόσμων, τὸν λωτό-
φθαλμον, τὸν καταληπτὸν τῇ θεωρίᾳ, τὸν κάλλιστον,
τὸν χαριτόδωρον, καὶ αὐλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ΄.

Περὶ θεοσεβείας.

ΒΑΪΣΣΑΜΠΑΪΔΝΑΣ.

1. Προσκυνήσας εὐλάβως ὁ Ἰνδδιστίρας τὸν Βήσμαν, τὸν
θεοσεβῆ, τὸν μεγαλόφρονα, τὸν θεωρητικόν, τὸν φιλάν-
θρωπον, τὸν νικητὴν τῶν αἰσθήσεων, τὸν ἄμωμον,
2. Τὸν ἀκαταγώνιστον καὶ αὐταῖς τοῖς θεοῖς, τὸν φιλαλήθη,
τὸν νικητὴν τοῦ θυμοῦ, τὸν φιλογενῆ,
3. Τὸν ἔχοντα μεγάλην εὐλάβειαν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ πρὸς
τὸν Βισοῦν, τὸν κύριον τοῦ Κόσμου, τὸν ἄξιον κατα-
φυγῆς, καὶ φιλάγαθον·
4. Προσκυνήσας αὐτὸν τὸν Βήσμαν, τὸ δοχεῖον τῶν ἀρετῶν,
τὸν ἰλαρὸν, καὶ σεβάσμιον, ἠρώτησεν·

ΙΝΔΔΙΣΤΙΡΑΣ.

5. Ἄλλοι μὲν λέγουσιν ἐξαιρετον τὴν ἀρετὴν, ἄλλοι δὲ τὸν
πλοῦτον, ἄλλοι δὲ τὴν τρυφήν, ἄλλοι δὲ τὴν ἀθα-
νασίαν.
6. Ἄλλοι δὲ, οἱ νομίζουσιν ὡς βῶλον τὸν χρυσόν, ἐπαινοῦσι

- τὴν θεογνωσίαν· ἄλλοι δὲ ἐπαινοῦσι τὴν ἀνοχὴν, τὴν τε εὐσπλαγχίαν (τόν τε οἶκτον), καὶ τὴν εὐθύτητα.
7. Ἄλλοι δὲ ἐξάριετον λέγουσι τὴν δόσιν, ἄλλοι δὲ τὴν μάθησιν, ἄλλοι δὲ πᾶσιν ἐπιστήμην (τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων), ἄλλοι δὲ τὴν ἀπάθειαν.
8. Ἄλλοι ἐξάριετον οἶδασι τὴν τῶν θυσιῶν τελετὴν, καὶ ἄλλοι, οἱ ὄντες θεολόγοι, τὴν θεοφροσύνην.
9. Ἄλλοι δὲ πολυειδῶς λέγουσι περὶ κτήσεως μόνον τῶν τεσσάρων τούτων εἰδῶν, ἀρετῆς, πλούτου, τρυφῆς, καὶ ἀθανασίας.
10. Πολυειδῶν οὖν ὄντων τῶν φιλοσοφικῶν λόγων καὶ δογμάτων, οἱ ἐν Κόσμῳ ἄνθρωποι ἀποροῦσι τί πρακτέον, καὶ τί μὴ.
11. Ἄξιός ἄρα σὺ εἶ, ὁ πάντα ἐπιστάμενος, εἰπεῖν μοι περὶ τούτου.

ΒΗΣΜΑΣ.

12. Ἄκουσον τοῦτο τὸ ἄξιον ἀκοῆς καὶ γνώσεως, τὸ ὄν λίαν μυστικόν, καὶ ἀπαλλακτικόν τοῦ πελάγους τούτου τοῦ Κόσμου.
13. Ἐπὶ τούτου, οὗ ἠρώτησάς με, τοῦτον τὸν παλαιὸν ἐπάγουσι λόγον, τὸν διάλογον τοῦ Βραχμᾶνος Πουνδάρηκα, καὶ τοῦ Θεοῦ Ναράδα.
14. Ἦν Βραχμάν τις, Πουνδάρηκας τοῦνομα, μεγάλοφρων, καὶ εὐπαίδευτος· ἦν δ' ἐκ τῆς τάξεως¹ τῶν ἀγάμων καὶ μαθητῶν, καὶ ὑπήκοος τοῖς διδασκάλοις.
15. Ἦν ἐγκρατὴς τῶν αἰσθήσεων, καὶ τοῦ θυμοῦ, προσκεί-

(1) Τέσσαρες εἰναι αἱ τάξεις τῆς ζωῆς τῶν Βραχμᾶνων· πρώτη μὲν ἡ τῶν ἀγάμων καὶ μαθητευόντων· δευτέρα δὲ ἡ τῶν ἐγγάμων· τρίτη ἡ τῶν ὑλοβίων· τετάρτη δὲ ἡ τῶν πλανωμένων.

μενος τῇ προσευχῇ, καὶ ἔμπειρος τῆς Βέδας, καὶ πάσης ἐπιστήμης.

16. Κατὰ δὲ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καθα-
 ρᾶ καρδίᾳ ἐθεράπευε τὸ πῦρ τρισὶ ξυλαρίοις ¹, θεωρῶν
 τὸν Βισνοῦν τὸν κύριον τῆς θυσίας.
17. Ἦν προσκείμενος τῇ ἐγκρατεία καὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς
 Βέδας, ὡς ἄλλος υἱὸς τοῦ Νόμου, καὶ κομίζων καθ' ἐκά-
 στην πρὸς τὸν διδάσκαλον ὕδωρ, καὶ ζύλα καύσιμα, καὶ
 ἄνθη.
18. Ἦν ὑπήκοος τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ, ἐσθίων ἐξ αἰτή-
 σεως, ἄφθονος, ἀναγινώσκων θεολογικὰ βιβλία, καὶ κρα-
 τῶν τῆς πνοῆς.
19. Τούτῳ τῷ βλέποντι πάντας ἐξ ἴσου, καὶ ἀνεράστῳ ὄντι
 τῶν τοῦ Κόσμου, γνῶσις ἐγένετο, διαπλευστικὴ τοῦ πε-
 λάγουσ τούτου τοῦ Κόσμου.
20. Ἀφείδ δὲ τὸν πατέρα, τὴν μητέρα, τοὺς ἀδελφοὺς, τοὺς
 πάππους, τοὺς θείους, τοὺς φίλους, τοὺς συγγενεῖς, τοὺς
 οἰκοίους,
21. Τὸν πλοῦτον, τὴν περιουσίαν, τὸν πατρικὸν οἶκον, πλή-
 ρη παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ καρποφόρον γῆν,
22. Ἀφείδ πάντα ταῦτα, ὁ μεγαλόψυχος, ὡς σκύβαλα, πε-
 ριήρχετο ταύτην τὴν γῆν περιχαρῶς, ἐσθίων λάχανα,
 καὶ ῥίζας, καὶ ὀπώρας.
23. Φρονῶν δὲ πρόσκαιρον τὴν νεότητα, τὴν εὐμορφίαν, τὴν
 ζωὴν, καὶ πάντα τὸν πλοῦτον, κατεφρόνει πάντων τῶν
 ἐν Κόσμῳ.
24. Κατὰ δὲ τὴν προσταγὴν τῶν θείων γραφῶν, γνώμην

(1) Ὅτε μαθητεύει ὁ Βραχμᾶν, τρία μόνον ξυλάρια τίθησι, καὶ θεραπεύει
 τὸ πῦρ, ὃ ἔστι σύμβολον τοῦ Θεοῦ.

- ἔθετο πορευθῆναι κατὰ τὸν καιρὸν εἰς πάντα τὰ αγιά-
 σματα, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους τόπους.
25. Τοιαύτην οὖν γνώμην θέμενος, ἐπορεύθη εἰς τὴν Γαγ-
 γάν, εἰς τὴν Ἰαμουαν, εἰς τὴν Γοματὴν, εἰς τὴν Γαν-
 δακὴν,
26. Εἰς τὴν Σαταδροῦν, εἰς τὴν Παῖρσονην, εἰς τὴν Σαραϊοῦν,
 εἰς τὴν Σχρασβατὴν, εἰς τὴν Πραϊάγαν, εἰς τὴν Ναρμα-
 δάν, καὶ εἰς τὸν μέγαν ποταμὸν Σόναν.
27. Ἐπορεύθη εἰς τὴν Γαῖαν, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους τό-
 πους τοὺς ἐν τῷ ὄρει Βινδδῆ, καὶ Ἰμαῶ, εἰς τε τὴν
 Νχιμίσαν, καὶ εἰς τὴν Πουσκάραν.
28. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, τοὺς ὄν-
 τας ἐν τῇ Κουρουξέτρα, καὶ ἐν τῷ ὄρει Δβαρδάνα, καὶ
 εἰς ἄλλους.
29. Τελευταῖον δὲ ἀφίκετο αὐτὸς ὁ μεγαλόφρων Πουνδαρή-
 κας καὶ εἰς τὸν ἅγιον καὶ σεβάσμιον τόπον Σαλαγράμαν,
30. Ὃς ἐστὶν οἴκημα ὁσίων καὶ ἁγίων ἀνδρῶν, ἐξάκουστος
 ὢν ἐν τοῖς ἀρχαιολογικοῖς βιβλίοις, καὶ ἠγλαῖσμένος τῷ
 ποταμῷ Σακραναδῆ, ἔνθα εἰσι χάλικες, κυκλοειδεῖς χα-
 ρακτῆρας ἔχοντες.
31. Ἔστι δὲ τόπος ἐκτεταμένος, τερπνός, θυμῆρης, μοναστι-
 κός· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες κυκλικὰ ἐγκαύματα φέρουσι, καὶ
 ἠδέως διάγουσι.
32. Εἰς αὐτὴν τὴν ἁγίαν γῆν Σαλαγράμαν ἐλθὼν αὐτὸς ὁ
 μεγαλόφρων Πουνδαρήκας, χαίρων προσεκύνησε τοὺς
 ἁγίους τόπους, λουσάμενος ἐν τῇ Δεβαχρίδα, ἐν τῇ Σα-
 ρασβατῇ,
33. Ἐν τῇ Ζατισμαρῆ, ἐν τῇ Σακρακούνδα, ἐν τῇ Βαμανασ-
 ράμα, καὶ ἐν τῇ Μισρακούνδα· ταῦτα δὲ τὰ αγιάσματά
 εἰσι περὶ τὴν Σακραναδὴν.
34. Περιῆλθε δὲ καὶ πάντας τοὺς ἐκεῖ λοιποὺς ἁγίους τό-

πους· ἐκ δὲ τῆς χάριτος αὐτῶν τῶν ἁγίων τόπων, περιχαρῆς τὴν ψυχὴν ἐγένετο, καὶ καθαρὸς τὴν καρδίαν, προσκείμενος τῇ θεωρίᾳ.

35. Ἐπιθυμῶν δὲ τῆς ἐντελεχείας, καὶ λατρεύων τῷ Βισνοῦ, τῷ κυρίῳ τοῦ Κόσμου, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ νόμου μετὰ πολλῆς τῆς εὐλαθείας,
36. Πολὺν χρόνον ἐκεῖ διέτριψε, μονάζων, φέρων ψύχος καὶ καῦμα, κρατῶν τῶν αἰσθήσεων, ρίζας, λάχανα, καὶ ὀπώρας ἐσθίων, αὐτάρκης ὢν, καὶ βλέπων πάντας ἐξ ἴσου.
37. Ἐγκρατεῖα οὖν χρώμενος, καὶ ἀσκήσει, καὶ σκληραγωγία, καὶ τῆς πνοῆς κρατῶν καὶ τῶν αἰσθήσεων, καὶ νήφων, θεωρίαν ἀτενῆ ἐποίησε εἰς Θεὸν ἅει.
38. Ἐκ δὲ τῆς γνώσεως τῶν Βεδῶν, καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν βιβλίων, φρονῶν, ὡς ὁ Θεός ἐστιν, ὁ κρατῶν, καὶ διοικῶν τοῦτο τὸ Πᾶν, ἔτυχε τῆς ἐντελεχείας,
39. Ἄπειρος ὢν ἐπιθυμίας καὶ μίσους, πράττων τὰ τοῦ νόμου, λατρεύων νοερώς τῷ Βισνοῦ, τῷ Θεῷ τῶν θεῶν,
40. Αὐτὸς ὁ πανευδαίμων, καὶ φιλόπονος Πουνδαρήκας, ὁ ἐφιέμενος τῆς ἄκρας ἡδονῆς, τῆς ἀθανασίας, διὰ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν θεωρίας.
41. Πολὺν δὲ χρόνον διέτριψεν ἐν ἐκείνῃ τῇ γῇ Σαλαγράμα αὐτὸς ὁ μεγαλόφρων Πουνδαρήκας.
42. Καί ποτε ἦλθεν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ὁ Θεὸς Ναράδας, ὁ ὢν πανέκλαμπρος καὶ μεγάλην εὐλάβειαν ἔχων πρὸς τὸν Βισνοῦν, ἰδεῖν ἐφιέμενος αὐτὸν τὸν μέγαν ἀσκητὴν Πουνδαρήκαν.
43. Ἰδὼν δ' ὁ Πουνδαρήκας ἐλθόντα τὸν μεγαλόνοα Ναράδα, πανέκλαμπρον ὄντα καὶ πανένδοξον,

44. Ἀναστάς μετὰ χαρᾶς καρδίας, ἐτίμησεν αὐτόν, καὶ προσεκύνησεν, ὡς εἰκός.
45. « Τίς οὗτος ὁ λαμπρὸς καὶ ὑπερφυῆς τὸ σχῆμα, ὁ ἔχων ἀγλαὸν φόρεμα, καὶ πρόσωπον ἡδὺ, καὶ κιθάραν φέρων ἐν χειρὶ, καὶ πλοκάμους ἐπὶ κεφαλῆς ;
46. » Μῶν ὁ Ἡλῖός ἐστιν ; ἢ ὁ Ἄγνης ; ἢ ὁ Ἰνδρας ; ἢ ὁ Βαρούνας ; » Τοιαῦτα διασκεψάμενος, ἠρώτησεν αὐτόν·

ΠΟΥΝΔΑΡΗΚΑΣ.

47. Τίς σὺ, ὦ Θεσπέσιε, καὶ πανέκλαμπρε ; ἢ πόθεν ἦλθες ἐνθάδε ; ἢ σὴ θέα δύσκητός ἐστι τοῖς ἐν γῆ ἁμαρτωλοῖς ἀνθρώποις.
48. Ὅναρ τοῦτο βλέπω ; ἢ ὕπαρ ; Τοιαῦτα ἀποροῦντί μοι, ἄξιος εἶ εἰπεῖν, ἐρωτώμενος.

ΝΑΡΑΔΑΣ.

49. Ἐγὼ εἰμι ὁ Ναράδας, ἐπιθυμήσας θεάσασθαι σε· τοιαύτη, καὶ τοσαύτη ἐστὶν ἡ δύναμις τῆς σῆς θεοσεβείας !
50. Ὁ θεοσεβῆς, εἰ καὶ ἐλάχιστος, ἀγνίζει ἀνελπίστως διὰ τῆς ἐνθυμήσεως, διὰ τῆς ἐντεύξεως, ἢ διὰ τῆς πρὸς αὐτόν τιμῆς.
51. Ἐγὼ εἰμι ὁ δοῦλος τοῦ Βισνοῦ, τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν, τοῦ ἔχοντος ἐν χερσὶ τόξον, κόγχον, τροχίσκον, καὶ κορύνην, καὶ τοῦ ὄντος μόνου ὀφθαλμοῦ τῶν τριῶν Κόσμων.

ΒΗΣΜΑΣ.

52. Τούτων ἀκούσας ὁ εὐσεβῆς Πουνδάρηκας, καὶ ἠσθεὶς ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ Ναράδα, ἔλεξεν ὑπερῆδιστα·

ΠΟΥΝΔΑΡΗΚΑΣ.

53. Μακάριος ἐγὼ εἰμι ἐν ἀνθρώποις, ἐπειδὴ ἐτιμήθην σήμερον καὶ ὑπὸ θεῶν· σήμερον οἱ γονεῖς μου ἔτυχον τοῦ ποθουμένου, καὶ ἡ γέννησίς μου ἐπωφελῆς ἐγένετο.
54. Ποίησαί μοι χάριν, ὦ Θεέ· ἐγὼ εἰμι λάτρις σὸς κατ' ἐξοχὴν· τί ποιήσω, ὅς περιπλανῶμαι εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον ἐκ τῶν ἐμαυτοῦ πράξεων;
55. Ἄξιός ἄρα εἰ διδάξαι με τὸ πρακτέον, ὃ ἐστὶ θεῖον καὶ μυστικόν· σὺ γάρ εἰ ἡ σωτηρία πάντων τῶν ἀνθρώπων, καὶ κατ' ἐξοχὴν τῶν θεοσεβῶν.

ΝΑΡΑΔΑΣ.

56. Πολυειδῆ εἰσι τὰ φιλοσοφικὰ δόγματα· πολυειδῆ τὰ περὶ τῶν θυσιῶν, καὶ ἱερουργιῶν· πολυειδῆ καὶ τὰ ἔθιμα καὶ νόμιμα· ἐκ δὲ τούτου ἀμφίγνοια καὶ ἀπορία ἐπὶ γίνεται τοῖς ἀνθρώποις.
57. Ἄλλοι μὲν τῶν φιλοσόφων, οἳ καταφρονοῦσι τῶν τῆς ὕλης, φρονοῦσιν, ὡς τὸ Πᾶν τοῦτο ἀνείδεόν ἐστὶ καὶ ἀνύπαρκτον, καὶ διὰ τοῦτο τὰ δεινὰ καὶ ἀγαθὰ τῶν ἀνθρώπων ἀνυπόστατά εἰσι καὶ φαντασιώδη, καὶ ἡ αἴσθησις αὐτῶν, ὡς ἐν ὄνειρῳ.
58. Ἄλλοι δὲ δοξάζουσιν, ὡς τὸ Πᾶν τοῦτο γίνεται ἐκ τῆς ὕλης, καὶ ἀνείδεόν ἐστὶ, καὶ εἰς τὴν ὕλην διαλύεται.
59. Ἄλλοι δὲ φιλόσοφοι δοξάζουσιν, ὡς αἱ ψυχαὶ πολλαὶ εἰσι, καὶ αἰδίοι, αἰ οὔσαι ἐν πᾶσι τοῖς ἐμψύχοις.
60. Ἄλλοι δὲ φρονοῦσιν, ὡς ἐν ὅσῳ ἐστὶ τὸ σῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ ἐστὶ· καὶ ἄλλη μὲν μεγάλη, ἄλλη δὲ μικρά, ὡς ἐν τῷ ἐλέφαντι, καὶ ἐν τῷ σκώληκι.
61. Ἄλλοι δὲ δοξάζουσιν, ὡς τὸ Πᾶν τοῦτο ἀένναόν ἐστὶ,

- καθώς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ· καὶ καθὼς ἐστὶν ἡ ὑπαρξίς
καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ Κόσμου, οὕτως ἔσεται καὶ εἰς αἰῶνας
αἰῶνων.
62. Ὅτι ἐστὶν ὀφθαλμοφανές, τοῦτό ἐστι, καὶ οὐχ ἕτερον
Ποῦ οὐρανός; ἢ τάρταρος; Οὕτως ἕτεροι φρονοῦσιν.
63. Ἄλλοι δὲ λίαν κακόφρονες καὶ ἄθεοι λέγουσιν, ὡς τὸ
Πᾶν τοῦτο ἀδέσποτόν ἐστι καὶ ἀπροστάτευτον.
64. Καὶ ἄλλοι ἄλλως πολυειδῶς συλλογιζόμενοι, λέγουσι
κατὰ τὸν νοῦν ἐχυτῶν, κατὰ τὴν μάθησιν, καὶ κατὰ τὰ
ἃ ἔχουσι φρονήματα, καὶ δόγματα.
65. Πολυειδεῖς εἰσὶν κί συλλογιστικαὶ ἀποδείξεις· πολυειδῆ
καὶ τὰ φιλοσοφικὰ δόγματα. Οὐκ ἔστι εἰς μόνος φιλόσο-
φος, οὐδ' ὁ λόγος ἀπόδειξις καὶ βεβαίωσις εἶη ἄν· τὸ δ'
ὀρθὸν καὶ ἀληθινὸν κεῖται ἐν ἀδύτῳ καὶ ἀποκρύφῳ τόπῳ.
Ἐκείνη ἐστὶν ὀρθὴ καὶ εὐθεῖα ὁδὸς, ἣν ὀδεύουσιν ἀγαθοὶ
ἄνδρες.
66. Ἄκουσον μετὰ προσοχῆς, ὦ Βραχμάν· λόγον γὰρ λέγω
σεὶ ὑψηλὸν καὶ ἀπόκρυφον, καὶ ἀπαλλακτικὸν τοῦ φο-
βεροῦ Κόσμου.
67. Ἡ ὄρασις οὐ βλέπει τὰ μέλλοντα, τὰ παρελθόντα, καὶ
τὰ πόρρω ὄντα, ἀλλὰ τὰ παρόντα.
68. Ὅθεν, εἰ τὰ συμπεράσματα καὶ οἱ συλλογισμοὶ ἀπόδει-
ξις ἦν βεβαία, πῶς οἱ ἄνθρωποι, οἱ πιστεύοντες τοῖς
ἀποδεικτικοῖς συλλογισμοῖς, οὐ βλέπουσι τὸν Θεόν, καὶ
τὰ λοιπὰ ἀόρατα;
69. Ὁ θεῖος λόγος, ὁ ἐρχόμενος ἐκ παραδόσεως τῶν πρώην
ἀγίων πατέρων, καὶ λεγόμενος ὑπ' ἀνδρῶν ἱερῶν, ἀπό-
δειξις ἐστὶ βεβαία, καὶ δεικτικὴ τοῦ ὑψίστου Θείου.
70. Ἐκ γὰρ τῆς συνεχοῦς μελέτης αὐτοῦ τοῦ θείου λόγου,
θεῖα γνῶσις γίνεται, ἀπαλλακτικὴ τῶν παθῶν· οὗτος
λέγεται θεῖος λόγος.

71. Ἔστι δὲ τὸ Θεῖον, τὸ ἀειχαρὲς, τὸ ἄϋλον, τὸ ἄφθαρτον, τὸ μονοειδὲς, τὸ ἀσύγκριτον, τὸ ἀνείδεον,
72. Τὸ αὐτοκατάληπτον, τὸ αἰδῖον, τὸ αἰώνιον, τὸ ὑπὲρ αἴσθησιν, ὁ νοῦς, τὸ ἀθάνατον, ἡ γνῶσις, τὸ ἀτελεύτητον, τὸ ἀγέννητον, τὸ ἀμετάτρεπτον,
73. Τὸ ἀόρατον μὲν, ὁρατὸν δὲ διὰ τῆς ὁρατῆς κτίσεως, τὸ μόνιμον, τὸ ὀνομαζόμενον Βισνοῦς, διότι πανταχοῦ πάρεστι, τὸ ὄν μὲν ἀδιαίρετον, ὄν δὲ, ὡς διηρημένον,
74. Τὸ γνωστὸν μὲν τοῖς θεόφροσι καὶ θεοσεβέσιν, ἄγνωστον δὲ τοῖς ἀθέοις καὶ ἀσεβέσι. Καί τοι δ' οὕτως ἔχει τὸ Θεῖον, θεωρεῖται δ' ὁμοῦς ὑπὸ τῶν ἀνοήτων ἐν διαφόροις ὀνόμασι καὶ μορφώμασι θεῶν.
75. Ἄκουσον μετὰ προσοχῆς, ὦ ἀγαθέ· λέξω γάρ σοι, ὃ ἤκουσα πάλαι παρὰ τοῦ Βραχμᾶ, ἐρωτήσας αὐτόν.
76. Πάλαι ποτε προσκυνήσας, ὡς ἔδει, τὸν λωτογενῆ, καὶ προπάτορα Βραχμᾶν, ἠρώτησα αὐτόν.
77. Τίς ἐστὶν ἡ ἀνωτέρα γνῶσις; τίς ἡ ἀνωτέρα θεωρία; τοῦτο φράσον μοι, ὡς ἔχει, ὦ σεβάσμιε πάτερ.

ΒΡΑΧΜΑΣ.

78. Ἄκουσον μετὰ προσοχῆς, ὦ υἱέ, τὴν ὑπερτάτην γνῶσιν καὶ θεωρίαν, ἣ ἔχει ὀλίγα μὲν λόγια, πολλὰ δὲ νοήματα, καὶ πόνον οὐ προξενεῖ ἐν τῇ πράξει.
79. Ὁ Θεὸς, ὁ ὢν ἀνώτερος τῆς ὕλης καὶ τῶν τῆς ὕλης δυνάμεων, καὶ ἡ ψυχὴ πάντων τῶν ὄντων, λέγεται Νάρα.
80. Τὰ δὲ ὄντα, ὡς γεγονότα ὑπὸ τούτου τοῦ Νάρα, λέγονται Ναρά· καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ Ναρά οἰκημᾶ ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς λέγεται Ναραϊάνας.

81. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο τὸ Πᾶν ὑπὸ τοῦ Ναραιάνα γίνεται ἐν τῇ κοσμογονίᾳ, διὰ τοῦτο εἰς αὐτὸν πάλιν διαλύεται ἐν τῇ πανωλεθρίᾳ.
82. Ὁ Ναραιάνης ἐστὶ τὸ ὑπέρτατον Θεῖον, τὸ ὑπέρτατον Ὄν, τὸ ὑπέρτατον φῶς, καὶ ἡ ὑπερτάτη ψυχὴ.
83. Αὐτός ἐστιν ὁ ὑπέρτερος παντὸς ὑπερτέρου, καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὑπέρτερος αὐτοῦ· αὐτός ἐστιν ὁ ὑπέρτατος Θεός, καὶ ἡ ὑπερτάτη ἀφθαρσίχ.
84. Αὐτός ἐστὶ τοῦτο τὸ μέγα Πᾶν, τὸ φαινόμενον· αὐτός ἐστὶν ὁ ὕψιστος Θεός· αὐτός ἐστιν ἡ σύστασις πάντων τῶν ὄντων, καὶ ὁ ὑπέρτατος (πανυπέρτατος) πάντων.
85. Ὅ,τι ἐν τούτῳ τῷ Κόσμῳ ὁράται, ἢ ἀκούεται, ὅ,τι αἰσθητὸν, ἢ νοητὸν, τοῦτο πᾶν αὐτὸς ὁ Ναραιάνης πληροῖ, καὶ περιέχει.
86. Οὔτω φρονῶν καὶ θεωρῶν ἀτενεῖ τῇ διανοίᾳ ἐκεῖνον τὸν Θεὸν, τὸ ὌΜ, λέγε συνεχῶς· « Προσκύνησις τῷ Ναραιάνα. »
87. Ὅστις γὰρ θεωρεῖ ἀεὶ ἀτενεῖ τῇ διανοίᾳ τὸν Θεὸν τὸν Ναραιάναν, τί δεῖ τούτῳ δόσεως χρημάτων πρὸς ἄλλους, ἢ προσκυνήσεως ἀγίων τόπων, ἢ ἀσκήσεως, ἢ θυσιῶν ;
88. Αὕτη ἐστὶν ἡ ὑπερτάτη γνῶσις, καὶ ἡ ὑπερτάτη θεωρία· τίς ἀνάγκη ἄλλων πολλῶν νομικῶν ἢ φιλοσοφικῶν δογμάτων, ἃ εἰσιν ἐνχντία ἀλλήλοις ;
89. Καθὼς ὅμως αἱ ὁδοὶ, εἰ καὶ πολλαὶ, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πόλιν φέρουσι τοὺς ἀνθρώπους, οὔτω καὶ αἱ δόξαι πᾶσαι εἰς ἐκεῖνον τὸν Θεὸν ἄγουσιν.
90. Ἐκεῖνος ὁ Θεός ἐστὶν ἐν πᾶσιν, ὁ διαφανής, ὁ ἀκραιφνής, ὁ ἀφανής, ὁ ἀτίδιος, ὁ ἀρχέγονος, ὁ ἀναρχος, ὁ ἀτελεύτητος, ὁ αὐτογένεθλος, ὁ παντουργός.
91. Ὁ Βισνοῦς, ὁ Κύριος, ὁ ἀκατανόητος, ὁ ἀτίδιος, ὁ αἴτιος

- τῶν αἰτίων καὶ αἰτιατῶν (παναίτιος), ὁ Βασουδέβας, τὸ οἶκημα τοῦ Κόσμου, ὁ παλαιός, ὁ σοφός, καὶ ὁ ἀναλλοίωτος.
92. Ἐπειδὴ τοῦτο τὸ Πᾶν, κινήτῳ καὶ ἀκίνητῳ, ἔχει τὴν ὑπαρξιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ὀνομάζεται Βισνοῦς.
93. Ἐκεῖνος ὁ Θεὸς ἐστὶ τὸ οἶκημα πάντων τῶν ὄντων, ἐπειδὴ καὶ τὰ αἴτια καὶ τὰ αἰτιατὰ πάντα εἰς αὐτὸν ἐπανέρχονται ἐν τῷ τέλει τοῦ αἰῶνος· διὰ τοῦτο καὶ καλεῖται Βασουδέβας.
94. Ἐκεῖνον τὸν Θεὸν ἄλλοι μὲν λέγουσι Πουρούσσαν, ἄλλοι δὲ ἡγεμόνα ἄφθιτον, ἄλλοι δὲ γνῶσιν, ἄλλοι δὲ Βραχμαπαράμ (ὑψιστον Θεῖον).
95. Ἄλλοι δὲ λέγουσι χρόνον, ἄναρχον καὶ ἀτελεύτητον· ἄλλοι δὲ ζῶην ἀτίδιον· ἄλλοι δὲ ὑπερτάτην ψυχὴν (πνεῦμα) ἄλλοι δὲ ἀπαθῆ.
96. Ἄλλοι δὲ λέγουσι καρδιογνώστην, ἄλλοι δὲ ὑπερούσιον, ἄλλοι δὲ δακτυλιαῖον τὸ μέγεθος, καὶ ἄλλοι λεπτόν, ὡς τὴν κόριν τοῦ ἄνθους.
97. Αὗται καὶ ἄλλαι τοιαῦται πολυωνυμῖαι τοῦ Βισνοῦ λέγονται ὑπὸ τῶν σοφῶν ἐν βιβλίοις, αἱ ἀμφίγοναι καὶ ἀμμηχανίαν τοῖς ἀνθρώποις προξενούσιν.
98. Εἰ γὰρ ἦν μία γνῶμη τῶν φιλοσόφων ἐν κόσμῳ, ἐγένετο ἂν καὶ γνῶσις ἀναμφίβολος· πολλῶν δ' οὐσῶν τῶν γνωμῶν, ἡ γνῶσις τοῦ ἀληθοῦς δυσπρόριστός ἐστιν.
99. Ἐγὼ ἐρευνήσας κατὰ βάθος πάντα τὰ ἱερὰ βιβλία, καὶ θεωρήσας ἀκριβῶς, τοῦτο μόνον εὗρηκα τὸ κύριον, ὅτι ὁ Ναραϊάνας θεωρητέος ἐστὶν ἀεὶ, καὶ λατρευτέος.
100. Ἡ γὰρ πρὸς τὸν Ναραϊάναν συνεχῆς θεωρία καὶ λατρεία, τὸ τέλος ἐστὶ καὶ ὁ σκοπὸς πάντων τῶν ἱερῶν

- βιβλίων· ὅστις δὲ ποιεῖ θεωρίαν τοῦ Ναραϊάνα, οὗτος σύνεστιν αὐτῷ.
101. Ἄφεις οὖν πάντας τοὺς δογματικούς λόγους, τοὺς ἀμφίγονιαν καὶ ἀμηχανίαν ἐμποιοῦντας, θεωρεῖ ἀτενεῖ τῇ διανοίᾳ τὸν Ναραϊάναν, τὸν ἀγέννητον Θεόν.
102. Ὅστις γὰρ καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ θεωρεῖ τὸν Ναραϊάναν, νήφων, οὗτος πορεύεται πρὸς αὐτόν· πολλῷ μᾶλλον ὁ ἀεὶ σχολάζων τῇ θεωρίᾳ.
103. Οὕτως οὖν θεωρῶν ἀεὶ τὸν ἀναλλοίωτον Θεὸν τῶν θεῶν, ταχέως ἐνωθήσῃ αὐτῷ· οὐδεμίᾳ ἐνταῦθα ἀμφιβολία. »

ΝΑΡΑΔΑΣ.

104. Ἀκούσας ἐγὼ ταύτην τὴν δυσπόριστον γνῶσιν καὶ θεωρίαν, τὴν ῥηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βραχμᾶ, ἣν ἀεὶ προσκείμενος τῇ πρὸς τὸν Ναραϊάναν θεωρίᾳ.
105. Ὅστις γινώσκει τὸν αἰώνιον Θεόν, καὶ ἐν καιρῷ θανάτου ἐκφωνεῖ· « Προσκύνησις τῷ Ναραϊάνα, » οὗτος τυγχάνει τοῦ ὑψίστου τόπου τοῦ Βισνοῦ.
106. Ταῦτ' ἄρα ὁ φρόνιμος θεόφρων φρονεῖτω, ὡς ὁ Ναραϊάνας, τὸ ὑψιστον καὶ ἀίδιον Θεῖον, θεωρητέος ἐστὶν ἀεὶ ἀτενεῖ τῇ διανοίᾳ.
107. Ὁ Ναραϊάνας, τὸ ὑψιστον καὶ ἀίδιον Ὄν, ὁ πληρῶν τὰ πάντα, καὶ ὁ ποιῶν, καὶ τρέφων, καὶ ὀλλύων τὰ πάντα,
108. Καὶ ἀκοῆ, καὶ διανοία, καὶ θεωρία, λατρευτέος ἐστὶν ἀεὶ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἐπιεμένου τοῦ οικείου ἀγαθοῦ.
109. Οἱ αὐτάρχεις, οἱ ὀλιγαρχεῖς, οἱ θεόφρονες, οἱ ἐγκρατεῖς τῶν αἰσθήσεων, οἱ ἄμοιροι φιλαυτίας, οἰήσεως, φιλίας, καὶ μίσους (ἔχθρας),
110. Οἱ ἀδιάφοροι, οἱ πραεῖς, οἱ φιλήσυχοι, καὶ προσκεί-

μενοι τῇ θεωρίᾳ, οὗτοι πάντες ἀεὶ βλέπουσι τὸν ποιη-
τὴν τοῦ Παντός.

411. Οἱ προσκείμενοι τῷ Ναραϊάνα διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν
θεωρίας, γινώσκουσιν ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς ὡς
412. αὐτός ἐστιν ὁ περιέπων, καὶ βλέπων εἰς αἰῶνας αἰώ-
νων τὰ ἐνεστῶτα, τὰ παρωχημένα, τὰ μέλλοντα, τὰ
πόρρω ὄντα, καὶ πᾶν αἰσθητὸν, καὶ νοητὸν.
413. Οἱ δὲ ὀλιγόνοες, οἱ δύστροποι, καὶ ψευδέσι σοφίσμα-
σιν ἐπιστηριζόμειοι, ἀγνοοῦσιν αὐτὸν τὸν Θεὸν, ἐπει-
δὴ ἔγκεινται τοῖς ὑλικοῖς.
414. Καὶ σὺ οὖν αὐτός, ὦ Βραχμᾶν, ἔσο προσκείμενος τῷ
Ναραϊάνα· ἐκτός γὰρ ἐκείνου τίς ἄλλος ἐστὶ μεγαλό-
δωρος, καὶ ἱκανὸς διδόναι τὸ αἰτούμενον ;
415. Ὡς πατέρα, καὶ μητέρα σέβου καὶ ἀσπάζου ἐκείνον τὸν
ὑπεράνθρωπον, τὸν Θεὸν τῶν θεῶν, καὶ Κύριον τοῦ
Κόσμου.
416. Ποίει ἀεὶ ἐπιμελῶς σπονδὰς (λοιβὰς) εἰς τὸ πῦρ, προ-
σευχὰς, λουτρά, ἄσκησιν, καὶ τῆς Βέδας ἀνάγνωσιν,
ἀναφέρων αὐτὰ εἰς τὸν Θεὸν τῶν θεῶν.
417. Σέβου καὶ ἀσπάζου τὸν Θεὸν τῶν θεῶν· οὕτω γὰρ
ποιοῦντι, τί σοι δεῖ πολλῶν εὐχῶν ; τί σοι δεῖ πολλῶν
νηστειῶν καὶ ἐγκρατειῶν ;
418. Ἀρκεῖ αὕτη μόνη ἡ εὐχή, « Προσκύνησις τῷ Ναραϊά-
να » ἀποτελεσματικὴ γὰρ ἐστὶ πάντων τῶν ἐφετῶν.
419. Οὐδέν τοι διαφέρει, εἴτε ῥακενδύτης, εἴτε πλοκαμο-
φόρος, εἴτε τριῖράβδοῦχος, εἴτε κουρίας, εἴτε λαμπρο-
φόρος εἴη ὁ εὐχόμενος· τὸ γὰρ μοναστικὸν καὶ ἀσκη-
τικὸν σχῆμα οὐκ ἔστιν αἷτιον τῆς ἀρετῆς.
420. Οἱ προσκείμενοι τῷ Ναραϊάνα τυγχάνουσι τῆς ὑψίστης
χώρας ἐν οὐρανῷ, εἰ καὶ ἄσπλαγχνοι (σκιαιοὶ), καὶ
δύστροποι, καὶ ἁμαρτωλοὶ πεφύκασι.

121. Οἱ φιλόθεοι καὶ καθαροὶ τὴν καρδίαν οὐ χραίνονται ἀμαρτήμασι· καθαίρουσι δὲ καὶ φωτίζουνσι πάντας τοὺς ἄλλους, καθὼς ὁ ἀνατέλλων λαμπρὸς ἥλιος.
122. Ὅστις ἐν πολλαῖς γεννήσεσι τοιαῦτα ἐννοεῖ, » Ἐγώ εἰμι δοῦλος τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν, τοῦ Ναραϊάνα, »
123. Οὗτος ἀναμφιβόλως ἐνοῦται τῷ Βισνοῦ· πόσω μᾶλλον οἱ ὄντες θεωρητικοὶ, καὶ νικηταὶ τῶν αἰσθήσεων ;

ΒΗΣΜΑΣ.

124. Τοιαῦτα εἰπὼν ὁ Ναράδας, ἄφαντος ἐγένετο, ὁ πρόθυμος εἰς ἀγαθοποιεῖαν, καὶ τὸ ἀγλᾶϊσμα τῶν τριῶν Κόσμων.
125. Ὁ δὲ Πουνδαρήκας, ὁ φιλάρετος, ἦν προσκείμενος τῷ Ναραϊάνα, ἐκφωνῶν συνεχῶς· « Προσκύνησις τῷ Ναραϊάνα. »
126. Θεὸς δὲ ἐν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ τὸν Θεόν, ἔλεγεν αἶ· « Ἐλέησόν με, (ἴλεώς μοι ἔσο), ὦ πανάγαθε. »
127. Ἐπιθυμῶν δὲ τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ, ἐπὶ πολὺ διέτριψε μονάζων ἐν τῇ χώρᾳ Σαλιγράμα, τῇ τερπνῇ, καὶ παραιτίῳ τῆς τελειότητος.
128. Οὐδέ γε ὕπνος ἦν αὐτῷ, ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἄκρου ἐφετοῦ· εἰ δὲ ποτε ὕπνωτεν, οὐδέν τι ἄλλο ἔβλεπεν, ἀλλ' ἢ τὸν Θεόν.
129. Διὰ δὲ τῆς σκληραγωγίας, διὰ τῆς παρθενίας, διὰ τῆς καθαριότητος, διὰ τῆς πολλαῖς ἐν γεννήσεσιν ἀρετῆς,
130. Καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν, τοῦ μόνου ὀφθαλμοῦ παντὸς τοῦ Κόσμου, ἔτυχε τῆς ἄκρας καὶ θείας ἐντελεχίας αὐτὸς ὁ ἀναμάρτητος Πουνδαρήκας.
131. Ἐβλεπε τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ ὄντα Θεόν, ἔχοντα κόγχον

καὶ τροχίσκον, καὶ κορύνην ἐν χερσὶ, καὶ κροκωτὸν περιβόλαιον, καὶ μέλαν χρῶμα.

132. Οἱ λέοντες, οἱ τίγρεις, καὶ οἱ λοιποὶ αἰμοβόροι θῆρες, ἀφέντες τὴν ἦν εἶχον ἔμφυτον ἀντιπάθειαν, συνήρχοντο περὶ τὸ κατάλυμα τοῦ Πουνδαρήκα,
133. Καὶ περιήρχοντο ἀσμένως, ἡμερον καὶ ἱλαρὸν ἦθος, καὶ φιλοφροσύνην πρὸς ἀλλήλους δεικνύοντες.
134. Τὰ δ' ὕδατα τῶν λιμνῶν καὶ τῶν Ποταμῶν διειδῆ ἐφαίνοντο, καὶ ὁ αἰθὴρ καθαρὸς, καὶ ὁ οὐρανὸς λαμπρὸς ἐκ τῶν πλανήτων καὶ ἀστέρων.
135. Οἱ δ' ἄνεμοι ἠδὴ ἦσαν πνέοντες, καὶ τὰ δένδρα ἀνοφόρα, καὶ καρποφόρα· πάντα ἦσαν χαρίεντα χάριν αὐτοῦ τοῦ κεχαριτωμένου.
136. Ἰλαροῦ ὄντος τοῦ Θεοῦ τῶν θεῶν, πᾶν ἔμψυχον καὶ ἄψυχον ἱλαρὸν καὶ ἠδὺ ἐφαίνετο αὐτῷ τῷ ἱλαρῷ.
137. Καὶ ποτε ὁ Θεὸς Βισνοῦς, ὁ κύριος τοῦ Κόσμου, ἐπεφάνη σωματικῶς αὐτῷ τῷ θεόφρονι Πουνδαρήκα,
138. Λαμπρὸς τὸ πρόσωπον, ὡς ἡ σελήνη, κόγχον, καὶ τροχίσκον καὶ κορύνην ἔχων ἐν χερσὶ, καὶ κροκωτὸν περιβόλαιον, καὶ στέφανον περὶ τὸν τράχηλον ἐξ ἀνθέων,
139. Κεκοσμημένος διαδήματι, ἐνωτίοις, βραχιονίοις, ὄρωμω ἐκ μαργάρων καὶ ἀδχμάντων, ζώνη χρυσεῖ, καὶ τῇ Σρηβάτσα ἐπὶ τοῦ στήθους,
140. Ἄλλοις τε λαμπροῖς κοσμήμασιν ἀγλαϊζόμενος, καὶ ἀργυρῷ οὐρανίσκῳ, χρυσοῦς πέριξ ἔχοντι ἐκ μαργάρων, ριπιζόμενος ριπιδίοις, ἐποχούμενος ἐπὶ τοῦ Γαρούδα, ὡσπερ ἐπὶ μέλανος ὄρους,
141. Καὶ περιεπόμενος πᾶσι τοῖς θεοῖς μετὰ τοῦ Ἰνδρα, τοῖς Σίδδαις, τοῖς Γανδάρβαις, τοῖς ὀσίοις, καὶ ἀγίοις, καὶ θεοσεβέσι, καὶ δικαίοις ἀνδράσι, καὶ ταῖς θείαις νύμφαις.
142. Αὐτὸν τὸν Θεὸν τῶν θεῶν ἰδὼν ὁ Πουνδαρήκας, ἐνώ-

- σας τὰς παλάμας, κλίνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ γόνυ,
προσεκύνησε μετὰ δέους.
143. Μεγάλην δὲ χαρὰν ἔλαβε δι' ὅλων τῶν αἰσθήσεων ὁ
Πουνδαρήκας, ὥσπερ πίνων τὸν Θεὸν διὰ τῶν ὀφθαλ-
μῶν, ὥσπερ φθεγγόμενος, ὥσπερ ὀσφραϊνόμενος, ὥσπερ
144. Ἀγγαλιζόμενος διὰ τῶν βραχιόνων, καὶ ὥσπερ λείχων
διὰ τῆς γλώττης,
145. Ἐπεσε πρηνῆς κατὰ γῆς, καὶ ἐνώσας τὰς παλάμας,
ὑμνησε τὸν Θεὸν μετὰ χαρᾶς καρδίας.

ΠΟΥΝΔΑΡΗΚΑΣ.

146. Προσκύνησις σοὶ τῷ Βισνοῦ, τῷ μόνῳ ὀφθαλμῷ παν-
τὸς τοῦ Κόσμου, τῷ ἀχράντῳ, τῷ ἀιδίῳ, τῷ ἀύλῳ,
καὶ συστατικῷ τῆς ὕλης.
147. Σὲ λέγουσιν ἔρεισμα τοῦ Κόσμου, αὐτοτελῆ, μὴ ὑπο-
πίπτοντα τῇ αἰσθήσει, ἀπλοῦν (ἀνείδρον), νοερὸν, ὑψι-
στον, καὶ ἀναλλοίωτον.
148. Προσκύνησις σοὶ τῷ Βισνοῦ, τῷ παλαιῷ, τῷ ἀρχεγόνῳ,
(ἀρχιδημιουργῷ) καὶ αἰτίῳ τῆς γενέσεως, τῆς ὑπάρξεως
καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ Κόσμου.
149. Σὺ εἶ τὸ ὌΜ, τὸ κατάλυμα τοῦ Κόσμου· σὺ εἶ ὁ Κύριος
πάντων, καὶ ὁ Θεὸς τῶν θεῶν.
150. Σὺ εἶ ὁ Γοβίνδας, ὁ ἔχων ἐν σημαίᾳ τὸν Γαρούδαν,
καὶ ὁ λαμβάνων πολλὰς μορφάς, εἰς ἀπαλλαγὴν τῶν
θλίψεων τῶν θλιβομένων, καὶ εἰς χάριν (εὐποιίαν) τῶν
εὐσεβῶν.
151. Οἱ σοφοὶ λέγουσιν, ὡς ἐν σοὶ ἐστὶ τοῦτο τὸ Πᾶν, καὶ
ἐκ σοῦ αὐτοῦ συνίσταται· σὺ εἶ κεχωρισμένος τούτου
τοῦ Παντός, καὶ τὸ Πᾶν ἀχώριστόν ἐστὶν ἐκ σοῦ.
152. Προσκύνησις σοὶ τῷ ἔχοντι λωτὸν ἐπὶ τοῦ ὀμφαλοῦ,

καὶ ἀνακειμένῳ ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ γνωριζομένῳ
διὰ τῆς Βέδας, καὶ θεολογίας.

153. Σὺ εἶ τὸ ἐμὸν καταφύγιον, ὦ καταφυγῆ, καὶ κύριε
τοῦ Κόσμου· ἴλεως ἐμοὶ ἕνεοῦ, ὁ ὢν ἐν τῇ καρδίᾳ πάν-
των, καὶ ὁ κρατῶν κόγχον καὶ τροχίσκον καὶ κορύνην.
154. Προσκύνησις σοὶ τῷ Βισνοῦ, τῷ ἀρχαιοτάτῳ πάντων
τῶν ὄντων, καὶ πολλὰς μορφὰς ἀναλαμβάνοντι.
155. Ἡ φύσις σου, ὦ Κύριε, ἄρρητος λέγεται· πῶς ἂν γνω-
σθείης ἀκριβῶς, ὁ ὢν ἀνείδεος, καὶ ἄποιος.
156. Ἀλλὰ καὶ οὕτω, γνωστὸς εἶ, ὦ ὑπεράνθρωπε, διὰ τῶν
διαφόρων μορφῶν τοῦ Βραχμᾶ, καὶ τῶν λοιπῶν Θεῶν,
ἃς λαμβάνεις χάρις τῶν εὐσεβῶν·

ΒΗΣΜΑΣ.

157. Τοιούτοις θυμῆρεσι λόγοις ὕμνησε τὸν Θεὸν ὁ Πουν-
δαρήκας, βλέπων ἀκορέστως, ἔν διὰ πολλοῦ ἐπεθύμει
ιδεῖν.
158. Ὁ δὲ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτὸν τὸν πανευδαίμονα Πουν-
δαρήκην βαθείᾳ τῇ φωνῇ·

ΒΙΣΝΟΥΣ.

159. Ἦσθην ἐπὶ σοὶ, ὦ μεγάλοφρων Πουνδαρήκα· εὐ γε!
αἵτησον χάριν· δώσω γάρ σοι, ὅτι ἐστὶν ἐν τῇ καρ-
δίᾳ σου.

ΒΗΣΜΑΣ.

160. Ἀκούσας ὁ μεγάλοφρων Πουνδαρήκας, τοιαῦτα εἰπόν-
τος τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίνατο ἱκετικῶς·

ΠΟΥΝΔΑΡΗΚΑΣ.

161. Ποῦ ἐγὼ ὁ κακόφρων; καὶ ποῦ ἢ πρὸς ἐμέ σου θεά;
ὅ,τι ἐστὶν εἰς ἐμὴν ὠφέλειαν, τοῦτο πρόσταξον, ὦ Θεέ.

ΒΗΣΜΑΣ.

162. Ἀκούσας δ' ὁ Θεὸς, εἶπε πάλιν τῷ πικνευδαίμονι
Πουνδαρήκα, ἰσταμένῳ εὐλαβῶς·

ΒΙΣΝΟΥΣ.

163. Ἀγαθόν σοι ἔστω, ὦ ἀγαθέ· ἔλθε μετ' ἐμοῦ, καὶ ἔσο
μετ' ἐμοῦ ἀσί.

ΒΗΣΜΑΣ.

164. Τοιαῦτα εἰπόντος εὐμενῶς τοῦ Θεοῦ, θεῖα τύμπανα
ἐκρούοντο, καὶ ἄνθη ἐξ οὐρανοῦ ἐπιπτον.
165. Ὁ δ' Ἰνδρας, καὶ οἱ θεοὶ, καὶ οἱ Σίδδαι, καὶ οἱ Ἰάξαι,
καὶ οἱ Νάγαι, καὶ οἱ Γανδάρβαι, καὶ οἱ Κιννάραι,
ἐβόων· « εὐγε! εὐγε! »
166. Κρατήσας δ' ἔπειτα ἐκ τῆς χειρὸς ὁ Θεὸς τὸν Πουν-
δαρήκαν, καὶ καθίσας αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Γαρούδα, ἀνήλ-
θεν εἰς τὸν οὐρανὸν, ὑμνούμενος ὑπὸ τῶν θεῶν.
167. Καὶ σὺ οὔν, ὦ Βασιλεῦ Ἰνδδιστίρα, σέβου τὸν Θεὸν
εὐλαβῶς, ἔχων τὸν νοῦν καὶ τὴν διάνοιαν εἰς αὐτὸν,
καὶ φιλόφρων ὢν πρὸς πάντας.
168. Τιμῶν δὲ καὶ θεραπεύων τὸν Θεὸν, ἄκουε τῶν περὶ
Θεοῦ λόγων, τῶν καθαρτικῶν, καὶ ἀπαλλακτικῶν παν-
τὸς πάθους.
169. Ποίει ἐκτενῶς πᾶν ἔργον καὶ πάντα τρόπον, ἐφ' ᾧ
ἄσμενος γίνεται ὁ Βισνοῦς, ὁ Κύριος τῶν κυρίων καὶ
ἡ ψυχὴ τοῦ Παντός.

170. Ὁ μὴ ἀποβλέπων καὶ ἐλπίζων εἰς τὸν Ναραϊάναν, οὐ τυγχάνει καλῆς στάσεως, εἰ καὶ πολλὰς ἰποθυσίας θύσειε.
171. Ἐγὼ καταφεύγω εἰς σὲ τὸν μόνον Θεὸν, τὸν ἀγήρω, τὸν ἀθάνατον, τὸν νοητὸν, τὸν ἀναρχον, τὸν ἀτελεύτητον, τὸ δοχεῖον τῆς ὕλης, τὸν ἀρχαῖον, τὸν φαινόμενον, τὸν ἀφανῆ, τὸν ἀσύγκριτον, τὸν καταληπτὸν τῇ θεωρίᾳ, καὶ κύριον τῶν τριῶν Κόσμων.
172. Οἷα ἀπολαμβάνει, ὅστις ἀκούει τῆς μεγάλης βίβλου Βαράτας, καὶ ἔπειτα δίδωσι τῷ ἀναγινώσκοντι καὶ ἐρμηνεύοντι Βραχμᾶνι κλίνας, στρώματα, ἱμάτια, τροφὰς,
173. χρυσίον, ἀργύριον, βόας, βουβάλους, αἰγας, πρόβατα, γῆν, καὶ οἴκους, τοιαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαμβάνει καὶ ὅστις ἀκούει ταύτης τῆς μικρᾶς βίβλου.
174. Ὅ,τι ἐφετώτατόν ἐστιν ἐν κόσμῳ, τοῦτο διδότης ἀφθό-
νωσ ὁ ἄνθρωπος· ὅστις γὰρ οὐ δίδωσιν, οὐχ εὕρισκει οὔτ' ἐν τῷ παρόντι οὔτ' ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ.
175. Αὕτη ἡ Ἰτιχασασαμουτσάια ἐντελῆς ἐγένετο τριάκοντα καὶ δύο ¹ Κεφαλαίους ψυχωφελέσι (διηγήσει). στίχοι δὲ ἐμπεριέχονται ἐν αὐτῇ τρισχίλιοι, καὶ τριακόσιοι, καὶ τρεῖς πρὸς τοῖς τριάκοντα, οἳ ἔρρευσαν ἐκ τοῦ μελιρῥύ-
του στόματος τοῦ Βεάσα.

(1) Τὸ Κεφαλαῖον περὶ τῆς μυθολογίας τῆς βοῆς οὐ συναριθμεῖται, ἐπειδὴ οὐκ ἔστι τῆς Μαχαβράτας, ἀλλὰ τῆς Βρινδαβαναμαχάτμας.

ΠΙΝΑΞ
ΚΕΦΑΛΑΙΩΔΗΣ.

	Προλεγόμενα τοῦ ἐκδότου.	Σελ. 1.
	Προοίμιον.	1
ΚΕΦΑΛ.	Α'. Περὶ παραμυθίας.	4
—	Β'. Περὶ πεπωμένου.	15
—	Γ'. Περὶ ἐγκρατείας.	24
—	Δ'. Περὶ δόσεως.	29
—	Ε'. Περὶ σωτηρίας πάσης ψυχῆς κιν- δυνευούσης.	37
—	ΣΤ'. Περὶ ἀγιότητος τοῦ Γάγγου.	46
—	Ζ'. Περὶ πολυδωρίας.	53
—	Η'. Περὶ φιλοξενίας.	63
—	Θ'. Περὶ ἔργων ἐξ ὧν πορεύεσθαι ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἄδην, ἢ εἰς τὸν οὐρανόν.	69
—	Ι'. Περὶ καταφυγῆς.	76
—	ΙΑ'. Περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τοῦ Κόσμου δεινῶν.	92
—	ΙΒ'. Περὶ αὐταρκειας, καὶ ὅτι τὰ παρὰ Βασιλέως διδόμενα ἀπαρά- δεκτα.	95
—	ΙΓ'. Περὶ πλεονεξίας.	108

	Σελ.
ΚΕΦΑΛ. ΙΔ΄. Περὶ ἰλαρότητος ἢ ταπεινοφροσύνης.	110
— ΙΕ΄. Περὶ ἀρετῆς.	116
— ΙΣΤ΄. Περὶ ἀποστροφῆς τῶν τοῦ Κόσμου.	123
— ΙΖ΄. Περὶ μιμήσεως ἀγαθῶν ἔργων. .	128
— ΙΗ΄. Περὶ φρονήσεως.	130
— ΙΘ΄. Περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ Κόσμου.	137
— Κ΄. Περὶ συμβουλῆς.	148
— ΚΑ΄. Περὶ γεωδοσίας.	158
— ΚΒ΄. Περὶ βοοδωσίας.	164
— ΚΓ΄. Περὶ τροφοδοσίας.	169
— ΚΔ΄. Περὶ σησαμοδοσίας.	175
— ΚΕ΄. Περὶ δόσεως οἰκείου κτήματος καὶ μὴ ἀλλοτρίου.	182
— ΚΣΤ΄. Περὶ οἰκήσεως μετ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν.	187
— ΚΖ΄. Περὶ νοερῶν ἀγιασμάτων. . .	196
— ΚΗ΄. Περὶ βραχμανοκτονίας.	199
— ΚΘ΄. Περὶ ἀποχῆς κρεωφαγίας. . .	203
— Λ΄. Περὶ τιμῆς πρὸς Βραχμᾶνας. .	209
— ΛΑ΄. Περὶ ἀληθείας.	226
— ΛΒ΄. Περὶ διαφυλάξεως Βραχμᾶνος. .	250
— ΛΓ΄. Περὶ θεοσεβείας.	267

ΤΕΛΟΣ.

